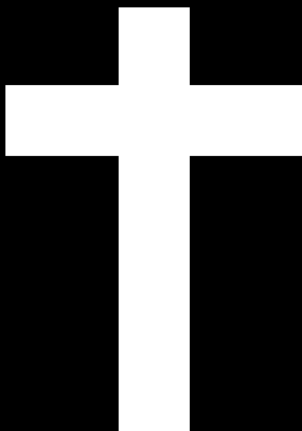

Tte Pa'ali Me
Skököl tö Se' a

New Testament and Shorter Old Testament in Bribri
(CS:bzd:Bribri)

Tte Pa'ali Me' Skëköl tö Se' a

New Testament and Shorter Old Testament in Bribri (CS:bzd:Bribri)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bribri

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Bribri

bzd

Costa Rica

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Shorter Old Testament

in Bribri

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Dec 2025 from source files dated 29 Jan 2022
70b70297-578d-5d61-9b6f-3119201e28ca

Contents

Génesis	1
Éxodo	75
Jonás	105
Mateo	109
Marcos	167
Lucas	203
Juan	265
Hechos	310
Romanos	363
1 Corintios	387
2 Corintios	410
Gálatas	425
Efesios	435
Filipenses	444
Colosenses	450
1 Tesalonicenses	456
2 Tesalonicenses	461
1 Timoteo	464
2 Timoteo	471
Tito	477
Filemón	480
Hebreos	482
Santiago	501
1 Pedro	508
2 Pedro	515
1 Juan	520
2 Juan	526
3 Juan	527
Judas	529
Apocalipsis	532

Íyi ulitane e' wì tkënewami

Génesis

Si'kuaie yëkkuò i' kiè *Génesis*, e' wà kiane chè, *íyi ulitane e' wì tkënewami*. Yëkkuò i' blatëule bôt tsjini. Et tsjini e' dör capítulo et dō capítulo dabom eyök kî et (1–11). Iët tsjini e' dör capítulo dabom eyök kî bôt dō capítulo dabom skeyök (12–50). Et tsjini e' tò se' a íyi kōs e' wì pakè. Ká jaì ena ká i' e' yōne kewe. Ñies ñiwe, nañewe, diwō, si'wō ena bëkwō e' yōne tsawe. Es ñies dayë, ká sí, iyiwak, se' wëpa ena alakōpa, e' kōs yō' Skëköl tò, e' pakè yëkkuò et tsjini tò. Ñies wës s'ditsö tsá e'pa tò ì sulu wamblë' ena ì o' Skëköl tò ie'pa tsatkoie inuí yōkî, e' tso' kitule yëkkuò et tsjini kî. Ñies wës s'ditsö pone'mi ká wa'ñe senuk ditséwō wa ditséwō wa ena ì kuëkî s'ttō tso' tajë kuá'kî kuá'kî, e' kōs pakè yëkkuò et tsjini tò.

Yëkkuò iët tsjini tò ikkachè se' a tò wës Israel aleripa e'pa dë'bitü wëm eköl kiè Abraham e' wa. Israel aleripa wa Skëköl tò ibikeitsétke ká ulitane wakpa tsatkök inuí yōkî. As e' wà tkō, e' kuëkî Skëköl tò Abraham klō' iwák a. Abraham erblë' Skëköl mik buaë, e' kuëkî Skëköl tò ittè me' ie' a. E' tso' kitule yëkkuò iët tsjini kî.

Ttè me' Skëköl tò Abraham a, e' è me'itō Abraham alà Isaac ena Isaac alà Jacob e'pa a. Jacob ñe' è kiè ñies Israel. E' kuëkî ie' aleripa kièsō Israel aleripa. Yëkkuò iët tsjini è kî itso' kitule tò wës Skëköl tò Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa tsatkë'bitü ibolōkpa kōs yōkî as ttè me'itō ie'pa a e' wà tkō wake'.

Skëköl tò íyi ulitane yō'

¹ Tsawe tã ká jaì ena ká i', e' yō'at Skëköl tò.

² Mik ie' tò íyi ulitane tsá yō'mi, etã ká wa'ñe kè kî ì ku' yës. Ká sí kè tã'. Di' è me'r iskië. Ká dör ttsettseë. Erë Skëköl Wiköl shkōar di' tsaka.

³ Etã Skëköl tò iché: “¡Ká ñinú!”

Etã ká ñine.

⁴ Ie' tò isuë tò ká ñiwe e' dör buaë, e' méatitō ñiweie. Ká ttsettse, e' méatitō nañeweie.

⁵ Ñiwe, e' kiéitō ñiwe. Ká ttsettseë, e' kiéitō nañewe. Ekkë kanewéitō ká tsawe a.

⁶ E' bule es tã ie' tò iché: “¡Iyōnú wës skátke kkō dapee es di' shuã iblatoie as kè iwōiërwanë ñi a!”

⁷ Etã es iyuéitō di' blatoie. Es di' atë ká jaishet ena ká i' kî.

⁸ I' yuéitō, e' kiéitō kakōlittō. Ekkë kanewéitō etã ká de bôt.

⁹ E' bule es tã ie' iché: “¡Di' atë ká i' kî, e' e' dapa'úka ek tsjini ème as íyök poppo dōka!”

Etã es iyōne.

¹⁰ Wé íyök poppo deka, e' kiéitō íyök. Wé di' dapaneka, e' kiéitō dayë.

Ie' isuë tò e' kōs dör buaë.

¹¹ E' ukuōkî tã ie' tò iché: “¡Íyök kî íyi kuá ulitane tskinú! Kakō wör tã' ese, ñies kal ulitane wör tã' ese kōs tskinú iwakmik iwakmik.”

Etã es ekkëpa tschine.

¹² Es íyök kî íyi kuá ulitane tschine kakō wör tã' iwakmik iwakmik, ñies kal wör tã' iwakmik iwakmik. Ie' tò isuë tò ekkëpa kōs, e' dör buaë.

¹³ Ekkë kanewéitō etã ká de mañat.

14 E' bule es tə ie' iché: “İ dalöburta' yönú ká jai a! Ekkëpa dör buaë ká blatoie ñiwe nañewe, ñies ikkachoie mik tə diwö de kawö tköwoie, ñies ká shtä'woie ena duas tköke e' jchenoie.

15 Ekkëpa qos dalöburke tajë ká i' kî.”

Etä es iyöne.

16 Es ie' tō i dalöburta' tajë ese yuéat bök. Ikibiie dör ká ñiwoie ñiweie. Wëne dalöbur diöshet e' dör olo'bunoie nañeweie.

17 Ekkëpa méatitō ká jai a dalöbunoie ká i' kî

18 ñië nañeë, ñies ká ñiwe ká nañewe e' blatoie. Ie' tō isuë tō ekkëpa dör buaë.

19 Ekkë kanewéitō etä ká de tkël.

20 E' bule es tə ie' tō iché: “İyiwak serke di' a dayë a, e' qos yönú tajë! İñies dù ulitane yönú as iur kashuk a!”

21 Etä es iyiwak blubluë serke dayë a, ekkëpa yuéitō. Ñies iyiwak qos serke di' a ena dayë a ekkëpa yuéitō iwakmik iwakmik. E' sù dù ulitane yuéitō, iwakmik iwakmik.

Ie' isuë tō ekkëpa qos dör buaë.

22 Etä iyiwak yuéitō e'pa a ie' er buaë ché ttë i' wa: “a' alönú tajë, di' qos, dayë qos, e' wä iökä tajë. Ñies as dù alör tajë ká wa'ñe.”

23 Ekkëpa kanewéitō etä ká de skël.

24 E' bule es tə ie' tō iché: “İyiwak serke ká sí kî, e' ulitane yönú iwakmik iwakmik! İyiwak uru, iyiwak kañiru, iyiwak e' kuke įski, ekkë qos yönú iwakmik iwakmik!”

25 Etä es ie' tō iyiwak ulitane yué ká sí kî iwakmik iwakmik. Ie' tō isuë tō ekkëpa qos dör buaë.

26 E' ukuöki tə ie' tō iché: “Ditsö yuösö wës se' es as ie'pa tkökasö ká i' qos wökirie. Nima, dù, iyiwak uru, iyiwak kañiru, iyiwak e' kuke įski, ekkë qos tso' ká i' kî, e' atdaë ie'pa ulä a.”

27 Mik Skëköl tō s'ditsö tsá yö',

etä iyuéitō wës ie' es;

Ie'pa yuéitō wëm eköl ena alaköl eköl.

28 Ie' er buaë ché ie'pa a i' es:

“A' ala'r kökä tajë,

a' alönú tajë ká ulitane kî.

Ká i' qos e' kané ú a' tō.

Nima, dù, ena iyiwak ulitane ekkëpa qos wökir a' dör, e' wä ú.”

29 E' ukuöki tə Skëköl tō iché ie'pa a: “Ye' ttö tso'. İyi kuá qos wörtä' ñarta', ese méatyö a' a' ñë. Ñies kalwö ulitane katartä' ku'yarta' ese qos méatyö a' a' katë ku'yë.

30 Erë iyiwak kañiru, iyiwak uru ena dù, ekkëpa qos a' kākō méatyö katë.”

Etä es iatë.

31 Ie' isuë tō ekkë qos dör buaë shütë. Ekkë kanewéitō etä ká de teröl.

2

1 Es ká jai ena ká i', ñies İyi ulitane tso' iki, e' yöne one së.

2 Ká de kul etä i' qos yö'bituitō e' yöne one, e' kueki diwö e' wa ie' kē kaneblëne.

3 E' diwö wa kē ie' kaneblëneia ká i' yuök e' kueki ie' iché tō diwö e' dör buaë. Ñies ie' iché tō semana bit e' diwö bata e' dör batse'r se' a.

Skëköl Jehová tō s'ditsō tsá yué

⁴I' dör ká jai ena ká i' tsá yōneat, e' pakè.

Mik Skëköl Jehová tō ká jai ena ká i' e' yō',

⁵e' kēwō ska' tã kãm ie' tō kalì patkō ká i' kî, ñies kē yi ku' ká kanéuk. E' kuekî kãm kal kuá tskir ena kãm kākō tskir.

⁶Erë di' tskirke iyōk a, e' tō iyōk kōs nuwēke.

⁷Etã Skëköl Jehová tō iyōk yué s'ditsōie ekōl wák dör wēm. Etã ie' tō iwōikē iyik a tã iyōne se'ie ttsē'ka.

⁸E' ukuōkî tã ie' tō ká buaala yué ekwōki diwō tskirke e' ēka, ká kiè Edén eē. Etã wēm yō'itō, e' méatitō ká buaala e' a senuk.

⁹Eē ie' tō kal ulitane wēr bua'buāē, ñies iwō dör buāē katano ese tské. Ká buaala e' shushā, ie' tō kal tské bōlka. Kal elka dör sene michōē e' kéli. Kal iēlka e' dör íyi buāē ena íyi suluē ese jchenoie e' kéli.

¹⁰Edén ká shuā di' tskirke etō, e' tō ká buaala nuwēke. Wē ká e' kkō dōwā eē di' e' ulā jchērke dōka tkētō.

¹¹Di' ulā etō kiè Pisón. E' tkökemi ká kiè Havilá, e' kōs a. Ká e' kî oro tso'.

¹²Oro e' dör oro bua'buā. Ñies kiō masmas bua'buā, ese tso' ena ák bua'buā kiè ónice ese tso'.

¹³Di' ulā etō tkökemi ká kiè Cus, e' kōs a. E' kiè Guihón.

¹⁴Iulā etō skā mir ká kiè Asiria diwō tskirke, e' ēka. E' kiè Tigris. Etã di' ulā bataie, e' kiè Éufrates.

¹⁵Mik Skëköl Jehová tō wēm tsémi méat ká buaala atē Edén e' shuā as ikaneūtō, as ikkō'nūtō,

¹⁶etã ie' tō ttē dalōiēno i' mé iā: "Ká buaala e' kéliwō ulitane katēmibō.

¹⁷Erë íyi buāē ena íyi suluē ese jchenoie e' kéliwō kē katar. Mik kal e' wō katébō, etã be' duōwaraē. E' kuekî kē ikatar."

¹⁸E' ukuōkî tã ie' tō iché: "Kē idör bua' wēm a senuk ekōrla. Súyō ie' a wapíe yué ekōl ikimuk buāē."

¹⁹Etã iýiwak yō'itō iyōk wa ekkē kōs debitū iwā wēm a suē tō ima ie' tō ikiē mekami. Tã wēs wēm tō ikiē méka es iatē.

²⁰Es wēm tō iýiwak uru ena iýiwak kañiru, ñies dù, ekkē kōs kiè méka. Erë kē ie' kîmuk kune buāē ie' wapíeie.

²¹Etã Skëköl Jehová tō wēm kapōwéwā taiē, e' dalewa ie' tō ichane yéttsa etō, e' chkā wōiēwaneitō.

²²Ichane e' yuéitō alakōlie tã idebitū iwā wēm a.

²³Mik wēm tō isuē, etã ichéitō:

"i'! je' dör ye' wák dichéwō ena ye' wák chkā! Alakōl dē'kã wēm wa, e' kuekî ikirdaē alakōl."*

²⁴E' kuekî wēpa kē serpaia yē ena imi e'pa dapōmik, iserdawā alakōl tã. Ie'pa bōl serdaē ñita, tã imiā wēs wák ekōl ē es.

²⁵E' kēska' tã wēm ena alakōl iēter sume, erë ie'pa kē wā jaē jcher.

3

S'ditsō tō Skëköl ttō dalōsewéwā

¹Tkabē tso' etō, e' erbikō taiē s'kitō'woie iýiwak kañiru yō' Skëköl Jehová tō, ekkē kōs tsatã. Ká et tã ie' tō alakōl a ichaké:

—¿Mokî Skëköl tō iyē'at a tã ká buāē shuā kal ulitane tso', e' wō kē katar yēs?

* 2:23 Hebreoie ttē kiane yēnuk wēm e' dör ish ena ttē kiane yēnuk alakōl e' dör isha.

² Alaköl tō iūtē:

—Au, e' kē dōr es. Ie' tō sa' a iché tō kal ulitane wō katarmi.

³ Erē kal ar ká i' shushaē, e' wō kē katanuk, kē e' kanuk sa' a. E' wamblé sa' tō, e' sa' duōralur.

⁴ E' ta' tkabē tō iché alaköl a:

—Au, e' dōr kache. A' kē duōpawā.

⁵ Ie' wā ijcher buaē tō mik kalwō e' katēwa a' tō, e' ta' i' dōr buaē, i' dōr suluē e' jcherdaē a' wā wēs ie' wák wā ijcher es.

⁶ E' ta' alaköl isuē tō kalwō e' wēr buaē katē. Ie' éna ikatak íyi jchenoie buaē. E' kuēki ie' tō kalwō batsée, katēwaitō. E' ukuōki ta' ie' tō imé iwēm a, e' ta' iwēm ikatēwa ñies.

⁷ E' bet ta' i' dōr sulu, i' dōr buaē ese a'ne ie' pa éna, e' ta' ie' pa wā ijchenewa tō ie' pa iēter sume. E' ta' ie' pa tō kal kiē higuera, e' köyök yuē banoie e' wa ie' pa e' patrēwa.

⁸ Siwā' bitsirke tsáli, e' ta' wēm ena ilaköl tō Skököl Jehová shkōkedur ká buaē shua, e' t'ssé. E' yōki ie' pa e' blélur kal tso' tajē ese shua.

⁹ Erē Skököl Jehová tō wēm kiē ta' ichaké:

—¿Wé be' tso'?

¹⁰ Wēm tō iūtē:

—Ye' tō itt'sé tō be' shkōkedur ká buaala shua. Ye' dur sume, e' kuēki ye' suane be' yōki. E' kuēki ye' e' bléwa be' yōki.

¹¹ E' ta' Skököl tō ie' a' iché:

—¿Yi be' a' iché tō be' dur sume? Ichō ña tō kalwō yē'yō be' a' tō kē ikatar ¿e' katébō?

¹² Ie' tō iūtē:

—Be' tō ye' a' alaköl me', ye' wapieie, e' tō ye' a' kalwō mé katē. E' katéwayō.

¹³ E' ta' Skököl Jehová tō alaköl a' ichaké:

—¿Iōk bō iwamblé?

Ie' tō iūtē:

—Tkabē tō ye' kitéka, e' kuēki ye' tō kalwō e' katēwa.

¹⁴ E' ta' Skököl Jehová tō tkabē a' iché:

—¿I' wamblé be' tō, e' kuēki ye' tō be' a' iché tō iyiwak kōs shua be' ē weirdaē michōē. Kēkraē be' shkōraē e' kuule be' batsi' kī ta' be' kkō a' ká po mirawā.

¹⁵ Be' ena alaköl meraatyō ñi bolōkie. Be' aleripa kōs ena alaköl aleripa kōs, e' pa a' te' ñi bolōkie ñies. Alaköl aleri eköl tō be' wōkir shka'weraē ena be' tō ie' klō kaniñak shka'weraē.

¹⁶ E' ukuōki ta' ie' tō iché alaköl a:

—Mik be' alā kūrketke e' ta' be' weirdaē siarē, idalē'r tajē e' ttseraēbō. Erē be' kī be' wēm kiardaē ena ie' dōraē be' wōkirie.*

¹⁷ E' ukuōki ta' ie' tō iché wēm a:

—Be' tō be' alaköl ttō iūtē, kalwō yē'yō be' a' tō kē ikatar, e' wā katébō. E' kuēki be' weirdaē ñies. Be' kuēki iyōk sulu'wērawayō. Be' kaneblōraē darērēē be' ch'kē yuloie.

¹⁸ Íyōk kī dika'chka ena kākō sulusi, alōrdaē. Ñies kalwō kañiru katerabō.

¹⁹ Be' kawōta' kaneblōk darērēē chkoie dō mik be' duowa, miane íyōkie wēs be' dōr kuaē es e' ta'. Be' yōne íyōk wa, e' kuēki be' dōrane íyōkie.

²⁰ Wēm tsá yōne, e' kiē Adán. Ilaköl dōr se' mī tsá. E' kuēki Adán tō ikiē méka Eva.†

* **3:16 Mik be' alā kūrketke...ie' dōraē be' wōkirie:** Ñies ttē e' mane'wēmisō i' es: *Be' éna e' alakka be' wēm kī, erē ie' e' alōrakā be' kī.* † **3:20 Eva:** Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē t'sē'ka.

²¹ Eta Skëköl tö datsi' yué ie'pa a iyiwak kkuölit wa, ta ie'pa paiéitö.

²² Eta ie' tö iché: "I'ne i dör buaë ena i dör suluë, e' jcher ditsö wa wes se' wa ijcher es. E' kuëki dö' ie'pa mi, sene michoë e' kéli wöbatsök katë ta iser michorak."

²³ E' kuëki ie' tö wëm ena ilaköl yéttsa ká buaala tso' Edén e' a, ta ipatkémiitö iyök wakanéuk. Iyök wa wëm yöne e' k' ipatkémi kaneblök.

²⁴ Ie' tö itrë'wëshka, e' ukuöki ta i ttsë'ka pik ta' tso' ká jai a kië kërüb, e'pa tuléwaitö ká buaala e' ñalé ska' diwö tskirke e' ëka ikkö'nuk. Nies tabë wöñarke dalölöë ratkear siwa' k'j, e' méatitö as kë yi döwaia sene michoë kéli ska'.

4

Caín tö iël kië Abel, e' ttéwa

¹ Eta Adán sené Eva ta. Eva duneka ta ilà kune wëm. Ikië mékaitö Caín.* Mik alà kune, eta Eva tö iché: "Jehová tö ye' k'imé, e' kuëki ye' alà kune eköl wëm."

² E' ukuöki ta ilà skà kune ek, e' kië Abel, Caín ël tsirla. Abel tö obeja alöweke. Caín tö dali kuatkeke.

³ Ká et ta, Caín wa idali wöne, ese kak mí mè Jehová a idalöioie.

⁴ Eta Abel wa ie' icha mí ñies. Ie' obeja tsá bua'bua, ese kak mí ie' wa mè Jehová a. Abel ena i méitö e' wër buaë Jehová wa.

⁵ Erë ie' kë wa Caín ena i méitö e' sune es, e' kuëki Caín uluneka tajë, iwö yée suluë.

⁶ E' kuëki Jehová tö Caín a ichaké: "¿Iök be' ulune wö yée sulu?"

⁷ Be' tö i bua' úpa, e'ma be' jañuke tsuleë. Erë i sulu wamblébö, e' kuëki i sulu e' métër bër be' panuk namuie e' aloka be' k'j. Erë be' ké e' alökka iki."

⁸ Ká et ta, Caín tö iël Abel kiëmi kañika. Mik ie'pa demi kañika, eta eë Caín ñippéka iël ta eta iël ttéwaitö.

⁹ E' ukuöki ta bet, Jehová tö Caín a ichaké:

—¿Wé be' ël Abel?

Caín tö iüté:

—Ye' kë wa ijcher. Ye' kë dör ie' kkö'nukwak.

¹⁰ Skëköl tö ie' a iché:

—¿Iök bö iwamblé es? Be' ël ttéwabö, e' pë tène tajë iyök k'j, e' nuí tso' be' k'j. E' k'j ye' kawöta be' we'ikök.

¹¹ E' kuëki be' weirdaë iyök k'j wé be' tö be' ël pë tkö'wé, e' k'j be' yerattsayö.

¹² Be' kaneblömi tajë, erë kë wà wörpa buaë. Be' kawöta shkök ká wa'ñe, kë a eno ta' yës.

¹³ Eta ie' tö Jehová iüté:

—E' darërë ye' a. Kë ye' a idalë'ttsënek.

¹⁴ I'ne be' tö ye' uyéttsa ká i' k'j, e' ukuöki ta ye' kawöta shkök ká wa'ñe kamië, kë a eno ta'. Be' kë ku'ia ye' ta, e' kuëki yi ye' kuéwa, ese tö ye' tterawa.

¹⁵ Erë Jehová tö iüté:

—Yi be' ttéwa, ese k'j weirdaë siarë tajë iskieie.

Eta Skëköl tö iwakyuée iwà kkachioie as yi tö ikuéwa, ese kë tö ittöwa.

¹⁶ Eta Caín e' yéttsa Jehová wörki ta imia ká kië Nod eë, ká e' atë Edén diwö tskirke e' kke.

¹⁷ Eta Caín sené ilaköl ta. Iduneka ta ilà kune wák dör wëm, e' kië Enoc. E' ukuöki ta Caín tö ká yué et, kië mékaitö ilà kië wa Enoc.

* **4:1 Caín:** Hebreoie s'kië e' wà kiane chë ye' ulà a ide.

18 Enoc dör Irad yě. Irad dör Mehujael yě. Mehujael dör Metusael yě. Metusael dör Lámec yě.

19 Eta Lámec senéwa alakölpa böl ta. Eköl kiè Adá, eköl kiè Silá.

20 Eta Adá dë' alàè kiè Jabal. E' aleripa dör iyiwak alöukwakpa e' serke úla yöule datsi'tak wa ese a.

21 Ie' èl kiè Jubal. E' aleripa dör ma'ma kicha ta' guitarra sù ena ma'ma pulè sù ese bla'ukwakpa.

22 Silá dë' alàè ñies kiè Tubal-Caín. E' aleripa dör tabechka kiè bronce ena hierro ese stë. E' kutà kiè Naamá.

23 Ká et ta Lámec tò iché ilakölpa a:

“A Adá, a Silá, ye' ttò ttsó:

Wëm eköl duladula tò ye' shkaq',

e' kuekí ye' tò ikötwa.

24 Yi tò Caín ttéwa, e' tò iské tueraë siarë, erë yi tò ye' ttéwa, e' tò iské kí tueraë jaishet shute.”

25 Adán alà skà kékane ilaköl ta wák wëm. Eva tò iché: “Skéköl tò ye' a alà ské mé eköl, Caín tò Abel kôtwa, e' skéie.” E' kuekí ie' tò ikiè méka Set.[†]

26 Ñies Set de alàè wák wëm kiè mékaitö Enós. E' kéwö ska' ta s'ditsö tò Skéköl a iyi tsá ki'mi ena idalöië'mi ikiè Jehová e' wa.

5

Adán aleripa

1-2 Mik Skéköl tò s'ditsö tsá yö', eta iyuéitö wës ie' wák es. Ie'pa yuéitö wëm ena alaköl. Ie' er buaë ché ie'pa a. Ie' tò ie'pa yué, e' diwö shà ta ikiè mékaitö s'ditsö. I' dör Adán aleripa e'pa kiè.

3 Mik Adán kí duas de cien eyök kí dabom mañayök (130), eta ie' alà kune eköl, e' dör wës ie' wák es, ikiè mékaitö Set.

4 E' ukuökí ta ie' kí seneia duas cien paryök (800). E' shua ie' ala'r kí kune wëpa ena alakölpa.

5 Es ie' kí duas deka seraä cien suliyök kí dabom mañayök (930) eta ie' blënewa.

6 Mik Set kí duas de cien eyök kí skël (105), eta ie' alà wëm kiè Enós, e' kune.

7 E' ukuökí ta ie' kí seneia duas cien kuryök kí kul (807). E' shua ie' ala'r kí kune wëpa ena alakölpa.

8 Es ie' kí duas deka seraä cien suliyök kí dabom eyök kí bök (912) ta iblënewa.

9 Mik Enós kí duas de dabom suliyök (90), eta ie' alà wëm kiè Cainán, e' kune.

10 E' ukuökí ta ie' kí seneia duas cien paryök kí dabom eyök kí skël (815). E' shua ie' ala'r kí kune wëpa ena alakölpa.

11 Es ie' kí duas deka seraä cien suliyök kí skël (905) ta iblënewa.

12 Mik Cainán kí duas de dabom kuryök (70), eta ie' alà wëm kiè Mahalalel, e' kune.

13 E' ukuökí ta, ie' kí seneia duas cien paryök kí dabom tkëyök (840). E' shua ie' ala'r kí kune wëpa ena alakölpa.

14 Es ie' kí duas deka seraä cien suliyök kí dabop (910) ta iblënewa.

15 Mik Mahalalel kí duas de dabom teryök kí skël (65), eta ie' alà wëm kiè Jéred, e' kune.

16 E' ukuökí ta, ie' kí seneia duas cien paryök kí dabom mañayök (830). E' shua ie' ala'r kí kune wëpa ena alakölpa.

[†] 4:25 Set: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè ie' tò imé.

¹⁷ Es ie' kᵢ duas deka sɛraa cien paryök kᵢ dabom suliyök kᵢ skɛl (895) ta iblɛnewa.

¹⁸ Mik Jéred kᵢ duas de cien eyök kᵢ dabom teryök kᵢ bök (162), etä ie' alä wëm kiè Enoc, e' kune.

¹⁹ E' ukuökᵢ ta, ie' kᵢ sɛneia duas cien paryök (800). E' shua ie' ala'r kᵢ kune wëpa ena alakölpä.

²⁰ Es ie' kᵢ duas deka sɛraa cien suliyök kᵢ dabom teryök kᵢ bök (962) ta iblɛnewa.

²¹ Mik Enoc kᵢ duas de dabom teryök kᵢ skɛl (65), etä ie' alä wëm kiè Matusalén, e' kune.

²² Ie' tō Skëköl ttō ē dalöieke. Matusalén kune, etä ie' kᵢ sɛneia duas cien mañayök (300). E' shua ie' ala'r kᵢ kune wëpa ena alakölpä.

²³ Es ie' kᵢ duas deka sɛraa cien mañayök kᵢ dabom teryök kᵢ skɛl (365).

²⁴ Ie' sene' buaē Skëköl ta, e' kuëkᵢ ká et ta Skëköl wä ie' mítser ttsé'ka, e' kuëkᵢ kē ie' ku'ia.

²⁵ Mik Matusalén kᵢ duas de cien eyök kᵢ dabom paryök kᵢ kul (187), etä ie' alä wëm kiè Lámec, e' kune.

²⁶ E' ukuökᵢ ta, ie' kᵢ sɛneia duas cien kuryök kᵢ dabom paryök kᵢ bök (782). E' shua ie' ala'r kᵢ kune wëpa ena alakölpä.

²⁷ Es ie' kᵢ duas deka sɛraa cien suliyök kᵢ dabom teryök kᵢ sulitu (969) ta iblɛnewa.

²⁸ Mik Lámec kᵢ duas de cien eyök kᵢ dabom paryök kᵢ bök (182), etä ie' alä kune wëm.

²⁹ E' kiè mékaitō Noé.* Mik ie' tō ilä kiè méka, etä ie' tō iché: “Jehová tō íyök suluo'wä. E' kuëkᵢ se' kawōta kanëblök darërë ikuatkoie; erë alä i' tō se' keraë enuk.”

³⁰ Noé kune, e' itökᵢ Lámec kᵢ sɛneia duas cien skëyök kᵢ dabom suliyök kᵢ skɛl (595). E' shua ilä'r kᵢ kune wëpa alakölpä;

³¹ Es ie' kᵢ duas deka sɛraa cien kuryök kᵢ dabom kuryök kᵢ kul (777) ta iblɛnewa.

³² Noé kᵢ duas de cien skëyök, e' itökᵢ ilä'r kune mañal. Ikibi kiè Sem. Ishu êk kiè Cam. Ibata êk kiè Jafet.

6

S'ditsö ì sulu ë wambleke këkraë

¹⁻² Mik s'ditsö alónémi taië ká i' kᵢ, etä Skëköl ala'r* tō isuë tō s'ditsö alä busipa dör bua'buaala. E' kuëkᵢ ie'pa tō busipa wa ie'pa wöbatse ese tsélur.

³ Erë Jehová tō iché: “Ditsö dör duōtä'wä ese wakpa. I'ñe ta ye' kē tō kawō mepaia ditsö a sɛno ká taië. Es iserdaë duas cien eyök kᵢ dabom böyök (120), ekkë ulat.”

⁴ Mik Skëköl ala'r bak senuk s'ditsö alä busipa ta alä koka ie'pa ta, etä e' këska' ta wëpa blubluë, kakkeë, esepa wëlepa bak ká i' kᵢ. Nies e' ukuökᵢ wëpa esepa bakia. E'pa dör pē' darërë kkeaulekᵢ taië ia'chki ta ese.

⁵ Jehová tō isuë tō s'ditsö tō ì sulu ë wambleke taië shutë. Ì suluë ë bikeitseke ie'pa tō këkraë.

⁶ E' kuëkᵢ Skëköl ɛr a idalënene taië. Ie' tō ibikeitsé: “Kë yō ditsö yuōpa.”

* **5:29 Noé:** Hebreoie s'kiè e' wä kiane chë enuk.

* **6:1-2 Skëköl ala'r:** Kë s'wä ijcher mokᵢ tō yi chéitō es. Wëlepa tō ibikeitsé tō e' dör Skëköl biyöchökwakpaie ö aknamaie erë Jesús tō iché tō esepa kē a senukwä s'ditsö ta (Marcos 12.25). Wëlepa skä tō ibikeitsé tō e' dör s'ditsö wësele sɛr suluë. Ì wamblekerakitō ese kē wër buaë Skëköl wa, e' ë jcher se' wä.

⁷ Eta ie' iché: "Ditsö yö' ye' tö ká i' kî, súyö e'pa ewëwa. Nies iyiwak qos serke ká sí kî, e' ewerawayö. ¿Iie ye' tö ie'pa yö'?"

⁸ Erë wëm tso' eköl kië Noé, e' sueke Jehová tö er bua' wa.

Noé tö kanò bërie yué

⁹ Ttè ikkë dör Noé pakë.

Noé dör wëm yësyësë Skëköl wörki. Këkraë ie' tö Skëköl ttö dalöieke buaë. Ie' eköl ë serke wës Skëköl kî ikiane es.

¹⁰ Ie' ala'r dör mañal wëpa kië Sem, Cam, ena Jafet.

¹¹ Skëköl wörki s'ditsö tso' e' wamblök sulu ëme, ñippök taië shute.

¹² Ie' tö isuë tö taië iyi suluë ë tso' ýök kî.

¹³ E' kueki ie' tö Noé a iché: "Ye' tö ibikeitsétke tö ditsö qos tso' ká i' kî e' ewerawayö se. Ie'pa ñippöke taië shute ká i' kî. E' kueki ye' tö ditsö qos tso' ká i' kî e' ewerawa sëraa di taië wa.

¹⁴ E' kueki kanò yuö etö bërie kal bua' bua esë wa, e' shu blatö. Kanò wöar tso' ipamik, e' wötö kiöchka dalolo bötsböts esë wa u'rki ena ishüa as di' kë tköwaia.

¹⁵ Kanò yuö batsí metro döká cien eyök kî dabom mañayök kî skel (135 metros) ekkë. Nies ishöló yuö metro döká dabom böyök kî böt kî shaböts (22,5 metros) ekkë. E' sù ispé yuö metro döká dabom eyök kî mañat kî shaböts (13,5 metros) ekkë.

¹⁶ Kanò kî u yuöká, erë kanò kkö kî iulat múat metro shaböts. Kanò shu blatö mañat kuö. Nies iwékkö yuö et kanò spé mik shkowaie kanò a.

¹⁷ Di' patkerayö iyi tso' ttsë'ka ká i' kî e' qos ewöwa. Ekkë duörawa sëraa ká wa'ñe.

¹⁸ Erë ye' ttè meraë be' a tö be' tsatkerayö kanò a di' yöki. Be' ala'r ena be' alaköl ena be' yakpa, e'pa tsúmi e' ta kanò a.

¹⁹ E' sù iyiwak kuá'kî kuá'kî tso' ká sí kî, e' iömi kanò a etö wë'ñe etö alaki as itsatkër wës be' es.

²⁰ Iyiwak qos iö kanò a. Iyiwak kuá'kî kuá'kî urta', iyiwak uru, dö iyiwak e' kuke iski, e' qos iömi kanò a, etö wë'ñe etö alaki, as kë iduölur.

²¹ Nies chké ulitane dapa'ú blö be' a ena iyiwak a katë."

²² Eta ekkë qos wakanewé Noé tö së wës Skëköl tö iché ia es.

7

Di' bak taië ká i' kî

¹⁻⁴ E' ukuöki ta Jehová tö Noé a iché: "I'ñe kuiki ta ye' tö kalî patkeraë ká i' kî döká ká dabom tkëyök (40) ñië nañeë. jE' wa iyi ulitane yö' ye' tö tso' ttsë'ka ká sí kî, e' qos ewerawayö yës! Erë ye' tö isuë tö ditsö ulitane shüa be' ë serke buaë yësyësë wës ye' kî ikiane es. E' kueki be' e' iöká kanò a be' yamipa qos ta. Nies iyiwak batse'r* qos esë tsúmi döká kuktö wë'ñe kuktö alaki. Erë iyiwak kë dör batse'r, esë tsúmi etö wë'ñe etö alaki. E' sù ñies dù kuá'kî kuá'kî tsúmi döká kul wë'ñe kul alaki as kë ierwa. Qos ttë chëyö be' a, e' wakaneü es."

⁵ Eta e' qos wakanewé Noé tö yësyësë wës Jehová tö ie' a iché es.

⁶ Mik di' bak taië ká i' kî, eta Noé kî duas tso' cien teryök (600).

⁷ Ie' e' iéka kanò a ila'r ena ilaköl ena iyakpa e'pa qos ta e' tsatkök di' alörke taië e' yöki.

* **7:1-4 Iyiwak batse'r:** E' wà kiane chë iyiwak kë dör ná ie'pa a. Se' welepa tö ichë iyiwak skítane.

8-9 Iyiwak batse'r, e' sù iyiwak kě dör batse'r, iyiwak e' kuke ibatsi' kī ñies dù, ekkē kōs dewa kanò a Noé tã bōlka bōlka wēs Skēkōl tō iché iā es.

¹⁰ Kā de kul, etā di' tō kā katēmitke.

¹¹ Noé kī duas de cien teryōk (600), kī si' et kī ká dabom eyōk kī kul (17). E' diwō shā tã iyōk tskiralone tã di' tso' idikiā e' deka taiē ká wa'ñe. Ñies ká jaishet kkōburo lone tã di' biteshka taiē kalīe ká i' kī.

¹² Etā kalī yēne darērēē dōkā ká dabom tkēyōk (40) ñiē nañēē.

¹³ Kalī yēnēmi, e' diwō shā tã Noé e' iēkā kanò a ila'r tã. Ila'r kiē Sem, Cam ena Jafet. E' sù ilakōl, iyakpa mañal, e'pa e' iēkā ñies ie' tã kanò a.

¹⁴ Ie'pa tã iyiwak ulitane dewa kanò a, iyiwak uru, iyiwak kañiru, iyiwak e' kuke iski kī ena dù ulitane. Ekkē kōs dewa kanò a ie'pa tã.

¹⁵ Iyiwak kōs ekkē dewa kanò a bōlka bōlka.

¹⁶ E' shuā imí wē'ñe etō alaki etō, wēs Skēkōl tō iché iā es. E' one yēs tã, Skēkōl tō kanò wékkō wōtēwā.

¹⁷ Etā kalī yēnēmiē dōkā ká dabom tkēyōk (40). Wēs di' alōr mirkā es kanò batsemirkaitō.

¹⁸ Es di' kī alōnēmi taiē tã kanò batsemirkaitō buaē.

¹⁹⁻²⁰ Es di' alōnekā taiē kabata kōs blubluē, e' tsatā jaishet dō metro kul ekkē.

²¹ Es kōs iyi tso' ttsē'ka ká sī kī, ekkēpa duolur di' a se. Dù kōs, iyiwak uru kōs, iyiwak kañiru kōs, iyiwak e' kuke iski kōs, ñies s'ditsō ekkēpa kōs duolur yēs.

²² I' kōs tso' ká sī kī ttsē'ka, e' enewa se.

²³ Erē Noé ena i' tso' ie' tã kanò a, e'pa ē tsatkēne. Etā imalepa kōs e' enewa. Es ñies iyiwak ulitane ewēwa di' tō. Dù ulitane, iyiwak uru, iyiwak kañiru dō iyiwak e' kuke iski, ekkē kōs enewa seraā.

²⁴ Es di' atē iyōk kī ká dōkā cien eyōk kī dabom skeyōk (150) ekkē.

8

Di' sinewāne

¹ Erē Skēkōl kě éna Noé chē'wa. Ñies iyiwak ulitane tso' Noé tã kanò a e' kě chē'wa ie' éna. Ie' tō siwā' patké as itō di' siūwāne ká wa'ñe. Etā di' pasinēmine énaēna.

² Iyōk tskiralone e' wōtēnēne. Ñies ká jaishet kkōburo lone e' wōtērulunene. Etā kalī wōklōnewā kě yērku'ia.

³ Di' tso'ia e' pasirmirne énaēna. Ká de cien eyōk kī dabom skeyōk (150), etā di' sirmir ēme.

⁴ E' kī si' de terōl (6) diwō de dabom eyōk kī kul (17), etā erpa kanò sinekā kabata kiē Ararat e' kī.

⁵ Etā di' pasinēmiē. Si' de dabop (10), e' tsā diwō, etā kabata kākkeē ese wēnemitke.

⁶ E' kī ká de dabom tkēyōk (40), etā Noé tō kanò wékkō tsitsir kkōppēe.

⁷ Ie' tō dù ölö sù, e' émi et. Erē dù e' kě dē'iane kanò a ie' urke wišhwish dō mik di' sine etā.

⁸ E' ukuōkī tã ie' tō nubōl émi et isuōie tō ká sinene.

⁹ Erē di' tso'ia iyōk kī, kam isirwā, e' kuekī nubōl dene kanò a. Kě ie' wā ká ulat poppo kune e' tkowā. Noé tō nubōl klō'wēwā ulā wa tã itsēwāneitō kanò a.

¹⁰ Ie' tō iskā pané dōkā ká kul, etā ie' tō nubōl skā émine.

¹¹ Ká tuinemitke tã nubōl dene, e' wā kal ulatska debitū ikā kī. Es Noé éna iāne tō iyōk kī sirmir.

¹² Ie' tō iskà pané dōkà ká kul, età ie' tō nuböl skà émine. Nuböl e' kě dē'iane.

¹³ Mik Noé kī duas tso' cien teryök kī et (601), età iyök pasinene. Età si' kewe, e' tsá diwö, ie' tō kanö kī u tso' e' kléttsa. Età ie' isuë tō iyök pasinene.

¹⁴ Kawö de si' et kī diwö dabom böyök kī kul (27), età ie' isuë tō iyök pasinene seraa.

¹⁵ Età Skéköl tō ie' a iché:

¹⁶ “Be' e' yóttsa kanö a, be' alaköl ta, be' ala'r ta, be' yakpa ta ñies.

¹⁷ Es iyiwak ulitane yölurbö se. Dù ena iyiwak uru ena iyiwak e' kuke įskī e' kōs yölurbö kanö a, as imi' ká wa'ñe alōnuk tajē ká wà iökne.”

¹⁸ Es Noé alaköl ena ila'r ena iyakpa, e'pa e' yélur kanö a.

¹⁹ Es ñies iyiwak ulitane, uru ena kañiru ena iyiwak e' kuke įskī, ñies dù e' kōs e' yéttsa kanö a se.

²⁰ E' ukuökī ta ie' tō ák kataté ká'ie* et Jehovah a. E' bata kī ie' tō iyiwak batse'r ese jché ña'wéitō etō etō Jehovah dalōioie. Ñies dù batse'r jchéitō ña'wéitō Jehovah a etk etk.

²¹ Mik ishlé alar buaë, e' demi Jehovah ska' ta ittseitō ta ibikeitséitō: “Erē ditsö iā duladula dōkà kēchke, età i sulu ē bikeitsekeitō. Erē kě yō ká sulu'wepawaia ie'pa kuekī. Es ñies kě yō i kōs tso' ttsē'ka e' ewēwaia wēs yō iēwēwa es.

²² “Ká i' tso'ia,
età dalì kuatkēmi, iwà wōrmi;
kaba tso', kase tso' ñies;
kalī tso', duas tso' ñies;
ká ñiwe tso', ká nañewe tso' ñies.”

9

Skéköl Jehovah tō ittē mé Noé a

¹ Età Skéköl er buaë ché Noé a ñies ila'r a ta ichéitō ie'pa a: “A' alōnú tajē. Ká wa'ñe wà iōne a' ala'r wa.

² Ditsö yōkī iyiwak ulitane suardaë. Iyiwak ulitane urke kashuk a ena iyiwak serke ká sí kī ena iyiwak serke dayē a, e' kōs atē a' dikia.

³ Iyiwak ulitane ena kalwö ena kakö e' katēmi a' tō wē kiane a' kī ese. E' kōs méatyō a' a katanoie.

⁴ Chkē ulitane katēmi a' tō, erē kě ikatar ipē ta, se' serke s'pē mik e' kuekī.

⁵ Se' serke s'pē mik, e' kuekī kě se' meneat ñi ttōkwa, e' nuī ta'. Yì tō eköl ttéwa, ese kichatēdaë. E' sù iyiwak wē tō s'ttéwa, ese kawōta ttéwa ñies. A' wē tō s'ttéwa, ese nuī patuēraëitō ye' a.

⁶ “Skéköl tō s'ditsö yō' wēs ie' es,
e' kuekī yì tō se' ttéwa,
ese wák kawōta' ttéwa wake'.

⁷ Erē a' alōnú tajē,
ká wa'ñe wà iō ala'r wa.”

⁸ Ñies Skéköl tō iché Noé a ena ila'r a:

⁹⁻¹⁰ “Iñe ye' ttē mukeat a' a ena iyiwak e' yéttsa kanö a a' ta, e' kōs a.

* **8:20 Ák kataté ká'ie:** E' wà kiane chē si'kuaie *altar*.

¹¹ Mokjē ye' tō a' a' ichè tō ye' kē tō ditsō ena iyiwak tso' ká wa'ñe, e' kōs ewepawaia di' wa. Di' kē dōpaia ká wa'ñe sulu'ukwā wēs itka es."

¹²⁻¹³ Ye' tō shkaba' tkekear mō shuā iwā kkachoie a' a' ena ditsō ulitane a tō ye' tte méatyō a' a' ena iyiwak kōs a kēkraē.

¹⁴ Mik ye' tō mō patké tā e' shuā shkaba' tkēne e' wērmī,

¹⁵ etā ye' éna iane tō ye' tte me'atbak a' a' ena iyiwak kōs a tō kē ye' tō ditsō ena iyiwak ulitane ewepawaia di' wa.

¹⁶ Es mik shkaba' tkēne mō shuā e' suéyō, etā bet ye' éna idaa tō ye' tte me'at ditsō a' ena iyiwak kōs a' michoē kēkraē.

¹⁷ E' dōr iwā kkachoie tō ye' tte me'atbak ditsō ulitane a' ñies iyiwak tso' ká i' kī e' kōs a." Es Skékōl tō Noé a' iché.

Noé alà kiè Cam e' kē wā iyē dalō tā'

¹⁸ Noé ala'r e' yē'lur kanō a, e'pa kiè Sem, Cam ena Jafet. Cam dōr Canaán yē.

¹⁹ E'pa mañal dōr Noé ala'r. Ie'pa aleripa tō ká wà iéne.

²⁰ Noé dali kuatkémi. E' shuā uva kuatkéitō.

²¹ Ká et tā ie' tō uva diō shkōshkō e' yé tā e' tō ie' ttékā taiē. Ie' datsi' yétsa tā ianewa iski sume iu a.

²² Cam dōr Canaán yē, mik e' tō iyē sué sume, etā ie' mīa ibiyō chōk iēlpa bōl e'pa a.

²³ Erē Sem ena Jafet e'pa kē éna iyē tēr sume e' suak. E' kuēkī ie'pa tō datsi' klō'wéwā, imékarakitō e' o' bataki tā ie'pa shkēmi tsikka iwōtrélur bānet dō wé iyē tēr eē tā ipabakéwā datsi' e' wa.

²⁴ Noé tté taiē blo' tō e' tī'nekā. Mik ie' wā ijchenewā ilā tsirla ék kē wā ie' dalōiēne',

²⁵ etā ichéitō:

“¡As Canaán kawō tkō suluē!

¡Ie' weirdaē siarē shūtē klōulewā iēlpa bōl e'pa kanē mésoie!”

²⁶ E' ukuōkī tā ikī chéitō:

“¡Jehová dōr Sem Kékōl as e' kikarka!

As Canaán aleripa kaneblō Sem aleripa a' ikanē mēsopaie.

²⁷ As Skékōl kawō buaē mù Jafet a' as ie' alōr michoē.

As Jafet ditséwōpa sēr Sem yamipa ska'.

As Canaán aleripa kaneblō ie' a' klōulewā ikanē mēsopaie.”

²⁸ Di' bak taiē ká i' kī, e' ukuōkī tā Noé sene'ia duas cien mañayōk kī dabom skeyōk (350).

²⁹ Mik ie' blēnewā, etā ie' kī duas tso' cien suliyōk kī dabom skeyōk (950).

10

I' dōr Noé aleripa kiè

¹ Noé ala'r kiè Sem, Cam ena Jafet. Di' bak taiē e' ukuōkī tā ie'pa wák ala'r kunē. Ikkēpa dōr Noé aleripa kiè.

² Jafet ala'r wēpa dōr Gómer, Magog, Madai, Javán, Tubal, Mésec, ena Tirás.

³ Gómer, e' ala'r wēpa dōr Asquenaz, Rifat, ena Togarmá.

⁴ Javán e' ala'r wēpa dōr Elisá, Tarsis, Quitim ena Rodanin.

⁵ E'pa kōs dōr Jafet aleripa. Ie'pa ñi blatérak ulawa ulawa. Es iká yuérakitō tseē iwakpa a' dayē kkōmik. Ittō kuā'kī kuā'kī iwakpamik.

⁶ Cam ala'r wēpa dōr Cus, Misraim, Fut, ena Canaán.

⁷ Cus ala'r wëpa dör Sebé, Havilá, Sabtá, Raamá ena Sabtecá. Raamá ala'r wëpa dör Sebé ena Dedán.

⁸ Cus dör wëm kiè Nimrod, e' yě. Nimrod de keweie blu' darërëë ká i' kǐ.

⁹ Jehovah ttô wa Nimrod dör yëria poë. E' kuëkǐ ttè i' meneat se' a: "Be' dör yëria poë Skëköl ttô wa wës Nimrod es."

¹⁰ Mik Nimrod bak ká kiè Sinar, e' wökirie etá ká e' shuá ká tso' tkël kiè Babel, Érec, Acad, ena Calné. E' kôs dör ká bua'ie ese.

¹¹ Wëm e' yëttsa Sinar a eköl kiè Asur. E' míá ká bánet. Etá ee ie' ká yué tkël kiè Nínive, Rehobot-ir, Quélah ena Resen.

¹² Resen dör ká bërie. E' atë Nínive ena Quélah, e' shushá.

¹³ Etá Misraim aleripa míá ie'pa ikké wakpaie: ludeowak, anameowak, lehabiwak, naftuhiwak,

¹⁴ patruseowak, casluhitawak, ena caftoritawak. Filisteowak datse caftoritawak wa.

¹⁵ Canaán dör Sidón yě. Sidón dör ie' alà tsá. Ie' alà skà kiè Het.

¹⁶ Canaán aleripa míá ie'pa ikké wakpaie: jebuseowak, amorreowak, gergeseowak,

¹⁷ heveowak, araceowak, sineowak,

¹⁸ arvadeowak, semareowak ena hamateowak. Ká tajë tá e' wakpa kôs ñi blabatsérak ponemi ká kuá'kǐ kuá'kǐ.

¹⁹ Canaánwak ká atë ká kiè Sidón dōwá ká kiè Gaza. Gaza atë ká kiè Guerar e' kke. Nies ie'pa ká atë dōwá ká kiè Lesa diwō tskirke e' kke. Lesa atë ká tkël kiè Sodoma, Gomorra, Admá ena Seboím e' kke.

²⁰ E' wakpa kôs dör Cam aleripa. Ie'pa ñi blabatsérak ulawa ulawa. Es iká yuéitörak tseë iwakpa a. Ittô kuá'kǐ kuá'kǐ iwakpamik.

²¹ Nies Sem dë' aläë, e' dör Jafet ël kibi ëk. Heber ala'r kôs dör Sem aleripa.

²² Sem ala'r dör Elam, Asur, Arfaxad, Lud ena Aram.

²³ Aram ala'r dör Uz, Hul, Guéter ena Mas.

²⁴ Arfaxad dör Sélah yě. Sélah dör Heber yě.

²⁵ E' ukuökǐ tá Heber alà de bōl. Eköl kiè Péleg.* E' k'éwō ska' tá sulitane ñi blabatsérak, e' kuëkǐ ikiè mékaitō es. Iëköl kiè Joctán.

²⁶ Joctán ala'r dör Almodad, Sélef, Hasar-mávet, Jérah,

²⁷ Hadoram, Uzal, Diclá,

²⁸ Obal, Abimael, Sebé,

²⁹ Ofir, Havilá, ena Jobab. E'pa kôs dör Joctán ala'r.

³⁰ Ie'pa serke ká micho ká kiè Mesá tkörō ká kiè Sefar e' shuulat a. Sefar atë kabata a, wé diwō tskirke, e' kke.

³¹ E' wakpa kôs dör Sem aleripa. Ie'pa ñi blabatsérak ulawa ulawa. Es iká yuéraitō tseë iwakpa a. Ittô kuá'kǐ kuá'kǐ iwakpamik.

³² Pë' kôs ekkëpa dör Noé aleripa kiè kitule wës iditséwō kuá'kǐ kuá'kǐ ena wé iserke ká kuá'kǐ kuá'kǐ es. Di' bak tajë, e' ukuökǐ tá se' alōnene tajë e' ñi blabatsérak ká wa'ñe.

11

Skëköl tō s'ditsō ké ttök kuá'kǐ kuá'kǐ

¹ Kuaë tá sulitane ttöke ttè etökicha ë wa.

² Mik ie'pa míyaldak diwō tskirke, e' ëká, demirak kakkue kiè Sinar ee, etá ee ie'pa e' tséat senuk.

* **10:25 Péleg:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè ñi blabatsè.

³ Ká et tã ie'pa iché ñi a: “Mishkarak skauchka yuök blok sù, e' kukuèsö bö' a as imi'a darërë u yuoie.” Es iwakanewérakitö ák skéie. Ñies kiöchka dalolo bötsböts ese wa ibatsérakitö i tso' shutuule ese skéie.

⁴ E' ukuöki tã iská chénerakitö ñi a: “Mishkarak ká blublu yuök. E' shua u yuösö kakkëë döká ká jai a. Es se' e' chömi buaë kékëpa taië ena kè se' kawöta ñi blabatsök ká wa'ñe.”

⁵ Erë Jehová e' éwa isaukrak tö ie'pa ká blublu yueke ena u kakkëë yuekerakitö.

⁶ Etã ie' tö ibikeitsé: “Ie'pa dör ká etkë wak ena ittörak etkë ñies, e' kueki ie'pa tö kanë i' kékami. E' ukuöki tã kè i a ie'pa wöklönuk. Ie'pa sërmi wës ie'pa ki ikiane es.

⁷ E' kueki súyö ie'pa kè ttök kuä'ki kuä'ki as kè ñi ttö ania.”

⁸ Es Jehová tö iblabatsérak ká wa'ñe. Eë ie'pa ká yué e' kanë wöpanere.

⁹ Ká e' ki Jehová tö ie'pa kè ttök kuä'ki kuä'ki ena iblabatsérakitö ká wa'ñe. E' kueki ká e' kinewa Babel.*

Sem aleripa

¹⁰ I' dör Sem aleripa kië. Di' bak taië, e' ukuöki duas bök, e' kèwö ska' tã Sem ki duas tso' cien eyök (100). Etã ie' alà kune wëm kië Arfaxad.

¹¹ Arfaxad kune, e' ukuöki Sem ki seneia duas deka cien skeyök (500), etã ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpä.

¹² Mik Arfaxad ki duas tso' dabom mañayök ki skel (35) etã ie' alà kune wëm, e' kië Sélah.

¹³ Sélah kune, e' ukuöki tã Arfaxad ki seneia duas cien tkëyök ki mañal (403), etã ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpä.

¹⁴ Mik Sélah ki duas tso' dabom mañayök (30), etã ilà kune, e' kië Heber.

¹⁵ Heber kune, e' ukuöki tã Sélah ki seneia duas cien tkëyök ki mañal (403), etã ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpä.

¹⁶ Mik Heber ki duas tso' dabom mañayök ki tkël (34), etã ilà kune, e' kië Péleg.

¹⁷ Péleg kune, e' ukuöki tã Heber ki seneia duas cien tkëyök ki dabom mañayök (430), etã ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpä.

¹⁸ Mik Péleg ki duas tso' dabom mañayök (30), etã ilà kune, e' kië Reú.

¹⁹ Reú kune, e' ukuöki tã Péleg ki seneia duas cien böyök ki sulitu (209), etã ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpä.

²⁰ Mik Reú ki duas tso' dabom mañayök ki bök (32), etã ilà kune, e' kië Serug.

²¹ Serug kune, e' ukuöki tã Reú ki seneia duas cien böyök ki kul (207), etã ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpä.

²² Mik Serug ki duas tso' dabom mañayök (30), etã ilà kune, e' kië Nahor.

²³ Nahor kune, e' ukuöki tã Serug ki seneia duas cien böyök (200), etã ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpä.

²⁴ Mik Nahor ki duas tso' dabom böyök ki sulitu (29), etã ilà kune, e' kië Téräh.

²⁵ Téräh kune, e' ukuöki tã Nahor ki seneia duas cien eyök ki dabom eyök ki sulitu (119), etã ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpä.

²⁶ Mik Téräh ki duas tso' dabom kuryök (70), e' ukuöki tã ie' ala'r kune mañal. Ala'r e'pa kië Abram, Nahor ena Harán.

Téräh ala'r

* **11:9 Babel:** Hebreoie s'kië e' wà kiane chë *chilineka*.

²⁷ E'pa dör Térah ala'r. Térah dör Abram, Nahor ena Harán, e'pa yě. Harán, e' dör Lot yě.

²⁸ Harán blénewa kewe iyě Térah e' yökí ká kiè Ur ee. Ká e' atē Caldea. Ie' blénewa wé ie' kune ee.

²⁹ Abram senéwa alaköl kiè Sarai, e' ta. Nahor senéwa alaköl kiè Milcá, e' ta. Milcá dör Harán alá busi ena Iscá kutà.

³⁰ Sarai kē dōta' alàè.

³¹ Térah e' yéttsa Ur, dör caldeawak ká e' a. Ie' alá Abram ena itala kiè Lot dör Harán alá ena iyák kiè Sarai e'pa mía ie' ta. Warma ie'pa mîrō dōka ká kiè Canaán ee, erè ie'pa demi ká kiè Harán, etā ee ie'pa e' tséat senuk.

³² Eē Térah blénewa. Ie' kī duas tso' cien böyök kī skēl (205).

12

Jehová tté Abram ta

¹ Mik Abram bak senuk ká kiè Ur ee, etā Jehová tō ie' a iyě': "Be' ká ena be' ditsewōpa ena be' yě yamipa, e' múat ta be' yúshka senuk, ká kkechekeyō be' a ee.

² Ká e' kī ye' tō be' aleripa alōweraē taiē. Ie'pa dōraē ká taiē wakpaie. Ye' er buaē chōraē be' a. Ye' tō pē' taiē keraē be' kkeökkā taiē. Nies be' er buaē chōraē pē' taiē a.

³ Wépa er buaē ché be' a, esepa a ye' er bua' chōraē. Wépa tō alibché be' kī, esepa we'ikerayō. Be' batamik ye' er buaē chōraē ká ulitane wakpa a."

⁴ Etā Abram e' yéttsa ká kiè Harán wes Jehová tō ie' a iyě' es. E' késka' ta ie' kī duas tso' dabom kuryök kī skēl (75). Ie' mía Canaán.

⁵ Etā ie' wā iyamipa mítser sēraa. Ilaköl kiè Sarai ena ilayök kiè Lot ena iyi ulitane tso'rak iwā, ekkē kōs mítserak iwā. Nies Harán wakpa welepa tso' ie' wā kanè mésoie, e' mítser ie' wā. Mik ie' demi Canaán,

⁶ etā ie' tkami ká kōs ekkē dōmi ká kiè Siquem atē Canaán ee. Eē ká atē kiè Moré. Eē kōs klō àr elka. Canaánwakpa a ká e' dör ká dalōiērtā' ese. (E' kēwō ska' ta Canaánwakpa sērkeia ee.)

⁷ Etā ee Jehová e' kkeché Abram a ta ichéitō ia: "Ká i' meraēyō be' ditsewō a."

Etā Abram tō ák kataté ká ie' et iyiwak jchoie Jehová dalōioie ee Jehová e' kkeyē' ie' a e' kuēkī.

⁸ E' ukuökī ta imía ká dör kabataie atē Betel diwō tskirke e' ēka. Etā ee ie' sené ekuölō. Ká e' atē Betel ena ká kiè Ai e' shūulat a. Eē ie' tō ák skā kataténe et. Eē ie' tō Jehová dalōie.

⁹ E' ukuökī ta Abram mía enaena Négueb kke.

Abram mía Egipto

¹⁰ E' kēwō ska' ta ketba tkénewa poē ká e' kī. Kē i ta' katē wé Abram sērke ee. E' kuēkī ie' mía Egipto senuk ekuölō.

¹¹ Abram dōkemitke Egipto etā ilaköl Sarai, e' a ichéitō: "Ye' ttō ttsō. Ye' wā ijcher buaē tō be' dör buaala.

¹² Mik Egipto wakpa tō be' sué tō be' dör buaala, etā ie'pa tō ichēmi: 'Wī dör wēm wī alaköl.' Etā ye' tterawa ie'pa tō be' kuēkī erè ie'pa be' meraat senukwa ie'pa ta.

¹³ E' kuēkī, be' we'ikēyō, ichō ie'pa a tō ye' dör be' akē as kē itō ye' ttōwā be' kuēkī as ye' kawō tkō buaē."

¹⁴ Mik Abram demi Egipto, etā Egipto wakpa isuē tō Sarai dör alaköl buaala.

15 Ká e' blú kueḅlupa tō isué ñies tō Sarai dör alaköl buaala. E' kueḅi ie'pa mía ichök blu' a tō alaköl e' dör buaala. Eta imítserak iwā blu' wé a.

16 Eta Egipto blú tō Abram kkō'né buaē Sarai dalërmik. Tajë ie' tō Abram a iyiwak uru kakmé. Obeja, baka, burro ena kameio e' kakméitō ie' a. Se' ñies kakméitō ie' a kané mésoie wēpa ena alakōlpa.

17 Erë Sarai kueḅi Jehová tō Egipto blú ena iyamipa we'iké tajë. Duè méka tajë ie'pa kī. Kawō darërëë mékai'tō ie'pa kī.

18 E' kueḅi Egipto blú tō Abram tsuk patké tā ichéitō iā: “ǀǀǀ bö iwamblé ye' tā es? ǀǀ kueḅi be' ké wā ye' a iyēne tō alaköl i' dör be' alaköl?”

19 Be' tō ye' a iyē' tō ie' dör be' kutā. E' kueḅi tsir eta ye' senéwā ie' tā. I' be' alaköl, itsúmine tā be' yúshka.”

20 Eta Egipto blú tō ishkekīpa patké Abram yöktsā ká e' kī ilaköl tā ena i kōs tso' ie' wā ekkēpa tā.

13

Abram ena Lot ñi blabatsélor

1 E' ukuōkī tā Abram ena ilaköl e' yélur Egipto míane Négueb. Ie' íyi kōs mítserak iwā seraā. Ie' alayök Lot e' mía ie'pa tā ñies.

2 Abram dör íyi blu' tajë. Ie' wā oro tso'. Ie' wā inuköl tso' tajë. Ñies ie' wā iyiwak tso' tajë.

3 Négueb eē tā ie' míane enaena dō Betel. Betel eē tā ie' míane tkörō wé ie' bak senuk kewe eē. Ká e' aṭe Betel ena Ai e' ulat shushā.

4 Ká e' a ie' wā ák katatēulebak ká'ie, eē ie' tō Jehová dalöiéne.

5 Lot dör ñies íyi blú tajë wes iyēla Abram es. Iyiwak tso' tajë ie' wā obeja ena baka. Se' tso' ie' wā ñies kané mésoipaie.

6 Erë wé ie'pa serke ká e' kī kākō ké ku'ia ie'pa iyiwak kōs a katē. Ie'pa ké chē'kaia ñi o'mik.

7 Abram ena Lot e'pa iyiwak kkō'nukwakpa ñippōke, ñi wōñatkōke. Ñies pē' tso'tke kenet ká e' kī. E' wakpa dör canaánwak ena fereseowak.

8 Ká et tā Abram tō iché Lot a: “Se' dör ñi yami. Ké imēne buaē tō se' ñippō. Ñies se' iyiwak kkō'nukwakpa ñippōke ēme e' ké dör buaē.

9 Ká saú wī ká bua' tso'. Be' ishush'tō wēne wa be' wōbatse, e' a be' yúshka. Be' mí wī ēka, e' tā ye' mí diā ēka. Eta be' mí diā ēka, e' tā ye' mí wī ēka.”

10 Eta Lot ká kī sué kamiē, eta kōs di' kiē Jordán, e' kkōmik ká buaē tso', e' kī sué ie' tō. Eta ie' tō isué tō ká e' dör buaē dō ká kiē Sóar eē. Buaē di' tso' wes ká buaē yō' Jehová tō es ena wes Egipto es. (E' kéwō ska' tā kām Jehová tō ká kiē Sodoma ena ká kiē Gomorra, e' bōt eūwa.)

11 Eta kakkue tso' Jordán di' kkōmik e' shush'té Lot tō, eta e' wa ie' mía. Es ie'pa ñi blabatsélor.

12 Abram e' tséat senuk Canaán. Lot mía senuk Jordán kakkue kī, eē ká tso' tseē. Ie' sené tsinet ká kiē Sodoma e' o'mik.

13 Sodoma wakpa, serke suluē. Ie'pa i sulu ē wambleke kekraē Jehová wōa.

14 Lot mía e' ukuōkī tā, Jehová tō iché Abram a: “Wé be' tso' eē ká kī saú bua'ie shkít wōwī wōiā diā ēka jaī ēka ká wa'ñe tō ǀis idör?”

15 Ká kōs kī suéḅō, e' meraēyō be' a ena be' aleripa a kekraē.

16 Ye' tō be' aleripa alōweraē tajë wes íyök po tajë es. Wes íyök po ké shtartā' es be' aleripa alōrdaē ké ishtarpa yi a.

17 Ká i' kōs meraēyō be' a. E' kueḅi be' yú iweblök seraā.”

¹⁸ Età Abram e' yéttsa ta imía senuk kós klō wōkir àr tajē dōr wēm kiè Mamré e' icha eē. E' atē tsinet ká kiè Hebrón eē. Eē Abram tō ák skà kataté ka'ie Jehová dalōioe.

14

Abram tō ilayōk Lot, e' tsatké

¹ E' kēwō ska' ta blu'pa tso' tkēl. Ekōl kiè Amrafel, e' dōr ká kiè Sinar, e' blú. Iēkōl kiè Arioc, e' dōr ká kiè Elasar, e' blú. Iēkōl skà kiè Quedorlaómer, e' dōr ká kiè Elam, e' blú. Età ibata ēk kiè Tidal, e' dōr ká kiè Goím, e' blú.

² Blu'pa skà tso' dōkā skēl e' ekōl kiè Bera, e' dōr ká kiè Sodoma, e' blú. Iēkōl kiè Birsá, e' dōr ká kiè Gomorra, e' blú. Iēkōl kiè Sinab, e' dōr ká kiè Admá, e' blú. Skà kiè Seméber, e' dōr ká kiè Seboím, e' blú. Ibata ekkē e' dōr ká kiè Bela, e' blú. Ká e' kiè Sóar ñies. E' kēwō ska' ta blu'pa dōkā tkēl ñe' e' kēkā ñippōk blu'pa skà dōkā skēl ñe' ta.

³ Blu'pa skēl e'pa tō ñippōk wakpa dapa'wé ek tsiní ñippōk blu'pa tkēl e'pa ta kakkue kiè Sidim eē. Eē dayē wōlō me'r bērie kiè Mar Muerto.

⁴ Blu'pa dōkā skēl e'pa bak senuk iwakpa ta dōkā duas dabom eyōk kī bōk (12), blu' kiè Quedorlaómer, e' dikja. Mik e' kī duas de dabom eyōk kī mañal (13) età ie'pa kē éna Quedorlaómer ttē dalōiakia. Ie'pa e' kakkā ñippōk ie' ta.

⁵ E' kī duas de ek età Quedorlaómer e' yéttsa mía ñippōk ibolōkpa ta. Blu'pa dōkā mañal dōr ie' klēpa, e' mīyal ie' ta ñippōk. Ie'pa mía ká kiè Astarot Carnaim ta eē ie'pa e' aléka refaitawak kī. E' ukuōkī ta ie'pa e' aléka zuzitawak kī, ká kiè Ham eē. E' ukuōkī ta ie'pa e' aléka emiwak kī, e' wakpa ká kiè Savé-quiriataim.

⁶ E' ukuōkī ie'pa e' aléka horeowak kī kabata kiè Seír eē. Età itōtiēmi ie'pa tō dō tkōrō ká kiè El-parán eē. Ká e' atē ká sir poē, e' kkōmik.

⁷ Età eē ie'pa bitēne itō wane dō ká kiè En-mispat. Ká e' kiè Cadés ñies. Ie'pa e' aléka Amalec aleripa kī ta iká klō'wēwarakitō. Ñies ie'pa e' aléka amreowak kī. E' wakpa ká kiè Hasesón-tamar. E' ukuōkī ta ie'pa mīke ñippōk blu'pa skēl ta. E' kuekī blu'pa skēl e' dapa'wéka Sidim kēkkue kī blu'pa tkēl kinuk ñippoie.

⁸⁻⁹ Età Sodoma blú ena Gomorra blú ena Admá blú ena Seboím blú ena Bela blú (Bela kiè Sóar ñies), blu'pa skēl ekkēpa ñi dapa'wéka Sidim kēkkue kī ñippoie, Quedorlaómer, e' dōr Élam blu', e' ta ena blu'pa tso' ie' ta e'pa ta ñies. Blu'pa e'pa dōr Tidal, e' dōr Goím blu'. Iēkōl dōr Amrafel, e' dōr Sinar blu'. Bata ēk dōr Arioc, e' dōr Elasar blu'. Es blu'pa tkēl mīyal ñippōk blu'pa skēl ta.

¹⁰ E' kēwō ska' ta Sidim kēkkue kī kiōchka dalolo bōtsbōts ese dapé tso' tajē. Mik Sodoma wakpa ena Gomorra wakpa tkayal ñippē yōkī età ie'pa shābōts anemi kiōchka dapé tso' tajē ese a. Imalepa tkayalmi kabata shua.

¹¹ Es blu'pa dōkā tkēl e'pa e' aléka blu'pa skēl kī. Età ie'pa tō chkwēw ena íyi bua'buatso' Sodoma ena Gomorra e' kōs klō'wēwarakitō ta iponemirak.

¹² E' kēwō ska' ta Abram alayōk Lot serke Sodoma. E' mītserak iwā, es ie' dali kōs e' mītserak iwā ñies.

¹³ Età ñippē shua wēm tkashkar ekōl, e' wā ibiyō mí Abram a. Abram e' dōr hebreowak. Ie' serke tsinet wēm kiè Mamré dōr amreowak e' kós klō wōkir àr eē. Mamré dōr Escol ena Aner ēl. Ie'pa wa Abram wēr buae.

¹⁴ Mik Abram tō ibiyō tse, età ie' kanè mēsopa kune ie' u a, e'pa dapa'wéitō dōkā cien mañayōk kī dabom eyōk kī pākōl (318) ilayōk tsatkoie. Età ie'pa mīyal blu'pa tkēl itōkī dōkā ká kiè Dan eē.

¹⁵ Etā nañewe ie'pa demi me'ie ñippémie blu'pa tā. Etā ie'pa tō blu'pa tōiēmi tkörö ká kiē Hobá eē. Hobá atē ká kiē Damasco e' wōwí.

¹⁶ Etā ì kōs minetsēr blu'pa wā, e' kōs yélur ie'pa tō blu'pa ulā ā. Es Abram tō ilayōk Lot e' tsatkée. Ñies ì tso' ilayōk wā e' kōs dene iulā ā. Ñies alakōlpa ena pē' malepa tso' klōulewā e'pa kōs tsatkée ie' tō.

Melquisedec er buaē ché Abram ā

¹⁷ Mik Abram ē' aléka Quedorlaómer kī, e' sū blu'pa mañal shkōke ie' tā, e'pa kī. E' ukuōkī tā ie' bitene de Savé kēkkue kī. Kakkue e' kiē ñies Blu' Kēkkue. Etā eē Sodoma blū de ie' ñaletsuk ie' shke'uk.

¹⁸ Ñies ká kiē Salem, e' blū kiē Melquisedec, e' dör Skēköl dör íyi ulitane tsāta e' sacerdote. Ie' tō pan ena vino yēttsā.

¹⁹ Etā ie' er buaē ché Abram ā ttē i' wā:

“Skēköl dör íyi ulitane tsāta, e' tō ká jai ena ká i' yō'.

Ie' tō be' kīmē as be' kawō tkō buaē kēkraē.

²⁰ Ie' dör íyi ulitane tsāta, e' kīkōkasō.

Ie' tō be' kīmē ē' alōkka be' bolōkpa kī, e' kuekī ikīkōkasō.”

Etā íyi kōs de Abram ulā ā ñippē shuā, e' mú blatēsō dōka dabop tā e' tsā eyōk yēttsaitō méitō Melquisedec ā Skēköl dalōioie.

²¹ E' ukuōkī tā Sodoma blū' tō iché Abram ā:

—Sa' yamipa tsatkée be' tō, e'pa mune ye' ā. Erē dalì kōs e' tsūmi be' tō be' ā.

²² Erē Abram tō iūtē:

—Au. Jehová dör Skēköl íyi ulitane tsāta, e' tō ká jai ena ká i' yō', ie' ā ye' kablétke

²³ tō ì kōs dör be' icha, e' kē tsepaatyō yēs. Dō be' datsi'takla ō be' klōkuō kicha kē tsepaatyō etkla wē'ia as kē be' ichō tō be' íyi wa ye' blune.

²⁴ Kē ì kiane ye' kī ye' wák ā. Chkō kōs ñetke ye' kanē mēsopa tō, e' ē dör wē' ye' ā. Erē wépa dare ye' tā ñippōk bulu'pa tā kiē Aner ena Escol ena Mamré, as ie'pa wā dalì kakmi' kōs ikawōtā tsukmi ekōl ekōl ekkē.

15

Jehová tō ittē mé Abram ā

¹ E' ukuōkī tā Jehová ttē Abram tā kabsueie, etā ichéitō iā:

—A Abram, kē be' suanuk. Ye' dör be' tsatkōkwak. Íyi buaē merayō be' ā tajē shute.

² Erē Abram tō iūtē:

—A Skēköl, ye' wák alā kē tā', e' kuekī ì kōs memibō ye' ā e' kē dör ñie bua' ye' ā. Ye' íyi kōs atdaē ye' kanē méso kiē Eliézer dör Damasco wak e' ulā ā. Erē ie' dör o'ka.

⁴ Etā Jehová tō iūtē:

—Be' wák alā kurdaē, e' kē dör o'ka.

⁵ Etā Jehová wā Abram mítser u'rki, tā ichéitō iā:

—Ká saú buaē siwā' kī. Bēkwō saú tā ishtā'ú. ¿Be' ā ishtarmi? E'ma bua', es be' aleripa alōrdaē tajē.

⁶ Etā Abram erblē Jehová mik, e' kuekī iklō'wéitō wes pē' buaē yēsyesē es.

⁷ Etā ichéitō iā:

—Ye' dör Jehová. Ye' tō be' yē'ttsā caldeawak ká kiē Ur e' ā ká i' moie be' ā ena be' aleripa kōs ā.

⁸ Età Abram ie' a ichaké:

—A Skëköl, ¿wes e' jchermi ye' wà yësyësë tō ká i' dōmi ye' ulà a?

⁹ Jehovah tō iüté:

—Baka ena chibo ena obeja e' qos kī duas tso' mañal, ese tsúbitu ña etō etō. Nies nuböl et ena ipupula et, e' tsúbitu ña.

¹⁰ Età Abram wà iyiwak qos ekkë debitu Jehovah a. Età ie' tō iyiwak e' ttélur télor shushaë. Shaböts méwaitō wí wa shaböts méwaitō i' wa. Es iatë ñi wöshaë. Erë dü kē tēnane ie' wà es.

¹¹ Età ölö dettsa iyiwak chkà dalërmik, erë Abram tō ibukueke chkë kī.

¹² Ká tuinemitke, età Abram kapowà tajë. E' bet Abram pamik ká mia tsetsee shütë se' suawë ekkë.

¹³ Età Jehovah tō iché iä:

—Be' wà ijchenú buaë tō be' aleripa serdaë ká kua'kī kī wes ká kua'kī wakpa es. Eë ie'pa klördawà kanë mésopaie kē patuëta'. Ie'pa weirdaë dōkà duas cien tkëyök (400), ekkë ulatök.

¹⁴ Erë ká wé wakpa tō ie'pa we'ikera, e' wakpa ské we'ikerayö siarë. E' ukuökī tā be' aleripa yërdattsä ká e' a. Ie'pa wà iyi bua'bua tuë darërëë ese miraë tajë iwákpa a.

¹⁵ Età mik be' kënewà età be' duöwami buaë, kē weir tā'. Es be' michoë be' dëütöpa itökī.

¹⁶ Età mik be' aleripa tso' ká kua'kī ñe' a e'pa de dōkà tkëtökicha, età ie'pa dörane ká i' kī. Ká i' wakpa, kië amorreowak, kam e'pa tō i' sulu wamlö dö wë' ishuloie. E' kuekī be' aleripa kē döpane ká i' kī bet.

¹⁷ Katuine de kamië, età i' dettsä tabechka ukuöie, e' shua shklë batröke tajë. Nies kuàtak sí wöñarke tajë ese dettsä tā itkami iyiwak chkà blatëule tkëter eë, e' shusha.

¹⁸ Età Jehovah tō ttë mé Abram a i' es:

—Ká i' meraëyö be' aleripa a. Di' kië Egipto di' eëmi dōkà di' kibi kië Éufrates, ká ekkë qos meraëyö be' aleripa a.

¹⁹ I' ñe tā ká e' dör quenitawak, quenizitawak, cadmoneowak,

²⁰ hititawak, feresowak, refaitawak,

²¹ amorreowak, canaánwak, gergeseowak ena jebuseowak e'pa qos wakpa ká.

16

Abram alà kune kië Ismael

¹ Abram alaköl Sarai, e' kē dötä' aläë. Ie' wà alaköl tkër eköl kanë mésoie kië Agar. E' dör egiptowak.

² Età Sarai tō iché Abram a:

—Isaü tō Jehovah kē wà ye' a alà mène. E' kuekī be' senú ye' kanë méso Agar tā. Età isalema ie' batamik alà dōmi ye' ulà a.

Età Abram tō Sarai ttö iüté.

³ Età Sarai tō egiptowak tso' ie' wà kanë mésoie, e' tsébitu, mé iwëm a alakölie. E' kēwö ská' tā ie'pa sené Canaán e' kī duas de dabop.

⁴ Età Abram senëwà Agar tā, età Agar dunekā. Mik ie' isuë tō ie' dunekā, età ie' tō iwökir Sarai suëmi suluë.

⁵ Età Sarai tō iché Abram a:

* **15:18 Egipto di'** E' kē dör di' bërie tso' Egipto kië Nilo e'. E' dör di' tsitsirla tso' Egipto ena Canaán e' shusha.

—¡Be' iane iwiie tò Agar tò ye' suéke suluë! Ye' wák tò be' a Agar me' alakölie i' ta idurtke e' wà kūrdaë, etä ie' e' ttsöke jaishet ye' tsata. ¡As Jehovah tò se' a ichö tò yi iane iwiie, ye' ö be'!

⁶ Etä Abram tò iiuté:

—Ye' ttö ttsö, be' kanè méso tso' be' ulà a. Be' iú wes be' éna iwak es.

E' ukuöki ta Sarai tò ikanè méso we'íkemi taië. E' kueki Agar tkashkar.

⁷ Etä Jehovah biyöchökwak bua'ie, e' tò ikué di' tum o'mik ká wé ké yi ku' ese ska'. Di' tum e' tso' ñala micho ká kiè Sur e' kkömik.

⁸ Etä Jehovah biyöchökwak bua'ie tò ie' a ichaké:

—A Agar, Sarai kanè méso, ¿Wé be' bite? ¿Wé be' micho?

Ie' iiuté:

—Ye' tkashkar ye' wökir Sarai yöki.

⁹ Etä ie' iché ia:

—Be' daköne be' wökir ska' ta idalöiö bërë.

¹⁰ Ie' tò iki ché ia:

“Ye' be' aleripa alöweraë taië. Ké yi a ishtanuk ekkë.

¹¹ Be' eriarke, e' ttsé Jehovah tò,

e' kueki se' be' dur, e' wà kune,

ta ikiè múkabö Ismael.*

¹² Be' alà döraë wes burro pupula ké urutërta' es.

Ie' ñippöraë darërë sulitane ta. Ñies sulitane ñippöraë ie' ta.”

Ie' serdaë kekraë ñippök iëlpa ta.

¹³ Jehovah tté Agar ta, e' ukuöki ta Agar tò iché: “Skököl ye' sué, e' wák suéwayö.” E' kueki ie' tò Skököl kié i' es: “Skököl tò ye' sué e'.”

¹⁴ E' kueki ñies di' tum e' kiè mékaitö: “Skököl tso' e' ye' suéke”. Di' tum e' tso' Cadés ena Bèred e' shushaë.

¹⁵ E' ukuöki ta Abram alà kékä Agar ta e' wà kune wák wëm. Abram tò ikiè méka Ismael.

¹⁶ Ismael kune, e' kéwö ska' ta Abram ki' duas tso' dabom paryök ki' teröl (86).

17

Jehová tò ittè mé Abraham a, e' wà kkacho méqatitö

¹ Mik Abram ki' duas tso' dabom suliyök ki' sulitu (99), etä Jehovah e' kkaché ie' a ta iché ia:

—Ye' dörr Skököl Diché Ta' Íyi Ulitane Tsata e'. Be' senú yësyësë ye' wörki kekraë,

² e' ta ye' ttè meraë be' a tò be' aleripa alördaë taië be' itöki.

³ Etä ie' e' téwä iski iwötsa méwä íyök ki. E' dalewa Skököl tso' ttök ie' ta, ta ichéitö ia:

⁴ —Ye' ttè meke be' a e' dörr i' es: Be' döraë ká taië wakpa yéie.

⁵ E' kueki i' ñe ta be' ké kiëia Abram. Ye' tò be' tkékä ká taië wakpa yéie, e' kueki be' kiè mékayö Abraham.*

⁶ Ye' tò be' aleripa alöweraë taië. Ie' pa döraë blu'paie ena ká taië wakpaie.

⁷ Kekraë ye' dörr be' Kököl ñies be' aleripa Kököl. Káwö e' mekeyö be' a.

⁸ I' ñe ta be' serke Canaán, ká e' kos meraëyö be' a ena be' aleripa a. E' ate ie' pa ulà a kekraë. Ye' dörr ie' pa Kököl.

* **16:11 Ismael:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè Skököl tò ittse.
wà kiane chè ká wakpa taië, e' yë.

* **17:5 Abraham:** Hebreoie s'kiè e'

⁹ Skëköl tö iska chéne Abraham a:

—Erë be' ena be' aleripa kōs e' kawōtā ttē muk ye' a ñies.

¹⁰ E' dōr i' es: A' wēpa kōs kawōtā itōttola kkuōlitla tōk tsir.

¹¹ E' kueḱi a' wēpa kōs e' wakyuō es. E' tō ikkacheraē tō se' ttē me' ñi a.

¹² Kēkraē kōs a' ala'r kūrke wēpa, ñies a' kanē mēsopa ala'r wēpa, mik e' kī ká de pākōl, etā a' kawōtā iwakyuōk es.

¹³ A' kawōtā iuk krörōē ala'r kōs kūrke a' u a ekkēpa tā. Es ttē me'tkeyō a' a, e' atē wakyōule a' chkā kī kēkraē.

¹⁴ Wēm kē wakyōule, ese kē wā ye' ttō dalōiēne, e' kueḱi kē ikawō tā'ia senuk a' shuā.

¹⁵ Ñies Skëköl tö iché Abraham a:

—Be' alakōl kē kiēia Sarai. I'ñe tā ikirdaē Sara.*

¹⁶ Ye' er buaē chōraē ie' a as ie' alā kōkā be' a. Mokī ye' er buaē chōraē ie' a. Ie' dōraē ká taijē wakpa miē. Ñies ie' aleripa shū dōraē blu'paie.

¹⁷ Abraham skā e' tēwane iski iwōtsa mēwajitō iyōk kī. E' dalewa ijañéka tā ibikeitséitō: “¿Ye' kī duas tso' cien eyōk (100), wēs e' dōmi yēie? ¿Sara kī duas tso' dabom suliyōk (90), etā wēs ie' dōmi alāē?”

¹⁸ Erë ie' tö iché Skëköl a:

—Be' mú er buaē chō Ismael a!

¹⁹ Erë Skëköl tö iūtē:

—Au, e' kē dōr es. Be' alakōl Sara, e' dōraē alāē tā ikiē mūkabō Isaac. Ttē me'yō be' a e' ē meraneyō ie' a ena ie' aleripa a kēkraē.

²⁰ Kē ye' éna Ismael chē'wa. Ye' tö ie' kimerāē ñies. Ye' tö ie' ala'r alōweraē taijē as ileripa dō taijē ká i' kī. Ismael dōraē s'blu'pa dōkā dabom eyōk kī bōl e'pa yēie. Ie' aleripa alōrdaē taijē.

²¹ Erë ttē me'tkeyō be' a e' atdaē be' alā kūrdaē kiē Isaac e' a. Be' alā e' keraḱa Sara tō duas iēk wa kawō ikkē tā.

²² Mik Skëköl ttē one Abraham tā, tā imía.

²³ E' wōshāē Abraham tö ilā Ismael e' tottola kkuōlitla téē tsir. Ñies ie' wā kanē mēsopa tso' kune ie' u a ena wēpa tōule ese, e'pa kōs tottola kkuōlitla téēitō tsir wēs Skëköl tö iyē'ia es.

²⁴⁻²⁵ Mik Abraham kī duas tso' dabom suliyōk kī sulitu (99) ena ilā kī itso' dabom eyōk kī mañal (13) etā ie'pa tottola kkuōlitla tēne tsir.

²⁶⁻²⁷ Es e' diwō ē wa Abraham ena ilā tottola kkuōlitla tēne tsir. Ñies wēpa dōr ie' kanē mēsopa, e'pa kōs tottola kkuōlitla tēne tsir.

18

Jehová tö iché Abraham a tö alā meraēyō be' a

¹ Ká et dibata a tā Abraham tkēr ie' ukkō a. Ie' u tso' wē wēm kiē Mamré e' kōs klō wōkir ar ēē. Ie' tkēr eē tā Jehová e' kkaché ie' a.

² E' wā pakē i' es: Abraham wōkékā tā ie' isuē tō wēpa de iēter ie' wōrkī mañal. E' suē ie' tō tā bet ie' e' kēka, mīā ie'pa ñaletsuk tā ie' e' tēwā iski tā iwōtsa mēwā iyōk kī ie'pa shkē'woie.

³ Ie' tö iché:

—A kēkēpa, be' we'ikēyō, kē be' minuk bet.

⁴ Ye' mi' di' tsuk a' klō skuoie, e' ukuōkī tā a' enū bēre kal i' dikīa.

⁵ A' detke ye' ska', etā ilē mekeyō a' a ñē as a' diché ierne shkoie.

* **17:15 Sarai:** Erë s'kiē e' ena Sara tšēr bēre kuā'kī, erë iwā dōr ñies. Iwā kiane chē blu' alā busi ō alakōl dalōiērtā taijē ese. Skëköl tö ie' kiē mane'wē es iwā kkachōie tō ttē mēne Abraham a e' wā dōraē ie' kī ñies.

Etä ie'pa tö ie' iüté:

—E'ma iü wës be' tö iché es.

⁶ Abraham tkawä iu ä, tä ichéitö Sara ä:

—Bet, harina bua'buä yulö kilo dôka dabom böyök (20) ekkë, e' wa pan yuö.

⁷ E' ukuökî tä bet ie' wák tunemi baka pupula shushtök wë bua'buä ese klö'wëwäitö. E' mítser ie' wä méitö ikanè méso eköl ä. Bet tä ikanè méso tö ikanewë ie' ä katè.

⁸ Abraham tö baka chkà ena baka tsu'diö wösi ena baka tsu'diö pä'alî e' mé ie'pa ä. Ie'pa tulur chkök kal är ukkö ä e' dikîä. E' dalewa Abraham dur ie'pa töök eë.

⁹ E' dalewa ie'pa tö ichaké Abraham ä:

—¿Wë be' alaköl kiè Sara e'?

Ie' iüté:

—Ie' tkër weshkë.

¹⁰ Etä ie'pa eköl tö iché iä:

—Duas iëk e' wa ye' döne be' pakök. E' këwö tä be' alaköl Sara alä tä'tke.

E' dalewa Sara tkër Abraham tsjikka u wëkkö ä. Ie' tso' ie'pa ttöke, e' ttsök.

¹¹ Abraham ena ilaköl, e' dewatke këkëpala. Bänet Sara kë tö alakölpa duë sueta'ia.

¹² E' kuekî Sara kë ä jañë wöklönuk tä ibikeitsé: “¿Wës ye' tö ttè i' klö'wëmi tö sa' kërulunetke e' dõmi aläë?”

¹³ Jehová tö iché Abraham ä:

—¿Î kuekî Sara jañëkä? ¿Î kuekî ie' tö iché: “¿Wës ye' kënewatke e' dõmi aläë?”

¹⁴ Kë i' tä ye' ä darërë. Duas iëk ye' döne, etä ie' alä tä'tke.

¹⁵ Sara suane e' kuekî ichéitö: “Kë ye' jañine.”

Erë Jehová tö iché iä:

—E' kë dör es. Mokî be' jañëkä.

Abraham kköché Jehová ä Sodoma wakpa tsqtkö

¹⁶ E' ukuökî tä ipakökwakpa e' duëkarak tä imiyäl dö wë Sodoma kí wëne eë. Abraham tö iñalé mére e' choat ie'pa ä.

¹⁷⁻¹⁹ Etä Jehová tö ibikeitsé: “Abraham aleripa alördaë taië diché tä' taië. Ye' tö iyë'at ie' ä tö ie' batamik ye' er buaë chöraë ká ulitane wakpa ä. Ye' tö ie' shukit as ie' tö ila'r ena ileripa ä ichö tö ye' ttè dalöiö nies tö i' kôs buaë yësyëse e' ü. Es i' kôs yë'yö ie' ä e' wëraëyö. E' kuekî ye' kawötä ichökîä tö iök ye' mí Sodoma.”

²⁰ E' kuekî ie' tö iché Abraham ä:

—Sodoma wakpa ena Gomorra wakpa e' wamblökerak suluë taië shütë, e' chë sulitane tö.

²¹ E' kuekî ye' mía eë isaük tö yëne ie'pa e' wamblöke suluë ichök wës ye' ä ikkatëne es.

²² Etä Abraham pakökwakpa böl e' yëttsä mía Sodoma. Erë Abraham atë dur Jehová tä.

²³ Ie' e' skëwä tsjinet Jehová ska' tä ichakéitö iä:

—¿S'ser mokîë esepa ewëwamibö se' sulusipa tä?

²⁴ Isalema s'ser mokîë esepa tso' Sodoma dôka dabom skeyök (50), etä çká e' wakpa ewëwamibö sëraa? ¿Kë be' tö ilo'yepa ie'pa kí s'ser mokîë tso' dôka dabom skeyök (50), e'pa kuekî?

²⁵ ¡Mokí be' kě tō s'ser yěsyēsē esepa ewepawa se' sulusipa tā ñita! Kě bō iwamblepa es. ¡E' kě wamlērpa! Be' dōr sulitane shulōkwak e' kuēkí ¿wes e' kě tō se' shulepa yěsyēsē?

²⁶ Jehová tō iūtē:

—S'ser mokíē esepa kuéyō dōkā dabom skeyōk (50) e' tā e'pa dalērmik kě ye' tō imalepa ewepawa.

²⁷ Eta Abraham tō iskà chéne iā:

—Be' dōr Skēkōl. Tā ye' dōr wes ká po ena muluchka es be' wōa. E' tō be' chakē taiē kě suane. Isalema s'ser mokíē esepa kianeia skel (5) as idōka dabom skeyōk (50).

²⁸ Skel e' kianeia, e' tā e'pa ē kuēkí ¿ká e' wakpa ewewamibō?

Jehová tō iūtē:

—S'ser mokíē esepa kuéyō dōkā dabom tkēyōk kī skel (45), e' tā kě ye' tō ká e' wakpa ewepawa.

²⁹ Abraham tō iskà chaké:

—Dō' dabom tkēyōk (40) ē tso', e' tā ¿be' tō ká e' wakpa ewewami?

Jehová iūtē:

—Au, kě yō ká e' wakpa ewepawa dabom tkēyōk (40) e' dalērmik.

³⁰ Eta Abraham tō ikí ché iā:

—Taiē be' tsiriwéyō, e' kuēkí kě be' ulunuk ye' kī. Dō' s'ser yěsyēsē tso'ia dabom mañayōk (30) ē.

Jehová tō iūtēne:

—Au, dabom mañayōk (30), e'pa dalērmik kě yō iewepawa.

³¹ Abraham tō ikí chaké ēme:

—A ye' Kēkōl, taiē yō be' dalōsewēwā be' chakōk i' es, erē ká kī s'ser mokíē tso' dabom bōyōk (20) ē, e' tā e'pa kuēkí, ¿ká e' wakpa ewewamibō?

Jehová tō iūtē:

—Au, ie'pa dabom bōyōk (20), e' ē dalērmik kě ye' tō ká e' wakpa ewepawa.

³² Abraham tō ikí chaké tā ichéitō iā:

—Kě be' ulunuk ye' kī. I' ē chakekeyō be' a. S'ser mokíē esepa tso' dōka dabom eyōk (10) ē, e' tā ¿wes bō iwēmi? ¿ká e' wakpa ewewamibō?

Jehová tō iūtē:

—Dabom eyōk ē dalērmik kě ye' tō ká e' wakpa ewepawa.

³³ Mik ie'pa ttē one ñita eta Jehová míane. Abraham biteane ie' u a.

19

Skēkōl tō Sodoma ena Gomorra wakpa ewéwa

¹ Ká tuinemitke tā Skēkōl biyōchōkwakpa bōl e'pa demi ká kiē Sodoma eē. Abraham alayōk kiē Lot, e' tkēr ká e' kkōiēulewā e' wékkō a.* Mik ie' tō Skēkōl biyōchōkwakpa suē, eta ie' e' kēkā ie'pa shkē'uk. Ie' e' tēwā iskī iwōtsā méwāitō íyōk kī.

² Ie' tō iché ie'pa a:

—A kēkēpa, ye' kkōchō a' a tō a' kapōrō ye' ska'. Eē a' klō skuōmi eta bule bla'mi a' mi'mine.

Ie'pa iūtē:

—Au. Kě be' tkinuk. Sa' kapōmi u'rki.

* **19:1 ká e' kkōiēulewā e' wékkō a:** E' kēwō skā tā ká ulitane dōr kkōiēule ese kē wékkō tso'.

³ Erë Lot kköché tajë ie'pa a. Bata ekkë tã ie'pa míyal ie' u a. Mik ie'pa dewa weshkë, etã ie' tã ie'pa a chké yulë buaë. Pan kë wötuule iwölöwoka wa ese yuéitö ie'pa a. Ie'pa chké.

⁴ Kam ie'pa kapölor e' yökí Sodoma wakpa wëpa debitü tajë. E'pa tã Lot u kköiéwa shkit. Ie'pa ulitane, duladulapa dö kékëpaë, e'pa kulëmi Lot wöa.

⁵ Ie'pa tã ichakë aneule:

—I'ñe wëpa böi debitü be' u a ¿wë e'pa? ¡Ie'pa yölur ¡e sa' a u rki as sa' serka ie'pa tã kësik wa!

⁶ Lot e' yëttsa ttök ie'pa tã. Ukkö wötëwaitö buaë itsikka.

⁷ Ie' tã ie'pa a ichë:

—A yamipa, ye' kköchö a' a tã i sulu e' kë wamblar ie'pa tã.

⁸ Ye' alã busipa tulur böi kam ser wëpa tã, e'pa yekeluryö a' a as a' tã iwamblö ie'pa tã wes a' ki ikiane es. Erë kë i wamblar sulu ye' pakökwakpa dewa ye' skã, e'pa tã.

⁹ Erë ie'pa iütë:

—¡Be' e' sköu bánet! Be' kë dörr kã i' wak. Be' kë a i yënu sa' a. ¡E' kuëki be' we'ikeraë sa' tã ie'pa së tsatã!

E' ukuöki tã iwe'ikëmi ie'pa tã idemirak u wëkkö batsökök.

¹⁰ Etã Lot pakökwakpa ulã tiëwa u rki ukkö a Lot tsëwa weshkë. Etã ie'pa tã ukkö wötëwa.

¹¹ Pë' sulusi kos wöbla sulu'wëlor ie'pa tã, kë wawëneia. Duladulapa dö kékëpaë e'pa kos wöbla sulurulune. E' kuëki ie'pa shtrinewa ukkö yulök. Kë ie'pa wa ikune.

¹²⁻¹³ Lot pakökwakpa tã ichë ia:

—Tajë kã i' wakpa kkatëne e' ttë demi Jehovah wö ki. E' kuëki sa' patkéitö ie'pa eukwa. Ie'pa ewëkewa sa' tã yës. E' kuëki be' yamipa ekkã kã tso' kã i' ki, e' tã ie'pa yölur. Be' alã duladulapa tã ö be' alã busipa tã ö be' nuakipa tã, ö be' yamipa skã tso' kã i' ki, e' tã ¡iyölur bet tsümi kamië!

¹⁴ Etã Lot mia wëpa ttë meule senukwa ila'r busipa tã e'pa weblök tã ichë iarak:

—¡A' e' kökã! ¡A' yúshka! Jehovah tã kã i' ewëkewa.

Erë ie'pa tã ibikeitsë tã ie' kalöke ie'pa tã.

¹⁵ Kã ñirketke, e' ulatök tã Skëköl biyöchökwakpa tã ichë Lot a:

—Sa' tã kã i' ewëkewa. Kë be' duakwa, e' tã ¡bet, be' e' kökã! ¡Be' alaköl ena be' ala'r busipa tsümi!

¹⁶ Erë ie' e' ukeia enaë. Erë Jehovah er buaë chë ie' a, e' kuëki Skëköl biyöchökwakpa tã ikl'öwëwa iulã a yëttsa. E' sù ñies ilaköl ena ilã busipa yëlor ie'pa tã Sodoma a itsatkoie.

¹⁷ Mik ie'pa tã iyëttsarak bánet etã Skëköl biyöchökwakpa tã ichë ie'pa a:

—¡A' tunú as a' tsatkër! ¡Kë a' kã i' saukia tsikkane yës! ¡E' sù kë a' e' wöklö'uk kakkue i' ki! ¡A' éna e' tsatkak, e' tã a' yúshka etkëme kabata a!

¹⁸ Erë Lot tã ichë ia:

—¡A kékëpa, au, a' we'ikëyö!

¹⁹ A' tã ye' kimé tajë. A' tã ye' tsatkë duöwa ulã a, erë kë ye' shkak kabata a. Ye' ibikeitsë tã i sulu datse kã i' eukwa, e' tã ye' kuëmi ñalã ki etã ye' duöwami.

²⁰ Kã tsitsir tso' ¡e tsinet, ee ye' tköshkarmi. Kawö mú ña shkowã ee e' tsatkoie. Mokí e' dörr kã tsir.

²¹ Etã ie'pa eköl tã iütë:

—Ye' be' ttö tssë, e' kuëki yö iweke wes be' tã ye' a ikië es. Kã chëbö ye' a e' kë ewëku'wayö.

²² Erë be' yú etkëme eë. Kë ye' a ì wamblënu^k kam be' dômi e' dalewa.

E' kue^ki kâ e' kië Sóar.[†]

²³ Mik kâ ñine e^ta Lot demi Sóar.

²⁴ Etâ azufre wôñarke bö'ie e' patkébitu Jehová tō taië Sodoma ena Gomorra ki.

²⁵ Kâ e' wakpa ewéwa bö' tō yës. Ñies dalikua kōs tskirke kâ e' kī e' ñanewa sera^a.

²⁶ Erë Lot alaköl dami itōki. E' tō kâ sué itsikka. Bet ie' yōnane dayë wōsiie shkë'ka.

²⁷ Bule es bla'mi tã Abraham míane wé ikapaké Jehová tã eë.

²⁸ Sodoma ena Gomorra kī suéitō tã ishlé batrōke taië wës tē blublu ña'wësō es.

²⁹ Es Skëköl tō kâ e' wakpa ewéwa. Erë ì ki' Abraham tō ie' a, e' ska' ie' er de, e' kue^ki ie' tō Lot tsatkéë.

Lot alà busipa alà kékā ie' tã

³⁰ Sodoma ena Gomorra ewéwa Skëköl tō, e' ukuōki tã Lot suane senukiã Sóar. E' kue^ki imiã senuk kabata a ila'r busipa bōl tã. Eë ie'pa mañal sené ákuk a.

³¹ Kâ et tã ilà busi kibi tō iché itsirla a:

—Se' yë kënewatke e^ta kë wé wëpa tã' senuk se' tã wës alakōlpa malepa wëpa tã' es.

³² E' kue^ki se' yë ttōkasō blo' wa e^ta se' sër ie' tã, e^ta es se' ulà a alà dômi.

³³ E' nañewe tã ie'pa tō iyë ttékā blo' wa taië, e^ta ilà busi kibi êk sené ie' tã. Erë ie' tteke blo' tō taië, e' kue^ki kë ie' éna ì añaia.

³⁴ Bule es tã ilà busi kibi tō iché itsirla a:

—Bö ittso, ye' sené se' yë tã. I'ñe nañewe iskà ttōkasō blo' wa. Etã be' senú ie' tã. Etã es se' bōl ulà a alà dômi.

³⁵ E' nañewe tã ie'pa tō iyë skà ttékā blo' wa. Etã ilà busi tsirla sené ie' tã. Erë ie' tteke blo' tō taië, e' kue^ki kë ie' éna ì añaia.

³⁶ Es ilà busipa bōl e' bukluwékā iyë wa.

³⁷ Etã ikibi êk alà kune kië mékaitō Moab. I'ñe tã Moab aleripa datse e' batamík.

³⁸ Ñies itsirla de alàë, kië mékaitō Ben-amí. I'ñe tã amonwak datse e' batamík.

20

Abraham ena Abimélec

¹ Abraham e' yéttsa Mamré a, míã tkörö kâ kië Négueb eë. Etã ie' e' tséat senuk kâ kië Guerar eë. Guerar a^te Cadés ena Sur e' shushaë.

² Ie' tō kâ e' wakpa a iché tō Sara dör ie' kutà. Kâ e' blú kië Abimélec, e' tō Sara tsuk patké alakölíe e' a.

³ Erë nañewe tã ie' kapowa e' dalewa, Skëköl tté ie' tã kabsuë a tã iché iã:

—Alaköl tsuk patkébō e' wëm tã', e' kue^ki be' duōwami.

⁴ Erë kam ie' sër Abraham alaköl tã, e' kue^ki ie' iüté:

—A këëpa, ye' kë kī e' nuí ku' ¿wës e' ttëwamibó?

⁵ E'ma Abraham wák tō ye' a iché tō alaköl e' dör ie' kutà. Ñies ilaköl tō ye' a iché tō Abraham dör ie' akë. E' kue^ki ye' tō ì kōs wé er bua' wa. Kë ye' wã iwamblëne er sulu wa.

⁶ Skëköl tō iskà iüténe kabsuë a tã ichéitō iã:

[†] 19:22 Sóar: Hebreoie kâ kië e' wã kiane chë kâ tsir.

—Ye' éna iane buaë tò be' tò iwé er bua' wa. E' kuëkì kě ye' wā be' kàne ie' kòkwā as be' kě tò ì sulu wamblö ye' kì.

⁷ Abraham dör ye' tteköl, e' kuëkì bet be' yú ilaköl mukne iā. Ie' tò ye' a ikieraē as be' sēriā ttsē'ka. Erē be' kě dē'ne imukne, e' tā be' ena be' yamipa kōs duōralur.

⁸ Bule es bla'mi tā Abimélec shkēne ikanē mēsopa kiéitō tā ì suéitō kabsuē a e' kōs pakéitō ie'pa a. Mik e' ttsē ie'pa tò etā taiē ie'pa suanéka iyōkì.

⁹ Etā Abimélec tò Abraham kiē tā iché iā:

—ǀlōk be' tò iwamblé sa' tā es? Be' kuëkì Skëköl tò sa' pauñē ewēwa, erē Skëköl tò sa' pauñē es, etā ǀì sulu wambléyō be' tā? Íyi ese kě kawō tā' wamblēnuk.

¹⁰ Be' tò ì sulu wamblé ye' tā, etā ǀì dör iwā?

¹¹ Abraham tò iūtē:

—Ye' tò ibikeitsē tò ká i' kì kě yi tò Skëköl dalōieta'. Ye' suane dō' a' ye' ttēwa ye' alaköl yottsā ye' ulā a.

¹² Erē iyēne tò ie' dör ye' kutā. Ie' yē dör ye' yē, erē ie' mī kě dör ye' mī. Nies ie' dör ye' tayē.

¹³ Mik Skëköl tò ye' a iyē' tò be' e' yōttsā be' yē ká a, etā yō iché ye' alaköl a: “Ká wa'ñe wē se' demi, etā ichō tò ye' dör be' akē.”

¹⁴ Etā Abimélec tò Sara méne iwēm Abraham a. Nies iyiwak kakméitō Abraham a obeja ena baka. Nies kanē mēsopa kakméitō ie' a wēpa ena alakōlpa.

¹⁵ Etā ie' iché Abraham a:

—Ye' ká saū sēraā wē wa be' wōbatse e' kì be' yú senuk.

¹⁶ Etā Sara a ichéitō:

—Ye' tò inuköl wōmule kakmé be' akē a dōka mīl ekkē. E' dör ì sulu wambléyō be' tā be' wakpa ulitane wōa e' patuoie. Es be' kě jaēneia.

¹⁷ Etā Abraham tò Skëköl a ikiē tò Abimélec ena ilaköl duōke, e' bua'ūne. Etā Skëköl tò ie'pa bua'wēne.

¹⁸ Alakōlpa kōs tso' Abimélec u a, e'pa shū mo'wā Jehová tò as kě idōiarak alāē Sara kuëkì. Ie'pa kōs shū wōtsēne Jehová tò.

21

Sara alā kéka Abraham a

¹ Ì yē' Jehová tò Sara a tò be' alā kōraka, e' wā tka wēs iyēne bak es.

² Erē Sara ena iwēm dör kēkēpalatke, erē ie' duneka e' wā kune. Alā e' kune mik Skëköl tò ikéwō yē' ie' a etā.

³ Sara alā kune wēm e' kiē méka Abraham tò Isaac.

⁴ Mik Isaac kì ká de paköl, etā Abraham tò itóttola kkuölitla téé tsir wēs Skëköl tò ie' a iyē' es.

⁵ E' kēwō ska' tā Abraham kì duas tso' cien eyök (100).

⁶ Etā Sara tò ibikeitsē: “Skëköl tò ye' jañawéka. Mik sulitane wā ijchēnēwa tò ye' de alāē etā taiē ie'pa jañumi ye' tā.

⁷ Kam ye' alā kōka etā kě yi a iyēnuk tò ye' dōmi alāē. Erē i' tā ye' alā kéka Abraham a, ie' kēnewatke etā.”

Agar ena Ismael uyétsā bānet

⁸ Etā Abraham alā Isaac de bērie tā itsu'batsēe e' kēwō tkō'wē Abraham tò taiē.

⁹ Etā Sara tò isuē tò Abraham alā kune egiptowak kiē Agar e' tā kiē Ismael, e' tò Isaac wayueke suluē.

¹⁰ E' kueḱi Sara mīa ichök Abraham a: “İ ḱos tso' be' wā mē se' alā Isaac a, e' kē ḱawō tā' blatē se' kanē mēso e' alā a. E' kueḱi iyuōshkar alāē.”

¹¹ Ismael dör Abraham alā ñies e' kueḱi i chē Sara tō e' tō ie' eriawē tajē.

¹² Erē Skēköl tō ichē iā: “Be' aleripa chōkle e'pa dōraē Isaac wa. E' kueḱi kē be' tkinuk be' alā kibi ēk ḱi ena imi ḱi. İ ḱos chē Sara tō e' ū.

¹³ Be' alā ḱune a' kanē mēso tā, ñies e' aleripa alōwēraēyō tajē, ie' dör be' alā e' kueḱi.”

¹⁴ Etā bule es bla'mi tā Abraham tō Agar a chḱē mé. Ñies di' méitō iā iyiwak kkuōlit yōule di' tsoie ese a. E' tiēḱa ie' tō sēraa itsi ḱi tā iyuēshkar ilā Ismael e' tā. Agar mīa shḱēmi ēanas wē kē yi sērḱu' ese ska' ḱā kiē Beerseba e' ēka.

¹⁵ Mik idi' enewa, etā ilā tkēsēritō kal dikia.

¹⁶ Ie' kē ḱi ilā kiane suē duōḱwā, e' kueḱi imīa e' tkēsē kukuie. Mik ie' e' tkēsēr isḱi etā ilā iēmi.

¹⁷ Ilā iūke e' ttsē Skēköl tō tā bet Jehovah biyōchōḱwak bua'ie e' tō Agar a ichakē ḱā jai a: “¿A Agar wēs be' de? Kē be' suanuk. Be' alā tkēr iūḱ e' ttsē Skēköl tō.

¹⁸ Be' yū be' alā yulök. Ikōḱa ulā a kē arwa. Ye' tō ie' aleripa alōwēraē tajē.”

¹⁹ Etā Skēköl tō Agar a di' tum ḱḱachē et. Ie' mīa di' e' tsuḱ, iyiwak kkuōlit a e' méitō Ismael a yē.

²⁰ Skēköl tō Ismael ḱkō'nē buaē. Ie' talane sēné ḱā wē ḱi kē yi ḱu' kiē Parán eē. Ie' de sulēname buaē.

²¹ Ie' kibine tā imi tō iulabatsēwā alaköl dör egiptowak ese tā.

Abraham ena Abimélec tō ḱawō mé ñi a

²² E' kēwō ska' tā blu' kiē Abimélec mīa ttök Abraham tā. Ie' ñippōḱwakpa wōḱir, kiē Ficol, e' mī ie' wapie. Etā Abimélec tō ichē Abraham a:

—Sa' wā ijḱer tō Skēköl be' ḱimeke tajē i ḱos wēḱebō e' wa.

²³ E' kueḱi be' ttē mū ye' a iē Skēköl wō wa tō be' kē tō i sulu wamblepa ye' ḱi ñies ye' ala'r ḱi ena ye' aleripa ḱos e'pa ḱi. Be' ttē mū ye' a tō be' er bua' chōraē ye' a wēs ye' er buaē chē be' a es. Ñies be' ttē mū ye' a tō be' er buaē chōraē ḱā i' wē be' sērke e' wakpa a.

²⁴ Abraham tō iūtē:

—Tō. Es ye' ttē mé be' a.

²⁵ Erē Abimélec wakpa tō di' tum biule yē'ttsa et Abraham wakpa ulā a. E' chakē Abraham tō ie' a.

²⁶ Ie' tō iūtē:

—Erpa be' ye' tkiwēwā ttē e' wa. Kē bö ichōpa ye' a, e' ma kē ye' wā ijḱer. Brör iyi tō e' wamlé be' ḱi?

²⁷ Abraham tō baka ena obeja ḱḱmē Abimélec a etā ie'pa böi ḱawō mé ñi a.

²⁸ E' ukuōḱi tā Abraham tō iobeja alakipa pupula e' dapa'wē dōḱa kuktō ek tsini.

²⁹ Mik e' suē Abimélec tō etā ie' tō Abraham a ichakē:

—İ kueḱi be' iyiwak kuktō dapa'wē ek tsini?

³⁰ Abraham tō iūtē:

—Iyiwak kuktō, e' meke ye' tō be' a iwā ḱḱachoie tō mokḱi ye' tō di' tum e' bi'.

³¹ Ie'pa böi ḱawō mé ñi a eē e' kueḱi ḱā e' kinewā Beerseba.*

* **21:31 Beerseba:** Hebreoie ḱā kiē e' wā kiane chē ttē mēne ñi a e' di' tum biule ö Obeja kuktō e' di' tum biule.

³² Ie'pa kəwō mé ñi ǎ, e' ukuōkǐ tǎ Abimélec ena Ficol e'pa biteyal filiste-owak kǎ ǎ.

³³ Eǎ Abraham tō kal kuá kiè tamarisco ese kuatké elka Beerseba. Eǎ ie' tō Jehovah dör Skëköl yōbië e' dalōië.

³⁴ Eǎ ie' sené kǎ tajë filisteowak kǎ ǎ.

22

Skëköl tō Abraham ma'wé ilà wa

¹ E' ukuōkǐ tǎ Skëköl tō Abraham ma'wé tō mokǐ ie' tō idalōieta'. Ie' chakéitō:
—A Abraham.

Abraham tō iiüté:

—ǎ?

² Eǎ Skëköl tō iché iǎ:

—Be' alà eköl è kiè Isaac e' dalër be' éna tajë, e' tsúmi Moria. Mik be' demi ee, eǎ ye' tō be' ǎ kǎbata kkacheke, e' kǐ be' alà ttōwǎ tǎ iña'úwa ye' ǎ ye' dalōioie.

³ Bule es bla'mi tǎ Abraham e' kékǎ tǎ burro payuéitō. Bō' jchéitō tsèmi. Eǎ ie' miǎ wé Skëköl tō ie' ǎ iyë' ee ilà ena ikanè mësopa bōl e'pa tǎ.

⁴ E' böiki es tǎ Abraham tō kǎ yëne ie' ǎ e' kǐ sué kǎmië.

⁵ Eǎ ie' tō iché ikanè mësopa ǎ:

—ǎ e' e' tsúat burro i' tǎ. Ye' ena ye' alà, sa' micho kǎbata jai ǎ Skëköl dalōiök, e' wa sa' dōne.

⁶ Eǎ Abraham wǎ bō' mí e' ppékaitō Isaac kuli' kǐ. Tabela ena bö'ka bō' batsoie e' mí Abraham wǎ. Eǎ imíyal ñita.

⁷ Eǎ Isaac tō iché iyë ǎ:

—A, yëwō.

Abraham tō iiüté:

—A alà, ǎ kiane be' kǐ?

Isaac tō iché iǎ:

—A Yëwō, bō' tso' se' wǎ, ñies bö'ka, erë ǎwé obeja pupula ttekewǎ Skëköl ǎ e'?

⁸ Iyë tō iiüté:

—A alà, Skëköl wák tō e' meraë se' ǎ.

Ie'pa mir ñita.

⁹ Mik ie'pa demi wé Skëköl tō iyë' Abraham ǎ ee, eǎ Abraham tō ák kataté et kǎ'ie. E' ukuōkǐ tǎ ibō' dapa'wékǎ kǎ' e' kǐ tǎ ilà klō'wéwaitō payuéwǎ mékǎitō bō' bata kǐ.

¹⁰⁻¹¹ Ie' tabela klō'wéwǎ ilà ttowǎ ña'wé Jehovah ǎ. E' wōshǎ tǎ Jehovah biyöchökwak bua'ie e' tō Abraham chaké siwǎ kǐ:

—ǎ Abraham, a Abraham!

Ie' tō iiüté bet:

—ǎ?

¹² Jehovah biyöchökwak bua'ie e' tō iché iǎ:

—ǎ Be' alà kē shkǎ'war, kē ittarwǎ! Be' wák alà eköl ème e' kē kkëone be' wa ye' yōkǐ. E' wa ye' wǎ ijcher tō mokǐ be' tō ye' dalōieta' tajë.

¹³ E' wōshǎ Abraham tō isué tō obeja wë'ñe e' malǐtséwǎ idula ǎ kal tsitsir chale ǎ. Ie' tō iyiiwak e' klō'wéwǎ jché ña'wéwa ilà skéie Jehovah dalōioie.

¹⁴ Ie' tō kǎ e' kiè mékǎ i' es: “ǎ kiane se' kǐ e' mera Jehovah tō.” E' kuëkǐ i' ñe tǎ se' tō ichekeia: “ǎ kiane se' kǐ, e' merdaë se' ǎ Jehovah kébata ǎ.”

¹⁵⁻¹⁶ Jehovah biyöchökwak bua'ie e' tō Abraham skǎ kié kǎ jai ǎ tǎ ichéitō iǎ:

—Jehová tō iché: ‘Buaë be' tō ye' dalōieke, be' alà eköl è, e' méttšǎbō ye' ǎ.

¹⁷ E' kuęki ye' ęr buaę chöraę be' a taję. Be' aleripa alöweraęyö taję węs bękwö tso' taję ká ja! a es, węs tsa'wö tso' taję dayę kkömik es. Nies ie'pa ę' alöraę ibolökpä k! kękraę.

¹⁸ Be' tö ye' ttö dalöię, e' kuęki be' aleripa batamik ye' ęr buaę chöraę ká ulitane wakpa a'.

¹⁹ Eta Abraham biteane wę ikanę męsopa atęat ęę t! im!yal sęraa n!ta dömine Beerseba wę ie' sęrke ęę.

Nahor ala'r

²⁰⁻²³ E' ukuöki t! biyö debitu Abraham k! tö ie' ęl kię Nahor, e' alaköl kię Milcá, e' ala'r de päköl (8). E' al! ko'k kię Uz. Imalepa kię dör Buz, Quemuel, e' dör Aram yę, Quęsed, Hazó, Pildás, Idlaf ena Betuel e' dör Rebeca yę.

²⁴ Nahor alaköl sk! tso' kię Reumá, e' t! ie' ala'r kęká tkęl. E'pa kię dör Teba, Gáham, Tahas, ena Maacá.

23

Sara blęnewa

¹ Mik Sara k! duas tso' cien eyök k! dabom böyök k! kul (127),

² eta ie' blęnewa ká kię Quiriat-arb! atę Canaán ęę. Nies ká e' kię Hebrón. Abraham schöne e' ęętsęitö siarę.

³ Ie' tkęr idęütö nu o'mik e' ę' kęká t! im!a ttök hititawakpa t!, t! ichęitö ie'pa a:

⁴ —Erę ye' dör ká kua'k! wak sęrke a' shua e' ę, erę ká watau! n! pöię ye' dęütö blowa.

⁵ Ie'pa tö iütę:

⁶ —A kękępa, be' we'ikę sa' tö, sa' ttö ttsö. Sa' a t! be' dör kękępa taję e' sęrke sa' shua. E' kuęki be' dęütö nu blö sa' pö bua'ie ese a. Sa' ulitane kę tö ichępa be' a tö kę iblar sa' pö a.

⁷ Ie' ę' duęká ie'pa wörki t! ie' ę' tkęwa kuchę k! ie'pa dalöięk

⁸ t! ichęitö ie'pa a:

—Mok! a' k! ikiane tö ye' dęütö nu blęwayö ęe a' k! a, e' t! węc kię Efrón dör Sóhar al!, e' a ichö

⁹ tö ákuk tso' ie' ká kkö a kię Macpelá e' wataútsa ye' a ye' yamipa pöię. Ye' tö ipatuęmi ie' a k! ęs ituę ekkę. Es ákuk e' atę ye' ul! a a' shua.

¹⁰ Eta Efrón dör hititawak e' tkęrñak ie'pa shua, e' tö Abraham iütę daręřę as iyamipa ena k! ęs daparke ká e' wękkö a e'pa tö ittö ttsö. Ie' tö ichę Abraham a:

¹¹ —A kękępa, kę ye' tö ákuk watuępa be' a. Ká e' n!es ákuk tso' ia, e' kakmekeyö be' a ę. Ye' yamipa k! ęs tso' ęe e'pa tö ye' ttö tssę tö ká e' k!kmęyö be' a. Be' dęütö nu blö ęę.

¹² Erę Abraham ę' tkęwane kuchę k! ká e' wakpa wörki

¹³ t! ichęitö ie' a sulitane wörki:

—Yę' ttö ttsö. Be' pablęyö tö ká e' skę klö'ų ye' ul! a. E' ukuöki ye' dęütö nu blękawayö.

¹⁴ Ie' tö iütę:

¹⁵ —A kękępa, ye' ttö ttsö. Ká e' skę dör inuköl wömulę doka cien tkęyök (400), erę inuköl ekkę ę, kę e' k! se' tkinuk. Be' dęütö nu blö ęę.

¹⁶ Eta k! ęs ie' tö ká skę chę imalepa wörki e' męc buaę Abraham a, ekkę patuętsaitö.*

* **23:16** Es ie'pa wöblar ęyi watauk n! a. Erę Efrón tö ichę tö ká e' k!kmęitö Abraham a erę e' kę yęc. N!es e' ane Abraham ęna, e' kuęki ie' t! Efrón patuę bęřę k! ęs Efrón ie' a ichę ekkę.

17-18 Es Efrón ká tso' Macpelá aṭe Mamré diwö tskirke e' ëkä e' de Abraham ulà a iákuk ta ena kal tso' kōs ikī e' ta. Hiitawak ena sulitane dami ká e' wékkō a e'pa kōs dōr ká tōne e' ttekōlpa.

19 E' ukuōkī ta, Abraham tō idēütō nu bléwā ákuk tuéitō Macpelá eē. Ká e' aṭe Mamré aṭe Canaán e' o'mik tsinet (Mamré kiē ñies Hebrón).

20 Ká e' watuēttsa ie' a hiitawak tō. Es ká e' ena ákuk e' de Abraham ulà a iyamipa pōie.

24

Abraham tō alaköl yulök patké Isaac a

1 Abraham dewā kēkēpalaie. Ie' a Jehovah er buaë ché iyi ulitane wa.

2 Ká et ta ie' tō ikanè méso kibi kié. E' dōr ie' iyi kōs e' kueblu. Ie' tō iché ia: —Be' ulà mūwā ye' tu' dikīa iwā kkachōie tō mokī i kiekeyō be' a e' waweraëbō.

3 Jehovah dōr ká jai ena ká i' e' Kēköl e' wōrkī be' ttē mú ye' a mokīē tō ye' alà kē kar senukwā Canaán ie se' serke e' alékōlpa ta.

4 Be' yú ká wé ye' manét eē, etā eē alaköl yulö eköl ye' yamipa shua senukwā ye' alà ta.

5 Ie' tō iūtē:

—Dō' alaköl kē bitu ye' ta, e' ta ¿wēs ye' iwēmi? ¿Buaë idir be' a tō be' alà mi' ye' wā dō wé be' manét eē?

6 Ie' iūtē:

—iAu, kē ye' alà tsarmi eē!

7 Jehovah dōr ká jai Kēköl, e' tō ye' yē'ttsa ye' yē u a ena ye' yamipa ká a. Ie' tō ittē me' ye' a tō ká i' meraëitō ye' aleripa a. Ie' tō ibiyōchōkwak patkeraë be' kimuk alaköl tsukbitu ye' yäkie.

8 Alaköl kē shkak be' ta, e' ta kē be' tkinuk. Kē be' kàne iskà yulök. Erē kē ye' alà tsarmi eē.

9 Etā ikanè méso ulà mēwā ie' tu' dikīa ta ittē mé ia tō iweraë wēs iuk patkéitō es.

10 E' ukuōkī ta ie' tō iwōkir iyi kōs bua' bua, ese shtë tsēmi kakmē. Ekkē kōs payuéitō iyiwak kiē kameio e' kī dōkā dabop. Etā ie' mīa iyiwak wēttsē tkōrō Nahor aṭe Mesopotamia eē.

11 Mik ie' demi tsinet Nahor, etā ká tuirketke. Diwö ekkē ta ká e' alékōlpa mi'ke di' tsuk. E' wōsha ta ie' de di' tum biule e' kkōmik ta ikameio kéitō e' tulōksēr enuk eē.

12 Etā ie' tō iché Skēköl a: “A Jehovah, be' dōr ye' wōkir Abraham e' Kēköl. Ye' kimú i' ñie ñies er buaë chō ye' wōkir a.

13 Ie' di' tum biule o'mik ye' e' tsukeat bērbēr ē ká i' busipa tso' di' tsuk e' dalewa.

14 Kawō mú ña tō wēne ēk a ye' iché: 'Be' kakō' ōwa ye' a di' kakmú yē, as e' tō ye' iūtō: 'Be' di' yō ñies be' kameio a ikakmekeyō.' Es ye' ena iane tō e' ēk shushtë be' tō Isaac a alakōlie. Es ye' wā ijchēmi tō be' er bua' ché ye' wōkir a.”

15 Etā kam i chekeitō e' or, etā ie' isuē alaköl datse eköl kakō' bune kuli' kī di' tsoie. E' dōr Rebeca, ie' dōr wēm kiē Betuel e' alà busi. Betuel mi dōr Milcā ena iyē dōr Nahor. Nahor dōr Abraham ēl.

16 Rebeca dōr busi buaala kam isēr wēm ta. Ie' mīa dōttsa di' tum biule e' a ikakō' wā iök.

17 Mik imítke etā Abraham kanè méso tūnemi itōkī ta iché ia:

—Be' we'ikèyö, di' dami be' wä e' kakmú ña yè.

¹⁸ Ie' tö iüté,

—A kèkèpa, be' di' yö.

E' bet ie' kakö' éwa klö'wéwä ulä a tä di' méitö iä yè.

¹⁹ Mik ie' di'yé one tä Rebeca tö iché iä:

—Ye' mí di' tsuk ñies mè be' kameio a.

²⁰ Bet ikakö' wä ka'wéitö wé iyiwak di'yöke e' a tä imí di' kí tsuk iyiwak a.

Es iwéitö kameio ulitane a.

²¹ E' dalewa Abraham kanè méso tso' isauk bërë, wä dör tö ie' kí ikiane jchenowä yësyëse tö Jehová tö ie' kímé ì dalërmik ie' shkò e' wa as idòttsa buaë ö au.

²² Mik kameio di'yé one, etä ie' tö ula'tsio sù es dör gramo teröl ese tkéwä busi yik a. Ñies ulaio méitö böt, e' es dör cien gramos tsäta.

²³ Etä ie' tö iché iä:

—Be' we'ikèyö, ichö ña ¿Yi alä busi be' dör? ¿Ye' chömi j'ñe nañewe be' yé u a kapökrö ye' kanè mésopa tä?

²⁴ Ie' iüté:

—Ye' dör Betuel alä busi, e' dör Milcá ena Nahor alä wëm.

²⁵ Sa' u a a' chömi. Ñies a' kameio a chké tso'.

²⁶ Etä Abraham kanè méso e' tkéwä kuchë kí Jehová dalöiök

²⁷ tä ichéitö: “Jehová dör ye' wökir Abraham e' Kèköl. E' kíkókka ye' tso'. Kèkraë ie' tö ye' wökir Abraham kímeke buaë. Kèkraë ie' er buaë chöke ye' wökir a. Ie' wä ye' debitü buaë ñälä kí dö íe ye' wökir yamipa u a. E' kueki ikikèkayö.”

²⁸ Rebeca tünemi shkaläläë imì u a ì kòs tka ie' tä e' pakök.

²⁹⁻³⁰ Ie' akè kiè Labán, e' tö ula'tsio sué ena ulaio sué ikutà ulä a. Ñies ì ché Abraham kanè méso tö e' tté ttséitö. E' kueki ie' biteä ñäletsuk di' tum biule a. Ie' de Abraham kanè méso ska' e' tso' iä ikameio tä di' tum biule ska'.

³¹ Etä Labán tö iché iä:

—Jehová tso' be' tä buaë. ¡Mishka ye' ska! ¿Wes be' e' tsukeat u'rki? Ye' u kanewétke be' a ñies kameio a.

³² Es Abraham kanè méso biteä ie' tä. Eë ie' tö dali tso' kameio kí e' éwa tä itiéitö. E' ukuöki tä ie' wä di' debitü Abraham kanè méso a ena iwapiëpa a klö skuoie.

³³ Mik ie' pa tö itié, etä Abraham kanè méso tö iché:

—Kè ye' chköpa kam ye' tö iök ye' debitü e' wä pakö a' a etä.

Labán tö iüté:

—E'ma ichö. ¿Ì dör iwä?

³⁴ Ie' tö iché:

—Ye' dör Abraham kanè méso.

³⁵ Jehová tö ikimé taië. Ie' tö iblu'wé taië. Obeja, baka, orochka, inukölchka, kanè mésopa wëpa ena alakölpa, kameio ena burro, e' kòs méitö iä taië.

³⁶ Ñies ilaköl Sara e' tö alä mé iä eköl wák wëm ikënewatke etä. Ì kòs tso' ye' wökir wä e' méitö ilä a.

³⁷ Ie' tö ye' ké tté muk ie' a. Ye' a ichéitö: “Ye' alä kè kar senukwä Canaán wé ye' serke e' alékölpa tä.

³⁸ Be' yú wé ye' yëpa tso' eë tä alaköl yulö eköl ye' yàkie ye' ditséwö shüa'.

³⁹ Ye' tö iüté: “A ye' wökir Abraham, ¿dö' alaköl kè bitü ye' tä?”

⁴⁰ Ie' tö ye' iüté: “Kèkraë ye' serke buaë Jehová wöa, e' kueki ie' tö ibiyöchökwak patkeraë be' tä as be' kawö tkö buaë ñälä kí, ñies as alaköl kühö ye' yàkie ye' yamipa ye' yé wa e' pa shüa'.

⁴¹ Erë ye' yamipa kë éna ilà busi patkak be' ta, e' ta kë be' tkinuk. Kë i ttë ta'ia be' ki.'

⁴²⁻⁴⁴ "E' kueki ye' debitu i'ñe di' tum biule ska'. Ee ye' tō ikié Jehová dör ye' wökir Abraham e' Këköl e' a: 'tō moki be' ye' kimeke alaköl yulök ye' wökir Abraham yäkie, e' ta as e' bitu ye' ska' ie di' tum biule ska'. Mik ye' tō ie' a di' kak kié, etä as imüitō ye' a ena ichöitō: Ñies ye' tō be' kameio a ikakmeke. Es ye' isuëmi tō alaköl e' shushtë be' tō ye' wökir yäkie.'

⁴⁵ Mik e' chekeyö e' erketke, etä ye' isuë tō Rebeca datse ikakö' bune ikuli' ki.

⁴⁶ Mik ie' di' yinetke etä ye' tō ie' a iché: 'Be' we'ikëyö, di' dami be' wa e' kakmü ña yè.' E' bet ikakö' éwaitö ta ichéitō: 'Be' di' yö. Ñies imekeyö be' kameio a.' Ie' ye' a di' mé ñies ye' kameio a.

⁴⁷ E' ukuöki ta ye' tō ie' a ichaké: '¿Yi alà busi be' dör?' Ie' iüté: 'Ye' dör Betuel alà busi e' dör Nahor ena Milcá alà.' Etä ula'tsio sü e' tkéwayö iyik a ena ulaio tkéwayö böt iulä a.

⁴⁸ E' ukuöki ta ye' e' tkéwa kuchë ki ta Jehová dalöiéyö. Ie' dör ye' wökir Abraham e' Këköl e' kíkékayö. Ie' wa ye' debitu buaë yësyësë busi shükítitö ye' wökir yamipa shüa ilà a e' ska'.

⁴⁹ Es ¿a' er buaë chöke ye' wökir a? ¿A' e' chöke ikimuk er bua' wa? Ichö ña i' ta yësyësë ima a' tō iché, es ye' éna iarmi tō i wëmiyö."

⁵⁰ Etä Labán ena Betuel e'pa tō iüté:

—E'ma i' kos debitu Jehová ttö wa. E' kueki kë wës sa' a i onuk. Kë sa' a i yënu yës.

⁵¹ I' Rebeca. Itsümi be' wökir a senukwä ilà ta wës Jehová ki ikiane es.

⁵² Mik Abraham kanè méso tō ttë e' ttsé, etä ie' e' tkéwa kuchë ki iwötsa méwa iyök ki Jehová dalöiök.

⁵³ E' ukuöki ta ie' tō iyi yöule orochka wa ena inukölchka wa ñies datsi' bua' bua' e' taië yélur méitö Rebeca a. Ñies ie' tō ikakmé Rebeca akë a ena imi a.

⁵⁴ E' ukuöki ta ie' ena iwapiepa chké di' yé ta ikapere ee. Bule es ta iti'nerak ta Abraham kanè méso tō iché:

—Ye' miáne ye' wökir ska'.

⁵⁵ Erë Rebeca akë ena imi e'pa tō iché ia:

—Rebeca kë tsarmi bet. Kawö mü ie' a as ie' e' tsüat sa' ta ká dabop, e' wa wë' be' wa imi'mi.

⁵⁶ Erë ie' tō iché ie'pa a:

—Kë ye' wöklö'ukia a' tō. Jehová tō ye' kímé as i kos dötsa buaë ye' a. E' kueki ye' ömi ye' wökir u a.

⁵⁷ Ie'pa tō iüté:

—Sa' mí Rebeca kiök chakë ¿ima ichëmiitö?

⁵⁸ Etä Rebeca kiérakitö ta ichakérakitö ia:

—A Rebeca ¿be' shkak wëm i' ta?

Ie' tō iüté:

—Tö.

⁵⁹ Es ie'pa tō Rebeca ena alaköl tso' ie' kkö'nuk kekraë e'pa a kawö mé as imi'rak. Ñies Abraham kanè méso ena iwapiepa kos e'pa a kawö mérakitö as imi'rak.

⁶⁰ Ie'pa mitke ta Rebeca yamipa er buaë ché ie' a ttë i' wa:

"A sa' yami,
As be' alör taië shüteë.

As be' aleripa e' alôkâ ibolôkpa kôs kî.”

⁶¹ Etâ Rebeca ena ikanè mèsopa e' tulékâ ie'pa kameio kî tã imíyal Abraham kanè méso itôkî.

⁶² E' kéwô ska' tã Isaac serke Négueb wé di' tum biule tso' kiè “Skèkôl tso' e' tó ye' sueke” ee, e' dene iyé ska'.

⁶³ Tsáli tã Isaac e' yéttsâ shkôk kabikeitsörami. E' wôshâ tã ie' isué tó kameio datse tséè.

⁶⁴ E' wôshâ Rebeca tó ie' sué ñies tã ie' e' éwa kameio kî.

⁶⁵ Rebeca tó ichaké Abraham kanè méso a:

—¿Wëm doâ wî se' kke, e' dör yi?

Ie' iüté:

—E' dör ye' wôkir Isaac.

Etâ Rebeca wô pabakéwâ datsi'tak wa.

⁶⁶ Abraham kanè méso tó i kôs tka ie' tã e' paké Isaac a.

⁶⁷ E' ukuôkî tã Rebeca mítser Isaac wâ imi Sara blênewa e' u a. Es Isaac senéwâ ie' tã. Isaac éna Rebeca dalër tajë, es ie' er pabléne imi blênewa e' kuekî.

25

Abraham ena Queturá e'pa aleripa

¹ Abraham alakôl ské tséwâ kiè Queturá.

² Ie' ala'r kékâ Abraham tã wêpa dôkâ terôl. E'pa kiè dör Zimrán, Jocsán, Medán, Madián, Isbac ena Súah.

³ Jocsán dör Sebá ena Dedán, e'pa yé. Dedán aleripa e' ditséwô dôkâ mañal kiè asurwak, letuswak ena leumwak.

⁴ Madián ala'r wêpa kiè Efá, Éfer, Hanoc, Abidá ena Eldaá. E'pa kôs dör Queturá aleripa.

⁵⁻⁶ I kôs tso' Abraham wâ e' até Isaac ulâ a. Erë kam Abraham duôwâ, e' yôkî ie' tó iyi kakmé ilakôlpa malepa ala'r a. Ie'pa patkémiitô senuk kâ bânét até diwô tskirke e' êkâ kamië as ké iku'rak Isaac ska' tsînet.

Abraham blênewa

⁷ Abraham sene' duas cien eyök kî dabom kulyök kî skel (175) seraa

⁸ etâ iblênewa buaë ikênéwâtké ké weine siarë. Es ie' michoë idëütôpa itôkî.

⁹⁻¹⁰ Ilâ'r Isaac ena Ismael e'pa tó inú blé ilakôl Sara pô e' o'mik ákuk kiè Macpelá ee. Ákuk e' até Mamré diwô tskirke e' wa. Kâ e' bak hititawak kiè Efrón dör Sóhar alâ e' ulâ a. Kâ e' wato'ttsa hititawak tó Abraham a.

¹¹ Abraham blênewa, e' ukuôkî tã Skèkôl er buaë ché Isaac a. Ie' e' tséat senuk tsînet di' tum biule kiè “Skèkôl tso', e' ye' sueke” ee.

Ismael ala'r

¹² Ismael dör Abraham alâ Agar tã. Agar dör Abraham alakôl Sara, e' kanè méso e' dör egiptowak. Ikké dör Ismael ala'r e'pa kiè

¹³ wës ikunerak es: Nebaiot, e' dör ilâ tsá. E' itôkî Quedar, Adbeel, Mibsam,

¹⁴ Mismá, Dumá, Masá,

¹⁵ Hadar, Temá, Jetur, Nafis ena ibata kiè Quedmá.

¹⁶ E'pa kôs dör Ismael ala'r dôkâ dabom eyök kî bôl (12). Ie'pa kâ kiérak iwákpa kiè wa. Ie'pa kôs dör iwakpa kâ wôkirpa.

¹⁷ Ismael kî duas de cien eyök kî dabom mañayök kî kul (137) tã iblênewa. Es ie' michoë idëütôpa itôkî.

¹⁸ Ie' aleripa mía senuk Havilá ena Sur e' shusha. Ká e' ate Egipto wöshäë Asiria ñalé kke. Ie'pa serke eë bānet Abraham aleripa malepa yöki.

Jacob ena Esaú kune

¹⁹ Ttè i' dör Isaac dör Abraham alà, e' pakè.

²⁰ Isaac kī duas de dabom tkëyök (40) tã isenewā Rebeca tã. Rebeca dör Betuel e' alà busi ena Labán kutã. Ie'pa dör arameowak serke kã kiè Padán-aram eë.

²¹ Rebeca kë dö alàë. E' kuekī Isaac tō Jehovah a ikié as Rebeca dö alàë. Jehovah tō ittō tssé tã Rebeca dunekā e' wakpa dör klō.

²² Erë klōpa ñippöke tajë ie' shuā. E' kuekī ie' ibikeitsé: “Ye' weirke i' es, e'ma çïök ye' sermiia?” E' kuekī ie' mía iwā chakök Jehovah a.

²³ E' tō ie' a iché:

“Be' shuā ala'r tso' bōl.

Mik ie'pa de këchke, etã ikibi êk dōraë itsirla kanè mésoie.

Ie'pa aleripa dōraë kã bōt ñi bolōkpa ese wakpa.

Itsirla aleripa dōraë diché kibiie ikibi aleripa tsatã.

E' kuekī ie'pa ñippémitke kam ikur e' yöki.”

²⁴ Rebeca kéwö de, etã klōpa kune wëpa.

²⁵ Ikewe êk kune e' tsã dör mashmash ipäkō shamamaë. Ie' kiè mékaitō Esaú.*

²⁶ Alà tsã kune e' klöulewā iël tsirla wā iklō kaniñak a iulà et wa. E' kuekī ikiè mékaitō Jacob.† Mik Rebeca klōpa kune etã Isaac kī duas tso' dabom teryök (60).

Iyë wã i' tso' mekeat Esaú a e' kéwö watuëttsaitō

²⁷ Klōpa kibinetke. Esaú dör yëria poë. Ie' wöbatsö sulu yëble wa. Erë iël Jacob, e' kë dör es. Ie' serke bërë. Ie' wöbatsö senuk u a ë.

²⁸ Iyiwak kañiru tteke Esaú tō e' chkã wa Isaac wöbatsö suluë. E' kuekī Isaac kī Esaú kiär kibiie Jacob tsatã. Erë Rebeca kī Jacob kiär kibiie Esaú tsatã.

²⁹ Kã et tã Jacob tso' ulök. E' dalewa Esaú debitū shtrinewā tajë datse kañikã.

³⁰ Ie' iché Jacob a:

—Be' we'ikèyö, i alé be' tō mat sē kakmú ye' a ñë. Sulu ye' dué bli wã. E' kuekī Esaú kiè Edom‡ ñies.

³¹ Jacob tō iüté:

—Keweie i mekeat se' yë tō be' a be' dör ilã kibi e' kuekī, e' kéwö múttsa ye' a chkō i' skéie.

³² Esaú tō iché:

—Ye' tteke bli tō dö' e' tō ye' ttëwã, e' tã i mekeat se' yë tō ye' a çïie bua' e' dör ye' a?

³³ Jacob tō ikī ché iã:

—I' tã be' ttè mú ye' a tō mokī be' tō ye' a imeke.

Etã Esaú tō ittè mé Jacob a yësyësë Skëköl wōã. Es i mekeat iyë tō ie' a, e' kéwö métttsaitō Jacob a.

³⁴ Jacob tō chkō mé iã pan tã. Mik Esaú chké one di' yé one, tã ie' e' kéka tã imiã. Ie' dör ilã kibi e' ulã a iyi bua' kéwö tso', e' kë kī ie' tkine yës.

* **25:25 Esaú:** Esaú kiè ñies Seír. Hebreoie Seír wã kiane chë pakō. Génesis 36.8 saú. † **25:26 Jacob:** Hebreoie s'kiè e' wã kiane chë s'klō kaniñak. ‡ **25:30 Edom:** Hebreoie s'kiè e' wã kiane chë mat.

26

Isaac mĩa Guerar

¹ E' kěwō ska' t̃a ketba ̃ane tajě k̃a e' k̃os k̃i wēs ibak Abraham kěwō ska' t̃a es. E' kuęk̃i Isaac mĩa Guerar wē filisteowak blū serke kiē Abimélec eę.

² Eę Jehová e' k̃kaché ie' a t̃a ichéitō iā: “Kě be' minuk Egipto. Be' e' tsuat wē ye' be' a iché eę.

³ Be' senúia k̃a i' k̃i. Ye' tso' be' t̃a. Ye' er buaē chōraē be' a. K̃a i' k̃os meraeyō be' a ñies be' aleripa a. Es ye' ttē muke be' a wēs kewe ime'yō be' yě Abraham a es.

⁴ Be' aleripa alōweraeyō tajě wēs bēkwō tso' tajě es. K̃a i' k̃os merayō be' aleripa a. Ñies ie'pa batamik ye' er buaē chōraē k̃a ulitane wakpa a.

⁵ Abraham tō ye' ttē k̃os e' iūtē' buaē. Ttē mé ye' tō ie' a e' k̃os blē' buaē ie' tō e' kuęk̃i ye' tō ttē buaē e' meke be' a ñies.”

⁶ Isaac e' tséat senuk Guerar.

⁷ K̃a e' wakpa tō Isaac a ichaké: “¿Rebeca dōr be' yaie?” Erē ie' suane ichōk: “Ie' dōr ye' alakōl.” E' kuęk̃i ie' iché: “Ie' dōr ye' kutà.” Ie' tō ibikeitsé tō k̃a e' wēpa tō ie' ttēwami ilakōl buaala kuęk̃i.

⁸ Isaac k̃i k̃a de tajě eę. K̃a et t̃a, k̃a e' blū kiē Abimélec, e' tō isué ukkō tsitsir a tō Isaac tso' ilakōl Rebeca peñuk.

⁹ Bet itsuk patkémiiitō t̃a ichéitō iā:

—¿Mok̃i tō alakōl sē dōr be' alakōl? ¿I kuęk̃i be' tō iyē' kuaē tō ie' dōr be' kutà? Isaac tō iūtē:

—Ye' ibikeitsé tō isalema a' ye' ttēwami ie' kuęk̃i.

¹⁰ Erē Abimélec tō iché iā:

—¿I kuęk̃i i' wamblēbō sa' t̃a? Tsir et̃a wēm wēle senéwa ie' t̃a, e' t̃a iekkē t̃a be' tō sa' ké i' sulu wamblōk Skēkōl wōa.

¹¹ Abimélec tō iché sulitane a:

—A' isie tō Isaac tsiriwé ō ilakōl tsiriwé, e' t̃a e' tterawa.

¹² Dwas e' wa Isaac tō dalī kuatké, wā wōne buaē, Jehová er buaē ché ie' a e' kuęk̃i.

¹³ Ie' de iyi blū tajě. Tajě iyi tso' ie' wā.

¹⁴ Ie' wā obeja ena baka tso' tajě. Ñies kanē mēsopa tso' tajě ie' wā. E' kuęk̃i filisteowak er ttsē'r suluē ie' k̃i.

¹⁵ E' kuęk̃i ie'pa tō di' tum bi' iyē Abraham e' kanē mēsopa tō, e' k̃os wōtēwa iýōk wa.

¹⁶ Bata ekkē ta Abimélec tō iché Isaac a:

—Be' yōne iyi blu' tajě sa' tsat̃a, e' kuęk̃i i'be' yúshka!

¹⁷ Et̃a Isaac mĩa senuk Guerar kakkue k̃i.

¹⁸ Eę di' tum bi' iyē tō, e' wōtē' wā filisteowak tō iyē blēnewa ukuōk̃i t̃a, e' k̃os biñeitō t̃a ikiē mékaitō wēs iyē tō ime'k̃a es.

¹⁹ K̃a et t̃a ie' kanē mēsopa tso' di' tum biōk k̃a e' k̃i, et̃a ie'pa tō di' tum a di' tuōkek̃a tajě ese kuē et.

²⁰ Erē k̃a e' obeja kkō' nukwakpa debitu ñippōk Isaac obeja kkō' nukwakpa t̃a. Ie'pa tō iché tō di' tum e' dōr ie'pa icha. E' kuęk̃i Isaac tō di' tum biule e' kiē méka “Ñippōk.”

²¹ E' ukuōk̃i t̃a Isaac kanē mēsopa di' tum skā bié et, e' k̃i iskā ñippérak. E' kuęk̃i di' tum biule e' kiē mékaitō “Se' ñi bolōk.”

²² Ie' mĩa kamiē k̃a e' k̃i, eę di' tum skā biéitō et. E' k̃e k̃i iñi bunerak. Ie' iché: “I'ñe t̃a Jehová tō k̃a bua' mé se' a wē' t̃a se' serdaē buaē.” E' kuęk̃i k̃a e' kiē mékaitō “K̃a tso' tajě se' a.”

²³ E' ukuökɪ t̩a ie' mɪa Beerseba.

²⁴ E' nañewe Jehová de ie' ska' t̩a ichéitō iā:

“Ye' dōr be' yě Abraham e' Kēkōl.

Ye' tso' be' t̩a, e' kuəkɪ kē be' suanuk.

Abraham dōr ye' kanè méso e' dalērmik ye' ɛr buaē chōraē be' a,

ñies be' aleripa alōweraēyō tajē.”

²⁵ Eɛ Isaac tō ák kataté et ka'ie iyiwak jchoie Jehová dalōioie. Eɛ ie' sené tá ikanè mésopa tō di' tum bié et eɛ.

Isaac ena Abimélec kawō mé ñi a

²⁶ Ká et t̩a, Abimélec datse Guerar debitu ttök Isaac t̩a. Iyamipa debitu bōl ie' t̩a. Ekōl kiè Ahuzat. Iēkōl kiè Ficol. E' dōr Abimélec ñippōkwakpa wōkir.

²⁷ Isaac tō iché iā:

—A' éna ye' ar suluē. A' ye' yō'shkar a' ká kɪ. Et̩a ɷiök a' do ye' ska'?

²⁸ Ie'pa tō iiutē:

—Sa' isué tō Jehová tso' be' t̩a. E' kuəkɪ sa' bitea be' a ichök tō kawō mùwāsō ñita.

²⁹ Sa' kē wā be' tsirioule i wa. Kēkraē sa' tō be' kimé. Mik be' manetwā, et̩a sa' kē wā i tté ku' a' kɪ. I'ñe t̩a iwēnewā tō be' a Jehová ɛr buaē chōke tajē. E' kuəkɪ be' tté mú sa' a tō be' kē tō i sulu wamblepa sa' kɪ.

³⁰ Et̩a Isaac tō kawō buaē tkō'wé ie'pa t̩a, chké wa di'yé wa.

³¹ Bule es bla'mi t̩a ie'pa tō ikawō mé ñi a tō kē ñippōiarak. E' ukuökɪ t̩a ie'pa e' chéat ñi a ɛr bua' wa.

³² E' diwō shā t̩a Isaac kanè mésopa tso' di' biök, e'pa wā ibiyō de tō sa' di' kué.

³³ Ie' tō di' e' kiè méka Sebá.* E' kuəkɪ i'ñe t̩a ká e' kièia Beerseba.

³⁴ Mik Esaú kɪ duas de dabom tkēyök (40), et̩a ie' senéwā alakōlpa bōl t̩a. Ekōl kiè Judit e' yě kiè Beerí, e' dōr hititawak. Iēkōl kiè Basemat e' yě kiè Elón, e' dōr hititawak ñies.

³⁵ Alakōlpa bōl e'pa tō Isaac ena Rebeca ɛriawéka tsiriwéka tajē.

27

Isaac ɛr buaē ché Jacob ena Esaú a

¹ Isaac dewā kēkēpalatke. Ie' kē wōbla wawēria. Ká et t̩a ilà kibi Esaú e' kiéitō t̩a ichéitō iā:

—jA alà!

Esaú tō iiutē:

—A yéwō, ɷi?

² Et̩a Isaac iché iā:

—Be' tō isué tō ye' kēnewatke dō' wēkké alé t̩a ye' duōwā.

³ E' kuəkɪ ye' kɪ ikiane tō be' kuabōt klō'ú t̩a be' yú ye' a yēblök.

⁴ Et̩a iwakaneú ña buaē wes ye' wōbatsō iwa es, t̩a itsūbitu ña katē. E' wa ye' ɛr buaē chōke be' a kam ye' duōwā e' yōkɪ.

⁵ Erē Isaac ttōke Esaú t̩a e' ttsé Rebeca tō. E' kuəkɪ mik Esaú mɪa yēblök kañika

⁶ et̩a bet ie' tō iché Jacob a:

—A alà, ye' ttō ttsō. Ye' tō be' yě ttsé ttök be' èl Esaú t̩a, t̩a iché iā:

* **26:33 Sebá:** Hebreoie di' biule kiè e' wà kiane chē ttē mēne ñi a.

⁷ “Be' yú yëblök, e' wakaneú ña buaë tã itsúbitu ña katè. E' ukuökì tã ye' tò be' a iyi kôs bua' e' kèwö mekeyö be' a Jehová wörkì kam ye' duöwã e' yökì.”

⁸ E' kuekì ye' ttö ttsö buaë.

⁹ Be' yú chibo pupula bua' bua ese tsúbitu ña bötö tã ikanewëkeyö buaë wës be' yë wöbatsö iwa es.

¹⁰ E' ukuökì tã be' tò chkö tsúmi be' yë a as iñuitö. Es iyi kôs e' kèwö atmi be' a be' ël skéie.

¹¹ Erë Jacob tò iché imì a:

—Ye' ël pa shamamaë. Ye' kë dör es.

¹² Ye' yë tò ye' kèmi, e' tã ittswami tò ye' idir, etã ie' ichèmi tò ye' tso' ie' dalöseukwã. Ie' kë ër buaë chepa ye' a. E' skéie ie' ër sulu chöraë ye' kì.

¹³ Erë imì tò iiüté:

—A alà, as ie' ër sulu chö ye' kì. Ye' ttö iütö. Be' yú chibola chéyö be' a e' tsuk.

¹⁴ Etã Jacob mĩa chibola tsuk e' debitu iwã imì a. E' kanewé imì tò buaë wës Isaac wöbatsö iwa es.

¹⁵ Ilà kibi Esaú datsi' tso' blëule u a e' bua' bua yéttsã iékaitö ilà tsirla kì.

¹⁶ E' ukuökì tã chibola kkuölit wa Jacob ulã ena ikuli' patrëwãitö.

¹⁷ Chkö bua' ena pan yuétkeitö, e' méitö Jacob a tsëmi iyë a.

¹⁸ Jacob dewã iyë ska' tã ichéitö iã:

—A yëwö.

Isaac tò iiüté:

—A alà, ¿be' dör ye' alà wëne ëk?

¹⁹ Ie' iiüté:

—Ye' dör Esaú, be' alà kibi ëk. Ì chébö ña, e' kanewétkeyö. Be' e' tköser iyiwak ttéyö e' katök. E' ukuökì tã be' iyi buaë e' kèwö mekebö ye' a, e' mú ye' a.

²⁰ Erë Isaac tò ichaké iã:

—A alà, ¿wës be' ulã de iyiwak e' ska' bet?

Ie' iiüté:

—Jehová dör be' Këköl e' tò ye' kímé e' wa ikuéwayö bet.

²¹ Isaac tò iché iã:

—Be' e' sköwã ye' o'mik pattswëyö tò mokïë be' dör ye' alà Esaú.

²² Ie' e' skéwã iyë o'mik as ipattswëitö. Isaac tò iché:

—Be' ttö e' dör Jacob ttö. Erë be' ulã e' dör Esaú ulã.

²³ Jacob ulã kö shamamaë wës iël kibi ulã es, e' kuekì Isaac kë éna iane buaë tò e' dör Jacob. Mik ie' ër buaë chökette ilà a,

²⁴ etã iskà chakéneitö:

—¿Moki be' dör ye' alà Esaú?

Ie' iiüté:

—Tö, ye' dör Esaú.

²⁵ Iyë tò iché iã:

—A alà, iyiwak ttébö kanewébö e' mú ña katè as ye' ër buaë chö be' a.

Ie' tò iyë tié ñies vino mé iã yë. Isaac chkö, vino yë.

²⁶ E' ukuökì tã ichéitö iã:

—A alà, be' e' sköwã ye' o'mik ye' wöalattsö.

²⁷ Mik Jacob e' skéwã iyë wöalattsök, etã iyë tò idatsi' alattsé tã ier buaë ché ilà a ttë ikkë wa:

“Tö, ipaalar wës ye' alà paalar es.

Ie' paalar buaë wës kañikā kkō'nè Jehová tò e' alar ë.

²⁸ As Skëköl tò be' a mò wöli mè kekraë be' dalikua kī.

As ie' tò be' dalikua kōs e' wōū buaë
as be' wā trigowō tā' taië ena vino tā' taië.

²⁹ Kā kuā'kī wakpa taië as e' dō be' kanè mësopaie.

As ie'pa ē' tulōwarak kuchë kī be' wōrkī be' dalōiök.

As be' mú dō be' ēlpa wōkirie.

As ie'pa ē' tulōwā kuchë kī be' wōrkī be' dalōiök.

Wēpa er sulu ché be' kī, esepa kī Skëköl er sulu ské chōraë.

Ñies wēpa er buaë ché be' a, esepa a Skëköl er buaë ské chōraë."

³⁰ Isaac er buaë chétke Jacob a tā Jacob mīatke. E' bet tā Esaú tso' yëblök e' dene.

³¹ Ñies ie' tò chkè alé buaë, e' mī iwā iyë a tā ichéitō iā:

—A yëwō, dūla ttéyō e' alí katō. E' ukuōkī tā be' er buaë chōke ye' a e' chō ña.

³² Isaac tò ichaké:

—¿Yi dōr be'?

Ilā tò iūté:

—Ye' dōr Esaú be' alà kibi.

³³ Isaac tkinewā painékā taië tā ichéitō:

—E'ma ¿yi dare yëblök, e' wā chkè debitu ña? E' katéwayō seraā kām be' dō e' yōkī. E' a ye' er buaë chétke. Es ie' a ye' er buaë chë e' atetke.

³⁴ Mik Esaú tò ì ché iyë tò e' ttsé, etā ie' erianekā anekā taië tā ichéitō:

—¡A yëwō, ye' a er buaë chō ñies!

³⁵ Erë Isaac tò iūté:

—Be' ël datke ye' kītō'uk e' a ye' er buaë chétke be' skéie.

³⁶ Esaú tò iūté:

—Wëe' ie' kië Jacob. I' tā bōtōkicha iwambléitō ye' tā i' es. Be' íyi kéwō mekebō ye' a ye' dōr be' alà kibi e' kuekī, e' kéwō yë'ttsā ye' ulā a ie' tò kuaë. I'ñe tā be' er buaë chōke ye' a e' yëttsaitō ye' yōkī. ¿Warma be' er buaë chōke ye' a e' kē tā'ia?

³⁷ Isaac tò iūté:

—Ittsō. Ye' tò ie' mékatke be' wōkirie. Ye' tò be' aleripa kōs e' métke ie' kanè mësopaie. Ñies ye' tò ichétke as chkewō ena vino dō ie' ulā a taië. A alà, ¿i memiā ye' tò be' a i' tā?

³⁸ Erë Esaú tò ikí ché iyë a:

—A yëwō ¿be' er buaë chōke sa' a e' dōr etkë? ¡Ye' a er buaë chō ñies! Etā Esaú iékā taië.

³⁹ Isaac tò iché iā:

—Be' serdaë wé mò wöli kē tā' taië ese ska'.

Eë be' dalikua kē wōrpa buaë.

⁴⁰ Be' ñippōraë tabè wa o'ka tā íyi kuekī, e' mik be' serdaë.

Be' dōraë be' ël kanè mésoie.

Erë mik be' ñippémi ie' tā,

etā be' ē' yōrattsā ie' ulā a."

Jacob tkashkar Esaú yōkī

⁴¹ Isaac er buaë ché Jacob a Esaú skéie. E' kuekī Esaú éna suluë Jacob arke. Ie' ibikeitsé: "Ye' yë duökewatke. Mik iduowā e' kéwō tka, etā ye' ël tterawayō."

⁴² Mik Rebeca wā ijchenewā tò Esaú tò iël bikeitsé ttëwā, etā Jacob tsuk patkéitō tā iché iā:

—A alà, ittsō. Be' ël Esaú ē' pablōke tò ie' be' tterawā.

⁴³ E' kuëḵi ye' ttō ttsō. Be' tkōshkar bet ye' akē kiē Labán serke Harán e' u a.
⁴⁴⁻⁴⁵ Be' e' tsuāt ie' ska' ká taijē dō mik be' ēl er buanene be' ki ena i sulu wamblébō e' chowane ie' éna etā. E' ukuōki tā ye' tō be' tsuk patkeraē, e' wa be' dōne. ¡Ye' kē ki ikiane tō ye' ala'r bōl e' duōwā diwō etkē a!

⁴⁶ E' ukuōki tā Rebeca tō iché Isaac a:

—Esaú alakōlpa dōr hititawak e'pa tō ye' shtriwétke taijē. Jacob senéwā alakōl ese tā, e' tā ye' mú duōwā.

28

¹ Etā Isaac tō Jacob kiē tā ishke'wéitō tā ichéitō iā:

—Kē be' senukwā canaánwak tā.

² Be' yú be' duōchke kiē Betuel serke Padán-aram e' ska'. Eē be' senúwā be' nau Labán alā busipa e' ekōl tā.

³ Skēkōl Diché Ta' Íyi Ulitane Tsatā as e' er buaē chō be' a. Nies as ie' tō be' aleripa alōū taijē ká wa'ñe.

⁴ Ie' tō iyē'atbak Abraham a tō ká i' meraëitō ie' a. E' ki se' serke shkal. As ie' er buaē chō be' a ena be' aleripa a wēs ie' er buaē yē' Abraham a es as ká i' dō a' ulā a.

⁵ Es Isaac tō Jacob patkémi Padán-aram. Jacob demi inau Labán ska'. Labán dōr arameowak kiē Betuel, e' alā. Ie' dōr Rebeca akē. Rebeca dōr Jacob ena Esaú e'pa mī.

Esaú senéwā Mahalat tā

⁶ Esaú wā ijchenewā tō Isaac er buaē ché Jacob a ñies tō ipatkémiitō ká kiē Padán-aram senukwā eē. Nies ie' wā ijchenewā tō mik iyē er bua' ché Jacob a etā ichéitō iā:

—Kē be' senukwā canaánwak tā.

⁷ Nies ie' wā ijchenewā tō Jacob mīa ká kiē Padán-aram wēs iyē ena imi tō iché iā es.

⁸ Es ie' éna iane tō iyē kē ki ikiane tō ie'pa serwā canaánwakpa tā.

⁹ E' kuëḵi ie' mīa alakōl skā yulōk Ismael dōr Abraham alā e' ska'. Eē ie' senéwā Ismael alā busi kiē Mahalat e' tā, e' dōr Nebaiot kutā. Es alakōl kī tséwāitō ekōl e' kē dōr canaánwak wēs imalepa es.

Jacob kabsué Betel

¹⁰ Etā Jacob e' yéttsā Beerseba michoē Harán.

¹¹ Ie' michoē wē katuine iki tā eē ikapere. Ák méwāitō wōkir kataie, e' ki ie' kapōwa.

¹² Eē ie' kabsué. Ie' isuē tō klōkata batsjē tkēr iskī ibata dōkā ká jai a. E' ki ie' isuē tō Skēkōl biyōchōkwakpa shkōke wō'k wa'k.

¹³ Nies ie' isuē tō Jehová dur ie' o'mik tā ichéitō iā: “Ye' dōr Jehová. Ye' dōr be' talā, Abraham, ena be' yē, Isaac, e'pa Kēkōl. Ká i' wē be' tēr, e' meraëyō be' a ena be' aleripa a.

¹⁴ Ie'pa alōrdaē taijē wēs ká po es. Ie'pa michoē senuk ká wa'ñe. Ye' er buaē chōraē ká ulitane wakpa a be' ena be' aleripa e'pa batamik.

¹⁵ Ye' tso' be' tā. Ye' tō be' kkō'neraē ká wa'ñe wē be' mir eē. Be' dōrane ye' wā ká i' kī. Kē yō be' we'ikepa. Ttē kōs méyō be' a, e' waweraëyō es.”

¹⁶ Mik Jacob ti'neka, etā ie' ibikeitsé: “Mokī Jehová tso' ká i' kī, e' kē jcher ye' wa.”

¹⁷ Taijē ie' suane tā ibikeitséitō: “Ká i' dōr batse'r taijē. ¡Íē dōr Skēkōl wé! ¡Íē dōr ká jai wékkō!”

¹⁸ Bule es ta Jacob e' kéka bla'mi. Ák méwaitö iwökir kataie, e' kékaitö duékaatitö iwà kkachöie tö ká e' dör batse'r. Kiö téitö ák bata kī iwà kkachöie tö ká e' tso' Skëköl dalöioie.

¹⁹ Ká e' kiè mane'wéttsane ie' tö Betel* Kewe ta ká e' kiè Luz.

²⁰ Eë ie' tö ittè mé Jehová a i' es: “Be' tso' ye' ta ena ye' kkö'né be' tö i' ye' mir eta, ena be' tö chké ena datsi' mé ye' a,

²¹ ñies ye' dene buaë ye' yé ska', e' kōs wébö ye' a, e' ta be' klö'weraëyö ye' Këkölie.

²² Ák duékayö i', e' dör iwà kkachöie tö ië be' dalöiërdaë. A Skëköl, i kōs mekebö ye' a, e' mú blatèsö dökā dabop ta e' tsä eyök meraneyö be' a.”

29

Jacob demi Labán ska'

¹ E' ukuöki ta, Jacob mía pë' serke diwö tskirke e' ëkä.

² Eë ie' tö di' tum biule suë et kañikā. E' pamik obeja daparke mañayök enuk eë di' e' yekerakitö e' kueki. Di' tum biule kkō kī ákkue bërie me'r et.

³ Iyiwak kkō'nukwakpa wöblanewatke tö as iyiwak ulitane daparka eë, e' ukuöki ta ákkue skeuke di' tum biule kkō kī as iyiwak di'yö. Iyiwak di'yane one ta ie'pa tö ikkō pabakéwane ákkue wa.

⁴ Jacob tö iyiwak kkō'nukwakpa a ichaké:

—A yamipa, ¿ká wé wakpa a' dör?

Ie'pa tö iüté:

—Sa' dör Harán wakpa.

⁵ Ie' tö iskā chakéne:

—¿A' wā wēm kiè Labán dör Nahor alà, e' suule?

Ie'pa tö iüté:

—Tö, e' suule sa' wā.

⁶ Ie' tö ichaké:

—¿Is ie' tso'?

Ie'pa tö iüté:

—Ie' tso' bua'. Isaü. Wī busi datse e' dör ie' alà kiè Raquel e'. Ie' datse iyë iyiwak wëttsë.

⁷ Ie' tö iché:

—Ká tso'ia ñiwe. Diwö tso'ia kākkeë iyiwak dapa'wowa ek tsjiní. Ì kueki a' kē tö di' mè ia ta iëmírak chkök.

⁸ Erë ie'pa tö iüté:

—Kē sa' a e' wamblënik. Sa' kawōtā ipanuk. Mik obeja de sēraa, etā sa' tö di' tum kkō ppekeka ta di' meke sa' tö iyiwak a.

⁹ Ie' ttöke ie'pa ta, e' dalewa Raquel debitü iyë iyiwak wëttsë, ie' dör iyë iyiwak kkō'nukwak e' kueki.

¹⁰ Jacob tö Raquel suë inau iyiwak wëttsë, e' bet ie' tunemi di' kkō kéka ta iyiwak a di' méitö.

¹¹ E' ukuöki ta Raquel shké'wéitö wöalatséitö ta ie' iëkaie ttsé'ne buaë kueki.

¹² Ie' tö iché ia: “Ye' dör Rebeca alà ena Labán nauyö.” E' bet ta Raquel tunemi ichök iyë a.

¹³ Mik Labán tö inauyök tté ttsé, etā bet itunemi iñaletsuk. Ipaklō'wéwaitö ta iwöalatséitö ta imítser iwā iu a. Ì kōs tka Jacob ta e' pakéitö inau a.

¹⁴⁻¹⁷ Ta Labán tö iché ia: “Mokië be' dör ye' yami ëkka.”

* 28:19 **Betel**: Hebreoie kiè e' wā kiane chë Skëköl wé.

Jacob senéwā Lía ena Raquel tā

Labán alà busi bōl, ikibi ēk kiè Lía, itsirla ēk kiè Raquel. Lía wōbla e' kē dōr buaala* erē Raquel dōr buaala wa'ñe.

Jacob sené Labán ska' dō si' et. E' ukuōkī tā Labán tō iché ia:

—Be' dōr ye' yami, erē be' kē kawōtā kanēblōk ye' a ēme. Ichō ña ȷkōs be' tō ye' ña'wēmī?

¹⁸ Jacob wōbatse Raquel wa, e' kuekī ie' tō Labán iutē:

—Be' tō kawō mé ye' a senukwā Raquel tā, e' tā e' skéie ye' kanēblōke be' a dōka duas kul.

¹⁹ Labán tō iutē:

—Ye' a tā e' dōr buaē. Be' je' a ye' tō imēmi buaē. Ye' kē éna imak o'ka a. Be' e' tsúat ye' ska'.

²⁰ Es Jacob kanēblē' dōka duas kul Raquel dalērmik. Erē ie' kī Raquel kiane tajē, e' kuekī kawō ekkē e' tséitō ká bērbēr ē.

²¹ Mik duas kul tka, etā Jacob tō iché Labán a:

—Kawō yē'yō be' a, e' detke. Kawō mú ye' a senukwā be' alà busi Raquel tā.

²² Etā Labán tō sulitane a ishkeñē tō a' shkō ulabatsē e' kēwō tkō'uk.

²³ Erē katuine, e' shuā Lía mí ie' wā Jacob a Raquel skéie tā Jacob kapé ie' tā.

²⁴ Labán tō ikanē méso eka kiè Zilpá, e' me'tke Lía a ikanē mésoie.

²⁵ Bule es bla'mi tā Jacob tō isuēwā tō e' dōr Lía. Ie' mīa Labán ska' tā ichéitō ia:

—ȷl wamblé be' tō ye' tā? Ye' kanēblé be' a Raquel dalērmik. ȷlōk be' tō ye' kitō'wé es?

²⁶ Labán tō iutē:

—ȷe sa' wōblar tō alà busi kibi ese sērkewā keweie, e' itōkī itsirla ēk.

²⁷ Se' kawōtā Lía ulabatsōke e' kēwō tkō'uk dōka ká kul. Mik kēwō e' tka, etā ye' tō be' a Raquel meke ñies. Erē be' kawōtā skā kanēblōkne ye' a duas kul Raquel dalērmik.

²⁸ E' dōr buaē Jacob a. Mik Lía ulabatsē kēwō e' diwō tka, etā Labán tō Raquel mé Jacob a alakōlie ñies.

²⁹ Ñies ie' tō ikanē méso eka kiè Bilhá e' mé Raquel a ikanē mésoie.

³⁰ Es Jacob senéwā Raquel tā ñies. Erē ie' kawōtā kanēblōkne skā Labán a dōka duas kul, erē ie' éna idalēr kibiie Lía tsāta.

Jacob ala'r

³¹ Jehová tō isuē tō Jacob kē kī Lía kiane bua'ie. E' kuekī Lía a alà méitō. Erē Raquel kē dōtā alāē.

³² Lía dunekā alā kune tā ie' tō iché: “Ye' eriarke tajē e' suē Jehová tō, e' kuekī i'ñe tā ye' dalērdāe ye' wēm éna.” E' kuekī ikiē mékaitō Rubén.†

³³ E' ukuōkī tā ie' alà skā kune ekōl tā ichéitō: “Ye' wēm kē tkine ye' kī e' suē Jehová tō e' kuekī alà skā méitō ye' a.” E' kuekī ikiē mékaitō Simeón.‡

³⁴ Ie' alà skā kēkā tā ichéitō: “Ire' ye' tō ala'r dekā mañal e' kuekī ye' wēm éna ye' dalērmi kibiie.” E' kuekī ikiē mékaitō Leví.§

³⁵ E' ukuōkī tā ie' alà skā kēkā tā ichéitō: “I'ñe tā ye' tō Jehová kīkekekā.” E' kuekī ikiē mékaitō Judá.* Etā ekkē ē ie' alà dē'.

* **29:14-17 Lía wōbla e' kē dōr buaala:** Hebreoie ttē e' wā kē jcher se' wā bua'iewā. Isalema e' wā kiane chē Lía wōbla dōr buaala. † **29:32 Rubén:** Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē ye' eriane e' suētō.

‡ **29:33 Simeón:** Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē ittsōk. § **29:34 Leví:** Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē ñitg.

* **29:35 Judá:** Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē Skēkōl kīkēkōs.

30

Raquel ala'r

¹ Mik Raquel tò isuë tò ie' kě dō alàë, etā ie' sibineka iël kī. Ie' tò iché iwēm a:

—Be' kě tò ye' a alà mè, e' tā ye' duōrawā.

² Jacob uluneka ie' kī tā ichéitō iā:

—Ye' dōr Skēkōl kalī, e' ma ye' a alà mermi be' a. Ie' wák tò be' méat kě dō alàë.

³ Ie' tò iūtē:

—Ittsō, ye' kanè méso kiè Bilhá, e' tā be' sēnū. Mik ie' alà kēka etā e' dōr wēs ye' alà es. Es ye' dōraë alàë ie' batamik.

⁴ Es ie' tò ikanè méso Bilhá e' mé iwēm a alakōlie, e' tā Jacob sēné.

⁵ Ie' tā Jacob alà kēka.

⁶ Raquel tò iché: “Skēkōl tò ye' tsatké buaë. Ie' tò ye' ttō tse tā alà méitō ye' a wēm.” E' kuēkī ie' tò ikiè méka Dan.*

⁷ E' ukuōkī tā Bilhá alà skā kune Jacob tā.

⁸ Raquel tò iché: “Ye' ñippé taië ye' èl tā etā ye' e' aléka iki.” E' kuēkī ikiè mékaitō Neftalī.†

⁹ Mik Lía tò isuë tò ie' kě dē' iā alàë, etā ie' tò ikanè méso kiè Zilpá, e' mé Jacob a alakōlie.

¹⁰ Zilpá alà kēka Jacob tā.

¹¹ Lía tò iché: “jEdaā ì mēne ye' a!” E' kuēkī ilà kiè mékaitō Gad.‡

¹² E' ukuōkī tā Zilpá alà skā kēka Jacob tā.

¹³ Lía tò iché: “jYe' tse'r buaë! Ire' alakōlpa kōs tò icheraë tò be' tse'r buaë.”

E' kuēkī ilà kiè mékaitō Aser.§

¹⁴ Trigo wō alirke e' kēska' tā Rubén mīa kañika. Eē ie' tò kalwō kiè mandrágora* e' alí kué. E' bite iwa imi Lía a. Mik Raquel tò kalwō e' sué tā ichéitō Lía a:

—Be' we'ikēyō, kalwō debitu be' alà wā be' a, e' kakmū ña.

¹⁵ Lía tò iūtē:

—jBe' kě a wē' idir tò be' wā ye' wēm mītsēr? jKīie tā be' éna kalwō debitu ye' alà wā ye' a, e' yaktsā ye' ulā a!

Erē Raquel tò iché iā:

—Kalwō e' skéie j'ñe nañewe ye' wēm patkekeyō be' tā kapök.

¹⁶ Kaṭuirketke tā Jacob tso' kaneblök e' debitu tā Lía mīa iñaletsuk tā ichéitō iā:

—Ye' tò ye' alà mandrágora e' mé Raquel a, e' skéie be' kawōtā kapök ye' tā j'ñe nañewe.

E' nañewe Jacob kapé ie' tā.

¹⁷ Etā Skēkōl tò Lía ttō tse tā iduneka tā ilà skā kune Jacob tā. Es ie' alà deka skel.

¹⁸ Lía tò iché: “Ye' tò ye' kanè méso mé ye' wēm a e' skéie Skēkōl ye' a alà i' mé.” E' kuēkī ilà kiè mékaitō Isacar.†

¹⁹ E' ukuōkī tā Lía alà skā kēka Jacob tā, e' tā ideka teröl.

* **30:6 Dan:** Hebreoie s'kiè e' wā kiane chē Skēkōl tò s'tsatké buaë. † **30:8 Neftalī:** Hebreoie s'kiè e' wā kiane chē ñippök. ‡ **30:11 Gad:** Hebreoie s'kiè e' wā kiane chē kawō buaë mēne. § **30:13 Aser:** Hebreoie s'kiè e' wā kiane chē ittse'r buaë. * **30:14 mandrágora:** Ká e' kéwōska tā ie'pa tò ibikeitseke tò mandrágora wō katé alakōlpa tò, e' tā e' tò ie'pa kīmēmi dōk alàë. † **30:18 Isacar:** Hebreoie s'kiè e' wā kiane chē ské.

²⁰ Ie' iché: "Skëköl tò ye' a ì buaë kakmé. Ire' ye' ala'r de teröl. E' kueḡi ye' wëm éna ye' dalërdaë jaishet." E' kueḡi ilà kiè mèkàitō Zabulón.†

²¹ Bata ekkè tā ie' alà skà kune alaköl. E' kiè mèkàitō Dina.

²² Erë ñies Raquel kímé Skëköl tò. Ie' tò ala'r mé iā wës Raquel tò ikié iā es.

²³ Ie' duneka tā ilà tsà kune kiè mèkàitō José. Ie' tò iché: "Ye' jaëne' siarë e' yéttsa Skëköl tò ye' kī.

²⁴ Jehovah mú tò ye' a alà kī mè iā eköl." E' kueḡi ikiè mèkàitō José.‡

Jacob iyiwak alöne taië

²⁵ José kune e' ukuöḡi tā Jacob tò iché Labán a:

—Ye' ömine ye' kaska'.

²⁶ Ye' alakölpa ena ye' ala'r e'pa mú ye' a as imi'rak ye' tā. Ye' kaneblétke be' a ie'pa skéie. Be' wā ijcher buaë tò kōs ye' kaneblé be' a.

²⁷ Erë Labán tò iüté:

—Be' we'ikëyö. Be' e' tsüatīa senuk ye' ska'. Ye' tò itötké tò Jehovah er buaë ché ye' a be' batamik.

²⁸ Ichö ña kōs be' kī inuköl kiane be' kanè skéie, e' ma ekkë ye' be' patuëmi.

²⁹ Ie' tò iüté:

—Be' wā ijcher tò ye' kaneblé buaë be' a. Ñies ye' tò be' iyiwak kkö'né buaë be' a.

³⁰ Mik ye' dë'bitu be' ska', etā be' kē wā ì ku' taië. I'ñe tā be' wā iyi tso' taië. Jehovah er buaë ché be' a ye' kueḡi. Erë ¿mik ye' kaneblömi ye' wák a? Ye' wöché yamipaë.

³¹ Labán tò iskà ché iā:

—¿Kōs be' kī ikiane tò be' patuëyö?

Ie' tò iüté:

—Be' kē tò ye' patauk. Erë ì chekeyö be' a e' iütö, e' tā ye' tò be' iyiwak kkö'nemi.

³² I'ñe ye' mi'ke be' iyiwak shushtök. Obeja kōs dalolo ena chibo kōs wöaule shkitshkit ö ulaḡula ese klö'wekeyö ye' wák a e' patuöie.

³³ Mik be' de ye' iyiwak sauk tā eë be' isuëmi tò obeja dalolo ö chibo wöaule shkitshkit ö ulaḡula ese è tso', e' tā be' wā ijcherwami tò ye' dör wëm yësyësë. E' kē dör es, e' tā be' wā ijcherdaë tò ye' tò be' iyiwak ekiblë.

³⁴ Labán tò iüté:

—Tö, buaë idir. Iüsö wës be' iché es.

³⁵ Erë e' diwö shā tā ie' mīa ie' iyiwak shushtök. Ie' chibo kōs tso' wöaule skëkshkëk ö ulaḡula ese yéluritö. Ñies ie' obeja kōs tso' dalolo ese yéluritö tā iméitö ila'r wëpa a kkö'në.

³⁶ E' ukuöḡi tā iyiwak yélur ie' tò e' wëttsë ie' mīa shkë dö ká mañat Jacob yöḡi. Etā Jacob kawöta Labán iyiwak malepa e' kkö'nuk.

³⁷ Erë Jacob tò kal kuā'kī kuā'kī dö mañalka e' ulā aki téë. Elka kiè álamö, skà kiè almendro, skà kiè castaño. Kal ulā kkuölit takla jchéloritö as iwër wöaule saruru skëkshkëk.

³⁸⁻³⁹ E' ukuöḡi tā kal ulā e' tuléwäitö wé iyiwak daparke di'yök e' wöshaë. Eë iyiwak wöbatsöke ñi wa. Iyiwak wöbatsöke ñi wa kal ulā ñe' wöshaë e' ala'rla kōs tskirke wöaule skëkshkëk ö shkitshkit ö ulaḡula.

⁴⁰ Iyiwak tskirke wöaule e' kōs dapa'wëitö bānet ie' wák a. Ese wë'ñe kōs uyéwäitö Labán iyiwak kōs wöaule ö dalolo ese a as itskir wöaule ö dalolo. Es ie' iyiwak alörke taië bānet, kē ku' Labán icha tā ñita.

† 30:20 Zabulón: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè kakmeule. § 30:24 José: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè ilè kímú.

⁴¹ Mik iyiwak bua'buwa ese wöbatsöke ñi wa, eṭa ie' tö kal ulä ñe' tuléwä wé iyiwak di' yöke eē. Es ie'pa tö kal ulä wöaule e' sué mik iwöbatsöke ñi wa e' dalewa. E' ala'rla tskirke kōs e'pa dör wöaule.

⁴² Erë mik iyiwak si po ese datse, eṭa ie' kē tö kal ñe' tuléwä. E' kuëkṭi iyiwak si po ese ala'rla kōs tskirke e' dör Labán icha. Erë wé bua'buwä ese dör ie' icha.

⁴³ Es ie' de iyi blü tajë. Obeja ena kanë mēsopa wēpa ena alakōlpa ñies kameio ena burro e' kōs tso' ie' wä tajë.

31

Jacob tkakshkar Labán yöki

¹ Erë Jacob tö ittse tö Labán ala'r dulakōlpa tö icheke: “Jacob tö se' yě iyi kōs e' klō'wéwä, e' wa ie' e' blu'wé tajë.”

² Ñies ie' tö isué tö Labán kē tö ie' suëiä buaë wēs kēnet es.

³ Eṭa Jehová tö ie' a iché: “Be' yüne be' yēpa kaska' wé be' yamipa tso' eē. Ye' michoë be' ṭa be' kō'no'uk.”

⁴ Jacob tö Raquel ena Lía tsuk patké dō wé ie' tso' obeja wēttsë eē

⁵ ṭa ichéitō iä:

—Ye' wä ijchēnewä tö a' yě kē kṭi ye' kianeia wēs kēnet es. Erë ye' yě e' Kēköl tso' ye' ṭa kēkraë ye' kṭimuk.

⁶ A' wä ijcher buaë tö ye' kaneblé a' yě a moki.

⁷ Erë ie' tö ye' kṭitō'wé kēkraë ye' kanë ské wa. Erë Skēköl kē wä ie' a ikéwō mēne as i sulu wamblōitō ye' kṭi.

⁸ Mik ie' tö ye' a iché: “Ye' be' patueke iyiwak wöaule shkitshkit ese wa”, eṭa iyiwak ulitane pane wöaule shkitshkit ëme. Mik ie' tö ye' a iché: “Ye' be' patueke iyiwak wöaule shkēkshēk ese wa”, eṭa iyiwak ulitane pane wöaule shkēkshēk ëme.

⁹ Es Skēköl tö a' yě iyiwak yē'lur mē ye' a.

¹⁰ “Iyiwak wöbatsöke ñi wa e' kēwō ska' ṭa ye' kabsué tö iyiwak wē'ñe wöbatsöke iläki wa, e' kōs wāk dör wöaule shkēkshēk ena shkitshkit ena ulaṭula.

¹¹ Kabsuë e' a, Skēköl biyōchōkwak ye' chaké ye' kië wa ṭa ye' iüté: ‘¿I’?

¹² Ie' ye' a iché: ‘Isaṭu bua'ie ṭa be' isuëraë tö iyiwak wē'ñe wöbatsöke iläki wa, e' kōs dör wöaule shkēkshēk ena shkitshkit ena ulaṭula. I sulu kōs wamblé Labán tö be' kṭi, e' suëyō, e' kuëkṭi ye' tö iwé es.

¹³ Ye' dör Kēköl dē'bitu be' wörkṭi kṭa kië Betel eē e'. Eē be' tö ak du'kaat ye' dalōioie. Eē be' tö kawō me' ye' a. Be' e' kōkṭa bet, be' e' yōttsä kṭa i' a. Be' yüne wé be' kune eē.’”

¹⁴ Eṭa Raquel ena Lía e'pa tö iüté:

—Kē sa' a sa' yě daliukuō ṭa'ia.

¹⁵ Ñies sa' sué sa' yě tö suluë wēs o'ka es. Kṭie ṭa sa' watō'ttsaitō be' a, sa' ské klō'itō buaë e' ewéwaitō yēs.

¹⁶ E' ma kōs Skēköl tö iyi yē'lur sa' yě ulä a, e' dör sa' icha ena sa' ala'r icha. E' kuëkṭi i kōs ché Skēköl tö be' a e' iütō.

Jacob e' yétsa Padán-aram

¹⁷⁻¹⁸ E' ukuōkṭi ṭa Jacob tö ila'r ena ilakōlpa e'pa kē e' tkōkkṭa kameio kṭi. Ie' iyiwak kōs ena ie' iyi kōs dē' ie' ulä a Padán-aram ikanë skéie, e' patkēmiitō keweie ie' yöki. Eṭa ie' e' yétsä micho iyë Isaac ska' Canaán.

¹⁹ Labán miä kṭa bánet ioveja köyök tök, e' dalewa ie' wä iyi diököl tso' dalōie e' kōs bléwami Raquel tö.

²⁰ Jacob kē wä iyēne Labán a tö ie' mi'keä. Es ie' tö ikité buaë.

²¹ Ie' tkashkar. Íyi tso' ie' wə e' kəs wəttšə. Bet tə ie' tkattšə di' kiè Éufrates, e' wišet. Eə tə ie' micho ká kiè Galaad e' ká kōwō kī.

Labán tō Jacob tōtié

²² Jacob bakshkar e' kī ká de mañat, etə Labán wə ijchenewə tō ie' bakshkar.

²³ Etə ie' mía itōkī iyamipa tə. Ká de kul tə ie' tō ikué Galaad ká kōwō kī.

²⁴ E' nañewe Labán kabsuè tō Skèkōl de ie' wōrkī tə ichéitō iə: “Ye' ttō ttsō. Kē be' kàne ttōk Jacob tə kēsik wa.”

²⁵ Ie' de wé Jacob úla tulur Galaad ká kōwō kī eə. Eə ie' ena iyamipa, e'pa tō úla tulékə kapowaie ñies.

²⁶ Ie' tō iché Jacob a:

—¿Ì wamblé be' tō i' es? ¿ìk be' tō ye' kītō'wé i' es? Be' wə ye' alà busipa bitetser wəs ñippōkwakpa tō s'tsèmi es.

²⁷ ¿Ì kuekī be' ye' kītō'wé? Be' tkashkar akir ye' yōkī. Be' e' biyō chōpa ye' a, e'ma kawō buaé tkō'wé ye' tō a' wəttšə tsène buaé wa, ma'ma kicha tə' ese wa ena sabak blar buaé ese wa.

²⁸ Kē be' wə kawō méne ye' a' ena ye' ala'r busipa ena ye' duōchkepa e'pa a as sa' e' chōat ñi a. Be' tō iwamblé wəs pē' sulué es.

²⁹ Ye' wə diché tso' a' ulitane tsaiōie buaé, erē eniə nañewe be' yé e' Kèkōl tō ye' a' iché: ‘Ye' ttō ttsō. Kē be' kàne ttōk Jacob tə kēsik wa.’

³⁰ Be' mitkene be' yé u a wəs be' kī ikiane tajé es, etə ¿lie be' tō ye' wə íyi diōkōl tso' dalōiè e' ekiblé?

³¹ Etə Jacob tō iūté:

—Ye' suane be' yōkī. Ye' ibikeits dō' be' ye' yōkī be' ala'r busipa yēttsane er sulu wa.

³² Yi wə be' íyi diōkōl tso' dalōiè e' tso', e' tə as e' wák duōwə. Se' yamipa kəs tso' íe se' sauk, e'pa wōrkī be' yú be' íyi yulók. E' kuébō, e' tə itsúmi.

Erē ie' kē wə ijcher tō Raquel tō iyé íyi diōkōl e' blé'wabitu.

³³ Etə Labán tkawə Jacob úla a' íyi yulók. E' ukuōkī tə ie' tkawə Lía úla a. Ñies Lía ena Raquel kané mēsopa bōl e'pa úla shuyuléitō. Erē kē ie' wə ikune. Ie' e' yēttsə Lía úla a' mía Raquel úla shuyulók.

³⁴ E' dalewa Raquel tō iyé íyi diōkōl bléwə kameio tsikkūō dikīə tə ie' wák e' tkékə ibata kī. Labán tō ie' úla ulitane shuyulé erē kē iwə ikune yēs.

³⁵ Raquel tō iché iə:

—A yéwō, kē be' ulunuk ye' kī. Ye' e' kōkəmi be' wōrkī, erē ye' duōke sik dué wə.

Labán tō ie' íyi diōkōl yulé tajé. Erē kē ie' wə ikune.

³⁶ E' kuekī Jacob ulunekə tajé tə ichéitō Labán a:

—¿Ì sulu wambléyō be' kī, e' kuekī be' ye' tōtié dō íe?

³⁷ Be' tō ye' íyi kəs e' shuyulé tə ¿be', ì kuébō? E' tulō íe se' yamipa wōrkī as ie'pa tō ichō tō yi tte dōr mokié, be' ō ye'.

³⁸ Ye' kaneblé' be' a' duas dōkə dabom böyök (20), e' dalewa tə be' chibo ena be' obeja e' kəs tsikirke bua'buaé. Be' iyiwak bobokpa kē tkéuletsə yēs. Ñies kē ye' wə be' obeja pupula ē kataulewa.

³⁹ Namu tō be' iyiwak ttéwə, e' tə kē ye' wə inú dē'bitu. E' nuí patō' ye' tō be' a. Ñiwe ō nañewe be' iyiwak ekiblélur akblōkwakpa tō, e' patauk be' tō ye' ka'.

⁴⁰ Ñiwe ye' tteke kəba tō. Nañewe tə ye' tteke kəsə tō. Kē ye' kapowə buaé.

⁴¹ Ye' kaneblé' be' a' duas dabom böyök (20) etə es ye' bak weinuk kəkraé. Ye' kaneblé' duas dabom eyök kī tkél (14) be' alà busipa dalèrmik. E' ukuōkī

tà ye' skà kanèblë' duas teröl be' iyyiwak kuëkj, erë be' bak ye' kütö'uk kəkraë ye' kanë ské wa.

⁴² Abraham ena ye' yë Isaac e'pa Këköl kē kúpa ye' ta, e' ma be' ye' patkë'bitu ulà wöchka. Erë Skëköl tö isué tö ye' siarla, e' kanèblë' tajë, e' kuëkj ie' tö be' wöuñé enia nañewe.

Jacob ena Labán e'pa kawö mé ñi a

⁴³ Età Labán tö Jacob iuté:

—Be' alakölpä dör ye' alà busipa. Be' ala'r dör ye' duöchkepa. Obeja kəs dör ye' icha. I kəs suëbö ië, e' dör ye' icha ë. ¿Wes ye' a ye' alà busipa ena ye' duöchkepa e'pa örmí?

⁴⁴ E' kuëkj be' shkō. Mishka kawö muk ñi a. Es se' wä ijcherdaë tö wes se' kawöta ñi dalöiök.

⁴⁵ Eë tà Jacob tö ák duéka ek ie'pa kawö muke ñi a e' wà kkachöie.

⁴⁶ Ie' tö iché iyamipa a:

—Ák dapa'ú ië.

Ie'pa ulitane tö ák dapa'wé tà ichkérak ák dapaule e' o' mik.

⁴⁷ Età Labán tö ká e' kië méka iwák ttö wa “Jegar Sahadutá”. Ñies Jacob tö ikië méka iwák ttö wa “Galaad.”*

⁴⁸ Labán tö iché:

—I'ñe ák ikkë dapa'wéatsö kawö mäsö ñi a e' wà kkachöie.

E' kuëkj Jacob tö ká e' kië méka es.

⁴⁹ Ká e' kine ñies Mispá, wà dör tö Labán tö iché:

—Mik kē se' ñi suneia, età as Jehovah tö se' saü tö wes se' ñi wamblöke.

⁵⁰ Be' tö ye' ala'r busipa we'iké ö be' senéwá alakölpä kuä'kj ta, e' ta e' suëraë Skëköl tö. Erë kē yi ku' e' sauk chène ye' a, erë Skëköl wák tö isüeraë.

⁵¹ Età Labán tö ikí ché Jacob a:

—Ák dur i' ena ák dapaule i' e' dapa'wéyö se' bōl shushäë.

⁵² Ák dur i' ena ák dapaule i' e' dör se' bōl a iwà kkachöie tö ië ë se' kawöta dökwa. Kē ye' tköpami be' kker ñippök be' ta. Ñies kē be' tköpami ye' kker ñippök ye' ta.

⁵³ Abraham dör be' duöchke ena Nahor dör ye' duöchke, e'pa Këköl eköl ë, as e' tö se' shulö.

Età Jacob tö kawö mé mokjé Labán a Skëköl dalöieke iyë Isaac tö e' wörki.

⁵⁴ E' ukuöki tà ie' tö iyyiwak jché ña'wé Skëköl dalöioie eë. Ie' tö iyamipa kié chkök. Ie'pa ulitane chké tà ikaperö eë.

⁵⁵ Bule es bla'mi tà Labán tö iduöchkepa ena ila'r busipa e'pa wöalattsé e' choat ie'pa a. Ie' tö iché iarak: a' mú kawö tkō buaë kəkraë. E' ukuöki tà imichone ikaska'.

32

Jacob tö Esau ma'wé er bua'wé

¹ E' ukuöki tà Jacob mir ë wé imirö eë. Ñala kj Skëköl biyöchökwakpa de ie' ska'.

² Mik e'pa suëitö, età ichéitö: “T'pa dör Skëköl ñippökwakpa.” E' kuëkj ie' tö ká e' kië méka Mahanaim.*

* **31:47 Galaad:** Ká e' kië dör böt erë iwà kiane chë ñies. E' dör ák dapaule kawö mène e' wa kkachöie.

* **32:2 Mahanaim:** Hebreoie ká kië e' wà kiane chë ñippökwakpa böltëpa.

³ Età ie' tò ikanè mésopa patkèmi biyō muk ie' èl Esaú a tò ie' datse. Ie' èl serke ká kiè Seir atē Edom ee.

⁴ Ie' tò ichémi ikanè mésopa a: “A' tò ichō ye' èl a: ‘Be' èl Jacob datse be' wōkī be' kanè mésoie. Ie' tò ichébitū be' a: Duas ikkē kōs ye' sené Labán ska'.

⁵ Ye' wā baka tso' ena obeja tso' ena burro tso' tajē. Nies kanè mésopa tso' ye' wā tajē wēpa ena alakōlpa. Be' dōr ye' kēkēpa. Be' a ttē i' patkémīyō as be' tò ye' kiōwā er bua' wa.”

⁶ Mik ibiyō wakpa dene, etā ie' a ichéitō:

—Sa' dare be' èl ska', e' wák datse bet be' shkē'uk. Etā ie' wā wēpa datse e' ta dōkà cien tkēyōk (400).

⁷ Mik e' tséitō, etā tajē ie' suane. Tajē ie' kabikeitsékā wes ye' e' ùmi. E' kuēkī ie' tò iyamipa ena ikanè mésopa ena iobeja ena ibaka ena ikameio e' kōs blabatsélor bōl tsinī.

⁸ Ie' ibikeitsé tò isalema ye' èl ñippōmi ek tsinī tā, e' dalewa iēk tsinī tkōshkarmirak. E' kuēkī ie' iblabatsélor es.

⁹ E' ukuōkī tā ie' tò iché Skēkōl a: “A Jehová, be' dōr ye' talà Abraham ena ye' yē Isaac e'pa Kēkōl. Be' ye' a iyē': ‘be' yúne be' yamipa ska', etā ye' tò be' kimerāē as be' kawō tkō buaē'.

¹⁰ Be' er bua' ché ye' a. Be' kē wā ye' meātule bērbēr ē. Warma e' kē dōr ye' siarla e' a. Ye' bakmi di' Jordán wī a kē wā i' tā, e' kēwō ska' tā ye' wā shko kéli ē dami. Erē i' ñe tā ye' wōché tajē iyyiwakie ena se'ie blabutsule bōl tsinī.

¹¹ Be' we'ikēyō, ye' tsatkō ye' èl Esaú e' ulā a. Ye' suane ie' yōkī dō' ie' datse ñippōk ye' tā; ñies dō' ye' alakōlpa ena ye' ala'rla e'pa kōs ewēwa ie' tò.

¹² Be' tò ye' a iyē'atbak yēsēsē tò be' tò ye' kimerāē as ye' kawō tkō buaē. Nies be' tò iyyē' tò ye' aleripa alōrdaē tajē wes dayē tsawō kē shtartā' es.”

¹³ E' nañewe ie' kapére ee. Iyyiwak tso' ie' tā ee e' shushté ie' tò kakmē ie' èl a.

¹⁴ Ikkē shushté ie' tò: chibo alaki dōkà cien bōyōk (200); chibo wē'ñe dōkà dabom bōyōk (20); obeja alaki dōkà cien bōyōk (200); obeja wē'ñe dōkà dabom bōyōk (20);

¹⁵ kameio alaki pane ñikōl ilā tā, ese dōkà dabom mañayōk (30); baka alaki dōkà dabom tkēyōk (40); baka wē'ñe pupula dōkà dabop (10); burro alaki dōkà dabom bōyōk (20); burro wē'ñe dōkà dabop (10).

¹⁶ E' ukuōkī tā iyyiwak ekkē kōs tuléitō ikanè mésopa a iwakmik iwakmik ulawa ulawa tā ichéitō iarak:

—A' yú ye' yōkī kewe. Ká ulat mūt iyyiwak a ulat ulat as kē iwōiērwa ñita.

¹⁷ Etā kanè méso kewe patkémīitō e' a ichéitō:

—Mik be' tò ye' èl kué tā ie' tò be' chaké: “¿Yi be' wōkir? ¿Wé be' micho? ¿Sekkē dōr yi iyyiwak?”

¹⁸ etā iūtō: “A kēkēpa, iyyiwak i' kōs e' kak patké be' kanè méso Jacob tò be' a. Ie' wák datse sa' itōkī.”

¹⁹ E' sū ikanè mésopa malepa patkémīitō iyyiwak wēttsē, e'pa a ichémīitō ñies:

—Mik a' tò Esaú kué, etā ichō ia es ē.

²⁰ Kē a' éna ichōkwa chē ia: “A kēkēpa, be' kanè méso Jacob e' datse sa' itōkī.”

Ie' tò ibikeitsé: “Iyyiwak patkémīyō keweie ye' èl a e' dōr as ie' er buarne ye' kī. E' ukuōkī tā ye' wák tò isuēmī. Es ie' tò ye' kiēwami er bua' wa.”

²¹ Es iyyiwak kak patkémīitō keweie ie' yōkī. Erē ie' wák e' tsēat kapōkrō ie' ulā a.

Jacob ñippé kapa wa Skēkōl tā

22-23 E' nañewe Jacob e' kéka. Ie' tō ilakōlpa bōl ena e'pa kanè mēsopa bōl ena ila'r dōka dabom eyōk kī ekōl e'pa kōs dapa'wēitō tā iuyōktsa ké di' Jaboc wīshet ñies i kōs tso' iwa ekkē uyēttsaitō.

24 Ie' e' tséat ekōl. Eē tā wēm de ekōl ie' ska' tā ie'pa ñippé kapa wa darērē dō ká ñine etā.

25 Erē wēm e' tō isuē tō ké ie' e' alōpaka Jacob kī. E' kuēkī ie' tō itēwa itu' wōiērkewa e' kī tā itu' wōyēnettsa.

26 Etā wēm ñe' tō iché ie' a:

—Ká ñirkewatke e' kuēkī ye' ōwa.

Ie' tō iūtē:

—Kē be' tō ye' a kawō bua' mè, etā ké ye' tō be' epamine.

27 Wēm tō ie' a ichaké:

—¿Ima be' kiē?

Ie' tō iūtē:

—Ye' kiē Jacob.

28 Wēm tō iché ia:

—Kē be' kiēia Jacob. Be' kirdaē Israel.† Be' ñippé Skēkōl tā ñies s'ditsō tā etā i kiane be' kī e' de be' ulā a, e' kuēkī be' kiē mékayō es.

29 Jacob tō ie' a ichaké:

—Ichō ña, ¿ima be' kiē?

Ie' iūtē:

—¿Iōk be' kī ye' kiē kiane jchēnuk?

Ee tā wēm ñe' er bua' ché ie' a.

30 Ie' tō ká e' kiē méka Penuel.‡ Ie' tō iché: “Erē ye' tō Skēkōl wák suéwa ye' wōbla wa, erē ké ye' du'wa.” E' kuēkī ká e' kiē mékaitō es.

31 Mik ie' iwōōmir dōka kuktōkicha (7 veces). Es ie' demi tsjnet iēl wōrkī, ie' shkōrami shaotshaot.

32 Ie' tēnewa itu'kicha kī, e' kuēkī dō ikkē tā ie' aleripa kōs ké tō iyiwak tu'kicha katetā'.

33

Esaú er buanene Jacob kī

1 Mik Jacob tō isuē tō ie' ēl datse ena wēpa tajē datse ie' wā dōka cien tkēyōk (400), etā ie' tō ila'rla blabatsé. E'pa méitō Lía a ena Raquel a ena e'pa kanè mēsopa bōl a.

2 Kanè mēsopa bōl e'pa patkēmiitō keweie ila'r tā. E' ukuōkī tā ie' tō Lía ena ila'r patkēmi. Bata ekkē Raquel ena ilā José e'pa patkēmiitō.

3 Etā ie' wák tkami kewe ie'pa yōkī. Ie' mirwa ie' ēl wōrkī e' dalewa ie' wōémi dō iskī es iwōōmir dōka kuktōkicha (7 veces). Es ie' demi tsjnet iēl wōrkī.

4 Etā Esaú tūnebitū ie' wōkī, tā ipaklō'wēwāitō ikuli' a tā iwōalattséitō tā iérak ñita.

5 E' ukuōkī tā Esaú tō Jacob alakōlpa ena ila'rla e'pa suē tā ichakéitō ia:

—¿Wīkkēpa dōr yī?

Jacob tō iūtē:

—A kēkēpa, Skēkōl tō ala'rla wīkkēpa mé ye' a.

6 Etā ilakōlpa kanè mēsopa e'pa de ila'rlaē tā iwō éwarak dō iskī.

7 E' ukuōkī tā Lía de ila'rē tā ie'pa wōéwa iskī ñies. Bata ekkē tā Raquel de ilā José tā etā ie'pa wōéwa dō iskī ñies.

† 32:28 **Israel**: Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē ñippé Skēkōl tā. ‡ 32:30 **Penuel**: Hebreoie ká kiē e' wā kiane chē Skēkōl wō.

8 E' bet tə Esau tö ie' a ichaké:

—Iyiwak kuéyö ñala kī ulawa ulawa žie e' dör?

Ie' iüté:

—E' dör as be' er buarne ye' kī.

9 Esau tö iüté:

—Au, kē be' tkinuk ye' kī. Ye' wā itso' tajē. E' tsuāt be' wák tö.

10 Erē Jacob tö iskà ché iā:

—Au, kē be' tö ye' ttē watōktsa. Be' er buanene ye' kī e' tə íyi kakmekeyö be' a e' klō'ú. Be' tö ye' kiéwā buaē. Be' suēneyö e' dör buaē ye' a wēs Skēkōl wák suēyö es.

11 Tajē Skēkōl tö ye' blu'wé. Kē ì kianeia ye' kī. E' kuēkī ye' be' pablē tö íyi kakméyö be' a e' tsū ye' ulā a.

Jacob tö iyiwak watké iā tajē, e' kkēpa iēl Esau tö iyiwak tsé iulā a.

12 Esau tö iché iā:

—E'ma mishka ñita. Ye' mi'ke kewe.

13 Erē Jacob tö iüté:

—A kēkēpa. Be' wā ijcher bua' tö ye' ala'r iā tsitsirla. Ñies obeja ena baka tso' alāē e' bikeitséyö dō' ishtirirwā tə iduölurmi sekkā ká etkēme.

14 Ye' a tə buaē idir tö be' yu'tke kewe, etā wē' ye' do be' itōkī enaena wēs ye' iyiwak ena ye' ala'rla shkōmir es. Es ye' mir ie'pa tə dō be' serke Seir ee.

15 Etā Esau tö iüté:

—E'ma buaē idir. Kawō mú ña ye' kanē mēsopa welepa mukāt be' a be' kimoie.

Erē Jacob tö iüté:

—Au, žiōk be' e' we'ikō ye' wā ekkē chōkle?

16 E' ē diwō tə Esau mīane Seir iyamipa tā.

17 Erē Jacob mīa ká kiē Sucot* ee. Eē ie' u yué iwák a. Ñies iyiwak wé chali'wéitō. E' kuēkī ká e' kiē mékātō Sucot.

18 Es Jacob manétat Padán-aram dō Canaán. Ie' dettsa buaē. Ie' sené ká kiē Siquem, e' wōsha.

19 Wē ie' tö ká yué e' tuéttsa ie' tö. E' skē dör inukōl wōmulē dōkā cien eyök (100). Hamor dör Siquem yē, e' ala'r tö ká watuē Jacob a.

20 Ká e' a Jacob tö ák kataté et ká'ie iyiwak jchoie Skēkōl dalōioie. E' kiē mékātō El-elohé-israel.†

34

Dina dalōsewéwā Siquem tö

1 Jacob alā busi Lía tə kiē Dina, ká et tə e' mīa ká e' wakpa busipa pakök.

2 Etā Hamor e' dör heveowak e' dör ká e' wōkir, e' aladulakōl kiē Siquem e' tö Dina sué. Etā ie' tö iklō'wéwā tə isenēkā itā kēsik wa.

3 Erē ie' wōbatse Dina wa tajē tə ipabléitō tajē.

4 Etā ie' tö iché iyē a:

—A yēwō, be' yú kēkēpa Jacob ska' ilā busi kiōktsa ye' a as ye' serwā ie' tā.

5 Í sulu wamblé Siquem tö Dina tə e' jchenewā Jacob wā. Erē ie' aladulakōlpa tso' kañikā iyiwak kanéuk, e' kuēkī ie' kē wā iyēne ie'pa a.

6 E' dalewa Hamor dör Siquem yē e' mīa Jacob ska' ttōk ie' tā.

* 33:17 **Sucot**: Hebreoie ká kiē e' wā kiane chē u yöule *chalichali*. † 33:20 **El-elohé**-Israel: Hebreoie kiē e' wā kiane chē *Israel Kēkōl diché tq' tajē*.

⁷ Mik Jacob aladulakölpa dene u a, etä ì wamblène Dina ta e' jchenewa ie'pa wa. E' tō ie'pa uluwēka tajē. Siquem senēka Jacob alà busi ta e' dör íyi suluē Israel aleripa a. E' kē kawō ta' wamblē es.

⁸ Erē Hamor ttē ie'pa ta, ta ichéitō ia:

—Ye' aladulaköl Siquem, e' wōbatse tajē a' kutà wa. A' we'ikèyō kawō mú ie' a senukwā ie' ta.

⁹ Es a' yōrmi sa' yamipaie. Es sa' serwami a' alà busipa ta. Nies a' serwami sa' alà busipa ta.

¹⁰ A' e' tsúat senuk sa' shuā. A' senú sa' ká a wē a' kī ikiane eē. A' tō íyi wataū ena íyi taū. A' tō ká taū. Kē yi tō a' wōklō'wēpa.

¹¹ Nies Siquem ttē Dina yē ta ena ikēpa ta, etä ichéitō ia:

—Ye' a' pablē tō ye' ttē klō'ú. Ye' tō a' a' íyi kakmeraē kos a' kī ikiane ekkē.

¹² Kos iské* dör e' tsatā a' tō ye' a' ikī kiē, e' ta ekkē meraēyō a' a. E' kē kī ye' tkine. Ye' tō íyi meraē tajē a' a, erē kawō mú ye' a' senukwā be' kutà ta.

¹³ Erē Siquem tō ie'pa kutà dalōsewēwā, e' kuēkī ie'pa tō ie' ena iyē iūtē kachē wa.

¹⁴ Ie'pa tō iché ia:

—Kē sa' a' sa' kutà menuk wēpa kē tottola kkuōlitla tēule tsir, esepa a. E' dör suluē sa' a' jaē tajē.

¹⁵ Es ē sa' tō a' iūtēmi. A' wēpa kos tottola kkuōlit tēe tsir wēs sa' es, e' ta sa' tō a' ttō iūtēmi.

¹⁶ Es a' serwami sa' alà busipa ta. Nies sa' serwami a' alà busipa ta. Es sa' sermi a' ta ñita wēs ká etkē wakpa es.

¹⁷ Erē kē a' wā a' tottola kkuōlitla tēne wēs sa' tō iché a' a es, e' ta sa' míyalne ká i' kī. Sa' kutà mítserne sa' wā.

¹⁸ Etä Hamor ena ilà Siquem e'pa a imène buaē.

¹⁹ Tajē duladula e' kī Jacob alà busi kiane, e' kuēkī bet iwéitō wēs ie'pa tō iché es. Ie' dalō tajē iyē ska' imalepa tsatā.

²⁰ E' kuēkī ie' mīa iyē ta ká kkōiēule e' wékkō a. Eē ká e' wakpa ñi dapa'uke ttē shuloie. Eē Siquem ena iyē mīa ttök iká wakpa ta. Ta ichéitō iarak:

²¹ —Pē' debitū íe er buaē se' ta. Ie'pa de senuk se' ta, íyi taūk ena íyi wataūk se' shuā. Ká tso' wē' ie'pa a. Se' serwami ie'pa alà busipa ta. Nies ie'pa serwami se' ichapa ta.

²² Etä as se' dō ká etkē wakpaie ie'pa ta ñita, etä s'kawōtā iuk wēs ie'pa tō iché es. Ie'pa tō iché tō se' wēpa ulitane kawōtā itóttola kkuōlitla tōk tsir wēs ie'pa wōblane iuk es.

²³ Etä kos ie'pa wā iyiwak tso', i tso' e' dōraē se' icha. Sō ichō ie'pa a tō. Etä es ie'pa e' tsukeat senuk se' shuā.

²⁴ Etä wēpa tso' ká e' kī kibinetke, e'pa ulitane a buaē idir. Etä ie'pa kos tottola kkuōlitla tēlor tsir:

²⁵ E' ukuōkī bökkī es ta mik e' dalērkeia tajē kē wa ie'pa e' tsatkēr, etä Jacob aladulakölpa dör Dina akēpa kiē Simeón ena Leví, e'pa míyal Siquem, etä ká e' wakpa wēpa tēlurdakitō seraā tabē wa.

²⁶ Es ie'pa tō Hamor ena ilà Siquem e'pa ttēwā tabē wa. Ie'pa tō ikutā yéttsa Siquem u a ta imíyal.

²⁷ Ká e' wēpa tēlor seraā. E' ukuōkī ta Jacob aladulakölpa malepa debitū ta íyi kos tso' ká e' kī e' tsēmīrakitō.

* 34:12 **iské**: E' kēwō ska' ta ie'pa wōblar tō ilà busipa watueke inuāki a.

²⁸ Es ie'pa wā obeja ena baka ena burro ena íyi kōs tso' ká kkōiēulewā e' a, ñies i kōs tso' kañikā e' mítser.

²⁹ Ñies íyi tso' kōs u a, e' mítser ie'pa wā seraā. Ala'rla kōs ena alakōlpa kōs e'pa klō'wélur ie'pa tō ie'pa kanē mēsopaie.

³⁰ Etā Jacob tō iché Simeón ena Leví a:

—A' tō se' tsaiē. A' kueki ká i' wakpa e' dōr canaánwak ena fereseowak e'pa ulurdaē se' kī taiē. Ie'pa ñi dapa'uraē ñippōk se' tā. Kē se' wā ñippōkwakpa tā taiē, e' kueki ie'pa e' alōrakā se' kī. Ye' ena ye' yamipa kōs ttelurdaē ie'pa tō.

³¹ Erē ie'pa tō iūtē:

—¿Ima ie'pa erbikō tō ie'pa wā sa' kutā mi'mitser wēs alakōlpa sulusi es?

35

Skēkōl er buaē ché Jacob a Betel

¹ E' ukuōki tā Skēkōl tō iché Jacob a: “Be' yú senuk Betel. Eē ák katatō ká'ie ye' dōr be' Kēkōl e' kkayē' be' a mik be' bakshkar Esaú yōki etā, e' dalōioie.”

² Etā Jacob tō iché iyamipa a ena kōs itso' rak ie' tā, e'pa a ñies:

—Íyi diōkōl tso' a' wā dalōiē, ese kōs tulōttšā bet. A' kuō tā a' datsi' mane'úlor.

³ Mishkarak bet Betel. Eē ye' tō ák katateke et ká'ie iyiwak jchoie Skēkōl dalōioie. Ie' tō ye' kime' mik ye' bak erianuk taiē etā. Ie' tō ye' kkōna' kōs ye' káka're ekkē.

⁴ E' bet tā íyi diōkōl tso' ie'pa wā dalōiē ese tulérakitō Jacob a. Ñies ikukuōio kōs, e' tulérakitō Jacob a. E' kōs wōtéluritō kōs klō ter tsinet Siquem e' dikia.

⁵ Etā ie'pa e' yélur. Erē ká tso' tsinet tsinet e' wakpa kōs suawēkā taiē Skēkōl tō, e' kueki e'pa kē wā ie'pa tōiēne.

⁶ Etā Jacob ena iyamipa kōs demi ká kiē Luz atē Canaán. Ká e' kiē ñies Betel.

⁷ Etā eē ák katatēitō et ká'ie iyiwak jchoie Skēkōl dalōioie. Eē Skēkōl e' kkayē' ie' a mik ie' bakshkar iēl yōki etā. E' kueki ák katatēitō e' kiē mékaitō El-Betel.*

⁸ E' ukuōki tā ká e' a Rebeca kkō'nukwak bak kiē Débora, e' blēnewā tā inú blēwarakitō kōs klō ter eē e' dikia. Kal e' ter ká kiē Betel e' o'mik. Jacob tō ká e' kiē méka “Iē kéli”.

⁹⁻¹⁰ Mik Jacob biteane Padán-aram dene Canaán, etā Skēkōl e' kkachéne etōkichane ie' a. Etā Skēkōl er buaē ché ie' a i' es:

“Be' kiē Jacob,
erē be' kē kiēia es.
I'ñe tā be' kiē mékayō Israel.”

Skēkōl tō ie' kiē mane'wéttsa,

¹¹ e' ukuōki tā ichēitō ia:

“Ye' dōr Skēkōl Diché Ta' Íyi Ulitane Tsatā e';

Be' ala'r ena be' aleripa alōnú taiē.

Be' aleripa alōrdaē taiē,

e'pa dōraē ká taiē wakpaie.

Ñies ie'pa shuā blu'pa dōraē.

¹² Ká me'bakyō Abraham a ena Isaac a,
e' méyō be' a ñies be' aleripa a.”

* **35:7 El-Betel:** Hebreoie kiē e' wā kiane chē Skēkōl tso' Betel.

¹³ Mik Skëköl tté ɔne Jacob tə, tə imía.

¹⁴ Ee Jacob ák duéká ek sē sù. Ák e' kǐ ie' tò kiō ena vino té iwà kkachioie tò e' dör batse'r Skëköl a.

¹⁵ Ká e' kiè mékǎitō Betel.

Raquel blënewa

¹⁶ E' ukuōkǐ tə ie'pa e' yélur Betel míyal Efrata. Kam ie'pa dōmi Efrata e' tso'ia elkeē, etā Raquel alà kūrketke e' diwō de. E' tò Raquel kiri'wëwā taiē erē kē iwà kūr yēs.

¹⁷ Ie' tso'tke suluē ichōk etā ikkō'nukwak dur ee, e' tò iché ia: “Kē be' suanuk. Be' alà kune. E' wák dör wēm.”

¹⁸ Etā Raquel wake' duōkewatke, isiwa' bata tkōkeia, e' shuā ilà kiè mékǎtitō Ben-oni.[†] Erē ilà yē tò ikiē mane'wé Benjamín.[‡]

¹⁹ Es Raquel blënewa. Inú wötëwarakitō Efrata ñalē kǐ. I'ñe tə ká e' kiè Belén.

²⁰ Etā wé Raquel nu blëwǎitō e' kǐ ák duéká ek Jacob tò iwà kkachioie. I'ñe tə ák e' tkëriā Raquel pō kkachioie.

²¹ Etā Israel[§] michoē wé imi'kerō ee. Ie' e' tséat senuk ká kiè Migdal Éder e' wishke.

²² Ie' tò ká yué sēnoie ee, e' ukuōkǐ tə ilà Rubén senéká ie' alaköl kiè Bilhá e' tə, e' jchenewā ie' wā.

Jacob aladulakōlpa

Jacob aladulakōlpa dōka dabom eyōk kǐ bōl (12).

²³ Ie' ala'r Lía tə e'pa dör Rubén, e' dör ikibi, ñies Simeón, Leví, Judá, Isacar ena Zabulón.

²⁴ Ila'r Raquel tə e'pa dör José ena Benjamín.

²⁵ Raquel kanè méso kiè Bilhá, e' tə ila'r dör Dan ena Neftalí.

²⁶ Lía kanè méso kiè Zilpá, e' tə ila'r dör Gad ena Aser. E'pa dör Jacob aladulakōlpa kune Padán-aram e'pa.

Isaac blënewa

²⁷ Jacob mineā iyē Isaac sauk ká kiè Mamré ee. Ká e' kiè ñies Arbá ö Hebrón. Ká e' a Abraham ena Isaac bak senuk.

²⁸⁻²⁹ Isaac kënëwatke. Mik ie' kǐ duas tso' cien eyōk kǐ dabom paryōk (180), etā iblënewā mía idëütöpa itōkǐ. Ila'r Esaú ena Jacob e'pa tò inú wötëwā.

36

Esaú aleripa

¹ I'pa dör Esaú aleripa. Esaú kiè ñies Edom.

² Esaú senëwā canaánwak alakōlpa mañal tə. Eköl dör Adá, e' dör hititawak kiè Elón, e' alà busi. Iëköl kiè Oholibamá, e' dör Aná alà busi ena heveowak eköl kiè Sibón, e' talà.

³ Bata êk kiè Basemat, e' dör Ismael alà busi ena Nebaiot kutà.

⁴ Adá alà tsá kune e' kiè Elifaz. Basemat alà kiè Reuel.

⁵ Oholibamá ala'r kune mañal. E'pa kiè dör Jeús, Jaalam ena Coré. E'pa dör Esaú ala'r kune mik ie' bak senuk Canaán etā e'pa.

⁶ Esaú wā ilakōlpa ena ila'r wëpa ena ila'r busipa ena imalepa kōs serke ie' ska' e'pa kōs míyal ie' wā e' tə senuk ká bánet iël Jacob e' yōkǐ. Ñies ie' wā iyiwak kōs ena ì kōs dë' ie' ulà a Canaán, e' mítser seraā.

[†] **35:18 Benoni:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chë ye' eriane e' alé. [‡] **35:18 Benjamín:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chë ye' ulà bua'kka e' alé. **§ 35:21 Israel:** E' dör Jacob kiè pa'alǐ me'kǎ Skëköl tò ikǐ e'.

⁷ Esaú ena Jacob wā iyi tso' tajē. E' kueḡi ie'pa kē chē'kaia nita. Kē i ku'ia wē' ie'pa bōl iyiwak a katē.

⁸ E' kueḡi Esaú (e' kiē n̄ies Edom) e' m̄ia senuk Seír kēbata a.

⁹ I' dōr Esaú aleripa bak senuk Seír kē kōwō k̄i, e'pa kiē edomwak.

¹⁰ I'pa dōr Esaú ala'r: Elifaz e' dōr Esaú alā Adā tā, ena Reuel e' dōr Esaú alā Basemat tā.

¹¹ Elifaz ala'r dōr Temán, Omar, Sefó, Gatam ena Quenaz.

¹² Elifaz alakōl skā bak ekōl kiē Timná, e' tā ilā tā' ekōl kiē Amalec. E'pa dōr Esaú alakōl kiē Adā e' uyōkpa.

¹³ Reuel ala'r dōr Náhat, Zérah, Samá ena Mizá. E'pa dōr Esaú alakōl kiē Basemat e' uyōkpa.

¹⁴ Esaú alakōl kiē Oholibamá, e' dōr Aná alā busi ena Sibón talā. Ie' ala'r dōr Jeús, Jaalam ena Coré.

¹⁵ I'pa dōr Esaú aleripa e'pa ditséwōpa wōkirpa:

Esaú alā kibi kiē Elifaz e' aleripa dōr: Temán, Omar, Sefó, Quenaz,

¹⁶ Coré, Gatam ena Amalec. E'pa dōr Elifaz aleripa e'pa ditséwōpa wōkirpa bak senuk Edom. Ie'pa dōr Adā uyōkpa.

¹⁷ Esaú alā kiē Reuel e' ala'r dōr: Náhat, Zérah, Samá ena Mizá. E'pa dōr Reuel ditséwōpa wōkirpa bak senuk Edom. Ie'pa dōr Basemat uyōkpa.

¹⁸ Esaú alakōl kiē Oholibamá e' dōr Aná alā busi. Ie' ala'r dōr: Jeús, Jaalam ena Coré. E'pa dōr Oholibamá ditséwōpa wōkirpa.

¹⁹ E'pa kōs dōr Esaú (kiē n̄ies Edom) e' aleripa. E'pa dōr ie'pa ditséwōpa wōkirpa.

²⁰ I'pa dōr wēm dōr horeowak ekōl kiē Seír, e' ala'r. Ie'pa bak senuk Edom n̄ies. Ie'pa kiē dōr: Lotán, Sobal, Sibón, Aná,

²¹ Disón, Éser, ena Disán. E'pa dōr Seír ala'r wēpa. Ie'pa dōr horeowak wōkirpa bak senuk Edom.

²² Lotán ala'r dōr Horí ena Hemam. Lotán kutā dōr Timná.

²³ Sobal ala'r dōr Alván, Manáhat, Ebal, Sefó ena Onam.

²⁴ Sibón ala'r dōr Aiá ena Aná. Ká e' tā Aná tso' iyē kiē Sibón e' burro kkō'nuk e' dalewa ie' tō di' tum kué tajē ká sí po e' a.

²⁵ Aná alā wēm kiē Disón. Ie' alā busi kiē Oholibamá.

²⁶ Disón ala'r dōr Hemdán, Esbán, Itrán ena Querán.

²⁷ Éser ala'r dōr Bilhán, Zaaván, ena Acán.

²⁸ Disán ala'r dōr Us ena Arán.

²⁹ Horeowak wōkirpa dōr Lotán, Sobal, Sibón, Aná,

³⁰ Disón, Éser, ena Disán. E'pa dōr horeowak wōkirpa iyamipa wa. Ie'pa bak senuk Seír.

³¹ I'pa dōr Edom blu'pa, kām Israel aleripa blúpa dō e' yōk̄i.

³² Bela, e' dōr Beor alā, e' de Edom wakpa blúie. Ie' ká kiē Dinhaba.

³³ Bela blēnewā e' skéie Jobab yōne blu'ie. Ie' dōr Zérah alā. Ie' datse Bosrá.

³⁴ Jobab blēnewā e' skéie Husam datse Temán e' yōne blu'ie.

³⁵ Husam blēnewā e' skéie Hadad dōr Bedad alā e' yōne blu'ie. Bedad e' ali'k̄a Madián wakpa k̄i ká kiē Moab eē. Husam ká kiē Avit.

³⁶ Hadad blēnewā, e' skéie Samlá yōne blu'ie. Ie' ká kiē Masrecá.

³⁷ Samlá blēnewā, e' skéie Saúl yōne blu'ie. Ie' ká dōr Rehobot. Ká e' aṭe di' kkō a ts̄inet.

³⁸ Saúl blēnewā, e' skéie Baal-hanán yōne blu'ie. Ie' dōr Achbor alā.

³⁹ Baal-hanán blēnewā, e' skéie Hadad yōne blu'ie. Ie' ká kiē Pau. Ie' alakōl kiē Mehetabel, e' dōr Matred alā busi ena Mezaab talā.

⁴⁰ I'pa dör Esaú aleripa kiè iyamipa wa ñies iká wa: Timná, Alvá, Jetet,
⁴¹ Oholibamá, Elá, Pinón,
⁴² Quenaz, Temán, Mibsar,
⁴³ Magdiel ena Iram. Esaú kiè ñies Edom. E'pa kôs dör Edom ká blu'pa wé isenarak iká kî eë.

37

¹ Jacob e' tséat senuk Canaán wé iyé bak senuk ee.

² Ttè i' dör Jacob aleripa e' pakè.

José ena ièlpa

Jacob alà kiè José, mik e' kî duas tso' dabom eyök kî kul (17) etá ie' tso' iyé obeja kkò'nuk ièlpa tá. Ièlpa dör iyé alakölpa kiè Bihlá ena Zilpá, e'pa ala'r. Etá i sulu kôs wambleke ièlpa tò ie' wöwa, ese kcateke sèraa ie' tò iyé á.

³ Ie' kune mik iyé Jacob kënewatke etá. E' kuëkî Jacob kî ie' kiar ila'r malepa tsatá. E' kuëkî Jacob tò datsi' yué ie' á kîtkéule buaë.

⁴ Erë mik ie' èlpa wá ijchenewa tò ie'pa yé kî ie' kiar ie'pa ulitane tsatá etá ie'pa éna iar suluë, kë ishke'weta'.

⁵ Ká et tá ie' kabsué e' pakéitò ièlpa á. E' kuëkî ie'pa éna suluë ie' kî áne.

⁶ Ie' tò ikabsué paké ièlpa á i' es:

—Ye' ttò ttsó. Ye' kabsué e' pakekeyö a' á.

⁷ Ye' kabsué tò se' ulitane tso' kaneblök kañiká dali shua. Se' tso' dali wöshök e' tsatésö ettsak ettsak. Ye' tò isuë tò bet ye' icha e' duëka bua' shkë'ka. Á ichapa e' dapa'wé ye' icha pamik shkit tá e'pa tò ye' icha dalöie.

⁸ Etá ièlpa tò iüté:

—¿Be' éna iwà chak tò be' döraë sa' blúie? ¿Sa' serdaë be' dikia?

Ie' kabsué ena wës ipakéitò ie'pa á, e' kuëkî ie'pa éna suluë ie' kî áne.

⁹ E' ukuökî tá ie' skà kabsuéne, e' pakéitò ièlpa á ñies. Ie' tò iché ie'pa á:

—Ye' kabsué tò diwö ena si'wö ñies bëkwö döká dabom eyök kî et (11), e' kôs tò ye' dalöieke.

¹⁰ Mik ie' tò ikabsué e' paké iyé á ena ièlpa á, etá iyé tò iuñé:

—¿Ì kiane ché be' kî kabsué e' wa? Ttsësua be' mì ena be' èlpa ena ye', sa' kawöta be' dalöiök.

¹¹ Ie' èlpa éna iar suluë. Erë iyé tò ibikeitsé taië: ¿ì kébisué José tò es?

José watuéttsá ièlpa tò

¹² Ká et tá José èlpa míyal dō Siquem iyé iyiwak wëttsé kakö yulök.

¹³ Etá Jacob tò iché José á:

—Be' èlpa tso' tsjnet Siquem iyiwak kkò'nuk. Ye' kî ikiane tò be' yú isauk.

Etá José tò iüté:

—E' buaë. Ye' mí isaukrak.

¹⁴ Jacob tò iüté:

—Èkëkë. Be' yú be' èlpa sauk, is itso'rak, is iyiwak tso' ñies. E' wa be' wá ye' á itté dömine.

Etá Jacob tò ie' patkémi. Ie' e' yétttsá Hebrón ké kkue kî mía Siquem.

¹⁵ Eë ie' shködur chò kañiká, e' kuëwá wëm eköl tò tá e' tò ie' á ichaké:

—¿Ì yulök be' tso'?

¹⁶ Ie' tò iüté:

—Ye' tso' ye' èlpa yulök. ¿Be' kë wá ijcher wé ie'pa tso' ye' yé iyiwak kkò'nuk?

¹⁷ Wëm e' tò iüté:

Ie'pa kë ku'ia ië. Ie'pa mineyalbak. Ye' ittö ttsérak tò ie'pa mi'keá Dotán.

Età ie' mía ièlpa yulök. Età ie'pa kuéitö Dotán.

¹⁸ Età ièlpa tò ie' sué kamië tò ie' datse. Kam idö e' dalewa ièlpa kawö mérak ñi a ie' ttowa.

¹⁹ Ichéarakitö ñi a:

—Kabsaukwak datse.

²⁰ Ittöwasö. Inú batróömisö kauk kē a di' ta' ese a. Età ichösö tò iyyiwak sulusi ie' katéwa. Es ie' kabsuë e' kē wà tköpa yēs.

²¹ Mik Rubén tò ttē e' tssé, età ie' éna ièl tsatkak. E' kuëkī ie' tò iché ièlpa a:

—Kē ittarwā.

²² Kē a' tò ie' pē tkö'uk. A' tò iömi kauk i' a. Kē a' ulà mukka iki.

Rubén éna José tsatkak tsèmine iyē a, e' kuëkī ie' tò iché ie'pa a es.

²³ Erē mik José debitu ièlpa ska', età ie'pa tò ie' datsi' kītkēule bua', e' yéttsa.

²⁴ Età iklö'wéwarakitö batréemi, kauk tso' di' blóie, erē kē iwà ta' ese a.

²⁵ E'ukuökī tā ie'pa e' tuléwa chkök, e' shuā ie'pa isué tò taiē Ismael aleripa datse. E'pa datse Galaad michoë Egipto dali dami iwā e' watauk. Kameio kī ie'pa wa kiö alar buaë e' dami. Nies kiö masmas kië bálsamo ena mirra e' dami iwa.

²⁶ Età Judá tò iché ièlpa a:

—Se' èl ttéwasö tā e' tté blésö, e' tā e' wa çì buaë dömi se' ulà a?

²⁷ Ye' iché buaë idir tò iwatauttsasö Ismael aleripa a. Ie' dör se' èl se' yami ekka, e' kuëkī kē sō ittöwa.

E' mène buaë ièlpa a.

²⁸ Mik iyi wataukwakpa datse Madián e'pa tkami ee, età ie'pa tò ièl yéttsa kauk a watuéttsarakitö Ismael aleripa a inuköl wömulé dökā dabom böyök (20) ské ekkē. Es Ismael aleripa wā José minetser Egipto.

²⁹ Mik Rubén debitu kauk kkö kī, età kē ièl ku'ia. E' tò ie' eriawé taiē. E' kuëkī idatsi' jchélor.

³⁰ E' ukuökī tā, ie' mía ièlpa ska' tā ichéitö ie'pa a:

—Se' èl tsirla kē ku'. ¿Wes ye' e' ùmi?

³¹ Età ie'pa tò chibola ttéwa tā e' pē wa José datsi' patiëkarakitö.

³² Età datsi' e' patkëmiitö iyē a tā ichémi ia: “Datsi' i' kué sa' tò. Ì saü bua'ie. ¿Kē idör be' alà datsi'?”

³³ Età Jacob tò iché: “¡Tö, i' dör ye' alà datsi'! Iyyiwak sulusi wésele tò ye' alà ttéwa katéwa.”

³⁴ Età Jacob tò idatsi' jchéloyar eriane kuëkī. Età datsi' tso' iëno mik schönewa ese iékaitö. Età ilà blënewa e' eriaitséitö ká taiē.

³⁵ Età ilà'r, wëpa ena alakölpa, e'pa kos de ie' pablök, erē kē ie' pablër yēs. Ikí juke taiē shute ilà dalërmik. Ie' tò iché: “Ye' schö eriaitséraë dö mik ye' duowa ekkē, es ye' dōraë ie' ska'.”

³⁶ Età madiánwakpa demi Egipto. Eë ie'pa tò José watuéttsa wëm kië Potifar e' a. Wëm e' kaneblöke Egipto blú a. Potifar dör Egipto blú tsatkökwakpa e' wökir.

38

Judá ena Tamar

¹ E' kéwö ska' tā Judá e' batséttsa ièlpa yökī mía senuk wëm kië Hirá e' ska'. E' serke ká kië Adulam.

² Eë Judá tò alaköl sué eköl. E' dör wëm canaánwak kië Súah e' alà busi, e' tā ie' senéwa.

³ E' ukuökī tā iduneka tā ilà kune wëm, e' kië mékaitö Er.

⁴ E' ukuökī ilà ská kune wëm, e' kië mékaitö Onán.

⁵ E' ukuöki tə ilə skà kune wëm, e' kiè mékəitō Selá. E' kune mik ie' serke ká kiè Quezib, eē etā.

⁶ Judá tō alaköl yulé senowaie ilə kibi kiè Er e' tə. E' kiè Tamar.

⁷ Etā Er serke suluē shütē Jehová wōā. E' kuēki Jehová tō ittēwā.

⁸ Etā Judá tō iché Onán ā:

—Be' kawōtā senukwā be' dabököt tə alà kōkā be' ēl blēnewā e' ā wēs se' wakpa ā imeneətbak es.

⁹ Onán éna iane tō ie' alà kurmi kos ischō tə, e' kē dōr ie' wák ala'r. E' kuēki mik ie' serke ischō tə, etā bet tə ie' e' skéu bānet ās kē alà kōkā ischō tə. Es ie' kē wā iēl ā iditsēwō meneat.

¹⁰ E' dōr suluē ichök Jehová ā, e' kuēki ie' tō Onán ttēwā ñies.

¹¹ Etā Judá tō iché iyāk Tamar ā:

—Be' yú senuk be' yē u ā wēs schō es dō mik ye' alà Selá talane etā.

Erē Judá tso' Tamar kitō'uk. Ie' ibikeitsé tō Selá duōwāmi wēs iēlpa duolur es. Es Tamar mīneā senuk iyē ska'.

¹² Kā de tājē tə Judá alaköl dōr Súah alà busi e' blēnewā. Ie' schō kēwō tka tə ie' mīā ká kiè Timnat, wē itso' rak ie' obeja köyök tōk eē. Ie' yami kiè Hirá e' dōr adulamwak, e' mī ie' tə ie' wapiöuk.

¹³⁻¹⁴ Tamar tō isuē tō Judá alà kiè Selá, e' detke kēchke erē kē ie' senēwā ie' tə. E' wa ie' wā ijchenewā tō Judá tō ie' kitō'wē Selá wa. E' kuēki mik ie' wā ijchenewā tō inuaki mīā Timnat iobeja köyök tōk, etā ie' e' paiöke schōie e' mane'wēttsaneitō. Iwō pabakēwā datsi'tak wa ās kē yi ā iwērwa. Etā imīā ká kiè Enaim. Eē ie' e' tkésēr Timnat ñalé kkō ā.

¹⁵ Mik Judá tō Tamar suē tə ie' ibikeitsé tō e' dōr alaköl sulusi iwō pabakēwā e' kuēki.

¹⁶ Etā ie' mīā iwōki. Kē ie' wā ieri tə tō e' dōr ie' yāk. Etā ichéitō iā:

—¿Se' ser ñitā?

Etā Tamar tō iché iā:

—¿Ĭ meke be' tō ye' ā iskéie?

¹⁷ Etā Judá tō iūtē:

—Ye' chibo patköke be' ā etō iskéie.

Ie' iūtē:

—Ĭkēkē. Erē be' íyi tsá múat ye' ā dō mik be' tō chibola patké etā.

¹⁸ Judá tō ie' ā ichaké:

—¿Ĭ kiane be' ki tō ye' imēat be' ā?

Etā ie' tō iūtē:

—Be' tabechka tso' e' kiè shtoie, e' múat ye' ā ikichaē. Ñies be' shko kéli múat ye' ā.

Judá tō imé iā tə ie' sené ie' tə. Etā alaköl duneka.

¹⁹ E' ukuöki tə Tamar mīā iu ā etā idatsi'tak wa iwō pabakēwā e' yēttsaitō. Etā ie' e' paiéne schō es.

²⁰ E' ukuöki tə Judá tō chibo patkēmi iyami adulamwak e' ulā ā ās ie' tō imū alaköl ā ās alaköl e' tō ie' íyi méat alaköl ulā ā e' mūbitūne. Erē ie' yami kē wā alaköl e' kuneia.

²¹ Etā ie' tō ká e' wakpa ā ichaké:

—Alaköl sulusi e' dōr enaimwak atēat ñalā ska', ¿wē e'?

Etā ie'pa tō iūtē:

—Ĭe alakölpa sulusi kē dē'.

²² Etā ie' biteane Judá wörki tə ichéitō iā:

—Kě ye' wā alaköl kune. Ye' tō ichaké ká e' wakpa a. Ie'pa tō ye' a iché: 'Íe alakölpa sulusi kě dē'.

²³ Judá tō iūtē:

—As ye' íyi tsúatitō es kě yi tō sa' jaēwēpa. Kě ye' iane iwiie. Ye' tō ichibo patkēmi be' ulā a, erē kě be' wā alaköl kune.

²⁴ Etā si' mañat ulatōk tā Judá kī biyō de tō:

—Be' yāk Tamar e' sēne' wēpa kuā'kī tā. Ie' dunekā.

Etā Judá tō iché aneule:

—jlyōttsa tā iña'úwa!

²⁵ Erē mik ie' yekettsa ie'pa tō ttēwā, e' wōshā ie' ttē mémi inuaki a: “Yi íyi a'tser ye' ulā a i', e' wák tō ye' duéka. Be' isaú. ¿Yi kiē shto tabechka i' ikichaē ena shko kéli i'? ¿e' suule be' wā?”

²⁶ Mik Judá tō ie' íyi suéwā iyāk ulā a tā ichéitō: “Alaköl i' dör buaē. Kě ye' wā iulabatse ye' alā Selā tā. Ye' e' wamblé sulu ie' kī.” Etā kě ie' seneia ie' tā.

²⁷ Tamar alā kune klō wák dör wēpa.

²⁸ Itsörke e' wōshā, etā eköl ulā dettsa kewe. Etā ie' kkō'nukwak tō datsi'kicha batsē e' muéwā ilā ulā mik tā ichéitō: “T' ek kune kewe.”

²⁹ Erē e' wōshāē bet tā alā ulā tiéwane etōkichane etā iēk kune keweie. Etā ikkō'nukwak tō iché ia: “¿Wes be' kune keweie?” E' kuekī ikiē mékaitō Fares.*

³⁰ E' ukuōkī tā, iulā a datsi'kicha tkēr batsē e' kune, e' kiē mékaitō Zerah.

39

José tkashkar Potifar alaköl ulā a

¹ José minetserak iwa Egipto. Ká e' kī wēm tso' eköl kiē Potifar, e' tō ie' tuēttsa Ismael aleripa a. Wēm e' kaneblōke Egipto blú a. Ie' dör Egipto blú tsatkökwakpa wōkir.

² Erē Jehová tso' José tā, e' kuekī i kōs kanewēkeitō e' dōkettsa buaē iwōkir egiptowak e' ska'.

³ Iwōkir tō isué tō Jehová tso' José tā, e' kuekī i kōs kanewēkeitō e' dōkettsa buaē.

⁴ E' kuekī iwōkir kī ikiarke tajē. Ie' tō iméka ie' wák kīmukwakie. Nies imékaitō ie' íyi kōs e' kuebluie. Ie' wā íyi kōs tso' e' kkō'nekeitō.

⁵ Mik Potifar tō ie' méka íyi kōs kuebluie, etā Jehová er buaē chémi Potifar a. Ie' íyi kōs tso' iu a ena kañika e' kōs mir buaē.

⁶ José tō Potifar íyi ulitane kkō'neke buaē. E' kuekī Potifar kě wōkī i wēneia yēs. Í ñak ie' éna e' ē bikeitsekeitō.

José wák dör bua'blukā.

⁷ Ká de iki tajē etā iwōkir alaköl wōbatsekā iwa. Ká et tā ie' iché ia:

—Be' senúka ye' tā.

⁸ Erē José kě wā ie' ttē iūtēne tā ichéitō ia:

—Ye' ttō tssō. Ye' wōkir íyi ulitane méat ye' ulā a sunoie. Ye' tso' íe, e' tā kě ie' tkine ie' íyi kōs kī.

⁹ Ye' tso' ie' u kueblu kibiie. Ye' wōkir kě wā i kkēone ye' kī. Be' ē kě meneat iwa ye' a be' dör ie' alaköl e' kuekī. ¿Wes ye' tō i sulu i' wamblēmi be' tā? ¿Wes ye' tō i sulu wamblēmi Skēköl kī?

¹⁰ Kēkraē alaköl tō ie' a icheke: “Be' senú ye' tā.” Erē ie' kě tō iūtētā yēs. Ie' tō iulawaté kēkraē.

¹¹ Ká et tā ie' tkawā weshkē íyi kanéuk etā iwōkir alaköl e' ē tkēr.

* **38:29 Fares:** Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē tkabity keweie.

12 Età iwökir alaköl tö ie' klö'wéwà idatsi' a tą ichéitö iä:

—Be' senú ye' tą.

Erë ie' tkashkar iulà a mía tuneule. Ie' datsi' yënettsaat alaköl ulà a.

13 Mik iwökir alaköl tö isuë tö José datsi' atë ie' ulà a

14 età ie' tö ikanè mésopa kië tą ichéitö ie'pa a:

—Isaú, ye' wëm wà hebreowak dë'bitü e' tso' se' wayuök. Ie' dewà ye' ska'. Ie' senakka ye' tą kësik wa erë ye' anekà tajë.

15 Mik ie' ittse tö ye' anekà tajë tą ie' tkashkar tuneule. Ie' datsi' yënettsaat e' atë ye' ulà a.

16 E' ukuökj tą ie' tö José datsi' blé kkayënoie iwëm a mik idene etä.

17 Mik iwëm dene, etä ipakéitö iä tą ichéitö iä:

—Be' wà hebreowak dë'bitü kanè mésoie, e' tkawà wëshkë ye' ska'. Ie' senakka ye' tą.

18 Erë mik ye' anekà tajë, etä ie' tkashkar tuneule tą idatsi' atë tër ië.

19 Es be' kanè méso tö ye' dalöşewéwà.

Mik iwökir tö ttë e' ttsé etä ilunekà tajë.

20-21 José klö'wéwaitö wötökwà patkéitö wé Egipto blú bolökpa tso' wötëule eë. Erë Jehová tso' José kimuk s'wöto wé a ñies. Ie' er bua' chöke iä. Ie' tö s'wöto wé wökir ké er buaë chök iä.

22 S'wöto wé wökir tö imékà s'tso' wötërulewà malepa kos kuëbluie. José tö i kos weke s'wöto wé a e' kéwö meke.

23 Jehová tso' José tą. Ie' tö ikimeke as i kos döttsa buaë ie' a. E' kuëkj i kanewëke José tö e' kësükü'ia s'wöto wé wökir tö tö is imir.

40

Kabsuë böt e' wà paké José tö

1-2 E' ukuökj tą wëm dör Egipto blú a vino mukwakpa e'pa kuëblu ena wëm dör blu' a pan yuökwakpa e'pa kuëblu, e'pa böi tö iblú tsiriwékà. E' kuëkj ie' ulunekà ie'pa ki

3 tą ie'pa patkéitö wötëwà ikkö'nukwakpa kuëblu e' u a s'wöto wé tso' e' a. Ee José tso' wötëule ñies.

4 Etä Egipto blú kkö'nukwakpa e' kuëblu tö José ké wëpa böi ñe'pa kkö'nuk. Ee ie'pa sené wötëule ká tajë.

5 Ká et nafëwe tą ie'pa böi kabsuë kuä'ki kuä'ki. E' wà dör kuä'ki kuä'ki.

6 Bule es bla'mi tą José debitü isaük. Ie' tö isuë tö ie'pa eriane.

7 E' kuëkj ie' tö ie'pa a ichakë:

—¿lök i'ñe tą a' wö wër siar?

8 Ie'pa tö iiütë:

—Sa' kabsuë, erë kës yi ku' sa' a iwà pakök.

Ie' tö iché ie'pa a:

—¿A' kës wà ijcher tö Skëköl tö s'kabsuë e' wà chëmi se' a? ¿Ima a' kabsuë? E' chö ña.

9 Etä blu' a vino mukwakpa kuëblu e' tö ikabsuë paké iä tą ichéitö:

—Ye' kabsuë tö uva kicha me'r ye' wöshä

10 e' ulà tso' mañat. E' dapënekà e' wörkua bune tajë tą iwörkua míañe iwölliie e' yua' tso' tajë.

11 Egipto blú tkä' a'tser ye' ulà a. E' a uwawöli diö tuëeyö. E' ukuökj tą ye' wák tö imé blu' a. Es ye' kabsuë.

12 José tö iché iä:

—Be' kabsuë e' wà kiane yënu*k* i' es: Be' t*o* uva kicha ulà kébisuë mañat. E' wà kiane yënu*k* k*á* mañat.

¹³ K*á* mañat t*á* blu' t*o* be' shuleraë. Be' kané meraneit*o* be' *á*. V*ino* meraneb*o* ie' *á* w*es* be' t*o* i*o*' kuaë es.

¹⁴ Be' we'ikëy*o*, mik iwà t*ka*, et*á* k*ë* be' éna ye' chökwa. Ye' tté ch*ö* blu' *á* *as* it*o* ye' y*ö*tt*sa* i*é*. ¡Be' *er* buaë ch*ö* ye' *á*!

¹⁵ Ye' d*ör* hebreowak e' ekiblë' w*á*bitu ie'pa t*o*. Ye' k*ë* w*á* i' sulu wamblëne. Ye' t*so*' w*ö*tëule *ë*.

¹⁶ Mik blu' pan yuökwakpa kuëblu e' t*o* isuë t*o* José t*o* iyami kabsuë e' wà paké t*á* idet*tsá* buaë et*á* ie' t*o* ie' icha paké i*á* ñies. Ie' iché:

—Ye' kabsuë t*o* ye' w*á* k*ö* dami mañal ye' w*ö*kir k*i*, e' *á* pan saruru dami.

¹⁷ K*kö* tkër k*á*k*ë* *ë*k e' *á* pan dami blu' *á* daklili. Erë pan dami ye' w*á* k*kö* *á* ye' w*ö*kir k*i* e' ñe*ke* dù t*o*.

¹⁸ Et*á* José t*o* iché ie' *á*:

—Be' kabsuë e' wà kiane yënu*k* i' es: k*kö* mañal e' d*ör* k*á* mañat.

¹⁹ E' wà kiane ch*è* t*o* k*á* mañat t*á* blu' t*o* be' kuli' t*ö*k*ö*k patkeraë, t*á* be' nu kichatkerak*á* kal ulà *á*. Dù t*o* be' nu kateraw*á*.

²⁰ K*á* de mañat t*á* blu' t*o* idués*wö* tk*ö*'w*é* ch*ë* wa di'y*è* wa t*ajë* ikuëblupa ulitane kanëblöke ie' *á* e'pa *á*. E' shu*á* ie' t*o* ivino mukwakpa kuëblu ena ipan yuökwakpa kuëblu e'pa b*öl* tsukbitu patk*ë* s'w*ö*to w*é* *á* ikuëblupa ulitane w*ör*k*i*.

²¹ V*ino* mukwakpa kuëblu e' *á* ikané méneit*o*. Ie' t*o* blu' *á* itk*á*' méne w*es* kuaë es.

²² Erë pan yuökwakpa kuëblu, e' patkém*i* nu kichatkèk*á* w*es* José t*o* iyë' es.

²³ Erë v*ino* mukwakpa kuëblu e' k*ë* *er* *aneia* José ska'.

41

*Egipto blú kabsuë b*ö*t*ö*kicha e' wà paké José t*o**

¹ Duas de b*ök*, e' ukuö*k*i t*á* Egipto blú kabsuë t*o* ie' dur di' kiè Nilo e' k*kö*mik.

² Ie' isuë t*o* baka deyal di' *á* kukt*o*. E' d*ör* baka bua'buaë jani'janila. E' iëter ch*kö*k kuachka shu*á*.

³ E' itö*k*i baka sk*á* deyal kukt*o* di' *á*. Erë e' d*ör* suluë s*í* sulula. E' m*í*yal di' k*kö*mik baka malë o'mik.

⁴ Et*á* baka s*í* sulula kukt*o*, e' t*o* baka bua'buaë kukt*o* e' katélur.

E*ë* t*á* blu' t*i*'ne*ká*.

⁵ E' ukuö*k*i t*á* bet ie' kapowane t*á* ikabsuëne t*o* i' talarke ku*ö* s*ü* kiè trigo e' kl*ö* elka *ë* *á* ila'k de*ká* kul. Ila'k e' d*ör* bua'buaë iw*ö* blubluë.

⁶ E' itö*k*i isk*á* tskine e' kl*ö* elka *ë* *á* ila'k de*ká* kul ñies, erë sulula idir. Siw*á*' dat*se* diw*ö* tskirke e' k*ë* e' t*o* isiwéw*á* ña'wéw*á* suluë m*í**á* w*ö* yabé *ë*.

⁷ Et*á* ila'k kul siulew*á* sulu e' t*o* ila'k bua'bua katélur sera*á*.

Blu' t*i*'ne*ká* t*á* iéna i*áne* t*o* ie' kabsauke mok*i*.

⁸ Erë bule es bla'mi t*á* ie' kabsuë e' t*o* ie' eriawé*ká*. E' kuë*k*i ie' t*o* Egipto i*y*i t*ö*t*ö*kwakpa ena i*y*i jch*er* t*ajë* ese wakpa, k*os* tsuk patk*ë*. Ie' kabsuë e' pakéit*o* ie'pa *á*. Erë ie'pa ulitane k*ë* *á* ie' kabsuë e' wà *ane*.

⁹ Et*á* v*ino* mukwakpa kuëblu e' t*o* iché blu' *á*:

—A blu', erpa ye' éna id*á* t*o* sulu ye' *e*' wamblë.

¹⁰ Mik be' ulunek*á* t*ajë* be' pan yuökwakpa kuëblu k*i* ena ye' k*i*, et*á* be' t*o* sa' w*ö*tökw*á* patk*ë*' be' k*kö*'nukwakpa kuëblu e' w*é* *á*.

¹¹ K*á* et nañewe t*á* pan yuökwakpa kuëblu kabsuë. Ye' kabsuë ñies. Sa' kabsuë e' wà t*á* ulawa ulawa.

¹² Eë wēm dur eköl duladula hebreowak, e' dör s'wōto wé wōkir e' kané méso. Ie' a sa' tō sa' kabsuē e' paké ta ie' tō iwā ché sa' a.

¹³ Iwamblēne yēsēsē wēs ie' tō sa' a iyē' es! Ye' dene ye' kané a ta iëköl nu kichatkéka kal ulā a.

¹⁴ Eta blu' tō José tsuk patké ta iyéttsarakitō bet s'wōto wé a. José tsā téé buaē, e' paie buaē, ta ide ie'pa wa blu' wörki.

¹⁵ Blú tō iché ia:

—Ye' kabsuē erē kē yi éna iwā ane. Erē ie'pa tō iché ye' a tō buaē be' tō s'kabsuē e' wā pakē.

¹⁶ Ie' tō iüté:

—A kēkēpa e' kē yēnuk ye' a. Erē Skēköl tō e' chēmi be' a be' kimoie.

¹⁷ Blu' tō iché ia:

—Ye' kabsuē tō ye' dur di' kiē Nilo e' kkömik.

¹⁸ Ye' isuē tō baka deyal di' a kuktō. E' dör baka bua'buaē jani'janila. E' iēter chkök kuachka shuā.

¹⁹ E' itōki baka skā deyal di' a kuktō. Erē e' dör suluē sí pola. jkē ye' wā baka sule sí poē suluē ká i' a ekkē chök!e!

²⁰ Eta baka sí sulula kuktō, e' tō baka bua'buaē kuktō e' katélur.

²¹ Baka sí suluē e' tō baka bua'buaē katélur erē kē iwēr tō ikatélur. Itso'ia sí poē wēs kenet es.

“Eë ta ye' ti'neka.

²² Eta bet ye' skā kapowane ta ye' skā kabsuēne tō i talarke kuō sū e' klō elka ē a ila'k deka kul. Ila'k e' dör bua'buaē iwō blubluē.

²³ E' itōki iskā tskine e' klō elka ē a ila'k deka kul nīes. Erē e' ala'k dör sulula. Siwā datse diwō tskirke e' kke e' tō isiwēwā ña'wēwa suluē miā wō yabé ē.

²⁴ Eta ila'k kul siulewā sulu e' tō ila'k bua'bua katélur sēraa. E' kōs pakéyo s'tōtkōkwapa a erē ie'pa shuā kē yi a iwā ane yēs.”

²⁵ Eta José tō blu' iüté:

—A kēkēpa, be' kabsuē bōtōkicha, e' wā dör etkē. I wēraē Skēköl tō kukuie e' chök ie' tso' be' a kabsuē a kam iwā tkō e' yōki.

²⁶ Baka bua'buaē ena ala'k bua'buaē e' wā dör etkē, e' dör duas kul.

²⁷ Baka sulula sí poē deka ibua'buaē itōki ena ala'k suluē siulewā siwā wā, e' wā dör etkē. E' dör duas kul skā. E' duéswō wa ketba ardaē s'ki dō duas kul e'.

²⁸ I wēraē Skēköl tō kukuie e' chök ie' tso' be' a wēs ye' tō be' a ichétke es.

²⁹ Kewe dali wōrdaē taiē Egipto kōs a dōka duas kul.

³⁰ E' ukuōki ta duas skā datskene kul e' dör ketba taiē duéswō. Bli e' tō Egipto kōs sulu'wērawā. E' kuēki duas kul buaē e' a dali wōne taiē e' kē arpaia yi éna.

³¹ Bli ardaē taiē darērē, e' kuēki dali wōnebaki taiē e' peli kē wēarpaia yēs.

³² A kēkēpa, be' kabsuē bōtōkicha, e' wā kiane chē tō Skēköl tō iwēraē mokjē. Bli dōraē se' ki bet.

³³ A kēkēpa, be' kawōta wēm yulök eköl erbikō buaē wā iyi jcher taiē ese. E' mūka ká kuebluie.

³⁴ Ikaneú i' es: wēpa yulō as ie'pa mi' Egipto kōs a daliwō kak blök daliwō tso' taiē duas kul e' dalewa. Mik daliwō tso' dōka saco skēl eta ikiō ia saco et blēnoie ketba yōki.

³⁵ Ie'pa a ichō tō daliwō ñe' kōs dapa'ú bānet bānet ká tso' kōs Egipto e' a. E' kkō'nuk patkō be' wák tō sulitane tioie.

³⁶ Es daliwō blērdaē a' wakpa ulitane a as ie'pa kē ttō ketba tō mik ketba duéswō de s'ki eta.

José yöne Egipto wökirie

³⁷ Ì ché José tò ie' a e' mène buaë ie' a ena ikueblupa kòs e'pa a.

³⁸ E' kueḵi ie' tò iché ie'pa a:

—Wëm i' a Skëköl Wiköl tso'. Kë se' a wëm skà kurpa wës ie' es.

³⁹ Eta ie' tò iché José a:

—Skëköl tò iyi ulitane ikkë e' kkaché be' a. E' kueḵi be' erbikö buaë, be' wä iyi jcher tajë sulitane tsata.

⁴⁰ Be' tkekekayö ye' ká kòs e' wökirie. Sa' wakpa kòs tò be' ttö dalöieraë. Ye' eköl ë dör kibiie be' tsata, ye' dör blu' e' kueḵi.

⁴¹ I'ñe ye' tò iché tò be' dör Egipto wökir kibi.

⁴² Eta blu' tò iulatsio tso' iwa ikka shtoie, e' yéttsa iéwa José ulatska a. José paiérakitö datsi' bua' bua ese wa. Ñies bulé dör oro ese iéwaitö José kuli' a et.

⁴³ E' ukuöḵi ta ie' tò José ké e' tköḵka shkök karreta shköke ie' karreta itöḵi e' kḵi. Ie' tò ie'pa welepa patkëmi kewe ichök pë' a aneule: “JA' e' skö! jKawö mú se' wökir kibi datse as e' tkömi!” Es ie' tò José yué Egipto wa'ñe e' wökirie.

⁴⁴ Eta blu' tò iché José a:

—Ye' dör Egipto blú erë kë yi a ì onuk ká i' kḵi, be' kë wä ikéwö mène e' ta.

⁴⁵ Ie' tò José kiè méka Safenat-panéah egiptowak ttö wa. Ie' tò tayë kiè Asenat e' mé José a senowaie. E' dör wëm kiè Potifera e' alà busi. Potifera dör egiptowak sacerdote* eköl. Ie' kaneklöke ká kiè On ee. Es José atë Egipto wa'ñe e' wökirie.

⁴⁶ Mik ie'pa wä José dë'bitu blu' ska', e' kéwö ska' ta ie' kḵi duas tso' dabom mañayök (30).

José e' chéat blu' a ta imítke ikaneuk Egipto kòs a.

⁴⁷ Dwas kul tsá shua dali wöne tajë shute.

⁴⁸ Daliwö e' kòs kak dapa'wé José tò ta ibléitö ká wa'ñe. Wé dali e' wöne ese wakpa ká a ibléat u tso' daliwö blóie ese a. Es ibléitö ká ulitane tso' Egipto e' a.

⁴⁹ Ie' tò daliwö dapa'wé tajë wës dayë tséwö kë ishtar es. E' kueḵi ie' kë wä ishtaneia.

⁵⁰ Ketba kéwö kam döwa e' yöḵi José alaköl kiè Asenat, e' alà kune böi wëpa.

⁵¹ Mik ilà tsá kune, eta José tò iché: “Skëköl tò ye' bak erianuk ena ye' yamipa e' kòs chöwéwa ye' éna.” E' kueḵi ikiè mékaitö Manasés.†

⁵² Mik ilà skà kune, eta ie' iché: “Skëköl tò ye' a alà mé ká wé kḵi ye' bak weinuk tajë ee.” E' kueḵi ikiè mékaitö Efraín.‡

⁵³ Dwas kul dali wöne tajë Egipto e' tka.

⁵⁴ E' ukuöḵi ta duas kul skà debitu e' dör ketba poë duéswö wës José tò iyë' es. Ketba de ká wa'ñe erë Egipto kòs a chkewö tso'.

⁵⁵ Mik Egipto wakpa teketke ketba tò, eta ie'pa mía iblú a chkewö kiök. Ie' tò iché iarak: “A' yú José ska' ta ì kòs chéitö a' a e' wä iutö.”

⁵⁶ Mik ketba de ká wa'ñe, eta José tò dali tso' bléule iwé a e' kòs kköppée chkewö watuq Egipto wakpa a. Ketba kḵi datse tajë shute.

⁵⁷ Ká ulitane wakpa a kë ì ku'ia katanoie, e' kueḵi ie'pa de Egipto chkewö tauḵ José ska'.

* **41:45 sacerdote:** Sacerdote i' kë dör wës j'ñe itso' es. E' skéie ie'pa dör egiptowakpa siwa' e' wä kaneyukwakpa. † **41:51 Manasés:** Hebreoie s'kiè e' wä kiane chë ichöwéwaye' éna. ‡ **41:52 Efraín:** Hebreoie s'kiè e' wä kiane chë alà kéga ö dali wör.

42

José ělpa mílq Egipto

¹ Mik Jacob wā ijchenewā tō chkewō tso' Egipto watuè, etā ila'r a ichéitō: “ǵlōk a' ièter ñi sauk ē?”

² Ye' a iyēne tō chkewō tso' Egipto. A' yú eē chkewō taṭuk ǵs kē se' duǵlur ketba wā.”

³ Etā José ělpa dōkǵ dabop, e'pa míyal Egipto chkewō taṭuk.

⁴ Erē Jacob kē wā ilā Benjamín, e' dōr José ěl táie imi wa, e' patkēnemi iēlpa tā ie' ibikeitsé dō' ì tkō itā ñalǵ kǵ.

⁵ Ketba tso' taiē Canaán e' kuekǵ taiē Canaánwakpa míyal chkewō taṭuk Egipto. Ešepa šuǵ Jacob ala'r mirwarak chkewō taṭuk ñies.

⁶ José dōr Egipto kǵ kueblu. Ie' tō chkewō watuēke sulitane datse itaṭuk e'pa a. Mik iēlpa demi iwōrkǵ, etā ie'pa wōéwa dō ĵskǵ ie' dalōiōk.

⁷ Ie' tō ie'pa suéwǵ bet tō ie'pa dōr iēlpa. Erē ie' e' éwa iyōkǵ wēs kē ie' wā isuule es. Kē ie' e' kkayēnewǵ ie'pa a tō ie' dōr ie'pa ěl. Etā ie' tō iēlpa chaké kēsik wa:

—ǵWé a' sekkēpa bite?

Ie'pa tō iiuté:

—Sa' bite Canaán chkewō taṭuk be' ska'.

⁸ Ie' tō ie'pa suéwǵ, erē ie'pa kē wā ie' šunewǵ.

⁹ Ie' tō iēlpa kēbisǵ e' anewǵ ie' éna. Ie' tō iché ie'pa a:

—A' dōr sa' bolōkpa datse sa' sauk tō wēs a' dōwǵmi ñippōk sa' tā e' alokǵ sa' kǵ.

¹⁰ Ie'pa iiuté:

—A kēkēpa, e' kē dōr es. Sa' kē dōr a' bolōkpa. Sa' debitǵ chkewō ē taṭuk.

¹¹ Sa' kōs i' e' yē dōr ekōl ē. Sa' šerke buaē yēsyesē. Kē sa' dōr yi bolōkpa.

¹² Ie' tō ichéne ie'pa a:

—Au. A' sekkē tso' kǵchōk. A' datse sa' kǵ sauk tō wēs a' dōwǵmi ñippōk sa' tā e' alokǵ sa' kǵ.

¹³ Erē ie'pa tō iiuté:

—Sa' tso' be' wōrkǵ wēs be' kanē mēsopa es. Sa' dōkǵ dabom eyōk kǵ bōl (12). Sa' yē dōr ekōl ē. Sa' šerke Canaán. Sa' ěl tsirla ěk e' aṭe sa' yē tā. Iēkōl blēnewatke.

¹⁴ Erē ie' tō iskǵ chénerakǵ:

—Ye' ichétke tō a' dōr sa' bolōkpa.

¹⁵ Egipto blú ttō wā yō iché a' a tō a' kē wā a' ěl tsirla e' dē' ĵe, e' tā a' kē mi'pa kǵ i' kǵ. Es ye' isuēmǵ tō a' ttō mokǵ.

¹⁶ A' ekōl yú a' tsirla tsukbitǵ. A' malepa aṭe wōtēule. Es ye' wā ijchermi tō a' ttōke e' dōr mokǵ. E' kē yēne, e' tā a' dōr sa' bolōkpa. E' chéyō Egipto blú ttō wa.

¹⁷ Ie' tō ie'pa wōtéwǵ sekkǵ dōkǵ kǵ mañat.

¹⁸ Kǵ de mañat etā ie' tō iché iarak:

—Ye' tō Skēkōl dalōtsēṭǵkǵ. Ì cheke ye' tō a' a e' ú, e' tā ye' kē tō a' ttōkwa patkepa.

¹⁹ Yēne tō a' dōr wēpa ttō mokǵ ese, e' tā a' ekōl múat wōtēule. A' malepa yúne, chkewō tsúmi a' yamipa tteke ketba tō e'pa a.

²⁰ E' ukuōkǵ tā a' ěl tsirla e' tsúbitǵ ye' a suē. Es ye' tō isuēmǵ tō a' ttōke e' dōr mokǵ. E' kē dōr es, etā a' duǵlur.

Etā ie'pa tō iché: “E' dōr buaē sa' a.”

²¹ Etā ichérakitō ñi a:

—Mokjē se' e' wamblē' suluē se' ēl Josē tā. Mik ie' kköyē' tajē se' a tō ì sulu kē wamblar ie' kī erē se' isū' tō tajē ie' eriane, erē kē e' ska' se' tkine. E' nuī kī se' weirke i'ñe.

²² Etā Rubén tō iūtē:

—Ye' tō iyē' a' a: “Kē ì wamblar Josē kī.” Erē a' kē wā ye' ttō iūtēne. E' kuekī i'ñe tā se' kawōtā idu'wā e' nuī patauk.

²³ Josē ttōke iēlpa tā egiptowak ttō wa e' pakekene o'ka tō ie'pa a iwakpa ttō wa. E' kuekī ie'pa kē wā ijcher tō ie'pa ttōke e' ane ie' éna.

²⁴ Mik ie' tō ie'pa ttōke e' ttsé, etā ie' e' skéttsa mīa bánet iūk. Mik ie' er dekane ttoie, etā ie' dene ie'pa ska'. Ie' tō Simeón yōktsa patké tā ipayuēwarakitō iēlpa wōrkī.

²⁵ E' ukuōkī tā ie' tō ikanē mēsopa patké iēlpa sku' wā iök chkewō wa. Nies ichéitō iarak: “Ie'pa chkewō e' ské iōwā iwakpa bil ekkē sku' a. Nies chkē bakōmirakiā ñe ñalā kī.” Etā ie'pa tō iwē wēs ie' tō iché iarak es.

²⁶ E' ukuōkī tā ie'pa tō ichkewō méka iburro kī tā imíyal.

²⁷ Mik ie'pa demi ñalā kī wē ie'pa kapōkerō eē etā ie'pa ekōl tō isku' a burro chkö tso' e' kkō wōttsēe iburro tioie tā isuē tō inukōl ār sku' shuā.

²⁸ Ie' tō iché iēlpa a:

—Isaú! Ye' inukōl mébitune ie'pa tō e' ār sku' a.

Ie'pa ulitane suane tajē eriane tajē. Ichérakitō ñi a:

—¿I wamblök Skēkōl tso' se' tā?

²⁹ Mik ie'pa demine Canaán, etā ì tka ie'pa tā Egipto e' kōs pakérakitō iyē a. Ie'pa tō iché iā:

³⁰ —Kā e' wōkir e' ttē sa' tā kēsik wa. Ie' tō iché tō sa' dōr ie'pa bolōkpa.

³¹ Sa' tō iché iā: “Sa' serke buaē. Kē sa' dōr yi bolōkpa.

³² Sa' dōka dabom eyök kī bōl. Sa' yē dōr ekōl ē. Sa' ēl ekōl blēnewatke, iēkōl atē sa' yē tā Canaán.”

³³ Etā ie' tō sa' iūtē: “A' ttō mokī, e' tā a' ēl ekōl e' muāt iē ye' ska' etā chkewō tsūmī a' yamīpa a.

³⁴ Erē a' ēl tsirla ēk e' tsūbitu ña suē. Es ye' wā ijchermi tō a' ttō mokī. A' tō iwē es, e' tā ye' tō a' ēl emimine. Nies a' íyi tuēmi bua' sa' ká i' kī.”

³⁵ Mik Josē ēlpa tso' isku' wakkauk, etā ie'pa isuē sku' a inukōl deyal parratulewā. Mik e' suē, etā ie'pa tkirulune iyē ñies.

³⁶ Jacob tō iché iarak:

—A' tso' ye' mukāt alā kē tā. Josē blēnewā se' yōkī. Simeón ñies, kē ku' se' tā. I' tā Benjamín kiane tsēmi a' kī darē wa. Kekraē ye' weirke.

³⁷ Rubén tō iché iyē a:

—Bejamín múmi ye' a. Ye' tō ikkö'neraē buaē. Ye' wā idōrane be' a. Ye' kē wā idē'ne, e' tā ye' alā bōl e' ttōlur.

³⁸ Ie' tō iūtē:

—Ye' alā kē mīne a' tā. Iēl Josē du'wā tā ie' ē dawāia. Dō' ì sulu tkō ie' tā ñalā kī, e' tā kēkēla i' duōmīwā ilā dalērmik tā a' iane iwiē.

43

Benjamín ēlpa wā imítser Egipto

¹ Ketba tkēneia darērē Canaán.

² Chkewō dē'biturak iwā Egipto, e' enewa. Etā Jacob tō iché ilar a:

—A' yūne chkewō skā tauk se' a.

³ Erē Judá tō iūtē:

—Wēm tso' eē e' tō iyē' sa' a yēsēsē: “A' kē wā a' ēl tsirla dē' iē, e' tā a' kē tō ye' suepa.”

⁴ Be' tō sa' ēl tsirla émi sa' tā, e' tā sa' mi'mi chkewō taṭuk be' a.

⁵ Erē be' kē tō iēmi sa' tā, e' tā kē sa' mīne. Wēm e' tō sa' a iché: “A' kē wā a' ēl tsirla dē' iē, e' tā kē a' tō ye' suepa.”

⁶ Jacob tō iūtē:

—ǀlōk a' tō i sulu wambleke taiē ye' kī? ǀlōk a' tō iché wēm e' a tō a' ēl skā tso'ia ekōl?

⁷ Ie'pa tō iūtē:

—Wēm e' tō sa' chakéwaie darē wa: “ǀA' yē tso'ia ttsē'ka? ǀA' ēl skā tso'?” Kē wēs sa' a ionukia. Sa' kawōtā iūtōk yēsēsē. Sa' kē wā ijcher tō wēm e' tō sa' a ichémi: “A' ēl tsúbitu ye' a suē.”

⁸ Judá tō iché ie' a:

—Se' senakia, e' tā be' alā ōmi ye' tā. Ye' tō ikkō'neraē. Es be' ena sa' ena se' ala'r kōs kē duōpalur ketba wā.

⁹ Ye' e' chō ie' skéie. Ĭ de wēs ie' tā, e' nuī tuēraēyō. Ye' kē wā ie' dē'ne be' ska, e' tā ye' iane iwiie kēkraē.

¹⁰ Kē sō kawō chōuk taiē. Warma i' tā sa' daretke bōtōkicha.

¹¹ Iyē tō iūtē:

—E'ma kē wēs ionuk. A' tō iū i' es: A' sku' a iyi bua'buatso' se' ká a, ese kak tsúmi wēm e' a. Bālsamo elkela ena bul alí elkela ena kiō masmas ena mirra ena kalwō wōdalo katanoie ese kōs kak tsúmi ia elkela.

¹² Nies inukōl tsúmi ia jaishet dōkā bōtōkicha. Wē a' wā idē'ne e' tsúmine mune ia a' wák ulawa dō' ie' wōā ká chē'wa.

¹³ A' yúne wēm e' ska'. Alā tsúmi.

¹⁴ Skēkōl Diché Ta' Iyi Ulitane Tsāta e' a ikiéyō as wēm ñe' tō a' saṭu er siarē wa tā imú tō be' ēl ena Benjamín ōbitūne. Ye' ate alā kē tā', erē ǀwēs ye' e' ūmiia?

¹⁵ Eta Jacob ala'r tō iyi kak iē, ñies inukōl iē jaishet dōkā bōtōkicha. Nies Benjamín mirak iwā tā imiyal. Mik idemirak José ska'

¹⁶ eta ie' isuē tō Benjamín debitū ie'pa wā. Ie' tō iché iu kuēblu a:

—Wēpa wikkē tsúmi ye' u a. Be' yú baka ttōkwā elka e' kaneú se' a. Ie'pa chkōke i'ñe ye' tā dibata a.

¹⁷ Eta iu kuēblu tō iwakanewē wēs ichéitō ia es. Imítserak iwā e' tā José u a.

¹⁸ Erē taiē ie'pa tkinewā imítserak iwā José u a e' kuēkī. Ie'pa ttōramirak ñita: Ie'pa tso' se' kitō'uk. Ie'pa tō inukōl iē'mi se' sku' a e' nuī tkēne se' mik. E' nuī kuēkī ie'pa tō se' klō'wērawā kaneblōk ie'pa a kanē mēsopaie kē patuē tā' ese. Nies se' iyiwak klō'wērawarakitō nuī kī.

¹⁹ Mik ie'pa demi u wékkō a, eta ie'pa de tsinet u kuēblu wōrkī

²⁰ tā ichérakitō ia:

—A kēkēpa, sukōt sa' dē' iē chkewō taṭuk.

²¹ Erē sa' dē'mi wē sa' kapōkerō eē tā sa' sku' kōs kkō wōttsēe tā e' a kōs sa' tō chkewō tō' e' inukōl kuēne sa' tō sēraa. E' debitūne sa' wā mēne.

²² Nies sa' wā inukōl skā de chkewō kī tuōie. Erē kē sa' wā ijcher yi tō sa' inukōl iē'kane sa' sku' a.

²³ U kuēblu tō iūtē:

—Kē a' tkinuk. Kē a' suanuk. Ye' tō a' chkewō patō' e' inukōl klōō'. A' Kēkōl dōr a' yē Kēkōl ñies, e' tō inukōl e' iē'wā a' sku' a.

E' ukuōkī tā ie' tō Simeón yéttsa tsémi wē iēlpa tso' eē.

²⁴ E' ukuöki ta imítserak iwā sēraā José u ā. Etā di' méitō iarak klō skuoie. Nies iburro tiérakitō.

²⁵ Ie'pa wā ijchēnewā tō eē ie'pa chkōke José tā dibata ā. E' kuēki ie'pa wā iyi kak de ie' ā e' dapa'wérakitō mè ie' ā.

²⁶ Mik ie' dewā weshkē, etā ie'pa wā iyi kak de e' mé iā. Ie'pa wōéwaie dō iski idalōiōk.

²⁷ Ie' tō ie'pa shkē'wē tā ichakéitō:

—A' yē de kēkēpalatke yē' a' tō ye' ā sukōt jis e' tso'? ¿Idobyērkeiā?

²⁸ Ie'pa skā wōéwane dō iski tā ichéitō:

—A kēkēpa, tō, sa' yē tso' buaē. Ie' dobyērkeiā.

²⁹ Etā José kā suē ipamik shkit, tā Benjamín dōr iēl ēkka imi wa ena iyē wa e' suéitō. Etā ichéitō ie'pa ā:

—A' ēl tsirla yē' a' tō ¿e' dōr wī?

Ie' tō iché Benjamín ā:

—A alā, Skēkōl ēr buaē chō be' ā.

³⁰ Ie' tō iēl suēwā e' tō ie' ttsē'wē buaē tā ie' iākka. Bet tā ie' ē' skéttsā mīā wē ikapōke eē iuk.

³¹ Mik ie' ié one tā ier pablēne tā iwō skuēe tā imiāne iēlpa skā tā ichéitō: “Chkō watiō bet.”

³² José tiérakitō bānet. Iēlpa tiérakitō bānet. Egiptowak chkōke José u ā e'pa tiérakitō bānet nies. Hebreowak dōr nā egiptowak ā e' kuēki ie'pa kē ā kawō tā' chkōk ie'pa tā nīta.

³³ José tō ie'pa tulōkwā patkē chkōk nī ō'mik wēs duas tso' iki es dō ibataē. Ie'pa tō ibikeitsé: “¿Wēs ie'pa wā se' duéswo jcher?” E' kuēki ie'pa tkinewā taiē tā iñi suēka.

³⁴ Ie'pa dēne chkē tso' José mesa ki e' wa. Es iméitō ulitane ā. Erē Benjamín ā chkē méitō kibiie dōkā skētōkicha iēlpa dēne e' tsatā. Ie'pa chkē taiē blo'yé José tā ttsē'ne buaē.

44

José tkā' tso' iwā wayē

¹ E' ukuöki ta iu kuēblu kiére José tō tā ichéitō iā:

—Ie'pa sku' kōs wā iōkā chiē chkewō wa. Nies ie'pa inukōl iōkāne isku' kōs kkō ki.

² Nies ye' tkā' yōule inukōlchka wa tso' ye' wā wayē e' iōkā ie'pa ēl tsirla e' sku' kkō ki, inukōl chkewō patuō e' tā nīta.

Etā u kuēblu tō iwakanewē wēs José tō iché iā es.

³ Bule es bla'mi diwō tskine tā José tō iēlpa ā kawō mé shkōkne iu ā iburroē.

⁴ Kam ie'pa dōmi kamiē, etā ie' tō iché iu kuēblu ā:

—Be' yū ie'pa itōki. Mik be' ikué, etā ichō iā: ‘Ye' ē' wē buaē a' tā, ¿iōk a' ē' wamlé sulu ye' ki? ¿iōk a' tō ye' wōkir tkā' yōule inukōlchka wa,

⁵ e' dōr wayē ena iyi tōtkoie, e' blēwābitū a' tō? A' ē' wamlé suluē’

⁶ Mik ie' ikuérak, etā ichéitō wēs iwōkir tō iché iā es.

⁷ Etā ie'pa tō iūtē:

—¿iōk be' tō ttē e' ché sa' ā es? Kē ekkē chōk sa' ē' wamlōpa.

⁸ Sa' bitē Canaán tkōrō iē inukōl mīne sa' sku' ā e' mukne. ¿Wēs be' ibikeitsēmi tō sa' tō inukōlchka ō orochka e' blēwāmi be' wōkir u ā?

⁹ Sa' sku' shuyulō. Yi icha ā ikuébō, ās e' wāk duōwā. Sa' malepa atē be' kanē mēsoapaie.

¹⁰ Ie' tō iché ie'pa ā:

—Iwà tkōraē wēs a' tō iché es. Erē wē ěk sku' a ikunewā e' ě dōraē ye' kanē mésoie. A' malepa kē iane iwiie. A' mi'mine buaē.

¹¹ E' bet ie'pa ulitane tō isku' éwa įski t̃a ikkō wōttsélor.

¹² U kueḅlu tō sku' shuyulérak ikibi ěk kewe dō itsirla Benjamín ska'. Eta Benjamín sku' kkō a tk̃a' àr.

¹³ Ie'pa datsi' jchélor eriane tajē kueḅi. Ie'pa dalī payuéne burro k̃i t̃a ibiteyalne José ska'.

¹⁴ Mik Judá ena iēlpa demine José ska', et̃a José duria. Ie'pa wōéwa įski iwōrk̃i.

¹⁵ E' dalewa ie' tō iché iarak:

—Ĵōk a' e' wamblō es? ĴA' kē w̃a įjcher tō wēm dōr wēs ye' es, e' s'tōtkē buaē?

¹⁶ Judá tō iiutē:

—Ĵima sa' tō be' iutēmi? ĴĬ wa sa' tō be' a ikkachēmi tō sa' kē w̃a i sulu wamblēne? Ĭ wamblēule sulu sa' w̃a e' suē Skēkōl tō. I' sa' iēter be' wōrk̃i. Sa' klō'ú be' kanē mésoie. Yi sku' a be' tk̃a' kune e' klō'ú n̄ies.

¹⁷ Erē ie' tō iiutē:

—Kē ye' a e' wamblēnuk es. Yi sku' a ye' tka' kune, e' ě atē ye' kanē mésoie. A' malepa mi'mine buaē a' yē ska'. Kē yi tō a' tsiriwepa.

Judá kkōché siqrla Benjamín dalērmik

¹⁸ Eta Judá debit̃u José wōrk̃i tsinet, et̃a ichéitō iā:

—A kēkēpa, be' we'ikēyō, mishka ttōk se' bōl ě. Be' dalō dōr wēs Egipto blū dalō es e' kueḅi kē be' ulunuk ye' k̃i.

¹⁹ Be' tō sa' a ichaki' tō sa' yē t̃a', sa' ěl sk̃a t̃a'.

²⁰ Sa' tō be' iutē' tō, sa' yē t̃a' kēkēpalatke, n̄ies sa' ěl t̃a' ekōl iā duladula. E' kune mik sa' yē kēnewatke et̃a. Sa' be' a iyē' tō sa' yē k̃i tajē ilā tsirla ěk kiar. Alā e' ě atēat imi a. Ie' ěl blēnewā.

²¹ Be' tō sa' a iyē' tō alā e' tsūbit̃u suēyō.

²² Sa' tō be' a iyē' tō kē ie' dōpa. Kē ie' a iyē' menukat ekōrla. Mik ie' tō iyē' méat ekōl, et̃a iyē' duōwami ie' dalērmik.

²³ Erē be' sa' a iyē' tō sa' kē w̃a ie' dē', e' t̃a be' kē sa' kiepawā.

²⁴ “Mik sa' dē'mine sa' yē wōrk̃i, et̃a i kōs yē' be' tō sa' a, e' pakē sa' tō ie' a.

²⁵ Ie' tō sa' a iché: ‘A' yúne chkewō t̃auk.’

²⁶ Erē sa' tō iiutē: ‘Sa' kawōt̃a sa' ěl tsirla tsukmi. Sa' kē w̃a ie' m̄ine, e' t̃a wēm e' kē tō sa' kiepawā.’

²⁷ Ie' tō sa' iutē: ‘A' w̃a įjcher buaē tō ye' alakōl e' tō ye' a alā mé bōl ě.

²⁸ Įaiāē ekōl minea ye' yōk̃i, kē ye' w̃a isuneia. Ye' iklō'wē tō ie' kōtwā iyiwak sulusi tō.

²⁹ A' w̃a ye' alā bata i' m̄its̃er t̃a i sulu tka ie' t̃a n̄alā wa, e' t̃a wō'kela i' duōrawā eriar ě w̃a. Itka es, e' t̃a a' iane iwiie.’

³⁰⁻³¹ “Sa' yē éna ilā dalēr tajē. E' kueḅi sa' demine ie' ska', erē ie' isuē tō ilā tsirla kē dē'ne sa' w̃a, e' t̃a ie' duōrawā eriar ě w̃a. E' wiie sa' iardaē.

³² Ye' tō ye' yē a iyē': ‘Ye' e' chō be' alā tsirla kkō'nuk. Ye' kē w̃a idē'ne, e' t̃a ye' iane iwiie kēkraē.’

³³ E' kueḅi ye' kkōchō be' a tō ye' tsūat̃ be' kanē mésoie, alā tsirla skēie. Ie' ōmi aš imi' iēlpa t̃a.

³⁴ Alā tsirla kē minene ye' t̃a, e' t̃a Ĵwēs ye' mi'mine ye' yē ska'? Ye' kē k̃i ye' yē kiane suē weinuk siārē.”

45

José e' chéka iēlpa a

¹ José kē a iwōklōneia ikanē mēsopa ulitane tso' kaneblōk eē e'pa wōrkī. E' kuēkī ie' tō iché ie'pa a aneule: "A' kōs yúshka bānet. Sa' múat sa' wakpa ē." Es mik José e' chéka iēlpa a, e'ta ikanē mēsopa kē ku' yēs ie' tā.

² E'ta ie' iēka taiē, e' tsé Egipto wakpa tō. Egipto blú a ittē demi tō José tso' iuk.

³ José tō iché iēlpa a:

—Ye' dōr José. ¿Se' yē tso'ia tsē'ka?

Ie'pa tkirulune taiē suane José yōkī, e' kuēkī kē ie'pa a ie' iūtēneia.

⁴ José tō iché ie'pa a:

—A' shkōwā tsinet ye' o' mik.

Mik ie'pa e' skēwā tsinet, e'ta ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' dōr a' ēl José watō'ttsa a' tō tsēmi Egipto e'.

⁵ Skēkōl tō ye' patkē'bitū iē a' yōkī kewe s'tsatkoie ketba ulā a. E' kuēkī kē a' erianuk, kē a' tkinuk ye' watō'ttsa a' tō e' kuēkī.

⁶ Ketba de e' kī duas de bōk. E'ta duas skēl kianeia. E' shūa íyī kōs kuatkēmīsō erē kē itskirpa yēs.

⁷ Erē Skēkōl tō ye' patkē'bitū ká i' kī a' yōkī kewe as a' aleripa kē erwa as Skēkōl tō a' tsatkō ie' diché taiē e' wa.

⁸ Es Skēkōl wák tō ye' patkē'bitū iē, e' kē dōr a' ye' watō'ttsa e' kuēkī. Skēkōl tō ye' méka Egipto blú pattōkwakie. Ye' dōr ie' u' kuēblu ena Egipto wa'ñe wōkir.

⁹ A' yúne bet ye' yē ska' tā ichō ia: 'Be' alā José ttē i' patkēbitū be' a: Skēkōl tō ye' méka Egipto ká kōs, e' wōkirie. Be' shkō ye' sauk bet. Kē bō ipanuk taiē.

¹⁰ Be' sērdāē ká kē Gosen eē be' yamipa kōs tā, ñies be' iyiwak kōs ena i' kōs tso' be' wā ekkē tā.

¹¹ Ketba duēs wō kianeia skēl. E' kuēkī ye' tō chkewō meraē a' ulitane a as a' wā chkewō tso' wē'.

¹² Ye' ēl Benjamín ena a' ulitane tō ichēmi ye' yē a tō mokī ye' wák ttē a' tā.

¹³ Ipakō ye' yē a tō ye' dōr Egipto wōkir. Ñies i' kōs suē a' tō iē, e' pakō ia. ¡Ye' yē tsūbitū bet iē!

¹⁴ E'ta José tō iēl Benjamín paklō'wēwā tā iūēkā. Es Benjamín tō José paklō'wēwā tā iūē ñies.

¹⁵ E'ta José tō iēlpa kōs wōalattsē, ñi paklō'wēwarak tā iūērak. E'ta erpa iēlpa er deka ttōk ie' tā.

¹⁶ E'ta Egipto blú u' a ttē demi tō José ēlpa debitū ie' ska', e' tō Egipto blú ena ikuēblupa kōs e'pa tsē'wē buaē.

¹⁷ E'ta Egipto blú iché José a:

—Ichō be' ēlpa a: 'A' chkewō payuō iyiwak kī tā a' yúne Canaán.

¹⁸ E'ta a' yē ena a' yamipa kōs e' tsūbitū ye' a. Ká tso' Egipto e' bua'ie mekeyō a' a. Ñies chkewō tso' Egipto e' bua'ie mekeyō a' a'.

¹⁹ Ñies ichō ie'pa a: 'karreta tsūmi taiē a' alakōlpa ena a' ala'r ena a' yē e'pa kōs tsobitū.

²⁰ Egipto íyī tso' bua'bua e' kakmeraēyō a' a. E' kuēkī kē a' tkinuk i' tso' a' wā e' kī'.

²¹ E'ta Jacob ala'r tō iwé i' es. José tō karreta mé ie'pa a wēs Egipto blú tō iché es. Ñies chkō méitō ie'pa a ñē ñalā kī.

²² Ñies datsi' pa'alī mé iarak e' mane'woie. Erē Benjamín a datsi' kakméitō skētōkicha iēnoie. Ñies inukōl wōmulē méitō ia dōka cien mañalyōk (300).

²³ Íyi bua'bu'a tso' Egipto e' kak patkémi iyě a payöule burro kɪ dōkɔ dabop. Ñies trigowō ena pan ena chkewō skà e' payuěitō burro dabop skà kɪ iyě a ñè ñala kɪ.

²⁴ Mik José ělpa mitke, etɔ José tō iché ie'pa a:

—Kě a' mɪá ñippök ñala kɪ.

²⁵ Ie'pa e' yétsa Egipto a demi Canaán iyě ska'.

²⁶ Etɔ ie'pa tō iché iyě a: “Be' alà José tso'ia ttsě'ka. Ie' tso' Egipto ká kɔs e' wökirie.” Ttè e' tō Jacob wökrawéwɔ tajě. Kě uteia. Ie' kě wɔ ttè e' klōne.

²⁷ Erě mik ie'pa tō i kɔs yě' José tō ie'pa a e' paké iyě a, ñies mik Jacob tō karreta patké José tō ie'pa tsomi e' sué, etɔ ie' er dekane ttsě'ne buae.

²⁸ Etɔ ie' iché: “E' ě kata ye' a, ye' alà José tso'ia ttsě'ka. Ye' mi'ke isaɔk kam ye' blérwa, e' dalewa.”

46

Jacob mɪá Egipto

¹ Etɔ Jacob e' yétsa iu a. I kɔs tso' iwa e' mítser seraɔ. Mik idemirak ká kiè Beerseba ee, etɔ iyiwak ña'wéitō iyě Isaac, e' Kěköl dalōioie.

² E' nañewe Skěköl tté ie' tɔ kabsueie tɔ ikiéitō ikiè wa:

—A Jacob.

Jacob tō iitúé:

—¿Í?

³ Etɔ Skěköl iché ia:

—Ye' dör be' Kěköl. Ye' dör be' yě Kěköl. Kě be' suanuk shkōkmi Egipto. Ee ye' tō be' aleripa alōweraé tajě.

⁴ Ye' mi'ke be' tɔ Egipto. Ñies ye' wák tō be' aleripa yerattsane ká e' a. Ñies mik be' duökewatke etɔ José tso' be' o'mik.

⁵ E' ukuökɪ tɔ Jacob e' yétsa Beerseba a. Etɔ ie' ala'r tō ie' iéka karreta patké' Egipto blú tō ie'pa tsomi e' a. Ñies ie'pa ala'r ena ie'pa alakōlpa e'pa iékarakitō karreta a.

⁶ Etɔ Jacob mɪá Egipto iyamipaé sɛ. Ie' baka kɔs ena ie' obeja kɔs e' mítser ie' wɔ. Ñies i kɔs dē' ie' ulá a Canaán e' mítser ie' wɔ seraɔ.

⁷ Ila'r kɔs ena isibayökpa kɔs e'pa mɪá da'a Egipto.

⁸ Ikképa dör Israel aleripa mineyal Egipto. E'pa dör Jacob ena ila'r.

Rubén, e' dör Jacob alà kibi ěk.

⁹ Etɔ Rubén ala'r kiè: Hanoc, Falú, Hesrón, ena Carmí.

¹⁰ Simeón ala'r kiè: Jemuel, Jamín, Óhad, Jaquín, Sóhar, ena Saúl. Saúl mi dör canaánwak.

¹¹ Leví ala'r kiè: Guersón, Quehat ena Merarí.

¹² Judá ala'r kiè: Er, Onán, Selá, Fares ena Zérah. (Er ena Onán, e'pa blénewa Canaán.) Fares ala'r kiè Hesrón ena Hamul.

¹³ Isacar ala'r kiè: Tolá, Puvá, Job ena Simrón.

¹⁴ Zabulón ala'r kiè: Séred, Elón ena Jahleel.

¹⁵ E'pa kɔs dör Jacob ala'r kune Padán-aram Lía tɔ. Ie'pa kutá kiè Dina, e' kune ee ñies. Jacob aleripa kɔs wépa ena alakōlpa e' dōkɔ dabom mañayök kɪ mañal (33).

¹⁶ Gad ala'r kiè: Sefón, Haguí, Esbón, Suní, Erí, Arodí, ena Arelí.

¹⁷ Aser ala'r kiè: Imná, Isvá, Isví ena Beríá. Ie'pa kutá kiè Sérah. Beríá ala'r kiè Heber ena Malquiel.

18 E'pa dör Jacob aleripa Zilpá tã, e' mé Labán tō ilà busi Lía, e' a ikanè mésoie. Ie'pa kōs dōkã dabom eyōk kī terōl (16).

19 Jacob alakōl kiè Raquel, e' ala'r kiè José ena Benjamín.

20 José ala'r dör ilakōl Asenat tã e'pa kiè Manasés ena Efraín. Ie'pa kune Egipto. Asenat dör wēm kiè Potifera, e' alà busi. Potifera dör egiptowak awá ekōl. Ie' kaneblōke kã kiè On eē.

21 Benjamín ala'r kiè Bela, Béquer, Asbel, Guerá, Naamán, Ehi, Ros, Mupim, Hupim ena Ard.

22 E'pa dör Jacob aleripa Raquel tã. Ie'pa kōs dōkã dabom eyōk kī tkēl (14).

23 Dan alà kiè Husim.

24 Neftalí ala'r kiè: Jahseel, Guní, Jezer, ena Silem.

25 E'pa dör Jacob aleripa ilakōl Bilhá tã, e' mé Labán tō ilà busi Raquel a ikanè mésoie. Ie'pa dōkã kul (7).

26 Jacob tã iyamipa ekka mīne Egipto, e' wakpa dōkã dabom teryōk kī terōl (66). Ie' ala'r e' alakōlpa, kē shtane ishūa.

27 José ala'r kune Egipto e'pa dör bōl. Jacob yamipa dē'mi Egipto dōkã dabom kuryōk (70) seraã.

28 Etã Jacob tō ilà Judá patkēmi kewe José a ibiyōchōk: “Be' shkō Gosen ye' ñaletsuk.” Etã mik ie'pa demi Gosen,

29 etã José tō ikanè mēsopa kē ie' karreta yōktsã tsēmī iyē ñaletsōie. Mik idemi iyē ska' etã iyē paklō'wēwaitō etã ie' iē taiē.

30 Etã Jacob tō iché José a:

—¡Ire' ye' blērwaṁi buaē! Ye' be' suēne buaē, be' serkeiã e' kueḱi.

31 Etã José tō iché iyamipa kōs a:

—Ye' mīã Egipto blú a a' biyōchōk tō 'ye' ēlpa ena ye' yē yamipa kōs serke Canaán e'pa debitu e' tsukat ye' ska'.

32 Ie'pa dör iyiwak alōukwakpa. E' kueḱi ie'pa baka kōs ena ie'pa obeja kōs ena i kōs tso' ie'pa wã e' debitu ie'pa wã.

33 Mik Egipto blú tō a' chaké: ‘¿Ì dör a' kanè?’

34 e' tã ichō iã: ‘Kēkraē sa' kanè dör iyiwak alōuk wēs sa' tsã bak es.’ Egiptowak kē kane senuk obeja alōukwakpa tã ñita, e' kueḱi Egipto blú kawō mēmi a' a' senuk Gosen.

47

1 Etã José mīã ibiyō muk Egipto blú a tã ichéitō iã: “Ye' yē ena ye' ēlpa serke Canaán, e'pa debitu iē. I' tã ie'pa tso' Gosen. Ie'pa obeja ena baka ena i kōs tso' iwã e' debiturak iwã seraã.”

2 José tō iēlpa shushtë dōkã skel tã imítser iwã Egipto blú ska' as ie' tō iwakpa saṁ.

3 Etã Egipto blú tō José ēlpa a ichaké:

—¿Ì dör a' kanè?

Etã ie'pa tō iūtē:

—A kēkēpa, sa' dör obeja alōukwakpa wēs sa' tsã bak es.

4 Ketba menekã taiē sa' kaska'. Sa' iyiwak a kē chkē tã iã, e' kueḱi sa' biteã senuk kã i' kī. Be' we'ikē sa' tō, kawō mú sa' a' senuk Gosen.

5 Etã Egipto blú tō iché José a:

—Be' yē ena be' ēlpa de senuk be' tã.

6 Kã tso' Egipto e' wē kiane be' kī e' mú ie'pa a senoie. Kōs kã tso' Egipto e' bua'ie dör Gosen e' mú ie'pa a senoie. Be' yamipa shūã wēpa tso' iyiwak kkō'nē buaē, e' tã esepa mūkã ye' iyiwak kkō'nuk.

⁷ Ñies José wā iyē Jacob mí kkachē Egipto blú a. Jacob tō Egipto blú shkē'wē er bua' wa.

⁸ Etā Egipto blú tō ie' a ichaké:

—¿Kos duas tso' be' kī?

⁹ Jacob iūtē:

—Ye' kī duas de cien eyök kī dabom mañayök (130) shkök wī a diā a. Kawō e' kē dōr tajē. E' tka ye' kī darērē. Erē kam ye' kī duas dō kos ye' yēpa kī duas bak ekkē.

¹⁰ E' ukuōkī tā Jacob e' chéat Egipto blú a tā imía.

¹¹ Etā José tō ká bua'bua tso' Egipto, e' mé iyē ena iēlpa a sēnoie wēs Egipto blú tō iché es. Kā e' atē Ramsés.

¹² Ñies ie' tō chkewō meke iyamipa a kos ila'rla tso' u a u a ekkē.

José tō chkewō watué Egipto wakpa a

¹³ Kā ulitane kē íyi wōriā, e' kuēkī ketba kī tkērke poē. Ketba tō s'tteke tajē Canaán ena Egipto.

¹⁴ Chkewō tuē Egipto wakpa tō ena Canaánwakpa tō, e' ské kos blé José tō Egipto blú u a.

¹⁵ Mik Egipto wakpa ena Canaánwakpa inuköl enewa sēraa, etā Egipto wakpa mīa José ska' tā iché iā:

—iBe' sa' a chkewō mú! Kē sa' inuköl tā'ia. Kē idōr bua' tō e' ē kuēkī be' tō sa' méttsa duōkwa ketba a.

¹⁶ Etā ie' tō ie'pa iūtē:

—A' kē wā inuköl tā'ia, e' tā a' iyiwak tsúbitu ña, e' skéie ye' tō a' a chkewō meke.

¹⁷ Egipto wakpa wā kabaio ena obeja ena baka ena burro e' kos mí ie' a. E' skéie ie' tō chkewō mé ie'pa a dō duas ek.

¹⁸ Duas e' tka etā ie'pa mīyalne ie' ska' tā iskà ché iā:

—Be' wā ijcher buaē tō kē sa' wā inuköl tā'ia. Ñies sa' iyiwak kos, e' dōr be' icha. Sa' ká ē tso'ia sa' wā ena sa' wakpa, e' ē tso'ia sa' wā mè be' a

¹⁹ Sa' wákpa taū. Sa' ká taū ñies. E' skéie iyiwō mú sa' a. Sa' kanēblōmi sa' wákpa ká a Egipto blú a. Es sa' atē Egipto blú kanē mēsopaie. Etā chkewō ē memibō sa' a as kē sa' duōlur ketba wā ena sa' ká kē weir ē ichök.

²⁰ Egipto wakpa tō ikā watuēttsa José a ketba kuēkī. Es Egipto ká kos de Egipto blú ulā a.

²¹ Ñies Egipto wakpa kos atē blu' kanē mēsopaie.

²² Ie'pa sacerdotēpa ká e' ē kē tōne José wā. Egipto blú tō chkewō kakmeke ie'pa a, e' kuēkī ie'pa kē wā ikā watōnetttsa.

²³ E' ukuōkī tā José tō iché Egipto wakpa a:

—A' wákpa kos ena a' ká kos e' to'ttsa ye' tō se' blú a, e' kuēkī i'ñe tā a' kos atē ie' ulā a. Iyiwō i' tsūmi a' tō tā ikuatkō.

²⁴ Mik iwōne tā iyiwō tso' dōkā saco skēl, etā itsā yōttsa saco et mè Egipto blú a. Iyiwō ēyök atē e' dōr a' a kuatkē, ñies a' yamipa ulitane ā ñanoie.

²⁵ Etā ie'pa tō iūtē:

—Be' tō sa' tsátkē ketba ulā a. Be' er bua' sa' tā. E' kuēkī sa' e' chōke Egipto blú kanē mēsopaie.

²⁶ Es José tō kawō mé Egipto wakpa a tō iyiwō tso' dōkā saco skēl e' tsā yōttsa saco et mè Egipto blú a. I'ñe tā e' wēkeiā ie'pa tō es. Egipto sacerdotēpa ē kē kawōtā iyiwō tsā muk Egipto blú a, ie'pa ká kē dē' Egipto blú ulā a e' kuēkī.

Jacob tō ittē bata ché José a

²⁷ Es Israel aleripa e' tséat senuk Gosen, ká e' ate Egipto. Ká e' kos de ie'pa ulá a. Ee ie'pa alóne taië.

²⁸ Jacob sene'ia ká e' a duas dōka dabom eyök ki kul (17). Duas de ie' ki cien eyök ki dabom tkëyök ki kul (147).

²⁹ Mik ie' tö ittsé tö iduökewatke, eta José tsuk patkéitō tā ichéitō ia:

—Moki be' er buaë chak ye' a, e' tā be' ulá múwa ye' tu' dikia iwà kkachioie tö moki i kiekeyö be' a e' waweraëbö. Ye' nu kē wōtarwā Egipto.

³⁰ Mik ye' blénewa mia ye' dēütōpa itōki, eta ye' nu yōttsa ká i' ki tsūmi wōtewa ie'pa pō a.

Eta José tö iūtē:

—Es yō iweraë.

³¹ Iyē tö iché ia:

—Ichō ña moki Skëköl wōrki tö be' iweraë es.

Eta José tö ittē mé moki iyē a. Eta Jacob wōmewa ika' ki tā Skëköl kikékaitō.

48

Jacob er buaë ché José ala'r a

¹ E' ukuōki tā ie'pa wā biyō debitu José a: “Be' yē duōke tso' suluë.” Eta José mia isauk ila'r bōl mí iwa e' tā.

² Mik ie'pa tö iché Jacob a tö José debitu be' sauk, eta ie' e' tkëka isulú wa ika' ki.

³ Eta ie' tö iché José a:

—Skëköl Diché Ta' Íyi Ulitane Tsata e' e' kkayë' ye' a ká kiè Luz ate Canaán ee. Ee ie' er buaë yē' ye' a

⁴ tā ichéitō ña: “Ye' tö be' aleripa alōweraë taië. Ie'pa dōraë ká taië e' wakpaie. Ká i' meraëyö ie'pa a, e' atdaë ie'pa ulá a kekraë michoë.”

⁵ Be' ala'r bōl, Efraín ena Manasés, e'pa kune kam ye' dō Egipto e' yōki. Ie'pa tsétköyö wes ye' wák ala'r es wes ye' ala'r Rubén ena Simeón dōr ye' ala'r es.

⁶ E' kueki ká meraëyö ie'pa a wes ye' wák ala'r a es. Ie'pa itōki be' ala'r ská kurmi, e'pa dōr be' wák a. Erë ie'pa dōr Efraín ena Manasés ëlpa, e' kueki ká ñe' kak dōraë ie'pa ulá a ñies.

⁷ Mik ye' manét Padán-aram e' demi Canaán dōkettsatke Efrata, eta ee ñala ki be' mi blénewa ye' yōki. Ee ye' tö ie' nu blé'waat Efrata ñalé ki. (Í'ñe tā ká e' kiè Belén.)

⁸ Mik Jacob tö José ala'r sué eta ichakéitō:

—¿Sēpa dōr yi?

⁹ Ie' tö iūtē:

—I'pa dōr ye' ala'r mé Skëköl tö ye' a ká i' ki.

Eta iyē tö iché ia:

—Ie'pa tsūbitu ye' ska' as ye' er bua' chō ie'pa a.

¹⁰ Jacob kënewatke e' kueki iwōbla kē wawëria buaë. E' kueki José tö ila'r patkémi tsinet iyē o'mik. Eta Jacob tö italapa paklō'wé wōalattsé.

¹¹ E' ukuōki ichéitō José a:

—Ye' ibikeits tö ye' kē tö be' suepaia, erë Skëköl tö kawō mé ye' a be' ena be' ala'r suōie.

¹² Eta José tö ila'r skéttsa iyē o'mik tā iwōëwa dō iski iyē dalōioie.

¹³ E' ukuōki tā ila'r bōl klō'wëwaitō iulá a. Efraín mí José ulá bua'kka, Manasés mí José ulá bakli'kka. Es itsémiitō iyē ska'. Eta Efraín ate Jacob ulá bakli'kka, Manasés ate Jacob ulá bua'kka.

14 Erë Jacob ulà bua'kka mékà Efraín dur ie' ulà baklì'kka e' wökir kì. Erë e' dör alà tsirla. Eta iulà baklì'kka mékàitö Manasés dur ie' ulà bua'kka e' wökir kì. Erë e' dör alà kibi. Es Jacob ulà tsétkò wì'kè iö'kè.

15-16 Eta ier bua' ché José a i' es:

“As Skëköl er buaë chö ala'r böi i' a kékraë.

Ye' yëpa bak Abraham ena Isaac, e'pa bak Skëköl e' dalöiök, e' tō ye' kkō'nami kuaë dō ikkë tã.

Ie' tō ye' tsatké kékraë iyi sulusi ulà a.

As ala'r i' wa kē ye' chōwa sulitane éna kékraë.

Ñies ye' yëpa bak Abraham ena Isaac as e'pa kē chōwa sulitane éna kékraë.

As ala'r i' alör tajë ká ulitane kì.”

17 Jacob ulà bua'kka mékà Efraín wökir kì, e' kē mēne José a buaë. E' kuëkì ie' tō iyë ulà bua'kka e' klö'wëwà mèkà ilà kibi dör Manasés e' wökir kì.

18 E' dalewa ichéitö iã:

—A yëwö, kē idör es! I' dör alà kibi. Be' ulà bua'kka mükà i' wökir kì.

19 Erë iyë kē wà iöne es. Ie' tō iché iã:

—A alà, e' jcher ye' wà, e' jcher ye' wà! Ie' alördaë tajë, ie' dōraë kēkëpa tajë.

Erë itsirla êk e' dōraë kēkëpa tajë shutë ikibi tsatã. Ñies ie' aleripa dōraë ká tajë e' wakpaie.

20 Es e' ã diwö wa Jacob er buaë skà ché italapa a i' es:

—Mik Israel aleripa er buaë cheke ñi a eta ie'pa tō icheraë ñi a i' es: ‘As Skëköl er buaë chö be' a wës Efraín ena Manasés e'pa a er buaë yëne es.’

Es Jacob er buaë ché Efraín a, Manasés a imēne, e' tsatã.

21 E' ukuökì tã José a ichéitö:

—Ye' duökewatke erë Skëköl tō a' kkō'neraë. Ie' wà se' aleripa mirane Canaán wë se' yëpa bak senuk eë.

22 Ye' tō ká bua'ie méat be' a ime'bakyö be' ëlpa a e' tsatã. Ká e' kië Siquem. E' yë'ttsã ye' tō amorreowak ulà a ñippë wa.

49

Jacob tō ittë bata ché ila'r kôs a

1 Jacob tō ila'r kië e' ska' tã ichéitö ie'pa a: “A' e' skōwà ye' o'mik. Ì tkōraë a' tã e' wà chekeyö a' a:

2 “A ala'rla, a' e' skōwà tsinet ye' ttö ttsök, ye' dör a' yë. Yë' ttö ttsö.

3 “A Rubén, be' dör ye' alà kibi.

Be' dör ye' diché tsá e' alé.

Be' dalöiërtã' tajë, be' diché tã' tajë be' ëlpa tsatã.

4 Erë i' ñie tã kē idör es.

Be' dör wës di' yöliie es kē iwöklör yës.

Be' tō ye' dalöseq'wà. Be' sene'kã ye' alaköl tã.

E' kuëkì be' kē dalöiërpaia wës ko'k es.

5 “Simeón ena Leví, e'pa dör ñi ëlpa; ie'pa tabë tso' ñippoie ë.

6 jwë ie'pa e' dapa'uke eë ye' kē shkak!

Ie'pa tö wëpa kötulur kësik ë kuëkj.

Baka wë'ñe klökicha blublu e' télorakitö éanas.

⁷ Ie'pa kësik dör suluë ichökke
e' kuëkj ie'pa kawö tköraë suluë.

¡Ye' tö ie'pa aleripa powërami senuk iëlpa malepa aleripa shuà wì a dià a!

⁸ “A Judá, be' ëlpa tö be' kikeraka taië.

Be' bolökpa klö'wëwaraë be' tö ikulí a,

es be' e' alöraka ie'pa kî.

Be' ëlpa ekka e' wöörawa iski be' dalöioie.

⁹ ¡A Judá, be' dör ye' alà!

Be' dör wës ma'name alà es.

Mik ì ttéitö tã ikaté one,

etã ie' e' wöéwa e' téwã iski wës ma'name këchke es.

¿Yí dömi ie' tsiriuk?

¹⁰ Judá aleripa döraë blu'paie taië kekraë dö mik iblú chök de etã.

Blu' e' ttö iuteraë sulitane tö.

¹¹ Ie' tö iburro pupula müëke uva shuà.

Ñies idatsi' skuöke uva diö wa.

¹² Ie' wöbla dör daloloë uva diö tsatã.

Ie' kà dör saruruë baka tsu'diö tsatã.

¹³ “Zabulón serdaë dayë kkömik.

Eë taië kanò irirke ese ké tso'.

E' kã kkö dörawã Sidón kkömik.

¹⁴ “Isacar dör wës iyiwak tso' dalí oie diché tã taië ese e' mùtër enuk iwé a es.

¹⁵ Mik ie' isuë tö kã e' dör buaë sènoie ñies ènoie,

etã ie' tsiwö kî dalí dekane kaneblök.

Ie' e' mëttsã kaneblök kanè mésoie, ké tkine e' kî.

¹⁶ “Dan ditséwö shuà s'shulirdaë buaë yësyësë wës Israel aleripa e' ditséwö malepa es.

¹⁷ Dan döraë wës tkabë chök tso' ñalã kkö a tö kabaio kuè iklö a tã iwák brutane itsiwwökka ese es.

¹⁸ “¡A Jehová, ye' tso' be' panuk tö ye' tsatkó!

¹⁹ “Gad ppök ñippökwakpa döraë taië.

Erë ie' tö ie'pa pperaë, itötieraë.

²⁰ “Aser kã kî chkè kata' buaë tskirdaë.

Ì wörke qos e' dör buaë shutë mène buaë blu'pa a.

²¹ “Neftalí dör wës sulí alaki dur áie ala'rla tã bua'buaala ese es.

²² “José dör wës burro kañiru suë dur di' tum kkömik es,

wës burro pupula kañiru suë dur kã tukir kî es.*

²³ Kuaböt namépa éna sulu iar,

ie' kî kuaböt uyérakitö kësik wa.

* **49:22 José dör wës burro...kã tukir kî es:** Ñies hebreoie ttë e' mane'wëmisö i' es: José dör wës kal tsikirke di' kkömik es; tkakã iké kköiëule e' mik buaë, ñies iwördaë taië.

24 Erë ie' ulà diché darërë;
e' wa ie' wà ishrame' shuirikar darërëë,
kë ulà shtrirtà'wà yës.

Skëköl tò ie' a diché e' mé.
Skëköl e' dör Jacob Këköl e' diché ta' taië.
Skëköl e' dör Israel aleripa kk' nukwak.
Ie' tò Israel aleripa tsatkeke.

25 A José, be' yë e' Këköl tò be' kimeke kekraë.

E' dör Skëköl Diché Ta' Íyi Ulitane Tsata,

Ie' er buaë chöraë be' a.

Kālī buaë patkeraë ie' tò be' daliwö kī.

Ñies be' a di' atdaë buaë iyök kī as be' dalikua talar buaë.

Be' aleripa alakölpa ala'r döraë taië, ñies be' iyiwak döraë taië.

Es Skëköl er buaë chöraë be' a.

26 Be' yë er buaë yë' be' a,
e' tkōka ye' yë er buaë yë' ye' a e' tsata.

Skëköl tò José shukit iēlpa shua iwōkirie,

e' a ie' er buaë chō michoë wës kabata yōbië kë erta'wa es.

27 “Benjamín dör wës chichi kañiru kësikie ese es;

bla'mi ta iyiwak ttéwaitō katē,

tsālī ta ibata watiéwaitō.”

28 E'pa dör Israel ditséwōpa daia itōkī dōka dabom eyök kī bōt (12), e' yēpa tsá. Es ie'pa yë tò ie'pa a iché mik ie' tò ittē bata ché ie'pa a etā.

Jacob blēnewa

29 Jacob tò iché ila'r wēpa a: “Ye' blērkewa e' kéwō dōkewatke. Mik ye' blēnewa, etā ye' nu blōwa ákuk a ká wē ye' yamipa nu blēne eë. Pō e' atē wēm kié Efrón dör hititawak e' ká a.

30 Ká e' atē Macpelá Mamré wōshaë. Ká e' atē Canaán. Ká e' ena ákuk e' wato'tsa Efrón tò Abraham a as Abraham tò iyamipa nu blō eë.

31 Eë Abraham ena ilaköl Sara, ñies Isaac ena ilaköl Rebeca, e'pa nu blēne. Eë ye' tò ye' alaköl Lía, e' nu blé'wā ñies.

32 Ká e' ena ákuk e' wato' hititawak tò.”

33 Mik Jacob tò ttē e' kōs ché one etā ie' e' téwane ika' kī ta iblēnewa mía idētōpa itōkī.

50

1 Etā José tò iyē nu paklō'wēwā wōalattséitō ta iijé taië.

2 E' ukuōkī ta ie' tò egiptowak dör s'nu kanéukwakpa e'pa kié iyē nu kapeyōkwā as kë inurwa. Etā es ikanewérakitō.

3 Ikanewérakitō dōka ká dabom tkëyök (40 días), ekkë kawō kiane ikanewoie e' kuëkī.

Egiptowak tò ischō eriaitsé kawō dōka dabom kuryök (70 días).

4 E' ukuōkī ta José ttē Egipto blú kuëblupa ta, ta ichéitō ie'pa a:

—A' éna er bua' chak ye' a, e' ta a' yú ichök Egipto blú a

5 tò mik ye' yë duōkewatke, etā ie' tò ye' ka' ie' a ttē muk Skëköl wōrkī tò inú blerawayō ákuk kane'at ie' wák tò atē Canaán e' a. E' kuëkī kawō mú ña ie' nu tsomi blēwā eë. Mik ye' iblēwā ta ye' dotkene.

6 Etā Egipto blú tò iitē:

—Be' yú be' yë nu blōkwā wës ie' tò be' a iki' es.

⁷ Età José míà iyè nu blökwa. Egiptowak kuëblupa kôs e'pa míyal ie' ta.

⁸ Jacob yamipa êkka ena José yamipa êkka ena iëlpa e'pa kôs mí ñies. Ie'pa ala'r ena ie'pa iyiwak e'pa ê atëat Gosen.

⁹ Ñies pë' mí taijè karreta kî ena kabaio kî. Es pë' mí taijè José ta.

¹⁰ Mik ie'pa demi kâ kiè Goren-ha-atad atë tsinet di' Jordán diwö tskirke e' kker ee, età ee ie'pa ulitane tō Jacob nu wötërkewa e' kèwö tkö'wè dalō taijè wa. Eë José tō iyè griaitsé dōkâ kâ kul.

¹¹ Mik canaánwak serke ee, e'pa tō Jacob nu wötërkewa kèwö tkö'wè e' sué, età ie'pa tō iché: “Mokî egiptowak tō s'nu wötërkewa e' kèwö tkö'wèke dalō taijè wa.” E' kuëkî kâ e' kiè mékâ ie'pa tō Abel-Misraim. * Kâ e' atë tsinet di' kiè Jordán e' kkōmik.

¹² Es Jacob ala'r tō iyè nu kanewé wës ie' tō iyè ie'pa a es.

¹³ Ie'pa wâ inû mîtsër Canaán ibléwarakitō ákuk yōule Abraham wâ iyamipa pōie e' a. E' atë Macpelá. E' watō'ttsa hititawak kiè Efrón tō Abraham a. Kâ e' atë Mamré wōshaë.

¹⁴ Mik José dëutō nu blène one, età ie' biteane Egipto. Ie' ëlpa ena pë' ulitane mine ie' ta e'pa kôs biteyalne ie' ta.

José ëlpa suanékane ie' yōkî

¹⁵ Jacob blënëwâ e' ukuōkî ta José ëlpa tō ibikeitsé: “Isalema José éna sulu se' arke. Ì kôs wamblè' se' tō ie' kî e' skéie se' we'ikeraëitō.”

¹⁶ E' kuëkî ie'pa ttè mémi ie' a: “Kam be' yè blërwa,

¹⁷ età ie' tō sa' a iché tō ichō be' a: “Ì kôs suluë wamblè' sa' tō be' kî, e' olo'yō sa' kî.” E' kuëkî sa' kkōchō be' a tō e' olo'yō sa' kî. Sa' tō be' yè e' Këköl dalōieke e' kuëkî.”

Mik biyō e' demi José a, età ie' ië siarë.

¹⁸ Età iëlpa demi iwōkî. Ie'pa wōéwa dō iskî idalōioie ta ichérakitō:

—I' sa' de be' wōrkî. Sa' dōr be' kanè mésopa.

¹⁹ Età ie' tō ie'pa iuté:

—Kè a' suanuk. Ye' kè a' a' shulinuk Skëköl skéie.

²⁰ A' iyi sulu bikeits wamblè ye' kî, erë e' mane'wëttsane Skëköl tō buaë se' kî. E' wa taijè pë' tsatkëne i'ñe ta.

²¹ E' kuëkî kè a' suanuk. Chkewö meraëyö a' a' ena a' ala'r kôs a.

Es ie' tō ie'pa a iché er buaë wa. E' tō ie'pa ttsë'wéne buaë.

José blënëwâ

²² José ena iyè alikpō yamipa e'pa sene'ia Egipto. Ie' sene' dōkâ duas cien eyök kî dabom eyök (110).

²³ Ie' tō ilà Efraín talapa e' ala'r suéia. Ñies ie' tō ilà Manasés e' alà kiè Maquir e' ala'r suéia.

²⁴ Kâ et ta ie' tō iché iëlpa a: “Ye' duökewa e' kèwö kianeia tsir. Erë Skëköl wák tō a' kîmeraë. Ie' tō a' yelurdaë kâ i' kî. Kâ yè'bakitō mè Abraham a ena Isaac a ena Jacob a e' a' a' tsemiraëitō.”

²⁵ Età ie' tō iëlpa kiè as ie'pa ttè mù ie' a Skëköl wōrkî. Ie' tō ie'pa a iché: “Skëköl tō a' yerattsa kâ i' kî. Mik e' tka, età ye' sik tso' blëule e' tsūmî e' ta.”

²⁶ Mik ie' blënëwâ Egipto, età ie' kî duas de cien eyök kî dabom eyök (110). Ie' nu kapeyanewâ as kè inurwâ e' iënewâ s'nu kélkuō a.

* **50:11 Abel-mizraim:** Hebreoie kâ kiè e' wâ kiane chë egiptowak schö griaitsé.

Israel aleripa yërulune Egipto

Éxodo 1.1-20.21

Yëkkuò i' kiè si'kuaie *Éxodo*, e' wà kiane chè *yërulune*. Kam sa' tò yëkkuò i' mane'ù seraq se'ie, ishàbòts mane'q' sa' tò dō capítulo 20.21. Ì mane'q' sa' tò e' blatëule mañat tsini. Et tsini e' dör capítulo et dō capítulo dabom eyök kî skel (1-15). Iët tsini e' dör capítulo dabom eyök kî teröl dō capítulo dabom eyök kî pàköl (16-18). Ibata èk tsini e' dör capítulo dabom eyök kî sulitu dō capítulo dabom böyök (19-20).

Et tsini e' tò se' a ipakè tò ì bak Israel aleripa ta ie'pa mia Egipto e' tsatkök ketba yöki e' ukuöki. Kewe ie'pa kawö tka buaë Egipto. Ie'pa ena ie'pa iyiwak alöne tajë. Kä tka tajë ta egiptowak suanémi dō Israel aleripa e' alöka ie'pa ki. E' kuëki ie'pa tò Israel aleripa suë suluë ta iwe'ikérakitò siarë. Ie'pa kérakitò kaneblök darërëë kë patuëta'. Erë Skëköl tò ie'pa weirke e' suë ta wëm kékaitö eköl ie'pa yöktsa egiptowak ulä a. Wëm e' kiè Moisés, e' è tò yëkkuò i' kit. Skëköl e' k'kayë' ie' a ta iwák kiè yë'itö ia. E' ukuöki ta ipatkéitö Israel aleripa yöktsa Egipto. Moisés tò iché Egipto blú a tò Israel aleripa ömine. Erë Egipto blú kë éna Skëköl ttö iutak. E' kuëki Skëköl tò egiptowak we'iké siarë tsäkië ie' diché tajë wa. E' wa ie' tò ikkaché ie'pa a ena Israel aleripa a tò yi dör ie'. Skëköl tò Israel aleripa tsatkée yëttsa Egipto ie' diché tajë wa, e' wa ie'pa de ie' ichaie ena ie' de ie'pa Këkölie. Ie'pa yënëttsa Egipto e' k'ewö tkö'uk ie' tò ie'pa patké duas bit ekké.

Iët tsini e' tò se' a ipakè tò wës Skëköl tò ie'pa wëttse' ena ie'pa kime'itö shköktkö kä sir poë wë kë yi serku' eë. Erë ie'pa tò ie' tsiriwë tajë kabene wa, erë ie' tò ie'pa tié ena ie'pa tsatkéitö ibolökpa yöki er bua' wa.

Ibata èk tsini e' tò se' a ipakè tò Skëköl ena Israel aleripa ttè me' ñi a. Mik ie'pa de Sinai këbata a, etä ie' tò ittè dalöiëno mé ie'pa a dökä dabop. Ie' tò iché ie'pa a tò ie'pa tò ie' ttè dalöiëno e' kos iutë buaë, e' ta ie'pa doraë ie' wák icha chökke ena ie'pa a ie' er buaë chöraë kä malepa wakpa tsäta.

Israel aleripa tso' Egipto e'pa weine tajë

¹⁻⁴ Israel kiè ñies Jacob e' ala'r dë'mi Egipto ie' ta, e'pa kos yamipa ta'. Ie'pa kiè Rubén, Simeón, Leví, Judá, Isacar, Zabulón, Benjamín, Dan, Neftalí, Gad ena Aser.

⁵ Jacob yamipa mine ie' ta Egipto e'pa dökä dabom kuryök (70) seraq. Erë José, e' tso'tke Egipto kewe iyamipa yöki.

⁶ Kawö tka tajë, etä José ena iëlpa blërulune. Ñies iyamipa dë'mi Egipto ie'pa ta, e'pa kos blërulune se.

⁷ Erë Israel aleripa alöne tajë, e' kuëki ie'pa de diché ta' tajë. Ie'pa tso' Egipto wa'ñe.

⁸ E' ukuöki ta blu' ské tkënekä eköl e' kë wä José paké jcher. Ie' tò iché egiptowak a:

⁹ "Ye' ttö ttsö. Israel aleripa dör tajë. Ie'pa diché tkökä se' diché tsäta, dō' ie'pa e' alöka se' ki.

¹⁰ Mik se' bolökpa ñippömi se' ta, e' ta dō' ie'pa ñi wöiökä se' ppök se' bolökpa ta, ta es imi'miyal se' yöki. E' kuëki se' tò ibikeitsö bua'iewä tò wës se' tò ie'pa wöklö'wëmi as kë ikí alör tajë."

¹¹ E' kueḵi egiptowak tö iwökirpa patké Israel aleripa we'ikök kanè darërè wa aš ieriyardak. Ie'pa tö ikérak ká yuök böt chkewö dapa'woie Egipto blú a. Ká e' kiè Pitón ena Ramsés.

¹² Israel aleripa we'ikeke ie'pa tö siarè, erè ikí alörkerak tajë. E' kueḵi egiptowak suarke tajë ie'pa yöki.

¹³ Egiptowak tö ie'pa ké kanëblök kësik wa.

¹⁴ E' tö ie'pa eriawé tajë. Ikérakitö skauchka yuök shtrót shtrót u yuoie. Nies ikérakitö kanëblök kañika kanè ulitane uk. Es Israel aleripa kos we'ikérakitö siarè.

¹⁵ E' kúie ta Egipto blú tté alakölpa kiè Sifrá ena Puvá e'pa ta. Ie'pa dör hebreowak* alakölpa alà kurke e' kanëukwakpa. Ie' tö iché ie'pa a:

¹⁶ —Mik a' tö hebreowak alakölpa alà kurke, e' kaneweke, eṭa isaú ÷i iwák dör? Iwák wëm e' ta ittöwa. Iwák dör alaköl, e' ta imúat, kè ittarwa.

¹⁷ Erè alakölpa e'pa tö Skëköl dalöieta'. E' kueḵi ie'pa kè wa Egipto blú ttö iutène wës itö iché es. Ie'pa ala'r wëpa méat ttsë'ka.

¹⁸ Eṭa Egipto blú tö ie'pa kiéie ta ichéitö iarak:

—÷lök a' tö iwamblé es? ÷lök a' tö ala'rla wëpa e' méat ttsë'ka?

¹⁹ Ie'pa tö iuté:

—Hebreowak alakölpa kè alà kur wës egiptowak alakölpa es. Ie'pa alakölpa dör darërè. Ie'pa alà kur bet buaë. Mik sa' demi, eṭa ie'pa alà kunetke.

²⁰⁻²¹ Es Israel aleripa kí alönëmi tajë. Ie'pa diché kí iërke tajë. Sifrá ena Puvá e'pa tö Skëköl dalöieta'. E' kueḵi Skëköl tö ie'pa kimé, ala'r méitö ie'pa a tajë.

²² Eṭa Egipto blú tö ikueblupa ulitane a kawö mé tö hebreowak ala'rla wëpa kune kos e' ömi di' ki. Alakölpa ã múat.

2

Moisés kune'

¹ E' kéwö ska' ta wëm eköl dör Leví aleri, e' senéwa alaköl dör Leví aleri nies ese ta.

² Eṭa ie' alà skà kékä e' dör wëm. Eṭa imi tö isué tö alala buaala, e' kueḵi ibléwaitö dö si' mañat.

³ Mik imi kè a ilà blëneia, eṭa ie' kkö yulé et, patié buaë kiöchka tso' chku'a'chku'a' ese wa aš kè a di' tköwa. E' ukuöki ta alala iéwaitö kkö a, méreitö di' kiè Nilo e' kkömik kakö tso' e' shua.

⁴ Eṭa alala kutä e' duëser kamië ikí sauk tö wës idömi.

⁵ E' ukuöki ta Egipto blú e' alà busi mia kuök di' a. E' dalewa tayëpa tso' ie' wa ikanè mésopaie e'pa shkö iëter ákitö ki. Eṭa ie' tö kkö sué kakö shua. Ikanè mésopa eköl patkémiitö itsukbitu.

⁶ Eṭa ie' tö ikkökékä ta isué tö alala wëm a'ria eköl e' iuke. Ie' isué er siarè wa ta ichéitö:

—Bëbëla i' dör hebreowak.

⁷ E' wösha bëbëla kutä de ta ichéitö ia:

—÷Be' kí ikiane tö ye' mi' tayë hebreowak yulök eköl be' a alala sē kkö'noie aš itala'uitö itsu' wa?

⁸ Eṭa Egipto blú alà busi tö iuté:

—Be' yú iyulök.

Eṭa bëbëla kutä mia imi yulök ta idebitu iwa.

⁹ Eṭa Egipto blú alà busi tö iché alà mi a:

* **1:15 hebreowak:** E' kiè nies Israel aleripa.

—Alà i' tsúmi kkò'nú ña tala'ú ña buaë. Ye' tò be' patueke iki. Eta imi wà ilà mítser tala'wë.

¹⁰ Mik alà de bërie, eta imi wà ibitëtserne Egipto blú alà busi a. Eta ie' tò iklö'wë wës ie' alà ekka es. Ikië mék'aitö Moisés.* Ie' tò iché:

—Ye' tò iyë'ttsa di' a.

E' kuëki ie' tò ikië méka es.

Moisés tso' Egipto e' tkashkar

¹¹ Moisés kibineone. Ká et tã ie' mía iyamipa hebreowak, e'pa pakök. Eta ie' tò isuë tò iyamipa weirke siarë kanëblök darërë. Eta ie' isuë tò egiptowak eköl tso' iyami hebreowak eköl e' ppök siarë.

¹² Eta ie' kã suë kã wa'ñe. Kë ie' wã yí sune. E' dalewa ie' tò egiptowak e' ttëwã inú wötëwã ie' tò ttsa'wö a.

¹³ Bule es tã ie' skã e' yëttsa, eta ie' isuë tò hebreowak böi tso' ñippök ñita. Ie' tò iëköi tso' eköl ppök, e' a iché:

—¿Iök be' tso' be' yami ppök?

¹⁴ Eta hebreowak e' tò iiüté:

—¿Yi tò be' tkëka sa' wökirie sa' shulökwakie? ¿Be' tso' ye' bikeitsök ttëwã wës egiptowak kötwãbö es?

Mik ttë e' tstsé Moisés tò, eta e' tò ie' suawë. Ie' ibikeitsé: “Ie'pa wã ijchënëwã tò ye' tò egiptowak kötwã.”

¹⁵ Mik e' jchënëwã Egipto blú wã, eta ie' tò Moisés ttökwa patké. Erë Moisés tkashkar ie' yöki, mía senuk kã kië Madián eë. Eë ie' e' tkëre di' tum biule kkömi.

¹⁶ Kã e' a sacerdote† serke eköl kië Reuel. E' alà busipa dökã kul. E' diwö wã alà busipa e'pa dë'bitü di' chkök kul' a mè iyë iyiwak a yë.

¹⁷ Eta iyiwak kkö'nukwakpa skã wëpa debitu busipa trë'wëmi. Eta Moisés e' kékã e' tò busipa tsatkée. Eta ie' tò di' mé iyiwak a.

¹⁸ Mik ie'pa demine iyë ska', eta iyë tò ie'pa a ichaké:

—¿I' wa' i'ñe a' dene bet?

¹⁹ Ie'pa tò iiüté:

—Egiptowak eköl tò sa' tsatkée iyiwak kkö'nukwakpa ulà a. Ie' di' yëttsa mé iyiwak a.

²⁰ Iyë tò iché ia:

—¿Wë wëm e'? ¿Iök a' iméat ekörla? A' yú itsukbitü as ichkö se' tã.

²¹ Es Moisés e' tséat senuk wëm e' ska'. E' ukuöki tã Reuel tò ilà busi kië Séfora, e' mé Moisés a sënowaie ita.

²² Eta Moisés alà kékã eköl kië mék'aitö Guersón‡ wã chéitö: Kã i' kï ye' dör o'ka.

²³ Dwas tka tajë, eta Egipto blú blënewã. Erë Israel aleripa kköchökeia tajë kekraë kanë darërëë kuëki. Ie'pa kköchöke tajë e' tstsé Skököl tò.

²⁴ Ttë me'bak ie' tò Abraham a ena Isaac a ena Jacob a e' wã tsá detke kanewë. E' kuëki ie' tò ibikeitsé tò Israel aleripa kimeräyö i' tã.

²⁵ Ie' tò ie'pa suë tã ie' éna iane tò i' tköke ie'pa tã.

3

Skököl tò Moisés patké Israel aleripa tsatkök

* **2:10 Moisés:** Hebreoie s'kië e' wã kiane chë iyëulettsa. † **2:16 sacerdote:** Kë se' wã ijcher yësyësë tò sacerdote wëse e' dör, erë kë idör wës i'ñe itso' es. ‡ **2:22 Guersón:** Hebreoie s'kië e' wã kiane chë kã bānet wakpa.

¹ Ká et tə Moisés tso' inuaki Jetró,* e' iyiwak kkö'nuk. Inuaki kaneblöke sacerdoteie Madián. E' dalewa ie' wə inuaki iyiwak mıtser ká sir po, e' jaishet, demi Skököl kébata kiè Horeb† ee.

² Eta ee Jehovah biyöchökwak bua'ie e' e' kkachéwa ie' a bö' wörkueie taiè kal tsir elka şua. Moisés tò isuéwa bua'ie tə isué tò kal wöbatsekä taiè bö'ie, erè kè ñarwa.

³ Eta Moisés tò ibikeitsé: “¿wì dör i? Ye' mí isaük i kuèki kal wì kè ñarwa.”

⁴ Mik Jehovah tò isué tò Moisés dökewatke tsinet bö' ñarke e' o'mik isaük, eta Skököl tò ichaké:

—jA Moisés! jA Moisés!

Moisés tò iiuté:

—¿İ?

⁵ Eta Skököl tò iché ia:

—Kè be' dökwa tsinet. Wé be' dur e' ké dör batse'r, e' kuèki be' klökküö yóttsa.

⁶ Ye' dör be' yé e' Kéköl ena be' yépa bak ká iaiaè kiè Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Kéköl.

Moisés suane Skököl saukwa, e' kuèki ie' e' wöbakakéwa.

⁷ Erè Jehovah tò iché ia:

—Ye' isué tò wépa dör ye' icha tso' Egipto e'pa weirke siarè. Ie'pa kköchöke taiè ikanè wökirpa ulà a e' ttséyö. Ye' wə ijcher buaè tò iweirkerak siarè.

⁸ E' kuèki ye' dè'ttsa ie'pa tsatkök egiptowak ulà a. Ye' tò ie'pa yerattsa ká e' ki. Ye' wə ie'pa miraè ká taiè buaè ese ki. Ká e' ki iyi ulitane tskir buaè, iwà wör buaè şute.‡ Ká e' ki pè' tso' taiè. E'pa ditséwöpa dör canaánwak, hititawak, amorreowak, fereseowak, heveowak, ena jebuseowak.

⁹ Ittsö, ye' tò Israel aleripa kköchöke e' tsé. Ye' tò isué tò egiptowak tò ie'pa we'ikeke siarè.

¹⁰ E' kuèki ye' tso' be' patkök Egipto blú ska' Israel aleripa dör ye' icha e'pa yökulur Egipto a. Be' yú Egipto.

¹¹ Erè Moisés tò iché ie' a:

—¿Yi ye' dör e' döwami Egipto blú wörki Israel aleripa yökulur ie' ulà a?

¹² Ie' tò iiuté:

—Be' kè m'pa ekörla. Ye' tso' be' tə be' kimuk. Mik be' tò Israel aleripa yélur Egipto a, eta a' tò ye' dalöieraè kabata i' ki. E' wa be' wə ijcherdaè tò ye' wák tò be' patké¹.

¹³ Erè Moisés tò ie' iuté:

—Dö' ye' m'ia tə ye' tò iché ie'pa a: “A' yépa bak iaiaè e' Kéköl tò ye' patké' a' tsatkök.” Dö' ie'pa tò ye' a ichaké: “¿İma e' kié?”, e' tə ¿i chëmi ye' tò ie'pa a?

¹⁴ Eta ie' tò iiuté:

—Ye' dör yi tso'tke e'. Ichö ie'pa a tò Ye' Tso'tke e' tò ye' patké a' ska'.

¹⁵ Skököl tò ikí ché Moisés a:

—Ñies ttè i' chö Israel aleripa a: ‘Se' yépa bak ká iaiaè kiè Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kéköl kiè Jehovah§ e' tò ye' patké a' tsatkök.’ Ttè e' chö ie'pa a. Ye' kiè dör Jehovah i' dör ye' wák kiè kekraè. Kiè i' wa ye' kirdaè aishkuö tə kekraè.

¹⁶ Be' yú Israel aleripa kuèblupa dapa'uk tə ttè i' ichö ie'pa a: ‘Jehová, dör se' yépa bak ká iaiaè kiè Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Kéköl e' e' kkayè' ye' a tə ye' a iyè'itö tò ie' tò a' weirke siarè egiptowak ulà a e' sué.

* **3:1 Jetró:** E' dör Moisés nuaki. Ie' kiè ñies Reuel ena Hobab. † **3:1 Horeb:** E' kiè ñies Sinaí. ‡ **3:8 Ká e' ki iyi ulitane tskir buaè, iwà wör buaè şute:** Ttè e' dör Hebreoie i' es: Wé baka tsu'diö ena bul alí shköke di'ie. § **3:15 Jehovah:** Hebreoie kiè e' wì dör ye' tso'tke.

¹⁷ Ñies ye' a iyë'itò tò a' tsatkeraëitò egiptowak tso' a' we'ikök e'pa ulà a. Ie' wà a' miraë ká buaë ese kî. Ká e' kî íyi ulitane tskir buaë, iwà wör buaë shütë. Ká e' wakpa ditséwöpa dör canaánwak, hititawak, amorreowak, feresewak, heveowak, ena jebuseowak.' Ttë e' chö ie'pa a.

¹⁸ Israel aleripa kueblupa tò be' ttö ttseraë tã be' yú ie'pa tã Egipto blú ska' tã ttë i' chö ie' a: 'Jehová dör hebreowak Këköi, e' dë'bitü sa' wöki. E' kueki sa' ömi ká mañat shkar ekkë wé kě yi ku' ese ska' iyyiwak ña'uk Jehová dör sa' Këköi e' dalöioie.' Ttë e' chö ie' a.

¹⁹ Erë ye' wà ijcher buaë tò ie' kě tò ie'pa a kawö e' mepa éanas. Ye' kawöta ie'pa yöktsa ye' diché taië e' wa.

²⁰ E' kueki ye' diché taië e' kkacheraëyö egiptowak a. Ì weraëyö ie'pa shua e' tò ie'pa tkiweraë. E' wa ie'pa we'ikeraëyö siarë. E' ukuöki tã Egipto blú tò Israel aleripa erami as imi'yal.

²¹ Ñies ye' tò egiptowak keraë ie'pa dalöiök taië. E' kueki mik a' e' yökettsa Egipto a, etã a' kě minuk ulà wöchka.

²² Israel aleripa e' alakölpa kôs e'pa tò íyi yöule inukölchka wa ö orochka wa ö datsi' ese kak kieraë egiptowak alakölpa serke bánet ö iserkerak Israel aleripa u a esepa a, e' kôs ieraë a' ala'r tò. Es a' tò íyi bua'buatso' taië Egipto e' yerattsã ie'pa ulà a.

4

¹ Erë Moisés tò iüté:

—Ie'pa kě tò ye' ttö klö'wepa. Kě itö ye' ttö iütëpa. Ie'pa tò ye' a icheraë: “Jehová kě dë'bitü be' ska'.”

² Etã Skëköi Jehová tò ie' a ichaké:

—¿Ì a'tser be' wà ulà a?

Moisés tò iüté:

—Ye' shko kéli.

³ Jehová tò iché ia:

—¡Iuyömi iski!

Etã Moisés tò iuyémi iski. E' wösha tã ishko kéli yönane tkabëie. Moisés e' skéu iyöki bet

⁴ erë Jehová tò iché ia:

—¡klö'úwa ikirë bata a ulà wa!

Etã Moisés tò iklö'wéwa etã imiane shko kéliie.

⁵ Etã Jehová tò iché ia:

—Mik be' dene Egipto, etã be' tò iü es as ie'pa tò iklö'ü mokî tò ye' dör a' yëpa bak ká iaiäë kië Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Këköi e' e' kkaché be' a.

⁶ I' tã be' ulà tiúwa be' batsi' a.

Etã Moisés ulà tiéwa ibatsi' a. Mik ie' ulà yétsa, etã ie' isuë tò iwölineka saruruë duë kië lepra e' wà.

⁷ Etã Skëköi tò iché ia:

—Be' ulà skà tiúwane be' batsi' a.

Etã Moisés tò iwé es. Mik ie' ulà yétsane, etã ie' ulà buanene buaë.

⁸ E' ukuöki tã Skëköi tò iché ia:

—Ì kkachéyö be' a kéwe e' kě klönerak iwà, ñies ie'pa kě wà be' ttö iütëne, e' tã iët skà ü. Isalema e' klö'wëmi ie'pa tò.

⁹ Erë e' kôs wa ie'pa kě wà be' ttö klöne be' ttö iütëne e' tã di' chköka di' kibi a e' töttsã ká sí kî. Mik e' tēnettsã ká sí kî etã di' miaraë péie.

¹⁰ Moisés tò iüté:

—¡Ayewê! ¡A ye' Këkö! Ye' siarala, kë tto buaë. E' kë dör i'ñe ãme be' ttöke ye' ta etä. Es ye' wák dër ká iaiäë. Ye' ttö ɛnaë. Ye' kë a s'iutër buaë.

¹¹ Erë Jehová tö iüté:

—¿Yi tö a' a kkö méat? Ye' wák tö a' méat kë tto ö kë kukuö wattsër. Nies a' wöbla kë wawër ö a' wöbla wawër e' kôs méat ye' wák tö a' a.

¹² E' kuëki be' yú. Mik be' ttöke, etä ye' tso' be' ta. Ì kiane ye' kî tö be' tö ichè, e' kkacheraë ye' tö be' a.

¹³ Erë Moisés tö iché iä:

—¡A këëpa! Ye' kköchö be' a tö o'ka patkömi ye' skéie.

¹⁴ Etä Jehová uluneka ie' kî ta ichéitö iä:

—E'ma be' ël Aarón dör Leví aleri ¿ima e' bikeitsè be' tö? Ye' wä ijcher tö ie' ttö buaë. Ie' tso'tke ñalä kî datse be' ska'. Mik ie' tö be' sué, etä e' tö ie' tstsë'wëmi buäë.

¹⁵ Ì kôs chak be' éna e' kôs chö Aarón a as ie' tö ichöne. Ye' wák tö a' bö! kimeraä as a' ttö buaë. Ì kiane ye' kî tö a' tö iwë e' kkacheraë ye' tö a' a.

¹⁶ Aarón ttöraë be' skéie. Ie' döraë be' ttekölie wës be' dör ye' tteköl es. Ì cheke ye' tö be' a e' cherane be' tö ie' a ta e' cherane ie' tö a' yamipa a.

¹⁷ Shko kéli së tsúmi. E' wa ì kë or yi a ese wëraëbö. Ie'pa wökrardawä iweblök.

Moisés míane Egipto

¹⁸ E' ukuöki ta Moisés míane inuäki, Jetró ska' ta ichéitö iä:

—Kawö mú ña. Ye' kawöta shkökmine Egipto ye' yamipa sauk tö itso'iarak tstsë'ka.

Etä Jetró tö iüté:

—Èkëkë. Be' shkö wöbla wa.

¹⁹ Moisés tso'ia Madián, etä Jehová tö iché iä:

—Yi kî be' kiarke ttëwä Egipto, e'pa blërulune. Kë ì dalö ta'ia be' kî eë. E' kuëki be' yüne Egipto.

²⁰ Etä Moisés tö ilaköl ena ila'r tkéka burro kî ta imíyal Egipto. Ie' wä Skököl shko kéli dami ulä a.

²¹ Jehová tö ie' a iché:

—Mik be' demi Egipto, etä ye' tö diché me'bak be' a ì kë or yi a ese woie, e' wakaneü kröröë Egipto blü wörki. Erë ye' tö ie' a er suluë meraë as kë ie' tö Israel aleripa ömine.

²² Etä ttë i' chö ie' a: 'Jehová tö iché be' a: Israel aleripa dör wës ye' alä wëm tsä es.

²³ Ye' tö be' a ichétke tö ie'pa ömine as imi'yalne ye' kîkökka. Erë be' kë wä ie'pa a kawö mène as imi'yal. E' kuëki be' alä wëm tsä e' tterawayö. Ttë e' chö ie' a.

²⁴ Moisés ena iyamipa minia ñalä kî etä wé ie'pa kapökerö ñalä kî, eë Jehová debitu Moisés ska' ittökwa.

²⁵ Erë Moisés alaköl Séfora e' tö ák di'dië klö'wéwä e' wa ilä tottola kkuölit téé tsir. E' kkuölit takla pé wa ie' tö Moisés klö patié ta ichéitö Moisés a: "Moki be' tso'ia ye' wëmie pé i' wa."

²⁶ Etä Jehová tö Moisés émi. (Séfora tö ilä tottola kkuölit téé tsir e' kuëki ie' tö iché Moisés a tö "be' tso'ia ye' wëmie pé i' wa.")

²⁷ Etä Jehová tö Aarón a iché: "Be' yú Moisés ñalé yulök wé kë yi serku' eë." Aarón míä Moisés ñalé yulök ta ie' ikué Skököl kébata a. Eë ishke'wëitö wöalattsè wa.

²⁸ Età ì kòs chök Jehová tò Moisés patkë', e' pakéne Moisés tò Aarón a. Ñies ì kě or yì a ese kkayë' Jehová tò Moisés a wawë e' kòs pakéneitö Aarón a.

²⁹ E' ukuökj tã ie'pa bõl mýal Israel aleripa kueblupa dapa'ukka kapakök ie'pa ta.

³⁰ ì kòs yë' Jehová tò Moisés a e' pakéne Aarón tò Israel aleripa kueblupa a. Ñies ì kě or yì a ese kkayë' Jehová tò Moisés a e' kòs wë Moisés tò Israel aleripa ulitane wörkj.

³¹ Israel aleripa tò Aarón ttë klö'wë. Mik ie'pa éna iane tò Jehová éna ie'pa dalërke, ñies tò ie'pa weirke siarë e' suëitö, etã ie'pa e' wöëwa ìskj ie' dalöiök.

5

Moisés ena Aarón ttë Egipto blú tã

¹ E' ukuökj tã Moisés ena Aarón mýal Egipto blú ska' tã ichéitö iã:

—Jehová dör Israel aleripa e' Këköl, e' tò iché be' a tò e'pa dör ie' icha. Ie'pa ömi as imi'yal wë kě yì serku' eë kawö tkö'uk ie' dalöioie.

² Erë Egipto blú tò iüté:

—¿Yi dör Jehová? Ye' kě wã ie' suule. Ye' kě kawötã ie' ttö iütök. Ye' kě kawötã Israel aleripa ökmi. E' kuekj kě ye' tò Israel aleripa epami.

³ Etã ie'pa tò iché:

—Hebreowak Këköl e' dë'bitu sa' wökj. E' kuekj sa' ömi kã mañat shkar ekkë wë kě yì ku' ese ska' iyiwak ña'uk sa' Këköl Jehová e' a idalöioie dö' ie' tò sa' wömëttsã duökwa duë a ö tabë a.

⁴ Erë Egipto blú tò iüté:

—A Moisés. A Aarón. ¿Iök a' kj ie'pa kiane wöklö'wë ikanë a? ¡A' ena a' yamipa yúshka kanëblök!

⁵ Ñies Egipto blú tò iché ie'pa a:

—I'ñe tã Israel aleripa tso' tãjë kã i' kj, etã ¿wës a' kj ikiane tò ie'pa kě kanëblöiã?

⁶ E' diwö wa Egipto blú tò iché ikanë wökirpa a:

⁷ —Tala'chka kösi e' kě tsarbituiã Israel aleripa a skauchka shtrót shtrót yuoie wës se' tò ikanewërö es. As ie'pa wákpa mi' itsuk.

⁸ Erë ikörak iyuök kòs kekraë iyuekerakitö ekkë, kě wöarwa yës. Ie'pa bikënak ë tãjë, e' kuekj ie'pa arkerak: 'Mishka iyiwak ña'uk se' Këköl a'

⁹ Ie'pa kj kó kanëblök darërë. Kanë mú ie'pa a tãjë as kě itö kachë iütö.

¹⁰ Etã ikanë wökirpa mýal tã ichéitörak Israel aleripa a: —Egipto blu' tò kawö mé tò kě a' tala'chka kösi tsarbituiã.

¹¹ I'ñe tã a' wakpa kawötã iyulök wë a' ikué, e'ma eë itsúbitu. Erë a' kawötã iyuök kòs a' iyueke kenet ekkë, kě wöarwa.

¹² Etã Israel aleripa miã Egipto kã wa'ñe kachka ëse yulök tala'chka skéie.

¹³ Kanë wökirpa tò ikérak kanëblök kësik wa tã ichekerakitö ie'pa a kekraë: "A' tò iyuö kòs a' tò iyueke kenet mik sa' tò tala'chka mekeia a' a ekkë."

¹⁴ Egiptowak tò Israel aleripa wëlepã me'kã ñi wökirie. E'pa ppeke egip-towak tò tsa' bata wa tã ichekerakitö ie'pa a:

—¿I kuekj a' kě wã iyöne chki ena i'ñe wës kenet es?

¹⁵ Etã Israel aleripa kanë wökirpa mýal kköchök Egipto blú wöa. Ie'pa tò iché iã:

—A kékëpa. ¿I kuekj be' tò be' kanë mésopa we'ikë es?

¹⁶ Tala'chka kě mèneia sa' a, erě ie'pa kǝ ikiane tō sa' tō iyuè kōs sa' a tala'chka merkeia tǝ iyörke ekkē. Ie'pa tō sa' ké kaneblök kēsik wa. Nies sa' ppekeitō siarē. ¡A kēkēpa, be' wakpa iane iwiie!

¹⁷ Egipto blú tō ie'pa iutē:

—¡A' dör bikēwakpa wöchka! E' kuēkǝ a' icheke kēkraē: “¡Mishka kǝ bānet iyiwak ña'uk Jehovah a!”

¹⁸ ¡A' yúshka kaneblök! Erě kě tala'chka kōsi merku'ia a' a, erě a' kawōtǝ iyuök kōs kenet a' tō iyueke ekkē.

¹⁹ Mik Israel aleripa kanē wōkirpa a iyēne tō ie'pa kawōtǝ iyuök kēkraē kōs iyuekerakitō kenet ekkē, etǝ ie'pa ɛriane tajē.

²⁰ Ie'pa e' yélur Egipto blú ska' de wé Moisés ena Aarón tso' ie'pa panuk eɛ.

²¹ Ie'pa tō iché iarak:

—Ì wamblé a' tō sa' kǝ e' kuēkǝ as Jehovah tō a' we'ikō. Egipto blú ena ikuēblupa e'pa éna sa' ǝr suluē. A' iane iwiie. E' dör wēs a' wakpa tō tabē mé ie'pa a ǝs sa' ttōwǝ ie'pa tō es.

Moisés kköché Skököl a

²² Etǝ Moisés tō iché Jehovah a:

—A Jehovah. ¿Iök be' tō Israel aleripa we'ikeke siarē? ¿Iök be' tō ye' patkē'bitu ié?

²³ Mik ye' dē'bitu ttök Egipto blú tǝ be' ttō wa, etǝ ie' tō wépa dör be' icha e'pa kǝ we'iké siarē. Dō ikkē tǝ iweirkeia iwák suē. Erě be' kě wǝ ì one yēs ie'pa tsatkoie.

6

¹ Etǝ Jehovah tō ie' iutē:

—Kukuie bö isüeraē tō wēs ye' tō Egipto blú we'ikeraē. Ye' diché tajē e' wa ye' tō ie' keraē ie'pa ökmi. Ye' diché wa ye' tō ie' keraē ie'pa patkökmi ikǝ kǝ.

Skököl tō Moisés skǝ patkémine Egipto blú ska'

² Nies Skököl tō iché Moisés a:

—Ye' dör Jehovah.

³ Mikǝ ye' e' kkeyē Abraham a ena Isaac a ena Jacob a, etǝ ye' iché tō ye' dör Skököl Diché Tǝ' Íyi Ulitane Tsatǝ e'. Erě ye' kiē Jehovah, e' kě yēne ye' wǝ ie'pa a.

⁴ Ye' tō ttē me' ie'pa a. Ye' tō iyē'at ie'pa a tō kǝ kiē Canaán e' merayō a' aleripa a. Eɛ ie'pa bak senuk wēs o'ka kǝ es.

⁵ ¡Ñe ye' wǝ ijcher tō ie'pa weirke siarē. Egiptowak tō ie'pa keke kaneblök darērēē kēsik wa. E' kuēkǝ ttē me'bak ye' tō ie'pa a e' wawēkeyō ¡ñe tǝ.

⁶ E' kuēkǝ be' yú ichök ie'pa a tō ye' dör Jehovah. Egiptowak tō a' we'ikeke siarē kanē darērēē wa, e' kōs ulǝ a a' yerattsǝ ye' tō. Ye' tō egiptowak we'ikeraē siarē ye' diché tajē e' wa. Es a' tsatkeraē ye' tō egiptowak ulǝ a.

⁷ Ye' tō a' klō'weraē ye' ichapaie. Ye' dōraē a' Kēköl. A' wǝ ijcherdaē tō ye' dör Jehovah. Ye' dör a' Kēköl. A' wǝ ijcherdaē tō ye' tō a' yē'lur egiptowak bak a' we'ikök kanē darērēē wa e' ulǝ a.

⁸ Ye' wǝ a' miraē kǝ muk ye' kablē' Abraham, Isaac ena Jacob e'pa a eɛ. Kǝ e' meraē ye' tō a' a. E' atdaē a' a. Ye' dör Jehovah e' tō iché es.

⁹ Etǝ Moisés tō ttē e' skǝ chēne Israel aleripa a. Erě ie'pa ɛriarke tajē kanē darērē kuēkǝ. E' kuēkǝ ie'pa kě wǝ ittō iutēne.

¹⁰ Etǝ Jehovah tō iché Moisés a:

¹¹ —Be' yú ichök Egipto blú a tō kawō mú ye' ichapa a e' yöktsǝ Egipto a.

12 Erë Moisés tö Jehovah iuté:

—Israel aleripa kë tö ye' ttö iutè, etä ¿wes Egipto blú ye' ttö iutèmi? Ye' kë tto buaë.

13 Etä Jehovah tö Moisés ena Aarón e'pa patkémí ichök Israel aleripa a ena Egipto blú a tö “Jehová tö sa' patké Israel aleripa yökulur Egipto.”

Moisés ena Aarón ditséwöpa

14 I' dör Moisés ena Aarón ditséwö datse iyépa wa:

Rubén e' dör Jacob alà wëm tsá, e' ala'r dör Hanoc, Falú, Hesrón ena Carmí. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kôs dör Rubén aleripa.

15 Simeón ala'r wëpa dör Jemuel, Jamín, Óhad, Jaquín, Sóhar ena Saúl. Saúl mì dör cananeawak. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kôs dör Simeón aleripa.

16 Leví sene' duas döká cien eyök kǝ dabom mañayök kǝ kul (137). I'pa dör ila'r wëpa ikibi êk dō ibata êk: Guersón, Quehat, ena Merarí.

17 Guersón ala'r wëpa dör Libní ena Simí.

18 Quehat sene' duas cien eyök kǝ dabom mañayök kǝ mañat (133). Ie' ala'r wëpa dör Amram, Ishar, Hebrón ena Uziel.

19 Merarí ala'r wëpa dör Mahli ena Musí. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kôs dör Leví aleripa.

20 Amram sene'wǝ iyéchke kiè Jocabed e' ta. E' dör Moisés ena Aarón mì. Amram sene' duas cien eyök kǝ dabom mañayök kǝ kul (137).

21 Ishar ala'r wëpa dör Coré, Néfeg ena Zicrí.

22 Uziel ala'r wëpa dör Misael, Elsafán ena Sitrí.

23 Aarón sene'wǝ alaköl kiè Eliseba e' ta. E' dör Aminadab alà busi ena Nahasón kutà. E' ala'r wëpa kiè Nadab, Abihú, Eleasar ena Itamar.

24 Coré ala'r wëpa dör Asur, Elcaná ena Abiasaf. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kôs dör Coré aleripa.

25 Eleasar dör Aarón alà, e' sene'wǝ Futiel alà busi ta. E' alà kune kiè Finees. E'pa kôs datse iyé tsá kiè Leví e' wa.

26 Aarón ena Moisés e'pa patkè' Jehovah tö Israel aleripa yökulur Egipto a dapaulekǝ wes ñippökwa kǝ tajè e' dapa'ù es.

27 Aarón ena Moisés e'pa ut Egipto blú ta as ie' tö kawö mù ie'pa a Israel aleripa yöktsarak Egipto a.

Aarón tté Egipto blú ta Moisés skéie

28 Mik Jehovah tté Moisés tso' Egipto e' ta,

29 etä ichéitō iǝ:

—Ye' dör Jehovah. Ì kôs chekeyō be' a e' skà chōne Egipto blú a.

30 Erë Moisés iuté:

—A Jehovah, ye' kë tto buaë, etä ¿wes Egipto blú ye' ttö iutèmi?

7

1 Etä Jehovah tö iché Moisés a:

—Ye' ttö tsó. Be' èl Aarón ttōraë Egipto blú ta be' skéie wes ye' ttekōlpa ttōke ye' skéie es.

2 Ì kôs chekeyō be' a, e' cherane be' tö Aarón a ta Aarón tö icherane Egipto blú a as ie' tö kawö mù a' a Israel aleripa yöktsarak Egipto a.

3 Erë ye' tö Egipto blú er darè'wékewa. Ì kë or yi a ese wërayō Egipto ye' diché tajè e' wǝ kkachoie. Ie'pa wōkradawǝ isǝuk.

⁴ Egipto blú kě tō a' ttō iutepa. Erē ye' tō egiptowak we'ikeraē siarē ye' diché taiē e' wa. Es ye' tō Israel aleripa yeralur. Ie'pa dōr ye' a wēs ñippōkwakpa tso' taiē es. Ie'pa dōr ye' icha.

⁵ Egiptowak we'ikēyō siarē ye' diché taiē wa ñies Israel aleripa yéttsayō e' ukuōkī tā egiptowak tō isuēraē tō mokjē ye' dōr Jehová.

⁶ Moisés ena Aarón e'pa tō iwakanewē wēs Jehová tō iché ie'pa a es.

⁷ Mik ie'pa ttē Egipto blú tā etā Moisés kī duas tso' dabom paryōk (80). Aarón kī duas tso' dabom paryōk kī mañat (83).

Aarón shko kéli yōnane tkabēie

⁸ Jehová tō iché Moisés ena Aarón a:

⁹ —Egipto blu' tō a' a iché: 'Ì kě ɔr yi a ese ú', e' tā ichō Aarón a tō ishko kéli iuyōmī iškī as iyōnar tkabēie Egipto blú wōrkī.

¹⁰ Etā Moisés ena Aarón mīa Egipto blú ska' etā ie'pa iwē wēs Jehová tō iché ie'pa a es. Aarón tō ishko kéli uyēmi iškī Egipto blú ena ikueblupa e'pa wōrkī tā iyonane tkabēie.

¹¹ Etā Egipto blú tō wēpa wā íyi jcher taiē ena ie'pa awápa esepa tsuk patké. Ie'pa tō ikanewē ñi suē isiwē wa.

¹² Ie'pa shko kéli uyēmi iškī ñies tā iyonane ñies tkabēie. Erē Aarón shko kéli tō Egipto shko kéli katéwarak seraā.

¹³ Erē Egipto blú ɛr téwā darērēē wēs Jehová tō iyē' es. Ie' kě wā ie'pa ttō iutēne yēs.

Jehová tō di' yuē pēie

¹⁴ E' ukuōkī tā Jehová tō iché Moisés a:

—Egipto blu' ɛr téwā darērēē. Kě ie' éna Israel aleripa akmīne.

¹⁵ Bule bla'mi mik ie' mīa di'kka, etā be' yú ttōk ie' tā. Ie' panú di'kka. Shko kéli yōnane tkabēie e' kéli tsūmī.

¹⁶ Ie' a ichō: 'Jehová dōr hebreowak Kēkōl, e' tō ye' patké ichōk be' a tō ie' ala'r ōmīne as imi'rak ie' kīkōkka ká wē kī kě yi sērku' eē. Ikkē tā kam bō ie' ttō iutō yēs.'

¹⁷ E' kuekī Jehová tō ye' patké ichōk be' a: 'Ire' bō isuēraē tō mokī ie' dōr Jehová. Mik ye' tō di' ppē shko kéli a'tsēr ye' wā e' wa, etā di' miāraē pē wōchka.

¹⁸ Nima duōlurdaē. Di' alaburdakā suluē. Egiptowak kě a di' e' yanuk, taiē ie'pa dako'wēkaraēitō.'

¹⁹ Ñies Jehová tō iché Moisés a:

—Ichō Aarón a tō ie' shko kéli klō'ú tā ikōka di' kōs tso' ie'pa wā yē ese tsākā. Di'la, batsōri, di' wōblē, di' blō tso' ese kōs tsākā ie' ulā kōka as imi'a pēie. ¡Es imiāraē pē wōchka di' blō ulitane yōule kal wa ō ák wa ese a!

²⁰ Etā Moisés ena Aarón iwakanewē wēs Jehová tō iché ie'pa a es. Aarón tō ishko kéli kēka e' wa di' ppēitō Egipto blú ena ikueblupa wōshāē. Etā di' kōs ekkē mīa pēie.

²¹ Nima kōs duolur. Di' alanewā suluē kě yar egiptowak a. ¡Ká wa'ñe di' mīa pē wōchka!

²² Erē egiptowak awápa tō iwē ñies isiwē wa. E' kuekī Egipto blú ɛr téwā wēs Jehová tō iyē' es. Ie' kě wā Moisés ena Aarón ttō iutēne yēs.

²³ Ie' mīane iu a. Kě tkīne íyi kōs kī.

²⁴ Egiptowak kōs kě a di' yar e' kuekī ie'pa tō di' wōblē biē di' kkōmik di' manene yottsāie.

Jehová tō egiptowak we'iké siq̄rē bukuē' wa

25 Jehová tō di' kiē Nilo e' suluq̄'wā e' k̄i k̄a de kul,

8

1 etā ie' tō iché Moisés a:

—Be' yú Egipto blú ska' t̄a ichō iā: 'Jehová tō ye' patké ichök be' a' i' es: Ye' ichapa ómine as imi' ye' dalōiök.

2 Kē be' tō ie'pa èmi, e' t̄a ye' tō bukuē' alōwerakā taiē a' k̄a k̄i a' we'ikoie.

3 Di' Nilo a' bukuē' alōrdaē taiē shūteē. E' e' yōralur di' a' mirawā be' u a'. Idōrawā weshkē wē be' kapōke ee, be' ka' k̄i. Nies idōrawā be' kueblupa u a' ena be' yamipa kōs e'pa u a'. Iē' tiurawā wē a' ulōke ese a' ena wē a' pan wōtuōke ese kōs a'.

4 Bukuē' urdakā be' k̄i ena be' kueblupa k̄i ena kōs be' k̄a wakpa tso' e'pa k̄i.'

5 Etā Jehová tō Moisés a iché:

—Ichō Aarón a' tō ie' ulā ena ie' shko kéli kōkā di' kibi ena di' tsitsir ena batsōri kōs ekkē tsākā as bukuē' dōkā di' a' Egipto kōs wā iōkkā.

6 Aarón tō ishko kéli kēkā Egipto di' kōs tsākā. Etā Egipto k̄a wa'ñe bukuē' alōnekā taiē.

7 Erē egiptowak awāpa tō iwē ñi suē isiwē wa. Ie'pa tō bukuē' alōwēkā ñies.

8 E' ukuōk̄i t̄a Egipto blú tō Moisés ena Aarón e'pa tsuk patké t̄a ichéitō ie'pa a:

—A' tō ikiō Jehová a' tō bukuē' yōlur ye' k̄i ena ye' k̄a wakpa kōs k̄i ñies. E' yéluritō etā ye' tō a' yamipa émimi as imi' iyyiwak ña'uk Jehová dalōioie.

9 Etā Moisés tō Egipto blú iūtē:

—Ichō ña tō ¿mik be' k̄i ikiane tō ye' tō ikiē Jehová a' be' k̄i ena be' kueblupa k̄i ena be' k̄a wakpa kōs k̄i as bukuē' kē tō a' tsiriwēiā t̄a iātdaē di' ē a'?

10 Egipto blú iūtē:

—Ikiō Jehová a' bule.

Etā Moisés tō iché ie' a:

—E' wā tkōraē wēs be' k̄i ikiane es as be' wā ijcher tō kē yi dōr wēs sa' Kēkōl Jehová es.

11 Bukuē' e' yōlurdane be' u a' atdaē di' ē a'. Kē itō be' tsiriwēpaia. Nies be' kueblupa ena be' k̄a wakpa kōs kē tsiriwēpaiaitō.

12 Etā Moisés ena Aarón e' yēttsā Egipto blú wōwa. E' ukuōk̄i t̄a Moisés ikiē Jehová a' tō bukuē' patkē'bitū Egipto blú k̄i e' trē'ūmi ie' yōk̄i.

13 Etā Jehová tō iwanewē wēs Moisés tō ikiē iā es. Bukuē' tso' egiptowak u a' iupamik u'rki e' kōs duolur.

14 Egiptowak tō bukuē' nu kōs shté dapa'wē taiē. E' nu alabunekā suluē k̄a e' kōs a'.

15 Erē mik Egipto blú tō isuē tō ie' tsatkēne bukuē' ulā a, etā ier téwane darērēē wēs Jehová tō iyē' es. Kē ie' wā Moisés ena Aarón ttō iūtēne.

Mulū'shwak patké taiē Jehová tō ie'pa k̄i

16 E' ukuōk̄i t̄a Jehová tō iché Moisés a:

—Ichō Aarón a' tō ie' shko kéli kōkā siwā' k̄i e' wa íyök po ppō as imi'a mulū'shwakie Egipto wa'ñe.

17 Etā iwanewérakitō es. Aarón tō shko kéli kēkā t̄a íyök po ppéitō iwa etā íyök po tso' Egipto wa'ñe e' m̄iā mulū'shwakie e' iēnekā se' k̄i ñies iyyiwak kōs k̄i.

¹⁸ Egiptowak awápa ima'wé mulu'shwak alöukka isiwé wa, erë kě iwá yöne ie'pa a. E' dalewa mulu'shwak iënekä tajë ie'pa ki ñies iyyiwak ki.

¹⁹ Eta iwépa tó iché Egipto blú a:

—i'! dör Skëköl kanë moki!

Erë ie' er téwä darërë wës Jehová tó iyë' es. Kě ie' wä ie'pa ttö iütëne.

Ö iëkä tajë Skëköl tó ie'pa ki

²⁰ E' ukuöki ta, Jehová tó iché Moisés a:

—Bule bla'mi Egipto blú mi'ke di'kka, e' kueki be' e' kōka bla'mi ta be'yú ñi kukwa ita. Ichö ie' a: 'Jehová tó ye' patké ichök be' a i' es: Ye' ichapa ömine as imi' ye' kikökka.

²¹ Kě be' tó ie'pa èmine, e' ta ye' tó ö tajë patkeraë be' ki ena be' kueblupa ki ena kōs be' kâ wakpa tso' e'pa ki. Ö iërdakä egiptowak u kōs ekkë ki dō iyök ki.

²² Mik e' wä de a' ki, eta ö patkeraëyö a' ë ki. Wé ye' ichapa serke Gosen eë ö kě suepasö yës. Es be' éna iarmi tó moki ye' dör Jehová, e' durse kâ i' ki.

²³ Be' kâ wakpa e'pa ë we'ikeraë ie' tó. Erë ye' ichapa kě we'ikepayö. E' wä tkōraë bule.'

²⁴ Es Jehová tó iwakanewé. Ö dettsa chkaie Egipto blú u a ena ikuëblupa u a ñies Egipto wa'ñe e' a. Ö tó Egipto kâ kōs klö'wéwä sē, sulu'wéwä yës.

²⁵ Eta Egipto blú tó Moisés ena Aarón tsuk patké ta ichéitö ie'pa a:

—A' yú, e' ma a' Këköl a iyyiwak ña'uk. Erë kě a' e' yökulur Egipto a.

²⁶ Moisés tó iüté:

—Kě e' dör buaë es. Sa' iyyiwak ña'weke sa' tó sa' Këköl Jehová e' a, e' dör iyyiwak dalöieke a' tó skëkölie ese. A' tó sa' suë iyyiwak ese ña'uk, e' ta a' tó sa' ttëwami ák wa.

²⁷ Sa' kawötä shkök dō kâ mañat dō wé kě yi serku' ese ska'. Eë sa' tó iyyiwak ña'weke sa' Këköl Jehová a wës kawö méatitö sa' a es.

²⁸ Egipto blú tó iché:

—A' kě mine kamië shütë, e' ta ye' tó a' èmimirak wé kě yi serku' ese ska', iyyiwak ña'uk a' Këköl Jehová e' a. A' Këköl Jehová a ikiö ye' ki.

²⁹ Moisés tó iüté:

—Mik ye' e' yëttsa ië, eta ye' mia' Jehová a ikiök be' ki as ö pormi be' yöki ena be' kueblupa yöki ena be' kâ wakpa kōs e'pa yöki. Erë kě be' tó sa' kitö'ukia. Kě be' tó Israel aleripa wöklö'uk as imi' iyyiwak ña'uk Jehová a.

³⁰ Mik Moisés e' yëttsa Egipto blú wōwa, eta ie' ikië Jehová a.

³¹ Eta Jehová tó iwé wës Moisés tó ikië ie' a es. Es ö po'wëmiitö Egipto blú yöki ena ikuëblupa yöki ena ikâ wakpa kōs e'pa yöki. Kě ö ateia etkla wë'ia.

³² Erë Egipto blú er skä téwane darërë. Kě ie' wä Israel aleripa anemi.

9

Jehová tó egiptowak iyyiwak ttélur

¹ E' ukuöki ta Jehová tó iché Moisés a:

—Be' yú ttök Egipto blú ta, ta ichö ia: 'Jehová dör hebreowak Këköl, e' tó ichë i' es: Ye' ichapa ömine as imi' ye' kikökka.

² Be' kě tó ie'pa èmine, be' tó ie'pa wöklö'wekeia,

³ e' ta ye' tó duë mekaraë be' iyyiwak kōs e' ki ye' dichë tajë wa. Be' kabaio, be' burro, be' kameio, be' baka ena be' obeja ekkë kōs duölurdaë.

⁴ Erë Israel aleripa iyyiwak ulitane kě duöpalur etö wë'ia. Es ye' tó ikkacheraë tó ie'pa dör ye' ichapa.'

⁵ Età Jehovaha tò ikéwō méwā i' es:

—E' kōs weraëyō bule.

⁶ Bule es ta Jehovaha tò iwé. Egiptowak iyiwak kōs e' duolur. Erë Israel aleripa icha kē du'wā etō wē'ia.

⁷ Egipto blú tò Israel aleripa icha sauk patké etā ie' isué tò mokī Israel aleripa icha kē du'wā etō wē'ia. Erë ie' er kītēwā darërëë. Kē ie' wā Israel aleripa a kawō mēne as imi'rak.

Jehová tò duè mékà egiptowak kī skuëkie

⁸ E' ukuökī ta Jehovaha tò iché Moisés ena Aarón a:

—Muluchka tso' bö'kkō a e' klō'ú ta as Moisés tò iuyō siwā' kī Egipto blú wörki.

⁹ Muluchka e' po ardaë Egipto kōs e' kī. E' tskirdane ie'pa kī skuëkie ñies iyyiwak kī.

¹⁰ Etā Moisés ena Aarón muluchka klō'wé bö'kkō a ta imia Egipto blú ska' ta e' wörki Moisés tò muluchka uyé siwā' kī. Etā egiptowak mik imonekà skuëkie. Ñies iyyiwak kōs mik imonekà skuëkie.

¹¹ Egipto awāpa kī skuëk tskinekà tajë wēs imalepa es, e' kuëkī ie'pa kē dē' Moisés wörki.

¹² Erë Jehovaha tò Egipto blú er darë'wēwā as kē itō Moisés ena Aarón ttō iutō wēs ie' tò iyē' es.

Mò wōsi sēsēë ese patké Jehovaha tò egiptowak kī

¹³ E' ukuökī ta Jehovaha tò iché Moisés a:

—Be' e' kōkà bule bla'mi etā be' yú Egipto blú a ichök: 'Jehová dör hebreowak Kēköl, e' tò iché be' a i' es: Ye' ichapa ömi as imi'rak ye' kīkōkka.

¹⁴ Kē be' wā ye' ttō iutēne i' ta, e' ta ye' tò iyi sulusi kōs patkeraë be' kī ena be' kuëblupa kī ena a' wakpa kōs e' kī. Es be' wā ijcherdaë tò kē yi ku' ye' tsata ká wa'ñe.

¹⁵ Ye' mú kī ikiane, e'ma ye' tò iyi sulusi me'kabak be' kī ena be' yamipa ulitane kī a' eukwa ká i' kī.

¹⁶ Erë ye' wā be' tso'ia ttsē'ka as be' tò ye' diché tajë e' saù, ñies as yi dör ye' e' ttē pakar ká wa'ñe.

¹⁷ Erë be' er dör suluë kekraë. Kē bö ye' ichapa Israel aleripa émi.

¹⁸ Bule ikkē mò wōsi sēsēë ese patkeraëyō a' kī tajë. E' dardaë tajë a' kī tkōkà kenet idarke Egipto e' tsata.

¹⁹ Mò wōsi sēsēë e' tò a' tso' u'rki ena a' iyiwak kōs tso' kañikā e' ttēmilar sē. E' kuëkī a' iyiwak ena i' kōs tso' a' wā kañikā e' blök patkō u' dikia as itsatkēr.

²⁰ Etā Egipto blú kuëblupa wēlepa suane Jehovaha ttō yōkī. E'pa tò iyyiwak blé, ñies ikanē mēsoapa blé u' dikia.

²¹ Erë imalepa kē wā Jehovaha ttō klōne, e'pa tò icha méat u'rki.

²² Etā Jehovaha tò Moisés a iché:

—Be' ulā kōkà siwā' kī as mò wōsi sēsēë ese dar tajë Egipto kōs a. E' ardaë ie'pa kī ena iyyiwak kī ñies idaliwō tso' rak iwā e' kī.

²³ Mik Moisés tò shko kéli kēkà siwā' kī, etā Jehovaha tò alā bla'wé tajë wōñawētō tajë dōttsā iyök kī etā mò wōsi sēsēë ákwōie e' patkéitō Egipto kōs a.

²⁴ Es Jehovaha tò mò wōsi sēsēë ese patké tajë Egipto ká wa'ñe a. Etā mò wōsi ese darke tajë ena ká wōñarke tajë, kē iwōklōrtā. Kē yi wā e' suule yēs Egipto.

²⁵ Etā mò wōsi e' biteshka tajë i' kōs tso' ká áie a e' kī, se' kī ena iyiwak kī ñies. Dalí kuá kōs pēluritō sulu'wēluritō. Kal tso' ká wa'ñe e' ulā jchérolone.

²⁶ Erë ká kiè Gosen, wé Israel aleripa serke, e' a mò wösi kè dane yës.

²⁷ Eta Egipto blú tò Moisés ena Aarón tsuk patké ta ichéitò ia:

—Ire' yò isué tò ye' e' wamblé suluë. Jehová e' ttè dör mokië. Eta ye' ena ye' ká wakpa sa' iane iwüe.

²⁸ Tajë alá blarke ñies mò wösi darke tajë e' kè dalë'ttsëneia sa' a. Jehová a ikiò tò iwöklö'üne, e' ta ye' tò a' ekemi. Kè yò a' wöklö'wëia.

²⁹ Eta Moisés tò iuté:

—Ye' e' yéttsa ká i' a ta bet ye' ikieke Jehová a, eta mò wösi ena alá wöñarke qos e' wöklördawa as be' wa ijcher tò Jehová dör ká wa'ñe e' wák.

³⁰ Erë ye' wa ijcher buaë tò be' ena be' kueblupa kam tò Sa' Këköl Jehová e' dalöid.

³¹ Eta daliwö kiè lino e' tso' wörkuaie ena cebada e' wö ta'tke, e' kueki iweinewa se.

³² Erë daliwö kiè trigo ena centeno, kè e' dë' wes kam iwörkua bur e' kueki.

³³ Mik Moisés e' yéttsa ká e' a mía bānet, eta eë ie' tò ikië Jehová a. Eta bet ta mò wösi kè daneia ñies ká kè wöñaneia. Kalì tajë e' kè yëneia.

³⁴ Mik Egipto blú tò isué tò kalì kè yërkü'ia, mò wösi kè darku'ia ena alá kè blarku'ia, eta ie' e' wambléne suluë. Kè ie' è er darë'newa ñies kueblupa.

³⁵ Es Egipto blú er téwa darërëë. Kè iwa Israel aleripa a kawö mène as imi'yal wes Jehová tò iyë'ia Moisés ttè wa es.

10

Jehová tò ditski patké tajë Egipto

¹ E' ukuöki ta Jehová tò Moisés a iché:

—Be' yüne Egipto blú ska'. Ye' tò ie' ena kueblupa er téwa darërëë as ie'pa tò isaü tò ye' diché tajë, e' wa i kè or yi a ese wë ye' tò tajë.

² Ye' tò ie'pa er téwa darërëë as be' tò ipakö be' ala'r a ena be' talapa a tò wes egiptowak we'ikéyö ñies wes i kè or yi a ese wéyö tajë ie'pa wörki. Es a ulitane wa ijcher tò ye' dör Jehová.

³ Eta Moisés ena Aarón míyal Egipto blú ska' eta ichéitò ia:

—Jehová dör hebreowak Këköl, e' tò ichè i' es: “¿Mik be' tò ye' ttö dalösewemirö? Ye' ichapa ömi as imi' ye' kükökkä.

⁴ Kè be' tò ie'pa èmi bule, e' ta ditski patkeraëyö a' ká ki.

⁵ Ditski tò a' ká wà ierawa tajë, kè a íyök ulat wëneia. A' daliwö bata méat mò wösi tò e' qos katerawaitö yës. Ñies kal ulitane katerawaitö seraä.

⁶ Ñies ditski dörawa tajë be' u qos a ena be' kueblupa u a ena egiptowak qos u a. ¡ýi i'se kè süle a' yëpa bak ká iaiaë e'pa wa ie'pa tsá dë'bitü ká i' kî dō ikkë ta!”

Moisés tté one ta ie' e' wötrée ta imía.

⁷ E' bet ta Egipto blú kueblupa tò iché iblú a:

—¿Mik ta wëm e' kè tò se' we'ikëia? A blu', ie'pa ömi ie'pa Këköl dör Jehová, e' kükökkä. A blu', ¿be' kè wa isune tò se' ká sulunewatke seraä?

⁸ Eta Egipto blú tò Moisés ena Aarón tsuk patkéne eta ichéitò ia:

—A' yúshka Jehová dör a' Këköl, e' kükökkä. Erë keweie a' tò ye' a ichö tò ¿a' wënepa è mi'ke?

⁹ Moisés tò iuté:

—Sa' kawötä shkökmi sekka. Sa' kawö tajë tkö'uke Jehová a. E' kueki sa' ala'r ena sa' kékëpa, e'pa qos kawötä shkökmi. Ñies sa' obeja qos ena sa' baka qos e' mi'ke sa' wa.

10 Età Egipto blú tò iché ià:

—Iwënewa wöshak tò a' erbiköke suluë ye' kî! Ima a' erbikö tò Jehovah tò a' kîmëmi as ye' tò a' òmi a' alakölpäë ena a' ala'rë?

11 Kê iwamblërpa es. A' wëpa kibineone esepa ê yú Jehovah kîkòkka es a' kî ikiane e' kuëkî.

Età Egipto blú tò ie'pa tsukmi ké ie' yökî.

12 Erë Jehovah tò iché Moisés a:

—Be' ulà kòka Egipto kî as ditski bitu Egipto kôs wà iòkka ñies dalikua bata méat mò wösi tò e' kôs katökwa.

13 Età Moisés tò ishko kéli kékà Egipto kî età Jehovah tò siwa' patkébitu diwö tskirke e' kke Egipto kôs kî ñië nañëë. Bule es bla'mi tà siwa' wà ditski debitu.

14 Ditski tò Egipto ká kôs e' wà iéwa taië. Ekkê kê suule yi wà ká iaiäë es kê yi tò isuepaiane.

15 Es ditski dapaneká ká kôs ekkê kî. Kê a' íyök ulat tà'ia. Dalí kuá ena kalwö e' kôs bata méat mò wösi tò e' katélur ditski tò yës. Egipto kôs a' kákö kôs kal kô kôs e' kê a'ia yës.

16 E' bet tà Egipto blú tò Moisés ena Aarón e'pa tsuk patké tà iché ià:

—Ye' e' wamblé sulu a' Këköl dör Jehovah e' kî ñies a' kî.

17 Ye' kköchö a' a' i'ñe ê tò a' tò e' olo'yö ye' kî. Ikiö a' Këköl dör Jehovah e' a' ye' kî tò ditski ê trë'úlur ye' kî as kê sa' duölur.

18 Moisés e' yëttsa Egipto blú u a' tà bet ikiëitö Jehovah a.

19 Età Jehovah tò siwa' e' wötréene tsikka darërë e' wà ditski mitsër anene dayë kië Dayë Mat, e' kî. Età ditski kê a'ie yës Egipto.

20 Erë Jehovah tò Egipto blú er sulu téwane darërëë. Ie' kê wà Israel aleripa a' kawö mène as imi'rak.

Jehová tò ká ttsettseë patké Egipto kî

21 Età Jehovah tò Moisés a' iché:

—Be' ulà kòka siwa' kî as ká tsserwà ttsettseë shütëë.

22 Età Moisés ulà kékà età ká tsenewá míä ttsettseë Egipto ká wa'ñe kî döká ká mañat.

23 Kê yi wà iyami serke tsinet e' sune yës. Kê yi a' e' yënuksa wé itkër eë döká ká mañat. Erë Israel aleripa u a, eë je' ká olo tso' dalölö.

24 Età Egipto blú tò Moisés tsuk patké tà iché ià:

—A' yúshka Jehovah kîkòkka. A' ala'r kôs tsúmi. Erë a' obeja ena a' baka e' kôs múat.

25 Età Moisés tò iüté:

—Au. Be' kawötä kawö muk sa' a' sa' iyiwak tsukmi ña'wë sa' Këköl dör Jehovah e' a' idalöioie.

26 E' kúie tà sa' icha kôs, e' michoë sa' wakpa wà. Sa' iyiwak shushteke sa' tò ña'wë sa' Këköl Jehovah a' ikikokaie. Kam sa' dõmi eë età kê sa' wà ijcher iyiwak isie ëtö kiane sa' kî ña'wë Jehovah a. E' kuëkî kê sa' tò sa' iyiwak mepaat yës.

27 Età Jehovah tò Egipto blú er sulu téwa darërëë. E' kuëkî ie' kê wà kawö mène Israel aleripa a' as imi'rak.

28 E' kúie tà Egipto blú tò iché Moisés a:

—Be' e' yöttsa íë. Be' e' kkö'nú ye' yökî. Be' dene ye' sauk, e' tà be' duörawa.

29 Età Moisés tò iüté:

—Buaë bö iché es. Kê ye' dë'iane be' sauk.

11

Ala'r wëpa kibi esepa duöralur e' biyöché Moisés tö

¹ E' ukuöki ta Jehovahä tö iché Moisés a:

—Ye' tö Egipto blü ena egiptowak ulitane e' bata we'ikekeia. E' ukuöki ta Egipto blü tö a' erami, e' küie ie' wák tö a' ulitane uyerattsa da'äie ikä ki.

² Eta ichö Israel aleripa ulitane a, wëpa ena alakölpä tö íyi yöule orochka wa ena inukölchka wa, ese kak kiö egiptowak serke ie'pa pamik esepa a.

³ Eta Jehovahä tö egiptowak ké Israel aleripa dalöiök taië. Egipto blü kueblupa ena egiptowak ulitane e'pa tö iklö'wë tö Moisés dör kékëpa taië.

⁴ Eta Moisés tö iché Egipto blü a:

—Jehováä tö iché i' es: Kä shaböts nañewe ye' mi'ke Egipto kôs a.

⁵ Ala'r wëpa kibipa e' kôs duöralur. Egipto blü tso' s'wökirie e' alä wëm kibi duörawa, ñies egiptowak malepa icha kôs dö s'siarëpa tso' rak iwä iyiwö woie esepa icha duöralur ñies. Nies iyiwak uru alä wë'ñe kibi ese kôs duöralur.

⁶ Sulitane iuraë taië Egipto kôs a. Kë ese tseüle yi wä es, ñies kë yi tö ese ttsepaia es.

⁷ Erë Israel aleripa shua kë chichi isie arpa yës se' wöa ena iyiwak wöa. Es a' wä ijcherdaë tö ye' dör Jehovahä e' tso' Israel aleripa kimuk, erë egiptowak we'ikök ye' tso'.

⁸ Eta Moisés tö ikí ché ia:

—Be' kueblupa kôs döraë ye' ska', eta ie'pa e' tkörawa kuchë ki ye' wörki ta ikköchöarak ye' a: 'Be' yúshka. Be' yamipa tso' kôs be' ta e'pa tsúmirak ñies.'

Eta Moisés ulune taië e' yéttsa Egipto blü wörki.

⁹ E' ukuöki ta Jehovahä tö iché Moisés a:

—Egipto blu' kë tö a' ttö iutepa as ye' tö i kë or yi a ese kí ü taië Egipto.

¹⁰ Íyi ekkë kôs wë Moisés ena Aarón tö Egipto blü wörki, erë Jehovahä tö ie' er darë'wëwa as kë itö ittö iutö. E' kueki ie' kë wä kawö mène Israel aleripa a as imi'yal.

12

Israel aleripa tsatkëne e' kéwö

¹ Jehovahä tö iché Moisés ena Aarón tso' Egipto e'pa a:

² “Si' i' döraë a' a duas si' tsawe kekraë.

³ Israel aleripa ulitane a ichö: ‘Si' i' e' diwö dabop (10) eta u bitkue ekkë wakpa tö obeja ö chibo ese wë'ñe pupula yulö etö katë ila'r ta.

⁴ U wakpa welepa kë dör taië, kë a chkö ekkë katarwa, e' ta ie'pa tö iyamipa tso' iupamik esepa kiö chkök ie'pa ta ñita kôs iwakpa döka ekkë ena kôs ie'pa a ikatar ekkë.

⁵ Obeja ö chibo wë'ñe bua'bua, kë ki i sulu ku' ki duas tso' ek ese yulö etö.

⁶ E' blö. Si' i' e' diwö de dabop ki tkël (14) e' tsälí eta a' wä iyiwak tso' blëule ese ttö u a u a.

⁷ E' ukuöki ta a' tö iklö'ü ta u wë a a' tö ikateke, e' wëkkö kátke patiúka a' tö ipé wa.

⁸ Kä e' nañewe chkö e' katö katuule bö' a ár bacha'bacha ta ñies pan kë yöule iwölöwoka wa, ese ta.

⁹ Kë ikatar aki ena paliule elkela wë'ia. Ichkä kôs, iwökir, ikla'tska, ena iñatse e' kôs kawötä kakuëwä bö' a.

¹⁰ Kë a' tö ibata mukat dö bule es. Ibata ateia, e' ta iña'úlor bö' a.

¹¹ Mik a' chköketke eta a' e' paiö, a' klökkuö iö, a' shkö kéli klö'ü. Ye' dör Jehovahä e' tö a' tsatkeke e' kéwö tkö'weke a' tö, e' kueki a' chkö bet.

12 “ I'ñe nañewe ye' tkōraē Egipto ká kōs a egiptowak ala'r tsá wēm esepa ttōkukur. Nies ie'pa iyiwak ala'rla tsá dōr wē'ñe e' kōs tteralur ye' tō. Es kēkōlpa kōs tso' egiptowak wā dalōiē e' we'ikeraē ye' tō taiē. Ye' wák dōr Jehová e' tō ichē es.

13 U kōs a wē a' tso' e' wékkō ta'oule ipamik iyiwak pē wa e' dōr a' wakpa a ikkachoie. Mik ye' tō pé e' suē, etā ye' damitkō u e' ttōmik. Mik ye' tso' egiptowak we'ikōk siarē, etā e' kē dōpa a' ska'.

14 “ A' kawōtā kawō e' tkō'uk. A' kawōtā itkō'uk kekraē duas bit ekkē ye' dōr Jehová e' dalōioie.

15 Ká dōka ká kul e' shua a' kē kawō tā' pan yōule iwōlōwōka wa ese ñuk. E' kueki kawō tkō'weke e' diwō tsá etā pan wōlōwōka kōs ese tulōttsa a' u a. Yi tō pan yōule iwōlōwōka wa ese ñé ká kul e' shua, e' tā ese wák kē kawō tā' senuk Israel aleripa shua.

16 Kawō tkō'weke e' tsá diwō etā a' e' dapa'úka ek tsinī ěme ye' dalōioie. Nies e' diwō bata tā a' e' dapa'úkane. Ká tsá ena ibata, e' diwō kē a' kawō tā' kaneblōk yēs, ù ě alirmi a' a.

17 Kawō kiē Pan Kē Yōule Iwōlōwōka Wa, e' kēwō tkō'uk a' kawōtā. E' ě kēwō wa ye' tō a' yerattsa Egipto a seraā. E' kueki a' kawōtā e' kēwō tkō'uk. E' kēwō tkō'weraē a' tō kekraē. E' meneat dalōiē a' a ena a' ditsēwōpa datse a' itōki aishkuō tā e'pa kōs a.

18 Si' i' dōr duas si' tsá, e' diwō dabom eyōk ki tkēl (14) e' tsáli a' kē kawō tā' pan yōule iwōlōwōka wa ese ñuk dō si' i' ki diwō de dabom bōyōk ki et (21), e' tsáli etā a' tō iñēmīne.

19 Kawō kul e' shua a' kē kawō tā' pan wōlōwōka seuk u a. Yi tō pan yōule iwōlōwōka wa ese ñé ká kul e' shua, ká kuā'ki wakpa ō Israel aleripa, e' tā ese wák kē kawō tā' senuk Israel aleripa shua.

20 E' kueki i kōs yōule pan wōlōwōka wa, ese kē ñar yēs. Wē a' tso'rō eē tā a' kē kawō tā' pan yōule iwōlōwōka wa, ese ñuk.”

21 Etā Moisés tō Israel aleripa kueblupa dapa'wē tā ichéitō ia: “A' wakpa bil ekkē yú obeja ō chibo klō'uk etō etō, tsūmi a' u a' yamipa a. Ittōwā, Jehová tō se' tsatkere i' ñe, e' kēwō tkō'woie.

22 Ipē klō'ú tka' a. Etā kakō kiē hisopo e' ulā klō'ú eyōk, e' nuúka pē wa, e' wa u wékkō kátke patiúka. Kē a' e' yōkukur u a kam ká ñir e' yōki.

23 Mik Jehová tkōmi egiptowak ttōkukur, etā ie' tō u wékkō e' kátke suē iauleka pē wa etā ie' damitkō u e' ttōmik. Es Jehová kē kawō mepa ibiyōchōkwak tō ttekelur e' a' a' ttōkukur weshke.

24 A' kawōtā ttē i' kōs dalōiōk kekraē, ñies a' aleripa kōs datse a' itōki e'pa kawōtā idalōiōk.

25 Mik a' demi ká yē' Jehová tō tō imeraē se' a eē, etā a' kawōtā kawō i' tkō'uk.

26 Mik a' ala'r tō ichakē a' a: ‘Iōk se' tō kawō i' tkō'weke?’

27 Etā a' kawōtā iūtōk: ‘Iyiwak i' ttekesō Jehová dalōioie ie' tō se' tsatkē' egiptowak ulā a' e' kueki. Mik ie' bakmi egiptowak ttōkukur, etā ie' bakmi se' Israel aleripa u ttōmik kē dē'wa. Es ie' tō se' yamipa tsatkē'lor.”

Etā Israel aleripa e' tkélur kuchē ki Jehová dalōioie.

28 E' ukuōki tā ie'pa miā iwakanewē wes Jehová tō iché Moisés ena Aarón a es.

Ala'r wēpa kibipa esepa duolur

29 Ká shābōts Jehová tō egiptowak ala'r wēpa kibipa esepa kōs ttélur seraā. Egipto blú tso' s'wōkirie e' alā wēm kibi e' duowā. Egiptowak malepa icha

kos dö s'tso' wötëule s'woto wé a e'pa ala'r wëpa kibipa e'pa duolur ñies. Ñies iyiwak alà wë'ñe kibi e' kos duolur.

³⁰ E' nañewe Egipto blú ena ikueblupa ñies egiptowak kos e'pa e' kékarak serraä iuk ëme. Kë u ku' yës e' kë a s'nu ku'.

³¹ E' nañewe Egipto blú tö Moisés ena Aarón tsuk patké tä ichéitö ia:

—A' yúshka a' yamipaë. A' e' skö bānet sa' yōkī. A' yúshka Jehová kīkōkkā wës a' tö iyë' kuaë es.

³² Iyiwak kos tsúmi wës a' kī ikiane es. A' yúshka sa' yōkī. Ñies a' kkōchō Jehová a' as ie' ye' kīmù.

³³ Eta egiptowak tö iché Israel aleripa a: “A' yúshka betbet sa' yōkī. A' kë mīne e' tä sa' ulitane duōralur.”

³⁴ Israel aleripa tö harinachka, kë wōtuule iwōlōwōkā wa, ese patrēwā tkā'ë idatsi' a iéka ppéka kuli' kī tä imiyal.

³⁵ Ie'pa tö orochka ena inukōlchka ena datsi' e' kos kak kié egiptowak a wës Moisés tö iyë' ia es.

³⁶ Jehová tö egiptowak ké Israel aleripa dalōiök e' kuëkī ie'pa tö iyi kos kak kiérakitö e' mé Israel aleripa a. Es Israel aleripa tö egiptowak iyi bua' bua e' kos tsémi.

Israel aleripa e' yélur Egipto a

³⁷ Israel aleripa e' yélur Ramsés, mīyal Sucot. Ie'pa wëpa kibineonetke dōkā 600.000. Alakōlpa ena ala'rla kë shtaoule.

³⁸ Ie'pa tä pë' kua'kīpa mī ñies tajë. Ñies iyiwak mīrak iwā tajë obeja ena chibo ena baka.

³⁹ Egiptowak tö Israel aleripa ka' e' yōktsa bet kë wā kawō meneat ie'pa a uloie, e' kuëkī ie'pa wā harinachka mīr kë iwōlōwōkā tä'. E' wa ie'pa pan yuë ñala kī.

⁴⁰ Israel aleripa bak senuk Egipto duas dōkā cien tkëyök kī dabom mañayök (430).

⁴¹ Ie'pa sené Egipto duas dōkā cien tkëyök kī dabom mañayök (430) tas, eta e' nañewe wōshagë tä ie'pa e' yélur Egipto a iditséwō wa iditséwō wa wës ñippōkwaka tajë es.

⁴² E' nañewe Jehová tö ie'pa kkō'né buaë as ie'pa e' yōlur Egipto a. E' kuëkī nañewe e' kéwō kawōtä tkō'wë wōñine wa duas bit ekkë kēkraë Jehová dalōioie.

Wës Israel aleripa ké itsatkëne e' kéwō tkō'uk

⁴³ Jehová tö iché Moisés ena Aarón a:

“Ye' tö a' tsatkeke egiptowak ulā a e' kéwō tkō'uk a' kawōtä i' es: Kā kua'kī wakpa esepa kë kawō tä' obeja ö chibo tteke a' tö e' kéwō ska' tä ese chkā katök.

⁴⁴ Erë kā kua'kī wakpa wëpa ena alakōlpa wëpa to'ttsatke a' tö kanë mésoie ena e' wëpa tottola kkuölit tēule tsir, esepa ë tö ikatëmi.

⁴⁵ Erë kā kua'kī wakpa tso' shkar ö kanëblök inukōl klō'uk, esepa kë kawō tä' ikatök.

⁴⁶ A' kawōtä chké e' katök wëshkë. A' kë kawō tä' chké e' tsukmi u'rki yës. Ñies a' kë kawō tä' idichéwō pukwā.

⁴⁷ Israel aleripa ulitane kawōtä kawō e' tkō'uk.

⁴⁸ Erë a' shuā kā kua'kī wak tso' senuk esepa éna kawō e' tkō'wak a' tä Jehová dalōioie e' tä as itō itkō'ūñak. Erë kewe ie'pa tö iyamipa wëpa ulitane tso' ie' u a e'pa keraë itōtola kkuölit tōk tsir. E' ukuōkī tä ie'pa kawō tkō'wëmi

a' ta' a' yamipaie. Erë wëpa kě tottola kkuölit tëule tsir esepa kě kawō ta' a' kawō tkō'uke e' chke katök.

⁴⁹ A' ulitane ena ká kuā'kī wakpa serke a' shua e' kawōta ttè i' dalöiök ñikkëë."

⁵⁰ Israel aleripa tō ttè i' kōs iutë wēs Jehovah tō iché Moisés ena Aaron a es.

⁵¹ E' diwō Jehovah tō Israel aleripa yélur Egipto iditséwō wa iditséwō wa wēs ñippōkwakpa tajë es.

13

¹ Jehovah tō iché Moisés a:

² "Israel aleripa ala'r wëpa kibi esepa kōs dōr batse'r ye' a. Ñies a' iyyiwak alà tsá wë'ñe e' kōs dōr batse'r ye' a. E' kuekī e' kōs blō ye' a."

³ Eta Moisés tō iché Israel aleripa a: "I'ñe Jehovah tō a' yekettsa Egipto a ie' diché tajë e' wa. Ká i' a' a' weine siarë kaneblok egiptowak a kě patuë ta'. E' kuekī a' er anú diwō i' ska'. A' kě kawō ta' pan yöule iwölöwōka wa ese ñuk.

⁴ I'ñe a' e' yökettsa, si' i' kië Abib e' a.

⁵ Mik a' demi ká muk Jehovah kablë' se' yëpa bak ká iaiaë e'pa a ee, eta a' kawōta kawō i' tkō'uk si' i' a. Ká e' kī íyi ulitane tskir buaë, iwà wör buaë shute. Ká e' dōr canaanwak, hititawak, amorreowak, heveowak ena jebuseowak, e'pa ká.

⁶ A' kawōta kawō i' tkō'uk i' es: Ká kul shua a' kě kawō ta' pan yöule iwölöwōka wa ese ñuk. Kawō e' diwō bata, eta kawō tkō'weraë bua'ie Jehovah dalöioie.

⁷ Kawō kul e' shua a' kě kawō ta' pan yöule iwölöwōka wa ese ñuk. Pan wölöwōka ena pan yöule iwölöwōka wa ese kōs kě kawō ta' se'wë a' tō a' ká kōs e' a.

⁸ E' diwō ta' a' tō ichō a' ala'r a: Kawō e' tkō'weke se' tō, e' wà dōr tō Jehovah tō se' yë'lur Egipto a.

⁹ Ie' tō se' yë'ttsa Egipto a idiché tajë wa, e' kuekī se' dōr ie' icha. Mik se' tō kawō e' tkō'weke, eta e' tō se' ulitane a ieri meraë as Jehovah ttè kī se' er me'rie. E' dōr wēs se' e' wakyuō se' wōtsa kī ena se' ulà kkue kī es.

¹⁰ E' kuekī a' kawōta kawō e' tkō'uk duas bit ekkë idiwō i' ë wa.

¹¹ "Ká iaiaë Jehovah tō iyë'at a' yëpa a tō ie' tō canaanwak ká meraë a' a. Mik ie' wa a' demi ká e' a,

¹² eta a' kawōta a' ala'r wëpa kibi esepa kōs blök ie' ë a e'pa kōs dōr ie' icha, e' kuekī. Ñies a' iyyiwak parke kōs wë'ñe, e' kibi kōs e' dōr ie' icha, e' kuekī ese kawōta blë ie' ë a.

¹³ Eta obeja wë'ñe pupula ö chibo wë'ñe pupula e' mú a' tō burro alaki e' alà wë'ñe kibi e' skéie burro alà tsatkoie. Erë a' kě a' e' patuak es, e' ta burro alà wë'ñe kibi e' kuli' púwa. Es a' kawōta a' ala'r wëpa tsá kune esepa kōs skéie iyyiwak muk itsatcottsa.

¹⁴ Aishkuō ta' mik a' ala'r tō a' chakeke tō: '¿lök a' tō ikanewë i' es?', eta iütō: 'Jehová tō se' yë'ttsa Egipto a idiché tajë e' wa. Eë se' bak weinuk siarë kaneblok kě patuë ta'.

¹⁵ Mik Jehovah blú er tē'wā darërëë, ie' kě wā kawō mène se' a e' yöksane ie' ká a, eta Jehovah tō egiptowak ala'r wëpa tsá kune e'pa kōs ttélur. Ñies iyyiwak alà wë'ñe kibi e' kōs ttéluritō. E' kuekī se' tō se' iyyiwak alà wë'ñe kibi, ese kōs meke Jehovah a. Ñies se' ala'r wëpa tsá kune, ese skéie iyyiwak mekesō Jehovah a itsatcottsa.

¹⁶ E' kueḱi kawö i' tkö'ú as kě a' éna ichöwa tö Jehová tö a' yè'ttsa Egipto a idiché taië e' wa. E' dör wēs se' e' wakyuö se' wötsa ki ena se' ulà kkue ki es.' "

Jehová tö Israel aleripa wëttseke mò wa

¹⁷ Mik Egipto blú tö Israel aleripa émi, eta Skëköl tö ibikeitsé tö Israel aleripa mú kě ñippö filisteowak ta, e' ta ie'pa bitumiane Egipto. E' kueḱi ie' kě wa ie'pa wëttsenemi ñala michoë filisteowak ká a e' wa, e' dör ñala yēsýēsë.

¹⁸ E' kueḱi ie' tö ie'pa wëttsemi bānet kamië ñala tköke ká sir po e' shua dötsa dayë kië Dayë Mat e' ska'.

Israel aleripa e' yè'lur dapauleka wēs ñippökwakpa taië e' e' dapa'ù es.

¹⁹ Moisés wa José sik kěchke e' mítser ie'pa ta ñita. Kam José blérwa e' yōki ie' tö iyë' iēla a: "Moki Skëköl dōrane a' tsatkök. Mik e' wā tka, eta ye' sik tsūmi a' ta." Es ie'pa tö kawö mé ñi a. E' kueḱi Moisés wa José sik mítser ie'pa ta.

²⁰ Eta Israel aleripa e' yélur ká kië Sucot míyal ká kië Etam, ee ie'pa e' tséat. Ká e' atē ká sir po e' kkōmik tsinet.

²¹ Ñiwe ta Jehová tö ie'pa wëttseke mò ar taië alabo e' wa. E' mir ie'pa yōki kewe ñala kkachoie ie'pa a. Nañewe ta mò e' wōñarke bö'wōie dalöburke. E' wa ie'pa shkōmir wēs ká ñiwe es.

²² Ñiwe ta mò e' mir kekraë ie'pa yōki kewe. Nañewe ta mò e' wōñarke bö'wōie e' mir ie'pa yōki kewe.

14

Israel aleripa tkattsa Dayë Mat a

¹ Eta Jehová tö iché Moisés a:

² "Ichö Israel aleripa a: A' yüne a' itō wane ta a' e' tsúat ká kië Pi-hahiroṭ e' wōsha. Ká e' atē ká kië Migdol ena dayë kkōmik e' shusha, ká kië Baal-sefōn, e' wōsha. E' wōsha dayë kkōmik tsinet úla yuö.

³ Es Egipto blú tö ibikeitseraë: 'Israel aleripa kě wa ijchēr wé imi'mirö. Ie'pa cholurmi ká sir po, e' shua.'

⁴ Erë ye' tö ie' er terawa darërē as ie' tö a' tōtiūmi. Ye' e' alōraka ie' ki ena iñippökwakpa kōs ki, e' wa ye' dalöiërdaë taië. Egiptowak ulitane wa ijchērdaë tö moki ye' dör Jehová."

Eta Israel aleripa tö iwakanewé es.

⁵ E' dalewa Egipto blú wōki ibiyö demi tö Israel aleripa tkayal. Ie' ena ikuēblupa erbikéne kua'ki ta ichérakitō ñi a: "¿Wēs se' tö i' wamblé i' es? ¿Iie se' tö Israel aleripa émi ta yi kaneblōmiiā se' a?"

⁶ E' ukuōki bet ta Egipto blú tö ikarreta tso' ñippoie e' tsuk patké ta iñippökwakpa patkéitō ñi dapa'uk.

⁷ Eta imía Israel aleripa itōki karreta ñippoie ibua'bua dōka cien teryök (600) ekkë. Egipto karreta ñippoie e' malepa kōs mīrak iwā ñies. Karreta kōs e' a ñippökwakpa wōkir shkōke ek ek.

⁸ Jehová tö Egipto blú er darë'wéwa as ie' mi' Israel aleripa itōki erë ie'pa yēnettsa Egipto a Jehová diché taië wa.

⁹ Eta Egipto ñippökwakpa mirwa kabaio ki, karreta ki, e'pa kōs tö Israel aleripa tōtiēmi kuérakitō wé Israel aleripa tso' dayë kkōmik ká kië Pi-hahiroṭ e' o'mik ena ká kië Baal-sefōn, e' wōshaë.

¹⁰ Mik Israel aleripa isué tö egiptowak datse, e' tö ie'pa suawé taië. Ie'pa kkōché taië Jehová a tö sa' tsatkö.

¹¹ Moisés a ichérakitō:

—¿Ima be' iklö'wé pö kē tā' Egipto, e' kuēkī be' tō sa' yē'ttsa duōkwā iē ká sir po shuā? ¿Iōk bö iwamblé es sa' tā? ¿Iie be' tō sa' yē'lur Egipto a?

¹² Kuaē sa' tō be' a iyē' Egipto: 'Sa' mūat kanēblök bēre egiptowak a. ¡Sa' weirke siarē kanēblök egiptowak a, e' dōr bua' sa' a duōkukur iē ká si poē a e' skéie!

¹³ Erē Moisés tō iūtē:

—Kē a' tō egiptowak suēpaia. E' kuēkī kē a' suanuk. A' e' tkōwā darērēē. I'ñe Jehová tō a' tsatkerāē e' saū.

¹⁴ Kē se' tkinuk i kī. Jehová ñippōraē se' skéie.

¹⁵ Jehová tō iché Moisés a:

—¡Kē be' kkōchōkiā ye' a! Ichō ie'pa a tō a' shkō wōwí ē.

¹⁶ Be' shko kéli kōkā dayē tsākā as dayē blatēnar ñālaie shkotkō poppo dayē shuā.

¹⁷ Erē ye' tō ie' er terawā darērē as ie' tō a' tōtiūmi. Ye' e' alōrakā ie' kī ena ñippōkwakpa kōs kī, e' wa ye' dalōiērdāē taiē. Egiptowak ulitane wā ijcherdaē tō mokī ye' dōr Jehová.

¹⁸ Egiptowak ulitane wā ijcherdaē tō mokī ye' dōr Jehová.

¹⁹ E' wōshāē tā Skēkōl biyōchōkwak mirwā Israel aleripa yōkī kewe e' e' mane'wēttsane ie'pa tsikkane. Ñies mō ar taiē alabo e' mīā ie'pa tsikkane.

²⁰ Es mō e' atē Egipto ñippōkwakpa ena Israel aleripa e' shushā. Egiptowak kke mō ettaie dōr ttsettseē, e' kuēkī ie'pa tso' ká ttsettse a. Erē Israel aleripa kke mō e' dalōburke taiē ká ñiwe sū. E' kuēkī egiptowak kē ulā dē' Israel aleripa ska' e' nañewe.

²¹ Etā Moisés ulā kēkā dayē tsākā tā Jehová tō siwā' bitsiwéka darērēē datse diwō tskirke e' ēkā. E' bitsine nañēē dayē kī. E' tō dayē blatēe shushā. Es Jehová tō ká ulat poppo yué ñālaie dayē shuā ie'pa a shkotkō.

²² Ie'pa tkami ká poppo a. Es dayē wōtukī atē wī'kē iō'kē.

²³ Etā egiptowak ñippōkwakpa mirwā kabaio kī ena karreta kī e'pa kōs tō Israel aleripa tōtiēmi dayē a.

²⁴ E' bla'mi ká ñirketke etā mō wōñarke bö'wōie e' shuā Jehová tso' egiptowak sauk. Ie' tō ie'pa suawéka taiē e' tō ie'pa wōā ká chōwéka taiē.

²⁵ Ñies ie' tō ie'pa karreta wōshki kōs e' wōtélur dō a as kē ishkō bet. Ie'pa tō iché ñi a:

—Mishka Israel aleripa yōkī. Jehová tso' ñippōk se' tā ie'pa tsatkoie.

²⁶ Jehová tō iché Moisés a:

—Be' ulā kōkā dayē tsākā as iwōiērwane Egipto ñippōkwakpa kī.

²⁷ Moisés ulā kēkā dayē tsākā. Mik ká ñine, etā dayē wōiēnewane es. Mik egiptowak mi tkōshkar, etā dayē wōiēnewā ie'pa kī. Es Jehová tō ie'pa ewéwa dayē a.

²⁸ Es Egipto ñippōkwakpa mineyal Israel aleripa itōkī e'pa kōs durulune sēraa dayē a ikabaioē. Egipto blū ñippōkwakpa e' kē atē yēs ttsē'ka.

²⁹ Erē Israel aleripa tkami buaē dayē a dō wīshet ká sí kī, dayē wōtukī wī'kē iō'kē e' shushā.

³⁰ E' kéwa Jehová tō Israel aleripa tsatkée egiptowak ulā a. Ie'pa tō egiptowak nu sué dayē kkōmik.

³¹ Mik ie'pa tō isué tō wēs Jehová tō egiptowak ewéwa idiché taiē e' wa, etā ie'pa tō ie' dalōiē taiē. Ie'pa er blé ie' mik ñies ittekōl Moisés e' mik.

15

Moisés tö Jehovah kíkéką ttsè wa

¹ Moisés ena Israel aleripa ttsé Jehovah kíkóką ttsè i' wa:

"Ye' ttsöke Jehovah dalöioie.

Kabaio taië ena iwákpa kôs e' ewéwaitö dayë a.

Es ie' e' alé taië shutë ie'pa kị.

² Ye' tso' ttsök Jehovah ë a.

Ie' tö ye' a idiché mé. Ie' tö ye' tsatkée.

Ie' dör ye' Këköl. Ye' kawötą ie' kíkókka buaë.

Ie' dör ye' yë Këköl. Ye' tö ie' dalöieraë er mokị wa.

³ Ie' dör ñippökwak darërëë bua'ie.

Jehová e' dör ie' kië.

⁴ Egipto blú karreta tso' ñippoie ena ie' ñippökwakpa

e'pa kôs émi dayë a Jehovah tö.

Egipto blú ñippökwakpa bua'bua

e'pa kôs duolur sę Dayë Mat a.

⁵ Ie'pa katsirulune dayë shųą węs ák es.

Dayë įskįë e' ë me'r ie'pa kị.

⁶ A Jehovah, be' ulà bua'kka diché taië,

e' wa be' tö be' bolökpa batsélor.

⁷ Ie'pa demi ñippök be' tą,

erë ie'pa kôs ewéwa be' tö be' diché taië, e' wa.

Be' uluneką ie'pa kị,

ta ie'pa ñanewą węs kākō sį es.

⁸ Dayë wöikébö darërëë

ta iwöklönewaie wį'kë iö'kë

mįą węs ká ukuö es.

Dayë wöklönewa, kę shkōku'ia.

⁹ Be' bolök e' ttséką taië ta iché:

'Ye' mi' ie'pa itökį wýyö ikuérö

ta eę i mirwarak iwą e' yerattsayö iulà a,

e' wà tierayö kôs ye' kị ikiane ekkë.

Ye' tabë yerattsa iñaléka,

e' wa yö ie'pa tterawą.

¹⁰ Erë be' tö dayë wöiké ta e' tö ie'pa ttélur.

Ikatsinewą dayë a węs tabechka es.

¹¹ A Jehovah,

įWépa ską kiekerakitö "skëköl", esepa kôs tsatą be' dör!

įKë yi dör batse'r taië węs be' es!

įKë yi diché tą' taië węs be' es!

įI kę or yi a ese wë be' tö buaë, e' tö sulitane tkiwëwą!

įSulitane kawötą be' kíkókka!

¹² Be' ulà bua'kka kéką

ta íyök tö ie'pa malëwą.

¹³ Be' tö sa' tsatkée. Be' éna sa' dalër taië,

e' kuękį be' tso' sa' wëttsük.

Be' wą sa' mi'ke be' diché wa dō wë be' wák sęrke eę.

14 Mik ká ulitane wakpa wá e' jchenewa,
 etá ie'pa painuraë suane ë wá.
 Filisteowak krardawá suane ë wá,
 15 Edomwak wókirpa chkerdawá suane ë wá,
 Moabwak wókirpa painuraë taië.
 Canaánwak ulitane kësik kôs e' chörawa yës.

16 A Jehová, jas ie'pa tkirwá! jas ie'pa suar taië!
 Be' diché wa as ie'pa at kē tiriá suane kueki
 dô mik sa' ulitane dôr be' icha e'pa tka etá.

17 A Jehová,
 Sa' tseramibö döká be' kabata buaë e' a.
 Eë sa' serdaë buaë kekraë.
 Kabata e' shukitbö be' a sēnoie.
 Eë be' wák e' wé yué e'dör yöbië.

18 Jehová tso' se' wëttsuk s'blúie kekraë."

María tò Jehová kíkéká ttsè wa

19 Mik Egípto blú ñippökwapka tkawá dayë a kabaio ki, karreta ki, etá Jehová
 tò dayë wóiwéwane ie'pa ki erë Israel aleripa tka buaë ká poppo a.

20 E' ukuökí tã Jehová tteköl kië María, e' dôr Aarón kutà, e' tò ma'ma
 klö'wéwá tsoie, tã alakölpá kôs mí ie' itökí klötökerak es ima'ma blardami.

21 E' dalewa María ttsöke i' es:

¡A' ulitane ttsö Jehová kíkoka!
 Kabaio ena iwákpa uyéwaitö dayë a.
 Es ie' e' aléká ie'pa ki.

Jehová tò di' bacha'bachaë e' bua'wéne.

22 Moisés tò Israel aleripa ké e' yöktsá Dayë Mat e' kkömik. Ie'pa míyal ká sir
 poë kië Sur e' a. Eë ie'pa shkére ká mañat etá kē ie'pa wá di' kune yè yës.

23 Mik ie'pa demi ká kië Mará, etá eë di' tso' bacha'bachaë, kē yar ie'pa a. E'
 kueki ká e' kië mékarakitö Mará*

24 Etá Israel aleripa tò Moisés chémi suluë. Moisés chakérakitö: "¿Ì yémisö?"

25 Etá Moisés tò Jehová a ikië tò sa' kimú. Etá Jehová tò ie' a kal tsitsir
 kkaché elka e' iéwaitö di' a etá di' baché chowa de buaë yè.

Eë Jehová tò ittē dalöiëno mé ie'pa a, ñies ie'pa ma'wéitö isuöie tò ie'pa tò
 idalöiëmi.

26 Ie' tò iché ie'pa a: "Ye' dôr Jehová. Ye' dôr a' Këköl. Ye' dôr a' bua'ukwak.
 Ì cheke ye' tò a' a e' tsé a' tò, e' iuté a' tò ñies a' sené buaë wës ye' ki ikiane es,
 e' tã ye' kē tò a' we'ikepa i sulu patkë'yö egiptowak ki ese wa."

27 E' ukuökí tã ie'pa demi ká kië Elim. Eë di' tum tso' döká dabom eyök ki
 böt (12). Ñies i klö tso' dikó klö sù ese tso' dabom kuryök (70). Eë ie'pa e' tséat
 di' kkömik tsjnet.

16

Jehová tò Israel aleripa tié chké kië maná e' wa

* 15:23 **Mará:** Hebreoie Mará e' wá kiane ché i bacha'bacha.

¹ E' ukuöki ta Israel aleripa ulitane e' yélur ká kiè Elim míyal ká sir poè kiè Sin ee. Ká e' aṭe Elim ena Sinaí, e' shusha. Ie'pa e' yé'ttsa Egipto e' ki si' de et ki shaböts.

² Eta ee ká sir poè shua ie'pa ttémi taië késik wa Moisés ena Aarón ki.

³ Ie'pa tö iché iarak:

—Jehová tö sa' ttöpalur Egipto! Ee sa' e' tulökeser ü tulturka wà iëule chikchiè chké wa e' o'mik ta sa' bak iwà katök wè' qos sa' ki ikiane ekkè. Erè a' wà sa' dè'bitu ká sir po i' a sa' ulitane ttowa bli wa.

⁴ Jehová tö iché Moisés a:

—Súyö pan da'wè siwa' ki a' a. E' shtö ká bit ekkè. Erè ishtö qos iñar ká etkè ekkè. Ye' ki ikiane suè tö wépa tö ye' ttö iütèmi ena wépa kè tö ye' ttö iütpa.

⁵ Ká de teröl e' bule es ta a' tö chké ki shtö wè' katar ká böt ekkè. Es a' tö iü kekraë.

⁶ Eta Moisés ena Aarón tö iché Israel aleripa a:

—I'ñe tsáli ta a' tö isueraë tö moki Jehová tö se' yé'lur Egipto a.

⁷ A' ttöke késik wa e' ttsé ie' tö, e' kueki bule bla'mi ta ie' wák olo taië dalölöë e' sueraë a' tö. Ì cheke ie' tö sa' a e' ã chökne sa' tso' a' a. E' kueki a' kè ulurku' sa' ki. A' ulurke ie' ki.

⁸ Nies Moisés tö iché iarak:

—A' ulurke taië e' sué Jehová tö. E' kueki i'ñe tsáli ta ie' tö iyiwak chká patkeraë a' a. Bule bla'mi ta pan patkeraëitö a' a ñe taië qos a' ki ikiane ekkè. Sa' kè dör yi, as a' ulur sa' ki. A' ulurke Jehová ki.

⁹ E' ukuöki ta Moisés tö iché Aarón a:

—Ichö Israel aleripa a tö a' ttöke késik wa e' ttsé Jehová tö e' kueki a' e' dapa'ü Jehová wörki.

¹⁰ Aarón tso' ttök ie'pa ta, e' dalewa ie'pa ulitane ká sué ká sir po e' ëka. Ie'pa isué tö Jehová olo dalölöë dettsa mò tso' ie'pa wëttsuk e' a.

¹¹ Eta Jehová tö iché Moisés a:

¹² —Israel aleripa ttöke késik wa, e' ttséyö. Be' ttö ie'pa ta, ta ichö iarak: 'I'ñe tsáli a' tö iyiwak chká kateraë. Bule bla'mi ta a' tö pan ñeraë qos a' ki ikiane ekkè. Es a' wà ijcherdaë tö ye' dör Jehová, e' dör a' Këköl.'

¹³ Ká e' tsáli ta taië dù debitu kaktö sù. E' tö wé ie'pa serke e' wà iéwa serea. Eta bla'mi ta upa qos shkëne mò wöli ë.

¹⁴ Mik mò wöli kaneka, eta itöa iski i aṭe taklaie sabubula.

¹⁵ E' kè suule Israel aleripa wà. E' kueki mik ie'pa tö isué, eta ie'pa tö iché ñi a: "¿Diö dör i?" Eta Moisés tö iché iarak:

—E' dör pan mé Jehová tö a' a ñe.

¹⁶ Ie' tö iché tö a' kawöta iuk i' es: A' tö ishtö eköl eköl qos a' tso' u a e' a iñar ekkè. Ishtö skátke böt ulatök wák eköl eköl a.

¹⁷ Eta Israel aleripa ishtë wës ikéwö mène es. Welepa tö ishtë bërëbërë, welepa tö ishtë kibiie.

¹⁸ Mik ie'pa tö ima'wé, eta wé tö ishtë taië ese icha kè bata aṭe. Wé tö ishtë bërëbërë ese icha deka wè'. Ie'pa ulitane tö ishtë eköl eköl qos iñar ekkè. Es sulitane iñe wè'.

¹⁹ Moisés tö iché ie'pa a: "Kè a' kawö ta' pan e' blök dö bule es."

²⁰ Erè welepa kè wa Moisés ttö iütene. E'pa tö icha bata blé dö bule es. E' a öña iëneka ena ilabuneka suluë. E' kueki Moisés uluneka ie'pa ki.

²¹ Mik diba ba'nebitu, eta pan e' dirolone, e' kueki ie'pa wakpa bik tö ishteke bla'mi qos iñar ekkè.

²² Erë mik ká de teröl, etá ie'pa ishtë dô ñnar ká bôt ekkë. E' dör skátke tkël wák eköl eköl a. Etá Israel aleripa wökirpa míá ichök Moisés a.

²³ Etá Moisés tö iché ia:

—Jehová tö iché tö a' kawötá iuk i' es: Bule dör eno diwö. Diwö e' dör se' a ie' dalöioie. A' kě kawö tá' ulök e' diwö wa. E' kueki i' aleke a' tö e' alö ññe. I' bataba atë e' blö ññe bule.

²⁴ Etá ie'pa tö iwé wës Moisés tö iché es. Ie'pa tö chkè bata e' blé dô bule es. Etá kě ilane sulu, kě iá òña iëneká.

²⁵ Etá Moisés tö iché ie'pa a:

—I' ññe dör eno diwö e' dör se' a' Jehová dalöioie. I' ññe kě i' kuepa a' tö ññe u'rki. E' kueki chkè bata atë e' ññe.

²⁶ A' ishtëmi kekraë dô ká teröl. Erë e' bule es dör eno diwö, e' diwö kě a' tö i' kuepa u'rki.

²⁷ Etá eno diwö shua ie'pa welepa míyal chkè shtëk, erë kě iwá i' kune yës.

²⁸ Etá Jehová tö iché Moisés a:

—¿E' ma kos a' tö ye' ttè dalösewemirö?

²⁹ A' éna ianü tö ye' dör Jehová, ye' tö eno diwö me'atbak a' a. E' kueki eno diwö e' chki es ye' tö a' a' chkè meke tajë ññe ká bôt ekkë. E' kueki a' ulitane kawötá senuk weshkë ññe eno diwö wa. Kě a' patkëne bânét.

³⁰ E' kueki Israel aleripa enuke diwö e' wa, kě kanablënerak.

³¹ Israel aleripa tö chkè shteke e' kiè méká maná* Iwá chkà dör saruruë wës suiyök es. E' dör blo'bloë wës pan yöle bul alí wa es.

³² E' ukuökí tá Moisés tö iché:

—Kanë i' me' Jehová tö se' a: 'Maná e' iö skátke bôt ekkë tá iblö a' aleripa a' kkachë as ie'pa tö chkè me' ye' tö a' a' ká sir poë e' a' mik a' yë'ttsayö Egipto etá, e' saü.'

³³ Etá Moisés tö iché Aarón a:

—Tka' klö'ü et, e' a' maná iö skátke bôt ekkë. E' blö Jehová wörki as a' aleripa tö isaü.

³⁴ Etá Aarón tö maná e' blé wé Jehová a' íyi tso' blëule, e' kélkuö wöshaë wës Jehová tö iyë' Moisés a es.

³⁵ Israel aleripa bak maná ñuk dô mik ie'pa demi wé pë' serke eë etá. E' dör Canaan kkömik. Ie'pa bak maná ñuk duas döká dabom tkëyök (40) sërää.

³⁶ (I' wa Israel aleripa tö maná ma'wë, e' kiè ie'pa tö gomer. E' wà dör skátke blublu bôt ekkë. E' dör litro bôt ulatök.)

17

Ák a di' dettsa

¹ Israel aleripa ulitane e' yélur ká sir po kiè Sin eë tá imía ññalá ki' enaena wës Jehová tö iyë' iarak es. Ie'pa demirak ká kiè Refidim, eë ie'pa e' tséat. Erë eë di' kě tá' ie'pa a yë.

² E' kueki ie'pa tö Moisés a di' kiè kësik wa. Ie'pa tö iché ie' a:

—¿Sa' a di' mú yè!

Moisés iüté:

—¿I' kueki a' tö ye' a di' kiè kësik wa? ¿Iök a' tö Jehová wöñatkeke?

³ Ie'pa ersine tajë e' kueki ie'pa tö di' kiekerak kësik wa Moisés a. Ie'pa tö iché ie' a:

—¿Iök be' tö sa' ena sa' ala'r ena sa' iyyiwak e' yë'lur Egipto a' ttëwá ersir wa?

* **16:31 maná:** Hebreoie *maná* e' wà kiane chë ¿Diö dör i?

4 Età Moisés kköché tajë Jehová a ta ichéitö iä:

—¿Wes ye' ie'pa i' wëmi? ¡Tsir età ie'pa ye' ttéwä ák wa!

5 Jehová tö iüté:

—Be' yú ie'pa wëtsë kéweie. A' kuëblupa wëlepa tsúmiñak. Be' shko kéli wa be' tö di' kië Nilo e' buk, e' tsúmi.

6 Be' yú Horeb kébata* a. Eë ye' be' paneke ák bërie tso' e' ska'. Mik be' tö ák e' ppé be' shko kéli wa, età di' dörattsä tajë ie'pa a yë.

Età es Moisés tö iwakanewé Israel aleripa kuëblupa wörki.

7 Israel aleripa tö di' ki' kësik wa, e' kuëki Moisés tö ká e' kië mékã Meribá.†
Ñies ie'pa tö iyë', "Sa' ké wä iklöne tö Jehová tö sa' kimëmi." E' kuëki Moisés tö ká e' skà kië mékã Masá.‡ Eë ie'pa tö Jehová wöñatkë' e' kuëki.

Amalec aleripa ñippé Israel aleripa ta

8 Amalec aleripa debitu ñippök Israel aleripa ta Refidim.

9 Moisés tö iché Josué a:

—Be' tö se' wëpa wëlepa shushtö tsúmi ñippök Amalec aleripa ta. Bule ye' tso' kabata wöbata ki Skëköl shko kéli yaar.

10 Età Josué tö iwakanewé wes Moisés tö iché iä es ta imíyal ñippök Amalec aleripa ta. E' dalewa Moisés ena Aarón ena Hur míyal kabata wöbata ki.

11 Mik Moisés ulà kékã, età Israel aleripa e' alöke ibolökpa ki. Erë mik ie' ulà éwa, età Amalec aleripa e' alöke ie'pa ki.

12 Ie' ulà shtrinewä tajë, e' kuëki ie'pa ák yulë ie' a e' tkoie. Ñies Aarón ena Hur e'pa tö ie' kimé iulà böt kökkã siwä' ki as ké ishtrirwä. Es ie' ulà se'wé ñië siwä' ki dö катуine ekkë.

13 Es Josué ena Israel aleripa e' aléka Amalec aleripa ki tabë wa.

14 Età Jehová tö iché Moisés a:

—A' ñippé i' e' pakë shtökã yëkkuö ki as a' wakpa ké éna ichöwa kekraë. Ichö Josué a tö ye' tö Amalec aleripa ulitane ewerawa yës.

15 Età Moisés tö ák dapa'wékã ká ie' et iyiwak ña'woie Jehová dalöioie. E' kië mékaitö "Jehová diché wa se' e' aléka."§

16 Ie' tö iché:

"¡Ye' ulà kékã Jehová a ikiök as ie' tö se' kimù!
¡Jehová ñippöraë Amalec aleripa ta kekraë!"

E' kuëki ie' tö ikië mékã es.

18

Jetró de Refidim Moisés pakök

1 Jetró dör ká kië Madián e' sacerdote ena Moisés nuäki.* Kös Skëköl tö Moisés ena Israel aleripa kime', e' jcher ie' wä. Ñies ie' wä ijcher tö wes Jehová tö Israel aleripa yë'lur Egipto a.

2 Moisés tö ilaköl Séfora e' patkë'mi iyë ska'.

* **17:6 Horeb kébata:** Kábata e' kië ñies Sinaí kébata. † **17:7 Meribá:** Hebreoie kië e' wä kiane chë ñippé. ‡ **17:7 Masá:** Hebreoie kië e' wä kiane chë s'mawë. § **17:15 Jehová diché wa se' e' aléka.** Iwakpa ttö wa Moisés tö ikië Jehová nisi, e' wä kiane chë Jehová dör ye' bandera. Wësua e' kiëitö es ie' ulà kékã Jehová a wes bandera kékã es, e' wa ie'pa e' aléka e' kuëki. * **18:1 Jetró:** E' kië ñies Reuel, e' dör Moisés tayë kië Séfora e' yë. Éxodo 2.21 saü.

³ Ie' tò ilà busi kiéwā buaë ila'r bōl tā. Séfora alà ekōl kiè Guersón. Moisés tò iyè': "Ye' sene' ká kuā'kī kī wēs ká kuā'kī wakpa es." E' kuēkī Moisés tò ikiè mékà Guersón†

⁴ Ilà ekōl kiè Eliézer. Moisés tò iyè': "Ye' yě Kēkōl e' dē'bitū ye' kīmuk. E' tò ye' tsatké' Egipto blú ulà a." E' kuēkī ie' tò ikiè mékà Eliézer‡

⁵ Moisés úla yuékà Skēkōl kébata o'mik tsīnet. Etā eē inuāki Jetró e' de Moisés alakōl ena ila'r bōl, e'pa tā.

⁶ Jetró tò iché Moisés a:

—Ye' dōr Jetró, be' nuāki, ye' debitū be' pakōk. Be' alakōl ena be' ala'r bōl e'pa de ye' tā nīes.

⁷ Moisés e' yéttsā tā inuāki shké'wéitō buaë dalōiè wa wōalattsé wa. E' ukuōkī tā idewarak weshké.

⁸ Wēs Jehová tò Israel aleripa tsatké' Egipto blú ena egiptowak ulà a nīes wēs ie' tò ie'pa kkō'né i sulu tka ie'pa tā nīalā wa etā, e' kōs paké Moisés tò inuāki a.

⁹ Kapakè e' tò Jetró ttsē'wé buaë. Jehová ər bua' ché taiè Israel aleripa a. Ie' tò ie'pa tsatké'lor egiptowak ulà a. E' kuēkī Jetró ttsē'ne buaë.

¹⁰ Ie' tò iché Moisés a:

—As sulitane tò Jehová kīkōkà. Ie' tò be' ena be' wakpa kōs tsatké'lor buaë Egipto blú ena egiptowak ulà a.

¹¹ Ire' ye' tò isuè' tò mokī Jehová dōr wēpa kiekerakitō “skēkōl” esepa ulitane tsata. Yi bak a' we'ikōk kēsik wa, e'pa kōs we'ikéitō siarè.

¹² Etā Moisés nuāki, Jetró, e' tò iyiwak klō'wéwā etō nā'wéitō Jehová a idalōioie. Nīes íyi skà méitō ie' a idalōioie. E' ukuōkī tā Aarón ena Israel aleripa kuēblupa debitū chkōk Moisés nuāki tā Jehová dalōioie.

Moisés tò s'shulōkwakpa kī yulé

¹³ Bule es tā Moisés e' tkēsər ikula' kī Israel aleripa shulōk. Ie'pa e' dapa'wé iēter ie' wōrkī nīè bla'mi dō tsālī as Moisés tò ishulōrak.

¹⁴ E' kōs suē Moisés nuāki tò tā ichéitō Moisés a:

—Ĵi wambłōk be' tso' ie'pa tā? Be' ē e' tkēsər ie'pa shulōk tā ie'pa iēter nīè be' panuk.

¹⁵ Moisés tò iūtē:

—E'ma ie'pa wák de ye' ska' ittšōk tò ĵma Skēkōl tò ichè.

¹⁶ Mik ie'pa wēlepa nīppōke nīta, etā ie'pa datšē ye' ska' tā ye' tò ie'pa ttē shuleke. Nīes ye' tò ie'pa patteke Skēkōl ttē wa.

¹⁷ Moisés nuāki tò iché ia:

—Wēs be' tò iweke e' kē dōr buaë.

¹⁸ Be' shtrirwami. Nīes ie'pa tso' be' wōrkī e'pa shtrirwami. Kanè e' e' alōkami be' kī. Kē be' a iwōklōnuk ekōrla.

¹⁹ A Moisés, ye' tò be' patteke e' ttsō. As Skēkōl tò be' kīmū. Be' kawōtā ttōk Skēkōl tā ie'pa skéie. Be' kawōtā ie'pa nīppōke e' chōk Skēkōl a as ie' tò ichō be' a tò wēs ishuleke.

²⁰ Ie'pa wōbla'ū Skēkōl ttē wa. Ikkachō ie'pa a wēs ie'pa kawōtā senuk yēsēsē. Ichō ie'pa a tò i kiane Skēkōl kī tò ie'pa tò iwē.

²¹ Erē be' kawōtā a' wēpa shušhtōk tseē be' kīmuk ttē shuloie. Wēpa serke yēsēsē, Skēkōl dalōieta' taiè, kē e' watauta'ttsā i sulu wambloie, esepa shušhtō Israel aleripa shulōk be' tā. Ishulōkwakpa blatō i' es. Israel aleripa

† 18:3 *Guersón*: Hebreoie s'kiè *Guersón* wà kiane chè *ká kuā'kī wak*. ‡ 18:4 *Eliézer*: Hebreoie s'kiè *Eliézer* wà kiane chè *ye' Kēkōl dōr ye' kīmukwak*.

mil biyök (1000) e' kôs kî ishulökwakpa mûka eköl eköl. Mil biyök e' kôs blabatsölor cien eyök (100) cien eyök doka dabop. Cien biyök e' kôs kî ishulökwakpa mûka eköl eköl. Cien biyök e' kôs blabatsölor dabom skeyök (50) dabom skeyök. E' kôs kî ishulökwakpa mûka eköl eköl. Dabom skeyök kôs e' blabatsölor dabom eyök dabom eyök doka skel. E' kôs kî ishulökwakpa mûka eköl eköl.

²² Ie'pa tö Israel aleripa kôs ttë shuleraë kekraë be' skéie. Erë ttë wé kë shulinuk ie'pa a ese bituraë ie'pa wä be' ska' shulë. Ttë wé shulirmi ie'pa a e' ta ese shuleke ie'pa tö. Eta es be' kî kanë e' öshtëmi. Ie'pa tö be' kîmëmi kanë e' wa.

²³ Skëköl tö be' ké iwakanéuk, ñies be' tö iwakanewé es, e' ta be' a ikatatkërmi. Ñies Israel aleripa kôs mi'mine iu a ttsë'ne buaë.

²⁴ Eta Moisés tö inuaki ttö iuté. Iwakanewéitö wës inuaki tö iché ia es.

²⁵ Ie' tö Israel aleripa shua wëpa didir ese shushtë. E'pa mékaitö Israel aleripa shulökwakpaie. Welepa meneka mil biyök e' kôs kî ishulökwakpaie. Welepa skä meneka cien biyök e' kôs kî ishulökwakpaie. Welepa skä meneka dabom skeyök e' kôs kî ishulökwakpaie. Welepa meneka dabom eyök e' kôs kî ishulökwakpaie.

²⁶ Ie'pa tö Israel aleripa ttë shuleke kekraë. Ttë wé darërëë, ese mí ie'pa wä Moisés a shulë. Eta ttë wé tottola, ese shuleke ie'pa tö.

²⁷ E' ukuöki ta Moisés nuaki e' chéat ie' a ta imiane ikaska'.

19

Israel aleripa demi Sinai

¹⁻² E' ukuöki ta Israel aleripa e' yélur Refidim a demirak Sinai. Ie'pa e' yë'lur Egipto, e' kî si' de bôt kî kâ et. Sinai dör kâ sir poë. Eë ie'pa e' tséat Sinai kébata o' mik tsinet.

³ Eta Moisés mia kabata a ttök Skëköl ta. Eë Jehová tö ikië ta ichéitö ia:

—Ttë cheke ye' tö be' a e' chöne Israel aleripa a. E'pa dör Jacob aleripa.

⁴ Ichö ie'pa a: 'Ye' tö egiptowak we'ik e' su' a' tö. Ñies a' wä ijcher tö wës ye' wä a' dë'bitü buaë ie ye' wörki wës pu wä ilala mi' ipik kî es.

⁵ Kâ ulitane wakpa dör ye' icha. Erë ye' ttö iuté a' tö seraa, ñies ttë mekesö ñi a e' wä iuté a' tö buaë, e' ta kâ ulitane wakpa shua a' döraë ye' icha chökíe.

⁶ A' döraë ye' sacerdotepaie. A' döraë batse'r ye' a.' Ttë i' kôs chö Israel aleripa a.

⁷ Eta Moisés biteane, e' tö Israel aleripa kuëblupa kôs dapa'wé. Ì ché Jehová tö ie' a e' kôs chéneitö ie'pa a.

⁸ Ie'pa ulitane tö iuté ñikkëë:

—Ì kôs ché Jehová tö e' wä iuteraë sa' tö.

Eta Moisés miane ttë e' chökne Jehová a.

⁹ Eta Jehová tö iché ia:

—Ye' ttö ttsö. Mochka tērdawa kabata kî tajë e' shua ye' datse ttök be' ta as Israel aleripa ulitane tö ye' ttöke be' ta e' ttsö. Es ie'pa tö be' ttë klö'weraë kekraë.

Eta ima Israel aleripa tö iuté e' chéne Moisés tö Jehová a.

¹⁰ Jehová tö iché ia:

—Be' yú Israel aleripa batse'uk i'ñe ena bule. Ñies ichö iarak: 'a' datsi' skuölor.'

¹¹ Ye' dör Jehová, e' datse böiki Sinai kébata a ie'pa ulitane wörki, e' kuëki ie'pa batse'ú as ie'pa tso' batse'r böiki yöki.

¹² Kábata wakyuô shkit as kē yi mi'tkō e' wīshet. Ichō iarak: 'A kē a kawō tā' shkōkwā iwakyōne e' wīshet. Nies a' kē a kawō tā' shkōkwā tsinet ipamik. Wēpa tkawā e' wīshet esepa duōrawa.

¹³ Yi miwā ee ese kē kawō tā' kē ulā wa. Ese kawōtā ttēwā ák wa ō sulē wa. Kē a' tkinuk tō se' idir ō iyiwak idir, a' kawōtā ittōkwā. Mik a' tō duk blar ttsē e' ē tā a' dōmiwā tsinet kábata o'mik.'

¹⁴ Etā Moisés biteane tō Israel aleripa batse'wē tā ie'pa ulitane datsi' skuélor.

¹⁵ Moisés tō iché ia:

—A' ulitane e' kkō'nú batse'ne böiki yōki. E' dalewa kē a' senukkā alakōlpa tā.

¹⁶ Böiki es bla'mi tā kábata a' ká wōñane alá blane tajē. Mō tajē dettsā kábata e' kī. Ie'pa tō ittse tō duk blane tajē, e' tō ie'pa suawē tajē painékaie.

¹⁷ Etā Moisés tō Israel aleripa tso'rak iwákpa u a' e'pa yélur tsémi Skéköl wörki. Ie'pa e' wöklō'wérak kábata kuli' a' tsinet.

¹⁸ Jehová dettsā Sinai kébata kī bö' shuā, e' kuēki kábata e' mīā shklē ēme. Shklē e' wēr wes tē shklē butrō es. Kábata kos wōtirke darērēē.

¹⁹ Duk kī blarke tajē shute. Moisés ttōke tā Skéköl tō ie' iuteke alá blar ttsēē.

²⁰ Jehová dettsā kábata kākkeē, e' wōbata kī tā Moisés kiékaitō ee. Moisés tkakā ee.

²¹ tā Jehová tō iché ia:

—Be' e' ōwane tā ichō ie'pa a: 'Kē a' tkōkbitū wē iwakyōule e' iōshet ye' weblök dō' ie'pa duōlur tajē.'

²² Nies wēpa kaneblōke ye' a' sacerdotepaie esepa kawōtā e' batse'uk buaē dō' nies ye' tō ie'pa ttélurmi.

²³ Etā Moisés tō Jehová iuté:

—Be' tō sa' kē iwakyuök as kē ie'pa dōwā kábata a' tsinet. E' kuēki kē ie'pa bitúpa kábata i' a.

²⁴ Etā Jehová tō iché Moisés a:

—Be' yúne tā Aarón tsúbitū e' tā. Erē a' sacerdotepa ena Israel aleripa malepa e'pa kē kawō tā' shkōkbitū wē ye' tso' ee dō' ye' tō ie'pa ttélur.

²⁵ Etā Moisés biteane Israel aleripa ska' tā i' ché Jehová tō ie' a' e' chéne ie' tō ie'pa a.

20

Ttē dalōiēno dōkā dabop

¹ Skéköl ttē tā ichéitō i' es:

² "Ye' dōr Jehová. Ye' dōr a' Kéköl. Ye' tō a' yē'lur Egipto wē a' bak weinuk siarē kanē wa ee.

³ "Kē a' kawō tā' kékōlpa skā dalōiök. Ye' ē dalōiō a' Kékōlie.

⁴ "Kē a' kawō tā' i' diököl yuök dalōiē yēs. Ì kos tso' ká jaì a' ena ká i' a' ena dayē a' ena íyök dikīā, e' kos diököl kē yuar a' tō dalōiē.

⁵⁻⁶ Ye' dōr Jehová. Ye' dōr a' Kéköl. A' tō kékōlpa kuā'kī dalōiē, e' kē dalē'ttsēnuk ye' a. Wēpa ye' suē suluē esepa we'ikeraēyō, nies ileripa dō inukökōpae e'pa we'ikeraēyō. Erē wēpa tō ye' dalēritseke ena ye' ttē dalōiēno e' iuteke, esepa ena iētkuōpa dōkā mil e' dalēritseraēyō. E' kuēki kē a' e' tulōkwā kuchēwō kī iyi ñekkē kos wörki idalōioie.

⁷ "Ye' dōr Jehová. Ye' dōr a' Kéköl. Ye' kiē kē aritsar ēanas íyi sulu wamblōie. Yi tō e' wamblē ese wák we'ikeraēyō.

⁸ "Eno diwō e' blō Ye' ē dalōioie. E' kē chōkwa a' éna.

⁹ Semana bit e' a kawö tso' kul. Kawö teröl e' dör a' wákpa a kanebloie.

¹⁰ Erë kawö teröl e' bule es e' dör eno diwö ye' dalöioie. E' kéwö a a' kē kawö ta' kaneblök. Nies a' ala'r ena a' kanè mésopa ena a' iyyiwak ena ká kuá'kí wakpa serke a' ska', e'pa qos kē kawö ta' kaneblök e' diwö a.

¹¹ Ye' dör Jehová. Ye' tō ká i' ena ká jaì ena dayë ena íyi ulitane e' qos yō' ká teröl shuá. E' bule es ta' ye' eni', e' kuekí kawö e' batseq'yō me'atyō a' a' eno diwöie ye' dalöioie.

¹² “A' yě ena a' mī e'pa dalöiō as a' ser ká taië ká mekeyō a' a' e' a.

¹³ “Kē a' kawö ta' s'ttōkwā.

¹⁴ “Kē a' kawö ta' s'senewābak dalōseukwā.

¹⁵ “Kē a' kawö ta' akblök.

¹⁶ “Kē a' kawö ta' s'kkatök kachè wa.

¹⁷ “Kē a' kawö ta' o'ka u kkechök. Nies ilaköl ena ikanè mésopa, alakölpa ö wēpa, ena iyyiwak qos ena i qos tso' iwā, ese kē kkechar.”

Israel aleripa suane Skëköl yōki

¹⁸ Mik Israel aleripa ulitane tō alá blarke e' ttsé ena iwōñarke e' sué nies duk blarke taië e' ttsé ena shklë butrōkeka taië kabata a' e' sué, etā e' yōkí ie'pa suane taië painékarak taië. Ie'pa iëter isaük kamië.

¹⁹ E' kuekí ie'pa tō iché Moisés a:

—Be' ttō sa' ta, etā sa' tō be' ttō dalöieraë. Erë kē sa' kī ikiane tō Skëköl ttō sa' ta dö' sa' duölur.

²⁰ Moisés tō iüté:

—Kē a' suanuk. Skëköl dettsa a' ma'uk isuoie tō mokí a' tō ie' dalöieke. Ie' kī ikiane tō a' tō ie' ttō dalöië as kē a' tō i sulu wamblö.

²¹ Ie'pa atë isaük kamië. Moisés ë mīā tsinet mò taië wë Skëköl tso' eë.

Jonás dör Jehová ttéköl e' pakè

Jonás

Yëkuo i' tō se' a ipakè tō i bak Israel aleri eköl kiè Jonás e' ta. Ie' kaneblè' Skèköl ttekölle duas cien paryök ena duas cien kuryök kī dabom skeyök (800-750 AC) e' shū ulatök kam Jesucristo kur e' yōki.

Skèköl kē wā ie' patkēne Israel aleripa malepa pattök wēs Skèköl ttekölpa malepa patkēitō es. E' skēie ie' tō ie' patkē' ká kiè Nínive, e' wakpa pattök. Nínive dör ká kiè Asiria e' ká kibi. Asiria wakpa dör Israel aleripa bolökpa kibi. Ie'pa serke suluē tajē shutē Skèköl wōa. E' kueki ie' tō Jonás patké ichök ie'pa a tō ká de dabom tkēyök etā ie'pa erdawa. Jonás wā ijcher tō Skèköl tō s'suē er siarē wa. Ie' ibikeitsé: “Nínive wakpa er mane'wē, e' ta ie'pa nuī olo'yeraē Skèköl tō ie'pa kī.” Erē ie' kī ikiane tō Skèköl tō ie'pa ewēwa, e' kueki ie' kē shkakmi ie'pa pattök. E' skēie ie' tō ima'wē tkōkshkar bānet Skèköl yōki. Erē Skèköl tō ie' wōklō'wē ta ipatkēmi Nínive wakpa pattök wake'. Ie'pa er mane'wē, e' kueki Skèköl kē wā ie'pa eḡewwa.

Yëkuo i' wa se' éna iane tō Skèköl tō ká ulitane wakpa suē er siarē wa. I' sulu wamblekesō ese nuī olo'yak ie' éna se' kī. Ie' kī ikiane tō se' er mane'uī ie' a ḡas kē ie' tō se' we'ikō.

Jonás kē éna Jehová ttō iutak

¹ Etōkicha ta Jehová tō iché itteköl kiè Jonás dör Amitai alà, e' a:

² “Be' yú ká kibi kiè Nínive eē, ta ichō ká e' wakpa a wēs a' e' wamblō e' dör suluē ye' wōa, e' kueki ye' tō a' ewerawa.”

³ Erē ie' kē éna Jehová ttō iutak. E' kueki ie' tkashkar iyōki. Ie' mīa dayē kkōmik ká kiè Jope wē kanō irirke eē. Eē ie' tō kanō kuē etō mitke ká kiè Tarsis e' patuēitō shkomi ta ie' e' iéka iki ta imīa.

⁴ Erē Jehová tō sèrkè patké ie'pa kī tajē darērēē. E' tō kanō uyé tajē dō wēsua itskirwami.

⁵ Etā kōs ie'pa tso' kanō a, e'pa suane tajē. Ie'pa eköl eköl tō ikieke aneule iwák kēkōl a: “¡Sa' tsatkö, sa' tsatkö!” Etā dalì kōs tuléttsami dayē kī ḡas kē kanō katsirwa.

Erē Jonás e' a'wa kanō shua dalì blō wē a, eē ie' kapötēr tajē.

⁶ Etā kanō ñakōkwak mīa dō wē ie' kapötēr eē ta iché ia:

—¿Iōk be' kapötēr? ¡Be' e' kōka! Be' kēkōl a ikiō ḡas ie' tō se' tsatkö. Isalema ie' se' suēmi er siarē wa ta se' tsatkēmiitō.

⁷ E' dalewa kanō wakpa malepa tō iché ñi a:

—Mishka itōtkōk isuḡe yi iane iwiie e' kueki se' weirke i' es.

Etā iwēne tō Jonás idir.

⁸ E' kueki ie'pa iché ie' a:

—Ichō sa' a, ¿i kueki i sulu i' tkōke se' ta? ¿Iōk be' e' iébitu kanō i' a? ¿Wē be' datse? ¿Yi ditsēwō be' dör?

⁹ Ie' iūtē:

—Ye' dör hebreowak. Jehová dör Skèköl tso' ká jai a e' dalōiōkwak ye' dör. Ie' tō dayē ena ká i' yō'at.

¹⁰⁻¹¹ Ie' tō ie'pa a ipakè tō ie' tso' tkōkshkar Jehová yōki. Mik e' ttsé ie'pa tō ñies isuérakitō tō dayē kī ulune tajē, etā ie'pa suane tajē shutē. Ie'pa tō ie' a ichaké:

—¿I wēmi sa' tō be' ta ḡas sèrkē wōklōrwa?

¹² Ie' tò iüté:

—Ye' wā ijcher buaē tò ye' kuēkī sērķē i' bitsinekā tajē a' kī. E' kuēkī ye' uyōmi dayē a' e' sērķē wōklōrdawā.

¹³ Erē kanō wākpa tò kanō iklēmi darērēē as irirkā. Erē kē ie'pa diché dē'ka, dayē kī ulune tajē e' kuēkī.

¹⁴ E' ie'pa tò Jehová a' ikié i' es: “A Jehová, kē sa' maktsā duōkwā wēm i' kuēkī. I' uk be' tso' sa' tā, e' wēkebō wēs be' kī ikiane es. E' kuēkī wēm i' kē kī i' nui' tā, e' tā sa' tò ie' uyekemi dayē a' e' nui' kē markā sa' kī.”

¹⁵ E' ukuōkī tā ie'pa tò Jonás uyēmi dayē a, e' sērķē wōklōnewā tā dayē miāne almiē.

¹⁶ Mik kanō wākpa tò e' suē, e' ie'pa suane tajē Jehová yōkī tā idalōierakitō tajē. E' ukuōkī tā ie'pa tò iyyiwak jchē ña'wē mè Skēkōl a' idalōioie, ñies ie'pa tò ttē mé ie' a' tò sa' tò be' dalōieraē.

¹⁷ E' Jehová tò nima bērie shūtē patké etō Jonás mulūkwa. E' nima e' tò imulēwā tā e' nima shuā ie' senē dōkā kā mañat ñiē nañēē.

2

Jonás ttē Jehová tā

¹ E' Jonás ttē Jehová dōr ie' Kēkōl e' tā nima shuā,

² tā ichéitō iā i' es:

“A Jehová, ye' eriarke siarē,
e' shuā ye' tò be' a' ikié tò ye' tsatkō,
e' be' tò ye' iüté.

Ye' tso'tke ká diā kaska' s'duulewā kē a,
e' ye' be' a' ikié tò ye' kimú,
e' ye' ttō ttsébō.

³ Be' ye' uyēmi dayē a' iskiē dayē dikīa,
ye' kītēulewā dayē wā.

Dayē urke tajē e' patkébō, e' tka ye' kikkē.

⁴ Ye' ittse' tò ye' kē ku'ia be' wōrkī.

Ye' ibikeitsē tò ye' kē dē'iane be' wē buaē e' a.

⁵ Dayē tajē, e' shuā ye' anemi.

Ye' kikkē, ye' pamik, ye' dikīa, e' dōr dayē ēme.

Dayē a' itō'kōnu tso', e' malitsēkā ye' wōkir mik tajē dayē shuā.

⁶ Ye' anemi dayē a' dō iskiē,

dō wē kabata bitukekā eē.

Ye' ittse' tò ye' wōtēnewā da'a ká diā kaska'.

Erē, a' Jehová, be' dōr ye' Kēkōl,
be' dōr ye' yēttsane s'duōwā ulā a' dekanē ttsē'ka.

⁷ A Jehová, mik ye' ittse' tò ye' duōkewatke,

e' be' a' ikié tò ye' tsatkō,

e' tā i' kiéyō, e' ttsébō be' wē buaē e' a.

⁸ Wēpa tò i'yi diōkōl dalōieke be' skéie,

e'pa kē tò be' dalōieku'ia.

⁹ Erē ye' tò wēstela cheraē be' a' kekraē.

iyyiwak jcheraē ña'wēraēyō be' a' be' dalōioie.

Ye' ttē mé be' a, e' wawēraēyō.

¡A Jehová, be' ē a' tsatkērmil!”

¹⁰ E' ukuökᵢ tᵃ Jehová tō nima patké Jonás tuöktsᵃ ká sí kᵢ, tᵃ ituéttsaitō.

3

Jonás tō Jehová ttō iuté

¹ Etᵃ Jehová tō iskà chéne Jonás ᵃ:

² “Be' yú ká kibi kié Nínive eē tᵃ ì chekeyō be' ᵃ, e' chō ká e' wakpa ᵃ.”

³ Etᵃ ie' tō Jehová ttō iuté. Ie' mᵢᵃ Nínive. E' dōr ká bērie. Shkotkō ká e' shua, e' dōr ká mañat wa'ñe.

⁴ Jonás shkē ká e' shua ká et wa'ñe tᵃ ie' tō icherami ká e' wakpa ᵃ әнеule: “Ká i' kᵢ ká de dabom tkēyōk (40), etᵃ a' ɛrdawa.”

⁵ Etᵃ Nínive wakpa kōs ɛrblé Skēkōl mik. E' kuēkᵢ ie'pa kōs, ɛsepala ena dalōiērtᵃ, e'pa kōs tō iché: “S'kawōtᵃ batsōk, ñies s'kawōtᵃ datsi' ᵃjaē ese iōk iwᵃ kkachōie tō se' ɛr mane'wé.” Etᵃ es ie'pa tō iwé.

⁶ Mik ttē e' tssé Nínive blú tō, etᵃ ie' e' kéka ikulé kᵢ, tᵃ idatsi' bua'buāē iētkēr iwᵃ, e' yēttsᵃ skēie datsi' ᵃjaē iékaītō tᵃ ie' e' tkēsɛr ᵢskᵢ muluchka kᵢ.

⁷⁻⁹ Etᵃ ie' tō ttē patké ká e' ulitane wakpa ᵃ. Ttē e' tō iché i' es: “A' ulitane kē kàne chkōk di'yōk yēs. Ñies kē a' kàne a' baka ena a' obeja tiōk. A' ulitane kawōtᵃ datsi' ᵃjaē iōkka. A' kkōchō Skēkōl ᵃ a' diché kōs wa ᵃs a' e' wamblō suluē ese kōs nuᵢ olo'yōitō a' kᵢ. Ñies a' e' wamblō suluē, ese kōs olo'yō. Isalema ie' ɛr mane'umine, etᵃ ie' ɛr buarmine se' kᵢ, etᵃ ie' kē tō se' ewepawa. Ttē i' dōr ye' dōr a' blú e' ttē ena a' wōkirpa ttē, e' kuēkᵢ a' ulitane kawōtᵃ idalōiōk.”

¹⁰ Etᵃ ie'pa tō ttē e' iuté buāē. Ie'pa e' wamblō suluē ese kōs olo'yérakitō. Mik e' sué Skēkōl tō, etᵃ ie' ibikeitséne kē yō ie'pa we'ikepa wēs ye' ibikeits es.

4

Jonás ulunekᵃ Skēkōl kᵢ

¹ Erē e' kē dōr bua' Jonás ᵃ tᵃ ie' ulunekᵃ tajē.

² Ie' iché Jehová ᵃ:

—A Jehová, be' isuē. Mik ye' tkēriᵃ ye' kaska', etᵃ ye' iyē' tō be' ɛr buāē chōraē Nínive wakpa ᵃ. Ye' wᵃ ijchɛr tō be' dōr es, e' kuēkᵢ ye' bakshkar Tarsis. Ye' wᵃ ijchɛr tō be' kē ulurtᵃ kᵃ bet. Be' ɛr tottoē. Be' sa' suē ɛr siarē wa. Mik sa' tō ì sulu wamblé tᵃ sa' ɛr mane'wé, e' tᵃ bet e' nuᵢ olo'yé be' tō sa' kᵢ, kē sa' we'ikē wēs be' sa' pauñē es.

³ A Jehová, e' kuēkᵢ ye' be' ᵃ iché ye' ttōwᵃ, e' dōr bua'ie ye' ᵃ.

⁴ Erē Jehová tō ie' ᵃ ichaké:

—¿Ima be' ibikeitsē tō be' wᵃ kawō tᵃ ulunukkᵃ sɛ es?

⁵ Etᵃ Jonás e' yēttsᵃ Nínive mᵢᵃ diwō tskirke e' kke tᵃ eē úla yuékaītō e' blóie dība yōkᵢ. Eē ie' e' tkēsɛr ì tkōmᵢ Nínive wakpa tᵃ e' wᵃ panuk.

⁶ Etᵃ Skēkōl Jehová tō kalkua tskéka elka tala'wékāitō Jonás tsaka ᵃs ikᵢ tssɛ'r buāē. E' tō ie' tssɛ'wé buāē.

⁷ Erē bule es bla'mᵢ ká ñine etᵃ Skēkōl tō ᵢ patké kalkua katōkwa tᵃ isinewᵃ duowa.

⁸ Mik diwō deka, etᵃ ie' tō siwa' darērēē ba'baē e' patké diwō tskirke e' kke Jonás kᵢ. Dība әне darērēē Jonás wōkir kᵢ, tᵃ ie' tō ittse tō ie' siwa'arkewᵃ. Ibikeitséitō “ᵢYe' mú duōwᵃ!” Ie' iché, “Ye' duowᵃ, e' dōr bua'ie ye' ᵃ.”

⁹ Erē Skēkōl tō iché ie' ᵃ:

—¿Ima be' ibikeitsē tō be' wᵃ kawō tᵃ ulunukkᵃ kalkua sinewᵃ e' kuēkᵢ? Ie' iuté:

—Tõ, ye' wā kawō tā'. iYe' ulune tajē mik ye' duowā etā e' olone!

¹⁰ Etā Jehová tō iché ie' a:

—Kal kuá kē tkēne be' wā, kē talane kē kaneone be' wā. E' tskine talane ká et nañewe ē, bule es nañewe tā iduowā, e' dalēne be' éna.

¹¹ Etā ¿wes ye' kē éna Nínive wakpa dalēnuk? Ie'pa dōr tajē, ie'pa ala'rla tso' tajē dōkā 120.000 kē wā ijcher i dōr buaē, i dōr suluē. Nies ie'pa iyiwak tso' tajē.

Jesús Tté Buaë Kit Mateo tö Mateo

Wëm bak eköl kië Mateo e' tö yëkküö i' kit. Ñies ie' kië Leví. Ie' dör Israel aleripa eköl. Jesús tö ie' ki' ittökataie (Mateo 9.9 saú), erë e' yökí ie' bak kaneblök inuköl patueke Roma wókirpa a ese shtök. Erë mik Jesús tö ie' ki' ittökataie, etä ie' mineäie Jesús tä.

Í o' Jesús tö su' Mateo tö iwák wöbla wa, ese tso' kitule yëkküö i' kí. Ñies i' su' ie' tö ena i' tsé'itö Jesús tö s'wöbla'weke e' a, ese kit ie' tö.

Ká iaiä Skëköl tö iyë' tö wëm döraë eköl Israel aleripa tsatkök e' paneke ie'pa tö. S'tsatkökwa e' kië Mesías hebreoie ena griegoie ikië Cristo. Se'ie kië e' mane'wësö *wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'.* Mateo tö yëkküö i' kit bua'ie Israel aleripa a ikkachoie tö s'tsatkökwa ñe' dör Jesús.

Jesucristo yëpa bak (Lucas 3.23-38)

¹ Jesucristo dör se' blú bak kië David e' aleri, David dör Abraham aleri. Jesucristo yëpa bak qos e'pa wëpa kië dör i' es:

² Abraham alà dör Isaac, e' alà dör Jacob, e' ala'r dör Judá ena iëlpa.

³ Judá ala'r dör Fares ena Zérá, e'pa mi dör Tamar. Fares alà dör Hesrón, e' alà dör Aram.

⁴ E' alà dör Aminadab, e' alà dör Nahasón, e' alà dör Salmón.

⁵ E' alà dör Booz, e' mi dör Rahab. Booz alà dör Obed, e' mi dör Rut. Obed alà dör Jesé,

⁶ E' alà dör se' blú bak David e'.

Se' blú bak David, e' alà dör Salomón, e' mi bak Urías tä kewe.

⁷ Salomón alà dör Roboam, e' alà dör Abías, e' alà dör Asá.

⁸ E' alà dör Josafat, e' alà dör Joram, e' alà dör Ozías.

⁹ E' alà dör Jotam, e' alà dör Acáz, e' alà dör Ezequías.

¹⁰ E' alà dör Manasés, e' alà dör Amón, e' alà dör Josías.

¹¹ E' ala'r dör Jeconías ena iëlpa. E' kèwö ska' tä Israel aleripa klö'wélur Babilonia wakpa tö tä itsémirakitö Babilonia.

¹² Israel aleripa aneyalne Babilonia, e' ukuökí tä Jeconías alà kië Salatiel e' kune. Ie' alà dör Zorobabel,

¹³ E' alà dör Abihud, e' alà dör Eliaquim, E' alà dör Azor.

¹⁴ E' alà dör Sadoc, e' alà dör Aquim, e' alà dör Eliud.

¹⁵ E' alà dör Eleazar, e' alà dör Matán, e' alà dör Jacob.

¹⁶ E' alà dör José, e' dör María wëm. María dör Jesús mi. Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'.

¹⁷ Es Abraham kèwö ska' döká David kune', etä Jesús ditséwö alöne döká dabom eyök kí tkëtökicha (14). Ñies David kèwö ska' döká Israel aleripa minetser Babilonia, etä Jesús ditséwö alöne döká dabom eyök kí tkëtökicha (14). Ñies Israel aleripa minetser döká wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' de, etä Jesús ditséwö alöne döká dabom eyök kí tkëtökicha (14).

Jesucristo kurke e' biyö yëne (Lucas 2.1-7)

* **1:16 wé pairine'bitü idi' wa s'blúie:** E' dör Mesías si'kuaie.

¹⁸ I' dör Jesucristo kune' e' pakè: Ie' mì kiè Mariá. E' bakia busi kam ser wëm ta, erë ittè me'bak senukwā wëm kiè José e' ta. Kam ie'pa serwā ñita, kam ie'pa ñi kōwā, etā Mariá buklunekā Wikōl Batse'r diché wa.

¹⁹ José dör wëm buaë yēsēsē, e' kuēkī ie' kē éna Mariá jaëwākka sulitane wörkī. E' kuēkī ie' tō ibikeitsé: “Súyō imēat bërē.”

²⁰ Ie' tso'ia ibikeitsök ta ikapowā ta ikabsuē tō Skēkōl biyōchōkwak de ekōl e' tō ie' a iché: “A José, David aleri, Mariá buklunekā e' dör Wikōl Batse'r diché wa. E' kuēkī kē be' suanuk senukwā ie' ta.

²¹ Ie' alā kurdaē ekōl wák wëm. Ikiē mūkabō Jesús† Ie' tō iwakpa tsatkerāē sene sulu nuī yōkī, e' kuēkī ikiē mūkā es.” Es Skēkōl biyōchōkwak ttē José ta.

²² E' kōs tka es aš i yē'atbak Skēkōl tō ittekōl wa e' wā tkō, e' tō iché:

²³ “Busi ekōl kē wā wëm kaule e' buklurdakā, e' alā kurdaē wák wëm, ikirdaē Emanuel.”‡

(s'kiè e' wā kiane chē: “Skēkōl tso' se' ta”).

²⁴ Mik José tī'nekane, etā ie' tō iwē wēs Skēkōl biyōchōkwak tō ie' a iché es. Ie' ulabatsēwā Mariá ta.

²⁵ Erë alā kam kūr, e' yōkī ie'pa kē ñi kānewā. Mik alā kune, etā José tō ikiē mēkā Jesús.

2

Wēpa yöule íyi tōtkōk bēkwō wa esepa de Jesús sauk

¹ Jesús kune' ká kiè Belén atē Judea eē. E' kēwō ska' ta wëm ekōl kiè Herodes e' dör ká e' blú. Etā wēpa wēlepa datse ká kamiē atē diwō tskirke e' kke, e'pa de Jerusalén. Ie'pa dör íyi tōtkōk bēkwō wa esepa.

² Ie'pa tō ichaké:

—¿Wé alala kune judiowak blúie e'? Sa' tō ibēkwō su' sa' kaska', e' kuēkī sa' de íerō idalōiök.

³ Mik Herodes tō ttē e' ttsé, etā e' tō ie' ena Jerusalén wakpa kōs tsiriwēkarak tajē.

⁴ E' kuēkī ie' tō sacerdotēpa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa kiēttsā seraā ta ichaké ie'pa a:

—¿Ima a' iché? Wé pairine'bitū idi' wa s'blúie, ¿wé e' kūrmi?

⁵ Ie'pa tō iutérak:

—Ie' kurdaē Belén atē Judea eē. Skēkōl ttekōl tō ikitat i' es:

⁶ Skēkōl tō iché:

Belén atē Judea, e' wakpa a ye' iché tō a' shua blu' kardakā ekōl, e' tō ye' icha dör Israel aleripa e'pa wēttsēraē. E' kuēkī a' ká dör ká bua'ie wēs Judea ká bua'ie malepa tso' es.*

⁷ Mik Herodes tō ttē e' ttsé, etā ie' tō wēpa tō íyi tōtkeke bēkwō wa ñe'pa kié akir ijchenowā tō mik ie'pa tō bēkwō e' su'mi, kōs e' kī ká de.

⁸ Ie' tō ie'pa a iché:

—A' yú Belén. Alala e' yulō bua'ie. Mik a' tō ikué, etā ibiyō chō ye' a aš ñies ye' mi' idalōiök.

† 1:21 Jesús: S'kiè e' wā kiane chē S'tsqtkōkwak.

‡ 1:23 Isaías 7.14

* 2:6 Miqueas 5.2

9-10 Mik blu' tō ttē e' ché one, etā ie'pa mýal. Etā bēkwō su' ie'pa tō ikaska', e' suéne ie'pa tō ñalā wa. E' tō ie'pa tse'wéne buaē shutē. Wé bēkwō mirwā e' wa ie'pa m'ke dō wé bēkwō e' wōklō'wéwā eē. Bēkwō e' wōklō'wéwā wé alala e' tso' e' u tsaka.

11 E' ukuōki tā ie'pa dewā u a tā ie'pa tō alā ena imi María kuē. Ie'pa e' tuléwa kuchē kī tā idalōiérakitō. Kalkuōla dérak iwā e' kkōyétsarakitō tā orochka ena i masmas ña'wē ena mirra, ese mérakitō alā a.

12 E' ukuōki tā ie'pa a iyēne kabsuē a tō ie'pa kē minukne Herodes ska'. E' kuēki ie'pa mýalne ikā kī ñalā kuā'kī wa.

José ena María tkashkar mýal Egipto

13 Wēpa tō íyi tōtkeke bēkwō wa e'pa ponemine, e' ukuōki tā José kabsuē tō Skēkōl biyōchōkwak ekōl tō ie' a iché: "Be' e' kōkā, María ena ilā klō'ú tā be' tkōshkar Egipto. Blu' Herodes tō alala sē yuleraē ttēwā, e' kuēki be' e' tsúat senuk eē dō mik ye' tō be' a iché etā."

14 Etā ie' tī'nekā e' kēkā tā alā ena María klō'wéitō tā e' nañewe imýal Egipto.

15 Eē ie'pa sené dō mik Herodes blēnewā ekkē. E' tka es as itkō wēs Skēkōl tō iyē' ittekōl wa es. Ie' tō iyē': "Ye' alā tso' Egipto, e' kiéne ye' tō."†

Herodes tō kawō mé ala'rla ttōkulur

16 Mik Herodes wā ijchenewā tō wēpa tō íyi tōtkeke bēkwō wa, e'pa kē wā ie' ttō dalōiēne', etā e' tō ie' uluwéka taiē. Belén ena ká tso' ipamik e' a ala'rla wēpa kūrke kōs, e'pa ttōkulur patké ie' tō sēraā kām kī duas dō bōk e' yōki. Wēpa tō íyi tōtkeke bēkwō wa e'pa tō bēkwō su' kōs e' kī ká de, e' ye' ie'pa tō Herodes a. E' wa ie' tō ikéwō yē'ttsā tō duas dōketke bōk e' kī. E' kuēki ie' tō ala'rla wēpa kurke e' kēwō ulatōk, esepa kōs ttōkulur patké.

17 Es i yē' Skēkōl ttekōl kiē Jeremías e' tō, e' wā tka. Ie' tō iyē':

18 "Ká kiē Ramá eē ittsēne tō taiē ie'pa iuke añeule kkōchōke siarē. Eē alakōlpa dōr Raquel aleripa e'pa iuke ila'rla iēitsōk. Ila'rla kōs ttélur, e' kuēki ie'pa kē er pablērtā."

María ena ilā ena José e' yétsa Egipto biteyalne Israel

19 Blu' Herodes blēnewā, e' ukuōki tā José tso' Egipto, e' kabsuē tō Skēkōl biyōchōkwak ekōl tō ie' a iché:

20 "Wēpa éna alā ttakwā, e'pa blērulunetke. E' kuēki be' e' kōkā tā María ena ilā klō'ú tā a' yúshkane Israel."

21 Etā José e' kēkā tā María ena ilā klō'wéitō tā ie'pa biteyalne Israel.

22 Erē mik ie' wā ijchenewā tō Herodes alā kiē Arquelao e' tso'ne Judea blúie iyē skéie, etā ie' suane senuk eē. Etā ie' kabsuē tō Skēkōl tō ie' a iché: "A' yúshkane Galilea." E' kuēki ie'pa mýalne Galilea.

23 Mik ie'pa de Galilea, etā ie'pa mýal senuk ká kiē Nazaret eē. E' tka es as i yē' Skēkōl ttekōlpa tō e' wā tkō wé ichéitō: "Ie' kirdaē Nazaret wak."

3

Juan S'wōskuōkwak tō s'patté

(Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)

1 E' kēwō ska' tā Juan S'wōskuōkwak de Skēkōl ttē pakōk ká sir poē wé kē yi serku' atē Judea eē.

2 Juan tō ie'pa a ichéke: "I blúie Skēkōl tso' e' kēwō dewatke tsinet, e' kuēki a' er mane'ú ie' a."

† 2:15 Oseas 11.1

³ Skëköl tō Juan yē' itteköl Isaías wa i' es:

“Ká sir poē wē kē yi serku' tajē,
eē yile ttōraē āneule, e' tō icheraē:

‘A' er mane'ū Skëköl datse e' yōkī,

e' dōr wēs űalā yuēsō yēsýēsē ie' yōkī es.”*

Es Isaías tō iyē'at.

⁴ Juan datsi' yōule kameio kōyōk wa; ikipamo e' dōr iyiwak kkuōlit. Ie' chke dōr ditski ena bulali.

⁵ Jerusalén wakpa ena ká malepa tso' Judea e' wakpa de tajē ie' ttōke e' ttsök. űies ká tso' di' Jordán kkōmik, e' wakpa de.

⁶ I' sulu kōs wambleke ie' pa tō e' chekekarakitō tā Juan tō iwōskueke Jordán a.

⁷ Erē mik Juan tō isuē tō fariseowakpa ena saduceowakpa de tajē as ie' tō ie' pa wōskuōlor etā ie' tō ie' pa a ichē: “¡A' dōr s'kītō'ukwakpa suluē wēs tkabē es! ¿Yi tō a' a ichē tō a' tkōmishkar Skëköl tō a' we'ikeraē siarē e' ulā a?

⁸ A' senū yēsýēsē, e' wa iwērwaűi tō mokī a' er mane'wētke Skëköl a.

⁹ Kē a' tō ibikeitsök tō a' dōr Abraham aleripa, e' ē kuēkī Skëköl kē tō a' we'ikepa. Ye' tō a' a ichē tō Skëköl kī ikiane, e' tā ie' tō ák ikkē yuēmi Abraham aleripaie.

¹⁰ Ie' dōr wēs kal bikōkwak es. Ie' tso'tke kal ulitane kē wōrtā' ese kōs bikōkōk űa'wēwa bō' a.

¹¹ Mokī ye' tō a' wōskueke di' a iwā kkachoie tō a' er mane'wētke Skëköl a. Erē ye' itōkī idatse ekōl, e' tō a' ierawa Wikōl Batse'r a ena bō' a. Ie' dōr kēkēpa tajē ye' tsata, e' kuēkī ie' klōkuō ē tsēmi e' kē dōr ye' siarla e' a.

¹² Ie' tō s'wōpperaē wēs iyiwō wōppēsō es. Ibua'buā bleraēitō idichakuō a, erē isulusi uyerawaitō bō' kē wōittā'wa e' a.”

Jesús wōsune

(Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22)

¹³ Jesús e' yēttsā Galilea demi Jordán di'kka wē Juan tso' eē as e' tō iwōskuō.

¹⁴ Kewe tā Juan kē éna ie' wōskuak, ie' tō ichē iā:

—Warma be' kawōtā ye' wōskuōk. ¿Wēs be' do ye' ska' as ye' be' wōskuō?

¹⁵ Ie' tō iūtē:

—İ dōr yēsýēsē Skëköl wōa, ese kōs kawōtā wē se' tō es, e' kuēkī imuatsō es i' űne tā.

Etā Juan tō ie' ttō iūtē.

¹⁶ Jesús wōsune e' e' duékane di' a e' wōshā tā ká jai kkōbunane tā ie' isuē tō Skëköl Wikōl biťe ie' kī nubōl sū.

¹⁷ Etā ttō ttsēne datse ká jai a e' tō ichē: “Sē dōr ye' alā dalēr tajē ye' éna, e' wēr buaē shūtē ye' wa.”

4

Bē tō Jesús erkiōwē

(Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13)

¹ E' ukuōkī tā Skëköl Wikōl tō Jesús tsēmi ká sir poē wē kē yi serku' eē as bē tō ie' erkiōū i' sulu wamblök.

² Eē ie' senē dōkā ká dabom tkēyōk (40), kē chkane yēs. Ekkē tā ie' dué bli wa.

³ Bē debitu ie' ska' tā ichēitō iā:

—Be' dōr Skëköl Alā, e' ma ichō ák sekkēpa a tō a' yōnú chkeie.

* 3:3 Isaías 40.3

⁴ Jesús tò iüté:

—Au. Skëköl yëkkuö tö ichè: 'Kë se' senuk chké ë mik. E' skéie i qos cheke Skëköl tò e' mik se' serke.*

⁵ E' ukuöki ta bë wä ie' mítser Jerusalén dör ká batse'r ee ta itsémikaitö Skëköl wé kakkëë e' bata ki

⁶ ta ichéitö ia:

—Be' dör Skëköl Alá, e'ma be' e' batröömi dötsa iski. Skëköl yëkkuö tö ichè: 'Skëköl tò ibiyöchökwakpa patkeraë be' kkö'nuk.

Ie'pa tò be' klö'weraka iulá a as be' klö kë tērwa ák ki yës.†

E' kueki be' e' batröömi dötsa iski.

⁷ Eta Jesús tò iüté:

—Au. Nies Skëköl yëkkuö tö ichè: 'A' kë kawö ta' Skëköl dör a' Këköl e' wötsiriuk.‡

⁸ E' ukuöki ta bë tö ie' tsémi kabata kakkëë a, ta ee ká qos wës ká tköke ekkë, nies iyi bua'buaë tso' iki, ese kkachéitö ie' a seraq bet.

⁹ Ie' tò iché ia:

—Be' e' tkéwä kuchewö ki ye' wörki ye' dalöiök Skëkölie, e' ta i qos sué be' tò e' meraëyö be' a.

¹⁰ Erë Jesús tò ie' iüté:

—A Satanás, Skëköl yëkkuö tö ichè: 'Skëköl dör a' Këköl, e' ë dalöiö a' tò Skëkölie, ie' ë a' a' senu'.§ E' kueki be' yúshka.

¹¹ Eta bë tö Jesús méat wák miá bánet. Ta Skëköl biyöchökwakpa de Jesús ska' ikimuk.

Kanè mène Jesús a e' tsá wéitö Galilea

(Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15)

¹² Mik Jesús wä ijchenewa tö Juan S'wöskuökwak wötéwarakitö s'wöto wé a, eta ie' dene Nazaret ate Galilea ee.

¹³ Erë kë ie' ate senuk Nazaret. Ie' miá senuk Cafarnaúm, e' ate batsöri kié Galilea e' kkömik. Cafarnaúm ate zabolónwak ena neftaliwak e'pa ké a.

¹⁴ Itka es as i kit Skëköl tteköl Isaiás tò yëkkuö ki e' wä tkö es. Ie' tò iyë':

¹⁵ "Zabolónwak ena neftaliwak, e'pa serke di' kié Jordán e' wishet batsöri kkömik. Ie'pa serke Galilea wé nies pë' kë dör judiowak esepa serke ee.

¹⁶ Ie'pa serke wës se' serke stui a es e' kë wä Skëköl suule.

Ie'pa dör wës s'duulewä es.

Erë eköl doia, e' tò ie'pa er'ni'weraë Skëköl tté wa

wës ká olo tò ká ñiwe es."*

Es Isaiás tò iyë'at.

¹⁷ E' ukuöki ta Jesús tò s'pattémítke ta ichéitö: "I blúie Skëköl tso' e' kéwö dewatke tsinet, e' kueki a' er mane'ú ie' a."

Jesús tò nima klö'ukwakpa döka tkël e'pa kié ittökatape

(Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11)

¹⁸ Jesús shkōrami batsöri kié Galilea e' kkömik, ee ie' tò wëpa sué böi ñi elpa. Eköl kié Simón, e' kié nies Pedro. Iëköl kié Andrés. Ie'pa kanè dör nima klö'uk. Ie'pa tso' ikla' uyök batsöri a nima klö'woie.

¹⁹ Ie' tò ie'pa a iché:

—A shkō ye' ta. A' yueraëyö s'ditsö klö'uk ye' a ye' ttökataie.

²⁰ E' bet ta ie'pa tò ikla' tuléat ta imíyal ie' ta.

* 4:4 Deuteronomio 8.3 † 4:6 Salmo 91.11-12 ‡ 4:7 Deuteronomio 6.16 § 4:10 Deuteronomio

²¹ E' wɪ'kie ie' tō wēpa skà sué bōl ñi ēlpa kié Santiago ena Juan, e'pa dōr Zebedeo ala'r. Ie'pa tulur kanō a iyē tā kla' wōyuōk, ie'pa kiémi ie' tō ē' tā.

²² E' wōshā tā ie'pa tō ikanō ena iyē méat tā imiyal ie' tā.

Jesús tō s'wōbla'wé tajē
(Lucas 6.17-19)

²³ Jesús shkē Galilea kōs a s'wōbla'uk judiowak ñi dapa'wō wé kōs a. Ì blúie Skēkōl tso', e' tté buaē pakekeitō, ñies s'duōke kōs, ì dalērke s'mik kōs, ese bua'wēkeitō.

²⁴ Ie' tté bunekā Siria kōs a. E' kuēkɪ pē' wā tajē iyamipa duōke dué daklilīē wā ese debitū ie' ska'. Wēlepa a aknama tso', wēlepa siwā' arke irōirō, wēlepa kraulewā, esepa kōs bua'wēnitō.

²⁵ Etā pē' datse Galilea, Decápolis, Jerusalén, Judea ena ká atē Jordán wīshet, e'pa mī'ke tajē ie' tā.

5

Jesús tō ittōkatapa wōbla'wé kabata a

¹ Mik Jesús tō isuē tō pē' dapane tajē, etā ie' mīā kabata tukir kɪ tā ēē ie' ē' tkēsēr tā ittōkatapa de ie' ska'.

² Ie' tō ie'pa wōbla'wēmítke ttē i' wa:

Ì wēr buaē Skēkōl wa
(Lucas 6.20-23)

³ “Wēpa morke Skēkōl ē mik, esepa tso' ì blúie ie' tso' e' a, e' kuēkɪ ayēcha buaē esepa.

⁴ “Wēpa ɛriarke siarē, esepa ɛr pablērdaē, e' kuēkɪ ayēcha buaē esepa.

⁵ “Wēpa ē' wōōkewa diōshet, esepa a ká i' merdaē, e' kuēkɪ ayēcha buaē esepa.

⁶ “Wēpa tō sene yēsýēsē ese kōs ɛitseke chkē ena di'yē tsata, esepa ulā a iwā dōraē, e' kuēkɪ ayēcha buaē esepa.

⁷ “Wēpa tō s'malepa suēke ɛr siarē wa, esepa sueraē Skēkōl tō ɛr siarē wa, e' kuēkɪ ayēcha buaē esepa.

⁸ “Wēpa ɛr maneneē, esepa tō Skēkōl sueraē, e' kuēkɪ ayēcha buaē esepa.

⁹ “Wēpa tō s'ɛr bua'wēkene ñi kɪ, esepa kieraē Skēkōl tō ila'r, e' kuēkɪ ayēcha buaē esepa.

¹⁰ “Wēpa weirke iserke yēsýēsē e' kuēkɪ, esepa tso' ì blúie Skēkōl tso' e' a, e' kuēkɪ ayēcha buaē esepa.

¹¹ “Ayēcha buaē mik pē' tō a' cheke suluē, a' we'ikeke, a' kkateke kachē wa ye' dalērmik.

¹² Ká jai a ì buaē merdaē a' a' iskéie, e' kuēkɪ mik ese tkōke a' tā, etā a' ttsē'nú buaē kanēē. Es ñies Skēkōl ttekolpa bak a' yōkɪ kēwe e'pa weine.

A' dōr wēs dayē katanoie es
(Marcos 9.50; Lucas 14.34-35)

¹³ “A' dōr wēs dayē es ká i' wakpa a. Erē dayē kē kke tā'ia, e' tā kē ibuarpaiane. Kē iia' ìie bua' tā ikeukemi ñala kɪ tā pē' dakōlor ikɪ.

A' dōr wēs bö'wō es

¹⁴ “A' dōr wēs bö'wō es ká i' wakpa a. U tso' tajē kabata kɪ, e' kē blēnukwā, e' wēne kamiē.

¹⁵ Kē yi tō bö'wō tskepaka tā ibléwaitō ö ipatkéwaitō kalkuö dikja. E' skéie itkekekaitō kákke sulitane tso' u a esepa wō a ká ñi'wojie.

¹⁶ Es ñies a' senú buaē yēsýēsē sulitane wörki as e' saü ie'pa tō tā a' Yē tso' ká jai a' e' kíkarka.

Ttē dalöiēno kit Moisés tō e' ché Jesús tō

¹⁷ “Kē a' tō ibikeitsök tō ye' dē'bitü i kit Moisés ena Skéköl ttekölpa tō yēkkuö kī, e' wöshökwā. E' skéie ye' dē'bitü as iwā tkō wēs itso' kitule es.

¹⁸ Mokj ye' tō a' a' ichē tō ttē e' kē watēpattsā etkla wē'ia kam ká jai ena ká i' erwa e' yōkī; ttē e' qos wā tkōraē.

¹⁹ E' kuekī yi tō ttē e' wele dalōsewēkewa, erē ttē tsir idir, ena o'ka wōbla'wekeitō idalōseukwā, ese dōraē s'ēsela imalepa blúie Skéköl tso' esepa dikja. Erē yi tō ttē e' dalöieke ena o'ka wōbla'wekeitō idalöiök, ese dōraē kēkē tajē imalepa blúie Skéköl tso' esepa tsata.

²⁰ E' kuekī ye' tō a' a' ichē tō a' kē ser yēsýēsē tkōkā s'wōbla'uk ttē dalöiēno wa wakpa ena fariseowakpa tsata, e' tā a' kē dōpa i blúie Skéköl tso' e' a.

S'ulurke ñi kī ese ché Jesús tō

(Lucas 12.57-59)

²¹ “A' wā ittseüle tō iyēnebā ká iaiāē a' yēpa a: ‘Kē a' kawō tā' s'ttōkwā,’ ñies ‘Yi tō s'ttēwā, ese wāk kichatērdāē.’

²² Erē ye' tō a' a' ichē tō yi uluneka iyami kī, ese kichatērdāē. E' kīie tā yi tō iyami ché suluē, ese kichatērdāē. Ñies yi tō iyami kichatēttsā, ese kī inuí tso' tajē tō ipatkerami bö' kē a.

²³ “E' kuekī a' wā ilē mí mē ká' tso' íyi moka Skéköl a' e' kī tā eē a' éna ianewa tō a' yami wele wā ilē ttē tso' a' kī,

²⁴ e' tā i mí a' wā mē e' múat eē, kē imar. A' yú a' yami er bua'ukne a' kī. E' ukuökī tā a' yúne i meke a' tō e' mú.

²⁵ “Yile wā a' mí kkatē s'shulō wé a, e' tā mik a' dami ñala kī ie' tā, etā ishulō ie' tā as ie' kē tō a' müttsā s'shulōkwak ulā a. A' kē tō iwē es, e' tā s'shulōkwak tō a' merattsā s'shkēkīpa ulā a tā esepa tō a' wōterawā s'wōto wé a.

²⁶ Mokj ye' tō a' a' ichē tō a' kē dōpattsā dō mik a' tō inuí patuēttsā seraā etā.

S'senewābak dalōsewēwā ese ché Jesús tō

²⁷ “A' wā ittseüle tō iyēnebā: ‘Kē a' kawō tā' s'senewābak dalōseukwā.’

²⁸ Erē ye' tō a' a' ichē tō yi tō o'ka alaköl suē tā ikkechéitō, e' tā e' wa isenewābak dalōsewēwaitō ier a.

²⁹ “E' kuekī a' wōbla bua'kka tō a' keke i sulu wamblök, e' tā iyōttsā kōumi bānet. A' yese alē kéu a' tō, e' dör bua'ie a' uyēwā bö' kē a' wa'ñe e' tsata.

³⁰ A' ulā bua'kka tō a' keke i sulu wamblök, e' tā itōō uyōmi bānet. A' yese alē kéu a' tō, e' dör bua'ie a' uyēwā bö' kē a' wa'ñe e' tsata.

Se' ñi öwa ese ché Jesús tō

(Mateo 19.9; Marcos 10.11-12; Lucas 16.18)

³¹ “Ñies iyēnebā: ‘Wēm tō itayē éwa, ese wāk kawōtā ñi öwa yēkkuö muk iā.’

³² Erē ye' tō a' a' ichē tō wēm tō itayē éwa, kē dör itayē trēr kuekī, e' tā e' wa ese tō itayē wōmēttsāmi isenewābak dalōseukwā* Ñies wēm wele senéwā tayē ese tā, e' wa e' tō tayē senewābak dalōsewēwā.

S'ttē mē ñi a Skéköl wörki ese ché Jesús tō

* **5:32 itayē wōmēttsāmi...e' dalōseukwā:** Ttē i' wā armi se' éna ñies i' es: “e' tā ie' tso' itayē sauk wēs alaköl trērta' es.

³³ “Ñies a' wā ittseüle tō iyēnebək ká iaiāē a' yépa a: ‘A' ttē mé Skēkōl wōrkī, etā e' wā uk a' kawōtā mokīē.’

³⁴ Erē ye' tō a' ā ichē tō kē a' kawō tā' ttē muk nī ā Skēkōl wōrkī ō ilē skā wa. Kē ā kawō tā' ttē muk nī ā ká jai wa, e' dōr wē Skēkōl tkēr s'blúie e' kueķi.

³⁵ Kē ā kawō tā' ttē muk nī ā ká i' wa, e' dōr Skēkōl klō tkokaie e' kueķi. Kē ā kawō tā' ttē muk nī ā Jerusalēn wa, e' dōr Skēkōl dōr s'blú, e' kē, e' kueķi.

³⁶ Ñies a' wakpa kē ā a' tsā ē manenuk saruru ō dalolo, e' kueķi a' kē kawō tā' ttē muk nī ā i' es: “Ī chéyō e' kē yēne, e' tā ye' wōkir tōō.”

³⁷ E' kueķi mik a' ttē meke nī ā, tā a' tō icheke, “tō”, etā e' dōr tō; mik a' tō icheke, “au”, etā e' dōr au. A' tō i skā chēne bānet, e' tā e' dōr suluē.

Se' e' tsatkō s'sulusipa yōķi ese ché Jesús tō

(Lucas 6.29-30)

³⁸ “A' wā ittseüle tō iyēnebək: ‘Yi tō ō'ka wōbla tskéwa, ese wák kawōtā wōbla ské tskéwa. Yi tō ō'ka ká pēwa, ese wák kawōtā ká ské pēwa.’

³⁹ Erē ye' tō a' ā ichē tō kē a' e' tsatkōk pē' sulusipa yōķi. E' skéie yi tō a' ppē a' aswō bua'kka kī, e' tā a' aswō etta mú iā ppē.

⁴⁰ Yi tō a' kkaté s'shulōkwakpa wōrkī a' paio kiane iķi e' kueķi, e' tā a' paio mú iā, ñies a' paio kīkķe mú iā.

⁴¹ Yi tō a' kē idali tsukmi kēsik wa dō kilómetro et†, e' tā iķi tsúmi dō kilómetro bōt.

⁴² Yi tō a' ā ilē kak kié, e' tā imú iā. Ñies yi tō a' ā íyi kié peitule, e' tā ipeitō iā.

S'bolōkpa ché Jesús tō

(Lucas 6.27-28,32-36)

⁴³ “Ñies a' wā ittseüle tō iyēnebək: ‘S'yamipa dalēritsō erē s'bolōkpa saú sulu.’

⁴⁴ Erē ye' tō a' ā ichē: A' bolōkpa dalēritsō. Wépa tō a' we'ikeke, esepa kī iķiō S'yē ā tō iķimú.

⁴⁵ A' tō iweķe es, e' tā e' wa a' tso' ikkachōk tō mokī a' dōr a' Yē tso' ká jai ā e' ala'r. Ie' tō dība patkeke s'ser buaē ena s'ser sulu esepa kī. Ñies ie' tō kalī patkeke s'ser yēsýēsē ena s'ser sulu esepa kī.

⁴⁶ Wépa tō a' dalēritseke esepa ē ské dalēritseke a' tō, e' tā ɷwēs Skēkōl tō i buaē mēmi a' ā iskéie? Ñies inukōl shtōkwakpa Roma wōkirpa ā e'pa tō iweķe es.

⁴⁷ A' tō a' yamipa ē shkē'weke, e' tā ɷl buaē weķe a' tō s'sulusipa tsatā? Ñies pē' kē tō Skēkōl dalōie esepa tō iweķe es.

⁴⁸ A' senú buaē yēsýēsē wēs Skēkōl dōr S'yē tso' ká jai ā e' ser buaē yēsýēsē es.

6

Jesús tō s'wōbla'wē tō wēs se' kē s'siārēpa kīmuk

¹ “‘A' e' kko'nú! Mik a' tō i buaē weķe s'kimoie, etā kē iwar sulitane wōrkī as ie'pa tō ā kkeōka. A' tō iweķe es, e' tā Skēkōl dōr S'yē tso' ká jai ā, e' kē tō i mēpa a' ā iskéie.

² “E' kueķi mik a' tō s'siārēpa kīmeke, etā kē e' ttē pparkā sulitane kukua wēs e' ōkwakpa es. Ie'pa tō iweķe ie'pa nī dapa'wō wē ā ena ñalā wa as sulitane tō ie'pa kkeōka. Mokī ye' tō a' ā ichē tō pē' tō ie'pa kkeēkeka e' ē dōr ie'pa icha ské.

³ Erē mik a' tō s'siārēpa kīmeke, etā a' tō iú bēre, kē ichar yi ā.

† **5:41** E' kēwō skā tā Roma ñippōkwakpa wā kawō tā' judiowak kōk idali tsukmi dō kilómetro etk.

⁴ Es Skëköl tō ì kōs tso' blëule ese suëke, e' tō ì buaë meraë a' a' iskéie.

Jesús tō s'wöbla'wé tō wēs se' ké ttök S'yě ta
(Lucas 11.2-4)

⁵ “Mik a' ttöke S'yě ta, etä kē a' ttök sulitane wörkij wēs e' ökwakpa es. Sulu ie'pa wöbatsō e' duökser ttök S'yě ta ie'pa ñi dapa'wō wé a' ena wé pē' daparke tajē ká äie ese ska' as ikkearkā. Mokij yō ichē a' a' tō ie'pa icha ské detke iulā a' sēraa.

⁶ Erē mik a' ttöke S'yě ta, etä a' yúwā a' úshu a, ukkō wötōwā eē a' ttō Skëköl dōr a' Yě e' ta bērē. A' tō iweke es, e' ta Skëköl tō ì kōs tso' blëule ese suëke, e' tō ì buaë meraë a' a' iskéie.

⁷ “Ñies mik a' ttöke S'yě ta, etä kē a' ttök wēs pē' kē tō ie' dalöie e'pa ttöke ie'pa kēkōlpa ta es. Ie'pa ttöke ttē etkē wa tajē batsjē kē wa tā'. Ie'pa tō ibikeitseke tō ikékōlpa tō ie'pa tō tsēmi ie'pa ttē tajē e' kuekij.

⁸ Kē a' tō iuk wēs ie'pa es. Ì kiane a' kī e' jcher Skëköl wā kām a' tō ie' a' ikiō e' yōkij.

⁹ A' ttō ie' ta i' es:

‘A Sa' Yě tso' ká jai a,
as be' dalöiō sa' tō ì ulitane tsata.

¹⁰ As be' dō sa' blúie da'äie.

Ì kiane be' kī as e' or ká i' kī
wēs iorke ká jai a es.

¹¹ Chkē kiane sa' kī i' ñie sēnoie e' mú sa' a.

¹² Sa' nuì olo'yō sa' kī
wēs sa' tō s'malepa kī inuì olo'yeke es.

¹³ Kē sa' marttsā tō ì sulu tō sa' erkiōù,
e' skéie sa' tsatkö yi dōr sulu ichök* e' yōkij.

¹⁴ “S'malepa nuì olo'yeke a' tō ie'pa kī, e' ta ñies S'yě tso' ká jai a, e' tō a' nuì olo'yeraë a' kī.

¹⁵ Erē a' kē tō s'malepa kī inuì olo'yē, e' ta S'yě kē tō a' nuì olo'yepa a' kī.

Jesús s'wöbla'wé tō wēs se' ké batsök

¹⁶ “Mik a' batsöke Skëköl a, etä kē a' e' ök siarē wēs e' ökwakpa es. Ie'pa e' öke siarēla as s'malepa tō isaù ta ikkeökarakitō ibatsökerak e' kuekij. Mokij ye' tō a' a' ichē tō ie'pa icha ské detke ie'pa ulā a.

¹⁷ Erē mik a' batsöke, etä a' wöskuö, a' tsaiklöö,

¹⁸ as s'malepa kē tō isaù tō a' tso' batsök. S'yě kē wërta' e' tō íyi ulitane tso' blëule e' suëke. A' batsō ie' ē wōā ta ie' tō iskē meraë a' a' buaë.

Íyi bua'bua blō ká jai a
(Lucas 12.33-34)

¹⁹⁻²¹ “Wé a' íyi bua'bua tso' blëule eē a' er me'rie. E' kuekij kē a' tō íyi bua'bua blök ká i' kī. Ká i' kī powak se' íyi sulu'wëkewa, ñies akblökwapka tō iekibleke. E' skéie, a' íyi bua'bua e' blō ká jai a. Eē powak kē dōpa íyi sulu'ukwā ñies akblökwapka kē dōpa íyi ekiblök.

S'wöbla buaë ena s'wöbla suluë
(Lucas 11.34-36)

* **6:13 Yi dōr sulu ichök:** E' dōr bē kiē Satanás e'.

²² “S'wöbla dör wës bö'wö es s'chkà kòs a. E' kuekì s'wöbla dör buaë, e' tã se' chkà kòs e' a kã olo tã' buaë. E' dör wës se' er dör buaë es, i kòs dör buaë yësyesë ese kì se' er me'rie.

²³ Erë s'wöbla kē dör bua', e' tã s'chkà kòs e' tso' stui a. E' dör wës se' er suluë es, i sulu kòs ese kì se' er me'rie. Erë se' er buaë e' miãne suluë stuiie, e' tã e' dör suluë ichökle.

¿Yi dör a' wökir?

(Lucas 16.13)

²⁴ “Wé klöulewã kanè mésoie, ese kawõtã iwökir ë ttö dalöiök. Ie' wökirpa chöpa böi, e' ma ie' kawõtã eköl ë dalöiök ena iëköl watöktã. Es a' kē a er menukwã Skëköl kì ena inuköl kì ñita.

Kē a' tkinuk i kì

(Lucas 12.22-31)

²⁵ “E' kuekì ye' tō a' a ichë: Ì kiane a' kì senioie chkeie, di'ie, datsi'ie iie, ese kòs kē kì a' tkinuk. S'tso' tsts'ka e' kē dör chkök ëme, ñies s'chkà kē dör datsi' ë ioie.

²⁶ Dù saü a' tō. Ie'pa kē tō i kuatketa' i wöshetã', ie'pa kē tō chkē bleta', erë S'yë tso' kã jai a e' tō ie'pa tieke. Ie' éna a' dalër taië dù kòs tsatã.

²⁷ A' tkirke taië e' kì, e' kē tō a' a kawö kì mepa senioie ekuölö ë.

²⁸ “¿Ì kuekì a' tkirke datsi' kì? Ma'ma wörkua bua'buaala ese saü wës italar, kē kanëblötã', kē datsi' yuetã'.

²⁹ Erë blu' bak kië Salomón, e' wã íyi ulitane bua'buaë bak taië, erë ye' tō a' a ichë tō ie' datsi' bua'bua kē wër buaë wës ma'ma wër es.

³⁰ Kãkò suësö i'ñe, bule tã iñanewa, erë Skëköl tō ikitkeke buaala iwörkua wa. Ie' tō kãkò kütkeke es, ie' yitã ie' tō a' kianeia erblök buaë ie' milk, esepa paieraë!

³¹ E' kuekì kē a' tkinuk. Kē a' e' chakök, ‘¿Ì ñemi sa' tō?’ ö ‘¿Ì yëmi sa' tō?’ ö ‘¿Ì wa sa' e' païömi?’

³² Pë' kē tō Skëköl dalöie esepa tkirke taië íyi kòs ekkē kì. Erë i kòs kiane a' kì e' jchertke a' Yë tso' kã jai a e' wã.

³³ E' kuekì i kòs blúie ie' tso' ena i dör yësyesë ie' a ese kì a' er múwã kewe. A' tō iweke es, e' tã ñies íyi ñëkkē kòs döraë a' ulã a.

³⁴ Diwö bit ekkē íyi tso' kì tkine e' dör wë' se' a. Bulebök se' tkirmi i tkömi eë e' kì, e' kuekì kē a' tkinuk iki i' tã.

7

Kē a' tō s'kichatök

(Lucas 6.37-38,41-42)

¹⁻² “Ttë wa a' tō s'malepa kichaté e' ë wa Skëköl tō a' kichateraë. Wës a' tō s'malepa weke e' sù a' wëraë Skëköl tō. E' kuekì kē a' s'kichatök as Skëköl kē tō a' kichatö.

³ Kaltak jchela tsir tso' a' yami wöbla a, e' suë a' tō, erë ¿i kuekì kaltak bërie tso' a' wák wöbla a, e' kē sune a' wã?

⁴ ¿Wës a' tō ichëmi a' yami a: ‘súyö be' wöbla a kaltak jchela tsir tso' e' yëttsã?’ Erë kaltak bërie tso' a' wöbla a, ¿e' kē sune a' wã?

⁵ ¡A' e' öke suluë! Kaltak bërie tso' a' wöbla a e' yöttsã kewe, es a' yami wöbla a kaltak jchela tsir tso' e' wërmi a' a buaë yëttsã.

⁶ “Ì dör batse'r ese kē tularrtsã chichi a dö' ie'pa bitune a' jchöklor. Ñies a' íyi bua'bua*, ese kē tularrtsã köchi a, ie'pa tō iñateraë ikla'tska wa.

* **7:6 íyi bua'bua:** E' dör perla si'kuaie.

Ì kiane a' kị, ese kiö Skëköl a

(Lucas 11.9-13; 6.31)

⁷⁻⁸ “Wépa tō íyi kieke Skëköl a, esepa a imeraä ie' tō; wépa tō íyi yuleke ie' ska' esepa tō ikuëraë; wépa tō ie' chakeke, esepa kierawā ie' tō wëshkë. E' kuëkị ì kiane a' kị e' kiö ie' a, etā ie' tō a' imeraä; e' yulö ie' ska', etā a' tō ikuëraë; ie' chakö, etā ie' tō a' kierawā wëshkë.

⁹ “Kë a' wëne tō ák mepa ilā a pan kiéitō e' skéie.

¹⁰ Nies kë a' tō tkabë mepa a' alā a nima kiéitō e' skéie.

¹¹ A' dör pë' suluë erë e' tō íyi buaë meke a' alā a. ¡E' yitā buaë S'yë tso' ká jai a, e' tō íyi buaë meraë yi tō ie' a ikieke ese a!

¹² “A' senú s'malepa tā wës a' kị ikiane tō ie'pa sër a' tā es. Ttë e' a' ì kit Moisés ena Skëköl ttekölpa tō yëkkuö kị e' kôs wöiëulewā. E' kuëkị a' senú es.

Sene michoë wëkkö e' dör tsir

(Lucas 13.24)

¹³ “Sene michoë e' wëkkö dör tsir, e' a' a' shkōwā. S'weir micho e' ñalé ena iwëkkö dör shoë; tajë s'mi'ke iki.

¹⁴ Erë sene michoë e' wëkkö dör tsir ena iñalé kị darërëë shka', wépa tō ikuë esepa kë dör tajë.

Kal buaë ena kal suluë

(Lucas 6.43-44)

¹⁵ “A' e' kkö'nú kachökwakpa e' chö tō ie'pa dör Skëköl ttekölpa esepa yöki. Ie'pa e' ö tō ie'pa dör buaë wës obeja urula es, erë ie'pa er suluë wës iyiwak sulusi es.

¹⁶ Wës ie'pa e' wamblöke, e' wa a' tō isugerawā pë' wëse idir. ¿Wé a' wā isuule tō uwawö ö higowö e' shtetā'sö dika' kicha mik?

¹⁷ Kal buaë kôs ese wö dör buaë, erë kal sulusi kôs ese wö dör suluë.

¹⁸ Kal bua'buā kë wörtā' kalwö sulusiie. Nies kal sulusi kë wörtā' kalwö bua'buāie.

¹⁹ Kal kôs kë wör buaë, ese bikeeke tā iña'wëkewa bö' a.

²⁰ Es a' tō kachökwakpa suerawā wës ie'pa e' wamblö e' wa.

Jesús tō icheraë 'kë ye' wā a' suule'

(Lucas 13.25-27)

²¹ “Wépa tō ye' a' icheke: ‘A Skëképa, a Skëképa’, kë esepa döpawā sërāā ì blúie Skëköl tso' e' a. Erë wépa sërke wës ye' Yë tso' ká jai a e' kị ikiane es, esepa ë dörawā.

²² Aishkuö tā mik a' wöchakirketke a' nui kị e' kéwö de, etā tajë ie'pa tō ye' a' icheraë i' es: ‘A Skëképa, be' ttö wa sa' ut Skëköl ttekölle, be' ttö wa sa' tō aknama uya'lur, be' ttö wa ì kë or yi a ese o' sa' tō tajë.’

²³ Erë ye' tō ie'pa iüteraä: ‘Kë ye' wā a' suule yës. A' e' wamblö suluë. ¡A' yúshka bānet ye' yökí!’

Uyuökwak bö!

(Marcos 1.22; Lucas 6.47-49)

²⁴ “E' kuëkị yi tō ye' ttö ttsé tā iwā iüteke, ese dör wës wëm eköl tō u yué es. E' tō u chkí töbié iskië ká dör ák ë ese a.

²⁵ Kalí yëne tajë, di' pone tajë, sërke tka tajë, e' kôs tène u e' mik, erë u kë anerö, ichkí tuluulewā ák a' e' kuëkị.

²⁶ Erë yi tō ye' ttö ttsé, erë kë iwā iüteku', ese dör wës wëm eköl kë kabikeitsötā' es. E' tō u yué ttsā'wö a tā chkí ate jalëjalë.

²⁷ Kalí yëne tajë, di' pone tajë, sërke tka tajë, e' kôs tène u e' mik tā ianerö iski tã kë ì tā'ia iwā.”

²⁸ Mik Jesús tté one tã wës ie' tō s'wöbla'weke e' tō sulitane tkiwéwã.

²⁹ Ie' tō ie'pa wöbla'weke tté moki, diché tã tajë, ese wa. E' kě dör wës s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa s'wöbla'weke es. E' kueki ie'pa wökranewa ittösk.

8

*Wëm eköl kiri'weke lepra tō e' bua'wé Jesús tō
(Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16)*

¹ Mik Jesús biteatkene kabata a, etã tajë pë' dami ie' itöki;

² e' shuã wëm debitu eköl ie' ska' kiri'weke lepra* tō. Ie' e' tkéwã kuchë ki Jesús wörki tã ichéitō:

—A kékëpa, be' ki ikiane, e' tã be' a ye' buarmine as ye' batse'rne.

³ Jesús tō ikéwã ulã wa tã ichéitō iã:

—Tö, ye' ki ikiane. Be' dene batse'r.

E' wöshã tã ie' buanene, kě ki lepra ku'ia.

⁴ Jesús tō iché ie' a:

—Ittsö, kě ichar yi a. Be' yú e' kkachök sacerdote a. I muk Moisés tō a' ka' e' batse'woie, e' tsümi më Skëköl a iwã kkachöie tō be' buanene.

*Kanë méso eköl bua'wéne Jesús tō
(Lucas 7.1-10; Juan 4.43-54)*

⁵ Mik Jesús de Cafarnaúm, etã Roma ñippökwakpa dökã cien ese wökir de eköl ie' ska' kköchök,

⁶ tã ichéitō iã:

—A kékëpa, ye' kanë méso duladula eköl kirinewa tajë. Ie' me'r u a ka' ki pa dalërke tajë kranewa.

⁷ Jesús tō iutë:

—Ye' mí ibua'ukne.

⁸ Ñippökwakpa wökir tō iutë:

—A kékëpa, be' döwã ye' u a e' kě dör ye' siarla e' a. Erë ikéwö ë mú tã ye' kanë méso buardane.

⁹ Ye' wökirpa tã, e'pa ttö iutök ye' kawötã. Ñies ye' dör ñippökwakpa tajë e'pa wökir, ie'pa kawötã ye' ttö iutök. Mik ye' tō eköl a icheke: 'Be' yú, tã imí. Eköl a ye' tō icheke: 'Be' dou', tã ide. Ñies ye' tō icheke ye' kanë méso a: 'Íyi ú' tã iwéitō. Ye' iklö'wé tō be' wã kawö tã iyi ulitane tsatã, e' kueki ye' wã ijcher tō be' tō ikéwö mé, e' tã ye' kanë méso buardane.

¹⁰ Mik Jesús tō e' ttsé tã e' tō ie' tkiwéwã. Ichéitō pë' dami ie' itöki e'pa a:

—Moki ye' iché a' a tō Israel aleripa kôs shuã kě ye' wã yi kune erblök ye' mik wës wëm i' es.

¹¹ Ye' tō a' a iché tō mik i blúie Skëköl tso' e' kéwö de da'äie, etã pë' kě dör judiowak tso' kã wa'ñe, esepa döraë tajë e' tkökser chkök se' yëpa bak kië Abraham ena Isaac ena Jacob e'pa tã.

¹² Erë warma wépa e' tulökeser eë esepa uyardattsã bánet stui ké a. Eë ie'pa juraë siarë ikã yilitdawã weine kueki.

¹³ Etã Jesús tō iché ñippökwakpa wökir a:

—Be' yú u a tã itköraë wës be' erblé ye' mik es.

E' wöshã tã ikanë méso buanene.

* **8:2 Lepra:** E' dör duë s'méwöie ese. Judiowak tō iklö'wé tō duë e' tō yi tteke ese dör ñã. Esepa batsekettsã bánet kě a kawö tã senuk pë' malepa shuã. Ñies ie'pa kě a kawö tã shkökwa Skëköl wé a.

Jesús tò Pedro yàk bua'wéne

(Marcos 1.29-31; Lucas 4.38-39)

¹⁴ Jesús mía Pedro u a ta ie' isué tò Pedro yàk me'r kà' kị kiri'wéke duè dalölö tö.

¹⁵ Ie' tò iké iulà kị ta duè dalölö tò iéwa ta ie' e' kéka ta ilè yuléitö ie' a ñè.

Jesús tò s'duöke taië esepa bua'wéne

(Marcos 1.32-34; Lucas 4.40-41)

¹⁶ Ká tuirketke ta taië ie'pa wà pè' a aknama tso' esepa debitu Jesús ska'. Ittö è wa ie' tò wimblupa ñe' trè'wéyal seraa. Nies s'kirirke e'pa bua'wéneitö seraa.

¹⁷ E' tka es as ì yè'at Skèköl tteköl kiè Isaiás e' tò, e' wà tkö. Ie' iyè':

“Se' duè qos e' yéttsa ie' tò se' kị,

Se' weirke qos e' mítser ie' wà se' yökị bánet.”†

Wépa böl e'yuak Jesús ttökatapaie

(Lucas 9.57-62)

¹⁸ Mik Jesús tò isué tò pè' dapaneka taië ipamik, età ie' tò iché ittökatapa a: “Mishka batsöri wışhet.”

¹⁹ Eta s'wöbla'ukwak ttè dalöieno wa eköl de ie' ska' ta ichéitö ia:

—A S'wöbla'ukwak, ye' shkak be' ta be' ttökataie ká wa'ñe wé be' mîrö eë.

²⁰ Jesús tò iüté:

—Bakli' u ta' ñies dúla u ta', erë ye' dör S'ditsö Alà e' ké wà u ta' sènoie.

²¹ Eta wëm skà dör ie' klé eköl e' tò ie' a iché:

—A kèkèpa, kawö mú ña, mik ye' yé blènewa ta inú wötökwa, e' ukuökị ye' mi'ke be' ta.

²² Jesús tò iüté:

—I' ta be' shkō ye' ta. Wépa dör wës s'duulewa es Skèköl wöa, as esepa tò iyamipa nu blö.

Sèrkè wöklö'wé Jesús tò

(Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25)

²³ Eta Jesús e' iéka kanò a ittökatapa ta ta imíyal batsöri kị.

²⁴ Ie'pa mirwaia e' shua siwa' batsineka taië tò di' uyéka taië ta kanò a di' iënekami. Erë ie' kapöme'r.

²⁵ Eta ittökatapa de ie' ska' ta iti'wéka ta ichéitörak ia:

—A Skèkèpa, se' tsatkó! iSe' duölurmi!

²⁶ Ie' tò ie'pa iüté:

—¿Ì kuekị a' suane sekkè? Wësua a' ké erblöku' ye' mik bua'ie.

Eta ie' e' kéka ta siwa' ena di' yöli uñéitö ta iwöklönewa míane alamië.

²⁷ Ie'pa tkinewa taië ta iñi chakéka:

—¿Yi dör wëm wí? iE' ttö dalöieke siwa' tò ena di' tò!

Jesús tò wépa böl a aknama tso' e'pa bua'wé

(Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39)

²⁸ Mik Jesús demi batsöri wışhet ká kiè Gadara eë ta wépa böl a aknama tso', e'pa e' yéttsa pö ké a de ie' ska'. Ie'pa e' wamblörak suluë e' kuekị ké yi shkötä' ñala e' wa.

²⁹ Ie'pa tò ichémi aneule:

—Be' dör Skèköl Alà. ¿Iök be' de sa' tsiriuk? ¿Be' debitu sa' we'ikök kam sa' kéwö dö e' yökị?

³⁰ Eë tsinet köchi iëter taië chkök.

³¹ Aknamapa tso' taië e'pa kkóché Jesús a:

† 8:17 Isaiás 53.4

—Be' tō sa' uyekettsa, e' ta kawō mū sa' a e' tiukwā köchi tso' tajë jai a.

³² Ie' tō iché ie'pa a:

—A' yúshka eë.

Etā aknamapa qos e' yélur wēpa a ta e' tiélur köchi a. E' bet ta köchi qos ponekā tunemirak ká spé mik brutolonemi batsöri a ta eë iduolur.

³³ Köchi kkō' nukwakpa tkayalmi. Mik ie'pa de ká kibi kī, etā ie'pa tō i qos tka wēpa a aknamapa bak e'pa ta, e' tté ppéka.

³⁴ Etā ká e' wakpa qos mīa Jesús ska'. Mik ie'pa de, etā ie'pa kköché ie' a: “Be' e' yóttsa sa' ká a.”

9

Jesús tō wēm eköl kraulewā e' bua'wēne

(Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26)

¹ E' ukuökī ta Jesús e' iéka kanō a ta imiāne itō wa demi Cafarnaúm wē ie' serke eë.

² Etā eë ie'pa wā wēm kraulewā eköl mítser Jesús ska' ka'la kī. Mik Jesús tō isué tō mokī ie'pa erblé ie' mik, etā ie' tō iché wēm kirirke e' a:

—A yami, be' er kuú, i sulu qos wamblébō, e' nuí olone be' kī.

³ Etā s'wöbla'uk tté dalöiēno wa wakpa wēlepa tō ibikeitseke: “I' ché ie' tō e' wa ie' tso' Skököl chök suluē.”

⁴ Erē i bikeitsök ie'pa tso' e' suéwā Jesús tō bet. E' kuékī ie' tō ie'pa a ichaké:

—I' kuékī a' tso' íyi sulu bikeitsök?

⁵ Ye' tō wēm i' bua'wēmine as ishkōne, e' ta ɥwēs a' tō iklō'wēmi tō ye' kē a inui olonon iki?

⁶ Ye' dör S'ditsō Alà, sú e' tō a' a ikkachè tō ye' wā kawō ta' ká i' a nuí olo'yoie.

Etā ie' tō iché wēm kraulewā e' a:

—Be' e' kōka, be' ka'la kōka ta' be' yúne be' u a.

⁷ Etā ie' e' kēka ta imiāne iu a.

⁸ Mik e' sué pē' tso' eë e'pa tō, etā ie'pa suane tajë. Ie'pa tō isué tō Skököl tō diché tajë mé s'ditsō eköl a, e' kuékī ie'pa tō Skököl kīkēka tajë.

Jesús tō Mateo kié ittökataie

(Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32)

⁹ E' ukuökī ta Jesús e' yéttsa ta imiā, e' tō wēm sué eköl kié Mateo,* e' dör inuköl shtökwak Roma wōkirpa a. Ie' tkēr ikaneblöke e' wé a. Ta Jesús tō ie' a iché:

—Be' shkō ye' ta ye' ttökataie.

Etā ie' e' kēka ta imiā Jesús ta.

¹⁰ E' ukuökī ta Jesús de ittökatapa ta Mateo u a chkök. Ie'pa tulur chkök, e' dalewa inuköl shtökwakpa Roma wōkirpa a esepa tajë ena pē' sulusipa skā deyalñak e' tulésér chkök Jesús ta.

¹¹ Mik e' sué fariseowakpa tō, etā ie'pa tō Jesús ttökatapa a ichaké:

—I'ök a' wöbla'ukwak chköke inuköl shtökwakpa ena pē' sulusipa skā ta?

¹² Jesús tō ittse ta ichéitō iarak:

—Wépa kē kirirku' esepa kē kī s'kapeyökwak kiane. Erē wépa kirirke, esepa kī ikiane.

¹³ Skököl tō iyē' iyēkkuō kī: 'Iyiwak jchēule mè ye' a, ese kē kiane ye' kī. Ye' kī ikiane tō a' nī saū er siarē wa.'† A' e' yuō tté e' wa. Ye' kē dē'bitū wépa e' ttsō

* **9:9 Mateo:** E' dör yēkkuō i' shtökwak. Ie'pa wöblane e' chök wēs o'ka ché es, e' kuékī ie' kē wā iyēne ye'. † **9:13 Oseas** 6.6

tö ie'pa ser buaë yësyësë esepa kiök ye' ttökataie; ye' dë'bitu pë' sulusipa kiök ye' ttökataie.

Ï kueki Jesús ttökatapa kë batsöta'
(Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39)

¹⁴ Juan S'wöskuökwak ttökatapa de Jesús ska' ta ichakérakitö ie' a:

—Sa' ena fariseowakpa batsöke tajë. ¿Ï kueki be' ttökatapa kë batsö?

¹⁵ Jesús tö ie'pa iuté:

—Mik s'kiule ulabatsë ese kéwö tkö'uk ta ¿wes ie'pa eriarmi wëm ulabatske e' tso'ia ie'pa ta e' dalewa? Erë ikéwö döraë etä ie' miratser ie'pa yöki. E' je' ta ie'pa batsöraë.

¹⁶ “Kë yi tö datsi' këchke wöyuepawä datsi'tak pa'alí wa. Datsi'tak pa'alí wöklönëkä, e' tö datsi' këchkela shukueëke ta iki jcheeke tajë.

¹⁷ Ñies vino kë tërta'kä iyiwak kkuölit yöule ibloie ese këchke a. Itékasö es, e' ta mik ibacha'nebitu, etä ikkuölit këchke jchèemiitö. Es vino ena ikkuölit weirwami éme. E' kueki vino tekekä ikkuölit pa'alí a, es vino ena ikkuölit kë weirpawa.”

Jesús tö Jairo alä busi shké'wékane ñies alaköl eköl bua'wénéitö
(Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56)

¹⁸ Jesús tso'ia ttök, e' dalewa judiowak wökir debitu eköl ie' ska' ta ie' e' tkéwa kuchë ki ta ichéitö:

—Ñiköl ye' alä busi blënewä. Erë be' shkö, be' ulä múkä iki ta ishkerdakane.

¹⁹ Jesús e' kékä ta imía ittökatapa ta judiowak wökir itöki.

²⁰⁻²¹ E' shua alaköl eköl dewä tsinet Jesús tsj kker. E' du'mi alakölpa duë wä e' ki duas de dabom eyök ki bök (12). Ie' tö ibikeitseke: “Jesús datsi' bata ë kéwayö, e' ta ye' buanene.” E' kueki idatsi' bata kéwaitö.

²² Erë Jesús wötrée ta isuëitö ta ichéitö ia:

—A alä busi, be' er kuú. Be' erblé ye' mik, e' kueki be' buanene.

E' wösha ta ie' buanene buaë.

²³ Mik Jesús de Jairo u a, etä ie' tö isuë tö ma'ma bla'ukwakpa detke s'nu blërkette e' kueki, ñies pë' iuke tajë.

²⁴ Ie' tö ie'pa a iché:

—A' e' yölü, busila kë du'wä, ikapöme'r ë.

Ie'pa tö Jesús jañeitséka tajë,

²⁵ erë ie' tö ie'pa ké e' skökmí bánet. E' ukuöki ta ie' dewä weshké ta busila ulä klö'wéwaitö ta busila e' kékä.

²⁶ E' tté bunëkä kä e' kos a.

Wëpa böi kë wöbla wawër e'pa bua'wéne Jesús tö

²⁷ Jesús e' yëttsa ee ta wëpa böi kë wöbla wawër mirwä ie' itöki, e'pa arke:

—¡A Jesús, s'blú David bak e' aleri, sa' saú er siarë wa!

²⁸ Mik Jesús de u a, etä ie'pa böi de ie' ska'. Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿A' tö iklö'wé tö ye' a a' buarmine?

Ie'pa tö iüté:

—A këképa, tö, sa' tö iklö'wé.

²⁹ Etä Jesús tö ie'pa wöbla ké ta ichéitö ie'pa a:

—Wes a' erblöke ye' mik es iwä ordaë.

³⁰ Etä ie'pa wöbla buanene. Ta Jesús tö iché ie'pa a:

† 9:27 **David aleri:** Es ie'pa tö wé pairine'bitu idi' wa s'blúie kitulebak tö idatse e' ë kië. E' wä kiane chè si'kuaie *El Mesías*.

—Kě a' kàne ichök yi a yës.

³¹ Erë ie'pa míyal tã ì wé Jesús tò e' paké ie'pa tò ká e' wakpa ulitane a.

Wëm kě tto eköl e' bua'wé Jesús tò.

³² Wëpa böł wöbla buanene e'pa míyal, e' bet tã pë' wëlepa wã wëm kě tto, ese debítu eköl Jesús ska', e' a aknama tso'.

³³ Mik Jesús tò aknama trë'wëshkar, etã wëm ttékane buaë. Pë' tso' eë e'pa tkirulune tã ichérakitö:

—Kě yi wã íyi wíse sũle Israel aleripa shua.

³⁴ Erë fariseowakpa tò iché:

—Bë, e' wák diché wa ie' tò ie'pa trë'wéyal.

Jesús tò pë' sué er siarë wa

³⁵ Jesús shkòke ká qos tso' Galilea blublu ñies tsitsir e' a. Ie' s'wöbla'wëke judiowak ñi dapa'wö wé qos tso' e' a. Ì blúie Skëköl tso' e' tté buaë pakekeitö. Ñies s'kirirke qos, idalërke s'mik qos, e' bua'wëkeitö.

³⁶ Ie' tò isuë tò ie'pa eriarke siarë, weinetke siarë wës obeja kě kkö'nukwak tã' es, e' kuëki ie'pa suëitö er siarë wa.

³⁷ Ie' tò iché ittökåtapa a:

—Moki, ye' a tã ie'pa dör wës iyiwö tso'tke wë'iaë shtë es, erë ishtëkwakpa kě dör tajë.

³⁸ E' kuëki a' tò ikiö kanè wák a tò ishtëkwakpa patkö.

10

Jesús tò ittekölpa tsá e'pa a kawö mé

(Marcos 3.13-19; Lucas 6.12-16)

¹ Jesús tò ittökåtapa dabom eyök kí böł (12), e'pa kié e' ska' tã kawö méitö ie'pa a wimblupa sulusi trë'woyal ñies s'kirirke dué ulitane wã esepa bua'wone.

² Ie'pa ekkëpa dör ñies Jesús ttekölpa tsá, e'pa kié i' es: kewe dör Simón, e' kié ñies Pedro ena ie' èl kié Andrés; Santiago ena iël kié Juan, ie'pa dör Zebedeo ala'r;

³ Felipe ena Bartolomé; Tomás ena Mateo dör inuköl shtëkwak Roma wökirpa a e'; Santiago dör Alfeo alà, ena Tadeo;

⁴ Simón Celote ena Judas Iscariote tò Jesús wömekettsa aishkuö tã ibolökpa a e'.

Jesús tò ittökåtapa patkëmi s'wöbla'uk

(Marcos 6.7-13; Lucas 9.1-6)

⁵ Wëpa dabom eyök kí böł (12), ñe'pa patkëmi Jesús tò tã ipattëitö i' es: “Kě a' minuk pë' kě dör judiowak esepa ká a. Ñies kě a' minuk Samaria.

⁶ A' yú Israel aleripa ká a, ie'pa dör wës obeja chöwa es.

⁷ A' yú ipakök tò ì blúie Skëköl tso' e' këwö dewatke.

⁸ S'kirirke bua'üne, s'duowa shkë'úkane, s'kiri'wëke lepra tò, esepa bua'üne as ibatse'rne. Ñies aknamapa yöttsa. E' diché mène a' a ëme, e' kuëki kě yi ña'war iki.

⁹⁻¹⁰ “Kě ì tsarmi. A' kě kawö tã inuköl tsukmi yës. Ñies sku', datsi' skà, klökkuö, shko kéli ese qos kě tsarmi. Kaneblökwak chkömi ì kanewëkeitö e' ské wa, e' kuëki kě ì tsarmi.

¹¹ “Mik a' demi ká tsitsir ö ká blublu a, etã yi tò a' kiëwami er bua' wa ese yulö. Mik a' ikué, etã e' ë u a' kapörö a' tso' eë e' dalewa.

¹² Mik a' dewa u e' a, eta ie'pa kos serke ee e'pa shke'ú er bua' wa.

¹³ Ie'pa tö a' kiéwa er bua' wa, e' ta Skéköl er buaë chöraë ie'pa a. Erë ie'pa kë wä a' kinewa er bua' wa, e' ta kë Skéköl er buaë chöpa ie'pa a.

¹⁴ U wele wakpa ö kä wele wakpa kë wä a' kinewa buaë ö kë éna a' ttö ttsak, e' ta a' e' yölur u e' a ö kä e' a ta kapo tso' a' klöttö mik e' ppöö iwä kkachioie ie'pa a tö ie'pa dör Skéköl bolökpa.

¹⁵ Moki, ye' tö a' a ichè tö aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuü kj, eta kä e' wakpa wömerdatsa weinuk taië Sodoma ena Gomorra wakpa bak senuk suluë e'pa tsata.

Jesús ttökatapa weirdaë ie' kueki

¹⁶ “Ye' ttö ttsö! Ye' tö a' patkekemi pë' shua wes obejala èmi namu tso' taië, e' shua es. E' kueki a' senú wösh wa wes tkabë es; erë ñies a' senú bëre wes nuböl es.

¹⁷ A' tso' erki. A' miraë ie'pa wä s'shulökwakpa ulä a, ñies a' burdaë siarë judiowak ñi dapa'wo wé a.

¹⁸ Ie'pa wä a' miraë duësër s'wökirpa ena s'blúpa wörki ye' tté kueki. Es a' tö ye' tté pakeraë ie'pa a, ñies kä ulitane wakpa a.

¹⁹ Mik ie'pa tö a' méttsa s'shulökwakpa ulä a, eta kë a' tkinuk i chëmi a' tö e' tsatkoie. E' wösha ta Skéköl tö tté eraë a' er a chë ie'pa a.

²⁰ Es kë a' ttöpa a' wák er wa, e' skéie S'yë Wiköl tö tté eraë a' er a chë.

²¹ “Mik e' kéwö de, eta welepa tö iël wömerattsä ttëwa, iyë tö ilä wömerattsä, ñies ala'r e' kōrakä iyë ena imi kkatök as ittōwa.

²² Sulitane tö a' sueraë suluë ye' tté kueki. Erë a' isie e' tkéwa darërëë dōka bata ekkë, e' tsatkërdaë.

²³ Mik ie'pa tö a' we'ikeke kä wele kj, eta a' tkōshkar iyōki, a' yū kä kuä'ki a. Moki ye' tö a' a ichè tö kam ye' dör S'ditsö Alä e' dōne, e' yōki a' kë dōpa Israel ké kos a.

²⁴ “Wé wöblarke e' kë dör iwöbla'ukwak tsata. Ñies kanë méso kë dör iwökir tsata.

²⁵ E' dör wë' wé wöblarke e' a tö idö wes iwöbla'ukwak es. Ñies e' dör wë' kanë méso a tö idö wes iwökir es. U wökir kiérakitö Beelzebú* je' yitā iyamipa cherarakitö suluë!

Yi yōki se' ké suanuk

(Lucas 12.2-7)

²⁶ “E' kueki kë a' suanuk ie'pa yōki. Kë i ku' blëulewä e' kë kkayërpa aishkuö ta, ese kos jcherdane.

²⁷ Ì chéyö a' a akir bëre, e' chōne sulitane kukua. Ñies i kos chéyö bëre asas a' kukuö a, e' chōne aneule sulitane a.

²⁸ Kë a' suanuk yi tö s'tteta'wa esepa yōki. Ie'pa tö s'chka ë ttëwami erë ie'pa kë a' s'wiköl duökwa. E' skéie Skéköl yōki a' suanú. Ie' tö s'chka ñies s'wiköl ewëwami bö' ké a.

²⁹ “Dúla böt tuë tottola inuköl etk wöshkila ë, erë dúla kë arta'wa iski S'yë kë wa ikéwö mène e' ta.

³⁰ E' yitā a' kkō'neraëitö buaë dö a' tsakö bitö tso' shtaoule ie' wa.

³¹ Ie' a ta a' tuë taië tkōka dúla tso' taië ese tsata. E' kueki kë a' suanuk.

Wépa kë jaëne Jesús ki

(Lucas 12.8-9)

* **10:25 Beelzebú:** E' dör bë, e' ë kië Satanás.

³² “Yi e' chõ sulitane wõrkɪ tō ie' dör ye' ttökata, e' ta ñies ese cheraëyö ye' Yë tso' ká jaì a' e' wõrkɪ tō ie' dör ye' ttökata.

³³ Erë yi tō iblë s'malepa wõrkɪ tō ie' kē dör ye' ttökata, e' ta ñies ibleraëyö ye' Yë tso' ká jaì a' e' wõrkɪ tō ie' dör ye' ttökata.

Jesús tté kueɟi se' ñi blabatsõlordä

(Lucas 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ “Kē a' tō ibikeitsõk tō ye' dē'bitu ʒa a' sēr bërë ñita ká i' kɪ. Ye' kē dē'bitu ʒa a' sēr bërë ñita, e' skéie ye' dē'bitu a' mukka ñippök.

³⁵ Ye' dē'bitu ʒa ilà wēm ñippö iyë ta, ʒa ilà busi ñippö imì ta ena ʒa iyàk ñippö iyàk ta.

³⁶ Es yamipa ekka dõraë ñi bolõkpaie ye' tté kueɟi.

³⁷ “Yi éna iyë ö imì dalër tkõkɪ ie' éna ye' dalër e' tsata, ese kē dõpa ye' ttökataie. Ñies yi éna ilà wēm ö ilà busi e' dalër tkõkɪ ie' éna ye' dalër e' tsata, ese kē dõpa ye' ttökataie.

³⁸ Yi kē e' chõ weinuk dõ ittëwɔ krus mik ta isër wës ye' ttökata es, ese kē dõpa ye' ttökataie.

³⁹ Yi e' tsatkak ittëwɔ yõkɪ, ese kē ulà a' sene michoë dõpa. Erë yi e' mettsa ttëwɔ ye' dalërmik, ese ulà a' sene michoë dõraë.

Wes Skëköl tō iské meraë se' a

(Marcos 9.41)

⁴⁰ “Yi tō a' kiéwɔ ɛr bua' wa, e' dör wës ye' kiéwɔitö ɛr bua' wa es. Ñies yi tō ye' kiéwɔ ɛr bua' wa, e' dör wës ye' tō ye' patkë' e' kiéwɔitö ɛr bua' wa es.

⁴¹ Yi tō Skëköl tteköl kiéwɔ ɛr bua' wa Skëköl tteköl idir e' kueɟi, e' ta ese a' i meraë Skëköl tō ittekõlpa a, ese merdaë ñies. E' sù yi tō s'ser yësyësë ese kiéwɔ ɛr bua' wa isërke yësyësë e' kueɟi, e' ta ese a' i meraë Skëköl tō s'ser yësyësë esepa a, ese merdaë ñies.

⁴² Yi isie tō di' kakla ë mé ye' ttökata ësela a yë, ye' ttökata idir e' kueɟi, e' ta mokɪ ye' tō a' a' ichë tō ese a' iské patõrdaë buaë.”

11

Juan S'wõskuõkwak ttõkatapa e'pa de ilë chakõk Jesús a

(Lucas 7.18-35)

¹ Mik Jesús tō ittõkatapa dabom eyök kɪ bõl (12) e'pa wõbla'wë ɔne, etɔ ie' mɪa ká tso' tsɪnet ese a' s'wõbla'uk ena Skëköl ttë buaë e' pakõk.

² Juan S'wõskuõkwak tso' wõtëule s'wõtö wë a, eë ie' tō i wëke Cristo tō e' ttë tte. E' kueɟi ie' tō ittõkatapa wëlepa patkë iska'.

³ Ie'pa tō ichaké iɔ: “¿Be' dör wë pairine'bitu idi' wa s'blúie yëule idatse e' ö yi skà panëiɔ sa' tō?”

⁴ Jesús tō ie'pa iutë: “A' yúne Juan ska' ta i kõs sué a' tō, i kõs ttsé a' tō, e' pakõne ie' a.

⁵ Ipakõ ie' a tō s'wõbla kē wawër, esepa wõbla wawënene; s'kraulewɔ kē shko, esepa shkëne; wëpa kiri'wëke lepra tō, esepa buanene batse'nene; s'kukuõ kē watsër, esepa watsënene; s'duowɔ shkënekane; ñies Skëköl ttë buaë e' pakane s'siärëpa a.

⁶ Yi kē yõkɪ ye' sulune, ayëcha buaë esel!”

⁷ Mik ie'pa mɪyalne, etɔ Jesús tō Juan ttë pakémitke pë' a, ta iché ie'pa a: “Mik a' dë'rõ ká sir poë wë kē yi serku' eë Juan sauk, etɔ ɟima a' erbikõ wëm wëse suëmi a' tō? A' kē dë'rõ wëm ëse, kabikeitsõ wɪ a' dià a' wës kua'kõ wõppë siwɔ' tō es, ese sauk.

⁸ A' kě dē'rō wēm ese sauk, e' ta ¿wēm wése sauk a' dē'rō? A' kě dē'rō wēm e' paið datsi' bua'buwa wa ese sauk. A' wā ijcher tō wépa e' paið es esepa serke blu' u a.

⁹ Erě ¿wēm wése sauk a' dē'rō? A' dē'rō wēm dör Skëköl tteköl ese sauk. Ye' tō a' a' ichè tō moki Juan dör Skëköl tteköl, erě ie' kě dör ese è. Ie' dör Skëköl tteköl tsata.

¹⁰ Skëköl yëkkuo kī itso' kitule wé Skëköl tō ichè wé pairi'bituitō idi' wa s'blúie e' a:

'Ye' tso'tke ye' ttè pakökwak patkök be' yökī kewe be' ñalé yuök.*
Skëköl ttè pakökwak e' dör Juan.

¹¹ Moki, ye' tō a' a' ichè tō s'ditsö ulitane tso'tke dō ikkē tā, e'pa shuā kě yi ku' Juan S'wöskuökwak tsata. Erě i blúie Skëköl tso' e' a wé dör esela shuteë e' dör Juan tsata.

¹² "Mik Juan S'wöskuökwak s'tsá pautmi dō ikkē tā, wépa blúie Skëköl tso' esepa weirke siarë. Pè' kësik suluë esepa éna ie'pa ewakwa.

¹³ Kam Juan tō s'pattōmi e' yökī Skëköl ttekölpa kos ena Moisés, e'pa tō iyë'bak tō Skëköl datsë se' blúie.

¹⁴ A' éna iklō'wak es, e' tā Juan dör Skëköl tteköl kiè Elías yëuletke tō idatskene e'.

¹⁵ ¡A' éna ye' ttō ttsak, e'ma ikukueblō bua'ie!

¹⁶ "¿Ima a' chëmi ye' tō? ¿Wes a' dör? A' dör wes ttè i' tō ichè es: Ala'rla tso' inuk u itōkī. Shabōtspa arke taië tā icheke iyamīpa a:

¹⁷ 'Sa' tō pulë bla'wé, erě a' kě klötëne'; sa' tō s'eriar ttseittsë, erě a' kě iine'.'

¹⁸ E' wā dör tō Juan de batsōtā', blo' kě yōtā', tā a' tō ichè tō aknama tso' ie' a.

¹⁹ E' ukuöki tā ye' dör S'ditsö Alà, e' de kě batsōtā', blo' yetā', tā a' ye' cheke tō ye' chkō taië, ye' blo' yè taië ñies tō ye' dör inuköl shtökwakpa ena pë' sulusipa malepa, esepa sini'. A' tō ye' cheke es, erě isuerasö bulebök tā tō wépa serke wes Skëköl siwé tō ichè es esepa dör yësyësë."

Ká mañat wakpa weirdaë siarë
(Lucas 10.13-15)

²⁰ Eta ká wépa kī Jesús tō i kě or yi a ese o' taië ká malepa tsata, e' wakpa kě er maneone Skëköl a. E' kuëkī ie' tō ie'pa ché ttè i' wa:

²¹ "A Corazín wakpa, a Betsaida wakpa, ¡wéstela ina a' tā! I kě or yi a ese o' ye' tō taië a' wörki, erě a' kě er maneone. E' úpa ye' tō Tiro ena Sidón wakpa wörki, e'ma ká iaiaë ie'pa er maneone'bak. Ie'pa tō eriane datsi' ajaë ië'kabak, ñies ie'pa e' tkë'kabak muluchka kī iwā kkachoie tō ie'pa er mane'wé Skëköl a.

²² E' kuëkī ye' tō ichè tō aishkuö tā mik a' wöchakirketke a' nuì kī, eta a' wömerdatsa weinuk taië shute Tiro ena Sidón wakpa tsata.

²³ A Cafarnaúm wakpa, kě a' tō ibikeitsök tō Skëköl wā a' mi'mitser ká jai a. Ie' tō a' patkerami diöshet wé s'wimblu weirke eë. I kě or yi a ese wéyö taië a' wörki, erě a' kě er maneone. E' úpa ye' tō Sodoma wakpa suluë wörki, e'ma ie'pa tso'ia dō ikkē tā.

²⁴ E' kuëkī ye' tō ichè tō aishkuö tā mik a' wöchakirketke a' nuì kī, eta a' wömerdatsa weinuk taië shute Sodoma wakpa tsata."

A' kos erblö Jesús mik
(Lucas 10.21-22)

* 11:10 Malaquías 3.1

25-26 Eta Jesús tò iché: “A ye' Yě, be' dör íyi ulitane tso' ká jai a ena ká i' a e' Këköl. Ttè buaë blë'wà be' tò pé' wà siwà' jcher iskië ena erbikö taië esepa yökì, erë ikkachébò s'ësepala a. Es be' kì ikiane, e' kuekì be' tò iwë es. E' kuekì be' kíkékayö.”

27 Jesús ttè iYë tã one tã ichéitò pë' tso' eë e'pa a: “Ye' Yě tò íyi ulitane méat ye' ulà a. Ye' dör Skëköl Alà, kě yi wà ijcher moki tò wës ye' dör, e' jcher ye' Yě ë wà. Nies kě yi wà ijcher moki tò wës ye' Yě dör, e' jcher ye' ë wà. Nies wépa a ye' éna ikkachak esepa wà ijchermi.

28 A' eriarke taië, weirke siarë íyi ulitane dikia wës dali ekkeë dikia s'shtirirwà es. A' shkò ye' ska', etã a' enuraë ye' batamik.

29-30 Ye' ser bërë, ye' er buaë, e' kuekì a' e' tiüwà ye' ttè dikia. Ttè wa ye' tò a' wöbla'weke, e' kě dör darërë, e' kě tò a' we'ikepa wës. E' kuekì a' e' wöbla'ü ye' wa tã a' enuraë buaë.”

12

Jesús ttökatapa tò trigo wöikléé eno diwö a

(Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5)

1 E' kěwö ska' tã, eno diwö a, Jesús dami trigo shuà tã ittökatapa dué bli wà. E' kuekì ie'pa tò trigo wöiklérami tã ikatëramirakitö.

2 Mik fariseowakpa tò isuë, etã ie'pa tò iché Jesús a:

—Isaú, be' ttökatapa tso' i kě kěwö tã' wë eno diwö a, ese uk.

3 Ie' tò ie'pa iüté:

—Ì o' David tò ká iaiäë z'e' kě aritsule a' wà Skëköl yëkuö kì? Etökicha tã ie' ena iklépa dué bli wà.

4 E' kuekì ie' dewà Skëköl wé a tã pan meule Skëköl a' e' klö'wéitò tã inéitò. Pan e' kě kěwö tã' nê ie' ena iklépa a, sacerdotepa ë a ikéwö tã' nê. Erë a' éna iane tò e' kě dör suluë Skëköl wöa.

5 Nies z'a' kě wà iaritsule ttè dalöiëno kit Moisés tò e' kì tò erë sacerdotepa kaneblöke Skëköl wé a eno diwö a, erë e' kě wa ie'pa tò idalösewëku'wà?

6 Ye' tò iché a' a tò ierö se' dur eköl, e' dör Skëköl wé tsata.

7 Skëköl tò iyë' iyëkuö kì: 'Iyiwak jchëule mè ye' a, e' kě kiane ye' kì. Ye' kì ikiane tò a' nì saü er siarë wa.* Ttè e' wà anúpa a' éna mokië, e' ma kě s'kì i nuí tã' ese kě kkatapa a' tò.

8 Ye' dör S'ditsö Alà, e' wà kawö tã' ichök tò i dör buaë ö i dör suluë wë eno diwö a.

Jesús tò wëm eköl ulà siulewà e' bua'wéne

(Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11)

9 E' ukuökì tã Jesús dewà ie'pa nì dapa'wö wé a.

10 Eta eë wëm tkër eköl ulà etk siulewà. Ie'pa éna Jesús kkatak ilè kì e' kuekì ie' a ichakérakitö:

—¿Ima be' tò ibikeitsè? ¿Kawö meule se' a Moisés ttè a' s'buawöne eno diwö a ö au?

11 Ie' tò ie'pa iüté:

—A' obeja anemi etö kauk a eno diwö a, e' tã a' miraë iyöksa.

12 E' yitã se' tuëtã' taië obeja tsata, e' kuekì kawö tso' se' a' s'kimoie eno diwö a.

13 Eta ie' tò iché wëm ulà siulewà e' a:

—Be' ulà shülöö.

* 12:7 Oseas 6.6

Ta ie' ulà shulée tã ibuanene buaë wës iulà iët es.

¹⁴ Fariseowakpa ë yëttsã tã ileritsérakitö “¿wës sô Jesús ttëwami?”

Jesús dör Skëköl kanè méso bua'ie e'

¹⁵ E' jchenewa Jesús wã, e' kuëkɪ ie' mía bānet. Tajë pë' dami ie' itökɪ e'pa shua iikirkerak e'pa kôs bua'wëne ie' tō.

¹⁶ Ie' tō iché ie'pa a:

—Kë ye' tté pparã.

¹⁷ Ie' tō iché ie'pa a es as iwà tkō wës Skëköl tteköl kiè Isaías tō iyë' es, e' tō iyë' i' es:

¹⁸ Skëköl tō iché: “I' dör ye' kanè méso shukit ye' tō, e' dalër tajë ye' éna, ie' wër ye' wa buaë shütë.

Ye' Wiköl meraëyö ie' a,

tã ie' tō sene yësyësë wã pakeraë kã ulitane wakpa a.

¹⁹ Ie' serdaë bërë. Kë yi wõñaktkepa ie' tō.

Kë i chepa ie' tō aneule. Kë yi tō ie' ttö ttsepa ñalã kɪ.

²⁰ S'weirke siarë, esepa kë kɪ we'ikepa ie' tō,

Se' kë diché tã'ia esepa kimeräë ie' tō

dō mik ie' e' alörakã i sulu kôs kɪ sene yësyësë wa etã.

²¹ Kã ulitane wakpa tō ie' ë paneraë e' tsatkoie.”†

Fariseowakpa tō Jesús kkatë

(Marcos 3.20-30; Lucas 11.14-23; 12.10)

²² Etã ie'pa wã wëm eköl a aknama tso' ese debitu Jesús ska', e' kë wöbla wawër, kë tto. Jesús tō ibua'wëne tã iwöbla wawënene ñies ittëkane.

²³ Ie'pa kôs tkirulune iweblök tã iñi chakérak: “¿A' iché wí dör s'blú bak David, e' aleri?”

²⁴ Mik i ché ie'pa tō, e' ttsé fariseowakpa tō, etã ie'pa tō iché: “Beelzebú dör bë, e' diché wa ie' tō ie'pa trë'wekeyal.”

²⁵ Erë i bikeitseke ie'pa tō e' suëwaitö, e' kuëkɪ ie' tō iché ie'pa a:

“S'serke kã etkë kɪ e' ñi blabatsélor ñippök ñita, kë wöklör, e' tã ie'pa wákpa ë ñi eura. Ñies ñi yamipa e' kéka ñippök ñita, kë wöklör, e' tã ie'pa mir wa'k ëme.

²⁶ Es ñies Satanás mú tō iklépa trë'wëyal, e' tã ie' tso' ñippök iwakpa ë tã. ¿Wës i blúie ie' tso' e' sermiã?

²⁷ Ye' tō aknamapa trë'úpaya Beelzebú diché wa, e' tã ¿yi diché wa a' klépa tō itrë'wëmiyal? Ie'pa kë a itrë'nukyal Beelzebú diché wa, e' kuëkɪ ¿wës a' tō ye' kkatëmi tō ye' tō itrë'wekeyal Beelzebú diché wa? A' wák klépa tō iwã kkacheraë tō a' tté kë dör mokɪ.

²⁸ Ye' tō aknamapa trë'wëyal Skëköl Wiköl diché wa, e' tã e' wã kiane chë tō i blúie Skëköl tso', e' këwö detke a' a.

²⁹ “¿Wës yi mĩ'miwa wëm diché tajë‡ ese u a ie' íyi ekiblök kam ie' tō iwák maüwa e' yökɪ? Es ëme íyi ekiblërmi.

³⁰ “Yi kë a ye' dör bua', ese dör ye' bolök. Yi kë tō ye' kímë imalepa tsukbitu Skëköl ska', ese tō ie'pa po'wekemi.

³¹ “E' kuëkɪ ye' tō iché tō i sulu kôs wambleke a' tō ñies Skëköl chë sulu kôs e' nuí olo'yëmiitö a' kɪ. Erë yi tō Wiköl Batse'r ché suluë, e' nuí kë olorpa ikɪ.

³² Ñies yi tō ye' dör S'ditsö Alà, e' ché suluë, e' nuí olo'yëmi Skëköl tō ikɪ. Erë yi tō Wiköl Batse'r ché suluë e' nuí kë olorpa ikɪ i'ñe tã ñies aishkuö tã.

† 12:21 Isaías 42.1-4 ‡ 12:29 Wëm **diché tajë**: E' wã kiane chë Satanás. Jesús dör wë dör ie' íyi ekibleke e'.

*Kal buaë ena kal suluë**(Lucas 6.43-45)*³³ “Kal wërkewā iwō kī. Kal buaë, ese wō dör buaë; kal sulu, ese wō dör sulu.³⁴ Ĵa' dör suluë wës tkabë chök es! A' er dör suluë, ¿wës a' ttōmi buaë? Ĵ bikeitsekesō, e' è chekesō.³⁵ Wëm dör buaë ese serke buaë, ttō yësyësë ie' er dör buaë e' kueķi. Wëm dör suluë, ese serke suluë, ttō suluë ie' er dör suluë e' kueķi.³⁶ Ye' tō a' ā ichë tō aishkuō tā mik a' wöchakirketke a' nuī kī e' kēwō de, etā ttē sulu chë a' ulitane tō shabatshabat e' kī a' wöchakirdaë.³⁷ A' wakpa ttē wa a' shulirdaë. A' tō ttē buaë cheke, e' tā Skëköl tō icheraë tō kē a' kī Ĵ nuī tā'. Erë a' tō ttē sulu cheke, e' tā ie' tō icheraë tō a' kī nuī tso'.”*Fariseowakpa tō Ĵ kē or yi ā ese kié suë**(Marcos 8.12; Lucas 11.29-32)*³⁸ Etā fariseowakpa ena s'wōbla'uk ttē dalöiëno wa wakpa wëlepa tō iché Jesús ā:³⁹ Ĵ kē or yi ā ese ū sa' ā iwā kkachöie tō mokī be' patkë'bitū Skëköl tō.⁴⁰ Ie' tō ie'pa iutë:⁴¹ —A' dör pë' suluë e' kē tō Skëköl dalöië wës trër wakpa kē tō imaso dalöië es. A' tō ye' ā ikië tō Ĵ kē or yi ā ese uyō iwā kkachöie tō mokī Skëköl tō ye' patkë'bitū. Erë ye' tō ilë wëraë etökicha ëme iwā kkachöie e' dör wës ibak Jonás dör Skëköl tteköl e' tā es.⁴² Ie' sene' nima bërie e' shuā dōkā kā mañat ñië nañeë, es ñies ye' dör S'ditsō Alà, e' serdaë iyök shuā kā mañat ñië nañeë.⁴³ Mik Jonás tō Nínive wakpa paut, etā ie'pa er mane' Skëköl ā. Erë Ĵ'ñe tā ye' dur Ĵe' e' dör ie' tsatā, erë a' kē er mane' Skëköl ā. E' kueķi aishkuō tā mik a' wöchakirketke a' nuī kī, etā Nínive wakpa e' kōrakā ie' wörķi a' kkatök.⁴⁴ Aishkuō tā mik a' wöchakirketke a' nuī kī, etā alaköl datse kā bānet diwō tskirke e' o'mik, bak ikā blüie, e' e' kōrakā ie' wörķi a' kkatök tō a' dör pë' suluë. Kā ĴaĴaë alaköl e' dë'bitū datse kamië se' blü bak Salomón wā Ĵyi jcher tajë e' ttō kittök. Erë Ĵ'ñe tā ye' dur a' shuā e' dör Salomón tsatā, erë a' kē tō ye' ttō iutë. E' kueķi alaköl e' tō a' kkateraë.*Wimblu sulusi dene wëm ā**(Lucas 11.24-26)*⁴⁵ “Mik wimblu sulusi trëneshtar yile ā, etā imīā kā sir poë wë kē yi ku' ese ska'. Ie' tso' kā yulök sēnoie erë kē ie' wā ikune. E' kueķi ie' ibikeitsë:⁴⁶ “Ye' mīane wë ye' trëneshtar eë sēnuk.' Mik ie' demine wëm e' ā, etā ie' tō isü tō wëm dör wës u shūiriule buaë maneneë kē ā yi ku' es.⁴⁷ Etā ie' mīa Ĵamipā kī yulök dōkā kul suluë shute Ĵ' tsatā tā ie'pa kōs de sēnuk wëm e' ā. Wëm e' mīane suluë shute kēnet tsatā. Es iwamblërdaë a' dör pë' sulusipa e'pa tā.”*Jesús mī ena iēlpa debitū ie' weblök**(Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21)*⁴⁸ Jesús ttōkeiā pë' tā e' shuā ie' mī ena iēlpa ena ikutapa e'pa iēter u'rķi. Ie'pa ttak ie' tā.⁴⁹ Yile tō ibiyō chë ie' ā:

—Be' mī ena be' ēlpa ena be' kutapa e'pa shkō be' weblök.

⁵⁰ Erë Jesús Ĵutë:

—¿Yi dör ye' mī ena ye' ēlpa ena ye' kutapa?

⁵¹ Etā Jesús tō ie' ā ittōkatapa kkachë ulā wa tā ichëitō:

—Isaú, ie'pa dör wës ye' mì ena ye' ëlpa ena ye' kutapa es.

⁵⁰ Yi sërke wës ye' Yë tso' kâ jai a e' kî ikiane es, esepa dör wës ye' ël ena ye' kutà ena ye' mì es.

13

Të kuatkôkwak tté

(Marcos 4.1-9; Lucas 8.4-8)

¹ E' ë diwö wa Jesús e' yéttsa u a mía batsöri kkömik tã eë ie' e' tkésër.

² Pë' debitu taië ie' ska', e' kueki ie' e' iéka kanò a tã eë ie' e' tkésër ie'pa wöbla'uk. Ie'pa ulitane atë kâ sí kî batsöri kkömik.

³ Ie' tò ttë tsakjê kleé ie'pa a. E' et dör i' es: “Wëm eköl mía të kuatkôk ppé ululu ëme*.”

⁴ Mik ie' tso' iwö ppök, etã ditsöwö wele anewa ñalã ska' tã dù debitu tò ikatéwa.

⁵ Ditsöwö wele anewa áklo a wé íyök kě tã' taië ese ska'. Íyök kě tã' taië, e' kueki bet tã itskineka.

⁶ Erë kě iwí kicha tã' taië, e' kueki mik diba anekã iki etã isinewa.

⁷ Ditsöwö wele anewa dika'chka shuã. Dika'chka ena ditsöwö talane ñita, erë dika'chka e' aléka iki.

⁸ Erë ditsöwö wele anewa íyök bua'buakî, e' tskine talane wöne buaë. Wele wöne dôka cien eyök (100) elka elka, wele dabom teryök (60), wele dabom mañayök (30).

⁹ ¡A' éna ye' ttö ttsak, e' ma ikukueblö bua'ie!”

Ì kueki Jesús tò s'wöbla'weke kleaule

(Marcos 4.10-12; Lucas 8.9-10)

¹⁰ Etã Jesús ttökatapa debitu ie' ska' tã ichakérakitö ia: “¿Ì kueki be' tò ie'pa wöbla'weke kleaule?”

¹¹ Ie' tò ie'pa iutë: “Ì blúie Skëköl tso' e' tté blëulewã e' kéwö meneat a' a' wã jchenoie, erë pë' malepa a' kě imeneat es.

¹² Yi wã tté e' jcher ese a' imerdaë as ie' wã iki jcher bua'ie. Erë yi kě éna ianãk, ese wã i' jcher bërëbërë e' yerattsane iyöki.

¹³ I' weke ye' tò e' suëke ie'pa tò, erë ie'pa kě éna iwà ane. Ì cheke ye' tò e' ttseke ie'pa tò, erë ie'pa kě tò ittseku' er mokî wa, ie'pa kě éna iwà iutak. E' kueki ye' kapaköke ie'pa tã es.

¹⁴⁻¹⁵ Es iwà tköke ie'pa tã wës Skëköl tteköl kië Isaías tò iyë' es, e' tò iyë' i' es: ‘Kâ i' wakpa er mía darërë, kě ì dë'wajã.

Ie'pa kukuöña wötewã darërë as kě iwattsër,

ie'pa tò iwöbla tsimiwéwã as kě iwawër.

Ie'pa tò iwé es as ie'pa kě éna iwà ar, as ie'pa kě er mane'ù ye' ska' tã ye' tò ie'pa bua'wë.

E' kueki ie'pa tò ittseraë je', erë kě ie'pa éna iwà arpa,

ie'pa tò isuëraë je', erë kě ie'pa tò ikló'wepa.†

Es Isaías tò iyë'.

¹⁶ “Erë a' wöbla wawër buaë, a' kukuöña wattsër buaë, e' kueki ayëcha buaë a'.

* **13:3 të kuatkôk ppé ululu:** E' kéwö ska' tã pë' wöblar të kuatkôk wö ppélur të qos e' kî. † **13:14-15** Isaías 6.9-10

¹⁷ Moki ye' tō a' a' ichè tō Skèkōl ttekolpa tajè ena ká iaiäe s'bak ser yësyësë e'pa tō i suë a' tō ena i tsé a' tō e' kkeyë' siarë suë ena tsé, erë ie'pa kě wā isune ittsëne.

*Të kuatkōkwak tté e' wà paké Jesús tō
(Marcos 4.13-20; Lucas 8.11-15)*

¹⁸ "Ittsō, i kleëyō tē kuatkōkwak tté wa, e' wà pakekeyō a' a.

¹⁹ Pè' welepa tã itkōmi wës ditsōwō arwa ñalā ska' es. Esepa tō i blúie Skèkōl tso' e' tté tsé, erë ie'pa kě éna iwà ane. Bě de tã tté buaë yéttšā ie'pa er a.

²⁰ Welepa skā tã itkōmi wës ditsōwō arwa áklo a es. Esepa tō Skèkōl tté tsé tã iklō'wérakitō tsé'ne buaë wa.

²¹ Erë ie'pa kě wì kicha tã tajè, e' kuekì ie'pa tō iklō'wé ekuölō ě. Mik ie'pa weinemitke Skèkōl tté kuekì, etā ie'pa anemine bet.

²² Welepa skā tã itkōmi wës ditsōwō arwa dika'chka shuā es. Esepa tō Skèkōl tté tsé, erë ie'pa tō íyi tso' ká i' kì ese bikeitseke kibiie. Ie'pa er me'rie inukōl kì ena i tso' ká i' kì tō s'ttsé'weke buaë ese kì. E' kōs tō Skèkōl tté kui'wéwa ie'pa er a tã kě idě'ttsā buaë wës ikiane es.

²³ Erë welepa skā tã itkōmi wës ditsōwō arwa íyōk bua'buā kì es. Esepa je' tō Skèkōl tté tsé tã iwà ane buaë ie'pa éna tã iwà dettsā buaë wës ikiane es. Ie'pa dōr wës íyi kuā wōr buaë es wēle wōne dōka cien eyōk (100), wēle dabom teryōk (60), wēle dabom mañayōk (30)."

Kākō kuā'kì tkēne trigo shuā e' tté

²⁴ Jesús tō tté skā kleéne ie'pa a' i' es: "Í blúie Skèkōl tso' e' tã itkōke wës itka wēm ekōl tō trigowō kuatké ikā a' e' tã itka es.

²⁵ Nañewe ie'pa kapulur e' dalewa ibolōk debitū ekōl kākō dōr trigo suë ese wō kuatké trigo shuā tã iwāk mīā.

²⁶ Mik trigo wōne, etā iwēnewā tō ñies kākō kuā'kì tso'.

²⁷ Ikanē mēsopa mīā tã iché kanē wāk ā: 'A kēkēpa, be' tō trigowō bua'buā kuatké be' ká ā tã ¿wës e' a kākō kuā'kì tso'?"

²⁸ Ie' tō ie'pa iutē: 'Ye' bolōk wēle tō iwamblé ye' kì.' Ie'pa tō ie' a' ichaké: '¿Be' kì ikiane tō sa' mī' kākō ñe' yōkulur?"

²⁹ Erë ie' tō ie'pa iutē: 'Au, imúat es. A' tō kākō yéttšā e' tã trigo yértššami itā ñies.

³⁰ Imúat ās italar ñitā dō mik itērkette etā. E' wa ye' tō itōkwakpa patkeke kākō tōk kēwe muë eyōk eyōk ña'wēwa bō' ā. E' ukuōkì tã ye' tō trigowō tōk patkeke blē wé ye' iyiwō blōke e' wé ā.' "

*Mostaza wō tté
(Marcos 4.30-32; Lucas 13.18-19)*

³¹ Tté skā kleéne Jesús tō ie'pa a' i' es: "Í blúie Skèkōl tso' e' dōr wës mostaza wō kuatkēsō ká ā es.

³² E' wō dōr tsirlala iyiwō ulitane dikīā. Erë mik italane tã e' dōr íyi kuā tsitsir ulitane tsātā. E' mīā kalie tã dù datse u yuōk iulā tsākā."

*Pan wōlōwōkqā tté
(Lucas 13.20-21)*

³³ Jesús tō ie'pa a' tte skā kleéne i' es: "Í blúie Skèkōl tso' e' dōr wës pan wōlōwōkqā wōtué tayē tō harinachka mañayōk ā es. E' tō harinachka e' kōs wōlōwēkqā tajè."

*Jesús tō s'wōbla'weke kleaule
(Marcos 4.33-34)*

³⁴ Ttè e' kòs kleé Jesús tò ie'pa a. Mokì ie' kě wà ì pakane ie'pa a kě kleaule.

³⁵ Ie' tò s'wòbla'wé es, e' wa ì yě'bak Skèkòl ttekòl ekòl tò e' wà tka, e' dör i' es: "Ye' tò s'wòbla'weraë kleaule.

Ttè tso' bléule ká iaiaë ká i' yöne e'tami,

ese kkacherayò ie'pa a."[‡]

Es Skèkòl ttekòl tò iyé'.

Kakò kua'kì tté e' wà paké Jesús tò

³⁶ Eta Jesús e' chéat pè' a tã imía u a. Ittòkatapa de ie' ska' tã iché ie' a: "Kakò kua'kì wakleébö, e' wà pakö sa' a."

³⁷ Ie' tò ie'pa a iché: "Yi tò trigowö kuatké, e' dör ye' dör S'ditsö Alà e'.

³⁸ Tè wé kì ikuatkëne e' dör ká i'. Trigowö e' dör wépa blúie Skèkòl tso' esepa. Kakò kua'kì e' dör wépa dör bë icha esepa.

³⁹ Ibólök tò kakò kua'kì kuatké e' dör bë ë. Ilir kèwö e' dör ká i' erkewatke e' kèwö. Itòkwakpa e'pa dör Skèkòl biyöchökwakpa.

⁴⁰ Wés ie'pa tò kakò kua'kì yéttsa uyéwa bö' a, es itköraë ká i' erkewatke eta.

⁴¹ E' kèwö ska' tã ye' dör S'ditsö Alà e' döraë iyi ulitane blúie da'äie. Ye' tò ye' biyöchökwakpa patkeraë wépa tò o'ka keke ì sulu wamblök ena wépa e' wamblö sulu esepa kòs shtökka.

⁴² Ie'pa uyerawarakitö bö' taië a, eë iurarak ñies iká yilitdawarak iweir kueki.

⁴³ Erë s'ser yësyësë, esepa dalöburdaë wés diwö es wé S'yë tso' ie'pa blúie eë. jA' éna ye' ttö ttsak, e'ma ikukueblö bua'ie!

Íyi tuë darërëë bléulewá e' tté

⁴⁴ "Í blúie Skèkòl tso' e' dör wés iyi tuë darërëë ese bléulewá yile ká a es. E' kué wëm ekòl tò tã e' tò ie' tssé'wé buaë. E' kueki ie' tò ibléwane tã imía tã ì kòs tso' iwa, e' watuëttsaitö. E' ské wa ie' tò ká e' tuë. Es iyi tuë darërëë e' de ie' ulà a.

Ákwöla bua'bua tuë darërëë e' tté

⁴⁵ "Nies ì blúie Skèkòl tso' e' dör wés ákwöla bua'bua yuleke iyi wataukwak ekòl tò tuë es.

⁴⁶ E' tò ákwöla bua'bua ichök tuë darërëë shutë ese kuéwa tã imía tã ì kòs tso' iwa e' watuëttsaitö. E' ské wa ie' tò ákwöla bua'bua e' tuëttsa.

Kla' tté

⁴⁷ "Nies ì blúie Skèkòl tso' e' dör wés kla' uyé wépa wélepa tò dayë a es. E' tò nima klö'wé taië tsakië buaë ena suluë.

⁴⁸ Mik ie'pa tò kla' yéttsa ká s' k' tã ie'pa e' tulésér nima shushtök; ibua'bua iéka kkö a tã isulusi uyémi bánet.

⁴⁹ Es itköraë mik ká i' erkewatke eta. Skèkòl biyöchökwakpa bituraë s'shushtök; s'sulusipa michoë bánet, s'ser yësyësë michoë bánet.

⁵⁰ S'sulusipa kòs uyerawa Skèkòl biyöchökwakpa tò bö' taië e' a, eë ie'pa juraë siarë, ká yilitdawa iweir kueki."

Íyi pa'alí ena iyi kèchke e' tté

⁵¹ Jesús tò ittòkatapa a ichaké:

—;Ttè ekké kòs wà ane a' éna?

⁵² Ie'pa iüté:

—Tö.

Ie' tò ie'pa a iché:

—E' kuəkḡ mik s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ese eköl e' yué buaë ì blúie Skéköl tso' e' ttè wa, etä ie' tō s'wöbla'wëmi buaë ttè kèchke wa ñies ttè pa'alḡ wa. Ie' dör wës u wák wä iyi tso' blëule iblo a es. Ese wä ijcher mik tã ikèchke ö ipa'alḡ kiane yëttsa s'malepa kimoie.

Nazaret wakpa tō Jesús watéttsa

⁵³ Mik Jesús ttè kleé one, etä imía

⁵⁴ demi Nazaret, e' dör ie' wák ká. Eë ie' tō s'wöbla'wémitke judiowak ñi dapa'wö wé tso' eë e' a. Wës ie' tō ie'pa wöbla'weke e' tō ie'pa tkiwéwa. Ie'pa tō iché ñi a:

—¿Wé ie' e' yué ttè taië ekké wa? ¿Wës ì kē or yi a ese wé ie' tō buaë?

⁵⁵ ¿Ie' wí yé kē dör se' iyi yuök kaltak wa e'? ¿Ie' mī kē dör María? ¿Ie' ëlpa kē dör Santiago, José, Simón ena Judas?

⁵⁶ ¿Ñies ie' kutapa kē serku' se' shua? Etä ì qos weke ie' tō ¿wé e' bite ie' wä?

⁵⁷ Ie'pa kē éna ie' ttè klö'wak. Erë ie' iché ie'pa a:

—Ká wa'ñe Skéköl tteköl dalöiërta', erë iwák ká kḡ ena iwák u a eë kē idalöiërta'.

⁵⁸ Ie'pa kē erblëne ie' mik, e' kuəkḡ ì kē or yi a ese kē one ie' wä taië eë.

14

Juan S'wöskuökwak kötëwa (Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9)

¹ E' kèwö ska' tã Herodes dör Galilea blú, e' tō Jesús ttè ttsé,

² e' kuəkḡ ie' tō iché ikanè mësopa a: “Wëm ñe' dör Juan S'wöskuökwak shkënekane e'. E' kuəkḡ ie' wä diché tso' ì kē or yi a ese woie.”

³ Herodes tō Juan klö'ukwä patkë' wötë'waitö s'wöto wé a, e' kuəkḡ ie' tō Jesús ché es. Ie' sene' Herodías tã, e' dör ie' ël kië Felipe e' alaköl.

⁴ E' yé Juan tō ie' a: “Kë be' kawö tã' senuk be' ël alaköl tã.” E' kuəkḡ Herodes tō Juan wötökwä patkë'.

⁵ Herodes éna Juan ttakwä erë ie' suane pë' yökḡ, ie'pa tō iklö'wé tō Juan dör Skéköl tteköl e' kuəkḡ.

⁶ Erë mik Herodes tō iduéswo kèwö tkö'weke, etä Herodías alà busi e' klöté s'kiule tso' taië e'pa wörkḡ. E' wër buaë Herodes wa.

⁷ E' kuəkḡ ie' tō iché ie' a yësyëskë Skéköl wörkḡ: “Mokḡ ye' tō iché, ì kië be' tō ye' a, e' meraëyö be' a.”

⁸ Etä ie' tō iché Herodes a wës imi tō ie' a iyë' es:

—Juan S'wöskuökwak ttökwä patkó tã iwökir mú ye' a kulë' a iwä kkachioie tō mokḡ ittëwarakitö.

⁹ Etä blu' Herodes erianekä taië, erë ie' tō ittë métke s'kiule tso' e'pa kukua, e' kuəkḡ ie' tō ikéwö mé.

¹⁰ Ie' tō Juan kuli' tökök patké s'wöto wé a.

¹¹ E' ukuökḡ tã ie'pa wä iwökir debitu kulë' a mé busi a tã ie' tō imé imi a.

¹² Juan ttökatapa de tã inü tsëmirakitö wötëwa. E' ukuökḡ tã ie'pa mía tã ibiyö ché Jesús a.

Pë' döka mil skeyök e' tië Jesús tō (Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

¹³ Mik Jesús tō biyö e' ttsé, etä ie' mía kanö kḡ ekörla bánet wé kē yi serku' ese ska'. Mik pë' wä ijchenewa tō ie' mía, etä ie'pa mýal itökḡ batsöri kkömik klö wa.

¹⁴ Mik Jesús e' yéttsa kanò a, età pè' tso' tajë ipanuk e' suëitò. Ie'pa suëitò er siarë wa. S'kirirke qos demi ie'pa wà e' bua'wëitò.

¹⁵ Ká tuirketke, e' kueki ittòkatapa de ie' ska' tã ichérakitò ie' a:

—Ká de tsáli, kè yi serku' ie'. Ie'pa yuómi as ie'pa mi' pè' serke tsinet eë ilè tauk ñè.

¹⁶ Ie' tò ie'pa iuté:

—Ie'pa kè kawötã mi'kyal; ie'pa tiò a' tò.

¹⁷ Ie'pa tò iüüté:

—Pan skel ena nima bötò e' è tso' sa' wà.

¹⁸ Ie' tò iché:

—Itsúbitu ña.

¹⁹ Etã ie' tò pè' ké e' tulökser iski ta'tsi ki. E' ukuöki tã ie' tò pan skel ena nima bötò e' klò'wé tã iká sué ká jai a tã wéstela chéitò Skëköl a. Tã pan blatéitò mé ittòkatapa a as ie'pa tò iwatiò pè' a.

²⁰ Ie'pa ulitane chké de wè'. Ibata atë e' shtérakitò iëne dökã kköla dabom eyök ki bök.

²¹ Ie'pa chké e'pa dökã mil skeyök (5.000) wëpa è, alakölpã ena ala'rla kè shtane.

Jesús shké di' kí

(Marcos 6.45-52; Juan 6.16-21)

²² E' ukuöki tã Jesús tò iché ittòkatapa a: “A' e' iökã kanò a, a' yúshkatke ye' yökj kewe batsöri wışet.” Ie' tò iché pè' malepa a: “A' yúne a' u a.”

²³ E' ukuöki tã ie' mía ekörla kabata a ttök S'yë tã. Mik ká tuine, etã ie' tso'ia kabata a.

²⁴ E' dalewa ittòkatapa mirwã batsöri ki demitke elkeë. Siwa' bitsirke tajë ie'pa kke wöiã, e' tò di' uyeke tajë tërke kanò mik.

²⁵ Ká ñirketke etã Jesús mía ie'pa ska' shkörami di' kí.

²⁶ Erë mik ie'pa tò isuë tò ie' shkòdatse di' kí, etã e' tò ie'pa tkiwéwã suawé tajë tã ianekarak:

—jWimblu datse se' kker!

²⁷ Erë ie' iché ie'pa a:

—jA' er kuú! Kè a' suanuk, ye' idir.

²⁸ Etã Pedro tò iché ie' a:

—A Skëképa, mokj be' idir, e' tã kawö mú ye' a shkök di' kí dõ be' ska'.

²⁹ Etã Jesús tò iüüté:

—Be' shkö ye' ska'.

Etã Pedro e' yéttsa kanò a shkémi di' kí dõ Jesús ska'.

³⁰ Erë mik ie' isuë tò siwa' bitsirke darërëë, etã ie' suanéka tajë tã iwötunewami di' a tã ianekã tajë:

—jA Skëképa, ye' tsatköl!

³¹ E' bet tã Jesús tò iklö'wé iulã a tã iché iã:

—jWësua be' erblöke ye' mik bërëbërë! jÏ kueki be' ibikeitsékã bötöt?

³² Mik ie'pa böl e' iékã kanò a, etã siwa' wöklöne.

³³ Ie'pa qos tso' kanò a, e'pa e' tulésér kuchë ki Jesús wörkj idalöioie tã ichérakitò:

—jMokj be' dör Skëköl Alã je'!

Jesús tò s'kirirkepa bua'wé Genesaret

(Marcos 6.53-56)

³⁴ Itkattsarak batsöri wışet demirak Genesaret.

³⁵ Mik ká e' wakpa tö isué tö Jesús idir, etá ie'pa tö itté ppéka ká e' kōs a. Ie'pa wá s'kirirke mi'ke ie' ska' as ibua'uitō.

³⁶ S'kirirke esepa kkōchōke ie' a tö ie'pa a ie' datsi' bata ē mú kēwā. Wēpa kōs tö iké e'pa buanene.

15

Ì tò se' ia'wèmi ñáie
(Marcos 7.1-23)

¹ Fariseowakpa ena s'wōbla'uk ttè dalōiēno wa wakpa serke Jerusalén, e'pa wēlepa debitu Jesús ska'. Ie'pa tö ie' a ichaké:

² —¿Ì kuēkī be' ttōkatapa kē tò se' yēpa bak e'pa ser e' dalōiē? Ie'pa chkō ulā kē pakōule.

³ Ie' tö ie'pa iuté:

—¿Ì kuēkī Skēkōl ttè dalōiēno e' dalōsēwēkewā a' tö a' wakpa ser dalōioie?

⁴ Skēkōl iyē'at: 'A' yē ena a' mi e'pa dalōiō,* ñies ie' tö iyē'at: 'Yi tö iyē ö imi ché suluē ese wák wōmerdatsā ttēwā.†

⁵ Erē a' icheke tò se' a iyēmi s'yē a ö s'mi a i' es: 'Ì kōs tso' ye' wā a' kimoie, e' meuletke Skēkōl a‡, e' kuēkī kē ye' a' kīmenuk i' wa'.

⁶ A' tö icheke tò yi isie e' ché, ese wák kē kawōtāia iyē ö imi kīmuk. Es Skēkōl ttè dalōiēno ñe' dalōsēwēkewā a' tö a' wakpa ser iutē wa.

⁷ ¡A' e' ö suluē! Buaē Isaías tö a' yē' mik ie' iyē'.

⁸ Skēkōl tö ichē: 'Pē' ikkēpa tö ye' dalōieke kkō ē wa, erē ie'pa er tso' kamiē ye' yōkī.

⁹ È ichōkle ie'pa mi'ke ye' wé a ye' dalōiōk.

Ttē wa ie'pa s'wōbla'wēke e' dōr s'ditsō ttè dalōiēno ē. §
Es Isaías tö iyē'at.

¹⁰ E' ukuōkī tā ie' tö pē' tso' eē e'pa kié tā ie' iché iarak:

—A' tö ye' ttō tso', iwā anú a' éna.

¹¹ Ì ñeke a' tö ese kē tò a' ia'wēpa ñáie Skēkōl wōā. Erē i sulu wambleke a' tö tskirke a' er a ese je' tö a' ia'wēraē ñáie.

¹² Etá ittōkatapa de ie' ska' tā ie' a ichaké:

—¿Be' wā ijcher tö i chekebō e' tö fariseowakpa uluwé?

¹³ Ie' tö ie'pa iuté:

—Fariseowakpa esepa dōr wēs íyí kuá kē tkēnewā ye' Yē tso' ká jal a e' wā es, e' kuēkī ie'pa yērdatsā wiē.

¹⁴ Ie'pa múat es. Ie'pa dōr wēs s'wōbla kē wawēr ese tö ɔ'ka wōbla kē wawēr e' ulaiē es, e'pa bōl tkōaraē kauk a.

¹⁵ Etá Pedro tö iché ie' a:

—Ttē waklēbō ñe' wā pakō sa' a.

¹⁶ Ie' tö iuté:

—¿Ñies a' kē éna iwā ane?

¹⁷ ¡A' kē éna iane tö i ñekesō ese mi'ke s'ñawi a e' ukuōkī tā iwekettsasō?

¹⁸ Erē i sulu tskirke a' er a ese tö a' ia'wēmi ñáie.

¹⁹ Ì sulu bikeitseke a' tö, s'ttēwā, senewābak dalōsēwēwā, trē, akblē, s'kkatē kachē wa ñies ñi chē sulu ese kōs tskirke a' er a.

* 15:4 Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16 † 15:4 Éxodo 21.17; Levítico 20.9 ‡ 15:5 meuletke Skēkōl
a: Ie'pa tö iché es erē ie'pa ulā a itso'ia, e' wakanewēmi ie'pa tö wēs ie'pa kī ikiane es. § 15:9 Isaías 29.13

²⁰ Íyi ese tò a' ia'weraë ñáie. Erë a' chkõ kě ulà pakõule e' kě tò a' ia'wepa ñáie.

Tayë eköl kě dör judiowak e' erblé Jesús mik

(Marcos 7.24-30)

²¹ Eta Jesús ena ittõkatapa míyal ká kiè Tiro ena Sidón ee.

²² Eta tayë eköl serke ee dör cananwak, e' ardatse tajë Jesús itõki:

—A kěképa be' dör David aleri, ye' saü er siarë wa. Ye' alà busi kirirke tajë a aknama tso'.

²³ Erë Jesús kě wā ie' iutëne yës. Eta ittõkatapa kkõché ie' a:

—Tayë ardatse tajë se' itõki, i kiane ie' ki e' mú ie' a as imi'a.

²⁴ Ie' tò ie'pa iutë:

—Skëköl tò ye' patkë' Israel aleripa ë kımuk. E'pa dör wës obeja chõwa siarë es.

²⁵ Eta tayë dewā e' tkewā kuchë ki Jesús wõrkı tã ichëitõ iã:

—ıA kěképa, ye' kımú!

²⁶ Jesús iıutë:

—Kë idör buaë ala'rla chkë yëttsã mè chichi a.

²⁷ Tayë tò ichë:

—A kěképa, e' yëne; erë chkë mulë darke įski e' ñeke chichi tò.

²⁸ Eta Jesús ichë ie' a:

—A tayë, be' erblé mokı ye' mik, e' kuęki i kiane be' ki e' de be' ulà a.

E' wõshã tã ilà busi buanene.

S'kirirke ese bua'wëne Jesús tò

²⁹ Eta Jesús ena ittõkatapa biteyalne batsõri kiè Galilea e' kkõmik. Eta ie' tkaka kabata tukir ki tã ee ie' e' tkës.

³⁰ Tã pë' de tajë ie' ska', e'pa wā iduepa de Jesús wõrkı. Iduepa kě shko, kě wõbla wawër, kě tto, ulà õ klõ suluulewā ñies s'kirirke duë ulitane wā ese kõs bua'wëitõ.

³¹ Pë' ulitane tso' ee isaık e'pa wõkrarulune. Ie'pa tò isuë tò kě s'tto esepa ttékane, s'ulà ena s'klõ suluulewā esepa buanene, kě s'shko esepa shkëne, ñies kě s'wõbla wawër, esepa wõbla wawëne. E' kuęki ie'pa tso' Israel aleripa Këköl kıkõkka tajë.

Wëpa dõkã mil tkëyõk e' tié Jesús tò

(Marcos 8.1-10)

³² Eta Jesús tò ittõkatapa kiè tã ichëitõ ie'pa a:

—Siarë ye' wa pë' ikkëpa wër. Ie'pa tso' ye' tã e' ki ká de mañatk tã kě ie'pa wā i ku' ñë. Kë ye' éna ie'pa patkak u a kě chkauke dõ' isiwa'arwarak ñalã ki.

³³ Eta ittõkatapa tò ichë iã:

—Erë ká i' a kě yi serku'. ¿Wës sa' tò pan kuëmi tajë pë' ekkëpa tioie?

³⁴ Ie' tò ie'pa a ichaké:

—¿Kõs a' wā pan tso'?

Ie'pa iıutë:

—Sa' wā pan tso' kul (7), ñies nima tso' elkela.

³⁵ Eta ie' tò pë' kě e' tulõkser įski

³⁶ tã pan kul ena nima e' klõ'wëitõ tã wëstela chëitõ Skëköl a tã iblatëitõ mé ittõkatapa a tã ie'pa tò iwatië pë' a.

³⁷ Pë' ulitane chkë de wë' tã ibata atë e' iëne dõkã kkõ kul.

³⁸ Ichkérak e'pa dõkã mil tkëyõk (4.000) wëpa ë, alakõlpa ena ala'rla kě shtane.

³⁹ Jesús tò pë' yuëmine tã ie' e' iékã kanõ a tã imiã ká kiè Magdala ee.

—A Simón, Jonás alà, ayëcha buaë be' dör. Ì ché be' tò e' kě mène s'ditsö wä be' a, e' mé ye' Yé tso' ká jai a e' tò be' a.

¹⁸ E' kuekí ye' be' a ichè tò be' dör Pedro (kiè e' wä kiane ché ák). Be' dör wës ák dör u katabloie es, e' wa ye' ichapa kí döraë tajë. Ì kôs tso' dō duëwä diché, e' kě e' alōpakā ie'pa kī.

¹⁹ Ì blúie Skéköl tso' e' wékkō kkōppōo kěwō meke ye' tò be' a. Ye' tò kawō meke be' a ye' ttē buaë pakōk as Skéköl dō s'tso' tajë e' blúie. E' dör wës blu' eköl kanè méso tò blu' wékkō kkōppēe as s'dōwajā es. Ì kě kěwō mène be' wä ká i' a, ese kě kěwō mène Skéköl wä. Ñies ì kěwō mé be' tò ká i' a, ese kěwō me'bak Skéköl tò.

²⁰ E' ukuōkí tã Jesús kě wä ittōkatapa kàne yi a ichök tò ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

Jesús e' biyō ché tò ie' tterawā

(Marcos 8.31-9.1; Lucas 9.22-27)

²¹ E' ukuōkí tã Jesús tò itsā ché ittōkatapa a:

—Ye' kawōtā shkōkmi Jerusalén, eē judiowak kueblupa ena sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa tò ye' we'ikeraë tajë. Ye' tterawā erē e' kī ká de mañat etā ye' shkerdakane.

²² Pedro tò ie' kiémi bānet tã iuñémiitō:

—jA Skékēpa, kě e' char! jE' mú kě dör es! jKě e' wamblēnuk be' tã!

²³ Erē ie' e' wōtrée Pedro kke tã iché:

—jA Satanás, be' yūshka bānet ye' yōkí! Be' tso' ye' wōklō'uk. Be' kě tò íyi suē wës Skéköl tò isueke es; be' tò isueke wës s'ditsö tò isueke es.

²⁴⁻²⁵ Ie' tò iché ittōkatapa a:

—Yi e' tsatkak ittēwā yōkí, ese kě ulā a sene michoë dōpa. Erē yi e' mettsa ttēwā ye' dalērmik, ese ulā a idōraë. E' kuekí yi e' yuak ye' ttōkataie, ese kě kàne tkinukia e' kī. E' skéie ikawōtā e' chök dō ittēwā wōtēulewā krus mik ekkē. Es ie' kawōtā shkōk ye' itōkī.

²⁶⁻²⁷ Ye' dör S'ditsö Alà, e' dōraë Skéköl olo tã tajë e' a, ñies Skéköl biyōchōkwakpa tã. Ye' tò sulitane patuëraë eköl eköl wës iser es. E' kuekí íyi ulitane tso' ká i' a e' de a' ulā a, erē sene michoë kě dē' a' ulā a, e' tã e' dör žlie bua' a' a? Sene michoë kě patorpa ì wa.

²⁸ Mokí ye' tò a' a ichè tò a' tso' íe, e'pa welepa tò ye' dör S'ditsö Alà, e' datse blu'ie e' suëraë kam iblērulur e' yōkí.

17

Jesús tò ilo tajë e' kkaché ittōkatapa a

(Marcos 9.2-13; Lucas 9.28-30)

¹ E' kī ká de teröl, etā Jesús wä Pedro ena Santiago ena Juan dör Santiago ël, e'pa mītser e' tã ká bata kakkēe ese kī.

² Eē ie'pa wō shāë ie' manenettsā mīā kuā'kī, iwō olobune wës diwō es, ñies idatsi' manenettsā mīā saruruë wōñarke dalōlōë.

³ E' bet tã ie'pa tò Skéköl ttekōlpa bak ká iaiāë kiè Moisés ena Elías e'pa suē kapakōk ie' tã.

⁴ Etā Pedro tò iché ie' a:

—A Skékēpa, buaë se' tso' íe. Be' kī ikiane, e'ma ye' tò úla yuēkā mañatkuela; etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a.

⁵ Ie' ttōkeia e' wōshā tã mochka wōñarke dalōlōë ese tò ie'pa kītēwā. Mochka shuā ie'pa tò ttō ttsé tò ichè: “Se dör ye' alà dalër tajë ye' éna, e' wër buaë shute ye' wa. Ie' ttō iutō.”

⁶ Mik e' tsé ittökatapa tō tā ie'pa suanékā taië, e' kuëki ie'pa e' télur wōwakkōt.

⁷ Jesús dewā ie'pa o'mik tā ie' tō ie'pa kéwā tā ichéitō ie'pa a:

—A' e' kōkā; kē a' suanuk.

⁸ Mik ie'pa tō kā sué, etā ie'pa isué tō kē yi ku'ia, Jesús ē dur.

⁹ Ie'pa bitetkene wa'k, etā Jesús tō ie'pa a iché:

—İ sué a' tō e' kē pakar yi a dō mik ye' dör S'ditsō Alā, e' ttéwā shkenekāne e' ukuōki.

¹⁰ Ie'pa tō ie' a ichaké:

—İ kuëki s'wōbla'uk tté dalöiëno wa wakpa tō icheke tō Elías kawōtā dōkne kewe wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' yōki?

¹¹ Ie' tō ie'pa iuté:

—E' yēne tō Elías datsekene kewe. Ie' tō i kōs kaneweketke kewe wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' yōki.

¹² Erē ye' tō a' a iché tō ie' dē'bak, erē ie'pa kē éna iane tō ie' idir. Ie'pa tō iwe'ik siarē wēs ie'pa kī ikiane es. Es ñies ie'pa tō ye' dör S'ditsō Alā e' we'ikeraë.

¹³ Ie'pa éna iane tō ie' tso' Juan S'wōskuōkwak e' chök.

Duladula eköl tteke aknama tō e' bua'wēne Jesús tō

(Marcos 9.14-29; Lucas 9.37-43)

¹⁴ Mik Jesús ena ittökatapa demine wé pē' daparke taië ie' panuk ee, etā wēm de eköl ie' ska' tā ie' e' tkéwā kuchē kī Jesús wōrki tā ichéitō iā:

¹⁵ —A kēkēpa, ye' alā saü er siarē wa. Ie' kirirke siarē, wēkkē alē tā ilineka, mikle tā ie' anērō bō' a, mikle tā di' a.

¹⁶ Kam be' dō etā ye' wā idebitū be' ttökatapa a erē ie'pa kē a ibuarne.

¹⁷ Jesús tō iché:

—A pē' kē erblōtā' Skēköl mik, a' kē éna kā ane. İmik ye' sermirō a' tā? İKōs ye' tō a' dalē'ttsemirō? Kabēla ñe' tsūbitū ña.

¹⁸ Etā ie' tō aknama uñé tā itrē'wēshkar duladula a. E' wōshā tā duladula buanene buaë.

¹⁹ E' ukuōki tā ittökatapa tté ie' tā bānet. Ie'pa ie' a ichaké:

—İ kuëki sa' kē a aknama e' trēneshkar?

²⁰ Ie' iché ie'pa a:

—A' kē erblōkū' Skēköl mik mokië e' kuëki. Moki ye' tō a' a iché tō a' erblōpa Skēköl mik tsir mostaza wō dör tsirla ekkē, e' tā a' tō ichēmi kabata wī a: 'Be' e' skōttšā yūshka bānet', tā imiraa bānet. A' erblōke moki Skēköl mik, e' ma kē i dör darērē a' a wē.

²¹ *

Jesús skā e' biyō ché tō itterawa

(Marcos 9.30-32; Lucas 9.43-45)

²² Mik Jesús ena ittökatapa ñi dapa'wé Galilea, etā ie' tō ie'pa a iché:

—Ye' dör S'ditsō Alā, e' wōmerdattsa pē' ulā a,

²³ tā ye' tterawarakitō, erē e' kī kā de mañat tā ye' shkerdakane.

Ttē e' tō ie' ttökatapa eriawé taië.

Inuköl shteke Skēköl wé kanéwoie ese patué Jesús tō

²⁴ Mik Jesús ena ittökatapa de Cafarnaüm, etā pē' tō inuköl shteke Skēköl wé kanéwoie e'pa de Pedro ska' tā ie' a ichaké:

—İbe' wōbla'ukwak tō inuköl patuekesō Skēköl wé kanéwoie e' patueta'?

* **17:21** Yēkuō kēchke wēle tō versículo 21 kī kuōtkéka. E' tō iché i' es: *Erē aknama ese yēmittsq ikië Syë a ena batsè e' ē wa.*

²⁵ Pedro tö ie' iuté:

—Tö, ipatuëta'.

E' ukuöki ta mik Pedro de weshke, eta Jesús tté ie' ta kewe ta ichéitö ie' a:

—A Simón, ¿ima be' ibikeitsè? ¿Yi ña'weke ká wökirpa tö, iká wakpa ekka ö pè' kua'kí?

²⁶ Pedro tö iuté:

—Pè' kua'kí.

Jesús tö iché:

—E' yène, e' kueki ila'r kè kawötä ipatau.

²⁷ Erë ipataüsö as ie'pa kè ulurka se' kí. E' kueki be' yú batsöri kkömik eta biklö' uyömi di' a. Eta nima tsá kli'wé be' tö e' kkö shuppöo, eë be' tö inuköl kueraë et. E' tsümi ie'pa patuöie, e' dör wè' se' böi nuí patuöie.

18

Yi dör ibua'ie Skököl wö

(Marcos 9.33-37; Lucas 9.46-48)

¹ E' kéwö ska' ta Jesús ttökatapa de ie' ska' ta ie' a ichakérakitö:

—Ì blúie Skököl tso' e' shüa ¿yi dör ibua'ie imalepa tsata?

² Jesús tö alala kié eköl duéser ie'pa shushaë

³ ta ichéitö ie'pa a:

—Moki ye' tö a' a iché tö a' kè er mane'ü as a' dö wes alala i' es, e' ta a' kè döpa a' i blúie Skököl tso' e' a.

⁴ Yi er mane'wé ta ie' e' wöéwa wes alala i' es, ese döraë ibua'ie i blúie Skököl tso' e' a.

⁵ Yi tö alala i' se kiéwa ye' ttö wa, ese tö ye' wák kiéwa.

A' tso' wösh wa i tö s'ké i sulu wamblök ese yöki

(Marcos 9.42-48; Lucas 17.1-2)

⁶ “Yi tö ikkëpala erblöke ye' mik, esepa eköl kè i sulu wamblök, esepa weirdaë taië shüte tköka ak wawoie muéwa ikuli' a batrèemi dayë a e' tsata.

⁷ Iyi tso' taië s'erkiöwöie i sulu wamblök, e' kueki wéstela ina ká i' wakpa ta. Këkraë i sulu tso' s'erkiöuk, erë yi tö s'ké i sulu wamblök, wéstela ina esepa ta.

⁸ “A' ulä ö a' klö tö a' kè i sulu wamblök e' ta itöo uyömi bánet. A' döwa sene micho a ulä etkë ö klö etkë, e' dör buaë. E' skéie a' uyëwa bö' ñar michoë e' a ulä bötkë ena klö bötkë e' dör suluë.

⁹ Nies s'wöbla tö s'ké i sulu wamblök, e' ta iyöttsa uyömi bánet. A' döwa sene micho a wöbla ek ë wa, e' dör buaë. E' skéie a' uyëwa bö' ñar michoë e' a wöbla böké, e' dör suluë.

Obeja chowa e' pakè

(Lucas 15.3-7)

¹⁰⁻¹¹ “A' e' kkö'nú, ikkëpala kè watarttsa. Ye' tö a' a iché tö Skököl biyöchökwakpa tso' ie'pa kkö'nuk e'pa tso' këkraë ye' Yë tso' ká jai a e' wörki ie'pa tté chök.

¹² “¿Ima a' tö ibikeitsè? Wëm eköl wa obeja tso' döka cien ta e' etö chowa, e' ta ¿i wëmi ie' tö? Obeja döka dabom suliyök kí sulitu (99) e' meraat ie' tö kañika ta imia obeja chowa e' yulök.

¹³ Moki ye' tö a' a iché tö mik ie' tö ikué, eta ie' ttsë'nene buaë tköka imalepa kè chë'wa e' tö ie' ttsë'wë e' tsata.

¹⁴ Es Skököl dör a' Yë tso' ká jai a, e' kè kí ikiane tö ikkëpala chöwa ekla wë'ia.

Wes se' ké er buanukne ñi kị
(Lucas 17.3)

¹⁵ “A' yami wele tō ì sulu wamblé a' kị, e' tã a' yú ie' ska' tã ì sulu wambléitō e' chō ie' a, e' shulō a' bōl ē tō. Ie' tō a' ttō iutē, e' tã a' er buanene ñi kị.

¹⁶ Erē ie' kē wã a' ttō iutēne, e' tã a' yamipa tsúmi ekōl ò bōl, ttē kị a' tō ie' kkatē e' ttekōlie aš ior wes itso' kitule es. E' tō ichē, “Ttē kōs shulekesō etã ittekōlpa kiane bōl ò mañal ichoie tō mokị idir ò au.”

¹⁷ Erē kē ie' wã e'pa ttō tšēne, e' tã ichō ye' icha erule e' kukua. Ñies kē iwã ie'pa ttō iutēne, e' tã isaú wes pē' kē tō Skēkōl dalōie es ò wes inukōl shtōkwakpa Roma wōkirpa a' e'pa suē es.

¹⁸ “Mokị ye' tō a' a' ichē tō ì cheke a' tō tō e' dōr suluē kã i' a, ese cheraē Skēkōl tō tō e' dōr suluē. Ñies ì cheke a' tō tō e' dōr buaē kã i' a, ese cheraē Skēkōl tō tō e' dōr buaē.

¹⁹⁻²⁰ “Ye' tō ì skà chekene a' a: Wē a' bōl ò mañal ñi dapa'wē ye' ttō wa, eē ye' tso' a' tã. E' kuekị a' bōl er mēwã ñikkēē kã i' a ilē kiōk ye' Yē tso' kã jai a' e' a, e' tã imeraēitō a' a.”

²¹ Etã Pedro dewã Jesús ska' tã ichakéitō:

—A Skēkēpa, ¿bitōkicha ye' yami tō ì sulu wamblé ye' kị, e' olo'yèmiyō ikị? ¿Mokị dō kul ekkē?

²² Ie' iutē:

—Kē ye' tō be' a' ichē kul ē. Ye' ichē tō be' kawōtã inuì olo'yōk ikị kēkraē bitōkicha ekkē*

Blu' er buaē ché ikanè méso ekōl a

²³ “Í chéyō a' a' e' wã pakekeyō ttē i' wa. Í blúie Skēkōl tso' e' dōr wes blu' ekōl éna nuì shulak ikanè mēsopa tã es.

²⁴ Ie' tō ie'pa nuì shulēmitke etã ikanè méso ekōl debitū ie'pa wã ie' wōrkị, e' wã nuì tso' taiē shute†

²⁵ Ie' kē a' nuì ekkē patorpa, e' kuekị blu' tō ie' ena ilakōl ena ila'r ena ì kōs tso' iwã e' watauktsã kē inuì ekkē patuōie.

²⁶ Ikanè méso e' tkēwã kuchē kị blu' wōrkị tã ikkōché taiē ie' a: ‘Be' we'ikēyō, ye' panú bērē tsir, e' wa ye' tō be' patuēttsã sēraa.’

²⁷ Blu' ie' suē er siarē wa, e' kuekị iñarke kōs e' olo'yéitō ikị sēraa tã iémine bērē.

²⁸ “Erē mik kanè méso e' mĩa, etã ie' tō kanè méso iēkōl kuē ña'weke ie' tō elkela ē: Tã iklō'wēwaitō ikulī a' tuēwã darērēē tã ichéitō ia: ‘Be' ñarke ye' ulā a, e' pataūttsã ñal’

²⁹ Tã iēkōl e' tkēwã kuchē kị ie' wōrkị tã ikkōché taiē: ‘Be' we'ikēyō, ye' panú bērē tsir, e' wa yō be' patuēttsã sēraa.’

³⁰ Erē ie' kē wã iēkōl kkōché e' iutēne. Ie' tō iwōtōkwã patké s'wōto wé a' dō mik inuì patuēttsaitō sēraa etã.

³¹ Mik kanè mēsopa malepa tō ittšé, etã e' tō ie'pa eriawé taiē. E' kuekị ie'pa mĩa blu' ska' tã ichēkã sēraa.

³² Etã blu' tō kanè méso e' kiōk patké tã ichéitō ia: ‘Be' dōr pē' suluē! Ye' tō be' kị be' nuì taiē e' olo'ya' sēraa be' kkōyē' ye' a' e' kuekị.

³³ ¿Ì kuekị be' kē wã be' yami sune er siarē wa wes ye' be' su' es?”

* **18:22 kēkraē bitōkicha ekkē:** Griegoie e' dōr dabom kuryōk dōkã kuktōkicha (70×7). † **18:24 nuì taiē shute:** Ttē i' dōr inukōl kiē talento e' mil dōkã dabop. ‡ **18:28 elkela ē:** Ttē i' dōr inukōl kiē *denario* ese dōkã cien. dabom skeyōk (50,000,000)

³⁴ Etā blu' ulunekā tajē, e' tō ikanè méso wötökwā patké as iwe'ikō ie'pa tō siarē dō mik inuī patonettsa seraā etā.

³⁵ Es ñies a' yami tō i sulu wamblé a' kī e' nuī kē olo'yè a' tō iki er moki wa, e' tā ye' Yē tso' ká jaī a' e' tō a' we'ikeraē siarē."

19

Se' ñi òwa ese ché Jesús tō

(Mateo 5.31-32; Marcos 10.1-12; Lucas 16.18)

¹ Mik Jesús tō ttē ekkē ché one, etā ie' e' yéttsa Galilea mía Judea tā itkattsa Jordán a wishet.

² Tajē pē' dami ie' itōkī e'pa shuā wēpa kirirke esepa kōs bua'wéitō.

³ Etā fariseowakpa wēlepa de ie' ska' tā ie'pa tō ie' a' ichaké itsaioie:

—ǵWēpa a kawō tā' itayē owa iyi ulitanē kuekī?

⁴ Ie' tō ie'pa iūtē:

—Ì tso' kitule Skēkōl yēkkuō kī, ǵe' kē sūne a' wā? E' tō ichē tō tsāwe tā Skēkōl tō se' yō' wēm ena alakōl.

⁵ Ie' tō iyē': 'E' kuekī wēpa kē serpaia iyē ena imi e'pa dapōmik, tā iserdawa alakōl tā. Ie'pa bōl serdaē ñita tā ie'pa mía wēs wák ekōl ē es.* Es ikiteat

⁶ e' kuekī ie'pa kē iā bōl, ie'pa yōne wēs wák ekōl ē es. E' kuekī wēpa batséwa Skēkōl tō esepa kē batsōkōk yi tō.

⁷ Etā ie'pa tō ie' a' ichaké:

—E' dōr es, e' tā ǵi kuekī Moisés tō iyē'at tō wēm tō itayē éwa, ese wák kawōta ñi owa yēkkuō muk iā?

⁸ Ie' iūtē:

—A' er darērē, e' kuekī Moisés tō kawō me' a' a' a' tayē ökwa, erē tsāwe tā kē idōr es.

⁹ Ye' tō a' a' ichē tō yi tō itayē éwa, kē dōr itayē trēr kuekī, ese tō alakōl skā tséwane, e' tā e' wa isenewabak kēwe e' dalōsēwēwaitō.

¹⁰ Jesús ttōkatapa tō ichē ie' a':

—E' dōr es e' tā bua' idir sa' a' tō kē sa' alakōl tsūwā.

¹¹ Ie' tō ie'pa iūtē:

—Ì ché a' tō e' kē dōr sulitane a, e' dōr wēpa a imēne esepa ē a.

¹² Wēpa wēlepa dōr kachir ie'pa wák dē'ka es e' kuekī. Wēlepa skā yueke s'kapeyōkwakpa tō kachirie. Iskā tso' esepa serke kachirie i blúie Skēkōl tso' e' kané kuekī. Wēpa sermi es, esepa senú es.

Jesús tō ikié S'yé a ala'rla kī

(Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17)

¹³ Pē' wā ala'rla debitū Jesús ska' as ie' ulā mùka iki ena ikiō S'yé a iki. Erē ittōkatapa tō pē' uñélor.

¹⁴ Erē ie' tō iché:

—As ala'rla bitū ye' ska'. Wēpa dōr wēs ie'pa es, esepa blúie Skēkōl tso', e' kuekī kē iwōklō'waria.

¹⁵ Etā ie' ulā méka ie'pa kī, e' ukuōkī tā imía bánet.

Inukōl blú ekōl tō Jesús a ichaké

(Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30)

¹⁶ Wēm ekōl debitū Jesús ska' tā ie' a' ichaké:

—A S'wōbla'ukwak, ǵi buaē wēmi ye' tō as sene michoē dō ye' ulā a?

¹⁷ Ie' tō iūtē:

* 19:5 Génesis 2.24 saú.

—¿Ì kuëkì be' tò ye' chakè ì dör buaë ese kî? Skëköl eköl ë dör buaë. Be' kî sene michoë kiane, e' ta ttè me'atbak ie' tò dalöiëno e' dalöiö.

¹⁸ Ie' tò Jesús a ichaké:

—¿Ttè wéne?

Ie' iüté:

—'Kë a' kawö ta' s'ttökwa, kë a' kawö ta' s'senewabak e' dalöseukwa, kë a' kawö ta' akblök, kë a' kawö ta' s'kkatök kachë wa,

¹⁹ a' yë ena a' mì dalöiö, ñies a' malepa dalëritso wës a' wákpa e' dalër es.[†]

²⁰ Duladula tò ie' a iché:

—Ttè e' kôs dalöië'bitu ye' tò iaiäe. Eta ¿ì skà kianeia?

²¹ Ie' iüté:

—Be' éna ì buaë kôs wak sëraa, e' ta be' yú ta' tso' be' wa, e' wataútsa sëraa ta iské mútsa s'siarëpa a. E' ukuökì ta be' shkò ye' ta ye' ttökataie. Es ta iyi buaë taië döraë be' ulà a ká jai a.

²² Duladula dör inuköl blú taië, e' kuëkì mik ie' tò e' ttsé eta ie' erianeká taië ta imíatke.

²³ Eta Jesús tò iché ittökatapa a:

—Mokì ye' tò a' a iché tò inuköl blúpa a darërëë idir dökwa ì blúie Skëköl tso' e' a.

²⁴ Iskà chëneyö a' a tò inuköl blúpa a dökwa ì blúie Skëköl tso' e' a e' dör darërëë tköka kameio tkömi datsi' yuo diké ese wöukla a e' tsata.

²⁵ Mik e' ttsé ie'pa tò, eta ie'pa tkinewa taië ta ichéitörak:

—E' dör es e' ma ¿yi tsatkërmì?

²⁶ Ie'pa webléitö ta ichéitö:

—E' kë onuk s'ditsö a wës, erë Skëköl a iyi ulitane ormi.

²⁷ Eta Pedro tò iché ia:

—Sa' tò iyi ulitane me'at ta sa' bite be' ta. ¿Ì dömi sa' ulà a e' skéie?

²⁸ Ie' tò ie'pa iüté:

—Mokì ye' tò a' a iché tò mik ká i' manerketkene buaë aishkuö ta, eta ye' dör S'ditsö Alà e' döraë ká ulitane blúie olo ta' taië. Ñies a' dör ye' ttökatapa, e'pa e' tulöraser blu' kulé döká dabom eyök kî böt e' kî, Israel ditséwöpa döká dabom eyök kî böt e'pa wëttsuk.

²⁹ Wëpa kôs tò iu ö iëpa ö ikutapa ö iyë ö imì ö ila'r ö iká ese méat ye' tté kuëkì, e' ta e'pa ulà a iské dörane taië shutëë, ñies aishkuö ta sene michoë döraë ie'pa ulà a.

³⁰ Erë i'ñe ta se' taië tso' kewe esepa döraë bataie ena se' tso' bataie i'ñe ta esepa döraë keweie.

20

Kanè mésopa patuë e' tté

¹ 'Ì blúie Skëköl tso' e' ta itköke wës itka wëm eköl ta es. E' mía bla'mi kanè mésopa yulök ie' uva tso' tkëule e' kanëuk.

² Ie' tò iché ie'pa a: 'Ye' tò a' patuëke kôs s'patorke ká etkëkkë, e' dör denario etk.' E' dör buaë ie'pa a ta ie' tò ie'pa patké kanëblök.

³ Diwö de sulitu (9) eta kanè wák miane kanè mésopa skà yulök eta eë ie' tò isuë tò wëpa tulur ñalä ska' kë ku' kanëblök.

⁴ Ie' tò ie'pa a iché: 'A' yú kanëblök ye' kanè a ta ye' tò a' patuëke kôs s'patorke mokì ekkë'. Eta ie'pa mía kanëblök.

[†] 19:19 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20; Levítico 19.18

⁵ Diwö de bata a ta ie' mía kanè mésopa skà yulök etä ie' tö ie'pa patké kaneblök. Nies tsáli diwö de mañat etä ie' mía kanè mésopa skà yulök ta ie'pa patkéitö nies kaneblök.

⁶ Diwö döketke skel etä ie' mía kanè mésopa skà yulök, ee ie' tö wëpa kué iëter kë ku' kaneblök. Ie' tö ie'pa a ichaké: '¿Iök a' iëter ñië ie kë ku' kaneblök?'

⁷ Ie'pa tö iiüté: 'Kë yi wä sa' a kanè mène.' Etä ie' tö ie'pa a iché: 'A' yú kaneblök ye' a.'

⁸ "Mik ká tuine, etä kanè wák tö iché ikanè mésopa pataukwak a: 'Kanè mésopa kiö etä ie'pa pataú. Wëpa debitu bataie, e'pa pataúmi kewe, ta wëpa debitu kewe, e'pa pataú bataie.'

⁹ Etä kanè mésopa debitu kaneblök tsáli diwö skel, e'pa patone kewe. Ie'pa kos patone denario et et.

¹⁰ Mik kanè mésopa debitu kaneblök kewe, e'pa patorketke etä ie'pa tö ibikeitsé: 'Sa' patörke aishet sa' malepa tsata.'

¹¹ Erë ie'pa kos patone denario et et ë.

¹² E' tö ie'pa kabewéka ta iché kanè wák a: 'Wëpa ikképa debitu bataie kaneblé bërberla ë, e' skéie sa' kaneblé ñië, ña'wé diba tö, nies shtrine tajë. Etä ¿wes be' tö ie'pa patué kos be' tö sa' patué ekké?'

¹³ Erë kanè wák tö ikanè méso eköl iüté: 'A yami, ye' kë ku' i sulu wamblök be' ta. Se' tté mé ñi a tö ye' be' patuëke denario etk.

¹⁴ E' kuëki be' inuköl klö'ú ta be' yúshka. Wëm debitu kaneblök ibataie ese a ye' éna inuköl mak kos ye' tö be' a imé ekké etä ¿wes ide?

¹⁵ Ye' a kawö ta' i wák ye' éna ye' inuköl wa, ese wöie. Ye' tö ilè kakmeke yile a, ¿e' tö be' ukyëweke ye' ki?'

¹⁶ "Es s'tso' bataie esepa döraë keweie ena s'tso' keweie esepa döraë bataie."

Jesús e' biyö chéne tö ie' tterawa pë tö

(Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34)

¹⁷ Jesús ena ittökatapa dabom eyök kí böi (12), e'pa mirka Jerusalén ta ie' tö ie'pa kié bānet ta ichéitö iā:

¹⁸ —Se' mirka Jerusalén i', etä ee ye' dör S'ditsö Alà, e' merdattsa sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa ulà a. Ie'pa tö ye' kichateraë.

¹⁹ Ye' merattsarakitö pë' kë dör judiowak esepa ulà a. E'pa tö ye' wayueraë pperaë siarë ta ye' tterawarakitö wötëule krus mik. Erë e' ki ká de mañat, etä ye' shkerdakane.

Santiago ena Juan e'pa mi tö kawö kié Jesús a

(Marcos 10.35-45)

²⁰ Santiago ena Juan dör Zebedeo ala'r e'pa mi de ie'pa ta Jesús ska' ta ie' tkéwa kuchë ki iwörki ilè kioie ie' a.

²¹ Jesús tö ie' a ichaké:

—¿I kiane be' ki?

Ie' tö iiüté:

—Ye' tö be' a kawö kieke tö mik be' tkënekä s'blúie, etä ye' alà eköl tköwä be' ulà bua'kka, eköl be' ulà bakli'kka s'wëttsuk be' ta.

²² Ie' iiüté:

—I kieke a' tö e' kë wä jcher a' wä. ¿Ye' tka' wayarmi a' a? ¿A' e' ché weinuk wes ye' weirdaë es?

Ie'pa tö iiüté:

—Tö, sa' dirmi.

²³ Ie' iché:

—Mokɪ ye' tka' wayerae a' tō, a' weirdae wes ye' es. Erē e' tkōkser ye' ulā bua'kka ō ye' ulā baklɪ'kka, e' kē kēwō menuk ye' a. E' tso'tke ye' Yē wā klōule yi a imekeitō esepa a.

²⁴ Mik ttē e' ttsēwā ittōkatapa malepa dōkā dabom eyōk (10) e'pa tō, etā ie'pa ulunekā ie'pa bōl ñe' kɪ.

²⁵ Erē ie' tō ie'pa ulitane kié tā iché iā:

—A' wā ijcher tō pē' kē tō Skēkōl dalōiē, esepa wōkirpa kōs e' alōkeka ie'pa kɪ kēkraē, ñies iblūpa tō ie'pa patkeke kēsik wa.

²⁶ Erē a' kē kane e' wamblōk es. E' skēie, a' isie e' yuak a' wōkirie, ese kawōtā e' wōōkwa imalepa dikā diōshet ikanē mésoie.

²⁷ Ñies a' isie e' yuak ibua'ie a' malepa tsatā, ese kawōtā e' muktsā imalepa a kanē mésoie.

²⁸ Ye' dōr S'ditsō Alā, e' kē dē'bitū as yi tō ye' kɪmū. Ye' dē'bitū ie'pa kɪmuk ena e' muktsā ttēwā pē' tso' tajē e' nuɪ skēie. E' kuekɪ a' kawōtā e' wōōkwa a' malepa kanē mésoie.

Wēpa bōl wōbla kē wawēr e'pa bua'wé Jesús tō

(Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43)

²⁹ Jesús ena ittōkatapa e' yēttsā Jericó, e'pa itōkɪ pē' mirwā tajē.

³⁰ Etā wēpa bōl wōbla kē wawēr, e'pa tulur ñalā ska'. Mik ie'pa tō ittse tō Jesús dami, etā ie'pa tō iché aneule:

—A kēkēpa, s'blū David bak e' aleri, sa' saū er siarē wa!

³¹ Pē' tō wēpa e' uñeke as ie'pa siwā'blōwā, erē ie'pa kɪ anekā tajē:

—A kēkēpa, David aleri, sa' saū er siarē wa

³² Jesús e' duēser tā wēpa wōbla kē wawēr e'pa kiéitō tā ie'pa a ichakéitō:

—¿I kiane a' kɪ?

³³ Ie'pa iɪutē:

—A kēkēpa, sa' wōbla bua'ú.

³⁴ Ie' tō ie'pa suē er siarē wa tā ie'pa wōbla kéitō. E' wō shā tā ie'pa wōbla buanene tā imíyal ie' tā.

21

Jesús demi Jerusalén

(Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

¹ Mik Jesús ena ittōkatapa demi tsɪnet Jerusalén, ká kiē Betfagé tso' Olivo kēbata a eē, etā ie' tō ittōkatapa kié bōl

² tā ichéitō iarak:

—A' yú wɪ u wēne eruleē eē. Mik a' demi eē, etā bet tā a' tō burro alaki kueraē etō moulewā ena ilala dur io'mik. E' wōtsōō tā itsúbitū ña.

³ Yile tō a' a' ichakē, e' tā iɪutō: 'Skēkēpa kɪ ikiane, e' wa ie' tō imēne.'

⁴ Itka es as ñ yē'atbak Skēkōl ttekōl tō e' wā tkō es. Ie' tō iyē':

⁵ "Ichō Jerusalén wakpa a:

'Ye' ttō ttsō, a' blū datse a' ska' e' tkēulekā burro kɪ.

Ie' dōr pē' bēre kē e' ttsōtā'kā.

Ie' datse burro alala kɪ, e' dōr iyiwak tso' dalì oie ese.' ”*

Es Skēkōl ttekōl tō iyē'at.

⁶ Ittōkatapa míyal tā iwérakitō wes Jesús tō iché ie'pa a es.

* 21:5 Zacarías 9.9

⁷ Ie'pa wā burro alaki ena ilala bitetser Jesús a. Ie'pa tō ipaio kikkē méka burro alala kī tā Jesús e' tkéka iki.

⁸ Pē' tso' taijē e'pa tō ipaio kikkē shuélor ñala kī, ñies welepa tō kal kō télor shuélor ñala kī Jesús ñalé tsoie.

⁹ Pē' mirwā keweie Jesús yōkī ñies itōkī, e'pa ulitane arke taijē:

—je' i' dōr se' blú bak David e' aleri, e' kīkōkasō! Ayēcha buaē ie' datse Skēkōl ttō wa. iSkēkōl tso' ká jaì a e' kīkōkasō!†

¹⁰ Mik ie' dewā Jerusalén, etā e' wakpa aláneka taijē tā ichaké:

—¿Yi dōr ie'?

¹¹ Pē' datse taijē ie' tā, e'pa tō iuté:

—E' dōr Jesús. Ie' dōr Skēkōl ttekōl datse Nazaret ate Galilea e'.

Jesús tō Skēkōl wé batse'wé

(Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

¹² Etā Jesús dewā Skēkōl wé a. Etā wēpa tso' eē iyi tauk ena iyi watauk e'pa kos trē'wéyal ie' tō. Inukōl mane'uk‡ wakpa mesa trélurkaitō. Ñies nubōl wataukwakpa kula' trélurkaitō.

¹³ Ie' iché ie'pa a:

—Skēkōl tō iyē'at iyēkkuō kī: 'Ye' u kirdaē tto ye' tā wé',§ erē a' tō iia'wéka akblo wéie.

¹⁴ Etā s'wōbla kē wawēr ena kē s'shko bua' esepa debitu Jesús ska' Skēkōl wé a tā ie' tō ie'pa bua'wé.

¹⁵ Ala'rla tso' eē e'pa tō iché aneule: 'iS'blú bak David, e' aleri kīkōkasō! Mik sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa tō i wé Jesús tō e' sué, ena ima ala'rla tō ie' ché e' tsé, etā ie'pa uluneka taijē

¹⁶ tā ichéitōrak Jesús a:

—Ì chōk ala'rla tso', ¿e' tsé be' tō?

Ie' tō ie'pa iuté:

—Tō, e' tséyō. Erē ima e' chē Skēkōl yēkkuō tō, wēsua e' kē suule a' wā. E' tō iché:

'A Skēkōl, ala'rla ena bēbēpala tsu'yōkeia, esepa kēbō e' kīkōkka.*

¹⁷ Etā ie' tō ie'pa méat tā imía ká kiē Betania eē. Eē ie' kapére.

Higo klō siwéwa Jesús tō

(Marcos 11.12-14,20-26)

¹⁸ Bule es bla'mi tā Jesús michone Jerusalén tā ie' mirwā ñala wa tā ie' dué bli wā.

¹⁹ Ie' tō higuera klō ter elka sué tā imía iwō yulōk katē. Erē kē iwō tā', ikō ē arwā taijē. E' kuēkī ie' tō iché kal e' a:

—iKē be' wōrpaia yēs!

E' wōsha tā higuera klō sinewami.

²⁰ Mik e' sué ittōkatapa tō, etā e' tō ie'pa tkiwéwa taijē, e' kuēkī ie'pa tō ie' a ichaké:

—¿Wēs higuera klō sinewā bet?

²¹ Ie' tō ie'pa iuté:

—Mokī ye' tō a' iché tō a' erblé Skēkōl mik mokī, kē ibikeitsule bōtbōt, e' tā i wé ye' tō, e' ormi a' a' ñies. E' kīie tā a' tō ichēmi kabata wī a: 'Be' e' skōttsa iē anūwa dayē a', e' tā es iwā tkōraē.

† 21:9 Salmo 118.26 ‡ 21:12 inukōl mane'uk: Judiowak a inukōl tso' wakanewē Skēkōl wé ē a, e' tuekene ie'pa tō inukōl ēse wa. § 21:13 Isaías 56.7 * 21:16 Salmo 8.3

22 A' erblé Skëköl mik moki, e' ta' i kôs kié a' tō ie' a e' wà dōraë a' ulà a.

¿Yi tō kawō mé Jesús a?

(Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8)

23 E' ukuökj ta Jesús dewa Skëköl wé a, e' ie' tso' s'wöbla'uk. Eta sacerdotepa wökirpa ena judiowak kueblupa de ie' ska' ta' ichaké ia:

—¿Yi ttō wa be' tō íyí ikkë wëke? ¿Yi tō e' k'ewō mé be' a?

24 Ie' iüté:

—Ñies ye' tō a' a ilè chakeke, e' iüté a' tō, e' ta' ye' tō a' a icheke tō yi tō ikéwō me' ye' a.

25 ¿Yi tō Juan patkë' s'wöskuök? ¿Skëköl tso' ká jaí a e' ö s'ditsö?

Ie'pa ñi iütémi ta' ichérakitö: “Se' tō ichèmi tō Skëköl tō kawō mé Juan a, e' ta' ie' tō se' iütémi: ‘Eta' ¿i kuëki a' kē wā ie' ttē klōne?’”

26 Pë' ulitane tō iklō'wé tō Juan dör Skëköl tteköl. Se' suane ie'pa yökj, e' kuëki kē se' a iyënuke tō Juan a kawō me' s'ditsö tō.”

27 E' kuëki ie'pa tō iüté:

—Kē sa' wā ijcher.

Ie' tō ie'pa a' iché:

—Es ñies ye' kē tō a' a ichepa tō yi tō ye' a kawō mé íyí ikkë wöie.

Ala'r böle e' tté

28 Jesús tō ie'pa a' iché:

—Ttē kleekeyö a' a e' ttsö a' tō. Wëm eköl alà dör böle wëpa, e' debitu ilà eköl ska' kewe ta' ichéitö ia: ‘A alà, be' yú kaneblök j'ñe ye' uva tso' tkëule e' a.’

29 Ilà tō iüté: ‘Kē ye' mîne.’ Erë e' ukuökj ta' ie' tō ibikeitséne kua'kij ta' imía.

30 E' ukuökj ta' iyé mía ilà iëköl ska' ta' ichéitö ia: ‘Be' yú kaneblök ye' uva tso' tkëule e' a.’ Ilà iüté: ‘Èkëkë ye' mi'ke.’ Erë ie' kē mîne.

Eta Jesús tō ie'pa a' ichaké:

31-32 —¿Ima a' tō ibikeitsé? Ala'r böle, ¿e' wéne tō iyé ttō iüté?

Ie'pa tō ie' iüté:

—Wéne a' ichéitö kewe e'.

Ie' iché ie'pa a'.

—Juan S'wöskuökwa dë'bitu sene yësyësë ñalé kkachök a' a, erë a' kē wā ie' ttē klōne. Erë inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a' ena alakölpa sulusipa, esepa tō ie' ttē klō'wé. E' sué a' tō erë kē a' er maneone ie' ttē klō'wöie. E' kuëki moki ye' tō a' a iché tō ie'pa esepa dōrawa' a' skéie i blúie Skëköl tso' e' a.

Uva kanéukwakpa sulusipa e' tté

(Marcos 12.1-12; Lucas 20.9-19)

33 Iskà kleekeyö a' a, e' ttsö. Kané wák eköl tō uva kuatké tajë ta' ikkoiéwaitö buaë, kauk biéitö uva diö tuoie. Ñies úla yuéitö kakkeë uva kkö'noie. E' ukuökj ta' ie' tō ipeitéat wëpa wëlepa a' as ie'pa tō ipataü ie' a iwörke e' kak wa. E' ukuökj ta' ie' mía ká bánet.

34 Mik uvawö aline tso'tke wë'iaë shtë, eta' ie' tō ikané mësopa wëlepa patkëmi ie' icha tsuk.

35 Erë kanéukwakpa tō ikané mësopa klō'wëwā, eköl ppérakitö siarë, eköl ttéwarakitö, eköl shka'wérakitö tajë ak wa.

36 Eta' kané wák tō ikané mësopa skà patkëmine tkōka kuaë ipatkë'itö e' tsata. Erë kanéukwakpa tō iwamblé ie'pa ta' wes ie'pa tō iwamblé' wëpa dë'rō kuaë e'pa ta' es.

37 “Bata ekkë ta' ie' tō iwák alà patkëmi ta' ie' ibikeitsé: ‘Ye' alà idir, e' kuëki ie'pa tō idalöieraë’.

³⁸ Erë mik ie'pa tö ilà sué, etä ie'pa iché ñi a: 'Ie' wì dör ká i' wak alà, ká i' atdaé ie' ulà a. Ittōwasō etä es se' ulà a ká i' atdaé.'

³⁹ E' kueḱi ie'pa tö iklō'wéwā yéttsa bānet tā ittēwarakitō."

⁴⁰ Etä Jesús tö iché:

—Ye' tö a' ichakē: ¿Ima a' tö ibikeitsé? Mik kané wák dene etä ¿i weraé ie' tö kanéukwakpa e'pa tā?

⁴¹ Ie'pa tö iūtē:

—Ie' tö pē' sulusipa e'pa tteralur er sulu wa tā uva kané meraneitō kanéukwakpa kua'kīpa tö ipatueraé buaé mik ikéwō dōke bit ekké esepa a.

⁴² Etä ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' ttē tso' kitule Skēkōl yēkkuō kī, ¿e' kē sune a' wā? E' tö iché:

'Ák watē'ttsa u yuōkwakpa tö

e' yōnene ák bua'buaie.

E' kaneō' Skēkōl tö,

tā e' tö s'ttsē'weke buaé, s'tkinewā iweblök.*†

Es Skēkōl yēkkuō tö iyē'at.

⁴³ E' kueḱi yō iché a' a' tö i blúie Skēkōl tso' e' kané mēne a' a, erē e' yerattsaitō a' ulà a tā imeraeitō pē' kua'kīpa tö iwakaneweraé buaé esepa a.

⁴⁴ Es yi klastkēne ák e' mik ese pārolordaé ena yi kī ák e' anekā ese yalitdawa idikā.

⁴⁵ Mik sacerdotepa wōkirpa ena fariseowakpa tö i kleé Jesús tö ñe' ttsé, etä ie'pa tö isuéwā tö ie' tso' ie'pa chōk.

⁴⁶ E' kueḱi ie'pa éna ie' klō'wakwā eē. Erē pē' tö iklō'wé tö ie' dör Skēkōl ttekōl, e' kueḱi ie'pa suane pē' yōḱi tā kē ie'pa wā iklōḱnewā.

22

Blu' alà ulabatske e' ttē

(Lucas 14.15-24)

¹ Etä Jesús tö ttē skā kleé ie'pa a i' es:

² "I blúie Skēkōl tso' e' tā itkōke wēs itka blu' ekōl tā es. E' tö ilà ulabatske e' kēwō tkō'weke.

³ Ie' tö ikané mēsopa patké wēpa kiule ḱos e'pa a ichōk: 'Blu' alà ulabatske e' diwō de, a' shkō ikéwō tkō'uk.' Erē ie'pa kē shkak.

⁴ E' ukuōḱi tā blu' tö ikané mēsopa kua'kī skā patkémi e'pa a ichéitō: 'Ichō wēpa kiule ḱos a' tö ye' i'yiwak bua'buaé e' duotke alinetke, katē ē kianeia. E' kueḱi a' shkō ye' alà ulabatske e' kēwō tkō'uk.' Etä ie'pa mīyal e' chōk wēpa kiule e'pa a.

⁵ Erē wēpa kiule ḱos e'pa kē wā blu' ttō iūtēne. Ie'pa ekōl mīā ikané kī, ekōl mīā i'yi watauk

⁶ tā imalepa tö blu' kané mēsopa klō'wéwā tā iwe'ikérakitō siarē, ñies wēlepa ttēwarakitō.

⁷ Etä blu' ulunekā tajē ie'pa kī tā ie' tö iché iñippōkwakpa a: 'A' yú ie'pa ḱos ttōkukur, ñies ie'pa u ḱos ña'ūwa.'

⁸ E' ukuōḱi tā ie' tö iché ikané mēsopa a: 'Íyi ulitane tso'tke ye' alà ulabatske e' kēwō tkō'woie, erē wēpa kiule e'pa dör pē' suluē, e' kueḱi ye' kē tö kawō mēpa ie'pa a ye' alà ulabatske e' kēwō tkō'uk.

⁹ E' kueḱi a' yú bet ñalā kibi ḱos ese kī tā pē' ḱos sué a' tö e'pa a ishkeñú kawō tkō'uk ye' tā.'

† 21:42 Salmo 118.22-23

¹⁰ Etā ikanè mēsopa míyal ñala kōs kī tā pē' kōs kué ie'pa tō, pē' buaē ena pē' suluē, esepa dapa'wéka wé ie'pa tso' ikéwō tkō'uk e' wé a. Es iwé wà iēne taiē.

¹¹ “Erē mik blu' de wépa dapane e'pa sauk, etā wēm ekōi suētō kē ē' paiēule wes ikawōta ē' paiōk ulabatsē kéwō tkō'wō es.

¹² E' kuēkī blu' tō ie' a iché: ‘A yami, ¿wes be' dewā? Be' kē ē' paiēule ulabatsē kéwō tkō'wō ese datsi' wa.’ Erē wēm e' kē wā blu' iūtēne yēs.

¹³ Etā blu' tō iché ichkō watōkwakpa a: ‘Wēm i' ulā ena iklō moúwā a' tō tā iuyōttsa bānet stui kē a, eē ie' iuraē siarē, ikā blardaē iweir taiē e' kuēkī.’

¹⁴ Ttē e' pakéyō a' a e' wà dōr i' es. S'tso' taiē kiule as Skēkōl klō'urakitō iblúie, erē wépa shukitbakitō esepa kē dōr taiē.”

S'wōkirpa patauk, e' tté

(Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26)

¹⁵ E' ukuōkī tā fariseowakpa míyal tā ittérak ñita: “ilē chakōsō Jesús a as ie' tō ilē sulu chō ikkatoie.”

¹⁶ E' kuēkī ie'pa tō iklépa wēlepa ena Herodes klépa wēlepa patkēmi ie' a ichakōk. Ie'pa tō ie' a iché:

—A s'wōbla'ukwak, sa' wā ijcher tō kekraē be' ttō mokiē. Be' tō sulitane sueke ñikkēē. Ima pē' tō be' cheke e' kē kī be' tkine. E' kuēkī be' tō s'wōbla'wēke yēsēsē Skēkōl ñalē ttē wa.

¹⁷ E' kuēkī ichō sa' a, ¿ima be' tō ibikeitsē? Roma wōkir kibi patuēsō ¿e' dōr buaē ō kē idōr buaē?

¹⁸ Ie' tō isuwā tō ie'pa tso' ie' chakōk er sulu wa, e' kuēkī ie' iūtē i' es:

—A' ē' ō suluē, ¿ī kuēkī a' tso' ye' ma'uk tsaiē?

¹⁹ Inukōl tso' a' wā Roma wōkir patuōie, e' kkachō ye' a et.

Tā ie'pa wā inukōl wōshki ese debituā et.

²⁰ Etā ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿Yi diōkōl ena yi kiē me'rka iki?

²¹ Ie'pa iūtē:

—Roma wōkir kibi.

Etā ie' tō ie'pa a iché:

—E' ma kōs Roma wōkir kibi icha, ese mú ie' a, tā kōs Skēkōl icha ese mú ie' a.

²² Mik ie'pa tō e' ttsé, etā ie'pa tkinewā. Ie'pa tō iméat tā imíyal.

¿S'duolur e' shkermikāne ō au?

(Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40)

²³ E' ē diwō wa, saduceowakpa wēlepa de Jesús ska'. E' wakpa tō iklō'wé tō s'duowā e'pa kē shkēnukkāne. Ie'pa tō ie' a ichaké:

²⁴ —A s'wōbla'ukwak, Moisés tō se' a iyē'at tō wēm blēnewā kē alā aṭe, e' tā ie' ēl kawōta ischō tsukwā as ilā kōka iēl blēnewā, e' a.

²⁵ Etōkicha sa' shuā wēpa bak dōka kul ñi ēlpa. Ikibi alakōl tséwā, erē iblēnewā kē alā aṭe. E' ukuōki tā ie' itōki iēl tō ischō tséwā,

²⁶ erē ñies e' blēnewā kē alā aṭe. Es itka iēl skā tā ñies imalepa kōs e'pa tā. Ie'pa kul blērulune kē alā aṭe yēs.

²⁷ Bata ekkē tā ñies ilakōl blēnewā.

²⁸ Wēpa kul e'pa bak alakōl ekōl ē tā. Mik s'duowā e'pa shkēnekāne, etā ¿wēne dōmi ie' wēm chōkie?

²⁹ Ie' tō ie'pa iūtē:

—A' kē wā Skēkōl yēkuō suule, ñies ie' diché kē jcher a' wā, e' kuēkī a' wōa ká chowa.

³⁰ Mik s'duolur e'pa shkenekane, eta wëpa ena alakölpa kë serpawaiä ñita. E'pa mýal wës Skëköł biyöchökwakpa tso' ká jai a kë sërta'wä ñita es.

³¹ ¿A' kǝ kiane jcheno tō moki s'duowa e'pa shkerdakane? Ì yë' Skëköł tō a' a iyëkküō kǝ ¿e' kë aritsule a' wä? Ie' tō iyë' Moisés a:

³² 'Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköł.* Ie' kë dör s'duowa e'pa Këköł. ¡Ie' dör s'ttsë'ka e'pa Këköł! E' kuëkǝ se' wä ijcher tō s'duowa e'pa shkerdakane.

³³ Mik pë' tō ttë wa Jesús tō s'wöbla'weke ñe' ttsë, eta ie'pa tkirulune.

¿Skëköł ttë dalöiëno e' isie dör ikibiie?

(Marcos 12.28-34)

³⁴ Mik fariseowakpa wä ijchenewä tō Jesús tō saduceowakpa siwa'blöwëwä ttë moki wa,

³⁵ eta ie'pa eköl dör s'wöbla'ukwak ttë dalöiëno wa, e' tō ie' a ilë chaké itsaioie:

³⁶ —A S'wöbla'ukwak, Skëköł ttë dalöiëno ¿e' wëne dör ibua'ie imalepa tsata?

³⁷ Ie' iütë:

—'Këkë dör a' Këköł, e' dalëritsö a' er kōs wa, a' wák kōs wa ena a' erbike kōs wa.'

³⁸ Ttë e' dör ibua'ie ttë dalöiëno malepa kōs tsata.

³⁹ Erë e' itöki ttë skä tso', e' dör wës iët ñe' es, e' tō ichë: 'A' malepa dalëritsö wës a' wákpa e' dalër es.'

⁴⁰ Ttë dalöiëno kōs kitbak Moisés tō ena Skëköł tteköłpa tō yëkküō kǝ, e' wöiënewä ttë böt ñe' ë a.

¿Wë pairine'bitü idi' wa s'blúie e' dör yi aleri?

(Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44)

⁴¹ Fariseowakpa daparkeia,

⁴² e' dalewa Jesús tō ie'pa a ichaké:

—¿Ima a' tō wë pairine'bitü idi' wa s'blúie e' chë, tō yi aleri idir?

Ie'pa ie' iütë:

—E' dör s'blú bak kië David e' aleri.

⁴³ Eta ie' ichë ie'pa a:

—E' dör es, e' tǝ ¿wës David tō iki' ie' Këköł? David tō iyë' Skëköł Wiköl wa i' es:

⁴⁴ 'Skëköł tō ichë ye' Këköł a:

Be' e' tköser ye' ulä bua'kka dalöiëno taië,

dö mik ye' tō be' bolökpa mërö be' klö dikia eta.†

⁴⁵ Ie' dör David aleri, e' tǝ ¿wës e' kiëmi David tō ie' Këköł?

⁴⁶ Kë yi a ie' iütëniä yës. E' ukuökǝ tǝ kë yi kësik dë'kaia ie' a ñ skä chakök.

23

Fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa kkaté Jesús tō

(Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

¹ E' ukuökǝ tǝ Jesús tō ichë ittökatapa a ena s'tso' taië e' kukua:

² S'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa a kawö mène ttë dalöiëno me'atbak Moisés tō e' wä pakök se' a.

³ E' kuëkǝ ñ kōs dalöiök a' ké ie'pa tō e' dalöiö. Erë ñ dalöiök ie'pa tō a' ké ese kë dalöieta' ie'pa wákpa tō. E' kuëkǝ kë ie'pa waköwar a' tō.

* **22:32 Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköł:** Mik ttë e' chë Skëköł tō Moisés a, eta Abraham, Isaac ena Jacob e'pa blërlunebak ká iaiaë. Wës ie' tō ichë, e' wä kiane chë tō ie'pa tso' ttsë'ka Skëköł tǝ. Êxodo 3.6 saü. † **22:44 Salmo 110.1**

4 Ie'pa tō ttē dalōiēno taijē darērēē ese meke s'malepa a wā dalōiē. E' dōr wēs dali ēkkeē iē s'kī es, erē ie'pa kē tō iketā'wā iulatska ē wa s'kīmoie.

5 I' kōs wēke ie'pa tō e' dōr s'ditsō ē wō wa e' oie tō ie'pa dōr pē' buaē. Skēkōl ttē wēle kitule datsi'tak kī, ese muēke ie'pa tō iwōtsā kī ena iulā kī e' kītkoie. Nīes ie'pa wōbatsō idatsi' kītōk datsi'tak batsibatsī chalala buaala ese wa.

6 Wē ie'pa kawō tkō'uke nīes nī dapa'wō wē a ese ska' kula' tso' skēkēpa dalōiērtā taijē esepa a, ese kī ie'pa wōbatsō e' tkōksē.

7 Nīes ie'pa kī ikiar tō pē' tō ie'pa shkē'wē wēs kēkēpa dalōiērtā taijē ese shkē'wē es wē pē' tso' taijē e'pa wōwa. Ie'pa wōbatsō tō pē' tō ie'pa kiē 's'wōbla'ukwak'.

8 "Erē a' ulitane dōr nīes ē, e' kuēkī kē a' nī kiōk 's'wōbla'ukwak.' A' wōbla'ukwak e' dōr ekōl ēme e' kuēkī kē a' nī kiōk es.

9 Nīes a' ulitane yē dōr ekōl ēme, e' dōr Skēkōl tso' kā jai a e'. E' kuēkī kē yi kiar kā i' a 'S'yē.'

10 Nīes a' wōkir dōr ekōl ēme, e' dōr wē pairine'bitū idi' wa s'blūie e'. E' kuēkī kē a' nī kiōk 's'wōkir'.

11-12 Yi e' tsēkā taijē, esepa wōardawa; erē yi e' wōēwa diōshēt, esepa kīkardakā. E' kuēkī wē dōr ibua'ie a' shūā ese kawōtā e' wōōkwa kanē mésoie imalepa kīmuk.

13-14 "A s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa, a fariseowakpa, wēstela ina a' tā! jA' e' ō suluē! I' blūie Skēkōl tso' e' wēkkō wōtekewā a' tō s'malepa yōkī as kē ie'pa dōwā. A' kē mi'wā, nīes wēpa shkakwā esepa wōklō'wēke a' tō.

15 "A s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa, a fariseowakpa, wēstela ina a' tā! jA' e' ō suluē! A' shkōke kā kōs ekkē kī s'yulōk as ie' yuō a' ttōkataie. Mik a' ikuē, etā iyūē a' tō i sulu wamblōkwak taijē tkōkā a' wākpa tsātā. Es ie' weirdāē siarē bō' kē a wēs a' es.

16 "jA' dōr wēs sulaiōkwakpa wōbla kē wawēr es! jWēstela ina a' tā! A' icheke: 'Yi tō ttē mé Skēkōl wē wa, ese kē kawōtā iūtōk krōrōē. Erē yi tō ttē mé orochka tso' wōtēule Skēkōl wē mik e' wa, e' tā e' wā kawōtā iūtē.'

17 jA' kē er tā! jA' dōr wēs s'wōbla kē wawēr es! jI' dōr ibua'ie, orochka tso' Skēkōl wē mik e' ō Skēkōl wē tō orochka batse'wē e'?

18 Nīes a' tō icheke: 'Yi tō ttē mé kā' tso' íyi mōkā Skēkōl a e' wa, e' tā ese kē kawōtā iūtōk krōrōē. Erē yi tō ttē mé íyi me'rka kā' nē' kī e' wa, e' tā e' wā kawōtā iūtē.'

19 jA' dōr wēs s'wōbla kē wawēr es! jI' dōr ibua'ie, íyi me'rka kā' nē' kī e' ō kā' tō ibatse'wē e'?

20 Yi tō ttē mé kā' nē' wa, ese kē ku' ttē muk kā' nē' ē wa, nīes ie' tso' ttē muk kōs i tso' iki e' wa.

21 Yi tō ttē mé Skēkōl wē wa, ese kē ku' ttē muk Skēkōl wē ē wa. Nīes ie' tso' ttē muk Skēkōl sērke eē e' wa.

22 Yi tō ttē mé kā jai wa ese tso' nīes ttē muk Skēkōl kulē wa. Nīes itso' ttē muk Skēkōl wák tkēr ikulē kī e' wa.

23 "jA s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa, a fariseowakpa, wēstela ina a' tā! jA' e' ō suluē! Kākōla tso' iēno chkē a kiē menta ena anīs ena comino ese kōs tsā meke a' tō Skēkōl a. E' dōr buaē erē ttē dalōiēno e' bua'ie kē dalōiē a' tō. E' dōr sēne yēsýēsē, ena nī saū er siarē wa ena erblō Skēkōl mik mōkī kē ilo'yetā'. Nīes e' kōs dalōiōk a' kawōtā.

24 jA' dōr wēs sulaiōkwakpa wōbla kē wawēr es! E' dōr wēs a' tō schō'wak wōppē tā a, erē kameio malēwā a' tō wa'nē, kē ittšē'ne a' wā.

²⁵ “JA s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wëstela ina a' ta! JA e' ò suluë! A' dör wës a' tkä' kôs pa skueke a' tō ikikke è es. A' wër buaë erë a' er suluë. A' dör akblökwakpa. A' kī s'yamipa iyi kôs kianettsa a' è a.

²⁶ JA fariseowakpa, a' dör wës s'wöbla kē wawër es! Tkä' ttō skuöō kewe, es ñies ikikke pa sune.

²⁷ “JA s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wëstela ina a' ta! JA e' ò suluë! A' dör wës pō pateule saruruë es. Ese wër buaë ikikke, erë ishüa s'nu diché tso' taië, e' dör ñá suluë.

²⁸ A' dör wës pō ese es, a' e' ò tō a' dör pē' buaë yësyësë, erë a' er dör suluë. A' dör e' ökwakpa.

²⁹ “JA s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wëstela ina a' ta! JA e' ò suluë! A' tō Skëköl ttekölpa bak ká iaiaë e'pa pō yuekene pa'ali. Ñies i yuë tō as s'ser yësyësë bak e'pa kē chōwa a' éna, ese kītkeke a' dör buaë.

³⁰ E' dalewa a' icheke: 'Sa' tkōpa sa' yēpa bak ká iaiaë e'pa kéwō ska' ta, e'ma kē sa' wā ie'pa sini'kune Skëköl ttekölpa ttökulur.'

³¹ Mik e' cheke a' tō, etā a' e' chōkekā tō a' dör wēpa tō Skëköl ttekölpa kōtulur, e'pa aleripa.

³² Wës a' mir e' wa iwēnewā tō i sulu wamblē'mi a' yēpa tō ese kī wambleraë a' tō dō ibataie.

³³ “JA' dör suluë wës tkabë es, wës tkabë ichök es! ¿Wës a' tkōmishkar kē wōmerpattsā weinuk bö' ké a?

³⁴ Ittsō, ye' tō Skëköl ttekölpa ena s'pattökwakpa ena s'wöbla'ukwakpa ye' ttè wa, esepa patkeraë a' a. Erë a' tō ie'pa welepa tterawā, welepa skā wōterawā a' tō krus mik ttēwā, welepa skā pperaë siarë a' tō ttsa'bata daloie wa a' ñi dapa'wō wé a. Ie'pa yuleraë a' tō iwe'ikeraë a' tō ká wa'ñe.

³⁵ E' kueki s'ser yësyësë kōtulur a' yēpa tō mik Abel kōtwā Caín tō dōkā mik Zacarias dör Berequias alā e' kōtwā a' yēpa tō ka' tso' iyi mokā Skëköl a' e' ena ie' wé e' shushā, e' nuí kôs kierane ie' tō a' a.

³⁶ Mokī ye' tō a' a ichë tō s'ser yësyësë kôs kōtulur a' yēpa tō, e' nuí kī a' ena wēpa dör wës a' es esepa weirdaë siarë.

Jesús eriane Jerusalén wakpa dalërmik (Lucas 13.34-35)

³⁷ JA Jerusalén wakpa, Skëköl ttekölpa kôs ttekewā a' tō kekraë! Ñies ittè pakökwakpa patkeke ie' tō a' a, e'pa ttekewā a' tō ák wa. ¡Wekkë ye' erkie tō ye' má a' dapa'wë e' ska' wës dakro mitchke tō ilārla dapa'wë ipik dikia es, erë kē a' kī ikiane yē!

³⁸ Ye' ttō ttsō, Skëköl kē tō a' ká kkō'nepaia.

³⁹ Ye' tō a' a ichë tō i'tami a' kē tō ye' suepaia dō mik ye' dene etā. E' kéwō ska' ta' a' tō ye' cheraë: '¡Ayëcha buaë yi datse Skëköl ttō wa e'!

24

Jesús tō iché tō Skëköl wé olordawā (Marcos 13.1-2; Lucas 21.5-6)

¹ Jesús e' yëttsā Skëköl wé a' ta imía ta ittōkatapa de ie' ska' ta Skëköl wé ena u bua'bua skā tso' ipamik, e' kkaché ie'pa tō ie' a.

² Erë ie' iché:

—Mokī ye' tō a' a ichë tō u kôs tso' bua'buaë sué a' tō íe, e' olordawā seraā, iékwō è kē atpa ñi bata kī.

¿Ì wa sò isuèmi tò ká i' erkewatke?

(Marcos 13.3-23; Lucas 21.7-24; 17.22-24)

³ E' ukuòkì tã ie'pa míyal kábata kiè Olivo eē. Jesús e' tkésēr tã ittökatapa de ie' ska' tã ie' ã a ichaké:

—Ichõ sa' a ¿mik íyi ekkē wamblērmi? ¿Ì wa sò isuèmi tò be' dotkene, ñies tò ká i' erkewatke?

⁴⁻⁵ Ie' tò ie'pa iutē:

—Tajē pē' datse e' chök tò ie'pa dör ye'. Icherarakitō: 'Ye' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', tã pē' kiterarakitō tajē. E' kuekì a' tso' wōsh wa as kē yi tò a' kitō'ù.

⁶ Ká tajē wakpa ñippōke tajē wì a dià a e' biyō ttseraē a' tò. E' wake' tkōraē erē ká i' erwami e' kianeia. E' kuekì kē a' tkinuk e' wā.

⁷ Ká kua'kì kua'kì wakpa ñippōraē ñita. Ñies í tò ká wōtì'weraē ká wa'ñe. Ñies ká tseē wakpa tteraē bli tò tajē.

⁸ Erē íyi ekkē kōs dör erpa s'tsá weirketke kam ye' dōne e' yōkì ese. E' dör wēs alakōl alá kurketke tã ikirir es.

⁹ 'A' merdatsa we'ikē. A' ttelurdaē pē' tò. Sulitane tò a' suēraē suluē ye' ttē kuekì.

¹⁰ E' kēwō ska' tã wépa erblē ye' mik, esepa tajē tò ye' waterattsā. Ie'pa ñi sauraē suluē, ñies welepa tò iēltēpa wōmerattsā ibolōkpa ulā a.

¹¹ Kachōkwakpa e' chō tò ie'pa dör Skēkōl ttekōlpa esepa dōraē tajē. Ie'pa tò s'kitō'weraē tajē.

¹² Ì sulu kì wamblērdaē tajē shūtē, e' kuekì s'kibiie kē tò imalepa dalēritsepaia.

¹³ Erē yi e' tkēwā darērēē dōkā bata ekkē, esepa tsātķērdaē.

¹⁴ Ì blúie Skēkōl tso' e' ttē buaē pakardaē ká wa'ñe as ká ulitane wakpa wā ijcher, e' ukuòkì tã ká i' erdawa.

¹⁵ "Skēkōl ttekōl bak kiè Daniel, e' tò ikit iyēkkuō kì tò ì sulusi tò ì dör batse'r e' ia'wē ñaie, e' dōrawā Skēkōl wé a' iia'ukkā ñaie, (yi tso' yēkkuō i' sauk, e' éna iwā anú). Mik e' suē a' tò,

¹⁶ etā wépa serke Judea e'pa tkōyalmi kábata a;

¹⁷ yi tso' u' bata kì* esepa tkōshkar kē dōkwāne wēshkē íyi tsukmi.

¹⁸ Ñies yi tso' kaneblōk kañikā esepa kē dōkwāne wēshkē idatsi' yōktsā.

¹⁹ E' kēwō ska' tã alakōlpa alá kurketke ena alakōlpa tsu' muke ilā a jwēstela ina esepa tã!

²⁰⁻²¹ S'ditsō weirdaē tajē shūtē. Mik ká i' yōne dō ikkē tã kē s'we'ikule ekkē, ñies kē s'weirpa aishkuō tã ekkē. E' kuekì ikiō Skēkōl a' as kē iwamblēr a' tã yuēdiō kēska' ò eno diwō a.

²² E' kēwō kē wōōpawa Skēkōl tò, e'ma kē yi isie atukia tsēs'ka. Erē e' kēwō wōerawaitō, wépa shukitbakitō esepa dalērmik.

²³⁻²⁴ "Kachōkwakpa e' kōrakā e' chök tò ie'pa dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ò Skēkōl ttekōl wele. E'pa tò ì kē or yi a ese weraē s'kitō'woie tò ie'pa ttē dör mokjē. Dō wépa shukit Skēkōl tò, esepa mú kītērmī, e'ma ikitērdaē. E' kuekì yile tò a' a' icheke: 'Isaú, wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dur íe', ò 'Isaú, iek' dur wjē', e' tã kē a' tò iklō'war.

²⁵ Ittsō, íyi ekkē biyō chétkeyō a' a' keweie.

* **24:17 u bata kì:** E' kēwō ska' tã ie'pa u tsábata dör kkueie, e' kì ie'pa shkōke.

²⁶ E' kueḵi mik ie'pa tō icheke a' a: 'Isaú, wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' tso' ká wé kē yi serku' ee', etá a' kē minuk isaúk. Mik ie'pa tō icheke a' a: 'Isaú, ie' tso' ié bléulewa', etá kē a' tō iklō'wá:

²⁷ Ye' dōr S'ditsō Alà, mik e' dene, etá sulitane tō isueraē wēs alá wōñar tō ká olo ppēe ká wa'ñe e' suēsō es.

²⁸ Sulitane wá ijcher tō wé ölö daparke taiē, ee ilè nu tēr. Es ñies mik ye' dene, etá sulitane wá ijcherdaē.

Jesús dōrane olo ta' taiē

(Marcos 13.24-37; Lucas 17.26-30,34-36; 21.25-33)

²⁹ "S'weine e' kēwō tka, e' bet diwō wōtuiridawa, ñies si'wō kē wōñarpaia. Bēkwō darolordaē ena i kōs tso' ká jai a e' wōtirdaē.

³⁰ Etá sulitane tō íyi sueraē ká jai a iwà kkachioie tō ye' dōr S'ditsō Alà, e' datsene bet. Ká ulitane wakpa suardaē taiē e' yōki, ie'pa iuraē taiē tā bet ie'pa tō isueraē tō ye' datse kashuk a mò a diché tā' taiē olo tā' taiē.

³¹ Duk blardaē taiē tā ye' biyōchōkwakpa patkeramiyō wépa shukitbakyō, esepa dapa'ukka ek tsiní ěme. Ie'pa tō iyuleraē ká wa'ñe dō wé ká i' bata erkerō ee ena wé ká jai bata erkerō ee.

³² "A' e' wōbla'ú ttē ikkē wa iwà saú higo klō wa: Mik iulatska tso' ulölōla ena erpa ikōyōk tskirdoka, etá a' wá ijcher tō duas dewatke tsinet.

³³ Es ñies mik a' tō isué tō íyi ekkē wamblērke, etá a' wá ijchenú tō ye' datskene, e' diwō dewatke tsinet.

³⁴ Mokí ye' tō a' a ichè tō íyi ekkē wamblērdaē wépa dōr wēs a' es esepa kam erwa e' yōki.

³⁵ Kashuk ena ká i' erdawa, erē ye' ttē michoē e' kē erpawa yēs.

³⁶ "Erē e' kēwō e' diwō kē jcher yi wá. Skēkōl biyōchōkwakpa tso' ká jai a, e'pa kē wá ijcher, ñies ye' dōr Skēkōl Alà e' kē wá ijcher. S'yē ě wá ijcher.

³⁷ "Ye' dōr S'ditsō Alà, mik e' dene etá e' kēwō dōr wēs Noé kēska' es.

³⁸ E' kēska' tā kam di' taiē tkō e' yōki, ie'pa tso' chkōk, di'yōk, senukwá wēs kekraē es dō mik Noé dewa ikanò bērie e' a etá.

³⁹ Erē ie'pa kē ku' ipanuk yēs etá di' dettsa taiē ie'pa ki, e' tō ie'pa ulitane ttélur. Es itkōraē mik ye' dōr S'ditsō Alà e' dene etá.

⁴⁰ E' kēwō ska' tā wēm bōl tso' kanēblōk ese ekōl mira iwá tā iēkōl atdaē.

⁴¹ Alakōlpa bōl tulur ák wawōk, ese ekōl mira iwá tā iēkōl atdaē.

⁴² "E' kueḵi a' tso' erki. A' kē wá ijcher tō diwō wēkkē a' Kēkōl dōrane.

⁴³ A' wá ijcher buaē tō u wák mú wá ijcher tō wēkkē akblōkwak datse, e'ma kē ikapōpawá iyōki, kē itō kawō mepa yi a dōkwá íyi ekiblōk.

⁴⁴ Es ñies ye' dōr S'ditsō Alà, e' datskene mik a' kē ku' ye' panuk etá, wēs akblōkwak es. E' kueḵi a' tso' erki.

Kanè méso buaē ena kanè méso suluē e' ttē

(Lucas 12.41-48)

⁴⁵ "Kanè méso yēsyesē kabikeitsō buaē, ese meraká iwōkir tō imalepa kuebluie ie'pa tiōk kekraē mik kē iku' e' dalewa.

⁴⁶ Iwōkir dene tā ikuéitō iwakanéuk wēs iyēneia es, e' tā ayēcha e' dōr buaē ie' a.

⁴⁷ Mokí ye' tō a' a ichè tō kanè méso ese merakaitō ie' wá íyi tso' kōs e' kuebluie.

⁴⁸ Erē kanè méso ñe' dōr suluē tō ibikeitsé tō kē iwōkir dōpane bet.

⁴⁹ E' kueḵi ie' tō imalepa ppémi. Ñies ie' chkémi, blo' yémi bloblopa tā.

⁵⁰ Erē idiwō ena ikēwō kē wa ie' ku' ipanuk, etá iwōkir dōrane

⁵¹ tã iwe'ikeraitö siarë wömerattsã weinuk e' ökwakpa tã. Ie'pa iurarak siarë, ikã blardaë iweir kuëkj.

25

Busipala dökã dabop e' tté

¹ "İ blúie Skëköl tso' e' tã itköraë wës itka ulabatsë a es. Busipala dökã dabop e' e' yélur ibö'wöla wa wëm ulabatsöke, e' ñaletsuk.

² Busipa skel e'pa dör kabikeitsötã' buaë esepa, erë imalepa skel kë dör es.

³ Wépa kë kabikeitsötã' buaë e'pa wã ibö'wöla ë mí, kë wã bö'wö diö kí mîne.

⁴ Erë wépa kabikeitsötã', e'pa wã ibö'wöla mí, ñies idiö kí mırak iwã.

⁵ Erë wëm ulabatsöke, e' kë dë' bet, iwötkenekã e' kuëkj. E' dalewa busipa shtrine tã ikapolur.

⁶ Kã shaböts tã ie'pa tã ittsé tã iarkerak: 'ıwëm ulabatsöke, e' datse! ıA' yú ñaletsuk!'

⁷ Etã busipa kôs e' kékã tã ibö'wöla wötskémirakitö.

⁸ Etã busipa kë kabikeitsötã' e'pa tã iché imalepa a: 'A' bö'wö diö kakmú sa' a as sa' bö'wöla kë wöitwa.'

⁹ Erë ie'pa iüté: 'Au, sa' tã imé a' a, e' tã kë idöpakã se' ulitane kı. E' kuëkj a' yú a' icha taük wé iwatorke ee.'

¹⁰ Etã ie'pa mıyal bö'wö diö taük. E' dalewa wëm ulabatsöke e' de, etã wépa wã bö'wö diö kí mí e'pa dewã wëm ulabatsöke e' tã iulabatso wé a tã iwékkö wötënewã.

¹¹ E' ukuöki tã busipa malepa debitu tã ichakeke u'rki: 'ıA kékëpa, a kékëpa, ukkö kköpöö sa' a!'

¹² Erë wëm ulabatsöke e' tã ie'pa iüté: 'Mokı ye' tã a' a iché tã kë ye' wã a' suule.'

¹³ "Ye' tã a' a iché tã a' kë wã ijcher i këwö, i diwö ye' dömine e' kuëkj a' tso' erki.

Inuköl mène wakanewë e' tté (Lucas 19.11-27)

¹⁴ "Ñies i blúie Skëköl tso' e' tã itköraë wës itka wëm eköl mi'keã kamië kã kua'kí a ese tã es. Ie' tã ikanë mësopa kié tã iché ie'pa a: 'Ye' inuköl wakanewë ye' a buaë as ikı klör.'

¹⁵ Ikanë méso eköl a ie' tã inuköl kié talento* ese mé mil skel (5.000). İëköl a ie' imé mil böt (2.000). Etã iskã a ie' tã imé mil et ë (1.000). Ie' tã ie'pa a imé kôs ie'pa a iwakanewë ekkë. E' ukuöki tã ie' mĩa.

¹⁶ Wéne a imène mil skel, e' tã iwakanewë buaë. Ie' tã ikı klö'wé mil dökã skel.

¹⁷ Es ñies wéne a imène mil böt, e' tã ikı klö'wé mil dökã böt.

¹⁸ Erë wéne a imène mil et, e' mĩa tã iyök biéitö e' a itö iwökir inuköl wötëwã.

¹⁹ "Kã de tãjë etã ie'pa wökir dene e' tã ie'pa kié isuqie tã kôs ie'pa tã inuköl kı klö'wé.

²⁰ Wéne a imène mil skel, e' de kewe iwökir ska'. Ie' wã inuköl kı debitu mil dökã skel. Ie' iché iwökir a: 'A kékëpa, be' tã ye' a inuköl me' mil skel, e' kı klö'wéyö mil dökã skel.'

²¹ İwökir tã iché ie' a: 'E' dör buaë, be' dör kanë méso buaë yësyësë. Inuköl elkela me'yö be' a e' wakanewë be' tã yësyësë. E' kuëkj ye' tã ıy skã meraë be' a tãjë wakanewë. Be' shkõwã ttsë'nú buaë ye' tã.'

* **25:15 talento:** E' dör ie'pa inuköl kié denario e' mil teröl (6.000). Denario et e' dör s'kanenblö kã et e' ské ekkë.

²² E' ukuökj̄ t̄a wéne a imène mil böt e' de t̄a ichéitō: 'A kēkēpa, be' tō ye' a inuköl me' mil böt, e' k̄i klō'wéyō mil dōk̄a böt.'

²³ Iwökir tō ie' a iché: 'E' dör buaē, be' dör kanè méso buaē yēsýēsē. Inuköl elkela me'yō be' a e' wakanewé be' tō yēsýēsē. E' kuēk̄i ye' tō íyi skà meraē be' a tajē wakanewē. Be' shkōw̄a ttsē'nú buaē ye' t̄a.'

²⁴ "Erē kanè méso a imène mil et, mik e' de, et̄a ie' tō iché iwökir a: 'A kēkēpa, ye' w̄a ijcher tō be' dör wēm er darērēē ese. Be' tō íyi wöshteke wé kē be' w̄a ikuatkēne eē. Ñies i kē dör be' icha ese klō'wēkew̄a be' dör.

²⁵ E' kuēk̄i ye' suane be' yōk̄i dō' ye' tō be' inuköl chōwēwa. E' kuēk̄i be' inuköl blé ye' tō íyök̄ a. I' be' inuköl dene ye' w̄a be' a.'

²⁶ Et̄a iwökir tō iutē: 'Be' dör kanè méso suluē, bikēr tajē ese. Be' iché tō ye' tō íyi wöshteke wé kē ye' w̄a ikuatkēne eē ena i kē dör ye' icha ese klō'wēkew̄ayō,

²⁷ e' t̄a be' tō ye' inuköl blōpa inuköl bló wé a as eē ik̄i klör. Be' ikaneúpa es, e' ma ye' dene et̄a ye' inuköl ena ik̄i klōne, e' de ye' ul̄a a.'

²⁸⁻²⁹ Et̄a ie' tō iché: 'Wé w̄a íyi tso' e' a ik̄i merdaē. Erē wé kē w̄a i ku', i tso' e' w̄a elkela e' yerattsa iyōk̄i. E' kuēk̄i inuköl me'yō ie' a, e' yōttsa ie' ul̄a a t̄a imú wé w̄a itso' dōk̄a 10.000 e' a.

³⁰ Et̄a kanè méso suluē i' e' uyōttsa stui kē a, eē pē' suluē iurarak siarē ik̄a blardaē iweir kuēk̄i.'

Jesus tō k̄a ulitane wakpa shuleraē

³¹ "Ye' dör S'ditsō Alà, e' dōrane s'blúie olo t̄a' tajē ye' biyöchökwakpa kōs t̄a. Mik ye' dene, et̄a ye' e' tkōrak̄a blu' kulé k̄i k̄a ulitane wakpa shulök.

³² Ie'pa dapardaē ye' wörk̄i t̄a ye' tō ie'pa blabatseraē wēs iyiwak kkō'nukwak tō obeja ena chibo blabatsē es.

³³ S'ser yēsýēsē esepa dör wēs obeja es, ie'pa meraw̄a ye' tō ye' ul̄a bua'kka. S'ser suluē esepa dör wēs chibo es, ie'pa meraw̄a ye' tō ye' ul̄a bakl̄i'kka.

³⁴⁻³⁶ Et̄a ye' tō icheraē wēpa tso' ye' ul̄a bua'kka e'pa a: 'Ye' dör a' blú. Ye' yē er bua' ché a' a. Mik ye' du' bli w̄a, et̄a a' tō ye' dē; mik ye' bak ersinuk, et̄a a' tō ye' a' di' me'; a' kē w̄a ye' suule, erē a' tō ye' kiēw̄a buaē a' u a. Ye' bak datsi' kē t̄a', et̄a a' tō ye' a' datsi' kakme'; ye' bak duök siarē, et̄a a' dē' ye' k̄imuk; ye' bak wötēulew̄a s'wōto wé a, et̄a a' dē' ye' sauk. E' kuēk̄i a' shkōw̄a i blúie ye' tso' e' a, e' kōs yōulebak a' a k̄am k̄a i' yör e' yōk̄i.'

³⁷ Erē s'ser yēsýēsē e'pa tō ye' a' ichakeraē: 'A Skēkēpa, sa' kē w̄a ijcher. ¿Mik sa' tō be' su' tō be' tteke bli tō, e' dē' sa' tō? ¿Mik sa' tō be' su' tō be' tteke ersi tō, e' a' di' me' sa' tō?

³⁸ ¿Mik be' dē'bit̄u sa' u a, kē suule sa' w̄a, e' ki'w̄a buaē sa' tō? ¿Mik sa' tō be' su' datsi' kē t̄a', e' a' datsi' kakme' sa' tō?

³⁹ ¿Mik sa' tō be' su' tō be' duōke ö be' wötēulew̄a s'wōto wé a, e' sauk sa' dē'?"

⁴⁰ Et̄a ye' tō ie'pa iuteraē: 'Mok̄i ye' tō a' a' iché tō mik a' tō íyi ekkē buaē o' ye' yamipa siarē ikkēpa a, et̄a e' dör wēs a' tō ye' wák a' iwē es.'

⁴¹⁻⁴³ "E' ukuökj̄ t̄a ye' tō icheraē wēpa tso' ye' ul̄a bakl̄i'kka e'pa a: 'Ye' du' bli w̄a, erē a' kē w̄a ye' dēne; ye' bak ersinuk, erē a' kē w̄a ye' a' di' mēne. Ye' dē' a' ska', kē suule a' w̄a, erē a' kē w̄a ye' kinew̄a a' u a; ye' bak datsi' kē t̄a', erē a' kē w̄a datsi' mēne ye' a; ye' bak duök ena wötēulew̄a s'wōto wé a, erē a' kē dē' ye' sauk. E' kuēk̄i a' wōmeulett̄abak weinuk siarē. A' e' skōtt̄sa ye' yōk̄i. A' yúshka bō' ñar michoē yōule bē ena iklépa we'ikoie e' a.'

⁴⁴ Erē ie'pa tō ye' a' ichakeraē: 'A Skēkēpa, e' kē jcher sa' w̄a. ¿Mik sa' tō be' su' tō be' duōke bli w̄a? ¿Mik sa' tō be' su' tō be' ersine? ¿Mik be' dē' sa' u a?

¿Mik sa' tō be' su' datsi' kē ta'? ¿Mik sa' tō be' su' duōke ö wötëulewā s'wōto wé a? ¿Mik sa' kē wā be' kimene'?

⁴⁵ Etā ye' tō ie'pa iuteraē: 'Mokī ye' tō a' a' ichē tō mik a' kē wā íyi ekkē one s'siarēpa ikkēpa a, etā e' dör wes kē a' wā ye' wák a' ione es.'

⁴⁶ S'ser suluē esepa michoē weinuk, erē s'ser yēsýēsē esepa ser michoē buaē ye' ta."

26

Judiowak wōkirpa tō Jesús aleritsé klō'wēwā

(Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

¹ Mik Jesús tō s'wōbla'wé kōs e' one, etā ie' tō ichē ittōkatapa a:

² —A' wā ijcher tō bōiki se' tō Se' Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'wēke. E' kēwō ska' ta, ye' dör S'ditsō Alā, e' wōmerdattā ttēwā wötëulewā krus mik.

³ E' kēwō ska' ta sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kuēblupa ñi dapa'wé sacerdote kibi kiē Caifás, e' u a.

⁴ Eē ie'pa tō Jesús aleritsé kītō'wē iklō'wōwā ttēwā.

⁵ Erē ie'pa ichē ñi a:

—Kē sō iwamblē Se' Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'wēkesō e' a' as pē' kē shutīrkā tajē.

Kiō masmas tékā alakōl ekōl tō Jesús kī

(Marcos 14.3-9; Juan 12.1-8)

⁶ Jesús tso' Betania, Simón kiri'uk lepra bak, e' u a.

⁷ Ie' tkēriā mesa kī chkōk. Etā alakōl ekōl de ie' ska', e' wā kiō masmas tuē darērēē ese debitū, e' mī ie' wā iukkuō yōule ák bua' bua' wa ese a. Etā kiō e' tékaitō Jesús wōkir kī.

⁸ Erē mik e' suē ittōkatapa tō, etā ie'pa ulunekā tā ichē:

—¿Iōk kiō se' we'ikēwa ie' tō éanas?

⁹ Iwatormittsā inukōl tajē skēie s'siarēpa kīmoie.

¹⁰ E' ttsē Jesús tō tā ie' tō ichē ie'pa a:

—¿Iōk a' tso' alakōl i' tsiriuk? Íyi buaē wēitō ye' a.

¹¹ S'siarēpa tso' kekraē a' shuā, erē ye' kē ku' kekraē a' tā.

¹² Kiō tékaitō ye' kī ye' kanéwoie kām ye' nu wötērwa e' yōki.

¹³ Mokī ye' a' a' ichē tō ká wa'ñe wé Skēkōl ttē buaē pakarke, eē ipakardāē ñies tō ie' tō i' buaē o' ye' a. Es e' kē chōpawa yi éna.

Judas tō Jesús watké

(Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6)

¹⁴ Jesús ttōkatapa dabom eyōk kī bōl, e'pa ekōl dör Judas Iscariote, e' mīa sacerdotepa wōkirpa ska'

¹⁵ tā ie' tō ichē ie'pa a:

—¿Kōs a' tō ye' patuēmi Jesús wōmottsā a' a'?

Etā ie'pa tō inukōlchka wōshki mé ie' a' dōkā dabom mañayōk (30).

¹⁶ E'tāmī ie' tō kawō yulēmi bua'iewā Jesús wōmottsā.

Jesús tō Judiowak Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō bata tkō'wé

(Marcos 14.12-25; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹⁷ Kawō kiē Pan Kē Yōule Iwōlōwōkā Wa* e' kēwō tsá diwō dewatke. Etā Jesús ttōkatapa de ie' ska' tā ie' a' ichaké:

* **26:17 Kawō kiē Pan Kē Yōule Iwōlōwōkā Wa:** Kawō e' tkō'wēke Israel aleripa dō ká kul, e' diwō tsá kiērakitō Se' Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō.

—¿Wé be' kǐ ikiane tō sa' tō Se' Yépa Yērulune Egipto kéwō tkō'wēkesō e' chké kanewē?

¹⁸ Ie' tō ie'pa iūtē:

—A' yú Jerusalén, wēm yē' ye' tō a' a' e' u a' tǎ ichō ie' a: 'S'wōbla'ukwak be' a' ichōk ké: Ie' kéwō dōkewatke. Ie' datse be' u a' kawō tkō'wēkesō e' tkō'uk sa' tǎ.

¹⁹ Ie'pa tō iwé wes ie' tō ie'pa a' iché es tǎ eē ie'pa tō ichké kanewé.

²⁰ Mik katuinetke, etǎ ie' tkēr mesa kǐ chkök ittōkatapa dabom eyök kǐ böi e'pa tǎ.

²¹ Ie'pa chköke, e' dalewa ie' tō iché ie'pa a:

—Mokǐ ye' tō a' a' iché tō a' eköl tō ye' wōmerattsǎ.

²² Ie'pa erianekǎ tǎiē tǎ ichakémi ie' a' eköl eköl:

—A Skékēpa, ¿ye' alé idir?

²³ Ie' tō ie'pa iūtē:

—A' tso' ye' tǎ pan nuuk tkǎ' etkē a' ñè, e' eköl ye' wōmerattsǎ.

²⁴ Ye' dör S'ditsō Alà, e' tǎ itkōraē wes itso' kitule Skéköl yēkkuō kǐ es. Erē wēstela ina yi ye' wōmekettsǎ, e' tǎ. Buaē idir wēm e' a' tō ké ikunúpa.

²⁵ Etǎ Judas tō iwōmekettsǎ, e' tō ie' a' ichaké:

—A S'wōbla'ukwak, ¿ye' alé idir?

Ie' iūtē:

—Be' wák e' chéka.

²⁶ Ie'pa tso'ia chkök, e' shua pan klō'wéitō tǎ e' kǐ wēstela chéitō Skéköl a' tǎ iblatéitō tǎ iwa' tié ie'pa a' tǎ ichéitō:

—Pan se dör ye' chká, e' ñú a' tō.

²⁷⁻²⁸ E' ukuōkǐ tǎ tkǎ' a' vino tso', e' klō'wéitō tǎ e' kǐ wēstela chéitō Skéköl a' tǎ iméitō ie'pa a' tǎ ichéitō:

—Vino se dör ye' pē. Ye' tterawǎ e' pē tērdaē, e' wa ttē pa'alǐ me' Skéköl tō e' wǎ de. Ye' ttēwǎ, e' wa s'tso' tǎiē e'pa nuǐ olo'yarmi. E' kuēkǐ a' ulitane tō ikak yō.

²⁹ Ye' tō a' a' iché tō vino ké yepaiayō dō mik ì blúie ye' Yē tso' e' kéwō de da'áie, etǎ iskǎ yeraneyō a' tǎ.

Pedro tō icheraē tō ie' ké wǎ Jesús suule

(Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

³⁰ Etǎ ie'pa tō Skéköl ttseittsé, e' ukuōkǐ tǎ ie'pa míyal Olivo kébata a.

³¹ Jesús tō iché ie'pa a:

—Í' nañewe a' ulitane tkōyaldaē. A' ye' meraat ekōrla. E' dör wes itso' kitule Skéköl yēkkuō kǐ es, e' tō iché: 'Obeja kkō'nukwak ttewarāeyō tǎ obeja pordami wǐ a' diǎ a.'†

³² Erē mik ye' ttēwǎ shkenekane, e' ukuōkǐ tǎ ye' mirāē Galilea a' yōkǐ kéwe.

³³ Pedro tō ie' a' iché:

—Erē ie'pa ulitane be' memiat ekōrla, erē ye' ké tō be' mepaāt.

³⁴ Ie' tō iūtē:

—Mokǐ ye' iché be' a' tō i' nañewe, kam dakro ar, e' yōkǐ be' icheraē mañatōkicha tō be' ké wǎ ye' suule.

³⁵ Pedro tō ie' a' iché:

—Erē ye' ttēmiwarakitō be' tǎ, erē ké ye' ichepa tō ké ye' wǎ be' suule.

Etǎ ie'pa ulitane ttōke es ēme.

Jesús tté S'yē tǎ Getsemaní

(Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46)

† 26:31 Zacarías 13.7

³⁶ E' ukuökì tã Jesús míã ittökatapa tã kã kiè Getsemaní ee. Ie' tã iché ie'pa a:
—A' atë tulus íe, e' dalewa ye' míã wíshkë ttök S'yë tã.

³⁷ Etã ie' wã Pedro ena Zebedeo ala'r bõl, e'pa mítser e' tã. Etã ie' erianemi chkenewami taië.

³⁸ Ie' tã iché ie'pa a:

—Ye' eriane taië ttseskua ye' ttëwamiitö ekkë. A' e' tsúat íe ye' tã, kë a' kapökwa.

³⁹ Ie' míã wíshkë tã ie' e' kéutër wówakköt iski tã ikiéitö Skëköl a i' es: “A yëwö, i' tköraë ye' tã e' dör wës íyi bacha'bachaë yëwasö es. E' mú ulã a ye' yërmittsa, e'ma ye' yöttsa iulã a. Erë kë iwar wës ye' kì ikiane es, iú wës be' kì ikiane es.”

⁴⁰ E' ukuökì tã ie' dene wë ittökatapa tulus ee tã ie'pa kuéitö kapötulus tã ichéitö Pedro a:

—¿A' kë wã kapëwã wöklöne dö hora ek ë ye' tã?

⁴¹ Kë a' kapökwa. A' ikiö Skëköl a as i sulu tã a' erkiöweke ese kë e' alöka a' kì. Mokì a' éna i buaë wãk, erë a' diché kë dë'kã iwã uk, e' kuekì a' a' darërëë idir.

⁴² Etã ie' skã míane wíshkë ttökne S'yë tã tã ichéitö: “A yëwö, i' tköraë ye' tã e' mú ulã a ye' yërmittsa, e'ma ye' yöttsa iulã a. Erë iú wës be' kì ikiane es.”

⁴³ Mik ie' dene, etã ie'pa kuéneitö kapötulus; ie'pa wöbla surirkewa kapë wã e' kuekì.

⁴⁴ Ie' skã míane wíshkë ttök S'yë tã, i' tã idare mañatökicha. Etã ittëne wës ittë kuaë es.

⁴⁵ E' ukuökì tã ie' dene wë ie' tã ittökatapa mañal méat ee tã ie' tã iché ie'pa a:

—¿A' kapötuluriã enukeia? Ye' dör S'ditsö Alã, e' diwö dekatke mëttsã pë sulusipa ulã a.

⁴⁶ A' e' kôka, yi tã ye' wömekettsã, e' dotke i' tã. Mishka ie' panuk.

Jesús klö'wéwã ibolöka tã

(Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

⁴⁷ Jesús tso'ia ttök, e' dalewa ittökatapa dabom eyök kì bõl (12), e'pa eköl kiè Judas, e' debitu pë' tã taië. E' wakpa debitu tabë kì ena kal wölö kì. Ie'pa patkë'mi sacerdotepa wókirpa ena judiowak kueblupa tã.

⁴⁸ Judas dör iwömëttsã e' tã ie'pa a iyë'bak: “Wë shkë'wëkeyö wöalattsë wa, e' dör ie', iklö'úwã a' tã.”

⁴⁹ Etã ie' de Jesús ska' tã iché ia:

—¿A' S'wöbla'ukwak!

Tã iwöalattsëwaitö.

⁵⁰ Jesús tã iché ie' a:

—A yami, i' uk be' de, e' ú.

Etã pë' datse Judas tã e'pa de Jesús ska' tã iklö'wëwarakitö.

⁵¹ Etã ie'pa iëter ee Jesús tã e'pa eköl tã itabë yëttsã tã e' wa sacerdote kibi e' kanë méso kukuña tëttsã.

⁵² Jesús tã iché ie' a:

—Wëpa ñippöke tabë wa, esepa dörakã tabë kkö a. E' kuekì be' tabë blöwane ikuölit a.

⁵³ ¿Be' kë wã ijcher tã ye' kì ikiane, e'ma ye' tã ikiëmi ye' Yë a tã ie' tã ibiyöchökwakpa taië döka 70.000 e' patkëmi ye' tsatkök?

⁵⁴ Erë ye' tã ikië es, e' tã ¿wës Skëköl yëkuu kì itso' kitule e' wã tkömi? E' tã iché tã i' suluë tköke ye' tã e' kawötã tkök es.

⁵⁵ Etã ie' tã ichakë pë' ekkëpa a:

—¿Ì kueḱi a' biṭe ye' klō'ukwā tabè kḱ kal wölō kḱ wēs akblōkwakpa klō'wēwā es? Kēkraē ye' bak e' tkōkser Skēkōl wé a' s'wōbla'uk, erē a' kē wā ye' klō'newā.

⁵⁶ Erē i' tkōke i' e' dōr aš iwā tkō wēs Skēkōl ttekōlpa tō ikitatbak Skēkōl yēkuō kḱ es.

E' wōshā tā ie' ttōkatapa kōs tkayalmi tō iméat ekōrla.

Jesús demi ie'pa wā Caifás wōrkḱ

(Marcos 14.53-65; Lucas 22.54-55,63-71; Juan 18.12-14,19-24)

⁵⁷ Eta pē' tō Jesús klō'wēwā e'pa tō ie' tsēmi sacerdote kibi kiē Caifás e' u a. Ee s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa ena judiowak kuēblupa kōs daparke.

⁵⁸ Erē Pedro datse ie'pa itōkḱ kamiē dōttsā sacerdote kibi e' u pamik, ee ie' e' tséat tkēr Skēkōl wé shkēkpa tā isauk tō i' tkōmi.

⁵⁹ Eta sacerdotēpa wōkirpa ena judiowak wōkirpa malepa tō ttē yuleke Jesús kkatoie aš ie'pa tō iwōmūttsā ttēwā.

⁶⁰ Taiē pē' de ie' kkatōk kachē wa, erē kē yi wā ie' kkatēne wē' ie' wōmōttsā ttēwā. Bata ekkē tā idebitū bōl ikkatōk kachē wa,

⁶¹ e'pa tō iché:

—Wēm sē tō iyē' tō ie' a' Skēkōl wé olorwāmi, e' yuēkamēnitō kā mañat shua.

⁶² Sacerdote kibi e' kēkā tā ichaké Jesús a:

—¿Kē be' ie'pa iuteku' yēs? ¿Ñe' ie'pa be' kcateke, e' dōr i'?

⁶³ Erē Jesús siwā'blēwā ie'pa yōkḱ. Eta sacerdote kibi tō ichaké ie' a:

—Ichō sa' a' yēsēsē Skēkōl chōk e' wōrkḱ tō ¿be' dōr ie' Alā? ¿Be' dōr wé pairine'bitū idi' wa sa' blúie e'?

⁶⁴ Ie' iūtē:

—Wēs be' iché es idir. Ye' tō iché a' a' tō ye' dōr S'ditsō Alā, e' suēraē a' tō tkērā Skēkōl diché tā' taiē íyi ulitane tsatā e' ulā bua'kka dalōiērtā' taiē. Nies ye' datskene kashuk a' mō a' e' suēraē a' tō.

⁶⁵ Eta sacerdote kibi e' datsi' jchéē ikkachoie tō ilunekā tā ichéitō:

—Ì ché ie' tō, e' wa ie' tso' Skēkōl chōk suluē. ¿Íie se' kḱ ikkatōkwakpa kḱ kiarmiia? Ttē suluē chéitō, e' tsétkesō.

⁶⁶ ¿Ima a' tō ibikeitsē?

Ie'pa tō iūtē:

—Ie' wák iāne iwiie, e' kueḱi ikawōtā ttēwā.

⁶⁷ Eta ie'pa wirituōke Jesús wō kḱ tā itekerakitō taiē. Wēlepa tō ippé iwō kḱ

⁶⁸ tā ichérakitō:

—Be' dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e', e' ma sa' a' ichōkā ¿yi tō be' ppé?

Pedro tō iblé tō kē ie' wā Jesús suule

(Marcos 14.66-72; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Pedro tkēriā sacerdote kibi e' u pamik tā alakōl kanēblōke u e' a, ese de ekōl ie' ska' tā ichéitō iā:

—Be' nīes dōr Jesús Galilea wak e' klé ekōl.

⁷⁰ Erē ie' tō iblé sulitane tso' e'pa kukua. Ie' tō iché:

—Ye' kē éna iāne tō i' chōk be' tso'.

⁷¹ Ie' mīā ukkō tkēr kañikā ee tā alakōl skā tō isuē e' tō iché imalepa a:

—Ie' i' dōr Jesús Nazaret wak e' klé ekōl.

⁷² Etōkichane Pedro tō iskā ché:

—¿Ye' iché Skēkōl wōrkḱ tō ye' kē wā wēm e' suule!

⁷³ E' kuölō tā wēpa tso' ee e'pa debitū ie' ska' tā ichéitō:

—Mokḱ be' dōr ie'pa èltē wak, be' ttō ie'pa ttō tssē.

⁷⁴ Etä ie' iché:

—Skëköl wörki yō ichē tö jwēm e' kē sūule ye' wā! Kē idör es, e'ma as ye' kichatēr.

E' wōshaē dakro ane,

⁷⁵ tā i yē' Jesús tö ie' ā e' anewā ie' éna, e' dör i': 'Kam dakro ar, e' yōkī be' tö icheraē mañatōkicha tö be' kē wā ye' sūule.' Etä ie' ē' yēttsā mīā kañikā tā eē ie' iē taiē siarē.

27

Jesús mītser Pilato wörki

(Marcos 15.1; Lucas 23.1-2; Juan 18.28-32)

¹ Mik ká ñine, etä sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kuēblupa kōs ñi dapa'wēkā ileritsōk tö "¿wēs sō Jesús ttēwami?"

² Ie'pa wā imītser moulewā mé Pilato ā. Pilato tkē'kā Roma wōkir kibi tö Israel aleripa kē wōkirie.

Judas e' ttēwā

³ Judas tö Jesús wato'ttsabak, mik e' wā ijchenewā tö mokī Jesús wōmenettsā ttēwā, etä e' tö ie' eriawēne taiē. E' kuēkī ie' mīā sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kuēblupa ska' tā inukōl mēne ie' ā mañayōk (30), e' mēneitō ie'pa ā.

⁴ Ie' ichē ie'pa ā:

—İ sulu wambléyō. Wēm kē kī i sulu nuī tā', ese wōméttsayō ttēwā.

Erē ie'pa tö ie' iūtē:

—İ' kē kī sa' tkine! İ'E' wērke be' wōkī!

⁵ Etä ie' inukōl e' uyémine Skëköl wē shuā tā imīā e' kuli' skékā tā, es ie' ē' ttēwā.

⁶ Etä sacerdotepa wōkirpa tö inukōl e' shtékā tā ichérakitō:

—Inukōl i' dör s'kötulewā ské, e' kuēkī ñā idir. Kē iienukwā inukōl tso' Skëköl ā İyi kanéwoie ese ā.

⁷ E' kuēkī ie'pa ttē mé ñi ā tö ká tauttsasō iwa yuē pōie pē' datse ká bānet blēnewā İē, esepa nu blōie. Etä ká kiē Skauchka Yuōkwak Kē e' tuē ie'pa tö.

⁸ Ie'pa tö ká e' tuē s'kötulewā ese ské wa, e' kuēkī dō ikkē tā ká e' kiē Ká Tōne S'kötulewā Ské Wa.

⁹ İyi ekkē kōs tka wēs Skëköl ttekōl kiē Jeremías tö iyē'atbak es. Ie' tö iyē': "Israel aleripa tö iské mékā inukōlchka wōshki dōkā dabom mañayōk (30), ekkē klō'wē ie'pa tö,

¹⁰ tā e' wa ie'pa tö ká kiē Skauchka Yuōkwak Kē e' tuē wēs Skëköl tö ye' ā iyē' es."*

Es Jeremías tö iyē'at.

Pilato tö Jesús ā ichaké

(Marcos 15.2-5; Lucas 23.3-5; Juan 18.33-38)

¹¹ Jesús mītser ie'pa wā Pilato dör ká e' wōkir e' ska' tā e' tö ie' ā ichaké:

—¿Be' dör judiowak blú?

Ie' iūtē:

—Tō, wēs be' iché, e'ma es idir.

¹² Sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kuēblupa tö ie' kcateke Pilato ā, erē Jesús kē wā ie'pa iūtēne yēs.

¹³ E' kuēkī Pilato tö ie' ā ichaké:

* **27:10** Jeremías 19.1-13; 32.6-9

—Ie'pa tō be' kcateke taiē ʒe' kē t̄sēne be' wā?

14 Erē ie' kē wā iūtēne yēs, e' tō Pilato tkiwēwā darērēē.

Jesús métt̄sa ttēwā Pilato tō

(Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16)

15 Judiowak Yēpa Yērulune Egipto, e' kēwō wa Pilato wōblar s'wōtēulewā s'wōto wé ʒ ese yōktsā ekōl émine wé kiane pē' k̄i e'.

16 E' kēwō ska' t̄a wēm tso' wōtēule ekōl kiē Barrabás kkekaulek̄a taiē judiowak shuā.

17 E' kuēk̄i mik ie'pa e' dapa'wé taiē, et̄a Pilato tō ie'pa ʒ ichaké:

—ʒs'wōtēulewā wēne kiane a' k̄i tō ye' tō iyēt̄tsane a' ʒ: Barrabás ō Jesús kiekerakitō wé pairine'bit̄u idi' wa s'blúie e'?

18 Ie' tō isuēwā tō ukyēne wa sacerdotepa wōkirpa tō Jesús me'ttsā ie' ulā ʒ. E' kuēk̄i ie' tō ie'pa ʒ ichaké es.

19 Ie' tkērkaia s'shulo kulé k̄i, et̄a ilakōl tō ichōk patké ie' ʒ: “Nañewe ye' tō Jesús kébisuē, e' tō ye' tsiriwét̄ka taiē, e' kuēk̄i be' kē e' tiūk wēm s̄er yēs̄yēsē e' t̄a.”

20 Erē sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kuēblupa tō pē' ulitane dak̄iñé t̄a ichérakitō: “Ik̄iō Pilato ʒ tō Barrabás ōmine erē Jesús ttōwā.”

21 Pilato tō ie'pa ʒ iskā chakéne:

—ʒWēpa bōl i', wé kiane a' k̄i tō ye' tō ièmine?

Ie'pa iūtē:

—jBarrabás ōmine!

22 Ie' tō ie'pa ʒ ichaké:

—Et̄a ʒwes Jesús kiekerakitō wé pairine'bit̄u idi' wa s'blúie e' wēm̄iyō?

Ie'pa iūtē:

—jIttōwā wōtēulewā krus mik!

23 Ie' tō ichaké ie'pa ʒ:

—ʒI kuēk̄i? ʒI sulu wambléitō?

Erē ie'pa k̄i arke:

—jIwōtōwā krus mik!

24 Ie' tō isuē tō ie' kē ʒ Jesús tsatkēnuk wes, pē' k̄i arkeka taiē, e' kuēk̄i ie' tō di' tsuk patké t̄a iulā skuē ie'pa ulitane wōrk̄i iwā k̄kachoie tō ie' kē iane iwiie. Ie' iché:

—Wēm i' patkeraēyō ttēwā erē e' nuī kē ku' ye' k̄i. E' nuī ʒardaē a' ulitane k̄i.

25 Et̄a ie'pa ulitane iūtē:

—Sa' ena sa' ala'r k̄os ʒs' e' k̄i inuī ʒr.

26 Et̄a Barrabás émi ie' tō. E' ukuōk̄i t̄a ie' tō Jesús ppōk patké t̄tsa' bata daloie wa, t̄a imēt̄tsaitō iñippōkwakpa ulā ʒ wōtēwā krus mik.

27 Et̄a Pilato ñippōkwakpa wā Jesús m̄its̄er s'wōkirpa wé kiē Pretorio e' pamik t̄a eē ie'pa tō ñippōkwakpa malepa k̄os kiēt̄tsā dapa'wé ek ts̄ini Jesús pamik.

28 Ie'pa tō Jesús datsi' yēt̄tsā t̄a datsi' mat daloshdalosh ese wa ipaiérakitō blu'ie.

29 N̄ies dika'kicha yué wōshkiie, e' tkēkarakitō iwōkir k̄i blu'ie. Kuakōl wōlō mérakitō ie' ʒ iulā bua'kka wes blu' es. E' ukuōk̄i t̄a ie'pa e' tkēwā kuchē k̄i ie' wōrk̄i iwayuoiie t̄a ichérakitō:

—jBe' dōr judiowak blú! jBe' k̄ikōkkā sa' tso'!

30 N̄ies ie'pa wiritue ik̄i taiē, t̄a kuakōl wōlō a'ts̄er iulā ʒ, e' yēt̄tsarakitō, e' wa ippérakitō taiē iwōkir k̄i.

31 Mik iwayué one, et̄a datsi' mat daloshdalosh, e' yēt̄tsarakitō t̄a iwāk datsi' iék̄anerakitō ik̄i t̄a im̄its̄erak iwā wōtēwā krus mik.

*Jesús wötëne krus mik**(Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)*

³² Mik ñippökwakpa wä Jesús dami e'pa e' yélur ee, eṭa wëm eköl kué ie'pa tö ñalá kḷi kié Simón, e' dör Cirene wak. Ie' ké ie'pa tö Jesús krus tsükmi.

³³ Mik ie'pa de ká kié Gólgota ee (Gólgota wá kiane chë s'wökirdiche),

³⁴ eṭa ie'pa tö vino shutuule kapöli bacha'bachaë wa, ese mé Jesús a yè. Erë mik ie' tö ipattsé, eṭa ie' ké wä iyanewa.

³⁵ Mik ie'pa tö iwöté krus mik one, e' ukuöki ṭa ie'pa iné ñi ma'woie sué tö wës ie'pa tö ie' datsi' blatemi ñi a.

³⁶ E' ukuöki ṭa ie'pa e' tuluéser ikkō'nuk as ké yi itsatkō.

³⁷ Kaltak kḷi itso' kitule tö ichë: "T' dör Jesús dör judiowak blú e'", e' batséwarakitō ie' wökir tsaká. E' kit ie'pa tö iwá kkachioie tö ñi nuí kḷi ie' wötënewá krus mik.

³⁸ Eṭa ñies wëpa böi akblökwakpa wötéwarakitō krus mik, eköl iulá bua'kka, eköl iulá bakli'kka.

³⁹ Pë' tköke ee e'pa tö icheke sulu, iwökir wötiukerak iwöa, es ichekerakitō:

⁴⁰ —iBe' sḷe tö Skëköl wé tkekettsa, ṭa ká mañatk é ṭa be' tö iyuékane! Mokḷi be' dör Skëköl Alá, e'ma be' e' tsatkō, be' e' öwa krus sḷe mik.

⁴¹ Es ñies sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttë dalöieno wa wakpa ena judiowak kuëblupa, e'pa tö ie' wayueke. Ie'pa ñi a ichöke:

⁴² —Q'kapa tsatkéitō erë ie' wák ké a e' tsatkër. Mokḷi ie' dör Israel aleripa blú, e'ma as ie' e' öwa krus wí mik, e' iarma ṭa sa' erblömi ie' mik.

⁴³ ¿Ie' ké wä sa' a iyëne tö ie' dör Skëköl Alá? ¡Ie' erblöke Skëköl mik e' kḷi ikiane, e'ma as e' tö itsatkō!

⁴⁴ Dö ñies akblökwakpa böi wötëulewá krus mik ie' o'mik, e'pa tö ie' cheke sulu.

*Jesús duowa**(Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30)*

⁴⁵ Mik diwö de bata a, eṭa ká mía ttsettsee ká wa'ñe, dö tsáji diwö de mañat ekkë.

⁴⁶ E' wöshá ṭa Jesús aneká taië ṭa ichë: "Elí, Elí, ¿lemá sabactani?" (e' wá kiane chë: A ye' Këköl, a ye' Këköl, ¿iök be' ye' we'ikétsa?)

⁴⁷ Mik welepa tso' ee, e'pa tö ttë e' ttsé ṭa ichérakitō:

—Wëm wí tso' Skëköl tteköl bak kié Elías, e' kiök.

⁴⁸ Eṭa ie'pa eköl tünemi tö suiýök nuwéka vino shkōshkö wa, e' tkéka kuaköl bata kḷi ṭa itkéwa ie' kkō mik as ikuyöitō.

⁴⁹ Erë imalepa tö iché ie' a:

—Imúat bër, ipanusō sué tö Elías datse itsatkök.

⁵⁰ Eṭa ie' ská anene taië ṭa iwiköl émiitō. Es iduowa.

⁵¹ E' wöshá ṭa Skëköl wé a ie'pa wä datsi' buririë ese shukuar u blatoie e' jchënane kákke dötsa iski. Ñies ká wöti'neka ṭa ák blublu tskirolone.

⁵² Eṭa pō kköburoilone ṭa s'batse'ra blërulune, esepa taië shkenekane

⁵³ e' yélur ipō a. Ie' du'wá shkenekane, e' ukuöki ṭa ie'pa de Jerusalén dör ká batse'r ee, ṭa taië pë' tö ie'pa sué.

⁵⁴ Roma ñippökwak eköl dör capitán ena imalepa tso' ie' ṭa Jesús kkō'nuk, mik e'pa tö ká wöti'ne ena i kos tka ee e' sué, eṭa ie'pa tkirulune ṭa iché ñi a:

—Mokḷi wëm wí dör Skëköl Alá je'.

⁵⁵ Ñies alakölpa manetwá Galilea Jesús ṭa ikimuk, e'pa tso' ñak taië ie' kḷi sauk kāmīë.

⁵⁶ E'pa eköl dör María Magdala wak, iëköl dör María dör Santiago ena José e'pa mî, iëköl dör Zebedeo ala'r, e'pa mî.

Jesús nu wötëne pö a

(*Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42*)

⁵⁷ Wëm eköl tso' kië José Arimatea wak, e' dör inuköl blú, ñies ie' dör Jesús klé eköl. Mik ká tuirketke,

⁵⁸ etá ie' mîa Pilato ska' Jesús nu kiök. Pilato tö imuk ké ie' a.

⁵⁹ Ie' wa imítser patrëwá datsi' ukuö bua' bua saruru maneneë ese wa.

⁶⁰ E' ukuökî tã ie' tö iblëwá ákuk bine pa'alî iwák nu blóie e' a. Ie' tö ák bërie trémi dô pö kkô mik, e' wa iwötëwá. E' ukuökî tã imîa.

⁶¹ Erë María Magdala wak ena María skâ, e'pa atë tulus pö kkô wöshã.

Jesús nu blëne e' kkô'né Shkëkîpa tö

⁶² E' bule es e' dör eno diwö, etá sacerdotepa wökirpa ena fariseowakpa mîyal ñitã ttök Pilato tã.

⁶³ Ie'pa iché iã:

—A këkëpa, sa' éna ianewá tö mik kachökwak e' bak ttsë'ka, etá ie' tö iyë' tö ie' duowa e' kî ká de mañat etá ishkerdakane.

⁶⁴ E' kuëkî sa' tö be' a ikié tö pö kkô' nuk patkö dôkã ká mañat dô ittökátapa dô inú ekiblökwa tã i' ukuökî tã ichënerakitö sulitane a tö ishkenekane. E' wërakitö es, e' tã e' dör kachë tajë shutë tkôkã ikache këwe e' tsatã.

⁶⁵ Pilato tö iché ie'pa a:

—Së a' wa ñippökwaipa tso', a' yú ikkô' nuk bua'iewá kos a' a ikkô' narmi ekkë.

⁶⁶ Etá ie'pa mîa pö a tã iýi batsëwarakitö pö kkô mik as ké yî mî'waiã eë. Ie'pa tö ñippökwaipa méat pö kkô' nuk, etá iwákpa mîyal.

28

Jesús shkënekane

(*Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10*)

¹ Eno diwö tka, e' bule es e' dör domingo e' ñirketke tã María Magdala wak ena María skâ, e'pa mîyal Jesús pö sauk.

² E' wöshã tã Skëköl biyöchökwak eköl tso' ká jai a e' de, etá i tka darërëë. Ie' mîa pö a tã ák bastkër e' trëuitö bânët tã ie' e' tkëser iki.

³ Ie' wöñarke dalölöë wës alá wöñar es, idatsi' damiwa saruruë wës suiyök es.

⁴ Mik ñippökwaipa tö e' sué, etá ie'pa tkirulune painékarak siwa' arulune suane ë wa, atë wës s' duowa es.

⁵ Etá Skëköl biyöchökwak tö iché alakölpa a:

—Kë a' suanuk. Ye' wa ijcher tö a' tso' Jesús kötëwá krus mik, e' nu yulök.

⁶⁻⁷ Erë ye' de a' a ichök tö kë iku' ië, ishkenekane wës ie' tö iyë' atbak es. A' shkô wë ie'pa tö inú me'wá e' tö weblök. E' ukuökî tã a' yú bet ibiyö chök ittökátapa a: 'Ie' shkënekane, e' mir a' yökî këwe Galilea, eë a' tö isueräë.'

Jesús e' kkaché alakölpa a

⁸ Etá alakölpa mîyal shkalaläë. Ie'pa suane erë ñies ie'pa ttsë'ne buaë. Ie'pa tunemirak ibiyö muk Jesús ttökátapa a.

⁹ E' wöshã tã Jesús de dur ie'pa wörkî tã ie'pa shkë'wëitö. Ie'pa dewá ie' ska' tã ie'pa e' tulëwá kuchë kî tã iklö paklö'wëwarakitö tã idalöierakitö.

¹⁰ Ie' tö iché ie'pa a:

—Kë a' suanuk. A' yú ichök ye' ttökátapa a tö a' yú Galilea tã eë a' tö ye' sueräë.

Ñippökwakpa patqule kachök

¹¹ Alakölpa míyal, e' dalewa ñippökwakpa tso' pö kkö'nuk e'pa welepa míyal Jerusalén tã ì kôs tka e' pakérakitö seraä sacerdotepa wökirpa a.

¹² Sacerdotepa wökirpa míyal ttök judiowak kuëblupa tã. Ie'pa ttè mé ñi a: “Sú sô ñippökwakpa patuë inuköl taië wa as ie'pa ichö wës se' kí ikiane es.”

¹³ Ie'pa tö iché ñippökwakpa a:

—A' ichö tö nañewe a' kapolur e' dalewa Jesús ttökatapa debitu e' wã inú mîtser.

¹⁴ A' wökir kibi wã ijchenewa, e' tã sa' ttöraë ie' tã a' tsatkoie. Es kë ì tköpa a' tã.

¹⁵ Eta ñippökwakpa tö inuköl e' klö'wé tã ichérakitö wës ie'pa ké ichök es. Dö i'ñe tã kachë e' pakekeia judiowak tö.

Jesús tö ittökatapa patké ie' ttè pakök kã ulitane wakpa a

(Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁶ Eta Jesús ttökatapa dabom eyök kí eköl (11), e'pa míyal Galilea kabata a wé ie' tö ie'pa a iyë'e.

¹⁷ Mik ie'pa tö isuë, eta ie'pa tö idalöié, erë ie'pa welepa tö ibikeitséka bötböt.

¹⁸ Ie' de ie'pa ska' tã ichéitö:

—Skököl tö ye' tkë'ka iyi ulitane wökirie kã jai a ena kã i' a.

¹⁹ E' kuëki a' yú kã ulitane a s'yuök ye' ttökatapaie. Ie'pa wöskuö S'yë ena ye' dör ilä ena Wiköl Batse'r e' ttö wa.

²⁰ Nies ttè kôs wã dalöiök a' ka' ye' tö, e' wa ie'pa wöbla'ú as ñies ie'pa tö iwà dalöiö. Ye' ser michoë a' tã kekraë. Erë kã i' enewatke, erë ye' kë tö a' mepaat a' wakpa ë.

Jesús Tté Buaë Kit San Marcos tò Marcos

Yi tò yëkkuò i' kit e' kiè Marcos. Nies ie' kiè Juan Marcos. Ie' kě dör Jesús ttekölpa tsá dabom eyök kị bōl e'pa ekōl. Erě wele tò ibikeitsè tò ie' dör Pedro klé. E' kuẹkị pē' tajē tò ibikeitsè tò Pedro tò ie' kịme' yëkkuò i' shtök. Nies ie'pa ibikeitsè tò Marcos bak senuk Jerusalén, e' kuẹkị i' o' Jesús tò ena i' yē'itō e' әне buaë ie' éna.

Jesús dör Skëköl alà e' dē'bitu ká i' kị e' tò íyi buaë o' tajē sulitane a ie'pa wörkị. E' kit Marcos tò yëkkuò i' kị. Ie' kị ikiane tò sulitane wá ijcherwá. Nies wēs Jesús weine tajē ena iwötēnewá krus mik e' paké ie' tò tajē. Jesús weine tajē ena idu'wá, e' ukuókị ishkenekane, e' kuẹkị idiché tǎ' tajē tkōkǎ se' bolök Satanás tsatǎ. I'ñe tǎ kekraē ie' tso' se' kimoie, e' kiane Marcos kị tò se' wá ijcher. E' kuẹkị ie' tò yëkkuò i' kit.

Marcos i' tté tso' kitule Hechos 12.12,25; 13.5,13; 15.36-39 ena 2 Timoteo 4.11 e' kị. Erě kě s'wá ijcher yēsýēsē tò mik ie' tò yëkkuò i' kit, erě se' tajē tò ibikeitsè tò ikititō Jesús kune' e' kị duas de dabom skeyök (50) ena dabom kuryök (70) e' shų ulat.

Juan s'wöskuök tò s'patté

(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)

¹ Jesucristo dör Skëköl Alà, e' tté buaë dör i' es.

² Ká iaiä Skëköl tteköl kiè Isaías e' tò ikitat yëkkuò kị, e' ichē i' es: Skëköl tò ichē: “Ye' tso'tke ye' tté pakökwa patkök be' yökị kewe, be' ñalé yuök.*

³ Ká sir poē wé kě yi serku' eē ie' ttōraē әнеule:

‘A' er mane'ú Skëköl datse e' yökị,
e' dör wēs ñalǎ yuēsō yēsýēsē ie' yökị es.’ †

Es Isaías tò iyē'at.

⁴ Es Juan S'wöskuökwa tso' ká sir poē wé kě yi serku' eē, e' tò s'pattémi i' es: “A' er mane'ú Skëköl a' as a' nuì olo'yōitō a' kị tǎ a' e' wöskuölör iwǎ kkachōie.”

⁵ Jerusalén wakpa ena ká malepa tso' Judea e' wakpa kōs dōke ie' ttōke e' ttsök. Ie'pa e' wamblō sulu kōs e' chekekarakitō tǎ Juan tò iwöskuekelor di' kiè Jordán e' a.

⁶ Juan datsi' yöule kameio köyök wa; ikipamo yöule iyiwak kkuölit wa. Ie' chké dör ditski ena bulali.

⁷ Tté pakeke ie' tò ie'pa a i' es: “Ye' itōkị idatse ekōl, e' dör kēkēpa tajē ye' tsatǎ, e' kuẹkị ie' klōkkuō kicha ē kě wōtsēnanuk ye' siarla e' a.

⁸ Ye' tò a' wöskueke di' a, erě ie' tò a' ierawǎ Wikōl Batse'r a.”

Juan tò Jesús wöskué

(Mateo 3.13-17; Lucas 3.21-22)

⁹ E' kēwō ska' tǎ Jesús e' yéttsǎ Nazaret atē Galilea eē, e' de Jordán tǎ eē Juan tò ie' wöskué.

¹⁰ Mik ie' wösune e' e' duékane di' a, e' wōshǎ tǎ ie' isué tò ká jai kkōbunane tǎ Skëköl Wikōl bite' ie' kị nuböl sų.

¹¹ Etǎ ttō tsēne datse ká jai a, e' tò ichē: “Be' dör ye' alǎ dalēr tajē ye' éna, e' wēr ye' wa buaë shųtē.”

* 1:2 Malaquías 3.1 † 1:3 Isaías 40.3

Satanás tō Jesús erkiōwé i sulu wamblök

(Mateo 4.1-11; Lucas 4.1-13)

¹² E' ukuōkī tā Skëköl Wiköl tō Jesús ké shkōkmi kā sir poë wé kē yi sërku' ee.

¹³ Eë iyiwak sulusi tso' tajë. Eë ie' sené kā dabom tkëyök (40), e' dalewa Satanás tō ie' erkiōwé i sulu wamblök. Skëköl biyöchökwakpa tō ie' k'imé.

Jesús tō ie' kanè wawémitke Galilea

(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9, 15-17; Juan 1.19-28)

¹⁴ Juan klö'wëwarakitō wötéwā s'wōto wé ā, e' ukuōkī tā Jesús mīā Galilea Skëköl ttë buaë e' pakök.

¹⁵ Ie' s'patteke i' es: "İ blúie Skëköl tso' e' k'éwō dewatke tsinet. E' kuekī a' er mane'ū ie' ā tā ie' ttë buaë e' klö'ū."

Jesús tō nima klö'ukwakpa döka tkël e'pa kié

(Mateo 4.18-22; Lucas 5.1-11)

¹⁶ Mik Jesús shkōrami batsōri kié Galilea e' kkōmik, e'tā wëpa bōl suéitō. E'pa dör Simón ena iël Andrés. Ie'pa dör nima klö'ukwakpa. Ie'pa tso' ikla' uyök batsōri ā nima klö'woie.

¹⁷ Jesús tō ie'pa ā iché:

—A' shkō ye' tā. A' yueraëyō s'ditsō klö'uk ye' ā ye' ttökataie.

¹⁸ E' bet tā ie'pa tō ikla' tuléat tā mīyal ie' tā.

¹⁹ E' wī'kie Jesús tō Santiago ena iël kié Juan e'pa sué. Ie'pa dör Zebedeo ala'r. Ie'pa tulur kanō ā ikla' wōyuök.

²⁰ E' wōshā tā Jesús tō ikiémirak e' tā. E'tā ie'pa tō iyë méat ikanè mésopa tā kanō shuā tā imīyal Jesús tā.

Jesús tō aknama trë'wëshkar wëm eköl ā

(Lucas 4.31-37)

²¹ Ie'pa demi kā kié Cafarnaúm ee. Eno diwō ā Jesús tkawā judiowak ñi dapa'wō wé ā tā ie' tō s'wōbla'wémitke.

²² Ie' tō s'wōbla'weke ttë mokī diché tā' tajë ese wa. E' kē dör wës s'wōbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa tō s'wōbla'weke es. E' kuekī e' tō wëpa tso' ittök e'pa tkiwëwā.

²³ E'tā ee wëm eköl tso' e' ā wimblu sulusi tso' e' tō iché āneule:

²⁴ —A Jesús Nazaret wak, ¿ie be' tso' sa' tsiriuk? ¿Be' debitu sa' eukwa? Ye' wā be' suule. Ye' wā ijcher tō be' dör yi dör batse'r patkë'bitu Skëköl tō e'.

²⁵ Jesús tō wimblu e' uñë:

—İ Be' siwā'blōwā, be' e' yōttsā wëm sē ā!

²⁶ Wimblu sulusi tō wëm siwā' éwa tā iānekā tajë tā ie' yéttsa iā.

²⁷ Sulitane tkinewā iweblök tā iñi chakérak:

—¿Wī dör i? İle' s'wōbla'weke ttë pa'alī wa ena diché wa dō wimblupa sulusi kéitō e' yōktsā tā ittō iutérakitō ekkë!

²⁸ E' bet tā ie' ttë bunekā Galilea kōs ā.

Jesús tō Simón yāk bua'wéne

(Mateo 8.14-15; Lucas 4.38-39)

²⁹ Mik ie'pa e' yélur ñi dapa'wō wé ā tā Jesús mīā Simón ena Andrés e'pa u ā. Santiago ena Juan mī ie' tā.

³⁰ Eë Simón yāk me'r kā' kī kiri'weke duè dalölō tō, e' ché ie'pa tō Jesús ā.

³¹ E'tā ie' e' skéwā tā iklö'wéitō iulā ā tā ikimé e' tkökser. E' bet tā duè dalölō ie' éwa tā ie' e' kékā ilë yulök ie'pa ā ñë.

Jesús tò tajë s'kirirke esepa bua'wéne

(Mateo 8.16-17; Lucas 4.40-41)

³² Kâ tuine diwô mîwatke tã s'kirirke ena wépa a aknama tso' esepa kôs debiturak iwã Jesús ska'.[‡]

³³ Kâ e' wakpa kôs e' dapa'wéka ukkô a.

³⁴ Eta ie' tò duè ulitane bua'wéne pê' tso' tajë e'pa a. Ñies aknamapa tajë trë'wéyalitô. Erë aknamapa wã ijcher yi dör ie', e' kuëkj ie' kě wã kawô mène ie'pa a ttök.

Jesús tò Skëköl ttë paké judiowak ñi dapa'wô wé a

(Lucas 4.42-44)

³⁵ Kâ ñirketke iã ttsettseë, tã Jesús e' kékã mîa bánet wé kě yi ku' ese ska' ttök S'yé tã.

³⁶ Eta Simón ena iwapiepa mýal ie' yulök.

³⁷ Mik ikuéwarakitô, eta ie'pa ie' a iché:

—Sulitane tso' be' yulök.

³⁸ Erë ie' tò ie'pa iutë:

—Mishka kã tso' tsinet tsinet ese a. Ñies ee ye' ké Skëköl ttë pakök, eseie ye' dë'bitu.

³⁹ Es Jesús shkë kã tso' Galilea e' kôs a ttë pakök judiowak ñi dapa'wô wé kôs a, ñies aknama trë'ukyal.

Wëm eköl kiri'wëke lepra tò e' bua'wéne Jesús tò

(Mateo 8.1-4; Lucas 5.12-16)

⁴⁰ Wëm eköl kiri'wëke lepra tò, e' e' skéwã Jesús o'mik tã ie' e' tkéwã kuchë kj ta iché ia:

—Be' kj ikiane, e' tã be' a ye' buarmine as ye' batse'rne.

⁴¹ Jesús tò ie' sué er siarë wa tã ikéwãitô ulã wa tã iché:

—Tô, ye' kj ikiane. Be' dene batse'r.

⁴² E' wôshã tã wëm buanene batse'nene.

⁴³⁻⁴⁴ E' ukuöki Jesús tò ie' a iché:

—Ye' ttô ttsô, i tka be' tã e' kě char yi a. Be' yú e' kkachök sacerdote a. Ì muk Moisés tò a' ka' e' batse'woie e' tsúmi mē Skëköl a iwã kkachöie.

⁴⁵ Erë wëm mîa tã ie' e' kékã i tka itã e' pakök sulitane a. E' kuëkj Jesús kě a e' kkayënu k wé pê' tso' tajë ese ska'. Ie' kawötã e' tsukat kañikã wé kě pê' ku' ese ska', erë kã wa'ñe wakpa datse ie' ska'.

2

Wëm eköl kraulewã e' bua'wéne Jesús tò

(Mateo 9.1-8; Lucas 5.17-26)

¹ Kã wëkkë alë kuöki tã Jesús dene Cafarnaúm. Mik pê' wã ijchenewã tò ie' tkër u a,

² eta tajë ie'pa e' dapa'wé ie' ska' kě chë'kaia wëshkë, kě chë'kaia ukkô a ekkë. Ie' tso' Skëköl ttë pakök ie'pa a.

³ E' dalewa wëpa dökã tkël wã wëm kraulewã kě karkã debitù eköl kã'la kj.

⁴ Erë tajë s'tso', e' kuëkj kě wës ie'pa tkömi wëshkë Jesús ska'. E' kuëkj ie' tsakã u tsabata jchéé* ie'pa tò tã iduè émirakitô enaë e' a dötsã jskj.

[‡] 1:32 Diwô e' dör eno diwô, e' kuëkj s'kirirke kôs kě dë' ie'pa wã Jesús ska' ñiwe. Ie'pa kě a kawô tã' kanëblök eno diwô a. Ie'pa a tã iyi ô yile tsëmi e' dör kanë. E' kuëkj ie'pa tò s'kirirke tsëmi Jesús ska' diwô mîwatke e' ukuöki, ekkë eno diwô erkerô e' kuëkj. * 2:4 u tsabata jchéé: Ie'pa u tsabata dör kkueie, e' kj ie'pa shkôke.

⁵ Mik Jesús tò isué tò moki ie'pa erblé ie' mik, età ie' iché ikirirke e' a:

—A alà, ì sulu kòs wamblébò, e' nuì olone be' kì.

⁶ Erè s'wòbla'uk ttè dalòieno wa wakpa welepa tulur ee, e'pa ibikeitse:

⁷ “Ì kuekì wèm wí ttò es? Skèkòl è a se' nuì olo'yarmi. Ì ché ie' tò e' wa ie' tso' Skèkòl chòk suluè.”

⁸ Erè ì bikietsòk ie'pa tso' e' suéwà Jesús tò bet. E' kuekì ie' tò ie'pa a ichaké:

—Ì kuekì a' tò ibikeitseke es?

⁹ Ye' tò s'kraulewà diò bua'wèmine as ishkòne, e' ta' ɿwès a' tò ikló'wèmi tò ye' kè a' inuì olonuk ikì?

¹⁰ Ye' dör S'ditsò Alà, sù e' tò a' a' ikkachè tò ye' wà kawò tã' ká i' a' nuì olo'yoie.

Età ie' tò iché wèm kraulewà e' a:

¹¹ —Be' e' kòkà, be' kà'la kòkà tã' be' yúne u a.

¹² Bet tã' ie' e' kékà, ikà'la kékà, tã' imía sulitane wòrkì. E' tò ie'pa kòs tkiwéwà tã' ie'pa tò Skèkòl kíkékà tajè tã' ichérakitò:

—Kè se' wà ìyi wìse suule yès.

Jesús tò Leví kié ittòkataie

(Mateo 9.9-13; Lucas 5.27-32)

¹³ E' ukuòkì tã' Jesús miàne batsòri kkòmik tã' pè' e' dapa'wékà ie' ska' tã' ie' tò ie'pa wòbla'weke.

¹⁴ Ie' domitkò tã' ie' tò inukòl shtòkwak Roma wòkirpa a' e' sué ekòl tkèr ikaneblòke e' wé a. E' dör Leví dör Alfeo aladulakòl. Ie' tò iché ià:

—Be' shkò ye' tã' ye' ttòkataie.

Età ie' e' kékà tã' imía Jesús tã.

¹⁵ E' ukuòkì Jesús tso' chkòk Leví u a. Pè' shkòke tsàkiè Jesús tã, e' kuekì inukòl shtòkwakpa ena pè' sulusipa skà tulurñak chkòk ie' ena ittòkatapa tã.

¹⁶ S'wòbla'uk ttè dalòieno wa wakpa welepa dör fariseowakpa. Mik e'pa wele tò Jesús sué tò ichkòke pè' esepa tã, età ie'pa tò ichaké ittòkatapa a:

—Ìlòk a' wòbla'ukwak chkòke inukòl shtòkwakpa tã ena pè' sulusipa skà tã?

¹⁷ Jesús tò ittse tã ichéitò iarak:

—Wépa kè kirirku' esepa kè kì s'kapeyòkwak kiane, erè wépa kirirke esepa kì ikiane. Ye' kè dè'bitù wépa e' ttsò tò ie'pa serke yèsyèsè esepa kiòk. Ye' dè'bitù pè' sulusipa kiòk.

Ì kuekì Jesús ttòkatapa kè batsòtã'

(Mateo 9.14-17; Lucas 5.33-39)

¹⁸ Etòkicha tã' Juan S'wòskuòkwak ttòkatapa ena fariseowakpa tso' batsòk, età pè' welepa de Jesús ska' tã ichérakitò ie' a:

—Juan S'wòskuòkwak ttòkatapa ena fariseowakpa klépa batsòke. Ì kuekì be' ttòkatapa kè batsò?

¹⁹ Jesús tò ie'pa iuté:

—Mik s'kiule ulabatsè kéwò tkò'uk, età ɿwès ie'pa batsòmi wèm ulabatske e' tso'ia ie'pa tã e' dalewa? Ie' tso'ia ie'pa tã, e' dalewa ie'pa kè batsòpa.

²⁰ Erè ikéwò dóraè età ie' mi'datser ie'pa yòkì. E' je' tã ie'pa batsòràè.

²¹ “Kè yi tò datsi' kèchke wòyuepawà datsi'tak pa'alì wa, datsi'tak pa'alì wòklònekà, e' tò datsi' kèchkelà shukuèè tã ikì jchè tajè.

²² Nìes kè yi tò vino pa'alì tepakà iyiwak kkuòlit yòule ibloie ese kèchke a. Itékasò es, e' tã mik ibacha'nebitù, età ikkuòlit jchèemiitò. Es vino ena ikkuòlit weirwami ème. E' kuekì vino pa'alì tekekà ikkuòlit pa'alì a.”

Jesús ttökatapa tö trigowö butsé eno diwö a

(Mateo 12.1-8; Lucas 6.1-5)

²³ Etökicha tä eno diwö a, Jesús dami trigo shua tä ittökatapa tö trigowö butsémi ishkörami e' dalewa katé.

²⁴ Fariseowakpa tö ie' a ichaké:

—Sa' ttö ttsö, ¿i kueki be' ttökatapa tso' i ké kéwö tä' wë eno diwö a ese uk?

²⁵ Erë ie' iuté:

—Etökicha ká iaiaë mik David ena iklépa du' bli wä tä ké ie'pa wä i dami në, eta i o' ie' tö ¿e' ké aritsule a' wä Skëköl yëkkuö kî?

²⁶ Mik Abiatar dör sacerdote kibi, e' kéwö ska' tä David dewä Skëköl wé a tä pan meule Skëköl a' e' nëitö tä nies iméitö iklépa a' në. Sacerdotépa ë a pan ese kéwö tä' në. Erë a' éna iane tö i o' David tö e' ké dör suluë Skëköl wöa.

²⁷ Ie' tö iki ché:

—Eno diwö meneat s'ditsö kimoie, erë s'ditsö ké yöne eno diwö ë batseitsök.

²⁸ E' kueki ye' dör S'ditsö Alà, e' wä kawö tä' ichoie tö i dör buaë ö i dör suluë wë eno diwö a.

3

Wëm ulä siulewä e' pake

(Mateo 12.9-14; Lucas 6.6-11)

¹ Jesús skä dewäne judiowak në dapa'wö wé a, tä eë wëm tkër eköl ulä etk siulewä.

² Ie'pa éna ie' kkatak ilè kî, e' kueki ie'pa tso' ie' weblök tö wëm në' bua'wëmine ie' tö eno diwö a.

³ Ie' tö iché wëm ulä siulewä e' a:

—Be' e' kôka tä be' e' duöser ië sulitane wöshaë.

⁴ Ie' tö ie'pa a iché:

—¿I kéwö tä' se' a wë eno diwö a: i buaë ö i suluë? ¿S'tsätök ö s'ttökwa?

Erë ie'pa siwa'bléwa ie' yöki.

⁵ Ie' tö ie'pa weblé kësik wa. Ie'pa er darërëe e' tö ie' eriawé. Ie' iché wëm a:

—Be' ulä shulö.

Tä ie' ulä shuléa tä ibuanene.

⁶ Eta fariseowakpa ponemi, e' bet tä ie'pa në dapa'wéka Herodes klépa tä ileritsök Jesús ttowaie.

Taië pë' tso' batsöri kkömik

⁷ Eta Jesús mia ittökatapa tä batsöri kkömik tä taië Galilea wakpa míyal ie' tä.

⁸ Nies pë' tso' taië eë datse Jerusalén ena Judea ká malepa a. Nies ie'pa datse Idumea ena Jordán wishet ena ká wé Tiro ena Sidón ate eë. Ie'pa tö i kos weke Jesús tö e' tté ttsë' e' kueki ie'pa de iweblök.

⁹⁻¹⁰ S'kirirke taië bua'wétke Jesús tö, e' kueki imalepa taië e' uyökeka ie' kî ikökwa. E' kueki ie' tö iché ittökatapa a tö kanö tsúbitu tértke dö' ie'pa tö ye' tuëwä darërë.

¹¹ Mik wépa a wimblupa sulusi tso' esepa tö ie' sué, eta ie'pa e' tulélur kuché kî ie' wöä tä iarkerak:

—iBe' dör Skëköl Alà!

¹² Erë ie' tö ie'pa a iché kësik wa:

—iKë ye' tté pparka!

Jesús tö ittekölpa tsá dabom eyök kî bül e'pa shushtë

(Mateo 10.1-4; Lucas 6.12-16)

¹³ E' ukuöki ta Jesús mía kabata a. Eta wëpa kiane ie' ki kiè, e'pa kiéitö ta ibiterak ie' ska'.

¹⁴ Ie' tö ie'pa shushtë dabom eyök ki böl shkök ie' ta ena patkëmi ie' ttë pakök. E'pa kiè mékãitö ittekölpa tsá.

¹⁵ Ie'pa a diché méitö aknama trë'ukyal.

¹⁶ Ie'pa kiè i' es: Simón, e' kiè mékãitö Pedro;

¹⁷ Santiago ena iël Juan, e'pa dör Zebedeo aladulakölpa, e'pa kiè skà mékãitö Boanerges (kiè e' wà kiane chë “wëpa dör wës alá es”);

¹⁸ Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás ena Santiago dör Alfeo alá; ena Tadeo, Simón Celote,

¹⁹ ena Judas Iscariote tö Jesús wömekettsa aishkuö ta ibolökpa a e'.

Jesús ena Beelzebú

(Mateo 12.22-32; Lucas 11.14-23; 12.10)

²⁰ E' ukuöki ta Jesús dewa u a ittökatapa ta. Eta taië pë' ñi dapa'wékane kë wa ie'pa chkö ekkë.

²¹ Mik Jesús yamipa ekka wä ijchenewa tö wës ie' tso', eta ie'pa de itsukmi iyërke tö ie' alinekã e' kuëki.

²² Ñies s'wöbl'uk ttë dalöiëno wa wakpa datse Jerusalén e'pa tö Jesús ché i' es: “Beelzebú dör bé e' tö wëm wí éna kã chówëwa, e' diché wa ie' tö aknama trë'wekeyal.”

²³ Eta Jesús ikiëttsarak ta ikleéitö iarak i' es: “¿Wës Satanás e' trë'ùshkarmi?

²⁴ S'serke kã etkë ki e' ñi blabatsélor ñippök ñita, kë wöklör, e' ta ie'pa wákpa mir wa'k ëme.

²⁵ Ñies ñi yamipa e' kékã ñippök ñita, kë wöklör, e' ta ie'pa mir wa'k ëme.

²⁶ Es ñies Satanás klépa mú ñi blabatsélor ñippök ñita, e' ta idiché wöarwami ta ierdawarak.

²⁷ “Kë yi m'pawã wëm diché taië ese u a ie' íyi ekiblök kam ie' tö iwák maüwã e' yöki. Es ëme íyi ekiblërmi.

²⁸ “Moki ye' tö a' a iché tö i sulu qos wambleke a' tö, ñies Skëköl cheke a' tö sulu qos e' nuí olo'yëmiitö a' ki.

²⁹ Erë yi isie tö Wiköl Batse'r ché suluë, ese kë ki inuí olorpa, itso' iki këkraë.”

³⁰ Ie'pa iyë' tö wimblu sulusi tö ie' éna kã chówëwa e' kuëki Jesús tö e' ché ie'pa a.

Jesús mi ena iëlpa de iweblök

(Mateo 12.46-50; Lucas 8.19-21)

³¹ E' ukuöki ta Jesús mi ena iëlpa ena ikutapa e'pa debitu ie' yulök, erë ie'pa kë dë'wã weshke. Ie'pa tö ikiök patké.

³² Pë' tulur ie' pamik e'pa tö iché ia:

—Be' mi ena be' ëlpa ena be' kutapa e'pa shkō be' weblök.

³³ Ie' iüté:

—¿Yi dör ye' mi ena ye' ëlpa ena ye' kutapa?

³⁴⁻³⁵ Wëpa tulur ie' pamik e' suéitö ëk ta ichéitö:

—Yi isie tö i kiane Skëköl ki ese wé, ese dör wës ye' ël ena ye' kutà ena ye' mi es. E' kuëki ie'pa ikképa dör wës ye' mi ena ye' ëlpa ena ye' kutapa es.

¹ Etökicha tã Jesús s'wöbla'wémítke batsöri kkömik. Pë' dapane tajë ipamik, e' kueki ie' e' iëka kanò tkërkj tsinet ese etò a. Eë ie' e' tkëser ie'pa wöbla'uk. Ie'pa kôs atë batsöri kkömik ie' ttò ttsök.

² Eë ie' tò ttë tsakjê kleë ie'pa a iwöbla'woie, e' et dör i' es:

³ “A' tò ittsö. Etökicha tã wëm eköl míã të kuatkök ppé ululu ême*
⁴ Mik ie' tso' iwö ppök, etã ditsöwö wele anewa ñalã ska' tã dù debitu tó
 ikatëwa.
⁵ Ditsöwö wele anewa áklo a wé íyök kë tã' tajë ese ska'. Íyök kë tã' tajë, e'
 kueki bet tã itskine.
⁶ Erë kë iwí kicha tã' tajë, e' kueki mik diba anekã iki, etã isinewa.
⁷ Ditsöwö wele anewa dika'chka shuã. Dika'chka ena ditsöwö talane ñita,
 erë dika'chka e' alékã iki, kë wöne.
⁸ Erë ditsöwö wele ane íyök bua'bua kï ese tskine talane wöne buaë. Wele
 wöne dökã dabom mañayök (30) elka elka, wele dabom teryök (60), wele cien
 eyök (100).”
⁹ Etã ie' tó ie'pa a iché: “¡A' éna ye' ttö ttsak, e'ma ikukueblö bua'ie!”

*Í kueki Jesús tó s'wöbla'weke kleaule
 (Mateo 13.10-17; Lucas 8.9-10)*

¹⁰ Mik Jesús atë dur ekörla, etã ittökatapa dabom eyök kï bül ena iklépa welepa skã de ie' ska' tã ichakérakitö iã:

—Ttë wã kleébö, ¿ima e' wã dör?

¹¹ Ie' ie'pa iutë:

—“Í blúie Skéköl tso' e' ttë bléulewa, e' këwö meneat a' a iwã jchenoie. Erë pë' tso' tajë kë éna ye' ttë klö'wak, esepa a ye' ikleeke
¹² as ie'pa tó iweblö je', erë kë ie'pa a iwã wër, ñies as ie'pa tó ittsö je', erë kë
 ie'pa a iwã ar as kë ie'pa er mane'ù tã inuì kë olor ie'pa kï.”†

*Të kuatkök wak ttë e' wã paké Jesús tó
 (Mateo 13.18-23; Lucas 8.11-15)*

¹³ Etã ie' tó ie'pa a iché: “Ttë kleéyö ñe' wã kë ane a' éna, e' tã ¿wes a' éna imalepa wã armi?

¹⁴ Wé tó ditsöwö kuatké, e' dör wé tó Skéköl ttë pakeke ese.

¹⁵ Pë' welepa tso' e'pa tã itkömi wes ditsöwö arwa ñalã kï es. Esepa tó Skéköl ttë ttsé erë bet Satanás de iska' tã Skéköl ttë yéttã ier a.

¹⁶ Welepa skã tã itkömi wes ditsöwö arwa áklo a es. Esepa tó Skéköl ttë ttsé tã iklö'wérakitö ttsë'ne buaë wa.

¹⁷ Erë ie'pa kë wí kicha tã' tajë, e' kueki ie'pa tó iklö'wé ekuölö ë. Mik ie'pa weinemitke Skéköl ttë kueki, etã ie'pa anemine bet.

¹⁸ Welepa skã tã itkömi wes ditsöwö arwa dika'chka shuã es. Esepa tó Skéköl ttë ttsé,

¹⁹ erë ie'pa tó íyi tso' kã i' kï ese bikeitseke kibiie. Ie'pa er me'rie inuköl kï ena ì skã tso' kã iki tó s'ttsé'weke buaë ese kï. Ese kôs tó Skéköl ttë kui'wéwa ie'pa er a tã kë idë'ttsã buaë wes ikiane es.

²⁰ Erë welepa skã tã itkömi wes ditsöwö arwa íyök bua'bua kï es. Esepa tó Skéköl ttë ttsé tã iklö'wé tã iwã dettsã buaë wes ikiane es. Ie'pa dör wes íyi skã wör buaë es. Wele wöne dökã cien eyök (100), wele dabom teryök (60), wele dabom mañayök (30).”

* **4:3 të kuatkök ppé ululu:** Ie'pa wöblar të kuatkök wö ppélur të kôs e' kï. † **4:12** Isaías 6.9-10

Bö'wö tté
(Lucas 8.16-18)

²¹ Etä ie' tö iché iarak: “Kě yi tö bö'wö tskepaka tā ibléwaitō kalkuō dikia ō ka' dikia. E' skéie itkekekaitō kákke ká ñi'woie.

²² Es ñies kě i ku' bléulewā kě jchenukwā aishkuō tā. Ese kōs kkayērdaē.

²³ Yi éna ye' ttō tsak, e' ma ikukueblō bua'ie!”

²⁴⁻²⁵ Ñies ichéitō: “Yi e' yuak buaē ye' ttē wa, ese a ikí meraēyō as iéna iwā ar buaē. Erē yi kě e' yuak ye' ttē wa, ese yōkí i bikeitséitō tō ane ie' éna, ese kōs yērdattsane. E' kuēkí i cheke ye' tō a' a' e' kukueblō. A' tō iwē es, e' tā a' éna iarmi buaē, ñies Skēkōl tō a' kimerāe as ikí ar a' éna.”

Íyi kuatkè tté

²⁶ Ñies Jesús tō iché: “Í blúie Skēkōl tso' e' tā itkōke wes itkō iyyiwō kuatké wēm ekōl tō ese tā es. Ie' tō ikuatké tē kī

²⁷ tā iméat bēre. Ká bit ekkē ie' kapōkewā nañewe, ñiwe tā ie' tī'rke tā íyi kuatkéitō e' tskine, talane erē ie' kě éna iane tō wes itskine wes italane.

²⁸ Íyōk ē tō itskeke. Kewe ikua tskine, e' ukuōkí tā iwōrkuanē, e' ukuōkí tā iwōne.

²⁹ Mik ikéwō de shtë, etā wēm míā ishtëkka.”

Mostaza wō tté
(Mateo 13.31-32; Lucas 13.18-19)

³⁰ Ñies Jesús tō iché: “Í blúie Skēkōl tso' i wes e' dōr? Í Ttē wē wa ye' tō ikleēmi?

³¹ E' dōr wes mostaza wō tkēsō es. E' wō dōr tsirlala iyyiwō ulitane dikia.

³² Erē mik ikuatkenewā, etā italar íyi kuá tsitsir ulitane tsatā. E' ulā dōka wí'wíē, e' tsakā dù u yuōke.”

³³ Es Jesús tō ie'pa a' ikleē taiē wes ttē i' es dō wē ie'pa éna iane ekkē.

³⁴ Ie' kě wā i pakane ie'pa a' kě kleaule. Erē iwā kōs pakekeneitō ittōkatapa a' bānet kě kleaule.

Siwā' taiē e' wōklō'wé Jesús tō
(Mateo 8.23-27; Lucas 8.22-25)

³⁵ E' tsālī mik ká tuine, etā Jesús tō iché ittōkatapa a:

—Mishka batsōri wíshet.

³⁶ Pē' tso' taiē e'pa méarakitō tā ie' iékarak kanō a' Jesús tso' e' a' tā imíyal. Kanō skā mirwā ie'pa tā tseē.

³⁷ E' bet tā siwā' bitsineka taiē tō di' uyéka taiē e' tō kanō wā iekēka.

³⁸ Erē ie' kapōme'r kanō ñak a' wōkir kata kī, eē ittōkatapa ie' tī'wéka tā iché ia:

—¡A s'wōbla'ukwak! ¿Se' duōkelur e' kě kī be' tkine?

³⁹ Etā ie' e' kēka tō siwā' uñē tā iché di' a:

—¡Be' e' shtëwā bēr!

Etā siwā' wōklōne di' wōklōne míane alamiē.

⁴⁰ Etā ie' tō ittōkatapa a' iché:

—¿Í kuēkí a' suane sēkkē? ¿Kā a' erblō ye' mik?

⁴¹ Ie'pa kī tkinewā taiē tā iñi chakēka:

—¿Yi dōr wēm wí? ¡E' ttō dalōieke siwā' tō di' tō!

5

Wimblu sulusi trē'wéyal Jesús tō
(Mateo 8.28-34; Lucas 8.26-29)

¹ Ie'pa demi batsöri wišet ká kiè Gerasa* eë.

² Mik Jesús e' yéttsa kanò a, etä wëm eköl a wimblu sulusi tso' e' yéttsa de Jesús ska'.

³ Wëm e' serke pö kə a. Kë imonukwä tabechka kichaie wa ì wa.

⁴ Tseë imonere iulä a ena iklö a tabechka kichaie wa erë ibatséloritö. Kë yi diché ta' wë' iwöklö'woie.

⁵ Nïë nañeë ie' shköke pö a ena kabata a arke tajë, ñies ie' e' shka'uke ák wa.

⁶ Erë mik ie' tö Jesús sué kamië, etä ie' tñebitü e' tkéser kuchë kï Jesús wö shaë

⁷ ta ichéitö ia aneule:

—jA Jesús, be' dör Skéköl dör íyi ulitane tsatä e' Alà! ¿Iök be' de ye' tsiriuk? jYe' kköchöke be' a Skéköl wörki tö kë ye' we'ikar!

⁸ Jesús tö ie' a ichétke: “jA wimblu sulusi, wëm sē öwa!” E' kuëki ie' tö iché Jesús a es.

⁹ Etä Jesús tö ie' a ichaké:

—¿Ima be' kiè?

Ie' iüté:

—Ye' kiè Tajë Wakpa, sa' dör tajë e' kuëki.

¹⁰ Etä ikköchöke tajë Jesús a: “Kë sa' patkar kamië.”

¹¹ Eë tsjnet kabata kuli' a tajë köchi iëter chkök.

¹² Etä aknamapa kköché ie' a:

—Sa' patkömi köchi a. Kawö mú sa' a e' tiukwä ie'pa a.

¹³ Etä ie' tö kawö mé iarak ta wimblupa sulusi e' yélur wëm e' a ta ie' tiëwarak köchi a. Köchi ekképa döka mü böyök ulatök (2.000). Etä köchi ponekätunemirak ká spé mik brutolonemi batsöri a ta eë iduolur.

¹⁴ Köchi kkö'nukwakpa tkayalmi ta ittë ppékarakitö ká e' wa'ñe a. Tajë pë' de iweblök.

¹⁵ Mik ie'pa de Jesús ska' ta wëm a aknama bak e' suérakitö. E' tkër datsi' iéne éna ká anene buaë, e' tö ie'pa suawé.

¹⁶ Wépa tö ì tka wëm a aknamapa bak e' ta ena köchi ta e' sué, e'pa tö ipakéne imalepa a.

¹⁷ Etä ie'pa kköché Jesús a: “Be' e' yötttsa ká i' a, be' yú bánet.”

¹⁸ Mik Jesús dene kanò a ta wëm a aknama bak, e' kköché ie' a: “Ye' shkakmi be' ta.”

¹⁹ Erë Jesús kë wä ikéwö mène ie' a. Ie' iché ia:

—Be' yúne be' u a be' yamipa ska'. Ì buaë wé Skéköl tö be' a ena wës ie' tö be' sué er siarë wa, e' kōs pakö ie'pa a.

²⁰ Etä wëm mía ta ì wé Jesús tö ie' a e' pakéitö ká tso' Decápolis e' wakpa a. Ie'pa kōs tkinewä ittök.

Jesús tö Jairo alà busi shké'wékane ñies alaköl bua'wéneitö eköl

(Mateo 9.18-26; Lucas 8.40-56)

²¹ Mik Jesús dene kanò kï batsöri iōshet, etä batsöri kkömik tajë pë' e' dapa'wéka ie' ska'.

²² E' dalewa wëm debitü eköl kiè Jairo. E' dör judiowak ñi dapa'wo wé e' wökir eköl. Mik ie' tö Jesús sué, etä ie' e' téwä wöwakköt Jesús wörki

²³ ta ikköché tajë ie' a:

—Ye' alà busi duökewatke. Be' shkō ulä mukka iki as ibuarne ta iserne.

²⁴ Etä Jesús mía ie' ta. Tajë pë' dami Jesús ta e' tērdami ie' mik.

* **5:1 Gerasa:** Yëkuö këchke wele tö ká e' kiè Gadara ö Gergasa. Mateo 8.28 saü.

²⁵ E' shuà alaköl dami e' du'mi alakölpa duè wà e' kị duas de dabom eyök kị bök (12).

²⁶ Tajë ie' weine s'kapeyökwakpa ulà a ena ì kọs tso' ie' wà e' ewéwaitö yës ie'pa kị, erë kẹ ibuanene, e' skéie imir wa'k éme.

²⁷⁻²⁸ Te' wà Jesús tté ttséule e' kuẹkị ie' ibikeitsé: "Jesús datsi' bata ẽ kéwayö e' tã ye' buanene." E' kuẹkị ie' e' skéwà Jesús tsi kker pè' shuà tã idatsi' kéwaitö.

²⁹ E' bet tã ipè wöklöne tã ie' ittse e' kị tō ibuanene.

³⁰ E' bet Jesús ittse tō ilè tka ie' diché wa, e' kuẹkị ie' tō pè' tso' ipamik e' kọs sué ẽk tã ichakéitö iã:

— ẽYi tō ye' datsi' ké?

³¹ Ittökatapa tō ie' a iché:

— ẽKè be' wà isune tō tajë ie'pa tērdami be' mik? Tã wēs be' tō ichaké: “ẽYi tō ye' ké?”

³² Erë ie' tō wépa tso' ipamik e'pa kị weblé iã isuöie tō yi ie' ké.

³³ Alaköl buanene e' painékã tajë suane wa. Ì tka ie' tã e' ane ie' éna, e' kuẹkị ie' debitu e' tkéwà kuchë kị Jesús wörkị. Ì kọs tka ie' tã e' chékaiã yēsyesë.

³⁴ Eta Jesús ie' a iché:

— A alà busi, be' erblé ye' mik, e' tō be' bua'wéne. Be' yúne bēřē. Be' buanene.

³⁵ Ie' ttökeiã alaköl tã e' dalewa welepa bitë Jairo u a e'pa wà ibiyö de Jairo a tã ichéitörak:

— Be' alà busila blēnewatke. ẽJök s'wöbla'ukwak tsiriwèiabö?

³⁶ Erë ì cheke ie'pa tō e' kẹ kị Jesús tkine. Ie' tō Jairo a iché:

— Kè be' tkinuk. Be' erblö ye' mik ẽ.

³⁷ E' ukuöki tã ie' miã Jairo u a. Pedro ena Santiago ena Santiago ẽl kiè Juan e'pa ẽ mí ie' wà, kẹ ie' wà yi skà mìnè e' tã.

³⁸ Mik ie'pa demi Jairo u a, eta tajë pè' dapanekã e' tröke iuke tajë siarë.

³⁹ Jesús dewà weshkë tã ichéitö ie'pa a:

— ẽÌ tso' a' aláuk? ẽÌ kuẹkị a' iuke? Busila kẹ du'wà, ikapöme'r ẽ.

⁴⁰ Eta ie'pa tō ie' wayué ena ijañeitsé, erë ie' tō ie'pa ké e' yökulur. Eta alà yě ena imi ena wépa de ie' tã, e'pa ẽ mí ie' wà e' tã úshu a wé alà nu me'rkã eë.

⁴¹ Ie' tō iulà klö'wéwà tã ichéitö iã:

— Talíta kum. (tté e' wà kiane ché: “A tayëla, ye' be' a iché, be' e' kōkã.”)

⁴² E' bet tã busila e' e' duékã shkë'ka tã ishkémi. E' tō ie'pa tkiwéwà tajë. (Tayë e' kị duas tso' dabom eyök kị bök.)

⁴³ Erë Jesús tō ie'pa a iché: “Ì tka i' e' kẹ char yi a.” E' ukuöki tã ie' iché: “Alà se tiö.”

6

Jesús dene Nazaret

(Mateo 13.53-58; Lucas 4.16-30)

¹ E' ukuöki tã Jesús e' yéttsã kã e' a miã ittökatapa tã iwák kã a.

² Mik eno diwö de, eta ie' tō s'wöbla'wémitke judiowak ñi dapa'wo wé a. Tajë pè' daparke eë. Mik ie'pa tō ie' ttö ttsé, eta itkirulune tã iñi chakérak:

— ẽWé ie' e' yué tté tajë wa? ẽWēs ie' ulà de tté buaë įskië ese ska? ẽWēs ì kẹ or yi a ese wéitö?

³ ẽIe' kẹ dör kaltak kanéukwak bak kanéblök įerö e'? ẽIe' kẹ dör María alà? ẽIe' kẹ dör Santiago, José, Judas ena Simón e'pa ẽl? ẽÑies ie' kutapa kẹ serku' se' shuà?

E' kueḱi kē ie'pa erblēne ie' mik.

⁴ Erē ie' tō iché iarak:

—Ká wa'ñe Skēkōl ttekōl dalōiērtā', erē iwák ká kī ena iyamipa shuā ena iwák u a eē kē idalōiērtā'.

⁵ Ee iekkē tā i kē or yi a ese kē one ie' wā. Ie' ulā mékā welepa kirirke esepa kī tā ibuanerak, erē e' kē dōr tajē.

⁶ Ká e' wakpa kibiiepa kē erblēne ie' mik, e' tō ie' tkiwéwā.

Jesús tō ittōkatapa patkēmi s'wōbla'uk

(Mateo 10.5; Lucas 9.1-6)

E' ukuōkī tā Jesús mīa ká tsitsirpa tso' tsinet ese a s'wōbla'uk.

⁷ Ie' ttōkatapa dabom eyōk kī bōl e'pa kiéitō tā ipatkémirak bōl bōl. Ie' kawō mé iarak wimblupa sulusi trē'woyal.

⁸ Ie' tō iché iarak:

—Kē i tsarmi, shko kéli e' ē tsūmi. Sku' kē tsarmi, chkō kē tsarmi, inukōl kē tsarmi.

⁹ Klōkuō ena datsi' iōmi, e' ē mik a' mi'mi, erē datsi' kī kē tsarmi.

¹⁰ Ñies ie' iché iā:

—Mik a' dewā u wele a, etā a' e' tsūat eē dō mik a' mīyal ká bānet ekkē.

¹¹ Ká wele wakpa kē wā a' kinewā buaē ō kē kī a' kapakōke e' kiane tse, e' tā a' e' yōlur eē tā kapo tso' a' klōttō mik e' ppōō. E' tō ie'pa a' ikkacheraē tō ie'pa dōr Skēkōl bolōkpa.

¹² Etā ittōkatapa mīyal s'pattōk i' es: “A' er mane'ū Skēkōl a.”

¹³ Ñies ie'pa tō aknama trē'wéyal tajē. Ñies tajē s'kirirke esepa kī ie'pa tō kiō té tā ibuanerak.

Juan S'wōskuōkwak kōtēwā

(Mateo 14.1-12; Lucas 9.7-9)

¹⁴ Etā Jesús ttē bunekā ká wa'ñe, e' kueḱi ittē tse ñies blu' kiē Herodes e' tō. Welepa tō icheke:

—Jesús dōr Juan S'wōskuōkwak shkenekane e', e' kueḱi ie' wā diché tso' i kē or yi a ese wōie.

¹⁵ Welepa skā tō icheke:

—Ie' dōr Skēkōl ttekōl bak kiē Elías e' shkenekane.

Welepa skā tō icheke:

—Skēkōl ttekōl idir wes Skēkōl ttekōlpa iā'chki es.

¹⁶ Erē ttē ekkē tse Herodes tō tā ichéitō:

—Ie' dōr Juan kuli' tōkōk patkē' ye' tō e' shkenekane.

¹⁷ Herodes tō iché es ie' tō Juan S'wōskuōkwak klō'ukwā patkē' wōtēwā s'wōto wē a Herodías kueḱi. Herodías dōr Herodes ēl kiē Felipe e' alakōl, erē Herodes sene'wā ie' tā.

¹⁸ Erē Juan tō iyē' Herodes a: “Kē be' kawō tā' senuk be' ēl alakōl tā. E' wa be' tso' ttē dalōiēno dalōseukwā.”

¹⁹⁻²⁰ E' kueḱi Herodías ulunekā Juan kī tā ie' kī ikiane ttēwā. Erē Herodes wā ijcher tō Juan dōr wēm yēsēsē ena batse'r ese, e' dalōiekeitō tajē, e' kueḱi ikkō'nekeitō. Ie' tō Juan kapakōke e' tseke er bua' wa, erē kē iēna iāne i wēmiiō. Ie' tō Juan dalōieke es, e' kueḱi Herodías kē a wes Juan or.

²¹ Erē mik Herodes tō iduéswō kēwō tkō'weke, etā Herodías isué wes iulā dōmi Juan ska'. Herodes tō ikuēblupa ena inippōkwakpa wōkirpa ena wēpa dalōiērtā' tajē serke Galilea esepa kiēttsā ikēwō tkō'uk.

²² Mik ie'pa tso' ikéwō tkō'uk, etā Herodías alà busi dewā tā iklōté ie'pa wōrkī. E' wēr buaē Herodes ena imalepa tso' chkōk ie' tā, e'pa wa, tā ie' iché tayē busi a:

—İ kiane be' kī e' kiō ye' a tā ye' tō be' a imeraē.

²³ Etā ie' tō iché iā ttē mokī wa Skēkōl wōrkī sulitane kukua:

—İ kōs kiēbō ña, e' mekeyō be' a. Kā kōs wōkirie ye' tso', e' kiō ña tā e' merayō be' a shushaē.

²⁴ Etā tayē busi mīa, tā imi chakéitō:

—İ kiēyō?

Tā imi iutē:

—Juan S'wōskuōkwak wōkir kiō iā.

²⁵ Ie' mīane bet blu' tkēr eē tā iché iā:

—Ye' kī ikiane tō irō Juan S'wōskuōkwak wōkir tsūbitū ña kulē' a iwā kkachōie tō mokī ittēwarakitō.

²⁶ Etā blu' erianekā tajē, erē ie' tō ittē mētkē s'kiule tso' e'pa kukua, e' kuēkī kē ie' a ionuk wēs.

²⁷ E' kuēkī bef ie' tō ñippōkwak patkēmi ekōl Juan wōkir tsuk. Etā ñippōkwak mīa s'wōto wē a tā Juan kuli' tēe,

²⁸ tā iwōkir tsēbitū kulē' a méitō tayē busi a, tā tayē busi tō imé imi a.

²⁹ Mik Juan ttōkatapa wā ijchenewa tā ie'pa debitū inū kōkkā tsēmi wōtēwā.

Pē' dōkq mil skeyōk e'pa tié Jesús tō

(Mateo 14.13-21; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

³⁰ Mik Jesús ttekōlpa tsā e'pa dene ie' ska', etā i kōs wē ie'pa tō ena i kōs wa ie'pa s'wōbla'wē e' pakérakitō ie' a.

³¹ Pē' datse tajē mīyal iskē datsēne kē wa ie'pa chkoia ekkē, e' kuēkī ie' iché ittōkatapa a:

—Mishka enuk bānet wē kē yi ku' ese ska'.

³² Etā ie'pa mīyal bānet kanō kī wē kē yi serku' ese ska'.

³³ Erē ie'pa mīyal e' suē pē' tō tajē ñies pē' tō isuēwā tō ie'pa e' idir. Etā pē' kōs serke eē e'pa mīyal tūneule ipanuk wē ie'pa irirke eē demi kewe.

³⁴ Mik Jesús e' yēttsā kanō a, etā pē' tso' tajē ipanuk e' suēitō. Ie'pa wēr ie' wa wēs obeja kē kkō'nukwak tā' es, e' kuēkī ie'pa suēitō er siarē wa. Etā ie' e' kēkā ie'pa wōbla'uk ttē kuā'kī kuā'kī tajē wa.

³⁵ Kā detke tsāli tā, ittōkatapa de ie' ska' tā ichérakitō ie' a:

—Kā de tsāli, kē yi serku' iē.

³⁶ Ie'pa yuōmi as ie'pa mī' pē' serke tsinet ena kā tso' tsinet ese ska' ilē tākuk ñē.

³⁷ Erē ie' tō ie'pa iutē:

—Ie'pa tiō a' tō.

Ie'pa iutē:

—İ Be' kī kiane tō sa' mi' chkē tākuk ie'pa tioie? Chkē ekkē tuōie inukōl kiane s'kaneblōmi dō kā cien bōyōk e' skē ekkē.

³⁸ Ie' tō ie'pa a ichaké:

—İ Kōs a' wā pan tso'? A' yū iweblōk.

Ie'pa dare iweblōk tā ichéitō iā:

—Pan tso' skel ena nima bōtō.

³⁹ Etā ie' tō iché ie'pa a:

—Pē' kōs kō e' tulōksēr ta'tsi kī erule erule.

⁴⁰ Etā pē' e' tulēsēr cien eyōk, wēlepa e' tulēsēr dabom skeyōk.

⁴¹ E' ukuöki ta ie' tö pan skel ena nima bötö e' klö'wé ta iká sué ká jai a ta wéstela chéitö Skéköl a. E' ukuöki ta ie' tö pan ena nima blaté ta iméitö ittökatapa a as ie'pa tö iwatiö pé' kos a.

⁴² Ie'pa ulitane chké de wé'.

⁴³ Pan ena nima bata ate e' shtérakitö iéne döka kköla dabom eyök ki bök.

⁴⁴ Wépa kéchkepa chké esepa döka mil skeyök (5.000).

Jesús shké di' kí

(Mateo 14.22-27; Juan 6.16-21)

⁴⁵ E' ukuöki ta Jesús tö iché ittökatapa a: “A' e' iöká kanò a, a' yúshkatke ye' yöki kewe batsöri wishet Betsaida kker.” Ie' tö iché pé' malepa a: “A' yú a' u a.”

⁴⁶ E' ukuöki ta ie' mía kabata a ttök S'yé ta.

⁴⁷ Ká tuine ta kanò demi batsöri shushaé. Ie' e' tséat ekörla ká sí ki.

⁴⁸ Ie' tö isué tö ie'pa kaneblöke darère kanò patkoie siwa' bitsirke ie'pa kke wöia e' kueki. Ká ñirketke ta ie' mía ie'pa ska' shkörami di' kí. Ie' tkökemitke tsinet ie'pa o'mik.

⁴⁹⁻⁵⁰ Eré mik ie'pa isué tö ie' shkódatse di' kí, eta ie'pa ibikeitsé tö wimblu idir, e' tö ie'pa tkiwéwa taié ta ianekararak. Eré bet ta ie' iché ie'pa a:

—iA' er kuú! jKé a' suanuk! Ye' idir.

⁵¹ Eta ie' e' iéka kanò a ta siwa' wöklöne. Ie'pa tkirulune taié iweblök.

⁵² Ie'pa er döer daloie, e' kueki Jesús tö pé' taié de' pan skel é wa, e' wá ké de'wa ie'pa er a. E' kueki ie'pa tkirulune taié ekké.

Jesús tö s'kirirke bua'wé Genesaret

(Mateo 14.34-36)

⁵³ Itkattsarak batsöri wishet demirak Genesaret ta ee kanò muéwarakitö.

⁵⁴ Ie'pa e' yélur kanò a ta e' wösha ta pé' tö Jesús suéwa tö ie' idir.

⁵⁵ Eta itunerak ká e' wa'ñe ibiyö chök. Mik pé' tö ittse, eta ie'pa tö s'kirirke tsémi wé ittserakitö tö Jesús tso' ee.

⁵⁶ Ká wa'ñe wé ie' mir, wé s'tso' taié ö bérébéré, eta pé' tö s'kirikepa tulekeser ñala shaé ta ikköchökerak ie' a tö ie'pa a idatsi' bata é mú kewa. S'kirirke kos tö iké, esepa buanene.

7

I tö se'ia'wémi náie

(Mateo 15.1-20)

¹ Fariseowakpa ena s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa welepa datse Jerusalén e'pa debitu Jesús ska'.

² Mik ie'pa tö isué tö Jesús ttökatapa welepa chköke ulá ké paköule, eta e' ki ie'pa tö ichéke sulué.

³ (Fariseowakpa ena judiowak malepa kos tö ie'pa yépa bak e' ser klö'wé darère. E' kueki ké ichkötä'rak ké ulá paköule wes ie'pa a imeneat es.

⁴ Mik ie'pa dare chkewö taük, eta ké ichkötä'wa kam iulá pakör e' yöki. Es ie'pa wa iyi ese ská tso' taié dalöiëno. Ñies tka', kulé', ù, ka' ekképa kos pakueke ie'pa tö.)

⁵ E' kueki fariseowakpa ena s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa tö Jesús a ichaké:

—¿I kueki be' ttökatapa ké tö se' yépa bak e' ser e' tté dalöië? ¿Iök ichkörak ña ulé wa?

⁶ Ie' tö ie'pa iuté:

—Buaë Isafas tö a' e' ö sulu e'pa yë' mik ie' tö iyë':
'Skëköl tö ichë: Pë' ikkëpa tö ye' dalöie kkö ë wa,
erë ie'pa er tso' kamië ye' yökj.

⁷ Ë ichökle ie'pa mi'ke ye' wé a ye' dalöiök.

Ttë wa ie'pa s'wöbla'wëke e' dör s'ditsö ttë dalöiëno ë.*
Es Isafas tö iyë'at.

⁸ A' tö Skëköl ttë watëttsa s'ditsö sër e' ttë dalöioie.

⁹ Nies ie' iché iarak:

—Skëköl ttë dalöiëno e' méat a' tö bänet a' wákpa sër e' ttë dalöioie.

¹⁰ Moisés tö iyë': 'A' yë ena a' mi e'pa dalöiö.† Nies ie' tö iyë'at: 'Yi tö iyë ö imi chë suluë ese wák wömerdattsä ttëwä.‡

¹¹ Erë a' icheke tö se' a iyërmi s'yë a ö s'mi a i' es: 'Ì kôs tso' ye' wä, e' dör corbán' (e' wä kiane chë tö imeulettsä Skëköl a§). E' kuekj kë ye' a a' kimenuk i wa.

¹² Nies a' tö icheke tö yi isie e' chë, ese kë kawötäia iyë ö imi kimuk.

¹³ Es a' wákpa sër e' ttë wa a' tö s'yueke, e' iütë wa a' tö Skëköl ttë dalöiëno e' dalösewëkewä. Ì sulu ese skà wambleke a' tö tajë.

¹⁴ E' ukuökj tä ie' tö pë' tso' eë e'pa kié tä ie' iché iarak:

—A' ulitane tö ye' ttö ttsö, iwä anü a' éna.

¹⁵⁻¹⁶ Ì ñeke a' tö e' kë tö a' ia'wëpa ñäie Skëköl wöä. Erë i sulu wambleke a' tö tskirke a' er a ese je' tö a' ia'wëraë ñäie.*

¹⁷ Mik ie' tö pë' méat dewä wëshkë, etä ittökatapa tö i kleë ie' tö e' wä chaké ie' a.

¹⁸ Ie' tö ie'pa iütë:

—¿Nies a' kë éna iwä ane? ¿A' kë éna iane tö i kôs ñekewasö e' kë tö s'ia'wëpa ñäie?

¹⁹ Ì kôs ñekewasö e' kë mi'ku'wä s'er a, e' mi'kewä s'ñawi a e' ukuökj tä iwekettsasö. E' kuekj e' kë tö s'ia'wëpa ñäie.

(Ttë e' wa ie' ki ikiane chë tö chkö ulitane dör batse'r.)

²⁰ Nies ichéitö:

—Ì sulu wambleke a' tö tskirke a' er a ese je' tö a' ia'wëraë ñäie.

²¹ Ì sulu bikeitseke a' tö, trë, akblë, s'ttëwä,

²² senewabak dalösewëwä, o'ka íyi kkeché, i kôs sulu wamblë, s'malepa wöyüë, s'malepa wörieikë, ukyëne, ñi chë suluë, e' ttsëkä, i kôs dör yësyëse ese watëttsä,

²³ íyi ese kôs tskirke a' er a e' tö a' ia'wëraë ñäie.

*Tayë eköl kë dör judiowak e' erblé Jesús mik
(Mateo 15.21-28)*

²⁴ E' ukuökj tä Jesús mía ká kië Tiro e' kker. Eë ie' e' tséat yile ska'. Ie' kë ki ikiane tö yi wä ijcherwä tö ie' tso' eë; erë kë ie' a e' blëne.

²⁵ E' bet busila eköl a wimblu sulusi tso', e' mi wä ijchenewä tä imía tä ie' tkëwä kuchë ki ie' wörkj.

²⁶ Alaköl e' kë dör judiowak, e' dör ká kië Sirofenicia e' wak. Etä ikköché ie' wöä:

—Aknama tso' ye' alà busi a e' trë'úshkar.

* **7:7** Isafas 29.13 † **7:10** Éxodo 21.17 ‡ **7:10** Levítico 20.9 § **7:11** meuletke Skëköl a: Ie'pa tö iché es, erë ie'pa ulä a itso'ia e' wakanewëmi ie'pa tö wës ie'pa ki ikiane es. * **7:15-16** Yëkkuö këchke wële versículo 16 kj kuötkëkä, e' tö ichë: ¡A' éna ye' ttö ttsak, e' ma ikukueblö bua'ie!

²⁷ Erë ie' tō iché ia:

—Kē idōr buaē ala'rila chké yēttsa mè chichi a. E' kuëkī as ye' ala'r chkö kewe.

²⁸ Erë tayē tō ie' iuté:

—A kēkēpa, e' yēne; erë s'ala'r chköke e' kamulē darke jskī ese ñeke chichi tō.

²⁹ Jesús tō ie' a iché:

—Buaē be' iuté, e' kuëkī be' yúne bërë. Aknama trēneshkartke be' alà busila

a. ³⁰ Mik alaköl e' demine u a, etā ilà busila kuëitō ka' kī. Aknama kē ku'ia ie'

a.

Wēm eköl kukuō kē watsēr e' bua'wé Jesús tō

³¹ Jesús e' yēttsa Tiro tkami Sidón demi Galilea batsöri Decápolis kker.

³² Ee pē' wā wēm debitu eköl ie' ska' e' kē kukuō watsēr ena kē tto buaē. Ie'pa tō ikiye Jesús a: “be' ulà múka ikī as ibuarne.”

³³ Jesús wā imítser bānet wé kē yi ku' ee, tā iulatska tiéwā wēm kirirke e' kukuōuk bök a tā iwiri wa iku' kéwa.

³⁴ E' ukuōkī tā ká suëitō ká jaì a, isiwa' tkéka tā ichéitō wēm a:

“¡Efata!” (e' wā kiane chē ie'pa ttō wa: “¡Kukuō shubunú!”)

³⁵ E' bet tā wēm kukuō ena ittō buanene tā ittéka buaē.

³⁶ Jesús tō iché iarak tō kē ichar yi a. Erë kōs e' ché ie' tō ie'pa a, e' tsatā ie'pa tō ikī chekeia.

³⁷ Ie'pa tkirulune taiē iweblök, tā ichérakitō, “¡I kōs weke ie' tō buaē dō s'kukuō kē watsēr ese bua'wéitō tā iwattsēne buaē, ñies s'me' bua'wéitō tā ittékane buaē!”

8

Pē' dōka mil tkëyök e'pa tié Jesús tō

(Mateo 15.32-39)

¹ Etōkicha tā pē' e' dapa'wéne taiē Jesús ska', e'pa kē wā i ku' ñē. Tā ie' tō ittōkatapa kié tā ichéitō ie'pa a:

² —Siārë ye' wa pē' ikkēpa wër. Ie'pa tso' ye' tā e' kī ká de mañatk tā kē ie'pa wā i ku' ñē.

³ Welepa datse kamië. E' kuëkī dō' ye' tō ipatkéminerak u a kē chkaule tā isiwa'arwamirak ñala kī.

⁴ Etā ittōkatapa ie' iuté:

—Erë çì wa se' tō ie'pa tiëmi ká i'se a wé kē yi serku' ee?

⁵ Ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿Kōs a' wā pan tso'?

Ie'pa iuté,

—Kul (7).

⁶ Etā ie' tō pē' ké e' tulöksër jskī tā pan kul klō'wéitō tā wéstela chéitō Skëköl a tā iblatéitō mé ittōkatapa a watië pē' a, etā es ie'pa tō iwé.

⁷ Ñies nima tsitsirla tso'arak iwā elkela e' kī wéstela chéitō Skëköl a tā ittōkatapa patkéitō iwatiök.

⁸ Pē' ulitane chké de wē' tā chké bata atē e' shtérakitō iëne dōka kkō kul.

⁹ Ichkérak e'pa dōka mil tkëyök (4.000) ulatök. E' ukuōkī tā Jesús tō ie'pa yuëmine

¹⁰ tā ie' e' iéka kanō a ittōkatapa tā míyal ká kië Dalmanuta ee.

Fariseowakpa tō i kē or yi a ese uk ké suë

(Mateo 16.1-4; Lucas 12.54-56)

¹¹ Fariseowakpa debitu Jesús ska' ta ittemirak ie' ta kësik wa. Ie'pa éna ie' tsaiak, e' kueki ie'pa tö ie' a ikié tö i kě or yi a ese wéitö iwà kkachöie tö mokí ie' patkë'bitu Skëköl tö.

¹² Jesús siwà' tkéka iskié ta ichéitö:

—¿I kueki i kě or yi a ese kieke a' tö iwà kkachöie tö yi dör ye'? Mokí yö a' a iché tö ese kě kkayërpa a' a.

¹³ Età ie' tö ie'pa méat ta ie' e' iékane kanò a ta imía batsöri wışet.

Fariseowakpa pan wölöwoka e' pakè

(Mateo 16.5-12)

¹⁴ Età Jesús ttökatapa éna ilè chowa tsèmi nè. Pan etkë mirak iwà e' ta kanò a.

¹⁵ Jesús iché iarak:

—¿A' tso' wösh wa! A' e' kkö'nú fariseowakpa pan wölöwoka e' yökí. Nies a' e' kkö'nú Herodes pan wölöwoka e' yökí.

¹⁶ Ittökatapa iché ñi a:

—¿Kě se' wà i ta' nè!

¹⁷ Jesús wa ijchenewa, ta ie' iché iarak:

—¿I kueki a' tso' ichök ñi a tö a' kě wà i ta' nè? ¿Kam a' éna iwà ar? ¿Kam a' wà iwà jcherwà? ¿A' er darèrè dö ekkè?

¹⁸ A' wöbla ta' ¿e' kě wawër? A' kukuöña ta' ¿e' kě wattsër? ¿A' kě éna ianeia?

¹⁹ Mik ye' tö pan skel wadë' wëpa doka mil skeyök (5.000) ekkè a, età ¿kkö bik ibata kit a' tö?

Ie'pa iüté:

—Dabom eyök kî bök (12).

²⁰ —Nies mik ye' tö pan kul (7) wadë' wëpa doka mil tkëyök (4.000) ekkè a, età ¿kkö bik wà ié' a' tö ibata wa?

Ie'pa iüté:

—Kul (7).

²¹ Età ie' iché iarak:

—¿Kam a' éna iwà ar?

S'wöbla kě wawër eköl e' bua'wéne Jesús tö

²² E' ukuöki ta idemirak Betsaida ta wëm wöbla kě wawër ese debitu eköl pë' wa Jesús a ta ikköchökerak ie' a tö ikö ulà wa as ibuarne.

²³ Età ie' tö iklö'wéwà iulà a ta iyéttsaitö bánet. Eë ie' tö iwöbla bök nuwéka wiri wa ta iulà méka iki ta ichakéitö, “¿Be' wöbla wawëne?”

²⁴ Età wëm tö kâ weblé ta iché:

—Pë' suekeyö erë ye' wa iwër wësua kal shköke suë.

²⁵ Età Jesús ulà mékane iwöbla kî ta wëm tö kâ suë krereë ta iwöbla wawënene buaë. Így ulitane suëitö buaë.

²⁶ Età Jesús tö ipatkémine iu a ta iché ia:

—Kě be' mi'ktkö pë' shua.

Pedro tö iché tö Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'

(Mateo 16.13-20; Lucas 9.18-21)

²⁷ E' ukuöki ta Jesús ena ittökatapa míyal kâ tso' tseë atë Cesarea Filipino e' a. Nalà kî Jesús tö ie'pa a ichaké:

—¿Ima pë' tö iché, ye' dör yi?

²⁸ Ie'pa iüté:

—Welepa tō icheke tō be' dōr Juan S'wōskuōkwak. Welepa skà tō icheke tō be' dōr Skèkōl ttekol bak kiè Elías shkenekane e'. Welepa skà tō icheke tō be' dōr Skèkōl ttekolpa skà bak e' wele.

²⁹ Ie' tō ie'pa a ichaké:

—Erë çima a' ichè, ye' dōr yi?

Pedro tō iüté:

—Be' dōr wé pairine'bitü idi' wa sa' blúie e'.

³⁰ Erë Jesús kē wā ie'pa kàne yi dōr ie', e' chök yi a.

Jesús e' biyō ché tō itterawā

(Mateo 16.21-28; Lucas 9.22-27)

³¹ Jesús tō ie'pa a itsá ché:

—Ye' dōr S'ditsō Alà, e' weirdaē tajē. Judiowak kuēblupa ena sacerdotepa wōkirpa ñies s'wōbla'uk tte dalōiēno wa wakpa tō ye' waterattsā. Ye' tterawā, erë e' kī ká de mañat etā ye' shkerdakane.

³² Tte e' chéitō ie'pa a wōshak. Erë Pedro tō ie' kiémi bánet tā iuñémitō.

³³ Erë Jesús e' wōtrée tā ittōkatapa weblé krereē tā Pedro uñéitō i' es:

—¡A Satanás, be' yúshka bánet ye' yōkī! Be' kē tō íyí sué wēs Skèkōl tō isueke es; be' tō isueke wēs s'ditsō tō isueke es.

³⁴⁻³⁵ E' ukuōkī tā ie' tō ittōkatapa ena pē' malepa kié e' ska' tā ichéitō:

—Yi e' tsatkak ittēwā yōkī, ese kē ulā a sene michoē dōpa. Erë yi e' mettsa ttēwā ye' dalèrmik ena ye' ttē buaē e' dalèrmik, ese ulā a idōraē. E' kuēkī yi e' yuak ye' ttōkataie, ese kē kàne tkinukia e' kī. E' skéie ie' kawōtā e' chök dō ittēwā wōtēulewā krus mik ekkē. Es ie' kawōtā shkōk ye' itōkī.

³⁶ Íyí ulitane tso' ká i' a, e' de a' ulā a, erë sene michoē e' kē dē' a' ulā a, e' tā e' dōr çlie bua' a' a?

³⁷ Sene michoē kē patorpa i wa.

³⁸ Mik ye' dōr S'ditsō Alà, e' dene ye' Yé olo ta', ñies ibiyōchōkwakpa batse'r e'pa tā, etā wépa jaēne ye' kī pē' sulusipa kē tō Skèkōl dalōiē wēs trēr wakpa kē tō imaso dalōiē es esepa wōrkī, esepa kī ye' jaērdaē ñies.

9

¹ Ñies ie' tō iché ie'pa a:

—Mokī ye' tō a' a ichè tō a' tso' íe, e' welepa tō i blúie Skèkōl tso' e' kēwō de diché tā', e' sueraē kam iblērulur e' yōkī.

Jesús tō ilo tajē e' kkaché ittōkatapa a

(Mateo 17.1-13; Lucas 9.28-36)

² Ká teröl ukuōkī tā Jesús mīa ká bata kakkeē e' kī. Pedro, Santiago ena Juan e'pa mīter iwa e' tā. Etā eē ie'pa wō shaē ie' manenettsā mīa kuā'kī.

³ Ie' datsi' manenettsā mīa dalōlōē saruruē, kē yi a ká wa'ñe datsi' sunuk as idōttsa saruruē es.

⁴ Etā ie'pa tō Skèkōl ttekolpa bak ká iaiaē kiè Elías ena Moisés e'pa sué kapakōk Jesús tā.

⁵⁻⁶ Ie'pa tkinewā tajē. Pedro kē éna i aneia chē, e' kuēkī ichéitō Jesús a:

—¡A S'wōbla'ukwak, buaē se' tso' íe! Sú sa' tō úla yuēkā mañatkuela, etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a.

⁷ Etā mochka tō ie'pa kītēwā tā e' shuā ie'pa tō ttō ttsé tō ichè: “Sē dōr ye' alà dalēr tajē ye' éna, e' ttō ttsō.”

⁸ E' bet tā ie'pa ká sué ipamik tā ie'pa isué tō kē yi ku'ia, Jesús ē dur ie'pa tā.

⁹ Ie'pa datskene wōwa'k tā Jesús tō ie'pa a ichè:

—Ì sué a' tò e' kě pakar yi a dō mik ye' dōr S'ditsō Alà, e' ttéwā shkenekane e' ukuōki.

¹⁰ E' kuēki ie'pa tté iwakpa ẽ ñi ta. Erë ie'pa ñi chakōke: “Ie' ttéwā shkenekane ħima e' wà dōr?”

¹¹ Ie'pa tò Jesús a ichaké:

—Ĥi kuēki s'wōbla'uk tté dalōiēno wa wakpa tò icheke tò Elías kawōtā dōkne kewe wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' yōki?

¹² Ie' iūtérak:

—E' yēne tò Elías datse kewe. Ie' tò ì kōs kaneweketke kewe wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' yōki. Erë ĥi kuēki Skēkōl yēkkuō tò ichè tò S'ditsō Alà, e' weirdaē ena iwatērdattsa?

¹³ Ye' tò a' a' ichè tò Elías dē'bak, etā ie'pa tò iwe'ik siarē wēs ie'pa ki ikiane es. E' bak wēs ie' tté tso' kitule Skēkōl yēkkuō ki es.

Kabēla ekōl a aknama tso' e' bua'wēne Jesús tò

(Mateo 17.14-21; Lucas 9.37-43)

¹⁴ Mik idenerak wé ittōkatapa malepa tso' eē, etā ie'pa isuē tò taiē pē' tso' ipamik. Nies isuēitōrak tò s'wōbla'uk tté dalōiēno wa wakpa welepa ñi iūtōke ie'pa ta.

¹⁵ Mik pē' tò Jesús suē, etā iwō krarulune ta itunemirak ishke'uk.

¹⁶ Ie' tò ichaké ittōkatapa a:

—Ĥi ki a' ñi iūtōke?

¹⁷ Wēm ekōl tò iché ie' a:

—A s'wōbla'ukwak, ĩe ye' wā ye' aladulakōl debitū be' a. Wimblu sulusi tso' ia e' kuēki kē itto.

¹⁸ Kā wa'ñe wé ie' tso' eē wimblu tò ie' éna kā chōwēkewa ta ikéure ĩski ta shuya deka ikkō a, ikā blarke ñi mik ena ĩkranewā. Be' ttōkatapa a ĩkiéyō tò wimblu e' trē'ūshkar erë kē ie'pa a ĩone.

¹⁹ Jesús tò iūtē:

—Ĥa pē' kē erblōtā' Skēkōl mik! Ĥmik ye' sērmiro a' ta? Ĥkōs ye' tò a' dalē'ttsemirō? Kabēla ñe' tsūbitū ña.

²⁰ Etā ie'pa wā kabēla mĩtser Jesús ska'. Erë mik wimblu sulusi ñe' tò Jesús suē ta kabēla painuwékaitō taiē anerō ĩski e' tréka burup burup ta ikkō a shuya deka.

²¹ Jesús tò kabēla yē a ichaké:

—Ĥmik i' wamblēnemi ie' ta?

Iyē tò iūtē:

—Mik ie' iā tsirlala e'tami.

²² Taiē wimblu tò ie' ma'wé ttéwā. Mikle ta iuyéwaitō bō' a ò di' a ittowaie. Sa' saū ēr siarē wa. Ilè ormi be' a, e'ma sa' kīmú.

²³ Jesús tò iūtē:

—Ĥwēs bō ĩbikēitsēmi tò ye' kē a ĩonuk? Yi erblōke Skēkōl mik, jese a ì kōs ormi!

²⁴ Etā kabēla yē tò iché aneule:

—Ye' erblōke Skēkōl mik. Ĥye' kīmú ki erblōk imik!

²⁵ Mik Jesús tò isuē tò taiē pē' dāparke, etā wimblu sulusi uñéitō i' es:

—A wimblu, kabēla i' tteke be' tò kukuō kē wattsēr, kē tto. Ye' tò be' ké e' yōttsa kabēla i' a. Kē be' e' tiukwane ie' a.

²⁶ Wimblu aneka ta kabēla skā éna kā chōwēwaneitō. E' ukuōki ie' e' yéttsa ta kabēla atē wēs s'duowā es. E' kuēki pē' taiē tò ichè tò mokī iduowā.

²⁷ Erë Jesús tò ĩklō'wéwā iulā a ta ĩkīmē e' kōkka ta ie' e' kēka.

²⁸ E' ukuōki ta Jesús dewā weshke ta ittōkatapa tò ie' a ichaké bānet.

—¿Ì kuëkɪ sa' kě ɔ wimblu e' trēneshkar?

²⁹ Ie' tō ie'pa iutē:

—Wimblu sulusi ese trēgshkarmi ikiē S'yě ɔ e' ě wa*

Jesús skà e' biyō ché tō itterawa

(Mateo 17.22-23; Lucas 9.43-45)

³⁰⁻³¹ Jesús ena ittōkatapa e' yēttsɔ eē tkami Galilea. Ie' tso' ie'pa wōbla'uk, e' kuëkɪ ie' kě kɪ ikiane tō wé ie'pa tso' e' jcherwɔ yi wɔ. Ie' tō iché ie'pa ɔ:

—Ye' dōr S'ditsō Alà, e' wōmerdattsa pē' ulà ɔ tɔ ye' tterawarakitō. Erē e' kɪ kà de mañat tɔ ye' shkerdakane.

³² Erē ì ché ie' tō, e' wà kě ɔne ie'pa éna, ñies ie'pa suanerak ichakōk.

Yi dōr ibua'ie Skēkōl wōɔ

(Mateo 18.1-5; Lucas 9.46-48)

³³ E' ukuōkɪ ie'pa demi Cafarnaúm. Mik ie'pa dewɔ wēshkē, etɔ Jesús tō ie'pa ɔ ichakē:

—¿Ì kɪ a' ñi iutōro ñalɔ kɪ?

³⁴ Erē ñalɔ kɪ ie'pa ñi iutōro tō wé dōr ibua'ie imalepa tsatɔ, e' kuëkɪ ie'pa siwa'bléwa.

³⁵ Eta Jesús e' tkēsér tɔ ie'pa dabom eyōk kɪ bōl e'pa kiéitō tɔ ichéitō iɔ:

—Yi kɪ ikiane tō idō ibua'ie imalepa tsatɔ, e' tɔ ese kawōtɔ e' wōōkwa imalepa dikɔɔ ikanē mésoie ikimoie.

³⁶ E' ukuōkɪ tɔ alala duésērītō ekōl ie'pa shushaē tɔ ikékaitō ulà ɔ tɔ ichéitō iarak:

³⁷ —Yi tō alala i'se kiéwɔ ye' ttō wa, ese tō ye' wák kiéwɔ. Es ñies yi tō ye' kiéwɔ, ese kě wɔ ye' ě kinewɔ, yi tō ye' patkē'bitu, e' kiéwɔitō ñies.

Yi kě ku' ñippōk se' tɔ ese tso' buaē se' tɔ

(Mateo 10.42; Lucas 9.49-50)

³⁸ Juan tō iché Jesús ɔ:

—A s'wōbla'ukwak, wēm sué sa' tō ekōl, e' tō aknama trē'wéyal be' ttō wa. Erē ie' kě ku' se' tɔ, e' kuëkɪ sa' tō iché iɔ tō kě iwariɔ.

³⁹⁻⁴⁰ Ie' tō ie'pa iutē:

—Yi tō ì kě ɔr yi a' ese wé ye' ttō wa, ese kě ɔ ye' yēnuk suluē. Yi kě ku' ñippōk se' tɔ, ese tso' se' tɔ. E' kuëkɪ kě iwōklō'wɔr.

⁴¹ Yi isie tō di' kakla ě mé a' ɔ yē, ye' dōr Cristo e' icha a' dōr e' kuëkɪ, moki ye' tō a' ɔ ichē tō ese ɔ iskē patordae buaē.

A' tso' wōsh wa ì tō s'ké ì sulu wamblōk ese yōkɪ

(Mateo 18.6-9; Lucas 17.1-2)

⁴² “Yi tō ikkēpala erblōke ye' mik, ese ekōl kě ì sulu wamblōk, esepa weirdaē tajē shūtē tkōkɔ ák wawoie muéwɔ ikuli' ɔ batrèemi dayē a' e' tsatɔ.

⁴³⁻⁴⁴ A' ulà tō a' kě ì sulu wamblōk, e' tɔ itōō. A' dōwɔ sene micho ɔ ulà etkē, e' dōr buaē. E' skéie a' dōwɔ bō' kě ɔ ulà bōtkē e' dōr suluē. Eē bō' kě wōittɔ'wɔ.

⁴⁵⁻⁴⁶ A' klō tō a' kě ì sulu wamblōk, e' tɔ itōō. A' dōwɔ sene micho ɔ klō etkē, e' dōr buaē. E' skéie a' uyewɔ bō' kě ɔ klō bōtkē e' dōr suluē.

⁴⁷ A' wōbla tō a' kě ì sulu wamblōk, e' tɔ iyōtttsɔ. A' dōwɔ ì blúie Skēkōl tso' e' ɔ wōbla ek ě, e' dōr buaē. E' skéie a' uyewɔ bō' kě ɔ wōbla bōkē e' dōr suluē.

⁴⁸ E' kě ɔ ōña tō s'kateke kekraē kě duōtɔ'wɔ, ñies bō' wōñarke kě wōittɔ'wɔ.

⁴⁹ “S'weir e' dōr s'paiklè wēs iyiwak jché ña'wē mè Skēkōl ɔ ese paiklè dayē wa es.

* 9:29 *ikiē S'yě ɔ e' ě wa*: Yēkkuō kēchke wēle tō ikɪ kuōtkéka i' es: ena batsè wa.

⁵⁰ Dayë dör buaë, erë kē ikke tã'ia, e' tã kē ibuarpaiane. Kē a' tō dayë kke chōukwa a' er a. A' senu bërë ñita."

10

Se' ñi òwa ese ché Jesús tō

(Mateo 19.1-12; Lucas 16.18)

¹ Jesús e' yétsa Cafarnaúm mía Judea tã itkattsa Jordán a wishet. Eë pë' e' dapa'wéne ie' ska' tã ie' tō ie'pa wōbla'wémitke wēs ie' wōblar es.

² Etã fariseowakpa wēlepa de ie' ska' tã ie'pa tō ie' a ichaké itsaioie:

—¿Wēpa a kawō tã itayē owa ò au?

³ Ie' tō ie'pa iuté:

—¿Ì uk Moisés tō a' ka' ttè dalōiēno kī?

⁴ Ie'pa tō ie' iuté:

—Moisés tō ikéwō me' se' a ñi owa yēkkuō muk s'tayē a tã itrē'ukshkar.

⁵ Ie' tō ie'pa a iché:

—A' er darërë, e' kueki Moisés tō ttè e' me'at a' a es.

⁶ Erë mik kã i' yōne, etã kē idir es. Itso' kitule i' es: 'Skëköl tō se' yō' wēm ena alaköl.

⁷ E' kueki wēpa kē serpaia iyē ena imi e'pa dapōmik tã iserdawā alaköl tã.

⁸ Ie'pa bōl serdaē ñita tã ie'pa mía wēs wák eköl ē es.* Es ikiteat, e' kueki ie'pa kē iã bōl, ie'pa yōne wēs wák eköl ē es.

⁹ E' kueki wēpa batséwã Skëköl tō esepa kē batsökök yi tō.

¹⁰ Mik ie'pa dene wēshkē, etã ittōkatapa tō ie' ichaké ttè e' kī.

¹¹ Ie' tō ie'pa iuté:

—Wēm tō itayē éwa, ese tō alaköl ské tséwāne, e' tã e' wa ie' tō isenewābak kewe e' dalōsēwēwã.

¹² Ñies tayē tō iwēm éwa, ese tō wēm ské tséwāne, e' tã e' wa ie' tō isenewābak kewe e' dalōsēwēwã.

Jesús tō ikié S'yē a ala'rla kī

(Mateo 19.13-15; Lucas 18.15-17)

¹³ Etã pë' wã ala'rla debitũ as Jesús ulã mùkã iki. Erë ittōkatapa tō pë' e'pa uñëlor.

¹⁴ Mik e' suéitō tã ilunekã tã ichéitō ie'pa a:

—As ala'rla bitũ ye' ska'. Wēpa dör wēs ie'pa es, esepa blúie Skëköl tso', e' kueki kē iwōklō'waria.

¹⁵ Mokĩ ye' tō iché tō yi kē e' wōōwa wēs alala es i blúie Skëköl tso' e' kiowa, ese kē dōpawã.

¹⁶ Etã ie' tō ala'rla paklō'wēwã tã iulã mékã iki tã ier buaë ché iã.

Inuköl blu' eköl e' tō Jesús a ichaké

(Mateo 19.16-30; Lucas 18.18-30)

¹⁷ Mik Jesús shkémítke, etã wēm debitũ eköl tũneule, e' tkërō kuchē kī ie' wörki, tã ie' a ichakéitō:

—A s'wōbla'ukwak, be' dör buaë, ¿i wēmĩ ye' tō as sene michoë dō ye' ulã a?

¹⁸ Ie' tō iuté:

—¿Ì kueki be' tō ye' kié buaë? Skëköl eköl ē dör buaë.

¹⁹ Ie' ttè dalōiēno e' jcher be' wã: 'Kē a' kawō tã s'ttōkwa, kē a' kawō tã s'senewābak dalōsēukwã, kē a' kawō tã akblök, kē a' kawō tã s'skkatök kachē wa, kē a' kawō tã s'kütō'uk, a' yē ena a' mi e'pa dalōiō.*†

* 10:8 Génesis 2.24 † 10:19 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20

20 Wëm ie' iüté:

—A s'wöbla'ukwak, ttë e' qos dalöië'bitu ye' tö ye' iä duladula e'tami.

21 Jesús ie' sué er bua' wa ta ichéitö:

—Íyi etkë kianeia be' a wë, e' dör i': Be' yú ta i' tso' be' wa, e' wataútsa serea ta iské múttsa s'siarëpa a. E' ukuöki ta be' shkõ ye' ta ye' ttökataie. Es ta íyi buaë tajë döraë be' ulä a ká jaí a.

22 Ie' dör inuköl blu' tajë, e' kuëki mik e' ttséitö, eta iwö éwa iski ta imía eriane tajë.

23 Jesús tö ká sué ipamik ta ichéitö ittökataka a:

—ÍInuköl blúpa a darërëë idir dökwa i blúie Skëköl tso' e' a!

24 Ttë e' tö ittökataka tkiwëwa, erë ie' tö ie'pa a iská chéne:

—ÍA ala'r, darërëë idir dökwa i blúie Skëköl tso' e' a!

25 Inuköl blu'pa a dökwa i blúie Skëköl tso' e' a, e' dör darërëë tkökä kameio tkömi datsi' yuo diké ese wöukla a e' tsata.

26 Mik e' tsé ie'pa tö, eta ie'pa kí tkinëwa tajë ta ie'pa ñi chaké:

—E' dör es, e' ma çyi tsatkërmi?

27 Ie'pa webléitö ta ichéitö:

—E' kë onuk s'ditsö a wës, erë kë dör es Skëköl a, ie' a íyi ulitane ormi.

28 Pedro tö ie' a ichémi:

—Sa' tö íyi ulitane me'at ta sa' bitë be' ta.

29 Jesús iüté:

—Moki ye' tö a' a ichè tö yi tö iu ö iëpa ö ikutapa ö imi ö iyë ö ila'r ö iká méat ye' dalërmik ena ye' ttë buaë dalërmik,

30 E' ta ká i' kï ese ulä a iské dörae tajë dökä u cien eyök. Es ñies iëpa ö ikutapa ö imi ö iyë ö ila'r ö iká ese döraë iulä a dökä cien eyök. Erë ñies iweirdaë siarë ye' ttë buaë kuëki. Erë aishkuö ta sene michoë döraë iulä a.

31 Erë i'ñe ta s'tso' tajë këweie esepa döraë bataie, ena s'tso' bataie i'ñe ta esepa döraë këweie.

*Jesús skä e' biyö chéne tö itterawa
(Mateo 20.17-19; Lucas 18.31-34)*

32 Eta ie'pa mirkä ñälä kï micho Jerusalén. Jesús shkõrami ittökataka yöki këwe. Ittökataka mir tkirulewa ena pë' mir ie'pa itöki e'pa suane. Ie' ttökataka dabom eyök kí böi, e'pa kiëmiitö bänet ta i' tköraë ie' ta e' pakëmiitö ie'pa a. Ichéitö:

33 “Se' mirkä Jerusalén i', eta ee ye' dör S'ditsö Alä, e' merdattsa sacerdotëpa wökirpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa ulä a. Ie'pa tö ye' kichateraë ta ye' wömerattsa pë' kë dör judiowak esepa ulä a ttëwa.

34 Ye' wayueraë ie'pa tö, iwiri tuöraë ye' kï, ye' pperarakitö, ena ye' tterawarakitö; erë e' kï ká de mañat eta ye' shkerdakane.”

*Santiago ena Juan tö kawö kié Jesús a
(Mateo 20.20-28)*

35 Santiago ena Juan e'pa dör Zebedeo ala'r e'pa dewa Jesús o'mik ta ichéitö ia:

—A s'wöbla'ukwak, sa' kï ikiane tö i' kieke sa' tö be' a e' mú sa' a.

36 Ie' tö ichakérak:

—ÍI kiane a' kï?

37 Ie'pa tö iüté:

—Mik be' tkënekä s'blúie olo ta' tajë, eta kawö mú sa' a e' tkökser be' o'mik, eköl be' ulä bua'kka, eköl be' ulä bakli'kka s'wëttsuk be' ta.

38 Ie' tö ie'pa iüté:

—A' kě wā ijcher ì kiök a' tso'. ¿Íyi yeraë ye' tö bacha'bachaë, e' yarmi a' a?
¿A' e' ché weinuk wēs ye' weirdaë es?

³⁹ Ie'pa tö iüté:

—Tö, sa' dirmi.

Ie' tö iché iā:

—Ye' tkā' wā yeraë a' tö. A' weirdaë wēs ye' es.

⁴⁰ Erë e' tkökser ye' ulā bua'kka ö ye' ulā baklī'kka, e' kě kēwō menuk ye' a.
E' tso'tke klōule yi a imeke esepa a.

⁴¹ Mik ttē e' ttsēwā ittōkatapa malepa dōkā dabom eyök (10) e'pa tö, e'tā ie'pa ulunekā Santiago ena Juan kī.

⁴² Erë ie' tö ie'pa kié sēraa tā ichéitō:

—A' wā ijcher tö pē' kě tö Skēköl dalōië, esepa wōkirpa kōs e' alōkekā ie'pa kī kekraë, ñies iblūpa tö ie'pa patkeke kēsik wa.

⁴³ Erë a' kě kane e' wamblök es. E' skēie, a' isie e' yuak s'wōkirie, ese kawōtā e' wōōkwa s'malepa dikīā diōshet ikanē mésoie.

⁴⁴ Ñies a' isie e' yuak ibua'ie s'malepa tsatā, ese kawōtā e' muktsā s'malepa a kanē mésoie.

⁴⁵ Ye' dōr S'ditsö Alā, e' kě dē'bitū as yi tö ye' kīmū, ye' dē'bitū s'kīmuk ena e' muktsā ttēwā s'tso' tajē e' nuī skēie. E' kuēkī a' kawōtā e' wōōkwa s'malepa kanē mésoie.

Bartimeo bua'wēne Jesús tö

(Mateo 20.29-34; Lucas 18.35-43)

⁴⁶ Ie'pa demi Jericó. Mik Jesús e' yōkettsatke ittōkatapa tā ena pē' dami tajē itōki e'pa tā, e'tā eē wēm eköl siarē tkēr ñlā ska'. E' dōr inuköl kak kiōkwak kiē Bartimeo dōr Timeo alā, e' wōbla kě wawēr.

⁴⁷ Mik ie' ittse tö Jesús Nazaret wak damitkō, e'tā ie' iché āneule:

—¡A Jesús, s'blú bak David e' aleri, ye' saú er siarē wa!

⁴⁸ Tajē pē' tö ie' uñeke as isiwa'blōwā, erë ie' kī arkekā:

—¡A David aleri, ye' saú er siarē wa!

⁴⁹ E'tā Jesús e' duēsēr tā ichéitō:

—Ie' kiōttsa.

E'tā wēm wōbla kě wawēr, e' kiēttsā ie'pa tö tā ichérakitō iā:

—Be' er kuú. Be' e' kōkā. Ie' tso' be' kiök.

⁵⁰ E'tā wēm tö ipaio kikkē yēttsā ppēumi tā ie' e' kēkā bet dewā Jesús ska'.

⁵¹ Tā Jesús tö ie' a ichaké:

—¿I kiane be' kī tö ye' tö iwē be' a?

Tā ie' tö iüté:

—A s'wōbla'ukwak, ye' kī ikiane tö ye' wōbla buarne.

⁵² Jesús tö iché iā:

—Be' erblé ye' mik, e' wa be' buanene. Be' yúne.

E' wōshā tā ie' wōbla buanene tā imiā Jesús tā ñlā wā.

11

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

¹ Mik Jesús ena ittōkatapa dōkemitke Betfagé ena Betania tso' tsinet Jerusalén, Olivo kēbata kuli' a tā eē ie' tö ittōkatapa kié bōl

² tā ichéitō iarak:

—A' yú wī u wēne eruleë eē. Mik a' demi eē, e' bet tā burro pupula moulewā kueraë a' tö etō kě kī yi e' tkēulekā ese. E' wōtsōō tā itsūbitū ña.

³ Yile tō a' a ichakeke: '¿l' uk a' tso?', e' tã iitūtō: 'Skëkëpa kɨ ikiane', e' wa ie' tō imène.

⁴ Etã ie'pa mɨyál tō burro ñe' kué, motër ukkō a ñalã shaë. Iwötsée ie'pa tō tsèmi.

⁵ Etã welepa ièter eë e' tō ichakérak:

—¿l' uk a' tso'? ¿lie a' tō burro sɛ wötsée?

⁶ Ittōkatapa tō iitútɛ wɛs Jesús tō iché iã es tã ie'pa tō iébitu.

⁷ E' ukuökɨ ittōkatapa wã burro bitetser Jesús a. Ie'pa tō ipaio kikkɛ méka burro kɨ tã Jesús e' tkéka iki.

⁸ Tajë pë' tō ipaio kikkɛ shuélor ñalã kɨ, iskà tō kal kō tɛ'lor kañikã tsèmi ese shuélor ñalã kɨ Jesús ñalé tsoie.

⁹ Pë' mirwã keweie Jesús yökɨ ñies itökɨ, e'pa ulitane arke tajë:

—¡Skëköl kikkōkāsō! Yɨ datse ie' ttō wa, ayëcha buaë e'.

¹⁰ E' datse s'wëttsukne s'blúie wɛs se' yë David bak es. Ayëcha buaë ie'. ¡Skëköl tso' kã jai a e' kikkōkāsō!*

¹¹ Jesús dewã Jerusalén tã imiã dewã Skëköl wé a. Ie' tō iyi weblé sɛraa. Kã tuirketke, e' kuëkɨ imiã Betania ittōkatapa dabom eyök kɨ böi, e'pa tã.

Jesús tō higowö yulé

(Mateo 21.18-19)

¹² Bule es tã mik ie'pa e' yélur Betania, etã Jesús dué bli wã.

¹³ Kamië ie' tō higuera klō sué kō arwã buaë. Ie' mɨã iweblök tō iwö tã'. Erë kē ie' wã iwö kune. Kam iwö kēwö dōwã, e' kuëkɨ ikō ë arwã tajë.

¹⁴ Ie' tō iché higo klō a:

—¡Kë yɨ tō be' wö katepaiã!

E' ttsé ittōkatapa tō.

Jesús tō Skëköl wé batse'wé

(Mateo 21.12-17; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

¹⁵ Ie'pa demi Jerusalén tã Jesús dewã Skëköl wé a. Eë ie' e' kéka wépa tso' iyi tãuk ena iyi watauk e'pa trë'ukyal. Inuköl mane'ukwakpa† mesa trélurkaitō. Ñies nuböl wataukwakpa kula' trélurkaitō.

¹⁶ Ñies ie' kē tō yɨ a kawö mè iyi tsuktök Skëköl wé shuã.

¹⁷ Etã ie' tō s'wöbla'wémítke tã ichéitō:

—Skëköl tō iyë'at iyëkkuö kɨ: 'Yë' u kirdaë tto ye' tã wé kã ulitane wakpa a,‡ erë a' tō iia'wékã akblo wéie.

¹⁸ Mik e' ttsé sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa tō, etã ie'pa ileritsémi Jesús ttowaie. Ie' tō s'wöbla'wéke e' tō pë' kɔs tkiwéwã, e' kuëkɨ judiowak wökirpa suane iyöki.

¹⁹ Erë mik kã tuine, etã ie' e' yéttsã Jerusalén ittōkatapa tã.

Higo klō sinewã

(Mateo 21.20-22)

²⁰ Bule es bla'mi ie'pa tkamine higuera klō o'mik, etã ie'pa tō isué tō isinewã dö iwí kicha ë.

²¹ Etã i bak e' anewã Pedro éna, e' kuëkɨ ie' tō Jesús a iché:

—A s'wöbla'ukwak, isaü higuera klō wayë'abö e' sinewã.

²² Jesús iituté:

—A' erblö Skëköl mik.

* **11:10** Salmo 118.25-26 † **11:15 inuköl mane'uk**: Judiowak a inuköl tso' wakanewë Skëköl wé ë a, e' tuëkene ie'pa tō inuköl ëse wa. ‡ **11:17** Isaías 56.7

²³ Mokī ye' tō a' a ichè tō yi tō iché kabata wī a: 'jBe' e' skōttsa iē anúwa dayē a' ta iklō'wéitō mokī kē ibikeitseka bōtbōt tō i chéitō e' wā tkōraē, e' tā es iwā tkōraē.

²⁴ E' kuekī ye' tō a' a ichè tō iklō'ú tō i kié a' tō Skēkōl a' e' wā detke a' ulā a, etā iwā dōraē.

²⁵⁻²⁶ Nies mik a' tso' ikiök ie' a, etā ilè tté tso' a' wā yile kī, ese nuī olo'yō iki as S'yē tso' ká jai a' e' tō a' icha olo'yō a' kī nies.

¿Yi tō kawō mè Jesús a?

(Mateo 21.23-27; Lucas 20.1-8)

²⁷ E' ukuōkī tā ie'pa dene Jerusalén. Jesús shkōdur Skēkōl wé a. Etā sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttè dalōiēno wa wakpa ena judiowak kueblupa e'pa de ie' ska'

²⁸ tā ichaké ia:

—¿Yi ttō wa be' tō íyi ikké wēke? ¿Yi tō e' kēwō mé be' a?

²⁹ Ie' tō iūtē:

—Nies ye' tō a' a ilè chakeke, e' iūtē a' tō, e' tā ye' tō a' a ichēke tō yi tō ikéwō me' ye' a.

³⁰ ¿Yi tō Juan patkē' s'wōskuök? ¿Skēkōl tso' ká jai a' e' ö s'ditsö? Ye' iūtö.

³¹ Ie'pa nī iūtēmi tā ichekerakitö: “Sö ichēmi tō Skēkōl tō ipatkē'bitu, e' tā ie' tō se' a ichēmi: '¿I kuekī a' kē wā ie' ttè klōone?' ”

³² Pē' ulitane tō iklō'wé tō Juan dör Skēkōl tteköl chōkle, e' kuekī ie'pa suane pē' yōkī. E' kuekī ie'pa tō ichēke nī a: 'Kē se' a iyēnuk tō s'ditsö tō ie' patkē'.

³³ E' kuekī ie'pa tō iūtē:

—Kē sa' wā ijcher.

Ie' tō ie'pa a iché:

—Es nies ye' kē tō a' a ichēpa tō yi tō ye' a kawō mé íyi ikké wōie.

12

Uva kanéukwakpa sulusipa e' tté

(Mateo 21.33-46; Lucas 20.9-19)

¹ Jesús tō ttè kleé ie'pa a i' es: “Wēm eköl tō uva kuatké taiē tā ikkōiēwāitō buaē, kauk biéitō uva diō tuoie. Nies úla yuéitō kakkeē uva kkō'noie. E' ukuōkī tā ie' tō ipeitēat wēpa wēlepa a as ie'pa tō ipataū ie' a iwörke e' kak wa. E' ukuōkī tā ie' mīa ká bānet.

² Mik uva wōline tso'tke wē'iāē shtē, etā ie' tō ikanè méso patkēmi eköl ie' icha tsuk.

³ Erē ie'pa tō ikanè méso klō'wēwā ppé taiē patkēmine ulā wōchka.

⁴ Etā kanè wák tō ikanè méso skā patkēmine eköl, erē e' shkā'wé ie'pa tō iwōkir kī tā iché suluē.

⁵ E' ukuōkī tā eköl skā patkēmine ie' tō tā e' ttēwā ie'pa tō. E' ukuōkī ikanè mésopa skā patkēmiitō taiē, erē ie'pa tō wēlepa ppélor wēlepa ttélur.

⁶ “Bata ekké tā iatēia eköl ē. E' dör iwák alā, e' dalēr taiē ie' éna. E' patkēmiitō tā ie' ibikeitsē: ‘Ye' alā idir, e' kuekī ie'pa tō idalōieraē.’

⁷ Erē ie'pa tō iché nī a: ‘Ká i' atdaē ie' wī ulā a. Ittōwāsö, es ká i' dōraē se' ulā a.’

⁸ E' kuekī ie'pa tō iklō'wēwā ttēwā tā inú kéumi ie'pa tō uva ké a bānet.”

⁹ Etā Jesús tō ie'pa a chaké:

—¿Ima a' ibikeitsē? ¿I wēraē kanè wák tō? Ie' mira kanéukwakpa ttökulur tā uva kané meraneitō pē' kuā'kī a.

10 Ye' tté tso' kitule Skëköl yëkkuö kî, ¿e' kě sune a' wā? E' tō ichè:

‘Ák watéttsa u yuökwakpa tō
e' yōnene ák bua'buaie.

11 E' kaneo' Skëköl tō,

tā e' tō s'ttsë'wëke buaë, s'tkinewā iweblök.*

Es Skëköl yëkkuö tō ichè.

12 Ie'pa tō isuëwā tō kleë e' wa Jesús tō ie'pa ché, e' kuëkî ie'pa éna
iklō'wakwā. Erë ie'pa suane pë' yōkî, e' kuëkî ie'pa tō iméat tā iponemi.

S'wōkirpa patauk, e' tté

(Mateo 22.15-22; Lucas 20.20-26)

13 E' ukuökî tā ie'pa tō fariseowakpa wëlepa ena Herodes klépa wëlepa
patkémi Jesús ska'. Ie'pa kî ikiane tō ie' tō ilè chë ikkatoie.

14 Ie'pa demi ie' ska' tā ichérakitō iā:

—A s'wōbla'ukwak, sa' wā ijcher tō kekraë be' ttō moki. Be' tō sulitane suëke
ñikkëë. Ima pë' tō be' cheke e' kě kî be' tkine. E' kuëkî be' tō s'wōbla'wëke
yësyëë Skëköl ñalé tté wa. Ichō sa' a, Roma wōkir kibi patuësö ¿e' dör buaë ö
kě idör buaë?

15 Erë ie' tō isuëwā tō ie'pa e' öke er sulu wa, e' kuëkî ie' tō iché iarak:

—¿I kuëkî a' tso' ye' ma'uk tsaië? Inuköl wōshki tsúbitu ña et suë.

16 Etā ie'pa tō inuköl wōshki tsémi ie' a et tā ie' tō ichaké ie'pa a:

—¿Yi diököl ena yi kië me'rka ikî?

Ie'pa tō iüté:

—Roma wōkir kibi.

17 Etā ie' tō iché ie'pa a:

—E'ma kōs Roma wōkir kibi icha, ese mú ie' a, tā kōs Skëköl icha ese mú ie'

a.

Ie' tō ie'pa iüté es, e' tō ie'pa tkiwëwā.

¿S'duolur e' shkermikane ö au?

(Mateo 22.23-33; Lucas 20.27-40)

18 Etā saduceowakpa wëlepa de Jesús ska'. E' wakpa tō iklō'wé tō s'duowā
e' kě shkënukkane. Ie'pa tō ie' a ichaké:

19 —A s'wōbla'ukwak, Moisés tō tté dalöiëno kitat yëkkuö kî e' tō ichè i' es:
Wëm blënewā kě alà ate, e' tā ie' èl kawōtā ischō tsukwā as ilà kōkā iël blënewā,
e' a.

20 Etökicha wëpa bak dōkā kul ñi ëlpa, ikibi alaköl tsëwā, erë iblënewā kě alà
ate.

21 Ie' itōkî iël tō ischō tsëwā, erë e' ñies blënewā kě alà ate. E' sù iwamblëne
iël tā

22 ena imalepa tā. Ie'pa kul blërulune kě alà ate alaköl e' tā. Bata ekkë tā ñies
alaköl e' blënewā.

23 Wëpa kul e' bak alaköl eköl ë tā. Mik s'duowā e' shkënekane, etā ¿wëne
dōmi ie' wëm chōkie?

24 Ie' tō ie'pa iüté:

—A' kě wā Skëköl yëkkuö suule, ñies ie' diché kě jcher a' wā, e' kuëkî a' wōā
ká chowa.

25 Mik s'duolur e' shkënekane, etā wëpa ena alakōlpa kě serpawāia ñita.
E'pa mýal wës Skëköl biyōchōkwakpa tso' ká jai a kě sërta'wā ñita es.

* 12:11 Salmo 118.22-23

²⁶ ǂA kǂi kiane jcheno tō mokǂi s'duowǂa e'pa shkerdakǂane? Skǂkōl ut Moisés ta kal tsir wōñarke bō'ie, e' shuǂa, ǂe' pakē kē ǂritsule a' wǂa Moisés yǂekkuō kǂi? E' kǂwō ska' ta Skǂkōl tō iyē': 'Ye' dōr Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kǂkōl.'†

²⁷ E' wǂa kiane chē tō ie' kē dōr s'duowǂa, e'pa Kǂkōl. ǂie' dōr s'ttsē'ka, e'pa Kǂkōl! Tajē a' wōǂa kǂa chowa.

ǂSkǂkōl ttē dalōiēno e' isie dōr ibua'ie?

(Mateo 22.23-40)

²⁸ Eta s'wōbla'ukwak ttē dalōiēno wa dur ekōl ie'pa tso' ñi iutōk e' ttsōk. Ie' tō ittse tō Jesús tō ie'pa iutē buaē, e' kuǂkǂi ie' ichakē iǂa:

—Skǂkōl ttē dalōiēno, ǂe' wēne dōr ibua'ie imalepa tsatǂa?

²⁹ Ie' iutē:

—Skǂkōl ttē dalōiēno kibiie imalē tsatǂa e' dōr i': 'A Israel aleripa, a' tō ittso. Kēkē dōr se' Kǂkōl, e' ē dōr Skǂkōl.

³⁰ E' dalēritsō a' ǂr kōs wa ena a' wǂak kōs wa ena a' ǂrbikē kōs wa ena a' dichē kōs wa.'

³¹ E' itōkǂi e' dōr i': 'A malepa dalēritsō wēs a' wǂakpa e' dalēr es.' Kē ttē ta' dalōiēno tkōǂa ttē bōt e' tsatǂa.

³² Eta s'wōbla'ukwak ttē dalōiēno wa, e' tō ichē iǂa:

—A s'wōbla'uk, be' iutē buaē. Ì chē be' tō e' dōr mokǂi. Skǂkōl dōr ekōl ēme. Kē e' skǂa ta.

³³ Ñies s'kawōtǂa ie' dalēritsōk se' ǂr kōs wa ena se' kabikeitsō kōs wa, ena se' dichē kōs wa, ñies s'kawōtǂa s'malepa dalēritsōk wēs se' wǂak e' dalēr es. E' wēsō, e' ta' e' dōr buaē se' a' tkōǂa iyiwak jchēule ña'wē wa'ñe ena iyiwak jchēule skǂa mēsō Skǂkōl a' e' kōs tsatǂa.

³⁴ Mik ie' iusē tō s'wōbla'ukwak ttē dalōiēno wa, e' tō ie' iutē buaē yēsyesē, etǂa ie' tō ichē iǂa:

—Ì blúie Skǂkōl tso' e' o'mik tsinet be' tso'.

Etǂa kē yi kēsik dē'kǂaǂa ie' a' ì skǂa chakōk.

ǂWé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dōr yi aleri?

(Mateo 22.41-46; Lucas 20.41-44)

³⁵ Jesús tso' ie'pa wōbla'uk Skǂkōl wé a' ta' ie'pa a' ichakēitō:

—ǂWēs s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa tō ichēmi tō wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' dōr s'blú bak kiē David e' aleri?

³⁶ Erē David wǂak tō iyē' Wikōl Batse'r wa i' es:

'Skǂkōl tō ichē ye' Kǂkōl a:

Be' e' tkōser ye' ulǂa bua'kka dalōiēno tajē,
dō mik ye' tō be' bolōkpa mērō be' klō dikǂa etǂa.'‡

³⁷ Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dōr David aleri, e' ta' ǂwēs e' kiēmi David tō ie' Kǂkōl?

Etǂa pē' tso' tajē, e'pa tō Jesús ttō ttseke ǂr bua' wa.

Jesús tō s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa kkaté

(Mateo 23.1-36; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesús tō s'wōbla'weke e' shuǂa ie' tō ichē: "A' e' kkō'nú s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa yōkǂi. Ie'pa wōbatsō shkōk datsi' batsiē ese mik wé pē' tso' tajē ese ska' ǂs pē' tō ie'pa shkē'ù wēs kēkēpa dalōiērtǂa' tajē es.

† 12:26 Ye' dōr Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kǂkōl: Mik ttē e' yē' Skǂkōl tō Moisés a, etǂa Abraham, Isaac ena Jacob e'pa blērulunebak kǂa iǂaǂē. Wēs ie' tō ichē, e' wǂa kiane chē tō ie'pa tso' ttsē'ka Skǂkōl ta. Éxodo 3.6 saǂ. ‡ 12:36 Salmo 110.1

³⁹ Nies se' ñi dapa'wə wé a ena wé ie'pa kawö tkö'wəkerakitö, ese ska' kula' tso' këkəpa dalöiörtä' esepa a, ese yuleke ie'pa tö e' tkoie.

⁴⁰ Ie'pa tö alakölpa schö u yeta'ttsa iulä a, etä ittökerak S'yě tə braraē sulitane wöwa idiküñoie tö ie'pa dör pē' buaē yēsyesē. Ie'pa weirdaē siarē s' malepa tsatä."

Alaköl siarē tö inuköl mé Skököl q
(Lucas 21.1-4)

⁴¹ Etökicha tə Jesús tkēr kalkuö tso' inuköl ioie mè Skököl a e' wösha pē' tso' inuköl iök kalkuö a e' sauk. Inuköl blüpa tso' taiē esepa tö inuköl ieke taiē.

⁴² E' wöshaē tə alaköl siarē dör schö debitu eköl, e' tö inuköl wöshkila yöule cobre wa tuē tottola ese iéwə böt kalkuö ek a.

⁴³ Jesús tö ittökatapa kiē tə ichéitö ia:

—Mokj ye' tö a' a ichē tö alaköl siarēla dör schö wí tö inuköl iéwə kibiie imalepa tö iie kōs e' tsatä.

⁴⁴ Ie'pa ulitane tö inuköl kuö atē ese ié, erē ie' siarē, e' tö ie' wə itso' sēnoie e' kōs méttša. E' kuēkj ye' tö ie' chē es.

13

Jesús tö iché tö Skököl wé olordawa
(Mateo 24.1-2; Lucas 21.5-6)

¹ Mik Jesús e' yéttsa Skököl wé a, etä ittökata eköl tö iché ie' a:

—¡A s'wöbla'uk, isaú! U bua'buaē yöule ák bua'buaala wa.

² Ie' iüté:

—U kōs tso' bua'buaē sué a' tö ié, e' olordawa sēraa, iékwö ē kē atpa ñi bata ki.

¿I' wa sō isuēmi tö ká i' erkewatke?
(Mateo 24.3-28; Lucas 21.7-24; 17.22-24)

³ E' ukuökj tə ie'pa míyal kabata kiē Olivo tkērka Skököl wé wöshaē eē. Jesús e' tkéser tə Pedro, Santiago, Juan ena Andrés e'pa tö ie' a ichaké bánet:

⁴ "Ichö sa' a: ¿mik íyi ekkē wamblərmi? ¿I' wa sō isuēmi tö iwamblərketke?"

⁵⁻⁶ Ie' iüté: "Taiē pē' datse e' chök tö ie'pa dör ye'. Icherarakitö: 'Ye' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', tə pē' kiterarakitö taiē. E' kuēkj a' tso' wösh wa as kē yi tö a' kitö'ù.

⁷ "Mik a' tö ibiyö tseé tö ká taiē wakpa ñippöke taiē wí a diä a, etä e' kē tö a' tkiuk. E' wake' tköraē, erē ká i' erwami e' kianeia.

⁸ Ká kuā'ki kuā'ki wakpa ñippöraē ñita. Nies í tö ká wöti'wēraē ká wa'ñe. Nies ká tseē wakpa tteraē bli tö taiē. Íyi ekkē dör erpa s'tsä weirketke kam ye' döne e' yöki ese. E' dör wes alaköl alā kurketke tə ikirirke es.

⁹ "A' e' kkö'nú. A' merdattsa s'shulökwakpa a tə a' burdaē siarē judiowak ñi dapa'wə wé a. Ie'pa tö a' keraē e' duöksr shulē s'wökirpa ena s'blüpa wörkj ye' ttē kuēkj. Es a' tö ye' ttē pakeraē ie'pa a.

¹⁰ Erē kam ká i' erwa e' yöki ye' ttē buaē e' kawötä pakē ká ulitane wakpa a.

¹¹ Mik a' menettša ttē shulökwakpa a, etä kē a' tkinuk ima a' e' tsatkömi. Mik e' kēwö de, etä kē a' ttöpa a' wápa er wa, e' skéie Wiköl Batse'r ttöraē a' wa. E' kuēkj ttē eraē Skököl tö a' a chē e' chö.

¹² Etä wēlepa tö iēl wömerattsa ttēwə, iyē tö ilä wömerattsa, ñies ala'r e' kōrakā iyē ena imi kkatök as ittöwə.

¹³ Sulitane tö a' sueraē sulü ye' ttē kuēkj. Erē yi e' tkēwə darērēē dōka bata ekkē, esepa tsatkērdaē.

14 “Íyi sulusi tò ì dör batse'r ia'wè ñáie e' tkërdaká wé kě ikawõtá tkèkà ee* (yi tso' yëkkuò i' sauk, e' éna iwà anú). Mik e' sué a' tò, etá wépa serke Judea e'pa tkóyalmi kabata a.

15 Yi tso' u bata kị ese kě dökwané weshkẹ íyí yóktsa, itkòshkarmi.

16 Ñies yi tso' kaneblók kañiká ese kě dökwané weshkẹ idatsi' yóktsa.

17 E' kěwō ska' ta alakólpa alá kúrketke ena alakólpa tsu' muke ilà a jwéstela ina esepa ta!

18-19 S'ditsó weirdaé taié shute kos kě s'we'ikule ekké mik ká yò' Skékól tò dō ikkè ta, ñies kos kě s'weirpa aishkuò ta ekké. E' kuekị ikió Skékól a as kě e' wamlër a' ta yuèdiò késka'.

20 E' kěwō kě wōöpawa Skékól tò, e'ma kě yi isie atukia ttsé'ka. Erè e' kěwō wōerawaitò, wépa shukitbakitò esepa dalèrmik.

21-22 “Kachòkwakpa e' kòraká e' chòk tò ie'pa dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ò ie'pa dör Skékól ttekól wele. E'pa tò ì kě or yi a ese weraé s'kitò'woie tò ie'pa tte dör mokié. Dō wépa shukit Skékól tò, esepa kitò'wèmi e' mú kitèrmi e'ma. E' kuekị yile tò iché a' a: 'Isaú, wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dur íé', ò 'Isaú, idur wje', e' ta kě a' tò iklò'war.

23 ¡A' tso' erki! Íyi ekké biyó chétkeyò a' a keweie.

Jesús dōrane olo ta' taié

(Mateo 24.29-35, 42, 44; Lucas 21.25-36)

24 “Erè s'weine e' kěwō tka, etá diwō wōtuirdawa, ñies si'wō kě wōñarpaia.

25 Bèkwō darolordaé ena ì kos tso' ká jai a e' wōtirdaé.

26 Etá ye' dör S'ditsó Alà, e' datse mò a diché ta' taié olo ta' taié, e' wèrdaé.

27 Skékól biyòchòkwakpa patkeramiyò wépa shukitbakyò, esepa dapa'ukka ek tsiní éme. Ie'pa tò iyuleraé ká wa'ñe dō wé ká i' bata erkerò ee ena wé ká jai bata erkerò ee.

28 “A' e' wōbla'ú tte ikkè wa iwà saú higo klò wa: Mik iulatska tso' ulòlòla ena erpa ikòyòk tskirdoká, etá a' wá ijcher tò duas dewatke tsinet.

29 Es ñies mik a' tò isué tò íyi ekké wamlërke, etá a' wá ijchenú tò ye' datskene, e' diwō dewatke tsinet.

30 Moki ye' tò a' a iché tò íyi ekké wamlërdaé wépa dör wes a' es esepa kam erwa e' yòki.

31 Kashuk ena ká i' erdawa, erè ye' tte michoé e' kě erpawa yès.

32 “Erè e' kěwō e' diwō kě jcher yi wá. Skékól biyòchòkwakpa tso' ká jai a, e'pa kě wá ijcher, ñies ye' dör Skékól Alà e' kě wá ijcher. S'yé é wá ijcher.

33 “A' kě wá ijcher wekké ta idiwò de, e' kuekị a' tso' erki, a' senú wòsh wa.

34 E' dör wes wèm ekòl mi'kea kamié ká kuá'kị a es. Ie' tò iché ikanè mèsopa a: 'U kkò'nú ña.' Etá kanè tuléatitò ie'pa bik ekké a. Ie' tò iché ie' ká wékkò kkò'nukwak a: 'Be' tso' wòsh wa.'

35 Es ñies a' tso' erki. A' kě wá ijcher mik ye' dör wes u wák es e' dotkene. Ye' dōmibitú ká tuinetke ekké alè, ká shabòts alè, dakro ane ekké alè ò ká ñine alè ta.

36 A' tso' wòsh wa dō' a' kuèwayò kapè a.

37 Ttè chéyò a' a, e' chekeyò sulitane a: ¡A' tso' wòsh wa!”

14

Judiowak wókirpa tò Jesús aleritsé klò'wèwa
(Mateo 26.1-5; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

* 13:14 Íyi sulusi...tkèkà ee: Mateo 24.15 saú.

¹ Ká bôt ẽ kianeia Judiwak Yépa Yêrulune Egipto e' kékô tkô'woie. Nies e' kékô ska' tã Pan Kê Yôule Iwölöwoka Wa e' kékô tkô'weke judiwak tã. Sacerdotepa wôkirpa ena s'wöbla'uk tte dalöiëno wa wakpa tã Jesús aleritsé kitô'wê iklô'wowa ttêwa.

² Ie'pa welepa tã iché:

—Kê sô wamblô Se' Yépa Yêrulune Egipto e' kékô a as pë' kê shutirka. E' kueki ie'pa éna iklô'wakwa ikité wa.

Jesús klô ki kiô masmas téka alaköl eköl tã
(Mateo 26.6-13; Juan 12.1-8)

³ Jesús minea Betania, Simón kiri'uk lepra bak, e' u a. Ie' tkëria mesa ki, e' dalewa alaköl debitu eköl e' wa kiô masmas kië nardo ese chökë tuë darërë, ese debitu. Kiô e' ukkuô yôule âk kië alabastro e' wa. Kiô ukkuô kuli' pëwaitô tã itéka Jesús wôkir ki.

⁴ Welepa uluneka ie' ki tã iñi a ichérak:

—¿I kueki alaköl tã kiô we'ikéwa?

⁵ Ituë darërë dôka s'kaneblô duas ek ské ekkë. Iwatormittsa s'siarëpa kimoie.

Etã suluë ie'pa tã alaköl e' paké.

⁶ Erë Jesús tã iché:

—Imuat bërë. ¿I kueki a' itsiriweke? Íyi buaë kanewé ie' tã ye' a.

⁷ S'siarëpa tso' kekraë a' shua, etã e'pa kimëmi a' tã mik a' ki ikiane e' tã. Erë ye' kë ku' kekraë a' tã.

⁸ Ie' tã iwé ye' a kos ie' a ior ekkë. Ie' kiô té ye' ki ye' kanéwoie kam ye' nu wôtërwa e' yôki.

⁹ Mokí ye' tã a' iché tã ká wa'ñe wé Skëköl tte buaë pakarke eë ipakardaë nies tã ie' tã i buaë o' ye' a. Es e' kê chöpawa yi éna.

Judas tã Jesús wômëttsa
(Mateo 26.14-16; Lucas 22.3-6)

¹⁰ Jesús ttôkatapa dabom eyök kí bôl, e' eköl dör Judas Iscariote, e' mia sacerdotepa wôkirpa ska' ichök tã ye' a Jesús mermittsa a' a.

¹¹ Mik e' tssé ie'pa tã, etã ittse'nerak buaë tã ikablé ie' a inuköl muk. Etã ie' tã kawô yulémi bua'iewa Jesús wômottsa.

Jesús bata chkéia ittôkatapa tã
(Mateo 26.17-29; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹² Kawô kië Pan Kê Yôule Iwölöwoka Wa e' kékô tsá diwô dewatke* E' diwô wa ie'pa obeja pupula cheke Judiwak Yépa Yêrulune Egipto, e' kékô tkô'woie. Etã Jesús ttôkatapa tã ie' a ichaké:

—¿Wé be' ki kiane tã sa' mi' kawô tkô'wekesô e' chké kanéuk be' a?

¹³ Ie' tã iché ie'pa bôl a:

—A' yú Jerusalén. Mik a' demi eë, etã wëm kueraë a' tã eköl, e' wã di' dami skauña a. E' itôki a' yú.

¹⁴ Tã u wé a ie' demi e' wák a ichô: 'S'wöbla'ukwak be' chakök ké: ¿Úshu wé a ie' tã kawô tkô'wekesô e' chké ñëmi ie' ttôkatapa tã?'

¹⁵ Ie' tã úshu bërë tso' kákke tso'tke kaneoule buaë, e' kkacheraë a' a. Eë ichké kaneu se' a.

* **14:12 Pan Kê Yôule Iwölöwoka Wa e' kékô:** Kawô e' tkô'weke judiwak tã dô ká kul, e' tsá diwô kiërakitô Se' Yépa Yêrulune Egipto e' kékô.

¹⁶ Età ie'pa böi míyal Jerusalén tã íyi ulitane kuérakitö wës ie' tō iché es. Eë chkè kanewérakitö kawö tkö'woie.

¹⁷ Mik kã tuine, etã ie' debitu ittökatapa dabom eyök kí böi, e'pa tã.

¹⁸ Mik ie'pa e' tulésér chkök, etã ie' tō iché ie'pa a:

—Mokí ye' tō a' a ichè tō a' eköl tō ye' wömerattsã. E' wák tso' ye' tã chkök.

¹⁹ Etã ie'pa erianekã taië tã ie'pa tō ie' a ichakémi eköl eköl:

—¿Ye' alé idir?

²⁰ Ie' tō iiuté:

—E' dör a' dabom eyök kí böi tso' ye' tã pan nuuk tka' etkë a ñè, e' eköl.

²¹ Ye' dör S'ditsö Alà e' tã itköraë wës itso' kitule Skëköl yëkküö kí es. Erë wëstela ina yi ye' wömekettsã e' tã. ¡Buaë idir wëm e' a tō kë ikunúpa!

²² Ie'pa tso'ia chkök, e' shua pan klö'wëitö, e' kí wëstela chéitö Skëköl a tã iblatéitö watie ie'pa a tã ichéitö:

—Pan së dör ye' chkã, e' ñú a' tō.

²³ E' ukuökí tkã a vino tso', e' klö'wëitö, e' kí wëstela chéitö Skëköl a tã ie'pa ulitane tō tkã e' wayé.

²⁴ Ie' tō iché ie'pa a:

—Vino së dör ye' pë. Ye' tterawã e' pë' tërdaë taië, e' wa ttè pa'ali me' Skëköl tō, e' wã de. E' wa pë' taië tsatkërdaë.

²⁵ Mokí ye' a' a ichè tō vino kë yepaiayö dö mik i blúie Skëköl tso' e' kéwö de etã. Mik ide, etã iskà yeraneyö a' tã.

Pedro tō icheraë tō ie' kë wã Jesús suule

(Mateo 26.30-35; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

²⁶ Etã ie'pa tō Skëköl tseittsé, e' ukuökí tã ie'pa míyal Olivo kébata a.

²⁷ Jesús tō iché ie'pa a:

—A' ulitane tköyaldäë. A' ye' meatdaë ekörla. E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkküö kí es, e' tō ichè: 'Obeja kkö'nukwak ttewaraëyö, etã obeja pordami wí a diã a.'†

²⁸ Erë mik ye' ttëwã shkenekane, e' ukuökí tã ye' miraë Galilea a' yökí kewe.

²⁹ Pedro tō ie' a iché:

—Erë ie'pa ulitane be' memiat ekörla, erë ye' kë tō be' mepaät.

³⁰ Ie' iiuté:

—Mokí ye' tō be' a ichè tō i' nañewe, kam dakro skã arne, e' yökí be' tō icheraë mañatökicha tō be' kë wã ye' suule.

³¹ Erë Pedro tō ikí ché ia kröröë:

—Erë ye' ttëwamirakitö be' tã, erë kë ye' ichepa tō kë ye' wã be' suule.

Etã ie'pa ulitane ttöke es ëme.

Jesús tté S'yë tã Getsemaní

(Mateo 26.36-46; Lucas 22.39-46)

³² E' ukuökí tã ie'pa míyal kã kië Getsemaní eë. Jesús tō iché ittökatapa a:

—A' ațe tulur íe, ye' mĩa ttök S'yë tã.

³³ Pedro, Santiago ena Juan e'pa mítser iwa e' tã. Etã ie' erianemi chke-newami taië.

³⁴ Ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' eriane taië tšeskua ye' ttëwamiitö ekkë. A' e' tsúat íe, kë a' kapökwa.

³⁵ E' ukuökí ie' mĩa wishkë tã ie' e' kéutër wöwakköt ískí tã ikiéitö Skëköl a tō i tköraë ie' tã, e' diwö tköami ie' kí, e' tã itköüü.

† 14:27 Zacarías 13.7

³⁶ Ie' ichè: “A yëwöla, íyi ulitane ormi be' a. Ì tköraë ye' ta' e' dör wës íyi bacha'bachaë yëwasö es. E' ulà a ye' yöttsa. Erë kě iwär wës ye' kị ikiane es, iú wës be' kị ikiane es.”

³⁷ E' ukuökị ta' ie' dene wé ittökataka tulur eë ta' ie'pa kuéitö kapödtulur. Ie' tö iché Pedro a:

—A Simón, ¿be' kapowa? ¿Kě be' wà kapèwà wöklöne dö hora ek è?

³⁸ Kě a' kapökwa. A' ikiö Skëköl a' as i sulu tö a' erkiöwëke ese kě e' alöka a' kị. Mokị a' éna i buaë wák, erë a' diché kě dë'ka iwà uk, e' kuëkị a' a' darërëë idir.

³⁹ Ie' míane ta' tté Skëköl a' wës kewe itté es.

⁴⁰ Mik ie' dene ta' ie'pa kuéneitö kapödtulur; ie'pa wöbla surirkewa kapè wà e' kuëkị. Ie'pa kě wà tté kune ie' iutoie.

⁴¹ Ie' skà míane ttök S'yé ta' e' dene, i' ta' idare mañatökicha, e'ta' ie' tö iché iarak:

—¿A' kapötulurìa enukeià? Wë' a' kapowa. Ye' dör S'ditsö Alà, e' diwö dekatke mèttsa pë' sulusipa ulà a.

⁴² A' e' kókà, yi tö ye' wömekettsa, e' dotke i' ta'. Mishka ie' panuk.

Jesús klö'wéwà ibolökpa tö

(Mateo 26.47-56; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

⁴³ Jesús tso'ia' ttök, e' dalewa ittökataka dabom eyök kị bö, e' eköl kiè Judas, e' debitu pë' ta' taië. E' wakpa debitu tabè kị ena kal wölö kị. Ie'pa patkë'mi sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa ena judiowak kuëblupa ekkëpa tö.

⁴⁴ Judas dör iwömmëttsa e' tö ie'pa a' iyë'bak: “Wé shkë'wéyö wöalattse wa, e' dör ie', iklö'úwà a' tö ta' itsúmi kkö'naule buaë as kě itköshkar.”

⁴⁵ Eta' ie' e' skéwà Jesús o'mik ta' iché ia:

—¡A S'wöbla'ukwak!

Ta' iwöalattséwaitö.

⁴⁶ Eta' Jesús klö'wéwà pë' tö.

⁴⁷ Erë ie'pa iëter eë, e' eköl tö itabè yéttsa ta' e' wa sacerdote kibi e' kanè méso kukuöña téttsa.

⁴⁸ Eta' Jesús tö ichaké pë' ekkëpa a:

—¿Ì kuëkị a' bitë ye' klö'ukwà tabè kị kal wölö kị wës akblökwakpa klö'wéwà es?

⁴⁹ Kekraë ye' bak a' shuà s'wöbla'uk Skëköl wé a, erë a' kě wà ye' klönewa. Erë i' tköke as itkö wës itso' kitule Skëköl yëkuö kị es.

⁵⁰ Eta' ittökataka kôs tkayalmi tö iméat ekörla.

⁵¹ Erë duladula eköl dowà ie' itökị e' patrëwäbitu kà' kishuo wa, e' klö'wëwarakitö,

⁵² erë idatsi' ppeeatitö wak tkashkarmi sume.

Jesús demi ie'pa wà Judiowak wökir kibipa wörki

(Mateo 26.57-68; Lucas 22.54-55, 63-71; Juan 18.12-14, 19-24)

⁵³ Jesús tsémirakitö sacerdote kibi ska'. Eta' eë sacerdotepa wökirpa malepa ena judiowak kuëblupa ena s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa kôs daparke.

⁵⁴ Pedro datse ie'pa itökị kāmiië dötsa sacerdote kibi u pamik, eta' eë ie' e' tséat tkër Skëköl wé shkëkpa ta' bö' baiklök.

⁵⁵ Eta' sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökirpa malepa tö tté yuleke Jesús kkatöie as ie'pa tö iwömmëttsa ttëwà, erë kě ie'pa wà i' tté kune ikkatoie.

⁵⁶ Taië pë' de ie' kkatök kachè wa, erë ie'pa tté kě dë'ttsa ñittsëë.

⁵⁷ Welepa tö ie' kkatëmi kachè wa ta' ichérakitö:

58 —Sa' tō ie' t̥sē'wə ichök tō Skëköl wé yō' s'ditsö tō i', e' olo'yerawaitö t̥a iské, kē yōne s'ditsö wə, ese yuérakaneitö k̥a mañat shuə.

59 Erē ie'pa t̥tē kē dē't̥tsə ñittsēē.

60 Et̥a sacerdote kibi e' kēk̥a iyamipa shuə, t̥a Jesús a ichakéitö:

—Kē be' ie'pa i̯utek̥u' yēs? ¿Ñe' ie'pa be' k̥kateke, e' dör i'?

61 Erē Jesús siwə'blēwə ie'pa yōk̥i, kē ie' wə i̯ i̯tēne.

Sacerdote kibi ie' sk̥a chaké:

—¿Be' dör wé pairine'bit̥u' idi' wa sa' blúie e'? ¿Be' dör Skëköl k̥ikaulek̥a tajē e' Alà?

62 Jesús ie' i̯tē:

—Tō, ye' idir. Ye' dör S'ditsö Alà e' suerāē a' tō tkēr̥k̥a Skëköl diché t̥a' i̯yi ulitane tsat̥a e' ulā bua'kka dalōiērt̥a' tajē. Ñies ye' datskene k̥ashuk̥ a' mò a' e' suerāē a' tō.

63 Et̥a sacerdote kibi e' datsi' jchéē ikkachoie tō ilunek̥a t̥a ichéitö:

—¿Ie se' k̥i ikkatōkwakpa k̥i kiarmiia?

64 A' itt̥sē tō ie' e' chō tō ie' dör Skëköl Alà, e' wa ie' tso' Skëköl chök suluē. ¿Wes a' iweke?

Ie'pa ulitane ñi sini'kuē tō ie' iane iwiie, e' kuēk̥i ik̥awōt̥a t̥tēwə.

65 Ie'pa welepa wirituēmi ik̥i ñies iwōbla pabakéw̥arakitö t̥a it̥erakitö t̥a ichakérakitö:

—Be' dör Skëköl t̥teköl, e' ma sa' a' ichōk̥a ¿yi tō be' té?

Et̥a Skëköl wé shkëk̥ipa tō ippé iwō k̥i tajē.

Pedro tō iblé tō kē ie' wə Jesús suule

(Mateo 26.69-75; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18,25-29)

66 Pedro tk̥eria̯ isk̥i u pamik, e' dalewa tayēla debit̥u' e' dör sacerdote kibi e' kanē méso eköl.

67 Ie' Pedro sué bö'iklök, t̥a isuēitö krereē t̥a ichéitö i̯a:

—Be' ñies dör Jesús Nazaret wak e' klé eköl.

68 Pedro tō iblé. Ie' tō iché:

—Kē ye' wə ie' suule. Ye' kē éna iane tō i chök be' tso'.

Et̥a ie' e' yēt̥tsə ukkō a. E' wōshaē dakro ane.

69 Kanē méso ñe' tō Pedro suéne t̥a ie' e' kēk̥a ichök imalepa a:

—Ie' i' dör Jesús klépa e' eköl.

70 Erē Pedro tō isk̥a bléne. E' kuölö t̥a wépa tso' ee ñies e'pa tō iché ie' a:

—Be' dör Galilea wak, e' kuēk̥i mok̥i be' dör ie'pa éltē wak.

71 Ie' tō iché:

—¿Skëköl wör̥k̥i ye' iché tō wēm chök a' tso' e' kē suule ye' wə! Kē idör es, e' ma as ye' kichat̥ēr.

72 E' wōshaē t̥a dakro ane etōkichane, t̥a ie' éna ianewə tō Jesús tō ie' a i̯yē': 'Kam dakro sk̥a arne e' yōk̥i be' icheraē mañatōk̥icha tō be' kē wə ye' suule.' Et̥a ie' i̯ék̥a tajē.

15

Jesús m̥it̥ser Pilato wör̥k̥i

(Mateo 27.1-2,11-14; Lucas 23.1-5; Juan 18.28-38)

1 Mik k̥a ñine, et̥a sacerdotepa wör̥kirpa ena judiowak kuēblupa ena s'wōbla'uk t̥tē dalōiēno wa wakpa ñi dapa'wék̥a t̥a Jesús aleritsétke. Ie'pa wə im̥it̥ser moulewə mé Pilato a.

2 Pilato tō ichaké ie' a:

—¿Be' dör judiowak blú?

Ie' iüté:

—Tö, wes be' iché, e' ma es idir.

³ Sacerdotepa wökirpa tö ie' kkaté tajë.

⁴ Etä Pilato tö iskà chakéne:

—Ñekkë ie'pa be' kkaté ¿e' ttsébö? ¿Ì kuekì e' kě iütébö?

⁵ Erë ie' kě wā iütëne, e' tö itkiwëwā darërëë.

Jesús métsa ttëwā

(Mateo 27.15-31; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16)

⁶ Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' këwö wa Pilato wöblar s'wötëulewā s'wöto wé a ese yöktsā eköl émine wé kié pë' tö e'.

⁷ Wëm kié Barrabás e' tso' wötëulewā s'wöto wé a imalepa sulusipa tā. Ie'pa wā s'kötulewā mik ie'pa e' ka'kā ñippök romawakpa tā etä.

⁸ Tā pë' debitu Pilato ska' e'pa tö ikié ie' a tö iü wes iwöblar es.

⁹⁻¹⁰ Ie' tö isuëwā tö ukyëne wa sacerdotepa wökirpa tö Jesús me'ttsā ie' ulā a. E' kuekì ie' tö ichakérak iā:

—A' judiowak blü ¿e' émineyö?

¹¹ Erë sacerdotepa wökirpa tö pë' shutiwëkatke as ie'pa tö kiö Pilato a tö Barrabás yötttsā Jesús skéie.

¹² Pilato tö ichakéne:

—Etä ¿wes a' kì kiane tö ye' tö wëm kié a' tö judiowak blü e' wë?

¹³ Ie'pa iüté aneule:

—¡Iwötōwā krus mik!

¹⁴ Ie' tö ichaké ie'pa a:

—¿Ì kuekì? ¿Ì sulu wambléitö?

Erë ie'pa kī arke:

—¡Iwötōwā krus mik!

¹⁵ Ie' atāk buaé ie'pa tā, e' kuekì Barrabás yëttsaitö. Etä Jesús ppök patkëmitö tsa' bata daloie wa. E' ukuökì tā ie' tö imëttsā wötëwā krus mik.

¹⁶ Etä ñippökwakpa wā Jesús mitsër ká e' wökir u kié Pretorio e' shua wé ulat tso' áie eë. Eë ie'pa tö ñippökwakpa malepa kiëttsā dapa'wë ek tsiní ëme.

¹⁷ Ie'pa tö datsi' mat daloshdalosh ese iéka Jesús kī blu'ie. Nies dika'kicha yuérakitö wöshkiie tkékarakitö iwökir kī blu'ie iwayuoië.

¹⁸ E' ukuökì tā ie' wayuémirakitö aneule:

—¡Be' dör judiowak blü! ¡Be' kīkökkā sa' tso'!

¹⁹ Etä ippémirakitö tajë iwökir kī kuaköl wölö wa ena iwiri tuérak iki ena ie' e' tulëserak kuchë kī iwörkī iwayuök tö sū sa' be' daloië.

²⁰ Mik iwayué one, etä datsi' mat daloshdalosh, e' yëttsarakitö tā iwák datsi' iékanerakitö iki tā imitsërak iwa wötëwā krus mik.

Jesús wötëne krus mik

(Mateo 27.32-44; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

²¹ Ñippökwakpa tö wëm kié Simón dör Cirene wak, e' kué ñalā kī, e' datse bānet micho Jerusalén. Ie' dör Alejandro ena Rufo yë. Ie' kě ie'pa tö Jesús krus tsukmi.

²² Ie'pa wā Jesús mitsër ká kié Gólgota eë. (Gólgota e' wā kiane chë s'wökirdiche.)

²³ Etä vino shutuule kapöli kié mirra e' wa, ese mé Jesús a yë, erë kě ie' wā iyanewa.

²⁴ Etä iwötérakitö krus mik. E' ukuökì tā ie'pa iné ñi ma'woie suë tö wes ie'pa tö Jesús datsi' blatemi ñi a.

²⁵ Mik ie'pa tō iwōtēwā krus mik, eṭa diwō de sulitu (9).

²⁶ Kaltak tso' e' kī itso' kitule tō ichē: "I' dōr judiowak blú e'", e' dōr iwā kkachōie tō i nuí kī ie' wōtēnewā krus mik.

²⁷⁻²⁸ Nies wēpa bōl akblōkwakpa wōtēwarakitō krus mik, ekōl iulā bua'kka, ekōl iulā bakli'kka.

²⁹ Pē' tkōke ee e'pa tō icheke sulu, iwōkir wōtiukerak iwōa, es ichekerakitō:

—Íkēta, be' se tō Skēkōl wé tkekettsa eṭa ká mañat ē tā be' tō iyuékane!

³⁰ ¡E'ma be' e' tsatkō, be' e' ōwa krus se mik!

³¹ Es nies sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa tō Jesús wayueke. Ie'pa tō icheke ñi a:

—Q'kapa tsatkéitō erē ie' wák kē a e' tsatkēr.

³² Mokī ie' dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie, mokī ie' dōr se' Israel aleripa e' blú, e'ma as ie' e' ōwa krus wí mik, e' iarma tā se' erblōmi ie' mik.

Wēpa wōtēne ie' tā krus mik e'pa tso'ñak ie' chōk suluē.

Jesús duowa

(Mateo 27.45-56; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30)

³³ Mik diwō de bata a, eṭa ká mīa ttsettseē ká wa'ñe dō tsáji diwō de mañat ekkē.

³⁴ E' wōshā tā Jesús anekā taiē tā ichē: "Eloí, Eloí, ¿lemá sabactani?" (e' wā kiane chē: A ye' Kēkōl, a ye' Kēkōl, ¿iōk be' ye' we'ikéttsa?)

³⁵ Welepa tso' ee, mik e'pa tō ttē e' ttsē tā ichérakitō:

—¿A' ittse? Ie' tso' Skēkōl ttekōl bak kiē Elías, e' kiōk.

³⁶ Eṭa ie'pa ekōl tunemi tō suiyōk nuwēkā vino shkōshkō wa e' tkékaitō kuakōl bata kī tā itkéwā ikkō mik as ikuyōitō. Ie'pa tō ichē:

—Imúat bēr, ipanusō suē tō Elías datse iōkwa.

³⁷ Jesús anekā taiē tā isiwa' bata tké.

³⁸ Eṭa Skēkōl wé a ie'pa wā datsi' buririē ese shūkvar u blatoie e' jchēnane kákke dōttsa iski.

³⁹ Eṭa Roma ñippōkwakpa ekōl dōr capitán e' durshkō Jesús wōmik. Mik e' tō isué tō wēs Jesús duowa, eṭa ichéitō:

—Mokī, wēm wí dōr Skēkōl Alá je'.

⁴⁰ Nies alakōlpa iēter ee ie' kī sauk kamiē. E' shuā ekōl dōr María Magdala wak. Iēkōl dōr María e' dōr Santiago tsirla ēk ena José, e'pa mī. Iēkōl dōr Salomé.

⁴¹ Alakōlpa e'pa bak shkōk Jesús tā ena ikime' mik ibak Galilea eṭa. Nies alakōlpa skā tso' taiē dé'bitū Jesús tā dō Jerusalén.

Jesús nu wōtēne

(Mateo 27.57-61; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ E' diwō dōr judiowak a íyi kanéwōie eno diwō yōkī. Ká tuirketke* e' kuēkī wēm ekōl kiē José Arimateawak, e' kēsik iéwā tā imiā Jesús nu kiōk Pilato a blēwā. Ie' dōr judiowak wōkirpa e' ekōl dalōiērtā taiē ese. Nies ie' tso' i' blúie Skēkōl tso' e' kēwō panuk.

⁴⁴ Pilato tkinewā tō Jesús duowatke, e' kuēkī ie' tō icapitán kiē chakē tō mokī Jesús duowatke.

⁴⁵ Mik ie' wā ijchēnewā, eṭa ie' tō Jesús nu kēwō mé José a tsēmī.

* **15:42-43 Ká tuirketke:** Judiowak ttē dalōiēno tō ichē tō s'nu kē tserta'mi eno diwō a. Eno diwō e' tkērkwāmi Viernes ká tuine ekkē. Nies kē idōr buaē ie'pa a tō s'nu at áie nañewe. E' kuēkī José Arimateawak éna Jesús nu akwa blēwā bet kam ká tuir e' yōkī.

⁴⁶ E' ukuöki ta José tö datsi' ukuö bua'bua saruru ese tué et. Jesús nu éwaitö krus mik, e' patrëwaitö datsi' ñe' wa bléwa ákuk biule s'nu blóie ese a. Eta ákuk kkö wötëwaitö ák bërie wa.

⁴⁷ Wé Jesús nu menëwa e' sué María Magdala wak ena María dör José mì, e'pa tö.

16

Jesús shkenekane

(Mateo 28.1-10; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

¹ Mik eno diwö tka, eta María Magdala wak ena María dör Santiago mì ena Salomé e'pa tö kiö masmas bua'bua ese tué mí ie'pa wa tèka Jesús nu kî.

² Eta domingo bla'mi erpa diwö tskine ta ie'pa míyal wé Jesús nu blène ee.

³ Ie'pa ñi á iché:

—¿Yi tö se' a ák yëmittsa ákuk kkö a?

⁴ Erë mik ie'pa tö iweblé, eta ie'pa tö isué tö ák rratune bánet. Ák e' dör bërie.

⁵ Mik ie'pa dewa ákuk a, eta ie'pa tö isué tö duladula tkër eköl ulá bua'kka, e' datsi' saruruë batsjë. Ie'pa tkinëwa iyöki.

⁶ Erë ie'pa tö iché ie'pa a:

—Kë a' tkinukwa. Ye' éna iane tö a' tso' Jesús Nazaret wak kötëwa krus mik e' nu yulök. Erë kë iku' íe, ie' shkenekane. Wé ie'pa tö ime'wa e' tö weblö.

⁷ A' yú Pedro ena ittökatapa malepa a ibiyö chök tö ie' mitke a' yöki kewe Galilea. Eë a' tö ie' suëraë wës ie' tö a' a iyë' es.

⁸ Alakölpa tkinëwa painéka tajë, e' kuëki ie' e' yélur ákuk a tkayalmi. Ie'pa suane, e' kuëki kë wa i yëne yi a.

María Magdala wak tö Jesús sué

[
⁹ Jesús shkenekane domingo bla'mi, e' ukuöki ta ie' e' kkaché kewe María Magdala wak a, e' a ie' tö aknamapa bak kul (7) e' trëq'yal.

¹⁰ Eta alaköl e' míá ibiyö chök wépa bak shkök Jesús ta e'pa a. Ie'pa eriarke jù tulus siarë.

¹¹ Erë mik ie'pa ittse tö Jesús shkenekane ñies tö alaköl ñe' tö isué, eta kë ie'pa wa iklöne.

Jesús ttökatapa böi e'pa tö ie' sué

(Lucas 24.13-35)

¹² E' ukuöki ta ittökatapa böi shkörämi micho bánet, eta ñälä kî Jesús e' kkaché ie'pa a, erë iwër kua'kî.

¹³ Eta ie'pa míyal ibiyö chök imalepa a, erë ñies kë ie'pa wa ittö klöne.

Jesús tö ittökatapa patké s'wöbla'uk

(Mateo 28.16-20; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁴ E' ukuöki ta Jesús e' kkaché ittökatapa dabom eyök kî eköl e'pa a. Ie'pa tulus chkök e' dalewa ie' de. Wépa tö ie' shkenekane e' sué, e'pa ttö kë klöne ie'pa wa, ie'pa er darërë e' kuëki. E' kî ie' tö ie'pa unëlor.

¹⁵ Eta ie' iché ie'pa a: “A' yú ká wa'ñe ye' tté buaë e' pakök sulitane a.

¹⁶ Yi erblé ye' mik ta ie' e' wöskuëe esepa tsatkërdaë. Erë yi kë erblène ye' mik esepa kichatërdaë.

¹⁷ Wépa erblöke ye' mik esepa tö i kë or yi a ese weraë iwà kkachöie. Ye' ttö wa ie'pa tö aknamapa trë'werattsä, ñies ie'pa a imeraë ttoie s'ttö kua'kî kua'kî wa.

¹⁸ Tkabě chők klö'wéwā ie'pa tō ulā wa ö kapöli sulusi yéwarakitö, e' tã kě ie'pa döpa wēs. Nies ie'pa ulā murakā s'kirirke esepa kī tã ibuardane.”

Jesús mīkane ká jai a
(Lucas 24.50-53)

¹⁹ Mik Skëképa Jesús ttē e' ché ɔne, etā ibutséka mīā ká jai a tã eē ie' tkésēr Skëköl ulā bua'kka.

²⁰ Etā ittōkatapa míyal ká wa'ñe Jesús ttē buaē pakök. Skëképa Jesús tō ie'pa kímé, ì kě ɔr yi a ese uk. E' wa ie' tō iwā kkaché tō ie' ttē dör moki.]*

* **16:20** Yëkkuö kéchke wēle tō 16.9-20 kī kuōtkéka. Ttē e' kě ku' yëkkuö kéchke bua'ie ese kī.

Jesús Tté Buaë Kit Lucas tò Lucas

Wëm tò yëkkuò i' kit e' wák kiè Lucas. Ie' tò ikit wëm eköl kiè Teófilo e' a. Welepa tò ibikeitsè tò Teófilo dör romawak eköl ena ie' dör kèkèpa taiè ese. Lucas tò ie' a yëkkuò i' kit as i' o' Jesús tò ena i wa s'wöblao'itò e' jcherwà ie' wà yësyèsè.

Yëkkuò i' k_i Lucas tso' ikkachök tò Jesús dë'bitu sulitane tsatkök, Israel aleripa ena pë' ulitane. Jesús kè dë'bitu Israel aleripa ë a. Lucas tò ichè tò Jesús kune' ká i' k_i sulitane kimoie. Nies Lucas k_i ikiane tò s'wà ijcherwà tò Jesús dë'bitu iYë kkachök se' a.

Ì tso' kitule Colosenses 4.14 ena Filemón 24 ena 2 Timoteo 4.11, e' wa se' wà ijcher tò Lucas bak Pablo wapiöuk. Welepa tò ibikeitsè tò ie' kè dör Israel aleri. Ie' bak kaneblök s'kapeyökwakie. Nies welepa tò ibikeitsè tò ie' tò yëkkuò i' kit ká kiè Roma eë Jesús kune' e' k_i duas de dabom teryök (60) ena dabom kuryök k_i sulitu (79) e' shu ulat.

Ttè tsá kitule

¹⁻³ A kèkèpa taiè Teófilo, ì o' Jesús tò sa' shua mik ibak ká i' k_i età, e' paka' sa' a wépa itsá su'bitu dô ibata ekkè e'pa tò. Ie'pa dör Jesús ttè buaë e' kanëukwakpa. Taiè sa' malepa imao' shtë yëkkuò k_i, erè kè idë'ttsa wës ikiane shtë es. E' kuëk_i ye' tò iwà chakéwà bua'iewa itsá dô ibataë. Es ye' isuë tò buaë idir shtëmi be' a yëkkuò i' k_i seraa wës ibak es

⁴ as be' éna iar tò ttè wa be' wöblane, e' dör mok_i.

Juan S'wöskuökwak kurke e' biyöyëne

⁵ Mik Herodes bak judiowak blúie età sacerdote tso' eköl kiè Zacarías. Judiowak sacerdotepa ñi dapa'oule erule erule kaneblök Skëköl wé a. Zacarías dör sacerdotepa erule kiè Abías wakpa e' eköl. Ie' alaköl kiè Elisabet, e' dör nies sacerdotepa ditséwö wës iwëm es.

⁶ Ie'pa bül serke yësyèsè Skëköl wöa. Ie'pa tò Skëköl ttè me'bak dalöiëno, e' dalöieke buaë, kè k_i i sulu ttè ta'.

⁷ Erè Elisabet kè dötä' alàè. Nies ie'pa bül dör kèkèpalatke.

⁸ Etökicha tã mik Zacarías ena imalepa kàne iwakanéuk Skëköl wé a,

⁹ età ie'pa iné ilè wa wës ie'pa wöblar es isuöie tò yi kàne shkôkwà Skëköl wé shua iyi masmas ña'uk Skëköl a. Età idettsa tò Zacarías kawötã shkôkwà.

¹⁰ Mik ie' tso' Skëköl wé shua iyi masmas ña'uk, e' dalewa taiè s'daparke urk_i ttök S'yë ta.

¹¹ E' wöshã tã Skëköl biyöchökwak eköl e' kkachéwà ie' a kã' tso' iyi masmas ña'woie Skëköl a e' ulà bua'kka.

¹² Mik ie' tò Skëköl biyöchökwak sué tã ie' tkinewã suane taiè iyöki.

¹³ Etã biyöchökwak tò iché ie' a:

—A Zacarías, kè be' suanuk. Ì kiè be' tò Skëköl a, e' meraëitò be' a. Be' alaköl dör Elisabet, e' döraë alàè, e' wák wëm. Ie' kiè mûkã a' tò Juan.

¹⁴⁻¹⁵ Ie' döraë kèkèpa taiè Skëköl wöa. E' kuëk_i e' be' ttsë'weraë buaë kaneë. Nies ie' tò taiè pë' ttsë'weraë buaë. Ie' kè ì shkôshkô yepa. Kãm ie' k_iur etã Wiköl Batse'r döraë ie' k_i taiè.

¹⁶ Ie' tò Israel aleripa taiè, e' kerane ie'pa Këköl yulökne.

¹⁷ Ie' dōraē Skēkōl yōkī kewe ittē pakōk. Ie' tō ipakeraē Wikōl Batse'r diché tajē e' wa wēs Skēkōl ttekōl kiē Elías bak ká iaiāē es. Ie' ipakeraē as iyē er buarne ila'r kī ena ila'r er buarne iyē kī. Nies ipakeraēitō as wēpa tō Skēkōl ttē dalōsewēwa, esepa ē' wōbla'ū senuk yēsēsē. Es ie' tō ie'pa patteraē Skēkōl datse' e' panoie.

¹⁸ Eta Zacarías tō Skēkōl biyōchōkwak ā ichaké:

—ǀ wa be' ye' a ikkachēmi tō ttē e' dōr moki? Ye' dōr kēkēpalatke. Nies ye' alakōl dewatke kēkēpalatke, tā ǀwes sa' alala kōkāmīa?

¹⁹ Ie' iūtē:

—Ye' dōr Gabriel. Ye' kanēblōke Skēkōl ā. Ie' ye' patké ttē buaē i' chōk be' ā.

²⁰ Erē be' kē wā ye' ttē klōne, e' kuēkī be' ttō wōblērdawā kē ttōpaia dō mik be' alā kune eta. Mik i' chéyō be' ā e' kēwō de, eta be' ttōrane.

²¹ E' dalewa ie'pa tso' Zacarías panuk u'rki, e'pa tō ibikeitsé, “ǀ tō ie' wōklō'wé, e' kē dōtsa bet Skēkōl wé a?”

²² Mik ie' dettsa, eta ie'pa tō isuē tō ie' ttō wōblēnewa, kē ie' ttoia tā ulā ē wa ie' tō iwā kkachē ie'pa ā. Eta ie'pa ēna iane tō ilē suēitō kabsueie. Es ie' ate me'ie.

²³ Mik ie' kanē one Skēkōl wé ā, eta imiane iu ā.

²⁴ E' ukuōkī tā ie' alakōl Elisabet duneka. Ie' ē' tkēwā iu ā dō si' skēl, kē dē'ttsa wérō.

²⁵ Ie' tō iché, “Ikēpa Skēkōl tō alā mé ye' ā. Es ie' er buaē ché ye' ā, ekkē ye' jaēne.”

Jesús kurke e' biyō yēne

²⁶ Elisabet duneka e' kī si' de terōl, eta Skēkōl tō ibiyōchōkwak kiē Gabriel, e' patké Nazaret, ká e' ate Galilea.

²⁷ Eē busi serke ekōl kiē María. Ie' kam ser wēm tā, erē ie' ttē meule wēm ekōl kiē José e' ā senowa ie' tā. José dōr blu' bak kiē David e' aleri ekōl.

²⁸ Eta Skēkōl biyōchōkwak dewā wē María tkēr eg, tā ichéitō ie' a:

—ǀs be' shkene? Skēkōl er buaē ché be' ā. Ie' tso'ie be' tā.

²⁹ Ttē e' tō María tkiwēwā tā ibikeitséitō, “ǀlōk ye' shké'wé es?”

³⁰ Eta Skēkōl biyōchōkwak tō iché ie' ā:

—A María, Skēkōl er buaē ché be' ā, e' kuēkī kē be' suanuk.

³¹ Be' durkaraē, be' alā kurdaē wāk dōr wēm, ikiē mukābō Jesús.

³² Ie' dōraē kēkē tajē, dalō tajē. Ie' kirdaē Skēkōl dōr íyi ulitane tsata, e' Alā. Skēkōl tō ie' merakā blu'ie wēs iyē bak kiē David es

³³ as Jacob aleripa wēttsūtō blu'ie kekraē kē erta'wa.

³⁴ Eta María tō ichaké Skēkōl biyōchōkwak ā:

—Kam ye' ser wēm tā, eta ǀwes i' ché be', e' wā tkōmi ye' tā?

³⁵ Skēkōl biyōchōkwak iūtē:

—Wikōl Batse'r dōraē be' kī, Skēkōl dōr íyi ulitane tsata e' diché ardaē be' kī. E' kuēkī be' alā kurdaē, e' serdaē Skēkōl ē ā. Ie' kirdaē Skēkōl Alā.

³⁶ Nies be' yami kiē Elisabet kēkēpalatke cheke tō kē idōtā alāē, e' alā kurdaē. Si' i' wa tā ie' kī ide si' terōl.

³⁷ ǀ kos or Skēkōl ā, kē i' ku' darērē ie' ā wē.

³⁸ Eta María tō iché:

—Ye' dōr Skēkōl kanē méso, as ie' tō iū ye' tā wēs be' iché es.

Eta Skēkōl biyōchōkwak mīa.

María mīa Elisabet pakōk

³⁹ E' ukuöki ta María dali ié ta imía bet Elisabet pakök. Elisabet serke Judea ka döer kabataie ee.

⁴⁰ Mik ie' dewa Zacarías u a, eta ie' tö Elisabet shke'wé.

⁴¹ Mik e' ttsé Elisabet tö, eta ilä wötü'ne taié ie' shua ta Wiköl Batse'r de iki taié.

⁴² Ie' ttémi darërëé ta ichéitö María a:

—Skököl er buaé ché be' a alakölpa ulitane tsata. Nies ie' er buaé ché be' alä kurmi e' a.

⁴³ Ye' siarë z'wes e' a ie' er buaé ché tö ye' Këkëpa mi e' de ye' pakök?

⁴⁴ Mik be' tö ye' shke'wé e' ttsé yö, e' bet ta ye' alä wötü'ne ye' shua ittsé'ne buaé e' kuëki.

⁴⁵ I yë' Skököl tö be' a, e' klö'wébö tö iwä tköraé, e' kuëki ayëcha buaé be' döer.

⁴⁶⁻⁴⁹ María tö iché:

“Ye' döer Skököl kanè méso ësela siarë ese ë, erë e' ska' ie' er de.

E' kuëki ie' kikekëka ye' tö.

Ie' döer ye' tsatkök'wak, e' tö ye' ttsé'wëke buaé.

Ie' diché taié iyi ulitane tsata, e' tö i buaé shütëé wé ye' a.

E' kuëki i'tami ye' yërdaé: ¡Ayëcha buaé!

¡Skököl döer batse'r!

⁵⁰ Wëpa tö ie' dalöieke, esepa suëke ie' tö këkraé er siarë wa.

⁵¹ I kë or yi a ese wëitö idiché taié wa:

Pë' e' tsökä taié esepa tö i bikeitseke wë ese wöklö'wëitö.

⁵² Kä wökirpa uyëttsaitö ikulé ki,

e' skéie s'siarëpa tkékaitö.

⁵³ Wëpa siarë kë wa i ku' nê,

esepa a i buaé méitö taié.

Erë inuköl blúpa esepa patkémiitö ulä wöchka.

⁵⁴ Israel aleripa döer ie' kanè mésopa.

Kä iaiäé ie' tö ie'pa a iyë' tö ie' tö ie'pa sueraé er siarë wa.

Ttë e' kë chë'wa ie' éna.

⁵⁵ Es ie' tö iyë'bak Abraham a,

nies ie' aleripa qos daiä ie' itökü e'pa a.”

Es María tö iché.

⁵⁶ María sené Elisabet ska' dö si' mañat ta imíane iu a.

Juan S'wöskuökwak kune'

⁵⁷ Mik Elisabet alä kurke e' kéwö de, eta iwä kune wëm.

⁵⁸ Mik pë' serke tsinet ena iyamipa ekka, e'pa ibiyö ttsé tö Elisabet sué Skököl tö er siarë wa, eta ie'pa qos ttsé'ne buaé wës Elisabet es.

⁵⁹ Mik ilä kune' e' ki kä de paköl (8), eta ie'pa debitu ilä tottola kkuölit tërke tsir, e' kéwö tkö'uk wës ie'pa wöblane es iwä kkachöie tö alä e' döer judiowak. Ie'pa éna iyë kié Zacarías, e' kié makka iki.

⁶⁰ Erë imi tö iché:

—Au, ie' kirdaé Juan.

⁶¹ Ie'pa tö iché:

—Kë yi ku' be' yamipa shua kié es. Eta i kuëki be' ikié mekëka es?

⁶² Eta ie'pa ulä kkaché ichachöie alä yë a, “¿Ima be' éna ikié makka?”

⁶³ Eta iyë tö kaltak kié, e' ki ie' tö ishtë tö “ikié Juan.” E' tö ie'pa qos tkiwëwa.

64 E' wöshə tə Zacarías ttékane, etə Skëköl kîkêkə ie' tō tajë.

65 Pë' serke tsinet, e'pa kōs tkirulune tajë. Nies pë' kōs serke Judea kébata a, e'pa shuə ittë bunekə tajë.

66 Ie'pa ulitane tō ittë ttsé e'pa tō ibikeitsé: "Alà e' dōraë kèkêpa tajë." Ie'pa isué tō Skëköl tso' ie' tə, e' kuekî ie'pa tō ibikeitsé es.

Zacarías tō Skëköl kîkêkə

67 Etə Wiköl Batse'r de tajë Zacarías kî, e' wa ie' ttëmi Skëköl ttekölîe tə ichéitō:

68 "Skëköl dör Israel aleripa Këköl,
e' de ie' icha kōs tsatkök,
e' kuekî ikîkôkasō tajë.

69 Ie' tō S'tsatkökwa diché tajë, e' patké eköl,
e' dör ie' kanè méso bak kiè David e' aleri.

70 E' dör wēs Skëköl ttekölpa batse'r
bak ká iaiä e'pa tō iyë'at es.

71 Skëköl tō iyë'atbak tō ie' tō se' tsatkeraë s'bolökpa ulà a,
ñies wépa éna se' ar suluë esepa kōs yöki.

72 Ie' tō ittë batse'r me' se' yépa bak ká iaiä e'pa a
tō ie' se' suëraë er siarë wa,
e' kè ska' ie' er chë'wa.

73 Ie' tō iyë' se' yé bak ká iaiä kiè Abraham e' a

74 tō se' tsatkeraëitō s'bolökpa ulà a
as se' ser ie' a kè suarta',

75 ñies as se' ser batse'r ena yësyësë ie' wöa se' tso'ia ttsë'ka e' dalewa.

76 A ye' bëbëla, mik be' de këchke,
etə be' miraë kewe s'pattök
as se' tō Skëköl kiöwa buä mik ide etə.
E' kuekî be' kirdaë Skëköl dör iyi ulitane tsata, e' tteköl.

77 Israel aleripa a be' tō ttë pakeraë
as ie'pa wə ijcher tō i sulu wambleke ie'pa tō,
e' olo'yëmi Skëköl tō ie'pa kî itsatkoie.

78 Skëköl tō se' sueke er siarë wa,
e' kuekî ie' tō S'tsatkökwa patkekebitu se' a datse ká jai a
olo tə tajë wēs diwō tskir bla'mi es.

79 Wépa tso' klöulewə i sulu ulà a wēs s'tso' stui a es,
wépa tso' iduökewatke e' ë kinuk,
esepa wöa ká ñi'wëraë ie' tō as itsatkërdak.
Ie'pa wëttsëraitō sene bërë ie' tə e' ñalé kî."

Es Zacarías tō iché.

⁸⁰ Juan talane de këchke tə Wiköl Batse'r tso' tajë ie' a. Ie' sené ká wé kè yi serku' eë dō mik ikéwö de e' kkachoie Skëköl ttekölîe Israel aleripa a etə.

2

Jesús kune'

(Mateo 1.18-25)

¹ Juan kune', e' k'éwö ska' tə, Roma wökir kibi kiè Augusto, e' tō ká kōs tso' ie' ulà a, e' wakpa kiè shtök ké sëraə.

² (I dör s'kiè tsá kite mik Cirenio dör ká kiè Siria e' wökir e' k'éwö ska' tə.)

³ Sulitane kawötə shkökne ká wé iyëpa datse eë e' kiè shtök.

4⁵ José dör David bak Israel blú e' aleri. David kune' Belén aṭe Judea ee. Erë José serke Nazaret aṭe Galilea ee. E' kueḡi ie' mía María ta Belén e' kiè shtök. Ie'pa ttè meuletke ñi a senowaie, erë kam ie'pa serwa ñita. María batsö dur.

6 Ie'pa tso' Belén, e' dalewa ie' alà kurke, e' diwö de.

7 Wë s'kapökerö, e' wë a, kē ká kuneia ie'pa a kapoie. E' kueḡi ie'pa mýal iyiwak wë a kapökrö. Eta ee ie' alà tsá kune wák wëm, ipatrëwaitö datsi'tak batsi wa mékaitö iyiwak tioie ese kulë' a ka' skéie.

Skököl biyöchökwakpa tö ttè buaë ché obeja kkö'nukwakpa a

8 E' nañewe tsinet Belén obeja kkö'nukwakpa tso' iyiwak kkö'nuk.

9 E' bet ta Skököl biyöchökwak de eköl ie'pa ska' ta Skököl olo taië e' olo buneka ie'pa pamik, e' yöki ie'pa suane taië.

10 Erë Skököl biyöchökwak tö iché ie'pa a: "Kë a' suanuk, ttè buaë datse ye' wa a' a, e' tö pë' ulitane ttsë'weraë buaë.

11 Ìñe a' tsatökökwak kune David ká a, e' dör Skökëpa pairine'bitu idi' wa a' blúie e'.

12 A' tö ie' kueraë parratulewa datsi'tak batsi wa tër kulë' tso' iyiwak tioie ese a. E' wa a' wa ijcher tö i ché ye' tö a' a, e' dör mokì."

13 E' bet ta Skököl biyöchökwakpa kí de taië shüte, e' tö Skököl kikekëka ta ichekerakitö:

14 "¡Skököl tso' ká jai a, e' kükökasö!

¡Ñies wëpa a Skököl er buaë chö as esepa ser bërë ñita ká i' kì!"

15 Mik Skököl biyöchökwakpa mýalne ká jai a, eta obeja kkö'nukwakpa tö iché ñi a:

—Mishka Belén, i ché Skököl tö se' a, e' wà sauk.

16 Eta ie'pa mýal bet, ta María ena José kuérakitö, ta iyëne tö alà àr iyiwak tio kulë a.

17 Mik ie'pa isuë, eta i qos ché Skököl biyöchökwak tö ie'pa a alà e' kì, e' pakéne ie'pa tö itso'rak ee e'pa a.

18 Mik wëpa tö, i ché obeja kkö'nukwakpa, e' ttsé, eta e'pa qos tkirilune.

19 Ttè e' qos bleke María tö ier a ta ie' iwà bikeitseke ë.

20 Eta obeja kkö'nukwakpa mýalne. Ì qos ttsé ie'pa tö, suë ie'pa tö, e' kì ie'pa tö Skököl kikekarami.

Alala Jesús tsëmi Skököl wé a

21 Mik alala kì ká de päköl (8), eta ie'pa itóttola kkuölit téé tsir ta ikië mékarakitö Jesús wës Skököl biyöchökwak iyë' María a kam ie' buklurka e' yöki es.

22 Mik Jesús kune' e' kì ká de dabom tkëyök (40), eta María ena José mía e' batse'uk* wës ttè dalöiëno kit Moisés tö e' tö iché es. Ie'pa wa ilà mí mè Skököl a Skököl wé aṭe Jerusalén ee.

23 Skököl ttè dalöiëno e' kì itso' kitule e' tö iché: "Alaköl alà tsá kune wëm, e' kirdaë batse'r Skököl a." E' kueḡi ie'pa wa ilà mí mè Skököl a.

24 Ñies ie'pa mía iyiwak muk jchè Skököl a e' batse'woie wës Skököl ttè dalöiëno tö iché es: e' dör dù kiè tórtola, et wëñe ena et alaki ö nuböl pupula böt.

* 2:22 e' batse'uk: E' batse'wë i' e' kē dör wës se' bribriwak e' batse'ü es awá wa i wa.

²⁵ E' kəwō ska' t̃a wēm serke Jerusalén kiè Simeón. Ie' serke yēsēsē wēs Skəkōl k̃i ikiane es. Skəkōl tō Israel aleripa tsatkeke e' kəwō paneke ie' tō. Wikōl Batse'r tso' ie' a,

²⁶ e' tō ie' a iyē': "be' kē blērpawā kam be' tō wē pairine'bitu idi' wa a' blúie patkeraē Skəkōl tō e' saū e' yōki."

²⁷ Ie' ittse Wikōl Batse'r wa tō ie' kawōtā shkōk Skəkōl wē a, e' kuēki ie' mīa demi eē. Eē ñies José ena María demi. Ie'pa wā ilala Jesús mī wakanewē wēs Moisés ttē dalōiēno tō ichē es.

²⁸ Simeón tō alala kēk̃a ulā a t̃a Skəkōl k̃ikēkaitō t̃a ichéitō:

²⁹ "A Skəkōl, ye' dōr be' kanē méso,

ì yē' be' tō ye' a, e' wā suéyō.

E' kuēki ire', ye' duōwāmī bērē.

³⁰ Sa' tsatkōkwak patkē be' tō e' wā suéiyō ye' wák wōbla wa.

³¹ E' patkē be' tō k̃a ulitane wakpa a.

³² Ie' dōraē wēs k̃a olo es, pē' kē dōr judiowak esepa er ñi'wōie as ie'pa éna be' ttē mok̃iē e' wā ar.

Ñies Israel aleripa dōr be' icha, e'pa k̃ikardakā taijē ie' batamik."

Es Simeón tō iché.

³³ Jesús ché Simeón tō Skəkōl a, e' tō Jesús mī ena iyē tkiwēwā.

³⁴ Ie' tō ikiē Skəkōl a as e' er buaē chō ie'pa a t̃a ichéitō María dōr Jesús mī e' a:

—Skəkōl ibikeitsbak tō alā i' kuēki se' Israel aleripa taijē tsatkērdāē ñies e'pa taijē weirdāē. Ie' tō Skəkōl olo kkacheraē se' a, erē taijē pē' tō ie' waterattsā.

³⁵ E' tō i' bikiitsekēsō e' wā kkacheraē. Be' er a idalērdāē taijē wēs tabē tiēwā be' wák er a es.

³⁶⁻³⁸ E' wōshā t̃a alakōl debitu ekōl ie'pa ska' kiè Ana, e' dōr Skəkōl ttekōl. Ie' yē kiè Fanuel, e' dōr Aser aleri. Ie' dōr kēkēpalatke. Ie' sene'wā mik iia busi etā. Ie' sene' wēm e' t̃a duas kul (7) ē t̃a iwēm blēnewā. Ie' schōnewā e' k̃i duas de dabom paryōk k̃i tkēl (84). Ie' serkeie Skəkōl wē a idalōiōk ñiē nañēē S'yē t̃a ttē wa ena batsē wa. Ie' tō wēstela chēmi Skəkōl a alala Jesús kuēki. Ñies ipakéitō taijē Israel aleripa malepa tso' itsatkē panuk esepa a.

José ena María míyalne Nazaret

³⁹ Mik José ena María e'pa tō i' kōs kanewē wēs Skəkōl ttē dalōiēno tō ichē es, etā ie'pa míyalne Nazaret atē Galilea eē, e' dōr iwakpa k̃a.

⁴⁰ Alala talar ē, e' tso' buaē, ñies ie' yōrke buaē, ik̃abikeitsōke taijē t̃a Skəkōl er buaē chōke ie' a.

Jesús atē Skəkōl wē a

⁴¹ Duas bit t̃a Jesús mī ena iyē mī'ke Jerusalén Judiowak Yēpa Yērulune Egipto e' kəwō tkō'uk.

⁴² Mik Jesús k̃i duas de dabom eyōk k̃i bōk (12), etā ie'pa míyal kawō e' skā tkō'uk wēs ie'pa wōblar es.

⁴³ Mik ikəwō tka, etā ie'pa míyalne iu a, erē Jesús atē Jerusalén, e' kē jcher imi wā iyē wā.

⁴⁴ Ie'pa tō ibikeitsē tō ie' dami iyamipa t̃a. Ie'pa shkē k̃a et t̃a ie'pa isuē tō Jesús kē ku' ie'pa t̃a. E' kuēki ie'pa iyulēmi iyamipa dami taijē e'pa shūa.

⁴⁵ Erē ie'pa kē wā ie' kune, e' kuēki ie'pa míane Jerusalén iyulōkne.

⁴⁶ K̃a de bōiki es, etā ie'pa tō Jesús kuē Skəkōl wē a. Ie' tkēr s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa shūa ik̃ittsōk ena ichakōk.

⁴⁷ Jesús tò iüteke e' ttsé ie'pa kōs tò e'pa wōkrarlune ittšök ena isaṽk tò wēs ie' wā īyi jcher tajē.

⁴⁸ Mik imi ena iyē tò ie' suē ee, eṽa ie'pa tkinewā. Eṽa imi tò iché iā:

—A alā, žiōk be' e' wamblé sa' ṽa es? žiōk be' tò be' yē ena ye' eriawē ekkē? Sa' be' yulé tajē.

⁴⁹ Jesús tò ie'pa iūtē:

—žiōk a' ye' yulé tajē? žwēs a' kē wā ijcher tò a' ye' kuēraē ye' Yē u ā?

⁵⁰ Erē ì ché ie' tò, e' wā kē āne ie'pa éna.

⁵¹ Eṽa imiāne ie'pa ṽa Nazaret ṽa ie' tò ie'pa ttō iüteke buaē kēkraē. E' kōs bleke imi tò ie' er a.

⁵² Jesús talarke buaē, ñies ie' kī yörke tajē, kabikeitsōke buaē, wēr buaē Skēkōl wa, ñies s'ditsō wa.

3

Juan S'wōskuōkwak

(Mateo 3.1-12; Marcos 1.1-8; Juan 1.19-28)

¹⁻² Kā et ṽa Skēkōl ttē Juan dōr Zacarías alā e' ṽa wē kē yi serku' ee ipatkoie ittē pakōk. E' kēwō ska' ṽa wēm kiē Tiberio e' dōr Roma wōkir kibi. Ie' tkēnekā kā e' wōkirie, e' kī duas de dabom eyōk kī skēl (15). Ie' dikīā kā tsitsirpa wōkirpa tso'. E'pa kiē dōr i' es: Poncio Pilato dōr Judea wōkir, Herodes dōr Galilea wōkir, e' ēl kiē Felipe e' dōr Iturea ena Traconítide e' wōkir ena Lisaniās dōr Abilinia wōkir. E' kēwō ska' ṽa Anás ena Caifās e'pa dōr judiowak sacerdotepa wōkirpa. E' kēwō ska' ṽa Skēkōl ttē Juan ṽa kā sir poē wē kē yi serku' ee.

³ Eṽa Juan mīā dī' kiē Jordán kkōmik pē' serke ee, e'pa a Skēkōl ttē pakōk. Ie' tò iché ie'pa ā: "A' er mane'ū Skēkōl ā as a' nuī olo'yōitō a' kī ṽa a' ē' wōskuōlor iwā kkachōie."

⁴ Isaías dōr Skēkōl ttekōl e' tò Juan ttē kit kā iaiāē Skēkōl yēkkuō kī, e' tò ichē: "Kā sir poē wē kē yi serku', ee yile ttōraē āneule, e' tò icheraē:

'A' er mane'ū Skēkōl datse e' yōkī,

e' dōr wēs ñala yuēsō yēsýēsē ie' yōkī es.

⁵ Kāblē kōs kawōṽa wā iēkā seraā,

ñies kabata ena kakuō kōs kawōṽa wē ñikkēē,

ñala shkūlī'shkūlī', e' kōs kawōṽa yēttsā yēsýēsē,

ñies ñala suluē, e' kōs kawōṽa paiklēttsā buaē.

⁶ Skēkōl tò s'tsatkē, e' suēraē sulitane tò' »*

Es Isaías iyē'.

⁷ Pē' debitu tajē Juan ska' as ie' tò ie'pa wōskuō ṽa ie' tò ie'pa ā iché: "īA' dōr s'kitō'ukwakpa suluē wēs tkabē es! žYi tò a' ā iché tò a' tkōmishkar Skēkōl tò a' we'ikeraē siarē e' ulā ā?

⁸ A' senú yēsýēsē, e' wa iwērmiwā tò moki a' er mane'wētke Skēkōl ā. Kē a' tò ibikeitsōk tò a' dōr Abraham aleripa e' ē kuekī Skēkōl kē tò a' we'ikepa. Ye' tò a' ā iché tò Skēkōl kī ikiane, e' ṽa ie' tò ák ikkē yuēmi Abraham aleripaie.

⁹ Ie' dōr wēs kal bikōkwak es. Ie' tso'tke kal ulitane kē wōrtā' ese kōs bikōkōk ña'wēwa bö' ā."

¹⁰ Eṽa ie'pa tò Juan ā ichaké:

—žE'ma ì wēmi sa' tò?

¹¹ Ie' tò ie'pa iūtē:

* 3:6 Isaías 40.3-5

—Yi wā datsi' tso' böt, e' etka mú wé kě wā itā' ese a. Es ñies yi wā chkè tso', ese tò chkè kakmú wé kě wā itā' ese a.

¹² Inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, e'pa wēlepa debitu Juan ska' as ie' tò ie'pa wöskuö, ie'pa tò ie' a ichaké:

—A' s'wöbla'ukwak, çì wèmi sa' tò?

¹³ Ie' tò ie'pa iüté:

—Kě a' tò inuköl shtök kqs ikawötā shtë e' tsatā.

¹⁴ Ñies ñippökwakpa wēlepa ie' a ichaké:

—Ñe' tā çì wèmi sa' tò?

Ie' tò ie'pa iüté:

—Kě a' s'pauñuk inuköl yottsäie. Kě a' kachök s'ña'wöie. Kqs a' patorke, ekkë ě klō'ú, tā a' ttsē'nú buaē iwa.

¹⁵ Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' datske bet, e' wā panuk sulitane tso'. E' kueki ie'pa tso' ibikeitsök tò isalema Juan dör e'.

¹⁶ Erë Juan tò iché ie'pa ulitane a: “Mokì ye' a' wöskueke di' wa. Erë ye' itökì idatse eköl, e' tò a' ierawā Wiköl Batse'r a ena bö' a. Ie' dör kēkēpa tajē ye' tsatā, e' kueki ie' klōkkuō kicha ě kě wötsēnanuk ye' siarla e' a.

¹⁷ Ie' tò se' wöpperaē wēs iyiwō wöppē es. Idua'buā bleraēitō idichakuō a, erë isulusi uyerawaitō bö' kě wöittā'wā e' a.”

¹⁸ Es Juan ie'pa pattē ttē ese wa tajē. Es ie' tò S'tsatkōkwak ttē buaē e' pakeke ie'pa a.

¹⁹ Ñies Juan tò Herodes dör Judea wökir, e' uñé. Herodes serke ie' wák ěl e' alaköl kiē Herodías e' tā. Ñies ie' tò ì sulu skā wamblé tajē. E' kueki Juan ie' uñé.

²⁰ Herodes tò ì sulu wamblé tajē, erë e' kúie tā ie' tò Juan wötökwa patké s'wōto wé a.

Jesús wösune

(Mateo 3.13-17; Marcos 1.9-11)

²¹ Mik Juan bak sulitane wöskuök, etā ñies ie' tò Jesús wöskué. Mik Jesús tso'ia ttök S'yē tā, e' dalewa ká jai kkōbunane

²² tā Wiköl Batse'r de ie' kì wēr nuböl sù. Etā ttō ttsēne ká jai a, e' tò iché:

—Be' dör ye' alà dalēr tajē ye' éna, e' wēr ye' wa buaē shütē.

Jesús yēpa bak e'pa kiē

(Mateo 1.1-17)

²³ Mik Jesús kì duas de dabom mañayök (30) ulatök, etā ie' tò Skēköl ttē pakēmítke. Ie'pa tò ibikeitsē tò ie' dör José alà. José dör Elí alà,

²⁴ e' dör Matat alà, e' dör Leví alà, e' dör Melquí alà, e' dör Janai alà, e' dör José alà,

²⁵ e' dör Matatías alà, e' dör Amós alà, e' dör Nahúm alà, e' dör Eslí alà, e' dör Nagai alà,

²⁶ e' dör Máhat alà, e' dör Matatías alà, e' dör Semeí alà, e' dör Josec alà, e' dör Judá alà,

²⁷ e' dör Johanán alà, e' dör Resá alà, e' dör Zorobabel alà, e' dör Salatiel alà, e' dör Nerí alà,

²⁸ e' dör Melquí alà, e' dör Adi alà, e' dör Cosam alà, e' dör Elmadam alà, e' dör Er alà,

²⁹ e' dör Josué alà. e' dör Eliézer alà, e' dör Jorim alà, e' dör Matat alà,

† 3:23 Kiē ikkēpa kqs dör wēpa ě kiē.

³⁰ e' dör Leví alà, e' dör Simeón alà, e' dör Judá alà, e' dör José alà, e' dör Jonam alà, e' dör Eliaquim alà,

³¹ e' dör Melea alà, e' dör Mená alà, e' dör Matatá alà, e' dör Natán alà,

³² e' dör David alà, e' dör Jesé alà, e' dör Obed alà, e' dör Booz alà, e' dör Sélah alà, e' dör Nahasón alà,

³³ e' dör Aminadab alà, e' dör Admín alà, e' dör Arni alà, e' dör Esrom alà, e' dör Fares alà, e' dör Judá alà,

³⁴ e' dör Jacob alà, e' dör Isaac alà, e' dör Abraham alà, e' dör Térah alà, e' dör dör Nahor alà,

³⁵ e' dör Serug alà, e' dör Ragau alà, e' dör Péleg alà, e' dör Heber alà, e' dör Sélah alà,

³⁶ e' dör Cainán alà, e' dör Arfaxad alà, e' dör Sem alà, e' dör Noé alà, e' dör Lámec alà,

³⁷ e' dör Matusalén alà, e' dör Enoc alà, e' dör Jéred alà, e' dör Mahalalel alà, e' dör Cainán alà,

³⁸ e' dör Enós alà, e' dör Set alà, e' dör Adán alà. Adán dör Skëköl alà.

4

Bě tō Jesús erkiöwé

(Mateo 4.1-11; Marcos 1.12-13)

¹ Jesús tso' Jordán di' kkömik, ie' a tajë Wiköl Batse'r tso'. E' tō ie' tsémi ká sir poë wé kě yi serku' eë.

² Eë ie' sené dōkà ká dabom tkëyök (40), e' dalewa bě tso' ie' erkiöuk i sulu wamblök. E' kěwō kōs tã ie' kě chkane yēs, e' ukuōk tã ie' dué bli wã.

³ Etã bě tō ie' a iché:

—Be' dör Skëköl Alà, e' ma ichō ák sę a tō iyönú chkeie.

⁴ Jesús tō iüté:

—Skëköl yëkkuō tō iché: “Kě se' senuk chké ě mik.”*

⁵ E' ukuōk tã bě tō ie' tsémi kabata kakkeë a, tã eë ká kōs wēs ká tkōke ekkë kkachéitō iã bet.

⁶ Ie' tō iché iã:

—Ká kōs suëbō e' meule ye' ulà a, e' kuëk i yã ye' éna imak, ese a ye' imeke. Ye' be' yuëmi ká kōs e' blúie. Nies íyi buaë tso', inuköl tso', i tso' ká ulitane k i, e' kōs wákie be' yuëmi ye' tō.

⁷ Be' e' tkëwã kuchëwō k i ye' wörki ye' dalöiök, e' tã e' kōs dōraë be' ulà a.

⁸ Erë Jesús ie' iüté:

—Skëköl yëkkuō tō iché: ‘Skëköl dör a' Këköl, e' ě dalöiö; ie' ě a a' senu.† E' kuëk be' e' sköttsa ye' yōk i bānet.

⁹⁻¹¹ E' ukuōk tã bē wã imítser Jerusalén tã iduékaitō Skëköl wé e' bata k i kakkeë tã ichéitō iã:

—Skëköl yëkkuō tō iché:

‘Skëköl tō ibiyöchökwakpa patkeraë be' kkö'nuk be' tsatök.

Ie' pa be' klō'werakã iulã a as be' klō kě tērwa ák k i.‡

Es Skëköl yëkkuō tō iché, e' kuëk be' dör Skëköl Alà, e' ma be' e' ppöomi döttsa iski.

¹² Erë Jesús iüté:

—Nies Skëköl yëkkuō tō iché: ‘A' kě kawō tã a' Këköl wötsiriuk.§

¹³ Mik bē kě wã i skà kune Jesús erkiöwöie, etã ie' iméat dō iëttökicha.

* 4:4 Deuteronomio 8.3

† 4:8 Deuteronomio 6.13

‡ 4:9-11 Salmo 91.11-12

§ 4:12

*Jesús dene Galilea**(Mateo 4.12-17; Marcos 1.14-15)*

¹⁴ Jesús minea dene Galilea. Kékraë Wiköl Batse'r diché tso' ie' a tajë. Ie' tté buneka ká e' kos a.

¹⁵ Judiowak ñi dapa'wō wé kos tso', e' a ie' tō s'wōbla'wēke Skëköl tté wa tã sulitane tō ie' kikekëka buaë.

*Nazaret wakpa tō Jesús uyéttsa iká kī**(Mateo 13.53-58; Marcos 6.1-6)*

¹⁶ Jesús demine Nazaret wé ie' talane eë. Mik judiowak eno diwō de, eṭa ie' dewa ie'pa ñi dapa'wō wé a wes ie' wōblane es. Eṭa eë ie' e' duésër Skëköl yëkkuō aritsök ie'pa tso' eë, e'pa kukua.

¹⁷ Yëkkuō kit Skëköl tteköl kië Isaiás e' tō, e' mé ie'pa tō ie' a suë. Ie' ishuppée ta ikuéitō wé Skëköl kanè méso bua'iewa e' tté tso' kitule eë. E' tō iché i' es:

¹⁸ “Skëköl Wiköl tō ye' pairi'bitū idi' wa tté buaë pakoie s'siārëpa a, e' kuëkī ie' tso' ye' a.

Ie' tō ye' patkë'bitū ichök s'tso' klöulewā i sulu ulā a esepa a tō 'a' yërdattsä.

Ie' tō ye' patkë'bitū wépa wōbla kē wawër esepa wōbla bua'ükne.

Ie' tō ye' patkë'bitū wépa weirke siārë s'sulusipa ulā a, esepa tsatök.

¹⁹ Ie' tō ye' patkë'bitū ipakök sulitane a tō Skëköl eṛ buaë chōke se' a, e' kēwō detke.”*

²⁰ E' ukuökī tã Jesús tō yëkkuō wōtréwāne mé judiowak ñi dapa'wō wé e' kimukwak a, tã ië' tkésër iwā pakök. Kos s'daparke eë e'pa tō ie' suéwā krereë.

²¹ Eṭa ië' tō iché ie'pa a:

—Skëköl yëkkuō aritsé ye' tō ñe', e' wā tka i' tã.

²² Ie'pa ulitane tō iché ie' dör pë' buaë. Ñies tté bua'buaë chekeitō, e' tō sulitane tkiwéwā. Ie'pa tō iché ñi a:

—A'ka, zie' kē dör José alā?

²³ Ie' tō iüté:

—Ye' wā ijcher buaë a' tō ye' cheraë tté i' wa: 'A s'kapeyökwak, be' wák e' bua'üne.' Ñies a' tō ye' a icheraë: 'Sa' ittsé tō i' kē or yi a ese wé tajë be' tō Cafarnaúm, ese ú ñies ië be' wák ká a.'

²⁴ Ie' tō ikí ché ie'pa a:

—Mokī ye' a' a iché tō Skëköl ttekölpa kos kē dalöiértã iwakpa ká kī.

²⁵ Mokī ye' a' a iché tō mik Skëköl tteköl kië Elías bak, eṭa kalī kē yëne yës dōka duas mañal kī shabōts tã bli bak poë Israel. E' kēwō ska' tã alakölpa schōpa tso' tajë Israel,

²⁶ erë Skëköl kē wā Elías patkëne ie'pa ska' ikimukrak. Ie' tō Elías patké alaköl dör schö eköl serke Sarepta, ká e' aṭe tsinet Sidón, e' kimuk.

²⁷ Es ñies mik Skëköl tteköl kië Eliseo e' bak, e' kēwō ska' tã lepra tō s'teke tajë Israel. Erë ie'pa kos kē buaone. Wëm kië Naamán dör ká kië Siria e' wak, e' ë bua'ne Eliseo tō Skëköl batamik.

²⁸ Mik ie'pa tō tté e' ttsé, eṭa ie'pa kos tso' judiowak ñi dapa'wō wé a, e'pa uluneka tajë ie' kī.

²⁹ Ie'pa iënekā ie' kī tã iuyéttsarakitō ká e' a bānet. Ká e' tso' kabata kakkeë e' kī, ie'pa wā ie' mītsër dō katte kakkeë e' kkömik batrëemi as iduōwā.

³⁰ Erë ie' tkami ie'pa shuā tã imiā.

Wëm eköl a aknama tso' e' bua'wéne Jesús tō
(Marcos 1.21-28)

*
4:19 Isaiás 61.1-2

³¹ Jesús mía Cafarnaúm, ká e' ate Galilea. Eno diwö bit ekké ta ie' tö s'wöbla'weke judiowak ñi dapa'wö wé a.

³² Ie' tö s'wöbla'weke tté mokí diché ta' taijé ese wa, e' kuęki ie'pa tkinewa.

³³ Ká et ta ie'pa ñi dapa'wö wé a wém dur eköl e' a aknama ö wimblu sulusi tso', ie' tö iché әнеule:

³⁴ —A Jesús Nazaret wak, sa' múat bërë. ¿Iie be' tso' sa' tsiriuk? ¿Be' debitu sa' eukwa? Ye' wá be' suule. Ye' wá ijcher tö yi be' dör. Be' dör batse'r patkë'bitu Skëköl tö e'.

³⁵ Jesús tö aknama e' uñe:

—iBe' siwá'blöwa, be' e' yóttsa wém se a!

Eta aknama tö wém e' éró iski sulitane wörki, ta ie' e' yéttsa ia ké wá wés wém one.

³⁶ Sulitane tkinewa iweblök ta ñi chakérak:

—¿Tté wése dör ñe'? Tté diché ta' taijé e' wa wém wí wimblupa sulusi ké e' yóktsa ta ie' yélur je'.

³⁷ Eta Jesús tté buneka taijé ká e' qos a.

Jesús tö Simón yàk bua'wéne

(Mateo 8.14-15; Marcos 1.29-31)

³⁸ Jesús e' yéttsa judiowak ñi dapa'wö wé a ta imía Simón u a. Eę Simón yàk kiri'weke dué dalölö tö taijé. Ie'pa kköché Jesús a tö ibua'üne.

³⁹ Eta Jesús e' wöewa ie' ká ta dué dalölö uñéitö ta ibuanene. E' bet ta ie' e' kéka ta ilé yulémiitö ie'pa a ñe.

Jesús tö s'kirirke taijé esepa bua'wéne

(Mateo 8.16-17; Marcos 1.32-34)

⁴⁰ Diwö mi'kewatke ta taijé pë' wá iyamipa kiri'weke dué tsakjé tö, esepa debitu taijé Jesús ska'. Ie' ulá méka ie'pa kirirke qos ká eköl eköl, ta es ie' tö ibua'wënerak sera.

⁴¹ Nies e' shua taijé s'tso' tteke aknamapa tö. Mik ie' tö ie'pa bua'wéne, eta aknama e' yélur ie'pa a ta aknamapa tö iché ie' a әнеule:

—iBe' dör Skëköl Alá chök!e!

Erë ie' tö ie'pa uñe. Ie'pa wá ijcher tö ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. E' kuęki ké ie' wá ie'pa káne ttök.

Jesús tö Skëköl tté paké judiowak ñi dapa'wö wé qos a

(Marcos 1.35-39)

⁴² Bule es ká ñine ta Jesús e' yéttsa mía bánet wé ké yi ku' ese ska'. Erë ie'pa tö ie' yulé. Mik ie'pa tö ikuę, eta ie'pa tö ima'wé wöklö'wé as ké imi'.

⁴³ Erë ie' tö ie'pa iutë:

—İ blúie Skëköl tso' e' tté buaë pakök ye' kawötä ñies judiowak serke ká malepa a esepa a, eseie ye' patkëne'bitu.

⁴⁴ E' kuęki ie' mía tté pakök judiowak ñi dapa'wö wé tso' taijé Judea e' a.

5

Jesús ttö wa nima klöne taijé

(Mateo 4.18-22; Marcos 1.16-20)

¹ Etökicha ta Jesús dur s'wöbla'uk batsöri kié Genesaret e' kkömik (batsöri e' kié ñies Galilea). Taijé pë' dapane ie' ska' Skëköl tté pakekeitö e' kýttsök, e' ké wa ie' shkoia.

² Nima klö'ukwakpa dene tso' ikla' skuök, e'pa kanö àr bötö, e' sué Jesús tö.

³ Tà ie' e' iéka kanò etò a, e' dör Simón kanò. Ie' tò ikié Simón a: “Be' we'ikëyö, kanò patkömi bërë wöwük.” Ie' e' tkéser kanò a tà ie'pa wöbla'wéitö.

⁴ Mik ie' s'wöbla'wé one, età ie' tò iché Simón a:

—Kanò patköumi di' shuà tà a' tò kla' uyömi nima klö'woie.

⁵ Simón tò ie' iuté:

—A s'wöbla'ukwak, nañeë sa' ima'wé, erë ké sa' wà iwà klöne yës. Erë be' ttò wa ye' tò kla' uyekene.

⁶ Mik ie'pa tò ikla' uyémi tà iwà klö'wérakitö tajë, e' tò kla' batseeketke.

⁷ Tà iulà kkaché iyamipa tso' kanò ètö a e'pa a tò a' shkó sa' kímuk. Iyamipa debitu ie'pa kímuk tà kanò bötö wà iérakitö chië, tsir età kanò wöturkewatke di' a.

⁸ Mik e' sué Simón Pedro tò, età ie' e' tkéwà kuchë kị Jesús klö ska' tà ichéitö ià:

—A Skëképa, ye' dör pë' sulusi, be' e' skötttsa ye' yökì!

⁹ Nima klöne tajë, e' tò Simón Pedro ena iyamipa kôs tso' ie' tà, e'pa tkiwéwà tajë, e' kuekị ie' tò iché es.

¹⁰ Nies Santiago ena Juan dör Zebedeo ala'r e'pa tkirulune. Ie'pa kaneblöke Simón tà nima klö'uk. Età Jesús tò iché Simón a:

—Kë be' suanuk. Be' ké tò nima klö'wepaia. I' tami be' wà s'ditsö bituraë ye' ska'.

¹¹ Età ie'pa tò kanò ikléka, tà iyi kôs tuléat ie'pa tò eë tà imiyal Jesús tà.

Wëm eköl kiri'weke lepra tò e' bua'wéne Jesús tò

(Mateo 8.1-4; Marcos 1.40-45)

¹² Etökicha tà Jesús tso' Judea ké et a. Età eë wëm debitu eköl kiri'weke lepra* tò. Mik ie' tò Jesús sué, età ie' wöéwa dö iskị tà ikköché tajë Jesús a:

—A këképa, be' kị ikiane, e' ta be' a ye' buarmine as ye' batse'rne.

¹³ Jesús tò ikéwà ulà wa tà ichéitö ià:

—Tö, ye' kị ikiane. Be' dene batse'r.

E' wöshà tà ie' buanene, ké kị lepra ku'ia.

¹⁴ Età Jesús tò ie' a iché:

—Kë ichar yi a. Be' yú e' kkachök sacerdote a. Ì muk Moisés tò a' ka' e' batse'woie, ese tsümi më Skëköl a ie'pa a ikkachoie.

¹⁵ Erë Jesús tté tñekà tajë shüte. Tajë pë' döke ie' ska' ie' tté kittsök, nïes as ie' tò ie'pa bua'üne.

¹⁶ Erë tajë ie' mi'ke bánet ttök S'yë tà wé ké yi ku' ese ska'.

Jesús tò wëm eköl kraulewà e' bua'wéne

(Mateo 9.1-8; Marcos 2.1-12)

¹⁷ Etökicha tà Jesús tso' s'wöbla'uk tà eë fariseowakpa ena s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa tulur Jesús tso' s'wöbla'uk e' kittsök. Ie'pa datse ká kôs tso' Galilea nïes Judea ena Jerusalén. Jesús wà Skëköl diché tso' s'kirirke ese bua'wone.

¹⁸ Età wëpa wëlepa debitu e'pa wà wëm kraulewà debitu eköl ka'la kị. Ie'pa éna iduë tsakmi u shuà wé Jesús dur eë as ie' tò ibua'üne.

¹⁹ Erë tajë s'tso', e' kuekị ie'pa ké a itkömi wes u shuà. E' kuekị ie'pa mika u bata kị† tò u jchéé tà iduë émirakitö énaë dötttsa iskị wé Jesús dur pë' tso' tajë e' shuà eë.

* **5:12 lepra:** E' dör duë s'méwöie ese. Judiowak tò iklö'wé tò duë e' tò yi tteke ese dör nã. Esepa batsekettsa bánet ké a kawö ta' senuk pë' malepa shuà. Nïes ie'pa ké a kawö ta' shkowà Skëköl wé a.

† **5:19 u bata kị:** Ie'pa u ké dör wes se' bribriwak u es. Ie'pa u tsàbata dör kkueie klökata tà'.

²⁰ Mik Jesús tò isué tò mokì ie'pa erblé ie' mik, età ie' tò iché wëm kirirke e' a:

—A yami, ì sulu kòs wamblébö, e' nuí olone be' kì.

²¹ Età s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa tò ibikeitsè: “Ìma wëm wí erbikö tò ie' dör yi e' tò Skëköl ché sulué es? Skëköl ë a se' nuí olö'yarmi.”

²² Erë ì bikeitsök ie'pa tso' e' suéwa Jesús tò bet. E' kuëkì ie' tò ie'pa a ichaké:

—Ì kuëkì a' ibikeitseke es?

²³ Ye' tò wëm i' bua'wëmine as ishköne, e' tã ¿wës a' tò iklö'wëmi tò ye' kã a inuì oloyanuk ikì?

²⁴ Ye' dör S'ditsö Alà, sú e' tò a' a ikkachè tò ye' wã kawö tã' kã i' a nuì olö'yoie.

Età ie' tò iché wëm kraulewã e' a:

—Be' e' kôkã, be' kã'la kôkã tã be' yüne u a.

²⁵ E' wösha tã ie' e' kékã sulitane wörkì tã kã'la a ie' debitu, e' kékaitö tã imiane iu a Skëköl kïkekaramiitö tajë.

²⁶ Ie'pa wökrarlune iweblök tã Skëköl kïkëkarakitö tajë. Ie'pa suane tã ichéitörak:

—Ì sué se' tò i'ñe, e' kã suule se' wã yës.

Jesús tò Leví kié ittökataie

(Mateo 9.9-13; Marcos 2.13-17)

²⁷ E' ukuökì tã Jesús mía, e' tò wëm sué eköl kié Leví, e' dör inuköl shtökwak Roma wökirpa a. Ie' tkër ikaneblöke e' wé a. Tã Jesús tò ie' a iché:

—Be' shkö ye' tã ye' ttökataie.

²⁸ Età Leví e' kékã tò ì kòs méat tã imía Jesús tã.

²⁹ E' tsáli tã Leví tò ikéwö tkö'wé buaë chkè wa di'yè wa Jesús dalöioie. Inuköl shtökwakpa de tajë. Nies pë' kuã'kïpa de, e'pa tulur chkök Jesús ena ittökatapa tã.

³⁰ Mik fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tò isué, età ie'pa tò ichémi Jesús ttökatapa a:

—¿Iök a' chköke di' yöke inuköl shtökwakpa tã ena pë' sulusipa malepa tã?

³¹ Jesús tò ie'pa iutë:

—Wépa kã kirirku' esepa kã kï s'kapeyökwak kiane. Erë wépa kirirke esepa kï s'kapeyökwak kiane.

³² Ye' kã dë'bitu wépa e' bikeitsö tò iserke yësyësë esepa kiök. Ye' dë'bitu pë' sulusipa kiök as ie'pa er mane'ü.

Ì kuëkì Jesús ttökatapa kã batsöta'

(Mateo 9.14-17; Marcos 2.18-22)

³³ Judiopa wökirpa wëlepa tò iché Jesús a:

—Juan S'wöskuökwak ttökatapa batsöke tajë, ttöke S'yë tã tajë, wës fariseowakpa klépa tò iweke es, erë be' ichapa chköke ena di'yöke këkraë kã batsöta'.

³⁴ Jesús tò ie'pa iutë:

—Mik s'kiule ulabatsè këwö tkö'uk tã ¿wës ie'pa batsömi wëm ulabatske ese tso'ia ie'pa tã e' dalewa?

³⁵ Erë ikéwö döraë età ie' mi'datser ie'pa yökì. E' je' tã ie'pa batsöraë.

³⁶ Nies Jesús tò ie'pa wöbla'wé tò judiowak ttè këchke e' kã shuturpakã ie' ttë pa'alì tã. E' kleitö ttè i' wa:

—Kë yi tō datsi' pa'ali tak teepa batsəwə datsi' kēchke wöyuowaie. Iwəsō es, e' ta e' tō datsi' pa'ali we'ikéwa, ñies itak pa'ali kē mēne buaē datsi' kēchke ki.

³⁷ Ñies vino pa'ali kē tērtə'ka iyiwak kkuōlit yöule ibloie ese kēchke a. Itékasō es, e' ta mik ibacha'nebitu, etə ikkuōlit kēchke jchēemiitō. Es vino ena ikkuōlit weirwami éme.

³⁸ E' kueki vino pa'ali tekeka ikkuōlit pa'ali a.

³⁹ Yi tō vino bacha'bacha yeke, ese tō ibikeitseke tō e' ya' bua' vino pa'ali tsata. E' kueki ie' kē éna vino pa'ali yakia. Es ñies a' tō ibikeitseke tō ye' ttē pa'ali e' kē dōr buaē.

6

Jesús ttōkatapa tō trigo wōikléé éno diwō a

(Mateo 12.1-8; Marcos 2.23-28)

¹ Etōkicha ta éno diwō a Jesús dami trigo shuə ta ittōkatapa tō trigo wōiklérami ta iwōsiéitō irikirik ulā wa ta ikatéramirakitō.

² Etə fariseowakpa wēlepa tō ie'pa a ichaké:

—İ' kueki a' tso' i kē kéwō ta' wē éno diwō a ese uk?

³ Jesús tō ie'pa iutē:

—İ' o' David tō ká iaiəə ʒe' kē aritsule a' wə Skēkōl yēkkuō ki? Etōkicha ta ie' ena iklépa dué bli wə.

⁴ Ie' dē'wə Skēkōl wé a ta pan meule Skēkōl a e' klō'wéitō ñéitō. Ñies ie' tō iblaté iklépa a ta inérakitō. Sacerdotepa é a pan e' kéwō ta' nē. Erē a' éna iane tō i' o' David tō ñe' kē dōr suluē Skēkōl wōa.

⁵ Ñies Jesús tō iché ie'pa a:

—Ye' dōr S'ditsō Alā, e' wə kawō ta' ichoie tō i' dōr buaē ö i' dōr suluē wē éno diwō a.

Wēm ekōl ulā siulewə e' bua'wéne Jesús tō

(Mateo 12.9-14; Marcos 3.1-6)

⁶ Éno diwō skā ta Jesús dewə judiowak ñi dapa'wə wé a ta eē ie' tō s'wōbla'wémítke. Ta eē wēm detkēr ekōl e' ulā bua'kka siulewə.

⁷ S'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa ena fariseowakpa éna ie' kkatā ilē ki, e' kueki ie'pa tso' ie' weblōk tō wēm ñe' bua'wēmīneitō éno diwō a.

⁸ Erē i' biekitseke ie'pa tō, e' suəwə ie' tō, e' kueki ie' tō iché wēm ulā siulewə e' a:

—Be' e' kōkə ta be' e' duōser iē sulitane wōshəə.

Etə wēm e' duēser.

⁹ Jesús tō iché ie'pa a:

—A' chakəyō: ʒi kéwō ta' se' a wē éno diwō a: i' buaē ö i' suluē? ʒs'tətkök ö s'ttōkwə?

¹⁰ E' ukuōki ta ie' tō ie'pa ulitane weblé e' pamik ta ichéitō wēm ulā siulewə e' a:

—Be' ulā shulōō.

Ta ie' tō iwé es etə iulā buanene.

¹¹ E' tō ie'pa uluwéka tajē, ta iñi chakérak, ʒwəs se' tō Jesús wēmī?

Jesús tō ittekōlpa tsə dabom eyök ki bōl e'pa shushtë

(Mateo 10.1-4; Marcos 3.13-19)

¹² E' kéwō ska' ta Jesús mīa kabata a ttök S'yé ta, eē ie' tté ie' ta nañeē.

¹³ Mik ká ñine, etə ie' tō ittōkatapa kié dapa'wé ie' ta. E' shuə ie' tō wēpa shushtë dabom eyök ki bōl (12), e'pa kiéitō ittekōlpa tsə.

¹⁴ Ie'pa kiè i' es: Simón, e' kiè méka Jesús tò Pedro; Andrés dör Simón ël, Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé,

¹⁵ Mateo, Tomás, Santiago dör Alfeo alà, Simón kine Celote,

¹⁶ Judas dör Santiago alà ena Judas Iscariote tò Jesús wömekettsa ibolökpa a e'.

Jesús tò s'wöbla'wé ñies s'bua'wéne
(Mateo 4.23-25)

¹⁷ Jesús biteatkene kabata a ittekölpa tsá e'pa ta, e' e' wöklö'wé kakkue ki. Eë iklépa tso' taijë ie' panuk. Ñies pë' datse Judea ena Jerusalén, esepa de taijë. Ñies pë' de taijë datse Tiro ena Sidón. Ká böt e' ate dayë kkömik.

¹⁸ Ie'pa ekkëpa kos debitu Jesús tò s'wöbla'wéke e' kïttsök ñies as iikirkerak e' bua'üneitö. Ñies wépa tteke wimblupa sulusi tò esepa bua'wéitö.

¹⁹ Taijë diché tso' ie' a e' wa s'kirirke kos e' buanene, e' kuëki sulitane éna ie' kakwa.

I'wër buaë Skëköl wa
(Mateo 5.1-12)

²⁰ Jesús tò ittökatapa weblé ta ichéitö ie'pa a:

“A' wépa dör siarë kë wa i ta' taijë, esepa tso' i blúie Skëköl tso' e' a, e' kuëki ayëcha buaë a'.

²¹ “A' wépa tteke bli tò ká i' a, esepa ttsë'rdaë dö wë', e' kuëki ayëcha buaë a'.

“A' wépa iuke ká i' a, esepa jañurane buaë, e' kuëki ayëcha buaë a'.

²² “Ayëcha buaë mik pë' éna a' ar suluë, a' wateke, a' cheke suluë, a' cheke tò a' dör pë' sulusipa ye' dör S'ditsö Alà e' tté kuëki.

²³ Mik e' tköke a' ta, eta kë a' erianuk. E' skéie a' ttsë'nú buaë. Aishkuö ta ká jai a i buaë merdaë a' a' iskéie e' kuëki a' ttsë'nú kaneë. Kë a' éna ichökwa tò ká iaiäie ie'pa yépa bak Skëköl ttekölpa we'ikök es.

²⁴ “Erë wëstela ina a' wa íyi tso' taijë ká i' a esepa ta, e' ukuöki ta kë i skà ta ia a' ttsë'woie buaë.

²⁵ “Wëstela ina a' wa íyi tso' taijë ñë wë' i' ñë ta esepa ta, e' ukuöki ta a' tterane bli tò.

“Wëstela ina a' jañuke buaë ká i' a e'pa ta, e' ukuöki ta a' eriardaë, iuraë siarë.

²⁶ “Wëstela ina a' ta mik sulitane tò a' kikéka, es ie'pa yépa bak ká iaiäie e'pa tò kachökwaipa e' chö tò ie'pa dör Skëköl ttekölpa, e'pa kika'ka.

S'bolökpa ché Jesús tò
(Mateo 5.38-48; 7.12)

²⁷ “Erë a' tso' ye' ttö kïttsök, esepa a' ye' tò ichë: a' bolökpa dalëritsö. Wépa éna sulu a' ar; esepa a' i buaë ú.

²⁸ Wépa alibchöke a' ki, esepa a' er buaë chö. Wépa tò a' cheke suluë esepa ki ikiö S'yë a' tò ikimú.

²⁹ Yi tò a' ppé a' aswö ki, e' ta a' aswö etta mú ia ppé. Yi tò a' paio kikkë tsémi, e' ta ñies a' paio mú ia.

³⁰ Yi tò ilë kak kiè a' a, e' ta imú ia. Yi wa a' íyi mítser, e' ta kë a' tò ikiökneia.

³¹ A' senú s'malepa ta wes a' ki ikiane tò ie'pa ser a' ta es.

³² “Wépa tò a' dalëritseke, esepa ë ské dalëritseke a' tò, e' ta ze' ki Skëköl tò wëstela chemi a' a? ¡Au! Ñies pë' sulusipa tò wépa tò ie'pa dalëritseke, esepa ské dalëritseke.

³³ Wépa tò i buaë wëke a' a, esepa ë a' a' tò iské wëke buaë, e' ta ze' ki Skëköl tò a' kikëkamí? ¡Au! Ñies pë' sulusipa tò i wëke es.

³⁴ A' tò iyi peiteke, wépa klò'wé a' tò tò imeraneitò, esepa è a, e' ta' ze' ki Skèköl tò a' kíkèkami? ¡Au! Nies pè' sulusipa tò iyi peiteke nì a, mik ie'pa tò iklò'wé tò imerdane eta.

³⁵ A' bolòkpa dalèritso. Ì buaè ú ie'pa a, iyi peitò ie'pa a, kè iské panane. A' tò iweke es, e' ta' Skèköl tò a' a iské merane buaè. Ie' er buaè chòke s'sulusipa a ena wépa kè tò wèstela cheta' ie' a esepa a. A' tò iweke es, e' ta' a' tò ikkacheraè tò mokìe a' dör ie' dör iyi ulitane tsata, e' ala'r.

³⁶ S'malepa saú er siarè wa wes S'yé tò a' suèke er siarè wa es.

Kè se' kàne s'kichatök

(Mateo 7.1-5)

³⁷ “Kè a' s'kichatök, e' ta' Skèköl kè tò a' kichatepa. Kè a' ichök yi a' tò Skèköl mú tò be' tsaið, e' ta' Skèköl kè tò a' tsaiëpa. Ì sulu qos wamblé ie'pa tò a' ki, ese nuí olo'yò ie'pa ki, e' ta' a' nuí olo'yeraè Skèköl tò a' ki.

³⁸ Qos a' tò ì mé s'malepa a, ekkè a' a imerdane. E' kueki iyi kakmú s'malepa a, eta iské merane Skèköl tò a' a. Erè ie' tò imerane a' a taiè wes dakò'ukuò wà ièsò chiè wotiqule buaè ikí wà iè dökà ikkò a katòtòè tsá tkènettsamitke es.”

³⁹ Nies Jesús tò ttè kleé ie'pa a' i' es: “¿Wé a' wà isuule tò s'wöbla kè wawër, ese tò eköl wöbla kè wawër ese ulà ièmi? ¿E'pa kè brutarmi bölè kauk a?

⁴⁰ Wé wöblarke ese kè dör iwöbla'ukwak tsata. Mik iwöblaone, e' je' ta' idöraè wes iwöbla'ukwak es.

⁴¹ “Kaltak jchela tsir tso' a' yami wöbla a, ese sué a' tò, erè ì kueki kaltak bérie tso' a' wák wöbla a, ese kè sune a' wà?

⁴² ¿Wes a' ichèmi a' yami a: ‘A yami, súyö kaltak jchela tsir tso' be' wöbla a, e' yettsa’? Erè kaltak bérie tso' a' wöbla a, e' kè sune a' wà. ¡A' e' ò suluè! Kaltak bérie tso' a' wöbla a, ese yòttsa kewe, es kaltak jchela tsir tso' a' yami wöbla a, ese wèrmi a' a buaè yettsa.

Kal buaè ena kal sulusi

(Mateo 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ “Kal buaè kè wòrta' kalwò suluie, nìes kal sulusi kè wòrta' kalwò bua'ie.

⁴⁴ Kal wèrkewa iwò ki. Higowò ò uwawò ese kè shteta'sò dika' kicha mik.

⁴⁵ Ì bikeitsekeso, ese è chekeso. E' kueki wèm dör buaè, ese er dör buaè, e' kueki ie' serke buaè, ttò yèsyèsè. Erè wèm dör suluè, ese er dör suluè, e' kueki ie' serke suluè, ttò suluè.

Uyuòkwak böl

(Mateo 7.24-27)

⁴⁶ “¿Ì kueki a' tò ye' kieke: ‘A Skèkèpa, a Skèkèpa,’ erè kè a' tò ye' ttè iuteku’?

⁴⁷ Yi datse ye' ska', ta' ye' ttò tteke ta' iwà iuteke, súyö a' a ichè tò wes ese dör.

⁴⁸ Ese dör wes wèm eköl tò u yué es. E' tò u chki tòbié iskié, ká dör ák è, ese a. Mik di' pone taiè, tkami u ki taiè, erè u kè minetser iwa, iyòule buaè e' kueki.

⁴⁹ Erè yi tò ye' ttò tse erè kè iwà iuteku', ese dör wes wèm eköl tò u yué, erè kè wà itòbinewa iskié, tkékaitò jalèjalè iyök è bata ki es. Mik di' pone taiè e' tkami u ki, eta u mítser iwa, kè ì atea.

7

Jesús tò ñippòkwakpa wòkir eköl e' kanè méso bua'wéne

(Mateo 8.5-13; Juan 4.43-54)

¹ Mik Jesús tò s'wöbla'wé one, eta imía demi Cafarnaúm.

² Eta eë Roma ñippökwakpa döka cien, e' wökir serke eköl. E' kanè méso eköl kirinewa taië duökewatke. Iwökir éna ie' dalër taië.

³ Mik ñippökwakpa wökir tō Jesús tté ttsé, eta ie' tō iché judiowak kueblupa welepa a: "A' yú Jesús ska' tã ichö ie' a: 'Be' we'iké sa' tō, be' shkō ñippökwakpa wökir, e' kanè méso eköl duöke taië, e' bua'ukne." "

⁴⁻⁵ Mik ie'pa demi Jesús ska' tã ikkóchérak taië ie' wöa:

—Ñippökwakpa wökir e' éna se' judiowak dalër taië. Ie' wák tō se' ñi dapa'wo wé e' yuök patké' se' a. E' kueki sa' a tã buaë idir tō be' ie' kimé.

⁶ Eta Jesús miã ie'pa tã. Erë mik ie'pa dökemitke ñippökwakpa wökir e' u a, eta ie' tō iyamipa welepa patké ichök Jesús a: "A kékëpa, ké be' e' tsiriuk. Be' dör kékë taië, e' döwa ye' u a, e' ké dör ye' siarla e' a.

⁷ E' kueki ye' ké dë'rō be' ska'. Erë ikéwō ē mū tã ye' kanè méso buardane.

⁸ Ye' wökirpa tã', e'pa ttō iutök ye' kawōtã. Ñies ye' dör ñippökwakpa taië e'pa wökir, ie'pa kawōtã ye' ttō iutök. Mik ye' tō eköl a icheke, 'Be' yú' tã imí. Eköl a ye' tō icheke, 'Be' dou' tã ide. Ñies ye' tō icheke ye' kanè méso a, 'Íyi ú' tã iwéitō. Ye' iklō'wé tō be' wã kawō tã' íyi ulitane tsatã, e' kueki ye' wã ijcher tō be' tō ikéwō mé, e' tã ye' kanè méso buardane."

⁹ Mik Jesús tō tté e' ttsé, eta e' tō ie' tkiwéwa. Ie' wötréene tã ichéitō pë' dami ie' itöki e'pa a:

—Ye' iché a' a tō Israel aleripa kōs shuã, ké yi kune ye' wã erblök ye' mik wes wëm i' es.

¹⁰ Eta mik ñippökwakpa wökir yamipa dene u a, eta ie'pa tō isué tō ikanè méso kirirke, e' buanene.

Alaköl eköl schö alà blënewa e' shké'wékane Jesús tō

¹¹ E' ukuöki tã Jesús miã kã kië Naín eë. Ie' dami ittökatapa tã, ñies pë' dami ie'pa tã taië.

¹² Mik ie'pa de tsinet kã e' a, eta ie'pa isué tō taië pë' datse, e' wã s'nu datse micho wötëwã. Dëutō e' mi dör schö, ie' alà eköl éme wëm, e' blënewã. Taië kã e' wakpa tō ie' pablerami.

¹³ Mik Skékëpa Jesús tō isué, eta ie' wa iwër siarë tã ichéitō iã:

—Kë be' iukia.

¹⁴ E' bet tã ie' dewã tsinet kã'la kï s'nu dami e' o'mik tã kã'la kéitō. Wépa wã idami e'pa e' wöklō'wéwã. Jesús tō iché s'nu a:

—A duladula, be' a ye' tō iché, ¡Be' e' kōkã!

¹⁵ E' bet tã s'nu shkenekane e' tkéser tã itté. Eta Jesús tō imé imí a.

¹⁶ Kōs pë' tso' ie'pa tã e'pa suane taië, Skéköl kíkëkã ie'pa tō taië tã ichérakitō: —Skéköl tteköl chök eköl, e' de se' shuã.

Ñies ie'pa tō iché:

—Skéköl de se' dör ie' icha esepa kimuk.

¹⁷ Eta i wé Jesús tō e' tté bunekã taië Judea ké kōs e' a, ñies kã tso' Judea pamik e' a itté tinekã.

Juan S'wöskuökwak ttökatapa de Jesús ska' ichakök

(Mateo 11.2-19)

¹⁸ Juan S'wöskuökwak ttökatapa tō i kōs weke Jesús tō, e' paké Juan tso' s'wōto wé a e' a. E' kueki ie' tō ie'pa böi kié

¹⁹ tã ichéitō ie'pa a:

—A' yú Skékëpa Jesús a ichakök tō ¿be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie yëule tō idatse e', ö yi skã panëiã sa' tō?

²⁰ Mik ie'pa de Jesús ska' tã ie'pa tō iché ie' a:

—Juan S'wöskuökwak tö sa' patké be' a ichakök tö ¿be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie yéule tö idatse e', ö yi skà panèia sa' tö?

²¹ E' wösha tã Jesús tö s'kirirke duè tsakië wã, esepa bua'wé taië. Nies s'tteke wimblupa sulusi tö, ena s'wöbla kè wawër esepa bua'wéitö taië.

²² E' ukuöki tã ie' tö iché Juan ttökatapa böi a:

—A' yüne Juan ska' tã i sué a' tö, i ttsé a' tö, e' kōs pakö ie' a. Ichö ie' a tö s'wöbla kè wawër esepa wöbla wawënene; s'kraulewã kè shko esepa shkëne; wépa kiri'wéke lepra tö esepa buanene batse'nene; s'kukuö kè watsës esepa watsënene; s'duowã shkënekane; ñies Skëköl ttè buaë e' pakane s'siarëpa a.

²³ Yi kè yökï ye' sulune, ayëcha buaë ese!

²⁴ Mik ie'pa mýalne, etã Jesús tö Juan ttè pakémitke pë' a, tã ichéitö ie'pa a: “Mik a' dë'rö kã sir poë wé kè yi serku' ee Juan sauk, etã jima a' erbikö wëm wése suëmi a' tö? A' kè dë'rö wëm ëse, kabikeitsö wã a diã a wës kua'kō wöppè siwa' tö es, ese sauk.

²⁵ A' kè dë'rö wëm ese sauk, e' tã ¿wëm wése sauk a' dë'rö? A' kè dë'rö wëm e' païö datsi' bua'bua wa, ese sauk. A' wã ijcher tö wépa e' païö es ena iyi bua'bua tso' iwã taië e' ttsé'woie buaë, esepa serke blu' u a.

²⁶ Erë ¿wëm wése sauk a' dë'rö? A' dë'rö wëm dör Skëköl tteköl ese sauk. Ye' tö a' a iché tö mokï Juan dör Skëköl tteköl, erë ie' kè dör e' ë. Ie' dör Skëköl tteköl ese tsatã.

²⁷ Skëköl yëkküö kï itso' kitule wé Skëköl tö iché wé pairi'bituitö idi' wa s'blúie e' a, e' tö iché i' es:

‘Ye' tso'tke ye' ttè pakökwak patkōk be' yökï kewe be' ñalé yuök.’*

Skëköl ttè pakökwak e' dör Juan.

²⁸ Ye' iché a' a tö s'ditsö ulitane shua, kè yi ku' Juan tsatã. Erë i blúie Skëköl tso', e' shua yi dör ësela, ese dör ie' tsatã.”

²⁹ (Mik pë' ulitane ñies inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, e'pa tö Jesús s'wöbla'wéke e' ttsé, etã ie'pa tö iché tö Skëköl ttè dör yësyësë. Ie'pa dë' as Juan tö ie'pa wöskuö iwã kkachoie tö ie'pa tö Juan ttè klö'wé, e' kuëki ie'pa tö iché es.

³⁰ Erë fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kè wã Juan ttè klöone, e' kuëki ie' kè wã ie'pa wösune, es ie'pa tö Skëköl er buaë chöke ie'pa a e' watëttsã.)

³¹ Jesús tö iché: “¿Jima a' chëmi ye' tö? ¿Wës a' dör?

³² A' dör wës ttè i' tö iché es: Ala'rla tso' inuk u itöki. Shabötspa arke taië tã iché iyamipa a: ‘Sa' tö pulë bla'wé, erë a' kè klötëne'; sa' tö s'ëriar tseittsé, erë a' kè jine.’

³³ E' wã dör tö Juan S'wöskuökwak de batsötã, kè blo' yetã tã a' tö iché tö aknama tso' ie' a.

³⁴ E' ukuöki tã ye' dör S'ditsö Alã, e' de kè batsötã, blo' yetã, tã a' tö ye' cheke tö ye' chkö taië, blo' yè taië, ñies tö ye' dör inuköl shtökwakpa ena pë' sulusipa malepa, esepa sinì.

³⁵ A' tö ye' cheke es erë isuërasö bulebök tã tö wépa serke wës Skëköl siwé tö iché es, esepa dör yësyësë.”

Jesús miã upakök Simón dör fariseowak e' ska'

³⁶ Fariseowak eköl kië Simón, e' tö Jesús kië chkök ie' u a. E' kuëki Jesús miã ie' ska' tã ie'pa e' tulësër chkök.

* 7:27 Malaquías 3.1

³⁷ Etā alaköl sulusi serke ká e' a, e' wā ijchenewā tō Jesús tso' chkök fariseowak e' u a. Ie' wā kiō masmas de e' ukkuō yōule ák bua'bua kiē alabastro ese wa.

³⁸ Ie' de dur Jesús ska', e' iuke Jesús tsikka, iwōriō yēnane taiē Jesús klō kī, e' pasiwēitō itsā wa, tā Jesús klō wōalattsēmiitō tā kiō masmas téitō Jesús klō kī.

³⁹ Mik fariseowak tō Jesús kiē chkök e' tō alaköl sué, etā ibikeitséitō: “Wēm wí mú dōr Skēköl tteköl mokī, e'ma ie' éna iarmi alaköl wése tso' ie' kōk. Ie' éna iarwami tō e' dōr alaköl sulusi.”

⁴⁰ Jesús iché ie' a:

—A Simón, ilè tso' ye' wā yēnoie be' a.

Ie' iūtē:

—A s'wōbla'ukwak, ichō ña.

⁴¹ Jesús tō iché:

—Wēm bōl ñarke inuköl peitōkwak ulā a. Eköl ñarke cien skeyök (500), iēköl ñarke dabom skeyök (50).

⁴² Ie'pa bōl kē a ipator, e' kuēkī inuköl peitōkwak tō inuī olo'yé ie'pa kī. Ye' tō be' a ichakē tō ie'pa bōl, ¿wēne ēk éna inuköl peitōkwak dalēmi kibiie?

⁴³ Ie' iūtē:

—Ye' a tā, wēne nuī olone kibiie e' ēk.

Jesús tō iché:

—Buaē be' iūtē.

⁴⁴ Etā Jesús tō alaköl sué tā ichéitō Simón a:

—Alaköl i' saú. Mik ye' dewā be' u a, etā be' kē wā ye' a di' mēne ye' klō skuoie, erē alaköl i' tō ye' klō skué iwōriō wa tā ipasiwēitō itsā wa.

⁴⁵ Be' kē wā ye' shkeone wōalattsē wa wēs s'wōblar es. Erē ie' dewā íe, etā ie' tō ye' klō wōalattsēmi taiē.

⁴⁶ Be' kē wā kiō ēsela, e' tēne ye' wōkir kī wēs s'wōblar es. Erē ie' tō kiō masmas tuē darērēē ese té ye' klō kī.

⁴⁷ E' kuēkī ye' iché be' a tō ie' éna ye' dalēr taiē e' wa iwēnewā tō i sulu wamblé ie' tō taiē, e' nuī olone ie' kī. Erē wēpa kē éna ye' dalērtā taiē, e' wa iwēnewā tō esepa kī inuī olone elkela ē.

⁴⁸ E' ukuōkī tā ie' iché alaköl e' a:

—Ì sulu qos wamblé be' tō e' nuī olone be' kī.

⁴⁹ Imalepa kiule chkök ñies tso' eg, e'pa ñi chakérak:

—A' iché ¿yi ie' dōr e' ttō es? Skēköl ē a se' nuī olo'yarmi.

⁵⁰ Erē ie' tō alaköl a iché:

—Be' erblé ye' mik, e' tō be' tsatkée. Be' yúne bērē.

8

Alakōlpa tō Jesús kime

¹ E' ukuōkī tā Jesús mīa i blúie Skēköl tso' e' ttē buaē pakök ká blublu ena ká tsitsir tso' e' a. Ie' ttekōlpa tsā dabom eyök kī bōl, e'pa shkōke ie' tā.

² Ñies alakōlpa welepa buaō'ne ie' tō, e'pa shkōke ie' tā. E'pa welepa bak weinuk wimblupa sulusi wā, ñies duē wā. Ie'pa eköl, kiē María Magdala wak, e' a aknamapa yē'tsaitō dōka kul.

³ Ñies Juana dōr Cuza alaköl, e' shkōke ie' tā. Cuza dōr Herodes dali kkō'nukwak. Ñies Susana ena alakōlpa malepa taiē shkōke ie' tā. Ie'pa tō Jesús ena ittōkatapa kimeke taiē, i tso' ie'pa wā ese wa.

Të kuatkōkwak, e' pake
(Mateo 13.1-9; Marcos 4.1-9)

⁴ Pë' e' yélur iká kǐ debitü tajë Jesús ska'. Ie' tō ie'pa a ittë kleé i' es:

⁵ Wëm mǐa eköl të kuatkōk tǎ ie' tō iwō ppé ululu të kǐ* Mik ie' tso' iwō ppök, etǎ ditsöwō wele anewa ñalǎ ska' tǎ pë' dakélor ikǐ, e' tō ññatélur, ñies dù debitü tō ikatéwa.

⁶ Ditsöwō wele anewa áklo a tǎ e' kuölö tǎ itskine buaë. Erë kǎ tsabe kě tǎ' ee, e' kuekǐ bet tǎ isinewa.

⁷ Ditsöwō wele anewa dika'chka shuǎ. Dika'chka ena ditsöwō talane ñita, erë dika'chka e' aléka ikǐ.

⁸ Erë ditsöwō wele ane íyök bua'buwa kǐ, ese tskine talane wöne buaë. Iklö wele wöne dōka cien eyök (100) elka elka.

Mik Jesús tō iché one, etǎ ikǐ chéitō ie'pa a aneule: “ǎ' éna ye' ttō tsak, e' ma ikukueblö bua'ie!”

ǐ kuekǐ Jesús tō s'wöbla'weke kleaule
(Mateo 13.10-17; Marcos 4.10-12)

⁹ Jesús ttōkatapa tō ie' a ichaké:

—Ttë wakleébö, ǐima e' wǎ dör?

¹⁰ Ie' tō iché ie'pa a: “ǐ blúie Skéköl tso' e' ttë bléulewa, e' kéwö meneat a' a ijchenoie. Erë pë' tso' tajë kě éna ye' ttë klö'wak, esepa a ye' tō ikleeke as ie'pa tō iweblö je', erë kě ie'pa a iwǎ wër, ñies as ie'pa tō ittso je', erë kě ie'pa a iwǎ ar.†

Të kuatkōkwak ttë e' wǎ paké Jesús tō
(Mateo 13.18-23; Marcos 4.13-20)

¹¹ “Ttë wakleéyö e' wǎ dör i' es: Skéköl ttë pakësö e' dör wës ditsöwō kuatkësö es.

¹² Pë' welepa tǎ itkömi wës itka ditsöwō anewa ñalǎ ska' ñe' tǎ itka es. Esepa tō Skéköl ttë tssé, erë bë de ie'pa ska' tǎ iyéttsaitō ie'pa er a as ie'pa kě tō iklö'ü tǎ itsatkër.

¹³ Welepa skǎ tǎ itkömi wës itka ditsöwō anewa áklo a ñe' tǎ itka es. Esepa tō Skéköl ttë tssé tǎ iklö'wérakitō tssé'ne buaë wa erë ekuölö ẽ. Ie'pa kě a e' tkërwa darërë Skéköl ttë a. Mik ie'pa weinemitke ie' ttë kuekǐ, etǎ ie'pa anemine tottola.

¹⁴ Welepa skǎ tǎ itkömi wës itka ditsöwō anewa dika'chka shuǎ ñe' tǎ itka es. Esepa tō Skéköl ttë tssé, erë ie'pa tō íyi tso' kǎ i' kǐ e' bǐkeitseke kibiie. Ie'pa er me'rie inuköl ena i' tso' kǎ ikǐ tō s'ttsé'weke buaë ese kǐ. Ese kōs tō Skéköl ttë kui'wéwa ie'pa er a, tǎ ie'pa kě sene buaë Skéköl ttë a.

¹⁵ Erë welepa skǎ tǎ itköke wës itka ditsöwō anewa íyök buaë kǐ ñe' tǎ itka es. Esepa tō Skéköl ttë tssé tǎ iklö'wé er buaë wa mokǐ. Ie'pa tō iiuteke buaë tǎ iwǎ dalöiekerakitō kekraë. E' kuekǐ ie'pa tō i buaë kōs ese wé wës Skéköl kǐ ikiane es.

Bö'wö ttë
(Marcos 4.21-25)

¹⁶ “Mik bö'wö wötskékasö, etǎ kě sō ipabikepawǎ, kě sō ipatkepawǎ kǎ' dikǐa. E' skéie itkekeka kǎkke s'yamipa datse esepa wö a kǎ ñi'woie.

¹⁷ Es ñies ttë tso' bléulewa ǐ'ñe tǎ, ese jcherdawa sulitane wa aishkuö tǎ. ǐ ché ye' tō, e' kě wǎ ane ie'pa éna ǐ'ñe tǎ, erë e' wǎ ardaë ie'pa éna aishkuö tǎ.

* **8:5 të kuatkōk ppé ululu:** Ie'pa wöblar të kuatkōk wö ppélur të kōs e' kǐ. † **8:10** Isaías 6.9

18 “Yi e' yuak buaë ye' ttè wa, ese a ikí meraëyö as ie' éna iwà ar buaë. Erë yi kè e' yuak ye' ttè wa, i bikeitsé ese tö tö ane iéna, e' kôs yërdattsane iyöki. E' kueki ye' ttò kukuebló a' tò bua'ie.”

Jesús mì ena ie' èlpa debitu ie' weblök

(Mateo 12.46-50; Marcos 3.31-35)

19 Eta Jesús mì ena ièlpa ena ikutapa e'pa debitu ie' weblök. Erë ie' tkër wé pé' tso' taië e' shua, e' kueki ie'pa kè dè'wà ie' ska'.

20 E' biyö ché yile tò ie' a:

—Be' mì ena be' èlpa ena be' kutapa e'pa shkò be' weblök.

21 Ie' tò iüté:

—Èkèkè, erë ye' tò a' a' ichè tò wépa tò Skèköl ttè tse ta iwà iütéitò, esepa dör wës ye' mì ena ye' èlpa ena ye' kutapa es.

Siwà' taië e' wöklö'wé Jesús tò

(Mateo 8.23-27; Marcos 4.35-41)

22 Etökicha ta Jesús e' iéka kanò a ittökatapa ta, ta ichéitò ie'pa a:

—Mishka batsöri wışhet.

Eta ie'pa miyal.

23 Ie'pa mirwaja ta ie' kapowa kanò a. E' dalewa siwà' batsineka taië tò di' uyéka taië ta kanò a di' iënekami katsirkewatke.

24 E' kueki ie'pa tò iti'wéka ta ichérakitò ia:

—iA s'wöbla'ukwak! iA s'wöbla'ukwak! iSe' duölurmi!

Eta ie' e' kéka ta siwà' ena di' yöli uñéitò ta iwöklönewa míane alamië.

25 E' ukuökü ta ie' tò iché ie'pa a:

—¿Wës a' erblöke ye' mik, e' de?

Erë ie'pa suanéka taië, tkinewa taië ta iñi chakéka:

—¿Yi dör wëm wí? iE' ttò dalöie di' tò ena siwà' tò!

Wëm eköl a aknamapa tso' taië e' bua'wéne Jesús tò

(Mateo 8.28-34; Marcos 5.1-20)

26 E' ukuökü ta ie'pa mía demi ká kië Gerasa ate batsöri wışhet Galilea wöshaë ee.

27 Mik Jesús e' yéttsa de ká sí ki, eta wëm eköl de ie' ska', e' a aknamapa tso'. Ie' dör Gerasa wak. Iaiäë ie' sene'mi sume, kè serku'ia u a, ie' serke pó a.

28 Mik ie' tò Jesús sué, eta ie' anekà taië ta ie' tkéwà kuchë ki. Ie' iché Jesús a:

—A Jesús, be' dör Skèköl dör iyi ulitane tsata e' alà. ¿lök be' de ye' tsiriuk? Ye' múat bërë. Ye' kköchö taië be' a tò kè ye' we'ikar.

29 Jesús tò ichétke wimblu sulusi a kéwe: “Be' e' yóttsa wëm se a.” E' kueki wimblu tò ie' a iché es. Iaiäë ie' we'ikbitu aknama tò. Kekraë aknama tò ie' wö aliwéke. E' kueki pé' tò ie' muëke iulà a iklò a tabechka daloie wa, erë e' batsélor ie' tò tottola ta aknama tò ie' kú aliwéka patkémi wé kè yi serku' ese ska'.

30 Eta Jesús tò ie' a ichaké:

—¿Ima be' kië?

Ie' iüté:

—Ye' kië Taië Wakpa.

Ie' a aknamapa tso' taië, e' kueki ie' tò iüté es.

31 Ie'pa kköchöke taië Jesús a: “Kè sa' patkarmi kauk taië tso' iskië e' a.”

32 Tsinet kabata kuli' a köchi iëter taië chkök, e' kueki wimblupa kköchöke Jesús a: “Kawö mú sa' a e' tiukwà köchipa jai a.” Jesús tò ikéwö mé ie'pa a.

³³ Etä ie'pa e' yélur wëm a ta ie' tiélur köchipa a. Köchi qos poneka tunemirak ká spé mik brutolonemi batsöri a ta ee iduolur.

³⁴ Mik köchi kkö'nukwakpa tö isué, etä itkayalmi ta itté ppékarakitö ká e' wañe.

³⁵ Pë' de taië iweblök tö i tka. Mik ie'pa de Jesús ska', etä wëm a aknamapa yërlune taië, e' sué ie'pa tö itkër Jesús wörki datsi' iéne éna ká anene buaë. E' tö ie'pa suawé.

³⁶ Wépa tö i tka e' sué, e'pa tö ipaké ie'pa a tö wës wëm a aknamapa bak e' buanene.

³⁷ Ká e' wakpa ulitane suane taië, e' kueki ie'pa kköché Jesús a: "Be' e' yöttsa sa' ká a." Etä Jesús e' iéka kanò a ittökatapa ta ta imiatke.

³⁸ Etä wëm a aknamapa yërlune e' kköché Jesús a: "Ye' shkakmi be' ta." Erë Jesús tö iüté:

—Au, be' e' tsúat.

³⁹ Be' yúne be' u a ta i qos wé Skököl tö be' a, e' pakö sulitane a.

Ta ie' míä, ta i qos buaë wé Jesús tö ie' a, e' pakéitö sulitane a.

*Jesús tö Jairo alä busi shké'wékane ñies alaköl bua'wéneitö eköl
(Mateo 9.18-26; Marcos 5.21-43)*

⁴⁰ Mik Jesús dene batsöri iöshet, etä pë' tso' taië ie' panuk, e' kueki ie'pa tö ie' kiéwa ttsé'ne bua' wa.

⁴¹ Etä wëm eköl kié Jairo e' de. Ie' dör judiowak ñi dapa'wö wé e' wökir eköl. Ie' e' téwa wöwakköt Jesús wörki ta ikköchöke taië ie' a: "Mishka bet ye' u a."

⁴² Jairo alä dör ekla è wák dör alaköl ki duas tso' dabom eyök ki bök ulatök (12), e' duökewatke.

Jesús miria, e' dalewa taië pë' dami, e' tërdami ie' mik.

⁴³ E'pa shua alaköl dami eköl e' du'mi alakölpa dué wa e' ki duas de dabom eyök ki bök (12). I qos tso' ie' wa e' ewéwaitö yës s'kapeyökwak ki, erë kě yi a ibuanene.

⁴⁴ Ie' dewä tsinet Jesús tsj kker ta idatsi' bata kéwaitö. E' wösha ta ipé wöklöne ta ibuanene buaë.

⁴⁵ Etä Jesús tö ichaké:

—Yi tö ye' ké?

Sulitane tö iché:

—Kě sa' wa be' kane.

Pedro tö iché ia:

—A s'wöbla'ukwak, pë' tso' taië e' tërdami be' mik.

⁴⁶ Erë Jesús tö iché:

—Ye' ittse tö ilé tka ye' diché wa. E' kueki ye' wa ijcher tö yile tö ye' ké.

⁴⁷ Mik alaköl buanene, e' tö isué tö kě ie' a e' blénukia ta ide Jesús ska' painéka taië suane wa. Ie' e' tkéwa kuché ki Jesús wörki ta ie' e' chéka sulitane kukua tö i kueki Jesús kéwaitö. Ie' tö iché: "Mik ye' tö be' kéwa, e' wösha ta ye' buanene."

⁴⁸ Jesús tö iché ia:

—A alä busi, be' erblé ye' mik, e' kueki be' buanene. Be' yúne bërë.

⁴⁹ Ie' ttökeia alaköl ta, e' dalewa eköl bite Jairo u a, e' debitu ta iché Jairo a:

—Be' alä busi blénewatke. S'wöbla'ukwak kě tsiriwaria.

⁵⁰ Mik e' tsé Jesús tö, etä ie' tö iché Jairo a:

—Kě be' tkinuk. Be' erblö ye' mik è, be' alä busila buardane.

⁵¹ Mik ie'pa de Jairo u a, etä Jesús kě wa yi kane shkōkwā wé busila nu me'r ee. Pedro ena Santiago ena Juan ena alä yé ena imi, e'pa è kiéwaitö e' ta.

⁵² E' dalewa sulitane juke alárke taië. Erë Jesús tò ie'pa a iché:

—Kê a' ju'kiä. Busila kê du'wä, ikapöme'r ë.

⁵³ Sulitane wä ijcher tò busila duowa, e' kue'ki ie'pa tò ie' wayuéka jañeitséka taië.

⁵⁴ Erë Jesús tò busila ulä klö'wéwa, ta iché ie'pa a:

—A tayëla, be' e' köka!

⁵⁵ Eta ishkenekane, e' bet ta ie' e' kéka ta Jesús tò iché ie'pa a:

—Itiö.

⁵⁶ Iyë ena imi tkirulune iweblök. Eta Jesús tò iché ie'pa a:

—I tka ië, e' kê char yi a.

9

Jesús tò ittökatapa patké s'wöbla'uk

(Mateo 10.5-15; Marcos 6.7-13)

¹ Jesús tò ittökatapa dabom eyök kí böi e'pa dapa'wé ta diché méitö ie'pa a aknamapa ulitane trë'woyal. Nies kawö méitö ie'pa a s'kirirke bua'wone.

² Ipatkérak i blúie Skéköl tso' e' tté buaë pakök nies s'buau'kne.

³ Ta ie' tò iché ie'pa a:

—Mik a' mi'ke, eta kê i tsarmi. Shko kéli, sku', iyi ñanoie, inuköl, datsi' skä, ese kos kê tsarmi.

⁴ Mik yile tò a' a iché a' kapörö, eta a' tso' ká e' a' dalewa a' kapörö ie' u ë a.

⁵ Eta ká wele wakpa kê wä a' kinewa, e' ta a' e' yölur ká e' a, ta kapo tso' a' klöttö mik, e' ppöo a' tö. E' tò ie'pa a ikkacherae tò ie'pa dör Skéköl bolökpa.

⁶ Eta ie'pa míyal judiowak ké tsitsir kos a Skéköl tté buaë pakök nies s'kirirke bua'ukne.

Herodes tò ibikeitséka taië tò yi dör Jesús

(Mateo 14.1-12; Marcos 6.14-29)

⁷⁻⁸ Herodes dör Galilea wökir, mik e' tò i kos weke Jesús tò e' tté tseé, eta ie' tò ibikeitséka taië tò yi dör Jesús. Welepa tò icheke tò Jesús dör Juan S'wöskuökwak kötewä e' shkenekane. Welepa tò icheke tò ie' dör Skéköl tteköl bak kië Elías e' shkenekane. Welepa tò icheke tò ie' dör Skéköl ttekölpa skä bak esepa wele shkenekane.

⁹ Erë Herodes tò iché:

—Ye' wák tò Juan kuli' tökök patké, e' ta wëm tté tseyö tso' iyi uk taië s'tkiwë ekké ze' dör yi?

E' kue'ki Herodes éna suluë Jesús suakwä.

Pë' döka mil skeyök e'pa tié Jesús tò

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Juan 6.1-14)

¹⁰ Mik Jesús ttekölpa tsä e'pa dene, eta i kos wé ie'pa tò, e' pakéne ie'pa tò Jesús a. Eta Jesús tò ie'pa kiémi e' ta dö tsinet ká kië Betsaida wé kê yi serku' ee.

¹¹ Erë mik pë' malepa wä ijchenewa, eta ie'pa mí itöki ta ie'pa kiéwaitö buaë. I blúie Skéköl tso' e' tté buaë paké ie' tò ie'pa a nies s'kirirke bua'wénéitö.

¹² Mik ká tuirketke, eta Jesús ttökatapa dabom eyök kí böi (12) e'pa de ie' ska' ta ichéakitö ia:

—Ká i' ki kê i ku' katanoie ñanoie, e' kue'ki ie'pa yuömi as ie'pa mi' ká tso' tsinet ena pë' serke tsinet esepa ska' chké tauk ñe ena kapökrö.

¹³ Jesús tò ie'pa a iché:

—Ie'pa tiö a' tö.

Ie'pa tō iūtē:

—Sa' wā pan skel ena nima bōtō e' ē tso'. Kē sa' mīne ikī taw, e' tā i tso' sa' wā e' kē dōkka ie'pa taiē ekkēpa tioie.

¹⁴ Wēpa tso' eē dōka mil skeyōk (5000), e' kuēki ittōkatapa tō iché es. Erē Jesús tō ie'pa a iché:

—A' tō ie'pa kō ē' tkōksēr iski ek tsīnī ek tsīnī dabom skeyōk (50) dabom skeyōk.

¹⁵ Es ie'pa tō iwē tā pē' ulitane ē' tkésēr.

¹⁶ E' ukuōki tā ie' tō pan skel ena nima bōtō, e' klō'wē tā ikā sué ká jai a tā wēstela chéitō Skēkōl a. E' ukuōki tā ie' tō pan ena nima blaté mé ittōkatapa a as ie'pa tō iwatiō pē' a.

¹⁷ Mik ie'pa chké de wē', etā ibata ate, e' shtérakitō iēne dōka kkōla dabom eyōk kī bōk (12).

Pedro tō iché tō Jesús dōr wē pairine'bitū idi' wa s'blúie e'

(Mateo 16.13-19; Marcos 8.27-29)

¹⁸ Etōkicha tā Jesús tso' ittōkatapa ē tā. Ie' tso' S'yē tā ttōk, tā eē ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿Ima pē' tō iché tō ye' dōr yi?

¹⁹ Ie'pa tō iūtē:

—Wēlepa tō icheke tō be' dōr Juan S'wōskuōkwak. Wēlepa skā tō icheke tō be' dōr Skēkōl ttekōl bak kiē Elías e' shkenekane. Wēlepa skā tō icheke tō be' dōr Skēkōl ttekōlpa bak ká iaiāē e' wēle shkenekane.

²⁰ Ie' tō ie'pa a ichaké:

—Erē ¿ima a' iché, ye' dōr yi?

Pedro tō iūtē:

—Be' dōr wē pairine'bitū idi' wa sa' blúie e'.

Jesús ē' biyō ché tō ie' tterawā

(Mateo 16.20-28; Marcos 8.30-9.1)

²¹ Erē Jesús kē wā ie'pa kane yi a ichōk yi dōr ie'.

²² Nies ie' tō iché:

—Ye' dōr S'ditsō Alà, e' weirdaē taiē. Judiowak kuēblupa ena sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa tō ye' waterattsā. Ye' tterawā, e' kī ká de mañat etā ye' shkerdakane.

²³⁻²⁴ E' ukuōki tā ie' tō iché ie'pa ulitane a:

—Yi ē' tsatkak ittēwā yōki, ese kē ulā a sene michoē dōpa. Erē yi ē' mettsā ttēwā ye' dalērmik, ese ulā a idōraē. E' kuēki yi ē' yuak ye' ttōkataie, ese kē kane tkinukia ē' kī. E' skéie kekraē ikawōtā ē' chōk dō ittēwā wōtēulewā krus mik ekkē. Es ie' kawōtā shkōk ye' itōki.

²⁵ Iyi ulitane tso' ká i' a, e' de a' ulā a, erē sene michoē kē dē' a' ulā a, e' tā e' dōr ¿lie bua' a' a?

²⁶ Mik ye' dōr S'ditsō Alà, e' dene ye' olo wa, nies ye' Yē olo wa, nies ibiyōchōkwakpa batse'r e'pa olo wa, etā wēpa jaēne ye' kī, esepa kī ye' jaērdaē nies.

²⁷ Mokī ye' tō a' a iché tō a' tso' iē, e' wēlepa tō i blúie Skēkōl tso' e' sueraē kam iblērulur e' yōki.

Jesús tō ilo tā' taiē e' kkaché ittōkatapa a

(Mateo 17.1-8; Marcos 9.2-8)

²⁸ E' kī ká de pākōl (8) ulatōk, etā Jesús mīa kabata a ttōk S'yē tā. Pedro ena Juan ena Santiago e'pa mītser iwā ē' tā.

²⁹ Ie' tso' ttök S'yě tə, etə iwö manenettşə mía kuə'kɪ dalölöë ñies idatsi' mía saruruë wöñarke dalölöë.

³⁰ E' wöshə tə wəpa de iēter bōl tso' ttök ie' tə. Ie'pa dör Skēkōl ttekölpə bak ká iaiə kiē Moisés ena Elías e'pa.

³¹ Ie'pa olo bunekə təjē dalölöë. Ie'pa iēter kapakök Jesús tə wēs ie' tterawa pē' tō Jerusalén əs iwə tkō wēs Skēkōl kɪ ikiane es.

³² Pedro ena iyamipa bōl, e'pa tteke kapəwə tō təjē. Erē mik ie'pa tɪ'nekəne bua'ie, etə ie'pa tō Jesús olo təjē e' suē, ñies wəpa bōl iēter ttök ie' tə e'pa suérakitō.

³³ Mik Moisés ena Elías mitkene, etə Pedro tō iché Jesús a:

—A S'wöbla'ukwak, buaë se' tso' iē. Sú sa' tō úla yuəkə mañatkuela, etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a.

Erē i cheke Pedro tō e' wə kē әне ie' éna.

³⁴ Pedro ttōkeia, e' wö shə tə mochka tō ie'pa kitéwə. E' tō ie'pa suawé təjē.

³⁵ Mochka shə ie'pa tō ttō ttsé tō iché: “Sə dör ye' alə, e' pairi'bitubak ye' tō idi' wa a' blúie. Ie' ttō iutō.”

³⁶ Mik ie'pa tō ttē e' ttsé, etə ie'pa tō isuē tō Jesús aṭe dur ekōrla. Erē i ttsé ie'pa tō, i suē ie'pa tō, e' blé ie'pa tō ier a, kē ie'pa wə ipakane yi a dō aishkuō tə.

Duladula ekōl tteke aknama tō e' bua'wéne Jesús tō

(Mateo 17.14-21; Marcos 9.14-29)

³⁷ Bule es tə ie'pa tso' kabata a e'pa biteyal, etə təjē pē' de Jesús ñaletsuk.

³⁸ E' shua wēm tso' ekōl, e' tō iché әнеule:

—A s'wöbla'ukwak, be' we'ikèyö, ye' aladulakōl saú, e' dör ye' alə ekōl ē.

³⁹ Mik wimblu sulusi tō ie' éna ká chōwəwa, etə ie' anekə təjē, painéka katōtōë, tə ikkō a ishuya dekə təjē. Kēkraë ie' we'ikekeitō siarē. Wimblu kē éna ie' akwa.

⁴⁰ Ye' kkōché təjē be' ttōkatapa a tō wimblu trē'úshkar erē kē ie'pa a iōne.

⁴¹ Jesús tō iché ie'pa ulitane a:

—A wakpa kē ərblōtə' Skēkōl mik, a' kē éna ká әне. ¿Mik ye' sərmirō a tə? ¿Kos ye' tō a' dalē'tsemirō? Be' alə tsúbitu ña.

⁴² Mik duladula de tsinet, etə aknama tō ie' éna ká chōwəwa kéu iski tə ipainekə təjē. Erē Jesús tō wimblu sulusi uñē trē'wəshkar tə duladula bua'wéneitō méneitō iyē a.

⁴³ I buaë wē Skēkōl tō idiché təjē wa e' tō ie'pa ulitane tkiwəwə.

Jesús skə e' biyö chéne tō itterawa

(Mateo 17.22-23; Marcos 9.30-32)

I buaë wé Jesús tō, e' chekeia ie'pa tō ñi a, e' dalewa ie' tō iché ittōkatapa a:

⁴⁴ —I cheke ye' tō a' a, e' ttsō buaë, kē a' éna ichökwa: Ye' dör S'ditsō Alə, e' wömerdattşə pē' ulə a.

⁴⁵ Erē i ché ie' tō e' bléulewə ie'pa yōki, e' kuəkɪ ie'pa kē éna iwə әне. Ñies ie'pa suane ichakök tō ima iwə dör.

Yi dör ibua'ie Skēkōl wōg

(Mateo 18.1-5; Marcos 9.33-37)

⁴⁶ E' ukuōkɪ tə Jesús ttōkatapa ñi iutōkerak tō ie'pa shua yi dōmi ibua'ie imalepa tsatə.

⁴⁷ I bikietsök ie'pa tso', e' suəwə Jesús tō, e' kuəkɪ ie' tō alala kié ekōl duésər ie' o'mik

⁴⁸ tə ichéitō ie'pa a:

—A' shuā yi ē' wōēwa imalepa dikia diōshet ese dōr ibua'ie. E' kuēkī yi tō alala i'se kiēwā ye' ttō wa, ese tō ye' wāk kiēwā. Es ñies yi tō ye' kiēwā, ese tō yi tō ye' patkē'bitū, e' kiēwā.

Yi kē ku' ñippök se' tā ese tō se' bikeitseke er bua' wa
(Marcos 9.38-40)

⁴⁹ Juan tō iché Jesús a:

—A s'wōbla'ukwak, wēm suē sa' tō eköl, e' tō aknama trē'wéyal be' ttō wa. Erē ie' kē ku' se' tā, e' kuēkī sa' tō iché ia tō kē iwariā.

⁵⁰ Jesús tō iūtē:

—Yi kē ku' ñippök se' tā, ese tso' se' tā. E' kuēkī kē iwöklō'war.

Santiago ena Juan e'pa uñé Jesús tō

⁵¹ Jesús mi'kekane ká jai a, e' kēwō dōkewatke, etā Jesús tō ibikeitsé tō ye' mīa diché wa Jerusalén, tā imīa.

⁵² Ie' tō wēpa wēlepa patkēmi ie' yōkī kewe u yulök kaporōie. Ie'pa mīa demi ká tso' etk Samaria ee.

⁵³ Erē Samaria wakpa wā ijcher tō Jesús ena ittōkatapa mi'ke Jerusalén, e' kuēkī ie'pa kē wā ikinewā.

⁵⁴ Mik Jesús ttōkatapa kiē Santiago ena Juan e'pa tō isuē tō Samaria wakpa kē wā ie'pa kinewā, etā ie'pa tō Jesús a iché:

—A Skēkēpa, ¿be' kī ikiane tō sa' tō bö' kiē ká jai a ie'pa ewōwa?

⁵⁵ Erē Jesús wōtréene ie'pa sauk tā ie'pa uñéitō.

⁵⁶ E' ukuōkī tā ie'pa mīa ká skā tso' tsinet ee.

Wēpa mañal e' yuak Jesús ttōkatapaie
(Mateo 8.19-22)

⁵⁷ Ie'pa mirwā ñalā kī tā wēm eköl tō Jesús a iché:

—A kēkēpa, ye' mi'ke be' tā ká wa'ñe wé be' mīrō ee.

⁵⁸ Jesús tō iūtē:

—Bakli' u tā', ñies dúla u tā', erē ye' dōr S'ditsō Alà, e' kē wā u tā' senoie.

⁵⁹ Jesús tō iché wēm eköl skā a:

—Mishka ye' tā.

Erē wēm tō iūtē:

—A kēkēpa, kawō mú ña, mik ye' yē blērkewā e' nu wötökwa, e' ukuōkī tā ye' mi'ke be' tā.

⁶⁰ Jesús tō iūtē:

—Wēpa dōr wēs s'duulewā es Skēköl wōa, as esepa tō iyamipa nu wötō. Erē be' yú, i blúie Skēköl tso' e' tté pakök sulitane a.

⁶¹ Wēm eköl skā tō iché Jesús a:

—Ye' ē' yuak be' ttōkataie, erē kewe kawō mú ña shkoie ē' chōkat ye' yamipa a.

⁶² Jesús tō iūtē:

—Yi ē' yuē ye' ttōkataie tā i kōs méatitō ye' dalērmik, erē ibikeitséneitō taiē, etā ese kē kī i blúie Skēköl tso' e' mēne.

10

Jesús tō ittōkatapa dabom kuryök kī böi (72) e'pa patké

¹ E' ukuōkī tā Skēkēpa Jesús tō ittōkatapa skā shūsté dōkā dabom kuryök kī böi (72) patkēmi ie' yōkī kewe böi böi wé ie' mi'ke ese ska'.

² Ie' tō iché ie'pa a: “Mokī pē' tso' taiē e' kī Skēkōl ttē buaē kiane ttsē. Esepa dōr wēs iyiwō tso'tke wē'iaē shtē es, erē ishtōkwakpa kē dōr taiē. E' kuēkī a' tō ikiō kanē wāk a tō ishtōkwakpa patkō.

³ A' yū. Ye' tso' a' patkōk ye' ttē pakōk pē' shuā wēs obejala èmi namu tso' taiē, ese shuā es.

⁴ Inukōl skūla ena dali skū ena klōkkuō skā, ese kōs kē tsarmi yēs. Nies yi kuē a' tō ñala wa, ese kē tā a' ttōk taiē.

⁵ Mik a' dewā yile ska', etā kewe ichō ie'pa a tō 'Skēkōl er buaē chō a' a'.

⁶ Ie'pa tō a' kiēwā er bua' wa, e' tā Skēkōl er buaē chōraē ie'pa a. Erē kē idōr es, e' tā Skēkōl kē er buaē chōpa ie'pa a.

⁷ Ie'pa tō a' kiēwā buaē, e' tā a' e' tsuāt u e' a. Ttē tso' e' tō iché i' es: 'Kaneblōkwak chkōmi i kanewekeitō e' skē wa.' E' kuēkī i meke ie'pa tō a' a' ñē yē, e' ñū, e' yō. U e' ē a' e' tsuāt a' tso' ká e' a' e' dalewa.

⁸ Ká wē a' demi tā ká e' wakpa tō a' kiēwā buaē, e' tā i mekeitō a' a' ñē e' ñū.

⁹ Ie'pa duōke, e' tā e'pa bua'ūne. Nies ichō ie'pa a: 'I blúie Skēkōl tso' e' kēwō dewatke tsinet a' o'mik.'

¹⁰ Erē ká wele wakpa kē wā a' kinewā, e' tā a' yū ie'pa ñala wa tā ichō ie'pa a:

¹¹ 'A' kapo tso' sa' klōttō mik, e' ppée sa' tō iwā kkachoie tō a' dōr Skēkōl bolōkpa. Erē a' wā ijchenú tō i blúie Skēkōl tso' e' kēwō dewatke tsinet a' o'mik.'

¹² Ye' tō a' a' iché tō mik Skēkōl tō a' chakeketke inuí kī aishkuō tā, etā ká e' wakpa weirdaē siarē Sodoma wakpa bak senuk suluē e'pa tsatā.

Ká mañat wakpa weirdaē siarē (Mateo 11.20-24)

¹³ “A Corazín wakpa, a Betsaida wakpa, iwēstela ina a' ta! I kē or yi a ese wē ye' tō taiē a' wōrkī, erē kē a' er maneone. E' úpa ye' tō Tiro ena Sidón e' wakpa wōrkī, e' ma ká iaiāē ie'pa er maneō'bak. Ie'pa tō eriane datsi' ajaē ese iē'kabak, ñies ie'pa e' tkē'kabak muluchka kī iwā kkachoie tō ie'pa er mane'wē Skēkōl a.

¹⁴ E' kuēkī ye' tō iché tō aishkuō tā mik a' wōchakirketke a' nuī kī e' kēwō de, etā a' wōmerdattsa weinuk taiē shuē Tiro ena Sidón wakpa tsatā.

¹⁵ A Cafarnaúm wakpa, kē a' tō ibikeitsōk tō a' mi'mitser ká jai a. Ie' tō a' patkerami diōshet wē s'wimblu weirke ee.”

¹⁶ Etā Jesús tō iché ittōkatapa a: “Yi tō a' ttō tseke tā iutekeitō, ñies ese tō ye' ttō tseke tā iutekeitō. Yi tō a' wateke, ñies ese tō ye' wateke. Nies yi tō ye' wateke, ese tō Skēkōl tō ye' patkē', e' wateke.”

Jesús ttōkatapa dabom kuryōk kī bōl (72) e'pa dene

¹⁷ E' ukuōkī tā Jesús ttōkatapa dōkā dabom kuryōk kī bōl (72) patkē' ie' tō, e'pa dene ttsē'nerak buaē. Ie'pa tō iché ie' a:

—A Skēkēpa, aknamapa tō sa' ttō dalōiē be' ttō wa.

¹⁸ Ie' tō ie'pa iutē:

—Tō. A' e' alékā Satanás kī je'. Ye' isuē tō ie' bateshkar ká jai a wēs alá wōñar es.

¹⁹ Ye' tō a' a' diché mé e' alokā tkabē kī ena bachē' kī ñies e' alokā Satanás diché kī. Es kē i tō a' we'ikepa.

²⁰ Kē a' ttsē'nuk buaē wimblupa sulusi tō a' ttō dalōiē, e' ē kuēkī. E' skēie a' kiē tso' kitule ká jai a sene michoē yēkkuō kī, e' kuēkī a' ttsē'nú buaē.

*Jesús ttsë'ne buaë**(Mateo 11.25-27; 13.16-17)*

²¹ Jesús tso'ia ttök ittökatapa ta, e' shua Wiköl Batse'r tö ie' ttsë'wé buaë shutë. Ie' tö iché: "A ye' Yë, be' dör iyi ulitane tso' ká jaì a' ena ká i' a' e' Këköl. Be' tö ttë ikkë blë'wä pë' wä siwä' jcher iskië ena erbikö tajë esepa yöki. Erë ikkachéwäbö s'ësela a'. Es be' kî ikiane, e' kuekî be' iwë es. E' kuekî be' kîkëkäyö."

²² Jesús ttë S'yë ta one ta ichéitö pë' tso' eë e'pa a: "Ye' Yë tö iyi ulitane méat ye' ulä a. Ye' dör Skëköl Alä, kë yi wä ijcher moki tö wes ye' dör, e' jcher ye' Yë ë wä. Nies kë yi wä ijcher moki tö wes ye' Yë dör, e' jcher ye' ë wä. Nies wëpa a ye' éna ikkachakwä esepa wä ijchermi."

²³⁻²⁴ Eta Jesús wötréene ittökatapa kke ta ichéitö ie'pa ë a: "Ye' tö a' a' iché tö Skëköl ttekölpa tajë ena blu'pa bak ká iaiaë esepa tajë tö, i' sué a' tö, e' kkeyë' siarë sué, erë ie'pa kë wä isune. Nies i' ttsé a' tö, e' kkeyë' siarë ie'pa tö ttsë, erë ie'pa kë wä ittse. E' kuekî wëpa tö i' sué a' tö e' sué, ayëcha buaë esepa."

Samariawak buaë e' pake

²⁵ Etökicha ta s'wöbla'uk ttë dalöieno wa ese eköl debitu Jesús ska', e' tö ie' a' ichaké itsaioie:

—A s'wöbla'ukwak, ¿i wëmi ye' tö as sene michoë dö ye' ulä a?

²⁶ Jesús tö ie' a' ichaké nies:

—¿i tso' kitule Skëköl yëkkuö kî? ¿Ima e' wä dör be' a'?

²⁷ Eta s'wöbla'ukwak tö iüté:

—Skëköl yëkkuö tö iché: 'Skëköl dalëritsö a' er kôs wa, a' wák kôs wa, a' diché kôs wa, ena a' erbikë kôs wa.' Nies e' tö iché: 'A' malepa dalëritsö wes a' wákpa e' dalër es.'

²⁸ Jesús tö iché ie' a:

—Be' tö iüté buaë. Be' tö iwë es, e' ta sene michoë döraë be' ulä a.

²⁹ Erë ie' e' tsatkak ttë e' yöki, e' kuekî ie' tö Jesús a' ichaké:

—Eta s'yamipa chë Skëköl yëkkuö tö, ¿esepa dör s'yamipa wëse?

³⁰ Eta Jesús tö iüté ttë i' wa:

—Wëm eköl datse Jerusalén, e' micho Jericó, eta ñala wa akblökwakpa tö ie' klö'wëwä. I' dami iwä kôs dö idatsi' e' blëwarakitö. Ie' ppérakitö tajë ta imiyal. Ie' méat tër ie'pa tö ñala ska', tsir eta iduowä.

³¹ Eta judiowak eköl dör sacerdote e' dami ñala e' kî. Mik ie' tö wëm tër shka'ule e' sué, eta ie' tkami bánet iyöki.

³² Es nies judiowak skä eköl dör Leví aleri kanëblöke Skëköl wé a, e' dami ñala e' kî. Mik ie' tö wëm tër shka'ule, e' sué, eta ie' nies tkami bánet iyöki.

³³ Erë samariawakpa kë mik a' wödör, sueke a' tö suluë, esepa eköl dör wëm, e' dami ñala e' kî. Mik ie' tö wëm tër shka'ule e' sué, eta ie' wa iwër siarë.

³⁴ Ie' de iska', ta wé ishka'ne e' paskuëitö vino wa, paiklëitö kiö wa, ta ipatrëwäitö datsi'tak wa. E' ukuöki ta ie' tö itkëkä iwák burro kî tsémi wé s'kaporö ese wé a, ta eë ie' tö ikkö'néia ipasuëia buaë.

³⁵ Bule es ta samariawak tö s'kaporö wé, e' wák patué inuköl döka s'kanëblö ká böt e' ské ekkë, ta iché ie' a: 'Wëm shka'ule i' kkö'nú ña. Ilë kî tué be' tö ie' a, e' ta e' kî ye' tö be' patuerane mik ye' dene eta.'

³⁶ Eta Jesús tö ichaké s'wöbla'ukwak a:

—Wëm shka'wé akblökwakpa tö e' sué ie'pa mañal tö, ¿ie'pa wé tö idalëritsë moki wes s'kawöta s'yamipa dalëritsök es?

³⁷ S'wöbla'ukwak tö iüté:

—Wé tò isué er siarë wa e'.

Jesús tò ie' a' iché:

—Es be' yú tã iú wës samariawak tò iwé es.

Jesús míã Marta ena María ska' upakök

³⁸ Jesús ena ittökatapa míyal ñälã wa dö Jerusalén, tã ie' pa de kã tsir ese a. Ee alaköl serke eköl kië Marta, e' tò Jesús kiéwã buaë ie' u a.

³⁹ Marta ël, kië Maria, e' e' tkéwã tsinet Jesús ska', tã i cheke Jesús tò e' ttsök ie' tkër.

⁴⁰ Erë Marta wã kanë tso' taië iu a kanewë, e' kuëkí ie' de Jesús ska' tã ichéitö ie' a:

—A Skëkëpa, ye' ël tò ye' méat ekörla u kanëuk, ¿e' kë kí be' tkine? Ichö ie' a tò ye' kimú.

⁴¹ Erë Jesús tò iüté:

—A Marta, a Marta, taië be' e' tkiuke kanë tso' taië be' u a e' kí,

⁴² erë iyi etké, e' dörl ibua'ie, e' shüshtë María tò wë. Kë yi tò iyepattsã iulã a.

11

Jesús tò ittökatapa wöbla'wé ttök S'yë tã

(Mateo 6.9-15; 7.7-11)

¹ Etökicha tã Jesús tso' ttök S'yë tã. Mik ie' tté one, etã ie' ttökatapa eköl tò ie' a iché:

—A Skëkëpa, Juan S'wöskuökwak tò ittökatapa wöbla'wé ttök S'yë tã. Es ñies sa' wöbla'ú ttök S'yë tã.

² Jesús tò ie' pa a' iché:

—Mik a' ttöke S'yë tã, etã ichö ie' a' i' es:

'A Sa' Yë, as be' dalöiö sa' tò i ulitane tsatã.

As be' dö sa' blúie da'äie.

³ Chkë kiane sa' kí sënöie, e' mú sa' a' kã bit ekkë.

⁴ Sa' malepa kôs e' nui olo'yeta' sa' tò ie' pa kí,

e' kuëkí sa' nui olo'yö sa' kí.

Kë sa' marttsã tò i sulu tò sa' erkiöü.'

⁵⁻⁶ Ñies ie' tò ie' pa wöbla'wé tté i' wa:

—Sö ichëmi tò a' wele wã yami tso' eköl, ese ska' a' míã nañewe kã shaböts, tã a' tò iché ie' a: 'A yami, írö ye' yami datse bánet, e' debitu ye' ska', erë ye' kë wã i tã' mè ie' a. Be' we'ikëyö, pan peitö ña mañat.'

⁷ Be' yami e' tò a' iütëmi i' es: 'Kë ye' tsiriwar. Ukkö wötënewatke. Ye' ena ye' ala'r, sa' e' téwatke kapökwa. Ye' kë e' köpakã i muk be' a.'

⁸ Jesús tò iché ie' pa a' tò u wák e' kë e' köpakã chkë muk a' a, a' dörl iyami e' ë kuëkí. Erë a' tò ikië kröröë, kë wöklör ekkë, e' tã ie' e' kôrakã tã i kôs kiane a' kí, e' meraëitö a' a, a' tò ie' a' ikië kröröë e' kuëkí.

⁹⁻¹⁰ "Wépa tò iyi kië Skëköl a, esepa a' imeraëitö. Wépa tò iyi yulé ie' ska' esepa tò ikuëraë. Wépa tò ie' chaké, esepa kierawaitö weshkë. E' kuëkí i kiane a' kí e' kiö ie' a, etã ie' tò a' a' imeraë; e' yulö ie' ska', etã a' tò ikuëraë; ie' chakö, etã ie' tò a' kierawã weshkë.

¹¹ "Kë ala' yë wëne tò tkabë mepa ilã a nima kiéitö e' skéie.

¹² Ñies kë a' wëne tò bachë' mepa ilã a dakro siã kiéitö e' skéie.

¹³ A' dörl pë' suluë erë e' tò iyi buaë meke a' ala' a. ¡E' yitã buaë S'yë tso' kã jai a' e' tò Wiköl Batse'r meraë yi tò ie' a' ikië ese a!"

*Judiowak tō Jesús kkaté**(Mateo 12.22-30; Marcos 3.20-27)*

¹⁴ Etökicha tā Jesús tso' aknama trë'ukshkar wëm eköl a. Aknama tō wëm e' ttō wöblë'ō'wā. Mik aknama mīā, etā wëm ttékane buaē. Wépa kōs tō isuē, e'pa tkirulune iweblök.

¹⁵ Erë ie'pa welepa tō iché: “Beelzebú dör bë, e' diché wa ie' tō ie'pa trë'wëkeyal.”

¹⁶ Ie'pa welepa skā éna Jesús tsaiak, e' kuëki ie'pa tō ikie ie' a tō i kē or yi a ese ütō iwā kkachioie tō mokī ie' patkë'bitū Skëköl tō.

¹⁷ Erë i bikeitseke ie'pa tō, e' suëwā ie' tō, e' kuëki ie' tō ie'pa a iché:

“S'serke kâ etkë kj, e' ñi blabatsélor tā ñippöke iwakpa ë ñita, kē wöklör, e' tā ie'pa wákpa ë ñi eukewa kē diché tā'ia. Ñies ñi yamipa ë e' kéka ñippök ñita, kē wöklör, e' tā ie'pa sulunewā mīā siarë.

¹⁸ Es ñies Satanás mú tō aknamapa trë'wéyal, e' tā ie' tso' ñippök iwakpa ë tā. ¿Wes i blúie ie' tso' e' sermiā? A' icheke tō aknamapa trë'wéyal ye' tō Beelzebú diché wa, e' kuëki e' ché ye' tō.

¹⁹ Ye' tō itrë'úpayal Beelzebú diché wa, e' ma ¿yi diché wa a' klépa tō itrë'wéyalmi? Ie'pa kē a itrë'nukyal Beelzebú diché wa. E' kuëki ¿wes a' tō ye' kkatëmi tō ye' tō itrë'wëkeyal Beelzebú diché wa? A' wakpa klépa tō iwā kkacheraë tō a' ttë kē dör mokī.

²⁰ Aknamapa trë'wéyalý Skëköl diché wa, e' tā e' wā kiane yënoie tō i blúie Skëköl tso', e' këwö dewatke a' a.

²¹ “Mik wëm diché taië tō iu kkö'neke buaë tabë wa, i wa, etā ie' íyi kōs tso' blëule buaë.

²² Erë mik wëm skā datse diché tā' taië shutë ie' tsatā, ñippök ie' tā, etā e' e' alékā iki tā íyi mik ierblöke e' tsatkoie ena i skā kōs tso' ie' wā, e' yëttsā sēraā iyöki, tā ikakmémiitō iyamipa a.*

²³ “Yi kē dör ye' sini', ese dör ye' bolök. Yi kē tō ye' kīmè obeja kkö'nuk buaë, ese tō obeja po'wëkemi.

*Aknama dene wëm a**(Mateo 12.43-45)*

²⁴ “Mik wimblu sulusi trënesshkar yile a, etā imīā kâ sir poë wë kē yi kù' ese ska'. Ie' tso' kâ yulök sēnoie, erë kē ie' wā ikune. E' kuëki ie' ibikeitsé: ‘Ye' mīane wë ye' trënesshkar eë sēnuk.’

²⁵ Mik ie' demine wëm e' a, etā ie' tō isuē tō wëm dör wes u shüiriule buaë maneneë es.

²⁶ Etā ie' mīā iyamipa kí yulök dökā kul suluë shutë ie' tsatā tā ie'pa kōs de sēnuk wëm e' a. Wëm e' mīane suluë shutë kenet tsatā.”

Ayëcha buaë e' dör yi

²⁷ Jesús tso' ttök, etā alaköl eköl dur eë, e' tō iché aneule:

—¡Alaköl tō be' tsö'g', be' tala'g', ayëcha buaë e'!

²⁸ Erë ie' iüté:

—¡Ayëcha buaë shutë, wépa tō Skëköl ttë ttsé tā idalöiekerakitō esepa!

*Wépa dör pë' suluë esepa kē tō Jesús ttë klö'wëta'**(Mateo 12.38-42; Marcos 8.12)*

²⁹ Ie'pa kí ñi dapa'wë Jesús pamik, etā ie' tō iché ie'pa a: “A' dör pë' suluë. A' tō ye' a ikieke tō i kē or yi a ese uyö iwā kkachioie tō mokī Skëköl tō ye'

* **11:22** Tè i' wa kiane chë tō Jesús e' alékā Satanás kj, e' kuëki ie' tō aknamapa trë'wëkeyal.

patkë'bitu. Erë ye' tō ilē wəraē etōkicha ěme iwā kkachoie, e' dōr wēs Jonás ta ibak es.

³⁰ I bak Jonás ta e' tō iwā kkayē' Nínive wakpa a tō Skëköl tō ie' patkë'bitu ie'pa pattök. Es ñies, ye' dōr S'ditsō Alā, e' tō iwā kkacheraē a' a' tō mokī Skëköl tō ye' patkë'bitu.

³¹ Aishkuō ta mik a' wōchakirketke a' nuī kī, etā alaköl datse kā bānet diwō tskirke e' o'mik[†] bak ikā blúie, e' e' kōrakā Skëköl wōrkī a' kkatök tō a' dōr pē' suluē. Kā iaiāē ie' dē'bitu datse kamiē shūtē se' blú bak kiē Salomón wā íyī jcher tajē, e' ttō kittsök. Erë i'ñe ta ye' dur a' shuā, e' dōr Salomón tsatā, erë a' kē tō ye' ttō iutē. E' kuēkī alaköl e' tō a' kkataraē.

³² Mik Jonás tō Nínive wakpa paut, e' tō ie'pa er mane'o'ttsa Skëköl a, erë i'ñe ta ye' dur íerō, e' dōr Jonás tsatā, erë a' kē er mane'ù Skëköl a. E' kuēkī aishkuō ta mik a' wōchakirketke a' nuī kī, etā Nínive wakpa e' kōrakā Skëköl wōrkī a' kkatök.

Se' wōbla buaē ena se' wōbla suluē

(Mateo 5.15; 6.22-23)

³³ “Kē yi tō bō'wō tskepakā ta iblēwaitō ö ipatkéwaitō kalkuō dikīa. E' skéie se' tō itkekekā kákke se' yamipa datse e'pa wō a' kā ñi'woie.

³⁴ Se' wōbla dōr wēs bō'wō es se' chkā kōs a. E' kuēkī se' wōbla dōr buaē, e' ta se' chkā kōs e' a' kā olo ta' buaē. E' dōr wēs se' er dōr buaē es, i kōs yēsýesē buaē, ese kī se' er me'rie. Erë se' wōbla dōr suluē, e' ta se' chkā kōs e' tso' stui a. E' dōr wēs se' er suluē es, i kōs suluē, ese kī se' er me'rie.

³⁵ A' e' kkō'nú buaē as a' kē e' kitō'ù tō a' wōbla wawēr buaē, erë kē iwawēr buaē.

³⁶ A' wōbla dōr buaē, e' ta i kōs buaē, ese wēr buaē a' wa. E' dōr wēs a' serke wē bō'wō ñarke kekraē eē es, kē ku' stui a.”

Wēstela ina fariseowakpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa ta

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 20.45-47)

³⁷ Mik Jesús ttē one, etā fariseowak eköl tō ie' kiēmi chkök iu a. Etā ie' mīa demi eē e' tkēsēr mesa kulé kī.

³⁸ Erë fariseowak e' tō isuē tō kē ie' wā iulā pakōne wēs ie'pa wōblar es, e' tō ie' tsiriwēka.

³⁹ E' kuēkī Jesús tō iché ie' a:

—A fariseowakpa, A' dōr wēs a' tkā' kōs pa skueke a' tō ikīkke ě es. A' wēr buaē, erë a' er suluē. A' dōr akblōkwakpa. A' kī s'yamipa íyī kōs e' kianettsā a' ě a.

⁴⁰ ¡A' kē éna i āne yēs! ¿A' kē wā ijcher tō Skëköl tō se' chkā yō', e' ě tō se' er yō'?

⁴¹ S'siarēpa kimú a' íyī wa, etā i kōs atdaē maneneē a' a.

⁴² ¡A fariseowakpa, wēstela ina a' ta! Kākōla tso' iēno chkē a kiē menta ena ruda ena iskā tso', ese kōs tsā meke a' tō Skëköl a. Erë a' kē serku' yēsýesē s'malepa ta. A' kē tō Skëköl dalëritsetā', e' uk a' kawōtā ñies.

⁴³ ¡A fariseowakpa, wēstela ina a' ta! Kula' tso' a' ñi dapa'wō wē a kēkēpa dalōiērtā' esepa a, ese kī a' wōbatsō e' tkökser. A' kī ikiar tō a' shkē'wē wēs kēkēpa tajē shkē'wē es, wē pē' tso' tajē, e'pa wōwa.

⁴⁴ Wēstela ina a' ta! A' dōr wēs pō tso' kē jcher yi wā e' bata kī s'shkōrami es. Ishu dōr ñā tajē alar suluē, e' kē alar ttsēne s'wa.

⁴⁵ S'wōbla'ukwak ttē dalōiēno wa, ese tso' eköl eē, e' tō iché Jesús a:

[†] 11:31 *diwō tskirke e' o'mik*: Si'kuaie ttē e' dōr sur. Kē se' wā ijcher tō ima e' chēmiso bua'ie se' ttō wa.

—A s'wöbla'ukwak, mik be' tō e' ché fariseowakpa a, etā ñies be' tso' sa' chök suluë.

⁴⁶ Jesús tō iüté:

—¡A s'wöbla'uk ttē dalöiëno wa wakpa, wěstela ina a' ta' ñies! A' ttē dalöiëno taië darërëë, ese meke a' tō s'malepa a' wa dalöië wēs dali ekkeë ië s'ki es, erë a' ulatska ë kē tieta'wā a' tō ie'pa kimoie.

⁴⁷ “¡Wěstela ina a' ta! A' tō Skëköl ttekölpa bak ká iaiäë e'pa pō yuekene pa' ali, erë a' yëpa tō ie'pa kōtulur.

⁴⁸ Es a' tso' iwā kkachök tō i wamblë' a' yëpa tō, e' dör buaë a' a. A' yëpa tō ie'pa kōtulur, ta' i'ñe ta' a' tō ie'pa pō yuekene buaë.

⁴⁹ “E' kuëki Skëköl wā iyi jcher taië, e' tō iyë'atbak: ‘Ye' tō ye' ttekölpa ena ye' ttē pakökwakpa patkeraë Israel aleripa a, etā e'pa wēlepa tterawā ie'pa tō, ñies wēlepa skā we'ikeraë ie'pa tō.’

⁵⁰ Skëköl ttekölpa taië kōtulur a' yëpa tō. Mik ká i' yöne kuaë,

⁵¹ etā Abel kōtwā Cain tō. E' itōki a' yëpa bak tō Skëköl ttekölpa taië kōtmi. Ibata kōtwarakitō e' dör Zacarías. E' kōtwā ie'pa tō ká' tso' iyi mokā Skëköl a' e' ena iwë e' shushā. Skëköl ttekölpa kōs kōtulurbak a' yëpa tō, e' nu' kierane ie' tō a' ena wēpa dör a' es, e'pa a. Mok' ye' tō a' a' ichë tō Skëköl ttekölpa kōs kōtulur a' yëpa bak e'pa tō, e' nu' kuëki a' ena wēpa dör wēs a' es, esepa weirdaë siarë.

⁵² “¡A s'wöbla'uk ttē dalöiëno wa wakpa, wěstela ina a' ta! A' wā Skëköl yëkkuō tso', e' dör wēs ukkō yottsā tso' es as se' wā ijcher tō wēs Skëköl dör. Erë e' kkëuk a' tso' a' malepa yōki. A' kē wā ijcher mok' tō wēs Skëköl dör, ñies wēpa ki e' kiane jchenoie, esepa wöklö'wēke a' tō as ie'pa kē wā ijcher.”

⁵³ Etā Jesús e' yëttsā u e' a. S'wöbla'uk ttē dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa uluneka taië ie' ki. Ie'pa tō ie' chakëmi taië ttē darërëë wa.

⁵⁴ Ie'pa éna ie' klö'wakwā ittē ki ikkatoie.

12

A' e' kkö'nú fariseowakpa yōki (Mateo 10.26-27)

¹⁻³ Etā pē' dapane taië Jesús ska' dōkā miles, e'pa tērke ñi mik taië. Jesús tō ichëmi ittōkatapa a' kewe: “A' e' kkö'nú fariseowakpa pan wölöwōkā yōki. E' wā kiane chë tō a' e' kkö'nú wēs ie'pa ser e' yōki. Ie'pa e' wamblö suluë, erë ie' örak tō ie'pa dör buaë s'malepa tsatā. Kē i ku' blëulewā ese kē kkayëpawā aishkuō ta. Ese kōs jcherdane. I cheke a' tō bikeitsë a' tō tō kē ittse, ese tterane sulitane tō. I kōs cheke a' tō asas ukkō wötëulewā shuā, ese yërdane aneule sulitane kukua. E' kuëki a' e' kkö'nú as a' kē e' ö wēs ie'pa es.

Yi yōki s'kawōtā suanuk (Mateo 10.28-31)

⁴ “A ye' yamipa, kē a' suanuk yi tō s'tteta'wā esepa yōki. Ie'pa tō s'ttëwā, erë e' ukuōki ta kē wēs ie'pa a se' onukia.

⁵ Erë sūyō a' a' ichë tō yi yōki a' kē suanuk. A' suanú Skëköl yōki. Ie' tō a' ttëwāmi, e' ukuōki ta ie' wā diché ta' a' uyowā bö' kē a. Ye' tō iskā chëne a' a, a' suanú ie' yōki.

⁶ “Dúla skel tuë tottola, inuköl böt wöshkila ë, erë ie'pa kē ska' Skëköl er chōtā'wa.

⁷ Ñies a' kē ska' ie' er chōpawa. Dō a' tsakö bitō tso' shtaoule ie' wā. Ie' a' ta' a' tuë taië tkōkā dúla tso' taië ese tsatā, e' kuëki kē a' suanuk.

Wépa kě jaëne Jesús kị
(Mateo 10.32-33; 10.19-20)

⁸ “Yi e' chõ sulitane wõrkị tõi ie' dõr ye' dõr S'ditsõ Alà, e' ttõkata, e' tã ese cheräyõ Skëkõl biyõchõkwakpa wõrkị tõi ie' dõr ye' ttõkata.

⁹ Erë yi tõi iblẽ sulitane wõrkị tõi ie' kě dõr ye' ttõkata, e' tã ñies ibleraëyõ Skëkõl biyõchõkwakpa wõrkị tõi ie' kě dõr ye' ttõkata.

¹⁰ “Yi tõi, ye' dõr S'ditsõ Alà, e' ché suluë, e' nuı olo'yemi Skëkõl tõi ikị. Erë yi tõi Wikõl Batse'r ché suluë, e' kě kị inuı olorpa.

¹¹ “Mik pẽ' tõi a' klõ'wëwã tsëmi kkatè ye' ttè kuëkị judiowak ñi dapa'wõ wë a' õ s'shulõkwakpa wõrkị õ s'wõkirpa wõrkị, etã kě a' tkinuk tõi ì chëmi a' dõr e' tsatkoie.

¹² E' wõshã tã Wikõl Batse'r tõi ttè eraë a' a' chë ie'pa a'.”

Inukõl blú ekõl e' er me'rie inukõl ë kị

¹³ Pẽ' dapanë tajë e' ekõl tõi Jesús a' iché:

—A s'wõbla'ukwak, ichõ ye' ël a' tõi sa' yë iyi ukuõ atë kõs e' blatõõ, ye' icha mú ye' a'.

¹⁴ Jesús tõi iutë:

—A wëm, ye' kě dõr a' iyi shulõkwak, ñies ye' kě dõr a' iyi blatõkwak.

¹⁵ Ñies Jesús tõi iché:

—Sene chõk e' kě dõkụ' s'ulà a' iyi tso' s'wã tajë ese wa. E' kuëkị a' e' kķõ'nú iyi kkechë tajë ese kõs yõkị.

¹⁶ Eta Jesús tõi ttè kleë ie'pa i' es: “Wëm ekõl dõr inukõl blú tajë, e' tõi iyi wõwë tajë shutë ikã kị.

¹⁷ Ie' tõi ibikeitsë: ‘Ye' iyi wõne tajë žwës e' wëmi ye' tõi? Kě ichë'kaia iwë a'.

¹⁸ Eta ie' tõi iché: ‘Ye' éna iane tõi wës ye' tõi iwëmi. Sýyõ iwë tkëttsa skë yuëkane pa'ali, bërie shutë, e' a' ye' iyiwõ kõs ena ì kõs tso' ye' wã e' blekeyõ.

¹⁹ E' ukuõkị tã ie' tõi ibikeitsë: iyi tso' tajë ye' wã blëule, e' mik ye' sërmi dõ duas tajë. E' kuëkị sý ye' enù, chkö, di'yõ, ttsë'r buaë’.

²⁰ Erë Skëkõl tõi iché ie' a: ‘Be' kukuõ darërëë, bërë nañewë be' duõwãrãë, etã ì kõs tso' be' wã blëule, e' atë pẽ' kuã'kị ulà a'.”

²¹ Eta Jesús tõi iché: “Es itkõrãë wë tõi iyi blé tajë iwák a' kã i' a, erë kě sërku' wës Skëkõl kị ikiane es, ese wák dõr siarë Skëkõl a'.”

Kě a' tkinuk ì kị

(Mateo 6.25-34)

²² E' ukuõkị tã Jesús tõi iché ittõkatapa a: “Ye' tõi a' a' ichë: Kě a' tkinuk ì kiane a' kị senoië, chkeie, datsi'ie, ìie, ese kõs kị.

²³ S'tso' ttsë'ka e' kě dõr chkök ëme, ñies s'chká kě dõr datsi' ë ioie.

²⁴ Dù saú a' tõi. Ie'pa kě tõi ì kuatketã' ì wõshetã' kě tõi chké bletã', erë Skëkõl tõi ie'pa tieke. E' yitã ie' a' tã a' tuë tajë dù kõs tsatã.

²⁵ A' tkirke tajë e' kị, e' kě tõi a' a' kawõ kị mepa senoië ekuõlõ ë.

²⁶ E' dõr tottola erë kě a' a' ior. žwës a' tkirke iyi malë kị?

²⁷ “A' tõi ma'ma wõrkua bua'buuãla ese saú wës italar, kě kaneblõtã', kě datsi' yueta'. Erë blu' bak kië Salomón, e' wã iyi ulitane bua'buãë bak tajë, erë ye' tõi a' a' ichë tõi ie' datsi' bua'buã, e' kě wër buãë wës ma'ma wër es.

²⁸ Kãkõ suësõ ì'ñë, bule tã iñanewa, erë Skëkõl tõi ikitkeke buãla iwõrkua wa. Ie' tõi kãkõ kítkeke es, je' yitã ie' tõi a' kianeia erblõ buãë ie' mik, e' paieraë!

²⁹ E' kuëkị kě a' er mukwã chké kị, di'yë kị, ese kõs kě kị a' tkinuk.

³⁰ Pẽ' kě tõi Skëkõl dalõie esepa tkirke tajë iyi kõs ekkë kị. Erë ì kõs kiane a' kị e' jchertke a' Yë wã.

³¹ E' skéie i kōs blúie Skèkōl tso' e' kī a' er mú keweie. A' tò iwé es, e' tã ñies íyi ñekkē dōraē a' ulā a."

Íyi buaē bleke ká jai a
(Mateo 6.19-21)

³² "A ye' obejapala, kē a' suanuk i yōkī. A' kē dōr tajē, erē S'yē er buaē chōke a' a. Ie' tò a' shushtë as i blúie ie' tso' e' dō a' ulā a ie' tã ñita.

³³ Ì tso' a' wã, e' wataúttsa tã iské mú s'siarēpa a. Ì dōr buaē Skèkōl a, e' ú, etã es a' a íyi bua' bua blērdaē ká jai a wēs inukōl blēsō, ì kē nurta' wã, ese a es. Eē akblōkwakpa kē a iekiblēnuk, ñies powak kē a ikatanukwã.

³⁴ Wé a' íyi bua' bua tso' eē a' er me'rie ñies, e' kuekī a' íyi blō ká jai a."

A' tso' erki Jesús datsene e' panuk

³⁵⁻³⁶ "A' tso' erki wēs kanē mēsopa tò iwōkir tso' ulabatsē kēwō tkō'uk datsene, ese panē es. Ie' pa tso' tke ie' panuk datsi' iēnetke ikanewoie, ibō'wō tskékatke buaē. Mik iwōkir de tã ichaké ukkō a, etã bet tã ie' pa ukkō ppée ie' a.

³⁷ Wépa kué iwōkir tò ttsē'ka ie' panuk mik ide etã, ayēcha bua esepa. Mokī ye' tò a' a ichē tò ie' e' paiōraē wēs chkē watiōkwak es tã ikanē mēsopa keraēitō e' tkōksēr kula' kī tã ie' pa tieriaēitō chkē buaē wa.

³⁸ Kanē mēsopa kué iwōkir tò ttsē'ka ie' panuk ká shābōts alē ò ká ñirketke alē etã, ayēcha buaē esepa.

³⁹ Erē a' éna ianū tò u wák mú wã ijcher tò wēkkē akblōkwak datse, e' ma ie' kē tò kawō mepa yi a dōkwã íyi ekiblōk.

⁴⁰ Es ñies ye' dōr S'ditsō Alā, e' datsene mik a' kē ku' ye' panuk etã, wēs akblōkwak es. E' kuekī a' tso' erki."

Kanē mēsopa bōl ekōl dōr buaē, ekōl dōr suluē
(Mateo 24.45-51)

⁴¹ Pedro tò Jesús a ichaké:

—A Skèkēpa, ttē waklēébō ¿e' dōr sa' ē a ò sulitane a?

⁴² Ie' iūtē: "Kanē méso yēsýēsē kabikeitsō buaē, ese mekekã iwōkir tò imalepa kuebluie ie' pa tiōk kekraē mik kē iku' e' dalewa.

⁴³ Iwōkir dene tã ikuēitō iuk wēs iyēneiã es, e' tã ayēcha e' dōr buaē ie' a.

⁴⁴ Mokī ye' tò a' a ichē tò kanē méso e' merakaitō, ie' wã íyi tso' kōs, e' kuebluie.

⁴⁵ Erē kanē méso ñe' erbikō tò 'ye' wōkir kē dōpane bet.' E' kuekī ie' tò imalepa wēpa ena alakōlpa ppēmi darērēē. Ñies ie' chkēmi, di'yēmi tajē ena iē' ttēmi blo' wa.

⁴⁶ Erē idiwō ena ikéwō kē wa ie' ku' ipanuk, etã iwōkir dōrane tã iwe'ikeraito siarē wōmerattsa weinuk wēs pē' kē erblōta' Skèkōl mik esepa es.

⁴⁷ "Kanē méso wé wã ì kiane iwōkir kī, ese jcher buaē, erē ie' kē wã ì one yēs, kē tò ittō dalōiē, ese we'ikeraē iwōkir tò siarē.

⁴⁸ Erē kanē méso wé kē wã ijcher tã e' tò ì suluē wamblé, e' tã ese we'ikeraē iwōkir tò erē kē tajē. Wépa a imēne tajē kanebloie Skèkōl a, esepa a ikieraēitō tajē. E' sū wépa a imēne tajē shutē, esepa a ikieraēitō tajē shutē. Kōs se' a imēne e' mik se' a ichakirdaē.

Jesús ttē kuekī se' ñi blabatsōraē
(Mateo 10.34-36)

⁴⁹ "Ye' dē'bitū ká i' a s'aláuk wēs bō' tajē wōbatskã ese tò s'alawē es, e' mú wōbatskatke.

⁵⁰ Erë kewe ta ye' weirdaë siarë, e' kawöta dalë'ttsëyö, e' tö ye' eriawëke tajë dö mik itka eta.

⁵¹ ¿A' ibikeitsé tö ye' dë'bitu ká i' a as a' ser bërë ñita? Ye' ichë, au. E' skéie ye' dë'bitu a' blabatsók.

⁵² I' ta ñnak tkënewamitke, se' serke skel ñita, e' ñi blabatsóraë ye' ttë kueki, böi ñippóraë mañal ta, mañal ñippóraë böi ta.

⁵³ Iyë ñippóraë ila wëbie ta ena ila ñippóraë iyë ta; imi ñippóraë ila busi ta ena ila ñippóraë imi ta; yäk ñippóraë iyäk ta."

*I weke Jesús tö e' wà kě ane ie'pa éna
(Mateo 16.1-4; Marcos 8.11-13)*

⁵⁴ Ñies Jesús tö ie'pa a' ichë: "Mik a' isuë tö kalí moneka diwö mi'ke e' ëka, eta a' tö icheke 'kalí yërdaë', eta mokí iwà yërdaë.

⁵⁵ Mik a' ittse tö siwa' datse ká sir poë e' ëka, eta a' tö icheke 'diba ardaë', eta mokí iwà ane.

⁵⁶ ¿A' e' ö suluë! A' éna iane mik kalí yërmi, mik diba armi, erë i' uk ye' tso' iwà kkachoie tö yi dör ye', ¿wes kě e' wà ane a' éna? ¿A' kě wà i' jcher tajë wes a' ibikeitseke es!"

*A' ñi shulö
(Mateo 5.25-26)*

⁵⁷ "¿I kueki a' kě a' ibikeits tö i' dör buaë, i' dör suluë Skëköl a'?

⁵⁸ Yile tö a' kkaté nuí kueki e' wà a' mí s'shulök wé a, e' ta ima'ú shulë ie' ta ñala kí as ie' kě tö a' wömüttsa s'shulökwak ulá a we'ikë. A' kě tö iwë es, e' ta s'shulökwak tö a' wömerattsa s'shkëkpa ulá a ta e'pa tö a' wöterawa s'wöto wé a.

⁵⁹ Ye' tö a' a' ichë tö kě a' döpattsa dö mik a' tö nuí e' patuëttsa sëraa eta. E' kueki a' er mane'ú Skëköl a' kam iwà dö a' kí e' yökí."

13

S'kawöta er mane'uk Skëköl a

¹ E' ë kéwö ta pé' welepa tso' ee, e'pa tö ichë Jesús a' tö Galilea wakpa wëpa welepa tso' iyywak jchök më Skëköl a' iwé a. E' dalewa Pilato tö ie'pa ttökulur patké ta ipë shutuéka iyywak jchéne e' pé ta.

² Jesús tö ichë ie'pa a: "¿Ima a' erbikö? ¿Galilea wakpa kötulur ñe'pa dör pé' sulusipa tköka imalepa tsata, e' kueki ie'pa weine es?

³ Ye' tö ichë au, kě idör es. Erë a' kě er mane'ù, e' ta ñies a' wákpa kos duölurdaë.

⁴ Ñies u tso' Jerusalén kië Siloé, e' yöule kakkeë ak wa, mik e' anebitu aneka ie'pa kí, eta ie'pa duo döka dabom eyök kí päköl (18). ¿Ima a' erbikö? ¿Ie'pa duölur ñe'pa kí inuü tso' tköka Jerusalén wakpa malepa tsata?

⁵ Ye' tö a' a' ichë au, kě idör es. Erë a' kě er mane'ù Skëköl a, e' ta ñies a' duölurdaë."

Higuera klö ttë wà pakë Jesús tö

⁶ Jesús tö ttë kleë ie'pa a' i' es: "Wëm eköl wà kal kië higuera tso' tkëule elka idali shua. Ie' mia iwö yulök, erë kě iwö ta' yës.

⁷ E' kueki ichëitö idali kkö'nukwak a: 'I' ta duas mañal, ye' de kekraë higuera wö yulök, erë kě iwö ta'. E' kueki itööbö as kě iku' àr éanas.'

⁸ Erë idali kkö'nukwak tö ichë: 'A kekëpa, as iaria duas ek. Súyö iwí paiklé kapöli tkëka ikí.

⁹ E' wa sô isué tō duas ëtō tã iwörmi e'ma buaë idir. Erë kë iwöne, e' tã iteerasô."

Alaköl eköl wököulewã e' bua'wëne Jesús tō

¹⁰ Eno diwō et a Jesús tso' s'wöbla'uk Skëköl ttë wa ñi dapa'wō wé etkue a.

¹¹ Etã eë alaköl tso' eköl tteke wimblu sulusi tō wököulewã. Ie' kirirke es, e' kî duas de dabom eyök kî pãköl (18). Kë ie' a' e' wödurkã yësyësë.

¹² Mik Jesús tō isué, etã ikiéitō e' ska' tã ichéitō iã:

—A tayë, be' buanene. Duë tō be' kiri'weke, e' ulã a be' tkashkar.

¹³ Etã ie' ulã mékã ikî tã iwödunekane yësyësë tã Skëköl kîkékamiitō taië.

¹⁴ Erë Jesús tō alaköl bua'wëne eno diwō a, e' kuëkî judiowak ñi dapa'wō wé e' wökir ulunekã ikî taië. E' kuëkî ie' tō iché pë' dapane eë e'pa a:

—Domingo etō shuã kã tso' kul. Kã teröl dör se' a kanebloie. Kã teröl shuã a' shkô ië bua'wëne. Kë a' kine eno diwō a bua'wëne.

¹⁵ Jesús tō iché ie' a:

—iA' e' ò suluë! Eno diwō a a' ulitane tō a' iyiwak wöttseeke tã itsekemi di' yök.

¹⁶ Tayë i' dör Abraham aleri, e' tso' klöulewã Satanás ulã a dökã duas dabom eyök kî pãköl (18) wës iyiwak moulewã es. Erë i'ñe dör eno diwō, erë i'wës a' kë kî ikiane tō iwöttseeyö aknama yökî?

¹⁷ Mik Jesús tō e' ché, etã ibolökpa jaënekã taië. Erë pë' malepa ttsë'nerak buaë, i buaë kôs wé Jesús tō e' kuëkî.

Mostaza wö ttë

(Mateo 13.31; Marcos 4.30-32)

¹⁸ Ñies Jesús tō iché: "Ì blúie Skëköl tso' i'wës e' dör? iTtë wé wa yö ikleëmi?

¹⁹ E' dör wës mostaza wö tkéwã wëm eköl tō i'ýök a es. Mostaza wö dör tsirlala, erë itskine talane bërie kalie, ese ulã tsãkã dù u yuöke."

Pan wölöwoka ttë

(Mateo 13.33)

²⁰ Ñies Jesús tō iché: "Ì blúie Skëköl tso' i'ttë wé wa yö ikleëmi?

²¹ E' dör wës pan wölöwoka wötué tayë tō harinachka mañayök a es. E' tō harinachka, e' kôs wölöwékã taië."

Ukkö tsitsir

(Mateo 7.13-14,21-23)

²² Jesús dami Jerusalén ñalé wa, etã eë kã tso' tseë, kã blublu ena kã tsitsir, e' wakpa wöbla'weke Jesús tō.

²³ Etã yile tō ie' a ichaké:

—A këkëpa zyëne tō kë yi tsatkërpa taië?

Ie' iüté:

²⁴ —Tsatkë wëkkö dör tsir. Taië pë' tō ima'wëraë shkökwaia, erë kë ie'pa döpwã. E' kuëkî a' e' diché iö shkökwaia.

²⁵ Mik u wák e' kékã tō ukkö wötëwã, etã a' tso' u'rki, e'pa tō ie' kieke ukkö a. A' tō ichakeke: 'A këkëpa, be' ukkö kköppöo sa' a.' Erë ie' tō a' iüteraë: 'Kë ye' wã a' suule.'

²⁶ Etã a' tō icheraë ie' a: 'Sa' chka' be' tã. Sa' di'ya' be' tã. Be' tō sa' wöblao' sa' kã a.'

²⁷ Erë ie' tō a' iüteraë: 'Kë ye' wã a' suule. A' dör i' sulu wamblökwakpa, a' yúshka bánet ye' yökî.'

²⁸ Mik a' tō Abraham, Isaac, Jacob ena Skëköl ttekölpa kōs e'pa suë i blúie Skëköl tso' e' a, erë a' uyanettsä bānet, etā a' iuräë siarë a' kà yilitdawā weine kueki.

²⁹ S'ditsō datse ká wa'ñe, esepa dōraë chkök buaë i blúie Skëköl tso' e' a.

³⁰ Es se' welepa kē dalöiërta' ká i' a, esepa dalöiërdaë taië aishkuō tā. E' sù se' welepa dalöiërta' taië ká i' a, esepa atdaë ibataie aishkuō tā.

Jesús eriane Jerusalén wakpa dalërmik
(Mateo 23.37-39)

³¹ E' wōshā tā fariseowakpa welepa de Jesús ska' tā ichéitōrak iā:

—Herodes éna be' ttakwa, e' kueki be' yúshka ká bānet.

³² Jesús tō ie'pa iutë:

—A' yú tā ichō s'kītō'ukwak ñe' a: 'I'ñe ena bule ye' tso' aknamapa trë'ukyal, ñies s'bua'ukne, böiki tā ye' kanë ene.'

³³ Ye' mitke i'ñe, e' shkōmi bule böiki tkörö Jerusalén wé ie'pa wöblane Skëköl ttekölpa bak e'pa ttökulur ee, e' kueki ye' kē ttepaawā ië.

³⁴ JA Jerusalén wakpa, Skëköl ttekölpa kōs ttekewā a' tō kekraë! jÑies ittë pakōkwakpa patkeke ie' tō a' a, e'pa ttekewā a' tō ák wa! jwekkë ye' erkië tō ye' mú a' dapa'wë e' ska' wes dakro mitchke tō ila'rla dapa'wë ipik dikia es, erë kē a' ki ikiane yës!

³⁵ Ye' ttō ttsō, Skëköl kē tō a' ká kkō'nepaiā. Ye' tō a' a ichë tō a' kē tō ye' suëpaiā dō mik ye' dene etā. E' kéwō ska' tā a' tō ye' cheraë: 'jAyëcha buaë yi datse Skëköl ttō wa e'!

14

Wëm eköl iënekā taië e' bua'wé Jesús tō

¹ Etōkicha tā éno diwō a Jesús mīa chkök fariseowakpa wōkir eköl, e' u a. Etā ee fariseowakpa welepa tso' iweblök krereë ikkatoie ilë kī.

² Etā wëm eköl kirirke iënekā taië, e' de dur Jesús wörki.

³ Etā Jesús tō ichaké s'wōbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa a ena fariseowakpa a:

—jKawō tā' se' a s'bua'ukne éno diwō a?

⁴ Erë ie'pa kē wā ie' iutëne yës. Etā Jesús tō wëm e' klō'wé tā ibua'wëitō tā ichéitō iā: 'Be' yúshka.'

⁵ Etā ie' tō iché fariseowakpa a:

—A' alā ö a' baka anemi di' biule uk a éno diwō a, e' tā bet a' mīa iyöktsa.

⁶ Ie'pa kē a ie' iutëne yës.

Skawōtā e' ökwa s'malepa yöki

⁷ Jesús isuë tō pë' shkeñauke chkök, e'pa welepa tō kula' tso' kēkëpa dalöiërta' taië, esepa a ese shushtë e' tkoie. E' kueki ie' tō ie'pa patté i' es:

⁸ —Mik yile tō a' wele shkeñë ulabatsë kéwō tkō'uk, etā kē a' e' tkökser kula' tso' kēkëpa taië a ese kulé kī. Isalema kēkëpa dalöiërta' taië a' tsatā ese de,

⁹ etā yi tō a' shkeñë, e' tō ichë a' a: 'Be' we'ikëyö, kula' sē mú kēkëpa i' a e' tkoie.' Etā a' jaërka mi taië, miräë e' tkökser kula' tso' se' ësepa a ese kī.

¹⁰ E' skéie, mik yi tō a' shkeñë, etā a' e' tkökser kula' tso' se' ësepa a ese kulé kī. Es mik yi tō a' shkeñë, e' de a' ska, etā ie' tō ichë be' a: 'A yami, be' yú e' tkökser kula' tso' kēkëpa a, ese kulé kī. Es pë' kōs tso' ee, e'pa tō a' dalöieraë wes kēkëpa taië es.

¹¹ Yi e' ttsōkā taië, ese ardawa diöshet, erë yi e' wöéwa, ese kīkardakā taië.

¹² Wëm tō ie' shkeñë chkök, e' a Jesús tō iché ñies:

—Mik be' tō pē' shkeñeke chkök be' ska' ö di'yök be' ska', etä be' sini'pa ena be' ēlpa ena be' yamipa malepa ena inuköl blúpa serke tsinet be' pamik, esepa kōs kē shkeñar. Ie'pa tō be' shkeñëmine, etä es be' ulä a iské detke.

¹³ E' skéie mik be' kawō tkō'uke, etä s'siarëpa ena s'yulëpa ena s'klō bachiulewä ena s'wöbla kē wawër, esepa shkeñü.

¹⁴ Ie'pa kē a iské menukne be' a. Erë mik s'ser yësyësë, esepa duowä shkenekä aishkuō ta, etä Skököl tō be' a iské meraë, e' tō be' ttsë'weraë buaë.

Kéwō tajë e' tkō'wë
(Mateo 22.1-10)

¹⁵ Wëm eköl tkër chkök mesa kī ie'pa ta, mik e' tō i ché Jesús tō e' ttsé, etä ie' tō iché ia:

—Wëpa kawō tkō'weraë buaë aishkuō ta i blúie Skököl tso' e' a, ayëcha buaë esepa.

¹⁶ Jesús tō ie' a iché:

—Wëm eköl tō kawō tkō'wëke tajë ta ie' tō tajë pē' shkeñé.

¹⁷ Mik ikawō tkō'uke e' diwō de, etä ie' tō iché ikanë méso a: 'Se' kawō tkō'uke, e' tso'tke kaneoule e' kuëkī be' yú s'kiule kōs e'pa a ichök tō a' shkō kawō tkō'uk.'

¹⁸ Erë ie'pa ulitane tō iché kanë méso a: 'Wëstela be' ta, erë sa' wötkërke tajë, kē sa' dōpa.' Itsä tō iché ie' a: 'Erpa ye' tō ká tuë e' sauk ye' mi'ke, e' kuëkī ye' kē dōpa. Ye' kköchö be' a tō e' olo'yö ye' kī.'

¹⁹ Iskä tō iché: 'Baka wë'ñie tuëyö kanebloie dabop, e' wä ma'uk ye' mi'ke, e' kuëkī ye' kē dōpa. Ye' kköchö be' a tō e' olo'yö ye' kī.'

²⁰ Iëköl tō iché: 'Írö ye' ulabatséwä, e' kuëkī kē ye' dōpa.'

²¹ Ikanë méso biteane iwökir ska' ta i kōs ché ie'pa tō ie' a e' chéne ie' tō. Etä u wák ulunekä tajë ta ichéitō ia: 'Be' yú bet ñala kibi kī, ñies ñala malepa kī, ta s'siarëpa ena s'yulëpa ena s'wöbla kē wawër ena s'klō bachiulewä, esepa tsübitü ië kawō tkō'uk ye' ta.'

²² Bërë ta kanë méso dene, e' tō iché iwökir a: 'A kékëpa, i uk be' tō ye' patké, e' wétke ye' tō, erë be' u kam wä iër.'

²³ Etä iwökir tō iché ie' a: 'Be' skä yúne u tso' bānet ese ñalé kōs wa, etä pē' kō shkōkwä ye' u a as iwä iërka.

²⁴ Ye' tō iché tō wëpa shkeña' ye' tō kewe, e'pa kē wëne kawō tkō'üpa ye' ta.'

Jesús ttökataie sene e' dör darëë
(Mateo 10.37-38)

²⁵ Tajë pē' mir Jesús itöki ta ie' e' wötrée ta ichéitō ie'pa a:

²⁶ "Yi senak ye' ttökataie, erë kē iëna ye' dalër iyë, imi, ilaköl, ila'r, iëlpa, ikutapa tsatä, ñies iwák tsatä, e' ta ese kē dōpa ye' ttökataie.

²⁷ Yi kē e' chö weinuk dō ittëwä krus mik ta iser wës ye' ttökata es, ese kē dōpa ye' ttökataie.

²⁸ Ichösö tō a' wële éna u yuak bërie. Kewe ie' e' tkökeser ibikeitsök tō kōs u e' tuë isuöie tō inuköl dömikā ö kē idöpakā iyuöie.

²⁹ Erë ie' kē wä ibikeitse kewe, e' ta ie' tō ichkí tulëwä ta inuköl kē ta'ia iyuöie. Sulitane tō isuëmi, e'pa tō ie' wayueraë.

³⁰ Ie'pa tō ichëmi: 'Wëm wī u yuëmi, erë kē ie' a iyöneia.'

³¹ Ñies ká blu' wele wa ijcher tō ká kua'kī blu' datse ñippök ie' ta, e' ta ie' e' tköraser ibikeitsök kewe: 'Ye' wä ñippökwa'kpa tso' dökä 10.000. Ye' bolök wä ñippökwa'kpa tso' dökä 20.000. ¿Ye' e' alömikā i'kī ö kē ye' e' alöpakā i'kī?'

³² Ie' isué tò ie' kě e' alōpaka ibolōk kɪ, e' ta kām ibolōk dō tsinet, e' yōkɪ ie' tò ibiyōchōkwakpa patkeraē ibolōk a ichōk tò 'ɷwēs sō ishulēmi ʔs se' ser bēre ñita?

³³ E' kuēkɪ yi senak ye' ttōkataie ese tò iwā bikeitsō kewe. Es a' kě e' chō i kōs tso' a' wā e' mukat, e' ta kě a' dōpa ye' ttōkataie.

Dayē kě kke ta'ia
(Mateo 5.13; Marcos 9.50)

³⁴ “Dayē dōr buaē, erē kě ikke ta'ia, e' ta kě ibuarpaiane.

³⁵ Kě ibua'ia iyōk kapeyoie. Kě ibua'ia ñie. E' dōr buaē kēumi ē. ɷYi éna ye' ttō ttsak, e' ma ikukueblō bua'ie!”

15

Obeja kkō'nukwak e' ttē
(Mateo 18.10-14)

¹ Kēkraē inukōl shtōkwakpa Roma wōkirpa a, esepa dōke tajē Jesús ska' ikittsōk. Ñies pē' malepa cheke fariseowakpa tò tò e'pa dōr pē' sulusipa, esepa dōke tajē Jesús ttōke e' kittsōk.

² Fariseowakpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa tò Jesús chēmi suluē ñi a. Ie'pa tò ichē:

—Ie' tò pē' sulusipa suēke buaē, ñies esepa ta' ie' chkōke.

³ E' kuēkɪ ttē kleē ie' tò ie'pa a i' es:

⁴ “A' isie wā obeja tso' dōka cien, e' etō chowa, e' ta a' tò imalepa dōka dabom suliyōk kɪ sulitu (99), e' meraat ikē a ta a' miraē ichowa e' yulōk dō wē a' tò ikuē ee.

⁵ Mik a' tò ikuē, etā a' tssē'rdāē buaē ta a' tò ikeraka pperaka kuli' kɪ.

⁶ Mik a' dene iu a, etā a' yamipa ena pē' serke a' o'mik, e'pa kiera a' tò a' u a ta a' tò icheraē ie'pa a: ‘Ye' obeja chē'wa, e' kuēneyō. A' tssē'nū buaē ye' ta.’

⁷ Es ñies ye' tò a' a' ichē tò mik pē' sulusi ekōl, ese er mane'wē Skēkōl a, etā e' tò Skēkōl tso' ká jai a, e' tssē'wē buaē shūtē tkōka imalepa dōka dabom suliyōk kɪ sulitu (99) e' bikeitsō tò ie'pa dōr yēsyesē, kě kawōta er mane'uk, esepa tsata.

Inukōl chowa, e' ttē

⁸ “Ñies alakōl wā inukōl tso' dōka dabop, e' chowa etk, e' ta ie' tò bō'wō tskéka iushklétsa ta iyulē bua'iewa ta iwā kuéitō.

⁹ E' ukuōkɪ ta' ie' tò iyamipa ena pē' serke iō'mik e'pa kié iu a ta ichéitō ie'pa a: ‘jA' tssē'nū buaē ye' ta! Ye' inukōl chē'wa, e' kuēneyō, e' kuēkɪ e' kēwō tkō'ūsō ñita.’

¹⁰ Es ñies ye' tò a' a' ichē tò mik pē' sulusi ekōl er mane'wē Skēkōl a, etā e' tò Skēkōl biyōchōkwakpa tssē'weke buaē shūtē.”

Alà e' wamlō suluē e' nu'olo'yé iyē tò ikɪ, e' ttē

¹¹ Ñies Jesús tò ikleē ie'pa a ttē i' wa: “Kēkēpa ekōl alà dōr bōl wēpa.

¹² Ilà tsirla tò ichē iyē a: ‘A yēwō, i mekat be' tò ye' a mik be' duōkewatke etā, e' mūtke be' tò ye' a.’ Etā iyē iyi kōs, e' blabatséitō méitō ila'r bōl a ekōl ekōl kōs ikawōta imuk ia ekkē.

¹³ Kā kě bak tajē, etā i kōs méitō ilà tsirla a, e' watuēttsa ilà tò, e' ské klō'wéitō ta imía ká kuā'kɪ. Eē ie' tò ie' inukōl kōs we'ikéwa iyi sulu ē kɪ.

¹⁴ Mik ie' inukōl enewa, etā bli ane tajē ká e' kɪ, e' kuēkɪ ie' ttémitke bli tò.

¹⁵ Eē ta' ie' mía kanē yulōk ká e' wakpa ekōl ska'. Etā wēm e' tò ie' a kanē mé kōchi tiōk.

¹⁶ Ie' duéwā bli wā suluē. Kōchi chkē kē ñano se' a ese ñakwā ie' éna, erē kē yi tō ie' a imē.

¹⁷ Bata ekkē tā ie' tō ibikeitsé: '¿Iōk ye' e' tōtkēr bli wā íe? Wēkkē ye' yē u a kanē mēsopa tso', e'pa wā chkē tso' tajē.

¹⁸ Ye' miane ye' yē ska', tā ye' tō icheraē ie' a: A yēwō, ye' tō i sulu wamblé Skēkōl kī, ñies be' kī.

¹⁹ Ye' jaēne tajē. Ye' kiōk be' alā, e' kē dōr ye' siarla e' a. E' skēie ye' saú wes be' kanē mēsopa suekebō es.'

²⁰ Etā ie' e' kēkā mīa iyē ska'.

'Mik idōkemitke iyē ska', etā iyē wō de iska' tā idoiā kamiē tā ie' wa iwēr siarē. Ie' tūnemi iñaletsuk tā ipaklō'wēwāitō iwōalattséitō.

²¹ Etā ilā tō iché ie' a: 'A yēwō, ye' tō i sulu wamblé Skēkōl kī ñies be' kī. Ye' jaēne tajē. Ye' kiōk be' alā, e' kē dōr ye' siarla e' a.'

²² Erē iyē tō iché ikanē mēsopa a: 'Datsi' bua'ie yulō iōkā ie' kī bet, tā ula'tsio iōwā tā klōkkuō iōkā kī.

²³ Baka pupula bua'ie yulō tā ittōwā. Ye' alā dene e' kēwō tkō'wēkesō.

²⁴ Ye' alā i' dene, e' dōr wes ie' du'wā e' shkēnekane es. Ye' alā mineā ye' yōkī kē ttē ttsēneia ye' wā, e' dene e' kuekī ikēwō tkō'ūsō.' Etā ie'pa tō ikēwō tkō'wēmi tajē.

²⁵ 'E' dalewa ilā kibi tso' kaneblōk kañikā. Mik ie' datse e' de tsinet u a, etā ie' tō ittsé tō iyamipa alárkerak tajē blarkerak, klōtōke tajē.

²⁶ Etā ie' tō kanē méso kié ekōl tā ichakéitō: '¿I kēwō tkō'wēke a' tō ekkē?'

²⁷ Etā kanē méso tō ie' iutē: 'Be' ēl dene, e' kuekī be' yē tō sa' patké baka pupula bua'ie ttōkwā be' ēl dene buaē, kē wes ie' dē', e' kēwō tkō'woie.'

²⁸ Erē e' tō ilā kibi uluwēkā tajē. Ie' kē shkakwā weshkē. E' kuekī iyē e' yētsa u'rkī tā iwōpablé tajē tā iché ie' a: 'Be' shkōwā sa' tā, kē be' ulunuk.'

²⁹ Erē ie' tō iyē iutē: 'Ye' kaneblē'mi be' a e' kī duas de tajē. Ye' kē wā be' ttō dalōsegulewā yēs. Erē chibola ē kē meule be' wā ye' a katano ye' sini'pa tā.

³⁰ Be' i'ñe tā be' alā e' dene. Ie' tō be' inukōl we'ikwa alakōlpa sulusipa tā etā be' tō baka bua'ie ttōkwā patké ie' dene e' kēwō tkō'woie.'

³¹ 'Iyē tō ie' iutē: 'A alala, be' tkēria ye' tā kēkraē. I kōs tso' ye' wā e' dōr be' icha.

³² Erē be' ēl dene buaē, e' dōr wes ie' du'wā e' shkēnekane es. Ie' mineā ye' yōkī kē ttē ttsēnene ye' wā, e' dene, e' kuekī s'kawōtā e' kēwō tkō'uk chkē wa, di'yē wa, ttsē'ne bua' wa.' "

16

Inukōl blú íyi kueblu e' erbikō buaē, e' ttē

¹ Ñies Jesús tō ttē kléé ittōkatapa a i' es: 'Wēm bak ekōl kaneblōke inukōl blú a íyi kuebluie. Etōkicha tā pē' wēlepa tō ie' kkaté iwōkīr a tō ie' tso' iwōkīr inukōl we'ikōkwa.

² Iwōkīr tō ie' kié tā iché ia: 'Ye' wā ijchenewā tō be' tso' ye' inukōl we'ikōk. Be' kē a kanē tā'ia. Ye' be' trē'wēkeshkar. E' yōkī i kōs kanewé be' tō, e' yēkkuō kkachō ye' a.'

³ Ie' ibikeitsé: 'Ye' wōkīr tō ye' trē'wēkeshkar, ¿wes ye' e' ùmi? Kē ye' diché tā'ia kanē darērē woie ena ye' jaēne inukōl kakkīōk.

⁴ Ye' éna iānetke tō wes ye' e' ùmi mik ye' trēneshkar etā as yile tō ye' kkō'nù.'

⁵ Etā ie' tō pē' kōs ña'wēke iwōkīr tō e'pa kiéttsā ekōl ekōl. Mik e' tsá de, etā e' a ie' tō ichaké: '¿Kōs be' ñarke ye' wōkīr ulā a?'

⁶ E' tō iutē: 'Ye' ñarke ie' ulà a kiō dōkà galon cien (100) ekkē.' Ie' iché iā: 'T' be' yēkkuō. Be' e' tkōser bet tā yēkkuō sē kī be' ñarke sē, e' mane' úttsā tā ishtōkà tō be' ñarke galon dōkà dabom skeyōk ē (50).'

⁷ E' ukuōkī tā ie' tō ichakē iēkōl ñarke a: '¿Ñe be', kōs be' ñarke ye' wōkir ulà a?' E' tō iutē: 'Ye' ñarke trigowō dōkà sacco cien (100) ekkē.' Ie' tō iché iā: 'T' be' yēkkuō. Sē kī be' tō imane' úttsā tā ishtō iki sacco dōkà dabom paryōk ē (80).'

⁸ Mik i wamblēitō, e' jchēnewā iwōkir wā tā ibikeitsēitō: 'Ye' iyi kueblu kē wā ikanē one yēsyesē, erē ie' kabikeitso buaē e' kimoie. E' ē kuekī ikikekekayō.'

Jesús tō ichéne: "Es ñies yō ichē tō wēpa kē tō Skēkōl dalōiē esepa kabikeitsō buaē e' kimoie tkōkà wēpa dōr ie' olo tā' taijē e' icha esepa tsatā.

⁹ E' kuekī yō ichē a' a tō inukōl kē dōr ibua'ie. E' wa s'malepa kimú as ie'pa tō Skēkōl dalōiō. A' tō iwē es e' tā aishkuō tā ie'pa tō a' kierawā buaē wēshke sēno wē yōbiē e' a.

¹⁰ "Yi tō kanē tsitsir wēke yēsyesē, ñies ese tō kanē taijē wēmi es. Erē yi kē tō kanē tsitsir wēku' yēsyesē, ñies ese kē tō kanē taijē wēpa yēsyesē.

¹¹ E' kuekī inukōl kē wakanewē a' tō yēsyesē, e' tā ¿yi erblōmi a' mik i tuetā' chōkle, ese wakanewōie?

¹² Ñies a' kē tō o'ka icha wakanewē yēsyesē, e' tā ¿yi tō a' icha mēmi a' a wakanewē?

¹³ "Wē klōulewā kanē mésoie, ese kawōtā iwōkir ē ttō dalōiōk. Iwōkirpa chōpa bōl, e' ma ie' kawōtā ekōl ē dalōiōk ena iēkōl watōktsā. Es a' kē a' er menukwā Skēkōl kī ena inukōl kī ñitā."

¹⁴ I ché Jesús tō e' ttsē seraā fariseowakpa tō. Ie'pa éna inukōl dalēr taijē, e' kuekī ie'pa tō iwauē.

¹⁵ Ie' tō iché ie'pa a: "A' e' ò sulitane wōrkī tō a' dōr pē' buaē yēsyesē, erē a' er suule buaē Skēkōl wā. I kikekēkà s'ditsō tō taijē, ese wēr suluē ie' wa.

Í kōs kitule Skēkōl yēkkuō kī e' wā tkōrāē

¹⁶ "I kit Moisés ena Skēkōl ttekōlpa tō yēkkuō kī, e' wa s'wōblaonebitū dō mik Juan S'wōskuōkwak dē'bitū etā. Erē e' itōkī tā i blūie Skēkōl tso' e' ttē buaē pakarke tā sulitane tso' ima'uk darērēē diché wa dōkwā e' a.

¹⁷ "Ká jai ena ká i' ertā'wa. Erē Skēkōl yēkkuō kitule, e' kē ertā'wa yēs, e' wa tkōrāē seraā dōwā ttē bataē.

Se' ñi ōwa ese ché Jesús tō (Mateo 19.1-12; Marcos 10.1-12)

¹⁸ "Wēm tō itayē éwa ese tō tayē skā tséwāne, e' tā e' wa ie' tō isēnewābak kēwe e' dalōsēwēwā. Ñies tayē a'wa iwēm tō, ese tséwāne wēm o'ka tō, e' tā e' wa ie' tō tayē e' sēnewābak kēwe e' dalōsēwēwā.

Inukōl blū ena Lázaro, e' ttē

¹⁹ "Inukōl blū bak ekōl e' e' paiō datsi' bua'buā ē wa. Kēkraē ie' chkōke, di' yōke buaē.

²⁰ Ñies s'siārē bak ekōl kiē Lázaro, e' e' tkōkeser blu' e' u wékkō a. Ie' pa dōr smewō ēme.

²¹ Ie' éna blu' chké po darke, e' ñakwā suluē. Chichi dōke ie' smewō pakuyōk.

²² Ká et e' ta' ie' siārla blēnewā, tā Skēkōl biyōchōkwakpa tō ie' wimblu tsēmi ká jai a' chhkōk Abraham tā. Ñies inukōl blū ñe' blēnewā tā inú wōtēnewā.

²³ "Etā ie' tso' weinuk siārē wē s'wimblu weirke eē tā iwōkēkà tā Abraham suēitō kamiē ká bānet, e' batsi' a' Lázaro tkēr.

²⁴ Etā ie' ar tajē Abraham wōa tā ichéitō: 'ǵA kēkēpa Abraham, ye' saú er siarē wa! Ye' weirke tajē bö' i' a. Be' we'ikēyō, Lázaro patkō iulatska bata nuukka di' a tā ipatkō ye' ku' nuukka as ipaser.'

²⁵ Erē Abraham tō iūtē: 'Be' éna ianú tō mik be' bak ttsē'ka, etā íyi buaē kōs bak be' wā. E' skéie Lázaro bak weinuk siarē. Erē ĩ'ñe tā ie' wōpablēne buaē, e' skéie be' weirke siarē.

²⁶ Kǵie tā, kǵblē iskjē e' tso' se' shushaē. E' kuēkǵ sa' shkak a' ska', esepa kē dōpa a' ska'. Nies a' shkak sa' ska', esepa kē dōpa sa' ska'.'

²⁷ "Inukōl blú tō iché: 'A yēwō Abraham, ye' kkōchō be' a, Lázaro patkō ye' yē u a

²⁸ ye' ēlpa dōka skel, e'pa pattōk as ie'pa kē dō kǵ i' a wē s'weirke siarē ee.'

²⁹ Abraham tō iché ie' a: 'Ǵ kit Moisés ena Skēkōl ttekōlpa malepa e'pa tō yēkuō kǵ, e' tso' ie'pa wā, ǵas ttē e' iūtō ie'pa tō!'

³⁰ Blu' tō iūtē: 'A yēwō Abraham, e' kē dōr wē'. Erē se' duowā ekōl shkenekane ese tō ie'pa pattē, e' tā ie'pa er mane'uraē.'

³¹ Erē Abraham tō iché iā: 'Ttē kit Moisés ena Skēkōl ttekōlpa e'pa tō, e' kē iūtēne ie'pa wā, e' tā s'du'wā shkenekane ese mǵa ie'pa pattōk, e' tā nies ie'pa kē tō ie' ttō iūtepa.' "

17

A' tso' wōsh wa i tō ské i sulu wamblök ese yōkǵ

(Mateo 18.6-7,21-22; Marcos 9.42)

¹ Jesús tō iché ittōkatapa a: "Kēkraē se' erkiōrke i sulu wamblök; jerē yi tō se' erkiōweke, esepa tō inuǵ sueraē!

² Yi tō ikkēpala erblōke ye' mik, esepa ekōl kē i sulu wamblök, esepa weirdaē siarē shutē tkōkǵ ák wawoie muēwǵ ikuli' a batrēemi dayē a' e' tsatǵ.

³ ǵA' tso' wōsh wa!

"A' yami tō i sulu wamblē a' kǵ, e' tā iuñú. Ie' er mane'wēne, e' tā inuǵ olo'yō iki.

⁴ Erē kǵ etkē a' ie' tō i sulu wamblē a' kǵ dōkǵ kuktōkicha (7), erē ie' iché dōkǵ kuktōkicha: 'ye' er mane'wēne,' e' tā ilo'yō iki.' "

S'kǵ erblō Skēkōl mik

⁵ Etā Skēkēpa Jesús ttekōlpa tsǵ e'pa tō ie' a' iché:

—Sa' kǵmú kǵ erblōk Skēkōl mik.

⁶ Ie' tō ie'pa iūtē:

—A' erblōpa Skēkōl mik tsir wēs mostaza wō dōr tsirla ekkē, e' ma a' tō ichēmi kal bērie i' a: 'Be' e' yōttsǵ iē e' tkōwǵ dayē a', tā iyērdattsǵ.

Wēs s'kǵwōtǵ kaneblōk Skēkōl a

⁷ "Ichōsō tō a' wēle wǵ kanē méso tso' ekōl, e' mǵa tē tōk alē ō a' iyyiwak kkō'nuk alē. Mik idene u a, etā a' kē tō ichēpa ie' a: 'Wēshke, be' e' tkōser chkök, ye' tō be' tieke.'

⁸ A' kē tō ichēpa iā es. E' skéie a' tō ichera ie' a: 'Be' datsi' mane'ú, be' ulō ye' a tā ye' tiō. Ye' panú, ye' chké one, ye' di' yane one, e' wa be' mi' chkök.'

⁹ Ie' tō iwē wēs a' tō ie' kē iuk es, e' kǵ a' kē tō wēstela chēpa iā.

¹⁰ Es nies mik i uk Skēkōl tō se' kē, ese wēsō seraǵ, etā ichōsō ie' a i' es: 'Ǵ uk sa' kane, e' ē wē sa' tō. Sa' dōr kanē mēsopa ēsepala ē.' "

Wēpa dabop kiri'wēke lepra tō e'pa bua'wēne Jesús tō

¹¹ Jesús michōē Jerusalén, e' damitkō Samaria ena Galilea.

¹² Mik ie' dökemitke ká tsitsirla a ta ee wëpa dōka dabop kiri'wëke lepra tō, e'pa e' yéttsa iëter kamië

¹³ ta iarkerak Jesús tsaka:

—A Jesús, a s'wöbla'ukwak, sa' saú er siarë wa!

¹⁴ Mik ie' tō ie'pa suë, etä ichéitō ie'pa a:

—A yú e' kkachök sacerdotepa a as sulitane wa ijcher tō a' buanene. Ie'pa mirwaia ñala kī e' dalewa ie'pa buanene.

¹⁵ Mik ie'pa eköl tō isuë tō ibuanene, etä ibiteane Jesús ska' Skëköl kīkōkka tajë aneule.

¹⁶ Ie' e' tkéwa kuchë kī iwö méwa íyök kī Jesús klō ska' wëstela chök. Wëm e' dör Samaria wak.

¹⁷ Jesús tō iché ia:

—A' buanene e' kē dör dabop? ¿Wë be' malepa sulitu (9)?

¹⁸ Wëm dör ká kua'kī wak ¿e' ē biteane Skëköl kīkōkka?

¹⁹ Ie' tō iché wëm a:

—Be' e' kōka be' yúshkane. Be' erblé ye' mik, e' tō be' bua'wëne.

Ì blúie Skëköl tso', wes e' kéwō dör

(Mateo 24.23-28,36-41)

²⁰ Fariseowakpa tō ichaké Jesús a:

—Ì blúie Skëköl tso', ¿mik e' kéwō datse?

Ie' tō ie'pa iüté:

—Ì blúie Skëköl tso' e' kē dör íyi suëmi sulitane tō ese.

²¹ Itso'tke a' shua, e' kueki kē yi a iyërpa, 'Íe itso', ö 'Wíe itso'.

²² Ta ichéitō ittōkatapa a:

—Ikéwō dōraë mik a' tō ibikeitseraë: 'Jesús dör S'ditsō Alà, e' mú dō i' ta s'blúie. E' diwö et ē kkechekesö suë.' A' tō bikeitseraë es, erë a' kē tō isuëpa kam ye' dōne e' yōki.

²³ Wëlepa tō icheraë: 'Íe ie' de', ö 'Diàë ie' de'; erë kē a' minuk isaük, kē a' minuk itōki.

²⁴ Ye' dör S'ditsō Alà, mik e' dene, etä sulitane tso' ká wa'ñe e'pa tō isuëraë wes alá wōñar tō ká olo ppëe ká wa'ñe e' suësö es.

²⁵ Erë e' yōki kéwe ye' kawötä weinuk tajë ye' bolökpa ulà a, ie'pa tō ye' waterattsä.

²⁶ Ye' dör S'ditsō Alà, mik e' dene, etä e' kéwō dōraë wes Noé késka' es.

²⁷ E' kéwō ska' ta ie'pa tso' chkök, di'yök, senukwa wes kekraë es dō mik Noé dewa ikanö bérie e' a etä. E' bet ta di' dettsä tajë ie'pa kī, e' tō ie'pa ulitane ttélur.

²⁸ Es ñies iwamblëne wëm bak kië Lot, e' kéwō ska' ta. Sodoma wakpa tso' chkök, di'yök, ie'pa tso' íyi taük ena íyi wataük, ie'pa tso' íyi kuatkök ena u yuök wes kekraë es.

²⁹ Erë mik Lot e' yéttsa Sodoma, etä azufre datse ká jai a wōñarke bö'ie, ese yëne ká e' kī wes kalí es, e' tō ie'pa qos ttélur.

³⁰ Es itkōraë mik ye' dör S'ditsō Alà, e' dene etä.

³¹ "Mik e' kéwō de, etä yi tso' u bata kī, ese kē dōkwane weshkë ííyi tsukmi. Ñies yi tso' kanëblök kañika, ese kē dōkwane weshkë.

³² I bak Lot alaköl ta* e' ska' a' er anú. Ie' yōnane dayë wōsiie, ie' éna ííyi dalër tajë e' kueki.

* 17:32 Génesis 19.26 sqü.

³³ Yi e' tsatkak ittəwə yōkɪ, ese ulā a sene michoë kē dōpa aishkuō tə. Erē yi e' mettsə ttəwə ye' dalərmik, ese ulā a sene michoë dōraē aishkuō tə.

³⁴ “Ye' tō a' a' ichē tō e' nañewe se' bōl kapōke kə' etkē kɪ, tə ekōl mira iwə tə iëkōl atdaē.

³⁵⁻³⁶ Alakōlpa bōl tulur ak wawōk ñitə tə ekōl mira iwə tə iëkōl atdaē.†

³⁷ Jesús ttōkatapa tō ie' a' ichaké:

—A Skēkəpa, ɬwé e' wamblərmi?

Jesús tō ie'pa iutē ttē i' wa:

—Sulitane wə ijcher tō wé ölö daparke tajē, eē ilē nu tēr. Es ilē sueraē a' tō iwā kkachoie tō wé iwamblərmi.

18

Alaköl dör schö ena s'shulōkwak eköl, e' ttē

¹ Jesús éna ikkachak ittōkatapa a tō s'kawōtə ikiök S'yé a kəkraē kē shtrirtə'wa, e' kleitō ie'pa a' i' es:

² “Ká et kɪ s'shulōkwak eköl tso', e' kē suartə' Skēköl yōkɪ, ñies ie' kē tō yi dalōieta'.

³ Ká e' a' ñies alaköl dör schö tso' eköl, e' ñippōke ibolōk tə. Kəkraē ie' mía s'shulōkwak ñe' ska' tə ichেকেitō iə: ‘Ye' kɪmú. Ye' bolōk tō ye' we'ikeke, e' shulō ye' a'.

⁴ E' tka ká tajē erē s'shulōkwak kē wə iutēne. Bata ekkē tə s'shulōkwak tō ibikeitsé: ‘Alaköl schö i' tso' ye' tsiriuk ñiē. Erē ye' kē suartə' Skēköl yōkɪ, ñies kē ye' tō yi dalōieta',

⁵ erē ie' ttē shuleraēyō as kē idōia ye' shtriuk tajē ttē e' wa.’ ”

⁶ Skēkəpa tō ikɪ ché: “Í ché s'shulōkwak suluē ñe' tō e' bikeitsō buaē.

⁷ Wəpa shukitulebak Skēköl wə, tso' ie' a' ikiök ñiē nañeē, ɬesepa kē tsatkepaitō? ɬe' tō ie'pa keraē ipanuk?

⁸ Ye' ichē, au. Ie'pa tsatkeraitō bet, kē dör ká tajē. Erē ye' dör S'ditsō Alà, mik e' dene, etə s'erblōke Skēköl mik, ɬesepa kuēmīyō ká i' a'?

Fariseowak ena inuköl shtōkwak Roma wōkirpa a, e' ttē.

⁹ Pē' tso' Jesús ttō kɪttsōk, e'pa wəlepa e' bikeitsō tō ie'pa serke yēsyesē Skēköl wōa, erē ie'pa wōska sulu s'malepa wēr. Esepa a' ie' tō ttē kleé i' es:

¹⁰ “Wəpa bōl mía Skēköl wé a' ttōk S'yé tə. Eköl dör fariseowak, eköl dör inuköl shtōkwak Roma wōkirpa a.

¹¹ fariseowak ttōdur S'yé tə, ie' iché i' es: ‘A Skēköl, wəstela chekeyō be' a' tō ye' kē dör suluē wəs s'malepa es. Ie'pa dör akblōkwakpa ena pē' sulusipa ena s'senewabak e' dalōsəukwə wakpa. Ñies ye' kē dör suluē wəs inuköl shtōkwak dur wɪ es.

¹² Domingo bit tə ye' batsōke ká bōt ká bōt kəkraē. Ñies i' kōs de ye' ulā a, e' blatekeyō dōkə dabop, e' tsə eyōk mekeyō be' a'.

¹³ Erē inuköl shtōkwak e' dur bānet, ie' eriane tajē, ie' wō ē kē kanekə ká jai sauk, ie' batsɪ' ē tōke iulā wa ie' eriane tajē kuəkɪ. Ie' tō iché: ‘Ja Skēköl, ye' dör pē' sulusi, ye' saú er siarə wa!’

¹⁴ Jesús tō ichéne: Ye' tō a' a' ichē tō yi e' ttsōkə tajē ese wōardawa, erē yi e' wōewa ese kɪkardakə tajē. E' kuəkɪ inuköl shtōkwak ñe' miane iu a' klō'wé Skēköl tō wəs pē' buaē yēsyesē es. Erē fariseowak kē minene es.

† 17:35-36 Yëkkuō kēchke wele tō versículo 36 kɪ kuōtkéka. E' tō iché i' es: *Wəpa bōl tso' kaneblōk tē a, eköl mɪtsər tə iëkōl atē.*

Jesús tò ikié S'yě a ala'rla kɪ
(Mateo 19.13-15; Marcos 10.13-16)

¹⁵ Pē' wə ala'rla debitɪ Jesús ska' ʔs ie' ulà mùkə iki. Erē mik e' sué ittōkatapa tò, etə ie'pa tò pē' uñelór.

¹⁶ Erē ie' tò ittōkatapa kié ta ichéitō:

—As ala'rla bitɪ ye' ska'. Wépa dör wəs ie'pa es, esepa blúie Skéköl tso', e' kuekɪ kē iwöklö'wariə.

¹⁷ Mokɪ ye' tò iché tò yi kē e' wöowa wəs alala es, i blúie Skéköl tso' e' kiowa, ese kē döpaɰaia.

Inuköl blú eköl tò Jesús a ichaké
(Mateo 19.16-30; Marcos 10.17-31)

¹⁸ Judiowak wökir eköl tò Jesús a ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, be' dör buaë, çì wēmɪ ye' tò ʔs sene michoë dö ye' ulà ʔ?

¹⁹ Ie' tò iüté:

—Çì kuekɪ be' ye' kié buaë? Skéköl eköl ẽ dör buaë.

²⁰ Ttē me'atbak ie' tò dalöiëno, e' jcher be' wə buaë. E' tò iché: 'Kē a' kawö ta' s'senewabak dalöseukwə, kē a' kawö ta' s'ttökwa, kē a' kawö ta' akblök, kē a' kawö ta' s'kkatök kachē wa, a' yě ena a' mì dalöiö.*

²¹ Wēm e' tò ie' a' iché:

—Ttē e' kəs dalöië'bitɪ ye' tò, ye' iə duladula etə.

²² Ie' tò ttē e' ttsé ta' ie' iüté:

—Íyi etkē kianeia be' a wē, e' dör i': i tso' be' wə, e' wataútsə seraə ta' iské mútsə s'siarəpa a. E' ukuökɪ ta' be' shkō ye' ta' ye' ttökataie. Es ta' íyi buaë taië döraë be' ulà a' ká jai a.

²³ Erē wēm e' dör inuköl blú taië e' kuekɪ mik ie' tò e' ttsé, etə ie' erianeka taië.

²⁴ Jesús tò isué tò ieriane ta' ichéitō ia:

—iInuköl blúpa a darërëë idir dökwə i blúie Skéköl tso' e' a!

²⁵ Esepa a döka ee, e' dör darërëë tkökə kameio tkōmi datsi' yuo diké ese wöukla a e' tsata.

²⁶ Wépa tso' iitsök e'pa tò ichaké Jesús a:

—E' dör es, e' ma çyi tsatkërmi?

²⁷ Ie' tò ie'pa iüté:

—Ì kē or s'ditsö a, ese ormi Skéköl a buaë.

²⁸ Etə Pedro tò ie' a' iché:

—Ittsö, sa' íyi kəs me'at sa' tò ta' sa' bitē be' ta.

²⁹ Ie' tò iché ie' a:

—Mokɪ ye' tò a' a' iché tò yi isie tò iu ö ilaköl ö ielpa ö iyě ö imi ö ila'r, e' méat i blúie Skéköl tso' e' dalërmik,

³⁰ ese ulà a' iské döraë taië shütə ká i' a, ñies aishkuö ta' sene michoë döraë iulà a.

Jesús skə e' biyö ché tò itterawa
(Mateo 20.17-19; Marcos 10.32-34)

³¹ Jesús tò ittōkatapa dabom eyök kɪ böł (12), e'pa kiémi bánet ta' ichéitō ie'pa a: "Se' mirka Jerusalén i', etə ee i kəs kitə Skéköl ttekölpə tò yëkkuö kɪ e' wə tköraë, ye' dör S'ditsö Alà, e' ta.

³² Ie'pa tò ye' wömerattsə pē' kē dör judiowak esepa ulà a. E'pa tò ye' wayueraë, cheraë suluë, iwiri tuöarak ye' kɪ.

³³ Ie'pa tò ye' pperaë, ye' tterawa; erē e' kɪ ká de mañat etə ye' shkerdakane.

* 18:20 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20

³⁴ Erë ì ché ie' tò ittökātapa a, e' wà blëulewā ie'pa yōkī, e' kuēkī ie'pa kē a iwā ane.

Wēm eköl wōbla kē wawër tso' Jericó e' bua'wéne Jesús tò

(Mateo 20.29-34; Marcos 10.46-52)

³⁵ Mik Jesús demi tsinet Jericó, etā eē wēm tkēr eköl ñalā ska' inuköl kak kiök. Ie' wōbla kē wawër.

³⁶ Mik ie' tò ittse tò pē' dami taiē ñalā kī, etā ie' tò ichaké tò çì wamblërke?

³⁷ Ie'pa tò iché ie' a tò Jesús Nazaret wak dami ñalā kī.

³⁸ E' kuēkī ie' tò iché aneule:

—¡A Jesús, s'blú David bak e' aleri, ye' saú er siarë wa!

³⁹ Pē' dami Jesús yōkī kewe, e' tò wēm e' uñeke as isiwa'blōwā. Erë ie' tò ikī ché aneule:

—¡A David aleri, ye' saú er siarë wa!

⁴⁰ Jesús e' duēsēr tā itsuk patkëitō. Mik ide, etā Jesús tò ie' a ichaké:

⁴¹ —¿Ì kiane be' kī tò ye' tò iwë be' a?

Ie' iüté:

—A kēkēpa, ye' kī ikiane tò ye' wōbla buarne.

⁴² Jesús tò ie' a iché:

—¡Be' erblé ye' mik, e' wa be' buanene!

⁴³ E' wōshā tā ie' wōbla buanene tā imía Jesús tā e' tò Skëköl kīkekarami taiē. Ñies wēpa kōs tò isuë e'pa tò Skëköl kīkekarami taiē.

19

Jesús ena Zaqueo, e' pakë

¹ Jesús de Jericó, e' shkōdur eē.

² Eē wēm eköl serke kië Zaqueo, e' dör inuköl shtökwakpa Roma wōkirpa a, e'pa wōkir. Ie' dör inuköl blú taiē.

³ Ie' kī Jesús kiane suë, erë ie' dör tsirlala iskīla, taiē pē' tso', e' kuēkī ie' kē wō dē'kā Jesús sauk.

⁴ E' kuēkī ie' tunemi wé Jesús tkökemi eē tkakā kal ulā a ipanuk suë.

⁵ Mik Jesús dökemitke kal e' dikīa, etā iwökékā tā iché Zaqueo a:

—A Zaqueo, be' e' öwa bet. I'ñe ye' mi'ke be' ska' kapökrö.

⁶ Zaqueo e' éwa bet tā Jesús kiéwaitō iu a ttsë'ne buaë.

⁷ Mik pē' ulitane tò isuë, etā ie'pa tò Jesús ché suluë. Ie'pa tò iché ñi a: “¿Iök ie' mi'ke pē' sulusi u a?”

⁸ Zaqueo e' duékā tā iché Skëkēpa Jesús a:

—A kēkēpa, ye' ttö ttsö. Ì kōs tso' ye' wā, e' shaböts meraëyö s'siarëpa a. Ñies yile iyi ekiblëyö, e' tā e' mekeneyö ie' a dōkā tkëtökicha.

⁹ Jesús tò iché ie' a:

—Be' dör Abraham aleri, erë be' erblé Skëköl mik mokī wēs Abraham es, e' kuēkī i'ñe tā be' de Abraham alā chökīe. E' kuēkī i'ñe be' tsatkëne, ñies wēpa tso' be' u a erblé Skëköl mik e'pa tsatkëne.

¹⁰ Ye' dör S'ditsö Alā, e' dē'bitu, wēpa chë'ulur ì sulu ulā a esepa yulök tsatkë.

Inuköl mène wakanewë, e' ttë

¹¹ Jesús dökemitke Jerusalén. Pē' tso' ie' ttö kittsök, e'pa tò ibikeitsé tò mik ie' de Jerusalén etā ì blúie Skëköl tso' e' kēwö dewatke da'aie. E' kuēkī ie' tò ie'pa a ikléé i' es:

¹² “Wēm tso' eköl dör blu' ditsëwö, e' mīa kamië ká kuā'kī a iblú kibi ska' as e' tò ie' tkōkā blu'ie, wé ie' bitë eē. E' ukuökī tā ibitūkeane.

¹³ Kam ie' mi', eṭa ie' tō ie' kanè mēsopa kié dabop, e'pa a ie' tō inuköl mé tajé ñikkëë eköl eköl a. Ie' tō iché ie'pa a: 'A' tō inuköl sɛ wakaneú dō mik ye' dōne eṭa, isuoie kos a' tō ikí klō'wēmí.'

¹⁴ Erè pè' serke ie' kaska', e'pa éna ie' ar suluë. E' kuëkí ie'pa welepa patkérakitō blu' kibi ska' ichök: 'Sa' kē kí ie' kiane sa' blúie, e' kuëkí kē itkarka.'

¹⁵ "Erè blu' kibi tō ie' tkéka blu'ie ta ie' miane wé ibité eë. Mik ie' dene, eṭa ie' tō ikanè mēsopa dabop, wépa a ie' tō inuköl me'at, e'pa kiök patké isuoie tō kos inuköl kí klō'wérakitō.

¹⁶ Itsá debitū tō iché iblū a: 'A kékëpa, be' inuköl wakanewéyö, e' kí klō'wéyö dōka dabobtökicha.'

¹⁷ Blu' tō ie' iuté: 'E' dör buaë. Be' dör kanè méso buaë. Ì elkela wakanewébö yësýsë, e' kuëkí ye' tō be' tkekekā ká dabop, e' wökirie.'

¹⁸ Iská debitū tō iché: 'A kékëpa, be' inuköl wakanewéyö, e' kí klō'wéyö dōka sketökicha.'

¹⁹ Nies blu' tō ie' iuté: 'Ye' tō be' tkekekā ká skël, e' wökirie.'

²⁰ "Erè iëköl debitū, e' tō iblū a iché: 'A kékëpa, i' be' inuköl. Ye' tō ipatréwa tsamo a ta ibléyö.

²¹ Be' dör wëm er darërëë ese. Ì kē dör be' icha ese klō'wëkewabö. Nies be' tō íyi wöshteke wé kē be' wá ikuatkëne eë. Ye' suane be' yöki, e' kuëkí ye' tō be' inuköl blé.'

²² Eṭa blu' tō ie' a iché: 'Be' dör kanè méso sulusi ese. Ye' tō be' kichaterattsá be' wák ttè wa. Be' tō iché tō ye' dör wëm er darërëë ese. Be' tō iché tō ì kē dör ye' icha ese klō'wëkewayö, nies tō ye' tō íyi wöshteke wé kē ye' wá ikuatkëne eë.

²³ E' dör es, e' ta çì kuëkí be' kē wá ye' inuköl blëne inuköl bló wé a as eë ikí klör? Be' tō iúpa es, e'ma mik ye' dene, eṭa ye' inuköl ena ikí klöne e' de ye' ulà a.'

²⁴ Eṭa blu' tō iché itso' rak eë, e'pa a: 'Inuköl yöttśa ie' ulà a, ta imú wé wa itso' dabop, e' a.'

²⁵ Erè ie'pa tō blu' a iché: 'A kékëpa, erè çì kuëkí be' tō ie' a ikí meke, ie' wa itso'tke dabop?'

²⁶ Ie' tō ie'pa iuté: 'Ye' tō a' a iché tō wé wá íyi tso', ese a ikí merdaë. Erè wé kē wa ì ku', ì tso' ese wá elkela, e' yerattsá iyöki.

²⁷ Wépa kē kí ye' kiane blu'ie, e'pa dör ye' bolökpa; ie'pa tsúbítu íe ta ittölur ye' wörki.' "

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Juan 12.12-19)

²⁸ Jesús tté paké one, eṭa ie' mirkaia Jerusalén ñalé kí.

²⁹ Mik idökemitke tsjinet Betfagé ena Betania aṭe kabata kié Olivo kébata e' kuli' a, eṭa ie' tō ittökatapa bōl kié

³⁰ ta ichéitō iarak:

—A' yú kewe, u tso' se' wōshaë e' a, eṭa eë burro kuëraë a' tō etō moule kē kí yí e' tkëuleka ese. E' wōtsdō ta itsúbítu ña.

³¹ Yile tō a' a ichaké: çìie a' tō iwötseeke? e' ta iütö: Skékëpa kí ikiane.

³² Ittökatapa mýal ta ikuérakitō wës Jesús tō iché ie'pa a es.

³³ Ie'pa tso' burro wōtsöök ta burro wakpa debitū ta ichakéitō:

—çìie a' tō burro sɛ wötseeke?

³⁴ Ie'pa tō iuté:

—Skékëpa Jesús kí ikiane e' kuëkí.

³⁵ Etā ittōkatapa wā burro bitetser Jesús a. Ie'pa tō ipaio kikkē mékə burro kī, tə Jesús kimerakitō e' tkōkka iki.

³⁶ Jesús mirkaia Jerusalén ñalé kī, eē pē' tso' taiē, e'pa tō paio kikkē shuélor ñala kī kewe Jesús yōkī.

³⁷ Ie'pa mirwā Olivo kébata kuli' a wō wa'k. Iklépa tso' taiē, e'pa anemi ttsē'ne buaē wa. Skēkōl kīkēkarakitō taiē. Ì kē or yi a ese o' Jesús tō taiē ie'pa wōrkī, e' kuekī Skēkōl kīkēkarakitō.

³⁸ Ie'pa tō iché:

—Ayēcha buaē s'blú i' datse Skēkōl ttō wa! Skēkōl tso' ká jai a olo tə' taiē as e' ta se' ser bērē. Ie' kīkōkasō.*

³⁹ Pē' shuā fariseowakpa wēlepa tso', e'pa tō iché Jesús a:

—Be' klépa uñú.

⁴⁰ Erē ie' tō ie'pa iutē:

—Ye' tō iché a' a tō ie'pa siwa'bléwa, e' ta ák tō ye' kīkerakā aneule.

⁴¹ Mik ie' de tsinet Jerusalén, etā ie' ikī sué tə' ie' ié idalērmik.

⁴² Ie' tō ibikeitsé: ¡A' mú wā ijcher i'ñe tō wēs a' sermi bērē Skēkōl tə! Erē e' tso' bléule a' yōkī, e' kuekī a' kē a isurpa.

⁴³ Kawō sulu dōraē a' kī. A' bolōkpa dōraē, e'pa tō a' ká köierawā shkit as a' kē tkōyal. Ie'pa miraē ñippōk a' tə.

⁴⁴ Ie'pa tō a' ká ena a' wakpa kō ewerawa. A' u kōs olordawa, e' éki kē atpa ñi bata kī. Skēkōl de a' tsatkōk, e' kēwō de a' kī erē iwatéttsa a' tō. E' kuekī e' kōs tkōraē a' tə.

Jesús tō Skēkōl wé batse'wé

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.15-19; Juan 2.13-22)

⁴⁵ E' ukuōkī tə' Jesús de Skēkōl wé a, tə' ie' tō íyi wataukwakpa trē'wéyalmi,

⁴⁶ tə' ichéitō ie'pa a:

—Skēkōl tō iyē' iyēkkuō kī: 'Ye' u dōr tto ye' tə' wé', erē a' tō iia'wékā akblo wéie.

⁴⁷ Kēkraē Jesús tō s'wōbla'weke Skēkōl wé a. Sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa ñies judiowak wōkirpa malepa, e'pa tō ileritsekerak Jesús ttowaie.

⁴⁸ Erē judiowak malepa ulitane tō ie' ttōke e' kittseke er bua' wa, e' kuekī ibolōkpa kē ulā dē'wā ittōkwā.

20

¿Yi tō kawō mé Jesús a?

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.27-33)

¹ Etōkicha tə' Jesús tso' s'wōbla'uk ena Skēkōl ttē buaē e' pakōk Skēkōl wé a tə eē sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa ena judiowak kueblupa e'pa de.

² Ie'pa tō ichaké ie' a:

—¿Yi ttō wa be' tō íyi ikkē weke? ¿Yi tō e' kēwō mé be' a?

³⁻⁴ Ie' iutē:

—Ñies ye' tō a' a ilē chakeke: ¿Yi tō Juan patkē' s'wōskuōk? ¿Skēkōl tso' ká jai a e' o' s'ditsō? Ye' iutō.

⁵ Etā ie'pa ichémi ñi a: “Se' tō ichémi tō Skēkōl tō Juan patkē', e' tə' ie' tō se' iutēmi: ‘¿Ì kuekī a' kē wā ie' ttē klōone?’

* 19:38 Salmo 118.26

⁶ Ñies pë' ulitane tö iklö'wé tö mokië Juan dör Skëköl tteköl, e' kuëkî kě se' a iyënuK tö ipatkë' s'ditsö tö. Se' tö iché es, e' tã ie'pa tö se' ttëwami ák wa."

⁷ E' kuëkî ie'pa tö iiütë:

—Kě sa' wã ijcher tö yi tö Juan patkë' s'wöskuök.

⁸ Ie' tö ie'pa a iché:

—Es ñies ye' kě tö a' a ichepa yi tö ye' a kawö mé iyi ikkë woie.

Uva kanëukwakpa sulusipa, e' ttë

(Mateo 21.33-44; Marcos 12.1-11)

⁹ E' ukuökî tã Jesús ttëmi pë' tã tã ttë kleitö i' es: "Wëm eköl tö uva kuatké tajë. Ie' tö ipeitéat wëpa welepa a as ie'pa tö ipataü ie' a iwörke e' kak wa. E' ukuökî tã ie' mía ká kuä'kî dö ká tajë.

¹⁰ Mik uva woline tso'tke wë'iaë shtë, etã ie' tö ikanë méso patkëmi eköl ie' icha tsuk. Erë kanëukwakpa tö ikanë méso klö'wëwã, ppé siarë, tã ipatkëmine ulã wöchka.

¹¹ Etã iwák tö ikanë méso skã patkëmine eköl. Ñies e' ché ie'pa tö suluë, ppé siarë, tã ipatkëmine ulã wöchka.

¹² Ikanë méso skã patkëmine ie' tö eköl, etã ñies e' shkä'wérakitö tajë, tã itrë'wëshkar.

¹³ "Bata ekkë tã iwák tö iché: '¿Ì wëmi ye' tö? Ye' alã dalër tajë ye' éna, e' patkerami ye' tö. Isalema ie'pa tö ie' dalöiemí.'

¹⁴ Erë mik kanë mésopa tö kanë wák alã suë, etã ie'pa tö iché ñi a: 'Ie' wì dör ká i' wak alã, e' a ká i' atdaë. E' kuëkî ittöwasö, etã es ká i' atdaë se' ulã a.'

¹⁵ E' kuëkî ie'pa tö iklö'wëwã yëttsã bánet tã ittëwarakitö.

"Ye' tö a' a ichakë: ¿Ima a' ibikeitsé? ¿Ì weraë kanë wák tö?

¹⁶ Yö iché tö ie' miraë tã kanëukwakpa tteratulur, tã uva kanë meraneitö pë' kuä'kî a."

Mik e' ttsé judiopa wökirpa tö, etã ie'pa tö iché:

—E' mú kě wamblër es.

¹⁷ Erë ie' tö ie'pa suë krereë, tã ichéitö:

—¿Wes a' tö ibikeitsëmi tö e' kě tköpa a' tã? Skëköl yëkkuö tö ye' ché i' es:

'Ák watë'ttsã u yuökwaKpa tö,

e' yönene ák bua'buaië.*

¹⁸ Yi klastkëne ák e' mik ese parolordaë ena yi kî ák e' anekã ese yalitdawa idikia.

¹⁹ Ie'pa tö isuëwã tö kleë e' wa Jesús tö ie'pa ché. E' kuëkî ie'pa éna ie' klö'wakwã ee, erë ie'pa suane pë' yökî.

S'wökirpa patuë, e' ttë

(Mateo 22.15-22; Marcos 12.13-17)

²⁰ E' kuëkî ie'pa tso' Jesús weblök isuöie tö i kî ikkatërmi. Ie'pa tö wëpa welepa patké ie' chakök ittö yoktsã, e' wa ikkatë Roma wökirpa a as e'pa tö iklö'üwã. Wëpa e'pa e' ö tö ie'pa dör pë' buaë yësyësë ese.

²¹ Ie'pa tö ie' a ichaké:

—A s'wöbla'ukwak, sa' wã ijcher tö i cheke be' tö ena ttë wa be' tö s'wöbla'weke, e' dör moki. Be' a sulitane dör ñies ëme. Be' tö s'wöbla'weke yësyësë Skëköl ñalé ttë wa.

²² ¿Ima be' tö ibikeitsé? Roma wökir kibi patuësö ¿e' dör buaë ö kě idör buaë?

²³ Ie' wã ijcher tö ie'pa tso' ie' chakök er sulu wa, e' kuëkî ie' iiütë i' es:

24 —Inuköl tso' a' wā Roma wökir patuoie, e' kkachö ye' a et. ¿Yi diököl ena yi kiè me'rkā iki?

Ie'pa tō iiutē:

—Roma wökir kibi.

25 Ie' iché ie'pa a:

—E' ma kōs Roma wökir kibi icha, ese mú ie' a. Tā kōs Skököl icha, ese mú ie' a.

26 I kōs ché ie' tō sulitane wörki, e' a ie'pa kē wā i kune ie' kkatoie. Ie' tō ie'pa iutē es, e' tō ie'pa tkiwēwā. E' kuēki ie'pa siwā'blélur iyōki.

¿S'duolur e'pa shkermikane ö au?

(Mateo 22.23-33; Marcos 12.18-27)

27 E' ukuōki tā saduceowakpa welepa debitu Jesús ska'. E' wakpa tō iklō'wē tō s'duowā e' kē shkenukane. Ie'pa tō ie' a ichaké:

28 —A s'wöbla'ukwak, Moisés tō ttē dalöiēno kitat yēkkuō kī se' a, e' tō iché i' es: Wēm blēnewā kē alā aṭe, e' tā ie' ēl kawōtā ischö tsukwā as ilā kōkā iēl blēnewā e' a.

29 Etōkicha wēpa bak dōkā kul ñi ēlpa. Ikibi alaköl tséwā, erē iblēnewā kē alā aṭe.

30 E' ukuōki tā ie' itōki iēl tō ischö tséwā, erē ñies e' blēnewā kē alā aṭe.

31 Es itka iēl skā tā ñies imalepa kōs e'pa tā. Ie'pa kul blērulune kē alā aṭe yēs.

32 Bata ekkē tā ñies alaköl e' blēnewā.

33 Wēpa kul e'pa bak alaköl eköl ē tā. Mik s'duowā e'pa shkenekane, etā ¿wēne dōmi ie' wēm chōkie?

34 Ie' tō ie'pa iutē:

—S'tso'ia ká i' a tā wēpa ena alakölpa ñi tsukewā.

35 Erē aishkuō tā wēpa kī sene michoē mēne, esepa shkerdakane tā eē wēpa ena alakölpa kē sērpawāia ñita.

36 Ie'pa sēp michoē kē duōtā'wā wēs Skököl biyōchōkwakpa kē duōtā'wā es. Skököl tō ie'pa shkeō'kane, e' kuēki ie'pa dōraē ie' ala'rie. E' kuēki ie'pa kē sērpawāia ñita.

37 Ñies Moisés wák tō se' a ikkayē' tō s'duowā e'pa shkerdakane. Kal tsir wōñarke bö'ie e' paka'itō, eē ie' tō iyē' tō Skököl dōr Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kēköl.† Es isuēsō tō ie'pa tso'ia ttsē'ka Skököl a.

38 E' wā kiane chē tō s'tso' ttsē'ka ena s'duowā, e'pa kōs tso' ttsē'ka Skököl a kekraē. E' kuēki ie' kē dōr s'duowā e' Kēköl. Ie' dōr s'ttsē'ka e' Kēköl.

39 Etā s'wöbla'ukwak ttē dalöiēno wa wakpa welepa tō iché ie' a:

—A s'wöbla'ukwak, i ché be' tō, e' chébō buaē yēsyesē.

40 Etā saduceowakpa kē kēsik dē'kaiā ie' a i skā chakök.

¿Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dōr yi aleri?

(Mateo 22.41-46; Marcos 12.35-37)

41 Jesús tō ie'pa a ichaké:

—¿Wes ie'pa tō ichēmi tō wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' dōr s'blú bak kiè David e' aleri?

42 Erē David wák tō ie' yē'at yēkkuō kiè Salmos e' kī. Ie' tō iyē'at i' es:

'Skököl tō iché ye' Kēköl a:

Be' e' tkōser ye' ulā bua'kka dalöiēno taiē

43 dō mik ye' tō be' bolökpa méro be' klō dikia etā.‡

† 20:37 Skököl dōr Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kēköl: E' ché Skököl tō ie'pa blērulunebak ká iaiāē e' ukuōki. ‡ 20:43 Salmo 110.1

⁴⁴ Es se' isuë tò wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' kié David wák tò ie' Kèköl, e' ta ʒwəs ie' dör David aleri?

Jesús tò s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kkaté
(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54)

⁴⁵ Sulitane tso' Jesús ttöke e' kittsök, etä ie' tò iché ittökatapa a:

⁴⁶ “A' e' kkö'nú s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa yökí. Ie'pa wöbatsö shkök datsi' batsië ese mik wé pë' tso' tajë ese ska' as pë' tò ie'pa shke'ù wəs kèkëpa dalöiërtä' tajë es. Ñies se' ñi dapa'wə wé a ena wé ie'pa kawö tkö'wekerakitö, ese ska' kula' tso' kèkëpa dalöiërtä' esepa a, ese yuleke ie'pa tò e' tkoie.

⁴⁷ Ie'pa tò alakölpa schö u yekettsä iulä a ta iwökatekerakitö ittökerak S'yë ta braraë e' wa. Ie'pa weirdäë siarë s'malepa tsäta.

21

Alaköl eköl siarë e' tò inuköl mé Skèköl a
(Marcos 12.41-44)

¹ Jesús tso'ia Skèköl wé a, etä ie' tso' inuköl blúpa tso' inuköl iök kalkuö tso' iioie mè Skèköl a ese a e'pa sauk.

² Ñies ie' tò alaköl eköl siarëla dör schö e' suë inuköl wöshkila yöule cobre* wa ese böt iökwa.

³ Etä Jesús tò iché:

—Mokí ye' tò a' a iché tò alaköl wí siarëla dör schö e' tò inuköl iéwa kibiie imalepa kos tsäta.

⁴ Ie'pa ulitane tò inuköl kuö atë ese ié, erë ie' siarë, e' tò ie' wä itso' sënoie e' kos méttä. E' kuekí ye' tò ie' ché es.

Jesús tò iché tò Skèköl wé olordawa
(Mateo 24.1-2; Marcos 13.1-2)

⁵ Etä Jesús ttökatapa welepa tso' ichök tò Skèköl wé wër buaala, kitkëule tajë ák bua'buwa wa ena íyi bua'buwa kakmeule Skèköl a tajë, ese wa. Jesús tò iché:

⁶ —Ikéwö döraë etä i kos suë a' tò i', e' olordawa sëräa, iékwö ë kě atpa ñi bata kí.

⁷ Etä ittökatapa tò ichaké:

—A s'wöbla'ukwak, ʒmik e' wamblërmi? ʒÍ wa sö isuëmi tò iwamblërketke?

⁸ Ie' iüté: “Tajë pë' datse e' chök tò ie'pa dör ye'. Icherarakitö: ‘Ye' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'’. Ñies icherarakitö tò s'erkewa e' kéwö detke. Erë kě a' minuk esepa itökí. Pë' kiterarakitö tajë. E' kuekí a' tso' wösh wa as kě yi tò a' kitö'ù.

⁹ Mik a' tò biyö ttsé tò ká wele wakpa ñippöke tajë ká kuä'kí wakpa ta, etä e' kě tò a' tkiuk. Ñies mik a' tò ibiyö ttsé tò pë' ñippöke tajë iké wakpa wökirpa ta, etä e' kě tò a' tkiuk. Ese wamblërdaë kam ye' döne e' yökí, erë ká i' erwa e' kam kéwö döwa.”

¹⁰ Ie' tò ie'pa a' ikí ché ia: “Ká kuä'kí kuä'kí wakpa ñippöraë ñita.

¹¹ Ñies í tò ká wöti'wëraë tajë. Ñies ká kuä'kí kuä'kí kí bli tò ena dué tò pë' tteraë tajë. Ká jai a' íyi suëraësö tajë suluë iwä kkachöie, e' tò ie'pa tkiwëraë tajë.

¹² Kam e' kéwö tkö, e' yökí ie'pa tò a' klö'wërawa, we'ikeraë siarë. A' miraë ie'pa wä se' ñi dapa'wə wé a shulë, ñies a' wötërdawä s'woto wé a. Ie'pa wä a' miraë duësër s'blúpa ena s'wökirpa wörkí ye' ttè kuekí.

* **21:2 cobre:** E' dör tabechka ëse kě tuëta' darërë wës orochka ena inukölchka es.

¹³ Erë es ñies a' tō ye' ttē pakeraē ie'pa a.

¹⁴ Eta kē a' tkinuk tō ima a' e' tsatkōmi.

¹⁵ Ye' tō ttē eraē a' a' e' tsatkoie buaē, e' kuēki kē a' tkinuk e' ki. A' bolōkpa kē a' iwōklōnuk, ñies ie'pa kē a' iyēnuk tō e' dōr kachē.

¹⁶ A' yē, a' mī, a' ēlpa, a' yamipa malepa, a' sini'pa, e'pa wēlepa tō a' wōmerattsā a' bolōkpa ulā a. Ie'pa tō a' wēlepa tterawa.

¹⁷ Sulitane tō a' suēraē suluē ye' ttē kuēki.

¹⁸ Erē kē a' tkinuk, a' kē weirpa kēkraē, a' dōraē buaē ká jai a' aishkuō tā.

¹⁹ A' e' tkēwā darērē dōka bata ekkē, e' tā a' tsatkēdaē.

²⁰ Mīk a' isuē tō ká kuā'ki ñippōkwakpa iēne tajē Jerusalén kkōiēule e' pamik shkit ñippōk Jerusalén wakpa tā, eta a' éna ianú tō Jerusalén erdawa bet.

²¹⁻²² Mik e' kēwō de, eta wēpa serke Judea e'pa tkōyalmi kábata a. Skēkōl tō Jerusalén wakpa we'ikeraē tajē siarē. E' kuēki wēpa serke Jerusalén, e'pa e' yōlur. Ñies wēpa tso' kañika, esepa kē kinewane eē. E' kōs tkōraē wēs itso' kitule Skēkōl yēkkuō ki es.

²³ Kawō suluē dōraē ká i' ki, iwakpa we'ikeraē siarē Skēkōl tō. E' kuēki e' kēwō ska' tā jwēstela ina alakōlpa alā kurketke ena alakōlpa tsu' muke ilā a' esepa tā!

²⁴ Judiowak wēlepa tterawa tabē wa; wēlepa tserdami klōulewā ká wa'ñe. Eta pē' kē dōr judiowak, esepa tō Jerusalén klō'werawā wēs iwākpa icha es, dō mik Skēkōl tō ikēwō mé ie'pa a' ekkē.

Jesús dōrane olo tā' tajē

(Mateo 24.29-35; Marcos 13.24-37)

²⁵ “Diwō a, si'wō a' ena bēkwō a' iyi wērdaē tajē suluē iwā kkachōie tō ká i' erkewatke. Ñies ká i' ki dayē blardaē tajē ena iyōli busdaka tajē, ese yōki ká ulitane wakpa suardaē tajē, kē ie'pa a' e' onukiā wēs.

²⁶ I' sulu tkōraē ká i' ki, ese yōki ie'pa suardaē tajē, isiwa' ardawarak suane ē wa. I' kōs tso' ká jai a' e' wōtirdaē.

²⁷ Eta ye' dōr S'ditsō Alā, e' datse mò a' diché tā' tajē olo tā' tajē, e' wērdaē.

²⁸ Mik iyi ikkē suē a' tō, eta bet tā a' tsatkērketke, e' kuēki a' er kuú, a' wō kōka siwa' ki.”

²⁹ Ñies ie' tō ie'pa a' ikleē ttē i' wa: “Kal kiē higuera ò kal ulitane, e' bikeitsō.

³⁰ Mik a' isuē tō erpa kal kō shlōrketke, eta a' wā ijcher tō duas dewatke tsinet.

³¹ Es ñies mik a' tō isuē tō iyi ekkē wamblērke, eta a' wā ijchenú tō i' blúie Skēkōl tso', e' kēwō dewatke tsinet.

³² “Mokí ye' tō a' a' ichē tō iyi ekkē wamblērdaē wēpa dōr wēs a' es esepa kam erwa e' yōki.

³³ Kashuk ena ká i' erdawa, erē ye' ttē michōē e' kē erpawa yēs.

³⁴ “¡A' e' kkō'nú! Kē a' e' muktsā i' sulu ulā a. Kē a' e' ttōkka blo' wa. Kē a' er mukwa i' tso' ká i' a, e' ē kī. E' kōs tō a' er darē'werawā Skēkōl kī. A' e' kkō'nú as ye' datskene, e' kēwō kē tō a' klō'ù

³⁵ wēs iyiwak klōr sho' a' es. Kawō e' dōraē sulitane serke ká wa'ñe e'pa ki, e' kuēki a' e' kkō'nú e' yōki.

³⁶ A' senú wōsh wa. A' ikiō S'yē a' kēkraē as iyi suluē kēwō datse, e' kē dō a' kī. Ñies ikiō ie' a' kēkraē as a' e' duōser buaē ye' wōrkī mik Ye' dōr S'ditsō Alā, e' datskene sulitane shulōk eta.”

³⁷ Ñiwe tā Jesús tō s'wōbla'wēke Skēkōl wé a, nañewe tā ie' mīa kabata kiē Olivo e' a.

³⁸ Bla'mi sulitane mi'ke Skëköl wé a Jesús tò s'wöbla'weke e' kïttsök.

22

*Judas ena judiowak kuëblupa tò Jesús aleritsé klö'wëwa
(Mateo 26.1-5,14-16; Marcos 14.1-2,10-11; Juan 11.45-53)*

¹ Judiowak Yëpa Yërulune Egipto, e' kéwö tkö'wekerakitö, e' dökewatke tsinet, ese kéwö ska' ta judiowak wöblar pan kë yöule iwölöwoka wa ese ñuk.

² Sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa suane pë' yöki, e' kuëki ie'pa tso' ikéwö yulök Jesús ttowa.

³ Eta Satanás tkawa Judas er a. Judas e' kië ñies Iscariote. Ie' dör Jesús ttökatapa dabom eyök ki böi e' eköl.

⁴ Ie' mia' ttök sacerdotepa wökirpa ta ena Skëköl wé shkëkipa wökirpa ta. Wës ie' tò Jesús mëttsami ie'pa ulä a e' chéitö ie'pa a.

⁵ E' tò ie'pa ttsë'wérak buaë ta ikablé ie' a inuköl muk.

⁶ E' dör buaë ie' a. E' kuëki ie' tò kawö yulémi iwömottsä mik kë yi ku' tajë Jesús ta e' dalewa.

*Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'wé Jesús tò ittökatapa ta
(Mateo 26.17-29; Marcos 14.12-25; Juan 13.21-30)*

⁷ Eta Pan Kë Yöule iwölöwoka Wa e' kéwö tsä de. E' diwö a judiowak tò obeja pupula jcheke ie'pa Yëpa Yërulune Egipto, e' kéwö tkö'woie.

⁸ Jesús tò Pedro ena Juan kié, ta iché ie'pa a:

—A' yú kawö tkö'wekesö, e' chké kanéuk.

⁹ Ie'pa ie' a ichaké:

—¿Wé be' ki ikiane tò sa' mi' ikaneuk?

¹⁰ Ie' iüté:

—Mik a' de Jerusalén, eta eë wëm kuëraë a' tò eköl, e' wä di' dami skaüña a. E' itökj a' yú dö u wé a ie' demi eë.

¹¹ U e' wák a ichö: 'S'wöbla'ukwak be' chakök ké: ¿Úshu wé a ie' tò kawö tkö'wekesö e' chké ñemi ie' ttökatapa ta?'

¹² Ie' tò a' a úshu bërie tso' kákke, kanequletke buaë, e' kkacheraë. Eë ichké kaneú se' a.

¹³ Eta ie'pa mia' ta íyi ulitane kuérakitö wës ie' tò iché es. Eë chké kanewérakitö kawö tkö'woie.

¹⁴ Mik ichköketke e' diwö de, eta ie' e' tkésër chkök mesa o' mik ittekölpa tsä e'pa ta.

¹⁵⁻¹⁶ Ie' tò iché ie'pa a:

—Ye' tò a' a iché tò kawö i' kë tkö'wëpaiayö a' ta dö mik iwà tka mik i blúie Skëköl tso' e' kéwö de eta. E' kuëki suluë ye' éna ikéwö bata tkö'wakia a' ta kam ye' ttowa ie'pa tò e' yöki.

¹⁷ Eta tka' klö'wëitö, ta wëstela chéitö Skëköl a, ta ichéitö ie'pa a:

—Íkë, a' itsä yö eköl eköl.

¹⁸ Ye' a' a iché tò vino kë yepaiayö dö mik i blúie Skëköl tso' e' kéwö de eta.

¹⁹ E' ukuökj ta pan klö'wëitö, ta wëstela chéitö Skëköl a ta iblatéitö wä tié ie'pa a ta ichéitö:

—Pan së dör ye' chká wömeulettsä ttëwä a' skéie e'. A' tò inü kekraë as a' er arne ye' ska'.

²⁰ Es ñies mik ie'pa chké one, eta tka' klö'wëitö ta ichéitö:

—Vino i' dör ye' pë. Ye' tterawä e' pë tërdaë a' tsatkoie. E' wa ttë pa'alí me' Skëköl tò, e' wä de.

²¹ Erë yi ye' wömekettsa, e' tkër ye' ta mesa i' o'mik.

²² Ye' dör S'ditsö Alä, e' ta itköraë wës isuletëneatbak es, erë iwëstela ina yi ye' wömekettsa, e' ta!

²³ Etä ie'pa nî chakémitke: "A' ichè, ¿yi ie' wömekettsa?"

¿Yi dör kékëpa taië Skëköl a?

²⁴ Jesús ttökatapa nî iutëka tö ie'pa wé êk dör kékëpa taië imalepa tsata.

²⁵ Jesús tö iché ie'pa a: "Pë' kè tö Skëköl dalöie, esepa blúpa e' alöka ie'pa ki kekraë, erë ie'pa e' chö tö ie'pa dör imalepa kimukwakpa buaë.

²⁶ Erë e' kè dör es a' ta. E' skéie yi dör kékëpa taië imalepa tsata a' shua, ese kawöta e' ökwa se' ëselaie. Nies a' wökir kawöta e' ökwa wës kanè méso es.

²⁷ E'ma ¿yi dör kékëpa taië? ¿Itkër chkök mesa o'mik ese ö wé tso' chké watiök ese? Tö, itkër mesa o'mik ese dör kékëpa taië. Erë ye' tso' a' shua wës kanè méso tso' chké watiök es.

²⁸ "Kos ye' weirke e' a' tso' ye' ta ye' wapie.

²⁹ E' kueki ye' tö a' tkekeka blu'paie, wës ye' Yë tö ye' tkë'ka blu'ie es.

³⁰ Aishkuö ta i blúie ye' tso' e' a' e' tulörasër chkök di'yök buaë ye' ta. Nies a' e' tulörasër blu' kulé ki, Israel ditsëwöpa döka dabom eyök ki böi (12), e'pa wëttsuk."

Pedro tö icheraë tö ie' kè wa Jesús süule

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Juan 13.36-38)

³¹ Nies Skëkëpa Jesús tö iché:

—A Simón, a Simón, ¡ye' ttö tsö! Satanás tö a' kèwö kié ma'wè. Ie' tö a' ulitane wöpperaë darërëë wës iyiwö wöppë es.

³² Erë ye' ikiétke Skëköl a as be' erblö ye' mik e' kè olo'yöbö. Mik be' erbléne buaë ye' mik, etä ye' ttökatapa malepa kimú as ie'pa e' tköwa darërëë ye' mik.

³³ Simón tö ie' a' iché:

—A Skëkëpa, ye' e' chétke wötënuwä be' ta s'wöto wé a' dö ttëwä be' ta.

³⁴ Ie' iüté:

—A Pedro, ye' ichè be' a' tö i'ñe kam dakro ar, e' yök be' icheraë mañatökicha tö be' kè wa ye' süule.

Jesús weirketke e' kèwö dökewatke

³⁵ E' ukuöki ta Jesús tö ittökatapa a' ichaké:

—Mik ye' tö a' patkë'mi Skëköl ttë pakök inuköl kè ta', chkwö kè ta', klökkuö kè ta', etä ¿i kianeia a' ki?

Ie'pa tö iüté:

—Kè i kianeia sa' ki.

³⁶ Ie' tö iché ie'pa a:

—E' skéie, i'ñe ta, ye' tö a' a' ichè tö a' wé wa inuköl ta', e' tsúmi; a' wé wa chkwö ta', e' tsúmi; a' wé kè wa tabè ta' e' tsatkoie, etä a' paio wataútsa ta e' ské wa tabè taútsa.

³⁷ Ye' ttë kos tso' kitule Skëköl yëkuö ki, e' wa tköraë wës itso' kitule es, e' tö ichè: 'Ie'pa tö ye' we'iké wës pë' sulusi we'iké es.* Ttë e' wa tköketke i' ta, e' kueki a' tö iú wës ye' tö a' a' iché es.

³⁸ Ie'pa tö iché ie' a:

—A Skëkëpa, ¡e' tabè tso' böt.

Ie' tö ie'pa iüté:

—Wë' idir, ¡kè a' ttökia!

* 22:37 Isaías 53.12

Jesús tté S'yě tã Getsemaní

(Mateo 26.36-46; Marcos 14.32-42)

³⁹ E' ukuökí tã Jesús míã Olivo kébata a wës iwöblar es, etã ittökatapa míyal ie' ta.

⁴⁰ Mik ie'pa demi wé ie'pa mîrö ee, etã ie' iché ie'pa a:

—A' ikiö Skëköl a as i sulu tō a' erkiöwëke e' kē e' alōkã a' kî.

⁴¹ Ie' míã bâniet ie'pa yökí dö kōs ak uyëmisö ekkē, ee ie' e' tkēsēr kuchē kî tã itté S'yě ta i' es:

⁴² “A yëwö, i tkōraë ye' tã, e' dör wës íyi bacha'bachaë yëwasö es. Be' kî ikiane, e' ma be' ye' yōttsã e' ulã a. Erë kē iwār wës ye' kî ikiane es, iü wës be' kî ikiane es.”

⁴³ [E' wōshã tã Skëköl biyöchökwak de eköl ie' ska' idiché kî iök.

⁴⁴ Ie' eriane taië, e' shuã ie' ttëmitke S'yě tã taninië, tã ipaali wër s'pë es e' yërke taië darke íyök kî.]†

⁴⁵ Mik ie' tté òne, etã idene ittökatapa ska' tã ie'pa kuëitö kapötulur. Ie'pa shtrinewã eriar ë wã, e' kuëkî ie'pa kapolur.

⁴⁶ Ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿Iök a' kapötulur? A' e' kōkã, a' ikiö Skëköl a as i sulu tō a' erkiöwëke e' kē e' alōkã a' kî.

Jesús klō'wëwã ibolökpa tō

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Juan 18.2-11)

⁴⁷ Jesús tso'ia ttök e' dalewa taië pë' de. Ie' ttökatapa dabom eyök kî bōl, e' eköl kië Judas e' debitü ie'pa wëttsë. Ie' dewã Jesús ska' ishke'uk wōalattssë wa.

⁴⁸ Erë Jesús tō ie' a iché:

—A Judas, ¿wōalattssë wa be' tō ye' dör S'ditsö Alã, e' wōmekettsã?

⁴⁹ Mik Jesús ttökatapa tso' ie' tã, e'pa tō isuë tō ie' klörkewatke, etã ie'pa tō ie' a ichaké:

—A Skëkëpa, ¿tabë yëttsã sa' tō ie'pa kî?

⁵⁰ Etã ie'pa eköl tō sacerdote kibi, e' kanë méso eköl kuköña ulã bua'kka téttsã.

⁵¹ Jesús tō iché:

—Imúat; wë' idir.

Etã ie' tō kanë méso kukuöña këwã tã ibua'wëneitö.

⁵² E' ukuökí tã sacerdotepa wökirpa ena Skëköl wé shkëkipa wökirpa ena judiowak kuëblupa debitü ie' tsukmî, e'pa a ie' iché:

—¿I kuëkî a' bite ye' ñalé kî tabë kî kal wölö kî ye' klō'ukwã wës akblökwakpa klō'wëwã es?

⁵³ Këkraë ye' bak a' shuã Skëköl wé a, erë a' kē wã ye' klōgnewã. Erë i' tã a' a ikëwö de ye' klō'wōwãie. Ñies bē a ikëwö de i sulu wamblak ie' éna e' wambloie.

Pedro tō iblé tō kē ie' wã Jesús suule

(Mateo 26.57-58,69-75; Marcos 14.53-54,66-72; Juan 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Etã ie'pa tō Jesús klō'wëwã tsémi sacerdote kibi, e' u a. Pedro dami ie' itöki kamië.

⁵⁵ Etã ee pë' wëlepa tō bö' batsékã upa shushaë baiklë, etã Pedro e' tkēsēr ie'pa tã.

⁵⁶ Etã alaköl eköl dör kanë méso, e' tō Pedro suë bö' kkö a tã isuëwã krereë tã ichéitö:

—Ñies ie' wí dör Jesús klé.

† 22:44 Ttë i' kē ku' yëkkuö këchke wële kî.

⁵⁷ Erë Pedro tö iblé. Ie' tö iché:

—A tayë, ye' kě wə wēm e' sūule.

⁵⁸ E' ukuōki kukuie tā wēm eköl tö Pedro sué ñies tā ichéitö:

—Be' ñies dör Jesús klépa eköl.

Erë Pedro tö iūtē:

—A wēm, kě ye' dör ie'pa eköl.

⁵⁹ E' ukuōki hora de et tā iskà tö iché:

—Wēm sē dör Galilea wak e' kueki mokī ie' dör Jesús klé eköl.

⁶⁰ Pedro tö iché:

—A wēm, ì cheke be' ye' a, e' kě jcher ye' wə.

Pedro ttōkeia e' wōsha tā dakro ane.

⁶¹ Etā Skēkēpa Jesús wōtrée, tā Pedro suéitō ék. Etā Pedro éna iānewā tö ttē i' yē' Jesús tö ye' a: “I' ñe kam dakro ar, e' yōki be' tö icheraé mañatōkicha tö be' kě wə ye' sūule.”

⁶² Etā Pedro e' yéttsa kañikā tā ije siarē.

Jesús wayué ie'pa tö

(Mateo 26.67-68; Marcos 14.65)

⁶³ Wēpa ulā a Jesús tso' klōulewā, e'pa tö ie' wayué suluē, ippé taijē.

⁶⁴ Ñies ie'pa tö iwōbla pamuéwā datsi'tak wa, etā ie'pa tso' ippök, e' dalewa ie'pa tö ie' a ichakeke:

—Be' dör Skēköl tteköl, e'ma sa' a ichōkā çyi tö be' ppé?

⁶⁵ Etā ie'pa tö ie' skā cheke suluē ttē ulitane wa kuā'ki kuā'ki.

Jesús mítser ie'pa wə judiowak kueblupa wörki

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Juan 18.19-24)

⁶⁶ Mik ká ñine, etā judiowak kueblupa ena sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa tö Jesús tsémi wē judiowak wōkir kibipa ñi dapa'uke eē. Tā ie'pa tö ie' a ichaké:

⁶⁷ —Ichō sa' a çmokī be' dör wē pairine'bitū idi' wa s'blúie e' ö au?

Ie' tö ie'pa iūtē:

—Ye' tö ichēmi tö, erē kě a' tö ye' ttō klō'wēpa.

⁶⁸ Ñies ye' tö a' a ilē chakēmi, e' tā a' kě tö ye' iūtēpa.

⁶⁹ Erē ye' dör S'ditsō Alà, i' ukuōki tā ye' e' tkōraser Skēköl diché dör iyi ulitane tsatā, e' ulā bua'kka dalōiērtā' taijē.

⁷⁰ Ie'pa ulitane tö ie' a ichaké:

—ÇE'ma be' e' chō tö be' dör Skēköl Alà?

Jesús tö ie'pa iūtē:

—Tō, wēs a' tö iché es idir.

⁷¹ Etā ie'pa iché:

—Çlie se' kī ikkatōkwakpa kī kiarmiiā? Ì ché ie' tö, e' ttsé se' wákpa tö.

23

Jesús mítser Pilato wörki

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Juan 18.28-38)

¹ Etā ie'pa ulitane e' kēkā tā Jesús tsémirakitō Pilato ska' as ishulōitō. Pilato dör ká e' wōkir patké Roma wōkir kibi tö.

² Ie'pa tö Jesús kkatēmi Pilato a tā ichérakitō:

—Sa' wə iycher tö wēm i' tö taijē sa' judiowak mekeka ñippök s'wōkirpa tā. Ie' iché tö sa' kě kawōtā inuköl patauk Roma wōkir kibi a. Ñies ie' iché tö ie' dör wē pairine'bitū idi' wa s'blúie e'. Ie' e' chō tö ie' dör sa' judiowak blú.

³ Pilato tö ichaké ie' a:

—¿Be' dör judiowak blú?

Ie' iituté:

—Tö, wes be' iché, e'ma es idir.

⁴ Eta Pilato tö iché sacerdotepa wökirpa a ena pë' tso' ee, e'pa a ñies:

—Ye' kě wā ì nuí kune wēm i' kī.

⁵ Erē ie'pa tö ikī kcateke aneule tā ichekerakitō:

—Ttē wa ie' tö s'wōbla'weke, e' tö sa' wakpa mekeka ñippök ñita. Ie' tö itsá paka'bitū Galilea, i'ñe tā ide íe Judea.

Pilato tö Jesús patkēmi Herodes ska'

⁶ Mik e' tsé Pilato tö, eta ichakéitō: ¿wēm i' dör Galilea wak?

⁷ Mik ie' wā ijchenewa tö Jesús dör Galilea wak, eta ie' tö ipatkēmi Herodes ska' as e' tö ishulō, e' dör Galilea wökir e' kueki. E' kēwō ska' tā ie' tso' Jerusalén.

⁸ Mik ie' tö Jesús sué, eta e' tö ie' tsē'wé buaē. Bānet ie' éna isuak. Ie' wā ittē jchenewa tö, ì kě or yī a ese wekeitō, e' wā paneke ie' tö sué.

⁹ Ie' tö Jesús chaké taiē, erē Jesús kě wā ie' iutēne yēs.

¹⁰ Ñies sacerdotepa wökirpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa tso'ñak eē. Ie'pa tö Jesús kcateke taiē ie' a.

¹¹ Ie' ena ñippökwapka, e'pa tö Jesús sué suluē, tā ie'pa tö datsi' bua'buā, blu' datsi' sū, ese iéka ikī iwayuoie. E' ukuōki tā ie' tö ipatkēmine Pilato ska'.

¹² Herodes ena Pilato dör ñi bolōkpa, erē e' diwō shā tā ie'pa er buanene ñi kī.

Jesús méttsa ttēwā

(Mateo 27.15-26; Marcos 15.6-15; Juan 18.39-19.16)

¹³ Sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökirpa malepa ena judiowak taiē, e'pa kiéttsa Pilato tö e' dapa'uk ek tsiní ēme.

¹⁴ Ie' tö ie'pa a iché:

—A' wā wēm i' de ye' ska' kkatē. A' tö iché tö ie' tö a' wakpa mekeka ñippök sa' tā. Erē ye' tö ie' a ichaké a' wörki, eta ì kī a' tö ie' kkatē, e' kě nuí kune ye' wā ie' kī yēs.

¹⁵ Ñies Herodes kě wā ì nuí kune ie' kī, e' kueki ie' tö ipatkébitune ye' ska'. E' kueki a' tö isué tö ie' kě wā ì sulu nuí kī ittēwāmi ese wamblēne.

¹⁶⁻¹⁷ Súyō ippök patkē ttsa'bata daloie wa iwe'ikoie bērebēre, e' ukuōki tā ye' tö ie' ekemine.*

¹⁸ Erē ie'pa ulitane anemi ñikkē:

—Jesús ttōwā tā Barrabás ōmine sa' a!

¹⁹ Barrabás e' tö iyamipa dapa'ka ñippök ká e' wökirpa tā, ñies ie' wā s'kötulewā. E' kueki ie' tso' wötēulewā s'wōto wé a.

²⁰ Pilato éna Jesús akmīne, e' kueki ie' tö iskā chéne Jesús tsatkoie.

²¹ Erē ie'pa kī arkeka taiē:

—¡Wötōwā krus mik! ¡Wötōwā krus mik!

²² Pilato tö iskā chéne ie'pa a, i' tā ide mañatōkicha:

—¿Ì kueki? ¿Ì sulu wambléitō? Ye' kě wā ì sulu kune ie' wōmottsā ttēwā. Súyō ippök patkē ttsa'bata daloie wa iwe'ikoie, e' ukuōki tā ye' tö ie' ekemine.

²³ Erē ie'pa kī arkeka taiē shūtē: “¡Wötōwā krus mik!” Bata ekkē tā Pilato tö ie'pa ttē iutē.

* **23:16-17** Yēkkuō kēchke wele tö kuōtkéka. E' tö iché i' es: *Pilato wōblar s'wötēulewā e' ōkmi ekōl mik judiowak tso' Ie'pa Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'uk eta.*

²⁴ Ie' tō iwē wēs ie'pa kī ikiane es.

²⁵ Es wēm tso' wōtēulewā ñippē s'wōkirpa tā kuēkī, ñies s'ttēwā kuēkī, e' émine Pilato tō. Etā Jesús ttōkwā patkéitō wēs judiowak kī ikiane es.

Jesús wōtēne krus mik

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Juan 10.17-27)

²⁶ Mik Roma shkēkipa wā Jesús dami, e'pa tō isuē tō ie' kē kī krus dē'kaia, etā ie'pa tō wēm ekōl kiē Simón e' klō'wēwā tā ikē krus ppōkkā tsēmī Jesús itōkī. Wēm e' dōr Cirene wak. Ie' tso' bānet, erpa e' de Jerusalén.

²⁷ Tajē pē' mirwā Jesús itōkī. E'pa shuā alakōlpa tso' tajē iijuramirak tajē ie' iēitsōk.

²⁸⁻²⁹ Jesús wōtréene ie'pa sauk tā ichéitō:

—A Jerusalén alékōlpa, kawō suluē dōraē a' kī, e' kuēkī kē a' iuk ye' iēitsōk. E' skéie a' wákpa e' iēitsō, ñies a' ala'r iēitsō. Aishkuō tā iyēdaē: 'Ayēcha buaē alakōlpa kōs kē dōtā' alāē. Ayēcha buaē alakōlpa kōs kē alā tā'.

³⁰⁻³¹ Ye' dōr wēs kal pa'alī es e' weirke i' es, e' tā zī kē wamblērpa a' dōr wēs kal sí es, e'pa tā? E' kuēkī e' kēwō ska' tā iyēdaē kabata a: 'Be' anūka sa' kī as sa' duōwā wōtēulewā iyōk a.'†

³² Ñies wēpa bōl dōr pē' sulusipa e'pa mirwarak iwā Jesús tā wōtēwā krus mik.

³³ Mik ie'pa demirak kā kiē S'wōkirdiche ee, etā ie'pa tō Jesús wōté krus mik. Ñies wēpa bōl sulusipa wōtérakitō, ekōl iulā bua'kka, ekōl baklī'kka.

³⁴ [Jesús tō iché: "A yēwō, i wambleke ie'pa tō ye' tā, e' kē ane ie'pa éna, e' kuēkī e' nuī olo'yō ie'pa kī."]*

Etā Roma shkēkipa iné ñi ma'woie suē tō wēs ie'pa tō Jesús datsi' blatemi ñi a.

³⁵ Pē' iēter Jesús sauk. Dō judiowak wōkirpa tso' ie' wayuōk suluē, ie'pa tō icheke:

—Mokī ie' dōr wē pairine'bitū idi' wa s'blúie shukit Skēkōl tō e' e'ma as iwák e' tsatkō wēs o'kapa tsatkéitō es.

³⁶ Ñies Roma shkēkipa tō ie' wayué. Ie'pa de tsinet ie' ska' tā blo' shkōshkō watké ie'pa tō ie' a.

³⁷ Ie'pa iché:

—jMokī be' dōr judiowak blú, e'ma be' wák e' tsatkō!

³⁸ Kaltak kī itso' kitule tō iché: "I' dōr judiowak blú e'", e' batsulewā Jesús tsaka.

³⁹ Etā wēm ekōl ar wōtēulewā ikrus mik Jesús o'mik, e' tso' ie' chōk suluē. Ichéitō ia:

—jMokī be' dōr wē pairine'bitū idi' wa s'blúie e', e'ma be' e' tsatkō, ñies sa' tsatkō!

⁴⁰ Erē iēkōl tso' wōtēulewā ie' o'mik, e' tō iēkōl uñē tā ichéitō:

—Be' wōmenettsa ttēwā wēs ie' es, erē wēsua be' kē suar tā' Skēkōl yōkī.

⁴¹ Mokī se' weirke se' wák kuēkī, se' nuī kuēkī. Erē ie' kē wā i sulu wamblēne yēs.

⁴² E' ukuōkī tā ie' tō iché Jesús a:

—A Jesús, mik be' detkene s'blúie, etā kē be' éna ye' chōkwa.

⁴³ Ie' tō iūtē:

—Mokī ye' tō be' a iché tō i'ñe be' dōrawā kā buaala tso' kā jai a e' a ye' tā.

† 23:30-31 Oseas 10.8 ‡ 23:34 Ttē tso' iwakyōule i' es...e' shuā, e' kē ku' yēkkuō kēchke wēle kī.

*Jesús duowa**(Mateo 27.45-46; Marcos 15.33-41; Juan 19.28-30)*

⁴⁴ Mik diwō de bata a, etā ká mīa ttsettseē ká wa'ñe, dō tsáli diwō de mañat ekkē.

⁴⁵ Diwō kē dalōbuneja, etā Skēkōl wé a ie'pa wā datsi' buririē ese shūkuar u blatoie, e' jchēnane shūshāē.

⁴⁶ Etā Jesús tō iché aneule:

—A yéwō, ye' wikōl méat be' ulā a.

E' chéitō tā isiwa' bata tké.

⁴⁷ Roma ñippōkwak ekōl dōr capitán, mik e' tō isué, etā Skēkōl kíkékaitō tā ichéitō:

—Mokj, wēm wí sene' yēsyesē.

⁴⁸ Pē' daparke tajē isauk, mik e'pa tō isué tō wēs Jesús blēnewā, etā ie'pa erianekā tajē tā es imíyalnerak iu a.

⁴⁹ Erē wēpa wā Jesús suule buaē ena alakōlpa manetwā ie' tā Galilea, e'pa kōs iēter ie' kī sauk erē kamiē.

*Jesús nu wōtēne**(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Juan 19.38-42)*

⁵⁰⁻⁵¹ Wēm tso' ekōl kiē José, e' dōr ká kiē Arimatea e' wak. Arimatea ate Judea. Ie' dōr wēm buaē yēsyesē. Ñies i blúie Skēkōl tso' e' kēwō panuk ie' tso'. Ie' dōr judiowak wōkirpa e' ekōl, erē ie' tō ibikeitsé tō wēs imalepa tō Jesús wé e' dōr suluē.

⁵² Ie' mīa Pilato ska', etā Jesús nu kiéitō.

⁵³ Ie' tō Jesús nu yéttsa krus mik éwa iski tā ipatréwaitō datsi' ukuō bua'bua saruru ese wa. E' ukuōki tā ie' tō Jesús nu bléwā ákuk bine pa'alj s'nu blóie ese a.

⁵⁴ Ká tuirketke etā eno diwō batseitsekemitke, e' kuēkī ie' kawōtā Jesús nu wōtōkwā bet.

⁵⁵ Etā alakōlpa manetwā Jesús tā Galilea, e'pa mirwāñak isauk tō wé Jesús nu mekwā. Ie'pa tō isué tō wēs ie' nu blēne ákuk a.

⁵⁶ Mik ie'pa dene u a, etā kiō masmas tso' tē s'nu kī, ese kanewérakitō. Ie'pa tō eno diwō batseitsé wēs Skēkōl ttē dalōiēno tō iché es.

24*Jesús shkenekane**(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Juan 20.1-10)*

¹ Erē domingo ká ñirketke, etā alakōlpa mīane Jesús pō a kiō masmas kanewétke ie'pa tō, e' mī ie'pa wā tē Jesús nu kī.

² Mik ie'pa de, etā ie'pa tō isué tō ák bērie bastkēr pō kkō a, e' rratune bānet.

³ Erē mik ie'pa dewā ákuk a, etā ie'pa tō isué tō Jesús nu kē ku'.

⁴ Ie'pa tso'ia ibikeitsōk tō wēk Jesús nu mī, e' bet tā ie'pa tō isué tō wēpa bōl de iēter ie'pa o'mik, e'pa datsi' wōñarke dalōlōē.

⁵ E' tō alakōlpa suawéka tajē tā iwō éwarak dō iski. Erē wēpa e'pa tō iché ie'pa a:

—ǵlōk a' tō ie' tso' tsts'ka, e' yuleke s'nupa shuā?

⁶ Ie' kē ku' ie, ishkenekane. Ī yē'bakitō a' a mik ibak Galilea etā, e' anú a' éna.

⁷ Ie' tō a' a iyē'bak tō ie' dōr S'ditsō Alá, e' wōmerdattsa pē' sulusipa ulā a tā iwōtērdawā krus mik, e' kī ká de mañat etā ishkerdakane.

⁸ Etā i yē' Jesús tō, e' anewāne ie'pa éna.

9-10 Alakölpa dare Jesús pö a, e'pa kiè María Magdala wak ena Juana ena María dör Santiago mì. Nies alakölpa skà tso'ñak ie'pa ta. Ì sué ie'pa tò pö a, e' pakéne Jesús ttekölpa tsá dabom eyök kî eköl (11) e'pa a, ñies imalepa a.

11 Erë i paké alakölpa tò e' kè wà ta' ie'pa a, e' kuekî ie'pa kè wà iklōne.

12 Erë Pedro tünemi pö a isaük. Mik ie' demi ta' ie' tò isué ákuk shuá, etá datsi' wa Jesús nu parratewa, e' è tkëter. Etá ie' biteane u a, e' tò ibikeitséro tò ¿wék imí?

Jesús ttökatapa bül tò ie' suéne Emaús ñalé kî

(Marcos 16.12-13)

13 E' diwö wa Jesús ttökatapa bül e' yéttsa Jerusalén michoë ká kiè Emaús ee. E' ñalé dör kamië kilómetro döká dabom eyök kî et (11), e' ulatök.

14 Ì tka Jesús ta' Jerusalén, e' kos pakerami ie'pa tò ñi a.

15 Ie'pa kapakörämi ñita, etá Jesús tò ie'pa kué etá ishkémi ie'pa ta.

16 Ie'pa tò isué, erë ie'pa kè a ikkayënewá tò yi idir.

17 Jesús tò ie'pa a ichaké:

—¿Ì pakerami a' tò?

Etá ie'pa e' wöklō'wé iëter. Ie'pa eriarke taië e' wënewá iwö kî.

18 Ie'pa eköl kiè Cleofás, e' tò Jesús iüté:

—Wësua se' kos dë'rö Jerusalén kawö tkö'uk e' shuá be' è kè wá ijcher tò i bak ee chki bökli.

19 Ie' tò ie'pa a ichaké:

—¿Ì bak?

Ie'pa iüté:

—Ì bak wëm kiè Jesús dör Nazaret wak e' ta e'. Ie' dör Skököl tteköl buaë, diché ta' taië Skököl wöa. Ì kè or yi a ese wé ie' tò taië sulitane wörki. Nies s'wöbla'wéitö ttè buaë mokî wa.

20-21 Sa' tò ie' pana' tò isalema Skököl tò ie' patkë' se' dör Israel aleripa e' tsatkök. Erë sacerdotepa wökirpa ena s'wökirpa malepa, e'pa tò ie' wöméttsa ttëwá wötëulewá krus mik. E' kîie ta, i kos wamblëne, e' kî ká de mañat etá ¿ì panemiá sa' tò?

22 Nies alakölpa welepa tso' sa' ska', e'pa tò sa' tkiwéwá. Ì'ñe bla'mi ie'pa dare Jesús pö a

23 erë ie' nu kè ku' ee. Ie'pa tò sa' a iché tò Skököl biyöchökwakpa de ie'pa ska', ta' ichéitö ie'pa a tò Jesús tso'ne ttsë'ka.

24 E' ukuökî ta' sa' wakpa welepa dare isaük ta' ie'pa tò ikué wës alakölpa tò iché es, erë ie'pa kè wá Jesús sune.

25 Etá Jesús tò iché ie'pa a:

—A' kuköña darërë. A' kè wöblar bet. Ì kos yë'atbak Skököl ttekölpa tò e' kè klöne a' wa bet.

26 Skököl yëkkuö tò iché tò wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' kawötá weinuk es kam ie' dö sulitane wökirie olo ta' taië e' yökî.

27 Etá ie' wák tté tso' kitule Skököl yëkkuö kî, e' kos wà pakémiitö ie'pa a. Këwe ì kit Moisés tò, e' wà pakéitö. E' ukuökî ta' i kit Skököl ttekölpa kos e'pa tò, e' wà pakéitö ie'pa bül a.

28 Mik ie'pa demi wé ie'pa mîró ee, etá iwër tò Jesús kî mi'keia ñala kî,

29 erë ie'pa tò ie' kiémi kröröë kapökrö ie'pa ska'. Ie'pa tò iché ia:

—Ká tuirketke, e' kuekî be' e' tsúat sa' ska' kapökrö.

Ie' kuekî ie' dewá ie'pa ta wëshkë.

³⁰ Mik ie'pa e' tuléwə mesa o'mik chkök, etə ie' tō pan klō'wé ulā a tə wěstela chéitō Skököl a tə iblatéitō méitō ie'pa a.

³¹ E' wō shə tə ie'pa tō isuéwə tō Jesús idir; erē bet tə ie' kē ku'ia ie'pa tə.

³² Etə ie'pa tō iché ñi a:

—Wēe', mik ie' kapakōratse se' tə ñalə wa, Skököl yēkkuō wə pakeratseitō, e' tō se' tse'wé buaē ichök.

³³ E' wōshə tə ie'pa e' yettsa míyalne Jerusalén. Mik ie'pa demi ee, etə ie'pa tō Jesús ttōkatapa tsā dōkə dabom eyök kī eköl (11) ena imalepa, e'pa kué ee ñita.

³⁴ E' a ie'pa iché:

—Mokī Skökēpa Jesús shkenekane. Ie' e' kkaché Simón a.

³⁵ Etə wēpa bōl tō i kōs tka ie'pa tə ñalə wa e' paké imalepa a. Ñies wēs ie'pa tō Jesús suéwə, mik ie' tō pan blaté etə, e' pakéitōrak.

Jesús e' kkaché ittōkatapa a

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Juan 20.19-23)

³⁶ Ie'pa tso'ia ipakök, etə Jesús de dur ie'pa shuə, e' tō ie'pa shkē'wé ttē i' wa: —As a' kawō tkō buaē.

³⁷ Ie'pa tkirulune tō ibikeitsé tō ie'pa tso' s'wimblu sauk.

³⁸ Erē Jesús tō iché ie'pa a:

—¿I' kuekī a' tkirulune? ¿I' kuekī a' ibikeitsé bötböt?

³⁹ Ye' ulā kī itō saú. Ye' klō kī itō saú. Ye' kō, e' wa a' isueraē tō ye' kē dōr wimblu. S'wimblu kē chkā tə, kē dichéwō tə, erē a' isuē tō ye' chkā tə ye' dichéwō tə.

⁴⁰ E' chök ie' tso' ie'pa a, tə ie' tō iulā ena iklō kkaché ie'pa a.

⁴¹ Ie'pa ieteria tse'nerak buaē tkirulune tajē, e' kuekī darērē ie'pa a iklō' tō mokī idir. E' kuekī Jesús tō ie'pa a ichaké:

—¿I' tso' a' wə ñē?

⁴² Etə ie'pa tō nima katuule bö' a, e' mé ia.

⁴³ Tə ie' tō ikaté ie'pa wörkī.

⁴⁴ Etə ie' tō iché ie'pa a:

—I' tka ye' tə, e' yē' ye' tō a' a, mik ye' bak a' tə etə. Ye' tō a' a iyē' tō ye' ttē kōs kit Moisés ena Skököl ttekölpə tō yēkkuō kī ñies Salmos yēkkuō kī, e' kōs kawōtə wə tkök.

⁴⁵ Etə ie' tō ie'pa er ñi'wé as i chē Skököl yēkkuō tō, e' wə ar ie'pa éna.

⁴⁶ Tə ichéitō ie'pa a:

—Itso' kitule Skököl yēkkuō kī i' es: wé pairine'bitū idi' wa a' blúie e' kawōtə ttēwə, mik e' kī ká de mañat etə ishkerdakane.

⁴⁷ Ñies tō iché i' es: Ttē buaē pakardaē ye' ttō wa Jerusalén wakpa a kewe, e' itōkī ipakardaē ká ulitane wakpa a. Ttē buaē e' dōr tō wēpa er mane'wé Skököl a, esepa kī ie' tō i sulu wamblérakitō e' nuí olo'yeraē.

⁴⁸ I' kōs tka ye' tə, e' sué a' tō, e' pakök a' kawōtə sulitane a.

⁴⁹ Ye' yē kablē' Wiköl Batse'r muk a' a, e' patkeraē ye' tō a' a. Ie' datse ká jai a, e' dōraē a' kī idiché tajē wa, e' panú iē Jerusalén.

Jesús mígne ká jai a

(Marcos 16.19-20)

⁵⁰ E' ukuökī tə Jesús wə ittōkatapa mítser tsinet Betania. Eē Jesús ulā kékə tə ie' er buaē ché ie'pa a.

⁵¹ Ie' tso'ia ie'pa a er buaē chök tə ie' butséka míə ká jai a ie'pa wörkī.

⁵² Ie'pa tö ie' dalöié taië, e' ukuök_i ta ie'pa míane Jerusalén ttsë'nerak buaë.

⁵³ Kēkraë ie'pa tso' Skëkö_l k_ikökk_a iwé a.

Jesús Tté Buaë Kit Juan tò Juan

Yëkkuò i' kit Juan tò e' dör Jesús ttökatapa dabom eyök kǐ bōl e' ekōl. Yëkkuò i' kǐ Juan tò Jesús ttökata ekōl tté cheke (13.23; 19.26; 20.2,21; 7.7, 20, 24). E' kiētō “Jesús ttökata dalër tajë iëna e'.” Ibikeitsēsō tò Juan wák tso' e' chök es. Ie' dör Israel aleri. Ie' ena iël Santiago e'pa kǐ Jesús tò ittökataie. Ie'pa bak kaneblök nima kǐ'uk. Ie'pa bak senuk batsōri tajë me'r Galilea e' o'mik tsjnet. Iklō'wēsō tò yëkkuò i' kit ie' tò Jesús kune' e' kǐ duas de dabom paryök ena suljyök e' shū ulat (80-90 DC).

Ie'pa tò ibikeitsē tò ie' tò ikit Israel aleripa bak senuk bānet Israel esepa a. Juan 20.31 eē ie' tò se' a ikkachè tò ië ie' tò yëkkuò i' kit. E' tò ichè i' es: yëkkuò i' kitule as a' tò iklō'ù tò Jesús dör Skëkōl Alà pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. Nies ikitule as sene michoë dō a' ulā a' erblō ie' mik e' wa. Es Juan tò ikit. Yëkkuò i' kǐ ie' tò se' a ikkachè bua'iewā tò Skëkōl dör Jesús Yë.

Mik Juan wötēnewā s'wōto wé a dayë nane kië Patmos eē etā ie' dewatke kékēlaie. Mik ie' bak eē, etā Jesús tò ie' ka' yëkkuò kië Apocalipsis e' shtök. Nies ie' tò yëkkuò tsitsirla skā kit dōkǎ mañat.

Skëkōl Ttō yöne s'ditsöie

¹ Tsawe tā ekōl kië Skëkōl Ttō e' tso'tke. Ie' tso' Skëkōl tā, nies ie' dör Skëkōl.

² Kenet ie' tso'tke Skëkōl tā.

³ Skëkōl tò iyi ulitane yō' ie' tā ñita. Kē i' ku' kǎ i' kǐ, e' kē yöneñak ie' wā.

⁴ Ie' dör sene michoë e' wák. Ie' dör wēs bö'wō es, e' tò se' er ñi'wēke.

⁵ Bö'wō ñe' tò se' er suluë tso' wēs stuī a es e' ñi'wemir. Kē i' sulu e' alōpaka iki.

⁶ Wēm ekōl patkë'bitu Skëkōl tò e' kië Juan.

⁷ E' dë'bitu yi dör bö'wō ñe' ttekölle ittë pakök as sulitane erblō imik Juan tò ittë pakeke e' wa.

⁸ Ie' wák kē dör bö'wō ñe', erë ie' dë'bitu ittë pakök.

⁹ Yi dör bö'wō ñe' e' dör bö'wō chökke datse kǎ jai a sulitane er ñi'woie e'.

¹⁰ Kǎ i' kōs yō' Skëkōl tò ie' tā ñita, erë mik idë'bitu kǎ i' a, etā kǎ i' wakpa kē éna iane tò yi dör ie'.

¹¹ Ie' dë'bitu iwák kǎ a ena iwák ditséwōpa a, erë e'pa kē wā ikinewā.

¹² Erë wépa tò ikiëwā tā ierblē imik, esepa a kawō méitō as idörak Skëkōl ala'rie.

¹³ Ie'pa de Skëkōl ala'rie, erë e' kē dör wēs se' ala'r kurke yë wa mi wa es. Ie'pa de Skëkōl ala'rie ie' wák er wa.

¹⁴ Wé kië Skëkōl Ttō ñe' yöne s'ditsöie tā isene' sa' shua. Ie' dör Skëkōl Alà ekōl ē e'. Ie' wa Skëkōl er buaë chō se' a ena wēs Skëkōl dör moki, e' kōs kkayēne se' a. E' su' sa' tò.

¹⁵ Juan tò ie' ttë paka' tā ichéitō aneule: “Wēm i' yë'yō a' a mik ye' iché tò wēm ekōl daia ye' ukuökǐ s'pattök ye' skéie, e' tso'tke kǎ iaiäe ye' yöki, e' kuëkǐ ie' dör buaë ichökke ye' tsatā.”

¹⁶⁻¹⁸ Skëkōl ttë dalōiëno e' mène Moisés wa. Erë kōs Skëkōl er buaë chō se' a ena wēs ie' dör moki e' jchenewā sa' wā Jesucristo wa. Kē yi wā Skëkōl suule iwōbla wa, erë ilā ekōl ē tkérie iyë tā, e' dör nies Skëkōl, e' tò iyë kkaché se' a. E' kuëkǐ ie' dör er buaë chōkwak. Ie' er buaë kǐ ché se' a tajë shute.

Juan dör S'wöskuökwak e' tö Jesucristo tté pake

(Mateo 3.11-12; Marcos 1.7-8; Lucas 3.15-17)

¹⁹ Judiwak wökirpa tö sacerdotepa ena Leví aleripa, e'pa welepa patké Juan ska' ichakök: “¿Yi dör be'? ¿Be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'?”

²⁰ Juan ké wá iblène. Ie' tö ie'pa iuté yësyësë:

—Ye' ké dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'.

²¹ Ie'pa tö iská chaké:

—E'ma ¿be' dör yi? ¿Be' dör Skëköl tteköl bak kiè Elías e'?

Juan tö ie'pa iuté:

—Au, ye' ké dör ie'.

Ie'pa tö iská chaké:

—¿Be' dör Skëköl tö iyë'at tö itteköl skà datse e'?

Eta Juan tö iüté:

—Au, ye' ké dör ie'.

²² Eta ie'pa tö iská chaké ia:

—E'ma, ¿be' dör yi? Sa' kí ikiane jchenowá yësyësë chène yi tö sa' patké e'pa a. E' kueki ichö sa' a tö ¿yi dör be'?

²³ Juan tö ie'pa iuté:

—Ye' dör wé yë' Skëköl tteköl Isaías tö e'. Ie' tö iyë': ‘Ká sir poë wé ké yi serku' ee yile ttöraë añeule, e' tö icheraë: A' er mane'ü Skëköl datse e' yöki. E' dör wes ñala yuësö yësyësë ie' yöki es.’*

²⁴ Eta wépa patké fariseowakpa tö ttök Juan ta,

²⁵ e'pa tö ie' a iská chaké:

—Be' ké dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', be' ké dör Elías, be' ké dör Skëköl tteköl ñe', e'ma ¿i kueki be' tö s'wöskueke?

²⁶ Ie' tö iüté:

—Ye' s'wöskueke di' a, erë eköl dur a' shuá ké ijcher a' wá tö yi idir,

²⁷ e' döraë ye' ukuöki kanëblök ye' skéie. Ie' dör këkë taië ye' tsatá, e' kueki ie' klökkuö kicha ë ké wötsënanuk ye' siarla e' a.

²⁸ E' kos tka Betania. Ká e' atë di' kiè Jordán e' wışet. Eë Juan tso' s'wöskuök.

Jesús dör Skëköl obeja jchène e'.

²⁹ Bule es ta Juan tö Jesús sué tö idatse ie' ska' ta ichéitö: “Isaü. Wì idatse e' dör Skëköl obeja pupula patkébitü jchë ì sulu wambleke sulitane tö e' nuí olo'yoie e'.

³⁰ Ie' wì paka' ye' tö a' a mik ye' tö iyë': ‘Eköl doia ye' ukuöki, e' tso'tke ká iaiaë ye' yöki, e' kueki ie' dör buaë ichökke ye' tsatá.’

³¹ Ye' wák ké wá ijcher bua'iewa tö yi dör ie', erë ye' tö s'wöskueke as Israel aleripa wá ijcherwá tö yi dör ie'.”

³² Nies Juan tö iché: “Ye' isué tö Wiköl Batse'r datse ká jai a nubölie, e' atë ie' a.

³³ E' yöki ye' ké wá ijcher tö yi idir, erë Skëköl tö ye' patké' s'wöskuök di' a, e' tö ye' a iyë': ‘Yi kí Wiköl batse'r de atë ie' a, e' dör wé tö a' iekewá Wiköl Batse'r a e' wák.’

³⁴ E' sué ye' tö, e' kueki ye' tö iché a' a tö ie' dör Skëköl Alà ichökke.”

Jesús ttökatapa tsá

³⁵ Bule es ta Juan durne eë ta ie' ta ittökatapa de böl.

³⁶ Mik Juan tö isué tö Jesús damia e' wa, eta ie' tö iché ie'pa a:

—iWëm wì dör Skëköl obeja pupula patkébitü jchë se' skéie e'!

* 1:23 Isaías 40.3

³⁷ Ì ché Juan tò, e' ttsé Juan ttökatapa bôl tò, etä e'pa mýal Jesús itöki.

³⁸ Jesús e' wötréene tã isuë tò idatserak ie' itöki tã ichakéitö:

—¿Ì kiane a' kî?

Ie'pa tò iüté:

—A Rabí (judioie tté e' wà kiane chè s'wöbla'ukwak), ¿wé be' serke?

³⁹ Etä ie' tò ie'pa iüté:

—A' shkô isaük.

Etä ie'pa mýal ie' tã, tã wé ie' serke, e' suë ie'pa tò. Mik ie'pa mýa ie' tã etä diwô defke tkél. Ie'pa e' tséat ie' ska' dô katuirketke ekkë.

⁴⁰ Ittökatapa bôl tò Juan ttö ttsé' tã imineyal Jesús itöki, e' eköl kié Andrés, e' dör Simón Pedro èl.

⁴¹ E' ukuöki bet tã Andrés tò iël Simón e' kué tã ichéitö iä:

—Wé pairine'bitü idi' wa s'blúie, e' kué sa' tò. (“Wé pairine'bitü idi' wa s'blúie” e' kié judioie “Mesías” ena griegoie ikié “Cristo”).

⁴² E' ukuöki tã Andrés wã Simón mītser wé Jesús tso' ee. Mik Jesús tò Simón suë, etä ie' tò iché iä:

—Be' dör Simón, Juan alà, erë be' kirdaë Cefas (griegoie s'kié Pedro, e' wà kiane chè ák.)

Felipe ena Natanael e'pa kié Jesús tò ittökatapaie

⁴³ Bule es tã Jesús tò ibikeitsé tò “ye' mi'keã Galilea.” Kam ie' mi' e' yöki tã ie' tò Felipe kué tã ichéitö iä:

—Be' shkô ye' tã ye' ttökataie.

⁴⁴ Felipe dör kã kié Betsaida e' wak. Andrés ena Pedro e'pa serke ñies Betsaida.

⁴⁵ Felipe tò Natanael kué tã ichéitö iä:

—Wé pairine'bitü idi' wa s'blúie kit Moisés ena Skëköl ttekölpa tò yëkküö kî, e' wák kué sa' tò. Ie' dör Jesús, José serke Nazaret, e' alà.

⁴⁶ Natanael tò iché:

—¿Ì buaë dötsami Nazaret?

Felipe tò iché iä:

—Be' shkô sa' tã, tã iwà saü.

⁴⁷ Mik Jesús tò isuë tò Natanael datse tã ichéitö:

—Wëm wí e' je' dör Israel aleri bua'ie. Ie' kë kachötã.

⁴⁸ Natanael tò ie' a' ichaké:

—¿Ì be' a' ichök tò ye' dör es?

Ie' tò iüté:

—Ye' kë kü' dur ee, erë kam Felipe tò be' kiö, e' yöki ye' tò be' su' higuera klö dikia.

⁴⁹ Natanael tò iché ie' a':

—A S'wöbla'ukwak, ¡Be' dör Skëköl Alà ichök! ¡Be' dör Israel aleripa blú ichök!

⁵⁰ Jesús tò ie' iüté:

—Ye' be' a' iché tò “ye' be' su' higuera klö dikia,” ¿e' ë kueki be' erblé ye' mik? Erë e' tsatã be' tò ikî suëraia.

⁵¹ Ñies ie' tò iché:

—Moki ye' tò a' a' iché tò kã jaì suëraë a' tò aie tã a' isüeraë tò ye' dör S'ditsö Alà e' dör wës klökata† es shkokaie kã jaì a, e' kî Skëköl biyöchökwakpa shköke wo'k wa'k.

† 1:51 Génesis 28.11 saü.

2

Ulabatsè kéwö tkö'wéke Caná

¹ Böiki es ta ulabatsè Caná aṭe Galilea ee, ee Jesús mi tso'.

² Nies Jesús ena ittökatapa kiule, e'pa de ulabatsè e' kéwö tkö'uk.

³ Mik ie'pa vino enewa, etä Jesús mi tö iché ie' a:

—Vino enewa.

⁴ Jesús tö ie' a iché:

—¿Iök be' tö e' ché ye' a? Kam ye' kéwö dö iwä kkachöie tö yi döer ye'.

⁵ Etä imi tö iché iyi watiökwakpa a:

—Ì kos chekeitö a' a, e' ú a' tö es.

⁶ Ee skau tso' teröl (6) judiowak e' batse'ukerak Skököl a, e' dí dapa'woie. Skau ek ë a di' choka galon döka dabom böyök (20) ö dabom mañayök (30) ekkë.

⁷ Jesús tö iché watiökwakpa a:

—Skau ikképa wä iöka chië di' wa.

Ta watiökwakpa tö iwä iékarak es.

⁸ Etä Jesús tö iché iarak:

—I' ta itsá yottsä elkela ta itsümi ikéwö tkö'uk wökir a pattsë.

Es ie'pa tö iwë.

⁹ Etä iwökir tö di' yöne vinoie e' pattsë. Ie' kë wä ijcher tö wé vino e' datse (erë watiökwakpa tö di' yëttsa, e'pa ë wä ijcher tö wé idatse.) E' kuëki ie' tö wëm ulabatske, e' kië

¹⁰ ta ichéitö iä:

—Sulitane wöblane vino bua'iewa, ese watiök kéwe. Mik s'kiulepa tö iyë taië, eta vino ëse watieke. Erë be' tö vino bua'ie blé, ikké erpa be' tö iwatieke.

¹¹ I' wé Jesús tö Caná aṭe Galilea ee, e' döer i kë or yi a ese tsá o' ie' tö. E' wa ie' tö ilo taië, e' kkaché ie'pa a, ta ittökatapa erblé ie' mik.

¹² E' ukuök i ta ie' miä imi ta, iëlpa ta, nies ittökatapa ta, ká kië Cafarnaúm ee. Ee ie'pa e' tsëat ká böt ká mañat ekkë alë.

Jesús tö Skököl wé batse'wé

(Mateo 21.12-13; Marcos 11.15-18; Lucas 19.45-46)

¹³ Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'wë dökewatke tsinet, e' kuëki Jesús miä Jerusalén kawö e' tkö'uk.

¹⁴ Mik ie' de Skököl wé pamik, etä ie' tö obeja ena bakala pupula ena nuböl ese wataukwakpa kuë. Nies inuköl mane'ukwakpa* kuëitö tulurdak imesa o'mik.

¹⁵ Ta ie' tö tsa' tréwa, e' wa ie' tö iyi wataukwakpa kos trë'wéyal iobeja ibakala tso' kos e' ta. Nies inuköl mane'ukwakpa inuköl tulëttsaitö ta imesa trélurka.

¹⁶ Ie' tö iché nuböl wataukwakpa a:

—¿Íyi i' yölor sera! i kë ye' Yë u klö'warwa a' iyi watuöie!

¹⁷ E' ukuök i ta ittökatapa éna ianewa tö Skököl yëkuö tö iché: “Be' u dalër taië ye' éna, e' tsatkeräe ye' tö dö ye' duöwa ekkë.”

¹⁸ Judiowak wökirpa tö ichaké Jesús a:

—Ì kë or yi a ¿e' wése wëmi be' tö sa' a iwä kkachöie tö be' wä kawö ta' iyi ikké woie?

* **2:14 inuköl mane'ukwakpa:** Inuköl tso' Skököl wé a, e' döer kua'ki, kë döer inuköl tso' judiowak wä iyi tuöie bánet ese. E' kuëki yi tö iyi tuëke ee, ese kawötä ie'pa inuköl mane'uk inuköl ñe'se wa.

¹⁹ Ie' tō iūtē:

—U i' tkéttsa a' tō, e' tã böiki es tã ye' tō iyuékane.

²⁰ Ie'pa tō iché ia:

—U i' kané dör duas dabom tkëyök kī teröl (46), etã ¿wes iyuèkami be' tō kã mañatk ë?

²¹ Erë u cheke ie' tō, e' dör iwák e' chöke.

²² E' kuëkī mik ie' shkënekane, etã ittökatapa éna ianewa tō ie' tō iyë' es. E' kuëkī ie'pa tō Skëköl yëkkuö ena i yë' Jesús tō e' klö'wë.

Jesús wã sulitane er suule buaë

²³ Mik Jesús tso' Jerusalén Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'uk, etã i kē or yi a ese wëke ie' tō taië. E' kuëkī taië pë' erblé ie' mik.

²⁴ Erë ie' wã ie'pa er suule buaë, e' kuëkī kē ie' erblëne ie'pa mik.

²⁵ Ie' wák wã ijcher buaë wes sulitane er dör. E' kuëkī kē yi a i yënuke ie' a tō wes se' er dör.

3

Jesús ena Nicodemo tté ñita

¹ Wëm tso' eköl kië Nicodemo, e' dör judiowak wökirpa eköl. Ie' dör fariseowak.

² Kã et nañewe ie' de Jesús ska' tã ichéitō ia:

—A S'wöbla'ukwak, i kē or yi a ese wëke be' tō. Skëköl kē kúpa be' tã, e'ma kē be' a i onuk. E' kuëkī sa' wã ijcher tō ie' tō be' patkë' sa' wöbla'uk.

³ Jesús tō iché ia:

—Moki ye' be' a iché tō yi kē skà kunene etökichane, ese kē döpa wã i blúie Skëköl tso' e' a.

⁴ Nicodemo tō ie' a ichaké:

—Mik s'de këchke, etã ¿wes s'kurmine etökichane? ¿Wes s'mi'mi wane s'mi shua, e' kurmi etökichane?

⁵ Jesús tō iūtē:

—Moki ye' be' a iché tō yi kē kune di' wa ena Skëköl Wiköl wa, ese kē döpa wã i blúie Skëköl tso' e' a.

⁶ S'kune s'mi wa s'yë wa ese ser wes s'ditsö ser es, erë yi kune Skëköl Wiköl wa, ese ser wes Skëköl ser es.

⁷ Ye' tō be' a iché tō be' kawötã kunukne etökichane. ¿Wes e' tō be' tkiwëmi?

⁸ I wakanewëke Skëköl Wiköl tō se' a, e' dör wes siwã bitsirke kã wa'ñe es. E' blar ttsésö, erë wë idatse ena wë imirö e' kē jcher s'wã. Es itköke sulitane kune Skëköl Wiköl wa e'pa tã. Se' wã ijcher tō ie'pa kunene Skëköl Wiköl wa, erë kē se' wã ijcher wes iwã tköke.

⁹ Nicodemo tō iskã chaké:

—¿E'ma ima iwã dör?

¹⁰ Eta Jesús tō iūtē:

Be' dör s'wöbla'ukwak dalöiërta' taië Israel aleripa shua ese, erë ¿wes be' kē wã iyi ikkë jcher?

¹¹ Moki ye' tō be' a iché tō i jcher sa' wã, e' cheke sa' tō a' a, ñies i sué sa' tō, e' pakeke sa' tō, erë a' kē éna sa' ttö klö'wak yës.

¹² Iyi tso' kã i' kī, ese wa ye' tō ikleeke a' a, erë e' kē klö'wë a' tō. Ye' mú tō ipakë iyi tso' kã jai a ese wa kē kleaule, e'ma ¿wes e' klö'wëmi a' tō?

¹³ “Kë yi mine'kã kã jai a ese dene kã i' a. Erë ye' dör S'ditsö Alà, e' datse kã jai a, e' kuëkī iyi tso' eë e' jcher sërää ye' wã buaë.

¹⁴ Mik Israel aleripa bak ká wé ké yi sərku', ese ké a, etá Moisés tò tabechka yué tkabě diökölíe,* e' batsəwəitō kalka mik tə itkəkā. Es ñies, ye' dör S'ditsō Alà, e' kawōtā tkəkā kal mik

¹⁵ as wəpa ərblé ye' mik, esepa ulā dō sene michoë e' ska'." Es Jesús tò iché Nicodemo a.

Skëköl éna sulitane dalër

¹⁶ Skëköl éna ká ulitane wakpa dalër tajë. E' kuëkí ie' alà eköl ë, e' me'ttsaitō ttəwə se' skéie, as yi ərblé imik esepa ké duōwə aishkuō tə, e' skéie sene michoë dō iulā a.

¹⁷ Skëköl ké wə ilā patkëne ká i' a se' kichatōktsə. E' skéie ipatkë'itō se' tsatök.

¹⁸ "Yi ərblé Skëköl Alà mik, ese ké kichatëne. Erë yi ké ərblëne imik, ese ké ərblëne Skëköl Alà eköl ë e' mik, e' kuëkí ikichatënettsatke.

¹⁹ Skëköl Alà də'bitu ká i' a, e' dör wəs bö'wō es se' ər ñi'woie. Erë s'tso' i sulu wamblök, esepa dör wəs s'tso' stui a es, e' wa ie'pa wōbatsō bua'ie. Ie'pa ké kí ie' kiane. E' kuëkí wəpa ké ərblëne ie' mik, esepa kichatënetke.

²⁰ Wəpa tò i sulu wambleke, esepa éna suluë Skëköl Alà ar. Ie'pa ké kí Skëköl Alà ttë kiane ttsè as i sulu wamblekerakitō, ese wā ké kkayërwa. E' dör wəs s'tso' stui a ké shkakwə bö'wō olo ska' es.

²¹ Erë wəpa sərke wəs Skëköl ttë mokí tò iché es, esepa kí Skëköl Alà kiar buaë. Ie'pa dewə buaë Skëköl Alà dör wəs bö'wō es e' ska' iwā kkachoie tò i weke ie'pa tò, e' wekerakitō Skëköl batamik."

Juan S'wōskuōkwak tò iché tò Jesús dör ie' tsəta

²² E' ukuōkí tə Jesús miā Judea ittōkatapa tə. Eë ie' e' tséat ká tajë ie'pa tə s'wōskuōk.

²³ Ñies Juan tso' s'wōskuōk ká kië Enón eë, eë di' tso' tajë e' kuëkí. Ká e' atə tsjinet Salim. Pë' dōke ie' ska' tə ie' tò ie'pa wōskueke.

²⁴ (Íyi ikkë kaneone kam ie' wötërwa s'wōto wé a, e' yōkí.)

²⁵ Erë tò ttōkatapa welepa ñi iutémi judiowak eköl tə, ie'pa e' batse'uke di' wa, e' tté kí.

²⁶ E' kuëkí ie'pa míyal Juan ska' tə ichéitō ia:

—A S'wōbla'ukwak, wëm də' be' ska' Jordán di' wışhet yë' be' tò, e' wák tso' s'wōskuōk tə sulitane mi'ke ie' tə. ¿E' ké tò be' tsiriwè?

²⁷ Juan tò iuté:

—Au, e' ké tò ye' tsiriwè. Skëköl ké wə se' a ikéwō mène, e' tə ké se' a i ɔnuk yës.

²⁸ Ye' tò iyë' tò 'ye' ké dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', erë ye' patkëne'bitu ie' yōkí keweie, e' tsš' a' wákpa tò buaë.

²⁹ Mik ulabatske, etá alaköl dör iwëm icha. Etá iwëm sini' tso' eë, ese tò wëm ttō tsš, etá e' tò ie' tsš'wé buaë. Ye' dör wəs wëm sini' es. E' kuëkí ye' tsš'ne buaë i'ñe tò sulitane mi'ke Jesús tə.

³⁰ Ie' kawōtā kíkəkā tajë ye' tsəta, e' skéie ye' ké e' wōōkwa diōshet.

Jesús datse ká jai a

³¹ Yi datse ká jai a, e' dör sulitane tsəta. Wəpa tso' ká i' kí, esepa dör ká i' wakpa, i tso' ká i' kí, ese ë cheke ie'pa tò. Erë yi datse ká jai a e' dör sulitane tsəta.

* **3:14 Moisés tò tabechka yué tkabě diökölíe:** Israel aleripa ukyëne Skëköl kí ena Moisés kí. E' nuñie Skëköl tò tkabě patkë' ie'pa ttökulur. Erë Skëköl tò iyë' Moisés a tò tabechka yuō tkabě diökölíe tə ibatsōwə kalka mik as wəpa duōkewatke esepa isaṭ tə ibuarne. Números 21.4-9 saṭ.

³² Ì sʷule ie' wā ena ì tʷsʷeule ie' wā ká jaì a ese pakekeitō, erē pē' kibiiepa kē wā ie' ttē klōgne.

³³⁻³⁴ Yì patkē'bitū Skēkōl tō e' a Skēkōl Wikōl mēne taijē shute, e' kuēkī ie' tō Skēkōl ttō pakekene. E' kuēkī wēpa tō ie' ttē klō'wē, e' wa esepa tso' ichōk tō Skēkōl ttē dōr mokiē.

³⁵ S'yē éna ilà dalēr taijē, e' kuēkī íyí ulitane méatitō iulà a.

³⁶ Wē erblé Skēkōl Alà mik, ese ser michoē. Erē wē kē tō Skēkōl Alà ttō iutē, ese kē ulà dōpa sene michoē ska'. E' skéie Skēkōl kēsik me'rie iḱi.

4

Jesús ttē alakōl ekōl tā Samaria

¹⁻³ Fariseowakpa tō ittse tō Jesús klépa kī iērke ena s'wōsurkerak taijē Juan tō s'wōskué e' tsata. (Erē Jesús wák kē wā s'wōsune, ittōkatapa tō s'wōskué.) Mik ì cheke ie'pa tō e' tʷtsé Jesús tō, etā ie' e' yéttsa Judea míane Galilea.

⁴ Erē ie' ittse tō ie' kawōtā shkōtkō Samaria.

⁵ Ie' ena ittōkatapa de ká atē Samaria kiē Sicar ee. Eē tsinet ká me' Jacob tō ilà José a, e' atē.

⁶ Di' bi' Jacob tō ká iaiaē e' tso' ee. Eē Jesús demi tā ishtrinewā. Ie' e' tkésér di' biule e' kkomik etā diwō dōketke bata a.

⁷⁻⁸ Jesús ttōkatapa míyal Sicar chkewō tawuk ñē. E' dalewa alakōl ekōl dōr Samaria wak, e' debitu di' tsuk tā Jesús tō iché ia:

—A tayē, be' we'ikèyō, di' kakmú ña yē.

⁹ Ie' tkinewā tā iūtēitō:

—Be' dōr judiowak, ye' dōr Samaria wak. ¿Wes be' tō ye' a di' kieke? (Judiowak ena Samaria wakpa kē wō dōr ñi mik, kē dōtā'wā ñi ska', e' kuēkī alakōl tō iūtē es.)

¹⁰ Jesús tō iūtē:

—Ì meke Skēkōl tō se' a éme ena yi dōr ye', e' jchenúpa be' wā, e' ma be' tō ye' a di' kieraē tā di' tō sene meke siā ese meraēyō be' a.

¹¹ Alakōl e' tō Jesús a iché:

—A kēkēpa, be' kē wā tkā' ku' di' i' yottsā, ñies di' i' tso' iskiē. ¿Wē be' tō di' e' kuēmì mè ye' a?

¹² ¿Ima be' tō ibikeitsē? Se' yē bak dōr Jacob, e' tō di' i' me'at sa' a. Di' i' ya' ie' wák tō ena ila'r tō ñies iiyiwak. ¿Be' tō ibikeitsē tō be' dōr ie' tsatā?

¹³ Jesús tō ie' iutē:

—Wēpa tō di' i' yē esepa er sirdane.

¹⁴ Erē wēpa tō di' meke ye' tō e' yē, esepa kē er sirpaiane yēs. Di' e' dōr ie'pa er a wēs di' tskirke wōtuō taijē es, e' tō sene michoē meraē ie'pa a.

¹⁵ Etā alakōl tō iché ia:

—A kēkēpa, di' e' mú ye' a as kē ye' er siria, ñies as kē ye' dōia di' watsuk íe.

¹⁶ Jesús tō iché ia:

—Be' yú, be' wēm kiōk tā be' kiéne.

¹⁷ Etā alakōl tō iūtē:

—Ye' kē wēm tā'.

Jesús tō iché ia:

—Buaē be' iché tō kē be' wēm tā'.

¹⁸ Be' ulabatsule sketōkicha tā ñiñe tā be' wā itso', e' kē tā' be' ulabatsule. Ì ché be' tō, e' dōr moki.

¹⁹ Etā alakōl tō iché ie' a:

—A kēkēpa, ye' tō isuē tō wēsua be' dōr Skēkōl ttekōl.

²⁰ Sa' dör Samaria wakpa, e' kékëpa bak ká iaiäë, e'pa tö Skëköl dalöie e' wakaneq' kabata i' kî. Erë a' judiowak tö icheke tö s'kawötä e' kanëuk Jerusaleñ ë.

²¹ Eta Jesús tö iüté:

—A tayë, ye' ttö klö'ü. Kawö döraë tä Skëköl dalöie e' wakaneq'ordaë ká wa'ñe, kë dör kabata i' ë kî ö Jerusaleñ ë a.

²² A' tö Skëköl dalöieke, erë e' kë jcher a' wä buaë. Erë s'tsatkër tté e' datse sa' dör judiowak ditséwö wa, e' kuëkî sa' wä ie' jcher buaë.

²³ S'yë dalöiökwakpa chökle, esepa tö ie' dalöieraë mokië iWiköl wa. E' këwö döketke, moki idetke i' tä.

²⁴ Skëköl dör wiköl, kë wërta'wä, e' kuëkî wépa tö ie' dalöieke esepa ké idalöiök mokië wës ie' kî kiane es iWiköl wa.

²⁵ Eta alaköl tö iché:

—Ye' wä ijcher tö wé pairine'bitü idi' wa s'blüie e' datse (e' kië “Cristo” griegoie ena “Mesías” hebreoie). Mik ie' de eta ie' tö iyi ulitane wä pakeraë se' a.

²⁶ Jesús tö ie' a iché:

—E'ma e' dör ye' tso' ttök be' tä e'.

²⁷ E' wösha tä ittökatapa debitüne. E'pa tö Jesús suë kapakök alaköl tä, e' tö ie'pa tkiwéwä taië. Erë kë yi kësik dë'kâ ichakök ie' a tö “¿i kiane be' kî?” ö “¿iök be' tso' kapakök alaköl së tä?”

²⁸ Eta alaköl tö iskau méat tkër ee tä imiane wé iu tso'rak ee, tä ichéitö e' wakpa a:

²⁹ —Mishka wëm dur eköl e' sauuk. I sulu qos wamblë'yö, e' chéitö ye' a sërää. ¿Ie' alë dör wé pairine'bitü idi' wa s'blüie e'?

³⁰ Eta ká e' wakpa biteyal Jesús weblök.

³¹ E' dalewa Jesús ttökatapa tö iché ia:

—A S'wöbla'ukwak, be' chkö.

³² Erë Jesús tö ie'pa a iché:

—Ye' wä chkë tso', e' kë süule a' wä.

³³ Ie'pa ñi chakérak:

—¿Yile wä chkë debitü ie' a ñë?

³⁴ Erë Jesús tö ie'pa a iché:

—Ye' chkë dör, yi tö ye' patkë', e' ttö iütök ena kanë me'itö ye' a, e' eukwa sërää.

³⁵ A' wä tté tso' e' tö iché: ‘Kawö kianeia' si' tkël eta iyiwö tso'tke shtë'; erë ye' tö a' a iché tö pë' datse taië e'pa weblö. Ie'pa dör wës iyiwö alinetke tso'tke wë'iäë ténuk es. Ie'pa tso'tke erblök ye' mik.

³⁶ Wépa tö ie'pa kimeke erblök ye' mik, esepa dör wës iyiwö shtëkwakpa es, e' ské döraë ie'pa ulä a. Nies wépa shteke ie'pa tö, esepa ulä a sene michoë döraë. Es wépa dör wës iyi kuatkökwakpa es ena wépa dör wës iyiwö shtëkwakpa es, esepa tse'rdäë buaë ñita.

³⁷ Pë' tö icheke: ‘wële tö ikuatkeke, skä tö iwöshteke.’ Tté e' dör moki.

³⁸ Ye' tö a' patkë'mi iyiwö shtëk wé a' kë wä ikuatkëule ee. Eë o'ka kaneblë', erë iwä de buaë a' ulä a.

³⁹ Alaköl e' tö ipakë Samaria wakpa a: “I sulu qos wamblë'yö, e' chéitö ye' a sërää.” E' kuëkî Samaria wakpa taië serke ká e' a, e'pa erblë Jesús mik.

⁴⁰ Eta mik Samaria wakpa de Jesús ska', eta ie'pa kköché ie' a tä ichérakitö ia:

—Be' e' tsüat sa' tä.

Ie' e' tséat ie'pa tä ká böt.

⁴¹ Ie' kapaköke ie'pa ta, e' kueki ie'pa ki dapané taië erblök ie' mik.

⁴² Eta ichérakitö alaköl a:

—Sa' erblé ie' mik e' kë döör be' tö sa' a iché, e' ë kueki. I'ne ta' sa' wákpa tö ittö ttsé, e' kueki sa' tö iklö'wé tö mokí ie' döör sulitane tsatkökwak.

Jesús tö blu' kané kueblu eköl e' alà bua'wéne

(Mateo 8.5-13; Lucas 7.1-10)

⁴³ Böiki es ta Jesús e' yéttsa Samaria e' michone Galilea.

⁴⁴ Ie' tö iyë': Skököl tteköl kë dalöiertä' iwák ká ki.

⁴⁵ Mik ie' demi Galilea eta ká e' wakpa tö ikiéwa er bua' wa. Mik ie'pa dë'rö Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'uk, eta i kos buaë o' Jesús tö, e' su' ie'pa tö. E' kueki ie'pa tö ikiéwa er bua' wa.

⁴⁶ Jesús dene Caná atë Galilea wé ie' tö di' yö' vinoie eë. Ká e' blú kané kueblu eköl tso' Cafarnaüm, e' alà kirinewa taië.

⁴⁷ Mik ie' wá ijchenewa tö Jesús tso' Judea, e' dene Galilea, eta ie' mía Jesús ska' ta ikköché ia:

—Mishka Cafarnaüm ye' alà duökewatke e' bua'ukne.

⁴⁸ Ie' tö iüté:

—Wësua i kë or yi a ese kë one ye' wá a' a iwá kkachöie tö yi döör ye', e' ta kë a' erblöpa ye' mik.

⁴⁹ Erë blu' kané kueblu tö iché ia:

—A këkëpa, mishka bet kam ye' alà duöwá e' dalewa.

⁵⁰ Jesús tö iché ia:

—Be' yüne be' u a. Be' alà serdaia.

Ie' tö Jesús ttö klö'wé mokíë ta ie' míane iu a.

⁵¹ Kam idömine u a, eta ikané mésopa tö ikué ñala ki ta ie'pa tö ie' a iché:

—Be' alà buanene.

⁵² Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Diwö wekkë ye' alà buanémene?

Ie'pa tö iüté:

—Chki diwö bata rrate ekkë.

⁵³ Iyë éna iane tö diwö ekkë Jesús tö iyë' ie' a tö be' alà serdaia. E' kueki ie' ena iyamipa kos e'pa erblé imik.

⁵⁴ Jesús tso' Galilea, i' ta, i kë or yi a ese wéitö bötökicha eë.

5

Jesús tö wëm kraulewa bua'wéne

¹ E' ukuöki ta judiowak tso' kawö tkö'uk Jerusalén, eë Jesús mía.

² Jerusalén di'dape kuoie me'r ukkö kië Obeja Ukkö e' o'mik tsinet. Di'dape e' kië hebreoie Betsata, e' kkömik úla tso' skel.

³⁻⁴ Úla ekkë a taië s'kirirke esepa tso'. E'pa welepa kë wöbla wawër, welepa kë shko, welepa kraulewa. Ie'pa tso' ipanuk tö as di' wötir.*

⁵ Ie'pa shua wëm tër eköl kraulewa. Ie' kirinemi e' ki duas de dabom mañayök ki päköl (38).

⁶ Jesús tö isuë tër eë. Ie' wá ijchenewa tö ká iaiaë ikirinemi. Eta ie' tö wëm kraulewa e' a ichaké:

—¿Be' ki ikiane tö be' buarne?

* **5:3-4** Ttë i' kë ku' Juan yëkküö këchke kibipa e' ki. E' tö iché i' es: *Mikle ta mikle ta Skököl biyöchökwak eköl e' ökewa di' wötüik. Di' wötirke eta yi m'wa di' a kewe, e' buanene. Kë itkine tö duë wése tö ie' tteke. E' kueki s'kirirke tso' ipanuk tö as di' wötir.*

⁷ Etā iikirirke tō ie' iūtē:

—A kēkēpa, kē yi ku' ye' kīmuk e' iowā di' a mik iwōtirke etā. Bitōkicha ye' e' iakwā, etā yile e' iēwatke ye' yōkī kēwe.

⁸ Jesús tō ie' a ichē:

—Be' e' kōkā, be' ka'la kōkā tā be' shkōmi.

⁹ E' bet tā wēm buanene ika'la kēkātō tā ishkēmi ēkka. Erē e' diwō dōr judiowak eno diwō.

¹⁰ E' kuekī judiowak wōkirpa tō ichē wēm buanene e' a:

—I'ñe dōr eno diwō, e' kuekī be' kē a kawō tā' ka' sē tsukmi i'ñe.

¹¹ Ie' tō ie'pa iūtē:

—Yi tō ye' bua'wēne, e' tō ye' a ichē: 'Be' ka' shtōkā tā be' shkōmi.'

¹² Etā ie'pa tō ie' a ichaké:

—Yi tō be' a ichē tō 'be' ka' shtōkā tā be' shkōmi'?

¹³ Jesús miā pē' tso' taiē e' shuā, kē wēneia, e' kuekī wēm buanene e' kē wā ijcher yi tō ie' bua'wēne.

¹⁴ E' ukuōkī tā Jesús tō ie' kuē Skēkōl wē a tā ichēitō ia:

—Ye' ttō ttsō. Be' buanene, e' kuekī i sulu kē wamblariā dō' i sulu kī dōbitune be' kī.

¹⁵ Etā wēm e' miā judiowak wōkirpa ska' tā ichēitō, 'Jesús tō ye' bua'wēne.'

¹⁶ Jesús tō i kē or yi a ese wē eno diwō a, e' kuekī judiowak wōkirpa tō ie' suēmītke suluē.

¹⁷ Erē ie' tō ichē ie'pa a:

—Ye' yē kanēblōke kēkraē, es ñies ye' kanēblōke.

¹⁸ Ttē e' tō judiowak wōkirpa kī uluwēka, éna ie' ttakwā ēme. Ie'pa kē ulune ie' kī, ie' tō eno diwō dalōsewēwā, e' ē kuekī. Erē ie' icheke tō Skēkōl dōr ie' yē, es ie' e' chō tō ñies ie' dōr Skēkōl, e' tō ie'pa kī uluwē taiē ie' kī.

Skēkōl tō ilā a diché taiē mé

¹⁹ Jesús tō ichē ie'pa a: "Mokī ye' tō a' a ichē tō ye' dōr Skēkōl Alā, e' kē a i onuk ye' wāk er wa. I kōs wēke ye' Yē tō, e' suē ye' tō, e' ē wēke ye' tō. I wēke ye' Yē tō, e' kōs wēke ye' tō.

²⁰ S'yē éna ye' dōr ie' Alā e' dalēr taiē, e' kuekī i kōs wēkeitō, e' kkachekeitō ye' a. Ñies ilē kī kkacheraēitō taiē ye' a, e' tō a tkiwērāwā taiē.

²¹ S'yē tō s'duulewā e' shkēwēta'kāne tā sene mekeneitō ie'pa a. E' suē ye' dōr ie' Alā, e' tō sene meke wēpa a ye' kī ikiane mè esepa a.

²² Ñies S'yē kē tō yi shūletā' ichoie tō yi kichatērdaē ō yi ser michoē, e' kēwō méitō ye' a as ye' tō s'shulō.

²³ Ie' tō iwē es as sulitane tō ye' dalōiō wes ie'pa tō ie' dalōieke es. Wēpa kē wā ye' dalōiēne, ñies esepa kē wā S'yē tō ye' patkē'bitū e' dalōiēne.

²⁴ "Mokī ye' tō a' a ichē tō wēpa tō ye' ttē iuteke ena ierblōkerak yi tō ye' patkē'bitū, e' mik, esepa ulā a sene michoē detke. Ie'pa kē kichatērpattsa. Ie'pa kē ku'ia wes s'duulewā es, ie'pa ulā detke sene chōkle ska'.

²⁵⁻²⁶ Ye' Yē dōr sene mukwak ñies ye' dōr sene mukwak, e' kēwō me' ie' tō ye' a e' kuekī. Wēpa kē wā sene michoē ku', esepa dōr wes s'duulewā es Skēkōl a. Kawō dōraē tā ie'pa tō ye' dōr Skēkōl Alā e' ttō ttseraē. Wēpa tō ye' ttō ttsē tā iklō'wēitō mokī, esepa ser michoē. Mokī ye' tō a' a ichē tō e' kēwō datse, ñies e' de i' tā.

²⁷ Ñies ye' dōr S'ditsō Alā, e' kuekī ie' tō kawō mé ye' a sulitane shūloie.

²⁸⁻²⁹ Kawō datse aishkuō tā, tā s'duulewā kōs tō ye' ttō ttseraē tā ie' yōrattsaarak pō a. Wēpa tō i buaē ō, esepa shkērdakāne sene michoē a.

Erë wépa tö ì sulu wamblè', esepa shkërdakane kichatënoie. Ttë e' kě tö a' tkiukwā.

Wes se' wā ijcher tö Jesús tté dör mokië

³⁰ “Kě ye' a ì onuk ye' wák er wa. Ye' kě kị ì kiane wè ye' wák er wa. E' skéie ì kiane wè Skëköl tö ye' patkë'bitu, e' kị, ese wekeyö. E' kuekị ye' tö s'shuleke wes ye' Yě tö ye' a icheke es. E' kuekị ye' tö s'shuleke yësyë.

³¹ Ye' wák e' chöpa tö ye' ttö dör moki, e' ma e' kě wā ta'.

³² Erë itso' eköl e' tö ye' tté cheke, e' dör Skëköl. Ye' wā ijcher tö ima ie' tö ye' tté cheke, e' wā ta'.

³³ A' tö ye' chakök patkë' Juan a ta ie' tö ye' tté yë', e' dör mokië ñies.

³⁴ Erë s'ditsö tö ye' tté cheke, e' kě ska' ye' tkine. Erë ì yë' Juan tö, e' chéyö a' a as' tsatkër e' ë kuekị.

³⁵ A' a Juan dör wes bö'wö wöñarke olo burke es. Kuaë a' tö ie' tté klö'wé buaë tse'ne bua' wa, erë ekuölö ë.

³⁶ Erë ì skā tso', e' tö ye' tté cheke buaë, ì yë' Juan tö, e' tsata. E' dör, ì kër or yi a ese wekeyö taië wes ye' Yě tö ye' patkë' iuk es. E' tö sulitane a ikkacheke tö moki ye' Yě tö ye' patkë'bitu.

³⁷ Ñies ye' Yě tö ye' patkë'bitu, e' tö ye' tté cheke, erë a' kě wā ie' ttö tseüle, ñies a' kě wā ie' suule.

³⁸ Ie' tö ye' patkë'bitu, erë a' kě erblëne ye' mik. E' kuekị a' kě tö ye' tté klö'wëta' moki a' er a.

³⁹ A' tö ibikeitseke tö Skëköl yëkkuö tö ichëmi tö wes sene michoë dömi a' ulā a, e' kuekị a' tö isuekewā bua'iewā. Erë yëkkuö e' tö ye' tté cheke.

⁴⁰ Erë a' kě erblak ye' mik as sene michoë dö a' ulā a.

⁴¹ “S'ditsö tö ye' kıkëka, e' kě ska' ye' tkine.

⁴² Erë ye' wā a' suule buaë tö wes a' dör. Ye' wā ijcher tö kě a' éna Skëköl dalër.

⁴³ Ye' dë'bitu ye' Yě ttö wa, erë kě a' wā ye' kinewā. Erë o'ka bitúpa iwák ttö wa, e' ma e' kiëwā a' tö buaë.

⁴⁴ A' wakpa ñi kıkökeka, e' wa a' wöbatsö bua'ie. Erë a' kě kị ikiane tö Skëköl eköl ë, e' tö a' kıköka, e' ta ıwes a' erblömi ye' mik?

⁴⁵⁻⁴⁶ Moisés tö ye' tté kitat yëkkuö kị, e' kuekị moki a' tö ie' tté klö'wé, e' ma ñies a' tö ye' tté klö'wëmi. E' kuekị kě a' ibikeitsök tö ye' tö a' kkatëmi ye' Yě a. Ì kit Moisés tö ká iaiäë e' mik a' erblöke, e' je' tö a' kkatëraë.

⁴⁷ Erë ì kitbak ie' tö, e' kě klöne a' wā, e' ma ıwes ì cheke ye' tö, e' klö'wëmi a' to?”

6

Pë' döka mil skeyök e'pa tié Jesús tö

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)

¹ E' ukuökị ta Jesús miā batsöri kië Galilea e' wışhet. Batsöri e' kië ñies Tiberias.

² Ì kě or yi a ese weke ie' tö taië. Ie' tö s'kirirke esepa bua'wëne, e' suë pë' tö, e' kuekị taië pë' mır ie' itöki.

³ Ie' miā ittökātapa ta kabata a ta ee ie' e' tkëser ie'pa ta.

⁴ Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' këwö dökewatke tsinet tkö'wë.

⁵ Mik ie' tö isue tö pë' de taië ie' itöki, etā ichëitö Felipe a:

—ıwë se' mi'mi iyi tauk pë' qos ikkëpa a ñë?

⁶ E' chëitö Felipe a isuoie tö ima Felipe tö ie' iutëmi. Erë ie' wák wā ijcher buaë tö ì wëmi ie' tö.

⁷ Felipe tö iutë:

—S'kaneblömi dō kā cien böyök, erē e' ské kē dōr wē' íyí tuojie mè ie'pa a elke elke.

⁸ Ittōkata ekōl kiè Andrés dōr Simón Pedro ēl, e' tō iché iā:

⁹ —Íe duladula tso' ekōl, e' wā pan yöule cebada wa tso' skēl ena nima bötö; erē e' kē dōpaka s'tso' taijē e' kī.

¹⁰ Jesús tō iūtē:

—Ichō ie'pa ulitane a tō a' e' tulúser iski.

(Ká e' a taijē ta'tsi tso'.) Etā pē' ulitane ē' tulésēr. Eē wēpa ē dōka mil skeyök (5.000).

¹¹ Jesús tō pan klō'wé tā wéstela chéitō Skēkōl a. E' ukuōkī tā iblatéitō méitō ittōkatapa a as iwatiōrakitō. Nies iwéitō nima tā es. Etā ie'pa tō iñē qos ie'pa kī ikiane ekkē.

¹² Mik ie'pa chké de wē' etā Jesús tō iché ittōkatapa a:

—Ibata ate e' shtō as kē iweirwa.

¹³ Etā ittōkatapa tō pan yöule cebada wa dōka skēl, e' bata ate, e' shté iēne dōka kkōla dabom eyök kī bōk (12).

¹⁴ Mik pē' isuē tō, i kē or yi a ese wé Jesús tō, etā ie'pa iché:

—Mokī wēm wī dōr Skēkōl ttekōl cheke kā iaiāē tō idatse e'.

¹⁵ Erē Jesús wā ijchenewa tō ie'pa wā ie' mī'ketser diché wa tkēka blu'ie, e' kuēkī ie' mīāne kābata a ē' tsuqat ekōrīa.

Jesús shkē di' kī

(Mateo 14.22-27; Marcos 6.45-52)

¹⁶ Mik kā tuirketke, etā Jesús ttōkatapa biteyalne dō batsōri a.

¹⁷ Jesús ichétke ie'pa a tō kē ye' panar. Kā ttsenewatke etā Jesús kam dōne, e' kuēkī ie'pa ē' iékarak kanō a tā imichorak batsōri wışet dō Cafarnaúm.

¹⁸ E' wōsha tā siwā' bitsineka taijē, e' tō di' uyeke taijē.

¹⁹ Mik ishkérak dō kilómetro skēl ō terōl e' ulatōk, etā ie'pa isuē tō Jesús shkōratse ie'pa kker di' kī. E' tō ie'pa suawé.

²⁰ Ie' iché ie'pa a:

—¡Kē a' suanuk! Ye' idir.

²¹ Ie'pa ttsē'ne buaē ie' ikiōkwā kanō a, e' wōsha tā idemirak wé imi'kerak eē.

Pē' tō Jesús yuleke

²² Bule es tā, pē' ate batsōri wışet, e'pa wā ijchenewa tō Jesús ttōkatapa mineyal kanō ar eē etō ē, e' kī, erē Jesús kē mineā ittōkatapa tā.

²³ Etā kanō skā datse tsee Tiberias, e' irine tsinetkla wé ie'pa pan ña' mik Jesús wéstela yē' Skēkōl a pan kī etā eē.

²⁴ Mik pē' isuē tō ie' ena ittōkatapa kē ku'ia, etā ie'pa ē' iéka kanō demi taijē ese kī tā imíyal Cafarnaúm iyulök.

Jesús dōr chké tō sene michoē meke e'

²⁵ Mik pē' demi batsōri wışet, etā ie'pa tō Jesús kuē tā ie' a ichakérakitō:

—A S'wōbla'ukwak, ¿mik be' dē'bitū íe?

²⁶ Ie' iūtē:

—Mokī ye' tō a' a ichē tō a' kē ku' ye' yulök, i kē or yi a ese wéyō, e' wā āne a' éna e' kuēkī. A' tō chké ña' taijē, e' ē kuēkī a' tso' ye' yulök.

²⁷ Kē a' kaneblök chké ertā'wa ese skéie. A' kaneblō chké kē ertā'wa tō sene michoē meke a' a, ese skéie. Chké e' meraē ye' dōr S'ditsō Alā e' tō, ye' Yē dōr Skēkōl e' tō ikéwō me' ye' a' e' kuēkī.

²⁸ Ie'pa tō ie' a' ichaké:

—¿Ì wèmi sa' tò ʔs ì kiane Skèköl kḡ ese ù sa' tò?

²⁹ Ie' tò iüté:

—Skèköl tò ye' patkè' e' kḡ ikiane tò a' ʔrblö ye' mik. E' è kiane ie' kḡ.

³⁰ Ie'pa tò iché ie' ʔ:

—Ì kè ʔr yi ʔ ʔe' wése wèmi be' tò ʔs sa' tò isaù ta sa' ʔrblö be' mik? ¿Ì wèmi be' tò?

³¹ Se' yèpa bak ká iaiäe e'pa tò ì kiè maná e' ña' ká sir poè wé kè yi sèrkü' eē. E' tso' kitule Skèköl yèkkuö kḡ wé ichè: 'Moisés tò ie'pa dè' chkè datse ká jai ʔ e' wa.'

³² Jesús tò ie'pa iüté:

—Mokḡ ye' tò a' ʔ iché tò Moisés kè wá chkè datse ká jai ʔ e' mène a' yèpa bak e'pa ʔ. Ye' yè tò chkè e' me' ie'pa ʔ. Erè chkè chökle datse ká jai ʔ e' watkeke ie' tò a'.

³³ Chkè chökle meke Skèköl tò, e' dör yi datse eköl ká jai ʔ tò sene michoë mèmì sulitane ʔ e'.

³⁴ Ie'pa tò Jesús ʔ iché:

—A kèkèpa, chkè e' mú sa' ʔ kèkraë.

³⁵ Ie' tò ie'pa ʔ iché:

—Ye' dör chkè tò sene michoë meke e'. Yi bitüke ye' ska' ena ierblöke ye' mik, ese kè tepaiä blí tò, ñies ese kè ʔsirpaiä.

³⁶ Erè e' dör wés ye' tò a' ʔ ichétke tò erè a' wá ye' süule a' wöbla wa, erè a' kè ʔrblökü' ye' mik.

³⁷ Wépa me' ye' Yè tò ye' ʔ, esepa kḡ bitüraë ye' ska' ta wépa bitüke ye' ska', esepa kè watpattsayö.

³⁸ Ye' datse ká jai ʔ, e' kè dè'bitü ì kiane ye' wák kḡ e' ük. Ye' dè'bitü ì kiane yi tò ye' patkè' e' kḡ e' ük.

³⁹ Yi tò ye' patkè', e' kḡ ikiane tò wépa kḡ me'itö ye' ʔ, esepa kè wéne we'iköyö. E' kuekḡ ie'pa kè watpattsayö. E' skéie ie' kḡ ikiane tò ie'pa kḡ shkè'wèkaneyö aishkuö ta mik ká i' enewa e' kèwö ska'.

⁴⁰ Ye' Yè kḡ ikiane tò wépa tò ye' sué ena ʔrblé ye' mik, esepa kḡ ser michoë kèkraë. Ie'pa shkè'werakaneyö aishkuö ta mik ká i' enewa e' kèwö ska'.

⁴¹ Jesús tò ichétke: "Ye' dör chkè datse ká jai ʔ e'." E' kuekḡ ie'pa ukyënemi ie' kḡ suluë.

⁴² Ie'pa tò iché:

—¿Ì kè dör Jesús dör José alà e'? Iyè ena imì süule se' wá buaë. ¿Wés ie' tò ichèmi tò ie' datse ká jai ʔ?

⁴³ Ie' tò ie'pa iüté:

—Kè a' ukyënukia ye' ta.

⁴⁴ Kè yi bitüpa ye' ska', ye' Yè tò ye' patkè', e' kè wá idè' e' ma. Wépa bitü ye' Yè wá, e'pa shkè'werakaneyö mik ká i' erkewatke etä.

⁴⁵ Skèköl yèkkuö kitule ittekölpa wá e' tò ichè: 'Skèköl tò ie'pa kḡ wöbla'weraë'. Es wépa tò ye' Yè ttötsetä', ñies e' wöblautä' ie' wa, esepa kḡ bitüraë ye' ska'.

⁴⁶ "Kè yi wá Skèköl süule. Erè ye' dè'bitü ie' ska', e' kuekḡ ye' è wá ie' süule.

⁴⁷ Mokḡ ye' tò iché a' ʔ tò wépa ʔrblé ye' mik, esepa sèr michoë kèkraë.

⁴⁸ Ye' dör chkè tò sene michoë meke e'.

⁴⁹ A' yèpa bak ká iaiäe, e'pa tò chkè kiè maná e' ña' ká wé kè yi sèrkü' ese ska', erè ie'pa durulune.

⁵⁰ Erè chkè datse ká jai ʔ, e' cheke ye' tò a' ʔ. Wépa tò chkè e' ñé, e'pa kè duöpaḡa.

⁵¹ Erë chké tò sene michoë meke datse ká jai a, e' dör ye'. Wépa tò chké e' ñé, e'pa ser michoë. Chké meraëyö ie'pa a, e' dör ye' wák chká, e' merattsayö ttëwa as ká ulitane wakpa isiepa erblé ye' mik, esepa ser michoë."

⁵² Eta ie'pa ñi iütémi:

—¿Wes ie' tò ichká mēmi se' a katé?

⁵³ Ie' tò ie'pa iüté:

—Mokj ye' tò a' iché tò a' ké tò ye' dör S'ditsö Alà, e' chká katé, e' pē yē, e' ta sene michoë ké döpa a' ulà a.

⁵⁴⁻⁵⁵ Ye' chká e' dör chké chökke, ye' pē, e' dör di'yē chökke. E' kuekij wépa tò ye' chká katé, ye' pē yē, esepa ulà a sene michoë detke. Aishkuö ta mik ká i' erkewatke, eta ie'pa shké'werakaneyö.

⁵⁶ Wépa tò ye' chká katé, ye' pē yē, esepa batse buaë ye' mik. Ñies ye' batse buaë ie'pa mik.

⁵⁷ Ye' yē tò ye' patké e' serke iwák mik. Ie' mik ye' serke. Es ñies wépa tò ye' chká katé esepa serke ye' mik.

⁵⁸ Chké dē'bitu ká jai a, e' chök ye' tso' a' a. Chké e' ké dör wes chké kié maná ña' a' yépa bak ká iaiäe e'pa tò e' es. Ie'pa tò ña' erē ie'pa durulune. Erē wépa tò chké cheke ye' tò a' a' e' ñé, esepa ser michoë.

⁵⁹ Ttē e' wa Jesús tò ie'pa wöbla'wé judiowak ñi dapa'wo wé tso' Cafarnaúm e' a.

Jesús ttē batamik se' ser michoë

⁶⁰ Pē' shköke taijē Jesús ta, e'pa tò ttē ñe' ttsē ta ichérakitö:

—Ttē e' dör darērē. ¿Yi tò iklö'wēmi?

⁶¹ Ima ie'pa tso' ichök e' suéwaitö. E' kuekij ie' tò ie'pa a' ichaké:

—¿Ttē e' kuekij a' éna ye' wataksa?

⁶² Ye' dör S'ditsö Alà, e' míkane ká jai a wé ye' datse ee, e' mú sué a' tò, e' ma e' je' ta ¿a' erblömi ye' mik?

⁶³ Wiköl Batse'r tò sene michoë meke sia. Ì weke s'ditsö tò, ese ké dör ñe bua'. Ttē wa a' pattekeyö e' wà datse Wiköl Batse'r wa. Ttē e' klö'wé a' tò, e' ta a' ser michoë.

⁶⁴ Erē a' welepa ké erblökü' ye' mik.

Wépa ké erblökü' ie' mik ena yi tò ie' mekettsa e' jchertke ie' wà kewe, e' kuekij ie' tò iché es.

⁶⁵ Ie' tò ikí ché:

—E' kuekij ye' tò a' iché tò ké yi bitúpa ye' ska', ye' Yē ké wà imēne e' ta.

⁶⁶ E' ukuökij ta taijē pē' shköke Jesús ta, e' kibiiepa tò iméat, ké shköia ie' ta.

⁶⁷ Eta Jesús tò ittökatapa dabom eyök kī bōl (12), e'pa a' ichaké:

—¿A' shkakmi ñies ye' yökí?

⁶⁸ Eta Simón Pedro tò iüté:

—A Skékēpa, ¿yi ta sa' mi'mi? Be' ttē ē wa sa' ser michoë.

⁶⁹ Sa' erblétke be' mik. Sa' wà ijcher mokijē tò be' dör yi dör batse'r patké'bitu Skököl tò e'.

⁷⁰ Jesús tò ie'pa iüté:

—A' dabom eyök kī bōl (12), e' shukit ye' tò, erē a' eköl dör bē icha.

⁷¹ Mik Jesús tò e' ché eta Judas chéitö. E' dör Simón Iscariote e' alà. Ie' dör Jesús ttökatapa dabom eyök kī bōl (12) e' eköl erē ie' tò Jesús wōmekettsa.

¹ E' ukuökj tä Jesús shköke Galilea. Judiowak wökirpa éna ie' ttakwa, e' kuëkj ie' kë shkak Judea.

² Erë judiowak tö kawö tkö'weke kiekerakitö Úla Kéwö, e' kéwö tkö'wekerakitö Judea, e' dewätke tsinet.

³ E' kuëkj Jesús ëlpa tö ie' a iché:

—Kë be' e' tsukat ie. Be' yú Judea as i kë or yi a ese weke be' tö, e' wà saù be' ttökatapa serke ee' e'pa tö.

⁴ Yi kj ikiane tö s'malepa tö ikikèkà tajë, ese tö íyi kos wé sulitane wörki. Mokj i kë or yi a ese ormi be' a, e' tä iú sulitane wörki.

⁵ Jesús ëlpa kë erblëne ie' mik, e' kuëkj ie'pa tö iwayué es.

⁶ Ie' tö iché ie'pa a:

—Kam ye' kéwö doka, erë a' kawö kos ese dör buaë.

⁷ Wépa kë tö Skëköl dalöie esepa kë a' sunuk suluë. Erë ye' tso' ie'pa a ichök tö i wambleke ie'pa tö, ese dör suluë. E' kuëkj ie'pa éna ye' ar suluë.

⁸ A' yúshka Úla kéwö tkö'wekerakitö e' a. Ye' kéwö kam doka, e' kuëkj kam ye' mi'.

⁹ E' chéitö tä ie' e' tséat Galilea.

Jesús mía Jerusalén Úla kéwö tkö'uk

¹⁰ Jesús ëlpa míyal, e' ukuökj tä ñies ie' mía. Erë ie' mía bërrë, kë e' kkeyëule.

¹¹ Kéwö tkö'weke, e' shua judiowak wökirpa tso' ie' yulök. Ie'pa tö ichaké:

—¿Wé ie' tso'?

¹² Pë' dapane tajë ee, e'pa tö Jesús cheke ñi a bërrë ñi kukuö a. Welepa tso' ichök: “Jesús dör buaë.” Erë welepa tso' ichök: “Ie' kë dör buaë. Ie' tö se' kiteke.”

¹³ Erë ie'pa suane judiowak wökirpa yökj, e' kuëkj ie'pa kë ttökü' darërë.

¹⁴ Mik ikéwö tkö'wekerakitö, e' döketke shaböts, eta Jesús dewa Skëköl wé a tä ie' tö s'wöbla'wëmi.

¹⁵ Eta judiowak wökirpa tkirulune iweblök ikittsök tä ichérakitö:

—Ie' kë yöule ¿wes e' wä ttë jcher tajë?

¹⁶ Jesús tö iüté:

—Ttë wa a' wöbla'weke ye' tö, e' kë dör ye' wák ttë, e' dör Skëköl tö ye' patkë' e' ttë.

¹⁷ Yi e' chétke i kiane Skëköl kj e' wä uk, ese wä ijcherdaë tö ttë wa s'wöbla'wekeyö, e' dör Skëköl ttë. Ie' kë tö ibikeitsepa tö e' dör ye' wák ttë ë.

¹⁸ Yi ttöke iwák er wa, ese kj ikiane tö pë' tö ie' kikèkà. Erë wé kj ikiane tö yi tö ipatkë' e' kikarkà, ese ttö mokj kë kachötä'.

¹⁹ “Sulitane wä ijcher tö Moisés tö Skëköl ttë dalöiëno e' méat se' a. Erë a' ulitane kë tö iwä dalöie. ¿I kuëkj a' kj ye' kiane ttëwä?”

²⁰ Eta pë' tso' tajë ee, e'pa tö iüté:

—Be' a' aknama tso'. ¿Yi éna be' ttakwa?

²¹ Ie' tö ie'pa a iché:

—I kë or yi a ese wé ye' tö etökicha eno diwö a, e' tö a' ulitane tkiwéwä.

²² Moisés tö ttë dalöiëno me'at a' a' a' ala'r wépa kos wakyuö itóttola kkuölitla tée tsir e' wa ká de iki pàköl (8) eta. (Ñermata se' wä ijcher tö ttë e' kë mène Moisés wä, imène a' yépa bak ká iaiäe Moisés yökj e'pa a.) Ñies Skëköl yëkuö tö iché tö kë a' kawö tä' kanëblök eno diwö a. Erë mik ká de ala'rla kj pàköl, e' ane eno diwö a, eta a' tö a' ala'rla wakyueta' eno diwö a.

²³ A' a' kawö tä' alala wakyuök eno diwö a Moisés ttë dalöioie, e' tä ¿wes a' ulurmi ye' kj, ye' tö wëm eköl bua'wëne wa'ñe eno diwö a e' kj?

²⁴ Kě s'kkatar is iwër e' ẽ wa. E' skéie itō yulō yēsyesē.

Jesús dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'

²⁵ Jerusalén wakpa welepa tō ichaké:

—¿Wēm wí kě yulekū' s'wōkirpa tō ttēwā?

²⁶ Isaū, wí idur ttōk sulitane wōrkī etā ie'pa kě tō ì chē ie' a yēs. ¿A' iché, s'wōkirpa tō iklō'wé tō mokī ie' dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'?

²⁷ Erē se' wā ijcher buaē tō wé ie' datse. E' skéie mik wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' datse, etā kě yi wā ijcherpa tō wé idatse.

²⁸ Jesús tso' s'wōbla'uk Skēkōl wé a. Mik e' tō ttē e' ttsé, etā ichéitō aneule:

—A' ibikeitseke tō a' wā ye' suule buaē. A' ibikeitseke tō a' wā ijcher buaē tō wé ye' datse. Erē ye' kě dē'bitū ye' wák er wa. Yi tō ye' patkē'bitū e' mik s'erblōmī, ie' kě suule a' wā.

²⁹ Erē ye' datse ie' ska', e' kuēkī ye' wā ie' suule buaē. Ie' tō ye' patkē'bitū.

³⁰ Ie'pa tō ima'wé klō'wēwā, erē kam ie' kēwō dōka, e' kuēkī kě yi ulā dē'wā iska'.

³¹ Erē taijē pē' erblē ie' mik e'pa tō iché:

—Kě yi skā a ì kě or yi ese onuk tkōka Jesús tō iwé e' tsatā. Ie' wake' dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'.

Fariseowakpa éna Jesús klō'wakwa

³² Jesús cheke pē' tō bēre ñi kukuō a, mik e' ttsé fariseowakpa tō, etā ie'pa ena sacerdotepa wōkirpa, e'pa tō Skēkōl wé shkēkīpa patké iklō'ukwā.

³³ Jesús tō iché:

—Ye' tso'ia a' ta bērbēr ěme ta ye' miane yi tō ye' patkē'bitū e' ska'.

³⁴ A' tō ye' yuleraē, erē a' kě tō ye' kuēpa. A' kě dōpakā wé ye' mīrō ee, e' kuēkī a' kě tō ye' kuēpaia.

³⁵ Ta judiowak wōkirpa ñi chaké:

—¿Wé ie' wí mi'kea, e' kě kuēpa se' tō? ¿A' iché imi'kea wé judiowak mineyal senuk ká kuā'kī wakpa shuā ese ska' pē' kě dör judiowak, esepa wōbla'uk?

³⁶ Ie' tō iché: 'A' tō ye' yuleraē, erē a' kě ye' kuēpa. A' kě dōpakā wé ye' mīrō ee, e' kuēkī a' kě tō ye' kuēpaia.' ¿Ima e' wā kiane chē?

Se' er a ituōraē taijē wes di' klōka tuō es

³⁷ Ikēwō tkō'weke judiowak tō, e' kēwō bata e' dör ibua'ie, e' kēwō Jesús e' kēka ta ichéitō aneule:

—Wépa ersine, esepa shkō ye' ska' di'yōk.

³⁸ Wépa erblē ye' mik, esepa ta itkōraē wes Skēkōl yēkkuō tō iché es, e' tō iché: "Ie'pa er a ituōraē taijē wes di' klōka tuō es."

³⁹ Mik Jesús tō di' klōka ché, etā ie' tso' Skēkōl Wikōl merdaē wépa erblē ie' mik esepa a, e' chōk. Erē e' kēwō ska' ta kam Jesús mi'kane iyē ska' olo ta' taijē, e' kuēkī kam Skēkōl Wikōl mer.

Judiowak ttē chilīneka Jesús batamik

⁴⁰ Wépa tō ttē e' ttsé, e'pa welepa tō iché:

—Mokī wēm wí dör Skēkōl ttekōl datse e'.

⁴¹ Welepa skā tō icheke:

—Ie' dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'.

Erē welepa skā tō icheke:

—Au, kě idör e'. Wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' kě bitūpa Galilea.

⁴² Skēkōl yēkkuō tō iché tō ibitūraē se' blú bak David e' ditsēwō wa, ñies ibitūraē Belén wé David bak senuk ee.

⁴³ Es ie'pa ttè chilinekà Jesús batamik.

⁴⁴ Ie'pa welepa éna ikló'wakwà, erë kě yi ulà dē'wà ie' ska'.

Judiowak wōkirpa kě erblēne Jesús mik

⁴⁵ Skëkōl wé shkëkipa dē'bitū Jesús klō'ukwà, e'pa dene fariseowakpa ena sacerdotepa wōkirpa ska', età e'pa tò ichakérak ishkekpa a:

—¿Ì kuekì a' kě wà Jesús dē'?

⁴⁶ Ishkekpa tò iūté:

—¡Sa' kě wà yi ttséule ttök wēs wēm e' ttō es!

⁴⁷ Fariseowakpa tò iché ie'pa a:

—¿Ñies a' e' mettsà kitō'wē?

⁴⁸ ¿Ima a' ibikeitsē tò s'wōkirpa ò fariseowakpa e'pa wēle erblé ie' mik?

⁴⁹ Pē' ēsepa kě wà Moisés ttè dalōiēno suule, esepa ē' mukettsà kitō'wē. Erë ie'pa kichatēnettsatke.

⁵⁰ Erë fariseowak ekōl kiè Nicodemo dē'rō Jesús sauk nañewe, e' tò iché ie'pa a:

⁵¹ —Ttè mène se' a dalōiēno, e' tò iché kě se' kawō tā' yi wōmuktsà we'ikè kam itō yulōttsasō buaē e' yōkì. Es se' wà ijcher tò ì sulu wambléitō ò kě iwā iwamblēne.

⁵² Ie'pa tò ie' iūté:

—¡Wēsua ñies be' dōr Galilea wak! Skëkōl yëkkuō saú bua'ie, età be' isueraē tò Skëkōl ttekōl kě karpakà yēs Galilea.

Alakōl ekōl tò isenewabak dalōsewēwà

⁵³ [Età ie'pa ulitane míane iu a.

8

¹ Erë Jesús mía Olivo kébata a.

² Bule es bla'mi ie' dene Skëkōl wé a tā pē' ulitane debitū ie' ska'. Ie' ē' tkésér ie'pa wōbla'uk.

³ S'wōbla'uk ttè dalōiēno wa wakpa ena fariseowakpa de ie' ska'. Ie'pa wà alakōl ekōl kunewà isenewabak dalōseukwà e' debitū. Ie'pa tò iké ē' duökser sulitane wōrkì.

⁴ Ie'pa tò iché Jesús a:

—A s'wōbla'ukwak, alakōl i' kunewà isenewabak dalōseukwà.

⁵ Ttè dalōiēno me'at Moisés tò se' a, e' tò se' ké alakōl i'se ttōkwà ák wa. ¿Ima e' chē be' tò?

⁶ Ie'pa tò Jesús a ichaké ima'woie tò ima ie' tò iūtēmi ikkatoie. Erë Jesús ē' wōéwa iskì tā iulatska wa ishtëmiitō iskì wēs iyi shtësō yëkkuō kì es.

⁷ Ie'pa tò ikì chaké ia. Ie' wōduékà tā ichéitō:

—A' wé kě wà ì sulu wambléule yēs, ese tò ák tsá uyō ie' kì.

⁸ Età Jesús ē' wōéwane iskì tā ishtëmineitō iskì.

⁹ Mik ie'pa tò ttè e' ttsé, età ì sulu wambleke ie'pa tò, ese ane ie'pa éna tā imíyal ekōl ekōl. Ikëképa míyal kéwe, e' itōkì iduladulapa. Bata ekké tā alakōl ē atē dur Jesús wōrkì.

¹⁰ Età Jesús ē' wōduékane tā ie' a ichakéitō:

—A tayē, ¿wé ie'pa? ¿Yi atē be' kkatök?

¹¹ Ie' tò iūté:

—A kéképa, kě yi atē.

Jesús tò iché ia:

—Ye' ñies kě tò be' kkatè. Be' yúshka. Kě ì sulu skà wamblaria.]*

Jesús dör wēs ká olo es sulitane a

¹² Eta Jesús tò iskà chéne pè' a:

—Ye' dör ká ulitane wakpa a wēs ká olo es. Wépa e' yué ye' ttókataie, esepa ser michoë ká olo e' a. Ie'pa kě serpaia wēs s'shkō stuí a es.

¹³ Fariseowakpa tò iché ie' a:

—Be' wák tso' e' tté chök, e' kuëkj be' ttō kě wà ta'.

¹⁴ Ie' tò ie'pa iüté:

—E' yéne tò ye' e' tté chöke, erë ima ye' e' chöke e' wà ta'. Ye' wā ijcher wé ye' datse, ñies wé ye' michoë, erë e' kě jcher a' wā. E' kuëkj ima ye' e' chō e' wà ta'.

¹⁵ A' tò ye' bikeitseke wēs a' wakpa kabikeitsō es, e' kuëkj a' tò ye' kkateke tò ye' dör kachōkwak. Erë ye' kě tò yì bikeitseta' es. Ye' kě dē'bitu yì shulök, ye' dē'bitu s'tsatkōk.

¹⁶ Erë mik ye' tò s'shulè, eta ye' kě tò s'shuleta' ekōrla, e' kuëkj ye' tò s'shuleraë yēsyesë. Ye' yě tò ye' patkē', e' tso' ye' ta' s'shulök.

¹⁷ Ttē dalōiëno tò iché tò s'ditsō bōl tso' ittekölíe, e'pa tò iché ñikkēë, e' ta' ie'pa ttē wà ta'.

¹⁸ Es e', ye' dör ye' wák tteköl. Ñies ye' Yě tò ye' patkē', e' dör ye' tteköl. E' kuëkj ye' ttekōlpa dör bōl.

¹⁹ Ie'pa tò ie' a' ichaké:

—¿Wé be' yě tso'?

Ie' iüté:

—A' kě wā ye' suule, ñies a' kě wā ye' Yě suule. A' mú wā ye' suule, e' ma ñies a' wā ye' Yě suule.

²⁰ Ttē ikkē ché Jesús tò itso' s'wōbla'uk e' dalewa. Ie' tkēr s'wōbla'uk Skēköl wé a' wé kalkuō tso' inuköl ioie mè Skēköl a' eē. Erë kam ie' kēwō dōka, e' kuëkj kě yì wā iklōnewa.

A' kě dōpa wé ye' mīrō eē

²¹ Jesús tò iskà ché ie'pa a:

—Ye' mia' ta' a' tò ye' yuleraë, erë a' duōralur ì sulu kōs wambleke a' tò e' a. E' kuëkj kě a' dōpaka wé ye' mīrō eē.

²² Eta judiowak wōkirpa tò iché:

—Ie' iché tò sa' kě dōpaka wé ie' mīrō eē. Ie' e' ttōkewa' alè, e' kuëkj ie' iché es.

²³ Ie' tò ie'pa a' iché:

—A' dör ká i' wakpa ē, erë ye' dör ká jai wak. A' dör ká iē wakpa, erë ye' kě dör ká iē wak.

²⁴ E' kuëkj ye' tò a' a' iché tò 'a' duōralur ì sulu kōs wambleke a' tò e' a. A' kě wā iklōne tò ye' dör yì yē'bitu ye' tò a' a' e', e' ta' a' duōralur ì sulu kōs wambleke a' tò ese a.

²⁵ Eta ie'pa tò ie' a' ichaké:

—¿Yi be' dör?

Ie' tò iüté:

—Ye' dör yì yē'bitu ye' tò a' a' kuaë e'.

²⁶ Tajē ye' wā ttē tso' a' kkatoie. Erë ì kōs cheke ye' tò sulitane a' e' ttsēule ye' wā yì tò ye' patkē' e' kkō a. Ie' ttē dör mokjē.

²⁷ Erë ie'pa kě ēna iwā āne tò ie' tso' iyē dör Skēköl, e' chök.

²⁸ E' kuëkj ie' tò iché ie'pa a:

* **8:11** Isalema ttē i' kě ku' yēkkuō kēchke kit Juan tò. E' ukuōkj ta' yile skà tò ime'ka' ikj.

—S'ditsö Alä, e' dör ye'. Mik a' tö ye' batséka krus mik, eta' a' tö isuëraë tö yi dör ye'. Ye' kë tö ì wëpa ye' wák er wa. Ì cheke ye' Yë tö ye' a' tö ichö, e' ë chekeyö.

²⁹ Yi tö ye' patkë' e' tso' ye' ta. Ì wër buaë ie' wa, e' ë wekeyö, e' kuëki kë ie' wa ye' meuleat ekörla.

³⁰ Mik e' ché Jesús tö, eta' tajë pë' erblé ie' mik.

Se'yënettsa ì sulu ulà a Jesús batamik

³¹ Jesús tö iché judiowak erblé ie' mik, e'pa a:

—A' serke kekraë ye' ttë dikia, e' je' ta' a' dör ye' ttökatapa chökle.

³² A' wa Skëköl ttë mokì e' jcherdaë buaë ta' e' tö a' yerattsä, ì ulà a' klöulewa e' yöki.

³³ Ie'pa tö ie' iüté:

—Sa' dör Abraham aleripa. Sa' kë klöulewa ì ulà a. ¿Wes be' tö ichëmi tö sa' yërdattsä?

³⁴ Ie' tö ie'pa iüté:

—Mokì ye' tö a' a' ichë tö wëpa tö ì sulu wambleke, esepa tso' klöulewa sene sulu ulà a.

³⁵ Erë s'klöulewa kanë mésoie ese serke iwökir ska', erë kë idör iwökir yami ekka. Iwökir alä e' dör iyami ekka kekraë.

³⁶ Ye' dör Skëköl Alä. Ye' tö a' yëttsä sene sulu ulà a, e' ta' mokì a' yënettsä.

³⁷ Ye' wa ijcher tö a' dör Abraham aleripa, erë a' kë tö ye' ttë klö'wë, e' kuëki a' kì ye' kiane ttëwa.

³⁸ Ì kkacheke ye' Yë tö ye' a, ese cheke ye' tö a' a. Es ñies a' tö iwambleke wes a' yë tö a' a' ikkacheke es.

³⁹ Ie'pa tö iüté:

—Sa' yë bak ká iaiä e' dör Abraham.

Erë ie' tö ie'pa a' iché:

—A' mú dör Abraham aleripa, e' ma a' sermi wes ie' sene' es.

⁴⁰ Ye' tö ttë mokì ché a' a' wes Skëköl tö ye' a' ikkaché es. E' ë wëyö, erë a' kì ye' kiane ttëwa. Ese kë wamblëne Abraham wa.

⁴¹ A' e' wamblö wes a' yë e' wamblö es.

Ie'pa tö ie' a' iché:

—¡Sa' kë dör ñalä alé! ¡Sa' yë dör eköl ë e' dör Skëköl!

⁴² Ie' tö ie'pa a' iché:

—Ye' datse Skëköl ska', e' tso' ie. Ye' kë dë' ye' wák er wa. Ie' tö ye' patkë'. E' kuëki mokì ie' chöpa a' yë, e' ma ye' dalërmi a' éna.

⁴³ ¿Ì kuëki a' kë éna ye' ttë wà ane? A' kë kì ye' ttë kiane klö'wë, e' kuëki a' kë éna ye' ttë wà ane.

⁴⁴ A' yë dör bë. A' dör ie' ala'r. A' dör ie' icha ta' a' e' wamblö wes ie' kì ikiane es. Kekraë ie' dör s'ttökwak. Ie' ttö kos e' dör kachë wöchka, e' kuëki Skëköl ttö mokì, e' kë wa ie' wöbatsö. Ie' dör kachökwak, ie' wák dër es, e' kuëki ie' kachö tajë. Ie' dör kachë këköl.

⁴⁵ Erë ye' tö ttë mokì chë a' a, e' kuëki a' kë tö ye' ttë klö'wë.

⁴⁶ ¿A' wë tö ikkachëmi tö ye' tö ì sulu wamblé? Ye' tö ttë mokì cheke a' a, e' ta' ¿ì kuëki a' kë tö ye' ttë klö'wë?

⁴⁷ Yi dör Skëköl icha, ese tö ie' ttë ttsë er bua' wa. Erë a' kë dör ie' icha, e' kuëki a' kë éna ie' ttë tsak.

Abraham kam kùr e' yöki Jesús tso'tke

⁴⁸ Etä judiowak kē erblēne Jesús mik, e'pa tō iché ie' a:

—Mik sa' iché tō be' dōr Samaria wak suluē, e' a aknama tso', etä sa' tō iché yēsēsē.

⁴⁹ Jesús tō ie'pa iutē:

—Au, kē ye' a aknama ku'. Ye' tō ye' Yē dalōieke, erē a' kē tō ye' dalōie.

⁵⁰ Ye' kē ku' i' yulōk ye' wāk a e' kīkoka. Erē itso' ekōl, e' kī ikiane tō a' tō ye' kīkēka. E' dōr s'shulōkwak.

⁵¹ Mokī ye' tō a' a' iché tō yi tō ye' ttē iuteke mokīē, ese kē duōpawā.

⁵² Ie'pa tō iché ie' a:

—I'ñe je' sa' tō iklō'wē mokī tō be' a aknama tso'. Abraham ena Skēkōl ttekōlpa kōs durulune. ¿Wēs be' tō iché tō yi tō be' ttē iuteke, esepa kē duōpawā?

⁵³ ¿Ima be' erbikō tō be' dōr se' yē Abraham e' tsatā? Ie' blēnewā ñies Skēkōl ttekōlpa kōs blērulune. ¿Ima be' erbikō tō be' dōr yi?

⁵⁴ Ie' tō ie'pa iutē:

—Ye' wāk e' kīkōkeka, e'ma e' kē dōr ñie bua'. Erē ye' Yē tō ye' kīkekeka, e' wāk cheke a' tō tō e' dōr a' Kēkōl.

⁵⁵ Erē a' kē wā ie' suule. Ye' je' wā isuule. Ye' ichōpa tō ye' kē wā ie' suule, e'ma ye' kachō suluē wēs a' es. Mokī ye' wā isuule. Ie' ttē iutekeyō.

⁵⁶ Abraham dōr a' yē bak ká iaiaē e' tō ye' datse, e' kēwō sueraē, e' kuēkī ie' ttsē'ne buaē. Ie' tō isū' tā e' tō ie' ttsēō' buaē.

⁵⁷ Ie'pa tō ie' a' iché:

—Kam be' kī duas dō dabom skeyōk (50), etä ¿wēs be' ichēmi tō be' wā Abraham suule?

⁵⁸ Jesús tō ie'pa iutē:

—Mokī ye' tō a' a' iché tō ye' tso'tke Abraham bak ká iaiaē e' yōkī kewe.

⁵⁹ Etä ie'pa tō ák klō'wē taiē Jesús toie. Erē Jesús e' blēwā ie'pa shuā e' yéttsā Skēkōl wē a.

9

Jesús tō s'kune ekōl wōbla kē wawēr e' bua'wēne

¹ Jesús shkōrami e' tō wēm kune' wōbla kē wawēr ese suē ekōl.

² Etä ittōkatapa tō ie' a' ichaké:

—A S'wōbla'ukwak, ¿yi tō i' sulu wamblē', e' nuī kuēkī wēm i' kune' wōbla kē wawēr, ie' wāk ö iyē ö imi?

³ Ie' tō ie'pa iutē:

—Kē idōr tō ie' ö iyē ö imi tō i' sulu wamblē' e' nuī kuēkī. Ie' kune' es as Skēkōl diché taiē e' wawēr kī.

⁴ Yi tō ye' patkē', e' kanē kawōtā wē se' tō kawō tā'ia se' a' e' dalewa. E' dōr wēs se' kaneblō ñiwe es. Se' blēnewā etä kē se' a' i' kaneoneia. E' dōr wēs katuine s'kī es, kē se' a' kaneblēnukīa.

⁵ Ye' tso'ia ká i' kī, e' dalewa ye' dōr wēs ká olo es sulitane er ñi'woie.

⁶ Ie' tō iché one tā ie' wirituē iyōk kī, e' wa ie' tō dōchka yuē. Tā wēm kē wōbla wawēr e' wōbla kī dōchka e' tiētō.

⁷ Tā ichéitō ie' a:

—Be' yú wōskuōk di'dape kiē Siloé eē. (Siloé e' wā kiane chē: “patkēule”).

Wēm wōbla kē wawēr e' mīā tā iwōskuē tā iwōbla wawēnene buaē tā imīa iu a.

⁸ Pē' serke ie' o'mik ena pē' wā ie' suule inukōl kak kiōk e'pa ñi chaké:

—¿Wēm wī kē dōr wēm e' tkōkeser inukōl kak kiōk e'?

⁹ Welepa tō iché:

—Tō, ie' idir.

Erë welepa skà tō iché:

—Au, kě dōr ie' erë ie' sù idir.

Erë ie' wák tō iché:

—Tō, ye' je' idir.

¹⁰ Eta ie'pa tō ie' a ichaké:

—¿Wes i' ta be' wōbla wawēnene?

¹¹ Ie' tō ie'pa iuté:

—Wēm kiē Jesús e' tō dōchka yué, e' tiéitō ye' wōbla kī tā ichéitō ña: 'Be' yú wōskuök di'dape kiē Siloé e' a.' Eta ye' mīa wōskuée tā ye' wōbla wawēnene.

¹² Eta ie'pa tō ie' a ichaké:

—¿Wé wēm e'?

Ie' tō ie'pa iuté:

—Kě ye' wā ijcher.

Wēm wōbla buanene e' kī chaké taiē fariseowakpa tō

¹³⁻¹⁴ Mik Jesús tō dōchka yué ena wēm wōbla kě wawēr e' bua'wēneitō, e' kēwō dōr eno diwō. E' kuēkī wēm buanene e' tsémirakitō fariseowakpa ska'.

¹⁵ E'pa tō ie' a ichaké:

—¿Wes be' wōbla buanene?

Ie' tō ie'pa iuté:

—Wēm ekōl tō dōchka tié ye' wōbla kī tā ye' wōskuée tā ye' wōbla buanene.

¹⁶ Ie'pa welepa tō iché:

—Wēm wé tō e' wé e' kě wā eno diwō dalöiene, e' kuēkī e' wák kě patkēne Skēkōl wā.

Erë welepa skà tō iché:

—Ie' chōpa pē' sulusi, e'ma ¿wes i' kě or yi a ese ormi ie' a?

Es ie'pa ttē chilineka.

¹⁷ Ie'pa tō iskà chakéne wēm buanene e' a:

—Ie' tō be' wōbla bua'wéne, ¿ima e' wák bikeitsē be' tō?

Ie' tō ie'pa iuté:

—Ye' a tā ie' dōr Skēkōl ttekōl.

¹⁸ Erë ie'pa kě éna iklō'wak tō ie' bak wōbla kě wawēr tā iwasuēitō. E' kuēkī ie'pa tō imi ena iyē tsuk patké

¹⁹ tā ie'pa a ichaké:

—¿Wēm i' dōr a' alà? A' iché tō ie' kune' wōbla kě wawēr, e' tā ¿wes i' ñe tā iwōbla wasuēitō?

²⁰ Iyē ena imi tō iché ie'pa a:

—Sa' wā ijcher buaē tō ie' dōr sa' alà. Ñies sa' wā ijcher tō ikune wōbla kě wawēr.

²¹ Erë wes i' ñe tā ie' wōbla buanene e' kě ijcher sa' wā. Ñies kě sa' wā ijcher yi tō ie' wōbla bua'wéne. E' chakō ie' wák a. Ie' detke kēchke. ¡Ie' wák tō ichēmi a' a!

²² Iyē ena imi e'pa suane judiowak wōkirpa yōkī, e' kuēkī ie'pa tō iché es. Judiowak wōkirpa tō iyē'bak ñi a tō wépa iklō'wé tō Jesús dōr wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', e' tā esepa yekelur ie'pa tō ie'pa ñi dapa'wō wé a, kě kiēwāia yēs.

²³ E' kuēkī iyē ena imi tō iché: "Ie' detke kēchke. Ie' wák tō ichēmi a' a."

²⁴ Eta ie'pa tō wēm buanene, e' skà kiēne tā ie' a ichaké:

—Be' ttō mokiē Skēkōl wōrkī. Sa' wā ijcher tō wēm tō be' bua'wéne, e' dōr pē' sulusi.

²⁵ Wëm tō iūtē:

—Kē ye' wā ijcher tō wëm e' dör pē' sulusi ō au. Erē ye' wā ijcher buaē tō ye' bak wōbla kē wawēr, erē i' ñe tā ye' tō iwasuē. E' ē jcher ye' wā.

²⁶ Ie'pa tō iskà chakéne ie' a:

—¿Wes be' wéitō? ¿Wes ie' tō be' wōbla bua'wéne?

²⁷ Ie' tō ie'pa iūtē:

—E' chétkeyō a' a, erē a' kē éna itt sak. ¿Ie a' kī ikiane tō ye' tō iskà chē? Wēsua ñies a' e' yuak ie' kléie.

²⁸ Ie'pa tō ie' ché suluē tā ichérakitō iā:

—Be' dör wëm e' ttökata, erē sa' dör Moisés ttökatapa.

²⁹ Sa' wā ijcher tō Skëköl ut Moisés tā, erē wëm e', kē jcher sa' wā wé ie' datse.

³⁰ Ie' tō ie'pa iūtē:

—¿I ché a' tō, e' tō ye' wökrawéwā! Ie' tō ye' wōbla bua'wéne tā ¿wes a' kē wā ijcher wé ie' datse?

³¹ Se' wā ijcher tō pē' sulusipa ttō kē iūteta' Skëköl tō. Erē wépa tō Skëköl dalóieke ena iserke wes ie' kī ikiane es esepa ē ttō iuteke ie' tō.

³² Ká i' tsá yōne e'tami kē yi wā ittseule tō se' kune wōbla kē wawēr esepa wōbla buartā'ne.

³³ Ie' kē patköpa Skëköl tō, e'ma kē i' orpa ie' a.

³⁴ Ie'pa tō iūtē:

—Be' kune', be' talane i' sulu ē a. ¿Wes be' kësik deka sa' wōbla'uk?

Etā ie'pa tō itrē'wëshkar.

Wëm wōbla buanene e' erblé Jesús mik

³⁵ Jesús ittse tō wëm wōbla buanene e' trē'wëshkar ie'pa tō Skëköl wé a. Mik ie' tō ikué tā ie' a ichakéitō:

—¿Be' erblé S'ditsó Alà mik?

³⁶ Ie' tō iūtē:

—A kéképa, ichō ña yi idir as ye' erblō imik.

³⁷ Jesús tō iūtē:

—Be' wā isuulebak; e' dör ye' tso' ttök be' tā e'.

³⁸ Etā ie' e' tkéwā kuchē kī idalóioök tā iché iā:

—A Skéképa, be' mik ye' erblé.

³⁹ E' ukuókī tā Jesús tō iché:

—Ye' dē'bitū ká i' a s'shulök as wépa dör wes s'wōbla kē wawēr es esepa wōbla wawēr. Ñies ye' dē'bitū wépa e' chō tō iwōbla wawēr buaē esepa mukat wes iwōbla kē wawēr es.

⁴⁰ Mik fariseowakpa welepa tso' ie' ska', e'pa tō ttē e' ttsé, etā ichérakitō iā:

—¿Ima be' sa' bikeitsé? ¿Sa' dör wes s'wōbla kē wawēr es?

⁴¹ Ie' tō ie'pa iūtē:

—A' mú wōbla kē wawēr, e'ma i' sulu nuí kē ku' a' kī. Erē a' tō icheke tō a' wōbla wawēr, e' kuekī a' kī i' sulu nuí tso'ia.

10

Obeja kkō'nukwak e' tté

¹ Etā Jesús tō iché: “Mokī ye' a' a iché tō obeja ekiblōkwakpa, esepa kē shkōtā'wā wé obeja tso' wōtēule, e' wékkō chōkle a. E' skéie ie'pa shkōkewā bānet. Esepa dör akblōkwakpa.

² Erē wé shkōkewā obeja wékkō chōkle a, ese dör obeja kkō'nukwak chōkle.

³ Obeja wékkö kkö'nukwak, ese tö obeja wékkö kköppeeke obeja kkö'nukwak a ɬa e' tö iobeja kiekie ikië wa etö etö. Obeja tö ie' ttö ttséwä buaë, ɬa ie' tö iyekelur wé itso' rak wötëule ee.

⁴ Obeja tö ie' ttö ttséwä buaë, e' kuëkɪ mik ie' tö iyélur sɛraa, eɬa imi'kerak ie' itöki.

⁵ Yi kë süule ie'pa wä, ese kë tōie ie'pa tö. Ie'pa kë wä ese ttö ttsëule, e' kuëkɪ ie'pa ponekã iyöki."

⁶ Ttë e' pakë Jesús tö judiowak a, erë ie'pa kë éna iwà әне.

Jesús dör wës obeja kkö'nukwak buaë es

⁷ Ie' tö iskà ché ie'pa a: "Mokɪ ye' tö a' a iché tö ye' wák dör wës obeja wötëule ese wékkö es.

⁸ Pë' dë'bitu ye' yökɪ kewe s'wöbla'uk kache ttë wa, esepa dör wës obeja ekiblökwapka es, ie'pa dör pë' suluë. Erë wépa dör wës ye' obeja es, esepa kë wä ie'pa ttö ttsëne.

⁹ Ye' dör wës obeja wékkö es, wépa shkökewä ye' wa, esepa tsatkërdaë. Ie'pa dōraë wës obeja shkökewä dökettsane chkök kkö'naule buaë ese es.

¹⁰ "Obeja ekiblökwapka datse iekiblök ena ittökulur ie'ukwa, e' ë wamblök esepa datse. Erë ye' dë'bitu kã i' a sene bua'ie muk a' a, e' dör sene michoë chökle.

¹¹ Ye' dör wës obeja kkö'nukwak buaë es, e' e' murattsä ttëwä iobeja tsatkoie.

¹² Erë wé kanëblöke inuköl dalërmik, ese kë dör ikkō'nukwak chökle. Ie' kë dör obeja wák, e' kuëkɪ mik chichi kañiru datse, eɬa ie' tö obeja méat ɬa itkashkar ɬa chichi kañiru tö obeja ttëwä ɬa imalepa ponekã.

¹³ Wëm e' kë tkine obeja kɪ. Ie' tkirke inuköl ë kɪ, e' kuëkɪ itkashkar.

¹⁴⁻¹⁵ "Ye' wák dör wës obeja kkö'nukwak buaë es. Ye' Yë wä ye' süule buaë, es ñies ye' wä ie' süule. Wépa dör ye' icha e'pa dör wës ye' obeja es, ie'pa süule ye' wä buaë, ñies ie'pa wä ye' süule. Ye' e' murattsä ttëwä ie'pa tsatkoie.

¹⁶ Ñies ye' wä ye' icha skä tso' bānet, esepa dör ye' obejapa ñies, erë ie'pa kë dör a' ditsëwö. Ie'pa dōraë ye' wä ye' ska' ɬa ie'pa tö ye' ttö iuteraë ɬa iërdawarak ye' icha tso' ie' e'pa ɬa ñita echka ëme. Ye' ë dōraë ie'pa kōs e' kkō'nukwakie.

¹⁷ "Ye' e' murattsä ttëwä e' shkërdakane, e' kuëkɪ ye' Yë éna ye' dalër taië.

¹⁸ Kë yi a ye' duökwa. Ye' e' murattsä ttëwä ye' wák er wa. Ye' a kawö mène e' mottsä ttëwä ena shkenokane wës ye' Yë tö ye' patké' iwä uk es."

¹⁹ Mik judiowak tö ttë e' ttsé, eɬa ie'pa ttë chiliwékane.

²⁰ Ie'pa kibiiepa tö icheke:

—Ie' dör aliie! Ie' a aknama tso'! ¿Iie a' tö ittö ttseke?

²¹ Erë imalepa tö icheke:

—Yi a aknama tso', ese kë ttö es! Aknama kë a s'wöbla buanukne.

Judiowak kë erblëne Jesús mik e'pa tö iwatëttsa

²² Tskiri këwö de, eɬa Jerusalén wakpa tso' Skëköl wé batse'one kã iaiäë, e' këwö tkö'uk.

²³ E' shuä Jesús shkōdur Skëköl wé üle kië Salomón üle e' a.

²⁴ Eɬa judiowak kë erblëne Jesús mik, esepa iënewä ie' pamik taië ɬa ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Kōs sa' tö be' ttë panemirō? Iwä chō sa' a yësyësë tö be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blüie e' ö kë be' dör e'.

²⁵ Ie' tö ie'pa iutë:

—Ye' tö ichétke a' a, erë a' kë erblëne ye' mik. Ì kë or yi a ese wéyö ye' Yë ttö wa. E' tö ikkaché buaë sulitane a tö yi dör ye'.

²⁶ Erë a' kě dör ye' obeja, e' kuęki a' kě ęrbłöku' ye' mik.

²⁷ Ye' obeja tö ye' ttö ttseke. Ye' wä ie'pa sşule buaë ena ie'pa datşę ye' itöki.

²⁸ Şene michoë mekeyö ie'pa a' ęa ie'pa kě duöpawä aishkuö ęa. Ie'pa kě yęrpattsaięa yi a' ye' ulä a.

²⁹ Ye' Yë tö ie'pa me' ye' a' e' dör iyi ulitane tsąęa. E' kuęki kě yi a' ie'pa yęrpattsä ie' ulä a.

³⁰ Ie' ena ye', sa' dör eköl ę.

³¹ Eta judiowak kě ęrbłene Jesús mik, e'pa tö ák skä klö'wéne taię ie' toie.

³² Ie' tö ie'pa a' iché:

—Ye' Yë batamik iyi buaë wé ye' tö taię a' wörki ęe' wé kuęki a' ki ye' kiane ttewä ák wa?

³³ Ie'pa tö iiutę:

—Sa' kě éna be' ttakwä iyi buaë wé be' tö ese kuęki. Sa' éna be' ttakwä be' tö Skéköl ché suluë e' kuęki. Be' dör s'ditsö ę, erë be' ę' chö tö be' dör Skéköl.

³⁴⁻³⁶ Ie' iiutę:

—ęWes a' tö ye' kcateke ttę e' ki? ęA' kě éna iane tö ká iaię Skéköl tö iyę' a' şulökwakpa bak e'pa a: “a' dör kékölpa”?* Ttę e' tso' kitule Skéköl yękkuö ki. Se' wä ijcher tö yękkuö e' dör mokı kękraë. Ie'pa wépa a' Skéköl tö ittę me'bak s'shulök, esepa ki' ie' tö kékölpa, e' yita ye' kirmi buaë ie' alä. E' wä dör tö ie' wák tö ye' klög ęa ye' patkë'bituitö ká i' a. ęWes a' ichęmi tö ye' tö ie' ché suluë mik ye' iché tö ye' dör ie' alä eta?

³⁷ İ kiane ye' Yë ki tö ye' tö iwę, e' mú kě uk ye' ku', e'ma kě a' ęrbłök ye' mik.

³⁸ A' kě ęrbłöku' ye' mik, erë i wękeyö, e' mik a' ęrbłö as a' wä ijcher mokı tö ye' Yë ena ye' sa' dör eköl ę.

³⁹ Judiowak tö Jesús skä ma'wé klö'wewä, erë ie' tkashkar ie'pa yöki.

⁴⁰ E' ukuöki ęa Jesús mięne Jordán wışet wé Juan bak s'wöskuök eę. Eę ie' e' tsęat.

⁴¹ Taię pę de ie' ska' ęa ichekerakitö:

—Juan kě wä, i kę qř yi a' ese ęne, erë węm i' paka' Juan tö kęs e' dör mokı.

⁴² Eta taię pę' tso' ká e' a, e'pa ęrbłé Jesús mik.

11

Lázaro blęnewä

¹ Węm tso' eköl duöke kię Lázaro şerke Betania. Eę María ena iël kię Marta e'pa şerke.

² María e' dör Lázaro kutä tö Skékępa Jesús klö ki kiö masmas tę'kă ęa ipasio'waitö itsakö wa e'.

³ Ie' ena Marta e'pa tö Jesús a' ichök patkë:

—A Skékępa, Lázaro dalër taię be' éna, e' duöke.

⁴ Mik Jesús tö ittşę ęa ichęitö:

—Duę e' kě e' alöpakă iki da'a. E' dör buaë Skéköl olo kkachoie, ñies ye' dör ie' Alä e' olo kkachoie.

⁵ Marta ena iël ena Lázaro, e'pa dalër taię Jesús éna.

⁶ Erë mik ie' ittşę tö Lázaro duöke, eta ie' kě mįne iska'. Ie' e' tsęatię dö kă böt wę itso' eę.

⁷ E' ukuöki ęa ie' iché ittökatapa a:

—Mishkane Judea.

⁸ Ie'pa tö iché ie' a:

* 10:34-36 kékölpa: Si'kuaie ttę e' dör dişes.

—A S'wöbla'ukwak, i' kukuie se' dë'rö eë, tã judiowak kî be' kiane ttëwã ák wa. ¿Wes eë be' shkakne?

⁹ Ie' tō ie'pa a iché:

—Kë a' tkinuk e' kî. Kam ye' kéwö dōka, e' kuekî kē i tkōpa ye' tã. E' dör wes ttë i' tō iché es: Ká ñiwe a diwö tso' dōka dabom eyök kî böt (12). Ñiwe tã ká olo buaë, e' kuekî se' shköke ñiwe, e' tã kē se' klastkërpawã.

¹⁰ Erë s'shköke ká ttsetse a, e' tã se' klastkërdaë. Ye' tso'ia shkök wes s'shköke ñiwe es, e' kuekî kē i tkōpa ye' tã.

¹¹ E' ukuökî tã ie' tō ichéne:

—Se' yami Lázaro kapowã, erë ye' mi'ke ishke'ukkane.

¹² Eta ittökåtapa tō iché ie' a:

—A Skëkëpa, ie' kapowã, e' tã ibuarminë.

¹³ Ie' tō Lázaro blënewã e' ché ie'pa a es. Erë ittökåtapa tō ibikeitsé tō ë ikapowã.

¹⁴ E' kuekî ie' tō ie'pa a iché yësyësë:

—Lázaro blënewã.

¹⁵ Erë a' kuekî ye' ttsë'ne buaë tō ye' kē ku' eë as a' erblö ye' mik. Mishka isauk.

¹⁶ Eta Tomás (e' kië ñies Dídimo) e' tō iché imalepa a:

—Mishka as se' ttöwã ie'pa tã Jesús tã.

Jesús dör s'duulewã ese shke'ukkane wak.

¹⁷ Mik Jesús demi Betania, eta Lázaro nu wötënewã, e' kî ká de tkël.

¹⁸ Betania ate tsinet Jerusalén o' mik kilómetro mañat ekkë.

¹⁹ Marta ena María akë blënewã, e' kuekî taië judiowak dë'bitü ie'pa pablök.

²⁰ Mik Marta wã ijchenewã tō Jesús dökette tã imía ññaletsuk, erë María ate u a.

²¹ Ie' tō iché Jesús a:

—A Skëkëpa, be' chōpa tkër íe, e' ma ye' akë kē blënewã.

²² Ie' blënewatke, erë ye' wã ijcher tō i kié be' tō Skëköl a, e' meraëitō be' a.

²³ Ie' tō ie' a iché:

—Be' akë blënewã e' shkerdakane.

²⁴ Marta tō iché ia:

—Ye' wã ijcher tō ie' shkerdakane aishkuö tã mik ká i' erkewatke eta.

²⁵ Jesús tō iché ie' a:

—Ye' dör s'duulewã e' shke'ukkane wak. Ye' dör sene michoë e' mukwak. Yi erblé ye' mik erë iblënewatke, erë ishkerdakane tã iser michoë.

²⁶ Yi serke ye' mik erblöke ye' mik, ese kē duöpawã aishkuö tã. ¿E' klö'wé be' tō?

²⁷ Marta tō iüté:

—A Skëkëpa, iklö'wëyö. Ye' tō iklö'wé tō be' dör Skëköl Alà, be' dör wë pairine'bitü idi' wa s'blúie cheke ká iaiaë tō idatse ká i' kî e'.

Jesús íe wë Lázaro nu blëne eë

²⁸ Marta tō ttë e' ché one, tã imía iël María kiök, tã iché ie' kukuö a:

—S'wöbla'ukwak detke. Ie' tō be' kié.

²⁹ Mik e' ttsé María tō, eta bet ie' e' kékã mía Jesús sauk.

³⁰ Jesús tso'ia wë ie' ttë Marta tã eë. Kam ie' dōwã wë ie'pa serke eë.

³¹ Mik wëpa tso' María u a ipablök, e'pa tō isué tō ie' e' kékã mía bet, eta ie'pa mía itöki. Ie'pa ibikeitsé tō ie' mía iuk idëütō nu blëne eë.

³² Mik María demi Jesús ska', eta ie' e' tkéwã kuchë kî iklö ska' tã ichéitō ie' a:

—A Skëkëpa, be' chõpa tkër ië, e'ma ye' akë kë blënewa.

³³ Mik Jesüs tō isuë tō Mariá iuke ena wépa debitu ie' tã e'pa iukeñak, etã e' tō ie' chkwëwëwã tajë shute.

³⁴ Ie' tō ie'pa a ichakë:

—¿Wé a' tō inú blë'wã?

Ie'pa tō iüté:

—A Skëkëpa, be' shkõ isaük.

³⁵ Etã Jesüs ië.

³⁶ Ie'pa tō iché:

—Isaü. Ie' éna Lázaro dalër tajë.

³⁷ Erë ie'pa welepa tō iché:

—Ie' tō wëm wöbla kë wawër, e' buaq'ne tã ¿i kuekï ie' kë wã ì one as Lázaro kë blërwa?

Jesüs tō Lázaro shkë'wëkane

³⁸ Etã Jesüs skã erianekã tã idemi wë Lázaro nu blëne eë. E' dör ákuk bërie. Ák bërie bastkër, e' wa ákuk wötëulewã.

³⁹ Jesüs tō iché:

—Ák bastkër ákuk kkõ mik, e' skötttsã bánet.

Marta dör dëütö kutã e' tō iché:

—A Skëkëpa, kã detke tkël inú kï, e' kuekï suluë inú alanewatke.

⁴⁰ Ie' tō iüté:

—Ye' tō be' a ichétke tō be' erblé ye' mik, e' tã mokï be' tō Skëköl olo tajë e' sueraë.

⁴¹ Etã ie'pa tō ák skëy bánet tã Jesüs wökëkã kã jaì a tã ichéitö:

—A yëwö, ì kiëyö be' a e' ttsëbö. E' kuekï wëstela chekeyö be' a.

⁴² Ye' wã ijcher tō kekraë ì kiekeyö be' a, e' tsekebö. Erë ikiëyö be' a pë' tso' tajë ië, e'pa kukua as ie'pa tō iklö'ü tō mokï be' ye' patkë'.

⁴³ E' chéitö one tã ie' iché aneule:

—A Lázaro, ¡be' e' yötttsã seë!

⁴⁴ Etã Lázaro blënewã e' dettsã ttsë'ka. Ie' ulã, ie' klö parratulewã datsi'tak wa. Ñies iwö parratulewã datsi'tak wa. Jesüs tō iché iarak:

—Iparratulewã datsi'tak wa, e' wötsöö as imi'a.

Judiowak tō Jesüs ileritsé klö'wëwã

(Mateo 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

⁴⁵ Judiowak dë'bitu Mariá wapiöuk, e'pa tō ì wë Jesüs tō e' suë, e' kuekï ie'pa tajë erblé ie' mik.

⁴⁶ Erë ie'pa welepa mía, ì wëitö, e' chök fariseowakpa a.

⁴⁷ Etã fariseowakpa ena sacerdotepa wökirpa, e'pa tō judiowak wökirpa kië tã iñi dapa'wëkã tã ichérakitö ñi a:

—¿Wes se' tō Jesüs wëmi? Ì kë or yi a ese wëkeitö tajë.

⁴⁸ Se' tō ie' méat es, e' tã sulitane erblöraë ie' mik tã itkërdakã se' blúie. E' mú ttsé Roma wökirpa tō, e'ma ie'pa bituraë tã Skëköl wë tskerawarakitö, ñies se' judiowak ewerawarakitö.

⁴⁹ Erë ie'pa shuã wëm tso' eköl kië Caifás, e' dör sacerdote kibi duas e' wa. Ie' tō iché ie'pa a:

—A' kë wã ì jcher yës.

⁵⁰ Ttsëskua a' kë éna iane tō wëm eköl ë duöwã se' judiowak skéie, e' dör bua'ie se' qos erwa e' skéie.

⁵¹ Erë e' kě yëne Caifás wā iwák er wa. Ie' dör sacerdote kibi duas e' wa, e' kuëkj Skëköi tō ie' kě ichök es ittekölie. Ie' tō iché Skëköi ttekölie tō Jesús tterawā judiowak ulitane skéie.

⁵² Kě idör judiowak ē skéie, ñies itterawā Skëköi ala'r ulitane serke ká wa'ñe e'pa skéie as ie'pa dō judiowak tā ñita wēs wakpa etōkicha ē es.

⁵³ E' diwō tā judiowak wōkirpa tō kawō mé ñi a Jesús ttowā.

⁵⁴ E' kuëkj ie' kě shkōiā sulitane wōshā judiowak shuā. Ie' e' yéttsa mía ká kië Efraín ee. Ká e' atē ká sir poë wé kě yi serku' ese ska' tsinet. Eē ie' e' tséat ittōkatapa tā.

⁵⁵ Judiowak Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō dōkewatke tsinet tkō'wē. Judiowak serke bánet e'pa taijē dōkemitke Jerusalén e' batse'ukne ikawō tkō'uke e' yōki wēs ie'pa wōblar es.

⁵⁶ Ie'pa tso'ie Jesús yulök. Ie'pa ñi chakökerak Skëköi wé a:

—¿Ima a' tō iché, Jesús dōmi kawō tkō'uk ö kě idōpa?

⁵⁷ Fariseowakpa ena sacerdotepa wōkirpa, e'pa tō iché sulitane a tō yi wā ijcher tō wé Jesús tso', e' tā ibiyō chō sa' a iklö'wōwā.

12

Alaköl eköl tō kiō masmas téka Jesús klō kī

¹ Kawō kianeia teröl Judiowak Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'woie tā Jesús mía Betania wé Lázaro serke ee. Lázaro du'wā e' shkeo'kane ie' tō e' ska' ie' mía.

² Eē ie'pa ulérak, chkérak buaē Jesús kīkoka. Marta tso' iwatiök. Lázaro tkēr ie'pa shuā mesa kī chkök Jesús tā.

³ Eta María wā kiō masmas kië nardo chökke tuë darërë, ese debitu litro shaböts, e' téitō Jesús klō kī. E' ukuöki tā ipasiwéwaitō itsakō wa. Kiō e' tō úshu qos alappowéka buaē jamamaë.

⁴ Eta Jesús ttōkata eköl kië Judas Iscariote tō iwōmekettsa e' tō iché:

⁵ —Kiō masmas se tuë kanë duas ek ské ekkë. ¿I kuëkj kě iwatonettsa s'siarëpa kimoie?

⁶ Erë e' kě yëne ie' wā, ie' éna s'siarpā dalër taijē e' kuëkj. Ie' dör akblökwak, e' kuëkj ie' tō iché es. Ie' dör Jesús ttōkatapa inuköl blökwak, e' kak ekibleke ie' tō iwák a.

⁷ Jesús tō iché ia:

—Imuat. Kiō e' bleke tē se' nu kī, erë ité ie' tō ye' kī kam ye' ttōwā e' yōki.

⁸ S'siarëpa tso' kēkraë a' shuā as a' tō ikimū, erë ye' kě ku' kēkraë a' tā.

Sacerdotepa wōkirpa kī Lázaro kiane ttēwā

⁹ Taijē judiowak wā ijchenewā tō Jesús tso' Betania tā imíyal ee, kě dör Jesús ē sauk. Ñies ie'pa kī Lázaro shkeo'kaneitō e' kiane suë.

¹⁰⁻¹¹ Lázaro batamik taijē ie'pa erblé Jesús mik, tā sacerdotepa wōkirpa ttē kě iutēia ie'pa tō. E' kuëkj sacerdotepa wōkirpa tō ibikeitsétke Lázaro ttowā ñies.

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)

¹² Taijē pē' de Jerusalén Judiowak Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'uk. Bule es tā ie'pa wā ijchenewā tō Jesús datse ñies Jerusalén.

¹³ E' kuëkj ie'pa sī kō télor tsémi shuélor ie' datse e' ñalé kī idalōioie tā imíyal iñaletsuk. Ie'pa tō iché aueule:

—¡Skëköl k̄ikōkasō! ¡Ayëcha buaë se' Israel aleripa blú datse Skëköl ttō wa e'!

¹⁴ Eta Jesús tō burro pupula kué etō, e' k̄i ie' e' tkéka wës ikitule Skëköl yëkkuō k̄i es, e' tō ichè:

¹⁵ A Sión wakpa, kē a' suanuk.

Isaú, a' blú datse

e' tkëuleka burro pupula k̄i.†

Es Skëköl yëkkuō tō ichè.

¹⁶ Ima Jesús ttē tso' kitule Skëköl yëkkuō k̄i e' wà tka ie' ta. Erë e' kēwō ska' ta ie' ttōkatapa kē éna iwà ane tō Skëköl yëkkuō kitule k̄a iaiaë e' tō Jesús ttē pakeke. Erë ie' m̄ikane k̄a jai a' olo ta' taijē, e' ukuōk̄i ta ie'pa éna iwà ane tō i kos wé pē' tō ie' ta, e' tso'tke kitule Skëköl yëkkuō k̄i.

¹⁷ Wēpa tso' mik Jesús tō Lázaro shkēo'kane eta, e'pa tō ttē e' pakeke imalepa a.

¹⁸ E' kuek̄i pē' wà taijē ttē e' jchenewa, e' kuek̄i im̄iyal Jesús ñaletsuk.

¹⁹ Erë fariseowakpa tō iché ñi a:

—¡Isaú, sulitane m̄'ke Jesús ē itōk̄i! ¡Se' tsaiëne buaë!

Griegowak welepa tō Jesús yulē

²⁰ Pē' m̄ine Jerusalén Judiowak Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'uk, e' shua griegowak welepa tso'ñak.

²¹ Griegowak e'pa debitū Felipe ska'. Felipe dör k̄a kiē Betsaida e' wak. K̄a e' atē Galilea. Ie'pa kköché taijē:

—A kēkēpa Felipe, sa' k̄i Jesús kiane suē.

²² Eta Felipe m̄ia ichök Andrés a ta ie'pa bōl m̄iyal ichök Jesús a.

²³ Jesús tō iché ie'pa a:

—Ye' dör S'ditsō Alà, e' olo taijē e' kkayërkette.

²⁴ Mok̄i ye' tō a' a iché tō iyiwō etkla kē tkēnewa íyök a, e' ta iatdaë ekōrla, kē wō ta'. Erë iyiwō etkla tkēnewa íyök a, ese shölōne ta iwōdalō duowa, e' ta itskine wōrdaë taijē.

²⁵ Wé e' dalër taijē kē duakwa, ese weirdaë aishkuō ta. Erë wé e' mettsa ttēwa k̄a i' a, ese tsatkērdaë ser m̄ichoë.

²⁶ Yi kaneblak ye' a, ese kawōta shkōk ye' ta; wé ye' tso' eë ye' kanè mēsopa tso' ñies. Yi kaneblōke ye' a, ese k̄ikerak̄a ye' Yē tō.

Jesús ttekewatke, e' ché ie' tō

²⁷ “Ye' ittse i' ta, taijē ye' eriane. ¿I chēm̄iyō? ¿Yō ichēm̄i ye' Yē a: ‘A yēwō, ye' tsatkōō i' tkōketke ye' ta e' yōk̄i’? Au, e' kē chepayō. ¡Ye' wák e' dē'bitū ttēwa!

²⁸ A yēwō, be' olo taijē e' kkachō as be' k̄ikarka.”

Eta k̄a jai a ttō tsēne e' tō iché: “Ye' olo taijē e' kkachétkeyō be' k̄i, ta isk̄a kkacheraneyō.”

²⁹ Pē' tso' ittsōk eë, e'pa tō iché tō alá blane, erë welepa tō iché:

—Skëköl biyōchōkwak wele ttē ie' ta.

³⁰ Jesús tō iché ie'pa a:

—Ttō tse a' tō, e' kē dör ye' a, e' dör a' k̄imoie.

³¹ K̄a i' wakpa shulē kēwō detke. Bē dör k̄a i' wakpa wōkir, e' uyardatts̄a i' ta.

³² Mik ye' wōtēnewa krus mik e' tkēnek̄a, eta ye' wà sulitane bituraë ye' ska'.

³³ Es ie' tō wës itterawa e' ché.

* **12:13** Salmo 118.25 † **12:15** Zacarías 9.9

³⁴ Pë' tō iūtē:

—Se' wā ijcher tō Skēkōl yēkkuō kī ikitule tō wē pairine'bitū idi' wa s'blūie e' ser michoē. ¿Wes be' tō ichē tō S'ditsō Alā, e' kawōtā tkēkā krus mik? S'ditsō Alā ¿e' dōr yi?

³⁵ Jesús tō ichē ie'pa a:

—Yi shkōke stui a, ese kē wā ijcher wē imīrō. Ye' dōr wes kā olo es, erē ye' tso'ia a' shuā ekuōlō ē. E' kuēkī a' shkō ye' olo a as kē stui tō a' kūwā.

³⁶ Ye' dōr wes kā olo es, e' tso'ia a' shuā. Ye' mik a' erblō as a' dō ye' ichaie.

E' chē one Jesús tō tā imīa e' blēwā ie'pa yōkī.

Ī kuēkī judiowak kē erblō Jesús mik

³⁷ Ī kē ɔr yi a ese wē Jesús tō tajē judiowak wōrkī, erē ie'pa kē erblēne ie' mik.

³⁸ E' kōs wamblēne wes Skēkōl ttekōl Isaías e' tō ikit Skēkōl yēkkuō kī es, e' tō ichē:

“A Skēkōl, ttē paka' sa' tō wēsua kē yi wā iklōne.

Be' dichē tajē e' kkayē' be' tō ie'pa a, erē ie'pa kē wā sa' ttō iūtēne.”[‡]

³⁹ Es ie'pa kē a Skēkōl ttē klōr. Nīes Isaías ikitāt tō ĩ kuēkī ie'pa kē wā Skēkōl ttē klōne. E' tō ichē:

⁴⁰ “Ie'pa er darērēē, kē éna Skēkōl ttē klō'wak yēs.

E' kuēkī ie'pa wōa Skēkōl tō kā chōwēwa.

Ie' tō ie'pa méat wes s'wōbla kē wawēr es.

Ie' tō ie'pa er darē'wēwā as ie'pa kē éna iwā ar.

Skēkōl tō ichē tō ye' tō iwē es

as ie'pa kē er mane'ū ye' a tā ie'pa bua'wēneyō.”[§]

⁴¹ Isaías tō Jesús olo tajē e' su' ena ie' tō Jesús cheke, e' kuēkī ie' tō ichē es.

⁴² Erē tajē judiowak wōkirpa erblē Jesús mik. Erē ie'pa suane fariseowakpa yōkī, e' kuēkī kē ie'pa ichēkā sulitane kukua. Ie'pa kē kī ikiane tō fariseowakpa tō ie'pa trē'wēshkar ie'pa ñi dapa'wō wē a.

⁴³ S'ditsō tō ie'pa kīkekekā e' wa ie'pa wōbatsō bua'ie, Skēkōl tō ie'pa kīkekekā e' skēie.

Ī chē Jesús tō e' wa se' kichatērdāē

⁴⁴ Jesús tō ichē āneule: “Wēpa erblē ye' mik, esepa kē erblēne ye' ē mik. Ie'pa erblē ye' Yē tō ye' patkē' e' mik nīes.

⁴⁵ Wēpa tō ye' suē, esepa tō ye' Yē tō ye' patkē' e' suē nīes.

⁴⁶ Ye' dōr wes kā olo es. Ye' dē'bitū kā i' a as wēpa erblē ye' mik, esepa kē ku'ia wes s'tso' stui a es.

⁴⁷ Wēpa tō ye' ttō ttsē, erē kē iwā iwā iūtēne, esepa kē kichatepa ye' wāk tō. Ye' kē dē'bitū kā i' a s'ditsō kichatōk. Ye' dē'bitū s'ditsō tsatkōk.

⁴⁸ Wēpa tō ye' watekettsā, kē tō ye' ttō dalōiē, esepa kkatōkwak tso'tke, e' tō ie'pa kichaterattsā. Ttē yē'bak ye' tō, e' kē klōne ie'pa wā, e' kuēkī mik kā i' erkewatke, etā ie'pa kichatērdattsā.

⁴⁹ Ye' kē wā ĩ yēule ye' wāk er wa. Ī cheke ye' tō, e' chekeyō wes ye' Yē tō ye' patkē'bitū, e' tō ye' patkē' ichōk es. E' kuēkī ye' ttō dōr mokjē.

⁵⁰ Ye' wā ijcher tō ĩ chē ie' tō e' tō sēne michoē mé. Es ĩ chekeyō, e' chekeyō wes ye' Yē tō ye' kē ichōk es.”

13

Jesús tò ittökatapa klö skué

¹ Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' kéwō dökewatke bule es. Jesús wā ijcher tò ie' tò kâ i' mekeattke tã imichone iyë ska', e' kéwō dewatke. Wëpa dör ie' icha tso' kâ i' a, e'pa dalër kekraë ie' éna. Es ie'pa dalër michoë ie' éna kekraë.

² Jesús ena ittökatapa tso' chkök nañewe. Ie'pa eköl kië Judas, e' dör Simón Iscariote e' alà. Bë tò ie' këtke ibikeitsök Jesús wömüttsa.

³ Erë Jesús wā ijcher tò iyë tò ì qos kéwō mé iulà a. Nies ie' wā ijcher tò ie' dë'bitu Skëköl ska' e' mitkene eë.

⁴ Es ie' e' kékã wé ie'pa tso' chkök ee, tã ipaio kikkë yëttsaitō tã datsi' ukuō e' pasiwoie, ese muéwaitō e' kipa mik.

⁵ E' ukuök tã di' téitō kulë' a tã ie' tò ittökatapa klö skuémi. Datsi' ukuō tso' iwā moule e' kipa mik, e' wa ittökatapa klö pasiwéitō.

⁶ Mik Jesús mi' Simón Pedro klö skuök, etã e' tò ie' a iché:

—A Skëképa, be' dör sa' wöbla'ukwak. ¿Wes e' tò ye' klö skuémi?

⁷ Jesús tò iüté:

—Ì uk ye' tso' e' wà kě әне be' éna i'ñe, erë i' ukuök tã be' éna iwā ardaë.

⁸ Etã Pedro tò iché ie' a:

—Ì kě ye' tò kãwō mepa be' a as be' tò ye' klö skuō!

Jesús tò iüté:

—Ye' kě tò be' klö skuë, e' tã be' kě döpaia ye' ttökataie.

⁹ Simón Pedro tò iché iã:

—A Skëképa, e' dör es e' ma ye' klö skuō. ¡Nies ye' ulà ena ye' wökir e' qos skuō!

¹⁰ Erë Jesús tò iüté:

—Yi kuétke ñiköl pa sunetke maneneë, ese kě kãwõtã kuówëne, iklö ë kiane skuë. A' kibiiëpa tso'tke maneneë, erë eköl dur a' shuã, e' kě dör manene.

¹¹ Ie' wā ijcher tò yi tò iwömekettsa, e' kuëk i' ie' tò iché: “eköl dur a' shuã, e' kě dör manene.”

¹² Jesús tò ittökatapa klö skué one tã ipaio kikkë iékaneitō tã imiã e' tkéserne mesa o'mik tã ichéitō:

—¿Ì wé ye' tò a' a, e' wà әне a' éna?

¹³ A' tò ye' kië S'wöbla'ukwak ö Skëképa, es je' idir, ye' dör e'.

¹⁴ Ye' dör a' wöbla'ukwak, ye' dör a' këképa, erë ye' e' wöéwa dō diöshet a' klö skuök wes kanë méso es. E' yitã a' kě e' wöökwa dō diöshet ñi yök i' ñi kimuk.

¹⁵ Ì wé ye' tò a' wörki, e' wà kkachéyō a' a as a' tò iwakaneu es.

¹⁶ Mok i' ye' tò a' a iché tò kanë mésopa qos, esepa kě dör iwökirpa tsatã. Nies yi patkéule, ese kě dör yi tò ipatké ese tsatã.

¹⁷ Ttë e' wà әне a' éna tã iwawé a' tò es, e' tã ayëcha e' dör buaë a' a.

¹⁸ “Kě ye' ku' a' ulitane chök. Ye' tò a' shukitbak, e' kuëk i' ye' wā ijcher buaë wes a' dör. Erë Skëköl yëkkuō tò iché: ‘wëpa chköke ye' tã, e' isie alë eköl miãne ye' bolökie.’ Ttë e' kãwõtã wà tkök es.

¹⁹ E' ché ye' tò a' a kãm iwà tkō e' yök i'. Es mik iwà tka, etã a' tò iklö'wëraë mok i' tò Skëköl tò ye' patkë'bitu.

²⁰ Mok i' ye' tò a' a iché tò yi tò yi patkekeyō, ese kiekewã er bua' wa, ese tò ye' kiekewã er bua' wa. Nies yi tò ye' kiekewã er bua' wa, ese tò yi tò ye' patkë'bitu e' kiekewã er bua' wa.”

*Jesús tò iché Judas tò ye' wömerattsä
(Mateo 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23)*

²¹ Jesús tò iché one tã ichkenewã tã ichéitö ittökatapa a yësyësë:

—Mokï ye' tò a' a iché tò a' eköl tò ye' wömerattsä.

²² Ittökatapa ñi suékã. Ie'pa kë wã ijcher tò yi chök ie' tso'.

²³ Ie'pa eköl dalër tajë Jesús éna, e' tkër iq'mik tsinet ie'pa chköke e' dalewa.

²⁴ Ie' a Simón Pedro ulã kkaché tò ichakö yi cheke Jesús tò.

²⁵ Ie' kï e' skéwã tsinet Jesús skã tã ichakéitö iã:

—A Skëképa, ¿yi idir?

²⁶ Jesús tò iüté:

—Ye' tò pan takla nuweke udiö a, tã yi a yö imé e' idir.

E' bet tã ie' tò pan takla nuwékã tã iméitö Judas dör Simón Iscariote alã e'

a. ²⁷ Judas tò pan takla ñé tã bet Satanás tkawã ie' er a. Jesús tò iché iã:

—Ì weke be' tò e' ú bet.

²⁸ Erë ie'pa tso' chkök mesa o'mik, e'pa kë éna iane i kueki Jesús tò iché es.

²⁹ Judas dör inuköl blökwak, e' kueki Jesús ttökatapa welepa tò ibikeitsé tò Jesús tò Judas ké ilè tauk ikawö tkö'wëkerakitö e' a ö ilè kadmuk s'siarëpa a.

³⁰ Es Judas tò pan ñé tã imía. Mik imía, etã kã detke nañewe.

Jesús tò ttë dalöiëno pa'ali mé ittökatapa a

³¹ Judas mía e' ukuöki tã Jesús tò iché:

—Ye' dör S'ditsö Alã e'. I'ñe ye' olo wërdaë, ñies Skëköl wák olo wërdaë ye' kï.

³² Skëköl olo wërdaë ye' kï, e' tã ie' wák tò ye' olo kkacheraë sulitane wörki, e' weraëitö bet.

³³ A ala'r, kë ye' serpaia a' tã kã tajë. A' tò ye' yuleraë, erë i yë'bak ye' tò judiowak wökirpa a, e' cheke ye' tò a' a ñies: a' kë döpa wé ye' mi'ke eë.

³⁴ Ye' tò ttë pa'ali meke a' a dalöië, e' dör i': a' ñi dalëritsö. A' kawötã ñi dalëritsök wës ye' tò a' dalëritseke es.

³⁵ A' ñi dalëritsöke es, e' tã sulitane wã ijcherdaë tò a' dör ye' ttökatapa.

Pedro icheraë tò ie' kë wã Jesús suule

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Lucas 22.31-34)

³⁶ Simón Pedro tò ichaké Jesús a:

—A Skëképa, ¿wé be' mi'ke?

Ie' tò iüté:

—Kë be' döpami ye' itökï wé ye' mi'ke eë, erë aishkuö tã be' dömi ye' itökï.

³⁷ Pedro tò iché ie' a:

—A Skëképa, ¿i kueki ye' kë mi'pa be' itökï i' tã? ¡Ye' e' chétke duökwã be' tsatkök!

³⁸ Jesús tò iüté:

—¿Mokï be' e' chétke duökwã ye' tsatkök? Ye' be' a iché yësyësë tò kam dakro ar, e' yökï bö icheraë mañatökicha tò be' kë wã ye' suule.

14

Shkowã Skëköl ska' e' ñalé dör Jesús

¹ E' ukuöki tã Jesús tò iché ittökatapa a:

“Kë a' tkinuk. A' erblö Skëköl mik. Ñies a' erblö ye' mik.

² Ye' yë u blatëule tajë. Ye' mi'ke iwakanéuk kewe a' yökï. E' kë chöpa es, e'ma kë ye' wã iyëne.

³ Ye' mía ʔa mik iwakaneone, eʔa ye' datskene a' tsukmi ʔa a' mi' senuk wé ye' tkēr eē.

⁴ Wé ye' mi'ke e' ñalé suule a' wá buaē.”

⁵ Tomás tō ie' a' ichaké:

—A Skēkēpa, kē sa' wá ijcher wé be' mi'ke ʔa ʔwes sa' a' ñalé ʔrmi?

⁶ Ie' tō iūtē:

—Ye' dōr ñala e'. Ì dōr mokiē ena sene michoē e' dōr ye'. Kē yi dōpa S'yě ska', e' kē dōr ye' wa e' ʔa.

⁷ A' wá ye' suule mokiē, e' ʔa es a' wá ye' Yě suule. I' ʔami a' wá ie' suule, mokiē isuētkē a' tō.

⁸ Felipe tō iché ia:

—A Skēkēpa, S'yě kkachō sa' a' ʔa e' ē dōr wē'.

⁹ Jesús tō iūtē:

—A Felipe, ká tajē ye' sené a' ʔa, ʔwes kē be' wá ye' suule? Yi tō ye' sué, ese tō S'yě sué ñies. ʔwes be' ichēmi, 'S'yě kkachō sa' a'?

¹⁰ A Felipe, ʔbe' kē wá iklōne tō ye' ena S'yě, sa' bōl dōr ekōl ē? Ì chekeyō a' a, e' kē cheku' ye' wá ye' wák ʔr wa. Ì ʔos kanewēkeyō, e' kanewēke S'yě serke ye' a' e' tō.

¹¹ Iklō'ú tō ye' ena S'yě sa' bōl dōr ekōl ē. Ì chekeyō a' a, e' kē klō'wē a' tō, e' ʔa iklō'ú Ì kē ʔr yi a, ese wéyō e' wa.

¹² Moki ye' tō a' a' ichē tō wépa erblé ye' mik, esepa tō Ì wēke ye' tō, e' weraē ñies. Erē ye' mi'ke S'yě skā e' kuēki Ì oule ye' wá, ese weraē ie'pa tō, ye' wá ioule e' tsāʔa.

¹³ Ì ʔos kieke a' tō ye' ttō wa, e' weraēyō ʔa S'yě olo tajē e' kkayēr ye' dōr ilā e' wa.

¹⁴ Ì ʔos kieke a' tō ye' a, e' weraēyō.

Jesús kablé Wikōl Batse'r patkōk

¹⁵ “A' éna ye' dalēr, e' ma ye' ttē dalōiēno e' dalōieraē a' tō.

¹⁶ Ye' tō ikieraē S'yě a' ʔa ie' tō iskā patkeraē ekōl a' kīmuk, e' dōr Sulaiōkwak, ie' tso'ie a' ʔa kekraē.

¹⁷ Ie' dōr Skēkōl Wikōl. Ie' tō S'yě ttō moki e' kkacheraē a' a. Wépa kē tō Skēkōl dalōiē esepa kē a' iWikōl wēnuk ena ie'pa kē wá isuule, e' kuēki ie'pa kē a' ikinukwā e' kīmoie. Erē a' wá ie' suule. Ie' serke a' ʔa, ñies ie' serdaē a' ʔr a.

¹⁸ “Ye' kē tō a' mepaʔ s'jchu'rlaie. Ye' datskene a' ska'.

¹⁹ Kukur ʔa wépa kē dōr ye' icha esepa kē tō ye' suēpaia. Erē a' tō ye' suerane. Ye' duowā shkēnekane, e' batamik sene michoē dōraē a' ulā a.

²⁰ Mik e' kēwō de, eʔa a' wá ijcherdaē tō ye' ena S'yě sa' bōl dōr ekōl ē. Ñies a' wá ijcherdaē tō a' ena ye', se' dōr wēs wák ekōl ē es.

²¹ Wépa tō ye' ttē dalōiēno klō'wēke ʔa iwā iuteke, esepa éna ye' dalēr. Wépa éna ye' dalēr, esepa dalērdaē ye' Yě éna. Ñies ye' éna ie'pa dalērdaē ena ye' e' kkachōraē ie'pa a.

²² Eʔa ekōl skā kiē Judas, kē dōr Judas Iscariote, e' tō ie' a' ichaké:

—A Skēkēpa, ʔwes be' e' kkachōmi sa' a, erē be' kē e' kkachōpa sulitane a?

²³ Ie' iūtē:

—Wépa éna ye' dalēr, esepa tō ye' ttē iuteraē. Ie'pa dalēritseraē ye' Yě tō. Ie' ena ye', sa' dōraē ie'pa ska' senuk ie'pa ʔa.

²⁴ Wépa kē éna ye' dalēr, esepa kē tō ye' ttē iutepa. Ttē chekeyō a' a, e' kē dōr ye' wák ttē, e' dōr Skēkōl tō ye' patkē', e' ttē.

²⁵ “I kōs chekeyō a' a, e' chekeyō ye' tso'ia a' t̃a e' dalewa.

²⁶ Erē Sulaiōkwak, e' dōr Wikōl Batse'r, e' patkeraē Skēkōl tō a' a ye' ttō wa. I kōs yē' ye' tō a' a, e' wa ie' tō a' wōbla'weraē a' a' éna iarne.

²⁷ “Sene bēre méatyō a' a, e' datse ye' wā. E' dōr ichōk kē dōr wes sene bēre cheke wēpa kē tō Skēkōl dalōiē esepa tō es. E' kuek̃i kē a' tkinuk, kē a' suanuk.

²⁸ A' wā ittseule tō ye' tō a' a ichē tō 'ye' mi'ke erē ye' datskene a' ska'. A' éna ye' dalēr moki, e' t̃a a' t̃tsē'rdaē buaē tō ye' mi'ke S'yē ska', e' dōr ye' tsat̃a e' kuek̃i.

²⁹ I' t̃a ye' tō ichétke a' a kām iwā tkō e' yōk̃i a' mik iwā tka, et̃a a' erblō ye' mik.

³⁰ “Bē dōr k̃a i' wōkir, e' datsetke bet, e' kuek̃i ye' kē a' kawō t̃a'ia ttōk a' t̃a tajē. Ie' kē dichē t̃a' e' aloka ye' k̃i yēs.

³¹ Erē ye' tō iwē wes ye' Yē tō ye' ka' iuk es a' sulitane tō isaū tō ye' Yē dalēr ye' éna.

“Se' e' yōlur iē, mishkatke.

15

Jesús dōr wes uva kicha es

¹ “Ye' dōr uva kicha chōkle, e' kaneweke ye' Yē tō.

² Iulā wē kē wōr, ese télor ye' Yē tō. Iulā wōr t̃a' kōs, ese paikléloritō buaē maneneē a' i' wōr tajē.

³ A' pairiuletke maneneē ttē wa ye' tō a' wōbla'wē e' wa.

⁴ A' senú ye' t̃a' ñita, et̃a ye' serdaē a' t̃a' ñita. Mik ulā kē ku'ia iwí mik, et̃a kē iwōriā. Kē iwōnuk iwák ē mik. Es ñies a' kē ku' ye' mik, et̃a kē a' wōrpa.

⁵ “Ye' dōr uva kicha. A' dōr iulā. A' kē ku' ye' mik, et̃a kē i' onuk a' a' yēs. E' kuek̃i wēpa serke ye' mik, ñies ye' serke e' pa a, esepa wōrke tajē.

⁶ Wēpa kē serku' ye' mik, esepa tērdattsā kéu bānet t̃a' isinewā wes uva kicha ulā sir es. Iulā ese shtekekā uyēwā bō' a' t̃a' iñanewa.

⁷ “A' serke ye' mik, ñies ye' ttē tso'ie a' er a, e' t̃a' i' kōs kiane a' k̃i, e' kiō Skēkōl a' t̃a' imeraēitō a' a.

⁸ Mik i' kiane Skēkōl k̃i, ese wē a' tō, et̃a e' dōr wes uva wōr es. E' tō ye' Yē k̃ikekekā tajē. E' wa iwēnewā tō moki a' dōr ye' ttōkatapa.

⁹ Ye' éna a' dalēr wes ye' Yē éna ye' dalēr es. A' senú kekraē ye' mik a' ye' tō a' dalēritsō kekraē.

¹⁰ Ye' ttē dalōiēno e' dalōieke a' tō, e' t̃a' ye' tō a' dalēritsē michoē. E' dōr wes ye' tō ye' Yē ttē dalōiēno e' dalōieke t̃a' ie' tō ye' dalēritsē michoē es.

¹¹ “I' kōs chekeyō a' a a' a' t̃tsē'r buaē wes ye' es. Ye' k̃i ikiane tō a' t̃tsē'r buaē shute.

¹² Ye' ttē dalōiēno e' dōr i': a' ñi dalēritsō wes ye' tō a' dalēritseke es.

¹³ Se' e' mettsā duōkwā yile dalēr se' éna, e' skéie, e' t̃a' kē se' éna yi dalēnuk e' tsat̃a.

¹⁴ I' iuk ye' tō a' ké, ese wēke a' tō, e' t̃a' a' dōr ye' sini'pa.

¹⁵ I' bikeitseke i' kaneweke kanē wōkir tō, ese kē jcher ikanē méso wā. Iwōkir kē tō ipaketa' ie' a. Erē i' kōs yē' ye' Yē tō ye' a, e' chēneyō a' a, e' kuek̃i a' kē kiēiyō ye' kanē mésopa, a' kiekeyō ye' sini'pa.

¹⁶ A' kē wā ye' shukitē, e' skéie ye' tō a' shukit. Ye' tō a' patkeke a' a' mi' wōnuk buaē wes uva ulā es, erē iwō ese tso'ie kekraē. Es i' kōs kié a' tō ye' Yē a' ye' ttō wa e' meraēitō a' a.

¹⁷ Ye' ttē dalōiēno dōr i': a' ñi dalēritsō.

Pë' kě erblēne Jesús mik esepa tō Jesús ttōkatapa sueraē suluē

¹⁸ “Wépa kě tō Skēkōl dalōiē esepa tō a suēke suluē, e' tã a' éna ianú tō ie'pa tō ye' su'bak suluē a' yōkī kewe.

¹⁹ A' chōpa wēs ie'pa es, e' ma ie'pa tō a' dalērītsēmi wēs ie'pa ñi dalēr es. Erē ye' tō a' shūkit ie'pa shua, e' kueķi i'ñe tã a' kě dōr wēs ie'pa es. E' kueķi ie'pa éna suluē a' ar.

²⁰ Ye' tō iyē'bak a' a' tō 'ikanē méso kě dōr iwōkir tsatã, e' anú a' éna. Ie'pa tō ye' we'ikē siarē, e' tã ie'pa tō a' we'ikeraē siarē. Ie'pa tō ye' ttō dalōiē, e' tã ñies ie'pa tō a' ttō dalōieraē.

²¹ A' dōr ye' ichapa. Ie'pa kě wã ye' Yē tō ye' patkē' e' suule. E' kueķi i' kōs suluē wambleraē ie'pa tō a' kī.

²² “Ye' kě dōpa kã i' a, ye' kě ttē pakōpa ie'pa a, e' ma ie'pa kě kī i' sulu nuí tã'. Erē i'ñe tã ie'pa kě tkōpashkar inuí ulã a.

²³ Wépa tō ye' suēke suluē, esepa tō ye' Yē suēke suluē ñies.

²⁴ I' kě ɔr yi a ese kě úpayō ie'pa wōrkī, e' ma ie'pa kě kī i' nuí tã'. Erē ie'pa tō isu'bak erē ie'pa tō ye' suē suluē, ñies ye' Yē suē suluē ie'pa tō.

²⁵ Erē itka es aš i' tso' kitule Skēkōl yēkkuō kī, e' wã tkō es, e' tō ichē: 'Ie'pa tō ye' suē suluē kě wã tã'.*’

²⁶ “Ye' tō Sulaiōkwak tso' ye' Yē ska', e' patkeraē a' a, e' dōr Skēkōl Wikōl. Ie' dōr Skēkōl ttō mokī chōkwak. Mik ie' de, e' tã ie' tō ye' ttē cheraē.

²⁷ A' manetwã ye' tã kuaē, e' kueķi a' tō ye' ttē cheraē ñies.

16

¹ Ttē e' kōs chéyō a' a' aš a' erblō ye' mik e' kě olo'yō a' tō.

² Ie'pa tō a' uyerattsa se' ñi dapa'wō wé a. Mokī kawō dōkewatke tã yile tō a' ttēwã, e' tã e' tō ibikeitseraē tō es ie' tso' Skēkōl kanē uk.

³ Ie'pa kě wã ye' ena ye' Yē suule mokī, e' kueķi ie'pa e' wamblō es.

⁴ Erē ttē e' chéyō a' a' aš mik ikéwō de, e' tã a' éna iar.

I' weķe Wikōl Batse'r tō, e' pakē

Ye' tso'ia a' tã, e' kueķi kuaē ttē e' kě yēne ye' wã a' a.

⁵ Erē i'ñe tã ye' mitkene, ye' Yē tō ye' patkē', e' ska'. Erē a' kě tō ye' a' ichakē tō 'čwé be' mi'ke?'

⁶ E' skéie a' erianekã tajē, i' ché ye' tō a' a' e' kueķi.

⁷ Mokijē ye' tō a' a' ichē tō buaē idir a' a' tō ye' mĩa. Ye' kě mīne, e' ma Sulaiōkwak kě dōpa a' a. E' kueķi ye' tō a' a' ichē tō buaē idir a' a' tō ye' mĩa. Ye' mĩa, e' tã ye' tō Sulaiōkwak patkeraē a' a.

⁸ Mik ie' de, e' tã ie' tō ikkacheraē wépa kě tō Skēkōl dalōiē esepa a' tō ie'pa e' wamblō sulu. Ñies ie' tō ikkacheraē ie'pa a' tō ye' ekōl ē dōr yēsýēsē Skēkōl wōã. Ñies ie' tō ikkacheraē ie'pa a' tō ie'pa kichatērdaē aishkuō tã.

⁹ Ie'pa kě erblōkū' ye' mik, e' kueķi ie'pa dōr i' sulu wamblōkwakpa.

¹⁰ Ye' mi'kene ye' Yē ska', e' kueķi kě ye' suēpaia a' tō. E' wa ikkayēne ie'pa a' tō ye' ekōl ē dōr yēsýēsē Skēkōl wōã.

¹¹ Bē dōr kã i' wakpa wōkir e' kichatēnetke, e' wa ikkayēne tō ñies ie'pa kichatērdaē.

¹² “Tajē ye' wã íy tso'ia chē a' a, erē i' tã kě a' a' iwã anuk.

* 15:25 Salmos 35.19; 64.4

13 Erë mik Skëköl Wiköl ttö mokjë e' de, etä ie' kē ttöpa iwák er wa. Ì ttseke ie' tō Skëköl ska', ese cherane ie' tō a' a. E' kuëkj ie' tō a' wöbla'weraë ttē moki kōs ese wa. Ì tkōraë aishkuō tā, ese cheraëitō a' a.

14 Ì tso' ye' er a, ese cheraneitō a' a. Es ie' tō ye' kikeraka.

15 Ì kōs tso' ye' Yē er a, ñies e' tso' ye' er a. E' kuëkj ye' tō a' a iché tō, Ì tso' ye' er a, ese cherane Wiköl Batse'r tō a' a.

Ittōkatapa eriane e' manerdattsane ttsërdane buaë

16 “Bërbër setcha, etä kē a' tō ye' suepaia. Erë e' ukuōki setcha, etä a' tō ye' suëmine.”

17 Ie' ttōkatapa welepa ñi chaké:

—Ie' tō iché, ‘Bërbër setcha etä a' kē tō ye' suepaia. Erë ekuölö tā a' tō ye' suëmine.’ Ì cheke ie' tō es? Ìma iwà dör? Ñies ie' tō iché tō ‘Ye' mi'ke ye' Yē ska’.

18 Ie' iché ‘Bërbër setcha’ Ìma e' wà kiane chè? Ì ché ie' tō, e' wà kē ane se' éna!”

19 Jesús wā ijcher tō ie'pa éna ie' chakak, e' kuëkj ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' tō iché a' a: ‘Bërbër setcha, etä a' kē tō ye' suepaia. Erë e' ukuōki setcha, etä a' tō ye' suëmine.’ Ì e' wà chakeke a' tō ñi a?

20 Mokj yō iché a' a tō a' iuraë kköchöraë siarë, erë wépa kē tō Skëköl dalöie esepa ttsë'rdaë buaë. Erë a' eriardaë, erë e' manerdattsane ttsë'rdane buaë.

21 Mik alaköl alà kurketke, etä ieriane tajë, ikirine e' kēwö de, e' kuëkj. Erë mik ilà kune, etä ittse' nene buaë. Ie' alà kune e' tō ie' ttsë'weke buaë. È' kuëkj ikirine weine siarë e' chowa ie' éna.

22 E' sù ì ñie tā a' eriarke siarë, erë se' ñi saurane, e' tō a' ttsë'werane buaë shute. Ttsë'ne buaë e' kē yënuksa yi a' a' er a.

23 “Mik e' kēwö de, etä kē Ì kiepaia a' tō ye' a. Mokj ye' tō a' a iché tō Ì kōs kié a' tō ye' Yē a ye' ttö wa, e' meraëitō a' a.

24 Ikkë tā a' kē wā Ì kiule Skëköl a ye' ttö wa, erë Ì tā ikiömitke ie' a, ikiö ie' a kekraë etä imerdaë a' a as a' ttsë'r buaë shute.

Jesús e' alékatke pë' kē erblëne ie' mik esepa ki

25 “Ì kōs chéyö a' a, e' chéyö ttē kleaule wa. Erë kawö dōraë etä kē ye' tō ichéia a' a es. Ye' tō ye' Yē ttē pakeraë a' a wēs idör es kē kleaule.

26 Mik e' kēwö de, etä Ì kiane a' kī e' kieraë a' wákpa tō ye' Yē a ye' ttö wa. E' wà kiane chè tō kē ikianukia tō ye' tō Ì kōs kiane a' kī e' kiö ye' Yē a. Ie' wák éna a' dalër tajë, e' kuëkj Ì kiane a' kī, ese kiëmi a' wákpa tō ie' a ye' ttö wa.

27 Ie' éna a' dalër, e' kuëkj a' wákpa tō ikiëmi ie' a. A' éna ye' dalër, ñies a' tō iklö'weke tō ye' dë'bitu ie' ska', e' kuëkj ie' éna a' dalër.

28 Ye' datse ie' ska' e' dë' ká Ì a, Ì ñie tā ye' mitkene ie' ska'.”

29 Ittōkatapa tō iché ie' a:

—Ì tā be' tso' ichök sa' a wēs idör es kē kleaule. Be' kē ku' ichökia ttē kleaule wa.

30 Ire' sa' wā ijcher tō be' wā Ìyi kōs e' jcher. Dö Ì chakak sa' éna be' a, e' jchertke be' wā. E' kuëkj sa' tō iklö'wé tō be' datse Skëköl ska'.

31 Jesús tō iüté:

—Ì Ire' a' tō iklö'wé?

32 A' tō ye' meraat ekörla. A' michone eköl eköl a' u a. Kawö e' datse, e' detke Ì tā. Erë mokj ye' kē ku' ekörla. Ye' Yē tso' ye' tā.

33 E' kōs chéyö a' a as a' ser bërë a' batsulewā ye' mik e' wa. Ká Ì kī a' weirdaë siarë. Erë a' er kuü, jye' e' ali'kabak Ì sulu diché kī!

17

Jesús ikié S'yě a ittökatapa kɪ

¹ Ttè ekkè ché Jesús tò ɔne tã iká sué ká jai a tã ichéitò: “A Yěwōla, ye' kěwō detke. Ye' dōr be' alà, e' olo kkachō ɔs be' olo kkayēr sulitane a ye' wa.

² S'ditsō ulitane kěwō me' be' tò ye' a ɔs sene michoē mù ye' tò, wépa kōs me' be' tò ye' a, esepa a.

³ Sene michoē e' dōr tò ie'pa bats buaē be' dōr Skēkōl chōkle ekōl ē e' mik, ñies ye' dōr Jesucristo patkē' be' tò e' mik.

⁴ “Kanè me' be' tò ye' a wē ká i' a, e' wētkeyō. E' wa ye' tò be' olo kkayē'bitū.

⁵ E' kuēkɪ i' tã, a yěwōla, ye' tò be' a ikiē tò mik ye' dene be' ska', etã ye' olo kkachō, wēs be' tò ye' olo kkayē' mik ye' bak be' tã kām ká i' yōr e' yōkɪ etã es.

⁶ “Wépa shukitbak be' tò ká i' wakpa shua mè ye' a, e'pa a ye' tò ikkaché tò be' dōr yi. Be' ichapa idir, e'pa me' be' tò ye' a. Ie'pa tò be' ttē iuteke.

⁷ I'ñe tã ie'pa wã ijcher tò i kōs wéyō, ñies i kōs chéyō, e' me' be' tò ye' a.

⁸ Ttè me' be' tò ye' a pakē, e' pakéyō ie'pa a, tã ie'pa tò iklō'wé. Ie'pa wã ijcher tò mokɪ ye' datse be' ska' patkē' be' tò.

⁹ “Ye' tso' be' a ikiök ie'pa kɪ. Ye' kě ku' ikiök wépa kě tò be' dalōieta' esepa kɪ. Ye' tso' ikiök wépa me' be' tò ye' a esepa kɪ, ie'pa dōr be' icha e' kuēkɪ.

¹⁰ Wépa kōs dōr ye' icha, esepa dōr be' icha. Ñies be' icha kōs esepa dōr ye' icha. Ie'pa wa ye' olo tajiē e' kkayēne.

¹¹ “Kě ye' serpaia tajiē ká i' kɪ. Ye' mitkene senuk be' ska'. Erē ie'pa atē ká i' kɪ. A Yěwōla batse'r, be' dalō tajiē, be' diché tajiē me' be' ye' a, e' wa ie'pa kkō'nú ɔs ie'pa ser ñita wēs wák ekōl ē es wēs be' ena ye' es.

¹² Mik ye' tso'ia ká i' a ie'pa tã, etã ye' tò ie'pa kkō'né tsatké diché me'bō ña e' wa. Ie'pa kōs tsatkéyō. Wé wōmenettsabak weinuk, e' ē e' yē'ttsa sa' shua. Ie' ē weinewa ɔs iwà tkō wēs be' yēkkuō tò ichē es.

¹³ “Írō ye' mitke be' ska', erē ttē i' chekeyō, ye' tso'ia ká i' a e' dalewa, ɔs ie'pa tstsē'r buaē mokjē wēs ye' es.

¹⁴ Be' ttē yē'yō ie'pa a, erē wépa kě tò be' dalōiē esepa tò ie'pa suēke suluē. Ye' kě dōr wēs ká i' wakpa es, e' sū ye' ttōkatapa kě dōr wēs ie'pa es. E' kuēkɪ ká i' wakpa tò ie'pa suēke suluē.

¹⁵ Ye' kě ku' ikiök be' a tò ie'pa yōttsa ká i' kɪ. Ye' tso' be' a ikiök tò ie'pa blō bē yōkɪ.

¹⁶ Ye' kě dōr wépa kě tò be' dalōiē esepa ekōl, ñies ye' ttōkatapa kě dōr ie'pa es.

¹⁷ Ie'pa klōūbō be' wák ē a be' ttē wa. Be' ttē dōr mokɪ.

¹⁸ Ye' tso' ie'pa patkōk ká i' wakpa shua, wēs be' tò ye' patkē' ká i' wakpa shua es.

¹⁹ Es ye' e' mūttsa be' a ɔs ie'pa e' mūttsa mokɪ be' a ñies.

²⁰ “Ye' kě ku' ikiök be' a ie'pa ē kɪ. Erē wépa erblōmi ye' mik ie'pa ikkēpa ttō batamik, ñies esepa kɪ ye' tso' be' a ikiök.

²¹ Ye' tò be' a ikiē ɔs ie'pa dō wēs wák ekōl ē es. Be' ena ye', se' dōr wák ekōl ē. Es ye' tò be' a ikiē tò ie'pa dō wēs wák ekōl ē es se' tã wēs se' dōr ekōl ē es, ɔs ká i' wakpa tò iklō'ū mokɪ tò be' tò ye' patkē'.

²² Diché me' be' tò ye' a, e' mé ye' tò ie'pa a ɔs ie'pa dō wēs wák ekōl ē es, wēs be' ena ye', se' dōr ekōl ē es.

²³ Ye' bātse buaē ie'pa mik, ñies be' bātse buaē ye' mik. Es idir ɔs ie'pa dō mokjē wēs wák ekōl ē es. E' dōr es, e' tã ká i' wakpa wã ijcherdaē tò be' tò ye'

patkë'. Ñies ie'pa wā ijcherdaē tō be' éna ye' ttōkatapa dalēr taijē wēs be' éna ye' dalēr es.

²⁴ “A yēwō, be' tō ie'pa me' ye' a. Ye' kī ikiane tō aishkuō tā ie'pa dōmi ye' tā, wé ye' tso' eē, as ie'pa tō olo me' be' tō ye' a, e' saū. Kam ká i' yōr, etā wake' be' éna ye' dalēr taijē, e' kuekī olo e' me'bak be' tō ye' a.

²⁵ A Yēwō, be' dōr yēsýsē. Wēpa kē tō be' dalōiē esepa kē wā be' sūule, erē ye' wā be' sūule. Ñies ie'pa ikkēpa wā ijcher tō be' tō ye' patkē'bitū.

²⁶ Ye' tō ie'pa a ikkayē' tō be' dōr yi, e' kkachekeiaýō ie'pa a as ie'pa ñi dalēritsō wēs be' tō ye' dalēritseke es, ñies as ye' dō senuk ie'pa er a.”

18

Judiowak tō Jesús klō'wéwa

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53)

¹ Jesús tté S'yē tā one, tā imía ittōkatapa tā di'la kiē Cedrón, e' wışhet. Ie'pa de wé kal klō tso' tkēule eē.

² Eē Jesús krá ñi dapa'uk ittōkatapa tā, e' kuekī Judas tō ie' wōmekettsa, e' wā ká e' sūule buaē.

³ E' itōkī Judas demi eē Roma ñippōkwakpa tā taijē. Ñies Skēkōl wé, e' shkēkīpa de ie' tā. E'pa patké judiowak sacerdotepa wōkirpa ena fariseowakpa tō. Ie'pa de Judas tā bō'wō kī ena kuatak sí wōñarke taijē ese kī, ñies tabē damirak iwā taijē.

⁴ I wamblērketke ie' tā, e' kōs jcher buaē ie' wā, e' kuekī ie' dettsa tā ichaké ie'pa a:

—¿Yi yuleke a' tō?

⁵ Ie'pa iūtē:

—Jesús Nazaret wak, e' yuleke sa' tō.

Jesús tō iché:

—Ye' idir.

Judas tō ie' wōmekettsa, e' tso' ñippōkwakpa tā.

⁶ Mik Jesús tō iché: “Ye' idir”, e' wōsha tā ie' skéurak tsikka tā ianerōrak iski.

⁷ Jesús tō iskà chaké ie'pa a:

—¿Yi yuleke a' tō?

Ie'pa tō iūtē:

—Jesús Nazaret wak.

⁸ Jesús tō iskà iūtē:

—Ye' tō ichétke a' a tō ye' idir. A' ye' yuleke, e' ma wēpa tso' ye' tā, e'pa múat bēr.

⁹ Ie' tō iché es as ttē yē'itō iyē a, e' wā tkō. Ie' tō iyē: “wēpa mé be' tō ye' a, esepa kē weinuk yēs.”

¹⁰ Etā Simón Pedro wā tabē shkō, e' yéttsaitō tā sacerdote kibi kanē méso, e' kukuōña ulā bua'kka téttsa, e' kiē Malco.

¹¹ Jesús tō iché Pedro a:

—Be' tabē blōwane ikkuōlit a. Ye' Yē tō íyi bacha'bacha i' mé ye' a, e' tā ¿wēs e' kē yepawayō?

Jesús mítser Anás wōrkī

(Mateo 26.57-58; Marcos 14.53-54; Lucas 22.54)

¹² Etā Roma ñippōkwakpa ena iwōkir kibi ena Skēkōl wé shkēkīpa tō Jesús klō'wéwa muéwa iulā a.

¹³ Tā itsémirakitō kewe Anás u a. Anás dōr Caifás nuaki. Duas e' wa Caifás dōr judiowak sacerdote kibi.

¹⁴ Caifás e' tò iyè' judiowak wökirpa a tò buaë idir ie'pa a tò wëm eköl ë ttèwà ie'pa ulitane skéie.

Pedro iblé tò kë ie' wà Jesús suule

(Mateo 26.69-70; Marcos 14.66-68; Lucas 22.55-57)

¹⁵ Simón Pedro ena Jesús ttökata skà eköl, e'pa böi mirwà Jesús itöki. Ittökata tso' Pedro wapieie, e' suule buaë sacerdote kibi wà, e' kuëkì ie' dewà buaë Jesús tã sacerdote kibi upa a.

¹⁶ Erë Pedro atë dur u'rki ukkò tkër kañika eë. Etã ittökata suule sacerdote kibi wà, e' biteane ttök tayë tso' ukkò kkò'nuk e' tã as Pedro dowa. Etã es Pedro dewa.

¹⁷ Etã tayë dur ukkò kkò'nuk, e' tò Pedro a ichaké:

—¿Yëne be' dör wëm klönewa e' klé?

Ie' tò iiüté:

—Au, ye' kë dör iklé.

¹⁸ Ká dör seseë, e' kuëkì sacerdote kanè mësopa ena Skëköi wé shkëkipa tò bö' batséka baiklè. Eë Pedro de bö' baiklök ñies ie'pa tã.

Sacerdote kibi tò Jesús chaké

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71)

¹⁹ Anás bak sacerdote kibi e' tò Jesús chaké ittökatapa kì ena ttè wa ie' s'wöbla'wëke, e' kì.

²⁰ Jesús tò iiüté:

—Këkraë ye' tté sulitane kukua. Këkraë ye' tò s'wöbla'wé se' ñi dapa'wö wé kos a ena Skëköi wé a wé sulitane ñi dapa'uke eë. Kë ye' wà i yëule akir.

²¹ ¿Iök be' tò ye' chaké? Ì chéyö e' jcher wépa wà ye' ttsëule ichök, esepa wà. Ie'pa a ichakö.

²² Mik e' ché Jesús tò, etã Skëköi wé shkëkipa eköl tò ie' ppé iwö kì iulatö wa tã iché ia:

—¿Wes be' tò sacerdote kibi iütèmi es?

²³ Jesús tò iiüté:

—Ì chéyö, e' dör suluë, e'ma ichö wé isulune. Erë ì ché ye' tò e' dör moki, e' tã ì kì be' tò ye' ppé?

²⁴ E' ukuökì tã Anás tò Jesús patkémi moule Caifás ska', e' dör judiowak sacerdote kibi.

Pedro tò ibléne tò kë ie' wà Jesús suule

(Mateo 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)

²⁵ E' dalewa Pedro duria bö' baiklök tã ichakérakitö:

—¿Yëne be' dör wëm klönewa e' klé eköl?

Ie' iiüté:

—Au, ye' kë dör ie' klé.

²⁶ E' ukuökì tã sacerdote kibi kanè méso kukuña tã Pedro tò, e' yami eköl tò ie' a iché:

—Ye' tò be' sué ie' tã, kal klö tso' tkëule eë.

²⁷ Pedro tò iskà bléne tã e' wösha tã dakro aë.

Jesús mítser Pilato wöki

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5)

²⁸ Blá'mi, diwö tskirketke, etã Jesús yëttsarakitö Caifás u a tsèmi judiowak wökir kië Pilato, e' ska'. E' kë dör judiowak. Ie' tkëuleka Roma wakpa wà judiowak wökirie. Eë ie'pa tò Jesús tsèmi. Judiowak éna ie'pa Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'wak, e' kuëkì ie'pa kë e' ia'wakka. Ie'pa a tã shkëwà yi kë dör judiowak ese u a e' dör ñá, e' kuëkì ie'pa kë dë'wà Pilato u a.

29 E' kuəkɪ ie' dettsa ie'pa ta ttök, ta ie'pa a ichakéitö:

—¿I kɪ a' tö wëm e' kcateke?

30 Ie'pa tö iüté:

—Wëm e' kē tö iyi sulu wamblöpa, e'ma sa' kē wä ie' mène be' ulà a.

31 Ie' tö ie'pa a iché:

—Itsúmine ta ishulö wës a' wakpa ttè dalöiëno e' tö ichè es.

Erè judiowak wökirpa tö iché:

—Kē sa' a kawö mène s'ttökwa.

32 Mik e' ché ie'pa tö es, eta e' wa Jesús tö wës ie' duörawa e' yë', e' wä tka.*

33 Pilato míane weshke ta Jesús kiéitö ta ichakéitö:

—¿Be' dör judiowak blú?

34 Jesús tö iché ie' a:

—¿E' chaké be' tö be' wák er wa, ö yile tö ye' ché be' a e' kuəkɪ?

35 Pilato tö iüté:

—¿Ttsëskua ta ye' dör judiowak? Be' wák ditséwöpa ena sacerdote wökir kibipa, e'pa wä be' debitu ye' a shulè. ¿I sulu wamblébö?

36 Jesús tö iüté:

—Mokɪ ye' dör blu', erè i blúie ye' tso' e' kē dë'ka ká i' kɪ. Imú dör es, e'ma ye' ttökatapa ñippömi as judiowak wökirpa kē tö ye' klö'wëwä. Erè i blúie ye' tso' e' kē dë'ka ká i' kɪ.

37 Eta Pilato tö ie' a ichaké:

—¿E'ma mokɪ be' dör blu'?

Jesús tö iüté:

—Tö, wës be' iché e'ma es idir. Ye' dör blu'. Ye' kune' ká i' a ttè mokɪ e' choie, e' kuəkɪ ye' dë'bitu. Wëpa éna ttè mokɪ dalër esepa qos tö ye' ttè iüteraë.

38 Pilato tö ie' a ichaké:

—¿I dör ttè mokɪ?

Pilato tö iché tö Jesús ttöwa

(Mateo 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

Pilato tö ichaké one ta ie' skà dettsa ttök judiowak ta, ta ichéitö ie'pa a:

—Ye' kē wä i sulu kune Jesús kɪ.

39 Erè a' wöblanewatke tö mik A' Yëpa Yërulune Egipto e' kēwö tkö'wëke, eta s'wötëule e' yekettsa èmine ye' tö eköl. ¿A' kɪ ikiane tö a' blú e' èmiyö?

40 Ie'pa tö iüté aneule:

—¡le' kē wöttsaar! ¡Barrabás wöttsöö sa' a!

(Barrabás e' dör akblökwa.)

19

1 Eta Pilato tö Jesús ppök patké ttsa' bata daloie wa.

2 Roma ñippökwaipa tö dika'kicha yué wöshkiie ta itkékarakitö Jesús wökir kɪ blu'ie. Ñies ie'pa tö datsi' daloshdalosh ese iéka ikɪ blu'ie iwayuoie.

3 E' ukuökɪ ta idewarak tsinet ie' o'mik ta iché ia:

—¿Be' dör judiowak blú! ¡Be' mú kawö tkö buaé!

Tajë ie'pa tö ippé iwö kɪ.

4 Pilato dettsane ta iskà ché judiowak a:

—Isaú, ye' miä itsukbitu as a' wä ijcher tö ye' kē wä ttè kune ie' kkatoie.

5 Eta Jesús dettsa dika'kicha yöule wöshkiie, e' tkëulekã iwökir kɪ ta ipaiëule blu' datsi' daloshdalosh ese wa. Pilato tö iché:

* 18:32 Juan 3.14 ena 12.32 saú.

—I' dör wēm e'. A' tō isaḡ.

⁶ Mik sacerdotepa wōkirpa ena Skēkōl wé shkēkpa tō Jesús suḡ, eṭa ie'pa tō iché aneule:

—¡Iwōtōwā krus mik! ¡Iwōtōwā krus mik!

Pilato tō iché ie'pa a:

—Ye' kē wā ṭtē kune ie' kṭ, e' kuēkṭ itsūmine, iwōtōwā a' wākpa tō krus mik.

⁷ Judiowak wōkirpa tō iché ie' a:

—Sa' wā ṭtē dalōiēno tso', e' tō iché ie' kawōṭa ṭtēwā, ie' e' yē' tō ie' dör Skēkōl Alà e' kuēkṭ.

⁸ Mik e' ṭtsé Pilato tō, eṭa ie' kṭ suane tajē.

⁹ Ie' mīane u shuā ṭa Jesús a ichakéitō:

—¿Wé be' datse?

Erē Jesús kē wā iiūtēne yēs.

¹⁰ Pilato tō iché ie' a:

—¿Iōk be' kē ṭtō ye' ṭa? ¿Be' kē wā ijcher tō ye' a kawō tso' be' wōtōwā krus mik ō be' omine?

¹¹ Jesús tō iiūtē:

—Skēkōl kē wā kawō meule be' a, e' ma be' kē a wēs ye' onuk. E' kuēkṭ wēpa tō ye' me'ṭtsa be' ulā a, e'pa kṭ inuṭ tso' be' ṭsaṭa.

¹² Eṭa Pilato tō ibikeitsēkā tajē tō wēs ie' a Jesús armimine, erē judiowak tō iché ie' a aneule:

—Be' ie' émine, e' ṭa be' mīa romawak wōkir kibi e' bolōkie. Wé e' chō tō ie' dör blu', ese dör se' wōkir kibi e' bolōk.

¹³ Mik e' ṭtsé Pilato tō, eṭa Jesús ṭsuk patkéitō u'rki. E' ukuōkṭ ṭa ie' e' ṭkēsēr s'shulo kulé kṭ. E' aṭe uiṭō kṭ kiē hebreoie Gabatā eḡ (e' wā kiane chē uiṭō yōule ák wa).

¹⁴ E' dör Judiowak Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō ṭkō'wēke e' chki es, diwō detke bata a ekkē. Eṭa Pilato tō iché ie'pa a:

—¡I' dör a' blú!

¹⁵ Erē ie'pa tō iché aneule:

—¡Ittōwā! ¡Ittōwā! ¡Iwōtōwā krus mik!

Pilato tō ie'pa a iché:

¿Ima a' ibikeitsē tō ye' tō a' blú ṭtēwāmi?

Sacerdotepa wōkirpa tō iiūtē:

—Sa' blú ekōl ē, e' dör romawak wōkir kibi.

¹⁶ Eṭa ie' tō iwé Jesús ṭa wēs ie'pa kṭ ikiane es. Ie' tō iméṭtsa iñippōkwakpa ulā a wōtēwā krus mik ṭa ie'pa wā imṭsēr.

Jesús wōtēwarakitō krus mik

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

¹⁷ Eṭa Jesús e' yéṭtsa Jerusalén, krus kuēramiitō michoē ká kiē S'wōkirdiche eḡ (ká e' kiē hebreoie Gólgota).

¹⁸ Eḡ ie'pa tō iwōté krus mik. Ñies wēpa bōl sulusipa wōtēne krus mik wṭ'kē iō'kē, Jesús aṭe ie'pa shushāē.

¹⁹ Pilato tō ishtōk patké kaltak kṭ, e' batsēwarakitō Jesús krus mik. Ikitule e' tō iché: "T' dör Jesús Nazaret wak dör judiowak blú e'."

²⁰ Wé ie' wōtēwarakitō krus mik, e' aṭe Jerusalén ṭsinet, e' kuēkṭ tajē judiowak tō ikitule e' suḡ. Ikitule ṭtē mañatōkicha wa: hebreoie, latinie ena griegoie.

²¹ E' kuēkṭ judiowak sacerdotepa wōkirpa tō iché Pilato a:

—Kē ishtar tō ie' dör judiowak blú. Ishtō tō ie' e' chō tō ie' dör judiowak blú.

²² Erë Pilato tö iitütë:

—Ì shtétke ye' tò, e' shtétkeyö, iméattkeyö es.

²³ Roma ñippökwakpa tö Jesús wötéwā krus mik, e' ukuöki tā ie'pa tö idatsi' blatélor ie'pa tkël a. Erë Jesús datsi' batsië e' ate. Datsi' e' yöule alabo,

²⁴ e' kueki ie'pa tö iché ñi a:

—Kë se' tö ijchêlor. Mishka inuk ákwöla wa isuoie tö yi ulā a iatmi.

Es itka wës itso' kitule Skêköl yëkkuö ki es, e' tö iché: “Ye' datsi' blabatsélor ie'pa tö ñi a, tā inérak ákwöla wa isuoie tö yi ulā a ye' datsi' batsië e' atmi.”* Es Roma ñippökwakpa tö iwé.

²⁵ Krus o'mik Jesús mi ena imila ena María dör Cleofás alaköl ena María Magdala wak e'pa iëtër.

²⁶ Mik Jesús tö imi ena ittökata dalër taië ie' éna, e'pa sué iëtër ee, etā ichéitö imi a:

—Á tayë, sê be' alā dur.

²⁷ Etā ie' tö iché ttökata ñe' a:

—Sê be' mi dur.

Es ittökata ñe' wā Jesús mi mítser kkö'nè ie' u a.

Jesús duowa

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49)

²⁸ Jesús wā ijcher buaë tö i uk ie' dë'bitu, e' wakaneone. Ñies ttë kitule Skêköl yëkkuö ki, as e' wā tkö, e' kueki ie' tö iché: —Ye' er sine.

²⁹ Etā ee tka' tkër, e' a vino shkôshköë tso'. E' wa ie'pa tö suiyök nuwéka, tā itkéka kal kië hisopo, ese ulatska ki, tā itkéwā ie' kkö a.

³⁰ Ie' tö ikuyë tā ichéitö:

—Ì kôs uk ye' dë'bitu, e' wakaneonetke.

E' ukuöki tā ie' e' wöéwa tā iwiköl émiitö, es iduowa.

Jesús nu tkérakitö ichane a kuaböt wa

³¹ Kawö e' wa, judiowak e' katablöke Ie'pa Yépa Yêrulune Egipto e' kéwö tkö'wekerakitö bule es, e' yöki. Bule es e' dör eno diwö. Erë eno diwö e' batseitseke taië shütë ie'pa tö, e' kueki ie'pa wökirpa kë ki ikiane tö pé' wötëulewā krus mik, esepa nu mëat dö bule es. E' kueki ie'pa tö ikié Pilato a tö itu' puklor patkö as iduölur bet tā inü öwarakitö iski wötëwā.

³² Etā Roma ñippökwakpa mīa, tā wëm kewe e' tu' péwā, e' ukuöki tā ñies iëköl wötënewā Jesús tā krus mik, e' tu' péwā.

³³ Erë mik ie'pa de Jesús ska', etā ie'pa tö isuë tö iduowatke. E' kueki ie'pa kë wā itu' panewā.

³⁴ Erë ñippökwak eköl, e' tö Jesús nu àr e' tké kuaböt wa ichane a tā pé ena di' dettsa.

³⁵ E' kôs tka, e' sué ye' tö ye' wák wöbla wa, e' chök ye' tso' a' a. Ì chekeyö, e' dör moki. Ye' wā ijcher tö e' dör moki. Ipakekeyö a' a as a' erblö ie' mik.

³⁶ E' kôs tka as i tso' kitule Skêköl yëkkuö ki e' wā tkö, e' tö iché: “Ie' diché kë pāpawā yës.”†

³⁷ Ikitule skā tö iché: “Ie' tkëule kuaböt wa, e' suëraë ie'pa tö.”‡

Jesús nu wötéwā ie'pa tö pô a

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

³⁸ E' ukuöki tā wëm de eköl ki José Arimatea wak, e' dör Jesús klé eköl, erë ie' suane judiowak wökirpa yöki, e' kueki ie' dör iklé eköl kë jcher yi wā ese.

* 19:24 Salmo 22.18 † 19:36 Salmo 34.20 ‡ 19:37 Zacarías 12.10

Ie' tō Pilato a kawō kié Jesús nu tsukmi blè. Pilato tō ie' a ikéwō mé, etā ie' mīa ta Jesús nu mítser iwā.

³⁹ Nicodemo dè'rō ttōk Jesús ta nañewe, e' wák debitu José ta. Kapōli tso' s'nu patioie as kē inurwā bet, e' debitu Nicodemo wā dō kilo dabom mañayōk (30) ekkē. Kapōli e' shutule kiō masmas kié mirra ena áloe ese wa.

⁴⁰ Ie'pa bōl tō Jesús nu patrēwā datsi'tak batsiē bua'buwa saruru nuulekā kapōli e' wa wēs judiowak wōblar es.

⁴¹ Wé Jesús du'wā krus mik, eē tsinet kal klō tso' tkēule. E' a ákuk tso' biule et s'nu blóie, erē kam s'nu blēria.

⁴² Pō e' atē tsinet wé Jesús dunewā eē, ñies judiowak eno diwō dōketke, e' kuēkī ie'pa tō Jesús nu blé eē.

20

Jesús shkenekane

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12)

¹ Eno diwō, e' hule es bla'mi, ká iā ttsettseē ta María Magdala wak mīa wé Jesús nu blēne eē. Ie' tō isuē tō ák wa ákuk kkō wōtēule, e' sinettsā bānet.

² Ie' tūnemi bet wé Simón Pedro ena Jesús ttōkata skā tso' eē. Ittōkata e' dalēritsōk ie' bak taji. Ta ichéitō ie'pa a:

—¡Yile wā Skēkēpa nu minets'er! ¡Kē sa' wā ijcher tō wēs ie'pa tō iwé!

³ Ie'pa mīyal pō a.

⁴ Ie'pa bōl tūnemirak, erē Jesús ttōkata ñe' tūnemi bet Pedro tsatā, e' kuēkī ie' demi kewe pō a.

⁵ Eē ie' e' wōēwa ta ikā suē ákuk shuā. Jesús nu kē ku'. Ie' tō datsi' wa Jesús nu parratēwā e' ē suē, erē kē ie' minewā ákuk a iweblōk.

⁶ Ie' itōkī Simón Pedro debitu mīwā ákuk a ta ñies e' ē suēitō.

⁷ Ñies datsi'tak wa Jesús wōkir monewā, e' suēitō wōrrat tēr bānet.

⁸ Jesús ttōkata de kewe, e' mīwāñak ákuk a ta isuēitō ta iklō'wēitō tō mokī Jesús shkenekane.

⁹ Kam ie'pa éna iwā arwā tō Jesús kawōtā shkenukane wēs ikitule Skēkōl yēkuō kī es.

¹⁰ E' ukuōkī ta ittōkatapa bōl mīyalne wé ikapōkerō eē.

María tō Jesús suē shkeulekane

(Marcos 16.9-11)

¹¹ María iū dur ákuk kkō a. Ie' iūkeia ta ie' e' wōēwa ká sauk ákuk a.

¹² Etā Skēkōl biyōchōkwakpa suēitō bōl idatsi' saruruē, e'pa tulur wé Jesús nu bak tēr eē. Ekōl tkēr wé iwōkir bak tēr eē, iēkōl tkēr wé iklō bak tēr eē.

¹³ Ie'pa tō María a ichaké:

—A tayē, ¿iēitseke be' tō?

Ie' tō ie'pa iūtē:

—Ye' Kēkēpa nu minets'er yile wā. Kē ye' wā ijcher tō wēs ie'pa tō iwé.

¹⁴ E' wōshā ta María wōtrée ta eē Jesús dur. Ie' tō isuē erē ie' kē wā isunewā tō Jesús idir.

¹⁵ Jesús tō ie' a ichaké:

—A tayē, ¿iēitseke be' tō? ¿Yi yuleke be' tō?

María tō ibikeitsé tō eē idur e' dōr kal klō tso' tkēule, e' kanéykwak, e' kuēkī ie' tō iché ie' a:

—A kēkēpa, be' wā iminets'er, e' ta ichō ña wé be' tō iblé, as ye' mi' itsuk.

¹⁶ Etā Jesús tō iché ie' a:

—¡A María!

Ta María e' wötrée ta ichéitō ie' a hebreoie:

—¡Rabuni! (e' wà kiane ché: "S'wöbla'ukwak")

¹⁷ Jesús tō iché ie' a:

—Ye' ówa. Kam ye' mi'ka ye' Yé ska', e' kueki ké ye' wöklö'waria. Erë be' yú ichök ye' ttókatapa a tō ye' mi'kekane ye' Yé ska', e' dör a' Yé ñies. Ie' dör ye' Këköl, a' Këköl ñies.

¹⁸ Eta María Magdala wak mía Jesús ttókatapa ska', ta ichéitō: "Ye' tō Skëképa sué." Ñies i kos ché Jesús tō ie' a, e' pakéneitō Jesús ttókatapa a.

Jesús e' kkaché ittókatapa a

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49)

¹⁹ Eno diwö, e' bule es nañewe ta Jesús ttókatapa tulur ñita u etkue é a. Ie'pa suane judiowak wókirpa yóki, e' kueki ie'pa u wékkö wötë'tkër darërë. Erë e' bet ta ie'pa tō isué tō Jesús de dur ie'pa shua. Ie' tō ie'pa shké'wé ttë i' wa:

—¡A' senú bërë!

²⁰ Mik e' ché one ta ie' tō iulà ena ichane shka'ule, e' itō kkaché ie'pa a. Eta ittókatapa ttsë'ne buaë tō Skëképa suéne ie'pa tō ttsë'ka.

²¹ Ie' tō iskà ché ie'pa a:

—¡A' senú bërë! Wës ye' Yé tō ye' patkë'bitu ká i' a ie' ttë pakök, es ye' tō a' patkëmi ye' ttë pakök.

²² Ie' tō ie'pa wöiké siwa' wa ta ichéitō ie'pa a:

—Wiköl Batse'r kiöwa buaë a' tō a' er a.

²³ Yi kî íyi sulu nuí tso', ese olo'yé a' tō, e' ta ñies Skëköl tō ilo'yeraë iki. Yi kî íyi sulu nuí tso', ese ké olo'yane a' wa, e' ta ñies Skëköl ké tō ilo'yepa iki.

Tomás tō Jesús suéne ttsë'ka

²⁴ Jesús ttókatapa dabom eyök kî böi (12), e' eköl kië Tomás, e' kië ñies Dídimo. Ie' ké ku' imalepa ta mik Jesús dë'dur ie'pa shua eta.

²⁵ E' kueki ie'pa tō iché ie' a:

—Sa' tō Skëképa sué.

Erë Tomás tō ie'pa a iché:

—Ye' ké wà iulà shka'ule clavo wa, e' itō sune, ye' ké wà ye' wák ulatska patkënewa itō a, ye' ké wà ye' ulà patkënewa ichane shka'ule e' a, e' ma ye' ké tō yi ttë klö'wepa yës.

²⁶ Ká de paköl, eta Jesús ttókatapa skà iënene iu a, eta Tomás tso'ñak ie'pa ta. U wékkö wötë'tkër, erë Jesús skà dedurne ie'pa shua, ta ichéitō ie'pa a:

—¡A' senú bërë!

²⁷ E' ukuöki ta ichéitō Tomás a:

—Be' ulatska patkōwa ye' ulà shka'ule a, eta isaú. Be' ulà patkōwa ye' chane shka'ule e' a. Kë ibikeitsaria bötböt. ¡iklö'ú!

²⁸ Eta Tomás tō iüté:

—¡Be' dör ye' Blú! ¡Be' dör ye' Këköl!

²⁹ Jesús tō iché ie' a:

—Be' ye' sué, e' kueki be' erblé ye' mik. Erë wépa erblé ye' mik, erë ké iwa ye' sune, ¡ayëcha buaë esepa!

Yëkkuö i' wà dör i' es

³⁰ I ké or yi a ese o' taië Jesús tō ittókatapa wörki ikkachoie tō yi dör ie', ese kibiie ké kitule yëkkuö i' kî.

³¹ Erë yëkkuö i' shtekeyö as a' tö iklö'ù tö Jesús dör Skëköl Alà pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. Nies ishtekeyö as sene michoë dö a' ulà a, a' erblö ie' mik e' wa.

21

Ittökatapa kul tö Jesús suéne ttsé'ka

¹ E' ukuöki tä Jesús e' kkachéne ittökatapa a batsöri kië Tiberias, e' kkömik. E' pakë dö'r i' es:

² Ittökatapa nì dapa'wé eë, e'pa dör Simón Pedro, Tomás (e' kië nies Dídimo), Natanael (e' dör ká kië Caná atë Galilea e' wak), Zebedeo ala'r bōl tso'ñak, nies Jesús ttökatapa skā bōl tso'ñak.

³ Simón Pedro tö iché ie'pa a:

—Ye' mīa nima klō'uk kla' wa.

Ie'pa tö iūtē:

—Sa' mī'keñak be' tä.

Etā ie'pa mīyal tä iē' iékarak kanò a. Erë e' nañewe ie'pa kë wā nima klōne yēs.

⁴ Mik ká ñirketke, etā Jesús demi batsöri kkömik, erë ittökatapa kë wā ijcher tö ie' idir.

⁵ Ie' tö ie'pa a ichakē:

—A wēpa, za' nima klōne?

Ie'pa tö iūtē:

—Au, kë sa' wā iklōne yēs.

⁶ Etā ie' iché:

—A' kla' uyō ulà bua'kka kke, etā nima klōrdaë.

Etā ie'pa tö iuyé tä iwā klōne tajē, kë dē'kaia ie'pa kī.

⁷ Etā ittökata dalër tajē ie' éna, e' tö iché Pedro a:

—jSkëképa Jesús idir!

Mik Simón Pedro tö ittse tö Skëképa Jesús idir, etā bet idatsi' iékaneitō, ie' dur kiparuó ē mik kaneblök e' kuëkī. Etā ie' e' ppée di' a ulaiklémi dōmi Jesús ska'.

⁸ Jesús ttökatapa malepa wā kanò datse batsöri kkömik, kla' wā deka chië, e' kuëratse énaëna. Ie'pa tso' kukuie batsöri kkō a, cien metro ekkē, e' kuëkī ie'pa tö kla' kuëratse.

⁹ Mik ie'pa e' yétsa kanò a, etā ie'pa tö isuë bō' ñarke, e' kī nima me'r etō. Nies pan tso'.

¹⁰ Etā Jesús tö iché:

—Nima klō'wé a' tö, e' wele tsūbitü.

¹¹ Simón Pedro e' iéka kanò a tä iklä' wā deka chië nima blublu ē wa, e' yétsaitō ká sī kī. Nima dōka cien eyök kī dabom skeyök kī mañatō (153). Nima e' dör tajē, erë iklä' kë butsolone.

¹² Jesús tö ie'pa a iché:

—A' shkō chkök.

Ie'pa wā ijcher tö Skëképa Jesús idir, e' kuëkī ie'pa kë wā ie' a ichakine tö çbe' dö'r yi?

¹³ E' ukuöki tä ie' mīa bō' kkömik tä pan ena nima klō'wéitō blaté méitō ittökatapa a.

¹⁴ I' tä mañatōkicha Jesús e' kkachéne ittökatapa a ishkenekane e' ukuöki.

Jesús tté Pedro tä

¹⁵ Ie'pa chké one tä Jesús tö ichaké Simón Pedro a:

—A Simón, Juan alà, ¿be' éna ye' dalène, ye' ttókatapa malepa éna ye' dalër, e' tsatá?

Pedro tò iiuté:

—A Kèkèpa, be' wà ijcher tò be' dalène ye' éna.

Jesús tò iché ia:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wës obeja kkö'nukwakpa tò iobejala kkö'neke buaë es.

¹⁶ Jesús tò iskà chakéne:

—A Simón, Juan alà, ¿be' éna ye' dalène?

Pedro tò ie' a iché:

—A Skèkèpa, be' wà ijcher tò be' dalène ye' éna.

Jesús tò iché:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wës obeja kkö'nukwakpa tò iobejala kkö'neke buaë es.

¹⁷ Jesús tò Pedro a iskà chakéne i' tã ide mañatökicha.

—A Simón, Juan alà, ¿be' éna ye' dalène?

Jesús tò Pedro a ichaké mañatökicha, e' kuëki Pedro erianekã. Ie' tò Jesús iuté:

—A Skèkèpa, i' kôs jcher be' wà. Be' wà ijcher tò be' dalène ye' éna.

Jesús tò ie' a iché:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wës obeja kkö'nukwakpa tò iobejala kkö'neke buaë es.

¹⁸ Mokí ye' tò be' a iché tò mik be' bak duladula, etã be' wák e' paiöke ena be' mi'ke wé be' wák shkak ee. Erë mik be' dewã wö'kela siarëla, etã be' ulã shulöraë tã o'ka tò be' kî datsi' ieraë tã be' tseramiitö wé be' kè shkak ee.

¹⁹ Ttë e' wa Jesús tò iwaché Pedro a tò wës ie' duörãwã, e' wa ie' tò Skèköl kikerakã. E' ukuökí tã Jesús tò iché ia:

—Be' e' tköwã darërë ye' ttökataie kékraë.

Ittökata dalër taië Jesús éna, e' pakè

²⁰ Pedro e' wötrée tò isuë tò Jesús ttökata dalër taië ie' éna, e' datse ie'pa itöki. Mik Jesús ttókatapa bata chka' ie' tã, etã ittökata e' e' tkéser tkër Jesús o'mik tã ie' a ichakéitö, “A Skèkèpa, ¿yi tò be' wömerattsã?”

²¹ Mik Pedro tò isuë Jesús ttökata e' datse ie'pa itöki, etã ie' tò Jesús a ichaké:

—A Skèkèpa, be' ttökata datse se' itöki ¿i' tkömi e' tã?

²² Ie' tò iiuté:

—Ye' kî ikiane tò ie' at ttsë'ka dö mik ye' döne ekkë, e' tã ¿wës e' de be' yökí? Be' e' tköwã darërë ye' ttökataie kékraë.

²³ Ttë e' kuëki Jesús ttökata e' ttë tinekã iyamipa shua, tò kè iduöpawã. Erë Jesús kè wã iyëne tò kè iduöpawã. Ë ie' tò iché: “Ye' kî ikiane tò ie' at ttsë'ka dö mik ye' döne ekkë, e' tã ¿wës e' de be' yökí?”

²⁴ Jesús ttökata e' tso' ttë i' pakök a' a, e' tso' ttë i' shtök yëkküo i' kî. Sa' wã ijcher tò ttë i' dör mokjë.

²⁵ Jesús tò i' skã o' taië, e' kôs shtëpa yëkküo kî, e'ma ye' iklö'wé tò yëkküo kitule e' kôs kè chöpakã kã i' a.

Ì o' Jesús ttekölpa tsá e'pa tò e' pakè Hechos

Yèkkuò i' dör yèkkuò skà kit Lucas tò Teófilo a e', i' tã ide böt. Itsá kite ie' a e' dör i' o' Skèkèpa Jesús tò e' pakè. Ie' mine'ka ká jai a e' ukuöki tã i' kî o' ie' tò ká i' kî ittekölpa tsá e'pa wa Wiköl Batse'r batamik, e' pakè Lucas tò yèkkuò i' kî.

Kam Jesús mi'kane ká jai a e' yöki ie' tò ittekölpa tsá e'pa patké ttè i' wa: Mik Wiköl Batse'r de a' kî, etã ie' tò diché meraë a' a ye' ttè pakoie. A' miraë ipakök s'tso' kos Jerusalén e'pa a. Nies ipakeraë a' tò s'tso' Judea ká malepa a ena Samaria ena ká wa'ne dö wé íyök erkerö ee. E' tso' kitule yèkkuò i' kî 1.8 ee. E' ukuöki tã i' o' Skèköl tò Pedro wa Jerusalén ena Judea ká malepa ena Samaria e' ttè tso' kitule yèkkuò i' kî.

E' ukuöki tã Pablo tò Jesús ttè buaë paka' ká taië wakpa a e' ttè kit Lucas tò yèkkuò i' kî. Yèkkuò i' wa Lucas tò se' a ikkaché tò Jesús dör sulitane tsatkökwak.

Lucas bak s'kapeyökwakie. Iekkè tã ká kos wé Pablo dè'rö ee Lucas mir ie' tã, E' kuëki Lucas tò isu' iwák wöbla wa tò wës Skèköl kaneblè' Pablo wa. E' ttè tso' kitule yèkkuò i' kî.

Skèköl tò iWiköl patkeraë

¹⁻² A kèkè Teófilo, i' o' Jesús tò ena i' wa s'wöblao'itö kuaë dö mik imineka ká jai a, e' kos paka' ye' tò be' a yèkkuò tsá kityö e' kî. Kam ie' mi'kane ká jai a, e' yöki i' kiane ie' kî tò ittekölpa tsá shukitbakitö, e'pa tò iwé, e' uk ie'pa kéitö Wiköl Batse'r wa.

³ Ie' kôtewa shkenekane, e' ukuöki tã ie' wák e' kkayëne taië ie'pa a dökã ká dabom tkëyök (40) ekkè. Es ie' tò ie'pa a ikkaché tò mokî ie' tso'ne ttsë'ka. Nies ie' tò i' blúie Skèköl tso' e' ttè pakè ie'pa a.

⁴ Ká et tã ie' tso' ittekölpa tsá e'pa tã, tã ichéitö iarak:

—A' kè kane e' yöksa Jerusalén. Ye' Yé kablè' iWiköl patkök a' a yè' ye' tò a' a, e' panú dö mik ide etã.

⁵ Juan tò s'wösuk di' a, erè ká kè tköpa taië tã Skèköl tò a' ierawa iWiköl Batse'r a.

Jesús mineka ká jai a

⁶ Mik Jesús ttekölpa tsá ñi dapa'wéka ie' tã, etã e'pa tò ie' a ichaké:

—A Skèkèpa, ¿i' tã be' tò se' wakpa tkekekane se' Israel aleripa, e' wökirpaie?*

⁷ Ie' tò iüté:

—E' kéwö kè mène a' a jchenoie. E' kéwö tso' ye' Yé wã klöuletke.

⁸ Erè mik Wiköl Batse'r de a' kî, etã ie' tò diché meraë a' a ye' ttè pakoie. A' miraë ipakök s'tso' kos Jerusalén e'pa a. Nies ipakeraë a' tò s'tso' Judea ká malepa a ena Samaria ena ká wa'ne dö wé íyök erkerö ee e'pa a.

⁹ Mik ie' tò e' ché one, etã ibutséka mía ká jai a ie'pa wörki tã ichowa mò shua kè wër ta'ia.

¹⁰ Ie'pa tso' ká sauk ká jai a krereë tò wës imichoka, e' dalewa bet wëpa bøl datsi' saruruë de iëter ie'pa o'mik.

¹¹ E'pa tò iché iarak:

* **1:6 Israel aleripa e' wökirpaie:** Jesús ttekölpa tso'ia ibiheitsök tò ie' e' tkökeka Israel aleripa blúie ie'pa ká kî tã ie'pa tkekeka ie' kayuapaie.

—A Galilea wakpa žiök a' iëteriä ká sauk ká jai a? Jesús bak a' shuä e' mítser Skököl wä. Wes a' tö isuë tö imía ká jai ä, e' suë idörane ká i' kī.

Matías atë Judas skéie

¹² Etä Jesús ttekölpa tsä e'pa tso' Olivo kébata ä, ie'pa biteane Jerusalén. E' ñalé dör wekké ulat kawö mène judiowak ä shkoie eno diwö ä ekké.†

¹³ Mik ie'pa dene Jerusalén tä ie'pa tkakä u etkuö kī wé ikapökerak ee. Eë itso' rak Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Santiago Alfeo alä, Simón Celote, ñies Judas Santiago alä.

¹⁴ Ie'pa ulitane ñi dapa'uke kekraë ttök S'yë tä. Alakölpa welepa ena María, Jesús mi, ena Jesús ëlpa, e'pa tso' ñak ie'pa tä ttök S'yë tä.

¹⁵ Jesús mik erblökwakpa e' dapa'uke e'pa döka cien eyök kī dabom böyök ekké ulatök (120). E' kéwö ska' tä Pedro e' kékä ie'pa wörki tä ichéitö:

¹⁶ “A yamipa, ima Judas yë' Wiköl Batse'r tö se' blú bak David e' wa, e' wä tka wes itso' kitule Skököl yëkkuö kī es. Judas wa pë' mine Jesús klö'ukwä.

¹⁷ Tä ie' bak Jesús kléie wes se' es, ie' bak kanëblök Jesús tä wes se' es.

¹⁸ (Ie' tö ì sulu wamblë', e' ské wa ie' tö ká tuë et. E' ukuökī tä ie' anebitu wöwakköt ñawi tskinewä tä ñattse yërulune.

¹⁹ Mik Jerusalén wakpa tö ttë e' ttsé, etä ká e' kië mèkarakitö iwákpa ttë wa Hacéldama e' wä kiane chë S'pë Ké).

²⁰ Es itso' kitule Skököl yëkkuö kië Salmo e' kī e' tö iché i' es:

‘Äs ie' u weir

ñies äs kë yi seriä e' ä.‡

Ñies ichéitö:

‘Q'ka múkă iskéie ie' kanë méat e' kanéukne.’ ”§

Es itso' kitule Skököl yëkkuö kī.

²¹ “Wëpa tso' ië e'pa manetwä se' tä kekraë Jesús bakia se' shuä etä.

²² Mik Juan tö Jesús wösuk e' kos tä ie'pa tso' ñak se' tä dö mik Jesús mineä ká jai ä etä. Se' kawötä wëpa ekkëpa shushtök eköl se' kīie äs itö Jesús shkënekane, e' ttë pakö se' tä.”

²³ Es ie'pa tö wëpa shushté böi. Eköl kië José, e' kië Justo ñies. E' kkabata dör Barsabás. Iëköi kië Matías.

²⁴ Etä ie'pa tö ikië S'yë ä i' es: “A Skököl, be' wä sulitane er suule buaë. E' kueki ikkachö sa' ä wëne shushté be' tö

²⁵ äs iat Jesús ttekölpa tsä e' kīie Judas skéie. Judas e' wamblé sulu, e' kueki ie' tö kanë e' méat tä imía weinuk wé ikawötä weinuk ee.”

²⁶ Etä ie'pa iné isuöie tö wëpa böi shushtétke ie'pa tö e' wëne kië dömittsa. Etä Matías kië dettsä. Es ie' atë Jesús ttekölpa tsä e' kīie imalepa döka dabom eyök kī eköl (11) e'pa tä.

2

Wiköl Batse'r de Jesús mik erblökwakpa kī

† 1:12 shkoie eno diwö ä ekké: E' dör kilómetro etk ulatök.

‡ 1:20 Salmo 69.25

§ 1:20 Salmo

¹ Mik Pentecostés kéwō* de, eṭa Jesús mik ɛrblōkwakpa kōs tso' dapaule ek tsiní ɛme.

² E' bet ṭa ká jaí a ì blane taiē wēs siwā' darērēē es, e' blane u šuḥ kōs a wé ie'pa tso' eē.

³ Eṭa ie'pa tō isué tō idebitu taiē ku'ie bō' wōrkua suē, e' ʾane ie'pa ulitane kī et et.

⁴ Eṭa ie'pa a Wikōl Batse'r iēnewā ṭa ekōl ekōl ttēmi ká bānet wakpa ttō wa kua'kī kua'kī wēs Wikōl Batse'r tō ie'pa ké ttōk es.

⁵ E' kéwō ska' ṭa judiowak tō Skēkōl dalōietā' datse ká ulitane kī, esepa tso' taiē Jerusalén.

⁶ Mik ie'pa tō Jesús mik ɛrblōkwakpa aláneka taiē e' ttsé, eṭa ie'pa e' dapa'wéka ikī ttōsk bua'ie. Ie'pa tō ittse ekōl ekōl iwákpa ttō wa kua'kī kua'kī es. E' kuēkī ie'pa tkinewā taiē.

⁷ Ie'pa wōkranewā ṭa ichérakitō ñi a:

—ǀA'ká ie'pa ké dōr Galilea wakpa tso' ttōk?

⁸ ǀWēs se' ulitane tso' ittōk tō ie'pa ttōke se' ulitane ttō kua'kī kua'kī wa?

⁹ ǀe se' šuā se' tso' datse Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, Asia,

¹⁰ Frigia, Panfilia, Egipto ena ká tso' Libia aṭe tsinet Cirene kke. Ñies pē' datse Roma serke ǀe esepa tso' ǀe.

¹¹ Se' welepa dōr judiowak chōkle. Welepa ké dōr es, esepa e' yō'bak judiowakie. Ñies se' tso' ǀe datse Creta ena Arabia. Erē ì kōs kaneō' Skēkōl tō buaē e' chōk ie'pa tso' e' ʾane buaē se' éna se' wákpa ttō kua'kī kua'kī e' wa.

¹² E' kuēkī ie'pa ulitane wōkrarlune taiē ikittōk. Ie'pa wōā ká chowa. Ie'pa ñi chakérak:

—ǀyi ikkē, ǀima e' wà kiane chē?

¹³ Erē welepa tō Jesús mik ɛrblōkwakpa wayué sulu ṭa ichérakitō:

—Ie'pa tteke blo' tō.

Pedro tō ttē paké

¹⁴ Eṭa Pedro e' duéka shkē'ka Jesús ttekōlpa tsá malepa dōka dabom eyōk kī ekōl (11), e'pa ṭa. Ie' tō ichē sulitane a ʾaneule: “A yamipa judiowak, ñies a' ulitane serke Jerusalén. ǀyi ikkē e' wà pakekeyō a' a. Ye' ttō ttsō buaē a' tō.

¹⁵ Sa' ké tteku' blo' tō wēs a' tō ibikeitsē es. Erpa diwō de sulitu (9) bla'mi, diwō ikkē ké yī e' ttōṭa'ka blo' wa.

¹⁶ Erē ì tkōke sa' ṭa, e' dōr wēs Skēkōl ttekōl kiē Joel, e' tō iyē'atbak es. Ie' tō iyē'at i' es:

¹⁷ Skēkōl tō ichē tō mik ká i' erkewatke, eṭa ye' tō ye' Wikōl patkeraē sulitane kī.

E' kuēkī a' ala'r, wēpa ena alakōlpa, ekkēpa kōs ttōraē wēs ye' ttekōlpa es.

A duladulapa a ilē kkayērdaē kabsueie ie'pa ké ku' kapōkwā e' dalewa.

Ñies a' kēkēpa a ilē kkayērdaē kabsuē a.

¹⁸ Ñies e' kéwō ska' ṭa ye' Wikōl patkeraēyō ye' kanē mēsopa kī, wēpa ena alakōlpa.

Es ie'pa tō ye' ttē pakerane imalepa a.

* **2:1 Pentecostés kéwō:** Pentecostés wà kiane chē Ká Dabom Skeyōk kéwō. Judiowak tō Ie'pa Yēpa Yērulune Egipto e' kéwō tkō'wē one, e' kī ká de dabom skeyōk, eṭa kəwō skā tkō'wēke ie'pa tō e' kiekerakitō Pentecostés. Ñies e' kéwō kiērakitō Iyiwō Shtōk Kéwō. Kəwō e' dōr wēstela choie Skēkōl a iyyiwō kite e' kī. Éxodo 23.16 saú.

19 Ká jaí a ye' tò íyí taijē suluē kkacheraē, kē suule a' wā ese.

Ká í' kǐ ñies íyí kkacheraēyō as a' isaù:

s'pē sueraē a' tò, bō' sueraē a' tò, shkǐ taijē sueraē a' tò ñies.

20 Diwō ttserdawa. Si'wō iardawa batsē wēs s'pē es.

E' kōs tkōraē kam Skēkōl kēwō dō e' yōkǐ.

Kawō e' dōr buaē shute, e' 'olo ta' taijē.

21 E' kēwō ska' ta' yí kōs tò e' tsatkē kié Skēkōl a,

esepa ulitane tsatkēraē.' †

Es Joel tò iyē'at.

22 "A Israel aleripa, ye' ttō ttsō. A' wā ijcher tò mik Jesús Nazaret wak sene' ká í' kǐ, etá i kē or yí a ese wēitō taijē se' shua Skēkōl batamik kkayēnoie. Es Skēkōl tò se' a ikkachē tò ie' tò ipatkē'.

23 Erē Jesús menettsa a' a klō'wēwa wēs Skēkōl tò isuletē'atbak kuaē es, ñies wēs ie' kǐ ikiane es. A' tò wēpa sulusipa kē ie' ttōkwa wōtēulewa krus mik.

24 Ie' weine siarē ie' kōtēwa, erē Skēkōl tò ie' shkeo'kane. Duewa kē a ie' wōklōne yēs.

25 E' kuekǐ ká iaiaē blu' David ut Skēkōl ta' ima Jesús ttōmi e' yē'itō í' es: 'Ye' wā ijcher tò kekraē be' tso' ye' ta.

Be' tso' ye' ta ye' ulā bua'kka ye' kǐmuk,

e' kuekǐ kē i a ye' orpa wēs.

26-27 E' kuekǐ ye' ttsē'r buaē,

ye' ttsō kanēē.

Be' kē tò ye' mepaat pō a,

e' kuekǐ ye' enuraē iwā panuk bēre.

Ye' dōr be' kanē méso batse'r e',

e' kuekǐ be' kē tò imepaat as ye' nurwa.

28 Be' tò sene michoē ñalé e' kkayē' ye' a.

Ye' tso' be' wōrkǐ, e' kuekǐ be' tò ye' ttsē'weraē buaē.†

Es David tò iyē'at.

29 "A yamipa, ye' tò icheke a' a yēsyesē. Se' blú kēkē David bak ká iaiaē, e' du'wabak ta' inú wōtēnewa. Ie' pō tso'ia dō ikkē ta' ie.

30 Erē David bak Skēkōl ttekōlie. E' kuekǐ ie' wā ijcher tò Skēkōl kablē' ie' a iwák ttō wa ttē í' wa: 'Ye' tò be' aleri tkeraká ekōl blu'ie wēs be' es.'

31 E' jcher David wā, e' kuekǐ ie' tò Cristo shkenekane e' yē'. Ie' tò iyē' tò inú kē atuk pō a, kē inurpawa.

32 Es iwā tka. Skēkōl tò Jesús shkeo'kane, e' suē sa' ulitane tò sa' wákpa wōbla wa.

33 Skēkōl tò ie' tsémika ta' itkékaitō iulā bua'kka dalōiērtā' taijē. Ie' Yē tò iWikōl mé ie' a wēs ikablē' imuk es. E' ukuōkǐ ta' ie' tò iWikōl Batse'r patké sa' kǐ. E' suē a' tò, e' ttsé a' tò enia.

34 Erē David kē mine'ka ká jaí a wēs Jesús es. Ie' wák tò iyē'at:

'Skēkōl tò ichē ye' Kēkōl a:

Be' e' tkōka ye' ulā bua'kka,

35 e' dalewa ye' tò be' bolōkpa merarō be' klō dikia.'§

Es David tò iyē'.

36 "A Israel aleripa ulitane. Ijchenú buaē a' wā tò ye' tso' Jesús chōk. E' kōtwa a' tò wōtēulewa krus mik, erē e' wák tkéka Skēkōl tò se' wōkirie ñies se' blúie."

37 Mik ie'pa tò ttē e' ttsé, etá ie'pa erianekā taijē. Ie'pa tò Pedro ena imalepa a ichaké:

—A yamipa, ¿wes sa' e' ùmi?

³⁸ Ie' tò iüté:

—A' er mane'ú Skëköl a ta a' e' wöskuöð eköl eköl Jesucristo ttö wa as a' nuì olo'yar a' kî. A' tò iwé es, e' ta Skëköl tò iWiköl Batse'r meraë a' a.

³⁹ Kablè e' dör a' a ena a' aleripa ulitane a ena sulitane serke ká kamië, esepa a ñies. Kablè e' dör wépa kôs kieke Këkë dör Se' Këköl e' tò esepa a.

⁴⁰ Es ttè e' wa ena ttè skà taië wa Pedro tò iché iarak darërëë, ipatté taië ta ichéitö iarak:

—A' e' tsatkö i tköraë pë' sulusipa ta e' yöki.

⁴¹ Es wépa tò i ché Pedro tò, e' klö'wé, e' pa wöskuërakitö. E' diwö Skëkëpa Jesús icha erule e' kî iëne taië dökä mil mañayök ulatök (3000).

⁴² Eta ie'pa e' ché ttè wa Jesús ttekölpa tsä e'pa tò s'wöbla'weke, e' ttsök kekraë er bua' wa. Nies ie'pa e' ché ñi kimuk i tso' ie'pa wa e' wa. Nies kekraë ie'pa e' dapa'uke pan ñuk Jesús kötëwä e' këwö tkö'woie. Nies ie'pa e' ché ttök S'yë ta.

Wes Jesús mik erblökwakpa tsä e'pa ser

⁴³ Eta i kë or yi a ese weke taië Jesús ttekölpa tsä e'pa tò Skëköl batamik. E' tò pë' ulitane wökrawé taië.

⁴⁴ Wépa erblé Jesús mik e'pa kôs serke wes wák eköl ë es. Ì tso' ie'pa wa ese kakmekerakitö ñi a.

⁴⁵ Es ñyi tso' ie'pa wa, ká ö ilè skà, ese watueke ie'pa tò ta iské blatekerakitö imalepa kimè kiane esepa a.

⁴⁶ Diwö bit ta ie'pa ulitane e' dapa'ukerak Skëköl wé a. Nies u a u a ie'pa chköke ñita er bua' wa ttsë'rdak buaë. Jesús kötëwä e' këwö tkö'weke pan ñe wa ñita.

⁴⁷ Skëköl kikekëkë ie'pa tò. Sulitane wa ie'pa wër buaë. Ká bit ekkë Skëköl tò s'tsatkeke taië, e' kueki ie'pa kî daparke taië.

3

Pedro tò s'kraulewä eköl e' bua'wéne

¹ Ká et tsäli diwö de mañat ta Pedro ena Juan míyal ttök Skëköl ta iwé a. Diwö e' dör ttoie ie' ta.

² Eta eë wëm tkër eköl kune' klö kraulewä. E' datse iyamipa wa itkekeser kekraë Skëköl wé wëkkö kië Wëkkö Buaala e' a as inuköl kak kiöitö sulitane dökëwä eë esepa a.

³ Mik ie' tò Pedro ena Juan dökewatke e' sué, eta inuköl kak kiéitö ie'pa a.

⁴ Eta ie'pa tò ie' suéwä krereë iwö kî ta Pedro tò iché ia:

—Sa' saú.

⁵ Eta ie' tò ie'pa sué ta ibikeitséitö tò ilè kakmekeitö ye' a.

⁶ Erë Pedro tò iché ia:

—Kë ye' wä inuköl ta'. Kë ye' wä oro ta'. Erë i tso' ye' wä e' mekeyö be' a. Jesucristo Nazaret wak e' ttö wa, be' e' kôkâ ta be' shkô.

⁷ Eta Pedro tò iklö'wëwä iulà bua'kka ta ibatsëkä. E' wöshä ta iklö a idiché iëne

⁸ ta itunekä e' duekäie ta ishkëmi wî'kë iö'kë. E' ukuöki ta imíwä Skëköl wé a Pedro ena Juan ta iwák klö wa. Ie' turkëkä, es Skëköl kikekaramiitö.

⁹ Eta pë' tso' kôs e'pa tò isué tò ishkörämi ta Skëköl kikekaramiitö.

¹⁰ Ie'pa tò ie' suéwä tò ie' dör wëm e' tköke inuköl kak kiök Skëköl wé wëkkö kië Wëkkö Buaala e' a e'. E' tò ie'pa tkiwëwä taië. Ie'pa wökranëwä iweblöc.

Pedro tö s'patté Skëköl wé a

¹¹ Skëköl wé e' ùle kiè Salomón ùle, eë wëm buanene e' tso'ia Pedro ena Juan paklō'uk. E' dalewa pë' kōs datse tuneule wé ie'pa tso' eë tã ie'pa tkinewã tajë isauk.

¹² Mik e' sué Pedro tö, etã ie' tö ie'pa a iché: "A Israel aleripa çì kuekì a' tkirke? çì kuekì a' tso' sa' sauk krereë wësua sa' wák tö wëm i' bua'wëne shkōwëne sa' wák diché wa ö sa' serke yësyësë Skëköl a' e' kuekì?"

¹³ Erë Skëköl dör Abraham, Isaac, Jacob ena se' yëpa malepa bak kã iaiaë, e'pa Këköl, e' tö ie' kanë méso kiè Jesús, e' kíkëkã iyi ulitane tsata, e' dör yi me'ttsa ttëwã a' tö e'. Ie' watë'ttsa a' tö Pilato wörki erë e' tö ibikeitsbak iökshka.

¹⁴ Jesús dör batse'r ena yësyësë warma a' tö iki' tö e' yöttsa. Erë e' skëie a' tö pë' suluë e' yöktsa ka'.

¹⁵ Es sene mukwak e' kötwa a' tö, erë ishkeq'kane Skëköl tö. E' kōs sū' sa' tö sa' wöbla wa.

¹⁶ Wëm i' kraulewã e' suule a' wã buaë. Ie' diché iënene sa' erblöke Jesús mik e' wa. Jesús mik erblë, e' tö wëm i' bua'wëne buaë a' wörki.

¹⁷ "A yamipa, ye' wã ijcher tö mik a' ena a' wökirpa tö Jesús kötwa, etã a' kē wã ijcher mokì tö i' wamblök a' tso'.

¹⁸ Erë i' yë'atbak Skëköl tö ittekölpa ulitane kkō wa tö wé pairine'bitü idi' wa s'blüie e' kawōtã ttëwã es, e' wawé Skëköl tö es.

¹⁹ E' kuekì i' sulu watōttsa. A' er mane'ú Skëköl a' as a' nuì olo'yōitō a' kì.

²⁰ Etã es ie' tö a' er pableraë tã Jesús pairi'bituitō idi' wa s'blüie e' patker-aneitō se' a'.

²¹ Erë i' tã ie' kawōtã senuk kã jai a' dō mik Skëköl tö i' kōs yuëne buaë wës kenet es etã. Es Skëköl tö iyë'bak kã iaiaë ittekölpa batse'r e'pa wa.

²² Moisés tö Jesús yë' se' yëpa bak kã iaiaë, e'pa a' i' es: 'A' shuã Skëköl tö itteköl kerakã eköl wës ye' es. E' ttō kōs dalōiō a' tö.

²³ Wëpa kē wã ie' ttō dalōiëne, esepa ulitane skerattsa se' wakpa yökì bānet, ie'pa erdawa seraa.* Es Moisés tö iyë'at.

²⁴ "Es ñies Samuel ena Skëköl ttekölpa malepa dë'bitü ie' itōkì, e'pa kōs tö i' tkōke kawō ikkē tã, e' yë'atbak.

²⁵ I' uk Skëköl kablë' kã iaiaë ittekölpa wa, e' wã dōraë se' ulã a. Ñies ttë me'atbakitō se' yëpa bak kã iaiaë e'pa a, e' wã dōraë se' ulã a. Ie' tö iyë'atbak Abraham a' i' es: 'Be' aleripa batamik ye' er buaë chōraë kã ulitane wakpa a'.

²⁶ E' kuekì mik ie' tö ilã Jesús shkë'wëkane, etã ipatkëitō se' a' kewe se' a' er buaë choie as se' ser sulu ese olo'yōsō eköl eköl."

4

Pedro ena Juan e' tsatké judiowak wökirpa wörki

¹ Etã Pedro ena Juan tso'ia s'pattök, e' shuã sacerdotepa bitëshka Skëköl wé shkëkipa wökir tã ena saduceowakpa tã.

² Pedro ena Juan tso' s'wöbla'uk tö Jesús kötëwã e' shkenekane. E' wa iwã kkachëitō tö s'duowã e'pa shkerdakane. E' tö sacerdotepa ena ie'pa malepa uluwëkã tajë.

³ Ie'pa tö Pedro ena Juan klō'wëwã. Kã detke tsáli, e' kuekì iméarakitō s'wōto wé a' dō bule es.

⁴ Erë wëpa tso' Pedro ttō ttsök, e'pa shuã tajë ie'pa tö Jesús ttë buaë klō'wë. Es Jesús mik erblökowakpa wëpa ë esepa deka mil skeyök e' ulatök (5000).

* 3:23 Deuteronomio 18.15,18-19

⁵ Bule es tã judiowak wõkirpa ena ikuẽblupa ena s'wõbla'uk ttẽ dalõienõ wa wakpa e' dapa'wẽkã Jerusalén.

⁶ Ñies sacerdote kibi kiẽ Anás e' tso'. Ñies Caifás, Juan, Alejandro ena imalepa dõr sacerdote kibi e' ditsẽwõ e'pa kõs tso'.

⁷ Ie'pa tã Pedro ena Juan tsuk patké tã iduẽsẽrak ie'pa wõrkĩ tã iwã chakérakitõ:

—¿Yi diché wa, yi ttõ wa wẽm klõ kraulewã e' bua'wẽne a' tõ?

⁸ Etã Pedro a Wikõl Batse'r iẽnewã tajẽ tã iũtẽitõ:

—A s'wõkirpa, a s'kuẽblupa.

⁹ Sa' tõ s'kirirke e' kĩme' er bua' wa, e' chaké a' tõ sa' a. A' kĩ ikiane jchẽnuk tõ wẽ ibuanene.

¹⁰ Ì ñe tã sa' tõ ichẽ a' wõrkĩ, ñies Israel aleripa ulitane e'pa wõrkĩ tõ wẽm i' buanene sulitane wõrkĩ Jesucristo Nazaret wak e' ttõ wa. E' wák kötã a' tõ krus mik erẽ Skẽkõl tõ ishkeõ'kãne.

¹¹ Skẽkõl yẽkkuõ kĩ itso' kitule: “Ák watẽ'ttsã u yuõkwakpa tõ, e' yõnene ák bua'buaie.”* Ák e' dõr Jesucristo chẽ.

¹² Ie' dõr S'tsatkõkwak. Skẽkõl kẽ wã yi skã patkẽule kã i' kĩ s'tsatkoie. E' kuekĩ Jesucristo ekõl ã wa s'tsatkẽmi.

¹³ Mik iwõkirpa tõ isuẽ tõ Pedro ena Juan dõr skle siãrla, kẽ wõblaule yẽkkuõ wa erẽ ittõke buaẽ kẽ suane, etã ie'pa tkinewã. Ie'pa ẽna iãnewã tõ ie'pa bak shkõk Jesús tã ittõkatapaie.

¹⁴ Wẽm buanene e' ñur Pedro ena Juan tã, e' kuekĩ ie'pa kẽ a' iyẽnuk tõ e' dõr kache.

¹⁵ Etã ipatkẽmirakitõ u'rki tã ie'pa atẽ ileritsõk.

¹⁶ Ie'pa ichẽ ñi a:

—¿Wes sõ wẽpa i' wẽmi? Kõs Jerusalén wakpa wã ijchẽr tõ i' kẽ or yi a ese wẽ ie'pa tõ etk. E' kẽ yẽnuk se' a tõ e' dõr kache.

¹⁷ Erẽ ipauñũsõ a' i'tãmĩ Jesús ttẽ i' kẽ pakõia ie'pa tõ yi a, es kẽ ittẽ bunukkã kã wa'ñe.

¹⁸ Etã ikiérakitõ tã ichẽ iarak:

—Kẽ a' kãwõ tã'ia Jesús ttẽ pakõk yi a. Ñies a' kẽ kãwõ tã'ia yi wõbla'uk ttẽ e' wa.

¹⁹ Erẽ Pedro ena Juan tõ iũtérak:

—A' wãkpa tõ ibikeitsõ tõ Skẽkõl wõã yi ttõ dalõiẽ dõr buaẽ sa' a, a' ttõ õ ie' ttõ.

²⁰ Erẽ i' su' sa' tõ ena i' tstsẽ' sa' tõ, e' pakeraẽ sa' tõ kekraẽ sulitane a.

²¹ Etã iwõkirpa tõ ie'pa kĩ pauñẽ darẽrẽ tã iẽmirakitõ. Wẽm kraulewã buanene e' kuekĩ pẽ' kõs tso' Skẽkõl kĩkõkkã. E' kuekĩ iwõkirpa kẽ ulã dẽ'wã Pedro ena Juan wẽ'ikõk.

²² Wẽm buanene Skẽkõl diché wa e' kĩ duas tso' dabom tkẽyõk (40) kĩa.

Jesús mik erblõkwakpa tõ ikiẽ Skẽkõl a

²³ Etã Pedro ena Juan ẽmirakitõ tã imíyal wẽ imalepa tso' eẽ. Ì kõs yẽ' sacerdotepa wõkirpa ena judiowak kuẽblupa e'pa tõ e' pakérakitõ imalepa a seraã.

²⁴ Mik e' tstsẽ ie'pa tõ, etã ie'pa ulitane kkõché ñita Skẽkõl a i' es: “A Skẽkõl, kã jai ena kã i' ena dayẽ ena i' kõs tso' iki, e' yõ' be' tõ.

²⁵ Kã iaiaẽ be' tõ sa' kẽkẽpa David dõr be' kanẽ mесо, e' ka' ttõk Wikõl Batse'r wa. Ie' tõ iyẽ' i' es:

* 4:11 Salmo 118.22

‘ǵlǵk ká malepa wakpa uluneka taiē troka taiē Skēkōl kǵ?
ǵlǵk ie'pa ileritseke ñippók ie' ta? Kē e' wamblēnuk ie'pa a.

²⁶ Ká wókirpa ena blu'pa e'pa ulitane ñippakka ie' ta.

Ie'pa ileritseke ñippók ie' ta ena wé pairi'bituitō idi' wa s'blúie e' ta.[†]
Es David tō iyē'.

²⁷ “Ttē e' dōr mokiē. Iwà suē sa' tō tō s'wókirpa kiē Herodes ena Poncio Pilato, e'pa ñi dapa'wēkǵ ká i' a Israel aleripa ta ena pē' kē dōr Israel aleripa esepa ta ñita Jesús we'ikók. Ie' dōr be' kanē méso batse'r pairi'bitū be' tō idi' wa s'blúie e'.

²⁸ Es i kōs wé ie'pa tō ie' ta e' wé ie'pa tō wēs be' tō isuletē'atbak es.

²⁹ A Skēkōl, e' kuekǵ ie'pa tso' sa' pañuk darērēē, e' ttsō. Sa' dōr be' kanē méso e'pa a diché kǵ mú Jesús ttē pakoie kē suane.

³⁰ Be' diché kkachō. S'kirirke bua'úne, i kē or yi a ese ú iwà kkachoie, ñies íyi ese ú taiē Jesús dōr be' kanē méso batse'r e' ttō wa.”

³¹ Mik ie'pa tō ikiē one, etǵ wé ie'pa tso' e' kē wōtǵ'ne. Etǵ ie'pa ulitane a Wikōl Batse'r iēnewǵ ta ie'pa tō Skēkōl ttē pakē kē suane.

Jesús mik erblōkwakpa ñi kímé

³² Jesús mik erblōkwakpa dōr taiē. Ie'pa kabikeitsōke ñikkēē, ulitane er ttsē'r ñittsēē. Kē yi tō icheku' tō ie'pa íyi e' dōr ie'pa ē icha, e' skēie e' dōr ie'pa icha ñikkēē.

³³ Jesús ttekōlpa tsǵ e'pa tō Jesús shkenekane, e' ttē kǵ pakeke diché taiē wa. Skēkōl tō ie'pa kōs kímēke taiē.

³⁴⁻³⁵ Yi wǵ kǵ tso' ō ilē skǵ tso' rak iwǵ, ese watuēkerakitō ta iské mekerakitō Jesús ttekōlpa tsǵ e'pa a blatē wēpa dōr siarē esepa a wēs e'pa kiane kímē ekōl ekōl es. E' kuekǵ kē yi weirkǵ' siarē ie'pa shuǵ.

³⁶ Ie'pa shuǵ wēm tso' ekōl dōr Leví alerǵ datse kǵ kiē Chipre, e' kiē José. Jesús ttekōlpa tsǵ tō ikiē mékǵ Bernabé (e' kiane yēno s'pablōkwak).

³⁷ Wēm e' wǵ kǵ tso'. E' watuēitō ta iské méitō Jesús ttekōlpa tsǵ a as ie'pa tō s'siarēpa kímū iwa.

5

Ǵ sulu wamblé Ananías ena Safira e'pa tō e' pake

¹ Erē wēm bak ekōl kiē Ananías, e' tayē kiē Safira. E'pa tō kǵ watuēttsǵ.

² Etǵ wēm e' tō ikǵ ské tsǵ yēttsǵ iwǵkpa a ta ieyōk méitō Jesús ttekōlpa tsǵ a wēs kǵ ské sǵraa es. E' jcher ilakōl wǵ sǵraa.

³ Etǵ Pedro tō iché ie' a:

—A Ananías, ǵlǵk be' e' mettsǵ Satanás a kitō'wē ta be' kēitō kachōk Wikōl Batse'r a? Kǵ watuēbō e' ské kak tséatbō.

⁴ Kam be' tō iwatauttsǵ etǵ be' icha idir. Ta be' tō iwatuēttsǵ, etǵ iské dōr be' icha. ǵlǵk be' ibikeitsé wamblé es? Be' kē kayēne s'ditsō a. Be' kaché Skēkōl a.

⁵ Mik e' ttsé Ananías tō etǵ iǵnewa duowǵie. Etǵ ie'pa kōs wǵ ijchenewa, e'pa suane taiē.

⁶ Etǵ duladulapa welepa debitǵ ta inú patrēwarakitō tsémi blēwǵ.

⁷ Hora tka mañat e' ulatōk, etǵ Ananías tayē dewǵ Pedro ska'. Wēs iwēm de e' kē jcher ie' wǵ.

⁸ Ta Pedro tō ie' a ichaké:

—Ichō ña. ǵMokǵ a' tō kǵ watuē kōs a' tō iché ekkē?

Safira tō iūtē:

—Tō, ekkē je'.

⁹ Pedro tō iché iā: ¿lōk a' tō kawō mé ñi a Skēkōl Wikōl wōtsiriuk? Wēpa wā be' wēm nu mī blēwā, se e' wakpa doyalne tā író ie'pa wā be' nu michoē blēwā ñies.

¹⁰ E' bet tā Safira anewa tā iduowā Pedro klō ska'. Mik duladulapa dewā tā Safira nu tēr tā ie'pa wā inū mītser blēwā iwēm o'mik.

¹¹ Etā Skēkēpa Jesús icha erule ulitane ena sulitane wā ijchenewā, e'pa suanerak taiē.

Ì kē or yi a ese wé taiē Jesús ttekōlpa tsá tō

¹² Jesús ttekōlpa tsá e'pa tō ì kē or yi a, ese weke taiē pē' shuā iwā kkachioie. Jesús mik erblōkwakpa ulitane e' dapa'uke Salomón ùle a.

¹³ Pē' èltēpa tō ie'pa dalōieta' erē kē diché dē'ka e' tiukwā ie'pa shuā.

¹⁴ Erē wēpa erblé Jesús mik, wēpa ena alakōlpa, esepa kī iērkerak taiē kékraē.

¹⁵ Pē' tō s'kirirke tsémirak katā shuélor ñalā kkōmik as Pedro tkō tā ilo mú ar esepa wele kī as ibuarne.

¹⁶ Ñies ká tso' kos Jerusalén pamik, e' wakpa de taiē s'kirirke wēttsē. Ñies wimblupa sulusi s'teke esepa wēttsē. Etā e'pa ulitane buanene seraā.

Jesús ttekōlpa tsá wōtēnewā s'wōto wé a

¹⁷ Etā sacerdote kibi ena iklépa kiē saduceowakpa, e'pa ukyēnekā taiē Jesús ttekōlpa tsá e'pa kī.

¹⁸ E' kuekī iklō' wéwarakitō wōtēwā s'wōto wé a.

¹⁹ Erē nañewe tā Skēkōl biyōchōkwak ekōl tō s'wōto wékkō ppée tā iyéttsarak tā iché iā:

²⁰ “A' yúne Skēkōl wé a. Eē a' e' duōkā sene pa'alī Jesús tā, e' tté pakōk sulitane a.”

²¹ Bule es bla'mi tā idewarak Skēkōl wé a tā ie' kékarak s'wōbla'uk wēs ie'pa a iyēne es.

Etā sacerdote kibi ena iklépa tō Israel aleripa wōkirpa ulitane kiéttsā e' dapa'ukkā ie'pa tā. Etā Jesús ttekōlpa tsá e'pa tsuk patkérakitō.

²² Erē mik ishkēkipa demirak s'wōto wé a, etā kē iwā ikunerak. Tā idebiturak ibiyō mukne

²³ tā ichérakitō:

—Sa' tō s'wōto wékkō kué wōtēule buaē. Ñies shkēkipa tso'rak iwékkō kkō'nuk. Erē mik sa' tō iwékkō ppée, etā kē sa' wā yi kune ee.

²⁴ Mik Skēkōl wé shkēkipa wōkir ena sacerdote wōkir kibipa, e'pa tō tté e' ttsé etā ie'pa éna ká chowa tā iñi chakérak: “¿Wēs iwā dōttsami?”

²⁵ E' ukuōkī tā bet ekōl de ibiyō muk tā iché iarak:

—Wēpa wōtē'wā a' tō s'wōto wé a, e'pa tso'ne Skēkōl wé a s'wōbla'uk.

²⁶ Etā shkēkipa wōkir mīa iyulōk ishkēkipa tā. Iklō' wéwarak erē ie'pa suane dō' pē' tō s'tē ák wa, e' kuekī ie'pa kē wā iweineia.

²⁷ Mik ideminerak etā itsémirakitō judiowak wōkirpa wōrkī. Etā sacerdote kibi tō iché ie'pa a:

²⁸ —Sa' tō a' a' iyē' etkēme tō wēm e' tté kē pakar yēs. Etā ¿i wamblé a' tō? A' tō Jerusalén wakpa ulitane wōbla'weke tté e' wa. Ñies a' tso' ichōk tō wēm e' kōtewā, e' nuī tkēnewā sa' mik.

²⁹ Erē Pedro ena Jesús ttekōlpa tsá malepa tō iūtérak:

—Sa' kawōta Skēkōl ttō dalōiōk s'ditsō ttō tsata.

³⁰ A' tō Jesús ttōkwā ka' wōtēulewā krus mik. Erē se' wakpa bak iaiaē e' Kēkōl e' wák tō Jesús shkeō'kane.

³¹ Skëköl tō ibatsékami e' ska' tkéser iulà bua'kka s'wōkirie ena s'tsatkōkwakie as Israel aleripa er mane'ù tã ie'pa kɪ ie'pa nuì olo'yarmi.

³² [yi ikkè kos su' sa' tō e' pakök sa' tso' a' a. Nies Wiköl Batse'r mène wëpa tō Skëköl ttō dalōieke esepa a, e' tso' a' a ipakök.

³³ Mik ie'pa tō e' ttsé etã ie'pa ulunekã tajë Jesús ttekölpa tsá e'pa kɪ. Ie'pa éna ittakulur.

³⁴ Erë ie'pa shua wëm tso' eköl e' dör fariseowak kiè Gamaliel. Ie' dör s'wōbla'uk ttè dalōiëno wa wakpa ese eköl. Sulitane tō ie' dalōieke tajë. Ie' e' duékã tã iché: “Jesús klépa yōlur kañikã ekuölö.” Etã ie'pa tō iyélur.

³⁵ E' ukuökɪ tã ichéitō imalepa a:

—A yamipa Israel aleripa. A' isaú bua'ie tō i weke a' tō wëpa wikkëpa tã.

³⁶ A' éna ianú tō barbane wëm kiè Teudas e' e' ka'kã ichök tō e' dör wëm tajë ese. Wëpa dōkã cien tkëyök (400) e'pa e' yué ie' klépaie. Ie' du'wã kötulewã tã iklépa pone'mi wɪ a dià a. Es ilone'.

³⁷ E' ukuökɪ tã mik s'wōkirpa s'kiè shtök patkë', e' kéwō ska' tã wëm skà eköl kiè Judas Galilea wak e' e' ka'kã. Pë' wëlepa e' yué ie' klépaie. Erë nies ie' kötewã tã iklépa pone'mi seraã wɪ a dià a tã eë ilone'.

³⁸ E' kuekɪ ye' tō iché a' a tō wëpa wɪ múat bërë. Kë i sulu wamblar ie'pa tã. Ì aleritseke ie'pa tō ena i weke ie'pa tō e' dör ttè èsë, e' tã bet tã kë itã'ia.

³⁹ Erë Skëköl ttè idir, e' tã kë a' e' alōpakã ikɪ. A' isaú buaë dō' a' tso' ñippök Skëköl tã.

Ie'pa tō Gamaliel ttō iutë.

⁴⁰ Ie'pa tō Jesús ttekölpa tsá e'pa tsuk patkéne tã ippök patkérakitō tã iché iarak: “Kë a' a kawō tã'ia Jesús tté pakök.” E' ukuökɪ tã iémirakitō.

⁴¹ Es Jesús ttekölpa tsá e'pa e' yélur judiowak wōkirpa wé a. Skëköl tō ie'pa mé weinuk Jesús tté kuekɪ, e' tō ie'pa ttsë'wé buaë.

⁴² Es kekraë kã bit ekkë Skëköl wé a nies u a u a ie'pa tō s'wōbla'weke s'patteke Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blüie e' té buaë wa.

6

Wëpa kul shushtérakitō Jesús ttekölpa tsá kimoie

¹ E' kéwō ska' tã Jesús ttōkatapa kɪ daparke tajë e'pa dör judiowak. Ie'pa wëlepa ttōke griegoie, esepa tō imalepa ttōke iwakpaie e'pa cheke suluë. Ie'pa tō ichéke:

—Mik chkè blatërke kekraë, etã sa' tayëpa schö, esepa kë a imène kos imalepa ttōke judioie esepa a imène ekkë.

² E' kuekɪ Jesús ttekölpa tsá dabom eyök kɪ bōl (12), e'pa tō Jesús ttōkatapa ulitane kié e' dapa'uk tã ichéitōrak:

—A yamipa, kë idör buaë sa' a s'wōbla'weke sa' tō Skëköl ttè wa e' kané mukat iyi watioie e' è kuekɪ.

³ E' kuekɪ a' shua wëpa yulö kul as kané e' ù ie'pa tō. Wëpa suule sulitane wa tō ie'pa a Wiköl Batse'r tso' tajë ena ikābikēitsō buaë, esepa shushtō tã sa' tō ie'pa mekekã kané ñe' uk.

⁴ Etã sa' e' ché kekraë ttök Skëköl tã ena s'wōbla'uk ie' ttè wa.

⁵ E' wër buaë ie'pa ulitane wa. Ie'pa tō Esteban shushté. E' erblé buaë Skëköl mik nies ie' a Wiköl Batse'r tso' tajë. Nies Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Pármenas ena Nicolás e'pa shushté ie'pa tō. Nicolás dör Antioquía wak, e' e' yō'bak judiowakie.

⁶ Etā itsémirakitō wé Jesús ttekōlpa tsá e'pa tso' eē. Etā ie'pa ulā mékə wēpa ñekkəpa kī tā ie'pa tō ikié S'yě a tō ikimú.

⁷ Es Skēkōl ttē kī pakanemi tajē. Nies Jesús ttōkatapa kī daparke tajē Jerusalén. Nies judiowak sacerdotepa tajē tō ttē mik se' erblōke e' wā klō'wé.

Esteban klōnewa

⁸ Etā Skēkōl er buaē ché Esteban a tajē tā diché méitō iā tajē. E' wa i kē or yī a ese wēkeitō tajē pē' shuā iwā kkachōie tō Jesús ttē dōr mokī.

⁹ Erē wēpa wēlepa tō Esteban chēmi suluē. Ie'pa wēlepa dōr judiowak ñi dapa'wō wé kiē Kanē Mésopa Auleshka Esepa Wé e' wakpa. (Ie'pa bak klōlewā kanēblōk erē iyērulunebak.) Nies judiowak wēlepa tso' datse Cirene, Alejandria, Cilicia ena Asia, e'pa kōs wōñarke Esteban kī.

¹⁰ Erē Wikōl Batse'r tō Esteban a ttē mé ttoie buaē, e' kuēkī ie'pa kē a e' alirka ie' kī.

¹¹ E' kuēkī ie'pa tō wēpa wēlepa patuē kachōk: "Sa' ittsé tō Esteban tso' Moisés ena Skēkōl chōk suluē."

¹² E' wa ie'pa tō pē' uluwéka tajē Esteban kī. Nies judiowak kuēblupa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa uluwékarakitō Esteban kī. E' kuēkī ie'pa de Esteban ska' tā iklō'wēwarakitō tsémirakitō judiowak wōkirpa ska'.

¹³ Nies wēpa yulérakitō kachōie, e'pa tō iché:

—Kekraē wēm wī tō Skēkōl wé dōr batse'r i' ena Moisés ttē dalōiēno e' cheke suluē.

¹⁴ Nies sa' tō ie' ttsé ichōk tō Jesús Nazaret wak e' tō Skēkōl wé tskerawā ena sene me'at Moisés tō se' a e' mane'wēkettsaitō.

¹⁵ Etā judiowak wōkirpa kōs tulur eē, e'pa tō isuē tō Esteban wō wēr dalōlōē wēs Skēkōl biyōchōkwak wō wēr es.

7

Esteban e' tsatké

¹ Sacerdote kibi, e' tō Esteban a ichaké:

—I kī be' kkatērke ŷe' dōr mokī?

² Ie' iūtē: "A yamipa, a yēpa, ye' ttō ttsō. Mik se' kēkəpa Abraham bak iaiāē Mesopotamia, kam imi' senuk Harán, etā eē se' Kēkōl olo tā tajē, e' e' kkayē' ie' a.

³ Etā ichéitō iā: 'Be' ká ena be' yamipa, e' múat tā be' yúshka senuk, ká kkachekeyō be' a eē.'

⁴ Es Abraham e' yē'ttsa Caldea aṭe Mesopotamia eē, tā imía senuk Harán. Iyē blēnewā e' ukuōkī tā Skēkōl tō ie' patké' senuk íe, wé se' serke i'ñe tā eē.

⁵ Kuaē Skēkōl kē wā ká i' mēne ie' a yēs, elkela wē'ia ē kē ie' a imēne. Erē e' kēwō ska' tā ie' kē ala'r tā, erē Skēkōl kablē' ie' a ttē i' wa: 'Ká i' meraēyō be' aleripa a be' blēnewā e' ukuōkī tā.'

⁶ Nies Skēkōl tō iché ie' a: 'Be' aleripa serdaē ká kuā'kī kī wēs ká kuā'kī wakpa es. Eē ie'pa klōrdawā kanē mésoie kē patuētā' ese. Iweirdarak siarē dōkā duas cien tkēyōk (400).'

⁷ Erē Skēkōl tō iché iā: 'Ká wé wakpa tō ie'pa we'ikera, esepa ské we'ikerayō siarē. E' ukuōkī tā ie'pa e' yōrattsā ká e' a as ye' dalōiōrakitō ká i' kī.'

⁸ Etā Skēkōl tō iché iā: 'A ala'r wēpa kurke kōs esepa tottola kkuōlitla tōō tsir. E' ū kekraē iwā kkachōie tō ye' tō ttē me' be' a.' E' kuēkī mik ie' alā kiē Isaac kī ká de pākōl, etā itōttola kkuōlitla téitō tsir. Es nies Isaac tō iwē ilā Jacob*

* **7:8 Jacob:** E' kiē nies Israel.

ta. E' sù Jacob tò iwé ila'rla dabom eyök kî bôl (12), e'pa ta. Ie'pa dör se' dör Israel aleripa ditséwöpa dabom eyök kî bôl e' yépa tsá.

9 “Erë se' yépa tsá, e'pa ukyëne iël tsirla kië José e' ta. E' kuëki ie'pa tò iwato'ttsa ta yi tò ituë e' wä imítser Egipto. Erë Skëköl tso' ie' ta.

10 Ie' tò itsatké kekraë kôs iweirke e' shüa. Nies kabikeitsë buaë méitö ia. Nies ie' tò Faraón ké isaük er bua' wa (Egipto wakpa tò iblúpa kôs kië Faraón). E' kuëki Faraón tò ie' tkéa Egipto iyi kôs e' wökirie nies ie' wák u wökirie.

11 “E' ukuöki ta ketba anekä Egipto ena Canaan, e' kôs a. E' wakpa weine siarë. Se' yépa tsá kē wä i kune ñanoie katanoie.

12 Erë mik Jacob wä ijchenewä tò iyiwö tso' Egipto, etä ie' tò ila'r dör se' yépa tsá, e'pa patkëmi iyiwö taük ee, e' dör ie'pa tsá dë'rö.

13 Mik ie'pa skä dë'rö etä José tò ie'pa a iché: ‘ye' dör a' èl’ Es Faraón wä ijchenewä tò yi ditséwö José dör.

14 E' ukuöki ta ie' tò iyë Jacob ena iyamipa kôs tsük patké as idöbitü Egipto. E'pa dökä dabom kuryök kî skël (75).

15 Es Jacob minea senuk Egipto. Eë iblënewä. Eë ie' ala'r dör se' yépa tsá, e'pa blérulune nies.

16 Ie'pa nu minene Siquem wötéwä iwakpa pö a. Ká e' watö' Hamor ala'r tò Abraham a pöie.

17 “Erë Skëköl kablë' Abraham a ttë i' wa: ‘Be' aleripa yerattsane ye' tò Egipto.’ Mik e' kéwö dökewatke, etä se' yépa kî alöne tajë.

18 E' kéwö ska' ta Egipto blú ské tkënekä, e' kē wä José pakë jcher.

19 Blu' e' tò se' yépa kitö'wë we'iké siarë. Ie' tò ie'pa ké kësik wa ila'rla wëpa kune erpa esepa kôs watöktsä as iduölur.

20 E' kéwö ska' ta Moisés kune', e' dör buaala shütë. Iyë ena imi tò ikkö'né u a dökä sí mañat.

21 E' ukuöki ta ie'pa kawötä iwatöktsä as iduöwä erë Egipto blú alä busi tò ikuéwä tsëmi u a tala'wë wës iwák alä es.

22 Es Moisés yöne tajë iyi jcher Egipto wakpa wä, kôs e' wa. Ittö ë ki ittënëwä, nies i wekeitö e' ë kî iwënëwä tò ie' dör wëm tajë ese.

23 “Mik ie' kî duas de dabom tkëyök, (40) etä ibikeitséitö: ‘Ye' mía ye' yamipa dör Israel aleripa e' weblök.’

24 Etä ie' isuë tò egiptowak eköl tso' Israel aleri eköl we'ikök. E' kuëki ie' mishka itsatkök ta egiptowak ttëwaitö iskieie.

25 Ie' ibikeitsë tò iyamipa Israel aleripa éna iarmi tò Skëköl tò ie' patké ie'pa tsatkök. Erë kē iwä ane ie'pa éna.

26 Bule es ta ie' tò Israel aleripa kuë bôl ñippök. Ie' kî ikiane tò ie'pa mú er buarne ñi kî, e' kuëki ichéitö iarak: ‘A' dör ñi yamipa. ¿Iök a' ñi we'ikö?’

27 Etä eköl tò iyami we'ikeke, e' tò Moisés patkéumi ta ichéitö ia: ‘¿Yi tò be' tkéa sa' wökirie sa' shulökwakie?’

28 ¿Be' éna ye' ttakwä wës chki be' tò egiptowak kötwä es?’

29 E' ttséwä Moisés tò ta itkashkar ká banet kië Madián ee. Eë isenë wës ká kua'kî wak es. Eë ila'rla kéka bôl.

30 “Eë ie' senë dô duas dabom tkëyök (40). Ká et ta Skëköl biyöchökwak eköl e' kkaché ie' a Sinaí kébata a tsinet ká sir poë wë kē yi serku' ese ska'. Ie' e' kkaché ia kal tsir wöñarke bö'ie e' shüa.

31 Moisés wökranewä iweblök. Erë mik ie' e' skéwä isaük bua'iewä ta Skëköl ttö tséitö, e' tò iché ia:

32 ‘Ye' dör be' yépa bak iaiaë kië Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Këköl.’ Etä Moisés painékä tajë suane kuëki. Ie' kē diché dë'kaiä isaük.

³³ Eta Skëköl tō iché iā: ‘Wé be’ dur, e’ ké dör batse’r, e’ kuëkî be’ klökkuō yōttsa.

³⁴ Mokî ye’ isué tō wépa dör ye’ icha tso’ Egipto e’pa weirke. Ie’pa kköchöke e’ ttséyō. E’ kuëkî ye’ dé’ttsa ie’pa tsatkök. E’ kuëkî ittso: Ye’ tō be’ patkerami Egipto.’

³⁵ “Israel aleripa tō iyē’ Moisés a: ‘¿Yi tō be’ tkéka sa’ wökirie sa’ shulökwakie?’ Erë ie’pa tō ie’ waté’ttsa, erë Skëköl tō patkē’ ie’pa wökirie ena ie’pa tsatkökwakie. E’ bak mik Skëköl biyöchökwak ē’ kkayē’wā ie’ a kal tsitsirla shuā eta.

³⁶ Es Moisés tō se’ yépa yē’ttsa Egipto a. Egipto ena dayē kiē Dayē Mat eē ie’ tō ì kē or yi a ese wé taiē. Nies e’ wéitō duas dabom tkëyök ekkē ká sir poē wé kē yi serku’ eē.

³⁷ Ie’ wák tō iché ie’pa a: ‘Skëköl tō itteköl kerakā eköl a’ shuā wës ye’ es.’

³⁸ Mik Israel aleripa tso’ rak echkaie ká sir poē wé kē yi serku’ eē, eta Moisés tso’ ie’pa shuā. Nies Skëköl biyöchökwak ttē ie’ tā Sinaí kébata a. Skëköl ttē tō sene meke siā e’ yēne ie’ a eē, e’ pakéne ie’ tō se’ a.

³⁹ “Erë se’ yépa kē wā ie’ ttē dalöiēne’. Ie’pa tō ie’ ttē waté’ttsa. Ie’pa shkakne Egipto.

⁴⁰ E’ kuëkî ie’pa tō iché Aarón a: ‘Moisés tō se’ yē’ttsa Egipto a. Kē sa’ wā ijcher i tka ie’ tā. E’ kuëkî iyi diököl yuō se’ a böt mañat dalöiē skëkölíe as e’ mi’ se’ wëttsuk.’

⁴¹ Es ie’pa tō baka pupula diököl yué dalöiē. Tā iyiwak jchéra kitō mē baka diököl a idalöioie. Ie’pa tō e’ kéwō tkō’wé taiē, baka diököl yuérakitō iwákpa ulā wa, e’ dalöioie.

⁴² E’ kuëkî Skëköl e’ skéttsa ie’pa yōkî. Ie’ tō ie’pa méat as békwo dalöiorakitō ie’ skéie. Es Skëköl ttekölpa tō ikit iyëkkuō kî. Ie’pa tō iché:

‘A Israel aleripa, mik a’ sene’ ká sir poē wé kē yi serku’ eē duas dabom tkëyök (40) ekkē, eta a’ tō iyiwak jché’ erë e’ kē dör ye’ dalöioie.

⁴³ Wé dalöieke pē’ tō skëkölíe kiē Moloc, e’ diököl wéla dami a’ wā. Nies wé dalöieke pē’ tō skëkölíe kiē Refán e’ diököl békwoie, e’ dami a’ wā. E’ kōs diököl yué a’ wákpa tō, esepa dami a’ wā dalöiē. E’ kuëkî ye’ tō a’ patkeraē kamiē weinuk siarē Babilonia wî’kie.’† Es ikiteat.

⁴⁴ “Es mik se’ yépa bak senuk ká sir poē wé kē yi serku’ eē, eta ie’pa wā datsi’kuō dami e’ shukuek ear Skëköl wéie. E’ a’ ie’ bak e’ kkachök ie’pa a. U e’ yōne wës ie’ tō Moisés ka’ iyuök es, wës ie’ tō ikkayē’ iā es.

⁴⁵ E’ ukuökî tā u e’ méat se’ yépa bak e’pa tō ileripa a. Mik ie’pa demi Josué tā pē’ kuā’kî wakpa ká klō’ukwā, eta u e’ mirwarak iwā. Skëköl tō pē’ kuā’kî wakpa uyétttsa ie’pa yōkî. E’ ukuökî ká taiē tā David tkéneka blu’ie. E’ kéwō ska’ tā u yōne iaiāē datsi’kuō wa, e’ tso’ iā.

⁴⁶ David wër buaē Skëköl wa tā ie’ a David tō kawō kié ie’ dalöio wé yuoie Israel aleripa a.

⁴⁷ Erë David alā kiē Salomón, e’ tō Skëköl wé e’ yué.

⁴⁸ Erë Skëköl dör iyi ulitane tsatā e’ kē ser u yué s’ditsō tō ese a. Es itteköl eköl tō iyē’at, e’ tō iché:

⁴⁹⁻⁵⁰ ‘Skëköl tō iché:

Ká jai e’ dör ye’ e’ tkoie.

ká i’ dör ye’ klō tkoser.

† 7:43 Amós 5.25-27

Ye' wák tò íyi kòs yò',
e' kuékì ɔwəs a' tò u yuèmi ye' a?
ɔwəs a' tò ká mèmi ye' a enoie?†
Es ikiteat.

⁵¹ “Erè a' kě tò Skèköl dalöieta'. A' er darèrè. A' kukuöña darèrèè. Kèkraè Wiköl Batse'r wöklö'wè a' tò. A' dör wəs a' yèpa bak ká iaiaè es.

⁵² Ie'pa tò Skèköl ttekölpa kòs we'ik. Es ñies ittekölpa bak ichök tò yi dör Yësyesè Chökle e' datse, e'pa kòtulur ie'pa tò. I'ñe ta yi dör Yësyesè Chökle ñe' detke, erè iwatuéttsa a' tò ttèwa.

⁵³ A' ulà a Skèköl ttè dalöieno dè' ibiyöchökwakpa wa. Erè a' kě tò idalöie.”

Esteban ttèwa ie'pa tò

⁵⁴ Mik iwökirpa tò ì pakè Esteban tò e' ttsé, età ie'pa uluneka iki taiè. Ie'pa kà wötèwa ulune è kueki.

⁵⁵ Erè Esteban kì Wiköl Batse'r kì de taiè ta iwö kèka ká jai a ta Skèköl olo taiè e' suéitö. Nies ie' tò Jesús sué dur Skèköl ulà bua'kka.

⁵⁶ Ie' tò iché:

—Isaü! Ye' tso' isaük tò ká jai wékkö àr áie. Nies Jesús dör S'ditsö Alà e' saük ye' tso' tò idur Skèköl ulà bua'kka.

⁵⁷ Erè ie'pa e' kukuöña wötèwa as kě iwattsèr. Età ianekarak taiè ta imishkarak seraà Esteban kì.

⁵⁸ Ta iyéttsarakitö Jerusalén a mítser u'rki ee, ta ie'pa tò ie' témi ák wa ittowaie. Esteban kkatökwakpa tso' itök, e'pa datsi' me'itörak duladula kiè Saulo e' a blè.

⁵⁹ Ie'pa tso' Esteban tók ák wa, e' dalewa ie' tò ikié Skèköl a i' es: “A Skèképa Jesús, ye' wiköl tsúmi be' ska'.”

⁶⁰ E' ukuökì ta ie' e' tkéwa kuchè kì ta ianeka taiè: “A Skèképa, ì sulu wamblök itso' rak, e' nuí olo'yó ie'pa kì.”

Mik e' chéitö ta iduowa.

8

¹ Esteban ttèwa ie'pa tò e' tò Saulo ttsè'wé buaè.

Saulo tò Jesús mik erblökwakpa we'ikémitke

E' diwö shà ta Skèképa Jesús icha erule tso' Jerusalén e'pa we'ikémitke pè' tò. Ie'pa kòs tkayalmi dö Judea ena Samaria. Erè Jesús ttekölpa tsá e'pa kě mineyal.

² Wèpa wèlepa tò Skèköl dalöieke taiè, esepa tò Esteban nu bléwa ta ie' jeitsérakitö taiè.

³ Erè Saulo tò Skèképa Jesús icha erule e'pa we'ikémi siarè. Ie' mirwa u a u a ie'pa yöktsa kuulemi patkèmi wötèwa s'wöto wé a wèpa ena alakölpa ñies.

Jesús tté pakane Samaria wakpa a

⁴ Erè wèpa bakyalmi Jerusalén, e'pa tò Jesús tté buaè pakémir ká wa'ñe wé imirwarak ee.

⁵ Es Felipe mía Samaria. Eè ie' tò wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' tté pakémi ká e' wakpa a.

⁶ Mik ie'pa tò ie' ttöke e' ttsé ñies ì kě or yi a ese wekeitö, e' suérakitö età ie'pa tò ittö küttseke bua'iewa.

⁷ Es pè' a wimblupa sulusi tso', esepa bua'wéneitō tajë. Wimblupa sulusi yêrulune arkekarak tajë. Es ñies s'kraulewā tajë ena s'bachiulewā tajë, esepa buanene buaë.

⁸ E' kuëkî kâ e' wakpa kôs ttsë'ne buaë.

⁹ Eta kâ e' a wëm tso' eköl kië Simón. Ie' kanëblë'mi iaiäë wës awá es. E' wa ie' tō Samaria wakpa kitë' tajë. Es ie' e' kkeö tō ie' dör imalepa tsatā.

¹⁰ Kâ e' wakpa ulitane, siarëpa ñies inuköl blúpa, e'pa tō ie' ttō klöo' buaë. Ie'pa tō iyë': "Skëköl kië Diché Tajë, e' e' yué Simónie."

¹¹ Bänet ie' tō ie'pa kitë'bitü ikanë wa. E' kuëkî ie'pa tō ie' ttō iütë' buaë.

¹² Erë mik Felipe tō i blúie Skëköl tso' e' tté buaë paké ñies Jesucristo tté buaë paké, etā ie'pa tō iklö'wé tā ie' wöskuëlor wëpa ena alakölpa.

¹³ Ñies Simón wák erblé Jesús mik tā iwöskuëe. Ie' michoë Felipe tā kekraë. Es ie' isuë tō i kē or yi a ese wëke Felipe tō tajë, e' tō ie' tkiwëwā.

¹⁴ Mik Jesús ttekölpa tsā tso' Jerusalén, e'pa wā ijchenewā tō Samaria wakpa tō Skëköl tté klö'wé, etā ie'pa tō Pedro ena Juan patkëmi ee.

¹⁵ Mik idemirak, etā ikiërakitō S'yë a Samaria wakpa tō iklö'wé, e'pa kî as Wiköl Batse'r dö ie'pa kî.

¹⁶ Kam Wiköl Batse'r döbitü ie'pa ulitane kî. Ie'pa wösuule Skëképa Jesús ttō wa, e' e' o' ie'pa tō.

¹⁷ E' kuëkî Pedro ena Juan ulā mékâ ie'pa kî tā Wiköl Batse'r de ie'pa kî.

¹⁸ Simón tō isuë tō mik Jesús ttekölpa tsā ulā mékâ ie'pa kî etā Wiköl Batse'r debitü ikî. E' kuëkî ie' tō inuköl watké Pedro ena Juan a,

¹⁹ tā ie' tō iché iarak:

—A' wā diché tso' sē, e' mú ye' a as yi kî ye' ulā mēkâ tā ese kî Wiköl Batse'r döbitü wës a' tō iweke es.

²⁰ Pedro tō iütë:

—Be' tō ibikeitsë tō i kakmë Skëköl tō e' tōrmi inuköl wa, e' kuëkî be' inuköl weinü kekraë be' wák tā.

²¹ Be' er kē dör yësyesë Skëköl wōa, e' kuëkî diché i' kē menuk be' a.

²² Be' er mane'ú i sulu wamblekebō i', e' yökî. Skëköl a ikiö as i bikeitsébō suluë isalema e' nuí olo'yëmiitō be' kî.

²³ Ye' tō isuë tō be' er dör suluë kësik ëme. E' wā be' wák kôs tso' klöulewā.

²⁴ Simón tō iütë:

—Skëköl a ikiö as i kôs ché a' tō e' kē tkö ye' tā.

²⁵ Eta i o' Skëköl tō ie'pa tā e' tté paké Pedro ena Juan tō. Ñies s'pattërakitō Skëképa Jesús tté wa. E' ukuökî tā ie'pa míyalne Jerusalén. Tā ñalā wa Samaria shuā kâ tso' tajë, e' wakpa a ie'pa tō Jesús tté buaë pakërami wës imirdak es.

Felipe tō Etiopía wák eköl wöbla'wé

²⁶ E' ukuökî tā Skëköl biyöchökwak eköl tō iché Felipe a: "Be' yúshka dayë ñak kke Jerusalén ñalé wa dö Gaza." Ñalā e' tkökemi kâ sir poë wé kē yi serku' e' kke.

²⁷ Eta Felipe míā tā ñalā e' kî wëm kuëitō eköl, e' dör Etiopía wak. Ie' dör ikā wökirpa e' eköl. Ie' dör alaköl tso' Etiopía blúie, e' inuköl blök wökir. Ie' dare Jerusalén Skëköl dalöiök.

²⁸ Ie' mirwāne ikaska' karreta kî, e' a itkër yëkküö kit Skëköl tteköl kië Isaías tō, e' sauk.

²⁹ Eta Wiköl Batse'r tō iché Felipe a: "Be' yú, be' e' skōwā karreta sē o'mik."

³⁰ Mik Felipe e' skēwā karreta o'mik, etā ie' tō ittsé tō Etiopía wak tō Skëköl yëkküö kit Isaías tō, e' aritserami. Felipe tō ie' a ichaké:

—Yëkküö sē aritseke be' tō z'e' wā ane be' éna?

³¹ Ie' tō iūtē:

—Kē yi ku' ye' wōbla'uk tā ʒwēs ye' a iwà armi?

Ie' tō Felipe kié e' tkōkka ie' o'mik.

³² Ie' tō iaritserami wé ichéitō:

“Ie' dōr wēs obeja urula tsēmi ttēwā es.

Wēs obeja pupula kē artā' mik ikōyōk tērke etā,

es ñies kē ie' wā i yēne.

³³ Ie'pa tō ijaēwé siarē tā ikichatēttsarakitō,

erē i ki ikichatēnettsa e' kē dōr mokī.

Ie' ttēwarakitō as kē iseriā kā i' ki,

e' kueki kē ie' alà ate.”*

³⁴ Etiopía wak tō Felipe a ichaké:

—Be' we'ikēyō, ichō ña, ʒyi cheke Skēkōl ttekōl Isaías tō ttē i' wa? ʒIe' wák e' chōke o o'ka chekeitō?

³⁵ Eta ttē aritsētkeitō, e' wa Felipe tō ie' a Jesús ttē buaē pakēmi.

³⁶⁻³⁷ Es ittōramirak ñalā wa tā eē di' kuérakitō. Eta Etiopía wak tō iché Felipe a:

—ʒe di' tso'. ʒI kueki be' kē tō ye' wōskuē?†

³⁸ Eta Etiopía wak tō iché karreta ñakōkwak a tō karreta wōklō'úwā. Tā ie'pa e' éwa tā imiyal bōlē di' a. Eē Felipe tō Etiopía wak wōskuēe.

³⁹ Mik ie' yélune di' a etā Skēkōl Wikōl tō Felipe batsékami bet kā bānet a, Etiopía wak kē wā isuneia yēs, erē imia ttsē'ne buaē kaneē.

⁴⁰ Eta Felipe tō isué tō ie' demi dur kā kié Azoto eē. Eta ie' mīa Jesús ttē buaē pakōk kā tso' ñalā ki ese wakpa a dōmi Cesarea.

9

Saulo er mane'wé Jesús a

¹⁻² E' dalewa Saulo tso'ia Skēkēpa ttōkatapa pauñuk ttēwā. E' kueki ie' mīa sacerdote kibi ska' yēkkuō kiōk shkowaie judiowak ñi dapa'wō wé tso' Damasco eē. Yēkkuō e' ki kawō mēne ia s'tso' ttē kié Jesús dōr Ñalā Pa'alī e' dikia esepa yulōk klō'wōwā tsēmi Jerusalén, kē tkine tō alakōlpa o wēpa idir.

³ Erē mik Saulo dōkemitke tsinet Damasco e' bet ibitēshka kā jaī a bō'wōie e' olo bune taiē ipamik.

⁴ Ta ie' anere iski. Eta ttō ttséitō tō iché ia: “A Saulo, a Saulo, ʒiōk be' tō ye' we'ikeke?”

⁵ Saulo tō ie' a ichaké: “A Skēkēpa, ʒbe' dōr yi?” Eta iūténéitō: “Ye' dōr Jesús we'ikeke be' tō e'.

⁶ Erē be' e' kōkā. Be' yú Damasco. Eē be' a iyēirmi tō i uk be' ké.”

⁷ Eta Saulo wapiēpa tkirulune taiē. Ie'pa tō yile ttō ttsé, erē kē ie'pa wā yi sune.

⁸ E' ukuōki tā Saulo e' kēkā tā iwōbla shuppēe, erē kē iwawēr. E' kueki itsemirakitō ulā iērule dō Damasco.

⁹ Eē ie' sené kā mañat kē wōbla wawēne, kē wā i ñane, kē wā i yane yēs.

¹⁰ Jesús ttōkata ekōl kié Ananías serke Damasco e' a Skēkēpa Jesús e' kkachéwā kabsueie tā iché ia: “¡A Ananías!” Ie' iūtē: “A Skēkēpa Jesús, ichō ña.”

* **8:33** Isaías 53.7-8 † **8:36-37** Yēkkuō kitule kā iaiaē keweie imalepa yōki esepa kē wā 8.37 kiteka. Ttē e' tō iché: Felipe tō ie' a iché: —Be' tō ttē i' klō'wé mokijē e' tā be' wōsurmi. Eta wēm tō iūtē: —Ye' tō iklō'wé tō Jesucristo dōr Skēkōl Alā e'.

¹¹ Skëkëpa tō iché iā: “Be' yú ñalā kiè Yësyësë e' kī dō Judas u ā. Eē wēm tso' kiè Saulo datse Tarso, e' yulō. Ie' tso' ttōk S'yē tā.

¹² Ie' tō isuē kabsueie tō wēm kiè Ananías dewā ie' ska' iulā mékā ikī as iwōbla wawērne, e' dōr be'.”

¹³ Ie' iūtē: “A Skëkëpa Jesús, erē ye' ā iyēule tajē ie'pa wā tō wēm e' tō be' icha batse'r tso' Jerusalén e'pa we'ikeke siarē.

¹⁴ I'ñe tā e' de iē. Sacerdotepa wōkirpa tō kawō mé ie' ā as wépa tō be' ā e' tsatkē kié esepa kōs klō'uluritō.”

¹⁵ Erē Skëkëpa Jesús tō iché iā: “Be' yú. Ye' tō wēm e' shukitbak as ie' tō ye' ttē pakō pē' kē dōr Israel aleripa esepa ā ena iblúpa ā ñies Israel aleripa ā.

¹⁶ Ye' wák tō ikkacheraē ie' ā tō ie' kawōtā weinuk ye' ttē kuekī.”

¹⁷ Etā Ananias demi Saulo ska' tā iulā mékā ikī tā iché iā:

—A yami Saulo, Skëkëpa Jesús e' kkayē'wā be' ā ñalā kī be' dē'bitū e' wa, e' tō ye' patké as be' wōbla wawērne ñies as Wikōl Batse'r iērwa be' ā.

¹⁸ E' bet tā i tso' Saulo wōbla mik nima kkuō sū, e' darolone tā iwōbla wawēnene. Etā ie' e' kékā tā imiā tā ie' e' wōskuē.

¹⁹ E' ukuōkī tā ichkéne tā idiché iēnene. Etā ie' e' tséat Jesús ttōkatapa wēlepa tso' Damasco e'pa tā kā elke ulatōk.

Saulo tō Jesús ttē paké Damasco

²⁰ E' ukuōkī tā bet Saulo tō Jesús ttē pakémi judiowak ā ie'pa ñi dapa'wō wé kōs ā. Ie'pa ā ichkeitō tō Jesús dōr Skëkōl Alā chōkle.

²¹ Wépa kōs tō ie' ttō tsé, e'pa wōkrarulune ittōk tā iñi chakérak:

—¿Ie' wī kē dōr wépa tō e' tsatkē kié Jesús ā tso' Jerusalén esepa we'ik siarē? ¿Kē ie' wēbi wī dē'bitū ie'pa esepa tso' iē e'pa klō'ukwā wōmēttsā sacerdotepa wōkirpa ulā ā?

²² Erē Saulo tō Jesús ttē pakéwaie kīta kīta, kē suane. Ie' tō ikkaché judiowak serke Damasco e'pa ā tō mokī Jesús dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'. Ttē e' wa ie'pa siwā'blōwélur ie' tō.

Saulo tkashkar judiowak yōkī

²³ Kā tajē ukuōkī tā judiowak ttē ñitā Saulo ttowā.

²⁴ Erē e' jchenewā ie' wā. Ñiē nañeē ie'pa tso' ipanuk ttēwā kā wékkō dōkettsā ese ska'.

²⁵ Erē nañewe iklépa tō ie' iéka kkō blublu ā tā iíemi kā tso' kkōiēule shkit kakkeē e' mik enaena. Es ie' tkashkar.

Saulo dene Jerusalén

²⁶ Mik ie' demi Jerusalén, etā ie' dapa'wak Jesús ttōkatapa tā. Erē ie'pa kē wā iklōone tō mokī ie' erblé Jesús mik. Ie'pa suane iyōkī.

²⁷ Erē Bernabé wā ie' mītser kkachē Jesús ttekōlpa tsá e'pa ā. Bernabé tō ipaké ie'pa ā tō Saulo tō Skëkëpa Jesús sū' ñalā kī tā eē ittē ie' tā. Ñies ichéitō tō Saulo kapakétke Damasco Jesús ttō wā kē suane.

²⁸ Es Saulo e' tséat Jerusalén dami Jesús ttekōlpa tsá e'pa tā. Kekraē ie' tō Skëkëpa Jesús ttē pakeke kē suane.

²⁹ Ñies ie' tō ittē pakeke judiowak ttōke griegoie esepa ā. Erē ie'pa ñi iutékā tajē ie' tā. E' kuekī ie'pa tō ima'wé ttēwā.

³⁰ Mik e' jchenewā iyamipa wā, etā ie'pa wā imītser Cesarea, eē tā ipatkémi dō Tarso.

³¹ E' ukuōkī tā Skëkëpa Jesús icha erule erule kōs tso' Judea ena Galilea ena Samaria e'pa atēne bēre, kē yi tō ie'pa we'ikéiā. Ie'pa yōrke buaē Skëkōl ttē

dikja. Ñies ie'pa tö Skëköl dalöieke tajë. Wiköl Batse'r tö ie'pa kimeke as iki iërdak tajë këkraë.

Eneas buanene

³² Pedro shköke ká wa'ñe ie'pa qos pakök wé ie'pa tso' ese ska'. Etä ide ñies ká kië Lida s'batse'rpa serke eë e'pa pakök.

³³ Etä eë wëm eköl kuëitö kië Eneas e' kraulewä me'r ká kî e' kî duas de paköl (8).

³⁴ Pedro tö iché ia:

—Jesucristo tö be' bua'wëne. Be' e' kôkâ tã be' kã' pashuö.

E' bet tã ie' e' kéka.

³⁵ E' ukuökî tã pë' tso' Lida ena Sarón, e'pa ulitane tö ie' sué. E' kuëkî ie'pa er mane'wé Skëképa Jesús a.

Dorcas shkenekane

³⁶ E' kéwö ska' tã ká kië Joep eë alaköl serke eköl dör Jesús ttökata, e' kië Tabitá (griegoie ikië e' dör Dorcas*). Këkraë ie' bak i buaë uk ena s'siarëpa kimuk.

³⁷ Ká e' ulatök tã ie' kirinewä tã iduowä. Inú pasunetke tã iméka úshu kákke ese a.

³⁸ Joep atë Lida o'mik wé Pedro tso' eë. Jesús ttökatapa serke Joep, e'pa wa ijcher tö ie' tso' Lida, e' kuëkî ie'pa tö wëpa patké böi ichök ie' a: “Be' shkö bet Joep.”

³⁹ Es ie' mía ie'pa tã. Mik idemirak, etä ie' tsémi u shuä wé Dorcas nu me'r eë. Alakölpa schö† qos iuke tajë. E'pa iënewä ie' pamik. Etä ie'pa tö paio ena datsi' yö Dorcas tö mik ibak ttsé'ka etä, e' kkaché Pedro a.

⁴⁰ Etä Pedro tö ie'pa ké e' yökulur tã ie' e' tkéwä kuchë kî tã itté S'yé tã. E' ukuökî tã ie' tö inú sué tã iché:

—A Tabitá, be' e' kôkâ.

Etä ie' wöbla shuppée. Mik Pedro suëitö etä ie' e' tkésér.

⁴¹ Pedro tö iklö'wëwä iulä a duéka. E' ukuökî tã ie' tö alakölpa schö ena s'batse'r malepa kië tã Tabitá kkachéitö ie'pa a ttsé'ka.

⁴² E' jchenewä Joep wakpa qos wä tã ie'pa tajë erblé Skëképa Jesús mik.

⁴³ Tã Pedro e' tséat tajë Joep wëm kië Simón e' ska'. Wëm e' dör iyiwak kkuölit kanéukwak.

10

Pedro tö Jesús tté buaë paké Cornelio a

¹ Ká kië Cesarea eë wëm serke eköl kië Cornelio, e' dör Roma ñippökwakpa eruleë kië Italiano e' capitán.

² Ie' kë dör judiowak erë ie' dör wëm yësyësë Skëköl wöa. Ie' ena iyamipa ekka, e'pa tö Skëköl dalöieke tajë. Ñies ie' tö inuköl kakmeke tajë judiowak kimoie. Këkraë ie' ttöke Skëköl tã.

³ Ká et tsáli tã diwö de mañat, etä ie' tö isué buaë kabsueie tö Skëköl biyöchökwak eköl dewä wé ie' tso' eë tã ichéitö ia: “A Cornelio.”

⁴ Ie' tkinewä tã Skëköl biyöchökwak suéwäitö krereë tã ie' tö iché ia: “A këkë, ¿i kiane be' kî?” Etä Skëköl biyöchökwak tö ie' iuté: “Be' ttöke Skëköl tã ena s'siarëpa kimeke, e' wër buaë ie' wa.”

⁵ E' kuëkî yile patkömi Joep. Eë wëm tso' kië Simón, kië ñies Pedro e' kiök patkö.

* 9:36 Dorcas: S'kië e' wä kiane chë süli. † 9:39 schö: E' dör alakölpa wëm blëulewä kam serwane ese.

⁶ Ie' tso' wēm eköl kiè ñies Simón dör iyiwak kkuölit kanéukwak, e' ska', ie' u me'r dayē kkōmik."

⁷ Mik Skëköl biyōchōkwak ttē one Cornelio t̃a e' mīa et̃a Cornelio tō ikanē mēsopa kié bōl ena inippōkwak kiéitō eköl ñies. Ñippōkwak e' tō Skëköl dalōieke taiē. Ie' dör Cornelio kimukwak bua'ie.

⁸ Cornelio tō i kōs tka ie' t̃a e' pakē ie'pa a. E' ukuōk̃i t̃a ie'pa patkémiitō dō Jope.

⁹ Bule es diwō de bata a t̃a Cornelio kanē mēsopa dami ñalā wa dōketke tsinet Jope. E' dalewa Pedro tkak̃a u bata k̃i ttōk Skëköl t̃a.

¹⁰ Pedro dué bli w̃a erē ulirkeia ie' a, e' dalewa isuēitō kabsueie.

¹¹ Ie' tō isuē tō k̃a jai kkōbunane t̃a datsi' ukuō bērie suē iklōlew̃a ibata tkēl a, e' bitew̃a dō iski.

¹² Datsi' ukuō e' shuā iyiwak klōka, e' skōke ibatsi' k̃i ena dū dör ñā judiowak a esepa tkērki tsakjē.

¹³ Et̃a ie' tō ttō tsé t̃a ichéitō ia: "A Pedro, be' e' kōka. Iyiwak sē ttō t̃a ikatō."

¹⁴ Erē ie' tō iūtē: "Au. A Skëköl, iyiwak dör ñā ese kē kataule ye' w̃a yēs."

¹⁵ T̃a ttō e' tō ichéne Pedro a: "Ì batse'wétke Skëköl tō e' kē kiaria ñā."

¹⁶ E' tka mañatōkicha t̃a datsi' ukuō mīkane k̃a jai a.

¹⁷ Pedro tso'ia ibikeitsōk taiē i suéyō kabsueie žima e' w̃a kiane chē? E' wōshaē t̃a wēpa patkē' Cornelio tō, e'pa tō Simón u kuē t̃a iēter Simón ukkō a.

¹⁸ Ie'pa tō ichakē: "ŽIe wēm kiè Simón kiekerakitō ñies Pedro, e' tso'?"

¹⁹ Pedro tso'ia i suēitō kabsueie e' bikeitsōk, et̃a Wiköl Batse'r tō iché ia: "Ittsō. Wēpa mañal tso' be' yulōk.

²⁰ Be' e' ōwa t̃a be' yú ie'pa t̃a. Kē ibikeitsar bōtbōt. Ye' tō ie'pa patkébitū be' tsukmī."

²¹ Et̃a Pedro e' éwa t̃a iché ie'pa a:

—Yi yuleke a' tō, e' dör ye'. ŽI dör iwà?

²² Ie'pa iūtē:

—Wēm kiè Cornelio dör Roma ñippōkwakpa capitán eköl, e' tō sa' patkē' be' yulōk. Ie' dör wēm yēsyesē. Skëköl dalōiekeitō taiē. Judiowak ulitane k̃i ie' kiar taiē. Skëköl biyōchōkwak batse'r e' eköl tō iyē' ie' a: "Pedro kiō as ie' bitū be' u a. I kōs cheke ie' tō be' a, e' ttsō."

²³ Et̃a Pedro tō ie'pa kiéw̃a weshke. Eē ie'pa kapére. Bule es t̃a ie' mīa ie'pa t̃a. Ñies s'yamipa serke Jope e'pa welepa mīa ie' wapieie.

²⁴ Bōk̃i es t̃a idemirak Cesarea. Eē Cornelio tō iyamipa ena pē' suule iw̃a buaē e'pa k̃i' e' dapa'uk̃a Pedro ttō ttsōk. E'pa kōs de ie' panuk.

²⁵ Mik ie' de Cornelio u a et̃a Cornelio dettsa ishke'uk t̃a ie' e' tkéw̃a kuchē k̃i ie' wōshaē idalōioie.

²⁶ Erē ie' tō iké e' duōkk̃a t̃a iché ia:

—Be' e' duōka. Ye' dör s'ditsō ñies wēs be' es.

²⁷ Pedro ttōramiia Cornelio t̃a et̃a idewarak weshke t̃a ie' isuē tō taiē pē' dapanew̃a.

²⁸ Ie' tō iché ie'pa a:

—A' w̃a ijcher tō sa' judiowak kē a kawō t̃a pē' kē dör judiowak esepa pakōk ena shkōk pē' esepa t̃a. Erē Skëköl tō ikkachē ye' a tō kē ye' kawō t̃a ia ichōk tō yile dör ñā.

²⁹ E' kuēk̃i mik ye' kine, e' bet ta ye' bitea, kē w̃a i chakine. Ye' tō a' a ichakē žiōk a' tō ye' kié?

³⁰ Cornelio tō iūtē:

—Tkali ikëkkë tā ye' tkër ttök Skëköl tā ye' u a wes ye' wöblar ká bit ekkë diwö de mañat etä. E' bet tā wëm eköl de dur ye' wörki, e' datsi' dör dalölöë.

³¹ E' tō ye' a iché: 'A Cornelio, be' ttöke Skëköl tā e' ttsé ie' tō. Be' tō s'siärëpa kimeke e' wër buaë ie' wa.

³² Yile patkōmi Jope Simón kië ñies Pedro, e' kiökbitu. Ie' tso' wëm skà kië Simón dör iyiwak kkuölit kanëukwak e' u a. E' u me'r dayë kkōmik.'

³³ E' bet tā ye' tō be' tsuk patké tā be' debitu er bua' wa. Es sa' ulitane e' dapa'wë ie' Skëköl wōa i chök ie' tō be' ké sa' a e' ttsök.

Pedro tō Skëköl ttë buaë paké Cornelio ska'

³⁴ Etä Pedro ttëmi tā ichéitō ie'pa a:

—I'ñe tā ye' éna iane tō mokī sulitane dör ñies ëme Skëköl a.

³⁵ E' kuëki ká wa'ñe wëpa tō ie' dalöieke tā iserke yësyesë esepa kiar ie' ki.

³⁶ Ie' er buarmine se' ki Jesucristo dör sulitane Këköl e' batamik, e' ttë buaë pakane sa' dör Israel aleripa e'pa a. E' jcher a' wä.

³⁷ Ñies i bak judiowak ké qos a e' jcher buaë a' wä. Juan tō iyë' tō s'kawötä e' wöskuök. E' ukuöki tā Jesús tō s'pattëmi Galilea.

³⁸ Ñies a' wä jcher buaë tō Skëköl tō iWiköl Batse'r patké Jesús Nazaret wak e' ki idiché tajë. Ie' shkë këkraë pë' ulitane shuä iyi buaë kanëuk. Ñies s'we'ikeke bë tō esepa bua'wëneitō Skëköl tso' ie' tā e' kuëki.

³⁹ I wë ie' tō Jerusalén ena judiowak ká malepa a, e' qos suë sa' tō. E' ukuöki tā ittëwarakitō wötëulewä krus mik.

⁴⁰ Erë e' ki ká de mañat tā Skëköl tō ishke'wëkane tā ikkachéitō sa' a.

⁴¹ Ie' ké e' kkayëne sulitane a. Sa' ë a ie' e' kkachë. Skëköl tō sa' shukitbak as sa' tō Jesús saü sa' wák wöbla wa. Ie' shkenekane e' ukuöki tā sa' chkë sa' di'yé ie' ta.

⁴² Ie' tō sa' patké ittë buaë pakök sulitane a ñies ichök iarak tō ie' tkëka Skëköl tō s'ttsë'ka ena s'duulewä, e'pa shulökwakie.

⁴³ Ká iaiä Skëköl ttekölpä ulitane tō Jesús paka'atbak tā iyë'atratitō tō yi erblë ie' mik esepa nuï olordaë ie'pa ki ie' batamik.

Pë' kë dör judiowak esepa ki Wiköl Batse'r de

⁴⁴ Pedro tso'ia ipakök ie'pa a tā e' shuä Wiköl Batse'r debitu ie'pa qos tso' ie' ttö kïtsök, e'pa ki.

⁴⁵⁻⁴⁶ Etä Jesús mik erblökwakpa dör judiowak dë'bitu Pedro tā e'pa tō isuë tō wes Wiköl Batse'r debitu pë' kë dör judiowak, esepa ki ñies. Ie'pa tō ittse tō ittökerak ttö kuä'ki kuä'ki wa. Ñies Skëköl kïkökka itso'rak. E' tō ie'pa tkiwëwä.

⁴⁷ Etä Pedro tō iché:

—Wiköl Batse'r debitu ie'pa ki wes sa' ki itsä dë'bitu es. E' kuëki kë yi a iwöklönuk tō kë ie'pa wöskuar di' a.

⁴⁸ Ie' tō ikërak e' wöskuök Jesucristo ttö wa. E' ukuöki tā ie'pa tō ie' a ikié tajë: "Be' e' tsüat sa' tā ká böt mañat."

11

Pedro tō Cornelio ttë buaë paké Jerusalén

¹ Jesús ttekölpä tsä ena s'yamipa malepa tso' Judea, e'pa tō ittse tō pë' kë dör judiowak, ñies esepa tō Skëköl ttë klö'wë.

² Mik Pedro dene Jerusalén, etä Jesús mik erblökwakpa dör judiowak, esepa welepa tō ie' ché suluë.

³ Ie'pa tō ie' a ichaké:

—Löök be' dare pë' kë dör judiowak esepa pakök ena chkök ie'pa tā?

4 Ie' tò ì kòs tka e' paké ie'pa a sɛraɔ tɔ iché iɔ:

5 —Ye' bak Joep tɔ ye' ttòke Skèkòl tɔ, e' shua ye' tò ì sué kabsueie. Ì suéyò e' dör datsi' ukuò bérie sué klòulewɔ ibata tkèl a. E' bitewɔ ká jai a dö wé ye' tso' ee.

6 Etɔ ye' tò isué bua'iewɔ isuɔie tò ì tso' ishua. Ye' tò iyiwak klòka, iyiwak kañiru, iyiwak e' skòke ibatsi' kɪ ena dù, esepa sué.

7 Etɔ ye' tò ttò ttsé e' tò iché ye' a: 'A Pedro, be' e' kòkɔ. Iyiwak sɛ ttò tɔ ikatò.'

8 Ye' iitúte: 'Au. A Skèkòl, ye' kè wɔ iyiwak dör ñá ese kataule yès.'

9 Tɔ ttò datse ká jai a, e' tò ichéne ye' a: 'Ì batse'wétke Skèkòl tò ese kè kiaria ñá.'

10 E' tka mañatòkicha tɔ imíkane sɛkka ká jai a.

11 E' wòshaè tɔ, wèpa mañal patkéule datse Cesarea ye' yulòk, e'pa debitu wé ye' tkèr e' wé a.

12 Wikòl Batse'r tò ye' a iché: 'Kè ibikeitsar bötböt. Be' yú ie'pa tɔ. Ñies s'yamipa teròl i' dare ye' tɔ. Sa' kòs dewɔ Cornelio u a.

13 Ie' tò sa' a ipaké tò wés ie' tò Skèkòl biyòchòkwak sué dur ekòl ie' u a. E' tò iché iɔ: 'Yile patkòmi dö Joep ee wèm tso' kiè Simón, e' kiè ñies Pedro, e' kiòbitu.

14 Ie' tò icheraè be' a wés be' ena be' yamipa kòs e'pa tsatkèrmi.'

15 Mik ye' tò Jesús tté pakémi ie'pa a, etɔ Wikòl Batse'r debitu ie'pa kɪ wés idé'bitu sa' kɪ kuaè es.

16 Etɔ ì yè' Skèképa Jesús tò ye' a, e' ane ye' éna. Ie' tò ye' a iyè: 'Juan tò s'wòskué di' a, erè a' ièrdawɔ Wikòl Batse'r a.'

17 Iwènewɔ tò Skèkòl tò iWikòl mé ie'pa a wés imenebak se' a kuaè mik se' erblè' Skèképa Jesucristo mik etɔ es. E' kuèkɪ ɔye' dör yi Skèkòl wòklò'woie?

18 Mik ì ché Pedro tò e' ttsé ie'pa tò, etɔ isiwɔ'blèwarak tɔ Skèkòl kɪkèkarakitò. Ie'pa tò iché:

—E' wa se' wɔ ijcher tò pè' kè dör judiowak, esepa a ñies Skèkòl tò imé ɔs ie'pa er mane'ù ie' a sɛnoie michoè.

Skèképa Jesús icha eruleè tso' Antioquía e' paké

19 Esteban kòtwarakitò e' ukuòkɪ tɔ Jesús mik erblòkwakpa we'ikémitke tajè pè' tò. E' yòkɪ ie'pa wèlepɔ tkayal. Wèlepɔ míyal dö Fenicia. Wèlepɔ míyal dö Chipre. Iskà mirak dö Antioquía. Ká ekkèpa a ie'pa tò Jesús tté buaè pakeke judiowak è a.

20 Erè Jesús mik erblòkwakpa datse Chipre ena Cirene, ese wèlepɔ míyal Antioquía. Eè Skèképa Jesús tté buaè pakèrakitò pè' kè dör judiowak esepa a.

21 Etɔ Skèképa tò ie'pa kímé tajè. E' kuèkɪ tajè ká e' wakpa erblè Skèképa Jesús mik tɔ ier mane'wérak ie' a.

22 Mik Skèképa Jesús icha erule tso' Jerusalén, e'pa tò tté e' ttsé, etɔ Bernabé patkémirakitò tkörò Antioquía.

23 Mik ie' demi, etɔ ie' tò isué wés Skèkòl er buaè ché ie'pa a. E' tò ie' ttsé'wé buaè. Ie' tò ie'pa kɪ patté ɔs ie'pa e' tkòwɔ darèrè kekraè ier kòs wa ie'pa erblò Skèképa mik e' a.

24 Ie' dör wèm yèsyèsè. Ie' a tajè Wikòl Batse'r tso'. Ie' tò Jesús biekitseke bua'iewɔ. Es tajè pè' kɪ de erblòk Skèképa mik.

25 E' ukuòkɪ tɔ ie' míɔ Tarso Saulo yulòk.

²⁶ Mik ikuéitō, etā itsémi Antioquía e' tā. Eē ie' tséarak duas ek. Ie'pa e' dapa'uke Skékēpa Jesús icha erule e'pa tā. Ká e' wakpa tajē wōbla'wekerakitō. Ká e' a Jesús ttōkatapa tsá kine Cristo wakpa.

²⁷ E' kéwō ska' tā Skékōl ttekōlpa welepa tso' Jerusalén míyal Antioquía.

²⁸ E'pa shuā ekōl kiē Agabo, e' e' duéka tā ichéitō Wikōl Batse'r wa tō bli datse ká wa'ñe kī. E' debitū mik Claudio bak Roma wōkir kibi e' kéwō ska'.

²⁹ Etā Jesús ttōkatapa tso' Antioquía e'pa tō iché ñi a: "Mishka inukōl shtōk patké se' yamipa serke Judea, e'pa kimoie kos se' a imer ekkē."

³⁰ Es ie'pa tō iwé. Etā ipatkémirakitō Bernabé ena Saulo ulā a as ie'pa tō imū Skékēpa Jesús icha wōkir kibipa tso' Judea e'pa ulā a.

12

Pedro wōtēwarakitō s'wōto wé a

¹ E' kéwō ska' tā blu' kiē Herodes, e' tō Skékēpa Jesús icha welepa klō'wéwa we'ikē.

² Ie' tō Santiago dōr Juan ēl, e' ttōkwā patké tabē wa.

³ Mik ie' isuē tō e' wēr buaē judiowak wa, etā ie' tō Pedro klō'ukwā patké. E' wētō mik judiowak tō Pan Kē Yōule Iwōlōwōkā Wa e' kéwō tkō'wekerakitō etā.

⁴ Mik Pedro klōnewā, etā Herodes tō iwōtēwā s'wōto wé a. Eē ñippōkwakpa dōka dabom eyōk kī terōl (16) e'pa tō ikkō'neke tkēl tkēl. E'pa mane'weke tkēl tkēl kukur kukur. Herodes tō ibikeitsé tō kawō tkō'wekerakitō, e' ukuōkī tā iyekettsaneyō shulē sulitane wōa.

⁵ E' dalewa Pedro tso' s'wōto wé a. Erē Skékēpa Jesús icha erule e'pa tso' ikiōk Skékōl a darērē ie' kī kekraē.

Skékōl biyōchōkwak tō Pedro yéttsa s'wōto wé a

⁶ Herodes tō Pedro yekettsa shulē, e' nañewe Pedro kapōtēr ñippōkwakpa bōl shusha moulewā tabechka kichaie bōtō wa. Ñies ñippōkwakpa bōl tso' s'wōto wé ukkō kkō'nuk.

⁷ E' bet Skékōl biyōchōkwak de dur ie' ska' tā bō'wō olo bunekā dalōlōē s'wōto wé a. Etā ikéwāitō ichane a as itī'rka tā iché ia: "¡Be' e' kōkā bet!" E' bet tā imoulewā tabechka kichaie wa e' wōyērulune.

⁸ Etā Skékōl biyōchōkwak tō iché ia: "Be' datsi' iōka, be' klōkkuō iōka." Tā ie' tō iwé es. Skékōl biyōchōkwak ikī ché ia: "Be' paio kīkkuō iōka tā be' shkō ye' itōkī."

⁹ Etā Pedro mīa itōkī, erē ie' kē éna iane tō i weke Skékōl biyōchōkwak tō e' dōr mokī. Ie' tō ibikeitsé tō ie' tso' kabsauk.

¹⁰ Etā ie'pa tkami wé ñippōkwakpa iēter ukkō kkō'nuk eē. E' ukuōkī tā wé ñippōkwakpa skā iēter eē itkamirak ñies. Mik ie'pa demi ukkō kibi a yōule tabechka wa atē ñalā kke, etā e' kkōbunane er wa. Etā ie'pa deyal u'rki shkémirak ekuōlō tā Skékōl biyōchōkwak tō iméat ekōl.

¹¹ Ekkē tā ie' éna iane tō i suéitō e' dōr mokī. Ie' ibikeitsé: "I'ñe tā yō isuē tō mokī Skékōl tō ibiyōchōkwak patké ye' tsatkōk Herodes ulā a ena i kos wamblak judiowak éna ye' kī, e' ulā a ñies."

¹² Mik ie' éna ianewā bua'iewā tā imīa María u a. María dōr Juan mī. Juan kiē ñies Marcos. Eē ie'pa daparke tajē ttōk Skékōl tā.

¹³ Mik Pedro de dur ukkō a ie'pa chakōk, etā busi ekōl dōr kanē méso kiē Rode e' mīa iweblōk tō yi idir.

¹⁴ Mik ie' ttō ttséwā Rode tō, etā ittssé'nekā buaē kē deia ukkō ppōōk tā itunemine weshké ichōk tō Pedro de dur ukkō a.

¹⁵ Ie'pa tö iché iä:

—¡Be' alíneka!

Erë ie' iüté:

—Mokí ye' ttöke.

Ie'pa ie' a iché:

—Au, e' kě dör ie'. E' dör Skëköl biyöchökwak patkëule ikkō'nuk e'.

¹⁶ E' dalewa Pedro tso'ia ichakök ukkō a. Mik ukkō kköppéerakitō, etā isuéarakitō tö ie' e' idir tā itkinewarak tajë.

¹⁷ Erë ie' tö ikkaché ulā wa tö a' siwā'blō. E' ukuökí tā ie' tö ipaké ie'pa a tö wēs Skëköl tö iyéttsā s'wōto wé a tā ichéitō:

—Ttë e' pakō Santiago a ena s'yamipa malepa a.

E' ukuökí tā ie' e' yéttsā mīā bānet.

¹⁸ Mik ká ñine etā s'wōto wé a ñippökwakpa shutíneka tajë Pedro kě ku' e' kuekí.

¹⁹ Herodes tö Pedro yulök patké. Erë mik ie'pa kě wā iküne, etā ie' tö inuñ tkéwā ñippökwakpa mik tā ie' tö ie'pa ttökwa patké.

E' ukuökí tā ie' e' yéttsā Judea mīā senuk Cesarea.

Herodes du'wā

²⁰ E' kěwō ska' tā blu' Herodes ulurke tajë Tiro ena Sidón wakpa kí. E' kuekí ie'pa kawō mé ñi a shkowaie ie' ska' ttök ie' tā. Ie'pa tö wēm kië Blasto e' pablë'bak as ie' mī' ie'pa ttekölíe ttök Herodes tā. Ie' kaneblöke Herodes a iu kuebluie. Ie' ttō wa ie'pa tö kawō kië Herodes a tö ie'pa muat bërë, ie'pa tö chkwō tuęke Herodes ká a e' kuekí.

²¹ Ká et tā Herodes tö ie'pa kiéttsā. Mik e' kěwō de, etā ie' tö blu' datsí iéka tā ie' e' tkéka s'shulö kulé tso' iwé a e' kí tā eē ikapaké ie'pa tā.

²² Ie'pa tö Herodes ché aneule i' es: “¡ittöke i', e' kě dör s'ditsö, e' dör kéköl wele ttöke!”

²³ E' ttsër buaë ie' kukua tā ie' e' kikékā tajë, kě wā Skëköl kikaneka. E' kuekí e' wōshaë tā Skëköl biyöchökwak eköl tö duë méka ikí. Ie' katéwa öña tö tā iduowa.

²⁴ E' dalewa tā Skëköl ttë pakarke ëme ká wa'ñe.

²⁵ Mik Bernabé ena Saulo e'pa tö i' uk ie'pa dë' Jerusalén e' wawé one, etā ie'pa mýalne Antioquía. Ie'pa wā Juan kië ñies Marcos, e' mitsërñak.

13

Wiköl Batse'r tö Bernabé ena Saulo patké Jesús tté buaë pakök

¹ Skëképa Jesús icha erule tso' Antioquía, e'pa shuā Skëköl ttekölpa ena s'wöbla'ukwakpa tso'rak eē. E'pa dör Bernabé ena Simón (Simón e' kië ñies Dalo'riwak), ena Lucio dör Cirene wak, ena Menahem (Menahem e' talane Galilea blú kië Herodes e' tā ñita), ñies Saulo tso'ñak.

² Ká et tā ie'pa tso' Skëköl dalöiök batsé wa tā e' shuā Wiköl Batse'r tö iché ie'pa a: “Kanë kuā'kí tso' ye' wā Bernabé ena Saulo a. Ie'pa shushtétkeyö iwakanéwoie e' kuekí ie'pa böl yötttsā ye' a kanë e' woie.”

³ Ie'pa batsé ena tté S'yé tā one, tā iulā mékarak ie'pa böl kí e' dalewa ikié S'yé a ikí. E' ukuökí tā ipatkémirakitō iwakanéuk.

Bernabé ena Saulo tö Jesús tté paké Chipre wakpa a

⁴ Es Bernabé ena Saulo mýal Seleucia patkëule Wiköl Batse'r wā. Tā eē ie'pa e' iéka kanō a mýal ká kië Chipre eē.

⁵ Idemirak Chipre wé kanò irirke ee, e' ké kiè Salamina. Mik idemirak ee, età ie'pa tò Skèkòl ttè pakémi judiowak a iñi dapa'wò wé kòs a. Juan mirwà ie'pa ta ie'pa kìmuk.

⁶⁻⁸ Chipre kòs a itkarak demirak ká kiè Pafos ee. Ee ie'pa tò judiowak kué ekòl kiè Barjesús (e' kiè griegoie Elimas). E' dör ie'pa awá ekòl. Ie' e' chò tò ie' dör Skèkòl ttekòl. Ie' yè'arie kekraè ká e' wòkir kiè Sergio Paulo, e' ska'. Sergio Paulo kabikeitsò buaè, ie' kì Skèkòl ttè kiane ttsè. E' kuekì ie' tò Bernabé ena Saulo tsuk patké. Erè awá ñe' kè kì ikiane tò Sergio Paulo tò ttè mik se' erblòke e' klò'wè. E' kuekì ie' tò Bernabé ena Saulo ma'wé wòklò'wè.

⁹ Età Saulo, e' kiè ñies Pablo, e' kì Wikòl Batse'r debitù tajè. Età Elimas suéwaitò krereè

¹⁰ ta iché ia:

—Be' kachò. Be' e' wamblò suluè. Be' dör wès bè es. Sene yèsyèsè kòs, e' bolòk be' dör. ¿Kòs be' tò Skèkòl ñalè yèsyèsè e' shkuli'wemirò?

¹¹ I' ta Skèkòl tò be' we'ikeraè. Be' wòbla kè wawèrpaia. Ká tkòraè tajè be' kì ta be' kè tò diwò olo suepaia.

E' bet ta Elimas wò a ká mí ttsettseè, iwòbla kè wawèneia, e' kuekì yile yulekeitò as tò iulaì.

¹² Mik ká e' wòkir tò e' sué, età ie' erblé Jesús mik. Ie' wòkranewa wès Skèképa ttè dör e' kìttsòk.

Pablo ena Bernabé tò Jesús tté paké Antioquia atè Pisidia ee

¹³ Pablo ena ishkòwapa e' iékarak kanò a Pafos ta imíyal Perge atè Panfilia ee. Età Juan tò ie'pa méat ee, ta imíane Jerusalén.

¹⁴ E' ukuòkì ta imíyal Antioquia atè Pisidia ee. Età ee judiowak eno diwò ta ie'pa dewa judiowak ñi dapa'wò wé a e' tulésèr.

¹⁵ Età wele tò i kit Moisés ena Skèkòl ttekòlpa tò yèkkuò kì, e' aritsé dō ekuölò. E' ukuòkì ta ñi dapa'wò wé wòkirpa tò ichòk patké Pablo ena Bernabé a:

—A yamipa, a' wà ilè tso' sa' pattoie, e' ta sa' pattò.

¹⁶ Età Pablo e' kékà ta ikkaché ulà wa tò a' siwa'blò ta ichéitò:

—A Israel aleripa ñies ká kuà'kì wakpa tò Skèkòl dalòietà', a' tò ye' ttò ttsò.

¹⁷ Skèkòl dör Israel aleripa e' Kèkòl, kuaè e' tò se' bak ká iaiaè, e'pa shukitbak iwák a. Ie'pa sene' Egipto wès ká kuà'kì wakpa es. Ee ie' tò ie'pa kìmè tajè alòne tajè. E' ukuòkì ta ie' tò ie'pa yéttsa ká e' kì idiché wa.

¹⁸ Ie' tò ie'pa dalè'ttsé ká sir poè wé kè yì serku' e' a dōka duas dabom tkèyòk (40).

¹⁹ Pè' ditséwòpa dōka kul bak senuk Canaán e'pa eo'waitò ká mè se' yèpa bak ká iaiaè, e'pa a.

²⁰ E' kòs kì duas bak cien tkèyòk kì dabom skeyòk (450) ekkè.

“E' ukuòkì ta Skèkòl tò ie'pa shu kékà ekòl ekòl imalepa wèttsoie dō ittekòl Samuel e' kéwò ska'.

²¹ E' ukuòkì ta ie'pa tò Samuel a blu' kiè ekòl. Es Skèkòl tò Saúl méka ie'pa blúie, e' dör Quis aladulakòl. Ie' dör Benjamín ditséwò. Saúl sené ie'pa blúie dōka duas dabom tkèyòk (40).

²² E' ukuòkì ta Skèkòl tò Saúl uyéttsa ta David mékaitò blu'ie iskèie. David ché Skèkòl tò i' es: ‘Ye' tò David dör Jesé alà, e' sué. Ie' wèr buaè ye' wa, ie' erbikò wès ye' erbikò es. Ì kiane ye' kì wè, e' wakaneweraeitò.’

²³ David alerì ekòl dör Jesús, e' patké Skèkòl tò se' dör Israel aleripa e'pa tsatkòk wès ie' kablè' es.

²⁴ Erè kam Jesús dōbitù e' yòkì Juan S'wòskuòkwak tò se' Israel aleripa ulitane patté tò se' kawòtā er mane'uk Skèkòl a. Ñies se' kawòtā e' wòskuòklor di' a.

²⁵ Mik Juan kanè erkewatke ta ie' tò iché: 'Wëm datse eköl e' kinuk a' tso', e' kē dör ye'. Ie' datseia ye' itöki. Ie' dör ye' tsata, e' kueki ie' klökküö kicha ē kē wötsēnanuk ye' siarla e' a.'

²⁶ "A s'yamipa, Abraham aleripa, ñies a' wépa kē dör ie' aleripa erē Skököl dalöieta' esepa, se' ulitane a s'tsatkē ttē e' patkēnetke.

²⁷ Jerusalén wakpa ena iwökirpa e'pa kē wā ijcher tò Jesús dör S'tsatkōkwak. Ñies eno diwö bit ta ie'pa tò ie' ttē kitule yēkküö ki Skököl ttekölpa wā, e' aritseke, erē e' kē wā ane ie'pa éna. Mik ie'pa tò Jesús wöméttsa ttēwā etā e' wa ie'pa tò ie' ttē tso' kitule Skököl yēkküö ki e' wā tkö'wé.

²⁸ Ie'pa kē wā i sulu kune iki ittowā erē ikkatérakitö Pilato a as ittökwa patköitö krus mik.

²⁹ Es Jesús ttēwarakitö. Mik ie'pa tò i kos kitule Skököl yēkküö ki, e' wawé one, etā inü éwarakitö krus mik ta iwötēwarakitö pö a.

³⁰ Erē Skököl tò ie' shke'wékane.

³¹ E' ukuöki ta ie' e' kkachéne ká taijē wépa manetwā ie' wapie Galilea dö Jerusalén, e'pa a. Iñe ta e'pa kos dör ie' ttekölpa judiowak ulitane wörki.

³² "Es sa' tso' ttē buaē i' pakök a' a. E' dör i uk Skököl kablē' sa' yépa bak ká iaiäe'pa a

³³ e' wā tka sa' dör ie'pa aleripa e' wörki. Itka mik Skököl tò Jesús shke'wékane etā. Itka wēs itso' kitule Salmo böt ki es wé ichéitö: 'Be' dör ye' alā. Iñe yō ikkachétke tò ye' dör be' yé.*

³⁴ Ñies Jesús yē'at Skököl tò iyēkküö ki: 'Wēs ye' tò ye' ttē yēsýesē batse'r taijē e' me' David a tò ye' er buaē chōraē ie' a, es ye' er buaē chōraē be' a.† E' wā dör tò Skököl tò ie' shke'werane as kē ichkà nurwā.

³⁵ E' kueki ñies itso' kitule: 'Be' kanè méso batse'r, e' kē mepaātbo as ichkà nurwā.‡

³⁶ Es David, se' blú bak iaiäe, e' tò imalepa bak e' kēwö ska', e'pa wēttsé wēs Skököl tò iyē'ia es. E' ukuöki ta idu'wā ta itöbinewā iyēpa pö a ta inunewā.

³⁷ Erē wé shke'wékane Skököl tò e' chkà kē nune'wā.

³⁸ A yamipa, a' wā ijchenü tò se' nuì olo'yarmi se' ki Jesús batamik, e' ttē pakeke sa' tò a' a.

³⁹ Ttē méat Moisés tò dalöieno, e' kē a se' nuì olonuk. Erē wépa erblé Jesús mik esepa nuì olordaē ie'pa ki.

⁴⁰ A' tso' erkī as a' kē ta itkō wēs Skököl ttekölpa tò ikit es wé Skököl tò iché:

⁴¹ 'A ye' wayuökwakpa, ye' ttö ttsö.

I weraeyö a' kēwö ska' ta, e' dör taijē kē klöonuk a' a ekkē.

Erē a' a ipakarmi erē kē a' tò iklö'wēpa.

E' kueki a' tkinú. A' enúwa.' "§

⁴² Etā Pablo ena Bernabé e' yélur ñi dapa'wo wé a. Etā pē' tò iché ie'pa a a' kiéne ttē ekkēpa skà pakökne sa' a eno diwö étö wa.

⁴³ Mik ie' dapa'wérak e' one, etā judiowak, ñies pē' e' yué judiowakie esepa taijē míyal Pablo ena Bernabé ta. Pablo ena Bernabé tò ie'pa patté tò a' e' tköwā darērēē Skököl er buaē chöke se' a e' a.

⁴⁴ Eno diwö étö wa etā ká e' wakpa iekké ta idettsarak sēraa Skököl ttē kittsök.

⁴⁵ Erē mik judiowak tò isué tò pē' dapane taijē Pablo ttö kittsök, etā ie'pa yöki isulune ta ie' kékarak ichök tò i cheke ie' tò e' dör kache. Ie'pa tò ie' ché suluē.

* 13:33 Salmo 2.7 † 13:34 Isaías 55.3 ‡ 13:35 Salmo 16.10 § 13:41 Habacuc 1.5

⁴⁶ Erë ie' ena Bernabé kě suane tã iché iarak:

—Sa' kawōtã a' dōr judiowak e'pa pattoie kewe Skēkōl ttē wa, erë a' kě wã iklōne. Wēsua a' ibikeitseke tō sene michoë kě mēne a' kī. E' kuekī sa' mīyal ipakōk pē' kě dōr judiowak esepa a.

⁴⁷ Es Skēkōl tō sa' patké. Ie' yēkkuō tō ichē:

'Be' tkékayō wēs bö'wō wōñar stui a es.

Es ye' tō be' patkeraë kã ulitane wakpa pattōk,

Ie'pa tsatké e' ttē pakeraëbō kã wa'ñe dō wē kã i' erkerō ee.*

⁴⁸ Mik pē' kě dōr judiowak e'pa tō ttē e' ttse' etã ie'pa ttsēnekarak buaë. Ie'pa e' kēkarak Skēkēpa Jesús ttē kīkōkka. Wēpa kōs suletēneat senuk michoë, esepa erblé Jesús mik.

⁴⁹ Es Skēkēpa Jesús ttē pakane kã e' wa'ñe a.

⁵⁰ Erë alakōlpa dalōiērtã' tajē kã e' kī esepa tō judiowak ttē dalōieke buaë, ñies wēpa dalōiērtã' tajē kã e' kī, esepa shutiwēkã judiowak tō as Pablo ena Bernabé we'ikōrakitō as ie' yōttsarak kã e' kī.

⁵¹ Etã Pablo ena Bernabé tō iklō po ppée ikkachoie ie'pa a tō ie'pa kī inuī ane tã imīyal Iconio.

⁵² Erë Jesús ttōkatapa atē e'pa ttsē'ne buaë ñies ie'pa a Wikōl Batse'r tso' tajē.

14

Pablo ena Bernabé tō Jesús ttē paké Iconio wakpa a

¹ Mik Pablo ena Bernabé demi Iconio, etã ie'pa dewã judiowak ñi dapa'wo wē a wēs ie'pa wōblar es. Ie'pa tō Jesús ttē paké buaë. Es judiowak ñies pē' kě dōr judiowak, esepa tajē erblé Jesús mik.

² Erë judiowak kě erblēne imik, e'pa tō pē' kě dōr judiowak, esepa shutiwēkã ena iluwēkã tajē s'yamipa kī as iwe'ikōrakitō.

³ Erë Pablo ena Bernabé e' tsēat kã tajē ee. Ie'pa tō Skēkēpa ttē pakeke kě suane. Skēkōl tō diché mé ie'pa a i kě or yi a ese wōie iwã kkachoie tō ie' er buaë chōke siã e' ttē dōr mokī.

⁴ Erë kã e' wakpa ñi blabatsēlor, shabōtspa wa judiowak ttē wēr buaë, shabōtspa wa Jesús ttekōlpa tsã e'pa ttē wēr buaë.

⁵ Judiowak ena pē' kě dōr judiowak, e'pa tō kawō mé ñi a iwōkirpa tã Pablo ena Bernabé we'ikōie, tē ak wa ittowaie.

⁶⁻⁷ Erë mik Pablo ena Bernabé, e'pa wã ijchenewa, etã ie'pa tkayalmi dōmi kã kiē Licaonia ee. Kã kiē Listra ena kã kiē Derbe atē ee. Kã e' wa'ñe ie'pa tō Jesús ttē buaë paké.

Pablo tēne ak wa ittowaie kã kiē Listra ee

⁸⁻⁹ Etã wēm tso' ekōl Listra, e' kune' klō bachiulewã. Ie' kě shko. Ie' tkēr Pablo ttōke e' ttsōk. Pablo tō isuēwã krereë. Ie' wã ijcher tō wē' ierblé Jesús mik as ibuarne.

¹⁰ Etã ie' tō iché iã aneule:

—iBe' e' kōkã, be' e' duōkã!

Etã wēm e' kēkã tūnekã tsut tã ishkēmi.

¹¹ Mik pē' tō, i wē Pablo tō e' suē, etã ie'pa tō ichēmi aneule ie'pa Licaonia ttō wa:

—iWēpa dalōiekesō skēkōlie e'pa dettsã se' shuã s'ditsōie!

* 13:47 Isaías 49.6

12 Pablo kapaké kibiie, e' kuęki ie'pa tö ie' klö'wé ie'pa kéköl kié Hermes e' skéie. Bernabé klö'wérakitö ie'pa kéköl kié Zeus e' skéie.*

13 Zeus wé merka ká e' ñalé ukuö o'mik tsinet. Zeus sacerdote wa baka wë'ñe ena ma'ma wörkua debitu tajé. Ie' ena pé' ulitane éna baka wë'ñe jchak me Pablo ena Bernabé a idalöioie ikékölpaie.

14 Erë mik Bernabé ena Pablo wa ijchenewa, etä ie'pa e' datsi' jchéie ikkachoie tö e' dör sulué ie'pa a. Tä ie'pa mía pé' shuä tä ichérakitö aneule:

15 —A kékëpa, ǵi uk a' tso'? Sa' dör s'ditsö wës a' es. Sa' debitu tté buaé pakök a' a as a' tö ǵi ikké kě wà tä' ese kôs watöttsa tä a' er mane'ü Skéköl chök e' a. Ie' tö ká jai ena ká i' ena dayë ena i kôs tso' iki e' yô'at.

16 Ká iaiä dö ikké tä sulitane serke wës iwák kǵ ikiane es, e' dalë'ttsë'bitu Skéköl tö.

17 Erë e' dör es, erë ie' dör buaé se' tä kékraë, e' wa ie' tö iwä kkaché sia tö ie' dör Skéköl chök. Ie' tö kǵi patkeke a' a. Ie' tö iyiiwö wëke a' a. Ie' tö chké meke a' a ñanoie a' ttsë'woie buaé.

18 Erë ie'pa tö i kôs ché iarak, erë iekkë tä baka wë'ñe jchérakitö Pablo ena Bernabé dalöioie wës Zeus ena Hermes es.

19 E' shä tä judiowak welepa datse Antioquia ena Iconio, e'pa debitu tä Lистра wakpa dakiñérakitö Pablo ttökwa. Iklö'wéwarakitö tä itérakitö tajé ak wa. Ibikeitsérakitö tö iduowa, e' kuęki ie'pa tö ikuëmi méat tēr Lистра ké kkö a wi'kie.

20 Erë mik Jesús ttökatapa malepa e' dapa'wéka ipamik, etä ie' e' kékä míane Lистра. E' bule es tä ie' mía Bernabé tä dö ká kié Derbe ee.

21 Ie'pa demi Derbe tä Jesús tté buaé pakérakitö ká e' wakpa a. Tajé ie'pa e' yué Jesús ttökataie. E' ukuöki tä ie'pa debitu Lистра ena Iconio ena Antioquia.

22 Ká ekkë kôs a ie'pa tö Jesús ttökatapa er diché ié ena ipablérakitö as ie' tköwarak darërë tté mik se' erblöke e' a. Ie'pa tö iché iarak: “Se' wake' weirdaé ká i' kǵi dowäie aishkuö tä i blúie Skéköl tso' e' a.”

23 Ñies ká kôs e' kǵi ie'pa tö wëpa shushtë kanëblök Skékëpa Jesús icha erule erule e'pa wökirpaie. E'pa kǵi ie'pa ikié S'yë a ena batsé, e' ukuöki tä iméarakitö Skékëpa mik ie'pa erblöke e' ulä a.

Pablo ena Bernabé dene Antioquia qte Siria ee

24 E' ukuöki tä Pablo ena Bernabé tkami ká kié Pisidia demirak Panfilia.

25 Ie'pa tö Jesús tté buaé paké ká kié Perge e' wakpa a. E' ukuöki tä ie'pa mía ká kié Atalia ee.

26 Eë tä ie'pa e' iéka kanö a míane Antioquia iyamipa tö ie'pa patkë'mi Jesús tté pakök e'pa ska'. Eë iyamipa tö ie'pa me' Skéköl er buaé chöke se' a e' ulä a i kanëuk ie'pa dare e' woie.

27 Mik ie'pa demine Antioquia, etä Skékëpa Jesús icha erule e' dapa'wékarakitö. Tä i kôs wé Skéköl tö ie'pa tä, ñies wës ie' tö ikkayë' pé' kě dör judiowak, esepa a tö ie'pa erblömi ie' mik wës judiowak es, e' kôs pakérakitö iyamipa a.

28 Etä ie'pa e' tséat ká tajé Jesús ttökatapa tso' Antioquia, e'pa tä.

* 14:12 **Zeus ena Hermes:** E'pa dalöiök griegowak bak skékölle ká iaiä. Ie'pa a Zeus dör skéköl bua'ie imalepa tsäta. Ie'pa tö iklö'wé tö Hermes dör Zeus tteköl. Romawak tö Zeus kié méka Júpiter ena Hermes kié mékarakitö Mercurio.

15

Skëkëpa Jesús icha e'pa wökir kibipa ñi dapa'wé Jerusalén

¹ E' k'éwö ta, wëpa welepa e' yéttsa Judea demi Antioquía. Ie'pa tö s'yamipa wöbla'wémi ttë i' wa: "A' wëpa kos kawötä tottola kkuölit tée tsir wës Moisés ikitat es. E' kë kaneone a' wä, e' ta kë a' tsatkërpa."

² E' kuëki Pablo ena Bernabé ñi iütëka darërëë ie'pa ta. E' kuëki iyamipa tö Pablo ena Bernabé ena welepa skä, e'pa shushtë as imi'yal Jerusalén ttë ñe' shulök Skëkëpa Jesús icha wökir kibipa ena Jesús ttekölpa tsä, e'pa ta.

³ Es Skëkëpa Jesús icha erule tso' Antioquía, e'pa tö Pablo ena imalepa patkëmi Jerusalén. Ie'pa tkami Fenicia ena Samaria. Etä ipakeramirakitö iyamipa a tö wës pë' kë dör judiowak, esepa er mane'wë Skëköl a. Ttë e' tö ie'pa ttsë'wë buaë.

⁴ Mik Pablo ena Bernabé demirak Jerusalén, etä eë Skëkëpa Jesús icha eruleë e'pa kos ena iwökirpa ena Jesús ttekölpa tsä, e'pa tö ie'pa kiëwä buaë. Etä i' kos o' Skëköl tö ie'pa wa e' pakérakitö imalepa a.

⁵ Erë Jesús mik erblökwakpa dör fariseowakpa, esepa welepa e' kékä ta ichéitörak:

—S'yamipa kë dör judiowak esepa wëpa kawötä itóttola kkuölit tée tsir. Ñies ie'pa a ikawötä chë tö Moisés ttë kitulebak e' dalöiök ie'pa kawötä.

⁶ Etä Skëkëpa Jesús icha wökir kibipa ena Jesús ttekölpa tsä, e'pa ñi dapa'wéka ttë e' bikeitsök bua'iewä.

⁷ Ie'pa tö ipaké tajë, e' ukuöki ta Pedro e' kékä ta ichéitör:

—A yamipa, a' wä ijcher tö ká iaiäë Skëköl tö ye' shukitbak a' shuä Jesús ttë buaë pakök, pë' kë dör judiowak, esepa a as ie'pa erblö imik.

⁸ Ie' wä se' er suule buaë, ie' tö Wiköl Batse'r mé ie'pa a wës se' a ime'itö es. Es ie' tö se' a ikkaché tö ñies ie' tö ie'pa klö'wë ie' ichaie.

⁹ Ie' tö ie'pa er paiklé ie'pa erblé Jesús mik e' wa. Es se' wä ijcher tö ie'pa ena se' dör ñies ëme ie' wöä.

¹⁰ A' tö ie'pa ké Moisés ttë darërëë e' dalöiök, erë e' kë dalöiëne' se' a, ñies se' bak ká iaiäë e'pa kë a' idalöiëne'. I'ñe ta žiök a' tso' Skëköl wöñatkök es?

¹¹ E' kë dör es. Se' tö iklö'wë tö se' tsatkëne Skëkëpa Jesús er buaë chöke siä e' ë wa. E' suë ie'pa tsatkëne ñies.

¹² E' ukuöki ta ie'pa ulitane siwä' blélur tso' Bernabé ena Pablo e'pa kapaköke e' ttsök. Ie'pa tso' ipakök tö wës i kë or yi a ese wérakitö Skëköl batamik pë' kë dör judiowak, esepa shuä Skëköl diché kkachoie.

¹³ Ie'pa kapaké one etä Santiago tö iché:

—A yamipa, ye' ttö ttsö.

¹⁴ Simón tö se' a ipaké wës Skëköl tö, pë' kë dör judiowak, esepa tsä kimé er bua' wa as ie'pa welepa dö ie' wák ichaie.

¹⁵ Ñies e' sini'kuë Skëköl ttekölpa bak ká iaiäë e'pa tö. Ie'pa tö iyë':

¹⁶ Skëköl tö iché: 'Aishkuö ta ye' datsene.

Etä David jchúlipa kerakayö iwák suë.

Ie'pa dörane diché ta' tajë wës iaiäë es

¹⁷ as pë' malepa kë dör judiowak dör ye' icha esepa tö ye' yulö.

¹⁸ Es ye' tö ttë i' chétke.

Ká iaiäë ttë i' me'atbakyö a' a.*

19 “Tè i' kuëki ye' ibikeitsè tò, pè' kè dör judiowak er mane'wé Skëköl a, esepa kè tsiriuk s'kàne judiowak ser ese wa.

20-21 E' kuëki yëkkuö patkõmisö ie'pa a e' ki ichöso tò íyi meule íyi diököl tso' dalöie skëkölie ese a, ese kè kar, ese kè katar. Nies ie'pa kè kàne trënuK. Iyiwak ttëwä kuli' siulekà ese chkà kè katar nies ipè kè katar. Ká iaiäè ttè i' pakanemi ká wa'ne se' nì dapa'wö wé a eno diwö bit ekkè. E' kuëki íyi ekkè è shtõmisö ie'pa a.”

Yëkkuö patkëne s'yamipa kè dör judiowak, esepa a

22 Skëképa Jesús icha eruleë e'pa qos ena iwökir kibipa ena Jesús ttekölpa tsá, e'pa wa iwër buaë tò wëpa welepa shushtë ie'pa shüa as imi'rak Pablo ena Bernabé ta dömi Antioquía. Es ie'pa tò Judas kiè nies Barsabás ena Silas, e'pa shushtë. Wëpa e'pa dalöieke taië s'yamipa ulitane tò.

23 Eta yëkkuö shtë iwökirpa tò e' mé ie'pa a as iwä imi'rak. Yëkkuö e' tò iché i' es:

“Sa' dör Skëképa Jesús icha eruleë e'pa wökir kibipa ena Jesús ttekölpa tsá, sa' dör a' yamipa. Sa' tso' yëkkuö i' shtök a' dör sa' yamipa erè kè dör judiowak serke Antioquía ena Siria ena Cilicia e'pa a. A' shkë'wëmi sa' tò.

24 Sa' wä ijchenewä tò sa' yamipa welepa e' yë'ttsä sa' shüa, e'pa dë'mi a' ska'. Ie'pa tò a' tsirio' iwákpa ttè wa. E' tò taië a' wökir tsiriwëkä. Kè sa' wä kawö mène ie'pa a a' wöbla'woie i' wa.

25 E' kuëki sa' ulitane wa iwër buaë wëpa welepa shushtë sa' shüa as imi' a' sauk Bernabé ena Pablo ta. Sa' yami e'pa dalër taië sa' éna.

26 Ie'pa e' me'tsä weinuk taië. Ie'pa kè suane ttëwä Skëképa Jesucristo ttè kuëki.

27 Sa' tò Judas ena Silas patkëmi ttök a' ta. Ie'pa tò ipakeraë a' wöshaë yësyesë wes yëkkuö i' ki ikitule es.

28-29 Buaë idir Wiköl Batse'r a, nies sa' a, tò a' kè kawötä judiowak ser e' blök seraq. I' è blök a' kè: Chkè meule íyi diököl tso' dalöie ese a, e' kè katar. Nies ipè kè katar ena iyiwak ttëwä kuli' siulekà ese chkà kè katar. Kè a' kàne trënuK. Íyi ekkè è kawötä blè a' tò. A' tò iwé es, e' ta e' dör buaë. Skëköl tò a' kime.”

30 Eta ie'pa e' chéat ta imíyal Antioquía. Mik ie'pa demi ee ta ie'pa iyamipa dapa'wëkä, e'pa a yëkkuö mirdak iwä e' méitö.

31 Mik iyamipa tò yëkkuö aritsé, eta e' tò ie'pa er pablé taië, e' kuëki ittse'nerak buaë.

32 Judas ena Silas, e'pa dör Skëköl ttekölpa nies, e' kuëki ie'pa tò iyamipa patté taië. E' tò iyamipa er pablé taië, ikimé taië.

33-34 Ie'pa sené ee kukuie. Mik ie'pa mitkene itö wane eta iyamipa tò iché iarak a' shkó wöbla wa.

35 Erë Pablo ena Bernabé e' tséat Antioquía. Ie'pa ena imalepa taië e'pa tso'rak Skëképa Jesús ttè buaë pakök. Nies ttè e' wa s'wöbla'uk ie'pa tso'.

Pablo ena Bernabé kè kanëblöku'ia nita

36 Kawö tka taië, e' ukuöki ta Pablo tò iché Bernabé a:

—Mishkane etökichane ká qos ki se' bak Skëképa Jesús ttè pakök e' ane s'yamipa sauk tò is ie'pa tso'.

37 Bernabé ki Juan kiane tsëmi ie'pa ta. Juan e' kiè nies Marcos.

³⁸ Erë Marcos tö ie'pa me'at ká kiè Panfilia ee. Ie' kě kaneblëneig ie'pa ta. E' kuëkî Pablo kě éna ie' tsakmi ie'pa ta.

³⁹ Ìñi iutérak darèrèè erë kě ishuline. E' kuëkî ie'pa ñi blabatsélor. Bernabé wá Marcos mítser e' ta ta ie'pa míyal kanò kî dô Chipre.

⁴⁰ Pablo tò wëm kiè Silas e' kièmi e' wapie. Iyamipa tò ie'pa méat Skèköl er buaë chò siä e' ulà a. Eta ie'pa e' yéttsa ee

⁴¹ tkamirak Siria ena Cilicia. Ie'pa tso' Skèképa Jesús icha erule erule tso' ká e' kî e'pa diché kî iök Jesús tté wa.

16

Timoteo míq Pablo ena Silas wapie

¹ E' ukuökî ta Pablo ena Silas demi Derbe ta imíyal Lистра. Eë wëm kiè Timoteo e' serke, ie' dör Jesús ttökata. Ie' mì dör judiowak e' dör Jesús ttökata ñies. Erë iyè dör griegowak.

² S'yamipa serke Lистра ena Iconio, e'pa tò icheke tò Timoteo dör pè' buaë.

³ Pablo kî ie' kiane tsèmi e' wapie. Erë judiowak serke ká e' kî e'pa ulitane wá ijcher tò Timoteo yé e' dör griegowak. E' kuëkî Pablo tò ie' kě itóttola kkuólit tók tsir as judiowak kě ulurkà ikî.

⁴ Ká kòs wé ie'pa dami ee ì uk patkè' Skèképa icha erule tso' Jerusalén e'pa wókirpa ena Jesús ttekölpa tsá e'pa tò, e' wá paké ie'pa tò s'yamipa ulitane a.

⁵ Es Skèképa Jesús icha erule erule e'pa kòs diché kî iène Jesús tté a. Ñies pè' kî iërke tajè kekraë.

Pablo tò wëm dör Macedonia wak e' sué kabsueie

⁶ Eta Wiköl Batse'r kě wá kawö mène ie'pa a Jesús tté buaë pakök ká kiè Asia ee. E' kuëkî ie'pa tkami ká kiè Frigia ena Galacia

⁷ demi ká kiè Misia e' kköröwà ee. Eta ie'pa tò ima'wé shkökwa ká kiè Bitinia e' a, erë Jesús Wiköl kě wá kawö mène ie'pa a.

⁸ E' kuëkî ie'pa tkami yësyèsè Misia kker demi ká kiè Tróade dayè kkò a wé kanò irirke ee.

⁹ Eta nañewe Pablo tò ì sué kabsueie. Ie' tò wëm sué eköl, e' dör ká kiè Macedonia e' wak. E' dur shkè'ka ta ìkköché iä: "Be' shkótkö Macedonia sa' kîmuk."

¹⁰ Pablo tò e' sué one ta bet sa' dali iémi mitke Macedonia. Sa' wá ijcher buaë tò Skèköl kî ikiane tò sa' tò Jesús tté buaë paké ká e' kî.

Alaköl kiè Lidia e' erblé Jesús mik

¹¹ Eta sa' e' iéka kanò a Tróade, míyal yësyèsè ká kiè Samotracia ee. Bule es ta sa' demi ká kiè Neápolis ee.

¹² Eë ta sa' míyal klò kî dô ká kiè Filipos ee. Ká e' a romawak tso' tajè. E' dör ká bua' bua' ate Macedonia. Eë sa' sené ká tkèl ká skel ulatök.

¹³ Judiowak eno diwö ta sa' e' yélur míyal di' kkömik wé sa' tò ibikeitsè isalema judiowak wá ká tso' ttoie Skèköl ta ee. Mik sa' tò ikué, eta ee sa' e' tulésér Jesús tté buaë pakök alakölpa ñi dapa'wéka e'pa a.

¹⁴ Ie'pa eköl kiè Lidia, e' dör ká kiè Tiatira e' wak. Ie' dör datsi' bua' bua' daloshdalosh ese wataukwak. Ie' tò Skèköl dalöieke tajè. Skèképa tò ie' er ñi'wé as Pablo ttöke kòs e' klò'uitò mokjë.

¹⁵ Eta ie' e' wöskué iyamipa tso' ie' u a e'pa ta. E' ukuökî ta ie' tò sa' a iché kröröë:

—A' ibikeitsè tò mokjë ye' dör Jesús mik erblökwa, e' ta a' klönúia ye' ska'. Es ie' tò sa' kě klönukia ie' ska'.

Pablo ena Silas wõtënewa s'wõto wé q Filipos

¹⁶ Ká et tã sa' mirwane wé s'ttöke S'yë tã eë. Sa' mirwaja tã pë' busi kuéwa sa' tã eköl, e' a wimblu sulusi tso' eköl, e' wa iyi tötkekeitö. Wëpa welepa tã ie' tã'ttsa ie'pa a kanëblök iyi tötök, e' ské klö'wëke ie'pa tã taië e' a.

¹⁷ Busi e' shkëmi Pablo ena sa' itökï. Ie' ardatse:

—Wëpa ikkëpa dör Skëköl iyi ulitane tsatã e' kanë mësopa. Ie'pa tã s'tsatkë ñalë e' ttë pakeke a' a.

¹⁸ E' wamblëitö kã taië, bata ekkë tã Pablo uluneka taië. Ie' e' wötrëene tã ichëitö wimblu sulusi tso' busi a e' a:

—Jesucristo ttö wa ye' tã be' a ichë be' e' yõttsa ie' a.

E' wöshaë tã wimblu sulusi e' yëttsa ia.

¹⁹ Mik busi wökirpa tã isuë tã inuköl kë dë'ia ie'pa ulã a busi batamik, e'tã ie'pa tã Pablo ena Silas klö'wëwa tsëmirak wé ttë shulökwakpa tso' eë.

²⁰ Ie'pa tã ikkatërak ttë shulökwakpa a tã ichërakitö:

—Wëpa ikkëpa dör judiowak. Taië ie'pa tso' sa' shutiuk.

²¹ Sa' dör romawak, e' kuëkï kë sa' a kawö mène ie'pa tã s'wöbla'wëke sene wa e' klö'uk ena e' wã uk.

²² E'tã kã e' wakpa biteska Pablo ena Silas kï. E'tã ishulökwakpa tã idatsi' yöktsã kë ikï tã ippök kë darërëë kal wa.

²³ Ibunerak siarë wõtëwarakitö s'wõto wé a. Tã ichërakitö s'wõto wé wökir a tã ikkö'nü bua'iewã as kë itköyal.

²⁴ Mik ie' a kawö e' mène, e'tã ie' tã Pablo ena Silas wõtëwa iwé wõtëulewa bua'iewã, ese a. Ie' tã ie'pa klö tiëwã kaltak wöbiule s'klö wõtowa ese a. Es imëarakitö.

²⁵ Kã de kã shaböts e'tã Pablo ena Silas tso' ttök Skëköl tã ena ittseittsök. Imalepa tso' ittök.

²⁶ E' wösha tã i tka darërëë. S'wõto wé wöppëitö darërëë. E' wöshaë tã ukkö ulitane kköburo lone. I kôs wa ie'pa tso' moulewã, e' wötsërolone.

²⁷ S'wõto wé wökir tã'neka. Mik ie' isuë tã ukkö kôs tso' aie tã ibikeitsëitö s'tso' wõtëule e' kôs tkayal. E' kuëkï itabë kuëttsaitö e' ttowaie.

²⁸ Erë Pablo aneka:

—Kë be' e' ttökwa! Sa' tso'ia ulitane.

²⁹ E'tã s'wõto wé wökir tã bö'wö kië tã itunewa Pablo ena Silas ska'. Eë ie' e' tkëwã kuchë kï ie'pa wöa painëka suane taië.

³⁰ E'tã ie' tã ie'pa yëttsa u'rki tã ie'pa a ichaké:

—A këkëpa, çì uk ye' kawõtã e' tsatkoie?

³¹ Ie'pa ie' iutë:

—Skëkëpa Jesús mik be' erblö e'tã be' tsatkërdaë ñies be' yamipa tsatkërmi es.

³² E'tã ie'pa tã Skëkëpa ttë paké ie' a ena iyamipa kôs tso' iu a, e'pa a.

³³ E'tã e' nañewe ulatök s'wõto wé wökir tã ie'pa tsëmi e' tã. Ie'pa shka'ule taië e' kapeyëitö. E'tã ie' ena iyamipa kôs e' wöskuëlor.

³⁴ E' ukuökï tã ie' tã itsëmirak iu a tã itiërakitö. Ie' ena iyamipa e'pa erblë Skëköl mik, e' kuëkï ie'pa kôs tssë'ne buaë.

³⁵ Kã ñine tã ishulökwakpa tã ishkëkipa patkëmi ichök s'wõto wé wökir a tã Pablo ena Silas ömine.

³⁶ S'wõto wé wökir tã ichë Pablo a:

—Sa' shulökwakpa tã ye' a kawö mé a' ökmine. E' kuëkï a' yüne bërë.

³⁷ Erë Pablo tã ichë ia:

—Sa' dör romawak* Ie'pa tö sa' buk sulitane wöshaë kam sa' shulir e' yöki. Sa' wötë'waitö s'wöto wé a. I'ñe ta ie'pa ki sa' kiane èmine akir. Ie'pa kë a kawö ta' iwöie es. As ie'pa wákpa bitü sa' ökmine.

³⁸ Etä shkëkipa tö ttë e' chéne ishulökwakpa a. Mik ie'pa ittse tö Pablo ena Silas dör romawak, etä taië ie'pa suane.

³⁹ Etä ie'pa mýal Pablo ena Silas ska' ta' ichérakitö:

—Ì sulu wamblé sa' tö a' ki e' olo'yö sa' ki.

Etä iémine ta' ikköcherak ia: “A' e' yölur sa' ká ki.”

⁴⁰ Etä Pablo ena Silas yënettsa s'wöto wé a mýal Lidia u a iyamipa weblök. Ie'pa pablérakitö etä imíyal.

17

Tesalónica wakpa tsirineka Jesús tté kuëki

¹ Pablo ena Silas tkami ká kië Anfípolis ena ká kië Apolonia demirak ká kië Tesalónica wé judiowak wä ñi dapa'wö wé tso' eë.

² Etä Pablo dewä e' wé a eno diwö wa wes ie' wöblar es. Eë ie' kapaké ie'pa ta' Skëköl yëkkuö wa eno diwö mañat.

³ Ie' tö ikkaché ie'pa a tö itso' kitule Skëköl yëkkuö ki tö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' tterawä ta' ishkerdakane. Ie' tö iché ie'pa a:

—Jesús pakök ye' tso' a' a, e' wák dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'.

⁴ Judiowak welepa erblé Jesús mik, ta' ie'pa de Pablo ena Silas kíie. Ñies griegowak tö Skëköl dalöieke wes judiowak es, esepa taië erblé Jesús mik ena alakölpa dalöiërta' esepa taië erblé imik ñies.

⁵ Erë e' tö judiowak malepa uluwéka taië. Etä wëpa sulusipa tso' éme ñala ki, esepa kiérakitö pë' dapa'uk taië, e'pa kí uluwérakitö ta' imíyal kësik wa pë' malepa uluwéka. Etä itkawarak kësik wa Jasón u a Pablo ena Silas yulök yëttsa mè imalepa ulurke taië e'pa ulà a.

⁶ Erë kë iwä ikunerak eë. E' kuëki Jasón ena iyamipa welepa e'pa kuémirakitö ká e' wökirpa wöa ta' ichéitörak aneule:

—Wëpa ikképa tö ká ulitane wakpa tsirio', e'pa de ie' ñies.

⁷ Jasón tö ie'pa kiéwa iu a. Ie'pa ulitane tso' ichök tö se' blú kibi dör kuä'ki, e' kië Jesús. Ie'pa tö sa' blú kibi e' ttë dalösewéwa.

⁸ Mik pë' ulitane ena iwökirpa tö ttë e' ttsé, etä ie'pa shutíneka taië.

⁹ Erë Jasón ena iyamipa érákitö inuköl mukät iwä kkachöie tö ie'pa datskene ishulök ta' iéminerakitö.

Pablo ena Silas tö Jesús tté paké Berea wakpa a

¹⁰ Ká tuinetke etä bet iyamipa tso' Tesalónica e'pa tö Pablo ena Silas patkémi ká kië Berea eë. Ie'pa demi Berea etä imíyal judiowak ñi dapa'wö wé a.

¹¹ Judiowak e'pa er dör buaë judiowak tso' Tesalónica e'pa tsata. Ie'pa tö Jesús tté kí ttsé er bua' wa. Kekraë ie'pa tö Skëköl yëkkuö suëkewa bua'iewa isuöie tö i ché Pablo tö e' yëne ö kë iyëne.

¹² Es taië ie'pa erblé Jesús mik. Ñies taië griegowak erblé imik alakölpa dalöiërta' ena wëpa ñies.

¹³ Erë mik judiowak serke Tesalónica e'pa wä ijchenewä tö Pablo tso' ñies Berea Skëköl ttë pakök, etä imíyal eë. Ie'pa tö Berea wakpa dapa'wémi shutíwémi Pablo ki.

* **16:37 Romawak:** Pablo ditséwö dör judiowak erë ie' yami bak e' wële e' yö' romawakie, e' kuëki ñies ie' dör romawak.

¹⁴ Erë s'yamipa tso' Berea, e' pa tö Pablo ké e' yöktsa ta ipatkémi dayé kkömik. Erë Silas ena Timoteo e' tséat Berea.

¹⁵ Wépa wa Pablo mirwa, e' pa wa imi dö ká kié Atenas ee. E' ukuöki ta ie' pa biteyalne. Pablo tö ie' pa ka' ichök Silas ena Timoteo a tö "a' kié bet."

Pablo tö Jesús tté paké Atenas wakpa a

¹⁶ Pablo tso' Silas ena Timoteo kinuk Atenas, e' dalewa ie' tö isué tö ká e' wakpa wa iyi diököl tso' dalöie, ese tso' taié. E' tö ie' tsiriwéka taié.

¹⁷ E' kueki judiowak ñi dapa'wö wé a ie' kapaköke judiowak ta ena pë' ké dör judiowak erë Skököl dalöieta' esepa ta. Ñies ie' kapaköke kekraë Atenas wakpa ta wé ie' pa döke taié iyi tauk ee.

¹⁸ Ñies ie' pa wöbla'ukwakpa welepa kiekerakitö epicúreo wakpa* ena estoico wakpa†, e' pa ñi iutémi Pablo ta. Ie' pa welepa tö ie' cheke i' es:

—¿I kabeweke s'ñeñe diö tö?

Ie' pa welepa ská tö icheke:

—Ttsësqua e' dör kékölpa tsäkié dalöieke ká bár wakpa tö e' pa tté pakökwa.

Pablo tso' Jesús kötëwa shkenekane e' tté buaë pakök e' kueki ie' pa tö ie' ché es.

¹⁹ E' kueki ie' tsémirakitö wé ie' pa e' dapa'uke tté tsäkié pakarke ese ttsök ee. Ká e' kié Areópago. Ta ichakérakitö:

—Ttë pa'ali pakeke be' tö, ¿e' pakémibö sa' a?

²⁰ Ttë pakeke be' tö, e' ké tsëule sa' wa, e' kueki e' kiane jchenukwa sa' ki ¿ima e' wá dör?

²¹ Atenas wakpa kos ena ká kua'ki wakpa serke Atenas, e' pa ulitane tö tté pa'ali tseke ese e' pakeke ñi a kekraë.

²² Eta Pablo e' duéka ie' pa shua Areópago wé a ta ichéitö:

"A Atenas wakpa, i kos suéyö, e' wa ye' wa ijcher tö a' tö kékölpa tsäkié dalöieke.

²³ Mik ye' tkami a' ká shua, eta wé a' tö kékölpa ñe' dalöieke ese ké suéyö taié. E' shua ye' tö ká' tso' idalöioie ese kué et e' ki itso' kitule i' es: 'Skököl eköl ké jcher se' wa tö yi idir, e' dalöioie'. Ie' dalöieke a' tö, erë a' ké wa ijcher tö yi idir. Skököl e' pakeke ye' tö a' a.

²⁴ "Ie' tö ká ulitane ena iyi ulitane tso' iki e' yö'at. Ie' dör ká jai ena ká i' e' kos wák. Ie' ké serku' Skököl wé yöule s'ditsö wa ese a.

²⁵ Sulitane serke ie' mik. Ñies iyi ulitane kiane se' ki sënoie, e' mekeitö se' a kekraë. E' kueki ie' ké ki iklar tö se' ie' kimé i wa.

²⁶ "Wëm eköl e' wa ie' tö se' ditsöwö ulitane alöwé. Ie' tö se' ké senuk ká wañe. Mik ie' tö ká i' yö', eta ie' tö se' katatë'atbak tö mik se' sermi, wé se' sermi ditséwö wa ditséwö wa.

²⁷ Ie' tö se' katatë'at es as se' tö ima'ü yulé isalema sö ikuëmi. Erë mokí ie' ké ku' kamie se' yöki.

²⁸ E' dör wes yile tö iché es, e' tö iché: 'Skököl mik se' serke se' shköke, ie' wa se' tso'.' Ñies e' dör wes a' wákpa ttsököl eköl tö iyë'at es, e' tö iché: 'Sulitane dör Skököl aleripa.'

²⁹ Se' dör Skököl ditséwö, e' kueki ké se' kane ibikeitsök tö ie' dör wes iyi diököl yöule se' wa orochka wa ö inukölchka wa ö ákchka wa es. E' kos yuésö wes se' ibikeitsé es wes se' wákpa a iyör es. Erë Skököl ké dör es.

* **17:18 epicúreo wakpa:** E' wakpa tö iklö'wé tö s'ser e' wá bua'ie dör ttsé'ne buaë. Ttë e' wa s'wöbla'weke ie' pa tö. † **17:18 estoico wakpa:** E' wakpa tö iklö'wé tö s'ser e' wá bua'ie dör se' e' kkö'nü i sulu kos e' yöki. Ttë e' wa s'wöbla'weke ie' pa tö.

³⁰ Iaiäë tã kě se' wã ijcher tō wēs ie' dōr, e' kuek̄i e' nuí tkō'atbak ie' tō ie'pa k̄i. Erě i'ñe tã ie' tso' ichök k̄a ulitane wakpa a tō a' kawōtã er mane'uk.

³¹ Skėköl tō idiwō me'atbak wekkē alē tã ie' tō sulitane shuleraē yēsēsē wēm eköl tkē'kaitō e' wa. Wēm e' kōtewã erě ishkeō'kane Skėköl tō, e' wa ie' tō iwã kkachē sulitane a tō mok̄iē wēm ñe' tkē'kaitō."

³² Erě mik Atenas wakpa tō ittsé tō Pablo tō s'du'wã shkenekane e' ché, etã ie'pa welepa tō ie' wayuē, erě welepa skã tō iché:

—İ pakeke be' tō, e' skã ttsēmi sa' tō iētōkichane.

³³ Etã Pablo m̄ia.

³⁴ Erě wēpa welepa m̄iyal Pablo tã, tã e'pa erblé Jesús mik. Ie'pa e' shua Dionisio tso'ñak, e' dōr Areópago wōkirpa eköl. Ñies alaköl eköl kiē Dámaris ena pē' skã tso'ñak ishua.

18

Pablo m̄ia Corinto

¹ E' ukuōk̄i tã Pablo e' yéttsã Atenas m̄ia Corinto.

² Eē wēm kuēwaitō eköl dōr judiowak kiē Áquila, e' dōr k̄a kiē Ponto e' wak. Ie' alaköl kiē Priscila. Ie'pa bak senuk Roma atē Italia eē. Ie'pa dē'bitu erpa Corinto. K̄a tso' tseē romawak ttē dik̄iã e' wōkir kibi kiē Claudio, ie' tō judiowak kōs serke Roma e' yōkulur patké. E' kuek̄i Áquila ena ilaköl ē' yē'lur Roma demi Corinto. Pablo m̄ia ie'pa pakök.

³ Ie' kanē dōr ie'pa kanē ese ē, e' kuek̄i ie' ē' tséat ie'pa tã kaneblök. Kanē e' dōr iyiwak kkuölit yueke ñie tsēmi ese kanē.

⁴ Eno diwō bit ekkē Pablo m̄i'ke judiowak ñi dapa'wō wé a. Eē ie' tō Jesús ttē pakeke ie'pa ulitane a. Ie' tō judiowak ena pē' kē dōr judiowak e'pa ulitane pableke as ie'pa erblō Jesús mik.

⁵ Mik Silas ena Timoteo tso' Macedonia, e'pa demirak Corinto, etã Pablo kē kaneblēneia Áquila tã. E' skéie ie' e' mé Jesús ttē buaē e' ē pakök kekraē. Ñies ie' tō judiowak pablē kekraē tō Jesús dōr wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

⁶ Erě ie'pa wōtkémi Pablo tã tã iché suluē. E' kuek̄i ie' datsi' wōppée iwã kkachōie tō ie' kē k̄i inu' k̄i tã iché iarak:

—A' weirdaē siarē, e' wiie a' wákpa iane. E' kē wēneia ye' wōk̄i. I'tami ye' m̄ia pē' kē dōr judiowak esepa pattök.

⁷ Etã Pablo ē' yéttsã judiowak ñi dapa'wō wé a m̄ia wēm kiē Ticio Justo, e' u a senuk. Wēm e' tō Skėköl dalōieke taiē. Ie' serke judiowak ñi dapa'wō wé o'mik.

⁸ Wēm kiē Crispo, e' dōr judiowak ñi dapa'wō wé, e' wōkir. Ie' erblé Skėkēpa Jesús mik iyamipa kōs e' tã. Es ñies taiē Corinto wakpa tō Jesús ttē tsé tã ierblérak imik tã ie' wōskuēlor.

⁹ K̄a et nañewe Skėkēpa Jesús tō Pablo a iché kabsueie: "Kē be' suanuk. Ye' ttē k̄i pakō kekraē. Kē be' siwa'blök.

¹⁰ Ye' tso' be' tã. Kē yi a' i sulu wamblēnuk be' k̄i yēs. Ye' wã pē' tso' taiē k̄a i' k̄i."

¹¹ Es Pablo atē duas ek k̄i shabōts Corinto ie'pa wōbla'uk Skėköl ttē wa.

¹² Mik Galión bak Acaya wōkirie, etã judiowak serke Corinto e'pa ñi dapa'wé k̄a Pablo naméie ie' tsémi ttē shulo wé a.

¹³ Ie'pa tō Pablo kkaté Galión a tã iché ia:

—Wēm i' tso' sa' pablök tō Skėköl dalōiō sa' tō, erě kē dōr wēs ttē dalōiēno meneat sa' a e' tō iché es.

¹⁴ Pablo ttémitke tã Galión tō iché judiowak a:

—Mokì i sulu wamblöpaítō, e'ma ye' tō a' ttō tssémi.

¹⁵ Erë a' tso' ñi wōñatkōk ttē kī ena wēpa welepa kiē kī, ena a' wákpa ttē dalöiēno e' kī, e' kuekī e' shulō a' wákpa tō. Ye' kē tō ttē ese shulē.

¹⁶ Etã Galión tō ie'pa uyéttsa ttē shulo wé a.

¹⁷ Etã pē' tso' taiē e'pa tō wēm kiē Sóstenes dōr judiowak ñi dapa'wō wé wōkir, e' klō'wéwã ppérakitō ttē shulo wé wōshaē. Erë e' kī Galión kē tkine yēs.

Pablo dene Antioquía

¹⁸ Pablo e' tséatĩa taiē Corinto. E' ukuōkī tã ie' e' chéat iyamipa a tã imía ká kiē Cencreas wé kanō irirke eē. Etã eē ie' e' iéka kanō mi'ke Siria ese a. Áquila ena Priscila mitke ie' tã ñies. Kam ie' e' iōka kanō a, etã ie' tsã téé manene. E' wéitō ittē me'itō Skékōl a e' blóie wēs iyē'itō es.

¹⁹⁻²¹ Mik ie'pa demi ká kiē Éfeso eē, etã Pablo mía judiowak ñi dapa'wō wé a Jesús ttē buaē pakōk judiowak ñi dapa'uke eē, e'pa a. Ie'pa tō iché iã taiē: “Be' e' tsúatĩa sa' tã.” Erë kē ie' e' tsakat. Ie' e' chéat ie'pa a tã ichéitō: “Skékōl kī ikiane, e'ma ye' skā dōrane a' pakōk.” Áquila ena Priscila e' tséat senuk Éfeso.

E' ukuōkī tã Pablo e' iéka kanō a tã imía.

²² Mik idemi Cesarea tã imía Jerusalén Skékēpa Jesús icha erule e'pa shke'uk. E' ukuōkī tã imía Antioquía.

²³ Eē ie' sené ekuölō. E' ukuōkī tã iskā miane Galacia ena Frigia, ká e' qos a Jesús ttōkatapa er diché kī iōk.

Apolo tō Jesús ttē pakē Éfeso wakpa a

²⁴ E' kēwō ska' tã wēm ekōl kiē Apolo dōr judiowak, e' de Éfeso. Ie' datse ká kiē Alejandría eē. Ie' dōr wēm ttō buaē ese. Ie' wã Skékōl yēkkuō suule buaē.

²⁵ Ie' yōule buaē Skékōl ñalé ttē wa. Ie' tō s'wōbla'weke kaneē yēsyesé Jesús ttē wa. Erë ie' kē wã Jesús ttē jcher sēraa. Ie' wã Juan S'wōskuōkwak, e' ttē ē suule.

²⁶ Ie' ttēmi judiowak ñi dapa'wō wé a, kē suane. Etã mik Priscila ena Áquila tō ie' kapakōke e' tssé, etã ikiémirakitō iu a. Tã eē ie'pa tō ie' kī wōbla'wé buaē Skékōl ñalé ttē wa.

²⁷⁻²⁸ E' ukuōkī tã ie' shkak ká kiē Acaya eē. E' kuekī iyamipa serke Éfeso, e'pa tō ie' kimé. Yēkkuō shtérakitō Jesús ttōkatapa tso' Acaya, e'pa a as ie'pa tō ie' kiōwã buaē. Mik ie' demi Acaya tã wēpa erblē'bak Jesús mik Skékōl er buaē ché ie'pa a e' kuekī, esepa kimé taiē ie' tō. Ie' e' alōke judiowak kī ie' ttē wa sulitane wōrkī. Ie' tō ie'pa siwã'blōweke. Ie' tō ikkacheke yēsyesé Skékōl yēkkuō wa tō mokì Jesús dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'. Es ie' tō iyamipa kimé.

19

Pablo tō Jesús ttē buaē pakē Éfeso wakpa a

¹ Apolo tso' iã Corinto e' dalewa Pablo tkami kabata wa demi Éfeso. Eē ie' tō Jesús ttōkatapa welepa kué.

² Ie' tō ie'pa a ichaké:

Mik a' erblē' Jesús mik etã ¿Wikōl Batse'r dē' a' kī?

Ie'pa tō iūtē:

—Kē sa' wã ittseule tō Wikōl Batse'r tso'.

³ Pablo tō ie'pa a ichaké:

—Eta ɰwöskuè wése wa a' wösune?

Ie'pa iüté:

—Juan s'wöskuè e' wa.

⁴Ie' tö iché iarak:

—Wépa er mane'wé Skéköl a, esepa wösuk Juan tö. Erè ie' tö iyè' ie'pa a tö wëm datse ie' itöki e' mik ie'pa ké erlök.

⁵Ttè e' ttsérakitö tã iwöskuélör Skékëpa Jesús ttö wa.

⁶Pablo ulã mèkã ie'pa kï tã Wiköl Batse'r debitü ie'pa kï tã ie'pa ttémi ttö kua'kï kua'kï wa. Nies i mé Skéköl tö ie'pa a chè, e' ché ie'pa tö.

⁷Seraa ie'pa dökã dabom eyök kï böi (12) wëpa.

⁸Si' mañat Pablo shkére judiowak ñi dapa'wö wé a, eë Jesús tté pakéitö kë suane. Ie' tö ie'pa pableke taijë as ie'pa e' tiüwã i blúie Skéköl tso' e' tté dikia.

⁹Erè ie'pa wëlepa wökir darërëë, e' kuëkï ie'pa kë wã tté e' klöne. Ie'pa tö Jesús dör se' ñalã e' tté ché suluë sulitane kukua. Eta Pablo e' skéttsã ie'pa yökï. Wépa detke Jesús ttökatapaie e'pa tsémi e' tã dö wé wëm kiè Tirano e' wã u tso' s'wöbla'woie eë. Eë Jesús tté pakeke Pablo tö kekraë.

¹⁰Es iwéitö dö duas bök. Sulitane serke Asia, judiowak ena pë' kë dör judiowak, e'pa tö Skékëpa Jesús tté ttsé.

¹¹⁻¹²I kë or yi a ese wé Skéköl tö kibiie Pablo wa tkökã imalepa tsatã dö tsamo ena datsi' döne ie' mik ese mi'kerak iwa wépa kirirke esepa ska' tã ibuanene tã wimblupa sulusi e' yélur ie'pa a.

¹³Erè judiowak wëlepa shkörãmi ñalã kï wimblupa sulusi yökulur pë' a. E'pa tö iché 'ima'üsö Skékëpa Jesús ttö wa. Ie'pa ichémi wimblupa sulusi a i' es: "iA' e' yölur Jesús pakeke Pablo tö, e' ttö wa!"

¹⁴Es wëm kiè Esceva e' ala'r dökã kul e'pa tö ima'wémi ñies. Esceva dör judiowak sacerdotepa wökirpa e' eköl.

¹⁵Erè etökicha tã wimblu sulusi tö ie'pa iüté: "Yi dör Jesús e' jcher ye' wã. Nies yi dör Pablo e' jcher ye' wã. Erè ɰa' dör yi?"

¹⁶E' wöshaë wëm a wimblu sulusi tso', e' unekã ie'pa kï. Ie' e' alékã ie'pa kï idiché taijë wa. Ie'pa ppéitö siarë. Ie'pa e' yélur tkayal sume shkã'ule taijë.

¹⁷Éfeso wakpa kôs, judiowak ena kë judiowak, e'pa wã ijchenewã. Taijë ie'pa suane. Es Skékëpa Jesús tté kï bunekã taijë.

¹⁸Taijë pë' erblé Jesús mik esepa debitü i kôs wamblë'rakitö suluë e' chökka sulitane kukua.

¹⁹E'pa shua taijë ie'pa awápa tso'ñak. E'pa kôs wã iyëkkuö tso'rak iwa wakanewë, ese debitü tã iña'wëwa sulitane wöshaë. Ie'pa tö iyéttsã kôs yëkkuö e' ské dör tã idettsã inuköl taijë. E' dör ie'pa inuköl dökã 50.000 ekkë.

²⁰Es Skékëpa Jesús tté kï bunekã taijë. Sulitane tö isuë tö tté e' diché tã taijë.

²¹E' ukuökï tã Pablo ibikeitsé: "Ye' mi'ke kã kiè Macedonia ena Acaya e' wakpa pakök. E' ukuökï tã ye' michoë dö Jerusalén. Eë tã ye' kawötã shkök dö Roma ñies."

²²E' ukuökï tã ie' kimukwakpa böi, Timoteo ena Erasto, e'pa patkémiitö dö Macedonia, e' dalewa ie' atëiã Asia ekuölö.

Éfeso wakpa shuṭineka taijë

²³E' kéwö ska' Éfeso wakpa shuṭineka taijë Jesús dör Se' ñalã e' tté kuëkï.

²⁴Wëm tso' eköl kiè Demetrio e' dör iyi diököl yuök inukölchka wa e' stë. E' tö Éfeso wakpa Këköi kiè Artemisa wak dör alakölie, e' wé diököl yueke inukölchka wa. Kanè e' wa ie' ena ikanè mésopa inuköl klö'uke taijë.

²⁵ Ikanè mèsopa dapa'wékaitò imalepa kanèblöke kanè ese ë a e'pa ta, ta ichéitò: “A kékèpa, a' wā ijcher tò kanè i' wa se' inuköl klö'uke.

²⁶ Erë a' isuë, a' ittse tò Pablo e' tso' ichök tò iyi diököl yuekesò dalöie skékölle, e' kè dör skéköl mokì. Tajë pè' tò ttè e' klö'wétke je Éfeso ñies Asia kòs e' a.

²⁷ E' dör suluë. E' tò se' kanè sulu'wèmiwā. Ñies Artemisa, se' kéköl tajë, e' wé dalösewèwamiitò. Se' kéköl tajë dalöiërtā tajë Asia ena kâ wa'ñe, e' dalösewewaraitò.”

²⁸ Mik ttè e' ttsérakitò, etā ilunekarak tajë. Etā ianekarak: “Artemisa dör Éfeso wakpa kéköl, e' dör kéköl tajë.”

²⁹ Etā Éfeso wakpa kòs aláneka tajë. Wèpa datse böl Macedonia. Eköl kiè Gayo ièköl kiè Aristarco, e'pa dör Pablo wapiepa, e'pa tso'ñak ee. Éfeso wakpa tò ie'pa böl klö'wéwā kuémi dö wé ie'pa ñi dapa'uke e' wé a.

³⁰ Etā Pablo shkakwa ee ttök ie'pa ta, erë Jesús ttökatapa malepa kè wā ianemi.

³¹ Ñies Asia wökirpa welepa éna Pablo dalër tajë, e'pa tò ttè patké Pablo a: “Kè be' minukwā ee.”

³² E' dalewa Éfeso wakpa daparke e'pa shutineka tajë. Ie'pa arkekarak tajë. Ikibiiepa kè éna iwā ane iök ie' dapa'wérak. E' kueki eköltèpa arke kuā'ki, ièköltpa arke kuā'ki.

³³ Etā judiowak tò wèm kiè Alejandro e' tsémi patkéule duéser sulitane wörki, e' kueki pè' welepa tò ibikeitsé tò ie' wöki iwérke. Etā ie' tò ikkaché ulā wa tò “A' siwā'blö. Ye' ttöke judiowak tsatkoie.”

³⁴ Erë mik ie'pa wā ijchenewā tò ie' dör judiowak, etā ie'pa skà e' kékane anuk: “Artemisa dör Éfeso kéköl. E' dör kéköl tajë.” Es ie'pa arkerak dö hora böt.

³⁵ E' ukuöki ta kâ wökirpa yèkkuò shtökwak, e' tò pè' ké siwā'blökwā. Ie' tò iché ie'pa a: “A Éfeso wakpa, kâ ulitane wakpa wā ijcher tò se' dör Éfeso wakpa e'pa dör se' kéköl tajë Artemisa e' wé kkö'nukwakpa, ñies ie' diököl anebitü kâ jai a, e' kkö'nukwakpa.

³⁶ Kè yi a iyèra tò kè idör es. E' kueki a' siwā'blölur. Kè i wamblar kè bikeitsule buaë.

³⁷ Wèpa i' debitü a' wā, e'pa kè wā i blèulewā se' kéköl wé a. Ie'pa kè wā se' kéköl yèule suluë.

³⁸ E' kueki Demetrio ena ikanè mèsopa, ie'pa éna yile kkatak, e' ta as imi'rak ikkatök ttè shulökwakpa a ena s'wökirpa a. E'pa tso' kanèblök ttè shulo wé a. Ee ie' tsatkömirak ñi wöshaë.

³⁹ Erë i skà kianeia a' ki yënoie, e' ta e' choie a' kawötā mik se' daparke wës ikanewekesò es etā.

⁴⁰ I tka ierö j'ñe, e' ki s'wökirpa tò se' kkatèmi. Kè iwā ta' mokie, e' kueki ie'pa tò se' kkaté iki, e' ta kè se' a e' tsatkènik iyöki.”

⁴¹ Ie' ttè one ta ichéitò ie'pa a, “A' yúshka.”

20

Pablo míq Macedonia ena Grecia

¹ Éfeso wakpa shutineka, e' olone ta Pablo tò Jesús ttökatapa kiéttsa pattè. E' ukuöki ta ie' e' chéat ie'pa a ta imía Macedonia.

² Ie' tkami kâ e' wa'ñe iyamipa pattök, e' tò ie'pa er kuwé tajë. E' ukuöki ta ie' míq Grecia.

³ Ee ie' sené si' mañat. Ie' tso'tke kanò klö'uk shkomi dö Siria, e' shua ta ie' wa ijchenewa tö judiowak ileritsétke ie' ttowa. E' kuëki ie' miáne klö wa tkamine Macedonia.

⁴ Ie' wapiëpa dörkul. Eköl kië Sópatro, e' döer Berea wak, iyë kië Pirro. Iëköl kië Aristarco. Iëköl kië Segundo, e' döer Tesalónica wak. Iëköl kië Gayo, e' döer Derbe wak. Iëköl kië Timoteo. Ñies wëpa böi döer Asia wakpa, e'pa kië Tíquico ena Tróximo.

⁵ Wëpa ekkëpa mía kewe sa' yöki sa' kinuk ká kië Tróade ee.

⁶ Pan Kë Yöule Iwölöwoka Wa e' kèwö tka, etä sa' e' yélur Filipos mía kanò ki dö Tróade. Ká skel ukuöki ta sa' demi Tróade, etä ie'pa kué sa' tö ee. Ee sa' e' tséat ká kul.

Pablo tö ttë bata paké Skëkëpa Jesús icha erule tso' Tróade, e'pa a

⁷ Eno diwö tuinetke ta sa' e' dapa'wëka ñita Jesús kötëwa e' kèwö tkö'uk. Pablo tso' iyamipa ta kapakök. Ie' kawötä e' yöktsa bule es, e' kuëki ie' kapaké dö ká shaböts.

⁸ Sa' dapanëka u kakke e' a. Tajë bö'wö tso' wötskiuleka ee.

⁹ Duladula tkër eköl ukkö tsitsir ki, e' kië Eutico. Pablo tso' kapakök tajë e' dalewa Eutico shtrinewatke kapakwatke. Bata ekkë ta ikapowa ta ibrutanemi dötsa iski. Etä ikéka ie'pa tö erë iduowaie.

¹⁰ Etä Pablo dur kákke, e' e' éwa ta ie' e' méka duladula bata ki, ipaklö'wëwaitö ta ichéitö:

—Kë a' tkinukia. Itso' ttsë'ka.

¹¹ E' ukuöki ta Pablo tkakane kákke ta Jesús kötëwa e' kèwö tkö'wëitö ie'pa ta. Etä ie' kapakéia dö ká ñine ekkë ta imia.

¹² Etä duladula tsémirakitö ttsë'ka iu a. E' tö ie'pa ulitane ki ttsë'wëka buaë.

Pablo e' yëttsa Tróade mía Mileto

¹³ Sa' míyal kewe Pablo yöki kanò ki dö ká kië Aso ee. Pablo wák shkak klö wa dö ee, e' kuëki sa' kawö me'attke ie' ta ñi kinuk ee.

¹⁴ Mik sa' tö ie' kué, etä ie' e' iëka sa' ta kanò ki ta sa' míyal ká kië Mitilene ee.

¹⁵ Ta sa' michoë. Bule es ta sa' tkami ká kië Quío, e' wöshaë. E' bule es ta sa' demi wé kanò irirke kië Samos ee. E' bule es ta sa' mía Mileto.

¹⁶ Pablo shkakmi bet dö Jerusalén Pentecostés kèwö tkö'uk, e' kuëki sa' mineyal es. Pablo kë e' wöklö'wak tajë Asia, e' kuëki ie' kë dë' Éfeso.

Pablo kapaké Skëkëpa Jesús icha erule tso' Éfeso e' wökirpa ta

¹⁷ Pablo tso' Mileto e' tö Skëkëpa Jesús icha erule tso' Éfeso e' wökirpa tsuk patké ñi dapa'uk ie' ta.

¹⁸ Mik idebiturak, etä Pablo tö iché iarak:

—Wes ye' sené a' shua ye' tsä dë'bitu Asia e'tami, e' jcher buaë a' wa.

¹⁹ Erë judiowak ileritseke ye' tsaiök e' ye' rreweke tajë, erë këkraë ye' e' wöawa diöshet ta Skëkëpa Jesús kanë uk ye' bak a' shua ië wa i wa.

²⁰ Ñies a' wa ijcher tö ttë buaë a' kimoie, ese kë blënëwa ye' wa yës a' yöki. Ese wa ye' bak a' wöbla'uk sulitane wörki, ñies u a u a.

²¹ Ye' bak ichök wö yësyësë wa judiowak a ena pë' kë döer judiowak esepa a: 'A' ké er mane'uk Skëköl a. A' ké erblök Skëkëpa Jesús mik mokjë.'

²² I'ñe ye' mitke Jerusalén. Ye' ittsé tö es Wiköl Batse'r ki ikiane. Kë ye' wa ijcher wes ye' wëmirakitö ee.

²³ Ká wa'ñe wé ye' dë'ule ee Wiköl Batse'r tö ye' a icheke: 'be' wötërdaë, be' weirdaë siarë,' e' e' jcher ye' wa.

²⁴ Ye' a ta ye' ttëwā ö ye' tso' ttsë'ka, kē e' kī ye' tkine. Kanè me' ye' a Skëkëpa Jesús tō, e' ē ewākwa ye' éna er bua' wa. Kanè e' dör Skëköl er buaë chōke siā, e' tté buaë pakök.

²⁵ Ì blúie Skëköl tso' e' tté pakéyö a' a. Ì ñie ye' wā ijcher buaë tō a' ulitane kē tō ye' suepaiane.

²⁶ E' kuekī ñie ta yō ichè a' a mokië tō a' wépa kē tsatkëne, e' ta kē ye' iane iwiie.

²⁷ Ì kiane kanewë Skëköl kī, e' tté pakéyö a' a sē. Kē ye' wā tté wëne blënewā yēs a' yōkī.

²⁸ E' kuekī a' e' kkō'nú. Nies Wiköl Batse'r tō a' tkë'ka Skëköl ichapa erule e'pa wōkirpaie ikkō'nukrak, e' kuekī ie'pa kkō'nú buaë a' tō. Ie'pa to'ttsā Skëköl tō iwāk pé wa.

²⁹ Ye' wā ijcher tō mik ye' mīā e' ukuökī ta pé' dōraë s'yamipa eukwa wēs chichi sulusi tō iyiwak ewëwa es.

³⁰ Nies a' shuā wëlepa e' kōrakā s'wōbla'uk kache tté wa as s'yamipa erblé Jesús mik e'pa mi' ie'pa ē itōkī.

³¹ A' tso' erkī. A' éna ianú tō duas mañal, ñiwe nañewe, kēkraë ye' bak a' ulitane pattök eköl eköl iē wa ì wa.

³² Es ye' tō a' méat Skëköl ulā a. Nies a' méatyö Skëköl er buaë chōke se' a e' tté a. Ie' wā diché ta' a' er diché kī ioie. Nies ie' wā diché ta' ì qos buaë moie a' a wēs ikablë' imuk ie' icha batse'r esepa a es.

³³ Kē ye' wā yi inuköl ena yi datsi' kkeyëule yēs.

³⁴ Erē a' wā ijcher buaë tō ye' kē bak senuk yi ulā mik. E' skéie ye' kaneblë' ye' wák ulā ì wa e' kkō'noie. Nies e' wa ye' tō ye' wapiepa kímé.

³⁵ Es ye' bak a' wōbla'uk kēkraë tō s'kawōta kaneblök darërëë wépa kē a kaneblër, esepa kimoie. Kē se' éna ichōkwa tō Skëkëpa Jesús wák tō iyē': "Se' tō ikakmè e' dör ibua'ie se' a, kē dör ikaktsë."

³⁶ Mik Pablo tté one, etā iē' e' tkéwā kuchë kī ta itté Skëköl ta ie'pa ulitane ta.

³⁷ Ie'pa ulitane tso' e' chōkat Pablo a iūke taiē ta ie'pa tō ipaklō'wëmi iwōalattsëmi.

³⁸ Pablo tō ichétke ie'pa a: "A' kē tō ye' suepaiane." E' tō ie'pa eriawé taiē. E' ukuökī ta ie'pa mīā iñalemmuk dō wé kanò irirke ee.

21

Pablo mīā Jerusalén

¹ Mik sa' tō sa' yamipa méat, etā sa' e' iéka kanò a. Sa' mīyal yësyesë ká kiè Cos ee. E' bule es ta sa' mīyal ká kiè Rodas ee ta sa' mīyal ká kiè Pátara ee.

² Etā sa' tō kanò kué Pátara mi'ke ká kiè Fenicia, e' a sa' e' iéka ta sa' mīyal.

³ Sa' tkami ta sa' tō ká kiè Chipre e' sué, e' atē ulā baklī'kka. Etā sa' mir dō Siria. Dalī mir kanò a e' mekeat Tiro, e' kuekī sa' demi ee.

⁴ Etā Jesús mik erblökwapka serke ee, e'pa yulé sa' tō ta ikué sa' tō. Sa' sené ká kul ie'pa ska'. Ie'pa tō iché Pablo a Skëköl Wiköl wa: "Be' mú kē mi' Jerusalén."

⁵ Erē ká kul tka sa' kī etā sa' e' yéttane. Ie'pa qos, ilakölpa ena ìla'r, e' yéttsa ie'pa ká a mīyal sa' ñālemuk dōmi dayë kkōmik. Eē sa' e' tuléwā kuchë kī ttök Skëköl ta.

⁶ E' ukuökī ta sa' e' chéat ie'pa a ta sa' e' iéka kanò a. Etā ie'pa mīyalne iu a.

⁷ Sa' e' yéttsa Tiro demi ká kiè Tolemaida ee. Sa' tō s'yamipa serke ee e'pa shké'wé. Sa' e' tséat ie'pa ska' ká et.

⁸ E' bule es ta sa' e' yéttsane demi klô wa Cesarea. Ee sa' mí Felipe dör Jesús tté buaë pakôkwak e' u a. Ie' dör wêpa kul shukitulebak Jesús ttekôlpa tsá e'pa kîmuk, e' ekôl. Ie' ska' sa' e' tséat.

⁹ Ie' ala'r busipa dôka tkêl kam iserdak wêpa ta. Ie'pa kos dör Skêkôl ttekôlpa.

¹⁰ Sa' sené ie' ska' elkeë etâ wêm debitu ekôl datse Judea, e' kië Agabo. Ie' dör Skêkôl ttekôl.

¹¹ Ie' dewâ sa' o'mik ta Pablo kipamo klô'wêwâitô. Ta e' wa ie' e' muéwa iklô a ena iulâ a ta ichéitô:

—Wikôl Batse'r tō iché: “T' es judiowak tō kipamo i' wák, e' muerawa Jerusalén. Ta imerattsa ie'pa tō pé' kē dör judiowak, esepa ulâ a.”

¹² Mik sa' tō ttē e' tssé, etâ sa' ena Cesarea wakpa tso'ñak sa' ta, e'pa ulitane kkôché taië Pablo a: “Kê be' minuk Jerusalén.”

¹³ Erë Pablo tō iüté:

—¿I kueki a' iuke? E' tso' ye' eriauk taië. Ye' e' méttstatke monukwâ, ñies ttêwâ Skêkêpa Jesús tté kueki Jerusalén.

¹⁴ Ie' kē wâ sa' ttô iütēne, e' kueki kē sa' wâ i kî yēne iâ. Sa' iché:

—As Skêkêpa tō iü wēs ie' kî ikiane es.

¹⁵ E' ukuôki ta sa' dali ié míyal Jerusalén.

¹⁶ Jesús ttôkatapa tso' Cesarea, e'pa wêlepa míyal sa' ta. Ie'pa wâ sa' mítser wêm kië Mnasón, e' u a kapôkrô. Wêm e' datse kâ kië Chipre ee. Ie' dör wêpa tsá erblë' Jesús mik esepa ekôl.

Pablo míã Santiago pakök

¹⁷ Mik sa' deka Jerusalén, etâ s'yamipa tso' ee, e'pa tō sa' kiéwâ buaë, ittse'nerak buaë.

¹⁸ E' bule es ta Pablo míã sa' ta Santiago pakök. Ñies Skêkêpa Jesús icha e'pa wôkir kibipa tso'ñak Santiago ska' sêraâ.

¹⁹ Ie' tō ie'pa shkê'wé ta i kos wéitô Skêkôl batamik, pé' kē dör judiowak, esepa shuâ, e' pakéitô ie'pa a yēsyesë.

²⁰ Mik e' tssé ie'pa tō, etâ Skêkôl kîkêkarakitô taië. Ie'pa tō iché iâ:

—A yami Pablo, be' isuë buaë tō ië judiowak dôka miles e'pa erblétke Jesús mik. Ie'pa ulitane e' mettsâ da'a Moisés tté dalôieno e' tsatkók.

²¹ Ie'pa a iyēne tō be' tō judiowak tso' kâ kuâ'kî kuâ'kî kî, esepa wôbla'wêke tō ttē e' olo'yô. Ñies ichekerakitô tō be' tō icheke tō ila'r kurke wêpa, esepa tottola kkuôlit kē tar. Ñies ichekerakitô tō be' tō s'wôbla'wêke tō se' judiowak ser e' kē dalôiarâ.

²² Ie'pa ulitane wâ ijcherdawâ tō be' dē'bitu. E' kueki ¿i wêmi be' tō ie'pa siwâ blôwôwâ?

²³ I cheke sa' tō be' a e' ú. Ië sa' shuâ wêpa tso' tkêl kawô me'bak Skêkôl a, e' orketke.

²⁴ E'pa tsûmi e' ta, ta be' e' batse'ú ie'pa ta. Kos e' patuë e' pataúbô as ie'pa tsâ tóttssâ manene iwâ kkachoe tō kawô me' ie'pa tō Skêkôl a e' one. Be' tō iwé es, e' ta judiowak ulitane isueraë tō i kos kî pé' tso' be' chök suluë e' dör kache. Ie'pa tō isuëmi tō Moisés tté dalôieno e' dalôietâ be' tō ñies.

²⁵ Erë s'yamipa kē dör judiowak, esepa a i bikeitsé sa' tō e' kitmibak sa' tō yëkuô kî. E' kî sa' tō ie'pa a iyë' tō ie'pa kē kâne chkè meule íyi diôkôl tso' dalôie ese a ese katök. Iyiwak pē kē katar. Iyiwak ttêwâ kuli' siulekâ ese chkâ kē katar. Ñies ie'pa kē kâne trënu.

Pablo klô'wêwârakitô Skêkôl wé pamik

²⁶ Es Pablo e' yéttsa wëpa tkël, e'pa ta. E' bule es ta ie' e' batse'wé ie'pa ta. E' ukuöki ta ie'pa tkawä Skëköl wé a. Eë Pablo tö ibiyö ché tö mik ta ie'pa batse'ne e' diwö ene ta ie'pa iyi meke Skëköl a iwakpa bil ekkë.

²⁷ Kawö kul shuä ie'pa tso' batse'ne e' erkewatke etä judiowak wëlepa datse' Asia, e'pa tö Pablo sué Skëköl wé a. Ie'pa tö imalepa shutiwëkä ta imishkarak Pablo ki iklö'wëwarakitö.

²⁸ Ie'pa anekarak: "A yamipa, sa' kímú. Wëm i' shköke kä wa'ñe s'wöbla'uk tö se' judiowak ser, e' kë dör buaë. Ie' icherami tö Moisés ttë dalöiëno ena Skëköl wé i' kë dör buaë. I'ñe ta pë' kë dör judiowak esepa wëlepa debitu ie' wa'ie Skëköl wé a. E' tö kä i' dör batse'r e' ia'wëkä."

²⁹ Wëm kië Tróximo e' su' ie'pa tö Jerusalén ie' dör Éfeso wak. Ie'pa tö ibikeitsé tö Pablo wa' imí Skëköl wé a, e' kuëki ie'pa tö iché es.

³⁰ Kä e' wakpa qos shutinekä debitu tuneule. Ta Pablo klö'wëwarakitö kuëmi u'rki. E' bet Skëköl wé wëkkö ulitane wötëwarakitö.

³¹ Ie'pa tö ittekewatke etä ttë de Roma ñippökwakpa eruleë e' comandante a tö Jerusalén wakpa ulitane shutinekä taië.

³² Etä ie' tö ñippökwakpa dapa'wé ikayuapa ta, etä itunemirak wé pë' daparke eë. Mik pë' tö ñippökwakpa ena icomandante sué, etä ie'pa tö Pablo méat, kë ippeia.

³³ Etä comandante debitu, e' tö Pablo klö'wëwä ta imaukwä ké tabechka kichaie bötö wa. E' ukuöki ta ie'pa a ichakéitö: "¿I' dör yi? ¿I' wambléitö?"

³⁴ Erë wëlepa tö iché kuä'ki aneule, iëltëpa iché kuä'ki aneule. Taië ie'pa arkerak kuä'ki kuä'ki, e' wa kë ishulir, e' kuëki ie' tö itsukmi ké ñippökwakpa wé a.

³⁵ Pë' éna ie' klö'wakwä kësik wa, e' kuëki mik idemirak ñippökwakpa wé klékata ki, etä ñippökwakpa tö Pablo batsékami.

³⁶ Pë' qos arke Pablo itöki: "¡Ittöwä!"

Pablo e' tsatké judiowak wörki

³⁷ Mik Pablo dökwatke ñippökwakpa wé a etä ie' tö comandante a iché:

—Kawö mú ña ttök be' ta.

Etä comandante tö iüté:

—Ye' kë wa ijcher tö be' ttö griegoie.

³⁸ E'ma be' kë dör Egipto wak dë'bitu eköl e' ka'kä ñippök sa' ta e'. Ie' mía kä wé kë yi ku' eë s'ttökwa wakpa ta döka mil tkëyök (4000).

³⁹ Etä ie' tö iché ia:

—Au, ye' dör judiowak kune Tarso, kä e' dör kä kibi ate Cilicia. Kawö mú ye' a ttoie ie'pa ta.

⁴⁰ Etä comandante tö kawö mé ia. Etä ie' dur shkë'ka ñippökwakpa wé klékata ki ta iulä kkaché pë' tso' taië, e'pa a tö a siwa'blölur. Mik isiwa'bléwarak, etä ie' ttë ie'pa ta hebreoie. Ta ichéitö iarak:

22

¹ "A yamipa, a këkëpa, ye' e' tsatköke, e' ttsó."

² Mik ie'pa tö ittse tö Pablo ttöke ie'pa ta iwákpa ttö wa, etä ie'pa ki siwa'blélur. Ie' tö iché:

³ "Ye' dör ñies judiowak wes a' es. Ye' kune' Tarso ate Cilicia eë. Erë ye' talane ie' Jerusalén. Gamaliel tö ye' yö' yësyësë wes se' ttë dalöiëno kiteat iaiaë e' tö iché es. Kekraë ye' tso'ie Skëköl dalöiök ye' er qos wa qos a' ulitane tö idalöieke j'ñe ekkë.

⁴ Mik se' wépa tō Jesús dōr Se' ñalā e' ttē klō'wé, eṭa esepa tōtiuk ye' bak ttēwā, klō'wēwā, wōtēwā s'wōto wé a. Kē ye' tkine tō wēm idir ō alakōl idir.

⁵ Ñies sacerdote kibi ena s'kuēblupa ulitane, e'pa tō a' a ichēmi tō e' dōr mokjē. Ie'pa tō ye' a yēkkuō me' tsēmi s'yamipa tso' Damasco e'pa a. Yēkkuō e' tō kawō me' ye' a Jesús mik erblōkwakpa esepa tsōbitū dō Jerusalén we'ikē.

⁶ “Erē ye' miriā ñalā kī. Diwō de bata a ṭa ye' dōkemitke Damasco tsīnet, e' bet ṭa i biṭeshka ká jai a bō'wōie e' olo bune taiē ye' pamik.

⁷ Eē ye' anere iškī. Eṭa ittō tsseyō tō ichē ña: ‘A Saulo, a Saulo ¿jōk be' tō ye' we'ikeke?’

⁸ Eṭa ichakéyō: ‘A Skēkēpa, ¿be' dōr yi?’ Eṭa ie' tō iūtē: ‘Ye' dōr Jesús Nazaret wak, e' we'ikeke be' tō.’

⁹ Itso' rak ye' ṭa, e'pa tō bō'wō suē, erē i yēne ye' a, e' wā kē ane ie'pa éna.

¹⁰ Eṭa ye' tō ie' a ichaké: ‘A Skēkēpa Jesús, ¿i wēmiyō? Ṭa ie' tō ichē ye' a: ‘Be' e' kōkā. Be' yū Damasco. Eē i kōs wēmi be' tō, e' yērdaē be' a.’

¹¹ Bō'wō olo tō ye' wōbla batuwéwā, e' kuēkī ye' wapiepa tō ye' ulā iémirak dō Damasco.

¹² “Eē wēm tso' ekōl kiē Ananías, e' tō Skēkōl dalōieke taiē. Moisés ttē dalōiēno kitule e' dalōiekeitō yēsēsē. Judiowak kōs serke Damasco e'pa tō icheke tō ie' dōr wēm buaē.

¹³ Ie' debitū ye' ska' ṭa ye' a ichē: ‘A yami Saulo, be' wōbla buanú. E' wōshāē ṭa ye' wōbla buanene iwawēnene Ananías suēyō iwa.

¹⁴ E' ukuōkī ṭa ie' tō ye' a ichē: ‘Skēkōl dalōiōk se' yēpa bak ká iaiāē, e' tō be' shukitāṭbak as i kiane wē ie' kī e' jcher be' wā. Ñies be' shukititō as yi dōr Yēsēsē e' saūbō ena ie' wák ttō ttsōbō.

¹⁵ Be' dōraē ie' ttekōlie. I kōs su' be' tō, i kōs ttsē' be' tō, e' cheraēbō sulitane a.

¹⁶ I' ṭa kē bō ipanukīa. Be' e' kōkā. Be' e' wōskuō. Skēkōl a ikiō as i sulu kōs wamblébō e' nuī olo'yōitō be' kī.’

¹⁷ “Mik ye' dene Jerusalén eṭa, ye' miā ttōk Skēkōl ṭa iwé a, eē ye' tō i suē kabsueie.

¹⁸ Skēkēpa Jesús suēyō ṭa ichéitō ña: ‘Be' tō ye' ttē pakēmi judiowak a, e' kē klō'wēpa ie'pa tō. E' kuēkī be' e' yōttsa bet Jerusalén.’

¹⁹ Eṭa ye' ichē iā: ‘A Skēkēpa, ie'pa wákpa wā ijcher tō ye' bak ie'pa ñi dapa'wō wé kōs a, be' mik erblōkwakpa, esepa yulōk ppē, wōtēwā s'wōto wé a.

²⁰ Mik Esteban dōr be' kanē méso bak be' ttē pakōk, e' kōtwā ie'pa tō, eṭa ye' tso' eē. E' wēne buaē ye' wa. E' dalewa ye' tso' ie'pa datsi' kkō'nuk.’

²¹ Erē ie' tō ye' a ichē: ‘Be' shkōmitke ñalā kī. Ye' be' patkeke kamiē pē' kē dōr judiowak esepa a.’ ”

Pablo aṭe comandante ulā a

²² Pablo ttōke e' ttsōk ie'pa tso' buaē, erē mik pē' kē dōr judiowak e' aritséitō, eṭa ie'pa ñi kēkā anuk darērēē: “iWēm ese kē kawōṭa senukiā! iJttōwāsō!”

²³ Ie'pa arkekarak taiē, ṭa idatsi' wōti'wēkerakitō kashuk a, ñies ká po uyekerakitō kashuk a kēsik wa.

²⁴ E' kuēkī comandante tō Pablo tsukmi ké wēshke ñippōkwakpa wé a ṭa ippōk ké as itō ichōkā i kuēkī pē' wōñarke ie' kī taiē.

²⁵ Erē mik ie'pa tō Pablo muéwatke ppē ttsa'bata daloie wa, eṭa ie' tō capitán dur eē, e' a ichaké:

—¿A' a kawō mēne wépa dōr romawak esepa ppōk kam ishulir e' yōkī?

²⁶ Mik e' ttsé capitán dur ee e' tō, etā imía icomandante a ibiyō chōk tā iché iā:

—¿Wes be' iwēmi? Wēm e' dōr romawak.

²⁷ Etā comandante debitu Pablo ska' tā ie' tō ie' a ichaké:

—¿Moki be' dōr romawak?

Pablo iūtē:

—Tō, es idir.

²⁸ Etā comandante tō iché:

—Ñies ye' dōr romawak, e' pato'yō inukōl tajē wa.

Tā Pablo iūtē:

—Erē ye' dōr romawak ye' kune' es e' kuēki.

²⁹ Mik ittserakitō, etā ippōkwakpa tō Pablo méat bēre. Mik comandante wā ijchenewā tō Pablo dōr romawak, etā ie' suane tō iōk ie' tō imaukwā patké'.

Pablo e' tsqtké judiowak wōkirpa wōrki

³⁰ Comandante ki ikiane jchenowā mokiē tō i ki Pablo kcateke judiowak tō. E' kuēki bule es tā ie' tō sacerdotepa wōkirpa ena judiowak wōkir malepa ké e' dapa'ukká. E' ukuōki tā ie' tō Pablo wōtsōōk patké tā iyēttsaitō tsēmi duēser ie'pa wōrki.

23

¹ Etā Pablo tō ie'pa suéwā krereē iwō ki tā iché iarak:

—A yamipa, ikké ye' senére, etā ye' er ké wā ye' kkatēne i ki Skēkōl wōa.

² Etā sacerdote kibi kiē Ananías, e' tō, itso'rak Pablo o'mik, e'pa ké Pablo ppōk ikkō ki.

³ Erē Pablo tō iūtē:

—¡Be' dōr e' ōkwak, e' pperaē Skēkōl tō! Se be' tkēr ye' shulōk Moisés ttē dalōiēno e' wa. Erē ¿iōk ye' ppōk kébō? E' wa ttē ñe' dalōsewēwā be' tō.

⁴ Itso'rak ee, e'pa tō iché Pablo a:

—¡Be' tso' Skēkōl sacerdote kibi e' chōk suluē!

⁵ Pablo tō iché:

—A yamipa, ye' ké wā ijcher tō ie' dōr sacerdote kibi. Skēkōl yēkkuō tō iché: 'Yi tso' s'wōkirie, ese ké char suluē.'

⁶ Mik Pablo wā ijchenewā tō iwōkirpa shābōtspa dōr saduceowakpa, shābōtspa dōr fariseowakpa, etā ie' tō ie'pa a iché āneule:

—A yamipa, ye' dōr fariseowak. Ñies ye' yēpa kōs dōr fariseowakpa. S'duowā shkerkāne, e' wā panekeyō krōrōē, e' ki a' tso' ye' kkatōk.

⁷ Mik Pablo tō ttē e' ché, etā fariseowakpa ena saduceowakpa e'pa wōñanemi ñi ki. Etā ie'pa ñi blabatsélor.

⁸ Saduceowakpa tō icheke tō s'duowā ké shkerta'kāne. Ñies ichekerakitō tō Skēkōl biyōchōkwakpa ké tā', wimblupa sulusi ké tā'. Erē fariseowakpa tō íyi ekké kōs klō'wé tō itso'. E' kuēki ie'pa ñi blabatsélor.

⁹ E'pa ulitane arkerak tajē. Fariseowakpa dōr s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa welepa e' kéká tā ichéraitō:

—Wēm i' ké wā i sulu wamblēne. Isalema wimblu ō Skēkōl biyōchōkwak wele utule ie' tā.

¹⁰ Erē ie'pa ki shutirkeka tajē kēsik wa, e' kuēki comandante suane dō' Pablo ttēwarakitō. E' kuēki iñippōkwakpa tsuk patkéitō Pablo yottsā ee tsēmi ñippōkwakpa wé a.

¹¹ E' nañewe tā Skēkēpa Jesús debitu e' tō Pablo a iché: “Be' er kuū. Wes be' tō ye' ttē paké íe Jerusalén es ñies be' kawōtā ipakōk Roma.”

Judiowak kawō mé ñi a Pablo ttōkwā

¹² E' bule es ta judiowak welepa tō kawō mé ñi a Pablo ttōkwā. Ie'pa tō ittē mé Skēkōl a ttē i' wa: "Kē sa' chkōpa, kē sa' di' yōpa dō mik Pablo ttēwā sa' tō eta."

¹³ Wēpa tō ittē mé es, e'pa dōkā dabom tkēyōk (40).

¹⁴ Etā ie'pa mīyal sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kuēblupa, e'pa ska' ta iché iarak:

—Sa' tō ttē me' Skēkōl a tō kē sa' chkōpa, Pablo kam ttōwā sa' tō e' yōkī. E' kē wā one sa' wā, e' ta as Skēkōl tō sa' we'ikō.

¹⁵ E' kuēkī a' ena s'wōkirpa malepa, a' ichō comandante a tō Pablo tsūbitu bule. A' ē' ō tō a' kī ie' kiane chakē bua'iewā ishūloie. E' dalewa sa' tso'tke ikīnuk ñalā kī ttēwā kam idō a' ska' e' yōkī.

¹⁶ Erē Pablo nauyō wā ijchenewā ta imīa ñippōkwakpa wé a ta ibiyō méitō Pablo a.

¹⁷ Etā Pablo tō capitán kié ekōl ta iché iā:

—Duladula i' tsūmi comandante ska'. Ie' wā ilē tso' yēnoie ie' a.

¹⁸ Etā capitán e' tō itsēmi comandante ska' ta iché iā:

—Pablo tso' wōtēule, e' tō ye' kié ta ikkōché ye' a tō duladula i' tsūmi be' ska'. Ie' wā ilē tso' yēnoie be' a.

¹⁹ Etā comandante tō iklō'wēwā iulā a ta itsēmi bānet. Eē ie' a ichakéitō:

—¿I cheke be' tō ye' a?

²⁰ Ie' tō iché iā:

—Judiowak kawō métkē ñi a be' a ichōk tō bulepa Pablo tsūmi wé judiowak wōkirpa e' dapa'uke eē. Ie'pa ē' ōke tō Pablo ttē kiane shulē bua'ie ie'pa kī.

²¹ Erē ie'pa ttē kē klō'war. Judiowak wēpa dōkā dabom tkēyōk (40) kīta, e'pa tso' blēule Pablo panuk. Ie'pa kablē' Skēkōl a ttē i' wa: "Kē sa' chkōpa, kē sa' di' yōpa dō mik sa' tō Pablo ttēwā eta." Ie'pa tso'tke, ima be' ichēke, e' ē panuk.

²² Etā comandante tō ipatkémine ta iché iā: "Kē yi a ichar tō e' ché be' tō ye' a."

Pablo patkēmi Judea wōkir kié Félix e' ska'

²³ Etā comandante tō ikimukwakpa kié bōl ta ichéitō ie'pa a: "Ñippōkwakpa mi'ke klō'wa esepa klō'ú dōkā cien bōyōk (200). Ñies ñippōkwakpa mi'ke kabaio kī esepa shtō dōkā dabom kuryōk (70). Ñies ñippōkwakpa wā kēt mi'ke esepa klō'ú dōkā cien bōyōk (200). Kaṭuine de sulītu (9:00 pm) eta e'pa kōs dapa'ú as imi'rak Cesarea."

²⁴ Ñies ichéitō: "Kabaio yulō Pablo tsōmi. Itsūmi kkō'nú buaē dōmi s'wōkir Félix ska'."

²⁵ Ie'pa ta comandante tō yēkkuō patkēmi mè Félix a. Ikitule yēkkuō kī e' tō iché i' es:

²⁶ "A Félix, s'wōkir kibi. Ye' dōr Claudio Lisias. Yēkkuō i' shtéyō be' a. Be' shkē'wéyō.

²⁷ Judiowak wōkirpa tō wēm i' klō'wā iminerak ittōkwā. Erē mik ye' wā ijchenewā tō ie' dōr romawak, eta ye' mīa ye' ñippōkwakpa ta ta itsatkée sa' tō.

²⁸ Ye' kī ikiane jchenukwā tō i kī ie'pa tō ikkateke. E' kuēkī itsēmiyō judiowak wōkirpa wōrkī.

²⁹ Ie'pa tō ikkatē ie'pa ttē dalōiēno kitule, ese kī. Erē kē ye' wā i sulu kune ie' kī ittowaie ō iwōtoie s'wōto wé a.

³⁰ Erë ye' wä ijchenewä tö judiowak welepa kawö mé ñä ä ittowaie, e' kuëki ye' tö ipatkébitu be' ä. Ñies ye' tö ichétke ikkatökwakpa ä tö ì kî ie'pa éna ikkatak, e' chö be' wöshäë."

³¹ Eta ñippökwakpa wä Pablo mítser nañewe wes ie'pa ä ikéwö mène es. Ie'pa demi kä kië Antípatris eë.

³² Bule es tä ñippökwakpa dami klö wa, e' eltëpa biteane ñippökwakpa wé ä. Eta ieltëpa dami kabaio kî, e'pa wä Pablo mítser.

³³ Mik ie'pa demirak Cesarea eë, eta ie'pa tö yëkkuö mé iwökir kibi ä. Ñies Pablo méitörak ia.

³⁴ Iwökir kibi tö yëkkuö sué one eta ie' tö Pablo ä ichaké: "¿Wé be' datse?" Mik ie' wä ijchenewä tö idatse Cilicia,

³⁵ eta iché ia:

—Mik be' kkatökwakpa debitu eta be' ttë ttseraëyö.

Eta ie' tö Pablo wötökwä patké s'wöto wé tso' u bërie yö' blu' Herodes tö kä e' wökirpa ä e' ä. Eë iwötëwä rakitö.

24

Pablo e' tsatké Félix wörki

¹ Kä de skël eta sacerdote kibi kië Ananías, e' demi Cesarea judiowak kuëblupa welepa tä Pablo kkatök. Ñies wëm eköl kië Tértulo, e' de ie'pa wä ie'pa ttekölíe Pablo kkatök Félix ä.

² Mik Pablo debitu eta Tértulo tö ikkatémi. Ie' tö Félix ä iché:

A këkëpa s'wökir kibi, be' ttë dikia kä taië sa' serke bëré ñita. Be' erbikö buaë, e' wa be' tö sa' wakpa kime taië. E' kuëki sa' tö wéstela chë be' ä.

³ A Félix, këkëpa taië, be' tö sa' kimeke taië, e' kuëki këkraë kä ulitane kî sa' tö wéstela chë taië be' ä.

⁴ Kë ye' éna be' kawö chöwak taië, erë be' we'ikëyö, sa' ttö ttsö bërbër ë er bua' wa.

⁵ Sa' wä ijchenewä tö wëm i' dör pë' suluë. Ie' shköke kä wa'ñe judiowak shutiuk ñä kî as iñi blabatsölor. Ie' dör Jesús Nazaret wak e' klëpa eruleë e' wökir eköl.

⁶⁻⁷ Ñies ie' éna Skëköl wé ia'wakka ñäie. E' kuëki sa' tö iklö'wëwä.*

⁸ Be' wák ä ie' chakirmi, es be' wä ijchermi tö ì kî sa' tö ikkateke, e' dör mokië.

⁹ Judiowak tso' eë, e'pa ulitane tö Pablo kcateke ñittsëë.

¹⁰ Eta Félix tö ie' ä kawö mé ttoie tä ie' tö iché:

—Ye' wä ijcher tö kä iaiaë be' dör kä i' wakpa ttë shulökwak. E' kuëki ye' ttsë'ne buaë e' tsatkök be' wörki.

¹¹ Be' wák wä ijchermi tö ye' dë'rökä Jerusalén Skëköl dalöiök, e' kî kä detke dabom eyök kî böt (12).

¹² Ie'pa kë wä ye' kune yi tä ñi chök. Ie'pa kë wä ye' sune pë' shutiukka Skëköl wé ä, ñies judiowak ñi dapa'wö wé malepa ä, ñies Jerusalén kos ä.

¹³ Ì kos kî ie'pa tö ye' kcateke, e' kë yërpa ie'pa ä yësyësë be' ä.

¹⁴ Erë ye' tö be' ä iché tö Jesús dör ñälä chökle, e' ttë wa ye' tso' sa' yëpa bak kä iaiaë e'pa Këköl dalöiök. Ie'pa tö iché tö ttë e' kë dör buaë. Erë ñies ì kos kitatbak yëkkuö kî Moisés ena Skëköl ttekölpa tö, e' klö'wé ye' tö.

* **24:6-7** Yëkkuö kitule kä iaiaë welepa tö ttë ì kî mékä ttë ì' wa: Sa' kî ikiane shulë wes sa' ttë dalöiëno tö iché es. **7** Erë shkëkpa wökir kibi kië Lisias, e' debitu tä iyéttsg sa' ulä ä kësik wa. **8** Ie' tö sa' ä iché tö Pablo kkatökwakpa kawötä ikkatök be' wörki.

¹⁵ Ñies ye' erblöke Skëköl mik wës ie'pa es tō se' yësyesë ena se' suluë duowa e' shkerdakane.

¹⁶ E' kueki kekraë ye' e' chöke senuk buaë Skëköl wöa ena sulitane wöa as kë ye' er tō ye' kkatō i ki.

¹⁷ "Ye' mine sené duas taië kë dë'ia ie, e' ukuöki ta ye' dene ie ye' wakpa shua inuköl kakmuk s'siarëpa a. Ñies ye' dene iyi muk Skëköl a idalöioie.

¹⁸ E' kanëuk ye' tso' Skëköl wé a e' dalewa ye' suë ie'pa tō. Ye' e' batse'wétke wës sa' ttë kitule tō ichë es. Eë pë' kë ku' taië. Kë yi shutineka.

¹⁹ Erë judiowak welepa datse Asia, e'pa tso' eë. E'pa éna ye' kkatok ilë ki, e' ta warma ie'pa kawötä shkôkrö ie ye' kkatök.

²⁰ Ie'pa kë shkakrö, e' ta as ie' itso' rak e'pa tō ichö tō i sulu kuë ie'pa tō ye' ki mik ye' dë' e' tsatkök judiowak wökirpa wörki e'ta.

²¹ Erë mik ye' bak ie'pa wörki, e'ta ttë i' ë yë' ye' tō aneule: 'S'duowa e' shkerkane e' klö'wëyo, e' ki a' tso' ye' kkatök i'ñe.' "

²² Jesús dör ñala chökle e' ttë jchertke buaë Félix wä. E' kueki mik i ché Pablo tō, e' ttsëitō ta ie' kë ki ttë i' kianeia ttsë. Ie' ichë ie'pa a:

—Mik comandante kië Lisias, e' de, e' wa ye' tō a' ttë shulë.

²³ Eta Félix tō capitán eköl ké Pablo wötökwane s'woto wé a, erë ichëitō ia:

—Ikkö'nü er bua' wa wës kë s'wötëule es. Kawö mü ie' a as iyamipa bitu ikanë uk.

²⁴ Bökki es ta Félix debitune ilaköl kië Drusila e' ta. E' dör judiowak. Félix tō Pablo tsuk patké. Pablo tō s'kawötä erblök Jesucristo ë mik e' wä paké Félix a. E' ttsök ie' tso'.

²⁵ Erë mik Pablo tō sene yësyesë ena e' kkö'në sene sulu yök i ena s'shulir aishkuö ta e' wä paké, e'ta e' tō Félix tkiwëwa. Ie' tō ichë Pablo a:

—Be' yüne. Mik ye' kawö kune e' wa ye' tō be' kiëne.

²⁶ Ñies Félix tō ipaneke tō Pablo mü tō inuköl watkë ia iomine bër, e' kueki ie' tō Pablo kiekerö kekraë ttök ie' ta.

²⁷ Es itka dö duas bök. E' ukuöki ta Félix kë kaneblöia s'wökirie. Ie' skéie wëm kië Porcio Festo, e' de s'wökirie. Félix atak buaë judiowak ta, e' kueki Pablo méatitō wötëule s'woto wé a.

25

Pablo e' tsatké Festo wörki

¹ Festo demí Cesarea kaneblök s'wökirie e' ki ká de mañat ta imía Jerusalén.

² Eë ta sacerdotepa wökirpa ena judiowak wëpa kibipa, e'pa tō Pablo kkaté Festo a.

³ Ie'pa tō ikië ie' a: "Sa' kimú er bua' wa. Kawö mü Pablo tsobitu ie' Jerusalén." E' dör Pablo ttowa ñala ki.

⁴ Erë Festo tō iüté:

—Pablo tso' Cesarea wötëulewa s'woto wé a. Eë ye' mi'ke kukuie.

⁵ I sulu wamblë ie' tō, e' ta as a' wökirpa mi' ye' ta Cesarea ie' kkatök eë.

⁶ Festo sené Jerusalén ká pàköl (8) ká dabom (10) e' ulatök ta imiane Cesarea. E' bule es ta ie' e' tkéka ikula' ki ttë shulo wé a. Eta Pablo tsuk patkéitō shulë.

⁷ Mik Pablo dewä, e'ta judiowak datse Festo ta Jerusalén, e'pa dewä ie' o' mik ta ikkaté iyi suluë taië ese ki. Erë ie'pa kë a iwöklönuk yës tō e' dör mokí.

⁸ E' ukuöki ta Pablo ttë e' tsatkoie. Ie' tō ichë ia:

—Ye' kë wä i sulu wamblëne yës judiowak ttë dalöiëno ki, ñies Skëköl wé ki, ñies Roma wökir kibi e' ta. Ekkëpa kë yëule ye' wä suluë.

⁹ Erë Festo atak buaë judiowak ta, e' kueki ie' tö Pablo a ichaké:

—¿Be' shkak Jerusalén as ye' tö be' shulö eë?

¹⁰ Ie' tö iüté:

—Au. Ye' tso'tke Roma wökir kibi e' ttè shulo wé a. Íe a' kawöta ye' shulök. Be' wa ijcher buaë tö ye' ké wa i sulu wambléule judiowak ta.

¹¹ Erë ilé sulu wambléyö, ese kué a' tö, e' ki ye' kawöta ttëwa, e' ta ye' ttöwa. Erë i kos ki ie'pa tö ye' kcateke, e' ké yène, e' ta ké yi kawöta ye' muksa ie'pa ulä a. E' kueki ye' tö ikié tö Roma wökir kibi as e' wák tö ye' shulö*

¹² Etä Festo tté ipattökwakpa ta etä ichéitö Pablo a:

—Buaë be' ikiétke tö Roma wökir kibi tö be' shulö. E' kueki ye' tö be' patkekemi Roma as ie' be' shulö.

Festo tö Pablo tté paké blu' Agripa a

¹³ Kä tka wekké alé e' ukuöki ta blu' kié Agripa e' demi Cesarea ikutä kié Berenice e' ta Festo tkënekä kä wökirie e' kéwö tkö'uk.

¹⁴ Ie'pa e' tséat kä taië. E' dalewa Festo tö i tköke Pablo ta e' paké blu' Agripa a: Ie' tö iché iä:

—Íe wëm tso' eköl méat Félix tö wötëule s'wöto wé a.

¹⁵ Mik ye' bak Jerusalén, etä sacerdotepa wökirpa ena judiowak kueblupa, e'pa debitu wëm e' kkatök ye' a. Ye' a ikiérakitö as ye' iwömuttsa ttëwa.

¹⁶ Ye' tö ie'pa iüté tö romawak wökirpa ké yi ttëta'wa, kam ie' tsatkö ikkatökwakpa ta ñi wöshaë e' yökü.

¹⁷ E' kueki mik ie'pa debitu íe, etä ké ye' kawö chöone. E' bule es ta ye' e' tkéka ye' kula' ki ttè shulo wé a ta wëm e' tsuk patkéyö.

¹⁸ Erë mik ikkatökwakpa debitu, etä ie'pa ké wa ikkatëne íyi sulu ki wës ye' ibikeits es.

¹⁹ Ie'pa tö ikkaté wës ie'pa Skëköl dalöieke ese ki. Ñies wëm kötëwa kié Jesús, e' ché Pablo tö tö itso' ttsë'ka, ese é ki ie'pa tö ikkaté.

²⁰ Ye' ké wa ijcher wës yö ttè e' wë, e' kueki ye' tö Pablo a ichaké: “¿Be' shkak Jerusalén as eë be' shulir ttè i' ki?”

²¹ Erë ie' ikié tö as se' wökir kibi tö ishulö. E' kueki ye' tö ikéwö mé tö as itkër wötëule dö mik ye' tö ipatkekemi etä.

²² Etä Agripa tö iché Festo a:

—Ye' éna wëm e' ttö ttsak ñies.

Tä Festo tö iüté:

—Bule bö ittseraë.

²³ Bule es ta Agripa ena Berenice, e'pa debitu, tkawa u a shkörämi wës kékë taië es. Ñippökwakpa wökirpa ena kä e' kékëpa dalöiërtä' taië, esepa debitu ie'pa ta ñies. Etä Festo tö Pablo tsuk patké

²⁴ ta ichéitö:

—A blu' Agripa ena kékëpa ulitane tso' íe se' ta, íe wëm dur eköl kié Pablo. Judiowak kos tö ie' kcateke ye' a Jerusalén ñies íe Cesarea. Ie'pa ké shtrirta'wa ye' a ikiök aneule tö ikéwö muttsa ttëwa.

²⁵ Erë ye' a ta ie' ké wa i wamblëne i ki yö ittökwä ipatkëmi. Erë ie' wák tö ikié as Roma wökir kibi tö ishulö. E' kueki ye' tö ibikeitsbak patkëmi eë.

²⁶ Erë ké i kune ye' wa shtëmi yëkküö ki mēmi s'wökir kibi a ikkatoie. A Agripa, e' kueki ye' wa idebitu a' wörki, bua'ie be' wörki, as be' ichakö. İma be' iché, e' ukuöki ta iyëkküö shtëmiyö.

* **25:11** Pablo döromawak e' kueki ie' a kawö tä ikiök Roma wökir kibi a tö e' tö ishulö. Roma wökirpa tsitsir ké a iwöklönuk.

27 ¿Wes ye' to yi patkemimi shulè kě wayëule tò ì kị ikkatërke?

26

Pablo e' tsatké blu' Agripa wörki

1 E' ukuökị tã Agripa tò Pablo a iché:

—Be' ttò e' tsatkoie.

Eta Pablo ulà kékã tã ittémítke i' es:

2-3 “A blu' taië Agripa. Se' judiowak ser, e' jcher buaë be' wã. Ñies ttè i' kị sa' ñi chòke, e' jcher buaë be' wã. E' kuëkị i' ñe tã ye' ttsë'ne buaë e' tsatkök be' wörkị ì kôs kị judiowak tò ye' k'kateke, e' yökị. Es ikiéyö be' a tò ye' ttò ttsö enaë.

4 “Se' wakpa kôs wã ijcher buaë tò wes ye' ser ye' kaska' ena Jerusalén mik ye' bak duladula eta.

5 Ñies ie'pa wã ijcher buaë tò kekraë ye' dör fariseowak. Ese wakpa e' tiuke Skëköl ttè dikia yësyësë se' wakpa malepa tsata. Ie'pa kị ikiane, e' tã ie'pa tò ichèmi tò mokị ye' dör fariseowak.

6 Skëköl kablë' se' yëpa bak kã iaiäe' e'pa a tò s'duowa e' shkerdakane, e' wã panekeyö mokị, e' kị ie'pa tso' ye' kkatök i' ñe tã.

7 Se' dör Israel aleripa e' ditséwöpa dökã dabom eyök kị böi (12), e'pa tò iwa paneke ñies er mokị wa. E' kuëkị ie'pa tò Skëköl dalöie e' wakanewëkerakitö ñië nañeë kekraë. A blu' Agripa, s'duowa shkerdakane, e' panekeyö wes se' wakpa malepa es, e' tã çì kị ie'pa tso' ye' kkatök?

8 ¿I kuëkị a' ibikeitseke tò s'duowa e' kě shkenukkane Skëköl a?

9 “Ye' wák bak ibikeitsök tò ye' kawötã ì kôs or ye' a e' uk Jesús Nazaret wak e' tté wöklö'woie.

10 Es ye' tò iwamblë' Jerusalén. Sacerdotepa wökirpa tò ye' a kawö me' iwambloie. S'batse'rpa taië wötë'wã ye' tò s'woto wé a. Kě dör e' ë, ñies mik ie'pa ttekerakitö, eta ye' a tã e' dör buaë.

11 Taië ie'pa we'ikyö se' ñi dapa'wq wé ulitane a ie'pa koie ie'pa erblö Jesús mik e' o'lo'yök. Ye' kësik blë' ie'pa kị taië. Ye' tò ie'pa tötë'rö tkörö kã bár kị we'ikë.

12 “Sacerdotepa wökirpa tò ye' a kawö me' ena ye' patkë' ese wamblök Damasco, e' wakanéuk ye' mirwã.

13 Erë, a blu', ñalã kị dibata a tã kã jai a ye' tò ì sué bö'wöie e' tkökã diwö olo tsata. Bö'wö e' olo bune ye' pamik ena imürwarak ye' tã e'pa pamik ñies.

14 Sa' kôs anere iskị tã ittö ttsëyö e' tò iché ña hebreoie: ‘A Saulo, a Saulo, çïök be' ye' we'ikeke? Í sulu wamblekebö ye' kị e' wa be' wák e' mukettsã we'ikë wes iyyiwak kě shkak ppësö kal wa es.’

15 Ye' tò ie' a ichaké: ‘A Skëkëpa, çbe' dör yi?’ Ie' ye' iütë: ‘Ye' dör Jesús, e' we'ikekebö.

16 Erë be' e' duökã. Ye' e' kkachë be' a be' patkoie kaneblök ye' a. Í kôs suëbö i' ñe ena ì kôs kkacheraëyö be' a, e' pakerabö sulitane a.

17 Ye' tò be' patkeraë be' yamipa a ena pë' kě dör judiowak esepa a. Ye' tò be' tsatkeraë ie'pa ulã a.

18 Ye' tò be' patkeraë ie'pa wöã kã ñi'uk as ishkörak Skëköl tã kã ñi a, kě ku'ia klöulewã stui a Satanás ulã a; ñies as inuï olo'yardak iki as idörak Skëköl icha batse'r e'pa kije ierblérak ye' mik e' wa.’

19 “A blu' Agripa, ì yëne ña kã jai a e' wawéyö.

²⁰ Jesús tté buaë tsá pakéyö Damasco wakpa a, e' ukuöki ta yö ipaké Jerusalén wakpa a ñies ká malè tso' Judea e' kos wakpa a. Ñies ipakéyö pè' kè dör judiowak esepa a. Ye' tò ie'pa kos patté: "A' er mane'ü Skèköl a. A' senü buaë yësyësë ikkachoie tò mokì a' er mane'wétke ie' a."

²¹ E' kueki se' yamipa judiowak e'pa tò ye' klö'wä Skèköl wé a ttèwä.

²² Erë dö ikkè ta Skèköl tò ye' kímé, e' kueki ye' tso'ia ie' tté pakök sulitane a, s'dalöiertä' tajë esepa a, ñies se' èsepa a. Ì yè'atbak Skèköl ttekölpa ena Moisés, e'pa tò tò itköraë, e' è pakekeyö. Kè ye' wä tté kua'ki pakane.

²³ Ie'pa tò iyë'at tò wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' kawötä ttèwä. E' ukuöki ta ie' shkerdakane keweie sulitane yöki, ta s'tsatko tté pakeraëitö judiowak a ena ká ulitane wakpa a. Tté e' dör wës bö'wö es se' er ñi'woie."

Pablo tò Agripa shkeñé erblök Jesús mik

²⁴ Es Pablo e' tsatköke e' shüa Festo tò iché ie' a aneule:

—¡A Pablo, be' alíneka! Be' e' yué yëkkuö wa tajë, e' tò be' alíwéka.

²⁵ Erë ie' iüté:

—A kèkëpa Festo. Ye' kè alíneka. Ì chéyö e' kè dör alípa tté, e' dör tté mokì.

²⁶ Së blu' Agripa tkër. Ie' wä tté ikkè sùle buaë. E' kueki kè ye' tkine ttök ie' wörki. Íyi ikkè kos kè wamblène blëulewä. E' kueki ye' wä ijcher tò ie' wä íyi ikkè jcher buaë.

²⁷ A blu' tajë Agripa, ye' wä ijcher buaë tò be' tò ì yè'atbak Skèköl ttekölpa tò, e' klö'wé.

²⁸ Agripa tò iüté:

—Kè be' ibikeitsök tò be' ye' kèmi e' mane'ük Cristo kléie i' ta.

²⁹ Pablo tò iché:

—I' ta ö i' ukuöki ta, erë Skèköl mú ki ikiar tò be' ena a' kos tso' i'ñe ye' ttö ttsök, e'pa mú dör wës ye' es, erë kè moulewä tabechka kicha wa wës ye' es.

³⁰⁻³¹ Etä blu' ena s'wökir kibi ena Berenice ena kos itulur ee, e'pa ulitane e' kékä mýal bänet ttök ñita Pablo tté ki. Ie'pa tò iché ñi a:

—Wëm i' kè wä ì sulu wamblène ì ki ittëwasö, warma kè ie' kawötä wötëwä.

³² Etä Agripa tò iché Festo a:

—Wëm i' kè tò ichöpa: 'ye' patkömi Roma wökir kibi a shulë', e'ma sò iëmimi.

27

Pablo patkémirakitö Roma

¹ Mik ie'pa tò ibikeitsétke tò sa' patkekemi Italia, etä Pablo ena pè' skà tso' wötëule, e'pa méraakitö wëm eköl kiè Julio e' ulä a. Wëm e' dör ñüppökwakpa eruleë kiè Emperador Icha, e' capitán.

² Etä sa' e' iéka kanò a. Kanò e' datse ká kiè Adramitio ee michoë Asia wé kanò irirke dayë kkömik ese a. Wëm kiè Aristarco, e' tso'ñak sa' ta ñies. Ie' datse Tesalónica atë Macedonia ee.

³ Bule es ta sa' demi Sidón. Julio tò Pablo sué er bua' wa. Ie' tò iémi s'yamipa serke ee, e'pa pakök as ì kiane ie' ki e' mù ie'pa tò ie' a.

⁴ Sa' e' yëttsä Sidón mir wöwí, erë siwä' bitsirke darërëë wöiá. E' kueki sa' mýal dayë nane kiè Chipre e' kke wé siwä' kè bitsirku' tajë e' èka.

⁵ Sa' tkami Cilicia ena Panfilia demi Mira atë Licia ee.

⁶ Etä ee capitán tò kanò datse Alejandria, e' kué etö. E' mi'ke Italia. Eë sa' e' mane'wé kanò e' etö a ta sa' mýal.

⁷ Siwa' kueḱi sa' mirwa kanò kḱ enaë, kanè tajë wa. Ká böt ö ká mañat alë eta sa' demi ká kië Cnido wöshaë. Siwa' bitsirkeia sa' kke, e' kueḱi sa' tkami Salmona wöshaë ta sa' tkami dayë nane kië Creta e' wišet.

⁸ Sa' mí kanò kḱ dayë kkö ë wa kanè tajë wa. Eta sa' demi ká kië Buenos Puertos (kië e' wà kiane chè wë kanò irirke buaë), e' aṭe tsjinet ká kië Lasea eë.

⁹ Sa' kḱ kawö chó tajë ta yuëdiö dewatke. E' këska ta kē se' a shkanukia dayë kḱ dö' i sulu tkö s'ta. E' kueḱi Pablo tö ipattérak:

¹⁰ —A kékëpa, yö isuë tö se' mirwa i' eta i sulu tkömi. Kanò i' ena dali i', e' weirwami, ñies dö' se' wákpa duölur.

¹¹ Erë capitán kē wa Pablo ttö iütëne. Ie' tö kanò wák ena kanò ñakökwakpa wökir, e'pa ttö iütë.

¹² Wë ie'pa kanò irine e' kē dör buaë yuëdiö tkö'woie. E' kueḱi kanò wakpa kibiiepa tö ibikeitseke tö se' mú dömi Fenice yuëdiö tkö'uk eë, e' dör bua'ie. Ká e' aṭe dayë nane kië Creta eë. Eë dayë aṭe noroeste ena sudoeste.

Siwa' bitsirke tajë dayë kḱ

¹³ Eta siwa' datse sur kke, e' bitsinemitke bërëbërë. Ie'pa tö ibikeitsë tö se' tkömimi, e' kueḱi ie'pa e' yëttsa mýal Creta dayë kkö ë mik kanò kḱ.

¹⁴ E' ukuöḱi bet ta sèrkë bitsineka tajë datse nordeste kke, e' tërke kanò mik.

¹⁵ E' tö kanò uyëmi. Sa' kē a kanò wöklönea siwa' kke. E' kueḱi sa' tö iëmi as siwa' wa imítser sa' ta.

¹⁶ Sa' tkami dayë nane tsitsir kië Cauda, e' tsikka, wë kē siwa' bitsirku' darërë shutë eë. Sa' kaneblé darërëë, e' wa sa' tö kanóla tso' s'tsatkoie e' muëwa buaë as kē imi'a dayë a.

¹⁷ E' ukuöḱi ta ie'pa tö kanò kibi ëtö kḱ payuëwa buaë ttsa' wa. Ie'pa suane dö' kanò tkërka ttsa'wö tso' tajë kië Sirte, e' kḱ. E' kueḱi ie'pa tö datsi' ukuö tso' kanò shköwoie, e' iëwa dayë a kanò wöklö'woie as imi' enaë. Ta ie'pa tö iëmi as siwa' wa imi'.

¹⁸ Bule es ta siwa' bitsirkeia tajë, e' kueḱi ie'pa tö dali damirak iwa kanò a, e' tulëttsami dayë a.

¹⁹ Böiki es ta ie'pa tö iyi tajë tso' kanò shköwoie, e' kibiie tulëttsa dayë a iwákpa ulá wa.

²⁰ Ká tka tajë eta diwö kē wënea bëkwö kē wënea. Sèrkë tajë tërkeia sa' kḱ. E' kueḱi sa' tö ibikeitsë tö sa' duölurdaë, kē sa' tsatkërpaia.

²¹ Sa' tka ká tajë kē chkaule. E' kueḱi Pablo e' kéká ie'pa tso' kos e' shua ta ichéitö:

—A kékëpa, a' tö ye' ttö ttsópa, e' ma kē se' e' yënettssá Creta ena i sulu tka se' ta, e' kē bak se' ta. Ñies kē se' iyi weinewa.

²² Erë i'ñe ta a' er kuú. Kē yi duöpaṵa. Erë kanò ë weirwami.

²³ Enia nañewe Skëköi dör ye' blú dalöieke ye' tö, e' tö ibiyöchökwak patké ye' ska'.

²⁴ e' tö ye' a iché: 'A Pablo, kē be' suanukia. Be' kawötá shkökrö Roma wökir kibi e' ska'. Skëköi er buaë ché be' a. E' kueḱi pë' kos tso' be' ta kanò a, e'pa tsatkeraëitö.'

²⁵ A kékëpa, e' kueḱi a' er kuú. Ye' erblöke Skëköi mik. Ye' wa ijcher buaë tö i kos tköraë wës Skëköi biyöchökwak tö ye' a iché es.

²⁶ Erë siwa' tö se' patkeraë dö ká wële dayë kkömik.

²⁷ Dayë kië Adriático e' kḱ sa' dami siwa' wa wḱ'kë iö'kë. E' kḱ ká de domingo bötö e' nañewe ká shaböts eta kanò ñakökwakpa éna iane tö sa' döketke ká sí kḱ.

²⁸ Ie'pa tö dayë shu ma'wë tö wekkë idir dötsa iski ta ide metro doka dabom mañayök ki teröl (36). E' ukuöki ta wi'kie iska ma'wënerakitö ta ide metro dabom böyök ki kul (27).

²⁹ Ie'pa suane dö' ak tso' blubluë ese mik kanò tër, e' kueki tabechka tso' kanò wöklö'woie e' émirakitö tkël kanò ñakka dayë shua. Ta ikiérakitö Skëköl a tö sa' kímú ká ñirke e' dalewa.

³⁰ Erë kanò ñakökwakpa tö ibikeitsé: se' tköyalmi as se' e' tsatkö. E' kueki ie'pa tö kanóla éwami dayë a. Ie'pa e' é tö ie'pa mí tabechka tso' kanò wöklö'woie, e' ökmi kanò wökka dayë shua.

³¹ Erë ì weke ie'pa tö e' biyö ché Pablo tö ñippökwakpa a ena capitán a. Ie' tö iché:

—Ie'pa tkayal, e' ta a' kē tsatkërpa.

³² Eta ñippökwakpa tö kanóla e' ttsé télor ta iémirak dayë a.

³³ Ká ñirketke eta Pablo tö ie'pa ulitane a iché:

—Ilë ñú. A' tso' ipanuk tö ì tkömi, e' ki domingo de bötö e' dalewa kē ì ñane a' wa yës.

³⁴ A' keyö ilë ñuk. A' e' tsatkak, e' ta a' kawötä ilë ñuk. Kē a' weirpa yës.

³⁵ Pablo tté one, eta pan klö'wëitö et, ta wëstela chéitö Skëköl a. Sulitane wörki iblatéitö ta ie' wák tö itsä ñë.

³⁶ Eta e' tö imalepa erkiöwë ta ichkérak ñies.

³⁷ Sa' doka cien böyök ki dabom kuryök ki teröl (276) sëraa.

³⁸ Ie'pa chké one kos ie'pa ki kiane ekkë ta dalì ëyök atë e' tulëttsarakitö dayë a as kanò at öböbla. Dalì e' dör trigowö.

Kanò jchënanë

³⁹ Ká ñine ta kanò ñakökwakpa kē wa dayë kkö suule. Erë ie'pa tö isuë tö tsa'wö buaë ulat tër kanò ikloka. E' kueki ie'pa tö ibikeitsétke tö kanò ma'üsö klëka ee.

⁴⁰ Eta iyi tso' kanò wöklö'woie, e' ttsé télor ie'pa tö émi dayë a. Eta kaltak tso' kanò ñakoie, e' wötsélor ie'pa tö. E' ukuöki ta datsi'kuö skëkarakitö kanò wökka ta idökemitke dayë kkömik.

⁴¹ Erë tsa'wö tkërka dayë dikia, e' ki kanò tkëne kuj. Ta kanò wökka bunewa tsa'wö a, kē yënetsaia. E' dalewa dayë tërke kanò ñakka e' tö kanò tskélor taië.

⁴² Wëpa mir klöulewa e'pa kiane ñippökwakpa ki ttélur as kē itköyal ukule.

⁴³ Erë capitán éna Pablo tsatkak, e' kueki ie' kē wa ikëwö mène ittökulur. Ie' tö iché: “Wëpa ukuo, e'pa e' ppölur kewe dayë a as e'pa dötsa ká sí ki.

⁴⁴ As imalepa mi' kanò tak ki.” Es sa' ulitane dettsa ká sí ki buaë.

28

Pablo sené si' mañat ká kië Malta ee

¹ Mik sa' dettsa eta sa' wa ijchenewa tö ká e' kië Malta.

² Ká e' wakpa tö sa' kiëwa buaë sëraa. Kase suluë ena kalì yërke, e' kueki bö' batsëkarakitö taië ta sa' kiërakitö bö' baiklök.

³ Eta Pablo tö bö' ulatska shtë, e' tuleke bö' a. E' wöshäë ta tkabë sulusi e' yëttsa bö'ba yöki, e' tö Pablo kuëwa ulà kkue a, kē ewa.

⁴ Mik ká e' wakpa tö isuë tö tkabë moar Pablo ulà mik, eta ichërakitö ñi a: “Wëm i' wa s'kötulëwa alë. Erë dayë a itsatkëne, erë s'shulökwak tso' ká jaì a e' kē wa kawö mène ia as iser.”

⁵ Erë Pablo ulà wöppé ta tkabë anewa bö' a. Kē wës Pablo dë'.

⁶ Wekkë Pablo iërkeka ö wekkë Pablo duömiwa etkëme, e' panuk ie'pa tso' seraä. Erë ie'pa tö ipané taië. Mik ie'pa tö isuë tö kë i bak ie' ta, etä ie'pa ibikeitséne kuä'ki. Ie'pa tö ichémi tö Pablo dör këköl wele.

⁷ Eë tsinet kä tso', e' dör Malta wökir kibi kië Publio, e' icha. Ie' tö sa' kiéwa ena sa' suë buaë dö kä mañat.

⁸ Ta Publio yë, e' duöke duë dalölö wa ena ishütërke taië. E' ie' teme'r. Eta Pablo mía iweblök ta ie' tö ikië S'yë a ta iulä méka iki ta ibua'wénéitö.

⁹ E' ukuöki ta imalepa kirirke tso' kä e' a, e'pa kos debitu ta ibuanerak ñies.

¹⁰ E' kueki kä e' wakpa tö iyi kakmé sa' a taië. Mik sa' mitkene kanö ki ta i kos kiane sa' ki shkoie, e' kakmé ie'pa tö sa' a.

Pablo demi Roma

¹¹ Sa' sené kä e' a si' mañat ta sa' e' iéne kanö iëtö a. Eë kanö e' tö yuëdiö tkö'. E' datse Alejandría. Kanö e' kië ie'pa këkölpa dalöiekerakitö dör klö e'pa kië wa.

¹² Sa' míyal kanö e' ki kä kië Siracusa eë. Eë sa' sené kä mañat.

¹³ E' ukuöki ta sa' míyal kä kië Regio eë. E' bule es ta sa' e' yélur Regio a. Siwa' bitsirke buaë datse sur kke, e' wa kä böt ta sa' demi Pozzuoli wé kanö irirke eë.

¹⁴ Eë sa' tö s'yamipa welepa kué. Ie'pa tö sa' ké e' tsukat ie'pa ta domingo etö. Bata ekkë ta sa' demi Roma.

¹⁵ S'yamipa tso' Roma, e'pa wa ijchertke tö sa' datse. E' kueki ie'pa de sa' ñaletsuk dö wé dali wé tso' taië kiekerakitö Apio eë. Ñies ie'pa skä de sa' ñaletsuk kä kië S'kaporö Wé Mañat eë. Mik Pablo tö ie'pa suë ta wéstela chéitö Skököl a ta ittse'neka buaë.

¹⁶ Mik sa' demi Roma, etä Roma wökirpa tö ie' ké senuk u etkue a ekörla, erë ishköi méarakitö eköl Pablo kkö'nuk.

Pablo tö Jesús tté paké Roma

¹⁷ Pablo demi Roma, e' ki kä de mañat, etä ie' tö judiowak wökirpa tso' Roma, e'pa kiök patké. Mik ie'pa e' dapa'wéka ie' ska' ta ie' tö iché iarak:

—A yamipa judiowak, kë ye' wa i sulu wamblène se' wakpa ki. Ñies kë ye' wa i sulu wamblène se' yépa bak kä iaiäe e'pa sene e' ki. Erë ye' tso' Jerusalén e' me'ttsarakitö Roma wakpa ulä a.

¹⁸ Roma wakpa tö ye' ichaké iskië, erë kë ie'pa wa i sulu kune ye' ki ye' ttowaie. E' kueki ie'pa éna ye' akmi.

¹⁹ Erë judiowak kë ki ikiane tö ye' émi ie'pa tö. E' kueki ye' kawötä ikiök tö ye' patkö Roma wökir kibi a as ie' tö ye' shulö. Erë ye' kë wa i ta' se' judiowak kkatoie.

²⁰ I paneke se' dör Israel aleripa e'pa tö, e' kueki ye' tkër ie moule. Ñies e' kueki ye' tö a' kiök patké a' suoie ena ttoie a' ta.

²¹ Ie'pa tö iché ia:

—Judea wakpa kë wa yëkuö patkéule sa' a be' choie yës. Ñies sa' yamipa datse Judea, e'pa kë wa i sulu yëule sa' a be' ki.

²² Sa' wa ijcher tö tté pa'ali i' paké be' tö e' cheke suluë sulitane tö kä wa'ñe. E' kueki sa' ki ikiane ttsé tö iima be' tö ibikeitseke?

²³ Ie'pa tö kawö skä mé ñi a kapakoie. Mik e' kéwö de, etä ie'pa dapaneka taië Pablo ska'. Ie' tö i blúie Skököl tso' e' tté paké bla'mi dö tsáli. I kit Moisés ena Skököl ttekölpa tö yëkuö ki e' wa ie' tö ie'pa pablé taië as ie'pa tö iklö'ü tö Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'.

²⁴ Ie'pa welepa tö tté paké Pablo tö, e' klö'wé. Erë welepa kë wa iklö'one.

²⁵ Ie'pa kě wā ibikeitse ñikkěë, e' kuękį imítkerak erě Pablo tō ttě i' bata ché iarak:

—İ yě' Wiköl Batse'r tō a' yěpa bak iaiaë, e'pa a, itteköl bak kiě Isaiás e' wa, e' dör moki. Skėköl tō iché ia:

²⁶ Be' yú tā ichő ká i' wakpa a.

A' tō ittseraë je', erě kě a' éna iwà anak.

A' tō iwebleraë je', erě kě a' tō isuepa.

²⁷ Es ie'pa dör, ie'pa wökir suluë, e' kuękį.

Ie'pa tō ikukuö wötéwā as kě iwattsēr.

Ie'pa tō iwöbla tsimiwéwā as kě iwawēr.

Ie'pa kě éna iwà anak.

Ie'pa kě shkakne ye' ska' as ye' tō ibua'üne.*

Es Isaiás tō iyě'at.

²⁸⁻²⁹ A' wā ijchenú tō i' ukuöki tā Skėköl tō s'tsatkě e' ttě tso'tke pakě pě' kě dör judiowak esepa a. Ie'pa e' tō iklö'weraë.

³⁰ Pablo e' tséat duas bök wa'ñe wé u patuekeitō eę. Sulitane mi'ke ie' weblök tā eę ie' tō ikiéwā.

³¹ Ie' tso'ie i' blúie Skėköl tso' e' ttě pakök ena s'wöbla'uk Skėkěpa Jesucristo ttě wa. Kě yi wā ie' wöklöone. Kě yi wā ie' tsirione yēs.

* **28:27** Isaiás 6.9-10

Yëkkuö kit Pablo tö Roma wakpa a Romanos

Yi tö yëkkuö i' kit, e' wák kiè Pablo. Wëlepa tö ibikeitsè tö yëkkuö i' kit ie' tö etä ie' wák tso' Corinto. Ie' tö ikit duas dabom skeyök kî kul (57) Cristo kune'bak e' ukuöki ta. Ie' ikkeyè' tajë shkökmi Jesús mik erblökwakpa tso' Roma e'pa pakök. Erë kè ie' a kawö kune shkoie. E' kueki ie' tö yëkkuö i' kit patkëmi ie'pa a as ie'pa wa ijcher tö i o' Jesús tö ie'pa dalërmik. Ie'pa kibiiëpa kè dör Israel aleripa erë Israel aleripa erblé Cristo mik esepa e' ië'wa ie'pa ta. Israel aleripa erblé Cristo mik esepa tö ibikeitsè tö ie'pa klö'bak Skëköl tö keweie e' kueki ie'pa dör ibua'ie pë' kè dör ie'pa ditséwö esepa tsata. E' kueki ie'pa kè ñi siní'kune.

E' kueki Pablo kî ikiane kkachè ie'pa a yëkkuö i' kî tö sulitane dör ñies ë Skëköl wöa. Israel aleri ö kè idör ileri e' dör ñies ëme. Kewe Pablo tö ie'pa a ikkaché tö sulitane tö Skëköl watë'ttsa e' kueki e' nuj tso' sulitane kî. E' ukuöki ta ie' tö ie'pa a ikkaché tö Jesús tté buaë e' ë wa Skëköl tö se' tsatkëmi ñikkëë, Israel aleripa ena kè idör ileripa esepa ñies. E' kkaché ie' tö ie'pa a. Ñies Pablo tö ikkaché tö erblé Jesús mik e' wa Skëköl tö se' klö'wëmi wës pë' buaë yësyësë es. Israel aleripa tö ibikeitsè tö Moisés tté dalöiëno e' dalöië wa Skëköl tö se' klö'wëmi wës pë' buaë yësyësë es. Erë Pablo tö ie'pa a iché tö e' kè dör es. Se' kè a i onuk Skëköl tsë'woie buaë as se' tsatköitö. Erë Jesús mik erblé e' wa ie' tö se' tsatkeke. Es Pablo tö iché yëkkuö i' kî.

Shke'wë

¹ Ye' dör Pablo. Ye' dör Cristo Jesús kanè méso klöule ie' ttekölpa tsá e' ekölie. Ñies ye' klöule tté buaë kkayë' Skëköl tö e' pakök.

² Ká iaiaë Skëköl kablë' tö tté buaë ñe' kkayërdaë, e' kit ittekölpa tö iyëkkuö batse'r e' kî.

³ Tté buaë ñe', e' dör ilä Skëképa Jesucristo e' tté. S'ditsö wa ta ie' dör Israel blú bak kiè David e' aleri.

⁴ Erë mik ishkenekane, etä e' wa ikkayëne Wiköl Batse'r wa tö ñies ie' dör Skëköl Alä diché ta' tajë e'.

⁵ Ie' batamik Skëköl er buaë ché ye' a. Ie' ye' tkë'ka kaneblök Jesucristo a ittekölpa tsá e'pa ekölie as ká wa'ñe pë' kè dör judiowak esepa kûr ie' ttö iütök erblé ie' mik e' wa.

⁶ Ñies a' tso' ie'pa shua. A' klöule Jesucristo ichaie.

⁷ Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dalër tajë Skëköl éna serke Roma e'pa a. A' klöule ie' wa s'batse'rpa kîie. S'yë dör Skëköl ena Skëképa Jesucristo as e'pa er buaë chö ena sene bërë mù a' a.

Pablo wëstela ché Skëköl a

⁸ Kewe ye' iché tö a' erblé Jesús mik e' tté buneka ká wa'ñe. E' kueki wëstela chekeyö Skëköl a Jesucristo ttö wa a' ulitane kî.

⁹ Skëköl a ye' kaneblöke ye' er kôs wa ie' alä tté buaë e' pakök, e' wák wa ijcher tö kekraë ye' er arke a' ska'.

¹⁰ Kekraë ie' a ikiekeyö tö ie' kî ikiane, e' ma as bata ekkë ta ie' kawö mù ye' a shkoie a' pakök.

¹¹ Sulu ye' éna a' suak. Ye' éna a' kîmak as a' er diché kî iër buaë Skëköl Wiköl wa.

¹² E' wä dör tö se' erblöke Jesús mik eköl eköl, e' wa se' ñi er diché iö buaë.

¹³ A yamipa, ye' kɪ ikiane tō a' wə ijcher tō tajē ye' ileritsé shkoie a' pakök, erē dō ikkē tə ye' wōtkērke. Ye' kɪ ikiane tō kanē me' Skököl tō ye' a' e' wə dōttsa buaē a' shuə wēs kə malepa wakpa shuə idē'ttsə es.

¹⁴ Ye' ittse tō ye' kɪ kanē tso'ia Jesús ttē buaē pakök sulitane a. Kē ye' tkine tō s'dalöier tə tajē ese idir ö s'ēsepa idir ö s'yöule ö kē s'yöule idir.

¹⁵ E' kuəkɪ ñies ye' shkak Roma Jesús ttē buaē pakök a' wakpa shuə.

Jesús ttē buaē dör Skököl diché tajē s'tsətkoie e'

¹⁶⁻¹⁷ Jesús ttē buaē e' wa Skököl a wēpa kōs tō iklö'wē eseпа tsətkərmi. E' kuəkɪ ye' kē jaēne ttē e' kɪ. Ttē e' pakane judiowak a kewe, e' itökɪ pē' kē dör judiowak esepa a. Ttē e' tō ikkachē se' a tō wēs Skököl tō se' klō'wēmi wēs pē' buaē yēsýēsē es. Se' klō'wēitō es se' erblē Jesús mik e' wa. E' ē wa ie' tō se' klō'wēmi es. E' dör wēs itso' kitule Skököl yēkkuö kɪ es, e' tō ichē: “Yi dör yēsýēsē ierblō Skököl mik e' batamik, ese serdaē.”*

Sulitane kɪ i sulu nuí tso' Skököl wōa

¹⁸ Skököl tso' kə jaí a, e' tso' wēpa tō i sulu wambleta' ena kē sēr yēsýēsē esepa we'ikök. E' wa ie' tso' ikēsik kkachök. I sulu kōs wambleke ie'pa tō, ese tō ie' ttē mokɪ e' wōklō'wēke.

¹⁹ Kōs s'ēna iane tō wēs ie' dör, e' kkayē' ie' wák tō ie'pa a, e' kuəkɪ buaē ie'pa wə ijcher.

²⁰ Kewe tə ie' tō kə i' yō'at, e'tami sulitane wə ijcher tō wēs ie' dör. Ie' kē wērtə' erē i kōs yō'itō e' wa iwēnewə buaē tō ie' dör Skököl, ñies tō ie' diché kē erta'wa. E' kuəkɪ kē ie'pa a iyēnuk tō kē sa' wə ijcher.

²¹ Erē ie'pa wə ijcher buaē tō ie' tso'tke, erē ie'pa kē wə ikikanekə wēs ikawōtə kíkəkə es. Ñies ie'pa kē wə wēstela yēne ie' a. E' skéie i bikeitseke ie'pa tō ese kē wə tə'. Ie'pa erbikōke kōs ese dör sulu ēme.

²² Ie'pa e' chō tō ie'pa wə íyi kōs ese jcher buaē, ñermata ie'pa ianewə kē kabikeitsōta'.

²³ Ie' olo tə' tajē kē erta'wa, e' kē dalöiēne' ie'pa wə. E' skéie ie'pa tō s'duōtə'wə ese diököl dalöieke. Dō kal ö ák yōule düie ö bakaie ö talokie ese dalöiekerakitō ie' skéie.

²⁴ E' kuəkɪ Skököl tō ie'pa émi e' ia'ukka sene sulusi wa wēs ie'pa kɪ ikiane es. Es ie'pa ñi dalōsəwéwə íyi s'jaēwē tajē ese wa.

²⁵ Ie' ttē mokɪ e' olo'yérakitō, e' skéie kache ttē ē klō'wekerakitō. Íyi yō'at ie' tō ese ē dalöiekerakitō skökölíe, kē dör ie' wák dalöiē. Ie' ē kɪ kíkəkə mēne buaē kekraē. Es e' idir.

²⁶ E' kuəkɪ Skököl tō ie'pa émi e' ya'uk wēs ie'pa er sulu kɪ ikiane es. Dō alakōlpa e' mane'wéttsə kē senakia wēpa tə wēs imeneat es. Ie'pa senékə ñita iwakpa ē.

²⁷ Es ñies wēpa kē senakia alakōlpa tə. Ie'pa e' mane'wéttsə. Suluē ie'pa éna senakka iwákpa ē ñita. E' dör jaē tajē. Ie'pa e' ya'u sulu es, e' nuí kɪ iwákpa weirke siarē wēs ikiane we'ikē es.

²⁸ Ie'pa kē éna Skököl bikeitsak, e' kuəkɪ ie' tō ie'pa émi i suluē e' ē bikeitsök as i kē wamblök s'kane ese wamblörakitō.

²⁹ Es ie'pa er sulunewə da'aie. I sulu kōs e' wambleke ie'pa tō tajē. Ie'pa wōttsérke tajē. Ie'pa e' wamblōke suluē. Ie'pa ukyérke imalepa tə. Ie'pa s'ttekewə ena ñi wōñakkōke suluē ena s'kitō'wēke tajē. Kekraē ie'pa er me'rie i sulu ē kɪ. Ie'pa biyöblōke ñi kɪ.

* **1:16-17** Habacuc 2.4

³⁰ Ie'pa tō s'malepa cheke suluë. Sulu ie'pa éna Skëköl ar. Ie'pa e' kkeökeka tajë e' tsokeka tajë ena kë tkirku' imalepa ki. Íyi sulusi bikeitseke ie'pa wákpa tō, ese wamblekerakitō. Ie'pa kë tō imi ena iyë ttō dalöieta'.

³¹ Í dör buaë e' kë áne ie'pa éna. Í uk ie'pa kablé e' kë waweta'itō. Ie'pa kë éna yi dalërta'. Kë yi sueta' er siarë wa.

³² Erë ie'pa wā ijcher buaë tō Skëköl ttē dalöieno tō ichē tō wēpa tō íyi ekkē wambleke esepa ki duēwā kiane, erë ie'pa tō iwamblekeia. E' kíie tā ie'pa wa buaë iwēr tō s'malepa tō iwamblē.

2

Skëköl tō sulitane shuleraë ñikkë

¹ A' isie* tō pē' chéyō ñe'sepa kichatekettsa, esepa kë a' i' yēnuk e' tsatkoie Skëköl wörki. Í sulu kos wambleke ie'pa tō ese wambleke a' tō ñies. E' kueki mik a' tō ie'pa kichatéttsa, etā e' wa a' wákpa tso' e' kichatōktsa. E' kueki kë a' a' e' tsatkēnuk.

² Se' wā ijcher tō Skëköl tō s'shulē yēsýēsē, e' tō se' e' wamblō sulu es esepa kos kichaterattsa.

³ A' tō i' sulu wamblē wēs wēpa kichatéttsa a' tō es, e' tā ¿wēs a' ibikeitsēmi tō Skëköl kë tō a' kichatepattsa ñies?

⁴ A' tō ibikeitseke es, e' tā e' wa ie' er buaë se' tā, e' watōktsa a' tso'. Ie' tō se' anewekeia tajë, ie' kë tō se' we'ikē bet. Ie' er buaë a' tā, e' tō a' dalē'ttsekeia buaë, e' wa ie' tso' a' ulaiōk as a' er mane'ū ie' a, ¿e' kë jcher a' wā?

⁵ Erë a' er darērēē. A' kë éna er mane'wak ie' a, e' nuí ki a' tso' Skëköl kēsik e' k' kiök e' ki. Mik ie' s'shuleraë e' kēwō de etā ie' tō s'shuleraë yēsýēsē.

⁶⁻¹¹ Sulitane dör ñies éme ie' a, e' kueki ie' tō iské meraë eköl eköl a wēs s'ser es. Wēpa e' chōke kekraë i' buaë uk, tso' ilo ena ikikēka ena sēne michoë yulōk, esepa ulā a sēne michoë dōraë. Erë wēpa tkirke iwák ē ki, e' wamblō sulu, kë tō ie' ttē mokí dalöie, esepa we'ikeraëitō kēsik wa da'a. Wēpa e' wamblō suluë esepa kos weirdaë siarē kewe judiowak e' ukuōki tā sulitane, e' dalērdarak imik tajë. Erë wēpa serke yēsýēsē esepa kos a' ilo ena ikikēka ena sēne bēre e' merdaë tajë kewe judiowak a' e' ukuōki tā sulitane a.

¹² Pē' kë dör judiowak esepa kë ku' Moisés ttē dalöieno e' dikia. Ie'pa tō i' sulu wamblé, e' tā iweirdaë siarē er ie'pa kë shulirpa ttē ñie' wa. Erë judiowak tso' ttē e' dikia, e'pa tō i' suluë wamblé e' tā ttē e' wa ie'pa shulirdaë.

¹³ Wēpa tō ttē dalöieno e' tssé, e' ē kueki ie'pa kë klō'wēpa Skëköl tō wēs pē' buaë yēsýēsē es. E' skéie wēpa tō ttē e' wā dalöie esepa klō'weraëitō es.

¹⁴⁻¹⁵ Pē' kë dör judiowak esepa kë wā Skëköl ttē dalöieno kit Moisés tō yēkkuō ki e' jcher. Erë mik ie'pa tō ttē ñie' wā dalöie iwákpa wā ijcher e' kueki, etā e' wa iwēnēwā tō ttē dalöieno tso' ie'pa er a. Ttē e' dikia ie'pa tso'. Ttē e' ē wa ie'pa er tō ie'pa a' ichēke tō i' dör buaë i' dör suluë. Ttē e' wa mikle tā ie'pa er tō ie'pa kkatēke, mikle tā ie'pa tsatkeke. Ttē e' wa ie'pa shulirdaë.

¹⁶ E' tkōraë aishkuō tā mik Skëköl tō i' kos tso' blēulewā se' er a e' shuleraë Cristo Jesús batamik etā, wēs ttē buaë pakekeyō e' tō ichē es.

¹⁷ Erë a' wēlepa dör judiowak, esepa erblōke Moisés ttē dalöieno e' mik. A' e' tssōka tō a' dör Skëköl icha.

¹⁸ Í kiane ie' ki ese jcher buaë a' wā. A' yōule buaë ie' ttē wa, e' kueki i' dör ibua'ie e' shukitmi a' a' wē.

* 2:1 Versículo i' a' Pablo ttökemi judiowak tā. E' wēnēwā bua'ie verículo 12 ena itōki itso' e' ki.

¹⁹ A' ibikeitseke tō o'ka pautmi a' a buaē. E' dōr wēs s'wōbla kē wawēr esepa ulaiē es ō wēs se' tso' stuī a esepa a bō'wō kkachē es.

²⁰ A' wā ttē dalōiēno tso', e' dōr ttē mokī ena iyi jchēr taijē e' ttē. E' kuēkī a' ibikeitseke tō a' a se' kam yōr esepa yōrmi ena wēpa kē wā i jchēr esepa wōblarmi.

²¹ E' dōr es, e' tā ḡwēs a' kē ē' wōbla'ū? A' tō s'patteke tō kē s'kàne akblōk tā ḡwēs a' akblōke?

²² A' icheke tō kē s'kawōtā s'senewābak dalōseukwā tā ḡwēs a' tō idalōseweke? İyi diōkōl tso' dalōiē e' ar suluē a' éna tā ḡwēs iyi tso' iwé a' e' ekibleke a' tō?

²³ Ttē dalōiēno meneat a' a, e' wa a' ē' ttsōkā taijē tā ḡwēs a' kē tō idalōiē? E' wa a' tō ie' dalōsewēwā.

²⁴ Wēe' Skēkōl yēkkuō tō ichē: “Pē' kē dōr judiowak, esepa tō Skēkōl cheke suluē a' ukuōmik.”†

²⁵ Mokī wēpa tō Moisés ttē dalōiēno e' iuteke, esepa a' itōttola kkuōlit tēule tsir e' dōr buaē. Erē yi kē tō iutē, esepa a' kē idōr iie bua', e' dōr wēs kē s'wakyōule es.

²⁶⁻²⁹ ḡwēpa dōr judiowak chōkle? E' kē dōr iditsēwō ē wa. E' kē dōr iwakyōule iyese alē kī e' wa. Judiowak chōkle e' dōr wēpa er yēsēsē Skēkōl wōa esepa, e' dōr wēs ie'pa wakyōule ier a es. E' kē onuk ttē dalōiēno e' a. E' ōrmi Wīkōl Batse'r ē a. Esepa wēr buaē Skēkōl wa, kē dōr s'ditsō wa. E' kuēkī pē' kē dōr judiowak, kē wakyōule, kē wā Moisés ttē dalōiēno e' ku', esepa tō idalōiē buaē, e' tā ie'pa sueraē Skēkōl tō wēs judiowak wakyōule es erē kē iwakyōule mokī. Pē' tō ttē dalōiēno e' dalōiē, erē kē iwakyōule ichkà kī, esepa tō judiowak kē tō iutē esepa kkateraē ikī aishkuō tā, erē iwakyōule ena ttē dalōiēno tso' iwā.

3

¹ Yile tō ichakēmi: “E' dōr es, e' tā ḡiie bua' idir tō se' dōr judiowak? Se' tottola kkuōlit tēule tsir ḡiie bua' e' dōr?”

² Ye' iutē tō e' dōr buaē shūtē ena iwā dōr taijē. Ibuaiē dōr tō Skēkōl tō ittē me'atbak judiowak ulā a.

³ Yēne tō ie'pa welepa tō ttē ñe' dalōsewēwā, erē e' ē kuēkī ḡichēmīsō tō Skēkōl kē ttō mokijē?

⁴ Au, kē idōr es. Erē sulitane kachōmi suluē, erē ie' ttō mokijē kekraē. E' dōr wēs itso' kitule ie' yēkkuō kī es, e' tō ie' chē i' es:

“Sulitane isueraē tō be' ttō mokijē.

Be' ttē shulirmi, e' tā be' ē' alōrakā be' kkatōkwakpa kī.”*

Es Skēkōl yēkkuō tō ichē.

⁵ Pē' welepa kē wā ijchēr yēsēsē, esepa tō icheke tō s'ser suluē, e' wa ikī wēnewā bua'ie tō Skēkōl dōr yēsēsē sulitane tsāta. E' kuēkī ie'pa tō icheke tō e' nuī kī s'we'ikéitō, e' kē dōr yēsēsē. ḡEs idir?

⁶ Au, kē idōr es. Skēkōl chōpa kē dōr yēsēsē, ē'ma ḡwēs ie' a sulitane shulirmi yēsēsē?

⁷ Es yile tō ichakēmi: “Ye' kache wa Skēkōl ttō mokijē e' kīkarkeka taijē, e' tā ḡi kuēkī e' nuī kī ye' kkatēkeiaitō?”

⁸ E' chōpa es, ē'ma sō ichēmi tō “i sulu kī wamblōsō as e' wa i buaē kī dō taijē.” Welepa tō icheke tō ttē ese wa ye' tō s'wōbla'weke. Ie'pa éna ye' wōakwa, e' kuēkī ie'pa tō ye' cheke sulu es. Erē ie'pa esepa kichatētsā kiane.

Kě yi dör yěsyēsē Skēköl wōa

⁹ E'ma ɹi chēmiso? Sa' dör judiowak ɹesepa dör buaē sulitane tsatā? Au, kē idör es. Ikkachétkeyō a' a tō sulitane, judiowak ena wépa kē dör judiowak, esepa ɸos tso' sene sulu dikia.

¹⁰ E' dör wēs itso' kitule Skēköl yēkkuō kɪ es, e' tō ichē: “ɹkē yi ku' eköl wē'ia dör yěsyēsē Skēköl wōa!

¹¹ Ì dör buaē Skēköl a ese kē әне yi éna yēs. Kě yi ku' Skēköl yulōk.

¹² Sulitane tsɹ trōuke ie' yōkɹ; Ie'pa ɛr sulunewā suluē.

Kě yi ku' eköl wē'ia ì buaē ese ɹk.†

¹³ Ie'pa ttō suluē, e' dör wēs s'nu kélkuō kkōppēe alar suluē es. Ie'pa kkō kɪ s'kɹtō wē me'rie.‡

Ie'pa ɸapako e' dör wēs tkabē ichōk ɸapōli es.§

¹⁴ Ie'pa tso'ie alibchōk s'malepa kɹ kēsik wa.*

¹⁵ Ie'pa ɛr me'rie s'ttēwā ē kɹ.

¹⁶ Wē ie'pa dami eē s'we'ikē ena s'eriawē siarē ese mekearakitō.

¹⁷ Sene bēre ñalé e' kē suule ie'pa wā.†

¹⁸ Skēköl dalōiē e' kē ɛri ta' ie'pa wā yēs.”‡

Es Skēköl yēkkuō tō ichē.

¹⁹ Se' wā ijcher tō ì ɸos chē Skēköl ttē dalōiēno tō, e' chētō wépa tso' idikia, esepa a. Ttē e' wa sulitane siwā blōwēkewā Skēköl tō. Ñies ttē e' tō ikkacheke tō sulitane kɹ nuɹ tso' ie' wōa.

²⁰ Ttē dalōiēno e' dör ikkachoie se' a tō se' dör ì sulu wamblōkwakpa. E' kuekɹ kē yi a iyēnukkā: “ttē dalōiēno iutēyō sēraa, e' kuekɹ Skēköl ɸawōtā ichōk tō ye' dör pē' buaē yěsyēsē.”

Wēs Skēköl tō se' klō'wēmi wēs pē' buaē yěsyēsē es

(3.21-31)

²¹⁻²³ Erē i'ñe ta' Skēköl tō se' a ikkachétke tō wēs ie' tō se' klō'wēmi wēs pē' buaē yěsyēsē es. E' kē dör ttē dalōiēno iutēsō e' wa. E' dör se' ɛrblé Jesucristo mik e' wa. Wépa ɸos ɛrblé ie' mik, esepa klō'wē Skēköl tō wēs pē' buaē yěsyēsē es. Ñies Skēköl yēkkuō ɸos e' tō isini'kué tō mokɹ idir. Sulitane dör ì sulu wamblōkwak. Kē se' serku' buaē yěsyēsē wēs Skēköl olo ta' tajē e' ser es. E' kuekɹ sulitane dör ñies ie' wōa.

²⁴ Erē Cristo Jesús tō se' yē'ttsā ì sulu ulā a. E' wa Skēköl tō se' klō'wē wēs pē' buaē yěsyēsē es. E' kē kɹ se' ñarkɹ, e' dör éme. Es ie' ɛr buaē ché se' a.

²⁵ Ie' tō Jesucristo me'ttsā ttēwā se' skéie e' pē tēne tajē se' nuɹ olo'yoie. E' de se' ulā a se' ɛrblé Jesús mik e' wa. E' wa ie' tō ikkaché tō ie' dör yěsyēsē. Kā iaiaē ie' tō sene suluē dalē'ttsē'bitu enaē.

²⁶ E' kēwō ska' ta' ie' kē wā se' weine wēs s'kawōtā weinuk es. Erē se' nuɹ patōne Jesucristo weine e' wa. E' wa Skēköl tso' ikkachōk i'ñe ta' tō ie' dör yěsyēsē. Ñies ie' tso' ikkachōk tō wēs ie' tō wépa ɛrblé Jesús mik esepa klō'wēmi wēs pē' buaē yěsyēsē es.

²⁷ E' dör es, e' ta' ɹi wa se' e' ttsōkāmī Skēköl wōa? ɹkē ì wa! Se' ɛrblé Jesús mik, e' kuekɹ ie' tō se' klō'wē wēs pē' buaē yěsyēsē es. Kē idör ttē dalōiēno iutēsō e' kuekɹ. E' kuekɹ kē se' a e' ttsēnukkā ì wa yēs.

† 3:12 Salmo 14.1-3; 53.1-3 ‡ 3:13 Salmo 5.9 § 3:13 Salmo 140.3 * 3:14 Salmo 10.7 † 3:17 Isaiás 59.7-8 ‡ 3:18 Salmo 36.1

²⁸ Es se' tò ibata chéat tò Skèköl tò se' klò'wé wës pë' buaë yësyësë es se' erblë Jesús mik e' kuëkj. Kë idör ttë dalöiëno e' iutësö e' kuëkj.

²⁹ Erë çSkèköl dör judiowak ë Kèköl? ÇIe' kë dör pë' malepa Kèköl? Tö, ie' dör pë' kë dör judiowak esepa Kèköl ñies.

³⁰ Ie' dör eköl ëme. Wépa erblë Jesús mik esepa klò'wéitö wës pë' buaë yësyësë es. Kë ie' tkine tò judiowak idir ö kë idir judiowak.

³¹ Se' tsatkërmi se' erblë Jesús mik e' wa, etä çsö ichëmi tò Moisés ttë dalöiëno e' kë diché tä'ia? ¡Au, e' kë dör es! E' skéie se' tò ikí ché mokí tò idiché tso'ia iwák es.

4

Abraham erblë Skèköl mik

¹ Etä sa' judiowak yë bak kië Abraham, çima e' chëmisö? ÇI jchenewä ie' wä erblë Skèköl mik e' wa?

²⁻³ Skèköl tò Abraham klò'úpa wës pë' buaë yësyësë es i buaë wéitö e' kuëkj, e' ma buaë ie' a' e' ttsërmikä. Erë Skèköl yëkkuö tò ichë: “Abraham erblë Skèköl mik, e' kuëkj iklò'wéitö wës pë' buaë yësyësë es.”* E' kuëkj ie' kë a' e' ttsënnukä yës Skèköl wöa.

⁴ E' dör wës s'kaneblétke ese patuë es, e' kë dör kakmeule. E' dör ikanebletke e' ské.

⁵ Erë yile erblë Skèköl tò s'sulusipa klò'wëmi wës pë' buaë yësyësë es e' mik, e' tä ese klò'weraë Skèköl tò es, erë kë iwä i buaë öne e' tsatkoie.

⁶ Ñies e' sini'ku' David tò. Ie' iché tò ayëcha buaë wé klò'wé Skèköl tò wës pë' buaë yësyësë es, kë dör i buaë wéitö e' kuëkj.

⁷ Ie' tò iyë':

“Wépa kī inuī olo'yé Skèköl tò ena itkōwée iki, jayëcha buaë esepa!

⁸ Wépa kë chakepaia Skèköl tò inuī kī, jayëcha buaë esepa!”†

Es itso' kitule.

⁹ Ye' ichakë tò wépa yë' David tò ayëcha buaë çesepa dör wépa wakyöule itóttola kkuölit tëule tsir e' wa esepa ë? Au. Ñies ie' pa dör wépa kë wakyöule esepa. Ye' ichétke tò Abraham erblë Skèköl mik, e' kuëkj iklö'itö wës pë' buaë yësyësë es.

¹⁰ Erë çmik Skèköl tò iklö' es? ÇE' dör iwakyöne e' ukuökí ö e' yökí? Kë idör e' ukuökí, e' dör e' yökí.

¹¹ Ie' tò iklò'wé es ierblë imik e' kuëkj. E' ukuökí tä ie' kéitö e' wakyök iwä kkachöie tò iklò'wéitö wës pë' buaë yësyësë es. Es ie' de wépa erblë Skèköl mik erë kë iwakyöule, esepa kōs yë tsäweie. Es ie' pa kōs klò'wé Skèköl tò wës pë' buaë yësyësë es.

¹² Ñies ie' dör wépa wakyöule ena ierblö Skèköl mik wës ie' es kam iwakyuö e' yökí, esepa kōs yë.

Skèköl tò ttë me' Abraham a

¹³ Skèköl kablë' Abraham a ttë i' wa: “Ye' tò ká ulitane meraë be' a ena be' aleripa a.” Erë ie' kë wä imëne Abraham a ttë dalöiëno e' iutë wa. Iméitö ia ierblë imik e' wa. E' wa Abraham klöne wës pë' buaë yësyësë es.

¹⁴⁻¹⁵ Mik Skèköl ttë dalöiëno dalösewéwasö, etä e' nuí kī se' we'ikeraëitö. Erë ttë ñe' kë kunúpa, e' ma kë i tä' dalösewéwä. E' kuëkj i uk Skèköl kablë' Abraham a e' wä mú dö wépa tò ttë dalöiëno e' wä iutë esepa a, e' ma erblë Skèköl mik ena ie' kablë' Abraham a e' kë dör lie bua'.

* 4:2-3 Génesis 15.6 † 4:8 Salmo 32.1-2

¹⁶ E' kueḱi i uk Skëköl kablë' Abraham a, e' wawëitö ëme wës iyi kakmeule es ie' erblë imik e' wa. Ie' tō iwë es er buaë choie sulitane a as iwä dö Abraham aleripa ulitane ulä a. E' wä dö tō i yëne Abraham a, e' kē dö wëpa tso' ttë dalöiëno dikja esepa ë a. Nies e' dö wëpa kōs erblë Skëköl mik wës Abraham es esepa a. Es Abraham de se' ulitane erblë Skëköl mik esepa yëie.

¹⁷ E' dö wës itso' kitule Skëköl yëkküö ki es. E' ki Skëköl tō ichë Abraham a: "Ye' tō be' tkëkä kä tajë wakpa yëie."† Skëköl dö s' duowä shkë' ukkanewak e'. I kē ku' e' yuëmiitö ittö ë wa. Skëköl e' mik Abraham erblë.

¹⁸ I yë' Skëköl tō Abraham a wësua kē iwä tköpa suë. Erë Abraham tō iklö'wë mokië tā iwä panëitö. E' kueḱi ie' de kä kuä'ki tajë e' wakpa yëie wës ie' a iyënebək es. Skëköl tō ie' a iyë': "Be' aleripa alördaë tajë."§

¹⁹ Tsir etä ie' ki duas de cien eyök (100). Ie' wä ijcher tō ie' ena ilaköl Sara dewatke këkëpa alula kē döpaia aläë. Erë erblë Skëköl mik e' kē olo'yane ie' wä yës.

²⁰ Ie' kē wä ibikeitsekä bötböt. Skëköl kablë' ie' a e' kē bikeitse ie' wä tō kē iwä tköpa. E' skëie ie' ki erblë Skëköl mik tā ikikëkaitö.

²¹ Ie' tō iklö'wë mokië tō Skëköl wä dichë tso' i uk ie' kablë' ese woie.

²² E' kueḱi Skëköl tō iklö'wë wës pë' buaë yësyësë es.

²³ "Skëköl tō iklö'wë wës pë' buaë yësyësë es." Ttë e' kē kiteat yëkküö ki Abraham ë a.

²⁴ Nies ikiteat se' a. Skëköl tō Skëkëpa Jesús shkëo'kane e' mik se' erblë, e' tā nies ie' tō se' klö'wëraë wës pë' buaë yësyësë es.

²⁵ Jesús wömenettsä ttëwä se' nuḱ ki, e' ukuökä tā ishkeo'kaneitö as se' klör wës pë' buaë yësyësë es.

5

Skëköl er buanene se' ki

¹ Se' erblë Jesucristo mik e' wa Skëköl tō se' klö'wë wës pë' buaë yësyësë es. E' kueḱi i'ñe tā ie' er buanene se' ki Skëkëpa Jesucristo batamik.

² Jesucristo batamik ie' er buaë chë se' a, se' erblë ie' mik e' wa. Ie' er buaë chö se' a, e' a se' e' tkëwä darërë. Se' wä ijcher tō se' dörami ie' ska' olo tā tājë ie' tā ñita. E' wä paneke se' tō kröröë, e' tō se' ttsë'weke buaë.

³ Erë kē dö e' ë, nies se' ttsë'rke buaë mik se' weirke etä. E' wä dö tō se' wä ijcher tō mik se' weirke, etä e' tō se' ki dichë iekë idalë'ttsök er bua' wa.

⁴ I kōs dalë'ttsësö er bua' wa e' wër buaë Skëköl wa. Se' wër buaë ie' wa, e' tā e' tō se' kē iwä ki panuk kröröë. E' kueḱi se' ttsë'rke buaë se' weirke e' shua.

⁵ Wiköl Batse'r mène se' a e' tō se' a ikkacheke tō Skëköl ëna se' dalër tajë, e' kueḱi ipanë ñe' e' kē tō se' ëriawëpa.

⁶ Mik Skëköl tō ikëwö me' e' de, etä Cristo kötëwä se' nuḱ skëie se' tso'ia kē a e' tsatkër e' dalewa.

⁷ Darërë idir se' a e' muktsä ttëwä o'ka skëie, erë imü dö pë' buaë yësyësë ese. Isalema yile e' mumittsä ttëwä pë' buaë shütë ese skëie.

⁸ Erë Cristo e' me'ttsä ttëwä se' skëie, se' bakia e' wamblök suluë e' dalewa. E' tō se' a ikkacheke tō kōs Skëköl ëna se' dalër.

⁹ Ie' kötëwä ipë tène tajë e' wa Skëköl tō se' klö'wë wës pë' buaë yësyësë es. E' yita buaë ie' wa se' tsatkërdaë Skëköl kësik yöki.

¹⁰ Mik se' bak Skëköl bolökpäie, etä ie' wák tö ier bua'wéne se' k_i ilä ttëwä e' batamik. Erë i'ñe ta ie' er buanene se' k_i, e' yitā buaë se' tsatkërdaë Cristo tso'ne ttsë'ka e' diché wa.

¹¹ Erë kë dör e' ë. Skëkëpa Jesucristo batamik Skëköl er buanene se' k_i, e' kuek_i se' tsë'rke buaë ie' batamik.

Adán ena Cristo

¹² Wëm tsá yöne kië Adán, e' wä sene sulu tsá dë'bitu ká i' a. Ie' dör sulitane yëie. E' kuek_i mik ie' tö i sulu tsá wamblë', etä e' dör wës sulitane tö iwamblë' ie' ta ñita es. E' tö sulitane wöme'ttsa i sulu wamblök ena e' nuí k_i duökwa. E' kuek_i duëwä de sulitane k_i.

¹³ Kam ttë dalöiëno mer Moisés a, e' yök_i i sulu wamblënemibak je'. Erë e' kéwö ska' ta ttë dalöiëno kë ta', e' kuek_i kë yi kkatëne inu_i k_i.

¹⁴ Erë Adán kéwö ska' dö Moisés kéwö ska' sulitane blërke. Ñies wëpa kë wä Skëköl ttö dalöseñewä wës Adán es, esepa blërlune. Ie' dör wëm eköl doia ie' itök_i e' klíla.

¹⁵ I sulu wamblë' Adán tö ena i buaë o' Skëköl tö se' a e' dör kua'k_i. Adán tö i sulu wamblë', e' kuek_i taië s'blërlune. Erë wëm eköl skä, e' dör Jesucristo, e' batamik Skëköl er buaë ché se' a éme kë tuë ta'. E' dör buaë ichök_i, e' wa s'tsatkërke taië.

¹⁶ Adán tö i sulu wamblë' etökicha éme, e' nuí k_i sulitane kichatë'ttsa Skëköl tö. Erë Skëköl er buaë ché se' a, e' kuek_i ie' tö se' klö'wé wës pë' buaë yësyësë es, erë se' tö i sulu wamblëke taië. E' kuek_i i buaë o' ie' tö se' a, e' kë dör wës i sulu wamblë' Adán tö es.

¹⁷ Es wëm eköl ë tö i sulu wamblë', e' wa duëwä e' aléka sulitane k_i. E' yitā i o' Jesucristo tö, e' wa wëpa a Skëköl er buaë ché klö'wéitö wës pë' buaë yësyësë es, esepa kōs ulā a sene pa'alī dōraë ta ie'pa e' alōrakā ie' ta ñita. E' dör taië tkōkā i wamblë Adán tö e' tsatā.

¹⁸ I sulu wamblë Adán tö etökicha, e' wa sulitane kichatënettsa. Erë i yësyësë wé Jesucristo tö etökicha, e' wa sulitane klörmi wës pë' buaë yësyësë es as iser michöë.

¹⁹ Adán tö Skëköl ttö tsá dalöseñewä e' wa sulitane wömenettsa i sulu wamblök. Erë Jesucristo tö Skëköl ttö dalöie, e' wa se' taië klōrdaë wës pë' buaë yësyësë es.

²⁰ Skëköl tö ttë dalöiëno mé se' a as i sulu wamblëkesö kōs e' jcherwä se' wä yësyësë tö e' dör suluë. Erë mik ijchenewä se' wä, etä se' éna iwā armī bua'ie tö kōs Skëköl er buaë ché se' a. E' dör taië i sulu kōs wamblëkesö e' tsatā.

²¹ Mik se' bak klōlewä duëwä ulā a, etä sene sulu e' ali'ka se' k_i. Erë Skëköl er buaë ché se' a, e' dik_i se' tso' i'ñe ta wës se' bak kuaë sene sulu dik_i es. Ie' er buaë ché se' a Skëkëpa Jesucristo batamik, e' wa se' klö'wéitö wës pë' buaë yësyësë es ta sene michöë méitö se' a.

6

Se' dör wës s'duulewä es sene sulu yök_i

¹ E' dör es e'ma ¿ima sō ichëmi? ¿I sulu k_i wamblëiasō as Skëköl er buaë k_i chō se' a taië shutë?

² Au, e' kë dör es. Se' dör wës s'duulewä es sene sulu yök_i. ¿Wës i sulu wamblëmiasō?

³ ¿A' kë wä ijcher tö se' wösune e' tö iwā kcacheke tö se' batsulewä Cristo Jesús mik? E' dör wës se' ttëwāñak ie' ta es.

⁴ Se' wösune e' wà kiane chè tò se' töbinewà ie' tà. E' dör es as se' serne kuà'kì wës Cristo shkenekane S'yé olo tà' tajë e' wa e' ser es.

⁵ Se' batsulewà ie' mik ie' dunewà eerö, es ñies se' shkerdakane wës ie' shkenekane es.

⁶⁻⁷ Se' wà ijcher tò s'duulewà kē ku'ia i sulu wamblök. Es ñies wës se' dör kuaë e' dunewà Cristo tà wötëulewà krus mik. E' tka es as s'wák dër suluë e' diché erwa tà s'tkòshkar sene sulu ulà a kē ku'ia klöulewà.

⁸⁻⁹ Se' wà ijcher tò Cristo shkenekane, e' kuëkì ie' kē duöpawane. Duewà kē e' alöpakaià ie' kì. E' kuëkì se' duulewatke ie' tà, e' tà se' tò iklö'wé mokjë tò se' serdane ie' tà.

¹⁰ Mik ie' kötwà, età ikötwa etökicha éme se' nuì kì, kē iskà duöpawaiàne. Erë ishkenekane serkene Skëköl a.

¹¹ Es ñies a' e' ttsó mokjë tò a' duulewà sene sulu yökì, erë a' tso' ttsé'ka sēnoie yēsēsē Skëköl a' a' batsulewà Cristo Jesús mik e' wa.

¹² E' kuëkì kē a' kawö mukia sene sulu a as kē ie' alökà a' kì tà i sulu kos wamblak a' éna ese wamblë a' tò.

¹³ Kē a' e' muktsaià sene sulu ulà a as e' kē tò a' klö'üwà i sulu wamblöie. E' skéie a' e' múttsa Skëköl a wës s'duulewà shkenekane es. A' e' múttsa wa'ñe Skëköl a senuk yēsēsē.

¹⁴ A' kē ku'ia Moisés ttë dalöiëno dikia. A' tso' Skëköl er buaë chöke se' a' e' dikia. E' kuëkì a' e' múttsa senuk yēsēsē tà es sene sulu kē e' alöpakà a' kì.

Skawötà senuk buaë yēsēsē Skëköl a

¹⁵ E' dör es, e' tà çima sö ichèmi? Se' kē ku'ia ttë dalöiëno e' dikia. Se' tso' Skëköl er buaë chö se' a' e' dikia. E' ma e' kuëkì çì sulu wamblösö? Au, kē idör es.

¹⁶ A' wà ijcher buaë tò yi ttö iutekesö, ese ulà a se' tso' klöulewà wës s'klöulewà kanè mésoie tso' iwökir ulà a es. Es sene sulu ttö iutekesö, e' tà e' ulà a se' tso' klöulewà wës kanè méso es tà e' nuì kì se' duöralur weir michoë. Erë Skëköl ttö iutekesö, e' tà e' ulà a se' tso' tà e' wa se' serdaë yēsēsē.

¹⁷ A' bak klöulewà sene sulu ulà a wës kanè méso es. Erë wëstela Skëköl a tò j'ñe tà ttë buaë pakane a' a' e' iutë a' tò er mokì wa.

¹⁸ Es a' yëulettsatke sene sulu ulà a tà j'ñe tà a' de sene yēsēsē e' ulà a.

¹⁹ (A' ià katötö Skëköl ttë a, e' kuëkì ttë i' kleekeyö a' a' kanè méso ttë wa.) Kenet a' e' me'ttsa e' ia'ukka sene sulusi wa ena i sulu è kì wamblök. Erë e' sù j'ñe tà a' e' múttsa senuk yēsēsē as a' ser batse'r.

²⁰ Mik a' bakià klöulewà sene sulu ulà a, età kē a' tkine sene yēsēsē kì.

²¹ E' wa çì bua' dë' a' ulà a? E' ulà a a' mìnë duökulur weir michoë. I'ñe tà i sulu wamblë' a' tò ese tò a' jaëwéne.

²² Erë a' yënettsa sene sulu ulà a. A' de Skëköl kanè mésopaie. E' ulà a a' serke batse'r, e' bata dör sene michoë.

²³ I sulu wamblekesö ese skéie s'duörawà. Erë wépa batsulewà Skëképa Cristo Jesús mik, esepa a sene michoë meraë Skëköl tò éme.

7

Se' du'ulur ttë dalöiëno yökì

¹ A yamipa, Moisés ttë dalöiëno, e' sùle buaë a' wà. A' wà ijcher tò ttë e' dikia s'tso', s'tso'ia ttsé'ka e' dalewa.

² E' dör wës alaköl senewabak es. Ese kē kawötà iwëm ökwa iwëm tso'ia ttsé'ka e' dalewa. Erë mik iwëm blënewà, età e' ttë olone ie' kì.

³ Alaköl ese sené wëm o'ka tã iwëm chökke tso'ia ttsë'ka e' dalewa, e' tã ttë e' dalösewëwaitö. Erë iwëm chökke blënëwã, e' tã ië' kě ku'ia ttë e' dikia. Ië' a serwamine buaë wëm skã tã, e' kě dör trë.

⁴ A yamipa, es idör se' a ñies. Se' batsulewã Cristo mik, e' kuëki se' du'ulur ie' tã ttë dalöiëno e' yökï. Ñies se' shkenekane ie' tã as se' ser wës Skëköl wa iwër buaë es.

⁵ Mik se' bak senuk s'wák dër sulu e' dikia, etã ttë dalöiëno tō se' wöriekeke i sulu kï wamblök. E' ulã a se' mine duökulur.

⁶ Se' bak klöulewã ttë dalöiëno e' dikia, erë i'ñe tã se' durulune ttë e' yökï. Se' yënettsã ttë e' ulã a as se' kanëblö Skëköl a kuã'ki sene pa'alï mé iWököl tō se' a e' wa. E' kě dör wës se' bak kanëblök ie' a ttë dalöiëno kitule yëkkuö kï e' iutë wa es.

Sene sulu tã ñippök

⁷ Es idir, e'ma zima sō ichëmi? Moisés ttë dalöiëno kitule z'e dör suluë? Au, kě idör es. Ttë e' kě kunúpa, e'ma ye' kě wã ijcher tō i dör suluë. Ttë e' kě tō ichöpa: "Kě a' kawö tã' o'ka iyi kkechök," e'ma ye' kě wã ijcher tō e' dör suluë.

⁸ Erë ttë dalöiëno kě kunúpa, sene sulu kě diché tã'. E' kuëki ttë dalöiëno e' wa sene sulu tō ye' erkiöwëkã i sulu tsãkië wamblök.

⁹ Kã iaiãë kam ye' wã ttë dalöiëno jcherwã, e' yökï ye' ttsë'ne' buaë. Erë mik ye' wã ttë e' jchenëwã, etã sene sulu tso' ye' a e' diché iëne tã ye' éna ianëwã tō ye' dör i sulu wamblökwa

¹⁰⁻¹¹ kichatëuletsã. Ttë dalöiëno batamik sene sulu tō ye' kitö'wë as i sulu wamblöyö, ese tō ye' kichatëttsã. Es ttë e' tō warma sene michoë mëmi ye' a, e' skéie ye' kichatëttsaitö.

¹² Es Moisés ttë dalöiëno e' dör buaë, e' dör yësyësë, e' dör batse'r.

¹³ Etã z'e yëne tō ttë buaë e' tō ye' kichatëttsã? Au, kě idör es. Ttë buaë e' batamik, i sulu wamblekeyö, ese tō ye' kichatëttsã. Ttë dalöiëno e' tō se' a ikkacheke mokjë tō i sulu wamblekesö, ese dör suluë ichök. Es ttë dalöiëno dör buaë, e' wa sō isuëmi tō mokjë i sulu wamblekesö ese dör sulu ëne.

¹⁴ Se' wã ijcher tō ttë dalöiëno e' dör Skëköl wák ttë. Erë ye' dör siarë kě diché tã' klöulewã sene sulu ulã a ikanë mésoie.

¹⁵ I wamblekeyö ese kě ane ye' wák éna. I buaë wák ye' éna ese kě wëyö. Erë i ar suluë ye' éna, ese wamblekeyö.

¹⁶ I kě wamblak ye' éna ese wambléyö, e' tã e' wa ye' icheke tō ttë dalöiëno e' dör buaë.

¹⁷⁻¹⁸ I buaë wák ye' éna, ese kě or ye' a, e' wa ye' wã ijcher tō i dör buaë e' kě ku' ye' er a. Sō ichöma kě i bua' ku' ye' wák dër sulu e' a. Es idir e' kuëki ye' kě tō i sulu wambleku' ye' wák er wa. Sene sulu tso' ye' er a, e' tō ye' ké iwamblök.

¹⁹ I buaë wák ye' éna, ese kě wëyö. Ñies i sulu kě wamblak ye' éna, ese wamblekeyö.

²⁰ Es i sulu kě wamblak ye' éna, ese wambléyö, e' tã e' kě dör tō ye' tō iwambleke ye' wák er wa. E' dör tō sene sulu tso' ye' éna, e' tō ye' keke iwamblök.

²¹ Es ye' éna iane tō erë i buaë wák ye' éna erë ye' a sene sulu tkër.

²² Ttë dalöiëno me'at Skëköl tō, e' wa ye' wöbatsö tajë.

²³ Erë ilë skã tso' ye' a, e' ttsëyö tō e' tso' i buaë wák ye' éna ese wöklö'uk. E' dör sene sulu tso' ye' er a e', e' ulã a ye' tso' klöulewã.

²⁴ Ye' dör siarëla. I sulu tso' ye' er a, e' tō ye' kichatëttsã. E' yökï zyi tō ye' tsatkëmi?

²⁵ Skëköl tō ye' tsatkë Skëkëpa Jesucristo batamik. E' kuëkî wëstela chëyō iā. Es ye' éna ttë dalöiëno me'at Skëköl tō e' ë iutak. Erë ye' wák dër suluë, e' tō ye' ké i sulu wamblök.

8

Se' sermi buaë yësyësë Skëköl Wiköl wa

¹⁻² Cristo Jesús batamik Skëköl Wiköl tō sene michoë meke se' a, e' tō ye' yëttsa sene sulu ena duëwa e' ulā a. E' kuëkî i'ñe tã wëpa batsulewa Cristo Jesús mik, esepa kë kichatëpa Skëköl tō yës.

³ Ì kë onuk Moisés ttë dalöiëno a, e' wë Skëköl tō. Se' wák dër sulu e' kë tō se' kë ttë dalöiëno iutök buaë, e' kuëkî e' kë a se' tsatkënu. Erë Skëköl tō iwák alā patkë'bitu s'ditsöie ttëwa se' skéie se' nuì patuöie. Es ie' tō sene sulu tso' se' er a e' kichatë'ttsa.

⁴ E' wë ie' tō as se' klö'uitō wës pë buaë yësyësë es wës ttë dalöiëno yësyësë e' tō se' a ikië es. Se' klöne es, esepa serke wës Skëköl Wiköl kî ikiane es. Ie'pa kë serku'ia wës s'wák dër sulu kî ikiane es.

⁵ Wëpa serke wës s'wák dër sulu kî ikiane es, esepa er me'rie i kiane e' kî ese ë kî. Erë wëpa serke wës Skëköl Wiköl kî ikiane es, esepa er me'rie i kiane e' kî ese ë kî.

⁶ Ì kiane s'wák dër sulu kî, ese kî se' er me'rie, e' tã e' bata dör se' duöwa. Erë se' er me'rie i kiane Skëköl Wiköl kî, ese kî, e' tã e' bata dör sene michoë, ñies sene bërë Skëköl tã e'.

⁷ Erë wëpa er me'rie i kiane s'wák dër sulu kî, ese kî, esepa kë tō Skëköl ttë dalöiëno e' dalöie, moki ie'pa kë a idalöier. E' kuëkî ie'pa dör Skëköl bolökpa.

⁸ Wëpa serke wës s'wák dër sulu kî ikiane es, esepa kë a i onuk wër buaë Skëköl wa.

⁹ Erë Skëköl Wiköl tso' se' a, e' tã se' kë ku'ia s'wák dër sulu ulā a. E' skéie se' tso' Skëköl Wiköl ulā a. Yi kë a Cristo Wiköl ku', ese kë dör ie' icha.

¹⁰ Erë Skëköl tō se' klö'wë wës pë buaë yësyësë es, e' kuëkî Cristo tso' se' a. E' dör es, e' tã erë s'chka nurdawa se' nuì kuëkî, erë se' wiköl ser michoë.

¹¹ Skëköl tō Cristo Jesús shkeo'kane, e' Wiköl tso' se' a, e' tã aishkuo tã ie' tō se' nu shke'weraka i Wiköl tso' se' a e' wa.

¹² A yamipa, e' kuëkî kë se' kane senukia wës s'wák dër sulu kî ikiane es.

¹³ Se' serke es, e' tã se' duörawa. Erë se' e' aléka ikî Skëköl Wiköl wa, e' tã se' ser michoë.

¹⁴ Wëpa wëttseke Skëköl Wiköl tō, esepa dör Skëköl ala'r.

¹⁵ Skëköl kë wa i Wiköl mène se' a se' klö'wowa kësik wa as se' suarne. E' skéie i Wiköl wa se' de ie' ala'rie. Ie' Wiköl wa ie' a ichëmisö: "A yëwöla."

¹⁶ Ñies ie' Wiköl tō se' ké ittök se' er a tō se' dör ie' ala'r.

¹⁷ Es se' dör ie' ala'r. Se' weirke Cristo tã ñita, e' je' tã ñies se' kirdawa buaë ie' tã ñita ie' olo tã taië e' ska'. Aishkuo tã i qos tso' blëule Skëköl wa më se' a, e' döraë se' ulā a Cristo tã ñita.

Ì tso' se' a aishkuo tã e' dör buaë chökle

¹⁸ Ye' a tã ie' olo taië e' a se' dörañak aishkuo tã, e' dör buaë shutë. E' o'mik tã se' weirke qos kã i' kî e' kë dör i.

¹⁹ Aishkuo tã ikkayërdaë wöshaë tō se' dör Skëköl ala'r. E' këwö paneke kröröë iyi ulitane yö'at Skëköl tō ese tō.

²⁰ Íyi ulitane yö'at Skëköl tō ese qos sulunewa. Ì qos yöule e' kë wák e' suluonewa. Erë Skëköl wák tō iwöme'ttsa es. Erë ibua'wëneraëitō aishkuo tã.

²¹ Ie' wák tò iyè'at: "Aishkuò tà iyi kòs yò'at ye' tò e' yerattsaneyò iweirke tajè e' ulà a as itsatkènar ena ilókarkà tajè ye' olo wa ye' ala'r tà ñita." E' kuèkì iyi ulitane yò'atitò e' tso' kawò e' panuk kröröe.

²² Se' wà ijcher tò dō ikkè tà iyi ulitane yò'atitò e' rrerkeia ena iweirkeia wēs alaköl alà kūrketke weir es.

²³ Erè kē ē rrerku' kawò e' panuk. Ñies se' a Skèköl Wiköl menetke wēs iyi tsá kalmè sia es, e'pa rrerkeia kawò e' panekesò e' dalewa. E' kèwò ska' tà Skèköl tò se' tseratkò da'a ila'rie, tà se' chkà mane'werattsaneitò buaè kē duòta'waia.

²⁴ Se' tsatkène erè se' tsatkèrketke da'aie e' panekesò. Ì tso'tke s'wà ese kē paneku'sò. E' kuèkì mik se' tò iché tò e' kèwò panekesò, età e' wà kiane chē tò kam sò isaù.

²⁵ Erè ì kam saùsò ese panekesò, e' tà se' kawòta ipanuk bërè s'weirke kòs e' dalè'ttsè wa.

²⁶ Es ñies se' kē diché ta', e' kuèkì Skèköl Wiköl tò se' kimeke. Kē se' wöblar buaè ttök Skèköl tà wēs se' kē ttök ità es. Erè ie' wák Wiköl tso' se' tté chök ie' a tajè kkòchè wa ena tté kē yèr sia ese wa.

²⁷ Ie' wà se' er suule buaè. Ie' Wiköl tò ikieke ie' ichapa batse'r kì wēs ie' kì ikiane es. E' kuèkì ì cheke iWiköl tò ie' a e' ane buaè ie' éna.

Se' e' aléka iyi ulitane kì Cristo batamik

²⁸ Se' wà ijcher tò wépa éna Skèköl dalër, ñies iklöo'bakitò wēs ie' wák tò ibikeitsbak es, esepa tà ì kòs tkòke, e' a ie' ulà ter ie'pa kimoie as idòttsa buaè wēs ie' kì kiane es.

²⁹ Wépa shukitbakitò e'pa bikeitsbakitò tò idöraè wēs ie' Alà es as ie' Alà dō ie'pa tajè e' shua wēs ikok es.

³⁰ Wépa bikeitsbakitò e'pa kiéitò ñies. Wépa kiéitò e'pa klò'wéitò wēs pè' buaè yèsyèsè es. Wépa klò'wéitò es, esepa döraè ie' tà ñita ilo tajè e' a.

³¹ E' dör es, e' ta kē ì kianeia chē. Skèköl tso' se' ta, e' ta ì e' alòmika se' kì?

³² Ie' kē wà iwák Alà kkèone, e' me'ttsaitò ttèwà se' ulitane skéie ie' yitá ì kòs meraëitò se' a ilà tà ñita!

³³ ¿Yi tò wépa shukitbak Skèköl tò esepa kkatèmi? Kē yi. Ie' wák tò ie'pa klò'wétke wēs pè' buaè yèsyèsè es.

³⁴ ¿Yi a ie'pa kichatèrmi? Kē yi. Cristo Jesús kòtwà se' skéie, e' kīie tà ishkenekane tkër Skèköl ulà bua'kka se' tté chök.

³⁵ ¿Ì tò se' yèttami Cristo éna se' dalër tajè e' ulà a? ¿Se' weir tajè alè? ¿Ì darèrèè alè? ¿Se' weir Jesús tté batamik alè? ¿Se' duòke bli wà alè? ¿Kē se' datsi' ta' alè? ¿Ilè tkò se' ta alè? ¿S'ttèwà alè? Au. Kē ì a se' yèrpattsà ie' ulà a.

³⁶ E' dör wēs Skèköl yèkkuò tò iché es, e' tò iché:

Be' dalèrmik wèkkè alè tà sa' tterawà pè' tò.

Sa' suèke ie'pa dör wēs obeja tsèmi ttèwà es. *

Es Skèköl yèkkuò tò iché.

³⁷ Erè e' shua se' dör e' alòkwakpa tsata, Cristo éna se' dalër tajè e' batamik.

³⁸ E' kuèkì ye' wà ijcher buaè tò kē ì tò se' yepattsà Skèköl éna se' dalër tajè e' ulà a. Duewà, sene, ie' biyöchökwakpa, iyi wökir kē wèrtà'wà, ì tkòke se' ta ì ñe ta, ì tkòmi se' ta aishkuò ta, ì skà tso' diché ta',

³⁹ ì kòs tso' ká jai a, ì kòs tso' ká diòshet, ekkè kòs ena ì skà yò'atitò, e' kòs kē a se' yèrpattsà ie' éna se' dalër tajè e' ulà a. Ie' éna se' dalër tajè, e' kkachéitò se' a Skèkèpa Cristo Jesús e' wa.

9

Skëköl tö Israel aleripa shukitbak ie' ala'rie

¹ Ì cheke ye' t' a' a' e' dör mokjë. Ye' dör Cristo icha, kē ye' kaçhō. Ñies Wiköl Batse'r wa ye' er tō ye' a' icheke tō e' dör mokjë.

²⁻³ Mokj ye' chkenewa siarē, tajē ye' eriarke kekraē ye' wák ditséwōpa kuekji. Ye' wák mú kichaté Skëköl tō yëttsa Cristo ulā a' as ie'pa tsatkēr ye' skéie.

⁴ E'pa dör Israel aleripa. Ká iaiāē Skëköl tō ie'pa tse'tkō ie' ala'rie. Ie'pa a' ie' tō ilo tajē e' kkayē'. Ie' ena ie'pa ttē me' ñi a' tsakjē ñies ittē dalöiēno e' me'itō ie'pa a'. Wēs íy wakanewē ie' dalöioie e' wa ie'pa wöblag'itō. Ñies ie' kablē' ie'pa a' er buaē chök.

⁵ Ie'pa dör sa' yēpa bak ká iaiāē dalöiērtā' tajē, e'pa aleripa. Ñies wē pairine'bitū idi' wa s'blúie e' kune' ie'pa ditséwō wa, e' dör Skëköl dör íy ulitane tsata kikarkeka kekraē e'. Es e' idir.

⁶ Kē ye' ku' ichök tō Skëköl kablē' er buaē chök ie'pa a' e' kē wā bak. E' kē dör es. E' dör tō kē ie'pa seraā dör Israel aleripa chökke Skëköl a'.

⁷ Ñies Abraham aleripa, e'pa kibiiepa kē dör ie' aleripa chökke Skëköl a'. Skëköl tō iyē' ie' a': "Be' aleripa chökke, e'pa dōraē Isaac wa."*

⁸ E' wā kiane chē tō kē yi dör Skëköl ala'r s'ditséwō wa. E' skéie wēpa tō ì uk Skëköl kablē' e' klō'wē wēs Abraham tō iklō'wē es, esepa ē dör Abraham aleripa chökke Skëköl a'.

⁹ Skëköl kablē' ie' a' ttē i' wa: "Kawō ikkē tā duas iēk ye' dōrane tā be' alaköl Sara alā tā'tke."† E' klō'wē Abraham tō.

¹⁰ Erē kē dör e' ē. Sara alā kune' ñe' dör sa' yē bak ká iaiāē kiē Isaac e'. Ie' alā ka'ka itayē Rebeca tā e'pa dör klō wakpa wēm.

¹¹⁻¹³ Erē kam ie'pa kur, kam ie'pa tō ì buaē ü ö ì sulu wamblō, e' yökj Skëköl tō iyē' Rebeca a': "Ikibi ēk dōraē itsirla kanē mésoie."‡ E' dör wēs iskā tsō kitule Skëköl yēkkuō kī es, e' kī ie' tō ichē: "Jacob dalēne ye' éna, erē Esau watéttsayō."§ Es iatētkē tō wēne shushtak ie' wák éna, ese shushtéitō as iwā döttsa wēs ie' kī ikiane es. Kē dör ì wésō ese kuekji.

¹⁴ Es idir, e' tā çsō ichēmi tō Skëköl kē dör yēsýēsē? Au, kē idör es.

¹⁵ Ie' tō iyē' Moisés a': "Wē a' ye' er buaē chak, ese a' ye' er buaē chōraē. Ñies wē suak ye' éna er siarē wa, ese suerayō er siarē wa."*

¹⁶ E' kuekji ie' kē er buaē chō se' a', se' kī ikiane ö ì wēkesō e' kuekji. Erē wēpa sueke ie' tō er siarē wa, esepa a' ie' er buaē chōraē.

¹⁷ E' dör wēs itso' kitule Skëköl yēkkuō kī es. E' kī Skëköl tō ichē Egipto blú a': "Ye' tō be' tkēka ká i' blúie, e' wā tā' ye' wā. E' dör ye' dichē kkachōie be' wa as yi dör ye' e' ttē pakar ká wa'ñe."†

¹⁸ Es yi suak Skëköl éna er siarē wa, ese sueraēitō er siarē wa. Ñies yi er darē'wakwā ie' éna, ese er darē'werawā ie' tō.

¹⁹ Erē isalema a' wēle tō ye' a' ichēmi: "Mokj tō ì kiane wē Skëköl kī ese kē wöklönuk yi a' çwēs ie' tō se' chakēmi se' nuñ kī?" ²⁰ Erē ye' iütēmi: A wēm çima be' erbikō be' dör yi, e' tō Skëköl iütē er sulu wa? Skaū kē tō ichēpa iyuökwak a': "Çl kuekji be' tō ye' yué i' es?"

²¹ Skaū yuökwak e' a' iyörmi wēs ie' éna iyuak es. Skaūchka e' ē yörmi skaū bua'buaie ena skaū ēsie ñies.

* 9:7 Génesis 21.12 † 9:9 Génesis 18.10,14 ‡ 9:11-13 Génesis 25.23 § 9:11-13 Malaquías 1.2-3

* 9:15 Éxodo 33.19 † 9:17 Éxodo 9.16

²² Es ñies Skëköl tö iwëmi wës ie' kî ikiane es. Ie' éna ie' kësik ena ie' diché kkachak ì sulu wamblökwakpa wömeulettsa weinuk esepa ewëwa wa, e' ta' e' wëmi ie' tö. Erë e'pa kqs dalë'ttsekeia ie' tö bërë énaë

²³ as ie' olo taië shuteë e' kkachöitö se' shukitbakitö e'pa a. Ká iaiaë ie' tö se' shukitbak suë er siarë wa ñies se' klöq'bakitö as se' dö ie' ska' olo ta' taië ie' ta' ñita.

²⁴ Es judiowak ena pë' kē dör judiowak, e'pa shuä ie' tö se' klöq'bak ie' wák a.

²⁵ E' dör wës Oseas tö ikit iyëkkuö kî es. E' kî Skëköl tö ichë:

“Wépa kē dör ye' icha, esepa kieraëyö ye' icha.

Wépa kē dalër ye' éna, esepa a icheraëyö: ‘ye' éna a' dalër.’”[†]

²⁶ Ñies ká wé kî ye' tö iyë: ‘a' kē dör ye' icha'

ká e' ë kî ye' icherane: ‘Ye' dör Skëköl chök e' ala'r a' dör.’”[§]

²⁷⁻²⁸ Isaías tö Israel aleripa yë' i' es:

“Ká wa'ñe wépa wömeulettsa kichatënuK

e' wakaneweraë Skëköl tö bet kē wötkënuK yës.

E' kuekî erë Israel aleripa dör taië wës dayë tsëwö es,

erë ie'pa welepa ë tsatkërdaë, kē dör taië.”^{*}

²⁹ E' dör wës Isaías tö iyë' es. Ie' iché:

“Skëköl diché ta' íyi ulitane tsäta, e' kē tö se' aleripa múpaat,

e'ma se' enewa seraä wës Sodoma ena Gomorra wakpa enewa es.”[†]

Jesús ttë buaë e' dör Israel aleripa a ñies

³⁰ Es sö isuë tö pë' kē dör Israel aleripa, kē ku' sene yësyësë e' yulök, esepa klö'wë Skëköl tö wës pë' buaë yësyësë es ie'pa erblé Jesús mik e' wa.

³¹ E' skéie Israel aleripa kî ikiane tö Skëköl tö ie'pa klö'wë wës pë' buaë yësyësë es ttë dalöiëno e' dalöië wa, erë e' kē ska' ie'pa ulä dë'.

³² ¿I kuekî e' kē dë' ie'pa ulä a? Ie'pa kē erblëne Jesús mik e' kuekî. Ie'pa erblé ì buaë wekerakitö e' mik. E' kuekî ie'pa tene Jesús mik wës s'klastkër ák mik es.

³³ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kî es, e' tö ichë:

“Ye' ttö ttsö. Ák tkë'atyö et Sión,

e' mik pë' klastkërdaë, ák e' tö ie'pa eröraë iskî.

Erë wépa erblé ák e' mik, esepa kē eriarpa.”[†]

Es Skëköl yëkkuö tö ichë. Ák e' tö Jesús chë.

10

¹ A yamipa, Israel aleripa mú tsatkër e' kkechekeyö taië ye' er a, e' kiekeyö Skëköl a.

² Ye' ichë tö mokî ie'pa kaneblak darërëë Skëköl a. Erë ie' ttë mokîe' e' wä kē ane ie'pa éna buaë.

³ Ie'pa kē éna iane tö ie' tö s'klö'weke wës pë' buaë yësyësë es s'erblé Jesús mik e' wa. Ttë e' watëttsa ie'pa tö. Ie'pa atak buaë yësyësë ie' wöä ie'pa serke es e' wa.

⁴ Erë Moisés ttë dalöiëno e' wä dör Cristo kkachë. E' kuekî mik ie' de, etä ttë e' wä de. E' kuekî wépa erblé ie' mik esepa ulitane klö'wëraë Skëköl tö wës pë' buaë yësyësë es.

[†] 9:25 Oseas 2.23 § 9:26 Oseas 1.10 * 9:27-28 Isaías 10.22-23 † 9:29 Isaías 1.9 ‡ 9:33 Isaías 8.14; 28.16

⁵ Se' wër yësyësë Skëköl wa sene yësyësë wa, e' yë' Moisés tò i' es: "Yi tò ttë dalöiëno e' dalöié yësyësë sërää, ese sër michoë ttë e' wa."*

⁶ Erë se' wër yësyësë Skëköl wa se' erblé Jesús mik, e' yë' Moisés tò i' es: "Kë a' tò ibikeitsar tò çyi mi'mi kâ jaì a?" —E' dör wës se' mú mi' Cristo yulök as ibitune kâ i' kî.—

⁷ "Ñies çyi mi'mi kâ dià kaska?" —E' dör wës se' mú mi' Cristo yulök as ishkerkane s'duulewä tso' esepa shuä.—

⁸ Erë ttë e' tò ichë: "Ttë buaë e' tso' tsinet se' ska' ena se' kkö a ena se' er a."† Ttë buaë e' dör as a' erblö Jesús mik, e' ttë pakeke sa' tò.

⁹⁻¹⁰ Se' er a ttë e' klö'wësö as Skëköl tò se' klö'ù wës pë' buaë yësyësë es. Ñies s'wák kkö wa ichésö tò Jesús dör Skëkëpa eköl ë e' as se' tsatkër. E' kuekî iché a' tò a' wák kkö wa tò Jesús dör Skëkëpa eköl ë e', ñies iklö'wë a' tò a' er a' tò Skëköl tò ishkeo'kane, e' ta a' tsatkërdaë.

¹¹ Skëköl yëkkuö tò ichë: "Yi erblé ie' mik esepa kë eriarpa."‡

¹² Skëkëpa ñe' ë dör sulitane Këköl. Judiowak ena wépa kë dör judiowak, esepa kos Këköl ie' dör. E' kuekî ie'pa dör ñikkëë ie' wöä. Wépa kköchöke ie' a as ie'pa tsatköitö, esepa a ie' er buaë chö tajë.

¹³ E' dör wës Skëköl yëkkuö tò ichë es, e' tò ichë: "Yi kos tò e' tsatkë kié Skëköl a, esepa ulitane tsatkërdaë."§

¹⁴ Erë kë s'erblëne ie' mik, e' ta çwës s'kköchömi ie' a? Ñies kë s'wä ie' ttë ttsëule, e' ta çwës s'erblömi ie' mik? Ñies kë yi wä ie' ttë pakane sia, e' ta çwës ittsemisö?

¹⁵ Ñies ie' ttë pakökwakpa kë patkëne yi wä, e' ta çwës e'pa dömi ie' ttë pakök sia? E' dör wës Skëköl yëkkuö tò ichë es, e' tò ichë: "Wépa wä ttë buaë datse sia, esepa de e' dör buaë shute."*

¹⁶ Erë kë sulitane wä ttë buaë e' klöne. Es Isaías tò iyë'bak: "A Skëköl, ttë paka' sa' tò wësua kë yi wä e' klöne."†

¹⁷ Es sö isuë tò se' erblé Skëköl mik, e' datse ie' ttë ttsésö, e' wa. Ttë e' dör Cristo ttë.

¹⁸ Erë ye' ichakë: çA' ichë, kë iwarak ttë e' ttsëule? Erë ye' e' iütöne tò, ie'pa wä ittseüle je'. E' dör wës Skëköl yëkkuö tò ichë es wë ichëitö:

"Skëköl ttë pakökwakpa, e'pa tka kâ wa'ñe,

Ttë i' de dö wë kâ i' erkerö ee."‡

Es Skëköl yëkkuö tò ichë.

¹⁹ Ye' iskà chakëne: çA' ichë Israel aleripa kam éna iwà ar? E' iütë' Moisés tò mik ie' tò iyë' ie'pa a' tò Skëköl tò iyë' i' es:

"Ye' tò a' keraë sibinukka pë' kë dör i, esepa wa.

Ye' tò a' keraë ulunukka pë' kë éna i ane, esepa kî."§

²⁰ E' ukuökî ta Isaías diché dë'kâ ichök tò Skëköl tò pë' kë dör Israel aleripa esepa yë' i' es:

"Wépa kë ku' ye' payulök, esepa tò ye' kuë.

Wépa kë ku' ye' chakök, esepa a ye' e' kkachë."*

²¹ Ñies Isaías tò iskà yë' tò Skëköl tò Israel aleripa yë' i' es:

"Ie'pa tò ye' ttö dalösewëwä ñippöke ye' ta,

esepa a këkraë ye' tò ikimë watkë."†

* **10:5** Levítico 18.5 † **10:8** Deuteronomio 30.14 ‡ **10:11** Isaías 28.16 § **10:13** Joel 2.32 * **10:15**

Isaías 52.7 † **10:16** Isaías 53.1 ‡ **10:18** Salmo 19.4 § **10:19** Deuteronomio 32.21 * **10:20** Isaías 65.1 † **10:21** Isaías 65.2

Es Skëköl yëkkuö tö ichè.

11

Skëköl er buaë chöraë Israel aleripa a

¹ I' ta ye' ichakè: ¿A' ichè, Israel aleripa watéttsa Skëköl tö seraä? Au, kë idör es. Ye' wák dör Israel aleri eköl. Ye' dör Abraham aleri eköl Benjamín ditséwö wa.

² Kuaë Skëköl tö Israel aleripa shukitbak iwák ichaie. Kë ie'pa watëulettsa ie' wa. Elías tté tso' kitule Skëköl yëkkuö kī wé Israel aleripa kkatè'kaitö Skëköl a, ¿e' kë jcher a' wä? Ie' ichè Skëköl a:

³ “A Skëköl, ie'pa tö be' ttekölpa malepa kōs ttélur. Nies ká' tso' íyi moká be' a, e' kōs tkéttsarakitö. Ye' è atéat tssé'ka erë ye' ttakwá ie'pa éna n̄ies.”*

⁴ Erë Skëköl tö ie' iuté: “Wépa dōkā mil kuryök (7.000) e'pa kë e' tkëulewā kuchè kī Baal dalōioie ekkēpa tso'ia ye' wā.”†

⁵ Es n̄ies i'ñe ta Israel aleripa tso' tajë, erë e' shuā wépa a Skëköl er buaë yē' ta ishukititö, esepa kë dör tajë.

⁶ Ie'pa shukititö ie' er buaë ché ie'pa a e' kuekī, e' ta e' wā kiane ché tö e' kë dör i buaë wé ie'pa tö e' kuekī. Ichōpa es, e' ma kë ie' er bua' yēne.

⁷ E' kuekī sō isué tö Israel aleripa bak tsatké yulök, e' kë dē' ie'pa ulitane ulā a. Erë ie'pa wēlepa shukit Skëköl tö, e'pa ulā a ide, erë imalepa er darërulune.

⁸ E' dör wēs Skëköl yëkkuö tö ichè es. E' ichè: “Skëköl tö ie'pa ké er chōykwā ie' ska'. E' dör wēs ie'pa wōbla ta', erë kë iwawër es. E' dör wēs ie'pa kukōña ta' erë kë iwattsēr. Dō i'ñe ta ie'pa dör es.”‡

⁹ Es n̄ies David tö ie'pa yē' i' es:

“Mik ie'pa tso' kawō tkō'uk kaneë, etā as eē ibolökpa tö iklō'ùwā kēsik wa as ie'pa klastkēr tā iweirdak.

¹⁰ Iwōbla mú kë wawëriā.

Itsijwō mú körwā dalī ekkēë dikīā kekraë.”§

Pë' kë dör Israel aleripa esepa tsatkërdaë

¹¹ I' ta ye' ichakè: A' ichè Israel aleripa tö Jesús watë'ttsa ¿e' wā kiane ché tö ie'pa kë tsatkërpa? Au, e' kë dör es. E' skéie i' sulu wamblé ie'pa tö ñe' batamik pē' malepa tsatkërmi. E' tka es as ie'pa sibirkā pē' malepa kī tā ierkindak erblök Jesús mik.

¹² I' sulu wamblé' ie'pa tö, e' batamik pē' malepa a Skëköl er buaë ché tajë ká wa'ñe. E' yitā buaë sulitane a ie' er buaë kī chöraë tajë shutë mik judiowak tajë erblé Jesús mik etā.

¹³ Erë a' kë dör judiowak, esepa a ye' tö ilè cheke. Skëköl tö ye' a kanè i' me' Jesús ttekölíe pē' kë dör judiowak esepa a tté pakök. Kanè e' dalër tajë ye' éna.

¹⁴ Isalema kanè e' wa ye' tö ye' wák ditséwōpa wēlepa mú ukyëwëkā tā ie'pa n̄ies erblōmi Jesús mik as itsatkër.

¹⁵ Ie'pa watéttsa Skëköl tö e' batamik ie' ena ká wa'ñe wakpa malepa er buarmine ñi kī. E' yitā mik ie' tö ie'pa skā kiéwāne buaë, etā e' dör buaë shutë. E' dör buaë wēs s'duulewā e' shkenekane es.

* 11:3 1 Reyes 19.10,14 † 11:4 1 Reyes 19.18 ‡ 11:8 Deuteronomio 29.4; Isaías 29.10 § 11:10 Salmo 69.22-23

16 Harinachka tsá meule Skëköl a* e' dör batse'r, e' ta iëyök dör batse'r ñies. Ñies kal wikicha dör batse'r, e' ta kal e' qos dör batse'r ñies. Es judiowak yëpa tsá dör Skëköl icha, e' kueki ileripa dör ie' icha ñies.

17 Skëköl tö judiowak watëttsa, e' dör wes kal uru kiè olivo e' ulà téé es. Pè' kè dör judiowak esepa dör wes olivo klō kañiru ulà tkéwā olivo uru ulà tëule ese skéie es. E' batamik i'ñe ta a' serke buaë olivo klō uru e' wì mik.

18 E' kueki olivo uru ulà tëule, e' kè ki a' e' ttsòkka. Erè a' e' tsakka, e' ta a' éna ianú tò ulà serke iwì mik; iwì kè serku' iulà mik.

19 Isalema a' ichèmi: "E' yène erè iulà uru tërolone as sa' tkërwane iskéie."

20 E' yène erè ie'pa tërolone ie'pa kè erblène Jesús mik e' kueki. Erè a' erblé Jesús mik, e' è kueki a' tkëulewā olivo klō uru mik. E' kueki kè a' e' ttsòkka. Warma a' kawōta Skëköl dalōiök.

21 Ie' kè wā kal chök e' ulà meneat, e' yita kè ie' tò a' mepaat.

22 A' éna ianú tò wes Skëköl dör. Ie' er buaë chōmi se' a, erè ñies ie' a s'kichatèrmi. Wépa anemi i sulu a, esepa kichaterattsaitō. Erè ie' er buaë ché a' a. A' erblōkeia ie' mik, e' ma buaë idir. Erè a' kè serku'ia es, e' ta a' tērdattsā ñies.

23 Judiowak kè erblène Jesús mik. Erè e' kè wamblēia ie'pa tò ta ierblé imik, e' ta Skëköl wā diché tso' ie'pa tkowāne iwákpa kéli mik, e' kueki itkērdawarak.

24 E' wā dör i' es: a' kè dör judiowak, e'pa dör wes olivo kañiru ulà tëule tkëulewā olivo uru mik es. Erè e' kè wēta'sō es, erè es Skëköl tò iwé a' a. E' yita buaë judiowak dör wes ulà chök es, esepa tkērwanime buaë iwákpa kéli mik.

Israel aleripa tsatkērdaë tajë

25-26 A yamipa, kenet ta ttè tso' blèule, ese chekeyō a' a. Ye' ki ikiane tò ttè e' jcherwā a' wā as a' kè e' ttsòka tò a' wā íyi jcher Israel aleripa tsata. Ttè blèule e' dör i': i'ñe ta Israel aleripa kibiiepa er darèrulune dō mik pè' malepa shukitbak Skëköl tò e' qos tsatkéne eta. E' ukuōki ta ie'pa qos tsatkērdaë wes Skëköl yëkkuō tò ichè es, e' tò ichè:

"S'tsatkōkwak datse Siōn,
e' tò sene sulu qos yerattsā Jacob aleripa shua.

27 Ttè e' meraëyō ie'pa a
mik ie'pa nuì olo'yéyō ie'pa ki eta."†
Es Skëköl yëkkuō tò ichè.

28-29 Mik Skëköl tò s'shushtë er buaë choie sia, eta e' kè mane'wepaitō. Israel aleripa tò Jesús ttè buaë watëttsa, e' kueki i'ñe ta ie'pa dör Skëköl bolōkpa. Erè ká iaiaë ie'pa yëpa bak e'pa shukititō er buaë choie ie'pa a. E' kueki ie'pa aleripa dalërkeia ie' éna. E' tka es ie'pa ta as a' tsatkēr.

30-32 Sulitane tò ie' ttè dalōsewéwā, e' nuì ulà a se' tso' klōulewā. E' me'atbakitō es as ie' a sulitane sur er siarē wa ñikkēē. E' kueki kenet a' tò ie' dalōsewéwā, erè i'ñe ta a' suëitō er siarē wa, ie'pa tò ie' dalōsewéwā e' kueki. Es ñies i'ñe ta ie'pa tò ie' dalōsewékewā, erè e' dör as a' saùitō er siarē wa, ñies as ie'pa saùneitō er siarē wa.

33 Skëköl er buaë ché tajë shutē se' a. Ie' wā íyi ulitane jcher buaë sulitane tsata. Ie' kabikeitsō tajë iskië. Ì bikeitseke ie' tò ese kè wā pakanuk yi a. Ì wëkeitō ese kè anuk yi éna.

* **11:16 Harinachka tsá meule Skëköl a:** Pablo tso' ichök tö judiowak dör wes harinachka es. Harinachka tsá e' dör wes judiowak yëpa tsá Abraham ena Isaac ena Jacob es. Harinachka iëyök e' dör wes ileripa datse itōki es. † **11:27 Isaías 59.20-21; 27.9**

34-36 Ì kòs e' wì dör ie'. Ì kòs tso' ie' batamik. Ì kòs tso' ie' wák a. E' kuëkì Skëköl yëkkuò tò ichë:
 “Skëköl erbikö e' kě jcher yi wa.
 Kě yi a ie' pautuk.
 Kě yi a ì menuk ie' a keweie
 as ie' tò iské mune ia.”
 ;Skëköl kíkòkàsò kékraë! ;Es e' idir!

12

Wes se' kawötä senuk Skëköl ala'rie

1 A yamipa, Skëköl er buaë ché se' a taië, e' kuëkì ye' kköchö a' a tò a' e' múttsa eköl eköl ie' a kékraë wes ì batse'r meule ie' a wër buaë ie' wa es. Es se' tò ie' dalöie e' wakanewëmi mokië.

2 Kě a' senukia wes wépa kě tò ie' dalöie esepa ser es. E' skéie a' erbikë mane'úttsa pa'alì ta e' wa a' sermi buaë yësyësë. Es ì kiane ie' kì ese jchermi buaë a' wä wawë. E' wä dör ì dör buaë, ì wër buaë ie' wa ena ì dör yësyësë ese.

3 Ie' er buaë ché ye' a, e' kuëkì ie' tò kanë me' ye' a Jesús ttekölìe. E' wa ye' tò a' kòs a ichë tò kě a' e' bikeitsökka tköka kòs s'ké e' bikeitsök e' tsatä. E' skéie se' e' bikeitsö yësyësë kòs Skëköl tò imé se' a erbloie ie' mik ekkë.

4 E' dör wes se' dör es. Se' wöbla ta', ulä ta' ena s'yese skà tso' taië kua'kì kua'kì, erë e' kòs wöieulewä ñita s'wák eköl ë a.

5 E' sù se' erblöke Cristo mik esepa dör taië kua'kì kua'kì, erë se' kòs dör wes wák eköl ë es, se' kòs batsulewä ie' mik e' wa.

6 Es Skëköl tò imé se' a kua'kì kua'kì ñi kimoie wes ie' kì ikiane es. E' kuëkì wépa a iméitò ttoie ittekölìe, esepa ttö es, ie'pa erblö Skëköl mik e' wa.

7 Wépa a imé Skëköl tò s'kimoie, esepa tò s'kimú. Wépa a iméitò s'wöbla'woie Skëköl ttë wa, esepa s'wöbla'ü.

8 Wépa a imène s'er diché ioie, esepa tò s'er diché iö. Wépa a imène iyi kakmoie, esepa ikakmú er bua' wa kě dör ì skéie. Wépa a imène s'wëttsöie, esepa s'wëttsü kaneë. Wépa a imène s'malepa suöie er siarë wa, esepa tò iwä ü ttsë'ne buaë wa.

Jesús mik erblökwakpa ñi dalër

9 A' ñi dalëritsö er moki wa. Sene sulu kòs e' watöttsa. E' skéie sene yësyësë kòs e' a' a' senú kékraë.

10 A' ñi dalëritsö wes ñi ëpa ñi dalër es. A' ñi dalöio taië.

11 Ì kòs weke a' tò, e' ü kaneë. Kě a' bikë nuk. Skëköl kanë ü ttsë'ne buaë meke iWiköl tò se' a' e' wa.

12 Ì buaë panekesö, e' kuëkì a' senú ttsë'ne bua' wa. A' weirke e' dalë'ttsö er bua' wa. A' ttö S'yë ta kékraë.

13 S'batse'rupa malepa weirke kì ilë kiane, esepa kimú. Yi de a' pakök, ese kiöwä er bua' wa.

14 Wépa tò a' we'ikeke Jesús ttë kuëkì, kě esepa kì alibchök, e' skéie er buaë chö iarak.

15 Wépa ttsë'rke buaë, esepa ta' a' ttsë'nú buaë. Wépa iuke, esepa ta' a' iü.

16 A' senú bërë ñita. Kě a' e' ttsökka s'malepa tsatä. E' skéie a' e' batsö se' ësepala ta buaë. Kě a' e' bikeitsökka tò a' wä iyi jcher taië.

17 Yi tò ì sulu wamblé a' kì, e' ta' kě iské wamblarne. Ì kòs dör buaë yësyësë sulitane a' ese ü.

18 A' senú bërë sulitane ta' kòs a' dirmi ekkë.

¹⁹ A yamipa dalër ye' éna, kě ì sulu ské wamblarne yi kị. E' skéie imúat Skéköl kəsik ulà a. Ie' tò ichè iyèkkuò kị i' es: "Ye' ẽ wőkị iské wërke wẹ. Yi tò ì sulu wamblé, e' ské weraýò iکی."*

²⁰ Nies ichè: "A' bolökpa dué bli wa, e' ta' itiö. Ie' er sine, e' ta' di' mú ia yè. A' iwé es, e' ta' ie'pa jaërdaè."†

²¹ Kě sene sulu kar e' alökka a' kị. E' skéie a' e' alökka sene sulu kị sene yěsyēsē wa.

13

¹ Sulitane kawōta ká wőkirpa ttè dalöiök. Skéköl tò kawō me' ie'pa a s'wéttsöie. Itso'rak qos e'pa tkè'ka ie' tò.

² E' kuəkị wépa kě tò ie'pa dalöie, esepa ñippöke wépa tkè'ka ie' tò esepa ta. Ese wakpa weirdaè iulà a.

³⁻⁴ S'wőkirpa kě tkèneká s'ser yěsyēsē esepa we'ikök as isuardak. Ie'pa dör Skéköl kanè mėsopa a' kimoie. Ie'pa tso' s'ser suluē esepa we'ikoie. Esepa je' kawōta suanuk. A' senak kě suar ta' s'wőkirpa yökị, e' ta' a' senú yěsyēsē ta' ie'pa tò a' kikeraká. Erè wépa serke suluē, esepa je' kawōta suanuk. Kě ẽ ichök ie'pa a kawō mène s'we'ikoie. Ie'pa tso' kaneblök Skéköl a s'ser sulu we'ikoie wēs kawō meneat ie'pa a es.

⁵ E' kuəkị se' kawōta ie'pa ttè iutök, e' kě dör as kě itö s'we'ikö e' ẽ kuəkị. E' dör tò se' er tò se' a icheké tò e' dör buaē yěsyēsē e' kuəkị.

⁶ E' kuəkị ñies inuköl patauk ie'pa tò se' keke ese patuēkesö. Ie'pa dör Skéköl kanè mėsopa kaneblöke ie' a s'wőkirpaie. E' dör ie'pa kanè, e' kuəkị ie'pa patuē e' dör buaē.

⁷ E' kuəkị imusö ie'pa a eköl eköl wēs s'kawōta imuk es. Ilè kawōta patuē eta ipataú. Wépa kawōta dalöie esepa dalöiö.

⁸ A' wa nuì tso' qos e' pataú. Erè nuì tso'ia se' kị kekraē, e' dör ñi dalëritsè, e' kě patonuktsa se' a. S'malepa dalëritsesesö, e' ta' e' wa ttè dalöieno me'at Moisés tò e' wà qos dalöiésö.

⁹ Ttè e' tò ichè: "Kě a' kawō ta' s'senewabak dalöseukwa; kě a' kawō ta' s'ttökwa, kě a' kawō ta' akblök; kě a' kawō ta' o'ka íy kkechök."* Ttè e' ena imalepa qos e' wöienewa ttè etkè a, e' dör i': "A' malepa dalëritsö wēs a' wákpa e' dalër es."†

¹⁰ S'malepa dalëritsesesö, e' ta' kě ì sulu wamblepasö yi ta. Es ttè dalöieno qos e' dalöiekesö mokiē yěsyēsē.

¹¹ A' senú es. S'tsatkè kěwö kị dewatke tsinet se' erblè' Jesús mik kuaē e' tsata. E' kěwö a se' tso' i'ñe ta, e' anú a' éna. E' kuəkị kě a' senukia wēs s'kapötër nañewe es.

¹² Sene sulu kěwö erkewatke ta se' tsatkeke e' kěwö dökewatke wēs ká ñirketke s'kị es. E' kuəkị kě se' e' wamblöia suluē wēs pē' tso'ia stui a e' wamblö es. E' skéie se' senú yěsyēsē, e' dör wēs s'ser ká ñi a es. Se' e' duöser ñippök sene sulu ta wēs ñippökwa es.

¹³ Se' senú buaē yěsyēsē wēs s'ser ká ñi a es. Kě se' kàne e' wamblökia bloblopa es. Kě se' kàne trènu, e' ya'uk sulu. Kě se' kàne ñippök. Kě se' kàne ukyènu s'malepa ta.

¹⁴ E' skéie a' senú buaē yěsyēsē wēs Skékëpa Jesucristo kị kiane es. Kě a' tò ibikeitsök tò wēs a' a s'wák dër sulu e' wöpatërmi.

* **12:19** Deuteronomio 32.35 † **12:20** Proverbios 25.21-22 * **13:9** Éxodo 20.13-17 † **13:9** Levítico 19.18

14

Kě a' ñi bikeitsök suluë

¹ Wépa erblöke Jesús mik, erë kam ierblö bua'ie, esepa kiöwā er bua' wa. Ttë bikeitseke a' tō kuā'kī kuā'kī ese kē kī a' ñi iūtōk.

² A' wēlepa tō ibikeitseke tō Jesús mik erblökwakpa a' iyi ulitane katarmi. Erë a' wēlepa skā kam erblö bua'ie Jesús mik, esepa tō iklō'wé tō iyiwak chkā kē katar.

³ Wépa tō iyi ulitane katé, esepa kē kàne wépa kē ikatē esepa chök iki. Nies wépa kē ikatē, esepa kē kàne wépa tō ikatē esepa chök iki, Skëköl tō ie'pa klō'bak ie' ichaie e' kuēkī.

⁴ Se' dör Skëkëpa Cristo kanè mésopa. Wēs se' wër ie' wa eköl eköl, e' wërke ie' wák wōkī. Ie' a' se' kimermi as se' wër buaë ie' wa, e' kuēkī se' wërdaë ie' wa buaë. E' kuēkī ¿wes s'yamipa chëmisō suluë?

⁵ Nies se' shuā wēlepa tso' tō ibikeitseke tō s'kawōtā diwō wēle batseitsök imalepa tsatā. Erë ieltēpa tō ibikeitseke tō diwō ulitane dör nies ëme. Se' kawōtā wā ijchenuk eköl eköl tō i klō'wésō e' dör yēsýēsē.

⁶ Wépa tō iklō'wé tō s'kawōtā diwō wēle batseitsök bua'iewā, esepa tō batseitseke Skëkëpa Cristo dalōioie. Nies wépa tō iyi ulitane katé esepa tō ikateke Skëkëpa Cristo dalōioie tā wěstela chekeitō Skëköl a' iki. Wépa kē tō iyiwak chkā katēia, esepa tō ilo'yé Skëkëpa Cristo dalōioie tā wěstela chekerakitō Skëköl a' i ñekerakitō e' kī.

⁷ Se' dör Skëkëpa Cristo icha, e'pa tso' tstsē'ka ö e'pa duowā e' dör ie' dalōioie, kē idör se' wák dalōioie.

⁸ Mik se' tso'ia tstsē'ka, etā se' serke ie' a. Mik se' duowā, etā se' duowā ie' a. Se' tso' tstsē'ka ö se' duowā, erë se' dör ie' icha.

⁹ Ie' kötēwā e' shkenekane as ie' dō s'durulune ena s'tso' tstsē'ka e'pa qos Këkölle.

¹⁰ Se' ulitane dōraë Skëköl tkër s'shulo kulé kī e' wörkī. E' kuēkī ¿iök a' ñi chō ö ñi saü suluë?

¹¹ Skëköl tō ichè iyëkkuō kī i' es:

“Ye' wák ser wa yō ichè:

Sulitane e' tulōrawā kuchē kī ye' wörkī.

Sulitane tō ye' kikerakā.”*

Es Skëköl yëkkuō tō ichè.

¹² Es sō isuë tō wēs se' serke e' kī Skëköl tō se' chakerane eköl eköl.

¹³ E' kuēkī kē se' kàne ñi chōkia suluë. E' skéie a' e' tkōwā darërē i tō s'yamipa wöklō'wëmi ö i tō iëminine sene sulu a, ese kē wār.

¹⁴ Ye' wā ijcher buaë tō kē chkē wēne tō s'ia'wēpa ñaie Skëköl wōa. Ye' erblöke Skëkëpa Jesús mik, e' wa ye' iklō'wé yēsýēsē tō es idir. Erë wépa tō iklō'wé tō chkē wēle tō s'ia'wëmi ñaie, e' tā es idir esepa a.

¹⁵ E' kuēkī a' tō s'yami wēle siawēwā i kateke a' tō e' batamik, e' tā e' kē dalëritseku'ia a' tō. Nies ie' skéie Cristo kötēwā, e' kē sulu'wār wā i kateke a' tō e' batamik.

¹⁶⁻¹⁸ I blúie Skëköl tso' e' wā kē dör chkē ena di'yè. E' wā dör sene yēsýēsē ena sene bërē ena tstsē'ne buaë Wiköl Batse'r wa. Yi tō Cristo kanè wēke es, ese wër buaë Skëköl wa nies sulitane wa. E' kuēkī i tō a' yamipa këmi a' chök suluë i dör buaë a' a e' kī, ese kē wār.

¹⁹ Es i qos tō se' kimeke senuk bërē ñita ena ñi diché iök Skëköl a, ese üsō.

* 14:11 Isaías 45.23

²⁰ Ì buaë wétke Skëköl tö a' er a, e' kě sulu'warwā chkè ě kuëki. Moki chkè ena di'yè kōs dōr batse'r. Erë sulu idir tö s'yamipa armine sene sulu a se' ukuömik ì katësö ì yēsö ese wa.

²¹ Buaë idir tö iyyiwak chkà mú kě katësö ö blo' mú kě yēsö ö ì kōs mú kě wēsö. Erë kě idōr buaë tö s'yamipa armine se' ukuömik.

²² İma a' ttè ì bikeitsè e' blō a' er a Skëköl ě a. Wépa tö ì wër buaë ie'pa wa ese wé ta ittse tö kě iki ì nuí ku', jayëcha buaë esepa!

²³ Erë yi tö ì katé ta ibikeitsékaitō bötböt dō' ye' tso' ì sulu wamblök, e' ta e' nuí tso' iki. Ie' kě wā iklōne moki tö buaë idir, e' kuëki e' dōr suluë ie' a. Ì kōs wēsö e' kě one se' wā yēsýēsē wēs iklō'wēsö es, e' ta e' dōr suluë se' a.

15

S'kawötā s'malepa kimuk

¹ Se' wépa erblöke buaë Cristo mik, esepa ké wépa kam erblō buaë tso'ia katötō esepa sauk wēs se' wák katōrwā es. Kě se' kàne ì tö se' wák ttsè'weke buaë ese ě bikeitsök.

² Se' kōs ké ì tö s'malepa ttsè'wemi buaë ese bikeitsök eköl eköl ikimoie ena idiché ioie buaë Skëköl a.

³ Cristo wák kě wā ì tö ie' ttsè'weke buaë ese ě bikeitse. E' skéie ie' ta itka wēs Skëköl yëkkuō tö ichè es, e' tö ichè: “A Skëköl, wépa tö be' cheke suluë esepa tö ye' cheke suluë ñies.”*

⁴ Ì kōs kite ká iaiäe Skëköl yëkkuō ki, e' kite s'wöbla'woie as se' e' tkōwa darërë ena as se' er pablō. E' wa ì buaë panekesö e' kě olo'yepasö.

⁵ Skëköl tö se' ké e' tkōkwā darërë ñies se' er pablekeitō. As ie' tö a' kimū senuk bërë ñita wēs Cristo Jesús ser es.

⁶ A' serke es, e' ta Skëköl dōr Skëképa Jesucristo Yë e' kikerakā a' ulitane tö sekka ñita.

⁷ Es a' ñi kiōwā er bua' wa wēs Cristo tö a' ki'wā es as sulitane tö Skëköl kikōka.

⁸ Moki ye' ichè a' a' tö Cristo dē'bitu judiowak kimuk ikkachoie ie'pa a' tö ì uk Skëköl kablè' sa' yépa bak ká iaiäe e'pa a, e' wawéitō.

⁹ Ñies idē'bitu as pē' kě dōr judiowak, esepa tö Skëköl kikōka ie'pa suéitō er siarè wa e' kuëki. E' dōr wēs Skëköl yëkkuō tö ichè es wé ichèitō:

“E' kuëki ye' tö be' kikerakā pē' kě dōr judiowak esepa ulitane shūa.

Ye' ttsōraē be' kikokaie buaë.”†

¹⁰ Ñies itso' kitule i' es:

“İA' kě dōr judiowak esepa ttsē'nú buaë wépa dōr Skëköl icha esepa ta ñita!”‡

¹¹ Ñies ichéitō:

“İA pē' kě dōr judiowak Skëköl kikōka!

İA ká ulitane wakpa, Skëköl kikōka!”§

¹² Ñies Isaías tö ikitat iyëkkuō ki i' es:

“Jesé aleri eköl dōraē se' shūa,

e' tkërdakā ká ulitane wakpa wëttsōie.

Pē' kě dōr judiowak esepa tö ie' ě paneraē e' tsatkoie.”*

Es itso' kitule.

* 15:3 Salmo 69.9 † 15:9 2 Samuel 22.50; Salmo 18.49 ‡ 15:10 Deuteronomio 32.43 § 15:11

Salmo 117.1 * 15:12 Isaías 11.10

13 Ì buaë kòs doia se' a e' panekesö kröröë e' wì dör Skèköl. As e' tò ttsè'ne buaë ena sene bèrè mù a' kòs erblé ie' mik e'pa a. As ie' tò a' kìmù iwà kì panuk buaë Wiköl Batse'r diché batamik.

14 A yamipa, moki ye' iklö'wé tò a' serke buaë yësyësë. Nies ye' iklö'wé tò a' wà iyi jcher tajë. A' a' ñi pautmi buaë.

15 Erë yëkkuö i' kì ye' er deka' a' pattök wöshaë ttë wésele wa as kè a' éna ichöwa. Skèköl er buaë ché ye' a' e' wa kanè me'itö ye' a, e' kuekì ye' a kawö ta' a' pattoie es.

16 Ye' dör Cristo Jesús kanè méso ie' ttë buaë kkayë' Skèköl tò se' a' e' pakoie pè' kè dör judiowak esepa moie Skèköl a' batse'oule Wiköl Batse'r wà. E' dör wës iyi mè sacerdotepa tò Skèköl dalöioie wër buaë ie' wa es.

17 Ye' batsulewà Cristo Jesús mik, e' kuekì ye' kaneblöke Skèköl a' e' tò ye' ttsë'weke buaë.

18 Ye' kè er dè'ka kabenukka i' kè one Cristo wà ye' wa ese kì. Ie' batamik ye' tò pè' kè dör judiowak esepa ulaié Skèköl ttë iutök. E' wé ye' tò ipakè wa ena iwakanewé wa

19 ena Skèköl Wiköl diché wa. Nies i' kè or yi a' ese wéyö tajë ie'pa wörki ikkachoie tò i' chéyö e' dör moki. Es kanè mène ye' a' Cristo ttë buaë pakoie e' wawétkeyö ká tso' kòs Jerusalén dö Iliria e' shuà.

20 Këkraë ye' e' mukettsà ttë buaë e' pakök wé kè yi tò Cristo dalöieta' ese ska'. Ye' iwé es as ye' kè dör wës yi tò u yuëka u chki tulu wabak o'ka tò ese kì es.

21 E' skéie ye' éna iwak wës Skèköl yëkkuö tò iché es, e' tò iché:

“Wépa a' ie' ttë kè pakaule, esepa a' ká ardaë;

Wépa kè wà ie' ttë ttsëule, esepa éna iardaë.”†

Pablo shkak Roma

22 Këkraë ye' shkak a' weblök, erë kanè i' tò ye' wöklö'weke.

23 Erë i'ñe ta' ye' kaneone ká ikkëpa kì. Bànet ye' tò a' kkeyë'mi pakè,

24 e' kuekì ye' mú tkömi Roma a' pakök mik ye' mi'ke España età. Erë ye' kè a' kawö kunuk tajë a' ska' senuk, erë ye' ttsë'rmi buaë. E' ukuöki ta' a' mú ye' kìmè as ye' dö España.

25 Erë i'ñe ta' ye' mitke Jerusalén s'batse'r malepa serke eë e'pa kìmuk.

26 E' dör tò s'yamipa serke Macedonia ena Acaya e'pa tò inuköl kitbak iwákpa er wa patkëmi s'batse'rpa dör siarë tso' Jerusalén e'pa kimoie.

27 E' wé ie'pa tò iwákpa er wa, erë moki ie'pa kì inu' tso'. E' kuekì buaë idir tò ie'pa tò judiowak kìmè. E' dör tò i' buaë de judiowak ulà a' Cristo wa, e' de ie'pa ulà a' nies judiowak wa. E' kuekì buaë idir tò i' tso' ie'pa wà e' kakkè s'yamipa dör judiowak esepa a.

28 Es mik ye' tò inuköl kitule kòs ie'pa a' e' mé ie'pa ulà a, età ye' mía España e' tkökemi a' pakök.

29 Ye' wà ijcher tò mik ye' demi a' ska', età se' ñi er diché iöraë buaë Cristo er buaë chö sia e' kòs wa.

30 A yamipa, Skèkëpa Jesucristo ttö wa, nies se' ñi dalëritsöke Skèköl Wiköl wa, e' wa ye' kköchö a' a' tò a' e' chö darërë ye' ta' ñita kanè mène ye' a' e' wà uk. E' wëmi a' tò, a' tò Skèköl a' ikië ye' kì e' wa.

31 Ikiö ie' a' as ie' tò ye' tsatkö Judea wakpa kè tò Jesús ttë iutë esepa yökì. Nies ikiö ie' a' tò i' kòs mi'ke ye' wà s'batse'rpa tso' Jerusalén e'pa kimoie as ie'pa tò e' tsü er bua' wa.

† 15:21 Isaías 52:15

³² Es ikiö ie' a as ye' dömi a' ska' ttsë'ne buaë wa enuk a' pakekeyö e' dalewa, es ie' ki ikiane e'ma.

³³ Ie' dör sene bërë mukwak as e' tö a' wapiöü. Es e' idir.

16

Roma wakpa shke'wémi Pablo tö

¹ Tayë eköl kië Febe dör s'yami, e' tté chekeyö a' a. Ie' dör Skëképa Jesús icha erule tso' Cencreas e' kimukwak eköl.

² Ie' kiöwä buaë Skëképa Jesús ttö wa wës s'batse'rpa ñi kiöwä es. Ie' tö s'yamipa taië e'pa kimé, ñies ye' wák kiméitö. E' kueki mik ie' ki ilë kiane etä ie' kimú.

³ Prisca ena Áquila e'pa shke'ü ña. Ie'pa bak kaneblök ye' ta Cristo Jesús kanë a.

⁴ Ie'pa e' me'ttsa ye' tsatkök, kë tkine tö dö' ittëwä. Wëstela chekeyö ie'pa a, erë kë dör ye' ë. Skëképa Jesús icha erule erule kës kë dör judiowak, e'pa tö wëstela cheke ie'pa a ñies.

⁵ Ñies Skëképa icha erule daparke Prisca ena Áquila u a, e'pa shke'ü ña. Ñies ye' yami dalër taië ye' éna kië Epéneto, e' shke'ü ña. Ie' dör s'tsä erblë' Cristo mik Asia e'.

⁶ María shke'ü ña. Ie' kaneblé taië a' a.

⁷ Wépa böi kië Andrónico ena Junias, e'pa shke'ü ña. Ie'pa dör judiowak wës ye' es. Ie'pa bak wötëule s'wöto wé a ye' ta. Ie'pa dör Jesús ttekölpa kkeauleka buaë imalepa wä. Ie'pa erblë' Cristo mik ye' yökí kewe.

⁸ Ampliato shke'ü ña. Ie' dör ye' yami Skëképa Jesús ttö wa, e' dalër taië ye' éna.

⁹ Urbano shke'ü ña. Ñies ie' kaneblöke Cristo a wës sa' es. Ñies Estaquis shke'ü ña. Ie' dalër taië ye' éna.

¹⁰ Apeles shke'ü ña. Ie' wër buaë Cristo wa. Ñies wépa dör Aristóbulo icha, e'pa shke'ü ña.

¹¹ Herodiön, e' shke'ü ña. Ie' dör judiowak wës ye' es. Ñies wépa dör Narciso icha erblë Skëképa mik e'pa shke'ü ña.

¹² Tayëpa kië Trifena ena Trifosa shke'ü ña. Ie'pa kaneblöke Skëköl a. Ñies tayë dalër se' éna kië Pérside e' shke'ü ña. Ie' kaneblöke taië Skëköl a.

¹³ Rufo shke'ü ña, e' dör Jesús mik erblökwak buaë suule sulitane wä. Ñies ie' mi e' shke'ü ña. Ie' dör wës ye' wák mi es.

¹⁴ Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas ena s'yamipa kës tso' ie'pa ta, e'pa kës shke'ü ña.

¹⁵ Ñies Filólogo, Julia, Nereo ena ikutä, Olimpás ena s'batse'r malepa tso' ie'pa ta, e'pa kës shke'ü ña.

¹⁶ A' ñi shke'ü ñi dalër wa. Cristo icha erule erule e' kës tö a' shke'wémi.

¹⁷ A yamipa, ye' kköchö a' a tö wépa éna se' blabatsak ena se' akmine sene sulu a, esepa yökí a' e' kkö'nú. Ie'pa se' a icheke tö ttë wa se' wöblaule kewe e' kë dör mokjë. Esepa yökí a' e' skö.

¹⁸ Ie'pa kë kü' Skëképa Cristo kanëuk. E' skéie ie'pa tso' iwákpa ë kanëuk. Se' kam éna iar buaë esepa dakñekerakitö ttë ttsër buaë ese wa. E' kueki esepa yökí a' e' skö.

¹⁹ Sulitane wä ijcher tö Skëköl ttë mokjë e' dalöieke a' tö buaë. E' tö ye' ttsë'weke buaë. Ye' ki ikiane tö a' mú wöblar ttë buaë yësyësë wa wawë. Erë a' mú kë e' wöbla'ü kache ttë wa i sulu wambloie.

²⁰ A' serke es, e' ta betka Skëköl dör sene bërë mukwak, e' tö Satanás shtowerawä a' klö dikja. As Skëkëpa Jesús er buaë chö a' a.

²¹ Ye' yami Skëkëpa Jesús kanë a kië Timoteo e' tö a' shke'wëmi. Nies Lucio ena Jasón ena Sosípatro, e'pa tö a' shke'wëmi. Ie'pa dör judiowak wes ye' es.

²² Ye' dör Tercio, e' tso' Pablo ttöke e' shtök yëkkuö i' ki. Nies ye' tö a' shke'wëmi Skëkëpa ttö wa. I' ta i cheke Pablo tö e' shtekeneyö.

²³⁻²⁴ Gayo tö a' shke'wëmi, e' u a ye' serke. Eë Skëkëpa Jesús icha erule tso' ká i' ki e'pa daparke. Erasto tö a' shke'wëmi. Ie' dör ká i' inuköl kuëblu. Nies s'yami kië Cuarto, e' tö a' shke'wëmi.

Pablo tö Skëköl kíkëka

²⁵ ¡Skëköl kíkōkāsō! Ie' a a' kimermi e' tkökwä darërë Jesucristo ttë buaë pakekeyö e' a. Ká iaiaë ttë buaë e' blëule se' yöki.

²⁶ Erë i'ñe ta ikkayënewä se' a i kit Skëköl ttekölpa tö yëkkuö ki e' wa. Skëköl yöbië e' tö ie'pa ka' ishtök. Ttë buaë ñe' kkayënewä as ká ulitane wakpa erblö imik ta iwà iutö.

²⁷ Skëköl e' dör Skëköl eköl ëme e'. Ie' erbikö tajë sulitane tsatä. ¡As e' kíkarka kekraë Jesucristo wa! Es e' idir.

Yëkkuö tsá kit Pablo tö Corinto wakpa a 1 Corintios

Mik Pablo bak kanëblök Éfeso etá ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa serke Corinto e'pa a. Pablo kéwö ska' tá Corinto dör Grecia ká bua'ie. Pë' bak senuk iki dōkà 650.000. E'pa shuà 400.000 klöulewà kanëblök ë. Pablo wák tö tsawe Corinto wakpa a Jesús tté buaë paka'. E' tté tso' kitule Hechos 18.1-17 e' kî.

Alaköl eköl kië Cloe e' yami wele de Pablo pakök ie' tso' Éfeso ee. E' tö ie' a iyë' tö Jesús mik erblökwakpa tso' Corinto e'pa ñippöke taië ena welepa tso' iyi sulusi wamblök taië, e' kuëkî ie' tö yëkkuö i' kit. Nies ie' tö ikit ilè chaki' ie'pa tö ie' a e' iutoie ie'pa kimoie ena ipattoie.

Kam Corinto wakpa erblö Jesús mik etá ie'pa tö iyi taië dalöieke Skëköl skéie, e' dör kabene et. Ì dalöieke ie'pa tö e' a ie'pa tö iyiwak jcheke e' chká katekerakitö iyamipa tá ì dalöiekerakitö e' dalöioie. E' cheke Pablo tö yëkkuö i' kî.

Nies ì dalöieke ie'pa tö e' wé kōs a alakölpa sulusi datse tá wëpa serkerak itá. Erë mik wëpa ñekkëpa erblë' Jesús mik etá ie'pa kē éna iane tö wes ie'pa ké senuk. E' kuëkî Pablo tö ikkaché tö wes wëpa alaköl tá' ena alaköl kē tá' e'pa kawōtá senuk.

Kîie tá pë' wele bak ñi dapa'uk Jesús mik erblökwakpa tá, e'pa tö ie'pa wöbla'weke kache tté wa. Ese ché Pablo tö yëkkuö i' kî.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Skëköl tö ye' klö'bak iwák er wa Cristo Jesús ttekölpa tsá, e'pa ekölie. S'yami kië Sóstenes tso' ye' tá.

² A' dör Skëköl icha erule serke Corinto, e'pa a sa' tso' yëkkuö i' shtök. A' batse'oule a' batsulewà Cristo Jesús mik e' wa. A' klö' Skëköl tö ie' icha batse'raie wëpa kōs tso' ká wa'ñe tö e' tsatké kië Skëképa Jesucristo a e'pa tá ñita. Jesucristo dör ie'pa ena se', e' Këköl.

³ Skëköl dör S'yé ena Skëképa Jesucristo, as e'pa er buaë chō ena sene bërë mù a' a.

Pablo tö wëstela ché Skëköl a

⁴ Skëköl er buaë ché taië a' a Cristo Jesús batamik, e' kuëkî ye' tso' wëstela chök ie' a kekraë.

⁵ A' batsulewà Cristo mik, e' wa ì kōs kiane a' kî wakanewè Skëköl a, e' mène a' a taië. Skëköl tö ieri mé a' a iwà pakoie buaë, ñies iwà jchenowà buaë.

⁶ E' wa iwënewà a' shuà tö moki a' tö Cristo tté klö'wé buaë.

⁷ Es ì kōs kiane a' kî kanëbloie Skëköl a, ese mëtke ie' tö a' a iWiköl wa. E' wakanewëke a' tö a' tso' Skëképa Jesucristo datskene e' panuk, e' dalewa.

⁸ Nies ie' tö a' kimeräe buaë as a' e' tkōwà darërë ie' mik dō bata ekkë. Es a' kē kî ì nuí tá' ie' wōa mik Skëképa Jesucristo datskene e' kéwö ska'.

⁹ Skëköl ttō mokië e' tö a' klö'bak as a' ser batsulewà ie' alà Jesucristo dör Skëképa e' mik.

Jesús mik erblökwakpa ñi blabatsélor

¹⁰ A yamipa, ye' tö a' a iché Skëképa Jesucristo ttō wa tö a' kōs erbikō ñikkëë. Kē a' ñi blabatsök. A' senu buaë ñita. A' kabikeitsō ñikkëë wes wák eköl ë es.

¹¹ A yamipa, tayë kië Cloe, e' yamipa welepa tō ibiyō ché ye' a tō a' tso' ñippök ttë kî. E' kuekî ye' tso' a' a' ichök es.

¹² Ie'pa tō ye' a' iché tō a' kōs ñippöke ñita i' es: A' welepa tō icheke: "Ye' dör Pablo klé." Welepa skà tō icheke: "Ye' dör Apolo klé." Iëkölpā tō icheke: "Ye' dör Cefas* klé." A' skà tō icheke: "Ye' dör Cristo klé."

¹³ Jma a' ibikeitsë tō Cristo tso' blabutsule? Au, kē idör es. ¿Ye' kötewā krus mik a' skéie? Au. ¿A' wösune ye' ttō wa? Au.

¹⁴ Wëstela chekeyō Skëköl a' tō ye' kē wā a' wösune taië. Wëpa kië Crispo ena Gayo, e'pa ē wösuk ye' tō.

¹⁵ Kē yi a' iyënuK tō ye' tō a' wösuk ye' ttō wa.

¹⁶ Ye' éna ianewā i' tā tō ñies ye' tō wëm kië Estéfanas e' wösuk ena ie' yamipa ekka. Kē ye' éna iane tō yi skā wösuk ye' tō.

¹⁷ Cristo kē wā ye' patkëne s'wösukuök, ie' tō ye' patkë ie' ttë buaë pakök. Ye' kē tō ttë e' paketā ttë iskië wā wës s'yöule taië esepa kapakö es. Ye' tō ipakeke ttë wöshakla wā as Cristo kötewā krus mik e' ttë diché kē chöwa.

Skëköl diché taië ena ie' siwë iskië, e' wā dör Cristo

¹⁸ Wëpa weirdaë aishkuö tā, esepa a' Cristo kötewā krus mik, e' ttë dör alipa ttëie. Erë se' tsatkërke, esepa a' Skëköl diché taië, e' ttë idir.

¹⁹ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkküō kî es, e' tō ichë:

"Skëköl tō ichë: Wëpa wā siwā jcher iskië, esepa meraatyō wës kē wā i' jcher es.

Wëpa kabikeitsö taië,

esepa éna ká chöwërawayö."[†]

Es Skëköl yëkküō tō ichë.

²⁰ Es idir e' kuekî s'ditsö wā siwā jcher iskië, ¿wës esepa de? S'wöbla'uk ttë dalöiëno wā wakpa, ¿wës esepa de? Wëpa a' s'ditsö i'yi ttë wā pakar ñi a' buaë ¿wës esepa de? Skëköl a' tā siwā iskië jcher s'ditsö wā, e' kē wā tā, e' dör wës alipa ttë es.

²¹ Ttë e' wā dör i' es: Skëköl wā i'yi jcher iskië, e' kuekî ie' kē wā imeneat tō se' tsatkër i' jcher s'ditsö wā iskië ese wā. E' skéie ie' tō ime'at tō wëpa erblë Cristo mik ittë pakarke e' wā, esepa ē tsatkërdaë erë ittser alipa ttëie.

²² I' kē or yi a' ese kiane suë judiowak kî ttë klö'woie. Griegowak tō siwā iskië ese yuleke taië.

²³ Erë Cristo kötewā krus mik, e' ttë pakeke sa' tō. Ttë e' sulune judiowak yöki. Pë' kē dör judiowak, esepa a' tā e' dör alipa ttë.

²⁴ Erë wëpa kōs klö'bak Skëköl tō iwák a' judiowak ö pë' kē dör judiowak, esepa a' Cristo dör Skëköl diché taië ena ie' siwë iskië e'.

²⁵ I' wé ie' tō e' wër wës i' wë aliwakpa tō es. Ñermata ie' wā siwā jcher iskië tkōka sulitane tsatā. Iwër wësua tō ie' kē diché tā, ñermata ie' diché tā taië tkōka sulitane tsatā.

²⁶ A' yamipa, mik Skëköl tō a' klö'bak, etā ¿wës a' dör? E' anü a' éna. Ká i' wakpa a' tā a' kibiiepa kē wā siwā iskië jcher. A' kibiiepa kē ttō dalöiërtā. A' kibiiepa kē dör kékëpa taië ese ditsëwö.

²⁷ Erë wëpa cheke ká i' wakpa tō tō kē iwa i' jcher, esepa shukit Skëköl tō wöbla wā, wëpa wā siwā jcher iskië, esepa jaëwoie. Wëpa kē dör kékëpa taië ká i' wakpa a' esepa shukit ie' tō wöbla wā, wëpa dör kékëpa taië, esepa jaëwoie.

* **1:12 Cefas:** E' ē kië ñies Pedro. † **1:19 Isaías** 29.14

²⁸ Wépa watéulettsa, wépa bikeitseke ká i' wakpa tò tò kě idör ñie bua', wépa kě dör ñ, esepa shukit ie' tò, wépa dalöiértá' taijé ká i' kị, esepa wöowaie diöshet.

²⁹ Es kě yi a e' ttsenukka Skököl wörkị.

³⁰ Erë Skököl wák tò a' bátswá Cristo Jesús mik. Cristo batamik ie' tò se' ké siwá' mokị jchenukwá iskië. Ñies Cristo batamik ie' tò se' klö'wé wës pë' buaë yësyësë es, ñies se' de ie' wák ichaie batse'r yënëttsa sene sulu ulá a.

³¹ E' kuekị s'kawötá senuk wës Skököl yëkkuö tò ichë es, e' tò ichë: "Yi e' ttsakká as ese e' ttsöká ñ wé Skököl tò ese wa."†

2

Cristo kôtewá wötëulewá krus mik, e' tté paké Pablo tò

¹ A yamipa, mik ye' dë' kewe Skököl tté buaë pakök a' a, etá kě ye' wá iwà pakane siwá' iskië ese wa wës a' wakpa yöule taijé esepa tò s'wöbla'weke es.

² Mik ye' bak a' shuá, etá ye' kě kị ñ bär tté kianeia. Ye' ibikeitsétke Jesucristo kôtewá wötëulewá krus mik e' tté ẽ pakök.

³ Mik ye' dë'bitu a' ska', etá ye' ttsë'rke alabëbë kě diché tá' taijé, ye' suarke taijé painuke taijé.

⁴ Ye' tò Skököl tté buaë e' paké a' a, erë kě ye' wá ipakane siwá' iskië s'ditsö a ese wa a' dakiñoie. E' skéie ñ pakéyö a' a, e' wá kkaché a' a Skököl Wiköl tò idiché wa tò mokjë idir.

⁵ Skököl tò iwé es as a' kě erblö siwá' iskië ese mik, e' skéie as a' erblö ie' diché mik.

Se' wá Skököl siwé jcher iWiköl wa

⁶ Erë wépa tkëulewatke darërë Cristo mik, esepa je' éna iane tò tté pakeke sa' tò, e' dör siwá' iskië chökle. Erë e' kě dör s'ditsö ena iwökirpa siwá' ese; esepa diché erkewatke.

⁷ Siwá' pakeke sa' tò, e' dör Skököl siwá' bak blëulewá s'ditsö yökị e'. Ká iaiäë kam ká i' yör, e' yökị ie' tò ibikeitsbak tò sene michoë olo tá' taijé, e' meraëitö se' a ie' siwá' wa.

⁸ Siwá' e' kě әне s'ditsö wökirpa éna. Ie'pa éna ianúpa, e' ma ie'pa kě wá Skökëpa Jesús olo tá' taijé e' kôtewá.

⁹ Erë e' dör wës itso' kitule Skököl yëkkuö kị es, e' tò ichë:

“Ì buaë kě süule yi wá,

ì buaë kě ttsëule yi wá,

ì buaë kě bikeitsule yi wá,

ese tso' Skököl wá mè wépa éna ie' dalër esepa a.”*

¹⁰ Erë e' kôs wá kkachéitö se' a iWiköl wa. Iwiköl tò iyi ulitane shuyulekettsa sekka dö Skököl erbikö iskië esëë.

¹¹ Se' wiköl tso' se' a, e' ẽ wá ijcher ñ tso' se' er a. Es ñies Skököl Wiköl ẽ wá ijcher ñ tso' ie' er a.

¹² Te' tò iWiköl mé se' a, e' kuekị kě se' kabikeitsöia wës s'ditsö kabikeitsö es. Ie' tò iWiköl mé se' a as ñ buaë kôs méitö se' a er bua' wa e' wá ar se' éna.

¹³ E' kuekị kě sa' tò s'wöbla'weku' ká i' a siwá' tso' ese wa. S'wöbla'weke sa' tò tté kkaché Skököl Wiköl tò sa' a e' wa. Es sa' tò Skököl Wiköl iyi e' wá pakeke tté méitö sa' a ese wa.

¹⁴ Wépa kě a Skököl Wiköl ku', esepa a ie' iyi e' dör alipa iyi, e' kuekị ie'pa kě kị ikiane. Ñies ie'pa kě éna iwá ar, tté e' wá arke se' éna Skököl Wiköl ẽ wa e' kuekị.

† 1:31 Jeremías 9.24 * 2:9 Isaías 64.4

¹⁵ Erë wépa a Skëköl Wiköl tso', esepa éna ie' íyi ulitane wà armi buaë. Erë ì wëke ie' tò ie'pa a e' kě wà anuk yi éna.

¹⁶ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kî es, e' tò ichë: “Skëköl erbikö e' kě jcher yi wà. Kě yi a ie' pautuk.”† Erë se' êltëpa wà Cristo erbikë tso'.

3

Se' qos dör Skëköl kanë mésopa

¹ A yamipa, mik ye' bak a' shuà, età ye' kě a kapakar a' tã wës s'wëttseke Skëköl Wiköl tò esepa tã kapakë es. E' skéie ye' kawötã kapakök a' tã wës ye' kunúpa kapakök s'tso'ia s'wák dër sulu dikia ö ala'r tsitsirla kě yöule buaë Cristo ttë wa esepa tã kapakë es.

² Ttë wa ye' tò a' wöblaq' e' dör tottola wës tsu'diö mè ala'rla a es, kam a' a chké darërë katar e' kueki. jErë ikkë tã kam a' a chké darërë katar;

³ a' serkeia wës s'wák dër sulu kî ikiane es e' kueki! A' ñippöke, a' ukyërke ñi kî taië, e' wà kiane chë tò a' seria wës s'wák dër sulu kî ikiane es, wës pë' kě a Wiköl Batse'r ku' es.

⁴ A' wëlepa tò ichëke: “ye' dör Pablo klé.” A' wëlepa skà tò ichëke: “ye' dör Apolo klé.” A' ttökeia es, e' wa iwënewa tò a' dör wës pë' kě a Wiköl Batse'r ku' es.

⁵ Età ichö ye' a tò ¿Apolo dör yi? ¿Pablo dör yi? Sa' dör Skëköl kanë mésopa ë. Sa' tò Jesús ttë buaë paka' a' a, e' batamik a' de erblök Jesús mik. Kanë me' ie' tò sa' böl a kuà'kî kuà'kî, e' wakanewé sa' tò.

⁶ Jesús ttë buaë e' tsá tkéyö a' er a, wës íyi kuatkë es. Apolo tò ikkö'né as italar, erë Skëköl wák tò iwà tala'wëke.

⁷ Yi tò íyi kuatkeke, ñies yi tò ikkö'neke, esepa kě dör ì. Skëköl tò iwà tala'wëke, e' dör ibua'ie.

⁸ Yi tò íyi kuatkeke, ñies yi tò ikkö'neke, esepa dör ñies ëme ie' a. Ie' tò iské merae ie'pa a eköl eköl wës iwakanewëkerakitö es.

⁹ A' dör wës ie' tè es, e' a sa' böl kanëblöke ie' a. Ñies a' dör wës u yörke ie' a es.

¹⁰⁻¹¹ Ie' er buaë ché ye' a, e' wa ime'itö ye' a ichkí tkökwà wës u yuökwak bua'buwa es. E' ukuöki tã u yuökwakpa skà de ikí yuökmi. U yörke Skëköl a' e' chkí tkënewatke e' dör eköl ë, e' dör Jesucristo. Kě yi a ichkí kuà'kî tkënewane. E' kueki se' ulitane eköl eköl kawötã e' kkö'nuk buaë tò wës iwà kî yuekemisö.

¹² Se' tò iwà yuëmi orochka wa, inukölchka wa ena ák bua'buwa wa ö iwà yuëmisö kaltak wa, kakö wa ena kuaköl wa.

¹³ Mik Jesucristo datskene, età iwërdaë tò is iwà yuésö. E' kéwö ska' tã se' kanë ma'ordaë bö' wa isugie tò is idir.

¹⁴ U chkí tulunewa, e' kî se' tò iwà yué, e' tã e' kě ñanewa bö' a tã esepa a iské merdaë.

¹⁵ Erë ì yuésö e' ñanewa, e' tã kanë e' weirdawa. Erë esepa tsatkërdaë bö' yöki, erë kě ì atë ie'pa ulà a wës s'tköshkar u ñarkewa yöki es.

¹⁶ ¿A' kě wà ijcher tò a' wákpa dör Skëköl wé, ie' Wiköl serke a' shuà e' kueki?

¹⁷ Ie' wé dör batse'r, e' dör a' wákpa. E' kueki e' olo'yéwà yi isie tò, e' tã ese olo'yerawà ie' tò.

¹⁸ Kě a' e' kitö'ukia. A' wëlepa e' bikeitsö tò a' wà siwà' iskië jcher wës s'ditsö tò ibikeitseke es, e' tã esepa kawötã e' ökwa aliie as siwà' mokî jcherwà iwà.

† 2:16 Isaías 40.13

¹⁹ Ì dör siwä' iskië s'ditsö a, ese dör alipa ttë Skëköl a. E' dör wës ie' yëkkuö tö ichë es: "Wépa wä siwä' iskië jcher tajë, esepa klö'wërawä Skëköl tö iwäpka erbikö s'dakiñoie e' wa wës iyiwak klö'wëwasö sho' wa es."

²⁰ Nies ichëitö i' es: "Skëköl wä ijcher buaë tö i tso' ká i' a, ese siwé jchermi s'wä tajë, e' kë dör iie bua'."

²¹⁻²³ Erë a' dör Cristo icha ena Cristo dör Skëköl icha. E' wä kiane chë tö íyi ulitane mé Skëköl tö a' a' kimoie. Ye' ena Apolo ena Pedro, e'pa tso' a' kímuk. E' kúie tá i kos tköke j'ñe tá, ñies aishkuö tá, s'ser ena s'duöwä, ekkë kos tso' a' kímuk. E' kueki kë a' kane s'ditsö wële kkeökkä tajë tö e' dör ibua'ie as s'mi' ikléie.

4

Jesucristo ttekölpa tsá, e'pa kanë

¹ Sa' bikeitsö tö sa' dör Cristo kanë mésopa. Skëköl ttë bak blëulewä e' wä pakë wërke sa' wöki wës iyi kueblu es.

² Íyi kueblu kawötä iwakanéuk yësyësë wës iwökir tö iuk patké es.

³ Es idir, e' kueki ima a' tö ö yile skä tö is ye' kanëblöke Cristo a' e' bikeitseke, e' kë kú ye' tkine. E' kúie tá ima ye' wák tö ye' kanë bikeitseke, e' kë kú ye' tkine.

⁴ Ye' er kë wä ye' kkatëne, erë kë e' wa yö ichepa tö kë i sulu ku' ye' kú. Skëköpa Jesucristo tö ye' shuleraë, ima e' tö ye' bikeitseke, e' è kú ye' tkirke.

⁵ Mik ie' dene etä sulitane shuleraëitö. Ì kos tso' blëulewä se' er a, ñies i dalërmik se' serke, ese kos kkacheraëitö wöshak sulitane wörki. E' kéwö ska' tá se' kos kanëblöke buaë ie' a, e'pa kikerakä ie' tö. E' kueki kë s'kkatar, kam s'shulir kéwö dökä e' yöki.

⁶ A yamipa, ye' tö ye' wák ena Apolo chë a' a' kimoie as e' wa a' tö iwä saü tö kë a' kane i tso' kitule Skëköl yëkkuö kú chëtkeyö ñe' dalöseukwä. Kë a' kane e' ttsökä tajë sa' eköl wa ena sa' eköl wöökwa diöshët.

⁷ ¿Wës a' tö ichëmi tö a' dör s'malepa tsatä? Ì kos tso' a' wä, i buaë eri tá a' wä, wës a' kabikeitsö, e' kos me' Skëköl tö a' a. ¿Iök a' e' ttsökä tajë tö wësua íyi kos e' dë'bitü a' wäpka wä, a' wäpka er wa?

⁸ Wësua a' ibikeitseke tö Skëköl siwä' jcher tajë a' wä, e' dör wë', kë i kú kianeia a' kú. A' e' tso tö a' s'wëttsémitke blu'paie, erë kam sa' dökä ekkë. Mokú a' mú s'wëttsémitke blu'paie, e'ma sa' detke a' tá ñita s'wëttsuk.

⁹ Erë ye' a' tá, wësua sa' dör Jesús ttekölpa tsá e'pa méat Skëköl tö s'ditsö malepa bataie. Ye' ittse tö ká ulitane wakpa ñies Skëköl biyöchökwakpa ulitane e'pa tso' sa' weirke e' weblök. Sa' dör wës s'bolökpa tö s'klö'wëwä tsëmi sulitane wörki ttëwä es.

¹⁰ Cristo ttë kueki sa' wër aliie, erë a' e' bikeitsö tö a' wä siwä' iskië jcher buaë a' batsulewä Cristo mik e' kueki. Iyërke tö sa' kë diché tá', erë a' diché tá' tajë. A' dalöiërtä' tajë, bli sa' kë dalöiërtä'.

¹¹ Dö ikkë tá sa' tekeia bli tö ersir tö; kë sa' datsi' tá' buaë; pë' tö sa' we'ikeke siarë; sa' wäpka kë wä u tá' sënoie;

¹² sa' kanëblöke darërëë sa' wák ulä wa dö sa' shtrinewä da'a ekkë. Mik pë' alibchöke sa' kú, etä e'pa a' sa' er buaë chöke. Mik ie'pa tö sa' we'ikeke, etä e' dalë'ttseke sa' tö er bua' wa.

¹³ Mik pë' tö sa' chëke sulüé, etä e' iutekene sa' tö ttë bua' wa. Dö ikkë tá ká i' wakpa wa sulu sa' wër. Ie'pa a' sa' dör wës ushña uyanettsä u'rki es.

¹⁴ Ye' kë wä ttë i' kite a' a' jaëwoie, è ye' tso' a' pattök wës iyë éna ila'r dalër ese pattëitö es.

¹⁵ Cristo Jesús tté buaë paka' ye' tò a' a' kewe, e' wa a' bàtsewà ie' mik. E' kuekì moki ye' dör wes a' yé es. A' mú wà s'wòbla'ukwakpa Cristo tté wa tso' dōkà 10.000, erë ye' eköl è dör wes a' yé es.

¹⁶ E' kuekì ye' tò a' pattè tò a' senú wes ye' serke es.

¹⁷ E' kuekì ye' tò Timoteo patkëmi a' ska'. Ie' dör wes ye' wák alà es Skëképa wa. Ie' dör ye' ttökata yësyësè dalër tajë ye' éna. Wes ye' dör Cristo Jesús mik erblökwak e' ser, e' tté wa ye' tò ie' icha kôs tso' erule erule ká wa'ñe, e'pa wòbla'weke. Tté e' ska' Timoteo tò a' er erane.

¹⁸ A' wëlepa e' tssékà tajë tò ibikeitseke tò ye' kè dōpa a' ska'.

¹⁹ Erë Skëképa kì ikiane, e' tã ye' mi'ke a' pakök bet. Mik ye' de etã ye' tò isuera tò a' wépa e' tssékà tajë, esepa wà Skëköl diché tã' ö ie'pa kabërke è.

²⁰ Ì blúie Skëköl tso' e' wà wënewà idiché tajë e' kì, kè dör tté è wa.

²¹ ¿Ì kiane a' kì? ¿A' kì ikiane tò ye' dō kësik wa a' uñuk? ö ¿a' kì ikiane tò ye' dō a' ska' er bua' wa, a' dalëritsè wa?

5

Sene sulu watöttsqö

¹ Ye' itté tssé tò a' shuà wëm tso' eköl e' trërke suluë tkōkà pë' kè tò Skëköl dalöie, esepa tsatã. Ie' wà iyë alaköl tso'.

² Ì sulu e' tkōke a' shuà, erë e' wa a' e' tssōkekaia tajë. E' skéie ¿wes e' kè wà a' jaëne? ¿Wes e' kè wà a' eriane? Warma wëm ñe' uya'ttsabak a' tò a' shuà.

³⁻⁴ Erë ye' wák kè ku' a' tã, erë ye' ttōke wes ye' wák tso' a' tã es. Wëm ñe' shulétke ye' tò Skëképa Jesús ttō wa wes ye' wák tso' a' tã es. Mik a' ñi dapa'uke etã eë ye' tso'ñak a' tã Wiköl Batse'r wa. Ñies Skëképa Jesucristo diché tso' a' tã.

⁵ E' wōshã tã wëm ñe' wōmútsa a' tò Satanás ulà a' as iwák dër suluë e' wöklör tã iwák tsatkër mik Skëképa datskene e' kèwō ska'.

⁶ A' e' tssōkà tajë sene sulu wa, e' kè dör buaë. ¿Kè a' wà ijcher tò pan wölöwōkà elkela tò harinachka kōs wölöwēkà?

⁷ Sene sulu e' dör wes pan wölöwōkà kēchke* es, e' tò a' sulu'wëkewà. E' kuekì ese kōs uyöttsa a' shuà. Es a' dōraë buaë yësyësè kè a' ì sulu tã'ia wes pan yōule kè a' iwölöwōkà iëne es. Cristo kōtewà se' nuì skéie. Ie' dör wes obeja jcheke Judiowak Yëpa Yërulune Egipto, e' kèwō tkō'wōie es. E' kuekì ñermata a' batse'oule Skëköl wōa Cristo batamik.

⁸ Es kè se' kàne Cristo kōtewà se' skéie, e' kèwō tkō'uk pan yōule iwölöwōkà wa ese wa. E' wà kiane chè tò itkō'üsö kēkraë sene moki yësyësè ese wa. Kè se' kàne itkō'uk sene sulu tò s'sulu'wëkewà ese wa.

⁹ Yëkkuö iët patkë' ye' tò a' a', e' kì ye' iyë' tò a' kè kàne e' batsök trër wakpa tã.

¹⁰ Erë pë' kè tò Skëköl dalöie dör trër wakpa ö iyi kkechök tajë ese wakpa ö akblökwakpa ö iyi diököl dalöiökwakpa, esepa kè chök ye' ku' a' a'. Esepa chōpa ye' tò, e'ma a' kawōtã duökwa as kè a' e' batsö esepa tã.

¹¹ Wépa yë' ye' tò a' a' yëkkuö kì, esepa dör wépa e' chō tò ie'pa erblöke Jesús mik esepa. Erë ie'pa dör trënuwakpa ö iyi kkechök tajë wakpa ö iyi diököl dalöiökwakpa ö s'chök suluë wakpa ö bloblopa ö akblökwakpa. Kè a' e' batsök esepa tã, ñies kè a' chkök esepa tã.

* **5:7 pan wölöwōkà kēchke:** Judiowak wöblar pan wölöwōkà tso' ie'pa u a' e' kōs uyöktsa Ie'pa Yëpa Yërulune Egipto e' kèwō tkō'wëketke ie'pa tò e' yökì.

12-13 Wépa kě dör Skëkëpa Jesús icha ¿wes esepa shulëmi ye' tō? Skëköl wák tō ie'pa shuleraë. Erë wépa dör Skëkëpa icha ñi dapa'uke a' ta, esepa kawōta shulë a' tō. E' kueki a' tō iū wes itso' kitule Skëköl yëkkuō ki es, e' tō ichë: “Yi tō i sulu wamblë, e' uyōttsa a' shua.”

6

A' ñippōke e' shulō a' wákpa tō

1 Mik a' wele tō i sulu wamblë iyami eköl ki, etā ¿wes ese mi'ke ie' wā kkatë s'shulōkwakpa kě tō Skëköl dalōië, esepa ska'? ¿Iōk e' kě shulë a' wákpa dör batse'r e'pa tō?

2 ¿A' kě wā ijcher tō se' batse'r, e'pa tō ká i' wakpa shuleraë aishkuō tā? E' dör es, e' ta ¿wes i'ñe tā iyi tsitsirla ese ē kě shulir a' a'?

3 ¿A' kě wā ijcher tō ñies Skëköl biyōchōkwakpa shuleraësō? Ie'pa shuleraësō, e' ta ¿wes a' kě a' ñippë tso' ká i' ki ese shulir?

4 E' kueki a' welepa ñippōke ñita, e' ta ¿wes ese mi'ke a' wā shulë pë' bānet ska'?

5 I' chéyō a' jaëwoie. Yi a' a' shulirmi ¿ese kě ku' a' shua da'a'?

6 Erë e' skéie a' mi'ke ñi kkatōk s'shulōkwakpa kě erblōta' Jesús mik esepa ska'.

7 A' ñi kkatōke s'shulōkwakpa ska', e' ē wa iwēnewā tō sene sulu e' alékatke a' ki. Idalë'ttsōk bërë ¿e' kě dör ibua'ie? ¿As itō se' iyi ekiblō!

8 Erë e' skéie a' wákpa tō i sulu ñe' wamblëke ñi tā dō s'yamipa erblōke Cristo mik esepa iyi ekibleke a' tō.

9 ¿A' kě wā ijcher tō wépa dör i sulu wamblōkwakpa, esepa kě dōpa i blúie Skëköl tso' e' a'? Kě a' e' kitō'uk. Wépa dör trēnukwakpa, wépa dör iyi diōköl dalōiōkwakpa, s'senewābak dalōseukwā wakpa, wépa trēr wépa tā, alakōlpa trēr alakōlpa tā, esepa kōs kě dōpa i blúie Skëköl tso' e' a'.

10 Ñies wépa dör akblōkwakpa, wépa dör iyi kkechōk taië wakpa, bloblopa, s'chōk suluë wakpa, esepa kōs kě dōpa i blúie Skëköl tso' e' a'.

11 A' welepa bak senuk iyi ekkë wamblōk, erë Skëköl tō a' pakōa'bak, a' batseq'bak, a' klōō'bak wes pë' buaë yësyësë es iWikōl wa Skëkëpa Jesucristo ttō wa.

Skëköl kě wā se' tsatkëne as se' tō i sulu wamblōia

12 A' welepa tō icheke: “se' wā kawō tso', i kōs kiane wë se' ki, ese woie.” Erë ye' ichë tō kě i ulitane dör buaë se' a' wë. Ye' wā kawō tā' i ulitane woie, erë kě ye' e' mupattsa as ilë e' alōka ye' ki.

13-14 A' welepa tō icheke: “chkë dör s'ñawi a, ñies s'ñawi dör chkë a.” E' yëne erë aishkuō tā iyi bōt ñe' ewerawa Skëköl tō. Erë s'chkà kě dör trēnoie. Skëköl tō s'chkà shkë'werakane aishkuō tā idiché taië wa wes ie' tō Skëkëpa Jesús shkëo'kane es. E' kueki s'chkà kě meneat trēnoie wes a' tō ibikeitseke es, imeneat i buaë woie Skëkëpa a, ñies ie' tō s'chkà kkō'neke.

15 ¿A' kě wā ijcher tō se' batsulewā Cristo mik, e' kueki se' chkà dör etkë ie' chkà tā? E' dör es, e' ta ¿wes se' tō s'chkà dör Cristo icha e' ia'wëmikā senukka alakōl sulusi tā ese wa? ¿Kë se' kane e' ia'ukka yës!

16 ¿A' kě wā ijcher tō mik yi sené alakōl sulusi tā, e' ta ie'pa bōl mīa wes wák eköl ē es? E' dör wes itso' kitule Skëköl yëkkuō ki es. E' tō wëm ena ilakōl e' chë i es: “Ie'pa bōl serdaë ñita tā ie'pa mīa wes wák eköl ē es.”*

17 Erë yi batsulewā Skëkëpa Jesús mik, ese dör wes wák eköl ē es ie' ta.

* 6:16 Génesis 2.24

¹⁸ E' kuękį a' tkóshkar trę yóki. Sene sulu skà kōs, e' kě tō s'chkà dalósewēwā wēs trę es. Mik se' trērke, e'ta s'chkà dōr Cristo icha, e' méttasō o'ka kě dōr Cristo icha, ese a. E' wa s'wák chkà dalósewēwāsō.

¹⁹⁻²⁰ A' kě wā ijcher tō a' chkà dōr Wikōl Batse'r e' wé? Skėkōl tō iWikōl mé a' a, e' tso' a' a. Ie' tō a' tō'ttsabak, e' skė dōr darērēē. A' kě dōr a' wákpa icha, a' dōr ie' icha. E' kuękį a' kě senuk yēsýēsē as ie' kįkarkā.

7

Se' serwā ñita e' pakē

¹ İ chaki' a' tō ye' a' yėkkuō kį, e' wā iuteke ye' tō i'ñe. A' tō ye' a' ichaki' tō ğbuaē idōr tō se' kě serwā alakōlpa ta?

² Erē ye' ichē a' a' tō tajē trę tso', e' yóki a' kōs maso tsúwā ekōl ekōl.

³ A' wēpa kōs kawōtā senuk ilakōl ta, es ñies a' alakōlpa kōs kawōtā senuk iwēm ta.

⁴ Alakōl chkà kě meneat ie' wák ē a, e' meneat ñies iwēm a. Es ñies iwēm chkà kě meneat ie' wák ē a, e' meneat ñies ilakōl a.

⁵ Ie'pa kě kàne ichkà kkėuk ñi yóki. Erē ie'pa kawō mé ñi a e' batsōktsā ñi yóki ekuölō ē ttoie S'yē ta, e' ta e' ē dalewa kě ie'pa ñi kōpawā. Mik ká e' tka, e'ta ie'pa ñi kōwane dō' Satanás tō ie'pa erkiōwē trėnuk, kě ie'pa dichē dē'kā e' kkō'nuk e' kuękį.

⁶ Erē ye' kě ku' a' a' ichök tō a' kawōtā ñi batsōktsā ñi yóki es, a' kį ikiane, e' ta a' tō iwēm es.

⁷ Ye' a' ta sulitane mú dōr wēs ye' es, kě alakōl ta'. Erē Skėkōl tō imé sulitane a' kuā'kį kuā'kį ñi kimoie.

⁸ A' wēpa tso'ia ekōrla ñies a' wēpa dōr schō, esepa a' ye' ichē tō buaē idōr tō ie'pa mú ser kekraē ekōrla wēs ye' es.

⁹ Erē ie'pa kě e' kkō'nukų' trę yóki, e' ta ie'pa mú maso yulōne senowāie. S'serwā e' dōr bua'ie maso kkechekesō ñiē e' tsata.

¹⁰ A' wēpa senewābak, esepa a' ye' tō ttē dalōiēno i' meke: a' kě kàne ñi ökwa. Ttē e' kě dōr ye' ttē, e' mé Skėkēpa Jesús tō se' a. Alakōlpa kě kàne iwēm ökwa.

¹¹ Erē ie' tō iéwā, e' ta ie' kě kàne senukwā wēm o'ka ta, ie' kawōtā senuk ekōrla kě wēm ta'. Ie' kě senak es, e' ta ie' kě er bua'ukne iwēm kį. Ñies wēpa alakōl ta', esepa kě kàne ilakōl ökwa.

¹²⁻¹⁴ A' malepa senewābak, erē e' maso kě erblōtā' Jesús mik, esepa a' ttē dalōiēno kě meneat Skėkēpa Jesús wā. Erē esepa a' ye' ichē tō a' masopa kě arwa. Iwēm kě erblōtā' Jesús mik, isalema e' tsatkėrmi ilakōl olomik. Ñies alakōl kě erblōtā' Jesús mik, isalema e' tsatkėrmi iwēm olomik. Ie'pa ñi éwa, e' ta ie'pa ala'r dōr wēs pē' kě erblōtā' Jesús mik esepa ala'r es, ie'pa tsatkē e' dōr darērē. Erē iyē ena imi serke ñita, kě ñi anewa, e' ta isalema ie'pa tsatkėrmi iyē ō imi olomik. I' kuękį ye' ichē tō a' maso senakia a' ta, e' ta kě iarwa.

¹⁵ Erē a' maso kě erblōtā' Jesús mik, e' éna a' akwa krō wā, e' ta kě iwōklō'war a' kě klōulewā iulā a. Erē Skėkōl tō se' klōō'bak senuk bēre ñita.

¹⁶ E' kuękį ibua'ie dōr tō a' sermiia bēre ñita. A' wēm ği tō be' a' ichök tō be' alakōl kě tsatkėrpa be' olomik? A' alakōl ği tō be' a' ichök tō be' wēm kě tsatkėrpa be' olomik?

¹⁷ E' dōr wēs ttē wa ye' tō Skėkēpa Jesús icha erule erule e'pa ulitane wōbla'weke ká wa'ñe es. Ye' tō ie'pa a' ichē tō wēs a' ku' Skėkōl tō mik a' klōō'itō iwák a' e'ta, es a' atų bēr. Ie' tō ierī mé a' a' sēno ekōl ekōl es.

¹⁸ Wëpa tottola kkuölit tëule tsir, mik ie'pa klöo' Skëköl tò iwák a eta, esepa kë kàne e' mane'ukne wës. Es ñies wëpa kë wakyöule es, mik Skëköl tò ie'pa klöo' eta, esepa kë kàne e' wakyuök.

¹⁹ Se' wakyöule ö kë se' wakyöule e' ska' Skëköl kë tkine yës. Ie' ttè dalöiëno, e' dalöiekesö, e' je' kî ie' tkirke.

²⁰ A' kôs e' tsuat wës a' dör mik ie' tò a' klöo' iwák a eta es.

²¹ Mik ie' tò a' klöo', eta za' klöulewä kanè mésoie? e' ta' kë a' tkinuk e' kî. Erë a' a' kawö tso'ia e' yöktsa e' ulà a, e' ta' a' e' yöttsa.

²² Mik ie' tò a' klöo', eta a' klöulewä kanè mésoie, e' ta' e' yë'ttsa ie' tò sene sulu ulà a kanebloie Skëkëpa Jesús a. Es ñies mik Skëköl tò a' klöo', eta a' kë dör kanè méso ñe'se, e' ta' e' klöo' Cristo tò ie' wák kanè mésopaie. E' kuëkî a' klöulewä kanè mésoie, e' ta' kë a' tkinuk e' kî.

²³ Skëköl tò a' to'ttsabak, e' kuëkî kë a' e' tiukne yile skà ttè dikia.

²⁴ A yamipa, wës a' ku' Skëköl tò mik a' klöo'itö eta, es a' atü bër. A' senú buaë yësyësë ie' a, sene me'itö a' a' a.

²⁵ Ima a' tò ye' chaki' yëkkuö kî wëpa tso'ia ekörla, esepa kî, e' iuteke ye' tò j'ñe. Ese ttè kë mène ye' a Skëkëpa Jesús wä. Erë ima ibikeitsëyö, e' chekeyö a' a. Skëköl ye' suë er siarë wa e' wa ieri méitö ye' a iwä jchenowä buaë. E' kuëkî i chekeyö e' mik a' erblömi.

²⁶ J'ñe ta' se' serke kawö darërë a, e' kuëkî ye' a ta' buaë idir tò se' kôs e' tsuat wës s'tso' es.

²⁷ Wëm senewabak, ese kë tò ilaköl ökwa. Wëm duriä ekörla, ese tayë kë yular.

²⁸ Erë wëm senéwa, e' ta' buaë idir. E' wa ie' kë wä i sulu wamblëne. Ñies alaköl kam serwä, ese senéwa, e' ta' e' dör buaë. E' wa ie' kë wä i sulu wamblëne. Erë wëpa senewabak, esepa we'ikëmi kâ i' kî s'weirke ese tò tköka wëpa kë senewabak esepa tsatä. E' yökî ye' éna a' tsatkak, e' ë kuëkî ye' ichè tò buaë idir tò a' ser ekörla.

²⁹⁻³¹ A yamipa, ye' ichè tò kë se' a kawö ta'ia tajë. Wës kâ i' dör j'ñe ta' e' erkewatke. E' kuëkî j'ñe ta' ena këkraë kë se' kàne senukia er me'rie i' tso' kâ i' kî ese kî. Se' senewabak, esepa kë er mukwä e' kî. Se' juke siarë, esepa kë er mukwä e' kî. Ñies se' tsë'rke buaë, esepa kë er mukwä e' kî. Se' tò i' tuë ta', esepa kë er mukwä i' tso' rak iwä ese kî. Se' serke buaë i' tso' kâ i' kî ese mik, esepa kë er mukwä ese kî.

³² Ye' kî ikiane tò a' mú tsë'r buaë, kë tkir i' kî. Wëpa serke ekörla, esepa wa kawö tso' kibiie Skëköl i'yi sauk ena i' wër buaë ie' wa ese uk.

³³ Erë wëpa senewabak, esepa kawötä i' tso' kâ i' kî ese sauk as iwër buaë itayë wa.

³⁴ Es ie'pa kî i'yi böt kané tso'. Es ñies alakölpa dör schö ena busipa wëm kë ta', esepa wa kawö tso' kibiie Skëköl i'yi sauk. Ie'pa e' mumittsa senuk batse'r. Erë alakölpa senewabak, esepa kawötä i' tso' kâ i' kî ese sauk as iwër buaë iwëm wa.

³⁵ Ttè ekkë chéyö a' kîmoie, kë dör a' wöklö'woie. Ye' kî ikiane tò a' ser buaë yësyësë Skëköl ë a, kë wötkekü' i' tò.

³⁶ Wëpa ttè meuletke tayë a senukwä, esepa wele tò ibikeitsë: "Tayë duéswo detke senowä, ñies ye' kë a seneia ekörla. Bua' idir ye' a senukwä ie' ta", e' ta' esepa a ye' ichè tò a' senakwä, e' ta' a' senúwa, e' kë dör suluë. A' senúwa.

³⁷ Erë wëpa ttè meuletke tayë a senukwä, erë esepa kë éna senakwäia, e' ta' esepa a ye' ichè tò e' dör buaë tò a' kë serwä. Erë a' kawötä ibikeitsökwa bua'iewä kewe tò a' wákpa er wa a' kë senakwä. Ñies a' kawötä isauk buaë tò

kě yi ku' a' a' ichök tō kě a' senukwā. A' tō ibikeitsétke tō a' senak ekōrla kēkraē, e' ta bua' idir tō a' kě serwā.

³⁸ Es ye' tō ichē tō wēpa senēwā, esepa tō iwē buaē. Erē wēpa kě sene'wā, esepa tō iwē bua'ie.

³⁹ Alaköl senewabak, e' kawōtā senuk iwēm ē tā dō mik iwēm blēnewā etā. Iwēm blēnewā e' ta ie' serwamine wēm o'ka tā. Erē ie' kawōtā senukwā wēm erblē Skēkēpa mik ese ē tā.

⁴⁰ Erē ye' ichē tō bua' idir ie' a' tō ie' mú ser ekōrla, kě senewāne. E' tō ie' ttsē'weraē buaē shutē. Ye' tō iklō'wē tō ye' a' Skēköl Wiköl tso' ñies, e' kuekī ye' tō a' a' ichē es.

8

Iyiwak jchēule íyi diököl tso' dalöie ese a, e' pakē

¹ Chkē meule íyi diököl tso' dalöie ese a, ese kī a' tō ye' a' ichaki' yēkkuō kī, e' iutekeyō j'ñe.

Ima a' tō íyi diököl ñe'se ché, e' dör moki e' jcher se' wā. Erē kě a' éna ichökwa tō se' wā íyi jcher, e' tō se' kēmi e' tso'kkā tajē s'malepa kī. Erē s'malepa dalēritsesesō, e' tō ie'pa diché kī ieraē.

² Yi e' bikeitsō tō ie' wā íyi jchertke tajē, e' wa iwēnewā tō kam ie' wā ijcher wes ikawōtā jchenuk es.

³ Erē yi tō Skēköl dalēritseke, ese mik ie' bàtsē buaē.

⁴ Chkē meule íyi diököl tso' dalöie ese a ese katēsō, e' kī a' tō ye' a' ichaki'. Se' wā ijcher buaē tō íyi diököl ñe'se wák kě tā', e' kuekī kě idör iie bua'. Skēköl chōkle, e' dör eköl ē.

⁵ Pē' kě tō Skēköl dalöie, esepa tō iklō'wē tō i dalöiekerakitō, esepa tso' tajē serke ká jai a' o' ká i' a'. Esepa kiérakitō kēköl o' skēkēpa. Moki esepa tso',

⁶ erē Skēköl dalöieke se' tō, e' dör Skēköl eköl ēme e'. Ie' dör S'yē. Ie' dör íyi ulitane wī, ñies se' tso' ie' ē a. Ñies Skēkēpa dör eköl ē, e' dör Jesucristo. Íyi ulitane tso' ie' mik, ñies se' tso' ie' mik.

⁷ Erē kě s'yamipa ulitane éna iwā a'ne buaē tō íyi diököl tso' dalöie, ese kōs kě wā tā'. Ie'pa bak íyi diököl ñe'se dalöiök, e' kuekī e' tso'ia' ie'pa er a' dō ikkē tā. Mik ie'pa tō chkē meule íyi diököl a, ese katé, etā e' kī ier tō ikkaté. Ie'pa diché kě dē'kā ierbikō es, ese wōklō'wōie. E' kuekī ie'pa tō ittse tō iianekane ñáie.

⁸ Se' bats Skēköl mik e' kě dör chkē wa. Í katekesō o' i kě katēsō e' kě a' se' onuk buaē o' suluē ie' wōa.

⁹ E' jcher a' wā, e' kuekī a' tō iklō'wē tō chkē kōs katēmi a' tō. E' yēne, erē a' e' kō'nú as kě a' ukuōmik s'yamipa kam éna iwā ar buaē, esepa ardōne sene sulu a.

¹⁰ Ichōsō tō be' éna iane buaē, e' mīa e' tkēsēr chkē meule íyi diököl a, ese katök iwē a. Erē e' dalewa s'yami kam éna iwā ar buaē ese eköl tō be' suē chkök tā e' tō ie' erkiōwēka tā imīa tā ikatēitō ñies.

¹¹ Be' tō iwē es, e' tā e' wa be' tō se' yami, kě diché dē'kā wē', e' émine sene sulu a tā isulurdawā be' ukuōmik. Ie' dör s'yami, ñies Cristo e' mettsa ttēwā ie' skēie. Be' tō iwē es, e' tā be' tō i sulu wamblē s'yami kī.

¹² Se' tō s'yamipa kam éna iwā ar buaē, esepa kī i sulu wamblē es, e' tā ñies se' tso' i sulu wamblök Cristo kī.

¹³ E' kuekī ye' ichē tō s'yami wēle armine sene sulu a ye' ukuōmik, iyiwak chkā katēyō e' kuekī, e' tā kě ye' tō ikatepaiane.

9

Pablo tö ikanè tsatké

¹ ¿Wes a' tö ibikeitsèmi tö ye' kě a kawō ta' i woie wes ye' kị ikiane es? Wēsua a' tö ibikeitseke tö ye' kě dōr Jesús ttekōlpa tsá e'pa ekōl. Eré ye' tö Skēkēpa Jesús su' ye' wák wōbla wa, e' kuekị mokị ye' dōr ie'pa ekōl. A' dōr ye' kaneblōke Skēkēpa a' e' wà.

² A' wakpa kị iwēnewa tö mokị ye' dōr Jesús ttekōlpa tsá e'pa ekōl. O'kapa tö ichèmi tö ye' kě dōr es, eré e' kě yēnuk a' a.

³ Wēpa tö ye' ché es, esepa yōkị ye' e' tsatkōke i' es.

⁴ ¿Wes a' ibikeitsèmi tö wēpa wōbla'wekeyō, esepa kě kawōtā ye' kịmuk inukōl wa chkoie di' yoie?

⁵ Nies ¿ima a' ibikeitsè tö ye' kě a kawō ta' senukwā tayē erblōke Jesús mik ese tā tsèmi e' tā wes Jesús ttekōlpa malepa ena Jesús ēlpa ena Pedro e'pa tö iweke es?

⁶ ¿Ima a' ibikeitsè tö ye' ena Bernabé, sa' bōl ē kawōtā kaneblōk sa' wákpa ulā wa e' kkō'noie?

⁷ ¿Wé a' wā isuule tö ñippōkwakpa mi'ke, eré iwákpa e' kkō'nuke ichkè wa idi'yè wa? ¿Wé a' wā isuule tö iyiwō tkèsō, eré kě sō iwā katēpa? ¿Wé a' wā isuule tö yi tso' chibo kkō'nuk, eré ese kě tö chibo tsu'diō yēpa?

⁸⁻⁹ Ì chōk ye' tso' a' a, e' kě bikeitse s'ditsō ē wā, ñies itso' kitule Moisés ttē dalōiēno kị, e' tö ichè i' es: “Baka wē'ñe tso' kanebloie trigo wōttsoie, e' kě kawō ta' kkō' payuēwā itso' kaneblōk e' dalewa as trigowō katōitō.” ¿Ima a' ibikeitse? ¿Ttē dalōiēno e' me'at Skēkōl tö baka wē'ñe ē kkō'noie?

¹⁰ Au, ie' tö ime'at se' a' ñies. Wēpa tö iyiwō tkeke ena wēpa tö ishteke, esepa tö iwanewēke ie'pa tö iwō kak paneke e' kuekị.

¹¹ Es ñies sa' tö Wikōl Batse'r iyi tsá paka' a' a, e' dōr wes iyiwō tkèsō es, e' kuekị kě idōr suluē tö a' tö sa' kịmù i' tso' a' wā ese wa, e' dōr wes iyiwō shtekesō es.

¹² A' wōbla'ukwakpa skà e' kkō'nuk a' kawōtā, e' yitā buaē a' kawōtā sa' kkō'nuk.

Eré e' wà kě kine sa' wā a' a. Mik sa' bak a' ska', etā sa' kě wā a' iyi kàne e' kkō'noie. Sa' kaneblē' sa' wákpa ulā wa e' kkō'noie. E' dōr darērē sa' a, eré e' kōs dalē'ttsē' sa' tö as kě i' tö a' wōklō'ù Cristo ttē buaē e' klō'uk.

¹³ A' wā ijcher tö wēpa kaneblōke Skēkōl wé tso' Jerusalén e' a, esepa serke i' kanewēke ie'pa tö ese mik. E' wà dō tö iyiwak jcheke ie'pa tö ka' tso' imokā Skēkōl a' e' kị, ese chkà kak tsekeat ie'pa tö katē.

¹⁴ Es ñies Skēkēpa Jesús tö iyē'at tö wēpa kaneblōke ie' a' ittē buaē pakōk, esepa serdaē kanē e' mik.

¹⁵ Eré ye' kě wā iyi ikkē kine a' a yēs. Nies ye' kě ku' i' chōk a' a as a' tö ye' a imù. Ye' tö Jesús ttē buaē pakeke ēme, e' tö ye' ttsē'weke buaē shute. E' kě yepattsa yi tö ye' ulā a. Ye' a' tā buaē idir tö ye' duōwā, eré ye' kě tö a' ulā a i' klō'wēpa.

¹⁶ Eré ye' patkēule Jesús ttē buaē pakōk, e' kuekị e' wa ye' kě a' e' ttsēnukka yēs. Ye' kawōtā iwā pakōk. Ye' kě tö ipakē, e' tā jwēstela ina ye' tā!

¹⁷ Ipakōpayō ye' wák er wa, e' ma ye' wā kawō tā' s'ña'woie ikị. Eré kanē e' me'at Skēkōl tö ye' ulā a, e' kuekị ye' kawōtā ipakōk.

¹⁸ E' dōr es ma ¿i dōr iské ye' a? Ye' ttsē'ne buaē ipakōk ēme e' dōr iské ye' a. E' wà kiane chē tö eré ye' wā kawō tā' senuk ye' kanē e' wa, eré e' kě kị ye' s'ña'wēku' yēs. E' tö ye' ttsē'weke buaē shute.

¹⁹ Erë ye' kě dör yi kanè méso, erë ye' e' mettsa sulitane kanè mésoie as qos ie'pa erblömi Jesús mik, ekkëpa dō erblök imik.

²⁰ Mik ye' tso' judiowak shua, eta ye' serke wes sa' judiowak ser Moisés ttē dalöiēno dikia es as ie'pa erblō Jesús mik. Erë ye' kě ku'ia Moisés ttē dalöiēno e' dikia, erë mik ye' tso' ie'pa shua, eta idalöiekeyō as ie'pa erblō Jesús mik.

²¹ Es nīes mik ye' tso' pē' kě dör judiowak esepa shua, eta ye' serke wes ie'pa ser es as ie'pa erblō Jesús mik. (Erë kě i sulu wambleku'yō. E' wā dör tō erë ye' kě ku'ia Moisés ttē dalöiēno e' dikia, erë ye' tso'ia Skēkōl ttē dalöiēno e' dikia, ye' tso' Cristo ttē dikia e' kueki.)

²² Mik ye' tso' s'yamipa kam éna Jesús ttē wā ar buaē, esepa shua, eta ye' serke wes ie'pa ser es, as ye' a ie'pa kimer as ie'pa éna iwā ar buaē. Es mik ye' tso' pē' shua eta ye' serke wes ie'pa es as wes alé ie'pa welepa tsatkēr.

²³ I qos wekeyō e' dör Jesús ttē buaē kī shkōwoie as iwā dōñak ye' ulā a.

²⁴ A' wā ijcher tō mik se' turke tseē isuōie tō wē' e' alōmi, eta iturkerak seraā, erë ekōl ē e' alōmi, ese ulā a iskē dōraē. E' sū a' senū Skēkōl a buaē as iskē dō a ulā a wes wē' e' alé ese ulā a iskē de es.

²⁵ Tunukwakpa ulitane e' kkō'nuke, e' yuōke kekraē e' aloka imalepa kī. I qos tō ie'pa wōklō'wēmi, e' olo'yeke ie'pa tō. E' qos weke ie'pa tō as kal kō yuekerakitō wōshkiie * tkēka iwōkir kī, ese dō ie'pa ulā a ie' alérak e' skēie. Iskē e' chklōrtā'wā, erë se' iyuleke, e' dör yōbiē kě chklōrtā'wā.

²⁶ Ye' serke Skēkōl a wes yi tur e' aloka ese es, kě dör wes tunukwak turke éanas ese es. Ye' kě dör wes nīppōkwak tō iulā tsinī uyeke ē siwā' kī, kě wā tā' ese es.

²⁷ Ye' e' wōklō'uke darērē, ye' chkā kekeyō kēsik wa as tō iū wes Skēkōl kī ikiane es. E' wekeyō es dō' ye' s'pattē taiē Skēkēpa ttē wa, erë ye' wāk kě ulā a iskē dō.

10

Kě a' minuk iyi diōkōl dalöiē ese wē a

¹ A yamipa, ye' kě kī ikiane tō a' éna ichōwa tō i bak se' yamipa bak ká iaiāē Moisés kēwō ska' e'pa tā. Ie'pa qos wēttsē' Skēkōl tō mō ar taiē e' wa. Nīes Skēkōl diché wa ie'pa qos baktsa klō wa dayē kiē Dayē Mat, e' shua kě nune'ka dayē wā.

² E' dör wes ie'pa wōsunerak mō a ena dayē a es iwā kkachoie tō ie'pa batsulewā Moisés mik.

³ Es nīes chkē mé Skēkōl wāk tō ie'pa a, e' ē nē ie'pa ulitane tō.

⁴ Nīes di' mé ie' wāk tō ie'pa a, e' ē yé ie'pa ulitane tō. Di' e' dōwēttsaitō ákkuō a. Ákkuō e' tō Cristo wā ché, e' mir ie'pa tā kekraē ikimukrak.

⁵ Erë ie'pa kibiiepa kě wēr Skēkōl wa buaē. E' kueki ie'pa kibiiepa durulune, nu atē tkēter ká wa'ñe ká sir poē e' kī.

⁶ E' qos tka ie'pa tā se' a iwā kkachoie tō kě se' kàne i sulu kkechök wes ie'pa tō ikkeyē' es.

⁷ Se' kě kàne iyi diōkōl dalöiök wes ie'pa welepa tō idalöiē' es. I wamlē' ie'pa tō e' tso' kitule Skēkōl yēkkuō kī. E' tō ichē: "Ie'pa e' tulēwā chkōk di'yōk taiē buaē iyi diōkōl dalöioie. E' ukuōkī tā ie' kékarak klōtōk trēnuk i sulu wamlök taiē e' tsē'wōkarak buaē."*

* **9:25 kal kō yōle wōshkiie:** E' merke tunukwakpa e' alé esepa a, e' kkecheke ie'pa tō taiē. Wē kī itkēnekā ese wāk dalöiērtā' taiē. * **10:7** Éxodo 32.6

⁸ Kê se' kàne trënuκ wës ie'pa wëlepa trënerak es, e' nuí kî ie'pa tajë e'pa durulune ká etkë a döká 23,000.

⁹ Kê se' kàne Cristo wõñatkök i sulu wa wës ie'pa wëlepa iwõñatkë' es, e' nuí kî ie'pa kötölur tkabë wa.

¹⁰ Kê se' kàne kköchökka Skëköl wöa wës ie'pa wëlepa kköyë'ka es, e' nuí kî S'ttökulurwak tö ie'pa kötölur.

¹¹ Íyi ekkë kôs tka s'yamipa bak ká iaiaë, e'pa ta iwä kkachöie se' a tö se' kē kàne i sulu wamblök wës ie'pa es. E' kôs kiteat Skëköl yëkkuö kî se' serke i'ñe ta ká i' erkewatke e' kēwō ska', esepa a ikkachöie tö wëpa tö Skëköl watëttsa, esepa weirdaë inuí kî.

¹² A' wëlepa e' bikeitsö tö “ye' e' tkéwā darërë Jesús mik, kē ye' arpamine i sulu a.” Ese wakpa kawötā senuk erkî as kē iarmine i sulu a.

¹³ Se' erkirke i sulu wamblök, ese kôs tköke sulitane ta. Erë Skëköl ttö mokjë, ie' kē tö se' mepattsā tö i sulu tö se' erkiöwë tajë shutë kē se' a iwöklör ekkë. Mik se' erkiöweke i sulu tö, etā ie' tö se' a ikkacheraë wës se' tköshkarmi iulā a as se' a iwöklör.

¹⁴ A yamipa, a' dalër tajë ye' éna, íyi diököl tso' dalöië ese kôs yöki a' tköshkar bānet.

¹⁵ A' kabikeitsö buaë, e' kuëki i chekeyö a' a, e' bikeitsö ta a' isueräë tö mokjë idir.

¹⁶ Mik se' ñi dapa'uke Cristo kötëwā e' kēwō tkö'uk, etā wëstela chësö Skëköl a vino yekesö ñita tka' etkë a e' kî. Vino ñe' tö ie' pé tēne tajë s'tsatkoie e' wā chë. E' wa se' kôs tso' batsulewā ie' mik. Ñies pan etö ë blatekesö ñi a e' ñekesö ñita. E' tö ie' chkā wā chë. E' wa se' kôs tso' batsulewā ie' mik.

¹⁷ Se' dör tajë, e' kôs tö pan etö ë e' ñeke, e' kuëki se' kôs dör wës wák eköl ë es.

¹⁸ Í weke Israel aleripa tö e' wā bikeitsö. Mik ie'pa tö iyiwak jcheke ka' tso' imoka Skëköl a e' kî, etā wëpa tö ese chkā kak kateke, esepa kôs tso' ie' dalöiök ñita. Es ñies a' mi'ke íyi diököl dalöio wë a, ta chkë meule íyi diököl a, ese kak katé a' tö, e' ta a' tso' idalöiök ie'pa ta ñita.

¹⁹ E' wa ye' kē ku' ichök tö íyi diököl ese ena chkë meule ia ese diché ta'.

²⁰ Au, kē idör es. Ye' tso' ichök tö pë' kē tö Skëköl dalöië esepa tö iyiwak jcheke më íyi diököl a, ñermata e' meule aknamapa a, kē meule Skëköl ichök e' a. Ye' kē kî ikiane tö a' e' tiü aknamapa íyi shua yës.

²¹ A' kē a Skëkëpa Jesús tkā' ena aknamapa tkā' e' wā yanuk ñita. A' kē a Skëkëpa chkë ena aknamapa chkë katanuk ñita.

²² Iwësö es, e' ta s'tso' Skëkëpa tsiriuk as isibirka s'kî. Ie' uluneka s'kî, e' ta ¿wës e' dalë'ttsërmi sia?

Í kôs ú Skëköl ë kikoka

²³ A' wëlepa tö ichëke tö “se' wā kawö tso', i kôs kiane se' kî wë, ese wöie.” E' yëne erë kē i ulitane e' dör buaë se' a wë. Í kôs kiane se' kî wë, e' wëmiso, erë kē i ulitane e' s'yamipa er diché iënuκ.

²⁴ Se' kē kàne tkinuk se' wák ë kî. Ñies s'kawötā tkinuk s'malepa kî.

²⁵⁻²⁶ Skëköl yëkkuö tö ichë: “Kā i' ena íyi kôs tso' iki, e' dör Skëköl icha.”† E' kuëki iyiwak chkā watorke iwé a, ese kôs katëmisö. Kē iwā chakar tö imeule íyi diököl a ö au as s'er kē tö s'kkatö iki.

²⁷ Yí kē erblötā Jesús mik, ese eköl tö a' wële kié chkök ie' ta, ta a' shkak, e' ta a' yú. Í kôs wā a' dëne e' katö bërrë kē ichakar as a' er kē tö a' kkatö iki.

† 10:25-26 Salmo 24.1

²⁸ Erë ɔ'ka tō a' a iché: "Iyiwak chkà sɛ meule íyi diököl a", e' tã kě ikatar ie' dalërmik, ñies erbikè dalërmik.

²⁹ Ye' tso' ie' erbikè chök, ye' kě kɔ' a' erbikè chök.

Ye' a kawō ta' iyiwak chkà ulitane katök, ¿wes e' kě katepayō, imène sulu ɔ'ka kɪ e' è kuekɪ?

³⁰ Ì kateke ye' tō, ese kɪ ye' tō wěstela cheke Skëköl a, e' tã ¿wes e' sulurmi ɔ'ka yökɪ? ¿Wes e' kɪ ie' tō ye' chëmi sulu?

³¹ E' kuekɪ ì kɔs yekesō, ñekesō, ñies ì kɔs wëkesō, e' ùsō as Skëköl kɪkarkã.

³² A' senú wōsh wa as kě yi wöklör a' ukuömik. Judiowak idir ö kě idör judiowak ö wëpa dör Skëköl icha ese idir, ese kɔs kě wöklö'wã.

³³ A' senú wes ye' serke es. Ye' wák e' ché senuk kekraë as e' wër buaë sulitane wa. Ye' kě tkirkɔ' ye' wák kɪ. Ye' tkirke sulitane kɪ ie'pa kimoie as itsãtkërdak.

11

¹ A' senú wes ye' serke es. Ye' serke wes Cristo ser es.

Wes alakōlpa kawōtã e' uk mik se' ñi dapa'uke eta

² Kekraë a' er arke ye' ska'. Ñies ì kɔs wa ye' tō a' wöbلاغ, e' wëkeia a' tō. E' kuekɪ ye' tso' a' kɪkøkã.

³ Erë ye' kɪ ikiane tō a' wã ijcher tō Cristo dör wëpa dör ie' icha esepa kɔs wökir. Ñies wëm dör alaköl wökir. Ñies Skëköl dör Cristo wökir.

⁴ Mik a' ñi dapa'uke ttök Skëköl tã, etã a' wëpa welepa ttöke ie' tã ö ilë chekerakitō ie' ttekölle tã iwökir pabakekewaitō, e' tã e' wa yi dör iwökir e' dalösëwëkewaitō.

⁵ E' skéie kě dör es alakōlpa a. Ie'pa ttöke Skëköl tã ö ilë chekerakitō ie' ttekölle, kě wökir pabakulewã, e' tã e' wa ie'pa tō yi dör iwökir e' dalösëwëwã. Ie'pa dör wes alakōlpa tsã tō dabebe esepa es.

⁶ Alaköl wele kě éna iwökir pabakakwã, e' tã ese mú tō itsã tée wes wëm es. Erë e' dör jaë tajë ie' a. E' kuekɪ buaë idir ie' a tō iwökir pabakōwã.

⁷⁻⁹ Skëköl tō wëm yō' wes ie' wák es, e' kuekɪ wes ie' dör e' wërke wëm kɪ. E' kuekɪ wëpa kě kãne iwökir pabakökwa mik ittöke ie' tã e' dalewa. Erë alaköl dë'kã wëm wa, e' kě dör tō wëm dë'kã alaköl wa. Ñies alaköl yöne wëm kuekɪ ikimoie, e' kě dör tō wëm yöne alaköl kuekɪ. E' kuekɪ wes wëm dör e' wërke alaköl kɪ.

¹⁰ E' kuekɪ alakōlpa ké e' wã kkachök iwökir pabakëwã wa. Ñies ie'pa ké e' uk Skëköl biyöchökwakpa kuekɪ.

¹¹ Erë alakōlpa ena wëpa batsulewã Skëkëpa mik esepa kě meneat ulawa ulawa ñi yökɪ. E' skéie imeneat ñi kɪmuk ñi dalöiök.

¹² Mokɪ tō alaköl tsã dë'kã wëm tsã wa. Erë ñies e' ukuökɪ tã wëpa ulitane kurke alaköl wa. Erë se' kɔs ena íyi kɔs, e' dë'kã Skëköl wa.

¹³ A' wakpa tō ibikeitsō. ¿Buaë idir tō alakōlpa ttöke Skëköl tã wökir kě pabakule?

¹⁴ Sulitane wã ijcher tō iwake' meneatbak tō wëm tsã batsɪ, e' dör jaë.

¹⁵ Erë alaköl tsã batsɪ, e' mène ie' a iwökir pabakoie, e' kuekɪ e' mène buaë ie' kɪ ikikoka.

¹⁶ Yile kě wã ye' sini'kunne, e' tã ese éna ianú tō se' dör Skëköl icha erule erule ñi dapa'uke kã wa'ñe, e'pa kɔs wöblar tō alakōlpa ttöke Skëköl tã wökir pabakulewã.

Wes se' ké Skëkëpa kötëwã e' këwö tkö'uk

17 Ì cheke ye' tò a' a' i' ta, e' kě ki ye' a' a' peñanuk. Mik a' ñi dapa'uke, e' wa dettsa suluë ichök i' buaë tsata.

18 Kewele yô ichê tò ye' wā ibiyô jcher tò mik a' ñi dapa'uke, e' ta' a' ñi blabatsélor. Wele ta' ye' iklô'wê tò e' dör moki.

19 Moki e' dör buaë tò a' ñi blabatsô as iwêrwā a' shuā tò a' wépa wër moki Skëköl wa buaë.

20-21 Mik a' ñi dapa'uke Skëkëpa kötewā e' kēwō tkô'woie chke wa di'yē wa, e' ta' wākpa tò a' chke ñewā kē wā iyamipa kē wā i' ta' esepa bikeitse. Bataie ta' a' welepa a' tē kē chkaule welepa e' ttékā taiē blo' wa. E' wa i' ché a' tò tō ikéwō tkô'weke a' tò e' dalösewéwā a' tò.

22 Wēsua a' kē u' ta' chkoie di'yoie. Wēsua se' dör Skëköl icha e'pa dalösewëkewā a' tò. Wēsua a' éna s'yamipa dör siarë, esepa jaëwakka. ¿Ì chëmiyô a' a' íyi ekkë kuëki? ¿A' kī ikiane tò ye' tò a' peñë iki? Au, ye' kē tò iwepa.

23 Skëkëpa Jesús tté meneat ye' a' paka'neyô a' a, e' dör i' es: Nañewe kam ie' mertsā, e' yōki ie' tò pan klô'wé.

24 E' kī wéstela chéitô Skëköl a'. E' ukuōki ta' iblatéitô ta' iché: “Pan i' dör ye' chka merdatsā a' tsatkoie e'. I' ú kekraë as a' er arne ye' ska.”

25 Es ñies mik ie'pa chke one ta' tka' a' vino tkër, e' klô'wéitô ta' iché: “Vino i' dör ye' pë. Ye' tterawā e' pë tërdaë, e' wa tté pa'alī me' Skëköl tò, e' wā de. Bitökicha a' tò iyeke, e' ta' er anū ye' ska.”

26 Es bitökicha a' tò pan ñe' ñé ena vino ñe' yé, e' wa a' tso' ichök tò ie' kötewā se' skéie. Es a' tò iché michoë dō mik ie' datskene e' ta'.

27 E' kuëki yi isie tò pan ñe' ñé ena vino ñe' yé, erë kē iserku' wës kawō tkô'weke ñe' wā kiane chë es, e' ta' esepa tso' Skëkëpa chka ena ipë dalöseukwā.

28-29 Inésô ena iyésô, erë s'yamipa malepa dör wës wák eköl è es se' ta' Skëkëpa batamik, esepa dalösewéwasô, e' ta' Skëköl wô kiekesô e' kī. E' kuëki se' kôs eköl eköl kawōtā e' sauk kewe tò is s'tso', e' ukuōki ta' pan ñū ena vino yô.

30 Erë a' kē ku' iwā dalöiök es. E' kuëki a' taiē kirirke ianewā alabëbë, ñies a' welepa duolur.

31 Se' e' suë buaë, e' ma Skëkëpa kē tò se' shulepa.

32 Erë ie' tò se' shuleke, e' ta' e' dör se' kimoie as se' kē kichatër aishkuô ta' wépa kē tò ie' dalöieta' esepa ta' ñita.

33 A yamipa, mik a' ñi dapa'uke chkök ñita Skëkëpa kötewā e' kēwō tkô'woie, e' ta' a' ñi panū.

34 A' wépa dué bli wā, e' ta' esepa chköbitū iwák u' a' as a' kē tò Skëköl wô kiô e' kī a' ñi dapa'uke chkök ñita e' wa. Íyi malë kianeia' shulë, ese shulekeyô mik ye' dene a' ska' e' ta'.

12

Ì merke Wiköl Batse'r wa e' pake

1 A yamipa, i' ta' ye' tò ì merke Wiköl Batse'r wa se' a' e' tté pakeke a' a. Ye' kī ikiane tò a' éna tté e' wā ar buaë.

2 A' wā ijcher buaë tò kenet ta' kam a' tò Skëköl dalöiô, e' yōki a' bak e' muktsā wëtsë wës alë íyi diököl kē ttô ta', ese dalöiök.

3 E' kuëki i' ñe' ta' ye' kī ikiane tò a' wā ijcher tò wépa ttöke Skëköl Wiköl wa, esepa kē tò ichepa: “Jesús mú kichatër!” E' sū wépa kē ttöku' Wiköl Batse'r wa, esepa kē tò ichepa moki: “Jesús dör sulitane Këköl!”

⁴ Ì mène se' a ñi kimoie ese dör kuä'kì kuä'kì, erë e' wì dör Skëköl Wiköl eköl ë.

⁵ E' sù kanè tso' se' wä s'kimoie ese dör kuä'kì kuä'kì, erë e' wì dör Skëkëpa Jesús eköl ë.

⁶ E' sù ì wëkesö ese wä dökettſa kuä'kì kuä'kì, erë e' wì dör Skëköl eköl ë, e' tō iwakanewëke se' a as iwä döttſa wës ie' kì ikiane es.

⁷ Se' kōs eköl eköl a imène Skëköl Wiköl wa s'malepa kimoie.

⁸ Welepa a imerke Skëköl Wiköl wa Skëköl siwë iskië e' pakoie. Welepa skä a Wiköl e' ë wa imerke ttë blëule ese wä pakoie.

⁹ Welepa skä a imerke Wiköl e' ë wa erbloie Skëköl mik bua'ie. Welepa skä a imerke Wiköl e' ë wa s'duöke ese bua'wone.

¹⁰ Welepa skä a imerke ì kē ɔr yi a ese wōie. Welepa skä a imerke ttoie Skëköl ttekölle. Welepa skä a imerke isuōie tō yile kapakōke ese dör Skëköl ttë mokì ò au. Welepa skä a imerke ttoie ttō kuä'kì kuä'kì wa. Welepa skä a imerke wēpa ttōke ttō kuä'kì kuä'kì wa, ese wä pakone.

¹¹ Erë ekkë kōs dör Skëköl Wiköl eköl ë e' kanë. Ie' tō imeke se' kōs a eköl eköl wës ie' kì ikiane es.

¹²⁻¹³ Se' dör Cristo icha e'pa dör wës wák eköl ë es. Se' ulä tã, klō tã' ena se' yese skä tso' taië, erë e' kōs wōiëulewä etkëme. Es ñies se' dör kuä'kì kuä'kì. Se' welepa dör judiowak, se' welepa skä kē dör judiowak, se' welepa klōulewä kanë mésoie, se' welepa skä kē dör es. Erë se' kōs iënewä Skëköl Wiköl a, e' ë a se' kōs tso'. E' wa se' de wës wák eköl ë es Cristo tã ñita.

¹⁴ S'chkä kē dör etkëme, iyese tso' taië kuä'kì kuä'kì.

¹⁵ Ichōsō tō s'klō mú tō ichë: "Ye' kē dör ulä, e' kuëkì ye' kē kù' chkä mik." Ie' tō ichëmi es, erë ie' tso' chkä mik.

¹⁶ S'kukuōña mú tō ichë: "Ye' kē dör wōbla, e' kuëkì ye' kē kù' chkä mik." Ie' tō ichëmi es, erë ie' tso' chkä mik.

¹⁷ S'chkä kōs e' mú dör wōbla ë, e'ma ¿wës ì ttsëmisō? S'chkä kōs e' mú dör kukuōña ë, e'ma ¿ì wa ìyi alar ttsëmisō?

¹⁸ Erë Skëköl kē wä se' chkä yōne es. Ie' tō ì kōs tso' s'chkä mik, e' méat wē ie' kì ikiane mèat eë as ikaneblō buaë ñita.

¹⁹ Es s'chkä ulitane mú dör wōbla ë ò kukuōña ë, e'ma s'chkä kē dör mokì.

²⁰ Erë kē idör es. S'yese tso' taië.

²¹ E' kuëkì s'wōbla kē a iyënuK s'ulä a: "Be' kē dör ìie bua' ye' a." Es ñies s'wōkir kē a iyënuK s'klō a: "Be' kē dör ìie bua' ye' a."

²² E' skëie, s'chkä wësele bikeitsekesō tō kē iä ì ɔr buaë, e' kē tã etä kē se' serpa.

²³ S'chkä wësele kì se' jaërke, kē kkayër tã, ese paiekēsō buaë datsi' wa kkō'neke buaë.

²⁴ Erë s'chkä wësele kē kì se' jaërku', e' kē paieku'sō datsi' wa. S'chkä wësele bikeitsekesō tō kē idör buaë chōkle, ese kkō'nekesō bua'ie. Es Skëköl tō s'chkä tulu'wä.

²⁵ Ie' tō iwë es as s'chkä kē ñi blabatsō e' skëie ñi kkō'nurak buaë ñikkëë.

²⁶ Se' yese alë dalëne s'mik, e' tã s'chkä kōs e' tō ittë. Ñies se' yese alë peñarke buaë, e' tã s'chkä kōs e' ttsë'ne buaë.

²⁷ A' kōs eköl eköl tso' batsulewä Cristo mik wës wák eköl ë es.

²⁸ E' dör Skëkëpa Jesús icha e'pa shuä Skëköl tō se' tkë'ka kanë kuä'kì kuä'kì uk. Kewe ie' tō Jesús ttekölpa tsä, e'pa tkë'ka. E' ukuōkì tã ittekölpa malepa tkënekä. E' ukuōkì tã s'wōbla'ukwakpa ittë wa esepa tkënekä. E' ukuōkì tã ì kē ɔr yi a ese ukwakpa tkënekä, ñies s'duöke ese bua'ukwakpa ena

s'kimukwakpa ena s'wëttsukwakpa esepa tkënekä. Ñies wépa ttöke ttö kuä'ki kuä'ki wa, esepa tkënekä.

²⁹ Se' ulitane kë dör Jesús ttekölpa tsá. Se' ulitane kë dör Skëköl ttekölpa. Se' ulitane kë dör s'wöbla'ukwakpa. Se' ulitane kë dör i kë or yi a ese ukwakpa.

³⁰ Se' ulitane kë dör s'ðuöke ese bua'ukwakpa. Se' ulitane kë ttöpa ttö kuä'ki kuä'ki wa. Ì chekerakitö ttö kuä'ki kuä'ki wa, ese wä kë pakanukne se' ulitane ä.

³¹ Erë i merke se' a Wiköl Batse'r wa, e' bua'ie yulö a' dör poë.

Se' ñi dalëritsö e' dör ñala bua'ie

Erë ñala bua'ie shutë, e' kkachekeyö a' a' i' ta.

13

¹ S'ttö kuä'ki kuä'ki dö Skëköl biyöchökwakpa ttö e' kōs mú yër ye' a, erë s'malepa kë dalër ye' éna, e' ta ye' dör wēs tabechka ppēsö ese blar es ö wēs panakkuö ppēsö ese blar es kë wä ta'.

² Ye' mú ttö Skëköl ttekölie, ñies ie' siwé blëule e' kōs mú ar ye' éna ñies íyi kōs mú jcher ye' wä ñies ye' mú erblö Skëköl mik tajë dö kabata skéu ekké, erë s'malepa kë dalër ye' éna, e' ta ye' kë dör i.

³ Ì kōs tso' ye' wä e' mú mëttsayö s'siarëpa a, ñies ye' wák mú e' müttsa we'iké siarë Skëköl ttë kueki e' ttsoka*, erë s'malepa kë dalër ye' éna, e' ta e' kë dör iie bua' ye' a.

⁴ Se' ñi dalëritsöke, e' ta i kōs dalë'ttsekesö bërë, ñies se' er buaë chöke s'malepa ä. Se' ñi dalëritsöke, e' ta kë se' ukyërta' ñi ki, kë se' e' ttsöta'ka s'malepa ki, kë se' e' bikeitsöta'ka tö se' dör pë' tajë.

⁵ Se' ñi dalëritsöke, e' ta kë s'malepa suësö er sulu wa, kë se' er mutä'wä se' wák ë ki, kë se' ulurta'ka bet, i sulu wamblërke se' ta, e' ta ese nuí olo'yekesö.

⁶ Se' ñi dalëritsöke, e' ta i sulu wamblërke ese kë tö se' ttsë'wëpa buaë. E' skéie mik s'malepa serke wēs ttë mokí tö ichè es, e' ta ese je' tö se' ttsë'wëke buaë.

⁷ Se' ñi dalëritsöke, e' ta i kōs dalë'ttsekesö, se' erblö michoë Skëköl mik, i buaë yë' Skëköl tö se' a ese kōs wä panekesö kröröë, i kōs wöklö'wëkesö.

⁸ Se' ñi dalëritsöke e' kë erta'wa. Ì ñe ta imerke ttoie Skëköl ttekölie, erë aishkuö ta e' kë merpaia es. Ì ñe ta imerke ttoie ttö kuä'ki kuä'ki wa, erë aishkuö ta e' kë ku'ia. Ì ñe ta imerke íyi blëule ese jchenoie Wiköl Batse'r wa, erë aishkuö ta e' erdawa.

⁹ E' wä dör tö i mène se' a jchenoie i' ñe ta ese kë dör Skëköl íyi wa'ñe, e' dör ikakla ë. Ñies i chekesö Skëköl ttekölie, ese kë dör seraä.

¹⁰ Ese kōs erdawa mik i dör ibua'ie e' de seraä eta.

¹¹ E' dör i' es: Mik ye' iä alala, eta ye' ttöke wēs alala es, ye' erbiköke wēs alala es, íyi suëkeyö wēs alala es. Erë mik ye' kibineone, eta ye' kë dör alala, e' kueki ye' kë seriä wēs alala es.

¹² Ì ñe ta se' wä Skëköl jcher wēs íyi olo suësö wösuö nula wa es. Erë aishkuö ta isuerasö ñi wöshaë. Ì ñe ta ie' kak jcher ye' wä, erë aishkuö ta ijcherdawa ye' wä buaë wēs ie' wä ye' jcher buaë es.

¹³ Ì ñe ta se' erblöke Skëköl mik. Ñies i yë'atbakitö, ese wä panekesö kröröë. Ñies se' ñi dalëritsöke. Íyi mañat ekké wawëkesö i' ñe ta, erë ibua'ie dör se' ñi dalëritsö.

* 13:3 ye' wák mú e' müttsa we'iké siarë: Yëkküö këchke wële tö ichè: ye' mú e' müttsa ña'wëwa

14

Imène ttoie ttò kuà'kì kuà'kì wa, e' pakè

¹ A' e' chò ñi dalèritsòk buaë. Ñies i merke se' a Wikòl Batse'r wa ñi kimoie ese yulò poë. Erè ttòk Skèkòl ttekòlie e' yulò bua'ie imalepa tsata.

² E' wà dör tò yi a imène ttoie ttò kuà'kì wa ese kè ttòk' imalepa ta, ittòke Skèkòl è ta. Kè yi skà éna ittòke e' anuk. Erè ttè blèulewà ese chekeitò Skèkòl Wikòl wa.

³ Erè yi a imène ttoie Skèkòl ttekòlie, ese ttòke imalepa ta ie'pa er diché k'ioie, ie'pa pattoie ena ie'pa er pabloie.

⁴ Yi ttòke ttò kuà'kì wa Wikòl Batse'r wa, ese tò iwák è er diché k'ieke. Erè yi ttòke Skèkòl ttekòlie, ese tò Skèkèpa Jesús icha malepa er diché k'ieke.

⁵ Ye' k'ikiane tò a' ulitane mú a imer ttoie ttò kuà'kì kuà'kì wa. Erè a' mú ttò Skèkòl ttekòlpaie, e' dör ibua'ie ttòk ttò kuà'kì kuà'kì wa ese tsata. Erè a' ttòke ttò kuà'kì kuà'kì wa ta yile tò iwà pakène imalepa a as ie'pa er diché k'ier, e' ta e' dör buaë wès yi ttòke Skèkòl ttekòlie ese es.

⁶ A yamipa, e' wà pakekeyò a' a' i' es. Ichösò tò ye' de, e' ttòke a' ta ttò kuà'kì wa, e' ta è' tò a' k'imèmi? Au, e' kè dör ie bua'. Erè ilè kkayène ye' a ese chényò a' a' ö ilè jcher ye' wà ese pakénèyò ö ilè chényò Skèkòl ttekòlie ö a' wòbla'wéyò ttè wésele wa ese kòs chényò a' wákpa ttò wa, e' ta e' je' tò a' k'imèmi buaë.

⁷ E' dör wès ma'ma tso' blarta' pulè sù ö ma'ma kicha ta' sù ese blar es. Kè iblane wès ikawòta bla'wè es, e' ta è' se' a' ichòk tò i bla'wèkerakitò?

⁸ Ñies duk bla'wèke ñippòkwakpa kioie ñippòk ibolòkpa ta, e' kè blane wès ibla'wèke es, e' ta ñippòkwakpa kè bitùpa ñippòk.

⁹ E' sù a' ta itkòke. A' ttòke ttò kuà'kì kuà'kì wa, e' ta è wès e' wà armi yi éna? A' ttòke è, wès yi ttò ekòrla ese es.

¹⁰ S'ttò daklilìe, e' tso' taiè ká i' a, ese kòs wà ane iwákpa éna.

¹¹ Erè wèle ttòke iwákpa tò wa, kè wà ane ye' éna, e' ttséyò, e' ta ie' dör ká kuà'kì wak ye' a, ñies ye' dör ká kuà'kì wak ie' a.

¹² I meke Skèkòl tò se' a' iWikòl wa, ese kòs yuleke a' tò poë. E' kuekì yò ichè a' a, e' wése tò se' malepa dör Skèkèpa icha e'pa er diché k'ieke, ese kòs yulò bua'iewa.

¹³ E' kuekì yi ttòke ttò kuà'kì wa ese wák tò ikiò Skèkòl a as imùitò ie' a iwà pakone imalepa a.

¹⁴ Ichösò tò ye' tso' ttòk Skèkòl ta ttò kuà'kì wa, e' ta mokì ye' tso' ttòk ie' ta, erè iwà kè ane ye' wák éna.

¹⁵ È wès ye' iwèmi? Ye' iweke i' es: ye' ttòke Skèkòl ta ttò kuà'kì wa, ñies ye' ttòke ie' ta ttò ane ye' éna ese wa. E' sù ye' ttsòke ie' k'ikokaie ttò kuà'kì wa, erè ñies ye' ttsòke ttò ane ye' éna ese wa.

¹⁶ Ichösò tò a' wèle tso' wèstela chòk Skèkòl a ttò kuà'kì wa a' malepa kukua, erè iwà kè ane a' éna, e' ta è wès a' ichèmi, "Es e' idir"?

¹⁷ Mokì ie' tò wèstela ché buaë Skèkòl a, erè e' kè wà a' er diché k'ieene.

¹⁸ Ye' ttòke ttò kuà'kì wa taiè a' tsata, e' k'ie' ye' tò wèstela cheke Skèkòl a.

¹⁹ Erè mik se' ñi dapa'uke, eta eè ye' a ta ye' kapakòke ttè bôt mañat wà ane se' éna ese wa, e' dör buaë ye' kapakòke ttè taiè ttò kuà'kì wa dòka 10.000 kè ane yi éna e' skéie.

²⁰ A yamipa, kè a' kabikeitsòkia wès ala'rla es. A' kabikeitsò wès s'kibinetke es. Erè buaë idir tò sene sulu yòk' a' kabikeitsò wès ala'rla es.

²¹ Skèkòl tò ichè iyèkuò k'ie' es: "Erè ye' ttòraè ká i' wakpa ta s'ttò kuà'kì kuà'kì wa ena ká kuà'kì kuà'kì wakpa wa, erè ie'pa kè tò ye' ttò iùtepa."

²² E' wa isuésö tö s'ttöke ttö kuä'ki wa e' dör ilè kkachöie wépa ké erblöta' Jesús mik esepa a, ké idör se' erblö Jesús mik esepa a. Erë se' ttöke Skëköl ttekölie e' je' dör se' erblö ie' mik esepa a.

²³ E' wä dör i' es: A' ñi dapa'uke e' qos tso' ttök ttö kuä'ki kuä'ki ké ane yi éna ese wa, e' wösha pé' ké yöne Jesús tté wa ké erblöta' ie' mik, esepa dewa a' shua, e' ta ie'pa tö ibikeitserae tö a' dör alije.

²⁴ Erë e' skéie a' ulitane ttöke Skëköl ttekölie wä ane sulitane éna ta pé' ké erblöta' Jesús mik ké yöne ie' tté wa esepa dewa, e' ta ie'pa éna iardaé tö nui tso' ie'pa ki ta ie'pa e' shulörae.

²⁵ I tso' blëule ie'pa er a, ese yëneka sulitane kukua ta ie'pa e' tköralur kuchë ki Skëköl dalöioie ta icheraëakitö, "Moki Skëköl tso' a' ta."

A' ñi dapa'ü bërë ké chiliwarka

²⁶ A yamipa, tté ikké qos bata dör i' es: Mik a' ñi dapa'uke, eta a' ulitane wä ilè bitumi eköl eköl s'malepa er diché ioie. A' wele wä Salmo bitumi ttoie. A' wele skä wä tté tso' s'wöbla'woie. A' wele skä wä tté kkaché Skëköl tö ese tso' chë. A' wele wä ilè skä tso' chë ttö kuä'ki wa. A' wele wä i yëne ttö kuä'ki wa, e' wä paké tso'ne. E' qos ü ñi er diché ioie.

²⁷ A' wépa ttöke ttö kuä'ki kuä'ki wa, e' ta buaë idir tö böi è ttö, isalema mañal, erë e' dör wë'. Ñies esepa kawöta ttök eköl eköl. Ñies i chekerakitö e' wä pakökne yile kawöta.

²⁸ Erë ké yi ku' iwä pakökne, e' ta ie'pa kawöta siwä'blökwa. As ie'pa ttö Skëköl ta ttö kuä'ki wa banet ekörla.

²⁹ Es ñies wépa a imène ttoie Skëköl ttekölie, esepa ttö böi ö mañal, e' ukuöki ta a' malepa tö iwä bikeitsö isuöie tö moki idir ö au.

³⁰ Erë a' wele ttöke Skëköl ttekölie, e' dalewa a' wele skä tkër ee, ese a Skëköl tö ittè è ñies, e' ta wé tso' ttök ese siwä'blö as iëköl tö icha chö.

³¹ Es a' ulitane ttömi Skëköl ttekölie eköl eköl as a' ulitane wöblar ena a' ulitane a diché ki iër.

³²⁻³³ Skëköl dör sene bërë mukwak e' ké chilirta'ka. E' kueki ie' ki ikiane tö se' ñi dapa'ü bërë, ké chilirta'ka wës s'batse' rpa erule erule ñi dapa'uke ká wa'ñe es. E' kueki wépa a imène ttoie Skëköl ttekölpaie, esepa a e' wöklörmä as ittö eköl eköl.

³⁴ Mik a' ñi dapa'uke, eta alakölpa qos ké siwä'blökwa. Ie'pa ké kâne ttök, e' skéie ie'pa ké ittök bërë wës Skëköl tté dalöiëno tö ichè es.

³⁵ Ie'pa ttöke mik a' ñi dapa'uke, e' dalewa e' dör jaë. E' kueki ie'pa éna ilè chakak, e' ta as ichakörakitö iwëm a iu a.

³⁶ Ima a' ibikeitsè? ¿Skëköl tté de a' batamik? ¿A' è ulä a ide? Au. ¡A' e' kitè!

³⁷ Yi e' bikeitsö tö ie' dör Skëköl tteköl ö Wiköl Batse'r tö ie' ké ichök, e' ta ese kawöta ichök tö i shteke ye' tö a' a' e' dör i uk se' patké' Skëképa Jesús tö e'.

³⁸ Erë yi tö tté i' watéttsa, ese watërdattsa.

³⁹ A yamipa, es ye' tö a' a' ichè tö ttök Skëköl ttekölie, e' yulö poë. Ñies wépa ttöke ttö kuä'ki wa, esepa ké wöklö'war.

⁴⁰ Erë iyi qos ese ü a' tö buaë yësyësé, ké chiliwarka.

15

Cristo shkenekane, e' pake

¹ A yamipa, Jesús tté buaë paka' ye' tö a' a, e' skä pakekeneyö a' a i' ta as e' ska' a' er döne. Tté ñe' klö'bak a' tö, e' a' a' tso' tkëulewä darërëë.

² A' e' tkëwä michöé tté buaë ñe' a' yësyësé wës ye' tö a' a' iwä paka' es, e' ta e' wa a' tsatkëne. Ké idör es, e' ta è ichök a' erblé imik.

³ Ttë meneat ye' a, e' ë paka'neyö a' a. E' bua'ie dör i' es: Cristo kötewä se' nuì kî wes itso' kitule Skëköl yëkkuö kî es.

⁴ Nies ie' wötënewä pö a, e' kî kâ de mañat, etä ishkenekane wes itso' kitule Skëköl yëkkuö kî es.

⁵ Nies ie' kkaché Cefas a. E' ukuökî tã ie' kkaché ittekölpa tsá dabom eyök kî bøl (12), e'pa a.

⁶ E' ukuökî tã ie' kkaché s'yamipa dökä cien skeyök (500) kîta, e'pa a mik iñi dapa'wé ek tsíní ëme etä. Ie'pa ekkëpa welepa blërulunetke, erë ikibiiepa dobyërkeia.

⁷ E' ukuökî tã ie' e' kkaché Santiago a. E' ukuökî tã ie' e' kkaché ittekölpa qos a.

⁸ Bata ekkë tã ie' e' kkaché ye' a. Ye' dör ittekölpa tsá e'pa yulë, erë ñies ie' e' kkaché ye' a.

⁹ Skëköl icha, e'pa we'ikök ye' bak. E' kuëkî ye' dör ittekölpa malepa dikia diöshet. Ye' kiök ie'pa eköl, e' kë dör ye' siarla e' a.

¹⁰ Erë Skëköl er buaë ché ye' a, e' kuëkî ye' dör ie'pa eköl. Ie' er buaë ché ye' a e' kë dör ëme. E' wakanewýö tajë ie'pa malepa tsatã. Nermata kë dör tö ye' wák tö iwakanewé. Iwakanewýö Skëköl er buaë chö ye' a e' batamik.

¹¹ Erë Jesús ttë buaë, e' dör etkëme, e' paka' sa' tö a' a, e' mik a' erblë. Ye' tö ipakë ö ie'pa tö ipakë, e' kë dë' wes.

Se' duulewä shkerdakane

¹² Sa' tö ipakeke tö Cristo kötewä, e' shkenekane. Erë a' welepa tö icheke tö s'duulewä kë shkertã'kane. ¿Wes e' chëmi ie'pa tö?

¹³ S'duulewä kë shkertã'kane, e'ma Cristo kë shkenekane.

¹⁴ Ie' kë shkenúpakane, e'ma ë ye' tö ie' ttë buaë pakeke. Nies é a' erblöke ie' mik.

¹⁵ Sa' tö ipakeke tö Skëköl tö ie' shkeo'kane, erë s'duulewä kë shkertã'kane, e'ma ie' kë shkenekane. E' mü dör es, e'ma ttë pakeke sa' tö Skëköl ttö wa e' dör kache.

¹⁶ S'duulewä kë shkertã'kane, e'ma Cristo kë shkenekane.

¹⁷ Ie' kë shkenúpakane, e'ma é a' erblöke ie' mik. Se' tso'ia se' nuì ulä a.

¹⁸ Nies e' mü dör es, e'ma wépa erblë' ie' mik blërulune, esepa tso'tke weinuk.

¹⁹ Se' tö Cristo paneke, e' kë wä tköpa aishkuö tã, e'ma se' dör siarë chökle s'malepa dikia.

²⁰ Jërë mokî Cristo shkenekane! Ie' dör se' shkerkane e'pa tsá, e' kuëkî se' wä ijcher tö ñies se' shkerdakane.

²¹ E' wä dör i' es: Wëm eköl wa s'duöwä e' ali'kã sulitane kî. E' sù wëm skä eköl wa s'duulewä shkerdakane.

²² Sulitane dë'kã Adán wa, e' kuëkî sulitane wömenettšã duökwa wes ie' es. Erë se' batsulewä Cristo mik e'pa qos shkerdakane wes ie' shkenekane es.

²³ Erë e' qos mir wes ikawötã minuk es. Cristo shkenekane kewe. E' itökî mik idene, etã se' dör ie' icha, e'pa qos shkerdakane.

²⁴ Etã kâ i' erdawa. E' këwö ska' tã Cristo e' alörakã iyi wökir, iyi wák, iyi këköl wä diché tã ese qos kî. Ì qos blu'ie ie' tso' e' merattsaitö Skëköl dör S'yë e' ulä a.

²⁵ Erë j'ñe tã ie' tso'ia iyi qos wëttsuk blu'ie dö mik ibolökpa qos menewä ie' klö dikia eta.

²⁶ Ie' bolök bata, e' dör s'duöwä, e' kî ie' e' alörakã bataie.

²⁷ E' dör wēs itso' kitule Skëköl yëkkuō kī es, e' tō ichè: “Íyi ulitane menewa ie' klō dikīa.” Erè se' éna iane tō mik iyène “íyi ulitane” etā Skëköl kē ku' e' shua, ie' wák tō i kōs mērō Cristo klō dikīa e' kueki.

²⁸ Erè mik íyi ulitane mērōtke Skëköl tō Cristo dör ilā e' klō dikīa, etā ñies Cristo e' murattsa iyē ulā a as íyi ulitane dō ie' dikīa.

²⁹ S'duulewā kē shkerta'kane, e'ma wēpa wōsune s'duulewā skéie* çïök e' wekerakutō? S'duulewā kē shkerta'kane, e'ma çïök ie'pa wōsune esepa skéie?

³⁰ S'duulewā kē shkerta'kane, e'ma çïök se' e' mūmi weinuk kēkraē ttē e' pakōk?

³¹ A yamipa, ká bit tā ye' kī idalō me'rie ttsēsua ye' ttēmiwā yile tō. E' dör mokī wēs a' tso' batsulewā Skëkēpa Cristo Jesús mik, e' tō ye' ttsē'wēke buaē e' dör mokī es.

³² Íe Éfeso ye' bolōkpa tso' ñippōk ye' tā wēs iyiwak sulusi es. Kē se' shkerta'kane, e'ma çïök e' dalē'ttsekeyō? E' kē dör ñie bua' ye' a. Mokī tō s'duulewā kē shkerta'kane, e'ma iūsō wēs wēlepa tō icheke es. E' dör i' es: “Bulepa s'duōralur, e' kueki i' ñie se' chkō, se' di'yō buaē kaneē.”

³³ Kē a' e' muktsā e' kitō'uk es. E' dör wēs yile tō iyē' es, e' dör i' es. “S'yamipa e' wamblō sulu esepa tō s'ser yēsýsē esepa sulu'wēkewa.”

³⁴ A' erbikōne buaē yēsýsē. Í sulu kē wamblariā a' tō. A' wēlepa kē bātse Skëköl mik yēs. E' chéyō a' a' jaēwōkā.

Se' duulewā shkerdakane çis e' chkā dör?

³⁵ Isalema a' wēlepa tō ichakēmi: “Se' duowā, çwēs e' shkermikane? Çis e' chkā dör?”

³⁶ Í chaké a' tō wēs kē s'kabikeitsō ese i' chaké es! Iyiwō tkēsō, e' kē dē'kane, ikuala deka tā iwō dalola nunēwā.

³⁷ Mik se' tō trigo wō tkēwā, etā kē se' wā itkēne kuáie. Se' tō iwō dalola tké.

³⁸ E' ukuōkī tā ikua deka wēs Skëköl ime'atbak es. E' sū iyiwō ulitane dōrakā iwakmik iwakmik wēs imeneat es.

³⁹ S'ditsō ena iyiwak klōka ena dù ena nima e' wák dör kuā'kī kuā'kī ñies ichkā dör kuā'kī kuā'kī.

⁴⁰ Ñies i' meneat ká jai a ena i' meneat ká i' a e' dör kuā'kī kuā'kī. E' kōs dör buaala, erē iwēr kuā'kī kuā'kī.

⁴¹ Diwō si'wō bēkwō e' kōs dalōburke kuā'kī kuā'kī. Ñies bēkwō kōs e' wák dalōburke ek ek kuā'kī kuā'kī.

⁴² Mik se' shkenekane, etā se' manenettsatke wēs iyiwō tkēne e' manerttsa es. Se' chkā i' nurta'wā, erē mik ishkenekane, etā kē inurpawaia.

⁴³ S'chkā i' dör ēsela, erē ishkerdakane olo tā' tajē. S'chkā i' kē diché tā', erē ishkerdakane diché tā' tajē.

⁴⁴ S'chkā i' dör buaē senoie i' ñie tā, erē mik ishkenekane, etā imanenettsa senoie buaē aishkuō tā Wikōl Batsē'r tā.

⁴⁵ E' dör wēs Skëköl yëkkuō tō ichè es, e' tō ichè: “Wēm tsá kiē Adán, e' yōne se'ie ttsē'ka.”† Erè wēm skā de ekōl Adán es, e' dör Cristo, e' yōne sene michoē mukwak.

⁴⁶ Erè s'chkā senoie aishkuō tā, e' kē mēne Skëköl wā se' a kewe. S'chkā i' me'itō se' a kewe. E' itōkī chkā senoie aishkuō tā Wikōl Batsē'r tā ese merdaē se' a.

⁴⁷ Wēm tsá yōne íyōk wā, e' kuekī e' dör ká i' wak. Erè wēm skā de Adán es, e' datse ká jai a.

* **15:29 s'wōsune s'duulewā skéie:** E' dör i' uk ie'pa wēlepa wōblar es. Kē iyène Skëköl wā tō iū es.

† **15:45 Génesis 2.7**

⁴⁸ Wépa dör ká i' wakpa, esepa dör wës wëm tsá yöne íyök wa ñe' es. Erë wépa dör Skëköl tso' ká jai a e' icha esepa dör wës wëm datse eë es.

⁴⁹ Se' tō wëm datse ká jai a e' k̄itseraë wës wëm yöne íyök wa ñe' k̄itse'sō es.

⁵⁰ A yamipa, ye' tō a' a' ichè tō se' chkà i' duōtā'wā nurta'wā e' kē dōpawā i blúie Skëköl tso' e' a.

⁵¹⁻⁵² Ye' tō t̄tsō. Ttè bak blëulewā ese chekeyō a' a' i' t̄a: Kē se' ulitane duōpawā erë mik Skëköl duk blane iwā kkachioie tō kawō i' enewatke etā se' kōs maneordattsā bet wës s'wōbla tsimiū es. Mik duk ñe' blane, etā s'duulewā kōs shkerdaka, kē duōpawāia. Ñies se' tso'ia t̄tsē'ka, e' chkà maneordattsā.

⁵³ Se' chkà i' nurta'wā, e' maneordattsā chkà kē nurta'wā ese wa. Se' chkà i' duōtā'wā, e' maneordattsā chkà kē duōtā'wā, ese wa.

⁵⁴ Mik se' chkà i' manenetttsā kē duōpawāia, etā i' tso' kitule Skëköl yëkkuō k̄i, e' wā de, e' tō ichè: "Duewā k̄i Skëköl e' aléka.‡

⁵⁵ A Duewā, ¿wé be' diché taijē e'? ¿Wé be' e' alō taijē e'? Be' kirēbata tso' se' rrewoie taijē, ¿wé e' i' t̄a?"§

⁵⁶ Se' sēr sulu kuēk̄i duēwā tō se' rreweke ena sene sulu diché iēne ttè dalōiēno wa.

⁵⁷ Erë se' nuī olo'yane se' k̄i Skëkēpa Jesucristo batamik, e' kuēk̄i kē se' suaneia s'duōwā yōk̄i. E' kuēk̄i kēkraē wéstela chekesō Skëköl a.

⁵⁸ E' kuēk̄i, a yamipa dalēr ye' éna, a' e' tkōwā darērē kēkraē Skëkēpa ttē a, kē a' e' skōktsā bānet. A' wā ijcher tō i' kōs kanewé a' tō ie' a, e' kē weirpa éme. E' kuēk̄i a' k̄i kaneblō buaē kēkraē ie' a.

16

Inuköl shteke s'sigrēpa k̄imoie, e' pakē

¹ Inuköl shteke a' tō s'batse' rpa serke Jerusalén e' pa k̄imoie, e' pakeke ye' tō a' a' i' t̄a. Inuköl shtō wës ye' tō iyē' Skëkēpa icha erule erule tso' Galacia, e' pa a es.

² Domingo bit t̄a a' wakpa bik ekkē tō a' inuköl shtā'ū tō kōs a' ulā a ide. Etā kōs a' a' imermi, e' blō bānet. A' tō iwé es, etā mik ye' de a' ska', etā kē a' kawōtā inuköl shtōk, a' wā itso'tke blëule e' kuēk̄i.

³ Mik ye' de a' ska', etā wépa shūstétke a' tō patkēmi Jerusalén inuköl ñe' muk, e' pa ttē choie yëkkuō shtekemiyō e' mi'ke ie' pa wā. Es ye' tō ie' pa patkeke Jerusalén.

⁴ A' ibikeitsé tō buaē idir tō ye' mi'ñak ie' pa t̄a, e' t̄a ye' mi'mi.

Pablo tō ishkak e' aleritsé

⁵ Ye' kawōtā minuk Macedonia, e' ukuōk̄i t̄a ye' mi'ke a' ska'.

⁶ Isalema ye' e' tsukeat a' ska' si' et si' bōt ulatōk ò isalema ye' e' tsūmiat dō yuēdiō tka ekkē. Es a' a' ye' k̄imermi i' kiane ye' k̄i shkoie ese wa as ye' mi' buaē wé ye' mi'mirō eë.

⁷ Ye' kē shkak a' pakōk shkaule. Ye' mú sēr a' ska' ká taijē, Skëkēpa k̄i ikiane e'ma.

⁸ Erë ye' e' tsukeat íe Éfeso dō Pentecostés kéwō tka ekkē.

⁹ Íe buaē ye' a' kawō kune Jesús ttē buaē pakoie. Ye' bolōkpa tso' taijē, erë ñies taijē pē' éna Jesús ttē buaē ttsak. E' kuēk̄i kē ye' e' yaktsā i' t̄a íe.

¹⁰ Timoteo kaneblōke Skëkēpa a' wës ye' es, e' kuēk̄i ie' de a' ska', e' t̄a ikiōwā buaē.

¹¹ Kê yi kâne ie' dalöseukwā. E' skéie ie' kímú as ie' döne bërë ye' ska'. Ye' tso', ie' ena s'yamipa urke ie' tã, e'pa panuk.

¹² Ye' tã s'yami Apolo e' cheke a' a' i' tã. Ye' kköyë' ie' a' tajë tã ie' yúñak s'yamipa mi'ke a' pakök e'pa tã. Ie' kē shkak i' tã, erë wekkë alë tã ie' a' kawö kúrmí, etã ie' mi'mi.

Pablo tã ie'pa bata patté

¹³ A' senú erki. A' e' tkōwā darërë a' erblöke Jesús mik e' a. A' e' tkōwā wëbla suë, kē a' suanuk. A' erblö darërë ie' mik.

¹⁴ I weke a' tã kos ese ú ñi dalëritsë wa.

¹⁵ A yamipa, a' wã ijcher tã Estéfanos ena iyamipa e'pa dör Acaya wakpa tsá erblë' Jesús mik e'pa. Ie'pa e' ché buaë s'batse'r malëpa kímuk.

¹⁶ Ye' tã a' a' ikië tajë tã ie'pa esepa ttö dalöiö er bua' wa. Ñies yi isie tso'ñak kaneblök Skëkëpa kanë a' esepa ttö dalöiö.

¹⁷ Ye' ttsë'ne buaë tã Estéfanos ena Fortunato ena Acaico e'pa de ye' ska'. Ie'pa tso' ye' kímuk tajë a' kē ku' e' skéie.

¹⁸ Ie'pa tã ye' er pablé wës a' er pablérakitö es. Buaë idir ie'pa esepa kíkökkä.

Pablo e' chéat

¹⁹ Skëkëpa Jesús icha erule erule kos tso' Asia, e'pa tã a' shké'wémi. Áquila ena Prisca ena Skëkëpa icha ñi dapa'úke ie'pa u a, e'pa tã shkéne patké tajë a' a' Skëkëpa ttö wa.

²⁰ S'yamipa kos tso' íe, e'pa tã a' shké'wémi. A' ñi shké'ú ñi dalër wa.

²¹ Ye' dör Pablo e' tã shkéne i' shtë ye' wák ulà wa.

²² Yi kē éna Skëkëpa dalër, e' tã as ese kichatër. ¡A Skëkëpa, be' shköne bet!

²³ As Skëkëpa Jesús er buaë chö a' a.

²⁴ Ye' éna a' dalër Cristo Jesús batamik. Es e' idir.

Yëkkuö skà kit Pablo tö Corinto wakpa a, i' ta ide böt 2 Corintios

Mik Pablo bak kaneblök Macedonia etä ie' tö yëkkuö skà kit Jesús mik erblökwakpa serke Corinto ena ipamik e'pa a. Wëm kië Tito e' kaneblöke Pablo ta Jesús tté pakök. Ie' tso' Corinto, mik ie' dene Pablo ska' etä ie' tö Jesús mik erblökwakpa tso' Corinto e'pa kaberke ñita e' paké Pablo a. E' kueki Pablo tö yëkkuö i' kit. Ìtköke Corinto wakpa ta e' dör i': Welepa e' chö tö ie'pa dör Jesús ttekölpa erë kē idör moki. Esepa dē'mi Corinto ta Jesús mik erblökwakpa tö iki'warak buaē. Ie'pa ñekkēpa tö s'wöbla'weke kache tté wa. Ie'pa e' ù tö ie'pa dör buaē Pablo tsata. Ie'pa tö icheke tö Pablo dör siarē kē dör kēkēpa taiē. Es ie'pa tso' Jesús mik erblökwakpa kitō'uk. Pablo éna Jesús mik erblökwakpa dalēr taiē e' kē kiane ie' ki tö imi'yal ñala sulusi ki kachökwakpa itōki. E' kueki ie' tö yëkkuö i' kit ie'pa a as ie'pa tso' ttsē'ka kachökwakpa yōki ena er bua' wa i kkeyēne ie'pa a e' dalōiök. Ñies ie' tö ie'pa a iché tö ie' dör Jesús tteköl moki.

E' kīe ta kam ie' tö yëkkuö i' shtō etä ie' tö inuköl ki' ie'pa a Jesús mik erblökwakpa siarēpa tso' Jerusalén e'pa kimoie. S'kitō'ukwakpa tö iyē' tö Pablo tö inuköl e' tseketkö iwāk a, erē ie' tö iché tö e' kē dör es. Ie' mi'ke betka Jerusalén pakök e' kueki Jesús mik erblökwakpa tso' Corinto e'pa kawōta inuköl ki shtök tsēmi Jerusalén.

Shke'wē

¹ Ye' dör Pablo. Skököl wák er wa ye' dör Cristo Jesús ttekölpa tsá e'pa eköl. S'yami kië Timoteo, e' tso' ye' ta iē. Sa' tso' yëkkuö i' shtök a' dör Skököl icha erule serke Corinto, e'pa a. Ñies sa' tso' yëkkuö i' shtök s'batse'r malepa serke ka malepa ate Acaya, e'pa ulitane a.

² Skököl dör S'yē ena Skökēpa Jesucristo as e'pa er buaē chō ena sene bēre mù a' a.

Pablo weirke e' shuq Skököl kīkēkaitō

³ Skököl dör Skökēpa Jesucristo yē, e' kīkōkasō taiē. Ie' dör S'yē e' tö se' sueke er siarē wa ena se' er pableke kekraē.

⁴ Sa' weirke qos Cristo tté kueki, e' shuq sa' er pableke Skököl tö as s'malepa weirke esepe er pablō sa' tö wēs ie' tö sa' er pableke es.

⁵ Cristo weine taiē, e' ukuō miria sa' ki taiē. Erē ñies ie' batamik sa' er pablērke taiē shute.

⁶ Sa' weine es, etä e' dör a' er pabloie, a' tsatkoie. Ñies Skököl tö sa' er pablē, etä ñies e' dör a' er pabloie as a' weirke wēs sa' es ese dalē'ttsō a' tö er bua' wa.

⁷ Sa' wa ijcher tö a' weirke wēs sa' es, erē ñies a' er pablērke wēs sa' er pablērke es. E' kueki sa' wa ijcher buaē tö a' kē tö sa' griawepa.

⁸ A yamipa, sa' ki ikiane tö a' wa ijcher tö sa' weine Asia e' dör darērē sa' a. Sa' diché kē dē'ka iwöklō'woie. Sa' ibikeits tö kē sa' döpattsa ttsē'ka.

⁹ Sa' e' ttsē' wēs s'wömenettsa ttēwa es. Erē e' wamblēne sa' ta as kē sa' erblō sa' wakpa mik, e' skēie as sa' erblō Skököl tö s'shke'wēkane e' wāk mik.

¹⁰⁻¹¹ Sa' ttekelur ñē' e' ulā a ie' tö sa' tsatkē'ttsa ena sa' tsatkeraeitō. Ie' dapōmik sa' moneka darērē. A' sa' kīmē S'yē a ikiök sa' ki, e' ma ie' tö sa' tsatkē michoē. A' taiē tö iwē es, e' ta ie' tö sa' kīmēraē e' ki wēstela cheraē ie' a se' taiē tö.

Ì kueḡi Pablo kě dē' Corinto

¹² Sa' er kě tō sa' kkatē ì kị, e' tō sa' ttsē'wēke buaē. Kēkraē Skēkōl tō sa' a imē sēno yēsēsē e' batseitsōk buaē er mokị wa sulitane wō wa ena bua'ie a' wō wa. Sa' ser es, e' kě dōr siwā įskị tso' ká i' a ese wa, e' dōr Skēkōl er buaē chō se' a e' wa.

¹³⁻¹⁴ Yēkkuō kōs kitmi sa' tō a' a, e' wā kě dōr ttē blēulewā ese, iaritsmi a' a ena iwā armi a' éna. Erē wēs sa' dōr e' kě ane a' éna bua'ie, erē ye' ipanēke tō wēkkē alē tā a' éna iardaē seraā. E' dōr es, e' tā mik Skēkēpa Jesús datskene, etā e' kēwō ska' a' e' ttsōrakā buaē sa' wa wēs sa' e' ttsōrakā buaē a' wa es.

¹⁵ Ye' ibikeitsē tō a' e' ttsēka ye' wa buaē, e' kueḡi warma ye' ibikeitsē tō ye' mi' a' pakōk bōtōkicha as a' ttsē'r buaē bōtōkicha.

¹⁶ Ye' ibikeitsē tō mik ye' mi'ke Macedonia, etā warma ye' tkōkemi a' pakōk. Ye' datskene, e' tā ye' damitkōne a' pakōk. Es a' a ye' kimermi shkoie Judea.

¹⁷ Erē kě ye' wā ione es. Ye' dē' a' pakōk etōkicha ē, e' kueḡi ɿa' ibikeitsē tō ye' kě wā iwā bīkeitsē buaē kēwe? ɿA' ibikeitsē tō ye' ttō bōtbōt wēs s'ditsō ēse es?

¹⁸ Erē Skēkōl ttō mokịē, e' ttō wa ye' ichē a' a tō ye' kě ttō a' tā bōtbōt.

¹⁹ E' wā dōr tō Jesucristo dōr Skēkōl Alā, e' kě ttō bōtbōt, ie' ttō etkēme. Ie' ttē buaē paka' ye' ena Silvano ena Timoteo, e'pa tō a' a.

²⁰ Ì kōs ɿk Skēkōl kablē, e' wēitō Cristo wa. E' kueḡi mik se' ñi dapa'uke Skēkōl kīkōkka, etā se' tō icheke: “Es e' idir” Cristo Jesús ttō wa.

²¹ Yi tō a' ena sa' kkō'neke as se' tulurie Cristo mik, e' dōr Skēkōl. Ie' tō se' shukitbak iwák a.

²² Ie' tō se' er wakyué ie' wák a. Ñies iWikōl méitō se' a wēs íyi tsá patuésō es ikkachoie tō se' tsatkerāēitō da'a.

²³ Ie' wā ye' suule buaē e' wōwa ye' ichē a' a tō kam ye' dōne Corinto warma wēs ye' ibikeitsē es, e' wā dōr tō kě ye' éna a' kị eriawak.

²⁴ Sa' wā įjcher tō a' erblōke buaē Jesús mik, e' wa a' tkēnewā darērēē. E' kueḡi sa' tso' a' kimuk er bua' wa as a' ttsē'r buaē. Kě sa' ku' a' patkōk kēsik wa a' erblōke e' iutōk.

2

¹ E' kueḡi ye' ibikeits tō ye' kě shkakne a' pakōk a' eriawoie.

² A' ē tō ye' ttsē'wēmi buaē. Erē a' eriawéyō, e' tā ɿyi tō ye' ttsē'wēmi buaē?

³ Warma a' ye' ttsē'wē buaē, e' kueḡi yēkkuō iēt kitmiyō a' a e' kị a' pautyō darērē as a' e' shulō, etā es a' kě tō ye' eriawēpa. Ye' iklōō yēsēsē tō a' ulitane ttsē'rdaē buaē ye' tā ñita.

⁴ Mik ye' tō yēkkuō ñe' kit, etā ye' eriane siarē, ye' chkenewā taiē dō ye' įéttsaie ekkē. Erē kě ye' wā ikitē a' eriawoie. E' skéie ye' ikitmi as a' éna iar tō a' dalēr taiē ye' éna.

Yi tō ì sulu wamblē' e' nuí olo'yé Pablo tō

⁵ Wēm tō kabene tski'kā a' shuā ì sulu wamblēitō e' wa, e' kě wā ye' ē eriaone. Isalema ye' tso' ikị kuōtkōkka, erē ye' ichē tō wēs alē ie' tō a' ulitane eriawē.

⁶ Kōs a' kibiiepa tō ie' kị inuí métke e' dōr wē'.

⁷ Ì'ñe tā a' tō inuì olo'yō įkị tā įkímú as kě ieriar taiē kě er pablēneia ekkē.

⁸ E' kueḡi ye' kkōchō a' a taiē tō ikkachōne ie' a' tō mokị a' éna ie' dalēr.

⁹ Yēkkuō ñe' kitmiyō a' a isuoie tō ye' ttō iutē a' tō seraā ō au.

¹⁰ Yi isie nuí olo'yé a' tō ikị, ñies ese kị ye' tō ilo'yēke. Mokị yō ichē Cristo wōwa ena a' dalērmik tō ilē nuí tso' kiane olo'yē, e' tā e' olo'yétkeyō

¹¹ as Satanás kē ē' alōkā se' kī. Wēs ie' éna se' sulu'wakwā, e' ʾane se' éna buaē.

Tito kē dē Tróade

¹² Mik ye' de ká kiē Tróade Cristo ttē buaē pakōk eē, eṭa ye' isuē tō Skēkēpa tō ye' a' ṇāla yuētke buaē ittē pakoie.

¹³ Erē s'yami Tito wā a' biyō done ye' a, e' kē kune ye' wā wēs ikablē' es. E' tō ye' tkiwē kabikeitséka tajē. E' kuēkī ye' ē' chēat Tróade wakpa a' ta ye' mīa Macedonia ie' yulōk.

Íyi ulitane kī se' ē' alōkami Cristo wa

¹⁴ jErē wētela Skēkōl a' Kekraē ie' tō sa' wēttsēke ē' alokā íyi ulitane kī Cristo ta' ṇita. Sa' wa ie' tō Cristo ttē buaē pakeke ká wa'ñe, e' dōr wēs kiō masmas alabur es.

¹⁵ Sa' tō Cristo ttē pakeke, e' dōr wēs íyi alar masmas ṇa'wē Cristo tō Skēkōl a' ikikoka es. Sa' dōr wēs kiō masmas alar es. Erē wēpa tsatkērke ena wēpa kē tsatkērku' esepa bōltēpa wōa ilār kuā'kī kuā'kī.

¹⁶ Wēpa kē tsatkērku' esepa a' ttē pakeke sa' tō e' dōr wēs s'nu alar es, e' wa ie'pa duōralur e' kuēkī. Erē wēpa tsatkērke esepa a' e' dōr wēs íyi alar buaē es, e' wa sene michoē dōraē ie'pa ulā a' e' kuēkī. ¿Yi dirmi ttē i' wakanéuk?

¹⁷ Tajē pē' tō Skēkōl ttē pakeke inukōl ē klō'woie, erē sa' kē dōr es. Ie' tō sa' patkē ipakōk, e' kuēkī sa' tō ipakeke er moki wa ie' wōwa Cristo dalērmik.

3

Skēkōl ttē pa'alī e' wakanéukwakpa sa' dōr

¹ ¿Ima a' ibikeitsē tō sa' wákpa e' ttē chōke a' a? ¿Ima a' ibikeitsē tō sa' kī yēkkuō kiane sa' ttē choie a' a' ō a' tō yēkkuō mēmi sa' a' sa' ttē choie wēs wēle tō iweke es? Yēkkuō ese kē kiane sa' kī.

² A' wakpa dōr wēs sa' ttē choie yēkkuō es. E' kitule sa' er a' sūule ena aritsule sulitane wā.

³ Iwēnewā wōshak tō a' dōr wēs yēkkuō kitmi Cristo tō patkēne sa' ulā a' es. Yēkkuō e' kē kitule tinta wa, e' skēie ikitule Skēkōl ichōkle e' Wikōl wa. E' kē kitule ákkue kī wēs ttē dalōiēno kitē ákkue kī es. E' skēie ikitule a' er a.

⁴ Sa' erblōke Skēkōl mik Cristo batamik, e' ē kuēkī sa' tō a' chē es.

⁵ Sa' kē a' iyēnuk tō kanē wē sa' tō a' shūa, e' dōr sa' wákpa diché wa. Skēkōl tō sa' a' ierī mé iwakanéwoie.

⁶ Ie' tō sa' a' ierī mé ie' ttē pa'alī mēne se' a' e' wakanéuk. Ttē e' kē datse ttē dalōiēno mēne ká iaiāē e' wa. E' skēie idatse Skēkōl Wikōl wa. Ttē dalōiēno ṇe' tō s'kichateta'ttsa' erē Skēkōl Wikōl tō sene michoē meke se' a.

⁷ Ttē dalōiēno kēchke kitule ákkue kī, e' mēne ká iaiāē Israel aleripa a. Mik ttē e' tsá mēne, eṭa Skēkōl olo bune tajē. E' klōne Moisés wō kī dalōlōē dō imalepa kē wō dē'wā ie' wō sauk ekkē. Erē dalō e' chowamine ʾenaena. Ttē ṇe' mēne olo ta' tajē ikkachoie tō e' dōr ttē dalō ta' tajē ese.

⁸ jE' yita Skēkōl Wikōl kanē e' olo tkōkā tajē ttē ṇe' tsata!

⁹ E' wā dōr tō ttē tō s'kichateta'ttsa' ṇe' mēne dalō ta' tajē, je' yita ttē wa Skēkōl tō s'klō'wami wēs pē' buaē yēsýēsē es e' pakē olo ta' tajē shūte tkōkā ttē tsá mēne e' tsata!

¹⁰ Moki ttē pa'alī e' olo ta' tajē shūte, e' o' mik ttē iēt olo kē dōr i.

¹¹ Ttē kē dōr yōbiē e' de olo ta' tajē, je' yita ttē dōr yōbiē e' olo ta' tajē shūte!

¹² Ttē e' wā paneke sa' tō krōrōē, e' kuēkī sa' tō iwā pakeke sulitane kukua kē suarta'.

¹³ Sa' kě tò iwěku' wēs Moisés tò iq' es. E' wō pabakewā datsi'tak wa ʔs Israel aleripa kě tò isaʔ tò ie' wō dalō bune e' chowamine seraʔ.

¹⁴ Erē ie'pa ʔr darē'newā, kě ʔna iwā ʔne. Ie'pa ʔr pabakulewā wēs Moisés wō pabakwā es. Es ʔies i'ʔne tā ie'pa aleripa ʔr pabakulewā mik ie'pa tso' ttē kēchke mēne iyēpa bak e'pa ʔ e' aritsōk etā. Ie'pa ʔr pabakulewā e' sirmittsa ʔrblē Cristo mik, e' ʔ wa. E' kuēki ie'pa icha kām sirttsa.

¹⁵ Dō ikkē tā, mik ie'pa tò yēkkuō kit Moisés tò e' ʔritseke, etā ie'pa ʔr tso'ia pabakulewā.

¹⁶ Erē mik se' ʔr mane'wē Skēkēpa ʔ, etā se' ʔr pabakulewā, e' sinettsa.

¹⁷ Skēkēpa e' dōr Skēkōl Wikōl. Wē e' tso', etā ʔe se' yēnettssā ttē dalōiēno ulā a.

¹⁸ Es se' dōr wēs s'wō kě pabakulewā es, esepa kōs kī Cristo olo wērke buaē wēs wōsuʔ es. Se' maner michoē ʔs se' dō wēs Skēkēpa olo tā' taiē es. E' kōs wakanewēke Skēkōl Wikōl tò.

4

Sa' dōr Jesucristo ttekōlpa tsā

¹ Skēkōl tò sa' suē ʔr siārē wa, e' batamik kanē i' méitō sa' ʔ. E' kuēki kě sa' ʔ chkeuwa.

² E' skēie kě sa' tò iwakanewēku' blēule wēs i' dōr jaē ese es. Sa' kě ku' s'kitō'uk. Sa' kě ku' Skēkōl ttē shutuōkkā kache ttē wa. E' skēie ttē mokī pakeke sa' tò yēsēsē Skēkōl wō ʔs sulitane wā ijcher tò i' ché sa' tò, etā es idir.

³ Erē Jesús ttē buaē pakeke sa' tò, e' pabakulewā, e' tā ipabakulewā wēpa kichatērke esepa ʔ yōki.

⁴ Ie'pa kě ʔrblōtā' Cristo mik. Bē dōr ká i' kēkōl, e' tò ie'pa ʔr pabakewā da'ʔie ʔs kě ie'pa ʔna Cristo dōr Skēkōl wák suē olo tā' taiē e' ttē buaē wā ʔr.

⁵ Sa' kě tò sa' wákpa ttē pakeku'. Sa' tò Jesucristo dōr Skēkēpa, e' ttē pakeke. Sa' e' chō tò sa' dōr wēs a' kanē mēsopa es a' kīmoie Jesús dalērmik.

⁶ Mik Skēkōl tò ká i' yō', etā ie' iyē': "ká ʔninú," etā ká ʔnine. Ie' wák tò se' ʔr ʔi'wē ʔs ie' olo taiē burke Jesucristo wō kī, e' ʔr se' ʔna. E' kuēki sa' tò ie' ttē buaē e' pakeke sulitane ʔ.

Se' weirke ká i' kī, e' dōr bērbēr ʔ

⁷ Jesús ttē buaē, e' dōr wēs i'yi bua'buā skē darērē es, e' meneat sa' ʔa wakanewē. Erē sa' kě dichē tā'. Sa' dōr tottola wēs skau es. E' dōr iwā kkachoiē tò dichē wa sa' tò iwakanewēke e' meke Skēkōl tò sa' ʔ, e' kě dōr sa' dichē.

⁸ Erē kabene tso' sa' kī taiē kēkraē, erē e' kě e' alinekā sa' kī. Erē sa' kě wā ijcher wēs sa' e' ʔmī, erē kě sa' e' ōwa e' yōki.

⁹ Erē sa' bolōkpa tò sa' tōtiēke, erē Skēkōl kě wā sa' meneat. Erē sa' dettsa iski, erē sa' e' kōkekane.

¹⁰⁻¹¹ Se' tso'ia tsē'ka ká i' a, e' dalewa sa' chōke sa' bolōkpa ulā ʔa sa' ttekelur Jesús ttē kuēki wēs ie' kōtwarakitō es. Sa' weirke es ʔs iwērwa sa' kī tò mokī ie' shkenekane, e' tso' sa' tā.

¹² Duewa dalō me'rie sa' kī, es sa' weirke a' dalērmik ʔs sēne michoē dō a' ulā a.

¹³ Itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī wē yile tò iyē': "Ye' ʔrblē imik e' kuēki ye' iché."* Es ʔies sa' ʔrblōke Skēkōl mik wēs yi' ʔne es, e' kuēki sa' tò ie' ttē pakeke.

* 4:13 Salmo 116.10

¹⁴ Sa' wā ijcher tō ie' tō Skēkēpa Jesús shkēo'kane ñies ie' tō sa' shkē'werakane wēs Jesús shkēo'kaneitō es, sa' batsulewā Jesús mik e' kuekī. Aishkuō tā ie' wā sa' miraē a' tā ñita wē ie' tso' eē.

¹⁵ Sa' weirke kōs e' dōr a' kimoie as se' taijē tō wēstela chō Skēkōl a ier buaē chē se' taijē a e' kuekī. E' wa ie' kīkardaka taijē.

¹⁶ E' kuekī sa' kē e' chkeuwa. Erē sa' chkā mir wa'kē, erē sa' er dichē kī iērke kīta kīta kā bit ekkē.

¹⁷⁻¹⁸ I kōs suēkesō s'wōbla wa ese erta'wa. Erē i kōs kē wērtā' ese dōr yōbiē. E' kuekī kē sa' er menewa i suēkesō ese kī. E' skēie sa' er me'rie i kē wērtā' ese kī. E' kuekī sa' weirke siarē, e' kē dōr taijē sa' a, e' dōr ekuōlō ē. E' wā dōr tō e' wā i dōr buaē, olo tā taijē yōbiē, e' dōraē sa' ulā a taijē shute tkōkō kōs sa' weine e' tsatā.

5

¹ S'chka dōr wēs ulā es, e' dōr buaē sēnoie kā i' kī ē. Se' wā ijcher tō mik se' ulā i' panane, etā u yōbiē tso'tke Skēkōl wā se' a kā jai a. E' dōr se' chkā pā'alī s'er michoē yōule ie' wā e'.

² E' kuekī mokī kā i' kī se' rrerke. S'chka pā'alī merke se' a aishkuō tā kā jai a, e' kkecheke se' tō poē. Se' éna s'chka i' manē'waktke s'chka pā'alī wa wēs datsi' manē'wēsō es.

³ E' kiane se' kī as se' wikōl kē at aishkuō tā kē chkā tā' wēs se' sume es.

⁴ Se' tso'ia se' ulā i' a etā se' kkōchōke se' serke chkeulewā wēs dalī ekkeē e' dikīa es. Kē dōr tō se' duakulurtke sēnoie chkā kē tā'. E' skēie se' éna s'chka i' manē'waktke chkā pā'alī ñe' wa as i duōtā'wā ese manerttsane i s'er michoē ese wa.

⁵ Skēkōl wāk tō se' kanewētke maneonuk ñe' es. Ie' tō iWikōl mé se' a wēs íyí tsā patuēsō es iwā kkachoie tō iwā dōraē se' ulā a wake'.

⁶ E' kuekī kē se' tkirkū i' kī, erē se' wā ijcher tō se' tso' kamiē Skēkēpa yōkī, se' tso'ia tstsē'ka kā i' a e' dalewa.

⁷ Iñe tā ie' kē sunuk se' a, erē se' serke se' erblē ie' mik e' wa.

⁸ Kē se' tkirkū i' kī. Se' a tā s'chka i' mú mēatsō, e' tā es se' mīa sēnuk ie' ska', e' dōr ibua'ie.

⁹⁻¹⁰ Se' ulitane kawōtā dōkwā Cristo tkēr s'shulo kulē kī e' wōrkī. Eē i kōs wē se' tō kā i' kī, buaē ena suluē, ese kkayērdaē tā e' skē meraēitō se' a ekōl ekōl. E' kuekī se' tso'ia tstsē'ka ō se' mīa ie' tā, erē kekraē se' e' chōke sēnuk yēsyesē as ie' wa iwēr buaē.

Skēkōl er buarne se' kī e' pakē

¹¹ Sa' tō Skēkēpa dalōieke taijē, e' kuekī sa' e' chōke darērē s'malepa pablōk as ñies ie'pa tō ie' dalōiō. Skēkōl wā ijcher buaē tō sa' er yēsyesē, e' mú jcher a' wā ñies.

¹² Sa' kē skā ku'ne e' ttē chōk a' a. E' skēie sa' tso' a' a kawō skā mukne e' tso'kā sa' wa. E' wa a' tō sa' tsatkēmi wēpa tō sa' cheke suluē, esepa yōkī. Ie'pa esepa e' tso'kā taijē is imalepa wa iwēr ese wa, kē dōr is ie'pa er dōr Skēkōl wōa ese wa.

¹³ Sa' wēr aliie, e' tā e' dōr Skēkōl dalērmik. Kē sa' wēr es, e' tā e' dōr a' kimoie.

¹⁴ Sa' éna iane tō Cristo éna se' dalēr taijē, e' tō sa' kē sēnuk ie' a. Sa' éna iane tō ie' ekōl ē kōtewā sulitane skēie, e' wā kiane chē tō e' dōr wēs sulitane kōtewā es.

¹⁵ Ie' kōtewā sulitane skēie as se' tso'ia tstsē'ka esepa kē seriā wēs se' kī ikiane es, e' skēie as se' s'er wēs ie' kōtewā shkēnekane se' skēie e' kī ikiane es.

¹⁶ E' kueḱi kě sa' ku'ia s'malepa bikeitsök wēs ká i' wakpa tō ibikeitseke es. Kenet sa' tō Cristo bikeits es. Sa' ibikeits tō ie' dōr se' ɛsē ɛ. Erē i'ñe t̃a sa' kě tō ie' bikeitseku'ia es.

¹⁷ E' kueḱi yi batsulew̃a Cristo mik, esepa ɛr maneɔnetts̃a yōne pa'al̃i. Wēs ie'pa bak s̃enuk e' kě ku'ia, e' skéie is̃eném̃ine pa'al̃i.

¹⁸ E' kōs wē Skēkōl tō. Ie' ɛr buanene se' k̃i Cristo batamik. Ñies ttē buaē pakē e' kanē me'itō sa' a.

¹⁹ Ttē buaē ñe' dōr i' es: Skēkōl ɛr buarmine ká ulitane wakpa k̃i Cristo batamik kě ie'pa wōchakek̃u inũi k̃i. Ñies ie' tō ttē buaē e' me' sa' a wà pakē sulitane a.

²⁰ Sa' dōr Cristo ttekōlpa. E' dōr wēs Skēkōl wák kkōchōke a' a sa' wa es. E' kueḱi sa' kkōchōke a' a Cristo ttō wa tō a' ɛr bua'úne Skēkōl a.

²¹ Cristo kě wā i' sulu wamblēne yēs, erē Skēkōl tō ie' su' wēs i' sulu wamblōkwak es se' skéie. Ie' tō iwé es ʒs se' batsulew̃a Cristo mik e'pa sãuitō wēs iwák dōr yēs̃yēsē es.

6

¹ Sa' kaneblōke Skēkōl t̃a ñita, e' kueḱi sa' kkōchōke a' a tō ie' ɛr buaē ché a' a, e' kě ts̃ar ɛ.

² E' wà dōr tō ie' tō ichē iyēkkuō k̃i i' es:

“Mik ye' ɛr buaē chō be' a e' kēwō de,

et̃a be' kkōchōke e' tts̃éyō.

Mik be' ts̃at̃kē e' kēwō de,

et̃a be' k̃iméyō.”*

Ye' ttō ttsō: Skēkōl ɛr buaē chō a' a, e' kēwō detke. Ie' tō a' ts̃at̃kē e' kēwō de i' ñe.

³ Sa' e' k̃kō'nuke buaē kekraē sulitane wōrk̃i ʒs kě yi tō Skēkēpa Jesús watōtts̃a sa' ukuōmik. E' kě dōr es, e' t̃a sa' kaneblōke Skēkōl a' e' yērm̃i suluē.

⁴⁻⁵ E' skéie i' ulitane wa sa' tō ikkacheke tō mok̃i sa' dōr Skēkōl kanē mēsopa. Mikle t̃a sa' weirke, mikle t̃a sa' kě wā i' t̃a, mikle t̃a kawō dar̃erē tkōke sa' t̃a. Mikle t̃a sa' burke siarē, sa' wōt̃erke, p̃ē' ĩerkeka tajē sa' k̃i. Sa' kaneblōke dar̃erē tajē sh̃utē, wōñirke tajē, tteke bli tō. Erē e' kōs dalē' t̃tseke sa' tō b̃erē.

⁶ Ñies sa' tō ikkacheke sa' s̃er batse'r ena i' j̃her se' wā e' wa. I' kōs paneke sa' tō b̃erē ɛr bua' wa. Sa' ɛr buaē chōke s'malepa a. E' kōs wa sa' tō ikkacheke tō mok̃i sa' dōr Skēkōl kanē mēsopa. Iwēnew̃a tō Wikōl Batse'r tso' sa' t̃a. S'malepa dal̃er̃itseke sa' tō ɛr mok̃i wa.

⁷ Ttē mok̃i pakeke sa' tō. I' kōs wēke sa' tō diché meke Skēkōl tō sa' a e' wa. Sa' s̃erke yēs̃yēsē, e' dōr sa' a wēs tabē tso' ñippōkwakpa wā ñippoie ena ɛ' ts̃at̃koie es.

⁸ Mikle t̃a sa' dalōĩerke, mikle t̃a kě sa' dalōĩerk̃u. Mikle t̃a sa' k̃j̃ekeka buaē, mikle t̃a sa' cheke suluē. Sa' ttō mok̃i, erē mikle t̃a sa' sũeke k̃achōkwakpaie.

⁹ Ie'pa wā sa' sũule buaē, erē ie'pa tō sa' sũeke wēs ie'pa kě wā sa' sũule es. Wēsua sa' duōkelurtke, erē sa' tso'iã t̃tsē'ka. Ie'pa tō sa' we'ikē siarē, erē kě itō sa' tt̃elur.

¹⁰ Sa' ɛriarke tajē, erē sa' t̃tsē'rke buaē kekraē. Wēsua sa' dōr siarēpa, inukōl kě t̃a, erē Skēkōl ttē wa sa' tō s'blu'wēke tajē. Wēsua sa' kě wā i' t̃a, ñermata i' ulitane tso' sa' wā.

¹¹ A Corinto wakpa, sa' ttōke a' t̃a yēs̃yēsē. A' dal̃er tajē sa' éna.

* 6:2 Isaías 49.8

¹² E' kě blēne sa' wā a' yōkī, erē a' je' tō iblé sa' yōkī.

¹³ E' kuēkī ye' kkōchōke a' a' wēs alā a' iyē kkōchō es, sa' bikeitsō er bua' wa wēs sa' tō a' bikeitseke es.

A' e' batsōtsa i sulu kōs e' yōkī

¹⁴ Kě a' e' batsōk wēpa kě erblōtā' Jesús mik esepa tā. ¿Wēs sene yēsyesē batsmi sene sulu tā? ¿Wēs ká tsetse ena ká nī a' e' shuīrirmikā nīta?

¹⁵ ¿Wēs Cristo ena bē sērmī bēre nīta? Yi erblōtā' Jesús mik ena yi kě erblōtā' imik ¿wēs esepa batsmi nī mik?

¹⁶ Se' dōr wēs Skēkōl ichōk e' wé mokī es. E' kuēkī ¿wēs e' nī sini'kumi iyi diōkōl tso' dalōiē ese tā? E' yē' Skēkōl tō i' es:

“Ye' serdaē ie'pa shuā,

Ye' shkōraē ie'pa tā nīta;

Ye' dōraē ie'pa Kēkōl

ena ie'pa dōraē Ye' icha.”†

¹⁷ E' kuēkī nīes Skēkōl tō iyē':

“A' e' yōttsa, a' e' skōttsa bānet pē' kě tō ye' dalōiē esepa yōkī.

Ì kōs dōr nā ese kě kar

e' tā Ye' tō a' kierawā buaē.

¹⁸ A' sērke es, e' tā Ye' dōraē a' yēie

ena Ye' tō a' klō'weraē Ye' ala'rie.

Ye' dōr Skēkōl diché tā' taiē iyi ulitane tsatā,

e' wák tō ichē es.”‡

7

¹ A yamipa dalēr taiē ye' éna, es se' a' Skēkōl kablē' e' kuēkī se' e' paiklō sene sulusi kōs tō se' er ena se' chkā ia'wēmī, e' yōkī. Se' e' chō senuk batse'r kēkraē, ie' dalōiē taiē e' wa.

Pablo tse'wē buaē Corinto wakpa tō.

² ¡Sa' bikeitsō er bua' wa! Kě sa' wā i sulu wamblēne yi tā. Kě sa' wā yi weine yēs. Kě sa' wā yi kītēne kache tté wa.

³ A' dalēr taiē sa' éna, e' kuēkī kě ye' ku' ttē i' chōk a' kkatoie. Ye' tō a' a' iyē'baktke kuaē tō sa' tō a' bikeitsē michoē dō sa' duolur ekkē.

⁴ Ye' erblōke buaē a' mik. A' wa ye' e' tse'kā taiē. Sa' weirke kōs e' shuā ye' er kunēne buaē. Ye' tse'ne buaē shutē.

⁵ Sa' de Macedonia tā kě sa' wā kawō kune enoie. E' skēie kabene kī de taiē sa' kī. Taiē sa' tsiriwē sa' bolōkpa tō. Nīes sa' suane taiē.

⁶ Erē Skēkōl tō s'er pableke, e' tō sa' er pablē s'yamī Tito de sa' ska' e' wa.

⁷ Kě dōr tō ie' de e' ē kuēkī. Nīes wēs a' tō ie' er kuwē e' biyō tō sa' er pablē taiē. Ie' tō sa' a' ichē tō suluē a' éna ye' suāk. Nīes ie' ichē tō i' wamblē a' tō sulu, e' tō a' eriawē taiē tā i' nē tā a' tso'ne ye' tsatōk. Ttē e' tō ye' kī tse'wē buaē.

⁸ Yēkkuō patkē'miyō a' a, erē e' tō a' eriawē, erē kě ye' tkine tō iōk ye' tō ipatkē'mi. Tsawe tā ye' tse'wēitō sulu, erē i' nē tā kě ye' tse'rkū'ia es. Mokī yēkkuō e' tō a' eriawē, erē e' dōr ekuölō ē.

⁹ I' nē tā ye' tse'ne buaē. E' kě dōr tō ye' tō a' eriaq' e' kuēkī. E' dōr tō a' eriane es, e' tō a' er mane'wēne Skēkōl a' a' eriane wēs Skēkōl kī ikiane es, e' kuēkī sa' kě wā a' suluōne yēs.

¹⁰ Mik se' eriane wēs ie' kī ikiane es, eṭa e' dōr se' er mane'woie ie' a as se' tsat̃kēr. E' kuēkī kē se' kane tsē'nuk suluē se' eriar ese kī. Erē se' eriar ēse, kē mēne Skēkōl wā, ese tō duēwā tskeke.

¹¹ A' eriane wēs Skēkōl kī ikiane es, e' saū, jiwā dettsa buaē! E' wā bikeitsō. E' batamik a' er tēwā darērē tā a' nī kēkarak wēm tō i sulu wamblé a' shuā, e' shulōk. E' wa a' tō ikkaché tō a' kē ku' i sulu e' a. Iwēnewā tō a' e' tulēwāie darērē. I sulu e' tō a' uluwé a' suawētō. Iwēnewā tō a' éna ye' dalēne tajē. Iwēnewā tō a' tso'tke i sulu shulōk. E' kōs wa iwēnewā tō mokī a' kē ku'ñak i sulu ñe' a.

¹² Ye' kē wā yēkkuō ñe' kitemi a' a wēm tō i sulu wamblé ñe' kkatoie. Nies ye' kē wā ikitemi yī tā iwambléitō e' tsatkoie. E' skéie ye' tō ikitmi as a' wákpa éna iar buaē Skēkōl wōa tō mokī a' tō sa' bikeitseke tajē.

¹³ I wé a' tō, e' tō sa' er kī kuwéne buaē.

E' kīie tā a' tō Tito er kuwé tajē. Ie' tsē'ne buaē e' tō sa' kī tsē'wé buaē.

¹⁴ A' kīka'kayō ie' a tā a' kē wā ye' jaēgne. Kēkraē sa' ttō mokī a' tā, ñies ima sa' e' tsēkā a' wa Tito kukua, e' suētō tō e' dōr mokī.

¹⁵ A' tō ie' kiéwā suane wa painē wa ena a' tso'tke ie' ttō dalōiōk, mik e' ska' ie' er ane eṭa e' tō ie' ké a' kī dalēritsōk tajē.

¹⁶ Ye' erblōmi a' mik e' tō ye' tsē'wēke buaē.

8

Se' er buaē chō siarēpa kimoie

¹ A yamipa, sa' éna a' a ipakak tō wēs Skēkōl er buaē ché Skēkēpa icha erule erule nī dapa'uke Macedonia kōs a, e' pa a.

² Ie'pa weine siarē íy ulitane ulā a, erē e' shuā ie'pa tsē'rke buaē. Ie'pa dōr siarē, kē i tā' tajē, erē ie'pa tō inukōl kakmé er bua' wa. Wēsua ie'pa dōr inukōl blūpa.

³ Ye' tō a' a ichē tō ie'pa imé kōs ie'pa a imermi, e' tsatā iwákpa er wa.

⁴ Ie'pa kkōché tajē sa' a tō ñies kawō mú sa' a s'batse'r malepa serke Jerusalén, e'pa kimoie inukōl wa.

⁵ Ie'pa tō imé tajē shūte, sa' kē wā ibikeitse tō ie'pa a imermi ekkē. Kēwe ie'pa wákpa e' mé Skēkēpa a, e' ukuōkī tā ie'pa e' ché sa' a wēs Skēkōl kī kiane es.

⁶ E' kuēkī sa' tō ikié Tito a tō ie' mi'ne a' ska' inukōl tsā kititō a' shū a e' bata shtōktsā s'siarēpa kimoie.

⁷ I kōs wēke Skēkōl a e' wēke a' tō tajē. A' erblō buaē Jesús mik. A' tō ttē pakē buaē. A' wā íy jcher tajē. Sulu a' éna s'malepa kīmak. Sa' dalēr tajē a' éna. E' sū sa' kī ikiane tō ñies a' er buaē chō tajē s'siarēpa a.

⁸ Ye' kē ku' ichōk a' a' patkoie. E' skéie ye' éna isuak tō mokī a' éna s'malepa dalēr wēs s'yamipa tso' Macedonia e'pa éna s'malepa dalēr es.

⁹ A' wa ijchertke buaē tō Skēkēpa Jesucristo er buaē ché a' a' tajē. Ie' íy tso' tajē ká jai a, e' me'atitō dē'bitū ká i' a siarēpaie a' dalērmik as a' blur ie' íy tajē wa.

¹⁰ A' tō ibikeits kēwe sulitane yōkī tō a' éna s'siarēpa kīmak. Duas sukōt bak e' wa a' tō iwā kīmēmi kēwe. E' kuēkī ima ye' tō ibikeitse, e' chekeyō a' a.

¹¹ Kanē buaē o'mi a' tō, e' eūwa er bua' wa wēs tsāwe a' tō ibikeits es. Inukōl shtō s'siarēpa kimoie kōs a' a' ikit ekkē.

¹² I kē tā' se' wā, ese kē kiekū' Skēkōl tō se' a. Erē i tso' se' wā ese kakmésō er bua' wa kōs se' a imer ekkē, e' tā e' wēr buaē ie' wa.

¹³ Ye' kě ku' ichök tö a' iyi kakmú etä a' atne weinuk kě wä ì tã'. E' skéie buaë idir tö a' ñi kímù ñikkëë.

¹⁴ I'ñe tã a' wä iyi tso' tajë, e' kueki buaë idir tö a' tö s'yamipa kě wä ì tã', esepa kímù. Es aishkuö tã mik a' kě wä ì tã' tajë, erë ie'pa wä itso', etä ie'pa tö a' kímëmi. Es a' ulitane ñi kímùmi ñikkëë.

¹⁵ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kï es, e' tö ichë: "Wë tö ishtë tajë, e' icha kě bata atë. Wë tö ishtë bërëbërë, e' icha deka wë'."*

Tito ena iwapiepa

¹⁶ Skëköl tö Tito erkiöwë a' kímuk wës sa' éna a' kímak es. E' kueki ye' tö wëstela cheke Skëköl a.

¹⁷ Mik sa' tö ikié Tito a' tö ie' mi' a' ska' a' kímuk inuköl shtëk, etä ie' éna a' kímak tajë, e' kueki ie' e' ché iwák er wa minuk a' ska'.

¹⁸ Tito tã s'yami skä patkekemi sa' tö eköl. E' tö Jesús tté buaë pakeke buaë ká wa'ñe. E' kueki ie' tté cheke buaë Skëképa Jesús icha erule erule tso' ká wa'ñe e'pa tö.

¹⁹ E' kïe tã ie'pa kôs tö ie' shushtë as imi' sa' tã Jerusalén, inuköl shteke sa' tö e' muk. E' kaneweke sa' tö buaë Skëképa kïkoka ena iwä kkachioie tö moki sa' éna ie'pa kímak.

²⁰⁻²¹ Sa' e' chöke iwakanéuk buaë Skëképa wörki ñies sulitane wörki. E' kueki wëm ñe' mi'ke sa' wä, e' wa kě yi a sa' kkaténuk inuköl shteke tajë sa' tö e' kï.

²² Ñies sa' tö s'yami skä patkeke ie'pa böl tã. E' er me'rie kaneblök buaë kekraë. Bänet sa' tö ie' su'bitu, e' kueki ie' suule buaë sa' wä. Ñies ie' isuë tö a' dör pë' buaë, e' kueki ie' e' ché sa' kímuk kanë i' wa.

²³ Tito dör ye' wapie e' kaneblöke ye' tã a' kímuk. S'yamipa böl ñe' mi'ke ie' tã, e'pa patké Skëképa Jesús icha eruleë tso' ká wa'ñe e'pa tö. Ie'pa wa Cristo kïkarkeka.

²⁴ E' kueki ikkachö ie'pa a' tö ie'pa dalër a' éna as Skëképa icha eruleë tso' ká wa'ñe e'pa kôs wä ijcher tö moki a' tö s'dalëritsetä. Ikkachö ie'pa a' tö wëe' sa' e' ttsökä tajë a' wa.

9

¹⁻² Ye' wä ijcher tö s'batse'r malepa serke Jerusalén, e'pa kímak a' éna er bua' wa. E' kueki inuköl shteke sa' tö ie'pa a, e' kï ye' kě kawötä a' a' yëkkuö skä shtëkne. Kekraë ye' e' ttsökeka a' tté pakök Macedonia wakpa a. Ye' iché ie'pa a' tö duas suköt bak e' wa a' dör Acaya wakpa, e'pa éna inuköl mak er bua' wa. E' tö ie'pa kibiie erkiöwë.

³ Erë s'yamipa mañal ñe' patkekeyö a' ska' as ye' e' ttsökeka a' wa e' kě dör ë. E' skéie ye' kï ikiane tö a' wä inuköl tso'tke kitule wa mà ë wës ye' tö a' pakë es.

⁴ Dö' Macedonia wakpa döbitu ye' tã e'pa tö isuëwä tö kam a' tö inuköl e' shtë. E' tö sa' jaëweraë tajë sa' iklö'wë tö a' tö ishtëtke e' kueki. ¿Wës e' kě tö a' jaëwepañak?

⁵ E' ë kueki ye' ibikeitsé tö buaë idir s'yamipa mañal ñe' a' ikiök tö ie'pa mi' ye' yökï kewe a' kímuk inuköl muk a' kablë' e' shtëktsä. Es inuköl meke a' tö e' tso'tke kitule mik ye' de etä, iwä kkachioie tö a' imeke er bua' wa, kě dör kkë'blë wa.

⁶ Ttë i' anú a' éna: "Yi tö ì kuatké elkela, ese ulä a' iwä wördane elkela. Erë yi tö ì kuatké tajë, ese ulä a' iwä wördane tajë."

* 8:15 Éxodo 16.18

⁷ A' ulitane eköl eköl tö imú kōs a' ibikeitsé mè ekkē. Wépa tö imeke tts'e'ne bua' wa esepa dalër Skèköl éna, e' kuëkj kē imar er sulu wa ö diché wa.

⁸ Kē a' tkinuk. Skèköl er bua' kī chōmī a' a' tajē as i kōs kiane a' kī sēnoie ese dō a' ulā a' wē' kēkraē. Nies ie' tö ikī mēmi a' a' tajē shūte as a' ulā a' idō tajē i buaē kōs e' wōie.

⁹ E' dōr wēs itso' kitule Skèköl yēkkūō kī es. E' tö, yi tö i meke er bua' wa, ese chē i' es:

“Ie' tö ikakme' tajē er bua' wa s'siārēpa a;

İ buaē wēitō e' ska' Skèköl er arke kēkraē.”*

Es Skèköl yēkkūō tö ichē.

¹⁰ Skèköl tö iwō meke kuantkē ena chkē mekeitō se' a' nē, nīes e' ē tö i kōs kiane se' kī s'kimoie, ese kī meraēitō a' a' tajē as a' tö i buaē ese kī ū tajē.

¹¹ Kēkraē ie' tö a' a' iyi kī meraē buaē wē' as a' tö s'malepa kīmū buaē kēkraē. Ie' tö iwēraē es as wēstela yēr tajē ie' a' inuköl mēmi a' tö sa' ulā a' e' kī.

¹² Es i meke a' tö i' Skèköl dalōioie, e' wa s'batse'r malepa kīmē kiane, esepa ulā a' i kiane ie'pa kī ese dōraē. E' kīie tā ie'pa tö wēstela cheraē tajē ie' a' tts'e'ne bua' wa.

¹³ İ buaē wēke a' tö ie'pa kimoie, e' wa iwērdawā tö mokī a' tso' Cristo ttē buaē cheke a' tö tö mokī idir e' wā iūtōk. Nies iwērdawā tö a' tö ie'pa ena sulitane kimeke tajē er bua' wa. E' kōs kuëkj ie'pa tö Skèköl kīkerakā tajē.

¹⁴ E' kīie tā ie' er buaē chē a' a' tajē shūte, e' kuëkj ie'pa tö ikieraē ie' a' a' kī a' dalēritsē tajē e' wa.

¹⁵ Wēstela chōsō Skèköl a' ilā méitō se' a' e' kī, e' dōr buaē shūte kē se' a' iyēnuk ekkē.

10

Pablo tö kanē me' Skèköl tö ie' a, e' tsatké

¹⁻² Ye' dōr Pablo, e' wāk kkōchōke a' a' bēre er bua' wa wēs Cristo es tö ye' ttō ttsō. A' wēlepa tö sa' cheke tö sa' kaneblōke e' kē dōr Skèköl a, e' dōr sa' wākpa a' wēs s'ditsō malepa es. Ie'pa ichēke tö mik ye' tso' a' ska', etā ye' kēsik kē tā' a' uñoie. Erē mik ye' tso' yēkkūō shtōk kā bānet, e' je' tā ye' kēsik deka. Erē e' kē yēne. Ye' kēsik tā' yi isie tso' ye' chōk ese uñoie darērēē. E' kuëkj ye' kkōchōke a' a' tö a' e' shulō as kē ye' kawōtā a' uñuk darērēē mik ye' de a' ska' etā.

³ Mokī sa' dōr s'ditsō wēs sulitane es, erē kē sa' ñippōkū' wēs s'ditsō ñippōke es.

⁴ İ tso' sa' wā e' alokā i sulu kī, e' kē dōr wēs i tso' s'ditsō wā e' alokā ibolōkpa kī es. E' skēie e' dōr i meke Skèköl tö sa' a' diché tā' tajē e' alokā i sulu diché kī ese. E' wa sa' tö kache ttē ewēkewa.

⁵ Nies ttē kōs pakarke e' ttsēkā wa s'wōklō'wōie as kē s'wā Skèköl jcher, ese chōwēkewa sa' tö. Erbikē kōs klō'wēkewā sa' tö mekerō Cristo klō dikīā as itō ittō iūtō.

⁶ Mik a' de sa' ttō iūtōk buaē, etā sa' tso'tke wēpa kē éna iiūtak, esepa kōs we'ikōk.

⁷ A' tö pē' suēke ikīkkē ē, e' kē dōr buaē. A' wēlepa e' bikeitsō tö e'pa ē dōr Cristo icha, e' tā as esepa tö ibikeitsōne. Nies sa' dōr Cristo icha wēs ie'pa es.

⁸ Skèköl tö ye' a' ikēwō me' a' wōbla'wōie. Isalema e' wa ye' e' ttsōkā tajē shūte. Erē e' kēwō mēne ye' a' a' er diché kī ioie, kē dōr a' sulu'wōie. E' kuëkj kē ye' jaēne e' ttsōkā ikēwō mēne ye' a' e' wa.

⁹ Kē a' tö ibikeitsar tö ye' éna a' tkiwāk yēkkūō shtekeyō a' a' e' wa.

* 9:9 Salmo 112.9

¹⁰ Welepa tö icheke: “Yëkkuö kôs kitbitu Pablo tö se' a, e' kî ie' tö se' uñëbitu darërë ttsësua ie' kësik deka buaë se' uñuk. Erë mik itso' se' ska' etä ikësik kē ta' yēs. Wēs ie' kapakō e' kē wa yi wā ie' dalöiēne.”

¹¹ Wēpa tö icheke es, esepa wā ijchenü tö mik sa' demi a' ska' etä i kit sa' tö yëkkuö kî kâ bānet, e' waweraë sa' tö.

¹² Ie'pa esepa ñi kîkökēka tajē. Kē sa' diché dē'ka e' chök tö sa' dör buaë wēs ie'pa e' chō es. Ie'pa wāka tö itské ier wa tö i dör buaë wē. Wēs ie'pa wakpa serke e' wēwa ie'pa ñi saū. jE' kuēkî ie'pa dör me'ukuōie!

¹³ Kanē me' Skëköl tö sa' a, e' ē wa sa' a e' ttsërmika. Kē sa' a e' ttsënučka i skā wa. Kanē mēne sa' a ñies e' wā dör a'.

¹⁴ E' kuēkî kē sa' ku' e' ttsökka tajē shüte. Sa' kē dōpa kewe kaneblök a' shua, e' ma ē sa' e' ttsōka. Erë sa' tö Cristo ttē buaë e' paka' a' a tsawe.

¹⁵ Ñies sa' kē e' ttsōka o'ka kanē wa, e' kēwō kē mēne Skëköl wā sa' a e' kuēkî. E' skēie sa' kî ikiane tö sa' kanē a' shua e' mü kî ier buaë wēs a' kî erblö mîr Skëkēpa mik es. Erë kē sa' kaneblōpa kôs sa' a ikēwō mēne e' tsata.

¹⁶ Ñies Jesús ttē buaë e' kî pakak sa' éna a' serke eē kâ bānet tso' diwō mi'kewa e' kke eē. Erë kē sa' éna ipakak kâ wē o'ka tso' ipakök eē as kē sa' e' ttsōka o'ka kanē wa.

¹⁷⁻¹⁸ Wēpa e' ttsēka tajē, esepa kē wër buaë Skëköl wa. Erë wēpa kîkēka ie' wāk tö, esepa je' wër buaë ie' wa. Wēe' itso' kitule iyëkkuö kî i' es: “Yi e' tsakka as ese e' ttsōka i wē Skëköl tö ese wa.”*

11

Pablo tö s'kitö'ukwakpa chē

¹ Ye' ttöke aliwakpaie erë a' mü tö ye' dalē'ttsëia bërber ē. A' we'ikëyö, ye' ttö kî tsö ekuölō ē.

² Ye' éna a' dalër tajē. Ye' éna a' kkō'nak wēs Skëköl tö se' kkō'neke es. Ye' kî ikiane tö a' e' tkōwā kekraë darërë Jesús ē a. E' dör wēs ye' tö a' mé senukwā wēm eköl ē ta es as a' dō wēs busi batse'r dō imaso ulā a es. A' maso e' dör Cristo.

³ Iñe ta a' tso' tkëulewā buaë darërë Cristo ē a, erë ye' suane dö' a' e' mütsa e' kitö'uk wēs Eva kitö'ka Satanás e' a' tkabëie e' tö kache wa es. Ye' suane dö' a' er tso' buaë etkēme Cristo ē a, e' watē a' tö.

⁴ Welepa de a' ska' Jesús ttē pakök, erë kē idör imokî wēs sa' tö ipakeke es. Erë e' tseke a' tö buaë. Wiköl ttē pakeke ie'pa tö, e' kē dör Wiköl Batse'r dē'wā a' er a e'. Ttē buaë pakeke ie'pa tö, e' kē dör imokî wēs sa' tö ipaka' a' a es. Erë esepa kiekewā a' tö buaë. E' kuēkî ye' suane dö' a' erblö Cristo mik, e' olo'yēne a' tö.

⁵ Ie'pa de a' ska' sa' itökî e' chök tö ie'pa dör Jesús ttekölpa tsā bua'iewā, erë ye' kē e' ttsē'ne ie'pa dikia diöshet yēs.

⁶ Isalema ye' kē a' ipakar buaë wēs ie'pa icha pakō es. Erë ttē pakeke ye' tö e' wā jcher buaë ye' wā. E' wā kkayë'bitu sa' tö a' a tajē íyi ulitane shua.

⁷ Mik ye' tö Skëköl ttē buaë e' paka' a' a, etä ye' kē wā a' ña'one e' kî yēs. E' kuēkî isalema a' tö ibikeitsē tö ttē pakeke ye' tö a' a, e' kē dör buaë. Erë es ye' e' wöwa diöshet as a' dalöiër. jIma a' tö ibikeitsē? jI wéyō es e' dör soluē?

⁸ Skëkēpa icha erule erule ñi dapa'uke kâ bānet, e' dapömik ye' moneka kanebloie éme a' shua. E' dör wēs ie'pa íyi ekiblëyō a' kimoie es.

* **10:17-18** Jeremías 9.24

⁹ Mik ye' sene' a' shua, etā ilē kiane ye' kī senoie, e' tā ye' kē wā a' tsirione ese wa. Erē s'yamipa datse Macedonia, e'pa wā i kōs kiane ye' kī e' de ye' a. Es ye' kē wā i kine a' a, ñies kē yō i kiepa.

¹⁰ Ye' e' tso es e' kē yēnuktā ye' ulā a' a' dōr Acaya wakpa e' kōs a. E' dōr mokī wes Cristo tso' ye' a e' dōr mokī es.

¹¹ Ye' ttō es, ze' dōr tō ye' kē ēna a' dalēr? Au, e' kē dōr es. iškēkōl wāk wā ijcher buaē tō ye' ēna a' dalēr!

¹² Ye' kaneblōraē a' shua wes ye' iō'bitu es as ie'pa ñe' kē e' tsokā tō ie'pa kaneblōke wes sa' es.

¹³ Ie'pa kē dōr Jesús ttekolpa tsā mokī esepa. Ie'pa dōr s'kītō'ukwakpa. Ie'pa e' tō ie'pa dōr Cristo ttekolpa tsā mokī, erē e' kē dōr es.

¹⁴ E' kē dōr i kē sūle se' wā ese. Satanās wāk e' tō tō ie'pa dōr Skēkōl biyōchōkwak olo tā' taiē ese.

¹⁵ E' kuekī kē se' tkine tō ie'pa kanē mēsope e' tō tō ie'pa tso' sene yēsēsē e' tsātkōk. Bata ekkē tā ie'pa ulā a' iskē dōraē wes ie'pa wamblōrak es.

Pablo weine ie'pa dōr Cristo ttekol e' kuekī

¹⁶ Ye' tō iskā chēne a' a, kē a' tō ye' bikiētsōk tō ye' dōr alīie. Erē a' wēlepa tō ye' bikiētsē es, etā kawō mū ña bērbēr ē e' tsokā wes alīiwak es.

¹⁷ Ye' e' tsokeka, e' ttē kē mēne Skēkēpa Jesús wā ye' a. Ye' wāk tō icheke alīie.

¹⁸ Taiē itso'rak e' tsokā iwāpa iyi wa, es ñies ye' e' tsokeka wes ie'pa es.

¹⁹ iAj! A' dōr iyi jcher taiē ese wakpa. Erē s'kukuō darērē esepa dalē'ttseke a' dōr er bua' wa.

²⁰ Wēpa de a' ska' a' klō'ukwā wes ie'pa icha es, esepa kiekewā buaē a' tō. Ie'pa de a' kītō'uk a' iyi yottsā a' ulā a. Ie'pa e' tsoke taiē a' kī, a' ppeke a' wō kī, a' cheke erē ie'pa kiēwā a' tō er bua' wa.

²¹ iAj! iYe' wāk e' jaēune mik ye' ichē tō sa' dichē kē dē'ka a' sauk es etā!

Ie'pa dichē deka e' tsokā taiē, e' tā ñies ye' dichē deka e' tsokā. Ye' wāk a' tā ye' ttō es, e' dōr wes alīiwakpa ttō es.

²² Ie'pa dōr hebreowak, e' wa ie'pa e' tsokeka taiē. Erē ñies ye' dōr ie'pa ditsēwō. Ie'pa e' chō tō ie'pa dōr Israel aleripa, erē ñies ye' dōr Israel aleri. Ie'pa e' tsokeka taiē tō ie'pa dōr Abraham aleripa. Ñies ye' dōr Abraham aleri.

²³ Ie'pa e' chō tō ie'pa dōr Cristo kanē mēsope. Es ye' dōr ñies, erē ye' dōr ikanē mēso bua'ie ie'pa tsāta. Ye' ttō es e' dōr wes alīiwak ttō es, erē Cristo a' kaneblē e' wa ye' e' alēka taiē ie'pa kī. Ye' wōtēule s'wōto wē a' taiē ie'pa tsāta. Ye' buule tsa'bata daloie ese wa taiē shūtē ie'pa tsāta. Taiē ye' bakshkar ye' duōwā e' ulā a.

²⁴ Skētōkicha judiowak tō ye' buk tsa'bata wa. Bitōkicha ie'pa tō ye' ppē, etā ie'pa tō ye' ppē dō dabom tkēyōk tsā yēnettsā et ekkē*

²⁵ Mañatōkicha romawak tō ye' buk kal wa. Etōkicha ye' tē'rakitō ak wa ye' ttowā. Mañatōkicha kanō kī ye' mīrwā, e' wōtunewā dayē a. E' shua etōkicha ye' bak ar kaltakla kī dayē kī kā et ñiē nañēē.

²⁶ Ye' shkē taiē, e' shua di' taiē ena akblōkwakpa tō ye' tkiwē siarē. Ye' wāk ditsēwōpa ena o'kapa, e'pa tō ye' wē'ikeke, e' dalō taiē e' shua ye' shkē. Wē pē' serke taiē ena wē pē' kē serku' taiē, ñies dayē kī, ese ska' ye' shkē wōsh wa. Ñies wēpa e' tō tō ie'pa dōr Jesús mik erblōkwakpa, esepa dalō mēne taiē ye' kī.

* **11:24 dabom tkēyōk tsā yēnettsā et:** E' kēwō ska' tā judiowak ttē dalōiēno tō ichē tō kē kawō tā' s'ppōk dōkā dabom tkēyōk tsāta. Ie'pa wōblane pē' sulūsipa ppōk dōkā dabom mañayōk kī sūlūtu as kē itkōkā dabom tkēyōk tsāta.

²⁷ Ye' kaneblé taijë darërëë. Ye' wõñine taijë, ye' bli dalë'ttsë' taijë, ye' ersi dalë'ttsë' taijë. Mikle ta ye' kě wā ì kune ñanoie, tteke kase tò taijë, kě datsi' ta' wě' e' patroie.

²⁸ E' kǐ skà tso', e' dör tò Skëkëpa Jesús icha erule erule, e'pa kōs bikeitsekeyō këkraë tò is ie'pa mir.

²⁹ Mik ie'pa wëlepa diché kě dē'kaia buaë e' tkowa darërë Jesús mik, etā ye' mik e' dalëne. Mik yile tò ie'pa ké ì sulu wamblök, etā e' tò ye' uluwë suluë.

³⁰ Ye' mú e' ttsakka, e'ma ì tò ikkacheke tò ye' kě diché ta' ese wa ye' e' ttsōmika.

³¹ Skëköl dör Skëkëpa Jesús Yě ena iKëköl kǐkarka këkraë, e' wā ijcher tò ye' kě ku' kachök.

³²⁻³³ Mik ye' bak Damasco, etā ká e' wōkir kaneblöke iblú kië Aretas e' a, e' tò ishkëkpa patké ye' klō'ukwā ká e' kkoïëule shkit kakkeë, e' wëkkō a. Erë s'yamipa wëlepa tò ye' iéka kkō a ta tsta' wa ye' émi enaëna iwëkkō tsitsir tso' ese a dōttsa iskǐ. Es ye' tkashkar ie' yōki.

12

Ì kkaché Skëkëpa tò Pablo a kabsueie

¹ Kě dör ìe bua', erë ye' kawōtā kǐ e' ttsōkkaia e' tsatkoie. Ì kkaché Skëkëpa Jesús tò ye' a kabsueie e' pakekeyō a' a' i' ta.

² Wëm suule ye' wa eköl dör Cristo ttökata, e' minetser ká jai a, e' kǐ duas de dabom eyök kǐ tkël (14). Ye' kě wā ijcher tò ie' mine'ka chkaë ò wikölie, e' jcher Skëköl ë wā.

³⁻⁴ Wëm e' suule ye' wā, e' minetser ká jai a e' dör ká buaala eë. Eë ttè kě yënu se' a ena kě se' a ikëwō mène chë, ese ttsëitō. Iskà chekeneyō a' a' tò ye' kě wā ijcher tò imine'ka chkaë ò wikölie, e' jcher Skëköl ë wā.

⁵ Wëm ese kǐkëmika ye' tò, erë ye' wák kě e' kǐkōpaka. Erë ye' diché kě ta' e' ë wa ye' e' kǐkōmika.

⁶ Ye' mú e' ttsakka, e'ma ye' a e' ttsërmika ttè moki wa, e' kuëki e' kě dör suluë. Erë kě ye' e' ttsōtā'ka as kě yi ibikeitsō tò wës ye' wër ena wës ye' ttō e' tsata ye' dör.

⁷ Ýi taijë buaë kkeyëne ye' a ká jai a, ñe' kuëki ilë mène ye' a ye' wōowaie as kě ye' e' ttsōka ì buaë su'yō e' wa. E' dör wës dika' tkërwa ye' chka a es, e' wa ye' rreweke Satanás tò këkraë.

⁸ Mañatökicha ye' kkoýë' Skëkëpa a tò iyōttsa ye' a.

⁹ Erë ie' ye' iuté: “Mik be' diché kě ta', etā e' kǐ Ye' diché wënewa bua'iewa. E' kuëki ye' er buaë chō be' a, e' ë dör wë' be' a.” E' kuëki buaë idir ye' a e' ttsōkka ye' diché kě ta' e' wa as Cristo diché taijë e' wërwa bua'iewa ye' kǐ.

¹⁰ Mik ye' ttsë'r tò ye' diché kě ta', e' je' ta ye' diché ta' taijë. E' kuëki mik ye' diché kě ta', mik ye' yërke suluë, mik ye' kě wā ì ta', mik ye' we'ikeke siarë pë' tò, mik ye' kawō tkōke suluë, mik ese kōs tkōke ye' ta' Cristo dalërmik, etā ye' ttsë'ne buaë.

¹¹ Erë ye' kě dör yi, erë wëpa cheke a' tò tò e'pa dör Jesús ttekölpa tsá bua'iewa, e'pa kě dör ye' tsata. A' tò ye' tsatköpa ie'pa yōki erë e' kě òne a' wā. E' kuëki a' tò ye' kě e' ttsōkka taijë wës aliwak es.

¹² Mik ye' bak senuk a' shua, etā ye' weine kōs e' dalë'ttséyō bërë er bua' wa. Nies ì kě or yi a ese wëyō taijë a' wörki Skëköl diché taijë wa s'tkiwë ekkë. E' wa iwënewa ttè moki ye' dör Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl.

¹³ Ye' kě wā a' kane ye' kanéuk. E' ë wa a' wōanewa Skëkëpa icha erule erule malepa e' dikǐa diōshet. A' we'ikëyō, e' nui' olo'yō ye' kǐ.

Pablo kablé ie'pa pakök

¹⁴ Ye' tso'tke shkök a' pakök. I' ta ide mañatökicha. I' ëtökicha wës kekraë kë ye' e' maupaka a' mik as a' tö ye' kkö'nù. Ye' kë tkirkü' a' iyi kî, ye' tkirke a' wákpa kî. A' dör wës ye' ala'r es. Ila'r kë kawötä iyë kkö'nuk, e' skéie iyë kawötä ila'r kkö'nuk.

¹⁵ E' kuëkj ye' e' chétke i kôs tso' ye' wä e' eukwa er bua' wa a' kimoie dö ye' wákë. Ye' tö a' dalëritseke kîta kîta, etä a' éna ye' dalër ¿e' mir wa'k ë?

¹⁶ A' ye' sini'kué buaë tö mik ye' bak a' ska', etä ye' kë e' moneka a' mik. Erë a' welepa tö icheke tö ye' tö a' kitö'wé a' inuköl klö'woie akir.

¹⁷ ¿Ima a' erbikö tö wépa patkë'yö a' ska', e'pa wa ye' tö a' kitö'wé?

¹⁸ Ye' kköyë' taië Tito a' tö ie' mi' a' ska', etä s'yami skä eköl patkë'miyö ie' ta. ¿Tito tö a' kitö'g? Au, ie' sene buaë yësyësë a' shua wës ye' es. Sa' böi sené a' shua ñi suë.

¹⁹ Isalema a' tso'ia ibikeitsök tö sa' e' tsatköke a' yöki. E' kë dör es. Ñermata sa' tso' ttök Skëköi wörki wës s'batsulewä Cristo mik esepa ttö es. A' yamipa dalër ye' éna, i kôs weke sa' tö e' dör a' er diché kî ioie.

²⁰ Mokî ye' suane dö' mik ye' de a' ska', etä ye' kë tö a' suë wës ye' kî a' kiane suë es. Ñies ye' suane dö' a' kë tö ye' suë wës a' kî ye' kiane suë es. Ye' suane dö' ye' ikué tö a' ñippöke, a' ukyërke ñi kî, a' ulurke ñi kî, a' er me'rie a' wákpa ë kî, a' biyöblöke ñi kî, a' ñi chöke suluë, a' e' ttsökeka taië, a' ñi chiliuke.

²¹ Ñies ye' suane dö' mik ye' dene a' ska' etä Skëköi tö ye' jaëwë a' kuëkj. Dö' a' taië kë er maneone. Dö' a' e' ia'ukekaia sene sulusi wa. Dö' a' tso'ia trënuken a' tso'ia i sulu skä kukuëña a' wä e' a. E' dör es, e' ta Skëköi tö ye' iuwéraë siarë a' wa.

13

¹ I' ta mañatökicha ye' mi'ke a' pakök. I' tso' a' wä shulë, e' shuleraësö wës itso' kitule Skëköi yëkuö kî es, e' tö ichë: "Ttë kôs shulekesö etä ittekölpa kiane böi ö mañal ichoie tö mokî idir ö au."

² Mik ye' bata dë'rö a' ska', etä wépa tö i sulu wamblé, e'pa a' ye' iyë' tö a' kawötä ilo'yök. I'ñe ta ye' kë kü' a' ska', erë ye' tö iskä chekene ekkëpa a' ena a' malepa tso' i sulu wamblök, esepa a' tö mik ye' dene, etä a' shuleraëyö darërëë.

³ A' ichë tö a' kî ikiane suë tö mokî ye' ttöke Cristo diché wa. Mik ye' de a' ska', etä a' isueraë tö es idir. Cristo diché ta' taië, e' tso' iwakanéuk a' shua, ie' kë dör wës se' kë diché ta' es.

⁴ Mokî ie' kötewä wötëulewä krus mik wës se' kë diché ta' es, erë ie' serkene Skëköi diché taië e' wa. Es ñies sa' batsulewä ie' mik, e' kuëkj wësua sa' kë diché ta', erë Skëköi diché wa sa' serdaë a' kimoie.

⁵ A' wakpa e' saü tö mokî a' erblöke Jesucristo mik. A' ibikeitsö buaë. ¿A' kë wä ijcher tö ie' tso' a' er a? E' kë dör es, e' ta e' wä kiane chë tö a' kë dör ie' icha.

⁶ A' mü wöa iwëne tö sa' kaneblë' a' shua e' wä dettsa buaë.

⁷ Sa' tso' ikiök Skëköi a' tö a' kë tö i sulu wamblökia. Sa' kë kü' e' kiök as iwër tö ye' kaneblë' a' shua e' wä dettsa buaë. E' skéie sa' kî ikiane tö a' ser buaë yësyësë wës Skëköi kî ikiane es, erë welepa wa iwër tö sa' kaneblë' e' kë wä dë'ttsa buaë.

⁸ Mik a' serke buaë wës Skëköi ttë mokî tö ichë es, etä e' kî kë sa' a' i yënuken. E' skéie e' kikekeka taië a' tö.

⁹ Sa' kë diché ta', erë mik a' e' tkëulewä darërë Skëköi ttë a, etä e' tö sa' ttsë'weke buaë. Sa' tö ikië michoë Skëköi a' tö a' mü dö senuken buaë yësyësë kekraë wës ie' kî ikiane es.

¹⁰ Mik ye' de a' ska', etā kawō mēne ye' a' a' kī, e' kē wā shulak ye' éna darērē kēsik wa. Skēkēpa Jesús tō e' kēwō me' ye' a, se' er diché ioie, e' kē dōr se' sulu'woie. E' kueki ye' tso' yēkkuō i' shtōk a' a' kam ye' dō a' ska' e' yōkī as i' kōs tso' shulē, e' shulō a' tō kam ye' dō e' yōkī.

Pablo e' chéqt

¹¹ A yamipa, bataie yō ichē tō a' ttsē'nú buaē. A' e' chō senuk yēsyesē. A' er kuū. A' kabikeitsō ñikkēē. A' senú bēre ñitā. A' serke es, e' tā Skēkōl dōr dalērītsōkwak ena sene bēre mukwak, e' serdaē a' tā kekraē.

¹² A' ñi shkē'ú ñi dalērītsē wa. S'batse'rpa kōs tō a' shkē'wēmi.

¹³⁻¹⁴ As Skēkēpa Jesucristo er buaē chō a' a. As Skēkōl tō a' a' ikkachō tō a' dalēr tajē ie' éna. Nies as Wikōl Batse'r tō a' kō senuk wēs wák ekōl ē es.

Yëkkuö kit Pablo tö Galacia wakpa a

Gálatas

Pablo tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa tso' ká kiè Galacia e' shua ká wa'ñe e'pa a ikimoie. Iekkëta ie'pa kōs e' kē dōr Israel aleripa. E' kueki kam ie'pa erblō Jesús mik e'ta ie'pa kē tö Moisés ttē dalōiēno e' dalōiē. Mik Pablo dē'rō Jesús ttē buaē kkachōk ie'pa a e'ta ie' tö ie'pa a iché tö kē se' tsatkēpa Moisés ttē dalōiēno e' dalōiē wa.

Erē mik ie' mineane e'ta Israel aleripa shua pē' demi e' ō tö ie'pa dōr Jesús mik erblökwakpa. E'pa tö ie'pa wōbla'weke sulu ikītōwoie. Ie'pa tö iché tö se' kē tsatkēpa Jesús mik erblē e' ē wa. E' kueki ñies se' kawōta Moisés ttē dalōiōk. Ì sulu e' wōklō'woie Pablo tö yëkkuö i' kit. Jesús mik erblökwakpa tö s'wōbla'uk kache ttē wa, e'pa ki'wa buaē, e' kueki Pablo tö yëkkuö i' kit as ie'pa tso' ttsē'ka iyōki ena ie'pa shulir er bua' wa. S'wōbla'uk kache ttē wa e'pa tö icheke tö Pablo kē dōr Jesús ttekōl chōkle ie' kē wa Moisés ttē e' dalōiēno e' kueki.

Pablo tö iché Jesús mik erblökwakpa a tö Jesús wák tö ie' klōg' kaneblok ittekōlie. Ñies ie' tö iché tö Jesús mik erblē e' ē wa Skēkōl tö se' klō'wēmi wēs pē' buaē yēsēsē es. Kē dōr Moisés ttē dalōiē wa Skēkōl tö se' tsatkeke. E' skēie ie' er buaē chē se' a e' wa ie' tö se' tsatkeke sēnoie ie' a iWikōl wa. E' kkacheke Pablo tö yëkkuö i' kī.

Shke'wē

¹ Ye' dōr Pablo. Ye' dōr Jesús ttekōlpa tsá, e'pa ekōl. Ye' kē kine s'ditsō wa ñies ye' kē patkēne s'ditsō wa. E' skēie Skēkōl dōr S'yē tö Jesús shkeō'kane, e' ena Jesucristo, e'pa tö ye' patkē' ie' ttē buaē pakōk.

² Ye' tso' yëkkuö i' shtōk Skēkēpa Jesús icha erule erule kōs tso' Galacia e'pa a. Ye' ena s'yamipa kōs tso' ye' ta íe, e'pa tö a' kōs shke'wēmi.

³ Skēkōl dōr S'yē ena Skēkēpa Jesucristo, as e'pa er buaē chō ena sēne bēre mù a' a.

⁴ Jesucristo e' me'tsa ttēwa se' nuì skēie wēs Skēkōl dōr S'yē e' kī ikiane es. E' o' ie' tö se' yottsā sēne sulu kōs tso' ká i' a e' ulā a.

⁵ ¡le' kīkōkasō kekraē! Es idir.

Jesús ttē buaē, e' dōr etkēme

⁶ Ye' tö a' me'at, e' itōki bet ta, Skēkōl olo'yé a' tö. Ie' tö se' klōg'bak. Ie' er buaē chē taijē se' a Cristo batamik. Erē ie' olo'yé a' tö. E' skēie a' tso'ne ttē kuā'kī klō'uk. E' tö ye' tkiwēwa eriawéka taijē. Welepa tö icheke tö ttē e' dōr Jesús ttē buaē,

⁷ erē e' kē dōr es. Jesús ttē buaē moki, e' dōr etkēme. Pē' welepa de a' wōkir a ká chōukwa ttē kuā'kī wa. Ie'pa tö Cristo ttē buaē, e' kī kuōtkéka. Es ie'pa tö ie' ttē buaē moki e' shkuli'weke.

⁸ Erē ye' tö a' a iché tö yi tö ttē kuā'kī pakeke a' a Jesús ttēie, kē dōr wēs sa' tö a' a ipaka' kuaē es, e' ta as ese wák kichatēr. Kē ye' tkine tö ye' wák alē tö ipakē ō Skēkōl biyōchōkwak wele datse ká jai a, ese tö ttē kuā'kī pakē a' a, as esepa kichatēr.

⁹ Ye' tö a' a iská chēne: Yi tö ttē kuā'kī pakē a' a Jesús ttēie, kē dōr ie' ttē buaē paka' sa' tö a' a e', kē dōr ttē klōg' a' tö kewe e', e' ta as ese wák kichatēr.

¹⁰ ¿Ima a' ibikeitsē? Ye' ttōke es, ze' wa ye' atāk buaē Skēkōl ta ō s'ditsō ta? Ye' mú atāk buaē s'ditsō ta, e' ma ye' kē dōr Cristo kanē méso moki.

Jesús tté buaë, e' kě dē'bitū s'ditsö wä

¹¹ A yamipa, a' wä ijchenú tō Jesús tté buaë pakekeyö, e' kě dē'bitū s'ditsö wä.

¹² Tté e' kě yēne yi wä ye' a, kě yi wä ye' wöblane iwa, e' skéie Jesucristo wák tō ikkayē' ye' a.

¹³ Wes ye' bak senuk judiowak tté dikja, e' ttsēule a' wä buaë. Ye' bak Skéköl icha e'pa we'ikök siarē tōiök kēsik wa. Ye' éna ie'pa ewakwa seraa.

¹⁴ Mik ye' bak judiowak tté dikja, etä ye' tō sa' yēpa bak e' ser kōs iutē buaë yēsyesē, iwakpa bak kōs ye' tā e' kēska', e'pa taiē tsatā.

¹⁵⁻¹⁶ Erē Skéköl er buaë ché ye' a taiē, e' kuēkī ie' tō ye' shukitbak iwák a, kam ye' kur e' yōkī. Ie' tō ye' klōq'bak kanēblök ie' a. Mik ie' éna ilā kkachak ye' a, etä ie' tō ye' a ikkaché as ye' tō ilā tté buaë e' pakō pē' kě dör judiowak esepa a. Mik ie' tō ilā kkaché ye' a, etä ye' kě dē' s'ditsö ska' e' yuök.

¹⁷ Nies ye' kě dē' Jerusalén, wēpa dör Jesús ttekölpa tsä ye' yōkī kewe, e'pa ska' e' yuök ie'pa tté wa. E' skéie bet ye' mīa Arabia, e' ukuōkī tā ye' dene Damasco.

¹⁸ Dwas de mañal, e' ukuōkī tā ye' mīa Jerusalén Pedro, kě suule ye' wä, e' sauk. Erē kě ye' sene ie' ska' ká taiē, domingo bōtō ē.

¹⁹ Nies Santiago dör Skékēpa Jesús ēl, e' suéyō. Erē kě ye' wä Jesús ttekölpa tsä, e'pa malepa sune.

²⁰ Mokī ye' tō a' a ichē Skéköl wörkī tō i shtekēyō yēkkuō i' kī, e' dör mokī.

²¹ E' ukuōkī tā ye' mīa bānet Siria ena Cilicia.

²² E' kēwō ska' tā Cristo icha erule erule tso' Judea, e'pa wä ye' tté jcher, erē ie'pa kě wä ye' suule.

²³ Ie'pa tō ittsé: “Pablo bak se' we'ikök, tté mik se' erblōke e' olo'yakwa ie' éna, erē i'ñe tā ie' tso'ne ipakök.”

²⁴ E' kuēkī ie'pa tō Skéköl kīkēkā taiē ye' kuēkī.

2

¹ Dwas de dabom eyök kī tkēl (14), e' ukuōkī tā ye' skā mīane Bernabé tā Jerusalén. Nies Tito mīa ye' tā.

² Skéköl tō ye' a ikkayē' tō ye' kawōtā shkök Jerusalén ttök Skékēpa Jesús icha kōs e'pa wōkirpa tā, e' kuēkī ye' mīa. Se' ulitane wä ie'pa suule tō ie'pa dör se' wōkirpa. Mik ye' de Jerusalén, etä tté buaë pakekeyö pē' kě dör judiowak esepa a, e' wa pakēneyō se' wōkirpa ulitane e'pa ē a bānet isuōie tō iyēne ö kě iyēne. Ye' kě kī ikiane tō yi tō ichē tō Jesús kanē kōs o'bituyō, e' dör ē.

³ Ie'pa tō ichē tō tté pakekeyö, e' dör buaë yēsyesē, kě i skā kianēia. Tito mirwä ye' tā, e' dör griegowak, e' kuēkī ie' tottola kě kkuōlit tēule tsir wes judiowak wöblar es. Erē ie'pa kě wä ye' kane itōtola kkuōlit tōk tsir.

⁴ Erē pē' welepa tso' eē e' chō tō ie'pa dör Jesús mik erblōkwakpa, erē kě idör es. Ie'pa kě ichōpa tō Tito tottola kawōtā kkuōlit tēe tsir, e'ma s'wōkirpa kě wä i yēne. Pē' esepa tso' se' shuā se' weblök bēr tō wes se' ser buaë, ttsé'r buaë Cristo Jesús tté a. Ie'pa a tā kě idör buaë tō kě se' tō judiowak tté dalōiēno e' iutēia. Ie'pa kī ikiane tō se' klōrwane tté ñe' ulā a.

⁵ Sa' kī ikiane tō Jesús tté buaë mokīē, e' ē klō'ū a' tō kēkraē. E' kuēkī sa' kě wä ie'pa tté iutēne yēs.

⁶ Se' wōkirpa kiēsō skékēpa taiē, e'pa ichē tō tté pakekeyö e' dör buaë. Ie'pa kě wä i'kī kuōtkēne yēs. (Skéköl a tā se' ulitane dör nies ēme, e' kuēkī ē yō ichē tō ie'pa dör kēkēpa taiē ö kě idör es, e' kě kī ye' tkine.)

⁷ Ie'pa éna iane tö Skëköl tö kanë me'at ye' ulà a Jesús tté buaë pakök, pë' kě dör judiowak, esepa a, wës ie' tö kanë me'at Pedro ulà a ipakök judiowak a es.

⁸ Skëköl tö Pedro patkë' Jesús tté buaë pakök judiowak a, e' ë tö ye' patkë' ipakök pë' kě dör judiowak esepa a.

⁹ Santiago ena Pedro ena Juan, e'pa suule se' ulitane wä tö ie'pa dör se' wökirpa kibiie. Ie'pa éna iane tö Skëköl er buaë yë' ye' a kanë i' wa. E' kueki ie'pa ulà mé ye' a ena Bernabé a iwä kkachoie tö ie'pa tö sa' klô'wé ie'pa kfiie. Ie'pa éna iane tö Skëköl tö sa' patkë' Jesús tté buaë pakök pë' kě dör judiowak esepa a, erë ie'pa patkë'itö ipakök judiowak a. Es buaë idir ie'pa a.

¹⁰ Iyi etkë kié ie'pa tö sa' a, e' dör tö s'yamipa siarëpa serke Jerusalén, esepa kimë sa' tö. E' wawëkeyö këkraë er bua' wa.

Pedro uñé Pablo tö Antioquía

¹¹⁻¹² Erë e' ukuöki ta mik Pedro demi Antioquía sa' pakök, etä kewe ie' chköke buaë Jesús mik erblökwakpa kě dör judiowak, esepa ta. Erë s'yamipa dör judiowak datse Jerusalén, patkë' Santiago tö, e'pa de. E'pa tö iklö'wé tö s'yamipa kě dör judiowak, esepa kawötä itöttola kkuölit tök tsir. Nies ie'pa tö iklö'wé tö esepa kawötä senuk wës judiowak ser es. Pedro suane ie'pa yöki, e' kueki mik ie'pa de, etä ie' e' batsëttsa wëpa kě dör judiowak, esepa yöki. Ie' kě chköia ie'pa ta ñita.

¹³ Nies judiowak malepa tö Pedro e' a' ñe' es, e' wamblëñak dö Bernabé.

¹⁴ E' kueki, mik ye' isuë tö Pedro kě ku' iwä iutök yësyësë wës Jesús tté buaë mokï tö ichë es, etä ye' tö ie' a ichë sulitane kukua: “Be' tso' e' ök. Be' dör judiowak, erë be' kě serku' wës judiowak ser es. ¿Iök be' tö, pë' kě dör judiowak, esepa keke senuk wës judiowak ser es?”

¹⁵ Se' böi dör judiowak se' ditsëwö wa. Se' kě dör pë' sulusipa kě tö Skëköl dalöie esepa.

¹⁶ Erë se' wä ijcher tö Skëköl kě tö se' klô'wëpa wës pë' buaë yësyësë es, Moisés tté dalöiëno e' iutësö e' batamik. Se' wä ijcher tö se' erblé Jesucristo mik, e' kueki ie' tö se' klô'wé wës pë' buaë yësyësë es. Ie' ichë tö ie' kě tö se' klô'wëpa wës pë' buaë yësyësë es, tté dalöiëno e' iutësö e' batamik. E' kueki se' böi erblétke Jesucristo mik as Skëköl tö se' klô'ü wës pë' buaë yësyësë es. E' kě dör tö Moisés tté dalöiëno, e' iutësö buaë e' batamik.” Es ye' tö ichë Pedro a.

¹⁷ E' ukuöki ta ye' tö ie'pa ulitane a ichë: “Se' erblöke Cristo mik, e' batamik Skëköl tö se' klô' wës pë' buaë yësyësë es, e' wä paneke se' tö. Es se' kě erblöku'ia Moisés tté dalöiëno e' mik. E' kueki judiowak tö se' chëmi tö se' dör i sulu wamblökwakpa wës pë' kě dör judiowak es. E' kueki ¿sö ichëmi tö Cristo tö se' kě i sulu wamblök? Au, kě idör es.

¹⁸ Se' éna iane tö Skëköl kě tö se' tsatkepa tté dalöiëno e' batamik. E' kueki se' kě erblëneia tté e' mik e' tsatkoie. Erë se' erblëne tté dalöiëno e' mik e' tsatkoie, e' ta e' je' tö se' a ikkacheraë tö mokï se' dör i sulu wamblökwakpa, se' kě a iwä iutënuk seraa e' kueki.

¹⁹ Mik ye' bak erblök Moisés tté dalöiëno e' mik e' tsatkoie, etä ye' éna iane tö ye' kě a tté e' iutënuk yësyësë wës s'kawötä iutök es. E' kueki ye' éna iane tö nüi tso' ye' ki, e' ki Skëköl tö ye' kichaterattsä. E' kueki i'ñe ta ye' kě erblöia tté dalöiëno e' mik e' tsatkoie. Ye' a ta e' dör wës ye' du'wa tté dalöiëno e' yöki es. I'ñe ta ye' erblöke Cristo ë mik as ye' ser yësyësë Skëköl a. Cristo kôtëwa krus mik ye' skëie ye' nüi patuöie,

²⁰ e' kueḡi e' dör wes ye' kötəwä ie' tə krus mik es. I'ñe tə e' dör wes kē ye' serku'ia es, erē Cristo serke ye' er a iWiköl wa. Ie' tō ye' dalëritsé, ie' e' mettsa ttəwä ye' skéie. E' ē mik ye' erblöke, e' mik ye' serke ká i' kī.

²¹ Es Skëköl er buaē ché ye' a, e' kē watepa ye' tō yēs. Erē sene yēsēsē mú dō se' ulā a ttē dalöiëno e' iutē wa, e' ma e' wā kiane chē tō Cristo kötəwä ēme, kē wā tə." Es ye' tō ichē Jesús mik erblök wakpa tso' Antioquia, e' pa a.

3

Skëköl tō iWiköl mé se' a, se' erblö Jesucristo mik, e' batamik

¹ ¡A Galacia wakpa, wësua a' kē kabikeitsöta'! ¿Yi alibché a' kī, e' tō a' wöliwëkä tajē es? Jesucristo kötəwä krus mik se' skéie, e' ttē wa sa' tō a' wöbłəŋ buaē yēsēsē, e' wā ane buaē a' éna kuaē. Etā ¿wes ttē e' olo'yakne a' éna?

² I' chakeke ye' tō a' a, e' iutō: ¿I batamik Skëköl Wiköl dē a' kī? ¿E' dör Moisés ttē dalöiëno e' iutē a' tō e' batamik? Au, kē idör es. Ie' dē a' kī mik a' tō Jesucristo ttē buaē e' tsē' tə a' erblē' imik etā.

³ ¡A' kē kabikeitsöta'! Kuaē Skëköl tō se' yuē ie' ala'rie iWiköl wa, erē ¿wes a' tō ibikeitsē i'ñe tə' tō se' kawötä Moisés ttē dalöiëno e' iutök se' wákpa diché wa as se' at buaē yēsēsē ie' wöä?

⁴ Es idör, e' tə ēme se' weine tajē Jesús ttē buaē kueḡi. ¡Ayëcha, e' kē weinewa ēme!

⁵ Ye' tō iskā chakéne a' a: ¿Skëköl tō iWiköl me' se' a, ñies i' kē or yi a ese o'itō a' shua, e' dör Moisés ttē dalöiëno e' iutēsō, e' batamik? Au, kē idör es. E' kōs o' Skëköl tō, se' tō Jesucristo ttē buaē e' tsē' tə se' erblē' imik e' kueḡi.

Abraham erblé Skëköl mik, e' kueḡi Skëköl tō ie' klō'wé wes pē' buaē yēsēsē es

⁶ Es ibak ñies sa' yē bak kiē Abraham e' tə. Skëköl yëkkuō tō ichē: Abraham erblé Skëköl mik, e' kueḡi iklō'wëitō wes pē' buaē yēsēsē es.

⁷ E' kueḡi a' wā ijchenú tō wépa erblö Skëköl mik, esepa dör Abraham aleripa chök.

⁸ Ká iaiaē Skëköl ibikeitsbak tō mik pē' kē dör judiowak, esepa erblé ie' mik, etā ie' tō ie' pa klō'wëraē wes pē' buaē yēsēsē es. E' kueḡi ttē buaē e' tso' kitule ie' yëkkuō kī wé ie' tō iyē' Abraham a' i' es: "Be' batamik ye' er buaē chōraē ká ulitane wakpa a."*

⁹ Es se' isuē tō wépa kōs erblöke ie' mik wes Abraham es, esepa kōs a' ie' er buaē chōraē wes ie' er buaē yē' Abraham a' es. Esepa ē a' ie' er buaē chōraē.

¹⁰ Skëköl yëkkuō tō ichē i' es: "Wépa kē tō i' kōs tso' kitule ttē dalöiëno yëkkuō kī e' wā dalöieku' yēsēsē, esepa kōs kichateraē Skëköl tō."† Erē kē yi tō iwā iutepa es, e' kueḡi se' wā ijcher tō wépa erblé ttē dalöiëno mik e' tsatkoie, esepa kōs kichateraēitō.

¹¹ Ñies ie' yëkkuō tō ichē i' es: "Yi dör yēsēsē ierblö Skëköl mik e' batamik, ese serdaē."‡ Es se' wā ijcher tō kē yi tsatkënuκ Moisés ttē dalöiëno iutē wa.

¹² Ñies Skëköl yëkkuō tō ichē i' es: "Yi tō ttē dalöiëno e' dalöie yēsēsē seraä, ese ser michoē ttē e' wa."§ Ttē e' tō se' a' ikkachē tō ttē dalöiëno, e' tō se' kē idalöiök seraä. Erē se' erblö Cristo mik, e' kē dör es, e' kī erblé ē kiane ie' mik. E' kueḡi ttē e' kē shutunukka Moisés ttē dalöiëno e' wa, e' dör ttē kua'kī e' kueḡi.

* 3:8 Génesis 12.3 † 3:10 Deuteronomio 27.26 ‡ 3:11 Habacuc 2.4 § 3:12 Levítico 18.5

13 Skèköl yèkkuò tò ichè: “Yi ttéwà kichatkèule kal mik, e' wa iwènewa tò ese kichatéttsa Skèköl tò.”* Es Cristo kötewà krus mik, e' wà kiane chè tò ikichatéttsa Skèköl tò. Erè ikichatènettssa se' skéie, Skèköl ttè dalöièno e' dalösewéwasò e' nuì kì. Es Cristo tò se' yè'ttsa se' nuì ulà a.

14 Es ibak ie' ta as Skèköl kablè' er buaè chök Abraham a, e' wà dō ñies pè' kè dör judiowak esepa ulà a Cristo Jesús batamik. E' dör tò Skèköl kablè' iWiköl muk se' a, se' erblö Cristo mik, e' batamik.

Skèköl er buaè ché se' a, e' kè dè' ttè dalöièno e' batamik

15 A yamipa, se' a ta mik se' tò se' ttè mé ñi a, e' shtésò yèkkuò kì ta s'kiè shtésò ikì, età ttè e' kè maneorpattsañe yès, kè ikì kuötkèrpakaia yès.

16 Es i uk Skèköl kablè' Abraham a ena ileri eköl a, e' dör. Skèköl yèkkuò tò Abraham ditséwò eköl è e' cheke, kè dör seraq. Abraham ditséwò chekeitö e' dör Cristo.

17 I chök ye' tso' e' dör i': Skèköl tò ittè me'tke Abraham a ta ikkachéitö ia tò mokì iwaweraeitö. E' ukuöki ta duas tka dōka cien tkèyök kì dabom mañayök (430) ta ie' tò ittè dalöièno me' Moisés a as Israel aleripa tò idalöiö. E' wa isuésò tò ttè mène Abraham a, e' mène ia kewe, ttè dalöièno mène Moisés a e' yökì. E' kuèkì ttè dalöièno mène Moisés a, e' kè a i uk Skèköl kablè' Abraham a, e' wöitukwà.

18 I uk Skèköl kablè' se' a, e' wà dōpa se' ulà a, Moisés ttè dalöièno e' iutésò e' batamik, e' ma e' kè dè'ttsa se' a wès i kablèule es. Erè Skèköl kablè' Abraham a imuk ème.

19 E' dör es, e' ta i kuèkì Skèköl tò ittè dalöièno me' Israel aleripa a? Ie' kablè' Abraham a, e' ukuöki ta ittè dalöièno méitö ie'pa a i sulu wamblekerakitö, e' wà kkachöie dō mik Abraham aleri eköl yène ie' a, e' de età, e' dör Cristo. Ttè dalöièno e' me' Skèköl biyöchökwakpa tò Israel aleripa a Moisés dör itteköl e' wa.

20 Erè Skèköl wák kablè' Abraham a, e' kè dör itteköl wèle wa. E' kuèkì se' wà ijcher tò ttè e' dör kibiie, ttè dalöièno mène Moisés a e' tsatà.

¿I kuèkì Skèköl tò ittè dalöièno me' Israel aleripa a?

21 E' dör es, e' ta ¿e' wà kiane chè tò ttè dalöièno, e' kè ñi sinì'kune Skèköl kablè' Abraham a e' ta? ¡Au, kè idör es! Ttè dalöièno tò sene mïchoè mupa se' a, e' ma se' dōmi buaè yèsyèsè Skèköl wörkì ttè ñe' dalöièsò e' wa.

22 Erè e' kè dör es. Skèköl yèkkuò tò ichè tò s'ditsö qos klöulewà sene sulu ulà a, kè se' a e' tsatkè nuk. E' dör es as Skèköl kablè', e' wà dō se' ulà a, se' erblö Jesucristo mik e' wa.

23 Kam Cristo dōbitu s'tsatkök se' erblö ie' mik e' wa, e' yökì se' bak klöulewà ttè dalöièno dikia wès s'wötewà s'wötö wé a es. Erè se' kè a e' yènuksa ttè e' dikia dō mik Cristo dè'bitu ikkachök se' a tò s'kawötà erblök ie' mik e' tsatkoie età.

24 Ñies ichèmisö tò Skèköl tò se' méwà ttè dalöièno dikia s'kkö'noie dō mik Cristo de età. E' dör wès alà yè tò yi yulè ilà kkö'noie es. Skèköl tò iwé es as ie' tò se' klö'ù wès pè' buaè yèsyèsè es, se' erblö Cristo mik e' wa.

25 I'ñe ta se' erblö Jesucristo ttè buaè e' mik, e' kuèkì ttè dalöièno kè ku'ia se' kkö'nuk wès alà kkö'nukwak es.

26 A' qos dör Skèköl ala'r, a' erblé Cristo Jesús mik e' wa.

27 A' wépa qos wösune iwà kkachöie tò a' erblé Cristo mik, esepa kì Cristo ser iène wès se' datsi' iö es. E' kuèkì a' serke buaè wès Cristo ser es.

* 3:13 Deuteronomio 21.23

²⁸ Se' kōs batsulewā Cristo Jesús mik, e' kuēkī se' dōr wēs wák ekōl ē es. E' kuēkī se' dōr judiowak ō se' kē dōr es, se' klōulewā kanē mésoie ō se' kē dōr es, se' dōr wēm ō se' dōr alakōl, e' kē dē' wēs Skēkōl ā.

²⁹ Se' dōr Cristo icha, e' tā se' dōr Abraham aleripa chōk. Nies i uk Skēkōl kablē Abraham ā e' wā dōraē se' ulā ā.

4

Se' kē ku'ia Moisés ttē dalōiēno e' dikia

¹⁻² Ye' tō ikleeke a' a' ttē i' wa: Ichōsō tō pē' ekōl dōr inukōl blu' taiē e' blēnewā. Ie' i'yi kōs méatitō ilā ulā ā. Erē ie' alā iā tsirlala, kē ā ikaneonuk. E' kuēkī o'ka tso'ne ie' kkō'nuk, ie' wēttsuk. Ie' kawōtā ie'pa ttē iūtōk dō mik wekkē iyē tō ikēwō me'at ekkē. Erē ie' dōr iyē blēnewā e' dalī kōs e' wák, erē kam ikēwō dō e' yōkī ie' dōr wēs s'klōulewā kanē mésoie tso' iu ā es. Erē mik iyē blēnewā e' tō ikēwō me'at e' deka, etā iyē dalī kōs dōraē iulā ā.

³ E' sū sa' judiowak bak wēs alala ñe' es. Kam Skēkōl tō ilā patkō e' yōkī sa' bakia klōulewā ttē ēse tso' ká i' ā ese dikia idalōiōk.

⁴ Erē mik kawō bikeitsitō e' de, etā ie' tō ilā patké ká i' kī, e' kune' s'ditsōie sene' Moisés ttē dalōiēno e' dikia.

⁵ Ilā debitū sa' bak klōulewā ttē e' ulā ā, e'pa yōktsā ās sa' dō Skēkōl ala'rie.

⁶ A' erblé Cristo mik, e' kuēkī a' dōr Skēkōl ala'r ñies wēs sa' es. E' kuēkī ie' tō ilā Wikōl patké senuk se' er ā, e' wa se' kkōchōke buaē Skēkōl ska', ie' wa se' tō ichēke buaē Skēkōl ā: “iA yēwōla!”

⁷ Es se' kē ku'ia wēs s'klōulewā kanē mésoie es. E' skéie se' detke Skēkōl ala'rie, e' kuēkī i' kōs tso' ie' wā e' dōr se' icha ñies.

⁸ Kenet tā a' kē ē' batsōtā' ie' mik, e' kēwō ska' tā a' bak klōulewā skēkōlpa dalōiōk a' bak esepa ulā ā. Nermata ie'pa kē dōr Skēkōl ichōkle e'.

⁹ Erē i'ñe tā a' bātse buaē Skēkōl chōk e' mik —ō ichēmīsō bua'ie tō ie' bātse buaē a' mik— i'wēs i'ñe tā a' e' maktane ttē ēse kōs e' ane? Ttē ekkēpa kē ā se' tsatkēnuk. Ttē e' kē dōr iie bua' se' ā. Kē se' senukne ttē ese dikia.

¹⁰ Judiowak tō idiwō tkō'weke, isi'wō tkō'weke, ikēwō tkō'weke ñies iduéswō tkō'weke. i'ōk se' tō e' wakaneweke es?

¹¹ Ye' suane dō' kanē kōs wēyō a' shuā, e' weirwa ē.

Kenet tā Galacia wakpa tō Pablo kiéwā buaē

¹² A yamipa, ye' dōr judiowak erē ye' kē serku'ia judiowak ttē dikia. i'wēs i'ñe tā a' e' tiakwā ttē e' dikia? E' kē war a' tō es. Ye' kkōchō ā a' tō a' senú wēs ye' es. Mik ye' bak a' ska' kuaē, etā a' kē wā i' sulu wamblēne ye' tā.

¹³ Mik ye' tō Jesús ttē buaē tsā paka' a' ā, etā ye' kirirke taiē, e' kuēkī ye' e' tséat a' ska'.

¹⁴ Ye' kirirke, e' dōr darērēē ā ā, erē e' kuēkī a' kē wā ye' watēnettša. E' skéie a' tō ye' suē buaē wēs Skēkōl biyōchōkwak suē es. A' tō ye' kiéwā buaē wēs Cristo Jesús kiéwā a' tō es.

¹⁵ A' ttsē'ne buaē ye' tā kuaē, i'wēs e' de i'ñe tā? Ye' ichē tō a' wák wōbla mú yērttsā a' a' tkēwā ye' icha skéie, e' ma a' tō i'ō' es. Es a' kīkēkayō.

¹⁶ Erē i'ñe tā wēsua a' ye' suē a' bolōkie, ttē mokī chéyō ā a' ē kuēkī.

¹⁷ Pē' tso' a' wōbla'uk judiowak ttē wa, e'pa tō ichē tō ie'pa kī a' kiar taiē, erē e' kē dōr er bua' wa. Ie'pa kī kiane tō a' tō sa' watōttsā tā es a' mi' ie'pa ē ttē iūtōk.

¹⁸ Ie'pa tō a' saūpa, a' kīmúpa er bua' wa mik ye' tso' a' tā ō ye' kē ku' a' ta, e' ma buaē idir ye' ā. Erē ie'pa tso' a' wōbla'uk ttē kē dōr mokī ese wa. E' kuēkī ye' yōkī isulune.

¹⁹ A ye' ala'r, ye' skà weirke tajë a' dalërmik wës alaköl alà kūrke weir es dō mik a' de senuk wës Cristo sēr es etā.

²⁰ I' tã ye' mū dō a' ska' ttök bua'ie a' tã as a' isaū tō a' dalër tajë ye' éna. Ì wambleke a' tō es, e' tō ye' tkiwéwã suawé tajë.

Agar ena Sara, e' pakë

²¹ A' wëlepa sēnak judiowak ttë dikjã, erë ì tso' kitule Moisés yëkkuō kī, ¿e' jcher a' wã?

²² E' tō ichè tō Abraham ala'r bōl. Eköl kune' alaköl kiè Agar, e' tã. E' kiè Ismael. Agar dör Abraham alaköl kiè Sara e' kanè méso toulettsã ese. Iëköl kune Sara tã. E' kiè Isaac. Sara kē dör yi kanè méso.

²³ Kanè méso ñe' alà kune' wës se' ësepa kūr es. Erë Sara kē dōtã alàë, e' alà kune' mik idetke kēkēpalatke etā, wës Skëköl kablë' Abraham a es.

²⁴⁻²⁵ E' tō ilè kleeke se' a. Alakölpa bōl ñe' tō ttë mène bōt e' wã chë. Agar bak kanè méso e' tō ttë dalöiëno mène Israel aleripa a Sinaí kēbata aṭe Arabia, e' wã chë. E' wã dör tō Israel aleripa erblé ttë dalöiëno e' mik e' tsatkoie. E' dör wës ie'pa tso' klöulewã ttë e' dikjã wës kanè méso tso' klöulewã iwökir ulà a es. E' kuëkj wépa kōs tso' klöulewã ttë dalöiëno e' ulà a, esepa dör wës Agar ala'r es. Ñies Sinaí kēbata, e' tō Jerusalén tso' kã i' kī i' ñe tã e' wã chë. Eë judiowak sērke. Ie'pa tso' klöulewã Moisés ttë dalöiëno dikjã wës kanè méso es.

²⁶ Erë Sara alà kune' e' tō ttë mène Abraham a, e' wã chë. Se' kē ku' klöulewã Moisés ttë dikjã, e' kuëkj se' dör wës Sara alà es. Se' dör Jerusalén ët tso' kã jai a e' wakpa.

²⁷ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuō kī es, e' tō ichè i' es:

A alaköl, be' kē dōtã alàë,
is alala kūr, e' kī alakölpa weir, e' kē ttsëule be' wã.

Erë be' dōraë alàë tajë
tkōkã alaköl dōtã alàë e' tsatã.

E' kuëkj be' ttsë'nú buaë.

Be' anú tajë ttsë'ne bua' wa.*

Es Skëköl yëkkuō tō ichè.

²⁸ A yamipa, se' dör wës Isaac es. Isaac kune' wës Skëköl kablë' Abraham a es. Es ñies se' erblé Cristo mik, esepa de Skëköl ala'rie wës ie' kablë' es.

²⁹ Agar alà kune' wës s'ditsö kūr es, erë Isaac kune' Skëköl Wiköl batamik. E' kēwō ska' tã Agar alà tō Isaac we'ik tajë. E' sū i' ñe tã wépa tso' klöulewã Moisés ttë dikjã, esepa tso' se' dör Skëköl ala'r, esepa we'ikök.

³⁰ Erë Skëköl yëkkuō tō iché i' es: "Iyë iyi tso' mē alaköl kē dör kanè méso, e' alà a, e' kē kãwō tã blatë alaköl dör kanè méso e' alà a. E' kuëkj iyuóshkar alàë."[†]

³¹ E' kuëkj, a yamipa, se' kē dör wës alaköl dör kanè méso e' ala'r es. Se' dör wës alaköl kē dör kanè méso, e' ala'r es.

5

Se' yënettsã ttë dalöiëno dikjã

¹ Cristo tō se' yë'ttsã Moisés ttë dalöiëno e' yökj as se' kē ku'ia klöulewã ttë e' ulà a. E' kuëkj se' e' tkōwã darërë erblök Cristo ë mik. Kē se' e' tiukwãne ttë dalöiëno dikjã wës s'klöulewã kanè mésoie es.

* 4:27 Isaías 54.1,2 † 4:30 Génesis 21.10

² A' tò ye' ttò tso. Ye' dör Pablo. Ye' wák tò ichè a' a' tò a' wèpa e' mettsa itóttola kkuölit tók tsir wës judiowak wöblar es e' tsatkoie, e' ta Cristo kè tò a' kimepa yës.

³ Ye' tò iska chène wèpa ulitane e' mettsa itóttola kkuölit tók tsir, esepa a' tò ie'pa kawōtā Moisés ttè dalöiëno e' wà dalöiök seraä.

⁴ A' ulitane éna ttè dalöiëno, e' iutak as a' dō yësyesë Skëköl wōa, esepa kōs e' batséttsa bānet Cristo yōkī. Es Skëköl er buaë ché se' a' Cristo batamik, e' watéttsa ie'pa tò seraä.

⁵ Erë se' erblöke Cristo mik, esepa wā ijcher Skëköl Wiköl wa tò ie' tò se' klō'weraë wës pē' buaë yësyesë es, se' erblé Cristo mik, e' batamik. E' wà panekesō tse'ne bua' wa.

⁶ Se' batsulewā Cristo Jesús mik, e' ta yi tottola kkuölit tēule tsir ö kē itēule e' kē ska' Skëköl tkine. Se' erblō Cristo ē mik, e' tò se' kē nī dalēritsōk, e' dör ibua'ie.

⁷ Kuaë ta' a' mir buaë. ¿Yi tò a' wöklō'wé as a' kē tò ttè mokī iutō?

⁸ E' kē dör Skëköl tò se' klō'bak iwák a' e'.

⁹ A' taië e'pa sulu'werawā ttè suluë elkela ē tò wës pan wölōwōkā elkela tò harinachka kōs wölōwekēka es.

¹⁰ Erë ye' erblöke Skëkēpa Jesús mik tò a' kē mi'pa ttè sulu e' itōkī. Wé tso' a' tsiriuk ttè ese wa, e' we'ikera Skëköl tò. Kē kī ie' tkine tò yi idir.

¹¹ Erë a' yamipa, ye' mú tso'ia ipakök tò wèpa kawōtā itóttola kkuölit tók tsir, e' ma zī kuëkī judiowak tò ye' we'ikekeia taië? Ye' tò ttè e' pakōpaia, e' ma ie'pa kē ulurkū' ye' kī mik ipakekeyō tò Cristo kōtewā krus mik se' skéie etā.

¹² Erë wèpa tso' a' wōkir a' ká chōukwa ttè ese wa, jesepe mú e' biōttsaie i' ta!

Ni dalëritse

¹³ A' yamipa, Skëköl tò se' klō'bak as se' kē seria ttè dalöiëno dikia. Erë e' kē dör i sulu wambloie wës s'wák dër sulu kī ikiane es. E' skéie se' nī kīmū, nī dalëritsē kuëkī.

¹⁴ Moisés ttè dalöiëno kōs e' wöiënewā ttè etkē a, e' tò ichè: "A' malepa dalëritsō wës a' wákpa e' dalër es."*

¹⁵ A' e' kō'nú. A' nī saukeia suluë, a' nippōkeia taië wës iyiwak sulusi es, e' ta' a' wákpa ē nī eura.

Sene Wiköl Batse'r wa

¹⁶ Es ye' tò a' a' ichè tò se' senū Skëköl Wiköl wa. Se' serke es, e' ta i sulu kiane s'wák dër sulu e' kī wamblē, ese kē wamblepasō.

¹⁷ I kiar s'wák dër sulu e' kī, ese kē kiar Skëköl Wiköl kī. Nies i kiar Skëköl Wiköl kī, ese kē kiar s'wák dër suluë e' kī. S'wák dër suluë ena Skëköl Wiköl e'pa nī wöklō'uke, e' kuëkī i kiar se' kī wē ese kē or se' a.

¹⁸ Erë Skëköl Wiköl tò se' wëttseke, e' ta se' kē ku'ia ttè dalöiëno dikia.

¹⁹ Wèpa tso' iwák dër sulu e' iutök, e' wërwa wōshak. Esepa trër ena e' ia'uke sene sulusi wa. Íyi sulu ese skā kakuetéwarakitō darërëë.

²⁰ Ie'pa tò íyi diököl dalöieke. Ie'pa dör alibchökwakpa. Ie'pa nī saū suluë, nī wōñatkō nië, nippō taië, ukyër nī kī. Ie'pa ulurkā bet. Ie'pa e' tso'ka imalepa tsata. Ie'pa dör s'blabatsökwakpa. Wèpa e' batsöke ie'pa mik, e'pa ē ta ie'pa ser buaë.

²¹ Ie'pa kē wöbatsō tò i kiane ie'pa kī, ese tso' s'malepa wā. Ie'pa e' ttöke blo' wa, e' kuëkī i sulu kī wamblekerakitō taië. E' sū íyi skā suluë wambleke ie'pa

* 5:14 Levítico 19.18

tö. Ye' tö a' a' ichekene wës ye' tö iyë'bak es tö wépa sërke es, esepa kë döpa ì blúie Skëköl tso' e' a.

²² Erë mik se' sërke Skëköl Wiköl wa, etä se' ñi dalëritsöke, se' ttsë'rke buaë, se' sërke bërë, ì kôs dalë'ttsekësö er bua' wa, se' ñi saü er bua' wa, se' er buaë chö s'malepa a, se' ttö moki,

²³ kë se' e' ttsökä tajë, se' e' kkö'nü buaë. Se' sërke es, e' tä ttë dalöiëno kôs, e' kë dalöseonewä se' wa.

²⁴ Se' wák dër suluë, ñies ì kôs suluë wamblak se' éna, ese kôs watëttsä se' dör Cristo Jesús icha e'pa tö. E' dör wës se' tö ese kôs ttëwä wötëulewä krus mik es.

²⁵ Se' sërke Skëköl Wiköl mik, e' kuëkï se' e' mü as ie' tö se' wëttsü.

²⁶ Kë se' e' ttsökä tajë, kë se' ñi tsiriük, kë se' ukyënu ñi kï.

6

Se' kawötä ñi kïmuk

¹ A yamipa, a' wele anemine ì sulu wamblë a, e' tä a' sërke Wiköl Batse'r wa, esepa kë ie' kïmuk er bua' wa as ie' e' kôkane. Erë a' e' kkö'nü dö' ì sulu tö a' erkiowë tä a' armî ì sulu wamblë a wës ie' es.

² A' welepa kawö tköke suluë, e' tä a' ñi kïmü. A' tö iwë es, e' tä a' sërke wës Cristo ttë dalöiëno tö ichë es.

³ A' wele e' bikeitsö tö buaë idir imalepa tsatä, ñermata kë dör ì, e' tä ie' kïtö'uke.

⁴⁻⁵ Is se' sër buaë ö suluë ese wërke se' wöki eköl eköl. E' kuëkï se' ulitane kë e' sauk tö is se' sër, e' wa se' e' kkö'nü. Se' sërke buaë yësyësë, e' tä se' ttsë'rdaë buaë se' wák a. Erë kë se' kâne e' kkö'nuk wës s'malepa sërke es.

⁶ Ì buaë kôs tso' a' wä ese kakmü wépa tö a' wöbla'weke Skëköl ttë wa esepa a.

⁷ Kë se' e' kïtö'uk tö se' a' Skëköl wayörmi kë nuï tä'. Ì kuatkësö buaë ö suluë, e' wä wöwëranësö.

⁸ Ì sulu kiane s'wák dër suluë e' kï wamblë, ese wamblësö, e' tä e' wä dörane s'kï tä se' weir michoë. Erë ì buaë kiane Skëköl Wiköl kï wë ese wësö, e' tä e' wä dörane s'kï tä sene michoë döraë se' ulä a.

⁹ Ì buaë wëkesö kekraë, kë ilo'yeta', e' tä aishkuö tä mik ikéwö de, etä iskë döraë se' ulä a. E' kuëkï kë se' shtrinuk ì buaë uk kekraë.

¹⁰ E' kuëkï mik se' a' ì buaë ormi, etä iüsö sulitane a, bua'iewä s'yamipa erblöke Cristo mik, esepa a.

Pablo e' chëät

¹¹ Ttë bata i' shtök ye' tso' ye' wák ulä wa. A' isaü tö ikitë bërë, es a' wä ijchermi tö moki ye' tso' ishtök.

¹² Wépa tö a' keke a' wépa tottola kkuölit tök tsir, e'pa tö iwëke es as ie'pa at buaë judiowak malepa tä. Ie'pa tö ichöpa tö se' tsatërke, Cristo kötëwä krus mik se' skéie, e' batamik, e' ma judiowak tö ie'pa we'ikera siarë.

¹³ Erë ie'pa wákpa tottola kkuölit tëule, e'pa kë tö Moisés ttë dalöiëno e' iytë seraä. Ie'pa tö a' keke a' tottola kkuölit tök tsir e' tsokä iwákpa a tö ie'pa tö a' kë e' wakyuök wës judiowak es.

¹⁴ Erë ye' i', e' kë e' ttsöpakä ì ulitane kï. Skëkëpa Jesucristo kötëwä krus mik, e' ë kïkekekayö. E' batamik ì sulu kôs tso' kä i' a' ese dunewabak ye' a, ñies ese a' ye' dunewabak.

¹⁵ S'tottola kkuölit tëule tsir ö kë tëule, e' kë kï Skëköl tkine. Ie' tö se' er mane'wë pä'alj iWiköl wa, e' ë kiar ie' kï.

¹⁶ Wépa kɔs sɛrke wɛs ttè i' tò ichè es, ʔs esepa ʔ ie' tò sɛne bɛrè mù ena isaù ɛr siʔrè wa. Esɛpa dör ie' ala'r chök, esepa dör Israel aleripa chök ie' ʔ.

¹⁷ Ye' weine kɔs Jesús tté kueki, e' tò tso' ye' wə ye' chkà ki. E' wa ye' tò iwà kkacheke tò ye' dör ie' kanè méso moki. E' kueki i'tami ké yi tò ye' tsiriwariʔ ttè e' ki.

¹⁸ A yamipa, ʔs Skëképa Jesucristo ɛr buaë chö a' ulitane ʔ. Es e' idir.

Yëkkuö kit Pablo tö Éfeso wakpa a Efesios

Pablo tö yëkkuö i' kit mik ie' bak Roma wötëulewā s'wōto wé a Jesús tté buaë pakë kuëkj e' tā. Ì bak ie' tā e' tso' kitule yëkkuö Hechos 28.17-31 e' kj. Pablo tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa tso' Éfeso ena ipamik e' pa a. E' k'ewō ska' tā Éfeso dör ká bua'ie ena eë tajë u tso' i dalöieke ie' pa tö Skëköl skéie e' dalöioie. E' bua'ie dör ie' pa kéköl eköl kië Artemisa e' dalöioie (Hechos 19.23-31). Mik Pablo shka' Jesús tté buaë pakök, etā ie' dë'mi Éfeso (Hechos 18.18-21). Erë eë ie' sené bërber ë tā iminea. E' ukuökj tā iskā mineane tā isenë eë duas mañal Skëköl tté kkachök. E' tso' kitule Hechos 19 kj.

Jesús mik erblökwakpa kë wā kabene ku' tajë. E' kuëkj Pablo kë wā i kite tajë e' kj. E' skéie i buaë tsäkië o' Skëköl tö se' a, ier buaë yë' siā e' batamik, e' kj ie' tö ikit kibiiie. Ie' tö ichë tö e' kuëkj se' kawōtā senuk Skëköl kïkokaie. E' kit ie' tö yëkkuö i' kj.

Jesucristo wa Skëköl tö se' ulitane tsätkë' Israel aleripa ena pë' ulitane, ñies e' pa er bua'wëitö ñi kj.

Shkë'wë

¹ Ye' dör Pablo. Skëköl wák er wa ye' dör Jesús ttekölpa tsá, e' pa eköl. Ye' tso' yëkkuö i' shtök s'batse'rpa e' tkëulewā darërë Cristo Jesús mik serke Éfeso, e' pa a.

² Skëköl dör S'yë ena Skëképa Jesucristo as e' pa er buaë chö ena sene bërë mü a' a.

Skëköl tö se' tsätké Jesucristo batamik

³ Skëköl dör Skëképa Jesucristo yë, e' kïkōkāsö tajë. Se' batsulewā Cristo mik, e' kuëkj Skëköl er buaë ché se' a i kōs buaë tso' ie' wā ká jai a e' wa.

⁴ Kam ie' tö ká i' yuö, e' yökj se' shukitbakitö as se' dö batse'r, kë kj i sulu tā' yës ie' wōa, se' batsulewā Cristo mik e' batamik. Ie' éna se' dalër tajë,

⁵ e' kuëkj ie' tö ibikeitsbak tö se' tseratköitö ila'rie Jesucristo batamik, e' kiane ie' wák kj, ñies e' tö ie' ttsë'weke buaë.

⁶ Ie' tö iwë es as se' tö ie' kïkōkā michoë ie' er buaë ché se' a tajë shutë e' kuëkj. E' kōs wë ie' tö ilā dalër tajë ie' éna, e' batamik.

⁷⁻⁸ Cristo kötëwā se' skéie, ie' pë tēne, e' wa se' yēnettsā sene sulu ulā a ena se' nui olo'yé Skëköl tö se' kj. E' wa se' isuë tö ie' er buaë ché tajë shutë se' a. Ñies ie' tö erbike buaë mé se' a as i weke ie' tö e' wā ar se' a.

⁹ I bikeitsbak ie' tö wë, e' wawëitö i o' Cristo tö e' batamik. Kuaë tā iblë'waitö sulitane yökj, erë iwā kkachéitö se' a.

¹⁰ Ie' ibikeitsbak tö mik ikëwö de, etā ie' tö Cristo tkerakā íyi ulitane tso' ká jai a ena ká i' a e' wökirie.

¹¹ I kōs weke Skëköl tö, e' weke ie' tö iwák er wa wës ie' kj ikiane es, wës ie' tö ibikeitseke es. Es sa' dör judiowak e' pa shukitbak ie' tö as sa' dö ie' ichaie, sa' batsulewā Cristo mik e' batamik wës ie' tö ibikeitsbak es.

¹² Ie' tö iwë es as sa' erblë' kewe Cristo mik e' pa tö ie' olo tajë e' kïkōkā.

¹³ Es a' ñies, mik a' tö s'tsätké tté buaë mokj e' tsé tā a' erblë imik, etā a' batsëwā Cristo mik ena Wiköl Batse'r muk ikablë' e' méitö a' a iwā kkachöie tö a' dör ie' icha.

¹⁴ Wiköl Batse'r tso' se' a, e' dör iwà kkachoie tò i kōs yē' Skēkōl tò tō imeke, se' dör ie' icha, e'pa a aishkuō tā, e' meraëitō se' a. E' kuekī se' wā ijcher tō ie' tò se' tsatkerāe da'a. E' kuekī ie' olo tā' tajē, e' kīkōkāsō.

Pablo ttē Skēkōl tā Ēfeso wakpa kī

¹⁵ E' kuekī, mik ye' tō a' ttē tse' tō a' erblōke mokiē Skēkēpa Jesús mik, ñies mik ye' ittse' tō s'batse'r malepa kōs dalēritseke a' tō tajē,

¹⁶ e'tami wēstela yē'miyō Skēkōl a' a' dalērmik kekraē mik ye' ttōke ie' tā etā.

¹⁷ Ie' dör Skēkēpa Jesucristo e' Kēkōl. Ie' dör S'yē olo tā' tajē e'. Ie' a ye' tso'ie ikiōk tō ie' tō a' kīmē iWiköl wa as ie' íyi wā ar buaē a' éna, ñies as a' wā ijcher bua'iewā tō yi dör ie'.

¹⁸ Ie' tō se' klōg' ikablē' se' a e' wā panuk krörōē. E' tso' ie' wā mē se' dör ie' icha batse'ropa esepa a. Ye' tso'ie ie' a' ikiōk tō a' er ñi'úitō as kōs kablē ñe' bua' dör ena olo dör e' wā ar a' éna.

¹⁹ Ie' diché tā' tajē íyi ulitane tsatā. Ì kōs ormi ie' a. Idiché e' wa ie' tso' se' erblōke Cristo mik, e'pa kīmuk. Ye' tso'ie ikiōk ie' a' tō a' er ñi'úitō as e' kōs wā ar bua'ie a' éna. Diché e' dör tajē shūtē,

²⁰ e' wa Cristo kōtēwā, e' shkēo'kane ie' tō. Diché e' wa ie' tō Cristo tkéka ká jai a' iulā bua'kka íyi ulitane wōkirie.

²¹ Eē Cristo tkērka diché tā' tajē íyi wōkir, íyi wák, íyi kēkōl wā diché tā', ese kōs tsatā. Ie' tkēnekā íyi ulitane tsatā. Ie' dör i kōs tso' i'ñe tā' ena aishkuō tā' e' tsatā.

²² Skēkōl tò i kōs méwā ie' klō dikā. Ñies ie' tō iméka se' dör ie' icha e'pa kōs wōkirie.

²³ Se' dör wēs Cristo wák chkà es, tā' ie' dör wēs s'wōkir es. Ie' tō se' wēttsēke i kōs kiane ie' kī wē ká i' kī, e' uk. Ie' tso' ká wa'ñe, kē i a' ie' wōklōnuk.

2

Skēkōl er buaē ché se' a se' tsatkoie

¹ Kam a' erblō Cristo mik, e' yōkī a' bak e' wamblōk suluē, e' kuekī a' bak wēs s'duulewā es Skēkōl a.

² E' kēwō ska' tā' a' bak senuk suluē wēs wēpa kē tō Skēkōl dalōie esepa ser es. Wimblu sulusi dör i sulu kōs tso' ká i' a' e' wōkir e' ttō iūtōk a' bak. Ie' tso' Skēkōl ttē dalōseukwā wakpa esepa wōrieiōk.

³ Se' kōs bak senuk wēs ie'pa es. Ì sulu kōs kiane s'wák dēr suluē e' kī wamblē, ese wamblōk se' bak. Se' erbikē sulu, e' ē wā wamblōk se' bak s'wák tse'wōie buaē. Se' bak wōmeulettsā weinuk Skēkōl ulā a' wēs pē' malepa es.

⁴⁻⁵ Se' bak duulewā se' nuī kī, erē Skēkōl tò se' suē er siarē wa tajē. Ie' tō se' dalēritse' tajē. E' kuekī ie' tō sene michoē mé se' a. E' dör wēs ie' tō se' shkē'wékane Cristo tā' es. Ie' er buaē ché se' a' tajē, e' kuekī se' tsatkēne.

⁶ Se' batsulewā Cristo Jesús mik, e' kuekī e' dör wēs Skēkōl tò se' shkē'wékane Cristo tā' ñita es. Ñies ie' tō se' tkéka Cristo tā' ñita ká jai a.

⁷ E' kōs wē ie' tō es iwā kkachoie aishkuō tā' tō kōs ie' er buaē ché se' a' i wē Cristo Jesús tò se' dalērmik e' batamik. E' dör tajē shūtē kē wōet tā' ekkē.

⁸⁻⁹ Skēkōl er buaē ché a' a, e' batamik a' tsatkēne, a' erblōke Jesucristo mik e' kuekī. E' kē dör i buaē wē a' tō ie' wōrkī ese skēie. Ie' tō a' a' imé ēme wēs íyi kakmē es. Ie' tō iwē es as kē yi' e' tso'kā tō ie' tsatkēie i buaē wēitō ese batamik.

¹⁰ Ie' tō se' er mane'wē pa'ali se' batsulewā Cristo Jesús mik e' batamik. Ie' tō iwē es as se' tō i buaē kōs ese ū. E' kōs bikeitsbakitō as se' ser wēs ie' kī ikiane es.

Judiowak ena wépa kě dör es, esepa de wës wák eköl ð es Cristo batamik

¹¹ A' wépa kě dör judiowak, kě a' éna ichökwa tō wës a' bak kam a' erblō Cristo mik e' yōki. Judiowak wépa kōs esepa tottola kkuōlit tēule tsir iwā kkachōie tō ie'pa dör Skēkōl icha. Pē' kě dör judiowak, esepa kiē ie'pa tō tottola kkuōlit kě tēule ese wakpa. Es ie'pa tō a' cheke suluē. Ie'pa a' a' dör ñā.

¹² A' éna ianú tō a' bak e' butsulettšā bānet Cristo yōki. A' kě bak Israel aleripa shua. Ì uk Skēkōl kablē ie'pa a' ena ttē mēne ie'pa a' tsākīē e' shua a' kě bak. A' bak senuk ká i' a' Skēkōl chók kě tā', kě a' i' panetā'.

¹³ Erē i'ñe tā a' batsulewā Jesucristo mik. E' kuēkī a' dewā Skēkōl ska' buaē, Cristo Jesús kōtēwā a' skēie, ie' pē tēne a' tsatkoie, e' batamik.

¹⁴ Cristo tō judiowak ena pē' kě dör judiowak, esepa er bua'wē ñi kī. Se' bak ñi bolōkpaie, erē Cristo tō se' er bua'wē ñi kī. Ie' tō se' wōiēwā ká etkē wakpaie. Ì tō se' wē ñi bolōkpaie ese shulē ie' tō ikōtēwā krus mik se' skēie e' wa.

¹⁵ Ttē me'atbak Skēkōl tō judiowak a' dalōiēno, e' tō se' me'ka ñi bolōkpaie. Erē Cristo kōtēwā se' skēie e' kuēkī ttē e' kōs kě diché tā'ia. Skēkōl tō iwē es as sa' dör judiowak ena a' kě dör judiowak, e'pa dō ñi yamipaie batsulewā Cristo mik wës wák eköl ð es. Es ie' tō se' er bua'wē ñi kī.

¹⁶ Ì tō se' wē ñi bolōkpaie, ese shulē Cristo tō. Ie' kōtēwā krus mik se' skēie, e' wa ie' tō Skēkōl er bua'wē judiowak kī ena pē' kě dör judiowak esepa kī. Es se' de wës wák eköl ð es Skēkōl a'.

¹⁷ Sene bēre Skēkōl tā, e' ttē buaē pakōk Cristo de, pē' kě dör judiowak e' butsulettšā bānet Skēkōl yōki, esepa a, ñies judiowak kě e' butsulettšā bānet esepa a.

¹⁸ Cristo batamik se' kōs dōwami buaē S'yē ska', iWikōl dör eköl ð, e' wa.

¹⁹ E' kuēkī i'ñe tā a' kě dör wës ká kuā'kī wakpa es. A' de s'batse'rpa kīie. Ñies a' de Skēkōl ala'rie.

²⁰ Se' dör wës u es. Jesús ttekōlpa tsā ena Skēkōl ttekōlpa, e'pa dör wës u kukulēwō es. Jesucristo wák dör wës u chkī es.

²¹ Cristo dör u wōklō'ukwak. Se' kōs dör u e' yese alē. Cristo batamik u e' yōrmir dō ide u etkue batse'r Skēkēpa a' ekkē.

²² Se' batsulewā Cristo mik, ñies se' batsulewā ñi mik, es se' kōs dō wës Skēkōl wē es, e' a' Skēkōl serke iWikōl wa.

3

Pablo klōne Cristo ttē pakōk pē' kě dör judiowak esepa a

¹ Ye' wák tso' wōtēulewā s'wōto wē a' Cristo Jesús ttē pakē kuēkī a' kě dör judiowak esepa kīmoie. Skēkōl er buaē ché a' a' taiē, e' kuēkī ie' a' ye' tso' ikiōk a' kī.

² Ye' wā ijcher tō a' wā ittšēule tō Skēkōl er buaē ché ye' a, e' kuēkī ie' tō kanē i' me' ye' a' Jesús ttē pakōk a' kě dör judiowak esepa a.

³ Ibikeitsbak Skēkōl tō wē, e' blē'waitō erē iwā kkayē'itō ye' a. E' wā shtétke ye' tō a' a' yēkkuō i' kī bōt mañat.

⁴ Yēkkuō i' suē a' tō, etā a' éna iwā armi tō Cristo ttē blēulewā se' yōkī kuaē, e' wā ane ye' éna buaē.

⁵ Ibikeitsbak Skēkōl tō wē Cristo batamik, e' blēulewā kuaē. Erē i'ñe tā ie' tō iwā kkaché iWikōl wa sa' dör Cristo ttekōlpa tsā e'pa a, ñies Skēkōl ttekōlpa batse'r e'pa a.

⁶ Ttè e' blëulewā se' yōkī kuaē, e' wā dōr i' es: A' kē dōr judiowak, esepa kieke Skēkōl tō Jesūs ttē buaē e' wā aš i' kōs tso' ie' wā mē sa' a, e' mūtō a' a' nīes, aš a' dōñak sa' ta' nīta wēs wāk ekōl ē es, aš i' kōs muk Skēkōl kablē' sa' a' e' dō a' ulā a' nīes, a' batsulewā Cristo Jesūs mik e' kuēkī.

⁷ Skēkōl er' buaē ché ye' a, e' kuēkī ie' diché wa ie' tō ye' me'kā ttē buaē nē' wakanéuk.

⁸ S'batse'rpa kōs, e' sulula ye' dōr. Erē Skēkōl er' buaē ché ye' a, ie' tō ye' shushté Cristo ttē buaē e' pakōk pē' kē dōr judiowak esepa a. Ì tso' Skēkōl wā ie'pa a' Cristo batamik, e' dōr buaē shūtē, kē se' a' iwā bikeitsuk ekkē.

⁹ Nīes i' bikeitsbak Skēkōl tō wē Cristo wa, e' wā pakōk sulitane a' ie' tō ye' patké. Ttē e' bak blëulewā kā iaiāē, ie' dōr i'yi ulitane yuōkwak e' wā.

¹⁰ Ie' kē wā ikkayēne yi' a' kā iaiāē tā, ie' tso' se' dōr Skēkēpa Jesūs icha e'pa panuk e' kuēkī. Se' wa ie' tō iwā kkaché i' nē tā i'yi wōkir ena i'yi wāk tso' kē wērtā' wā ese kōs a' aš ie'pa éna iār tō ie' siwā' dōr i'skiē tsakiē i'yi ulitane tsatā.

¹¹ E' kōs wē ie' tō Cristo Jesūs dōr Skēkēpa e' wa, wēs ie' tō iwā yōbiē e' bikeitsbak es.

¹² Se' batsulewā Cristo mik, se' erblōke ie' mik, e' kuēkī se' dōmiwā buaē ttōk ie' tā kē suarta', kē wōklōr i' a.

¹³ Ye' weirke kōs a' dalērmik, e' wa a' kē e' tšsōkka. E' kuēkī ye' tō a' a' ichē tō kē a' e' siāukwā.

Pablo ttēne Skēkōl tā Éfeso wakpa kī

¹⁴ I'yi ekkē kōs kuēkī ye' e' tkēwā kuchē kī S'yē wōrkī ttōk ie' tā.

¹⁵ Ì kōs dōr tšsē'ka kā jai a' ena kā i' a, e' tso' ie' ē batamik.

¹⁶ Ie' olo tā' taiē shūtē, e' a' ye' tō ikieke tō ie' tō a' er' diché iō i'Wikōl wa.

¹⁷ Nīes ye' tō ikieke ie' a' tō Cristo mū ser a' er' a, a' erblōke ie' mik e' kuēkī. Ye' tō ie' a' ikieke tō a' e' tkōwā darērēē nī dalēritsōk nīes Skēkōl dalēritsōk.

¹⁸ Ye' tō ikieke ie' a' es aš a' ena s'batse'r malepa, e'pa kōs éna iwā ar tō kōs Cristo éna se' dalēr, e' dōr taiē, shoē, batsjē, kakkeē, i'skiē, kē enukwa.

¹⁹ Ye' kī ikiane tō a' éna iwā anū buaē tō kōs Cristo éna se' dalēr, e' tkōkā kōs se' kabikeitsō e' tsatā. Es ye' kī ikiane aš a' ser buaē yēsyesē, kabikeitsō buaē mokiē wēs Skēkōl wāk es.

²⁰ Skēkōl diché tā' taiē, e' tso' iwakanéuk se' er' a. Ie' tō i' buaē wēmi se' a, i' kōs kiekēsō ena i' kōs bikeitsekēsō e' tsatā, e' kuēkī ie' kīkōkasō.

²¹ Aš Skēkōl kīkōkā se' dōr Skēkēpa Jesūs icha e'pa tō. Nīes i'kīkōkasō Cristo Jesūs kuēkī kekraē. Es e' idir.

4

Se' dōr wēs nī yamipa es Wikōl Batse'r wa

¹ Ye' tso' wōtëulewā Skēkēpa Jesūs ttē kuēkī. Skēkōl er' buaē ché a' a' taiē Cristo batamik, e' kuēkī ye' kkōchō a' a' tō a' senū buaē yēsyesē wēs Skēkōl tō a' klōo'bak senuk es.

² A' e' wōōwa bēre, a' senū buaē nīta kē kēsik wa. A' nī dalēritsō, nīes a' nī dalē'ttsō er' bua' wa.

³ A' kōs dōr wēs nī yamipa es Skēkōl Wikōl wa. A' e' chō darērē aš a' kē nī blabatsōlor nī yōkī. A' senū bēre nīta.

⁴ Se' kōs dōr wēs wāk ekōl ē es. Skēkōl Wikōl tso' se' tā e' dōr ekōl ē. Skēkōl tō se' kōs klōo' aš se' ser' michoē ie' tā, e' wā paneke se' kōs tō nīta tšsē'ne buaē wa.

⁵ Se' Këköl dör eköl ë, ttè mik se' erblöke e' dör etkë. S'wöskuë etkë a se' ulitane wösune.

⁶ Skëköl dör eköl ë, e' dör se' ulitane yë. Ie' dör se' ulitane wökir. Ie' tso' iwakanëuk se' ulitane wa, ñies ie' tso' se' ulitane ta.

⁷ Se' kôs dör wës wák eköl ë es, erë Cristo tō imé se' a eköl eköl kanebloie ie' a kuä'kí kuä'kí wës ie' kí ikiane es.

⁸ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kí es, e' tō ichè:

“Mik ie' e' alékä ibolökpa kí

etä ie' míkane ká jai a.

Ibolökpa klö'wéwaitö tajë, e'pa mítser iwa e' ta,

ñies i buaë méitö iwakpa a.”*

Es Skëköl yëkkuö tō ichè.

⁹ Wë ichéitö tō “ie' míkane kákke”, etä çima e' wà dör? E' wà dör tō ie' dë'rö kewe ká diä kaska'.

¹⁰ E' wà kiane chë tō ie' dë'rö ká diä kaska', e' ë mine'kane ká jai a íyí ulitane tsata ká kôs wà ioie ie' olo tajë e' wa.

¹¹ Cristo tō diché mé se' a eköl eköl kanebloie ie' a. Se' welepa shushtë ie' tō kaneblok ie' a ittekölpa tsäie. Se' welepa skà shushtë ie' tō Skëköl ttekölpaie. Se' welepa skà shushtë ie' tō itte buaë pakökwakpaie. Se' welepa skà shushtë ie' tō itte klö'ukwakpa wökirpaie ena s'wöbla'ukwakpaie itte wa.

¹² Esepa kanë dör s'batse'r malepa kôs wöbla'uk kaneblok buaë ie' a ena ñi kimuk buaë. Se' serke wës ie' kí ikiane es, e' ta se' kôs dör wës Cristo chkà es, e'pa er diché kí iërdaë Cristo ttë a.

¹³ Es se' kôs döraë erblök ñikkëë Jesús dör Skëköl Alà, e' mik. Ñies se' kôs wà ijcherdaë ñikkëë se' er a tō wës ie' dör. Se' döraë wës wëm kibineone es. Se' serdaë buaë yësyëë wës Cristo es.

¹⁴ Es se' kë döpaia wës alala es kítër tottola ttè ulitane wa. Esepa dör wës dichawö ppé siwa' tō es. S'wöbla'ukwakpa kache ttë wa, e'pa erbikö tajë, ie'pa tō ttè pa'alí yuémí s'kitö'wöie. Mik se' kibine Cristo ttë a, etä eseпа kë kitöonukia yí a.

¹⁵ Kë se' e' muktsa kitö'wë kache ttë wa. E' skéie ttè mokí, ese chekesö ñi a se' ñi dalëritsö e' kuëkí. Se' tō iwë es, etä se' diché iërke buaë Cristo dör s'wökir, e' ttè kôs a.

¹⁶ Cristo batamik se' kôs dör wës s'chkà es. S'chkà a s'dichéwö tso', s'kicha tso' ena s'yese skà tso' tsäkjë, e' kôs tso' iëulewä buaë ñikkëë, kanebloke buaë ñikkëë ñita. Es se' dör tajë, e'pa kanebloke Cristo a eköl eköl kanë dör kuä'kí kuä'kí, erë Cristo batamik se' dör wës chkà etkë es, iëulewä buaë ñita, kanebloke buaë ñita. Es se' mir buaë, ñi kí diché iöke buaë ñikkëë ñi dalër wa.

Kë se' senukiä wës pë' kë tō Skëköl dalöie es

¹⁷ Skëkëpa Jesucristo ttö wa ye' tō a' a ichè tō kë se' seriä wës pë' kë tō Skëköl dalöie ser es. I kôs bikeitseke ie'pa tō, e' wà kë dör iie bua'.

¹⁸ Ie'pa erbikë ttsenewatke. Skëköl ttè mokí, e' wà kë ane ie'pa éna yës. Ie'pa er darërëë, e' kuëkí sene mokí meke Skëköl tō se' a, e' kë dë' ie'pa ulä a.

¹⁹ Ie'pa er burinewa. Ie'pa e' mettsä i sulu kukuétökwä darërëë. Ie'pa e' ia'uke sene sulusi wa, kë e' wöklö'utä' yës.

²⁰ Erë Cristo ttè kë wa se' wöblane senuk es.

²¹ Mokí a' tō ie' ttè ttsä, a' e' yué ie' ttè mokí wa.

* 4:8 Salmo 68.18

²² E' kuęki se' bak senuk suluę, ese kōs olo'yōsō. Nies se' wák dēr suluę, e' olo'yōsō. E' tō se' kītō'wēke i sulu wamblōk. Se' tō iutē es, e' t̄a se' ęr sulurdawa.

²³ Erē se' ęrbikōne kua'kī buaē yēsēsē.

²⁴ Skēkōl tō se' wák dēr suluę, e' mane'wēttsa pa'alī wēs ie' wák es, e' kuęki se' senū yēsēsē ena batse'r wēs ttē moki tō ichē es.

²⁵ E' kuęki a' kē kachōkiā nī kī. Se' kōs dōr wēs wák ekōl ē es, e' kuęki i cheke a' tō nī a, e' chō ttē moki wa.

²⁶ A' ulune, e' t̄a kē iwā wamblar. A' ęr buanūne kām katuirwā e' yōki.

²⁷ Kē kawō mar bē a ęs ie' tō a' kō i sulu wamblōk.

²⁸ Yi bak akblōk, e' kē akblōkiā. E' skēie ese kanēblō iwák ulā wa ęs iulā a iwā dō t̄a ikakmētō s'siārēpa a.

²⁹ Ttē sulusi kē chariā. E' skēie a' tō ttē buaē ese ē chō s'malepa kukua ęs ie'pa kī ęr tōwā Skēkōl mik darērēē. Es a' tō ie'pa kīmēmi buaē mik ie'pa kī ikiane efa.

³⁰ Skēkōl tō iWikōl me' se' a iwā kkachoie tō se' dōr ie' icha. Es se' wā ijchēr moki tō Skēkōl tō se' bleraē buaē dō mik se' tsatkērdattsā aishkuō t̄a, e' kēwō ska' t̄a. E' kuęki kē i sulu wamblariā ęs Wikōl Batse'r kē ęriar.

³¹ Kē a' kēsik blōkiā nī kī. Kē a' nī saukiā suluę. Kē a' ulunukiā nī kī. Kē a' wōñanukiā nī kī. Kē a' nī chōkiā suluę. Ese kōs olo'yō.

³² E' skēie i buaē ē ū nī a. A' nī saŭ ęr siārē wa. I sulu wambleke a' tō nī kī, ese nuī olo'yō nī kī wēs a' nuī olo'yē Skēkōl tō a' kī Cristo batamik es.

5

¹ A' dōr Skēkōl ala'r dalēr tajē ie' ęna, e' kuęki a' senū buaē yēsēsē wēs ie' ser es.

² A' nī dalērītsō kēkraē wēs Cristo tō se' dalērītsē es. Ie' e' mettsā ttēwā se' skēie. E' wēr buaē Skēkōl wa wēs ūyi mekesō ie' a ala'r buaē masmas es.

³ A' senū wēs s'batse'rpa kē senuk es. Kē a' kàne trēnuk. Kē a' kàne e' ia'ukkā sene sulusi wa. Kē a' kàne ūyi kkechōk. Ūyi ese yōki a' e' kkō'nū bua'iewā ęs kē yi tō a' kkatō iki.

⁴ Ttē sulusi kōs, ttē kē wā t̄a' kōs, ttē tsuleie kulūie kōs, ese kē char. E' skēie Skēkōl ē kīkōkā.

⁵ A' wā ijchenū buaē tō wēpa trērke ena wēpa tō ūyi sulusi wambleke, nīes wēpa tō ūyi kkecheke (e' dōr wēs ūyi diōkōl dalōiē skēkōlie es), esepa kōs kē dōpa i blūie Cristo ena Skēkōl e'pa tso' e' a.

Sene buaē yēsēsē

⁶ Ūyi sulu ekkē kōs kuęki wēpa tō Skēkōl ttē dalōsewēwā, esepa kī Skēkōl kēsik ardaē. E' kuęki kē a' e' muktsa yi a kītō'wē ttē kē wā t̄a' ese wa.

⁷ Kē a' e' tiuk ie'pa esepa t̄a, a' e' skō ie'pa yōki bānet.

⁸ A' bak senuk suluę, e' dōr wēs a' bak senuk k̄a ttsettseē a ęs. Erē i'ñe t̄a a' tso' batsulewā Skēkēpa Jesús mik, e' dōr wēs a' sērke k̄a nī a ęs. E' kuęki a' senū wēs s'ser k̄a nī a ęs.

⁹ S'sērke wēs k̄a nī a ęs, esepa ęr buaē, sēr yēsēsē ena ttō mokiē.

¹⁰ A' e' chō e' wōbla'uk i wēr buaē Skēkēpa wa ese wa.

¹¹⁻¹² I sulu wambleke wēpa sēr wēs k̄a ttsettseē a ęs, esepa tō, ese kē dōr iie bua'. I sulu wambleke ie'pa tō akirie, ese pakē tō s'jaewē ekkē. E' kuęki kē i sulu wamblariā yēs wēs ie'pa es. E' skēie i buaē kī ū kēkraē. E' tō ie'pa a ikkachēmi tō i wambleke ie'pa tō e' dōr suluę.

13-14 Erë kâ ñiwe tō ñi ulitane kkachewā buaē mīa ñiweie. E' kuēkī mik ñi sulu wambleke ie'pa tō e' kkachésō ie'pa a, e' ta ie'pa wēlepa éna iarmi tō e' dōr suluē ta ier mane'umi ta imīa ser buaē wēs kâ ñiwe wakpa es. E' kuēkī ttē tō ichē i' es:

“A' dōr wēs s'kapōtkēter es, esepa tī'nú,
a' dōr wēs s'duulewā es, esepa shkenúkane,
eta Cristo tō a' er ñi'weraē.”

15 E' kuēkī a' ser kkō'nú a' tō. Kē a' senukiā wēs wēpa kē er ta' esepa ser es. E' skéie a' senu yēsyesē.

16 Taiē pē' tō ñi sulu wambleke j'ñe ta, e' kuēkī ñi buaē ormi se' a, e' ta iūsō kos se' a iormi ekkē.

17 Kē a' senuk wēs kē se' erbičkōtā' buaē es. Erē ñi kiane Skēkēpa Jesús kī tō se' tō iwē, ese wā anú a' éna.

18 Kē a' e' ttōkkaia blo' wa yēs. E' tō s'sulu'wēkewā da'a. E' skéie a' senu buaē yēsyesē kekraē Wikōl Batse'r dichē wa.

19 Mik a' ñi dapa'uke, eta a' ttsō ñita Salmo wa ena Skēkōl ttsé wa, ñies ttsé meke iWikōl tō a' a ese wa. A' ttsō Skēkōl a' ičkikokaie a' er kos wa.

20 Wēstela chō kekraē Skēkōl dōr S'yē e' a Skēkēpa Jesucristo ttō wa.

Wēs se' ké senuk ñita

21 Cristo dalōieke a' tō, e' kuēkī a' ñi dalōiō.

22 Alakōlpa ké iwēpa dalōiōk wēs ie'pa tō Skēkēpa dalōieke es.

23 Alakōl wēm dōr ie' wōkir wēs Cristo dōr ie' ichapa wōkir es. Ie' dōr ie'pa tsatkōkwak. Ie'pa dōr wēs ie' chkā es.

24 E' kuēkī alakōlpa ké iwēpa dalōiōk ñi kos a wēs wēpa dōr Cristo icha esepa tō ie' dalōieke es.

25 A wēpa, a' alakōlpa dalēritsō wēs Cristo tō se' dōr ie' icha esepa dalēritseke es. Ie' e' mettsā ttēwā se' skéie.

26 Ie' tō iwē es se' batse'wōie. Ie' tō se' paiklé ittē wa as se' dō maneneē Skēkōl wōa. E' wā sukesō mik se' wōsune eta.

27 Ie' tō iwē es as se' dō ie' wák wōrkī batse'r, kē kī ñi sulu ta' yēs, olo ta' taiē wēs alakōl ulabatsōketke es, ese paiēule buaē, kē iaulekā, idatsi' kē wōkliouleka.

28-30 Es ñies wēpa ké ilakōlpa dalēritsōk wēs ie'pa e' dalēritsō es. Kē yi e' sauta' suluē. E' skéie se' e' kkō'nú buaē, e' tiō buaē. E' kuēkī wēm tō ilakōl dalēritseke, e' wa ie' wák e' dalēritsō. Es ñies se' dōr Cristo icha, e'pa dōr wēs ie' chkā es, e' kuēkī ie' tō se' kkō'neke buaē.

31 Itso' kitule Skēkōl yēkuō kī i' es: “Wēm kē serpaia iyē ena imi e'pa dapōmik, e' skéie iserdawā ilakōl ta. Ie'pa bōl serdaē ñita ta ie'pa mīa wēs wák ekōl ē es.”*

32 Ttē e' dōr taiē iskiē, kē se' éna iwā ar bet. Erē ye' a ta, ttē e' tso' Cristo ena se' dōr ie' ichapa e'pa chōk.

33 Erē ñies ttē e' tso' se' a ichōk tō wēpa kos ké ilakōlpa dalēritsōk wēs iwákpa e' dalēritsō es. Ñies alakōlpa kos ké iwēpa dalōiōk.

6

1 A ala'rla, a' yē ena a' mī, e'pa ttō dalōiō Skēkēpa Jesús dalērmik, e' dōr buaē yēsyesē e' kuēkī.

* 5:31 Génesis 2.24

2-3 Ttè dalöiëno me'atbak Skëköl tò e' et tò ichè: "A' yë ena a' mì e'pa dalöiö. A' tò iwë es, e' tã a' kawö tköraë buaë ena a' serdaë kã tajë kã i' kï."* Ttè e' dör ttè dalöiëno tsã kablë se' a' ilë uk iütë skéie e'.

4 A' dör ala'rla yëwöpa ena imiwöpa, kë a' tò a' ala'r uluukkã. E' skéie ie'pa tala'ú buaë, ie'pa shulö er bua' wa. Nies ie'pa wöbla'ú Skëkëpa Jesús ttè wa.

5 A' klöulewã kanë mésoie, a' wökirpa tso' kã i' kï, e'pa ttö iütö er mokï wa. Ie'pa dalöiö suane wa painë wa. A' kaneblö ie'pa a' buaë wës a' chöpa kaneblök Cristo a' es.

6 A' kaneblö buaë ie'pa a' këkraë, kë dör mik ie'pa tò a' sueke e' ë tã ie'pa wökatoie tò a' dör kanë mésopa buaë ese. Mokï a' dör Cristo kanë mésopa, e' kuekï a' kaneblö ie'pa a' kaneë wës Skëköl kï ikiane es.

7 A' kaneblö ie'pa a' kaneë wës Skëkëpa Jesús wák a' s'kaneblö es, kë dör wës s'kaneblö s'ditsö a' es.

8 A' wã ijcher tò wëpa tso' klöulewã kanë mésoie ena wëpa kë dör es, esepa kôs a' Skëkëpa Jesús tò iské meraë eköl eköl wës i' buaë wësö es.

9 A' dör kanë wökirpa, a' kanë mésopa dalöiö nies. Kë ie'pa pauñar. A' éna ianú tò a' ena ie'pa, e'pa kôs wökir dör Skëköl tso' kã jai a' e'. Se' kôs kawötã ie' ttè dalöiök. Se' dör kanë wökirpa ö se' dör kanë mésopa ësepa, esepa kôs dör nies ëme ie' a'.

Se' e' tsatkö bë yöki

10 A' yamipa, ibataie ta ye' tò a' a' icheke tò a' e' diché iö këkraë a' batsulewã Skëkëpa Jesús tã e' wa, nies ie' diché tajë e' wa.

11 I' kôs mé Skëköl tò a' a' e' tsatkoie i' sulu yöki, e' dör wës i' kôs tso' ñippökwakpa wã e' tsatkoie es. E' iö a' tò as a' e' tsatkö, e' wa a' e' tköwã darërë bë éna se' kitö'wak e' yöki.

12 Kë se' ñippökü' s'ditsö tã. E' skéie se' ñippöke iyi sulusi diché tã' kë wërta'wã esepa tã. E'pa dör iyi wökir ena iyi wák tso' i' sulu kôs tso' s'pamik wës stui a' es ese wëttsuk.

13 E' kuekï i' kôs mé Skëköl tò a' a' e' tsatkoie, e' iö a' tò, e' klö'ú as mik i' sulu datse a' erkiöuk i' sulu wamblök, etã a' a' iwöklör. A' tò iwë es këkraë, e' tã a' e' alörakã i' sulu kï tã a' a' e' tkërdawã darërë mokïë.

14 E' kuekï a' tso' erki' ñippök i' sulu tã. Skëköl ttè mokï e' klö'ú a' tò, e' dör wës ñippökwakpa kipamo es. A' senú yësyësë Skëköl a', e' tò a' kimeräë wës iyi daloie ieke ñippökwakpa tò ibatsi' kï e' tsatkoie es.

15 Skëköl tò a' er bua'wëne ie' kï Cristo batamik, e' ttè buaë klö'wë a' tò, e' dör a' a' wës ñippökwakpa klökkuö iöka as kë ikulirtsa es.

16 Nies a' erblö këkraë Skëkëpa Jesús mik, e' dör wës i' tso' klöule ñippökwakpa wã iulã a' shoë e' tsatkoie es. E' wa a' tò i' sulu kôs patkeke bë tò a' kï ese kôs wöklö'weraë. E' dör wës kuaböt wönarke bö'ie uyeke ñippökwakpa kï, e' wöklö'weke wöshteke i' tso' ie'pa wã iulã a' e' wa es.

17 Skëköl tò a' tsatkeraë, e' bikeitsö a' tò këkraë, e' dör wës iyi daloie tkekeka ñippökwakpa tò iwökir kï e' tsatkoie es. Nies a' er múwã ie' ttè kï, e' dör wës ie' Wiköl tabë es.

18 I' kôs a' tã ikiö ie' a' tò ie' tò a' kímë. Ie' tã a' ttö këkraë i'Wiköl wa, kë ilo'yar yës. Nies ie' a' ikiö s'batse'r malepa kôs kï.

19 Nies ikiö ie' a' tò ye' a' ttè mëitö wã pakë as ye' tò Jesús ttè buaë blëulewã kã iãiaë, e' wã pakö kë suarta'.

* 6:2-3 Deuteronomio 5.16

²⁰ Ye' patkëule ttè buaë e' pakök, erë i'ñe tã ye' tso' wötëulewã s'wöto wé a ttè e' kuëkì. A' ikiö Skëköl a ye' kì as ye' tö iwà pakö buaë kë suarta'.

Pablo e' chéat

²¹⁻²² Ye' kì ikiane tö a' wã ijcher tö is ye' tso' ena i' weke ye' tö. E' kuëkì ye' tö yëkkuö i' patkeke Tíquico ulà a. Ie' dör s'yami dalër tajë sa' éna. Ie' dör Skëképa Jesús kanè méso yësyësë ese. Ie' tö a' a' ichèmi tö is ye' tso'. Ñies ie' tö a' er diché ièmi.

²³ Skëköl dör S'yë ena Skëképa Jesucristo as e'pa tö sene bërë mù s'yamipa kôs a. Ñies as Skëköl tö ie'pa kìmù ñi dalër itsök buaë. Ñies as ie'pa erblö Skëköl mik kekraë.

²⁴ As Skëköl er buaë chö wépa éna Skëképa Jesucristo dalër kekraë kë manërta'ttsa esepa kôs a.

Yëkkuö kit Pablo tö Filipos wakpa a Filipenses

Mik Pablo tö yëkkuö i' kit, etä ie' tso' Roma wötëulewä s'woto wé a Jesús tté buaë pakë kuëkî. E' tso' kitule Hechos 28.14-31 e' kî. E' yökî mik Pablo dë'rö Filipos Silas ena Timoteo e'pa tã Jesús tté buaë pakök, etä tajë pë' erblë' Jesús mik (Hechos 16.11-40). Mik Jesús mik erblökwakpa wä ijchenewä tö Pablo tso' wötëulewä, etä ie'pa tö inuköl ena ilë skä patkë'mi Epafrodito ulä a ikimoie. E' kî wëstela ché Pablo tö yëkkuö i' kî.

Filipos wakpa weirke Jesús mik erblë e' kuëkî. E' kuëkî Pablo tö ie'pa a ikkaché tö erë ie' weirke, erë ie' tsë'rke buaë. Ie' tö ie'pa a iché tö ie'pa ké senuk wës Jesús sené es. Ie' e' wöawa diöshet s'malepa kimoie. Es se' kawötä senuk ñi kimoie.

E' kúie tã ie' tö ie'pa a ibiyö ché tö Israel aleripa welepa tso' s'wöblä'uk suluë. E' yökî ie'pa kawötä e' kkö'nuk. Ie'pa ñekkëpa s'wöblä'weke tö ké se' tsatkërpa erblë Jesús mik e' é wa. Erë Pablo tö iché tö e' ké idör es.

Shkë'wë

¹ Ye' dör Pablo. Ñies Timoteo tso' ye' tã ie. Sa' dör Cristo Jesús kané mësopa. Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dör batse'r batsulewä Cristo Jesús mik serke Filipos e'pa a, ñies a' wökirpa ena ie'pa kimukwakpa e'pa kos a.

² Skëköl dör S'yë ena Skëkëpa Jesucristo as e'pa er buaë chö a' a ena sene bërë mù a' a.

Pablo tö wëstela ché Skëköl a Filipos wakpa dalërmik

³ Bitökicha ye' er ane a' ska', etä ye' tö wëstela cheke Skëköl a' a' dalërmik.

⁴ Këkraë mik ye' tö ikieke Skëköl a' a' kî, etä ye' tsë'ne buaë.

⁵ Kuäë dö ikkë tã, buaë a' tö ye' kimeke Jesús tté buaë pakë e' kané wa. E' kuëkî ye' tsë'ne buaë a' dalërmik.

⁶ Ye' wä ijcher buaë tö i buaë tsä tkéwamitke Skëköl tö a' er a, e' wä kî weraëitö buaë dö mik Jesucristo döne etä.

⁷ A' dalër tajë ye' éna, e' kuëkî e' dör buaë tö ye' tö a' bikeitsë es. Këkraë a' er tso' ye' ska'. Erë ye' tso' wötëule s'woto wé a Jesús tté buaë kuëkî, erë a' er tso' ye' ska'. Ñies mik ye' kë kü' wötëule tso' Jesús tté buaë tsatkök ena ichök tö e' dör mokî, etä a' er tso' ye' ska'. Skëköl er buaë ché ye' a' e' kuëkî kané méitö ye' a' Jesús tté buaë pakök. Kané e' a' a' ulitane tso' ye' tã ñita. E' kuëkî buaë idir tö ye' tö a' bikeitsë es.

⁸ Skëköl wä ijcher buaë tö kos ye' éna a' dalër wës Cristo Jesús éna a' dalër es.

⁹ Ye' tö Skëköl a' ikieke tö a' kî ñi dalëritsö tajë. Ñies ye' tö ie' a' ikieke tö as a' kî erbiökö yësyësë ena a' kî éna kã ar buaë

¹⁰ as i dör ibua'ie ese shushtö a' tö wë këkraë. Es a' sermi batse'r, ké kî i nuî tã dö mik Cristo döne etä.

¹¹ Es Jesucristo batamik a' sermi yësyësë, e' wërdaë buaë wës kal bua'bua wör buaë ese wër es. E' dör es, etä Skëköl dalöiërdaë buaë ikikardakä tajë a' batamik.

Pablo tso' wötëule erë Jesús tté buaë kî pakarke

¹² A yamipa, ye' kî ikiane tö a' wä ijcher tö i sulu tköke ye' tã, mokî e' ké wä Jesús tté buaë wöklöne. E' skéie ikî pakarke tajë.

¹³ Shkëkipa kôs tso' ië kâ i' wôkir kibi u a, ñies imalepa kôs tso' ië, e'pa wa ijcher tō ye' tso' wōtëule Cristo ttë kuëkî.

¹⁴ Ñies ye' tso' wōtëulewā moulewā, e' tō taië s'yamipa tso' kâ i' a, e'pa kî erkiōwë ttë pakök kē suarta'ia, ie'pa kî erblöke Skëkëpa mik e' wa.

¹⁵ Mokî s'yamipa welepa ukyërke ye' kî, ie'pa wōtköke ye' kî, e' kuëkî ie'pa tō Cristo ttë pakeke. Erë welepa tō ipakeke er mokî wa.

¹⁶ Ie'pa éna ye' dalër taië, ñies ie'pa wa ijcher buaë tō ye' tso' wōtëulewā ië, e' dör Jesús ttë buaë tsatkoie. E' kuëkî ie'pa tō Cristo ttë pakeke.

¹⁷ Erë welepa skà tso' e' ë bikeitsök, esepa tō ipakeke, erë e' kē dör er mokî wa. Ie'pa éna ye' kî we'ikak ye' tso' s'wōto wé a e' dalewa.

¹⁸ Erë ipakarke er sulu wa ö er mokî wa, e' kē dë' wës ye' a. Ibua'ie dör tō Cristo ttë buaë e' pakarke, e' tō ye' tssë'wëke buaë.

Etā ye' kî tssë'rdaë buaë.

¹⁹ E' wà dör tō ye' wa ijcher tō ye' yërdattsane e' kieke a' tō Skëköl a e' batamik, ñies Jesucristo Wiköl tso' ye' kîmuk e' batamik.

²⁰ Mokî yō iklō'wë tō ye' kē jaënukkā Cristo kî s'shulökwakpa wörki. Ye' wa ijcher tō mik ye' e' tsatköke ie'pa wörki, etā ye' ttöraë ie'pa tā kē suane wës kekraë ye' tō Cristo ttë pakeke es as ie' kîkarkā taië ye' wa. Ye' serkeia ö ye' ttëwā e' wa Cristo kîkarkeka.

²¹ Ye' a tā, ye' serkeia, e' dör Cristo kîkōkkā. Erë ye' blënëwā, e' tā ye' e' alë.

²² Ye' serkeia kâ i' a, etā es ye' kaneblömiia Cristo a tā e' wà kî dörattsā buaë. Ye' wák kē wā ijcher tō wëne dör ibua'ie.

²³ Darërë ishukit ye' a. Sulu ye' shkakmitke Cristo ska', e' dör ibua'ie ichökle.

²⁴ Erë a' a buaë idir tō ye' serkeia a' kîmoie.

²⁵ Ye' wā ijcher buaë tō e' dör mokî, e' kuëkî ye' wā ijcher tō ye' serkeia kâ i' a a' kîmoie as a' kî tssë'r buaë ttë mik se' erblöke e' a.

²⁶ Ñies ye' serkeia kâ i' a e' dör as a' tō Cristo Jesús kîkōkā taië mik a' tō isué tō ie' wā ye' dene a' ska' etā.

Sene wës Cristo kî ikiane es

²⁷ Ibua'ie dör tō a' senú yësýësë wës Cristo ttë buaë tō ichë es. Ye' de a' ska' ö ye' kē dë' a' ska', erë ye' kî ikiane tō a' ser es as ye' tō a' ttë tssö tō a' er méwā ñitā ñikkëë. Ñies as ye' tō ittssö tō a' e' tkéwā darërëë ñitā Jesús ttë buaë mik se' erblöke e' tsatkök.

²⁸⁻²⁹ Skëköl er buaë ché se' a, e' kuëkî ie' tō kawö mé se' a erblök Cristo mik ñies weinuk idalërmik. E' kuëkî kē a' suanuk se' bolökpa yökî. Ie'pa tō se' we'ikeke, e' dalë'ttsésö er bua' wa, e' tā e' tō ikkacheke ie'pa a tō ie'pa weirdaë siarë aishkuö tā, erë se' tsatkërdaë. E' kôs dör Skëköl kanë.

³⁰ I'ñe tā a' weirke wës a' tō isü' tō ye' weine mik a' tā ye' bak etā es. Ñies i'ñe tā a' tō ittssö tō ye' tso'ia weinuk.

2

Se' ké e' wöökwa diöshet wës Cristo e' wöawa es

¹ Cristo tō a' er kuwëke. Ie' éna a' dalër taië e' tō a' er pableke. A' batsulewā ñi mik Skëköl Wiköl wa. Ñies a' ñi saü er bua' wa, er siarë wa.

² E' kuëkî ye' tō a' a' ikië taië tō a' er múwā ñitā ñikkëë. A' ñi dalëritssö ñikkëë. A' erbikö ñikkëë Skëköl a. A' senú buaë ñitā ñikkëë, e' wa a' tō ye' tssë'ü buaë.

³ Kē i' war wötkoie ñitā. Kē i' war e' tssokā ñi kî. E' skéie a' e' wöowa bërë. Ibikeitsö tō s'malepa dör buaë a' tsatā.

⁴ Kē a' e' tkiuk a' wákpa íyí ë kî. A' ké s'malepa kî tkinuk ikimë wa isué wa.

⁵ Se' erbikō wēs Cristo Jesús erbikō es, e' dōr i' es:

⁶ Ie' wák dōr Skēkōl je',
erē ie' kē tkine e' kī tō iwák dōr Skēkōl.

⁷ E' kōs méatitō iwák er wa,
ie' de ká i' a yōne s'ditsōie wēs kanē méso es.
Ie' kune' s'ditsōie.

⁸ Mik ie' bak ká i' a, etā i kōs kiane Skēkōl kī e' iutē'itō sēraa
dō ie' e' me'ttsā ttēwā wōtēulewā krus mik wēs pē' sulusi es.
Ekkē ie' e' wōa'wa.

⁹⁻¹¹ E' kuēkī Skēkōl tō ie' tkēkā íyi ulitane tsatā.

Ñies ikiē mékaitō Kēkōl íyi ulitane tsatā.

Ie' tō iwē es as i kōs tso' ká jai a, ena ká i' a ena ká diōshet e'pa kōs e' tulōwā
kuchē kī Jesús wōrkī idalōioie,
ñies as sulitane tō ichōkā tō Jesucristo dōr Skēkōl,
Skēkōl dōr S'yē e' kīkokā tajē.

Sene yēsýēsē pē' sulusipa shuā

¹² A ye' yamipa dalēr tajē ye' éna, Cristo tō Skēkōl ttē iutē buaē, e' kuēkī ye'
tō a' a ichē tō a' tsatkēne e' wā ú suane wa painē wa. Mik ye' bak a' ska' etā
kēkraē a' tō Skēkōl ttē iutē buaē, erē j'ñe tā ye' kē kū' a' tā, etā ikī iutō bua'iewā.

¹³ Skēkōl wák tō a' erkiōwē i kiane ie' kī wē ese wōie. Ñies ie' tō idichē mé a'
a iwakanēwōie. E' kuēkī a' tō iwakanewēmī buaē.

¹⁴ I kōs wēke a' tō, e' ú bēre, kē dōr kabene wa, kē dōr ukyēne wa.

¹⁵ Iú es as kē i sulu ttē kūr a' kī. Es a' sērmī pē' sulusipa shuā yēsýēsē kē kī i
nuí tā' wēs Skēkōl ala'r es. Ie'pa shuā a' dōr wēs bēkwō wōñar ká ttsettse a es.

¹⁶ Jesús tō sene michoē mē se' a, e' ttē wā pakō ie'pa a. A' tō iwakanewē es,
e' tā ye' ttsē'rdaē buaē mik Cristo dene etā. Es ye' tō isuēraē tō ye' kaneblē
darērē e' kē weine ē.

¹⁷ A' erblōke Jesús mik, a' tō Skēkōl ttē iuteke buaē. Ñies a' e' mettsā weinuk
ie' ttē kuēkī. E' dōr wēs iyiwak jchē sacerdote tō mē Skēkōl a es. Isalema ie'pa
tō ye' ttēwāmi Jesús ttē kuēkī. E' wā tka ye' tā, e' tā ye' dōraē wēs vino tekettsā
iyiwak jchēne mē Skēkōl a e' kī es. Ie'pa tō ye' ttēwāmi, erē ye' ttsē'r buaē a' tā
ñita.

¹⁸ Es ñies a' ttsē'nú buaē ye' tā ñita.

Timoteo

¹⁹ Skēkēpa Jesús ttō wa ye' mú tō Timoteo patkēmi bet a' ska'. Ie' tō a' a ye'
biyō meraē buaē, e' tō a' ttsē'wēraē buaē. Ñies ie' wā a' biyō dōraē ye' a as ye'
ttsē'r buaē.

²⁰ Kē yi skā kū' ye' tā tkirke a' kī mokī wēs ie' es.

²¹ Imalēpa tkirke i kiane ie'pa wákpa kī, ese ē kī, kē tkirtā' i kiane Jesucristo
kī ese kī.

²² Erē a' wā ijcher tō Timoteo tō ikkayē'bak tō ie' dōr Jesús kanē méso buaē.
Ie' kaneblēule buaē ye' tā Jesús ttē buaē pakōk wēs ye' wák alā es.

²³ E' kuēkī mik ye' wā ijchertke tō wēs ye' dōmī íe, etā ye' mú tō Timoteo
patkēmi a' ska'.

²⁴ Ñies ye' erblōke Skēkēpa mik tō ye' dōmine a' ska' kukuie.

Epafródito

²⁵ Ñies ye' tō ibikeitsē tō ye' kawōtā s'yami Epafrodito patkōkmine a' ska'. Ie' dōr wēs ye' ēl es. Ie' kanēblōke buaē ye' tā. Ie' tō Jesús ttē tsatkeke buaē ye' tā. A' tō ie' patkē'bitū ye' kīmuk a' skēie.

²⁶ Ie' kī a' kiane suē krōrōē. Mik ie' wā ijchenewā tō a' tō ibiyō ttsē' tō ie' duōke, etā e' tō ie' erīawēkā taiē.

²⁷ Moki ie' kirinebak. Tsir etā ie' blēnewā, erē Skēkōl tō isuē er siarē wa, e' kuēkī ie' buanene. Es Skēkōl tō ye' suē er siarē wa ñies. Epafrodito duōpawā, e'ma ye' kī eriane taiē.

²⁸ E' kuēkī sulu ye' ēna ipatkakmi bet a' ska' as a' ttsē'rne buaē isaūkne, ñies as ye' kē kī erīariā.

²⁹⁻³⁰ A' tō ie' kiōwā ttsē'ne bua' wa wēs Jesús mik erblōkwakpa ñi kiōwā es. Tsir etā ie' blēnewā Cristo kanē wē kuēkī. Wēs a' kē a' ye' kīmer, e' kuēkī ie' tō ye' kīmé a' skēie. Eē iekkē tā ie' blēnewā. E' kuēkī se' esepa dalōiō.

3

Cristo dōr buaē ichōkle ì ulitane tsatā

¹ A yamipa, e' kīie tā ye' tō ichē a' a' tō a' ttsē'nú buaē Skēkēpa Jesús batamik. Ì kitbak ye' tō yēkkuō kī a' a, e' skā shtekeneyō a' a' i' tā. Ye' kē shtrine iskā chōkne a' a. E' dōr buaē a' a' tsatkoie wēpa ēna a' kītō'wak esepa yōkī.

² A' e' kkō'nú pē' sulusipa datse wēs chichi sulusipa es esepa yōkī. Ie'pa e' wamblōrak suluē. Ie'pa icheke tō wēpa tottola kkuōlit tēne tsir wēs Moisés tō ikitāt es, esepa ē dōr Skēkōl ala'r chōkle. Ie'pa ēna a' er sulu'wakwā ttē ese wa. E' kuēkī a' e' kkō'nú esepa yōkī.

³ E' kē dōr wēs ie'pa tō ichē es. Se' tō Skēkōl dalōieke iWikōl batamik, esepa je' dōr Skēkōl ala'r chōkle. Kē se' erblōku' se' wākpa mik e' tsatkoie. E' skēie se' erblōke ì o' Cristo Jesús tō e' mik, e' wa se' e' tsōkekā taiē.

⁴ Yile e' tsōkā tō itsatkēmi iwāk batamik, e' tā ye' e' tsōkāmī taiē e' tsatā.

⁵ Mik ye' kī kā dekā pākōl (8) etā ye' tottola kkuōlit tēne tsir wēs Moisés tō ime'at es. Ye' dōr Israel aleripa e' ekōl. Ye' dōr Benjamín ditsēwō. Ye' dōr hebreo ditsēwō chōkle. Ye' bak fariseowakie e' kuēkī Moisés ttē kitule dalōiēno e' dalōiōk ye' bak buaē wēs fariseowakpa es.

⁶ E' kēwō ska' tā ye' bak ttē e' tsatkōk darērē dō Skēkēpa Jesús icha esepa we'ikōk siarē. Sēne yēsýēsē kiekē ttē ñe' tō se' a' e' wā iutēule ye' wā sēraa, kē kī ì sulu ttē tā' yēs.

⁷ Ye' bak ibikeitsōk tō íyī ekkēpa kōs e' dōr buaē ye' a' e' tsatkoie, erē j'ñe tā ye' ēna iane tō e' kōs kē dōr ñie bua' ye' a. E' kuēkī e' kōs kē wā tā'ia ye' a' Cristo dalērmik.

⁸ E' kīie tā, Cristo Jesús dōr ye' Kēkōl, e' mik ye' bātse buaē, moki e' dōr buaē ye' a' íyī ulitane tsatā. Ie' dalērmik íyī malē kōs watēttsayō, e' dōr ushñaie ye' a' as ye' ulā dō ie' ska'

⁹ ena ye' bātswā ie' mik da'aie. Es Skēkōl tō ye' klō'wē wēs pē' buaē yēsýēsē es ie' wōrkī, e' kē dōr Moisés ttē dalōiēno e' dalōiēyō buaē e' kuēkī. E' skēie ie' tō ye' klō'wē wēs pē' buaē yēsýēsē es ye' erblē Cristo mik e' kuēkī. E' wā dōr tō mik ye' erblē Cristo mik etā, e' kuēkī Skēkōl tō ichē tō ye' dōr pē' buaē yēsýēsē ie' a. Ñies ie' tō ye' kīmē senuk yēsýēsē ie' a.

¹⁰ Ye' kī e' batsak Cristo mik bua'iewā. Ie' kōtwā pē' tō e' shkēo'kane Skēkōl tō ie' dichē taiē wa, e' dichē kiane ye' kī ye' er a. Ye' e' chak weinuk ie' dalērmik wēs ie' weine ye' dalērmik es. Ye' e' chak ttēwā ie' dalērmik wēs ie' kōtēwā ye' dalērmik es.

11 Ye' sɛnak es ʔs Skɛkɔl tɔ ye' shkɛ'ʊkɛnɛ aishkuɔ tɔ.

Kam se' ser yɛsyɛsɛ wɛs Cristo es

12 Ye' kɛ tɔ ichɛku' tɔ e' kɔs wɛtkeyɔ. Ye' kɛ tɔ ichɛku' tɔ ye' dekatke ser yɛsyɛsɛ wɛs Cristo Jesús sɛr es. Erɛ ie' tɔ ye' klɔɔ'bak ʔs ye' dɔ wɛs ie' es. E' kuɛkɪ ye' ɛ' tkɛwɔ darɛrɛɛ ʔs ye' dɔ wɛs ie' es.

13 A yamipa, ye' kɛ ibikeitsɛ tɔ ʔyi ekkɛ kɔs detke ye' ulɔ ʔ. ʔ ɔ' ye' tɔ, esɛ kɛ bikeitseku'ʔayɔ. E' skɛie ʔ tso' Skɛkɔl wɔ ye' ʔ aishkuɔ tɔ, esɛ ɛ yuleke ye' tɔ darɛrɛɛ.

14 Ye' e' tkɛwɔ darɛrɛɛ kɛkraɛ dɔ mik ye' demi kɔ jɔi ʔ etɔ ʔs iskɛ dɔ ye' ulɔ ʔ. E' dɔr sɛnɛ michoɛ Skɛkɔl tɔ. E' tso' ie' wɔ bil yi klɔule ie' wɔ Cristo Jesús batamik esɛpa ʔ.

15 Se' ulitane ɛrblɔ buaɛ Cristo mik, esɛpa kɔwɔtɔ ibikeitsɔk ñe' es. A' wɛlɛpa tɔ ilɛ bikeitseke kuɔ'kɪ etɔ Skɛkɔl tɔ a' ɛr ñi'wɛranɛ.

16 Erɛ ibua'ie dɔr tɔ se' ulitane kɛ sɛnuk yɛsyɛsɛ kɔs se' ʔ ikkayɛnɛ ekɔl ekɔl ekkɛ.

Se' dɔr kɔ jɔi wakpa

17 A yamipa, a' sɛnɔ wɛs ye' sɛrkɛ es. Ñies wɛpa sɛrkɛ wɛs sa' sɛrkɛ es esɛpa wɛblɔ tɔ a' sɛnɔ es.

18 Ye' tɔ a' ʔ ʔyɛ' tajɛ tɔ pɛ' tso' e' chɔ tɔ ie'pa ɛrblɔkɛ Jesús mik, erɛ ie'pa sɛrkɛ wɛs Cristo kɔtɛwɔ krus mik e' bolɔkpa es. E' skɔ chɛnɛyɔ a' ʔ i' tɔ ʔɛ wa.

19 Ie'pa ekkɛpa michoɛ ɛwɛwɔ. ʔ kiane ie'pa kɪ esɛ dɔr ie'pa kɛkɔl. Warma ʔ tɔ ie'pa kɛ jaɛnuk tajɛ, esɛ wa ie'pa ɛ' tɔsɔkɛkɔ. Ie'pa ɛr mɛ'rie ʔ tso' kɔ i' ʔ esɛ ɛ kɪ.

20 Erɛ se' dɔr kɔ jɔi wakpa. Skɛkɛpa Jesucristo dɔr S'tsatkɔkwak tso' kɔ jɔi ʔ, e' datskɛnɛ, e' panɛkɛ se' tɔ krɔrɔɛ.

21 Ie' wɔ dichɛ tso' tajɛ e' alokɔ ʔyi ulitane kɪ. Idichɛ wa ie' tɔ se' chkɔ nurtɔ wɔ e' manɛ'wɛratɔsɔ ʔs idɔ wɛs ie' wɔk chkɔ olo tɔ tajɛ es.

4

1 A yamipa, a' e' tkɔwɔ darɛrɛ Skɛkɛpa Jesús ʔ kɛkraɛ. Suluɛ ye' ɛna a' suɔkɛnɛ, a' dalɛr tajɛ ye' ɛna. A' tɔ ye' tɔsɛ'wɛkɛ buaɛ. A' dɔr wɛs ye' kanɛblɔkɛ Skɛkɔl ʔ e' skɛ es.

Evodia ena Sɪntique

2 A Evodia ena Sɪntique, a' bɔl dɔr Skɛkɛpa Jesús icha, e' kuɛkɪ ye' kkɔchɔ a' ʔ tɔ a' ɛrbikɔ ñikkɛɛ.

3 Ekɔl tso' a' shuɔ, e' dɔr ye' kɪmukwak buaɛ, e' ʔ ye' ikɛie tɔ alakɔlpɛ e'pa kɪmɔ ɛr buanukɛnɛ ñi kɪ. Ie'pa bak kanɛblɔk buaɛ ye' tɔ Jesús tɛ buaɛ pakɛ wa. Ie'pa ena Clemente ena imalɛpa bak kanɛblɔk darɛrɛɛ ye' tɔ, e'pa kɛ kɔs tso'tkɛ kitulɛ sɛnɛ michoɛ yɛkkuɔ kɪ.

A' tɔsɛ'nɔ buaɛ kɛkraɛ

4 A' tɔsɛ'nɔ buaɛ kɛkraɛ a' dɔr Skɛkɛpa Jesús icha e' kuɛkɪ. Ye' tɔ iskɔ chɛnɛ a' ʔ tɔ a' tɔsɛ'nɔ buaɛ.

5 Sulitane saʊ ɛr bua' wa kɛkraɛ. Skɛkɛpa Jesús datskɛnɛ bɛt.

6 Kɛ ʔ tɔ a' ɛriauk, e' skɛie ʔ kiane a' kɪ, esɛ kɔs mɔ Skɛkɔl ulɔ ʔ, ie' ʔ ikɛie wa ena kkɔchɛ wa. Ñies wɛstɛla chɔ ʔɔ.

7 A' tɔ iwɛ es, e' tɔ sɛnɛ bɛrɛ mɛkɛ ie' tɔ e' mɛraɛitɔ a' a. E' dɔr tajɛ ʔskɛ kɛ se' ɛna iwɔ ʔr ekkɛ. E' tɔ a' ɛr ena a' ɛrbikɛ kkɔ'neraɛ Cristo Jesús batamik.

8 A yamipa, ibataie tɔ ye' tɔ a' ʔ ichɛkɛ tɔ ʔ kɔs dɔr mokɛie, ʔ kɔs dalɔiɔrtɔ, ʔ kɔs dɔr yɛsyɛsɛ, ʔ kɔs dɔr batse'r, ʔ kɔs dɔr buaala, ʔ kɔs kɪkaulɛkɔ buaɛ, ʔyi

ese kōs kī a' er múwā kekraë. Ì kōs dōr buaë ena ì kōs kīkarkatā, ese bikeitsō kekraë.

⁹ Ì kōs wa ye' tō a' wōblag', ttè kōs yē' ye' tō a' a, e' ttsē' a' tō. Wēs ye' serke, e' su' a' tō. A' senū es, e' tā Skēkōl dōr sene bēre mukwak, e' tso' a' tā' kekraë.

Pablo tō ie'pa q wēstela ché

¹⁰ Ye' ttsē'ne buaë tō bata ekkē tā a' er dene ye' ska'. Ì patké a' tō ye' a, e' wā de ye' ulā a, e' tō ye' ké wēstela chōk Skēkēpa Jesús a. Ye' éna iane tō mokī a' ké er chē'wa ye' ska', erē a' kē ulā dē' wēs ipatkoie ye' a.

¹¹ Ye' kē ku' e' chōk a' a ilē kī kianeia ye' kī e' kuekī. Ye' wōblanewatke ttsē'nuk buaë ì kōs tkōke ye' tā e' a.

¹² Ye' wōblanewatke senuk mik ye' wā íyi tso' taijē etā, ñies mik ye' kē wā íyi tā' yēs etā. Ye' wōblanewatke ì kōs tkōke ye' tā e' dalē'ttsōk. Íyi tso' ye' wā ñē ö íyi kē tā' ye' wā ñē, erē ye' ttsē'rke buaë. Ì tso' ye' wā taijē ö ì kē tā' ye' wā yēs, erē ye' ttsē'rke buaë.

¹³ Íyi kōs dalē'ttsērmi ye' a buaë Cristo batamik, e' tō ye' a diché meke e' kuekī.

¹⁴ Erē buaë idir tō a' tō ye' kímé ye' weirke taijē e' shua.

¹⁵ A yamipa, a' wā ijcher buaë tō mik a' tō Jesús tté buaë e' tsá ttsē', e' kéwō ska' tā ye' e' yē'ttsa Macedonia tā a' erule serke Filipos e'pa ē tō ye' kímé inukōl wa. Kē imalepa skā wā ye' kímēne wēs a' es.

¹⁶ E' kīie tā mik ye' bak Tesalónica, etā a' tō íyi patké' ye' a e' kīmoie bōtōkichakkē.

¹⁷ Ye' kē ku' ì kakmeke a' tō ye' a e' ē bikeitsōk. Ì buaë kī merke a' a ká jaì a ì kakmé a' tō ye' a e' skéie, ese bikeitsōk ye' tso' bua'ie.

¹⁸ A' wā ijchenú tō ì kōs patké' a' tō ye' a, e' dē' ye' ulā a, e' kuekī taijē ye' wā itso'. E' kīie tā ì ipatkē' a' tō Epafrodito ulā a, e' kōs tā ye' wā itso' taijē shute. Ì wē a' tō e' wēr buaë Skēkōl wa wēs íyi meule ie' a ala'r buaë masmas es. Ese kiar ie' kī.

¹⁹ E' kuekī ye' Kēkōl tō ì kōs kiane a' kī senoie ie' a ese meraë a' a ì tso' ie' wā buaë taijē shuteë e' wa Cristo Jesús batamik.

²⁰ Skēkōl dōr S'yé, e' kīkōkāsō taijē kekraë! Es e' idir.

Pablo e' chéat

²¹ Jesucristo icha batse'r e'pa kōs shké'ú ye' a. Ñies s'yamipa tso' ye' tā, e'pa tō a' shké'wémi.

²² Ñies s'batse'rpa serke íe, e'pa kōs tō a' shké'wémi. Sa' shua wépa kaneblōke Roma wōkir kibi a, e'pa tō a' shké'wémi bua'iewā.

²³ As Skēkēpa Jesucristo er buaë chō a' a.

Yëkkuö kit Pablo tö Colosas wakpa a Colosenses

Mik Pablo tö yëkkuö i' kit etä ie' tso'ia wötëulewä Roma s'wöto wé a. Wés i bak ie' tä e' tso' kitule Hechos 28.17-31 e' kī. Pablo wák kē wā Jesús tté buaē pakane Colosas. Wēm eköl kiē Epafra, e' tö Colosas wakpa a ipaka'. E' ukuöki ie' dë'rö Pablo weblök s'wöto wé a tä ie' tö Pablo a ipaké tö Colosas wakpa shuā kabene tso' tajē.

Epafra tö ie' a ipaké tö pē' wele tso' s'wöbla'uk Jesús tté wa erē kē dör yēsēsē. Pē' ñe'pa tö s'wöbla'weke tö Skëköl kē wā iyi kōs yōne Cristo wa. Ñies ie'pa tö icheke tö Jesús kē dör kēkēpa tajē ese. E' skéie Jesús mik erblökwakpa kawötä tkinuk bua'ie i kī Israel aleripa tkirke ese kī, es ie'pa tö s'wöbla'weke.

E' kueki Pablo tö yëkkuö i' kit ñippoie ie'pa ñekkēpa tä Jesús tté buaē tsatkoie. Ie' tö ichē tö Jesús ē a se' tsatkēmi. E' kueki Skëköl tö ie' tkē'ka sulitane ena iyi ulitane tsatä. Ñies ie' ichē tö i kkacheke pē' esepa tö e' kē dör ñie bua' ena e' kē a se' tsatkēnuk. E' kīie tä ie' tö ikkaché tö wēs se' kawötä senuk Skëköl wörki.

Shke'wē

¹ Ye' dör Pablo. Skëköl wák er wa ye' dör Jesucristo ttekölpa tsä, e'pa eköl. Ñies s'yami Timoteo e' tso' ye' tä iē.

² Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dör batse'r serke Colosas e'pa a. A' dör s'yamipa e' tkëulewä darērē Cristo mik. Skëköl dör S'yē as e' er buaē chō ena sene bërē mù a' a.

Pablo tö wëstela ché Skëköl a ie'pa dalërmik

³ Kekraē mik sa' tö ikieke Skëköl a a' kī, etä sa' tö wëstela cheke ie' dör Skëkēpa Jesucristo Yē e' a' dalërmik.

⁴ Sa' tö a' tté ttsé tö a' tso'ia erblök buaē Cristo Jesús mik. Ñies sa' tö ittse tö a' tö s'batse'r malepa kōs dalëritseke buaē. E' kueki sa' tso' wëstela chök ie' a' a' dalërmik.

⁵ Mik Jesús tté buaē mokiē e' dē' a' ska' kuaē, etä a' tö ittse' tö Skëköl wā i buaē tso' blëule a' a, e' tso' a' panuk ká jai a. E' wā paneke a' tö kröröē, e' kueki a' erblöke Cristo mik ena a' ñi dalëritsöke buaē kekraē.

⁶ Tté buaē e' pakarke tajē ká wa'ñe, e' klö'weke pē' tö tajē. E' tö ie'pa er mane'weke as iser buaē yēsēsē. Es ñies ibak a' tä kuaē mik a' tö ittse' tä iklö'o'mi moki tö Skëköl er buaē ché se' a' Cristo batamik. Kuaē dö i'ñe tä ttē e' wakaneorkear buaē a' shuā.

⁷ Tté e' paka' Epafras tö a' a, ie' dalër tajē se' éna. Ie' dör Cristo kanē méso wēs sa' es. Ie' dör Cristo kanē méso yēsēsē a' kimoie.

⁸ Ie' wā a' tté de sa' ska' tö a' tö sa' dalëritseke tajē Skëköl Wiköl wa.

⁹ E' kueki mik sa' tö a' tté ttsē' kuaē, etä sa' utmi S'yē tä a' kī. E' kē olo'yetä' sa' tö dö ikkē tä. Sa' tö ikiear Skëköl a' tö ie' Wiköl tö a' er ñi'ü kabikeitsoie buaē, as i kiane ie' kī tö a' iwē e' wā ar buaē a' éna.

¹⁰ E' ane buaē a' éna, e' tä a' sërdaē buaē yēsēsē wēs wépa dör Skëkēpa Jesús icha, esepa ké senuk es. A' sërke es, e' tä i kōs weke a' tö, e' wër buaē ie' wa. I buaē kōs weraē a' tö tajē wēs kal wör tajē buaē es. Ñies wēs Skëköl dör, e' wā kī ar mīchoē a' éna buaē.

¹¹⁻¹² Sa' tö ikieke S'yē a' tö ie' tö a' er diché iō, ie' olo tajē, ie' diché tajē, e' wa. Es idir, e' tä a' weirke kōs e' dalē'ttsërmi a' a' er bua' wa. Ñies i kōs wé S'yē tö a'

a, e' kɪ wɛstela cheraë a' tō ie' a' t̥sɛ'ne bua' wa. Ì tso' ie' wə mɛ se' dör ie' icha batse'ɾpa e'pa a' ilo bur tajië e' a, e' yök a' yuëtkoitō ʌs idō a' ulā a' ñies.

¹³ Ie' tō se' yëttsä ì sulu kōs dör wɛs stuɪ es, ese ulā a' t̥a se' tsɛmiitō wɛpa blúie ìlā dalër iéna e' tso' esepa kɪie.

¹⁴ E' batamik se' tsat̥kéeitō ena se' nuɪ olo'yéitō se' kɪ.

Skököl er buanene se' kɪ Cristo batamik

¹⁵ Skököl kɛ wɛrt̥a'wə, erë Cristo wa ie' e' k̥kayë' s'ditsö a. K̥m íyi ulitane yör, e' yökɪ Cristo tso'tke. Ie' dör íyi ulitane kōs e' tsata.

¹⁶ Ì kōs tso' k̥a jai a' ena k̥a i' a, e' yō' Skököl tō Cristo t̥a ñita. Ì wɛrt̥a'wə, ñies ì kɛ wɛrt̥a'wə íyi wökirie ena íyi kékölíe ena íyi wákíe wə diché t̥a' ese kōs yō' ie' tō Cristo t̥a ena Cristo k̥ikoka.

¹⁷ K̥m íyi ulitane yör, e' yökɪ Cristo tso'tke. Íyi ulitane yōne ie' t̥a ñita t̥a ì'ñe t̥a e' kōs kicha a'tsɛr ie' wə.

¹⁸ Ñies se' dör ie' icha, e'pa wökir ie' dör. Se' dör wɛs Cristo wák ch̥kà es, et̥a ie' dör wɛs s'wökir es. Ie' kōtɛwə, e' sh̥kɛnekane se' tsáie ʌs ie' dō íyi ulitane tsata. E' kuɛkɪ ie' dör se' sɛne m̥ichœ, e' wì kicha bua'ie.

¹⁹ Wɛs Skököl dör, e' kōs wɛnewə Cristo kɪ, es Skököl tō ibikeitsbak.

²⁰ Ñies ie' tō ibikeitsbak tō íyi ulitane tso' k̥a jai a' ena k̥a i' a' ena k̥a wa'ñe e' dōrane ie' ulā a' Cristo batamik. Es ie' tō se' er bua'wɛne ie' wák kɪ Cristo kōtɛwə krus mik, ipë tēne tajië se' nuɪ skéie e' wa.

²¹ Kenet se' bak ì sulu wamblök ena ì sulu bikeitsök, e' kuɛkɪ se' bak Skököl bolökpa siulett̥sə b́anet ie' yökɪ.

²² Erë ie' tō se' er bua'ne ie' kɪ Cristo kōtɛwə se' nuɪ skéie e' wa ʌs se' dōwə ie' wörkɪ batse'r, kɛ kɪ ì sulu t̥a, kɛ kɪ ì nuɪ t̥a'.

²³ Erë se' k̥awōt̥a e' t̥kōkwə darërëë k̥kraë se' erblō Cristo mik e' a. Ttè buaë t̥tsɛ' a' tō wə paneke a' tō e' kɛ olo'yar, e' t̥a iwā dōraë a' ulā a. Ttè buaë e' pakane sulitane a' k̥a wa'ñe ñies ye' tso'ñak ipakök.

Kanè mène Pablo a

²⁴ Erë ye' weirke a' dalërmik, erë ye' t̥tsɛ'rke buaë. Cristo weine ie' icha dalërmik. Ie'pa dör wɛs ie' ch̥kà es, e' kuɛkɪ ie'pa weirke e' dör wɛs ie' wák tso'ia weinuk es. E' kuɛkɪ ye' weirke kōs a' dalërmik, e' dalë'ttsök ye' tso'. Es ye' tso'ñak weinuk Cristo t̥a. E' tō ye' t̥tsɛ'wɛke buaë.

²⁵ Skököl tō kanè me' ye' a' Skökëpa Jesús icha e'pa kanéyuk. Ie' tō ye' patké ie' ttè buaë kōs e' pakök a' a.

²⁶ Se' bak k̥a iaiaë, e'pa yökɪ ttè buaë e' bak blëulewə, erë ì'ñe t̥a ik̥kayëne ie' icha batse'ɾpa a.

²⁷ Ie' tō ibikeitsbak tō ttè e' k̥kacheraë ie'pa a. Ttè e' dör buaë sh̥utɛë, e' wa ie' er buaë chōmi pë' kōs kɛ dör judiowak esepa a. Ttè buaë blëulewə, e' dör tō Cristo tso' se' er a, e' batamik se' dōrañak Skököl olo t̥a' tajië, e' ska'. E' wə paneke se' tō kröröë.

²⁸ E' kuɛkɪ sa' tō Cristo ttè pakeke sulitane a. E' wa sa' tō sulitane patteke wōbla'wɛke kabikeitsë buaë yësyësë wa ʌs sa' tō ie'pa kōs mù Skököl ulā a' yōuletke buaë batsulewə Cristo t̥a ñita.

²⁹ E' kuɛkɪ ye' e' t̥kɛwə darërëë kaneblök diché tajië meke Cristo tō ye' a, e' kōs wa.

2

¹ Ye' kɪ ikiane tō a' wā ijcher tō ye' tso' kaneblök darërëë a' dalërmik kě shtrirta'wā. Nies ye' tso' kaneblök s'yamipa serke Laodicea e'pa dalërmik ena s'yamipa malepa kě wā ye' suule, e'pa kōs dalërmik.

² Ye' kaneblöke darërëë ie'pa dalërmik as ie'pa er diché kɪ iër buaë, ñies as ie'pa kɪ ñi dalëritsō tajë wēs s'yamipa ekka ñi dalëritsō es. E' dōr es, e' tā ttē buaë blëulewā Skëkōl wā kuaë, e' wā kōs ardaë ie'pa éna buaë. Ttē buaë e' dōr Cristo wák.

³ Skëkōl erbikō kōs, ena Skëkōl wā íyi jcher kōs, e' tso' Cristo a blëule wēs íyi bua'buat tuë darërë blësō es.

⁴ Ye' tō a' a' ichë es as kě yi tō a' kɪtō'ù ttē ttsër buaë, erë kě dōr ttē mokɪ, ese wa.

⁵ Ye' wák kě ku' a' tā, erë e' dōr wēs ye' wák tso' a' tā es. Ye' wā ijcher tō a' e' tkéwā darërë ñikkëë a' erblō Cristo mik e' a wēs wák ekōl ã es. E' tō ye' ttsë'wëke buaë.

Sene pa'alɪ Cristo a

⁶ A' tō Jesucristo klō'wétke e' këkōlie, e' kuëkɪ a' senu wēs ie' kɪ ikiane es.

⁷ A' e' tkōwā darërëë ie' mik wēs kal wɪ kicha klōrwā es. A' talanú ie' mik wēs kal talar iwí mik es. A' kɪ erblō ie' mik kekraë wēs a' wōblaone es. Wëstela mu kekraë ie' a.

⁸ A' tso' erkɪ as kě yi tō a' kɪtō'ù ttē kě wā tā' ese wa. Ttē e' ttsër buaë erë iwā kě dōr mokɪ, ese dōr s'ditsō ttē ã. Ttē ese kōs pakane'bitu ká iaiãë, e' dōr ttē ãse tso' ká i' kɪ ese kě idōr Cristo ttē.

⁹ Cristo dōr s'ditsō erë wēs Skëkōl dōr, e' kōs wënəwā ie' kɪ.

¹⁰ A' batsulewā ie' mik, e' kuëkɪ kě i skā kianeia a' kɪ Skëkōl wōrkɪ. Íyi wōkir wā diché tā' kě wërta'wā ese kōs tsatā ie' dōr. E' kuëkɪ kě a' e' kɪtō'uk ttē kuā'kɪ wa.

¹¹ A' batsulewā Cristo mik, e' tō a' wák dër suluë yéttsa. Es ie' tō a' wakyué a' er a iwā kkachoie tō a' dōr ie' icha. E' dōr wēs sa' judiowak wōblar iwēpa tottola kkuōlitla ttök tsir es iwā kkachoie tō ie'pa dōr Skëkōl icha.

¹² A' tō iklō'wé mokɪ tō Cristo shkëo'kane Skëkōl tō idiché tajë wa. E' kuëkɪ mik a' wōsune, etā e' dōr wēs a' wōtənəwā ena a' shkënekane Cristo tā es.

¹³ Kenet tā a' dōr i sulu wamblōkwakpa, e' kéwō ska' tā a' kě dōr Skëkōl icha, e' kuëkɪ a' dōr wēs s'duulewā es ie' a. Erë ie' tō a' shkëo'kane, sene mokɪ méitō a' a' Cristo tā ñita. Sene sulu e' nuɪ kōs olo'yéitō a' kɪ.

¹⁴ Ie' ttē dalōiëno, e' dalōse'wā se' tō, e' nuɪ kōs e' kɪ se' kkatëne. E' dōr wēs se' nuɪ kōs tso' kitule yëkuō kɪ es. Erë ie' tō e' nuɪ kōs patuéttsa Cristo kōtəwā e' batamik. E' dōr wēs ie' tō se' nuɪ yëkuō wōtë'wā krus mik Cristo tā ñita es.

¹⁵ Cristo batamik ie' tō íyi wōkir ena íyi wák wā diché tā' kě wërta'wā esepa diché yë'lur. Ie' e' ali'kā ie'pa kɪ tā ijaëo'itō wēs s'klōulewā ñippë shua jaëwë sulitane wōrkɪ yi e' aléka ikɪ e' tō es.

Ì tso' ká jai a ese kɪ a' er múwā

¹⁶ E' kuëkɪ kě yi kar a' kkatök chkè kɪ di'yè kɪ. Nies kawō tkō'wëke judiowak tō duas bit ena si' pa'alɪ bit ena eno diwō bit ekkë, ese kě tkō'wë a' tō e' kě kɪ yi kar a' kkatök.

¹⁷ E' kōs me'atbak Skëkōl tō ie'pa a iwā kkachoie tō i weraë Cristo tō mik ide etā. Erë Cristo dë'bak. Es ttē e' kōs wā tka. E' kuëkɪ ttē dalōiëno kéchke ese kě dalōiaria.

¹⁸ Wépa e' ò tō ie'pa dōr pë' buaë ser bërë, esepa tō Skëkōl biyōchōkwakpa dalōieke. Nies ie'pa e' chō tō Skëkōl tō íyi kkacheke ie'pa a kabsueie. E' wa

ie'pa e' t̃sökeka tajë. Erë ie'pa ttë kě wà ta', e' dör iwákpa kabikeitsö ë. Kě a' e' muktsa e' k̃itö'uk ie'pa esepa ttë wa.

¹⁹ Ie'pa esepa kě ku'ia e' batsökwā Cristo dör s'wökir e' mik. Cristo dör wēs s'wökir es, etā se' dör wēs ie' chkā es. Se' wöbla ta', se' kukuōña ta' ena s'yese skā tso' tajë kuā'k̃i kuā'k̃i, e' kōs iēulewā buaē ñikkēē tā ikaneblöke buaē ñita. Erë iwökir kě ta' etā s'chkā kōs e' kě dör iē bua'. Es se' dör Cristo tā ñies. Se' batsulewā Cristo tā, e' tā se' kōs s̃er buaē ñita, ñi tsatköke buaē wēs s'chkā etkē es. E' dör es, e' tā se' er diché k̃i iērdaē buaē wēs Skēköl k̃i ikiane es.

²⁰ A' duulewābak Cristo tā ñita ttë ēse tso' ká i' a ese kōs yök̃i. A' kě ku'ia idikia. ¿Wēs a' tō iūtekeia? Ttë ese dör i' es:

²¹ Chkē sē kě kar; chkē w̃i kě katar; kě ñar; chkē diö kě kar.

²² I' kōs dör ñá cheke ttë ese tō, e' ertā'wa. Mik ichké one, di'yé one, etā kě itā'ia. Ttë ese kōs e' dör ttë dalöiēno me' s'ditsö tō ese ë.

²³ Kuaē tā itt̃sēsö tō ttë ese dör mok̃i, wà ta'. Wēpa tso' ttë ese iūtök, esepa wēr wēsua ie'pa tō Skēköl dalöieke buaē mok̃iē. Ie'pa e' ð tajë, suēsö tō wēsua mok̃i idir. Ie'pa wák e' we'iköke tajë. E' kuek̃i iwēr tō ttë ese dör buaē, erë kě idör es. Ttë ese kě a' i wamblak s'wák dēr suluē ēna ese wöklönuk yēs.

3

¹ Se' shkeulekane Cristo tā ñita, e' kuek̃i i' kōs tso' ká jai a, e' k̃i se' er mūwā. Eē Cristo tkēr Skēköl ulā bua'kka dalöiērtā' tajë.

²⁻⁴ Se' duulewā Cristo tā ñita. Se' sene mok̃iē e' tso' blēule Skēköl wā Cristo tā ñita, e' kuek̃i kam ikkayērwa da'āie. Cristo dör sene mok̃i se' a. Mik iē' dene ká i' a, etā ikkayērdaē sultane a. Se' kkayērdaē iē' tā ñita olo ta' tajë. E' kuek̃i se' er mūwā kekraē i' tso' ká jai a ese k̃i. Kě se' er mukwā, i' tso' ká i' a, ese k̃i.

Wēpa dör Cristo icha, esepa s̃erke wēs ie' k̃i ikiane es

⁵ E' kuek̃i, i' sulu tso' ká i' a tō se' erkiöwēke, ese kōs olo'yō a' tō. Trē kōs, sene sulusi kōs, s'ēr me'rie trē k̃i, s'erbikō sulusi kōs, ese olo'yō a' tō. Ñies iyi kkeché tajë, e' olo'yō a' tō (e' dör wēs iyi diököl dalöie skēköl̃ie es).

⁶ İyi ekkē kōs kuek̃i, wēpa kě tō Skēköl ttë iūteta', esepa k̃i Skēköl kēsik ardaē.

⁷ A' bak s̃enuk i' sulu kōs ese diché dik̃ia.

⁸ Erë i'ñe tā a' kawötā i' sulu skā tso' kōs e' olo'yök. Ulune, kēsik, ñi wamblō sulu, ese kōs olo'yō a' tō. Kě a' ñi chök̃ia suluē. Kě a' tō ttë sulusi chök̃ia.

⁹ A' wák dēr suluē ena wēs e' s̃er, e' olo'ya' a' tō, e' kuek̃i kě a' kachök ñita.

¹⁰ A' wák dēr suluē, e' manegnebak sene pa'al̃i wa. Skēköl tō a' er yuēne pa'al̃i. Ie' tō a' er mane'wē michoē kekraē as a' er dō wēs ie' wák er es. E' uk̃i iē' tso' as a' dō iē' siñi'pa chök̃ie.

¹¹ Se' dör Cristo icha, e' shuā s'tso' dör judiowak ena s'tso' kě dör judiowak. Se' shuā s'tso' dat̃sē ká bānet, ñies s'tso' kě yōule tajë esepa. Se' shuā s'tso' klōulewā kanē mésoie ese ena s'tso' kě dör es. E' kōs kě dē' wēs se' a. Cristo batamik se' kōs dör ñikkēē. Ie' dör iyi ulitane tsatā, ñies iē' tso' se' kōs er a.

¹² Skēköl tō a' shukitbak iwák a. A' batseō'itō ena a' dalēr tajë iē' ēna. E' kuek̃i a' ñi saū er siarē wa, er bua' wa. A' e' ōwa diōshet̃ ñi yök̃i. A' s̃enū b̃ērē. İyi kōs panū a' tō enaē.

¹³ A' ñi dalē'ttsō er bua' wa. Yile tō i' sulu wamblē a' tā, etā e' nuī olo'yō a' tō iki. A' nuī olo'yō a' tō ñi k̃i wēs Skēkēpa tō a' nuī olo'yé es.

¹⁴ İyi ulitane ekkē tsatā, a' ñi dalēritsō kekraē, e' dör iw̃i bua'ie. A' ñi dalēritsōke es, e' tā a' s̃erdaē buaē ñita wēs wák eköl ē es.

¹⁵ Moki Skëköl tò a' klö'bak senuk bërë ñita wës wák eköl ë es. E' kuëkj a' e' mú as Cristo tò a' wëtsù senuk bërë ñita këkraë. Ñies wëstela chö a' tò ie' a' këkraë.

¹⁶ Cristo ttë blö a' tò a' er a këkraë. A' ñi wöbla'ú iwa, a' ñi pattö iwa erbikë buaë kos meke Skëköl tò a' a, ese wa. Wëstela chö a' tò këkraë Skëköl a' a' er a Salmo wa ena Skëköl ttsé wa ena ttsë meke Wiköl Batse'r tò se' a' ese wa.

¹⁷ Ì kos weke a' tò, ñies i kos cheke a' tò, e' kos ú ena ichö Skëképa Jesús ttö wa. Këkraë wëstela chö a' tò Skëköl dör S'yë e' a' Cristo batamik.

Wës se' ké senuk ñita

¹⁸ A alakölpä wëm tä, a' wëm ttö dalöiö wës Skëképa mik erblökwakpa kawötä iuk es.

¹⁹ A wëpa, a' alaköl dalëritsö, kë kësik blök iki.

²⁰ A ala'r, a' yë ena a' mì, e'pa ttö dalöiö, e' wër buaë Skëképa wa e' kuëkj.

²¹ A iyëpa, kë a' tò a' ala'r uluwarka ë ichökle as ie'pa kë eriar tajë shute.

²² A' klöulewä kanë mésoie, a' wökirpa ttö dalöiö këkraë. A' kaneblö buaë ie'pa a këkraë, kë dör tò mik ie'pa tò a' sueke e' ë tä ie'pa wökatoie. E' skéie a' kaneblö ie'pa a er moki wa, Skëképa dalöieke a' tò e' kuëkj.

²³⁻²⁴ Ñermata a' dör Cristo kanë mésopa, ie' dör a' wökir moki. A' kaneblöke buaë ká i' a' a' wökirpa a, e' tä e' ské meraë Cristo tò a' a' aishkuö tä. E' kuëkj i kos weke a' tò e' ú kaneë wës a' tso' iuk Skëképa wák a es, kë dör wës s'ditsö a iwë es.

²⁵ Erë Skëköl a sulitane dör ñies ëme, e' kuëkj wëpa tò i sulu wambleke, ese nuí k'i ie' tò ie'pa we'ikeraë aishkuö tä.

4

¹ A' wëpa wä kanë mésopa tso', esepa tò ie'pa saú er bua' wa yësyësë. A' éna ianú tò a' wä wökir tso' ñies, e' dör Skëképa tso' ká jai a e'.

Se' e' chö ttök Skëköl tä

² A' e' chö ttök Skëköl tä këkraë, kë ilo'yar. Mik a' ttöke ie' tä, etä e' ë wä bikeitsö, ñies wëstela chö ie' a'.

³ Ye' tso' wötëule ie s'wöto wé a' Cristo ttë buaë blëulewä kuaë, e' pakë kuëkj. E' kuëkj ikiö Skëköl a' tò ie' tò sa' k'imú Cristo ttë k'i pakök buaë ká wa'ñe as kë i tò sa' wöklö'ù.

⁴ Ikiö Skëköl a' tò ye' mú ipakë buaë yësyësë wës ye' kawötä ipakök es as sulitane éna iwà ar buaë.

⁵ Mik a' tso' pë' kë dör Jesús mik erblökwakpa, esepa tä, etä a' senú buaë wës Skëköl ala'r ké senuk es. Kë a' kawö chöuk ë. Kawö yótsa kapakök ie'pa tä. Cristo ttë buaë pakö ie'pa a'.

⁶ A' ké ttök ie'pa tä ttë bua' buaë wa as ie'pa tò a' ttö ttsö er bua' wa. A' tso' erki i kos chakeke ie'pa tò a' a' eköl eköl, e' iütök yësyësë.

Pablo e' chéat

⁷ Tiquico tò ye' biyö cheraë a' a. Ie' dör s'yami dalër tajë sa' éna ese. Ie' dör ye' k'imukwak yësyësë ese. Ie' dör Skëképa Jesucristo kanë méso ye' tä.

⁸ E' kuëkj ye' tso' ie' patkök a' ska' as ie' tò a' a' ichö tò is sa' tso', ñies as a' er kuütö.

⁹ Ie' tä Onésimo mi'ke ñies. Ie' dalër sa' éna, ie' dör s'yami e' tkëulewä darërë ese. Ie' datse' a' ká a. Ie'pa böi tò a' a' icheraë tò is sa' kawö ttöke.

¹⁰ Aristarco tso' wötëule ye' tä s'wöto wé a, e' tò a' shké'wëmi. Ñies Marcos dör Bernabé duö', e' tò a' shké'wëmi. A' a' iyënetke tò ie' de a' pakök, etä ikiöwä buaë.

¹¹ Jesús kiè ñies Justo, e' tò a' shke'wémi. Wépa tso' ye' ta ì blúie Skéköl tso' e' kanè a e'pa shua ie'pa mañal ë dör judiowak. Ye' er pablérakitö tajë.

¹² Epafraas dör a' wakpa eköl, e' tò a' shke'wémi. Ie' dör Cristo Jesús kanè méso. Kékraë ie' kköchöke Skéköl a' a' dalërmik tò a' mú e' tkéwa darërëë Cristo ttè a' kē ibikeitsè bōtbōt ena e' meulettsa da'aie ì kiane Skéköl kī ese woie.

¹³ Ye' wák tò ie' cheke mokī tò ie' kaneblöke darërëë a' dalërmik, ñies Jesús mik erblökwakpa tso' Laodicea ena Hierápolis, e'pa dalërmik.

¹⁴ Lucas tò a' shke'wémi. Ie' dör s'kapeyökwak dalër tajë se' éna. Ñies Demas tò a' shke'wémi.

¹⁵ S'yamipa serke Laodicea, e'pa shke'ú sa' a. Ñies Ninfa ena Skëképa icha erule ñi dapa'uke ie' u a, e'pa shke'ú sa' a.

¹⁶ Yëkkuö i' aritsé one a' tò sulitane kukua, e' ukuökī ta ipatkömi a' tò Skëképa icha erule ñi dapa'uke Laodicea, e'pa a as ie'pa tò iaritsö ñies. Ñies yëkkuö patkë' ye' tò Laodicea wakpa a, e' saú mik ide a' ska' etā.

¹⁷ Ichö Arquipo a' tò Skëképa Jesucristo kanè mène ie' a wë, e' wà ú ie' tò seraā buaë.

¹⁸ Ñies ye' dör Pablo, e' tò shkene i' shté ye' wák ulà wa. Kë a' éna ichökwa tò ye' tso' wötëule s'wōto wé a. As Skéköl er buaë chō a' a.

Yëkkuö Tsá Kit Pablo tö Tesalónica wakpa a 1 Tesalonicenses

Pablo tö yëkkuö i' kit duas dabom skeyök ena skeyök kí et Jesús kune'bak e' ukuöki (50-51 AC) e' shu ulat. E' kuëki i' dör yëkkuö tsá kit ie' tö e'. Mik ie' skà dë'rö Tesalónica Skëköl tté buaë e' pakök etä Timoteo ena Silvano e'pa mir ie' ta. Mik Pablo tö Skëköl tté paka' ká e' a, etä tajë pë' uluneka ie' kí, e' kuëki ie' bakshkarmi dö Atenas. E' ukuöki ie' shkakmine kaneblökne Tesalónica Jesús mik erblökwakpa kimuk, erë kě ie' dë'röne. Erë Jesús mik erblökwakpa we'ikeke tajë pë' kě dör Jesús mik erblökwakpa esepa tö, e' kuëki Pablo tö Timoteo ë patkë'mi yëkkuö i' muk ie'pa a ier diché ioie (Hechos 12.1-14).

İ kit Pablo tö yëkkuö i' kí e' dör i' es: Et: Ie' tö wëstela mé Skëköl a i buaë o' ie' tö Jesús mik erblökwakpa tso' Tesalónica e'pa a e' kí. Nies Pablo tö ie'pa a ieri mène tö Skëköl tso' ie'pa ta.

Böt: Pablo tö ie'pa a ieri mène tö wës ie' bak senuk ie'pa shuä ena wës ie' tö ie'pa dalërits. Ie' tö ikit es ie'pa er diché ioie senuk Jesús a.

Mañat: Pablo tö ie'pa er diché ié senuk kekraë Jesús a. Nies i tköraë Jesús mik erblökwakpa ta mik iblërlune etä, e' paké ie' tö ie'pa a. Nies ie' tö ikkachë tö wës se' kawötä Jesús datskene e' panuk kröröë.

Shke'wë

¹ Ye' dör Pablo. Silvano ena Timoteo tso' ye' ta ië. Sa' tso' yëkkuö i' shtök Skëképa Jesús icha erule serke Tesalónica e'pa a. A' batsulewä Skëköl dör S'yë e' mik, nies Skëképa Jesucristo mik. As ie'pa er buaë chö ena sene bërë mù a' a.

Pablo wëstela ché Skëköl a Tesalónica wakpa dalërmik

² Kekraë sa' tö wëstela cheke Skëköl a a' dalërmik. Mik sa' ttöke ie' ta, etä kekraë sa' tö ikieke a' kí.

³ Sa' éna iane tö a' erblöke Jesús mik, e' kuëki a' tö i kôs buaë weke. S'yë dalër tajë a' éna, e' kuëki a' kaneblöke darërë ie' a. Skëképa Jesucristo datskene, e' paneke a' tö mokië, e' kuëki a' e' tkéwä darërë ie' mik. E' kôs kuëki kekraë mik sa' ttöke Skëköl ta, etä sa' tö wëstela cheke ie' dör S'yë e' a' a' dalërmik.

⁴ A yamipa dalër tajë Skëköl éna, sa' wä ijcher tö ie' tö a' shukitbak ie' ala'rie.

⁵ Mik sa' tö Jesús tté buaë paka' a' a, etä kě sa' wä ipakane ttë ë wa. Nies Wiköl Batse'r diché e' kkayë' sa' tö a' a. A' tö isuë tö i ché sa' tö, e' ché sa' tö er mokië wa. A' wä ijcher buaë tö sa' bak senuk yësyëšë a' shuä iwä kkachioie tö a' kawötä senuk es.

⁶ Es a' dë'bak senuk yësyëšë wës sa' ser es, nies wës Skëképa Jesús ser es. Mik a' tö Jesús tté buaë klöo'bak, etä e' kuëki pë' tö a' we'ik siarë, erë a' tö ttë e' klö'wekeia ttsé'ne bua' wa Wiköl Batse'r batamik.

⁷ E' wa a' tö iwä kkaché Jesús mik erblökwakpa serke Macedonia ena Acaya, e'pa kôs a' tö wës s'kawötä senuk Skëköl a.

⁸ A' batamik Skëképa Jesús tté buneka Macedonia ena Acaya. Ká wa'ñe, wë ye' mirwä, eë pë' kôs wä ijcher tö a' erblöke Skëköl mik. E' kuëki kě i ku'ia chë yi a' ttë e' kí.

⁹ Sulitane tö sa' a' icheke tö a' tö sa' ki'wä buaë. Nies ie'pa tö icheke tö iyi diököl tso' dalöie, ese kôs watëttsä a' tö kanebloie Skëköl chökle eköl ë e' a.

¹⁰ Ñies ie'pa tö icheke sa' a tö a' tso' Jesús datse ká jai a, e' panuk er moki wa. Ie' dör Skëköl Alà. Ie' kötëwä, erë Skëköl tö ie' shkeo'kane. Ie' tö se' tsatkée, se' weirdäe siarë aishkuo' ta, e' yökj.

2

Ï o' Pablo tö Tesalónica

¹ A yamipa, a' wä ijcher buaë tö sa' sene' a' shua, e' wä kë dör éme, e' tö a' kime buaë.

² A' wä ijcher tö kam sa' dö a' ska' e' yökj Filipos wakpa tö sa' yë' suluë, sa' we'ik siarë. Ñies a' ká a' pë' bak e'pa éna sa' wöklö'wak erë Skëköl tö sa' kime'. Ie' tö diché mé sa' a' Jesús ttë buaë pakoie a' a.

³ Sa' kë tö s'pattetä' kache ttë wa ö iyi sulusi dalërmik ö s'kitö'woie.

⁴ Sa' kë tö s'pattetä' es. Skëköl tö sa' er webleke, e' tö sa' shukit. Ie' tö kanë me'at sa' ulä a' Jesús ttë buaë pakök. E' kuekj sa' ipakeke as sa' wër buaë ie' wa, kë dör s'ditsö wa.

⁵ A' wä ijcher tö sa' kë dë'rö a' ska' a' kikökkä kache ttë wa. Kë sa' wä a' pautule inuköl kiane sa' kji e' kuekj. Skëköl wä ijcher tö sa' kë wä iwamblëne es.

⁶ Sa' kë dë'rö a' ska' as a' tö sa' kikökkä ö yi skä tö sa' kikökkä.

⁷ Sa' dör Cristo ttekölpa tsä, e' kuekj sa' wä kawö ta' as a' tö sa' saü buaë, erë e' kë kine sa' wa a' a. Sa' tö a' suë wes alä mü tö ila'rla suë es.

⁸ Sa' éna a' dalër taië, e' kuekj sa' ttsë'ne buaë a' pattök Skëköl ttë buaë wa. Kë dör e' é wa, ñies sa' e' mumittsa weinuk a' dalërmik.

⁹ A yamipa, a' éna iane tö mik Skëköl ttë buaë paka' sa' tö a' a, e' dalewa sa' kaneblë' darërë. Sa' kaneblë' ñië nañëe as sa' kë tö a' ulä panü sa' tioie.

¹⁰ A' wä ijcher, ñies Skëköl wä ijcher, tö sa' sene' batse'r yësyëse kë kji i sulu ttë ta' a' dör Jesús mik erblökwakpa e'pa shua.

¹¹⁻¹² A' wä ijcher tö sa' tö a' paut, a' er pablë' eköl eköl wes iyë tö iwë iwák ala'r ta es. Ñies sa' tö a' a iyë' kekraë tö a' senü yësyëse wes Skëköl kji ikiane es. E' tö se' klöo'bak as se' dö i blúie ie' tso' olo ta' taië e' kjië.

¹³ Mik sa' tö Skëköl ttë paka' a' a, etä a' kë wä itsëne wes s'ditsö ttë es. E' skéie a' tö itse' wes Skëköl ttë moki es, ta es je' idir. E' kuekj kekraë sa' tso' wëstela chök Skëköl a' a' dalërmik. Ie' ttë batamik, iwakanewëkeitö a' dör Jesús mik erblökwakpa e'pa er a.

¹⁴ A yamipa, a' wakpa ditsëwöpa e'pa tö a' we'ik siarë. Es ñies ibak Skëköl icha erule erule erblö Cristo Jesús mik tso' Judea e'pa ta. Judiowak malepa tö ie'pa we'ik siarë ñies.

¹⁵ Judiowak tö iwakpa we'ik Jesús ttë kuekj, e' wakpa é tö Jesús kötwä wes ká iaiäe ie'pa tö Skëköl ttekölpa kötulurbak es. Ñies ie'pa é tö sa' trëo'yal. Ie'pa kë wër buaë Skëköl wa! Ie'pa kë wödör yi mik!

¹⁶ Mik sa' tö Skëköl ttë pakeke pë' kë dör judiowak esepa a' as ñies ie'pa tsatkër, etä judiowak ñe'pa tö sa' ma'wë wöklö'wë as kë sa' tö ttë e' pakö, erë ie'pa kë ulä dë' iska'. Es i sulu nuí, e' kji kiekie ie'pa tö e' kji taië. Bata ekkë ta Skëköl tö ie'pa kichatëttsatke.

Pablo shkakne ie'pa weblök

¹⁷ A yamipa, sa' manétyal, sa' kë ku'ia a' ta ñita, erë sa' er me'rie a' kji. Sa' manétyal erë bet ta sa' éna shkakne suluë a' weblökne.

¹⁸ Sa' tö ima'wë, ye' wák tö ima'wë tseë erë Satanás tö sa' wöklö'wë.

¹⁹ Mik Skëkëpa Jesús dene, etä çyi tö sa' ttsë'wëmi buaë mokië ie' wöa? ¡E' dör a'! Ì buaë paneke sa' tö Jesús wörki a' batamik. A' dë' Skëköl ala'rie, e' tö sa' ttsë'wëraë buaë Jesús wörki.

²⁰ Yëne e', a' wa sa' e' ttsökeka, a' tö sa' ttsë'wëke buaë.

3

Timoteo patkémine Tesalónica wakpa ska'

¹ Bata ekkë tã, mik sa' kē a' idalë'ttsëneia, etä sa' tö ibikeits tö "sa' bōl atē ¡e Atenas

² tã s'yami Timoteo e' patkekemi sa' tö a' weblök." Ie' dör Skëköl kanë méso Cristo ttë buaë pakök wës sa' es. Sa' tö ie' patkë'mi a' kímuk as a' diché kī iër Jesús ttë a' ena a' erblöia mokië imik.

³ Sa' kē kī ikiane tö a' wële eriawë, a' weirke siarë Jesús ttë kueki, e' tö. E' tköraë se' tã wake'.

⁴ Mik sa' bak a' ska', etä sa' tö a' a' iyë' tajë tö se' weirdaë pë' kē dör Jesús mik erblökwakpa esepa ulä a. A' wä ijcher buaë tö iwä tka es.

⁵ E' kueki mik ye' wák kē a' idalë'ttsëneia, etä Timoteo patkë'miyö a' ttë ttsök tö çis a' erblöke Jesús mik e' mir? Ye' suane siarë dö' Satanás tö a' erkiowë tã a' émine tã kōs sa' tö a' pattë e' weirdawa ë.

⁶ Erë Timoteo tso' a' ska', irö ie' dene. Ie' wä biyö buaë debitu sa' a. Ie' ichë tö a' erblökeia Cristo mik, ñies a' ñi dalëritsökeia buaë. Këkraë a' tö sa' bikeitseke er bua' wa. A' ëna sa' suakne suluë wës sa' ëna a' suakne es.

⁷ A yamipa, a' erblöke Jesús mik buaë, e' tö sa' er pableke tajë sa' eriarke kōs sa' weirke kōs e' shua.

⁸ Mik sa' ittse tö a' e' tkéwa darërë Skëkëpa mik, etä sa' er dekane.

⁹ A' tö sa' ttsë'wë buaë ichökle Skëköl wöa. Këkraë sa' tö wëstela cheke ie' a' tajë a' kī, erë e' kē dör wë'.

¹⁰ Sa' tö ie' a' ikieke tajë ñi nañeë as kawö mütö sa' a' a' suojie a' kī wöbla'woie as a' kī yör erblök Jesús mik.

Pablo ttë Skëköl tã

¹¹ Skëköl dör S'yë e' ena Skëkëpa Jesús e'pa a' sa' tö ikieke tö sa' kímú shkoie a' ska'.

¹² As Skëkëpa tö a' kō ñi kī dalëritsök tajë shutë ñies sulitane dalëritsök wës sa' tö a' dalëritseke es.

¹³ As ie' tö a' er diché kī iö as a' dö Skëköl dör S'yë e' wörki batse'r, kē kī i sulu ttë tã', mik Skëkëpa Jesús datskene ie' icha batse'rpa tã etä. Es e' idir.

4

Sene wër buaë Skëköl wa ese

¹ A yamipa, sa' tö a' wöbla' tö a' senü wës Skëköl wa iwër buaë es, e' iuteke buaë a' tö. I' tã sa' tö a' a' ikieke, sa' tö a' patteke Skëkëpa Jesús ttö wa, tö a' kī senü yësyesë këkraë.

² ¡uk a' ka' ye' tö Skëkëpa Jesús ttö wa, e' jcher buaë a' wä.

³ Skëköl kī ikiane tö a' ser batse'r, e' wä kiane chë tö a' e' sköttsa trë kōs yöki.

⁴ A' e' wöbla'ü e' kkö'nuk batse'r dalöiërta'.

⁵ A' kē kane senuk wës pë' kē e' batsötä' Skëköl mik es. Ie'pa trër tajë wës iwäpka kī ikiane es.

⁶ A' dör ñi yamipa Jesús ttë wa, e' kueki kē a' kane ñi tsiriuk a' alakölpa wa. A' ñi wamblö es, e' tã a' ñi dalösekewä. Sa' tö a' a' iyë'bak tö wëpa tö iwambleke es esepa we'ikeraë siarë Skëkëpa Jesús tö.

⁷ Skëköl kē wā a' klōgne e' ia'ukka sene sulusi wa. Ie' tō a' klōg' senuk batse'r ie' a.

⁸ E' kuëkī yi tō ttē i' watëttsa, ese kē wā s'ditsō ttē watēnettša, ie' tō Skëköl tō Wiköl Batse'r mé se' a, e' ttē watëttsa.

⁹ Skëköl wák tō a' wōbla'wē ñi dalërítsōk, e' kuëkī kē ì shteku'ia sa' tō ttē e' kī.

¹⁰ A yamipa, e' yēne tō Jesús mik erblōkwakpa serke Macedonia, e'pa kōs dalër tajē a' éna. Erē sa' tō a' kī patteke tō a' kī ñi dalërítsō tajē shūte.

¹¹ Ñies a' e' chō senuk bërē. Pē' kē tsiriwar kanē wa, ttē wa, i wa. A' wakpa íyi ē wā saū wā shulō. A' kanēblō a' wákpa ulā wa wēs sa' tō a' iyē' es.

¹² A' tō iwé es, e' ta pē' kē erblō Jesús mik, esepa tō a' dalōieraē. Ñies a' tō iwé es, e' ta ì kōs kiane a' kī sēnoie, e' dōraē a' ulā a' as a' kē tō yile ulā panū a' kanéwoie.

Skëképa Jesús datskene

¹³ A yamipa, sa' kī ikiane tō a' wā ijcher tō ì tkōraē se' blērulunebak esepa ta as a' kē eriar wēs wēpa kē ku' i panuk, esepa eriar es.

¹⁴ Se' tō iklō'wé tō Jesús kōtēwā shkenekane, e' kuëkī ñies se' tō iklō'wé tō wēpa batsulewā ie' mik blērulunebak, esepa tserabitū Skëköl tō Jesús ta mik idatskene etā.

¹⁵ E' kuëkī ì kkeyē' Skëképa tō sa' a' e' chekene sa' tō a' a, e' dōr tō mik ie' dene, etā se' dōr ie' icha tso' tsē'ka, esepa kē mīne se' malepa blēnewā, esepa yōkī kewe.

¹⁶ Mik Skëképa wák bitukene ká jai a, etā ittōraē āneule darērē ttseraē sulitane tō. Ñies Skëköl biyōchōkwakpa wōkir kibi, e' ardaē ta Skëköl duk bla'weraētō tajē. Etā wēpa batsulewā Cristo mik blērulunebak, esepa shkerdakane kewe.

¹⁷ E' ukuōkī ta se' tso' tsē'ka ká i' a, esepa kōs busdaka ie'pa ta ñita mò a ta Skëképa Jesús kueraēsō kashuk a, etā es se' tso'ie ie' ta kēkraē.

¹⁸ E' kuëkī a' ñi er diché iō ttē e' wa.

5

¹⁻² A yamipa, a' wā ijcher buaē tō mik Skëképa Jesús datskene, etā kēwō e' datse kē biyō yēule wēs akblōkwakpa dōwā se' u a' nañewe es. Kē yi wā ijcher tō mik idatskene, e' kuëkī e' kēwō kē kituk sa' a' yēkuō kī a' a.

³ Mik sulitane tō ichē: “Ire' sulitane serke bërē ñita, kē pauirku’”, e' bet ta ì sulu dōraē ká i' kī ta s'ditsō weirdaē siarē. Ie'pa kē tkōpashkar iulā a' wēs tayē alā kūrke e' kē tkōpashkar iweir tajē e' ulā a' es.

⁴ Erē a' yamipa, a' kē serku'ia ká ttsettse a' wēs ie'pa es. E' kuëkī e' kēwō kē dōpa a' kī wēs akblōkwakpa dōwā es.

⁵ A' kōs serke yēsēsē Jesús ttē dikia, e' dōr wēs se' serke ká ñiwe a' es. Skëképa Jesús kēwō, e' tō a' tsē'weraē buaē. Kē se' tō ì sulu wambleku'ia wēs ká ttsettse wakpa es.

⁶ E' kuëkī kē se' kane senuk wēs ie'pa es. Ie'pa dōr wēs se' kapōtulur es, kē ku' i panuk. Erē se' kawōta senuk wōsh wa, kabikeitsōke buaē wēs s'tso' kkáme es.

⁷ Wēpa kapōtkēter, esepa kapōtkēter nañewe. Wēpa tteke blo' tō, esepa tteke blo' tō nañewe.

⁸ Erē se' dōr wēs ká ñiwe wakpa es, esepa kē kabikeitsōk buaē wēs s'tso' kkáme es. Se' erblō Jesús mik, ñies se' ñi dalërítsō, e' tō se' bleraē wēs íyi daloie ieke ñippōkwakpa tō ibatsī' kī kuabōt yōkī es. Ñies se' tsatkērdaē, e' panusō

kröröë, e' tō se' tsatkeræ wēs íyí daloie tkekekā ñippōkwakpa tō iwōkir kī e' tsatkoie es.

⁹ Skēkōl kē wā se' klōgne ie' ala'rie se' we'ikoie. E' skēie se' klōg'bakitō se' tsatkoie Skēkēpa Jesucristo batamik.

¹⁰ Cristo kōtewā se' skēie as se' ser' michoë ie' tā ñita. Se' blēnewā ō se' tso'ia ttsē'ka, e' kē dē' wēs ie' a mik ie' datskene etā.

¹¹ E' kuēkī a' ñi er' pablō, a' ñi diché iō, ttē ikkē wā wēs a' tso' iwā uk es.

Pablo tō ie'pa kī pattē

¹² A yamipa, wēpa tso' kaneblōk darērē a' wōkirpaie Skēkēpa Jesús ttē a, esepa tō a' kkō'neke, a' patteke as a' ser' buaē yēs'yēsē Skēkōl a. E' kuēkī sa' tō a' a' ikieke tō ie'pa dalōiō.

¹³ Ie'pa dalōiō tajē. Ie'pa dalēritsō ie'pa kanē kuēkī. A' senú bērē ñita.

¹⁴ Ñies sa' tō a' pattē tō a' wēpa bikēne, kē éna kaneblak, esepa uñú. Wēpa eriarke, esepa er' pablō. Wēpa kē ku' tkēulewā darērē erblōk Jesús mik, esepa kimú. Sulitane dalē'ttsō er' bua' wā.

¹⁵ A' e' kkō'nú. Mik yi tō i' sulu wamblé a' kī, etā kē a' tō i' sulu wamblōkne ie' kī iskēie. E' skēie a' e' chō kekraē er' buaē chōk ñi a' ena sulitane a.

¹⁶ A' ttsē'nú buaē kekraē.

¹⁷ A' ttō me'rie Skēkōl tā.

¹⁸ I' kōs kī wēstela chō Skēkōl a. A' dōr Cristo Jesús icha, e' kuēkī Skēkōl kī ikiane tō a' ser' es.

¹⁹ I' weke Skēkōl Wikōl tō a' shuā, e' kē wōklō'war.

²⁰ Ttē Skēkōl ttekōlie, ese kē watarttsa.

²¹ Iwā kōs bikeitsō bua'iewā. Wē dōr buaē ese blō.

²² I' sulu kōs, ese yōkī a' e' skōttsa.

²³ Skēkōl dōr sene bērē mukwak, as e' tō a' kimú senuk batse'r. Ñies as ie' tō a' chkā, a' er, a' wikōl, a' wāk wa'ñe kkō'nú kē kī i' sulu ttē tā' yēs dō mik Skēkēpa Jesucristo datskene etā.

²⁴ Yi tō a' klōg'bak, e' ttō mokīē. Ie' tō ese kōs wawērāē.

Pablo e' chéat

²⁵ A yamipa, a' tō ikiō Skēkōl a sa' kī.

²⁶ S'yamipa kōs shkē'ú sa' a' ñi dalēr wā.

²⁷ Ye' tō a' kē Skēkēpa Jesús ttō wā yēkkuō i' sauk s'yamipa kōs a.

²⁸ As Skēkēpa Jesucristo er' buaē chō a' a.

Yëkkuö Skà Kit Pablo tò Tesalónica wakpa a, i' ta ide böt

2 Tesalonicenses

Mik Pablo bak Corinto etä ie' tò yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa tso' Tesalónica e'pa a. I' dör yëkkuö skà kit ie' tò ie'pa a, i' ta ide böt. S'wöbla'ukwakpa wele tò iché tò Jesús skà dë'röbakne e' kueki kē s'kawōta kaneblök. Jesús mik erblökwakpa welepa tò e' klōō', e' kueki ie'pa kē kaneblōia chke yuloie. E' kueki Pablo tò Jesucristo skà datskene e' paké ie'pa a.

Pablo éna ie'pa a ichak yësyēsē tò Jesús kam dōne e' kueki ie' tò yëkkuö i' kit. Ie' tò ie'pa a iché tò Jesucristo datsketkene e' yōki wēm dōraē eköl sulitane kitō'uk. E' kaneblōraē Satanás diché wa. Nies ie' tò ie'pa a iché tò mik Jesús dene etä pē' kōs kē erblēne ie' mik e' we'ikeraē Skēköl tò.

Erē kam Jesús dōne etä ie' mik erblökwakpa kawōta senuk yësyēsē ena ie'pa kawōta kaneblök e' kkō'noie. Es Pablo tò ie'pa a iché.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Silvano ena Timoteo tso' ye' ta iē. Sa' tso' yëkkuö i' shtök Skēkēpa Jesús icha erule serke Tesalónica e'pa a. A' batsulewā Skēköl dör S'yē ena Skēkēpa Jesucristo e'pa mik.

² As ie'pa er buaē chō ena sēne bēre mù a' a.

Mik Jesús dene, etä pē' suluē we'ikeraēitō

³ A yamipa, kēkraē sa' kawōta wēstela chōk Skēköl a' a' dalērmik. A' erblōke Jesús mik, e' kī mir buaē. E' sū a' nī dalēritsōke, e' kī mir buaē. E' tò sa' kē wēstela chōk Skēköl a.

⁴ Sa' tò a' ttē ppēka buaē Skēköl icha eruleē kōs e'pa shūa. Erē a' weirke siarē s'bolōkpa ulā a, a' tōiērke siarē Jesús ttē kueki, erē a' e' tkēwā darērēē, a' erblōkeia Jesús mik buaē, e' kueki sa' tò a' kīkēka.

⁵ E' kōs wa iwēnewā tò Skēköl tò s'shulē yësyēsē. Ie' dör se' blū, e' ttē kueki a' weirke. E' wa iwēnewā tò ie' tò ibikeitseke tò a' je' didir i' blūie ie' tso' e' kīie.

⁶ Skēköl tò s'shuleke yësyēsē kēkraē, e' kueki buaē idir tò wēpa tò a' we'ikeke esepa we'ikeraē ie' tò siarē.

⁷ Tā a' weirke siarē e'pa enuraē sa' ta nīta. E' kōs tkōraē mik Skēkēpa Jesús datskene ie' biyōchōkwakpa diché tā' taiē e'pa tā ena bō'wō nārke taiē e' shūa eta.

⁸ Wēpa kē e' batsōtā Skēköl mik, kē wā Skēkēpa Jesús ttē buaē e' iūtēne, esepa kōs we'ikōk ie' datse.

⁹ Ie'pa weir michoē siarē busdattsa bānet Skēköl diché tā' taiē olo tā' taiē, e' yōki.

¹⁰ E' kōs tkōraē mik Skēkēpa Jesús datskene etä. E' kēwō ta ie' icha batse'ropa kōs tò ie' kīkeraka. Se' erblē ie' mik, esepa kōs tò ie' dalōieraē. A' tò ttē yē' sa' tò a' a, e' klō'wē e' kueki a' tso'ñak e'pa shūa.

¹¹ E' kueki sa' tò Skēköl a' ikieke kēkraē a' kī. Sa' tò ikieke ie' a' as ie' tò a' saū tò a' serke yësyēsē wes ie' tò a' klōō'bak senuk es. Nies sa' tò ikie ie' a' tò ie' tò a' kīmū i' buaē kōs kiane wē a' kī e' wā uk buaē ie' diché wa. E' kōs wak a' éna a' erblōke Jesús mik e' kueki.

¹² Sa' tō ikieke es as Skëkëpa Jesús kíkarkà a' batamik, ñies as Skëköl tō a' kíkòkà buaë. Ie' ena Skëkëpa Jesucristo e'pa er buaë chō a' a, e' kuëkì ie'pa tō a' kìmëraë iwà uk buaë.

2

Wëm Sulusi Ichökle

¹ A yamipa, mik Skëkëpa Jesucristo datskene, età se' busdaka kashuk a ñi dapa'uk ie' ta, e' ttë pakeke sa' tō a' a i'ñe. Sa' tō a' a ikieke kröröë tō

² yile iché tō Skëkëpa Jesús datskene, e' kéwō detke, e' ta kē a' e' kītō'uk e' tkiuk ttë ese wa. Isalema yile tō a' a icheke tō Wiköl Batse'r tō sa' a ikkaché tō Jesús denetke. Isalema yile tō icheke tō sa' tō ie'pa a iyē' ö sa' tō ikit yëkkuō kī tō Skëkëpa Jesús denetke ká i' a. Yile tō iché es, e' ta e' dör kache.

³ Kē a' e' kītō'uk ttë ese wa yēs. Skëkëpa Jesús kam dōne e' yōkī taijē pē' tō Skëköl waterattsā. Nies wëm sulusi ichökle wömenettsabak weinuk e' dōraë.

⁴ Ì kōs tso' dalōië skëkölíe, ese kē kiarpa ie' kī. Ie' wák e' ttsōrakā ese kōs tsatā. Ie' kī ikiane tō sulitane tō ie' ē dalōië. Ie' e' tkōrakā Skëköl wé kibi a ta ie' chōraë: “ye' dör íyi ulitane këköl.”

⁵ Mik ye' bak a' ska', età íyi ekkē yē'yō a' a, ye' a ta e' ane a' éna.

⁶ Ì tō wëm sulusi ñe' wöklō'wekeia as kē idō kam ikéwō dō e' yōkī e' jcher a' wā.

⁷ Erē i'ñe ta Satanás tso'tke iwakanéuk bër akirie as s'ditsō tō Skëköl ttë watōttśā. Erē wëm sulusi ñe' kē dōpa dō mik yi tso' iwöklō'uk e' yēnettśā etā.

⁸ Mik iyēnettśā, etā wëm sulusi e' dōraë sulitane wörkī. Erē mik Skëkëpa Jesús de, etā ie' e' alōrakā ikī ilo taijē wa ta itterawaitō ikkō siwē ē wa.

⁹ Mik wëm sulusi ñe' de (kam Jesús tō ittōwā e' yōkī), etā ie' dōraë Satanás batamik. Satanás diché wa, ie' tō ì kē or yi a ese kōs wëraë s'kītō'woie.

¹⁰ Ì sulu kōs wa ie' tō s'wömeulettśā weinuk aishkuō ta esepa kītō'wëraë. Ie'pa kē wā Jesús ttë mokī e' dalëritśē e' tsatkoie, e' kuëkī ie'pa wömeulettśā weinuk.

¹¹ E' kuëkī Skëköl tō ie'pa wömerattsā as ie'pa e' kītō'ù Wëm Suluë Ichökle e' kache wa.

¹² Es ie'pa kē tō ttë mokjē ñe' klō'wë. E' skéie ie'pa ttsē'r buaë ì sulu wamblök, e' kuëkī Skëköl tō ie'pa wömerattsā weinuk aishkuō ta. Esepa kōs kī inuí dōraë.

S'yě tō se' shukitbak tsatkē

¹³ Erē, a yamipa, a' dalër taijē Skëkëpa Jesús éna. Tsawe ta Skëköl tō a' shukitbak tsatkē iWiköl tō a' batse'wë e' batamik. Nies a' tsatkēne ttë mokjē klō'wë a' tō e' batamik. E' kōs kuëkī sa' kawōtā wëstela chök Skëköl a kekraë a' kī.

¹⁴ Sa' tō Jesús ttë buaë paka' a' a, e' wa Skëköl tō a' klō'bak as a' sër michoë Skëkëpa Jesucristo ta ñitā e' olo taijē e' a.

¹⁵ A yamipa, e' kuëkī, ttë wa sa' tō a' yō' mik sa' bak a' shuā etā, ñies mik sa' tō yëkkuō kīt a' a etā, ttë e' kōs blō buaë a' er a, kē ilo'yar.

¹⁶ Skëkëpa Jesucristo ena Skëköl dör S'yě, e'pa éna se' dalër taijē. Ie'pa er buaë chē se' a, e' tō se' er pablë michoë. Nies ie'pa kablë' sene michoë muk se' a, e' panuk kröröë se' tso'ie.

¹⁷ As ie'pa tō a' er pablō. As ie'pa tō a' er diché kī iō as a' tō ì buaë kōs ù ttë wa ena iwawatke.

3

S'yě a ikiö sa' kị

¹ A yamipa, bata ekkē tā, a' tō Skēkōl a ikiö sa' kị as Skēkēpa Jesús ttē pakeke sa' tō, e' kị pakar bet ká ulitane wakpa a tā e'pa tō iklō'wē wēs a' tō iklō' es.

² Nies pē' tso' tajē kē erblōkū' Jesús mik, e' kuēkị a' ikiö Skēkōl a tō ie' tō sa' tsatkō pē' sulusi yōkị.

³ Erē Skēkēpa Jesús ttō mokiē, ie' tō a' sē'weraē tkēulewā darērē ie' mik tā a' tsatkeraēitō ì sulu yōkị.

⁴ Sa' e' muē ie' mik tō ie' tō a' kimerāē. E' kuēkị sa' wā ijcher tō ì uk a' kē sa' tō, e' wawé a' tō tā a' iwē michoē.

⁵ As Skēkēpa tō a' kìmù kōs Skēkōl éna se' dalēr e' wā anuk. Nies as a' kımuitō a' weirke kōs e' dalē'ttsök wēs Cristo tō ie' icha dalē'ttsē' es.

Se' kawōtā kanēblōk

⁶ A yamipa, Skēkēpa Jesucristo ttō wa sa' tō a' a' icheke tō s'yamipa wēlepa bikērke, esepa yōkị a' e' skō. Wēpa kē tō ttē me'at sa' tō e' iutekū, esepa yōkị a' e' skō, kē iūtār.

⁷ A' wa ijcher buaē tō a' kawōtā senuk wēs sa' bak senuk a' ska' es. A' kē wā sa' sūnē bikēnuk.

⁸ Sa' kē wā yī chkē ñane kē patoule. E' skéie sa' bak kanēblōk darērē ñiē nañēē shtrine wa ì wa chkoie, di' yoie as sa' kē tō yī tsiriū e' tiē wa e' kanewē wa.

⁹ Mik sa' bak a' ska' warma a' kawōtā sa' sauk, sa' kkō'nuk, erē sa' kē wā ì kine a' a' es. Es sa' kanēblē' a' ska' as a' wōblar kanēblōk wēs sa' tō a' a' iwā kkayē' es.

¹⁰ Mik sa' bak a' ska', etā ttē i' yē' sa' tō a' a': “Yī kē kanēblak, ese kē tiar.”

¹¹ Sa' tō ittse tō a' wēlepa bikērke tajē. Ie'pa kē kanēblōkū' yēs, e' skéie wēpa kanēblōke esepa tsiriwēkerakitō ñiē.

¹² Pē' esepa pattē sa' tō, ñies ie'pa kē sa' tō Skēkēpa Jesucristo ttō wa kanēblōk darērē bērē e' kanēwoie.

¹³ Erē, a yamipa, kē a' shtrinuk ì buaē uk kēkraē.

¹⁴ Ttē shtéyō yēkkuō i' kị, e' kē iutē yile tō, e' tā ichō a' malepa a. Ie' yōkị a' e' skō as ijaērka tā ier mane'ūne.

¹⁵ Erē kē ie' suār suluē wēs s'bolōk es, e' skéie ipattō er bua' wa wēs s'ēl es.

Pablo e' chéat

¹⁶ Skēkēpa Jesús dōr sene bērē mukwak, as e' tō sene bērē mù a' a' kēkraē ì kōs tkōke a' tā e' shuā. As ie' tkērie a' ulitane tā kēkraē.

¹⁷ Ye' dōr Pablo, e' tō shkēne i' shtē ye' wák ulā wa wēs ye' tō ishteke yēkkuō kōs shtéyō ese kị es. Es sulitane wā ijcher tō ye' wák tō ishtē.

¹⁸ As Skēkēpa Jesucristo er buaē chō a' ulitane a' tajē.

Yëkkuö tsá kit Pablo tö Timoteo a

1 Timoteo

Pablo tö yëkkuö kit mañat Jesús mik erblökwakpa wökirpa a, e' et e' dör itsá kititö Timoteo a e'. Yëkkuö i' dör ie' pattoie wes ie'pa kawötä s'wëttsük s'wökirpaie.

Timoteo dör Pablo wapiöuk ikanë a. Mik ie' bak duladula etä Pablo tö ie' klöo' kaneblok ie' ta. Timoteo bak senuk kä kië Lистра atë Asia ee. Ie' yë dör griegowak ena imi dör Israel aleri. Mik Pablo tö Jesús ttë buaë paka' Lистра etä Timoteo erblë' Jesús mik. E' ukuöki mik Pablo skä bak Lистра etä ie' tö Timoteo shukit kaneblok ie' ta (Hechos 16.1-4). E' ukuöki Timoteo kaneblo' tajë Pablo ta Jesús ttë buaë pakök kä kua'ki kua'ki a. E' ukuöki ta Timoteo bak Jesús mik erblökwakpa wëttsük Éfeso. Pablo tö yëkkuö i' kit Timoteo a ie' kimoie wes ie' ké senuk kaneblok.

E' kiëta se' wëse ké kaneblok Jesús mik erblökwakpa wökirpaie ena e'pa kimukwakpaie, e' kit Pablo tö Timoteo a. Nies Jesús mik erblökwakpa tso' Éfeso e'pa shua kabene tso' tajë. Pë' welepa tö s'wöbla'weke kache ttë wa, esepa ki talarke tajë, e' ché Pablo tö Timoteo a tö wes ie' kawötä ttë ese shulök.

Yëkkuö i' tö se' kimëmi tajë i'ne ta. Yëkkuö i' tö se' a ikkachë tö se' wëse kawötä shushtë s'wökirpaie, nies se' wëse kawötä shushtë s'wökirpa kimukwakie. E' kiëta wes s'wökirpa ké kaneblok e' tso' kitule yëkkuö tsá kit Pablo tö Timoteo a e' ki.

Shke'wë

¹ Ye' dör Pablo. Ye' dör Cristo Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl. Skëköl dör S'tsatkökwak ena Cristo Jesús mik se' erblöke, e'pa ye' ka' kanë e' wà uk.

² A Timoteo, ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Be' dör wes ye' alä chök es ttë mik se' erblöke e' wa. Skëköl dör S'yë ena Skëképa Cristo Jesús, as e'pa er buaë chö be' a ena be' saü er siarë wa nies sene bërë mü be' a.

Se' wöbla'ukwakpa kache ttë wa, esepa wöklö'ük

³ Mik ye' mineä Macedonia, etä ye' kköyë' be' a: "Be' e' tsüat Éfeso pë' welepa tso' ee e'pa a ichö tö kë s'wöbla'war kache ttë wa."

⁴ Ie'pa kawö chöke tajë se' ditsëwö bak kä iaiaë e' ttë pakë wa. Ttë e' kë erta'wa, e' dör ttë ëse. Ichö ie'pa a tö kë yi wöbla'waria kache ttë ese wa. Ttë ese ki sulu s'ni chö. Ttë ese tö, i weke Skëköl tö se' erblë ie' mik e' wa, ese wöklö'weke.

⁵ Ye' ki ikiane tö s'yamipa ni dalëritsö er manenë wa, erbikë bua' wa. Mik ie'pa ni dalëritsö es, etä e' wa iwënewä tö mokü ie'pa erblöke Jesús mik. E' kueki ye' tö be' ké s'wöbla'ukwakpa kache ttë wa esepa wöklö'uk, kë kar s'wöbla'uk.

⁶ Ie'pa welepa tö ttë mokü méat ta ittëmirak biraraë.

⁷ Ie'pa erkiöke s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa. Erë ipakekerakitö wes ichöpa éna iwä anarak buaë es, erë iwäpa kë éna iwä ane.

⁸ Se' wä ijcher tö ttë dalöiëno e' dör buaë, erë se' kawötä iwä jchenukwä tö i kueki imeneat.

⁹ Se' wä ijcher tö ttë dalöiëno, e' kë meneat s'ser yësyësë esepa shuloie. E' skéie imeneat wépa kë senak yësyësë, wépa tö ttë dalösëwëkewa, wépa dör pë' sulusi, wépa e' wamblo sulu, wépa kë tö Skëköl ena ie' siwë dalöie, wépa tö imi ö iyë ttwä, wépa dör s'ttökwakpa,

¹⁰ wépa trër, wépa serke wépa ta alakölpa skéie, wépa tö s'ditsö ekibleke watuë, wépa dör kachökwakpa, wépa tö s'kkateke kache wa, ñies wépa tö i skä kē dör ttē yēsēsē sinī'kuë ese wambleke, esepa kōs shuloie ttē dalöiēno meneat.

¹¹ Es ttē buaë ichökle e' tö se' a ikkacheke. Ttē e' pakē kané me'at Skököl kīkauleka tajē, e' tö ye' ulā a.

Pablo tö wěstela ché Cristo a

¹² Skökēpa Cristo Jesús tö ye' er diché ieke. Ie' isuëwā tö ye' ttō mokjē, e' kuëkj ye' me'kaitō kanēblök ie' a. E' kuëkj wěstela chēyō ie' a tajē.

¹³ Ye' bak ie' chök suluë. Ñies ye' bak ie' ttōkatapa chök suluë, we'ikök siarē. Erē Skököl tö ye' suë er siarē wa, kam ye' erblō ie' mik e' kuëkj. Ì wamblē' ye' tö ie' ta, e' wā kē ane ye' éna tö e' dör suluë, e' kuëkj ie' tö ye' suë er siarē wa.

¹⁴ Es Skökēpa Jesús er buaë ché ye' a tajē shute as ye' erblō ie' mik, ñies as ye' tö s'malepa dalēritsō buaë Cristo Jesús ttō wa.

¹⁵ Cristo Jesús dē'bitū kā i' a pē' sulusipa tsatkök. Ttē e' dör yēsēsē je', sultane kē iklō'uk. Ye' bak e' wamblök suluë sultane tsata.

¹⁶ Erē Skököl tö ye' suë er siarē wa, ie' tö ye' tsatkée sultane a ikkachoie tö kōs Jesucristo tö se' dalē'ttseke enaë er bua' wa. Ie' tö iwē es as sultane erblō Jesús mik wēs ye' es ta sene michoë dō ie'pa ulā a.

¹⁷ Skököl dör s'blū yōbiē, kē duōta'wā, kē wērtā'wā, e' dör eköl ēme. ÌAs sultane tö ie' dalöiō tajē, ie' kīkōka tajē kekraë!

¹⁸ A Timoteo, be' dör wēs ye' alā es, ye' tö be' kē iwakanēuk wēs Skököl tteköl tö iyē'bak be' a es. Be' e' tkōwā darērē wēs ñippōkwak bua' bua' ñippō es.

¹⁹ Be' erblō michoë Jesús mik. Be' erbikō buaë e' wā iutō. Wēlepa kē wā ierbikō buaë e' wā iutēne, e' kuëkj ie'pa erblōke Jesús mik e' olo'yé ie'pa tö.

²⁰ Esepa tso' bōl kiē Himeneo ena Alejandro. Ie'pa métsa ye' tö Satanás ulā a as iwōtkirdak tö Skököl kē yērtā' suluë.

2

Skököl a ikiösō sultane kī

¹ A Timoteo, ttē i' cheke ye' tö be' a e' dör ttē bua'ie: Jesús mik erblōkwakpa kawōtā Skököl a ikiök sultane kī kekraë. Ichō ie'pa a tö ie' a ikiō tö ie' tö sultane kimē, ñies wěstela chō ie' a sultane kī.

² Ie' a ikiō wépa tso' se' blūpaie se' wōkirpaie esepa kōs kī as ie'pa s'wēttsū buaë. Ie'pa tö iwē es, e' ta se' serdaë bēre buaë Skököl dalöiök ē, kē ñi chōtā' suluë.

³ E' dör buaë, ñies iwēr buaë Skököl dör S'tsatkōkwak e' wa.

⁴ Ie' kī ikiane tö sultane tsatkēr. Ñies ie' kī ikiane tö sultane éna ttē mokjē e' wā ar.

⁵ Ttē e' dör i' es:

Skököl dör eköl ēme.

Ñies wēm tso' eköl ēme, e' tso' se' ttē chök Skököl a, e' dör Cristo Jesús.

⁶ Ie' wák e' me'ttsabak ttēwā sultane nuī skéie.

Er bak mik Skököl tö ikēwō me'wā etā, as sultane wā ijcher tö mokjē ie' éna se' tsatkak.

⁷ Ttē e' wā pakök Skököl tö ye' klō'bak Jesús ttekölpa tsā e'pa ekölē. Ie' tö ye' patkē' pē' kē dör judiowak esepa wōbla'uk ttē mokjē mik se' erblōke e' wa. Ì ché ye' tö e' dör mokjē, e' kē dör kache.

⁸ Bitökicha a' ñi dapa'uke ká wa'ñe, etá ye' kǐ ikiane tō wēpa ttō Skēkōl tǎ ɛr batse'r wa, kē ulune yi kǐ, kē ñi chōtǎ'.

⁹ Ñies ye' kǐ ikiane tō alakōlpa e' paiō buaē, kē dōr ichkà kkachök. Alakōlpa kē kàne iyi tulökka tajē itsǎ kǐ. Ñies ie'pa kē kàne e' kǐtkökka tajē iyi wōnarke dalölöe oroie ñe ese wa. Datsi' tuē darērē ese kē iēr e' ttsokǎ tajē.

¹⁰ E' skéie ie'pa kē e' kǐtkökka i buaē wēkerakitō ese wa wēs alakōlpa e' chō tō ie' tkēulewǎ darērē Skēkōl ttē ǎ esepa kē senuk es.

¹¹ Ie'pa kawōtǎ s'wōblarke e' kǐttsök bēre dalöiē wa.

¹²⁻¹⁴ Skēkōl tō Adán yō' kewe, e' ukuökǐ tǎ Eva yō'itō. Ñies Adán kē kǐtēne, Eva kǐtēne, es ie' tō Skēkōl ttē dalōseǒ'wǎ. E' kuēkǐ mik a' ñi dapa'uke Skēkōl dalöiök, etá ye' kǐ ikiane tō alakōlpa tulur bēre. Ye' kē tō kawō mē ie'pa ǎ s'wōbla'uk. Ñies ye' kē tō kawō mē ie'pa ǎ e' alökka wēpa kǐ.

¹⁵ Erē alakōlpa tō ila'r kanewēke buaē ena ierblöke Jesús mik ena s'dalēritseke ena iserke batse'r ena ierbiköke buaē yēsyesē e' kōs ǎ itkērie, e' tǎ itsǎtkērdarak.

3

Skēkēpa Jesús ichapa erule e'pa wōkirpa

¹ Ttē i' dōr yēsyesē: Yi éna kaneblak Skēkēpa Jesús ichapa erule e'pa wōkirie, e' tǎ ese éna kanē buaē wǎk.

² E' kuēkǐ esepa kē senuk yēsyesē, kē kǐ i sulu kuēpa yi tō ikkatoie. Esepa kē alakōl tsukwǎ eköl ē, e' dalöiök tajē, kē kàne trēnuk. Esepa kē e' kkō'nuk buaē, kabikeitsök buaē, ñies senuk yēsyesē ǎs idalöiēr. Esepa kē s'yamipa datse bānet, esepa kiökwa buaē iu ǎ. Esepa ǎ buaē s'wōblar Skēkōl ttē wa.

³ Esepa kē kàne e' ttökka blo' wa. Esepa kē dōr kēsik tsiriwēta', e' skéie ie' ɛr buaē chō sulitane ǎ tǎ iserke bēre. Esepa kē ɛr me'rie inuköl kǐ.

⁴ Esepa dōr iu wōkir buaē. Ñies esepa ala'r wōblane buaē ie' ttō dalöiök, ñies sulitane dalöiök.

⁵ Esepa kē dōr iwák u wōkir buaē, e' tǎ ǎ wēs idömi Skēkōl ichapa erule e'pa wōkirie buaē?

⁶ Wēpa mǐwǎ ɛrpa Skēkōl ttē ǎ, esepa kē menukkǎ s'wōkirpaie dö' ie' ttsökǎ tajē tǎ iwōmerttsǎ weinuk wēs bē es.

⁷ Ñies e' wakpa kē senuk yēsyesē ǎs wēpa kē dōr Skēkēpa Jesús ichapa esepa tō idalöiō. Kē dōr es, e' tǎ ie'pa tō iwayuēmi tǎ ijaērǎmi tǎ iǎrmine wēs bē kǐ ikiane es.

Skēkēpa Jesús icha wōkirpa e'pa kǐmukwakpa

⁸ Es ñies Skēkēpa Jesús ichapa erule wōkirpa e'pa kǐmukwakpa kē senuk yēsyesē ǎs idalöiēr. Esepa kē ttök mokǐ. Esepa kē kàne e' ttökka blo' wa. Esepa kē kàne inuköl klō'uk kache wa.

⁹ Esepa kē e' tkökwa darērē ttē mik se' ɛrblöke kkayēne se' ǎ, e' ǎ ɛrbikē manenēe wa.

¹⁰ Wēpa merkeka iwōkirpa kǐmukwakpaie, esepa kawōtǎ suē kewe tō is iserdak. Kē iki i nuǐ tǎ', e' tǎ imerkǎmi kǐmukwakpaie.

¹¹ Esepa alakōlpa ñies kē senuk buaē ǎs idalöiēr. E'pa kē kàne biyöblök, kē kàne e' ttökka blo' wa. E'pa kē i kōs uk yēsyesē.

¹² Wēpa kaneblak kǐmukwakpaie, esepa kē alakōl tsukwǎ eköl ēme, e' dalöiök tajē, kē kàne trēnuk. Esepa wōblane buaē ila'r wēttsuk ñies ie' dōr iwák u wōkir buaē.

¹³ Kimukwakpa tö iwakanewêke buaë, e' ta ie'pa dalöierdaë, ñies Cristo Jesús tté mik se' erblöke, e' pakeraëitö kë jaëne.

Jesucristo siwé kkayë' Skëköl tö se' a

¹⁴ Ye' mú mi' bet be' weblök. Ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a

¹⁵ dö' ye' wöklör etä be' wä ijcher tö wës se' dör Skëköl yamipae esepa kawöta senuk. Se' dör Skëköl chök e' ichapa, e'pa dör wës u chki bua'ie es tté mokjë e' tsatkoie iwöklö'woie.

¹⁶ Jesucristo siwé e' kkayë' Skëköl tö se' a, tté e' dör mokjë buaë shütëë. Tté e' dör i' es:

Jesucristo yöne s'ditsöie.

Ie' dör yësyësë e' kkayë' Skëköl Wiköl tö.

Ie' su' Skëköl biyöchökwakpa tö.

Ie' tté buaë e' pakane kä wa'ñe wakpa a.

Ie' mik pë' erblöke kä wa'ñe.

Ie' kinewä buaë kä jai a olo ta' tajë ee.

4

S'wöbla'ukwakpa kache tté wa

¹ Skëköl Wiköl tö ichë yësyësë tö mik kä i' erkewatke, etä tajë pë' tö ierblö Jesús mik e' waterattsa. E' skéie tté datse wimblupa tö s'kitö'wëke esepa wä ena aknamapa wä ese klö'wëkerakitö.

² Pë' e' ö sulu kachö tajë erbike burinewatke esepa iutekerakitö.

³ Pë' ñe'sepa kë tö s'kë senukwä. Ñies ie'pa tö icheke tö chkö wésele kë katar, kë ñar. Erë chkö kos me'atbak Skëköl tö se' a katanoie ñanoie. E' kueki se' dör Jesús mik erblökwakpa wä tté mokjë e' jcher, e'pa wä kawö ta' chkö ulitane katök ñuk wëstela chekesö ie' a e' wa.

⁴ I' kos yö' ie' tö e' dör buaë, kë se' kàne iwatöktsa. Chkö kos batse'ormi ie' tté wa ena ie' a ikië wa. E' kueki ie' a wëstela chésö iki, e' ta' iñëmisö.

Jesucristo kanë méso buaë

⁶ Tté ekkë wa be' tö se' yamipa wöbla'wé, e' ta be' döraë Cristo Jesús kanë méso buaë ese. Ñies iwënewa tö be' er diché iërke buaë tté mokj mik se' erblöke e' kos wa. Tté e' wä iutë'bitu be' tö buaë dö ikkë.

⁷ Erë kapakë ëse, kë wä ta', kë tö Skëköl dalöie, ese kos kë iutar. E' skéie be' e' paulauj kekraë senuk wës Skëköl ki ikiane es.

⁸ Se' e' diché iöke e' pa kë'woie e' dör bërëbërë buaë se' a kä i' ki ë. Erë sene wës Skëköl ki ikiane es, e' tö sene buaë shütëë e' meraë se' a kä i' ki ñies aishkuö ta.

⁹ Tté e' dör yësyësë, sulitane ké iklö'yuk.

¹⁰ Se' erbléke Skëköl chök e' mik, e' kueki se' dobchöke darërë kaneblök ie' a. Ie' dör sulitane tsatkökwak, erë bua'iewä ie' dör wépa erblé ie' mik esepa tsatkökwak.

¹¹ Tté ekkë wa s'yamipa wöbla'ú ta ikö iwa iütök.

¹² Kë be' e' muksa watë be' dör duladula e' kueki. E' skéie be' ttö wa, be' ser wa, be' s'dalëritë wa, be' erblö wa ena be' ser batse'r wa ikkachö s'malepa erblöke Jesús mik esepa a tö wës se' ké senuk.

¹³ Kam ye' dö e' yöki be' e' chö Skëköl yëkkuö aritsök s'yamipa a mik a' ñi dapa'uke etä. Ie'pa wöbla'ú iwa, ie'pa pattö iwa.

¹⁴ Mik Skëképa Jesús icha e' wökirpa ulà me'kəbak be' kɨ, etə Skëköl ttekölpa tō iyē' be' a tō i me' Wiköl Batse'r tō be' a kanebloie Skëköl a, e' wakaneú ie' a buaē, kē iwe'ikar.

¹⁵ Be' e' chō ttē ekkē kōs e' wakanéuk əs sulitane tō isaù tō be' kɨ yörke buaē Cristo ttē wa.

¹⁶ Wēs be' ser ena wēs s'wōbla'wēbō e' kkō'nú. Be' tō iwē es kēkraē, e' tə be' ena wēpa tō be' ttōke e' ttsē, e'pa kōs tsatkerdaē.

5

Wēs be' ké senuk Jesús mik erblōkwakpa tə

¹ Wēpa kēkēpatke esepa kē uñar kēsik wa, e' skéie ie'pa pattō er bua' wa wēs s'yēwō es. Duladulapa pattō wēs s'ēlpa es.

² Es ñies alakōlpa kēkēpatke, e' pattō wēs s'mì es. Ñies busipa pattō wēs s'kutapa es er yēsyesē wa.

³ Alakōlpa schō siarēla, kē wə yi tə' e' kkō'nuk, esepa dalōiō, esepa kkō'nú.

⁴ Erē schōpa wə ala'r tə' ō uyōkpa tə' ō wɨ'chkepa tə' esepa ala'r ō isibayōkpa kawōtə' e' wōbla'uk iwɨkela ō imì atē siarē e' kkō'nuk imipa tō ie'pa kkōna' e' skéie. E' wēr buaē Skëköl wa.

⁵ Alakōlpa schō kē wə yi tə' e' kkō'nuk, serke ekōrla, morke Skëköl ē mik, ttōke ie' tə' ñiē nañēē, esepa kawōtə' kīmē.

⁶ Erē alakōlpa schōpa e' mettsə i sulu wamblōk e' ttsē'woie buaē esepa tso' ttsē'ka, erē Skëköl a ie'pa dōr wēs s'duulewə es. Esepa kē kawō tə' kīmē.

⁷ Ttē e' wə iūtōk s'yamipa kō əs kē yi tō i sulu kù ie'pa kɨ ikkatoie.

⁸ Es yi kē tō iyamipa kkō'nē, kē tō iyamipa ekka kkō'nē bua'iewə, ese tō ttē mik se' erblōke e' watēttsə. Ie' dōr suluē tkōkə pē' kē erblōtə' Jesús mik esepa tsata.

⁹ Alakōlpa schō kɨ duas de dabom teryōk (60) ō kɨ tə, sənəwəbak wēm ekōl ē tə, esepa ē kiē shtō kīmē.

¹⁰ E' kɨie tə' ijcher sulitane wə tō ie'pa s'kimeke buaē, ie'pa ala'r talao' buaē, ie'pa tō ipakōkwakpa datse bānet esepa ki'wə buaē, kē ie'pa tkine kanē ēse uk s'batse'r malepa kimoie, ñies s'weirke esepa kimeke ie'pa tō, ie'pa e' muke iyi buaē kōs ese uk e' wawēke ie'pa tō. Alakōlpa schō esepa kiē shtōk se' kawōtə' yēkkuō kɨ ikimoie.

¹¹⁻¹² Erē alakōlpa schō kəm kɨ duas dō dabom teryōk (60) esepa kiē kē shtar yēkkuō kɨ, esepa kē kawōtə' kīmē. Ie'pa tō ichēmi Cristo a tō kē sa' serpawane, erē ie'pa erkiōwēne wēpa tō, e' tə ie'pa serdawane. Es ie'pa ttē me' kuaē, e' kē dalōiēne ie'pa wə, e' tə e' nuɨ atē ie'pa kɨ. E' kuēkɨ esepa kiē kē shtar yēkkuō kɨ əs kē itkō ie'pa tə es.

¹³ Ñies a' tō alakōlpa schō esepa kīmē etə ie'pa bikērdakə tajē, michoē upakōk u ēt u ēt biyōblōk suluē, e' tiu mir mir s'yamipa tsiriuk, ttē kē yēr tə' ese cherami shabatshabat.

¹⁴ E' kuēkɨ alakōlpa schō iə busipa, esepa a ye' tō ichē tō a' sənúwane, a' ala'r kōkane, a' wəpa u kaneú. Ie'pa tō iwē es etə pē' kē wōbatsō Jesús ttē wa e'pa kē tō se' chepa suluē.

¹⁵ Alakōlpa schō wēlpa anemibakne Cristo ttē yōkɨ tso'ne Satanás ttō iūtōk, e' kuēkɨ ye' tō ichē es.

¹⁶ Alakōl isie dōr Jesús mik erblōkwak, e' yamipa alē dōr alakōlpa schō, etə ie' ké ie'pa kkō'nuk əs kanē e' kē arka Skëképa icha malepa kɨ. Es imalepa tō alakōlpa schō kē wə yi tə' e' kkō'nuk, esepa kkō'nemi.

¹⁷ Skëkëpa Jesús icha erule erule e'pa wökirpa tö se' wëttseke buaë, esepa kawötä dalöie tajë patuë buaë. Ie'pa wëpa e' ché s'pattök s'wöbla'uk Skëköl ttë wa, esepa kawötä pasuë bua'iewa.

¹⁸ Skëköl yëkkuö tö ichë: "Baka wë'ñe tso' kanebloie trigo wöttsoie, e' kë kawö tä' kkö payuwë itso' kaneblok e' dalewa as ie' tö trigowö katö." Ñies ichëitö: "Kaneblökwaka kawötä patuë." E' kuëkî s'wökirpa pasauk buaë se' kawötä.

¹⁹ Yile debitu s'wökirpa eköl kkatök, ese kë iutar. Erë mik idebiturak böi mañal ikkatök tä ichë tö ie'pa tö isuë, etä ttë e' wä chakö tö iyëne ö kë iyëne.

²⁰ S'wökirpa tö i sulu wamblekeia, kë éna ilo'yak, esepa wöufü s'yamipa ulitane wörki as imalepa suarka tä ie'pa kë tö iyi sulu wamlö.

²¹ Ye' tö be' a icheke Skëköl wörki ñies Jesucristo wörki ñies Skëköl biyöchökwaka shukitule e'pa wörki tö ttë ekkëpa wä iutö ñikkë s'wökirpa ulitane tä. Ie'pa saü ñikkë.

²² Kë yi marka betbet s'wökirie. Mik be' tö imekeka, etä iwä bikeitsöwa buaë kewe. Wëm tö i sulu wamlé, ese mékabö s'wökirie e' tä ie'pa tö ichëmi tö be' tso' ie' pabakök. Ñies be' suëraë suluë ie'pa tö. Be' e' kkö'nú batse'r i sulu qos e' yöki.

²³ Be' shu dalër ñië, e' kuëkî kë be' kàne di' ë yök. Mikle tä vino yö elkela kapölie.

²⁴ I sulu wambleke wëlepa tö ese jcherwä sulitane wä bet, kam ishulir e' yöki. Erë i sulu skä tso' ese kë jcherwä yi wä dö aishkuö tä mik ishuline etä.

²⁵ Es ñies i buaë wëkesö ese wërwa bet. Erë kë iwëne bet, e' tä iwërdaë aishkuö tä, kë iblënu. E' kuëkî kë yi marka betbet s'wökirie kam iwä bikeitswa buaë e' yöki.

6

¹ Wëpa tso' klöulewä kanë mésoie, esepa a ichö tö ie'pa kawötä iwökirpa dalöiök er bua' wa as iwökirpa kë tö Skëköl chö suluë, ñies as ie'pa kë tö ttë buaë wa se' tö s'wöbla'weke, e' chö suluë.

² Ie'pa wökirpa dör Jesús mik erblökwaka, e' tä ie'pa kë kàne idalösëukwä, ie'pa de ñi yamiie Jesús ttë wa e' kuëkî. E' skéie ie'pa ké kaneblök bua'iewa. E' wä dör tö iwökirpa dör ñies Jesús mik erblökwaka. Ie'pa dör ñi yamipa ñi dalër tajë. Ttë ekkë wa s'wöbla'ü, ichö sulitane a tö iutö.

Se' er me'rie inuköl kî, e' dör suluë

³ Ttë buaë wa se' wöbla'g Skëkëpa Jesucristo tö, e' tö se' a ikkacheke tö wës seneke yësyësë Skëköl a. Ttë e' wa se' tö s'wöbla'weke. Yile tso' s'wöbla'uk ttë kua'kî wa, kë dör wës ttë wa se' tö s'wöbla'weke es,

⁴ e' tä ie' e' ttsökä tajë, erë ie' kë wä i jcher yës. Ttë kë wä tä, ese ë tso' ie'pa er a, e' kabewëkerakitö ñië se' tsiriwoie. Wëpa tö ie'pa ttë iuteke, esepa ukyërke s'malepa tä, ñi blabatsökelor, ñi chöke suluë ena ñi bikeitsöke suluë.

⁵ Këkraë ñi tsiriukerak ttë kuëkî. S'wöbla'ukwakpa ttë kua'kî wa, esepa er me'rie i sulu ë kî. Ttë mokî ese kë ku'ia ie'pa wä. Ie'pa tö ttë kua'kî pakeke e' blu'woie ëme.

⁶⁻⁷ Erë ye' tö a' a ichë tö mik se' kune, etä se' kë wä i dë'ka. Ñies mik se' blënewa, etä kë se' wä i mine yës. E' kuëkî se' serke yësyësë wës Skëköl kî ikiane es ena se' tsë'r buaë, i tso' se' wä e' ë wa, e' tä e' dör buaë shütë se' a inuköl tajë tsata.

⁸ E' kuëkî se' wä chkö tä' datsi' tä', e' tä se' ké tsë'nuk buaë, e' dör wë' se' a.

⁹ E' skéie wépa e' blu'wākka tajë, esepa erkirke i sulu wamblök tã ianemine i sulu ulã a wës dúla klörwã sho' a es. Ie'pa klöulewã sene sulu a, erë ese tã ie'pa sulu'weke, erë ie'pa tã iwawëkeia, bata ekkë tã ie'pa yilitewã idikiã weinuk.

¹⁰ Inuköl dalër s'éna e' dör i sulu tsakjê e' wî. Welepa tã inuköl kkecheke tajë, e' ukuömik ttë mik se' erblöke e' olo'yérakitö tã iweirke eriarke siarë.

Pablo tã Timoteo bata pattë

¹¹ Erë be' dör Skëköl kanë méso buaë. Be' e' skötttsã i sulu kës ekkë yökî. E' skéie be' e' chö senuk yësyësë wës Skëköl kî ikiane es. Be' erblö Jesús mik kekraë. S'malepa dalëritsö. Be' weirke kës e' dalë'ttsö er bua' wa. S'malepa saü er bua' wa.

¹² Be' erblöke Jesús ttë buaë e' mik, e' kuekî be' e' tköwã darërë ñippök i sulu datse be' kî e' tã. Mik be' erblë' Jesús mik kuaë, etã e' yë'ka be' tã pë' tso' tajë e' kukua. E' kéwö ska' tã Skëköl tã be' klög'bak senuk michoë ie' tã, ttë e' mik be' e' klö'ü darërëë kekraë, kë arwa as iwã dö be' ulã a.

¹³ Skëköl dör sene mukwak e' wörkî, ñies Cristo Jesús e' tsatkë' ttë mokî wa Poncio Pilato ska', e' wörkî ye' tã be' a ichë tã

¹⁴ i uk ye' tã be' ké e' wã iütö yësyësë as kë yi tã i sulu kû be' kî be' kkatoie dö mik Skëkëpa Jesucristo datskene olo tã' tajë etã.

¹⁵ Mik ikéwö de, etã Skëköl tã Jesucristo patkerane kkachë sulitane a.

Skëköl kîkarkeka tajë,
e' eköl ë dör iyi ulitane tsata.

Ie' dör blu'pa kës e'pa Blü
ena skëkölpã kës e'pa Këköl.

¹⁶ ¡Ie' eköl ë kë duöta'wa!

Ie' serke ie' olo tã' tajë e' shua,
kë yi döpa'wã e' ska'.

Kë yi wã ie' suule iwöbla wa,
ñies kë yi a ie' sunukwã.

¡Ie' ë kawöta kîkëka kekraë!

¡Ie' ë diché tã' tajë kekraë! ¡Es e' idir!

¹⁷ A Timoteo, inuköl blüpa a ichö tã ie'pa kë kane e' ttsökka tajë. Inuköl erta'wa, chöta'wa e' kuekî ichö ie'pa a tã ie'pa kë kane e' maukka inuköl mik. E' skéie ie'pa a ichö tã a' e' mauka Skëköl ë mik. Ie' tã se' a iyi buaë meke tajë seneio, se' ttsë'woie buaë.

¹⁸ Ichö ie'pa a tã i buaë ü tajë s'kimioie. A' kë kane kkë'blök. S'kimú a' inuköl wa er bua' wa.

¹⁹ Ie'pa tã iwë es, e' tã iskë merane buaë Skëköl tã ie'pa a aishkuö tã. Es sene chökke e' döraë ie'pa ulã a.

Pablo e' chéat

²⁰ A Timoteo, Skëköl ttë buaë mène be' ulã a, e' wakaneü er mokî wa. Kapakë kë wã tã', kë dör Skëköl dalöioie, ese kës yökî be' e' skötttsã. Ie'pa wákpa tã iché tã e' dör ttë mokjê. Ie' chörak tã ie'pa wã iyi jcher tajë, erë e' dör kache.

²¹ Se' welepa tã iché tã ttë ese sini'kuérakitö tã ttë mik se' erblöke e' olo'yérakitö. E' kuekî be' e' skötttsã bánet ttë ese kës yökî.

As Skëköl er buaë chö a' ulitane a.

Yëkkuö skà kit Pablo tö Timoteo a, i' ta ide böt 2 Timoteo

Pablo bak wötëulewà Roma s'wöto wé a, e' yënettsà duas dabom teryök ena teryök kî böt Jesús kune'bak e' ukuöki (60-62 DC) e' ulatök. E' ukuöki ta ie' skà minea Jesús tté buaë pakök i' ta ide tkëtökicha. E' kèwö ska' ie' tö yëkkuö tsá kit Timoteo a ena Tito a. E' ukuöki ta wëm kiè Nero e' yöne Roma blúie eta Pablo skà wötënewane s'wöto wé a. Mik ie' tso' wötëule e' dalewa ie' tö yëkkuö i' kit Timoteo a. I' ëtökicha Pablo wötënewà kua'ki. Kewe ie' bak wötëule iwák u a. I' ëtökicha ie' wötënewà ká suluë ena sësëë ese a. Nies ie' monewà tabechka kicha wa. Ie' wà ijcher tö e' dör ie' kanè bata, e' kuëki yëkkuö i' kit ie' tö Timoteo a. I' es ie' tö ikit. Et: Pablo ittse' tö ie' atë ekörle e' kuëki ie' siánewà. Wëpa kiè Figelo ena Hermógenes dör ie' wapiepa e'pa tö ie' méat. Nies wëm kiè Demas e' ena imalepa skà tö ie' méat. E' kuëki ie' kî ikiane tö Timoteo bitu bet ie' kîmuk.

Böt: Jesús mik erblökwakpa we'ikeke siarë Roma blú ñe' tö, e' kî Pablo tkirke tajë. E' kuëki ie' tö Timoteo patté tajë tö ie' kawötä e' tkökwä darërë Jesús tté a. Nies ie' tö Timoteo a ichè tö ie' kawötä Jesús tté buaë e' kî wa s'wöbla'uk. E' kîietä ie' tö Timoteo a ichè tö ie' kawötä e' chöktke weinuk Jesús tté buaë kuëki.

Yëkkuö i' tö se' a ikkachè tö wes se' kawötä senuk Jesús a. Nies se' a ichèitö tö se' kawötä e' chök weinuk Jesús mik erblë kuëki. Welepa tö ibikeitsè tö i' dör yëkkuö bata kit Pablo tö e'.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Skëköl wák er wa ye' dör Cristo Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ie' kablé sene michoë muk wëpa batsulewà Cristo Jesús mik esepa a, e' tté pakök ye' patkë'itö.

² A Timoteo, ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Be' dalër tajë ye' éna wes ye' wák alà es. Skëköl dör S'yë ena Skëképa Cristo Jesús, as e'pa er buaë chö be' a ena be' saü er siarë wa nies sene bèrë mù be' a.

Pablo wëstela ché Skëköl a Timoteo dalërmik

³ Skëköl dalöieke ye' tö erbikè maneneë wa wes ye' yëpa bak ká iaiaë idalöiök es. Kekraë mik ye' ttöke ie' ta ñië nañeë, eta ye' er arke be' skà ta wëstela chekeyö be' dalërmik.

⁴ Mik ye' minea, eta be' ii' siarë. Mik e' anewà ye' éna, eta ttsësua ye' mú be' suëne as ye' ttsë'rne buaë.

⁵ Nies ye' éna iane tö be' erblöke Jesús mik er mokî wa. Ye' wà ijcher buaë tö be' erblöke Skëköl mik wes be' wî'kela Loida ena be' mì Eunice e'pa erblë' imik kewe be' yökî es.

Kë be' jaënuK Jesús tté buaë pakök

⁶ E' kuëki i me' Skëköl tö be' a kanebloie ie' a mik ye' ulà me'kà be' kî eta, e' kè olo'yar, e' kî wakaneü bua'iewà.

⁷ Skëköl kè wà se' a iWiköl mène as se' suar. E' skéie iWiköl tö se' a diché mé sènoie yësyesë ie' a, ñi dalëritsoie, nies erbikoie buaë yësyesë. E' kuëki be' kaneblo Skëköl a kè suarta'.

⁸ Kê be' jaënuK Skëkëpa Jesús tté buaë pakök. Ñies ye' tso' wötëule Jesús tté pakë kuëkî, e' kê kî be' jaënuK. E' skéie ye' tó be' a ichë tó be' e' chö se' weirke Jesús tté kuëkî e' dalë'ttsök ye' tã Skëköl diché wa.

⁹ Skëköl wák tó se' tsatkë'ttsa ñies ie' tó se' klöŋ' senuk batse'r ie' a. E' kê dör tó se' tó i buaë wë ie' a e' skéie. E' dör tó ie' wák tó ibikeitsé es tã iwawéitö, ie' er buaë chë se' a, e' kuëkî. Kam kã i' yör e' yökî ie' tó ibikeits tó ie' er buaë chöraë se' a Cristo Jesús batamik.

¹⁰ Cristo Jesús dör S'tsatkökwaK e' dë'rö kã i' a se' a ikkachök tó Skëköl er buaë chë se' a. Ie' kötëwa shkenekane, e' wa ie' tó iwã kkachë tó ie' e' aléka duëwã kî. Ie' tté buaë e' tó se' a ikkacheke tó se' kê duöpawã da'a, e' skéie sene michoë döraë se' ulã a ie' tté buaë e' batamik.

¹¹ Tté buaë e' wã pakök ena s'wöbla'uk iwa Skëköl tó ye' klöŋ' Jesús ttekölpa tsã e'pa ekölie.

¹² E' kuëkî erë ye' weirke, erë ye' kê jaëne e' kî. Yi mik ye' erblöke, e' mik ye' bätse buaë, e' dör Jesús. Ye' wã ijcher buaë tó kanë me' Skëköl tó ye' a e' kkö'neraë ie' wák tó dö mik Skëkëpa Jesús datskene etã. E' kuëkî ye' kê jaëne weinuk ie' dalërmik.

¹³ Tté yësyëse wa ye' tó be' wöblag' e' wã iütö. Be' e' tköwã darërëë erblök Jesús ë mik. Ñies s'malepa dalëritsö Cristo Jesús batamik.

¹⁴ Tté mokië mène be' a, e' wã kkö'nú buaë Wiköl Batse'r tso' se' a e' wa as kê yi tó imane'üttsa.

¹⁵ Be' wã ijcher buaë tó s'yamipa serke Asia, e'pa sërää iekkë tã ye' watë'ttsa, e'pa böi kië Figelo ena Hermógenes.

¹⁶ Erë Onesiforo kê jaëne ye' tso' wötëule e' kî. Këkraë ie' tso' ye' er pablök. As Skëkëpa Jesús tó ie' ena iyamipa saü er siarë wa.

¹⁷ Mik ie' de ië Roma, etã ie' tó ye' yulé poë tã ye' wakuëitö.

¹⁸ Skëkëpa Jesús datskene, mik e' këwö de etã as ie' tó Onesiforo saü er siarë wa. Be' wã ijcher buaë tó wëkkë ie' tó se' kîme' Éfeso.

2

Be' weirke Jesús tté kuëkî e' dalë'ttsö

¹ A Timoteo, be' dör ye' alãie, Skëköl er buaë chö se' a Cristo Jesús batamik, e' mik be' e' diché iö.

² Wëpa ttö mokië dirmi buaë s'wöbla'uk esepa yulö tã i yë'yö s'yamipa tajë e' kukua, tsë be' tó ese wa ie'pa wöbla'ü as ie'pa tó s'malepa wöbla'ü iwa.

³ Se' weirke Cristo Jesús tté kuëkî, ese dalë'ttsö darërëë wës ñippökwaK buaë tó iweirke kos e' dalë'ttseke es.

⁴ Mik ñippökwaKpa tso' ikanë a, etã ie'pa kê ku' e' tiük i kuã'kî a as iwër buaë iwökir wa.

⁵ Es ñies wëpa inuke esepa kawötã ittë iütök buaë. Kê iwã iütëne, e' tã kê e' alöpaka.

⁶ Wëpa kaneblöke darërë iyi kuatök, esepa ulã a iyiwö tsã döraë kewe.

⁷ Ì cheke ye' tò be' a ttè i' wa, e' wà bikeitsõ buaë tã Skëkëpa Jesús tò be' kimeræ as be' éna iwà kôs ar buaë.

⁸ Be' tò Jesucristo bikeitsõ me'rie. Ie' dör se' blú bak ká iaiæ kiè David e' aleri. Cristo kötëwã shkenekane, e' ttë buaë pakeke ye' tò.

⁹ Ttë buaë e' kuëkj ye' weirke siarë. Ye' tso' wötëulewã moulewã s'wöto wé a wës pë' sulusipa es. Erë Skëköl ttë e' kë ku' wötëulewã.

¹⁰ E' kuëkj ye' tò ì kôs dalë'ttseke wëpa shukitbak Skëköl tò esepa kimoie as ie'pa tsatkër ena olo yöbië dö ie'pa ulã a Cristo Jesús batamik.

¹¹ Ttë i' dör yësyësë:

Se' bätsewã Cristo kötëwã, e' tã ñita,
e' tã se' ser michoë ie' tã ñita.

¹² Se' weirke Cristo dalërmik, e' dalë'ttsésö,
e' tã ñies se' döraë s'wökirpaie ie' tã ñita.

Se' tò ichë s'malepa a tò se' kë dör Cristo icha,
e' tã ñies ie' tò icheraë aishkuõ tã tò se' kë dör ie' icha.

¹³ Ie' wák kë a e' watënuK,
e' kuëkj erë se' tò ie' watëmittsa,
erë ie' kë tò se' watepattsã.

Be' kaneblö as be' wër buaë Skëköl wa

¹⁴ Be' tò ttë ekkëpa chö ie'pa a as ie'pa er arne iska' kekraë. Ie'pa pattö Skëköl wörki tò a' kë kane ñi wötkök ñië ttë ëse kï. E' kë dör iie bua'. E' tò wëpa tso' ittök esepa sulu'wëkwã.

¹⁵ Be' e' chö kaneblök Skëköl a buaë as ie' wa be' wër buaë. S'wöbla'ú yësyësë ttë mokjé e' wa, kë shiliwar shilitshilit as be' kë jaërka be' kanë kï.

¹⁶ Kapakë kë dör Skëköl dalöioie, kë wã tã, ttë ese kôs yöki be' e' sköttsa. Ttë ese tò se' wëttsëmi ì sulu ë a, kë tò Skëköl ttë iutëia.

¹⁷ Ttë ese tò s'sulu'wëwami wës smewö tò s'katë es. Wëpa bül kiè Himeneo ena Fileto e'pa s'wöbla'wëke kache ttë wa.

¹⁸ Ie'pa tò ttë mokj watëttsã. Ie'pa tò s'wöbla'wëke kache ttë wa. Ie'pa tò icheke tò mik se' wöskuëe, etã e' dör wës se' wiköl du'wã shkenekantke Skëköl a es. E' kuëkj mik se' duowã, etã se' nu kë shkerpakane aishkuõ tã. Ttë e' wa ie'pa tso' wëlepa er sulu'uk tã kë ierblöiarak Jesús mik.

¹⁹ Ie'pa tò s'wöbla'wëke kache ttë wa, erë Skëköl ttë dör mokj e' kë manertã', e' kë wötirtã' wës ák blubluë kë wötirtã' es. Itso' kitule Skëköl yëkkuõ kï, e' tò ichë: "Wëpa dör Skëköl icha, esepa sùle ie' wã buaë." Ñies e' tò ichë: "Wëpa ichë tò ie'pa dör Skëköl icha, esepa kawötã ì sulu kôs wamblekerakitö e' olo'yök."

²⁰ Inuköl blu' u a tkã' tso' daktilië wëlepa yöle orochka wa, inukölchka wa, ese dör tkã' bua'bua ikawö tkö'uke buaë ese tkéie. Ñies u e' a tkã' ëse tso' yöle skauchka wa, ñies kal yöle tkã'ie ese dör tkã' ëse.

²¹ Es se' dör. Se' e' kkö'nuke ì sulu ñe' yöki, e' tã se' dömi wës tkã' bua'bua maneneë es, batse'oule, dör buaë se' Blú a iyi ulitaneie tso'tke ì kôs buaë ese wöie ie' a.

²² Ì sulu wamblak duladulapa éna, ese kôs yöki be' tköshkar. E' skéie be' e' chö senuk yësyësë. Be' kï erblö Jesús mik. S'malepa dalëritsö. Ñies be' senu bërë sulitane tã. E' kôs yulö s'malepa tò Skëkëpa chakë er maneneë wa esepa kôs tã ñita.

²³ Ttë kë wã tã, ese kabewëkerakitö, e' kë iutar be' tò. Be' wã ijcher buaë tò ttë ese tò sulu se' kë ñippök.

²⁴ Skëkëpa Jesús kanè méso kë kawötä e' tiuk ñippè a. E' skéie ese ké senuk bërë sulitane tä. Ese a s'wöblarmi buaë Skëköl ttë wa, sulitane dalë'ttsekeitö er bua' wa.

²⁵ Wëpa kë éna ttë mokî iutak, esepa kawötä shulëitö er bua' wa, isalema wekkë alë tä ie'pa er mane'umi Skëköl a tä iyörmine ttë mokî wa.

²⁶ Ie'pa er mane'wëne, e' tä es éme ie'pa tkömişkar bë ulä a. Ie' wä ie'pa tso' klöulewä wës düla klöulewä sho' a es as ie'pa e' wamblö wës ie' kî ikiane es.

3

Mik ká i' erkewa, etä s'ditsö e' wamblöraë suluë

¹ Be' kawötä wä ijchëruk tö mik ká i' erkewatke, etä kawö suluë datse tajë s'kî.

² Pë' wák ë e' dalëritsöraë. Ie'pa er murawä inuköl kî. Ie'pa e' ttsörakä tajë, kë tkirpa yi skä kî. Ie'pa ñi chöraë suluë. Iyë ena imi, e'pa ttö kë iuteparakitö. Ie'pa er suluë, kë wëstela chepa yi a. Ie'pa kë tö Skëköl dalöiepa.

³ Kë er ttsë'rupa buaë yi kî, kë er buarpane yi kî. Ie'pa biyöblöraë tajë. Ì sulu datse ie'pa er a, ese wä wamblöraë ie'pa tö. Ie'pa tö s'we'ikeraë siarë. Ì buaë kos sueraë suluë ie'pa tö.

⁴ Ìyi sulu wamblöraë akirie, ñyi wamblöraë kë ulë klöule. Ie'pa e' ttsörakä tajë shutë. Skëköl kë dalëritsepatitö, e' skéie ñ tso' ká i' a s'ttsë'wëke buaë, ese ë wa ie'pa wöbatsöraë tajë.

⁵ Ie'pa e' ö tö mokîë Skëköl dalöiekerakitö, erë wës ie' wamblörak e' wa iwënewä tö e' dör kache.

Esepa yökî be' e' kkö'nú.

⁶ Wëpa esepa welepa micho u ët u ët tä iwachekerakitö tö itso' s'pattök, erë e' dör kache. Ie'pa tso' alakölpa kütër tottola esepa dakîñuk. Alakölpa esepa tso' klöulewä ñ sulu wamblekerakitö ese ulä a. Ì sulu wa ie'pa wöbatsö, ese tö ie'pa erkiöwëke tajë.

⁷ Ie'pa e' yuak ttë kuä'kî wa mirmir këkraë, erë Skëköl ttë mokî kë ska' ie'pa er dë'.

⁸ Ie'pa esepa tö Skëköl ttë mokî cheke suluë wës ká iaiäë Janes ena Jambrés tö Moisés yë' suluë Skëköl ttë kuëkî es. Ie'pa kë a kabikeitsiä buaë. Ie'pa kë erblöku'ia mokîë Jesús mik.

⁹ Erë ñ wambleke ie'pa tö, ese wä kë kî ká döpa tajë. Bet tä sulitane wä ijcherdawa tö ie'pa ttë e' kë wä tä' wës ibak ká iaiäë Janes ena Jambrés e'pa tä es.

Pablo tö Timoteo bata pattë

¹⁰ Erë ttë wa ye' s'wöbla'wëke e' jcher buaë be' wä. Ñies wës ye' ser, ñ kiane ye' kî, wës ye' erblö Jesús mik, wës ye' tö s'dalë'ttseke er bua' wa, wës ye' tö s'dalëritseke, wës ye' weine e' kos dalë'ttsë'yö, e' kos jcher buaë be' wä.

¹¹ Wës ye' yë'bak suluë pë' tö, wës ie'pa tö ye' we'ik siarë Antioquia ena Iconio ena Listra, e' kos suule buaë be' wä. Ye' weinebak tajë siarë erë Skëkëpa Jesús tö ye' tsatkë' e' kos yökî.

¹² Ttë i' dör mokî: yi senak yësyësë wës Cristo Jesús kî ikiane es, esepa kos weirdaë siarë ie' ttë kî.

¹³ Erë pë' sulusipa ena s'kitö'ukwakpa esepa kî e' wamblöraë suluë shutë, s'kitö'uk ena e' kitö'uk.

¹⁴ Erë be' e' tköwä darërëë kekraë ttë wa be' wöblaone e' a. Ttë e' dör mokî e' jcher yësyësë be' wä. Wëpa tö be' wöbla' iwa e'pa suule bua' be' wä, e' kuëkî be' e' tköwäia kekraë.

¹⁵ Es ñies, mik be' ià alala, età Skèköl yèkkuò batse'r e' sùule be' wà, e' a be' talane. Ttè e' tò be' a ikkachèmi tò Skèköl tò se' tsatkèmi se' erblé Cristo Jesús mik e' batamik.

¹⁶ Skèköl yèkkuò kòs, e' kitule yèsyèsè wès ie' wák tò ibikeits es. E' dör buaë se' a s'wòbla'woie, s'wòñoie, s'shuloie, ñies ikkachoie se' a wès seneke yèsyèsè

¹⁷ as wépa dör Skèköl icha, esepa yör buaë da'äie tso'tke ì buaë kòs ese uk.

4

¹ Cristo Jesús datskene s'blúie ká i' a olo tã tajë s'blèrulunebak kòs ena s'tso' ttsè'ka kòs esepa shulòk. Ie' wòà ena Skèköl wòà, ye' tò be' a ichè tò be' ké

² ie' ttè buaë pakòk kröröë, be' éna ipakak ö be' ké éna ipakak, erè ipakò kekraë. S'shulò, s'uñú, s'pattò, s'wòbla'ú enaë er bua' wa.

³ Kawò datse età pè' ké tò Jesús ttè mokì e' ttsepaia. E' skéie s'wòbla'ukwakpa yuleke ie'pa tò tajë ie'pa wòbla'woie ttè wése ttsak ie'pa éna ese è wa.

⁴ Ttè mokjè e' waterattsarakitò tã kapakè èse kòs ese klò'wèrarakitò.

⁵ Erè be' e' tkòwà darèrèë. Be' erbikò buaë yèsyèsè. Kòs be' weirke e' dalè'ttsò buaë. Jesús ttè buaë pakò. Kanè kòs me'at Skèköl tò be' a, e' wakaneú er bua' wa.

⁶ Ye' duòkewà, e' kèwò dòkewatke. Ye' a tã e' dör wès iyi mekesò Skèköl a idalòioie es.

⁷ Ye' e' tkèwà darèrèë kanè me' Skèköl tò ye' a e' a, e' wawéyò buaë, ye' e' batseitsé iwawoie kekraë.

⁸ E' kuekì sene yèsyèsè ské, e' tso' blèule ye' a. Mik ikèwò de, età imeraë ye' a Skèkèpa Jesús dör s'shulòkwak yèsyèsè e' tò. Kè dör ye' è a, ñies e' dör wépa éna ie' dalèr tajë ena itso'rak ie' datskene olo tã tajë e' panuk esepa kòs a.

Pablo ttè bata ché Timoteo a

⁹⁻¹¹ Demas tò ye' méat, ì tso' ká i' kì e' dalèrmik tã imía Tesalónica. Ñies Crescente mía Galacia ena Tito mía Dalmacia. Lucas è atè ye' tã. E' kuekì be' shkò bet ye' weblòk, kè be' e' wòklò'uk ì wa. Marcos yulò tã ikiòbitu e' tã. Ye' kì ie' kiane e' kìmuk ye' kanè wa.

¹² Tíquico patkémioy Éfeso.

¹³ Be' we'ikèyò, mik be' datse, età ye' paio kikkuò me'atyò Tróade Carpo u a, e' tsúbitu ña. Ñies ye' yèkkuò me'at tseë, e' shua wele tso', e' dör iyiwak kkuòlit yöule yèkkuòie, ese kòs kiane ye' kì, ttè bua'iewà tso' kitule iki e' kuekì, e' kòs tsúbitu ña.

¹⁴ Alejandro dör iyi yuòkwak tabechka wa, e' e' wamblé suluë ye' tã. Skèkèpa Jesús tò ie' patuëraë wès ie' e' wamblé es.

¹⁵ Ttè buaë pakekesò e' ché ie' tò suluë. E' kuekì be' e' kkò'nú ie' yökì ñies.

¹⁶ Ye' tsá mine shulè s'wòkirpa ska' età ké yi dè' ye' kìmuk. Sulitane tò ye' méat ekòria. Skèköl mú ké tò ie'pa we'ikè e' kì.

¹⁷ Erè Skèkèpa Jesús tò ye' kímé, ie' tò ye' a idiché mé as ye' tò S'tsatkòkwak ttè pakò sulitane tso' ee, kè dör judiowak, e'pa kukua. Es Skèkèpa Jesús tò ye' tsatkée ye' bolòkpa éna ye' ttakwà e'pa ulà a.

¹⁸ Ñies ie' tò ye' yerattsa ì sulu kòs e' ulà a. Ie' tò ye' tserami ká jai a wé ie' tkèr s'blúie ee, es ye' tsatkeraeitò. ¡le' kikkòkasò tajë kekraë! Es e' idir.

Pablo e' chéat

¹⁹ Prisca ena Áquila ena Onesíforo yamipa, e'pa shké'ú ña.

²⁰ Erasto e' tséat Corinto. Trófimo kirirke, e' me'atyò Mileto.

²¹ Be' mú bitu kām tskiridiö döwā e' yöki. Eubolo, Pudente, Lino, Claudia ena s'yamipa kōs tso' íerō e'pa tō be' shke'wémi.

²² Ās Skëképa Jesucristo tso'ie be' tā. Ās Skëköl er buaë chō a' ulitane ā taië.

Yëkkuö kit Pablo tö Tito a Tito

Mik Pablo bak klöulewä Roma e' yënettsa, etä yëkkuö i' kititö Tito a duas dabom teryök kî mañal ena teryök kî skel Jesús kune'bak e' ukuökî (63-65 DC) e' ulatök. S'wä ijcher tö Tito erblë' Jesús mik Pablo ttö wa. E' ukuökî tä ie' kaneblë Pablo ena Timoteo e'pa tä ñita. Mik Pablo tsä bak klöulewä e' yënettsa etä ie' kaneblë Tito tä kánane blublue tso' dayë kiè Mediterráneo e' a e' et kiè Creta ee. E' ukuökî tä Pablo mineä bānet tä ie' tö Tito méat e' skéie. Pablo ena Tito bak senuk e' kēwō ska' tä Creta wakpa bak senuk suluë. E' kuekî Pablo tö yëkkuö i' kit Tito a ipattoie tö se' wēse kawōtä shushtë Jesús mik erblökwakpa wökirpaie ena ikimukwakpaie.

Ñies Pablo tö ie' pattë tö wes ie' tö wēpa kē kî Jesús ttē buaē kiane, esepa wöklö'wēmi. E' kīie tä Pablo tö ie' a ichē tö s'wōbla'ukwakpa kache ttē wa esepa dōraē s'kītō'uk.

Shkē'wē

¹ Ye' dör Pablo. Ye' dör Skëköl kanē méso. Ñies ye' dör Jesucristo ttekölpa tsä e'pa eköl. Ie' tö ye' patkē' wēpa shukitbakitö, esepa kimuk as ikî erblörak bua'ie ie' mik ena siwä' moki e' kî wä ar buaē ie'pa éna.

² Es ie'pa ser michoë aishkuö tä Skëköl tä, e' wä paneke ie'pa tö kröröë. Skëköl kē kachō tä'. Kam ká i' yör e' yökî ie' kablë' sene michoë muk se' a.

³ Mik kēwō me'bakitö e' de, etä ie' tö Jesucristo ttē buaē e' wä kkaché sulitane a. Ttē e' wä pakök ye' ka' Skëköl dör S'tsatkökwak e' tö.

⁴ A Tito, ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Ttē mik se' böi erblöke e' wa be' dör wes ye' alā chök es. Skëköl dör S'yē ena Jesucristo dör S'tsatkökwak, as e'pa er buaē chō ena sene bērē mü be' a.

Wes Skëképa Jesús ichapa wökirpa ké senuk

⁵ Ye' tö be' méat Creta, kanē kianeia wē, e' eukwa. Ñies ye' tö be' méat ee as be' tö wēpa tkōk Skëképa icha wökirpaie wē itso'rak erule erule ee Creta kōs a wes ye' tö be' a iyē' es.

⁶ Wēpa serke yēsýēsē, kē yi tö i' sulu kuepa ie'pa kî ikkatoie, esepa yulö. Esepa ké alaköl tsukwā eköl ē, e' dalöiök tajē. Esepa ala'r kōs ké erblök Jesús mik buaē, kē kkatēnuk i' kî. Esepa ala'r ké ie'pa ttö dalöiök buaē. Wēpa esepa tkōk be' tö Skëképa Jesús icha erule erule wökirpaie.

⁷ Skëképa icha erule erule e'pa wökirpa dör wes Skëköl kanē kueblupa es. E' kuekî esepa ké senuk yēsýēsē, kē yi tö i' sulu kuepa ie'pa kî ikkatoie. Esepa kē e' ttsö tö ie'pa ē wä íyi jcher tajē sulitane tsatā. Esepa kē dör kēsikie, kē e' ttötā'ka blo' wa. Esepa kē kane ñippök yi tä. Esepa kē kane inuköl klö'uk kache wa s'kītō'wē wa.

⁸ E' skéie ie'pa kē s'yamipa datse ie'pa pakök, esepa kiökwa er bua' wa. Esepa ttsē'r buaē i' buaē kōs e' uk. Esepa ké erbiök buaē, senuk yēsýēsē ena batse'r ena e' kkō'nuk.

⁹ Jesús ttē yēsýēsē wa ie'pa wöblaqule, e' a ie'pa kē e' tkōkwā darērē, kē kane ilo'yök. Es esepa tö s'malepa kimēmi Jesús ttē moki wa. Ñies wēpa tö ttē moki cheke suluë, esepa a ikkayērmi tö wes ie'pa tö ibikeitseke, e' dör suluë.

S'wōbla'ukwakpa kache ttē wa

¹⁰ Jesús mik erblökwakpa serke Creta e'pa shua tajë s'tso' kě éna Jesús ttë moki e' iutak. Ie'pa esepa kibiiepa dör judiowak tö s'wöbla'weke tö Jesús mik erblökwakpa kawötä senuk wes judiowak ser es. Ttë pakeke ie'pa tö, e' kě wä tä'. Ie'pa tö s'kütö'weke.

¹¹ Ie'pa mir u ët u ët s'wöbla'uk kache ttë wa, es ie'pa tö u wákpa welepa tso', e' kos wöä kachöwekewa kache ttë wa. Ie'pa tö s'wöbla'weke es inuköl ë klö'woie. E' kueki ie'pa esepa kawötä wöklö'wë.

¹² Kä iaiäë wëm bak eköl Creta e' wä íyi jcher tajë, ie' tö iwakpa yë' i' es: "Creta wakpa kachö tajë kekraë. Ie'pa dör wes iyiwak kañiru es, ie'pa bikër tajë, chkö tajë."

¹³ Íyë' ie' tö, e' yëne, e' kueki ie'pa uñú darërëë as ie'pa tö ttë mik se' erblöke e' iutö yësyësë.

¹⁴ Es ie'pa tö judiowak tö kache ttë pakeke kě wä tä', ese kě iutepaiä. Es ñies wépa tö ttë mokië e' watëttsä, esepa ttë dalöiëno kě dalöiepaiä ie'pa tö.

¹⁵ Wépa er maneneë, esepa a i kos dör maneneë. Erë wépa er suluë, kě erblö Jesús mik, esepa a kě i dör maneneë. Ie'pa er ena ie'pa erbikë dör suluë.

¹⁶ Ie'pa e' chö tö ie'pa bätse buaë Skëköl mik, erë wes iserdak sulu, e' wa iwënewä tö e' dör kache. Ie'pa dör suluë ichök, kě tö Skëköl ttö dalöierak, kě iarak i buaë or yës.

2

Wes se' kawötä senuk Skëköl a

¹ Erë be' kě s'wöbla'uk kekraë Jesucristo ttë moki wa.

² Wépa kékëpatke, esepa wöbla'ú tö ie'pa kě e' kkö'nuk sene sulu yöki. Ie'pa kě senuk buaë yësyësë as sulitane tö idalöiö. Ie'pa kě erbikök buaë yësyësë. Ie'pa kě e' tkökwa darërëë ttë mik se' erblöke e' a. Ie'pa kě s'dalëritsök mokië ena i kos dalë'ttsök er bua' wa.

³ Es ñies tayëpa kékëpatke, esepa wöbla'ú senuk Skëköl dalöie a. Ie'pa kě kàne blo' kukueblökwä. Ie'pa kě kàne biyöblök. E' skéie ie'pa kě s'wöbla'uk senuk buaë.

⁴ Ie'pa kě tayëpa wöbla'uk tö ikawötä imaso ena ila'rla e'pa dalëritsök buaë.

⁵ Ie'pa kě erbikök yësyësë. Ie'pa kě senuk kě trërta'. Ie'pa kě iu kanëuk buaë. Ñies ie'pa kě iwëm dalöiök buaë as kě yi tö Skëköl ttë chö suluë.

⁶ Ñies duladulapa pattö tö ie'pa kě e' kkö'nuk sene suluë kos yöki.

⁷⁻⁸ Be' senü yësyësë ie'pa wörki as ie'pa ser wes be' ser es. Mik be' tso' ie'pa wöbla'uk, etä iwöbla'ú yësyësë er moki wa Skëköl dalöioie, es kě yi a i sulu yërpa be' ki. Es be' bolökpa kě a i sulu kunuk be' ki, e' kueki ie'pa jaërdakä se' ki.

⁹ S'tso' klöulewä kanë mésoie, esepa pattö tö ie'pa kě iwökirpa ttö kos e' iutök er bua' wa as iwërdak buaë iwökirpa wa. Ie'pa kě kàne iwökirpa iutök kësik wa.

¹⁰ Ie'pa kě kàne iwökirpa íyi ekiblök, e' skéie ie'pa kě i kos wekerakitö e' uk buaë yësyësë iwä kkachoie i kos wa tö Skëköl dör S'tsatkökwak, e' ttë dör buaë.

¹¹ Skëköl tö s'tsatkë, e' watkekeitö sulitane a. Es ie' tö se' a iwä kkacheke tö ie' er buaë chë se' a.

¹² Mik se' éna iane tö kos Skëköl er buaë chë se' a, etä kě se' éna i sulu wamblakiä wes wépa kě tö ie' dalöie esepa es. Ie'pa er me'rie i suluë ë ki. E' skéie se' erbikak buaë. Se' senak yësyësë ena batse'r ie' a wes ie' ki ikiane es, se' serkeia ká i' ki e' dalewa.

¹³ Se' tso'ia ká i' ki etä se' tso' Jesucristo datskene olo tä' tajë, e' panuk, e' tö se' tsë'weke buaë. Ie' dör S'tsatkökwak, ie' dör Se' Këköl tajë e'.

¹⁴ Ie' e' me'ttsa ttèwə se' skéie se' yottsəie ì sulu kəs e' ulà a, ñies se' er paikloie manene. Es se' de ie' wák a, es se' er de ì buaë uk kəkraë.

¹⁵ A Tito, ttè e' chò ie'pa a, ie'pa pattò, ie'pa uñú diché wa. Es kə yi tò be' watepattsa.

3

Wes Jesús mik erblökwakpa ulitane kawötə senuk

¹ A Tito, iskà chöne ie'pa a tò ká wökirpa ena s'shkəkipa, e'pa dalöiö, ie'pa ttè iutö. Ichö ie'pa a tò a' tso' erkí ì buaë kəs e' wöie.

² Ie'pa kə kàne yi chök suluë; ie'pa kə senuk bërë, sulitane a er buaë chök. Ie'pa kə sulitane sauk er bua' wa.

³ Se' bak senuk suluë, kə kabikeitsötə' buaë, kə Skəköl ttè iutetə'. Se' bak senuk kitöule; se' bak klöulewə ì sulu ulà a. Ì sulu kiane se' kí wamblè, ese è wamblök se' bak. Ì sulu tò se' ttsë'weke buaë, ese è wamblök se' bak. Se' bak senuk ì sulu è a. Se' bak ukyënuK ñi kí. Se' sauk suluë s'malepa bak, ñies ie'pa sauk suluë se' bak.

⁴ Erë Skəköl dör S'tsatkökwaK, e' er buaë ché sulitane a, ie' éna se' dalër tajë, e' kkachéitö se' a Jesucristo wa.

⁵ Ie' tò se' tsatké ie' wák er wa, kə dör tò se' serke yësyësë e' kuëkí. Ie' se' suë er siarë wa, e' è kuëkí ie' tò se' tsatké. Skəköl tò Wiköl Batse'r mé senuk se' a, e' tò se' er paiklé mane'wé yué pa'alí. Sene pa'alí méitö se' a.

⁶ Skəköl tò iWiköl mé se' a tajë Jesucristo dör S'tsatkökwaK, e' batamik.

⁷ Skəköl tò se' klö'wé wes pë' buaë yësyësë es ie' wöa, ie' er buaë ché se' a, e' kuëkí. Ie' tò iwé es as se' ser michoë ie' ta. E' wà paneke se' tò kröröë, ttsë'ne buaë wa. E' kəs kuëkí ie'pa kə senuk buaë yësyësë Skəköl a.

⁸ Ttè ikkë dör yësyësë. Ye' kí ikiane tò be' tò ttè ikkë wa s'kí wöbla'wé tajë buaë as wépa erblöke Skəköl mik, esepa tso'ie ì buaë uk. Íyi ikkë dör buaë sulitane a s'kimoie buaë.

⁹ Erë be' e' sköttsa ttè tò suluë s'blabatsélor ñi yökí ese kəs yökí. Pë' welepa éna s'bak ká iaiqä, esepa ditséwö ese tté pakak kəkraë, esepa yökí be' e' skö. Ñies pë' welepa ñi uñuke kësik wa kəkraë ttè dalöiëno mène Moisés a e' kí, esepa yökí be' e' skö ñies. Ñi uñë esepa kəs kə wà ta', kə dör iie bua', kə a s'kimer ì wa.

¹⁰ Yi tò Jesús mik erblökwakpa blabatsélor, ese wöuñú darërëë etökicha bötökicha. Kë itö iutë, etə ie' uyöttsa a' shuə.

¹¹ Be' wə ijcher buaë tò pë' ese er sulu'wéwə ì sulu tò. Ì sulu wambléitö, ese tò ikichatëttsatke.

Ttè bata yëne Tito a

¹² Artemas ö Tíquico, e' eköl patkekeyö be' ska'. Mik ie' de, etə be' kawö yöttsa ta' be' shkó kröröë Nicópolis wé ye' tso' eë. Eë ye' tò ibikeitsétke tskiridiö tkö'uk.

¹³ Zenas dör s'shulökwak ena Apolo, e'pa kímú buaë ì kiane ie'pa kí kəs e' wa, as imi'rak buaë.

¹⁴ Se' icha wöbla'ú buaë ì kəs buaë e' uk. Ñies ie'pa wöbla'ú s'siarëpa kímuk. Es ie'pa sermi buaë Skəköl wörki.

Pablo e' chéat

¹⁵ Ie'pa kəs tso' ye' ska', e'pa tò be' shké'wémi. Wépa éna sa' dalër ttè mik se' erblöke e' dalërmik, e'pa shké'ú ña. As Skəköl er buaë chö a' ulitane a.

Yëkkuö kit Pablo tö Filemón a Filemón

Pablo tö yëkkuö i' kit mik ie' bak Roma s'wöto wé a etä. E' kèwö ska' tã ie' tö yëkkuö kit Èfeso ena Filipos ena Colosas wakpa a. Ie' tö yëkkuö i' kit iklé eköl kiè Filemón e' a. Ie' serke Colosas eë. Ie' tö kanè méso kè patuëta' ese to'ttsa eköl e' kiè Onésimo. E' ukuöki tã Onésimo tö ie' iyi blëlor tã ibakshkarmi. E' kèwö ska' tã akblökwakpa ttekelur. E' kueki Onésimo bakshkarmi dö Roma. Eë Pablo tso' wötëulewã Jesús tté buaë pakè kueki. Pablo tö Onésimo a Jesús tté buaë pakè tã ierblé Jesús mik. E' kueki ie' shkakmine iwökir Filemón ska' ie' a kët kët chökne.

E' kueki Pablo tö yëkkuö i' kit Filemón a as ie' kè ulurka Onésimo ki. Pablo tö iché Filemón a tö Jesús éna ie' dalène taië ena i sulu nuí tso' ie' ki e' olo'ya'itö tã iki'wã buaë. Es ñies ie' kawötã Onésimo ki inuì olo'yök tã ikiökwa wës iyami èkka es.

S'kiè Onésimo griegoie e' wã kiane chè kanenamá buaë. Erë yëkkuö i' tö iché tö kam Onésimo tö Jesús tté klö'ù etä ie' kè dör kanenamá buaë. Es Pablo tso' ichök tö Jesús batamik Onésimo dömi wës ikiè wã kiane chè es.

Shkë'wë

¹ A Filemón, ye' dör Pablo tso' wötëule Cristo Jesús tté pakè kueki, e' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Ye' ena s'yami Timoteo, e'pa tö be' shkë'wëmi. Be' dalër taië sa' éna, ñies be' tso' kaneblök Cristo a wës sa' es.

² Ñies sa' tö s'yamipa kiè Apia ena Arquipo, e'pa shkë'wëmi. Arquipo dör Jesucristo tté buaë e' tsatökkwak buaë wës sa' es. Ñies Skëképa Jesús icha erule daparke be' u a, e'pa kës shkë'wëmi sa' tö.

³ Skëköl dör S'yé ena Skëképa Jesucristo, as e'pa er buaë chö ena sene bërë mù a' a.

Pablo tö wëstela ché S'yé a Filemón ki

⁴⁻⁵ Ye' tö be' tté tsé tö be' erblöke buaë Skëképa Jesús mik, ñies s'batse'r malepa kës dalër be' éna. E' kueki mik ye' ttöke Skëköl tã, etä kekraë wëstela chekeyö be' dalërmik.

⁶ Tté mik se' erblöke e' a be' e' tköwã buaë s'yamipa tã ñita. Ye' tso' ikiök Skëköl a tö e' wa i buaë kës wëmisö Cristo dalërmik, e' ar be' éna.

⁷ A yami, s'batse'r malepa kës er pableke be' tö buaë, ie'pa dalër taië be' éna. E' tö ye' tsé'wëke buaë, tsësquia ye' er dekanë.

Pablo tö Onésimo tté ché Filemón a

⁸⁻⁹ E' kueki ye' tö be' a ikiè er bua' wa tö i kiekëyö be' a, e' wã ú. Cristo tö ye' a kawö mé be' kök iuk. Erë se' ñi dalër taië, e' kueki ye' tö be' a ikieke er bua' wa. Ye' dör Pablo kekëpatke tso' wötëulewã Cristo Jesús tté pakè kueki e'.

¹⁰ Ye' be' a ikiè tö Onésimo saüne er bua' wa. Ie' erblé Jesús mik ye' ttö wa íe wé ye' tso' wötëule eë. E' kueki ie' dör wës ye' alà es.

¹¹ Kuaë tã ie' bak be' wã toulettã be' kanè mésoie kè dör iie bua' be' a, erë i'ñe tã ie' dör buaë be' a ñies ye' a.

¹² Ie' dalër taië ye' éna, erë ye' tö ie' patkëmine be' a.

¹³ Ye' a tã imú e' tsüat ye' tã ye' kimoie be' skéie ye' tso'ia wötëulewã Jesús tté buaë pakè kueki e' dalewa.

¹⁴ Erë kě ye' éna ì wák kām be' tō ikéwō mù e' yōkì. Ye' kì ikiane tō ì wēke be' tō, e' ùbō be' wák ɛr wa, kě dōr tō ye' tō be' ké iuk e' kuēkì.

¹⁵ Isalema ie' mineā be' yōkì ekuōlō ē ʔs idōne tso' be' t̃a kēkraē.

¹⁶ Erë ie' dene e' kě dōr kanè mésoie ē, ie' dene be' yamiie Jesús ttē wa dalēr tajē be' éna, e' dōr buaē shūtē kanè méso ēse tsat̃a. Ie' dalēr tajē ye' éna, erē ie' dōr be' kanè méso, ñies ie' dōr wēs be' ēl es Jesús wa. E' kuēkì be' ké idalēritseke e' tsat̃a.

¹⁷ Be' tō ye' klō'wé be' yamiie Jesús mik ɛrblē e' wa, e' t̃a ie' klō'ú wēs ye' wák es.

¹⁸ Ie' tō ilē sulu wamblē' ō be' tō ie' ña'wēke ilē kuēkì, et̃a ye' ña'ú iskéie.

¹⁹ Ye' dōr Pablo tso' yēkkuō i' shtōk ye' wák ulà wa, e' wák tō ie' nuì patuēraē. Kě ye' éna ichak, erē kě be' éna ichōkwa tō ye' ttō wa be' tō Jesús ttē klō', e' kuēkì be' w̃a nuì ta'ia ye' a.

²⁰ A yami, be' we'ikēyō, be' mú ɛr buaē chō ye' a Skēkēpa Jesús dalērmik. Ye' ɛr pablō Cristo batamik.

²¹ Ye' w̃a ijchēr buaē tō be' tō ye' iuteraē, e' kuēkì ye' tso' yēkkuō i' shtōk be' a. Ye' éna iane buaē tō ì kiéyō be' a, e' tsat̃a be' tō iwēraē.

²² Ñies Skēkōl mú tō kawō mē ye' a a' pakoie wēs a' tso' ie' a ikiōk es. E' kuēkì u yulō ye' a.

Pablo e' chéat

²³ Epafra tō be' shkē'wémi. Ie' tso' wōtēule ye' t̃a Cristo Jesús ttē pakē kuēkì.

²⁴ Ñies Marcos, Aristarco, Demas ena Lucas, e'pa kaneblōke Skēkōl a ye' t̃a, e'pa tō be' shkē'wémi ñies.

²⁵ As Skēkēpa Jesucristo ɛr buaē chō be' a.

Yëkkuö kitule hebreowak a Hebreos

Yëkkuö i' kite Israel aleripa erblé Jesús mik e' pa a. Ñies ie' pa kiè hebreowak ena judiowak. Kë yi wa ijcher yi tö yëkkuö i' kit. Pë' wele tö ibikeitsè tö Pablo tö ikit. Wele skà tö ichè tö Bernabé tö ikit. Wele tö ichè tö Apolo tö ikit erè kë s'wà ijcher yi tö ikit. Wele tö ibikeitsè tö ikite Roma wakpa tö Jerusalén suluo'wà e' yökj duas dabom kuryök Jesús kune'bak e' ukuöki (70 D.C.).

Israel aleripa erblé Jesús mik e' kueki e' pa bak weinuk. Ie' pa welepa éna ierblö Jesús mik e' olo'yak ta ishkae Moisés tté dikia. E' kueki yëkkuö i' kite ie' pa a ikimorak e' tkökwà darërèé Jesús mik. S'kítöukwakpa tö ie' pa wöbla'weke tö Jesús kë diché ta' ie' pa kimoie, e' kueki ie' pa kawöta ie' pa erblö imik e' olo'yök. E' kueki yëkkuö i' kite Jesús mik erblökwakpa a Jesús kkachoe ie' pa a i' es: Skököl e' kkaché se' a Jesús wa as se' éna iar buaé. Ká iaiäé ta ie' utbitü se' ta ittekölpa wa ena ibiyöchökwakpa wa ena Moisés wa, erè bataie ta iut se' ta ilà eköl è Jesucristo e' wa.

E' kie ta ká iaiäé Skököl tö iyè'bak tö ie' kablörane Israel aleripa a. E' wa tka Jesucristo wa e' ché yëkkuö i' tö. Ñies sacerdotepa tö iyiwak jcheke Jerusalén ká bit ekké judiowak nuì olo'yoie. Iyiwak jchërke e' kë diché ta' se' nuì paiklottsà da'aie. E' kueki ie' pa tö ijcheke kekraé erè e' kë dör buaé shütë Skököl wöa. E' kueki Jesucristo kötëwà etökicha è se' nuì paiklottsà, e' je' dör buaé shütë Skököl wöa. E' kueki Jesús dör ibua'ie. E' kueki se' kawöta erblök ie' mik ena ie' è kawöta ttö iutë. I'ñeta ie' tkër Skököl wörki se' tté chök Skököl a. Ie' dör ibua'ie e' kueki Israel aleripa erblé ie' mik e' pa kë kawöta ie' olo'yök. Ie' wa iyè tö ñala yò se' a dòka ikaska'. E' kueki se' kawöta senuk e' meulettsa weinuk erblé Jesús mik e' kueki. Se' tö ie' watéttsa e' ta Skököl tö se' shuleraé wës ie' tö Israel aleripa shuli' es.

Skököl ut se' ta ilà wa

¹ Skököl utbitü taié se' yépa bak ká iaiäé e' pa ta ittekölpa wa. Ie' utbitü ie' pa ta taié kua'ki kua'ki.

² Erè i'ñe ta, mik ká i' erkewatke e' kéwö ska' ta, ie' tté se' ta iwák alà patké'itö ká i' ki e' wa. Tsawe ta ie' tö iyi ulitane yò ilà ta ñita. Ñies ie' tö ilà tké'kabak as iyi ulitane dö ie' ulà a aishkuö ta.

³ Skököl Alà dör iyè olo taié e'. Wës Skököl dör e' sué ie' dör. İyi ulitane kicha a'tser ie' wa itté diché taié e' wa. Se' nuì paikléttsaitö e' ukuöki ta ie' tkéka ká jai a dalöiërta' taié Skököl ulà bua'kka.

Skököl Alà olo ta' taié shütë Skököl biyöchökwakpa tsata

⁴ E' wa iwënewà tö Skököl Alà dör Skököl biyöchökwakpa tso' ká jai a, e' pa kos tsata. Es ñies wës Skököl tö ie' kiè iwák alà, e' dör bua'iewa wës ie' tö ibiyöchökwakpa kiè e' tsata.

⁵ Skököl yëkkuö ki itso' kitule tö Skököl tö iché ilà a:

“Be' dör ye' alà;

i'ñe yò ikkachétke tö ye' dör be' yé.”*

Erè tté e' kë yëule ie' wa ibiyöchökwakpa isie a. Ñies Skököl yëkkuö ki Skököl tö ilà tté ché i' es:

* 1:5 Salmo 2.7

“Ye' tò icheraë tò ye' dör ie' yě,
etä ie' dör ye' alä.”†

Erë Skëköl kë wä ibiyöchökwakpa isie ttë yëule es.

6 Nies mik ie' tò ilä eköl ëme, e' patkeketke ká i' a, etä ie' tò ittë yë' i' es:

“Ye' biyöchökwakpa ulitane kawötä ie' dalöiök tajë.”‡

Ttë ekkë kôs kuëkî se' wä ijcher tò Skëköl Alä dör Skëköl biyöchökwakpa ulitane tsata.

7 Mik Skëköl tò ibiyöchökwakpa ttë cheke, etä ie' tò ichë i' es:

“Ye' tò ye' biyöchökwakpa patkeke wës siwä' batsîr es,

e'pa dör ye' kanë mésopa patkekeyö wës bö' wörkua wöñar es.”§

8 Erë ie' tò ilä ttë cheke i' es:

“Ja Skëköl, be' tò s'wëttseke s'blúie e' dör yöbië!

Be' tò s'wëttseke yësyëë.

9 Sene yësyëë dalër be' éna, erë sene sulu ar suluë be' éna;

e' kuëkî, ye' dör be' Këköl, e' tò be' klö'wë tã ttsë'ne buaë méyö be' a tajë be' malepa ulitane tsata.”*

10 Nies Skëköl tò ilä ttë cheke i' es:

“A Këköl, tsawe tã be' tò ká i' yö',

ñies ká jai ena i kôs tso' iki e' yö' be' wák tò.

11-12 E' kôs chörawa erdawa wës datsi' nurwä tã ierwa es,

e' kôs manerdattsä wës s'datsi' mane'wë tã iwötrëwä es.

Erë be' tso'tke kenet. Be' kë manerpattsä, be' ser michoë.”†

13 Skëköl tò ichë ilä a i' es:

“Be' e' tköser ye' ulä bua'kka

dö mik ye' tò be' bolökpa méro be' klö dikia etä.”‡

Erë Skëköl kë wä ttë e' yëule ibiyöchökwakpa isie a.

14 Skëköl biyöchökwakpa dör wës siwä' es kë wërta'. E'pa kôs kanëblöke Skëköl a. Ie' tò ie'pa patkeke wëpa tsatkërdaë, esepa kimuk. E' kuëkî ie' kë wä ttë ese yëule ie'pa isie a.

2

Skëköl Alä ttë buaë e' kawötä dalöie

1 Skëköl Alä dör İyi ulitane tsata, e' kuëkî se' ké e' tkökwa darërë ie' ttë buaë moki ttsëule se' wä, e' a as kë se' mi'ne wës kanö ëmi di' kî es.

2 Skëköl tò ittë dalöiëno, e' me'atbak ibiyöchökwakpa wa se' yëpa bak ká iaiaë e'pa a. Wëpa kôs kë wä ttë e' dalöiëne', e' nuî kî ie'pa weine wës ikawötä weinuk es.

3-4 Es ibak ie'pa tã, erë Skëköl Alä ttë buaë, e' ë wa se' tsatkërmi, e' dör ttë bua'iewä ttë ulitane tsata. S'tsatko ttë, e' tsä yë' Skëképa Jesús wák tò. Wëpa tò ttë e' ttsë', e'pa tò iyë'ne se' a tã iwä kkachërakitö tò e' dör ttë moki. Nies i kë or yi a ese o' Skëköl tò ie'pa wa tajë kuä'kî kuä'kî iwä kkachoie tò i chë ie'pa tò e' dör moki. Nies Wiköl Batse'r wa ie' tò imé se' a kanëbloie buaë ie' a tajë kuä'kî kuä'kî wës ie' kî ikiane es. E' wa ie' tò iwä kkachë tò ie'pa ttë dör moki. Ttë e' wä kë dalöiëne se' wä, e' tã çwës se' tkömishkar inuî ulä a?

Jesús dë'bitü se' yamiie

† 1:5 2 Samuel 7.14; 1 Crónicas 17.13 ‡ 1:6 Deuteronomio 32.43 § 1:7 Salmo 104.4 * 1:9 Salmo 45.6-7 † 1:11-12 Salmo 102.24-27 ‡ 1:13 Salmo 110.1

⁵ Aishkuō tā kā i' mane'werattsane Skëköl tō buaē pa'alī, e' chök sa' tso'. Skëköl tō ibikeitsbak tō kā pa'alī e' kē merpa ibiyöchökwakpa a as ie'pa dō iwökirpaie.

⁶ Kē idör es. Ie' tō ibikeitsbak tō imerdaē s'ditsö ulā a. E' dör wēs itso' kitule Skëköl yëkkuō kī es, e' tō ichē:

“A' Skëköl, ¿s'ditsö dör yi? ¿lök e' ska' be' er de?

¿Wēs ie'pa kī be' tkine?

⁷ Erē ekuölö ē ie'pa yō' be' tō be' biyöchökwakpa dikīa diöshet tsir.

Erē ie'pa yō'bō olo tā' tajē dalöiērtā' tajē.

⁸ Ie'pa tkē'kā be' tō iyi ulitane yō'bō e' wökirie.”*

Yëkkuō e' ichē tō Skëköl tō se' tkē'kā iyi ulitane yō' ie' tō e' wökirie. “Íyi ulitane” e' wā kiane chē tō kē i' ku', e' kē ku' se' ulā a. Erē i'ñe tā kam se' tō isaüwā es.

⁹ Erē se' wā ijcher tō i' chē yëkkuō e' tō, e' wā tka Jesús wa. Ie' yōne s'ditsöie, e' wōanewa Skëköl biyöchökwakpa dikīa diöshet tsir ekuölö ē. Skëköl er buaē chē se' a, e' kuekī ie' tō Jesús me'ttsā ttēwā sulitane nuī skéie. Jesús weine siarē kötēwā se' skéie, e' kuekī Skëköl tō ie' kīka'kā tajē, tkē'kā iyi ulitane blúie dalöiērtā' tajē.

¹⁰ Skëköl dör iyi ulitane wī, e' kōs tso' ie' wa ñies ie' a. Ie' kī ikiane tō se' tajē dör ie' ala'r esepa dō ie' tā ñita olo tā' tajē. E' wawé ie' tō Jesucristo wa. E' kuekī buaē idir ie' a tō Jesús weine kötēwā s'tsatkoie. Es i' kōs kiane Skëköl kī tō Jesús tō iwē s'tsatkoie, e' wéitō sēraa.

¹¹ Jesús ena se' batse'wekeitō, e'pa Yē dör eköl ē, e' dör Skëköl. E' kuekī Jesús dör Skëköl Alā, e' kē jaēne ichök tō se' dör ie' ēlpa ena ie' kutapa.

¹² Es itso' kitule Skëköl yëkkuō kī wé ie' tō ichē Skëköl a i' es:

“A Skëköl, ye' tō be' ttē cheraē ye' ēlpa ena ye' kutapa a.

Mik ie'pa ñi dapa'uke, etā ye' tō be' kīkerakā ttsē wa ie'pa kukua.”†

¹³ Ñies iskā tso' kitule Skëköl yëkkuō kī wé Jesús tō ichē i' es:

“Ye' erblöraē Skëköl ē mik.”‡

Ñies ichéitō:

“Íe ye' dur, wépa me' Skëköl tō ye' a ala'rie, e'pa tā.”§

¹⁴⁻¹⁵ Se' dör Jesús icha. Erē se' dör s'ditsö ē. Se' ulitane serkeia tā sulu se' suar s'duōwā yōkī, e' wā se' tso' klöulewā. E' kuekī Jesús yōne s'ditsöie. Ie' dē'bitu e' muktsā ttēwā se' skéie e' alokaie bē iane s'duōwā wiie e' kī. Es ie' tō se' tsatkéie, se' suar s'duōwā yōkī, e' ulā a.

¹⁶ Iwēnewā buaē tō Jesús kē dē'bitu Skëköl biyöchökwakpa kīmuk. Ie' dē'bitu se' dör se' yē bak kā iaiāe Abraham, e' aleripa kīmuk.

¹⁷ E' kuekī ie' yōne s'ditsöie wēs se' es as ie' dō sacerdote kibiie se' ttē chök Skëköl a e' wakanewekeitō yēsýēsē. Ie' dör s'ditsö wēs se' es, e' kuekī ie' tō se' sueke er siarē wa. Ie' wák e' me'ttsā ttēwā se' skéie as se' nuī olo'yar se' kī.

¹⁸ Ie' weinebak ñies ie' erkiögne i' sulu wamblök, e' kuekī i'ñe tā wépa erkiöörke i' sulu wamblök, esepa kīmermi buaē ie' a.

3

Jesús dör Moisés tsatq

* 2:8 Salmo 8.4-6 † 2:12 Salmo 22.22 ‡ 2:13 Isaías 8.17 § 2:13 Isaías 8.18

¹ A yamipa, a' batseo' Skëköl tō. Ie' tō a' klōo'ñak as a' dō ie' ichaie. Jesús bikeitsō bua'ie. Se' tō ichekeka tō ie' dōr Skëköl ttekol bua'ie ena se' sacerdote kibi mik se' erblōke e'.

² Skëköl tō ie' tkē'ka kaneblōk se' sacerdote kibiie e' wakanewëitō yësyësë wës Moisés tō, kanë me' Skëköl tō ie' a, e' wakaneō yësyësë es. Kōs i kiane wë Skëköl wë a e' o' Moisés tō yësyësë.

³ Erë Jesús dalōiërta' tajë tkōka Moisés tsata wës u wák dalōiër tkōka u tsata es.

⁴ Se' wā ijcher tō u ulitane yuë yile tō, erë Skëköl dōr íyi ulitane yuōkwak.

⁵ Mokí Moisés kaneblē' yësyësë Skëköl wë a ikanë mésoie. Ì o' ie' tō, e' wa ie' tō i buaë kkachera Skëköl tō aishkuō tā Cristo wa e' klea'.

⁶ Erë Cristo dōr Skëköl wák alā, e' kaneblōke yësyësë se' dōr wës Skëköl wë es e'pa wōkirie. Ì buaë yē' Cristo tō tō idoiā se' a, e' wā panekesō krōrōë ttsē'ne bua' wa kē tō ilo'yē, e' tā mokí se' dōr Skëköl icha.

A' e' kkō'nú Skëköl kē watarttsa

⁷ E' kuëki, ì ché Wiköl Batse'r tō Skëköl yëkkuō kī, e' wā iutō buaë. E' tō ichē i' es:

“Ì cheke Skëköl tō e' ttsē a' tō j'ñe tā,

⁸ etā kē a' er darē'ukwā iyōki wës a' yēpa bak ká iaiāē es.

Ie'pa e' ka'ka e' uk kēsik kēsik Skëköl wōa.

Ie'pa tō ie' wōñatkē' ká sir poē wē kē yi serku' tajē e' kē a.

⁹ Skëköl tō ichē tō duas dōka dabom tkëyōk (40),

e' dalewa ye' tō i kē or yi a ese wē tajē ie'pa se'woie, ie'pa kkō'noie,

erë ie'pa tō ye' wōñatkē' tajē.

¹⁰ E' kuëki ye' ulunekā tajē ie'pa kī etā ye' tō ie'pa ché i' es:

‘Këkraë ie'pa kē kī ikiar tō ye' ie'pa wëttsē,

ie'pa kē senak wës ye' kī ikiane es.’

¹¹ E' kuëki ye' ulunekā ie'pa kī etā ye' ichē

tō ie'pa kē dōpawā wē warma ie'pa enuweke ye' tō eē.”*

¹² A yamipa, a' e' kkō'nú dō' a' isie er sulturwā tā a' kē erblōiā Skëköl chōk e' mik tā a' e' batsōttsa iyōki.

¹³ E' skéie a' ñi er diché iō këkraë s'atsakè kēwō tso'ia j'ñe tā e' dalewa. A' tō iú es as kē a' isie ē' kītō'ù senē sulu wa tā a' er darērwa Skëköl yōki.

¹⁴ Se' erblō Cristo mik buaë këkraë dō ibata ekkē wës kuaë es, e' tā mokí se' tso' ie' tā. E' kuëki a' ñi er diché iō buaë.

¹⁵ Skëköl yëkkuō tō ichē i' es:

“Ì cheke Skëköl tō e' ttsē a' tō j'ñe tā,

etā kē a' er darē'ukwā iyōki wës a' yēpa bak ká iaiāē es.

Ie'pa e' ka'ka e' uk kēsik kēsik Skëköl wōa.”†

¹⁶ Wēpa tō Skëköl ttō ttsē' erë ie'pa e' o' ie' wōa kēsik kēsik, ¿e' wakpa dōr yi? ¿Kē dōr ie'pa ulitane yē'ttsa Skëköl tō Egipto Moisés wa, e'pa ē?

¹⁷ ¿Yi kī Skëköl ulune dō duas dabom tkëyōk (40)? ¿Kē dōr ie'pa tō i sulu wamblē' ká sir poē wē kē yi serku' e' a e'pa ē? E' nuí kī idurulune.

¹⁸ ¿Yi a Skëköl tō ichétke: “A' kē dōpawā wē warma a' enuweke ye' tō eē”? ¿Kē dōr ie'pa tō ie' ttē dalōseō'wā e'pa ē?

¹⁹ Es se' tō isuē tō ie'pa kē erblēne ie' mik, e' kuëki ie'pa kē dē'wā wē warma Skëköl tō ie'pa enuweke eē.

* 3:11 Salmo 95.7-11 † 3:15 Salmo 95.7-8

4

¹ Nies Skëköl kablë' se' a tō se' dōwami ie' tō se' enuweke e' a. E' kuëkj e' tso'ia e' dalewa se' kawōtā e' kkō'nuk tajë dō' se' wele kē ulā a idō.

² Se' a Skëköl ttë buaë e' pakane wēs ie'pa bak ká iaiaë, e'pa a ipakane es. Erë ie'pa kē erblëne imik, e' kuëkj ttë buaë ttsë' ie'pa tō, e' kē dōr ië bua' ie'pa a.

³ Se' erblë Skëköl mik, e'pa dōrawā ie' tō se' enuweke e' a. Erë wēpa kē erblōkū' ie' mik, esepa ché Skëköl tō iyëkuō kī i' es:

“Ye' ulunekā ie'pa kī etā yō ichétke

ie'pa kē dōpawā wē warma ie'pa enuwekeyō ee.”*

Ie' tō iché es, erë ie' kanë enewa mik ká i' yōne one etā.

⁴ Skëköl tō iyi ulitane yō' dō ká teröl. Ká de kul tā ie' eni'. Es itso' kitule wele Skëköl yëkuō kī. E' tō iché:

“Ká de kul etā i kōs yō'bituitō e' yōne one, e' kuëkj diwō e' wa ie' kē kaneblëne.”†

E' kuëkj se' wā ijcher tō mokī Skëköl tō se' enuweke e' tso'tke.

⁵ Erë ttë kitule chétkeyō, e' kī Skëköl tō iché:

“Ie'pa kē dōpawā wē warma ie'pa enuwekeyō ee.”‡

⁶ Es se' wā ijcher tō Skëköl tō se' enuweke e' tso'tke se' a. Erë wēpa a ttë buaë e' pakane kuaë, e'pa kē dē'wā, ie'pa tō idalōsē'wā e' kuëkj.

⁷ E' ukuōkī tā duas tka tajë etā Skëköl tō ttë e' ē skā pakēne se' a i kit se' blú bak kië David e' tō e' wa. Ttë kitule ñe' chétkeyō, e' dōr i' es:

“İ cheke Skëköl tō e' ttsë' a' tō i'ñe tā,

e' tā kē a' er darë'ukwā iyōkī.”

Es se' isuë tō ikéwō skā mé Skëköl tō se' a as se' dōwā ie' se' enuweke e' a, e' kéwō dōr i'ñe.

⁸ Josué tō Israel aleripa enuúpa ie' kéwō ska' tā, e'ma Skëköl kē wā ene skā yēnene.

⁹ E' wā kiane chë tō Skëköl tō se' enuwëmi wēs ie' eni' mik ká i' yō'itō etā es, e' tso'ia wēpa dōr ie' icha esepa a.

¹⁰ Wēpa dewā Skëköl ene e' a, esepa enuraë wēs ie' eni' es.

¹¹ E' kuëkj se' kē e' diché iök shkowā ene e' a as se' kē isie tō ñe'pa kē wā Skëköl ttë iütëne e'pa wakōū.

¹² Skëköl ttë dōr ttsë'ka, diché tā tajë, e' tō iwakanewëke buaë tkōkā tabë ká yaule di dië wī'kē iō'kē e' tsatā. Idōkewā buaë dō se' er a, se' wiköl a. İ kōs dalërmik se' serke tso' blëule se' er a, ena i kōs bikeitsekesō, ese weblekettsaitō tō buaë idir ō sulu idir.

¹³ Se' e' chōrakā Skëköl a. Ie' yōkī i kōs yō'itō e' kē a e' blënukwā. İ kōs tso' áie ie' wōrkī. E' kuëkj se' e' tkōwā darërë ie' ttë a.

Jesús dōr se' sacerdote kibi buaë shütë

¹⁴ Se' wā sacerdote kibi tso' eköl, e' dōr sacerdotepa ulitane tsatā. E' dōr Jesús, ie' dōr Skëköl Alā. Ie' mineatke tso' ká jai a se' ttë chök Skëköl a. E' kuëkj se' kawōtā e' tkōkwā darërë ie' ttë buaë klō'wekesō, e' a.

¹⁵ Se' sacerdote kibi e' wa se' wër siarë. Mik ie' bak senuk ká i' kī, etā erë ie' ma'oule i sulu kōs wamblök wēs se' es, erë ie' kē wā i sulu wamblëne yës. E' kuëkj ie' wā ijcher buaë tō is s'ttsër mik se' ma'orke i sulu wamblök etā.

¹⁶ E' kuëkj a' shkowā Skëköl wōrkī. Mik s'kimë kiane etā ikiösō ie' a, kē suar tā'. Ie' tō se' sueke er siarë wa, e' kuëkj ie' tō se' kimeräë er bua' wa.

* 4:3 Salmo 95.11 † 4:4 Génesis 2.2 ‡ 4:5 Salmo 95.11

5

¹ Wëpa dör sacerdotepa kibipa e'pa kôs tso' shukitule iwakpa shua kanebloie imalepa tté chök Skëköl a. Ie'pa kanë dör iyiwak jchëule ena ilë skà merke Skëköl a, ese wakanéuk imalepa nuì olo'yoie.

² Ie'pa dör wës imalepa es. Ie'pa diché kě dē'ka buaë i sulu wöklö'wöie. Ie'pa weirke siarë wës imalepa weir i sulu ulà a es. E' kuekì imalepa kě wöblaule iyi buaë wa, arkedö i sulu a kekraë, esepa wërmi siarë ie'pa wa.

³ Nies ie'pa wakpa tò i sulu wambleta', e' kuekì ie'pa kawötà iyiwak jchök mè Skëköl a ie'pa nuì kì nies imalepa nuì kì.

⁴ Kaneblök Skëköl a sacerdote kibiie, e' dör kanë buaë, dalöiërtà tajë. Kě yi yörtà' sacerdote kibiie iwák er wa. E' shushteke Skëköl ë tò tã itkëkà sacerdote kibiie wës ie' tò Aarón tkë'ka es.

⁵ E' sù Cristo kě e' tkënekà sacerdote kibiie iwák er wa e' kíkoka. E' skéie Skëköl tò iché ie' a:

“Be' dör ye' alà;

j'ñe ye' tò ikkacheke tò ye' dör be' yě.”*

⁶ Ttè kitule skà tò iché i' es:

“Be' dör sacerdote kekraë wës Melquisedec ese es.”†

⁷ Mik Jesús tso'ia ká i' kì, etã ie' kköyë' Skëköl a tajë aneule wì'wìë ië wa i wa. Skëköl ë a ie' yërmittsà duëwà ulà a, e' kuekì ie' tò iki' Skëköl a tò ye' yöttsa iulà a. Ie' tò Skëköl dalöieke tajë, ittè iuteke buaë, e' kuekì i kiéitö e' iuté Skëköl tò.

⁸ Erë ie' dör Skëköl Alà, erë ie' weine tajë, e' wa ie' éna iane tò wës s'weir Skëköl ttè dalöie kuekì.

⁹ Mik i uk ie' patkëne e' wéitö sëraa, etã ie' de S'tsàtkökwakie. Wëpa tò ie' ttè iuteke, esepa kôs tsàtkè michoë ie' tò.

¹⁰ Nies Skëköl tò ie' tkëkà sacerdote kibiie wës Melquisedec ese es.

A' erblöke Cristo mik, e' kě olo'yar a' tò

¹¹ Ttè ese tso'ia sa' wà yëno tajë, erë kě a' éna ianuk bet, e' kuekì iwà pakë a' a e' dör darërëë.

¹²⁻¹³ Ká iaiaë a' erblë'mi Cristo mik, ikkë tã warma a' detke s'wöbla'ukwakpaie. Erë a' skà kianene wöbla'wë Skëköl ttè tsawe tottola ese wa. A' dör wës ala'rla es kě a' chké darërë ñar, tso' tsu' ë mik. Kam a' a iwër tò i dör buaë i dör suluë.

¹⁴ E' skéie chké darërë ese dör s'wöblauletke esepa a. Ie'pa a iwënetke tò i dör buaë i dör suluë. E' kuekì ie'pa éna iane mik tã buaë idir mik tã sulu idir.

6

¹ E' kuekì Cristo ttè tsá wa s'wöblane, e' ë kě charia kekraë. E' skéie Cristo ttè kì tso' tajë, ese wa se' kì e' yuö as se' yör iskië wës se' kibirwà es. Kě se' kàne e' wöbla'ukne Cristo ttè tsá jchertke se' wà, ese wa. Se' wà ijchertke tò s'kawötà i sulu nuì kì s'duëwami, ese kôs olo'yök. Se' wà ijchertke tò s'kawötà erblök Skëköl ë mik.

² S'wöskuë tté ena s'ulà mùkà s'yamipa kì ese tté wa se' wöbla'netke. S'duëlewà shkerdakane ena s'weir michoë ese tté jchertke se' wà.

³ E' kuekì kě se' e' wöbla'ukia tté ese wa. E' skéie se' kì e' yuö Cristo ttè skà tso'ia ese wa. Skëköl tò ikéwö mé se' a, e' tã iwëraësö es.

* 5:5 Salmo 2.7 † 5:6 Salmo 110.4

⁴ Wépa wōa ká ñine'bak Cristo ttè wa, erë e'pa tō ilo'yé, e' tã ¿wes kawō mermine ie'pa a er mane'ukne? Ì buaë mé Skëköl tō se' a, e' kak tseüle ie'pa wa. Wiköl Batse'r dë'ñak ie'pa kī.

⁵ Ie'pa éna iane tō Skëköl ttè dör buaë. Skëköl kēwō olo tã tajië datske aishkuō tã, e' diché kak sūule ie'pa wa.

⁶ E' kōs tseüle ie'pa wa, e' watëttsa ie'pa tō, e' tã ¿wes ie'pa dōmine e' ska'? E' dör wes ie'pa tso'ne Skëköl Alá ttōkwane wōtēwane krus mik es. Ie'pa tso' ie' wayuōk sulitane wō wa.

⁷ Se' dör wes tē es. Íyi kuantkēne ikī, kalī yēne ikī buaë, warma e' wà tskirmi buaë wà wōrmi buaë wes iwák kī ikiane es. Tē ese a Skëköl er buaë chōraë.

⁸ Erë tē e' kī dika'chka tskine, kualkō tskine, i tskine, e' tã e' kē dör ñie bua'. Kukur tã iwayēnarketke i sulu a tã ññardawa.

⁹ A yamipa dalër tajië sa' éna, sa' ttōke a' tã es, erë mokī sa' iklö'weke tō a' shkōke buaë s'tsatkē ñalé kī. A' kē dör wes wépa tō Cristo watëttsa esepa es.

¹⁰ Skëköl dör yēsyesē. A' kanëblōke buaë ie' a. A' tō s'batse'r malepa kīmeke buaë, e' wekeia a' tō buaë. E' wa iwēnewa tō mokī a' éna Skëköl dalër. E' kōs kē ska' ie' er chōpawa.

¹¹ Erë sa' kī ikiane tō a' ulitane tō, i buaë weke a' tō, ese kī ñ er bua' wa dō ibata ekkē. Es i buaë kōs panekesō, e' wà dōraë a' ulà a da'aie.

¹² Sa' kē kī ikiane tō a' bikër. E' skéie sa' kī ikiane tō a' dō wes wépa erblōtã' mokī Skëköl mik esepa es. Ì muk Skëköl kablë' se' a, e' wà panekesō énaë, e' wa iwà dōraë se' ulà a.

Se' erblōmi Skëköl kablë' se' a, e' mik

¹³ Mik Skëköl kablë' Abraham a, etã ie' kē kablēne yi skà ttō wa. Ie' kablë' iwák ttō wa, kē yi kū' ie' tsatã e' kuëkī.

¹⁴ Ie' tō iyë' Abraham a: “Mokī ye' ichè tō ye' er buaë chōraë be' a tajië. Be' aleripa alōweraëyō tajië.”*

¹⁵ Ttè e' wà pané Abraham tō énaë tã Skëköl kablë'ia, e' wà de iulà a.

¹⁶ Mokī mik se' tō ttè mé yi a, etã imekesō yi dör se' tsatã, ese ttō wa. Mik se' tō ttè métke es, etã ttè e' kī kē i skà kū'ia chē.

¹⁷ Es ñies Skëköl kī ikiane kkachè wōshak wépa a ikablë' esepa a tō mokī iwà dōraë ie'pa ulà a, kē imane'wepaneitō yēs. E' kuëkī ikablë' iwák ttō wa.

¹⁸ Es se' éna iane buaë tō Skëköl tō ittè mé se' a iwák ttō wa, e' kē mane'wepaneitō yēs, ie' kē kachōtã' e' kuëkī. Ie' tō ittè mé se' a iwák ttō wa tō se' erblōke ie' mik e'pa tsatkeraëitō. E' tō se' er pableke buaë. Ttè e' wà paneke se' tō kröröë, e' a se' e' tkōwā darërë kekraë.

¹⁹⁻²⁰ Ttè e' wà paneke se' tō, e' tō se' tkēwā darërëë wes tabechka tso' kanō wōklō'woie dayë shuā es. Jesús mīkane se' yōkī kēwe ká jai a. Eë ie' tso' Skëköl wé kibi e' úshu batse'r tajië shute, e' a. Úshu e' kkōiëule àr datsi' buririë shukuar e' wa, e' etmik ie' tso' se' ttè chōk kekraë Skëköl wōrkī. Es ie' de se' sacerdote kibi kekraë wes Melquisedec ese es.

7

Jesús dör sacerdote kibi wes Melquisedec ese es

¹ Melquisedec bak ká kiè Salem e' blúie. Ñies ie' kanëblë' sacerdoteie Skëköl dör íyi ulitane tsatã e' a. Abraham e' ali'kã blu'pa skel wã ilayōk Lot minetser e'pa kī. Mik Abraham dotkene iu a, etã Melquisedec dettsa ie' ñaletsuk tã ikië Skëköl a as e' er buaë chō ie' a.

* 6:14 Génesis 22:17

² Ñies dali kōs dē'ne Abram ulā a ñippē shuā, e' blatéitō dōkā dabop, e' eyōk méitō Melquisedec a. S'kiē Melquisedec, e' wā kiane chē “sēne yēsýēsē e' blú.” Ñies ie' dōr ká kiē Salem, e' blú. Salem, e' wā kiane chē “sēne bērē,” e' kuēkī ñies ie' dōr sēne bērē blú.

³ Kē se' wā ijcher tō yi dōr iyē, yi dōr imi, yi dōr iditséwō, mik ikūne ō mik idu'wā. E' kōs kē kú' kitule Skēkōl yēkkuō kī. E' kuēkī se' tō ichēmi tō ie' dōr sacerdote kē ertā'wā wēs Skēkōl Alā es.

⁴ Ibikeitsō buaē, e' tā a' wā ijcherdaē tō Melquisedec dalōiērtā' tajē sacerdotepa dōr Leví aleripa, e'pa kōs tsatā. Abraham dōr se' yē bak ká iaiāē dalōiērtā' tajē ese. Ñippē shuā ibolōkpa dali de ie' ulā a, e' blatéitō dōkā dabop, e' eyōk tsā méitō Melquisedec a.

⁵ Leví aleripa yē tsā dōr Abraham wēs Israel aleripa malepa es. Leví aleripa ē meneat sacerdotepaie. Ie'pa dōr Israel aleripa malepa yamipa, erē itso' kitule Moisés ttē dalōiēno, e' kī tō Israel aleripa kōs kawōtā iīyi kōs blatōk dōkā dabop, tā e' eyōk tsā muk Leví aleripa a.

⁶ Skēkōl kablē' Abraham a tō ie' dōraē skēkēpa tajē. Erē Melquisedec kē dōr Leví aleri, erē e' a Abraham tō iīyi tsā mé. Ñies Melquisedec tō ikiē Skēkōl a as e' er buaē chō Abraham a.

⁷ Sulitane wā ijcher tō yi tō e' chē o'ka a, ese wák dōr yi a iyēne e' tsatā.

⁸ Israel aleripa tō iīyi tsā meke sacerdotepa duōtā'wā esepa a. Erē Skēkōl yēkkuō tō Melquisedec chē wēs ie' tso'ia tse'ka es.

⁹⁻¹⁰ Mik Abraham tō iīyi tsā mé Melquisedec a, etā Leví kam kūr. Erē se' tō ichēmi tō Leví aleripa bak tō iīyi tsā mé Melquisedec a Abraham wa, Abraham dōr ie'pa yē tsā e' kuēkī.

¹¹ Ttē dalōiēno me' Skēkōl tō Israel aleripa a Moisés wa, e' ichē tō Leví aleripa ē meneat sacerdotepaie Israel aleripa ttē chōk Skēkōl a as e' tō ie'pa nuī olo'yō. Erē e' mú a nuī olo'yarmi se' kī sēraā, e'ma kē sacerdote skē kuā'kī kianeia. E' kuēkī Skēkōl tō sacerdote skē patké. E' kē dōr Leví aleripa e' ekōl wēs Aarōn es. Ie' dōr sacerdote wēs Melquisedec ese es.

¹² Sacerdote wēsēpa skē maneone kuā'kī, e' tā ñies ttē dalōiēno tsā e' kawōtā mane'wēttsa.

¹³⁻¹⁴ Sacerdote skē patké' Skēkōl tō chēyō a' a, e' dōr Skēkēpa Jesús. E' kē dōr Leví aleripa ekōl. Sulitane wā ijcher buaē tō ie' dōr Judá aleri. Moisés kē wā i yēule tō Judá aleripa dōmi sacerdotēie. E' kuēkī kē ie' aleri isie tkēulekā sacerdotēie.

¹⁵ Sacerdote skē tkēnekane kuā'kī wēs Melquisedec ese es, e' tā se' éna iwā ane tō ñies ttē dalōiēno meneat Moisés a e' maneonettsa.

¹⁶⁻¹⁷ Skēkōl yēkkuō kī itso' kitule tō ie' tō Jesús a ichē i' es:

“Be' dōr sacerdote kēkraē wēs Melquisedec ese es.”*

E' kuēkī se' wā ijcher tō Jesús kē tkēnekā sacerdotēie ie' ditséwō wa wēs Moisés ttē kī itso' kitule es. Ie' de sacerdotēie ie' sēr michoē, kē duōtā'wā, e' diché wa. ¹⁸⁻¹⁹ Moisés ttē dalōiēno bak kenet, e' kē a yi onuk buaē yēsýēsē Skēkōl wōa. E' kē diché tā, kē dōr iie bua' ese wojie. E' kuēkī ttē e' maneonettsa. E' skéie ttē pā'alī wā panekesō krōrōē e' dōr ibua'ie ttē kēchke tsatā, e' wa se' e' batsōwami buaē Skēkōl mik kē kī i sulu nuī tā'ia.

²⁰ Ñies mik Skēkōl tō Jesús tkē'ka sacerdotēie, etā ie' kablē'ia iwák ttō wa tō ikaneblō michoē sacerdotēie. Ie' kē kablēne es sacerdotepa dōr Leví aleripa, e'pa a.

* 7:16-17 Salmo 110.4

²¹ Erë mik ie' tō Jesús tkè'kà sacerdoteie, età ie' kablè'ia iwák ttō wa ttè i' wa: "Be' dōr sacerdote kēkraē.

Ye' kablè be' a ye' wák ttō wa, e' kē olo'yepayō yēs."†

²² Es Skēkōl kablè' Jesús a, e' wa se' wā ijcher mokī tō ttè pā'alī mēne se' a, e' dōr bua'iewā ttè kēchke mēne Israel aleripa a e' tsatā. Jesús wa se' wā ijcher yēsyesē tō iwā suerasō.

²³ Nies sacerdotēpa dōr Levī aleripa, e'pa duōtā'wā, e' kuēkī ie'pa kē a kaneblēne kēkraē. E' kuēkī ie'pa skē tkēulekā tajē.

²⁴ Erē Jesús sēr michoē, e' kuēkī ie' kē skēie yi tkēnukkā.

²⁵ Wēpa kōs shkōkewā Skēkōl wōrkī Jesús batamik, esepa ttē chōk ie' tso'ie kēkraē Skēkōl a, e' kuēkī ie'pa kōs tsatkērmī ie' a buaē kēkraē.

²⁶ Es se' isuē tō Jesús dōr sacerdotē kibiie chōkle. Ie' dōr batse'r. Kē i sulu ku' iki, kē iaulekā sene sulusi wa. Ie' butsulettā pē' sulusiya yōkī. Skēkōl tō ie' tkēkā kā jai a i'yi ulitane tsatā. Sacerdotē ese kiane se' kī.

²⁷ Ie' kē dōr wēs sacerdotē kibi malepa es. Kā bit tā ie'pa kawōtā i'yiwak jchōk mē Skēkōl a ie'pa nuī kuēkī. E' ukuōkī tā i'yiwak kī jchekerakitō mē Skēkōl a imalepa nuī kuēkī. Erē e' kōs skēie Jesús e' me'ttsā ttēwā etōkicha ē se' nuī patuoie, e' kē skā tkōpaia.

²⁸ Wēpa tkēulekā sacerdotēpa kibiie Moisés ttē wa, mokī e'pa dōr wēs s'malepa es, kē diché dē'kā e' kkō'nuk buaē yēsyesē. Erē Moisés ttē kitē, e' ukuōkī tā Skēkōl kablè' iwák ttō wa tō ie' alā tkērdakā se' sacerdotē kibiie, e' dōr se' sacerdotē kibi yōbiē bua'iewā yēsyesē e'.

8

Jesús dōr ttē pā'alī me' Skēkōl tō, e' wakanēukwak

¹ I kōs cheratse sa' tō e' wā dōr i': Jesús tso' se' wā sacerdotē kibiie. Ie' tkēr dalōiērtā' tajē kā jai a Skēkōl ulā bua'kka.

² Ie' dōr se' sacerdotē kibi. Ie' tso' iwakanēuk Skēkōl wē batse'r chōkle tso' kā jai a e' a. E' kē yōne s'ditsō wā, e' yō' ie' wák tō.

³ Sacerdotē kibi kōs tkēnekā i'yiwak tso' rak iwā jchē mē Skēkōl a ena i skā mekerakitō, e' wakanēuk imalepa tsatkoie ie'pa nuī ulā a. E' kuēkī Jesucristo kawōtā nīes ilē muk Skēkōl a se' tsatkoie.

⁴ Erē ie' kē tō ikanewēkū kā i' a, iwakanewēkeitō kā jai a. Moisés ttē dalōiēno tō ichē tō Levī aleripa ē tkērkāmi sacerdotēie. E' kuēkī Jesús mū tō iwakanewēke kā i' a, e' ma ie' kē tkēnukkā sacerdotēie, ie' kē dōr Levī alerī e' kuēkī.

⁵ I kanewēke sacerdotēpa tō kā i' a, ese dōr ibua'ie tso' kā jai a, e' kleeke ie'pa tō kā i' a. E' dōr wēs ibak Moisés tā es. Mik Moisés tō u yueketke Skēkōl a, etā Skēkōl tō ichē ie' a: "Ittsō, i kōs yuō wēs be' a ikkayēne Sinaī kēbata a e' suē." E' kuēkī se' wā ijcher tō Skēkōl wē kibi tso' kā i' a, e' dōr ichōkle tso' kā jai a e' klī ē.

⁶ Erē Jesús tkēnekā se' sacerdotē kibiie, e' wakanewēkeitō buaē sacerdotēpa tso' kā i' a e'pa tsatā. Nīes ie' batamik i muk Skēkōl kablè' se' a ttē pā'alī wa, e' dōr ibua'ie. E' kuēkī ttē e' dōr buaē shūtē ttē kēchke tsatā.

Ttē tsā mēne Israel aleripa a, e' kē dalōtā'ia

⁷ Ttē tsā mēne Israel aleripa a, e' mū dōr wē' as Skēkōl tō se' kiōwā buaē, e' ma ttē skā pā'alī kē kianukia.

† 7:21 Salmo 110.4

⁸ Erë ie' isuë tò ie'pa kë wā ttè tsá mène ie'pa a, e' wā iutène buaë. E' kuekì itso' kitule Skëköl yëkkuò kì e' tò ie'pa chè i' es:

“Skëköl tò ichè: Aishkuò tã kawò dōraë,

e' kèwō ska' tã ye' tò ttè pã'ali meraë Israel wakpa a ena Judá wakpa a.

⁹ Ttè e' kè dōr wēs ttè tsá me' ye' tò ie'pa yēpa bak ká iaiäe e'pa a es.

Ttè e' me'yō ie'pa a mik ie'pa ulaië'yō er bua' wa ibak klōulewā Egipto e' yottsäie etã.

Erë ttè me'yō ie'pa a, e' wā kë iutène ie'pa wā, e' kuekì ye' tò ie'pa me'at.

¹⁰ Nies Skëköl tò ichè:

Ttè pã'ali meraëyō Israel aleripa a aishkuò tã, e' dōr i' es:

Ye' ttè dalöiëno e' merdaë ie'pa er a,

tã ie'pa tò iuteraë er bua' wa iwákpa er wa.

Ye' dōraë ie'pa Këköl,

tã ie'pa dōraë ye' icha.

¹¹ Ie'pa kōs, tsitsirpa dō këkëpa,

e'pa batsdaë ye' mik.

E' kuekì kè ikiarpaia tò yi tò iyamipa ö ö'ka wöbla'weia as ibats ye' mik.

¹² I sulu kōs wamblekerakitö, e' nuí olo'yeraëyō ie'pa kì,

kë ibikeitsepaiaýö.”*

¹³ Es Skëköl tò ichè tò ttè pã'ali meraëitö se' a. E' wa ie' tso' ichök tò ttè tsá mène, e' dōr këchke wöitewā. I kōs ianewatke këchke, e' bet tã kë iku'ia.

9

Cristo dewa Skëköl wé a ká jai a se' tté chök

¹ Ttè dalöiëno tsá me' Skëköl tò Israel aleripa a, e' a ttè tso' tò wēs ie'pa kawōtã Skëköl dalöië e' wakanéuk. Nies ie'pa wā u tso' etkue batse'r ká i' a iwakanéwoie.

² Ie'pa tò u yō' Skëköl dalöië e' wakanéwoie, e' blatérakitö böt. Úshu kewē e' kiè úshu batse'r. Úshu e' a bö'wō talokã tso' et, nies ka' tso' et, e' kì pan meke Skëköl a, ese me'r.

³ Úshu skà tso' datsi' buririë shukuar, e' etmik, e' kiè úshu batse'r tajë shütë.

⁴ Úshu e' a kã' tso' yöule orochka wa íyi masmas ña'woie Skëköl a e'. Nies kalkuò tkër ek, e' paiëulewā orochka wa. Kalkuò e' shua tka' tso' etk yöule orochka wa. Tkã' e' a chkë me' Skëköl tò Israel aleripa a kiè maná, e' kak tso' blëule. Nies kalkuò ñe' shua Aarón shko kéli përi tskineka, e' tso' blëule. Nies ishua ák tak tso' böt, e' kì Skëköl tò ittè dalöiëno kit. Kalkuò e' kiè Ttè Mène Nì A Këkluò.

⁵ Kalkuò e' bata kì Skëköl biyöchökwak pik tã' kiè kërüb, e' diököl tulur böt. E' tò se' a iwã kkacheke tò Skëköl olo tso' eë. Ipik meulekã kalkuò kköshto bata kì, eë Israel aleripa nuí olo'yarke. Erë i' tã íyi ekkë kë wā pakanuktsã ye' a iskië.

⁶ Es íyi ulitane bak kanequle buaë Skëköl wé a, tã sacerdotepa bak shkōkwa kekraë úshu batse'r e' a iwakanéuk.

⁷ Erë sacerdotë kibi, e' ë a kawō tso' shkowā úshu skà tso' dōr batse'r tajë shütë e' a. Eë ie' dōwami etökicha ë duas wa duas wa. Mik ie' mi'kewa eë, etã ie' wã iyiwak pë mi'ke mè Skëköl a e' nuí kì, nies i sulu wamblé pë' malepa tò kë wā jcher ie'pa wā, ese nuí kì.

* 8:12 Jeremías 31.31-34

⁸ E' kōs wa Wikōl Batse'r tō se' a iwà kkacheke tō úshu batse'r, e' waka-neorkeiā, e' dalewa kē sulitane dōpawā úshu batse'r taiē shūtē e' a.

⁹⁻¹⁰ Ì kōs kaneweke judiowak sacerdotepa tō ttē dalōiēno tsā mēne ie'pa a, e' wa, e' dōr chkeiē, di'yeie, se' batse'weie, ese kōs dōr s'pa kikkē ē batse'woie. E' tō se' kimeke kam ttē manerne e' dalewa ē. E' kuēkī ì meke ie'pa tō Skēkōl a idalōiē e' wakanēwoie, ñies iyiwak kōs jcheke mē ie' a se' nuī kī, ese kōs kē a wēpa tō ie' dalōieke es, esepa erbikē pairinuk. Ie'pa ittse' tō inuī tso'ia ie'pa kī. Erē ì kōs kaneweke ie'pa tō Skēkōl wē a, e' tō ttē pa'alī mé Skēkōl tō se' a Jesús batamik, e' wà kkacheke j'ñe tā.

¹¹ Cristo dē'bitubak. Ie' dōr se' sacerdote kibi. Ie' dōr ttē buaē pa'alī me' Skēkōl tō se' a e' wakanēukwak. Ie' dur iwakanēuk Skēkōl wē tso' ká jai a, e' a. Skēkōl wē e' kē yōne s'ditsō wā, e' kē dōr wēs íyi tso' ká i' a es. E' kuēkī Skēkōl wē e' dōr buaē shūtē itso' ká i' a e' tsatā.

¹² Etōkicha ēme Cristo dewā Skēkōl wē tso' ká jai a e' shu batse'r taiē shūtē, e' a s'tsatkoie. Ì wē ie' tō eē, e' dōr wē, kē ie' mi'pane iskā kanēukne. Mik ie' dewā eē, etā kē ie' wā chibo ō baka pē mīne mē Skēkōl a se' nuī kī. E' skēie ie' wák kōtewā e' pē mī ie' wā. Es ie' tō se' yēttsa michoē se' nuī ulā a.

¹³ Wēpa bak ttē kēchke dikīā, esepa iane ñā, e' tā chibo pē ō baka wē'ñe pē ese sklippeke sacerdotepa tō ie'pa kī ō isalema baka alaki pupula ña'weke ese muluchka diōblēkā di' wa e' sklippekerakitō ie'pa kī. Mokī e' tō ie'pa pa kikkē batse'wēne paiklé.

¹⁴ Erē e' dōr es, e' yitā buaē Cristo pē dichē tā' taiē iyiwak pē tsatā. Skēkōl Wikōl yōbiē, e' batamik ie' wák e' me'ttsā ttēwā se' skēie wēs iyiwak kē kī ì sulu ku' mē Skēkōl a ese es. Ie' pē tō se' erbikē paiklēmī ì sulu nuī kī s'duōwāmī ese yōkī as se' tō Skēkōl chōk e' dalōiō.

¹⁵ Jesucristo dōr ttē pa'alī me' Skēkōl tō se' a, e' wakanēukwak. Ì sulu kōs wamblē' wēpa bak ttē tsā mēne e' dikīā e'pa tō, e' nuī ulā a ie'pa yēnettsa Jesús kōtewā krus mik e' batamik. Ñies e' batamik ì buaē yōbiē muk Skēkōl kablē' wēpa klō'bakitō as idō ie' ichaie esepa a, e' dōraē ie'pa ulā a.

¹⁶⁻¹⁷ Ye' tō iwà pakē a' a' i' es: Kam s'duōwā e' yōkī s'wōblane ì mekesō s'yamipa a, ese yēkkuō mukat. Yēkkuō e' wà kē merpa, yi tō imé ese tso'ia tse'ka e' dalewa. Iwak blēnewā, e' ē tā imermī. E' kuēkī s'kawōtā isaūkwa bua'ie tō yi tō imé, ese wák blēnewatke yēkkuō e' wakanēwōmī.

¹⁸ Es ñies ttē tsā mēne, e' mēne iyiwak jchēule e' pē tēne se'.

¹⁹ Ttē tsā mēne dalōiēno, e' wà paka' Moisés tō Israel aleripa kōs a. E' ukuōkī tā chibo ena baka wē'ñe pē shūtēkātō di' wa. E' sklippēitō yēkkuō kī Skēkōl ttē dalōiēno tso' kitule e' kī, ñies e' sklippēitō Israel aleripa kōs kī kal kiē hisopo e' ulatska mik datsi'tak batsē rratulewā e' wa.

²⁰ E' wēkeitō tā icheramitō i' es: “Pē ì dōr iwà kkachoie tō ttē mé Skēkōl tō se' a e' tsā kaneonemitke.”

²¹ E' sū Skēkōl wē ena ì kōs tso'ia Skēkōl dalōiē e' wakanēwoie, ñies ese kī Moisés tō pē sklippē.

²² Mokī ttē dalōiēno tsā mēne, e' wa tā tsir etā íyi ulitane batse'wēkene pē wa. Ñies e' tō ichē tō iyiwak jchēule ese pē kē tēne, e' tā se' nuī kē olonuk se' kī.

²³ Íyi tso' Skēkōl wē tso' ká i' a e' a, e' dōr ì tso' Skēkōl wē tso' ká jai a, e' klī ē. Íyi ekkē kawōtā batse'wē iyiwak jchēule mē Skēkōl a, ese pē wa. Erē Skēkōl wē a íyi tso' ká jai a, e' kawōtā batse'wē ì dōr buaē shūtē iyiwak pē tsatā, ese wa.

²⁴ I buaë e' dör Cristo. Ie' kě dē'wā Skēkōl wé shū batse'r yōne s'ditsō wā tso' ká i' a, e' a. E' dör ibua'ie tso' ká jaì a, e' klí ē. E' skéie ie' de ká jaì a Skēkōl wé chōkle e' a, eē ie' tso' Skēkōl a se' tté chōk.

²⁵ Judiowāk sacerdotepa kibipa, e'pa kawōtā shkōkwā Skēkōl wé shū batse'r tajē shūte, e' a iyiwak pē muk Skēkōl a se' nuì kī duas bik ekkē etōkicha etōkicha. Erē Jesús kě dē'wā tajē wēs ie'pa es.

²⁶ Imú dör es, e'ma ká i' yōne dō ikkē tā, etā ie' kawōtā e' muktsā ttēwā duas bit ekkē. Erē e' kě dör es. E' skéie, i'ñe tā mik ká i' erkewatke, etā ie' de e' muktsā ttēwā se' skéie etōkicha ē se' nuì kōs paiklottsā.

²⁷ Sulitane a kawō meneat duōkwā etōkicha ē, e' ukuōkī tā se' shulirdaē.

²⁸ Es ñies Cristo e' me'ttsā ttēwā etōkicha ē, se' tajē e' nuì paiklottsā. Ie' skā dōrane, erē e' kě dör se' nuì shulōk. Ie' dōrane wēpa tso' ie' panuk esepa tsātkōk.

10

Ttē dalōiēno kě a se' nuì pairinuktsā

¹ Ttē dalōiēno mēne ká iaiāē Moisés wa, e' dör i' bua'ie doia se' a Cristo batamik aishkuō tā, e' biyō yēne. E' dör wēs ilo es, kě dör iwā chōk. E' kuēkī ttē e' kě a wēpa dōkwā Skēkōl ska' iyiwak jchōk mē ie' a kēkraē duas bik ekkē esepa batse'ōnuk da'a.

² Ttē e' mū a ie'pa nuì pairinetttsā mokī, e'ma ie'pa er kě tō ie'pa kkatēpaia tā ie'pa kě tō iyiwak jchēpaia mē Skēkōl a.

³ Erē e' kě dör es. E' skéie mik ie'pa tō iyiwak jcheke mē Skēkōl a duas bit ekkē, etā e' tō ie'pa er awēkene i' sulu wamblekerakitō ese ska'.

⁴ E' wā dör tō se' nuì kě pairirpatttsā baka wē'ñe pē wa ena chibo pē wa.

⁵ E' kuēkī mik Cristo dōketke ká i' a, etā i' tso' kitule Skēkōl yēkkuō kī, e' chéitō Skēkōl a, e' tō ichē i' es:

“Iyiwak jcheke mē be' a ena ilē skā tso' mē be' a,
e' kě kiane be' kī.

Erē be' tō ye' yueketke s'ditsōie chkā tā' diché tā'.

⁶ Iyiwak jcheke ña'wē wa'ñe be' a
ena ilē skā tso' mē be' a nuì paikloie,
e' kě wēr bua' be' wa.”

⁷ E' ukuōkī tā Cristo tō ichē Skēkōl a:

“A Skēkōl, i' ye' dur i' kiane be' kī wē e' wōie,
wēs ye' ttē tso' kitule be' yēkkuō kī es.”*

⁸ Kewe ie' tō ichē Skēkōl a: “Iyiwak jcheke mē be' a ena ilē skā tso' mē be' a, ñies iyiwak jcheke ña'wē wa'ñe be' a nuì paikloie, ese kōs kě kiane be' kī, kě iwēr bua' be' wa.” Erē ie' tō ichē es, erē ese kōs yē'ābakitō dalōiē Skēkōl ttē dalōiēno tso'tke kitule e' kī.

⁹ E' ukuōkī tā ie' tō ichē: “A Skēkōl, i' ye' dur i' kiane be' kī wē e' wōie.” E' wa se' éna iane tō iyiwak jcheke ie'pa tō ttē tsā dikīā ese kōs skēttsā Skēkōl tō iskē pā'alī mokāne, e' dör Cristo kōtēwā se' skéie e'.

¹⁰ I' kiane Skēkōl kī e' wā o' Jesucristo tō. Ie' wák e' me'ttsā ttēwā se' skéie etōkicha ē, kě skā ttēta'wāia. E' kuēkī Skēkōl tō se' batseo'.

¹¹ Kēkraē judiowāk sacerdotepa tō iwanewēke. Ká bit tā ie'pa tō iyiwak jcheke mē Skēkōl a sene sulu nuì kī. E' ē kanewēke ie'pa tō tajē kēkraē, erē e' kě a nuì pairinuktsā.

* 10:7 Salmo 40.6-8

¹² Erë Jesucristo e' me'ttsa ttèwə se' nuì skéie etökicha ě, kě skà ttetə'wajə, e' ukuökɪ tə ká jai ə ie' tké'kə dalöiərtə' tajē Skëköl ulə bua'kka.

¹³ Eē ie' tkēr Skëköl e' alékə ibolökpa kəs kɪ, e' mekerö ie' klö dikja e' panuk.

¹⁴ Ie' e' me'ttsa ttèwə se' skéie etökicha ě, e' wa wépa dör ie' icha, esepa batse'wëitö buaē ichökle Skëköl ə etökicha ě, kě batse'wë kianeia.

¹⁵ Nies Wiköl Batse'r tō ichè tō e' dör mokɪ. Ie' tō iché Skëköl yëkkuö kɪ i' es:

¹⁶ “Kawö dōraē tə ye' tō ttè pa'alɪ meraē ie'pa ə,

e' tō ichè i' es:

Ye' ttè dalöiēno e' merdaē ie'pa ər ə,

etə ie'pa tō iɪuteraē ər bua' wa iwákpa ər wa.

¹⁷ Ie'pa e' wamblö sulu kəs,

kě e' b'ikeitsepaia ye' tō.”†

¹⁸ Es se' éna iane tō se' nuì olo'yane se' kɪ, kě se' kawötajə i' skà muk Skëköl ə se' nuì kɪ.

Se' ə kawö mène shkōwə Skëköl wörki

¹⁹ A yamipa, e' kuekɪ i' ñe tə se' dōwami buaē Skëköl dör batse'r tajē shütə e' ska', kě suarta', Jesús kötəwə ipě tēne tajē, e' batamik.

²⁰ Kě yi dötə'wə Skëköl wörki éanas wəs kě yi dē'wə éanas Skëköl wé úshu nanetkēar datsi' buririē wa e' etmik es. Erë Jesús kötəwə se' skéie e' chē datsi'ukuö jchēnane e' tō. E' wa ñalə pa'alɪ dō Skëköl ska', e' kköyē'ttsa ie' tō se' ə, e' dör sene michoē e' ñalé.

²¹ Jesús dör se' sacerdote tajē. Ie' dör se' dör Skëköl icha, e'pa kəs wökir.

²² E' kuekɪ se' shkōwə Skëköl wörki ər mokɪ wa ena erblé ie' mik yēsýēsē e' wa. Se' erbiķe sulu e' pairiulettsə. Se' batse'uletke, e' dör wəs s'pa skuē buaē manene di' maneneē wa es.

²³ Skëköl tō mokɪē. I' uk ie' kablē se' ə, e' weraēitö. E' wə panekesö kröröē. E' kuekɪ se' e' tkōwə darērē ttè e' ə, kě tō ibikeitsē böt böt.

²⁴ A' tō ibikeitsö tō wəs a' ə ñi kimermi əs a' kɪ ñi dalēritsö buaē, ñies əs a' tō i' buaē kɪ i' tajē ñi kimoie.

²⁵ Se' ñi dapa'uke, e' kě olo'yar a' tō wəs se' wēlepa wöblane iwamblök es. E' skéie a' ər kɪ diché iō ñita. E' yita mik se' tō isuē tō Skëkəpa Jesús datskene, e' kēwö dökewatke, etə a' ər kɪ diché iērmi ñita.

²⁶ Ttè mokɪē e' jchertke se' wə, erē e' ukuökɪ tə i' sulu wamblekeiasö wöbla wa, e' tə kě i' ku'ia jchē mē Skëköl ə e' nuì olo'yoie se' kɪ.

²⁷ Iwamblēsö es, e' tə s'pauirke shulē wa, e' ě tso' se' panuk. E' dör bö' ñarke tajē wa Skëköl tō ibolökpa ewerawa e'.

²⁸ Kə iajə ye' tō ttè dalöiēno me'at Moisés tō, e' dalōsəwəwə tə ikkatökwakpa dör böi ö mañal, e' tə ese wák ttekewə kě ulé klöule.

²⁹ E' dör es, e' tə wépa tō Skëköl Alə dalōsəwəwə ¿wəs esepa kě weirpa tajē shütə? Jesús pē wa ttè pa'alɪ mène se' ə e' wakaneone, e' pē tuē tajē e' wa ie'pa batse'one, erē isükerakitö wəs se' ēse pē es. Nies Skëköl Wiköl ər buaē ché se' ə, e' chekerakitö suluē. ¿Wəs ie'pa tkömishkar e' nuì ulə ə?

³⁰ Skëköl mik se' bātse e' tō iché iyëkkuö kɪ i' es: “Ye' ě wöki iské wërke wë. Yi tō i' sulu wamblé ese ské wərayö iki.”‡ Nies ichéitö: “Skëköl icha kəs esepa shuleraē ie' tō.”§

³¹ ¡Se' arwa Skëköl chök ulə ə weinuk, e' dör siarē ichök!

³² Erë a' éna ianú tò mik kuaë Skëköl tò a' er ñi o' Jesús tté buaë wa, e' kèwò ska' ta' pè' tò a' we'ik siarë Jesús tté buaë kuëkì. Erë e' kòs dalë'ttsë' a' tò er bua' wa.

³³ Mikle ta' pè' tò a' yë' suluë, ie'pa tò a' we'ik siarë sulitane wörki. Mikle ta' a' wák er wa a' e' ché weinuk wépa weirke es esepa ta'.

³⁴ Wépa wötëne s'woto wé a' Jesús tté kuëkì, esepa sù' a' tò er siarë wa, ie'pa kime' a' tò. A' wa ijcher tò i bua'ie kè ertä'wa ese tso' tajë a' wä ká jaì a, e' kuëkì mik pè' tò a' iyi kòs yë'lur a' yöki, etä e' dalë'ttsë' a' tò ttsë'ne bua' wa.

³⁵ A' kè e' ökwa a' weirke e' yöki, e' ské merdaë a' a' tajë, e' kuëkì iwöklö'ü' a' tò darërë.

³⁶ E' weirke e' dalë'ttsök a' kawötä bërë er bua' wa as a' tò iü wës Skëköl kì ikiane es, ñies as i buaë muk a' a' ie' kablë' e' mùitö.

³⁷ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kì es, e' tò Cristo tté chë i' es:

“Wé kawötä dök e' datse kukuie,
e' kè kì kawö tköpa tajë.

³⁸ Erë wépa dör ye' icha serke yësyësë, esepa erblë buaë ye' mik, e' kuëkì ie'pa ser michoë.

Erë ie'pa wépa suanëkä ta' ye' ttë olo'yérakitö,

e' ta' kè ye' wa ie'pa wërpaia buaë.”*

Es itso' kitule Skëköl yëkkuö kì.

³⁹ Erë se' kè dör wës wépa tò Jesús tté buaë e' olo'yé esepa es. Ie'pa weirdaë siarë aishkuö ta'. Se' erblöke buaë Jesús mik, e' kuëkì se' tsatkërdaë.

11

Se' erblö Skëköl mik wës kèkëpa bak ká iaiäë erblë' imik es

¹ Erblë Skëköl mik, e' wä kiane chë tò se' tò iklö'wé mokjè tò i muk ie' kablë' panekesö, e' meraëitö se' a. Erë e' kè wërta' i'ñe ta, erë se' tò iklö'wé yësyësë tò iwä suerasö.

² Se' yëpa bak ká iaiäë, e'pa bak erblök Skëköl mik, e' kuëkì ie'pa yë' ie' tò tò ie'pa dör buaë ie' wöa.

³ Se' erblöke Skëköl mik, e' kuëkì se' wa ijcher tò ie' tò iyi ulitane yö' iwák ttë wa. E' wä kiane chë tò i kòs wërta' suësö i'ñe ta, e' yöne i kè wërta', e' ë wa.

⁴ Abel erblë' Skëköl mik, e' kuëkì i mé ie' tò Skëköl a inui kì, e' dör bua'ie i mé Cain tò, e' tsata. Abel erblë Skëköl mik, e' kuëkì Skëköl tò ie' klö'wé wës pè' buaë yësyësë es. Ñies i mé ie' tò Skëköl a e' wër buaë Skëköl wa. Ie' blënewabak ká iaiäë, erë ie' erblë Skëköl mik, e' tté pakarkeia i'ñe ta.

⁵ Enoc erblë' Skëköl mik, e' kuëkì ie' kè blënewa. Ie' minetser ttsë'ka Skëköl wä, e' kuëkì kè yi wä ie' nu kune. Skëköl yëkkuö ichë tò kam Enoc m'itser Skëköl wä, e' yöki ie' wër buaë Skëköl wa.

⁶ Yi isie shkakwä Skëköl wörki, ese kawötä iklö'uk tò mokj Skëköl tso'. Ñies ie' kawötä iklö'uk tò wépa tò Skëköl yuleke er mokj wa, esepa ulä a iwä döraë. E' kuëkì kè se' erblöku' Skëköl mik, e' ta' kè se' a i onuk wërmi buaë ie' wa.

⁷ Noë erblë' Skëköl mik, e' kuëkì mik Skëköl tò ie' a iché tò i sulu tköraë ká i kì kè süle yi wä ese, etä ie' tò itte iuté. Ie' tò kanö bërë yué etö, e' a ie' ena iyamipa e' ë tsatkëne. E' wa ikkayëne tò imalepa kì nu' tso'. Ñies sene yësyësë dömi se' ulä a s'erblë Skëköl mik e' wa, e' de ie' ulä a.

⁸ Abraham erblë' Skëköl mik, e' kuëkì mik e' tò iché ia: “Be' yú ká yë'yö tò imeraë be' a' e' a,” etä iütëitö. Erë ie' kè wä ijcher tò ká wé a ie' mürö, erë bet ta' ie' yëttsä iwák ká a.

* 10:38 Habacuc 2.3-4

⁹ Ie' erblé Skëköl mik, e' kueḡi mik ie' de ká yëne ie' a eḡ, eṭa ie' sené weş s'dami shkal ser es. Ie' sené ula yöule datsi'tak wa, ese a. Ie' alà Isaac ena itala Jacob, e'pa ñies sené weş ie' es. Ñies ie'pa a ká e' muk Skëköl kablë'.

¹⁰ Ká bua'ie kē ertā'wa bikeitsbak Skëköl tō, yō'itō ká jai a, e' wā pané Abraham tō. E' kueḡi ie' sene' weş s'dami shkal ser es, e' dalē'ttsëitō er bua' wa.

¹¹ Skëköl tō iyë' ie' a: be' alà kōrakā be' alaköl Sara e' tā. Erë ie' dewatke kēkēpala aluē, ñies Sara wake' kē dōtā' alāē, erë ie' iklō'wē tō Skëköl kablë' ie' a e' weraëitō. E' kueḡi diché mēne ie' a alà koka.

¹² Ie' dewatke kēkēpala aluē, erë es ie' de alāē. Ilā e' wa ileripa dē'bitū tajē kē shtar ekkē weş bēkwō tso' tajē ō tsa'wō tso' tajē dayē kkōmik kē shtar es.

¹³ Ie'pa ekkēpa kōş erblē' Skëköl mik, kē ilo'yane ie'pa wā, es ie'pa blērulune. Ká muk Skëköl kablë' ie'pa a, e' wā kē dē' ie'pa ulā a ie'pa tso'ia ttsē'ka e' dalewa. Erë ie'pa tō iklō'wē tō iwā dōraē ie'pa ulā a aishkuō tā. E' dōr ie'pa a weş ilo suē kamiē es. E' kueḡi ie'pa tō iyë' tō ie'pa ser ká i' kī weş ká kuā'kī wakpa dami shkal es.

¹⁴ Wēpa tō ichē es, e' wa iwēnewā tō ie'pa tso'ia ká yulōk iwākpa a.

¹⁵ Ie'pa mū tso'ia wē ie'pa manete, e' kē bikeitsōk, e'ma ie'pa mi'mine buaē ká e' a.

¹⁶ Erë ie'pa tō ká bua'ie e' kkecheke, e' dōr ká tso' ká jai a. Skëköl tō ká e' yō'bak ie'pa a, e' kueḡi Skëköl kē jaēne tō ie' kiē ie'pa Këköl.

¹⁷⁻¹⁹ Skëköl kablë' Abraham a ttē i' wa: "Be' aleripa chōkle, e'pa dōraē Isaac wa." Erë e' ukuōḡi tā ie' tō ichē ia: "Isaac ttōwā mē ye' a ye' dalōioie." Ie' kī ikiane suē tō moki Abraham erblōke ie' mik, e' kueḡi ie' ima'wē es. Abraham erblé Skëköl mik, e' kueḡi moki ie' tō Isaac mekettsā weş Skëköl tō ie' a iyë' es. Ie' tō ibikeitsē tō ie' tō ilā ttēwā, e' tā Skëköl a ishkerkamine, e' kueḡi ie' tō ittekewā. Erë bata ekkē tā Skëköl tō ie' wōklō'wē. E' kueḡi ichēmiso tō e' dōr weş Isaac kōtewā shkenekane es.

²⁰ Isaac erblē' Skëköl mik, e' kueḡi ie' tō iyë', ila'r Jacob ena Esaú, e'pa a tō aishkuō tā Skëköl er buaē chōraē ie'pa a.

²¹ Jacob erblē' Skëköl mik, e' kueḡi mik ie' blērkwēwā, e' kēwō dōketke, eṭa ie' tō iyë' italapa dōr José ala'r e'pa a eköl eköl tō Skëköl er buaē chōraē ie'pa a. Ñies Skëköl dalōié ie' tō ie' e' duedur ishko kéli mik e' dalewa.

²² José erblē' Skëköl mik, e' kueḡi mik ie' blērkwatke, eṭa ie' tō ichē tō aishkuō tā Israel aleripa e' yōrattsarak Egipto. Es ie' ichēat tō mik a' e' yēttsā ká i' a eṭa ye' nu tso' blēule e' tsūmī a' tō blēwā wē a' mūrō eḡ.

²³ Ñies Moisés yē ena imi, e'pa erblē' Skëköl mik. Mik ie' kune', eṭa ie'pa tō isuē tō alala buaala kune. Egipto blū tō iyë' tō Israel aleripa alala kurke wēpa, e'pa kōş ttekelur. Erë Moisés yē ena imi, e'pa erblé Skëköl mik, e' kueḡi ie'pa kē suane blu' ttē yōḡi. Ie'pa tō Moisés blé dōkā si' mañat itsatkoie.

²⁴ Moisés talane Egipto blū duōchkeie dalōiërta' tajē. Erë ie' erblé Skëköl mik, e' kueḡi mik ie' de kēchke, eṭa e' kōş watēttsā ie' tō. Ie' kē kī ikiane tō ie' kirwā Egipto blū duōchke.

²⁵ Ie' a tā weinuk wēpa dōr Skëköl icha, esepa tā, e' dōr buaē tkōkā sene sulu tō s'ttsē'wēke buaē ekuölō ē, ese kōş tsatā.

²⁶ I buaē dōraē ie' ulā a aishkuō tā iskeie, e' ē kī ie' er me'rie. E' kueḡi ie' tō bikeitsē tō iweir kōş wē pairine'bitū idi' wa s'blūie e' ttē kī, e' dōr buaē shūte, iyi bua'buwa tso' Egipto ese kōş tsatā.

²⁷ Moisés erblē' Skëköl mik, e' kueḡi ie' e' yēttsā Egipto, kē suane Egipto blū ulune yōḡi. Ie' e' tkēwā darērē Skëköl kē wērtā' e' mik kē ilo'yane ie' wā.

²⁸ Ie' erblë Skëköl mik, e' kueḡi ie' tō Israel aleripa patké Ie'pa Yēpa Yērulune Egipto e' kéwō tkō'uk. Ie' tō ie'pa patké obeja pupula ttōkwa tā ipē sklippök ie'pa ukkō kōs e' mik. Ie'pa tō iwē es as Skëköl biyōchōkwak patké Skëköl tō s'ttökulur, e' kē mi'wā u a alā wēm tsā kune, esepa kōs ttökulur.

²⁹ Israel aleripa erblë' Skëköl mik, e' kueḡi ie'pa tkami Dayē Mat shuā wēs iyōk ē kī shkē es. Erē mik Egipto wakpa mī ie'pa itōki, etā e'pa kī dayē unekā tō ie'pa kōs ttélur.

³⁰ Israel aleripa erblë' Skëköl mik, e' kueḡi ie'pa shkē kā kiē Jericō kkōiēule e' pamik dōkā kā kul. E' ukuōkī tā kā e' kkōiēule kōs, e' tkēnettsa iski.

³¹ Nies alaköl sulusi kiē Rahab, e' erblë' Skëköl mik. E' kueḡi mik wēpa bōl patkē' Josué tō Jericō weblök bēr akir, etā e'pa ki'waitō bērē blē' itsatkoie. E' kueḡi ie' kē dunewaḡnak wēpa tō Skëköl ttē dalōsewēwā esepa tā.

³² Ye' a ikī yēmi taiē. Gedeōn ena Barac ena Sansōn ena Jeftē ena David ena Samuel ena Skëköl ttekolpa kōs, e'pa kōs ttē pakarmi ye' a, erē ye' kē kawō kune i' tā ipakoie seraā.

³³ Ie'pa ena pē' skā erblë' Skëköl mik wēs ie'pa es, e' wa e'pa welepa e' alékā kā kuā'kī kuā'kī wakpa kī. Nies ie'pa welepa ttē dalōiēno e' wakanewē yēsyesē. Nies Skëköl kablē' ie'pa a, e' wā de ie'pa ulā a. Ie'pa welepa tō ma'name kkō tsatēwā.

³⁴ Ie'pa ena kē kī bō' dakanekā. Ie'pa welepa ttekwatke tabē wa, e' tsatkēe Skëköl tō. Ie'pa welepa kē diché tā', erē idiché iēne. Ie'pa welepa ṇippé darērē tā ie' alékā kā kuā'kī ṇippōkwakpa kī.

³⁵ Nies alakōlpa bak erblök Skëköl mik, e'pa welepa dēutōpa shkenekane menene ie'pa a.

Pē' welepa skā erblë' Skëköl mik, e'pa klō'wēwā pē' tō tā iwe'ikērakitō taiē siarē dō iduowā ekkē. Erē ie'pa erblë Skëköl mik, e' kē watēnettsa ie'pa wā. Ie'pa wā ijcher tō ie'pa shkerdakane aishkuō tā senoie buaē shute, e' kueḡi ie'pa ekemine aie, e' kē kinewā ie'pa wā.

³⁶ Ie'pa welepa wayōne taiē, bune siarē. Ie'pa welepa skā monewa tabechka yōule tsa'ie ese wa, es iminerak s'wōto wē a.

³⁷ Ie'pa welepa ttélur ak wa. Welepa ttélur jchēulettsa shushaē. Nies welepa ttélur tabē wa. Ie'pa bak shkōk wī a diā a paiēule obeja kkuōlit ō chibo kkuōlit wa. Ie'pa dōr siarē, tōiēne siarē, weine taiē.

³⁸ Ie'pa dōr buaē shute, kē dōr bua' tō ie'pa ser imalepa serke kā i' kī e' shuā. Erē ie'pa bak shkōk wī a diā a kā sir poē wē kē yi serku' taiē ese ska' ō kabata a. Ie'pa bak senuk siarē akuk a ō kauk a.

³⁹ Ie'pa ekkēpa kōs erblë' Skëköl mik buaē, e' kueḡi ie' wa ie'pa wēne buaē. Erē ie' kablē' ie'pa a, e' wā kam mer ie'pa a,

⁴⁰ ie' tō iskā bikeitsēne bua'ie se' batamik e' kueḡi. I' buaē meke ie' tō se' a aishkuō tā, e' kiane ie' kī tō ie'pa ena se', e'pa ulā a idō ṇita. E' kueḡi kam idō ie'pa ulā a.

12

A' erblō Skëköl mik wēs Jesús es

¹ A yamipa, se' erblōke Skëköl mik ena se' serke ie' a, e' dōr wēs s'tur e' alokā as i merke sia e' dō se' ulā a es. Wēpa erblë' Skëköl mik kā iaiaē e'pa durulunebak, e' dōr wēs ie'pa tūne e' ali'kabak es. Ie'pa ekkēpa dōr taiē, e' kōs erblë' buaē Skëköl mik, e' dōr wēs ie'pa iēne se' turke e' sauk es, tō is se' mir. E' kueḡi i kōs tō se' wōklō'weke ese ulā watōsō. I' sulu wamblekesō, ese

dör wēs ttsa' muliṭswā s'klō mik es, e' kuēkī ilo'yōsō. Etā se' tunú darērē dō mik se' deka wē se' mi'kerō eē.

² Se' er mūwā Jesús ē kī. Se' erblōke Skēkōl mik e' wērke Jesús wōkī tsawe dō bataie. Ie' kōtewā krus mik, e' dör jaē taijē, erē e' kē kī ie' tkine yēs. Ie' wā ijcher tō ie' tṭsē'rdāē buaē aishkuō tā, e' kuēkī idalē'tṭsēitō er bua' wa. I'ñe tā ie' tkērka dalōiērtā' taijē Skēkōl tkēr ikulē kī e' ulā bua'kka.

³ Pē' sulusipa tō ie' we'ik taijē, e' kōs dalē'tṭsēitō. E' bikeitsō buaē ʾas a' kē shtrirwā erblōk Skēkōl mik tā ilo'yē.

⁴ Moki a' tso' nippōk sene sulu tā, e' kuēkī a' weirke taijē, erē kām a' weir dō a' duōwā pē tēr taijē ekkē wēs Jesús es.

⁵⁻⁶ Skēkōl yēkkuō kī ie' tō a' pattē wēs ie' ala'r es, wēsua e' chowa a' éna, e' tō iché i' es:

“A ye' alā, wēpa kōs dalēr Skēkōl éna, esepa paruekeitō.

Wēpa klō'wē ie' tō ila'rie, esepa uñekeitō.

E' kuēkī mik ie' tō be' parueke, etā e' kē watōktsā be' tō.

Mik be' uñekeitō, etā kē be' erianuk.”*

Es itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī.

⁷ A' weirke kōs, e' wa Skēkōl tso' a' paruōk, e' kuēkī e' dalē'tṭsō er bua' wa. A' parueke e' wā kiane chē tō ie' tō a' suē wēs ie' ala'r es. ¿Wē a' wā isūle tō alala kē parueta' iyē tō?

⁸ Skēkōl kē tō a' paruē wēs ila'r ulitane es, e' tā e' wā kiane chē tō a' kē dör ie' ala'r chōke, a' dör wēs ñalā alé es.

⁹ Mik se' bak ala'rla, etā se' yē tso' ká i' kī, e'pa tō se' parueta' tā ie' dalōiē se' tō. E' dör es, e' yitā buaē se' kawōtā S'yē tso' ká jaì a' dalōiōk taijē ʾas sene michōē dō se' ulā a.

¹⁰ Se' yē tso' ká i' kī, e'pa tō se' parueta' ekuölō ē wēs ie'pa wa iwēr buaē es. Erē Skēkōl tō se' parueke se' kimoie ʾas se' ser batse'r wēs ie' es.

¹¹ Mik se' padurke, etā e' kēwō ska' tā kē ittse'r buaē idalēne s'mik. Erē s'wōblane iwa, e' tā s'serdaē bēre yēsyesē.

¹² E' kuēkī a' er diché iōne. A' erblōke Jesús mik, e' kē armi a' tō a' shtrine kuēkī.

¹³ A' shkō kekraē ttē yēsyesē e' ñalē wa ʾas a' wēpa kē erblōku' buaē Jesús mik, shkōkeiā wēs s'klō kranewā shkō es, esepa kē kī ʾardō, e' skéie ie'pa buarne tā ishkömi buaē.

Skēkōl er buaē ché se' a, e' kē watarttsa

¹⁴ A' e' mú senuk bēre sulitane tā. Nies a' e' mú senuk batse'r wēs Skēkōl kī ikiane es. Yi isie kē serku' es, ese kē tō Skēkēpa Jesús suēpa.

¹⁵ A' ñi kkō'nú buaē ʾas Skēkōl er buaē chōke se' a, e' kē watōttsā yi tō. Yi tō iwatēttsā, ese dör a' shuā wēs kalkua sulusi tskirkā es. Mik ideka, etā imalepa taijē sulu wēwaitō.

¹⁶ A' kē kâne trēnuk. A' kē kâne i dör batse'r ese dalōseukwā wēs Esaú es. Ie' dör iyē alā tsā, e' kuēkī iyē iyi kuō meke ie' a. Erē e' watō'ttsā ie' tō iēl a chkē tka' etkē, e' ē skéie.

¹⁷ A' wā ijcher tō e' ukuōkī tā ie' kī ikiane tō iyē mú er buaē chō ie' a wēs ie'pa wōblar alā wēm tsā kune ese a er buaē chōk es. E' kiētō iyē a iē wa kkōchē wa taijē, erē kē wēs ie' a ionukia, iwake' watēnettsā.

¹⁸ I'ñe tā a' kē dōku' Skēkōl wōrkī wēs ká iaiāē se' yēpa dē'rō ie' ska' es. Mik ie'pa dōkewatke Sinaí kēbata a, etā ká tṭsenewā miā tṭsettsēē, e' shuā bō' taijē ñarke kabata kī, siwa' bitsirke darērē, e' kōs tṭsē ie'pa tō suē ie'pa tō.

* **12:5-6** Proverbios 3.11-12

19-20 Duk blarke tajë ttsë ie'pa tö. Ñies Skëköl ttöke e' ttsë ie'pa tö. Ì ché ie' tö ie'pa a, e' yökj ie'pa suane tajë. Ie' iché ie'pa a: “Yi deka kabata i' kj, se' ö iyiwak, ese kawötä ttëwä ak wa.” Ttë e' kē dalē'ttsēnuk ie'pa a. E' kuekj ie'pa kkōché tajë tö mü kē ittōiä ie'pa ta.

21 Mokj i' suē ie'pa tö, i' ttsë ie'pa tö e' tö ie'pa suawé tajë. Ñies Moisés wák kkōchōwēitō tā ichēitō: “¡Tajë ye' painēka suane ē wa!”

22 Erë j'ñe tā kē idōr es a' a. E' skéie a' detke kabata kē wërta' kiē Sión kēbata ee, e' dör Jerusalén tso' ká jai a e'. Eē Skëköl chōk serke. Eē ie' biyōchōkwakpa tso' tajë, kē shtarta' ekkē, e'pa daparke ie' kīkōkka.

23 Eē wēpa kōs de Skëköl alā tsāie esepa tso' ñi dapa'uk ttsē'ne bua' wa. Ie'pa kiē tso' kitule yēkuō tso' ee e' kj, e'pa shu' a' dör. Eē a' detke Skëköl dör sulitane shulōkwak, e' wörkj. Ñies a' detke pē' bak senuk yēsēsē ká i' kj, esepa tā ñita. Ie'pa yuētke Skëköl tö yēsēsē, kē i' kianeia ie'pa kj.

24 Ñies a' detke Jesús ska' a, ie' dör ttē pa'ali me' Skëköl tö se' a, e' kanéukwak. Ie' kōtewā ipē tēne tajë, e' wa se' batse'wē Skëköl tö. Ie' kōtewā e' dör s'satkoie, e' kē dör wēs Abel kōtewā, e' nuī kj iēl tsaiēne es.

25 E' kuekj a' e' kkō'nú. Skëköl ttöke a' ta, e' kē watarttsā. Ká iaiaē wēpa tā ie' ut ká i' kj, e' watē'ttsā ie'pa tö, e' nuī kē ulā a ie'pa bakyal, e' ta ŷwēs se' tkōyalmi j'ñe tā ie' ttöke ká jai a e' ttō watē'ttsāsō e' nuī ulā a?

26 Ká iaiaē mik ie' ut ie'pa ta, e'ta e' tö ká i' wōtjō' darērē. Erë j'ñe tā ie' ichē: “kawō dōraē tā ká i' wōtj'weraēyō etōkichane, erē kē dör ká i' ē, ñies ká jai kōs wōtj'weraēyō.”†

27 Mik ie' tö iché es, e'ta e' wā kiane chē tö iyi kōs yō'itō wōtirta', ese wōtj'weraēitō, skerattsaītō as i' kē wōtirta' kē ertā'wa, ese ē atne iskéie.

28-29 Ì blúie Skëköl tso' e' a se' tso', e' kē wōtirta' kē erta'wa. E' kuekj wēstela chōsō ie' a. Ie' dalō tā tajë wēs bō' ñar tajë es, e' kuekj ie' dalōiōsō tajë suane wa, wēs ie' wa iwēr buaē es.

13

Wes Jesús mik erblōkwakpa kawötä senuk

1 A' ñi dalēritsō buaē kekraē ñi ēlpaie, kē ilo'yar.

2 Yi kē suule a' wā, ese de a' u a, e'ta ikiōwā buaē. Wēlepa tö iō' es e'ta Skëköl biyōchōkwakpa dē'wā ie'pa u a, erē e' kē ane ie'pa éna. E' kuekj kē a' éna ichōkwa s'malepa kiōkwā buaē a' u a.

3 S'yamipa tso' wōtēule s'wōto wē a, esepa kīmú wēs a' wákpa tso' wōtēule ie'pa tā ñita es. S'yamipa wēlepa weirke Jesús ttē kuekj, e'ta a' tö ibikeitsō wēs a' wákpa weirke es.

4 S'senewābak e' ttē dalōiō. Wēpa tö ttē e' dalōsēwēwā trē wa i' wa esepa wōmerattsa' weinuk Skëköl tö. E' kuekj kē a' trēnuk yēs. Kē a' tö s'senewābak dalōsēukwā.

5 Kē a' er mukwā inuköl kj yēs. Skëköl tö iyē'bak i' es: “Ye' kē tö be' mepaāt yēs, ye' tö be' kkō'nē michōē.”* E' kuekj i' tso' a' wā, as e' tö a' ttsē'ū buaē.

6 Se' erblōke Skëköl mik, e' kuekj kē se' suane i' yökj. Se' tö ichēm wēs itso' kitule Skëköl yēkuō kj es, e' tö ichē:

“Skëköl dör ye' kīmukwak,

e' kuekj i' wēmī s'ditsō tö ye' ta, e' kē yökj ye' suane.”†

⁷ A' wökirpa bak a' wöbla'uk Skëköl ttè wa, e'pa ska' a' er anúne. Wës ie'pa bak senuk qos ena wës ie'pa blënewa, e' bikeitsö buaë ta' a' erblö Jesús mik wës ie'pa es.

⁸ Jesucristo kë manertä'. Wës ie' dör ká iaiäë, es ie' dör j'ñe, ñies es ie' döraë aishkuö ta' këkraë.

⁹ E' kueki kë a' e' muktsa e' kitö'uk ttè kuä'ki qos kë dör Jesús tté moki ese wa. Ttè dalöiëno wele tö ichè tö chkè wésele kë katar. Ttè ese qos kë dör ie' bua' se' er diché ioie. Wëpa tö ttè ese dalöieke, e' kë tö ie'pa kimepa. Erë Skëköl er buaë chöke se' a, e' je' tö se' er diché iëmi buaë.

¹⁰ Sacerdotepa bak ka' tso' iyi moka Skëköl a' e' wakanéuk, e'pa a' kawö mène iyiwak ña'wëkewa ka' e' ki ese chkà kak katök. Erë se' erblöke Jesús mik, e' dör wës ka' ñe' wakanewekerakitö es, ie' wa se' tsatkërmí. Erë wëpa tso'ia erblök ka' ñe' mik, esepa kë a' e' tsatkëruk.

¹¹ Iyiwak jchök sacerdote kibi bak duas bik ekkë nuì olo'yoie, ese pë tsukmi ie'pa bak Skëköl wé shü batse'r taië shütë eë. Erë iyiwak ese nu ña'ukwa ie'pa bak ie'pa ká döwa e' wishet.

¹² Es ñies Jesús kötëwa Jerusalén kköiëule e' wishet se' batse'woie ipë wa.

¹³ E' kueki kë se' erblöia judiowak ttè dalöiëno e' mik. Mishka bänet Jesús ta' weinuk jaëruk wës ie' weine jaëne es.

¹⁴ E' wà dör tö ká i' a' kë se' wä ká ta' wës Jerusalén es. E' skéie ká yöbië doia aishkuö ta, e' panuk se' tso' kröröë.

¹⁵ E' kueki Skëköl kikökasö këkraë Jesucristo batamik. E' dör buaë wës iyiwak jchësö mè ie' a' idalöioie es. E' kueki ikikökasö s'wák kkö wa.

¹⁶ Kë a' éna ichökwa i buaë uk ena ñi kimuk. E' dör buaë ñies wës iyi mekesö Skëköl a' es. A' tö iwë es, e' ta' e' wër buaë ie' wa.

¹⁷ A' wökirpa wöñirke taië a' kkö'nè batamik. Ie'pa éna iane tö e' ki ie'pa chakerane Skëköl tö. E' kueki ie'pa ttö iutö ena idalöiö. E' ú as ie'pa ttsë'ü buaë ikané tö, kë kköchöku'. A' kë tö iwë es, e' ta' e' kë dör buaë a' a.

¹⁸ A' tö ikiö Skëköl a' këkraë sa' ki. Sa' wä ijcher tö sa' er kë tö sa' kKateku' i ki. Këkraë sa' e' ché senuk buaë yësyësë.

¹⁹ Ñies ye' kköchö a' a' tö a' ikiö Skëköl a' as ie' tö ye' a' ikéwö mù tö ye' mi'ne bet a' weblök.

Yëkkuö shtökwak e' chéat

²⁰⁻²¹ Skëköl dör sene bërë mukwak e' tö Skëképa Jesús shkeo'kane. As ie' tö i qos kiane a' ki senoie wës ie' ki ikiane es, e' mù a' a. Ñies i wër buaë ie' wa as ese qos uk ie' tö a' kö Jesucristo diché wa. Jesús tö ttè pa'ali yöbië mène se' a, e' kaneö' ie' pé wa. Ie' dör se' kkö'nukwak kibiie. ¡Cristo kikökasö taië këkraë! Es e' idir.

²² A' yamipa, ttè böt mañat i' shtéyö a' pattoie, e' mú klö'ü a' tö er bua' wa.

²³ Ñies ye' ki ikiane tö a' wä ijchenü tö s'yami Timoteo bak wötëule, e' yënetsane. Ie' de bet ye' ska', etä ye' wä ie' mi'ke e' ta' mik ye' mi'ke a' weblök etä.

²⁴ A' wökirpa qos ena s'batse'r malepa qos shke'ü ña. Ñies s'yamipa dör Italia wakpa tso' ye' ta, e'pa tö a' shke'wémi.

²⁵ As S'yë er buaë chö a' ulitane a.

Yëkkuö kit Santiago tö Santiago

Yëkkuö i' kit Santiago tö. Welepa tö ibikeitsè tö ie' dör Jesús ël eköl. Ie' bak senuk Jerusalén ena ee' ie' bak Jesús mik erblökwakpa wökirie. Nies mik Jesús ttekölpa tsá ena Jesús mik erblökwakpa wökirpa malepa e'pa ñi dapaq' Jerusalén Pablo kanè pakoie, etä Santiago tso' iwökirie (Hechos 15 saú). Mateo 13.55,56 tö Jesús ëlpa ena ikutapa e'pa chë.

Israel aleripa erblë' Jesús mik esepa tajë bak senuk ká bänet kua'kí kua'kí a o'kapaie. E'pa a Santiago tö yëkkuö i' kit. Yëkkuö i' kit ie' tö kabene kua'kí kua'kí cheke erë e' yökí ie' tö iché: Mik se' serkeia ká i' kí etä se' weirdaë Jesús mik erblë kuëkí, e' wa Skëköl tö se' kimeke senuk yësyesë ie' a. E' kuëkí kē se' kane tkinukwā se' weirke e' wā. Se' kē ttsë'nuk buaë mik s'weirke etä. Es Santiago tö iché.

E' kije ta ie' tö iché wēs se' serke ena i' weke se' tö, e' wa iwēnewā tö moki se' erblöke Jesús mik ö au. Wēs se' tö s'malepa suëke e' dör ibua'ie. S'siarëpa kí Skëköl tkirke ena ie' wōā tā sulitane dör ñies. E' kuëkí kē se' kane inuköl blúpa sauk bua'ie s'siarëpa tsata.

E' kijetä Santiago tö iché tö inuköl blúpa tö s'siarëpa watëttsā ena kē ipatuë buaë, esepa kí tajë kabene tso' S'yë wōā, e' tö iwe'ikeraë s'siarëpa we'ikē e' nuí kí.

Shkë'wë

¹ Ye' dör Santiago. Ye' dör Skëköl ena Skëkëpa Jesucristo, e'pa kanè méso eköl. Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dör Skëköl icha* e'pa a. A' shkë'wëmiyö.

S'weirke kōs e' dalë'ttsösö

² A ye' yamipa, mik i' sulu tköke a' tā tsäkië a' ma'woie, etä a' ibikeitsö: "iAyëcha buaë ye' tā!"

³ E' wā dör tö a' wā ijcher tö mik se' erblöke Skëköl mik e' ma'orke, etä e' tö se' kimeke e' tkökwa darërëe.

⁴ E' kuëkí a' e' tkōwā darërëe erblök Skëköl mik, kē ilo'yar as a' er kurwā buaë darërëe wēs ie' kí ikiane es, kē i' kiarpaia a' kí ie' wōā.

⁵ Erë a' welepa kē éna iane tö i' dör bua'ie wë, e' tā ikiö Skëköl a' tā ie' tö a' kimeräe as a' éna iwā ar buaë. E' kiésö ie' a, e' kē tö ie' tsiriwë. Ie' tö i' buaë meke sulitane a' tajë kē erta'wa ekkë. E' kuëkí ikiö ie' a.

⁶ Erë mik a' tö ilë kié ie' a, etä a' erblö darërëe ie' ë mik, kē ibikeitsar bötböt. Yi ibikeitséka bötböt, ese dör wēs dayë uyë siwā' tö wī a' diā a' es, kē merta'wa bërë.

⁷⁻⁸ Yi dör es, ese erbiökö bötböt kekraë, kē erbiök etkëme. E' kuëkí ese kē tö ibikeitsök tö Skëköl tö i' mēmi ie' a.

⁹ S'yamipa siarëpa erblöke Jesús mik, esepa ttsë'nú buaë shütë, Skëköl tö ie'pa tkéka pë' tajë ie' a e' kuëkí.

¹⁰ Es ñies s'yamipa inuköl blúpa erblöke Jesús mik, esepa ttsë'nú buaë shütë, Skëköl tö ie'pa wōëwa diöshet e' kuëkí. Ie'pa tā itkōraë wēs ma'ma wörkua es.

¹¹ Mik diwö deka ba'baë, etä e' tö ma'ma wörkua alabëwëwā anewa, kē wëriā buaë wēs kuaë es. E' suë itkōraë inuköl blúpa tā, ie'pa i'yi tso' tajë, e' shua i'blërdawarak.

* **1:1 a' dör: Skëköl icha:** Griegoie ttë i' dör: *ditsëwö dabom eyök kí bōl bakyalmi ká wa'ñe.*

¹² Wépa ma'orke e' dalë'ttsekerakitö er bua' wa, ayëcha buaë esepa. Ie'pa dettsa buaë, e' ta sene michoë merdaë ie'pa a iskéie. E' muk Skëköl kablë' wépa éna ie' dalër esepa kos a.

¹³ Mik yi erkié i sulu wamblök, e' ta kë ichar: "Skëköl tö ye' erkiöwé i sulu wamblök." Kë yi a Skëköl erkinuk i sulu wamblök. Nies Skëköl kë tö yi erkiöwépa i sulu wamblök. E' kueki kë yi kàne ichök: "Skëköl tö ye' erkiöwé i sulu wamblök."

¹⁴ E' skéie, se' wák dër suluë, e' tö se' erkiöwëke i sulu wamblök ta sulu se' éna iwamblak.

¹⁵ E' ukuöki ta iwawamblésö. E' ukuöki ta se' wöblanewatke i sulu ë wamblök, e' nuj ki s'duörawa.

¹⁶ A yamipa dalër taië ye' éna, kë a' e' kitö'uk.

¹⁷ I kos dör buaë yësyësë tso' se' wa, ese meke se' a S'yë tso' ká jai a, e' tö. I kos dalöburke ká jai a, e' yö' ie' tö. Íyi ekkë kos e' olo maneorta'ne, erë ie' kë e' mane'uta'ne. Ie' wák dër buaë yësyësë kekraë.

¹⁸ Ie' wák er wa, ie' tö ibikeits se' er mane'uk pa'ali ie' ala'rie, se' tö ie' ttë mokí klö'wé e' batamik. Ie' tö iwé es as se' dö íyi kos yö' ie' tö ese tsá bua'ie.

Skëköl ttë iutösö

¹⁹ A yamipa dalër taië ye' éna, ye' ttö ttsö. Mik yile ttöke a' ta, etä ikukueblö bua'ie, kë iütar bet ena kë a' ulunukka bet.

²⁰ Se' ulur e' kë tö se' kè senuk yësyësë Skëköl wörki.

²¹ E' kueki e' ya'wë kos ena i sulu skà tso' taië, ese kos watöttsa uyöttsa a' tö sera. E' skéie Skëköl ttë tso' se' er a, e' klö'ú, e' wà iutö bërë er bua' wa. Ttë e' tkëule a' a wës íyi kuatkësö es. Ttë e' a' tsatkërmí.

²² Erë kë a' tö Skëköl ttë kïtsar kukuö ë wa, iwà iutö mokíë. A' kë tö iwé es, e' ta a' e' kitö'uke.

²³ Yile tö Skëköl ttë tssë kukuö ë wa, erë kë itö iwà iutè, e' ta ese dör wës wëm e' saü wösuo wa es.

²⁴ Ie' e' suë wösuo wa ta imía, erë bet iëna ichowa tö i suéitö iwö ki. Ta çioök ie' e' wö suë?

²⁵ Erë yi er me'rie ttë dalöiëno yësyësë tso' s'yottsä i sulu ulà a e' ki, ta e' a ie' tkökewä darërëë ena iwà iutekeitö buaë, kë ichöta'wa iëna, ese a Skëköl er buaë chöraë i kos wekeitö e' a.

²⁶ Yi e' bikeitsö tö ie' dör Skëköl dalöiökwak mokíë, erë kë ikkö ki i sulu blërta'wä chë, e' ta ese e' kitö'uke siarë. Ie' e' bikeitsö tö ie' dör Skëköl dalöiökwak, erë e' dör kache, kë wa ta'.

²⁷ Erë Skëköl dör S'yë, e' wöa wépa tö ie' dalöieke yësyësë, kë i sulu ta', esepa tö jchu'rlapa ena alakölpa schöpa weirke siarë, esepa kimeke. Nies ie'pa kë e' ia'uta'ka i sulu tso' ká i' a ese wa.

2

Sulitane dalöiösö ñikkëë

¹ A yamipa, se' erblöke Skëképa Jesucristo olo ta' taië e' mik, esepa ké sulitane sauk ñikkëë.

²⁻³ Iwà kächekeyö a' a' i' es: ichösö tö wëm inuköl blú debitu eköl wé a' ñi dapa'uke ee, paiëule buaë datsi' bua'buwa wa, ñies ula'tsio iéitö dalölöë. E' kiéwa a' tö weshké ta ishké'wé buaë ta iché ia: "be' e' tköser íe kula' buaë i' ki." E' wösha ta s'iarë debitu eköl datsi' nula sulu dö ë ta a' tö ichë ie' a: "Be' e' duödur seë ö be' e' tköser iski."

⁴ A' tö iwé es, e' ta a' e' wamblö suluë. A' er suluë, e' kueki a' kë tö s'dalöieta' ñikkëë.

⁵ A yamipa dalër tajë ye' éna, ye' ttò ttsò: wépa dör siarë ká i' a esepa shukitbak Skëköl tò as ie'pa dö erblë ie' mik e' blúie. Nïes ie'pa shukitbakitò as idörak wépa blúie ie' tso' e' kúie wës ie' kablë' wépa éna ie' dalër esepa a es.

⁶ Erë ie'pa dalösewëkewa a' tò. E' skéie inuköl blúpa sueke a' tò buaë dalöieke tajë, erë esepa tò a' we'ikeke siarë. Ie'pa wá a' mi'ke kkatë s'shulökwakpa wörki.

⁷ A' dör Jesucristo icha erë inuköl blúpa tò ie' cheke suluë. ¿Wës esepa dalöiemí a' tò s'siarëpa tsatá?

⁸ Skëköl ttë dalöieno bua'ie kitule iyëkuò kú, e' tò ichë, “A' malepa dalërítsò wës a' wákpa e' dalër es.”* Ttë e' wá iuté a' tò mokí, e' tã e' dör buaë.

⁹ Erë a' kě tò sulítane suë ñikkëé, e' tã a' tso' i sulu wamblök. E' wa a' tso' ttë dalöieno bua'ie e' dalöseukwa.

¹⁰ Yi tò ttë dalöieno e' dalöieke iekkë tã seraa, erë e' et dalösewëwaitò, e' tã e' dör wës ie' tò ttë kos dalösewëwa es. E' nuí kos ane ie' kú.

¹¹ E' wá dör tò Skëköl tò iyë': “kë a' kawò tã s'senewabak dalöseukwa,” ñies e' wák tò iyë': “kë a' kawò tã s'ttökwa.” Kë se' wá s'senewabak dalöseuñewa, erë s'ttëwasò, etã e' wa se' ianewa ttë dalöieno e' dalöseukwawak.

¹² Ttë e' me'at Skëköl tò se' tsatkoie se' er sulu e' yökí. Ttë e' wa ie' tò s'shuleraë aishkuò tã. E' kuekí a' ttò, a' senú wës ttë e' tò ichë es.

¹³ Kë sò s'malepa suë er siarë wa, e' tã mik se' shulirketke, etã Skëköl kě tò se' suepa er siarë wa. Erë s'malepa suekesò er siarë wa, e' tã idörattsã buaë se' a' mik se' shulirketke etã.

I' buaë wësò s'malepa a e' wa iwënewá tò mokí se' erblöke Skëköl mik

¹⁴ A yamipa, yi e' chò: “ye' erblöke Skëköl mik”, erë ese kě tò i buaë wëkú' s'malepa kimoie iwà kkachöie, e' tã ie' e' chò es, e' kě dör ñie bua'. ¿Wës ie' tsatkërmi?

¹⁵ E' wá kkachekeyò a' a' i' es: ichösò tò s'yami eköl, wëm ö alaköl, ese tso' siarë, datsi' kě tã, chkewò kě tã'.

¹⁶ etã a' wele tò ichë ie' a: “Be' shkò wöbla wa, Skëköl be' kímë. Be' e' paiò buaë, be' chkò buaë.” A' tò ichë ie' a es, erë i kiane ie' kú e' kě mène a' wá ie' a, e' tã e' wa ¿i buaë wé a' tò?

¹⁷ Es ñies se' e' chò tò se' erblöke Skëköl mik, erë se' kě tò i buaë wëkú' s'malepa a iwà kkachöie, e' tã se' e' chò es, e' kě dör ñie bua'.

¹⁸ A' wele tò ichëmi ye' a: “ye' tsatkërdaë ye' erblöke Skëköl mik e' ë batamik.” A' wele skà tò ichëmi ye' a: “ye' tsatkërdaë i buaë wekeyò e' ë batamik.”

Ye' tò ie'pa iütëmi i' es: S'erblöke Skëköl mik ena i buaë wekesò, e' mir ñita. Se' kě wá i buaë one, e' tã kě se' a iwà kkayënuke tò se' erblöke Skëköl mik. Erë se' tò i buaë weke, e' tã e' wa se' tso' iwà kkachök tò mokí se' erblöke Skëköl mik.

¹⁹ Se' e' chò tò iklö'wësò tò Skëköl dör eköl ëme, etã e' dör buaë. Erë ñies aknamapa tò iklö'wé es, etã e' tò ie'pa suawekeka painuwekeka tajë.

²⁰ Kë a' senuk wës kě se' er tã es. A' éna iwà anú tò yi e' chò tò ierblöke Skëköl mik, erë kě itò i buaë wëkú, e' tã ie' chò es e' kě dör ñie bua'.

²¹ Se' yé bak ká iaiaë kië Abraham, e' tò ilà kië Isaac, e' méka ka' yò'itò íyi moká Skëköl a e' kú ttëwá ña'wëwa wës Skëköl tò iuk patkë' es. Mokí ie' mí e' wá uk erë Skëköl tò iwöklö'wé. Skëköl tò isuë tò mokí ie' mí ittò wá iütök. E' kuekí ie' tò iklö'wé wës wëm yësyesë es. ¿E' kě jcher a' wá?

²² Es a' éna iarmi tò mokí ie' erblé Skëköl mik. Ie' tò Skëköl ttò wá iuté, e' tò iwá kkaché tò mokí ie' erblé imik.

* 2:8 Levítico 19.18

²³ Es ì tso' kitule Skëköl yëkkuò *kj* e' wà ane se' éna, e' tò ichè: “Abraham erblé Skëköl mik, e' kuekì iklò'wéitò wës pë' buaë yësyesë es.”† E' kuekì ie' kine Skëköl sinì'.

²⁴ Es se' wà ijcher tò Skëköl tò se' klò'wé wës pë' buaë yësyesë es, ì buaë wëkesò iwà kkachöie tò se' erblöke ie' mik ese batamik. E' kè dör tò se' erblöke ie' mik e' è batamik.

²⁵ Es ñies ibak *ká* *iaiaë* alaköl trër tajë kiè Rahab, e' *tà*. Josué tò wëpa patké Jericó weblök tò wës iulà dõmi iska'. *Ká* e' a' e'pa kiéwà Rahab tò buaë ie' u a' itsatkoie. E' ukuökì *tà* ie' tò ñalà kuà *kj* kkaché ie'pa a' as e' wa itköshkardak. Es ie' tò iwà kkaché tò ie' erblé Skëköl mik. E' batamik Skëköl tò ie' klò'wé wës alaköl yësyesë es.

²⁶ Mik se' duowà, e'ta se' wiköl *mía* *tà* s'nu è *ate*. E' sù mik se' e' chõ tò se' erblöke Skëköl mik, erè kè ì buaë wëku'sò iwà kkachöie, e' *tà* se' e' chõ es, e' dör wës s'nu es, kè dör ìe bua'.

3

S'kkò paklòusò as kè sò ì sulu chõ

¹ A yamipa, a' wà ijcher tò sa' wëpa tso' a' wöbla'uk Skëköl ttè wa, esepa chakeraë aishkuò *tà* Skëköl tò tajë s'malepa kè dör s'wöbla'ukwakpa esepa tsata. E' kuekì kè a' e' yuökkà s'wöbla'ukwakpaie tajë.

² Sulitane tò ì sulu wamblëtà' tajë. Erè wé kè tò ì sulu chetà' yës, ese dör buaë yësyesë. Ie' a' e' wöklörmi as kè itò ì sulu qos wamblö.

³ Kabaio diché tajë, erè ikkò payuekewasò tsa'ukuöla wa *tà* iwëttsëmiso wës se' *kj* ikiane es.

⁴ Ñies kanò blubluë shkòke dayë *kj*, ese bikeitsò. E'pa dör bërie, e' uyeke siwà' tò darërëë, erè ñnaoie e' dör tsirlala, e' wa ñnakökwak tò ñnaeke buaë dõ wé ie' *kj* ikiane tò imi' eë.

⁵ Es s'kkò dör tsirlala, erè e' a' ì tajë wamblërmi wës bö'wò tsir tò tè tajë ña'wëwa es.

⁶ S'kkò dör wës bö' es, e' dör ì sulu chök tso' se' a. Se' tso'ia' ttsë'ka, e' dalewà e' tò se' wák qos e' sulu'wëkewà kekraë wës bö' s'ña'wë es. Bö' e' datse bö' ké a.

⁷ Iyiwak ulitane urutërmi se' a. Iyiwak kañiru qos, dù, tkabë, ñies ì tso' dayë a, e' qos urutögule se' wà.

⁸ E' skéie kè yì a' ikkò paklönuk as kè itò ì sulu chõ. S'kkò a' ì sulu dökettasà kekraë, kè wöklör se' a. E' tò s'sulu'wëke wës kapöli sulusi tò s'ttëwà es.

⁹ S'kkò wa se' tò Skëköl dör S'yë e' *kj*ikekë e' è wa se' alibchöke s'malepa yò'itò wës ie' wák es e'pa *kj*.

¹⁰ Se' er buaë chöke, se' alibchöke s'kkò e' è wa. A yamipa, kè se' kàne e' wamblök es.

¹¹ *¿wé* a' wà isuule tò di' tum etkë a' yëri tskirke ena di' sësë tskirke?

¹² A' wà ijcher buaë tò higo klò kè wörtà' olivoie ö uva kicha kè wörtà' higoie. A yamipa, es ñies di' sësë ena yëri kè tskirku' di' tum etkë a.

Skëköl siwé mokj, e' tò se' ké senuk yësyesë

¹³ A' wëlepa e' bikeitsò tò a' wà siwà' meke Skëköl tò e' jcher tajë iwà ane buaë a' éna, e' *tà* e' wà kkachö sene yësyesë e' wa. A' senu kè e' ttsötà'ka wës wëpa wà siwà' yësyesë jcher esepa ser es.

¹⁴ Erè a' ukyërkeia ñita, a' kköwërkeia ñita, ese tso'ia' a' er sulu'ukwà, e' *tà* kè a' e' ttsökkà tò a' wà siwà' yësyesë jcher. A' e' ttsökà es, e' *tà* a' tso' kachök.

¹⁵ Siwá' ese kě mène Skèköl tso' ká jaì a' e' wá. E' dör siwá' tskirke ká i' kị s'ditsö er a' ese. E' meke se' a' bẻ tở.

¹⁶ Mik se' ukyërke kköwërke ñi tậ etậ ee tậjẻ se' ñi chiliuke, ee ì sulu kọs wamblẻrke.

¹⁷ E' skẻie, wẻpa tở Skèköl siwá' datse ká jaì a' e' iuteke, esepa serke yẻsyẻsẻ. Esepapa serke bẻrẻ ñi tậ. Ie'pa er buaẻ ñi kị. Ie'pa tở s'malepa sueke er siarẻ wa tậjẻ. Ie'pa tở ì buaẻ weke kẻkrapẻ sultane a' ñikkẻẻ er mokị wa.

¹⁸ Wẻpa tở s'patteke er bua'ukne ñi kị, esepa dör wes íy kúatkkỏkwak es. Sẻne bẻrẻ kúatkeke ie'pa tở tậ e' wá dỏrattậ sẻne yẻsyẻsẻie.

4

Yi ẻna sẻne sulu dalẻ, ese dỏr Skẻköl bolẻk

¹ ¿Ì tở a' kẻ ñi tsiriuk ñippỏk ñi tậ? E' dỏr tở a' ẻna ì sulu wamblak e' ttsẻ'woie buaẻ, ese tở ñippỏk, ì buaẻ tở a' er a, ese tậ.

² Ilẻ kkecheke a' tở tậjẻ, erẻ e' wá kẻ dỏ a' ulá a, e' kuekị a' tở tke s'ttỏkwa. Ilẻ tở a' ukyẻweke, erẻ e' kẻ dỏ a' ulá a, e' kuekị a' ñi tsiriuke ñippỏke ñi tậ. Erẻ ì kiane a' kị, ese kẻ kiẻ a' tở Skẻköl a, e' kuekị kẻ idỏ a' ulá a.

³ Mik ilẻ kiẻ a' tở Skẻköl a, etậ kẻ a' wá ikine er mokị wa. A' ẻna iwá we'ikakwa a' wákpapa kị e' ttsẻ'woie buaẻ. E' kuekị kẻ a' ulá a idẻ'.

⁴ ¿A' kẻ tở Skẻköl dalỏie wes trẻr wakpa kẻ tở imaso dalỏie es! ¿A' kẻ wá ijchẻr tở ì sulu tở ká i' a, ese wa se' wỏbatsỏ, e' tậ se' mía Skẻköl bolỏkie? Iská chekeneyỏ, yì tở ì sulu tở ká i' a ese sini'kuẻ, e' tậ ese wák mía Skẻköl bolỏkie.

⁵ Kẻ a' tở ibikeitsỏk tở ẻ Skẻköl yẻkủỏ tở ichẻ: “Skẻköl tở se' wikỏl me'at senuk se' er a, e' ulatska tkẻnettsậ se' kị, e' tở se' sibirtseke tậjẻ.”

⁶ Erẻ ì sulu wamblak se' ẻna ese wỏklỏ'uk Skẻköl tở s'kimeke tậjẻ. Es itsỏ' kitule ie' yẻkủỏ kị wẻ ichẻitỏ: “Wẻpa e' ttsỏkậ tậjẻ, esepa wỏklỏ'weke Skẻköl tở. Erẻ wẻpa e' wỏẻwa diỏshẻt, esepa a' ie' er buaẻ chỏ.”*

⁷ E' kuekị a' e' mủ Skẻköl tở dalỏiỏk. Bẻ kẻ iutậ tậ ie' tkỏrashkar a' yỏkị.

⁸ A' e' batsỏ Skẻköl mik tậ ie' e' batsỏra a' mik. ¿A' pẻ' sulusipa, sẻne sulu olo'yỏ, a' er batse'ủ! A' erbiỏkẻieậ bỏtbỏt, e' olo'yỏ, e' skẻie a' erbiỏkẻ etkẻme Skẻköl ẻ a.

⁹ ¿A' ẻrianủ, a' kỏchỏ tậjẻ, a' iủ siarẻ! ¿Kẻ a' ja'ủkủia, e' skẻie a' iủ siarẻ! ¿Kẻ a' ttsẻ'nukủia buaẻ, e' skẻie a' ẻrianủ!

¹⁰ A' e' ỏwa bẻrẻ Skẻköl wỏậ tậ ie' tở a' kịkeraka.

Kẻ se' ñi chỏk suluẻ

¹¹ A' yamipa, kẻ a' ñi chỏk suluẻ. Yì tở iyami cheke suluẻ ỏ iwatekeitỏ, e' dỏr wes Skẻköl tở dalỏiẻno cheke suluẻ ẻna iwateke es. Es ese tở idalỏsewẻwá. A' tở iwẻ es, e' tậ a' e' tkẻkậ iwá shulỏk, kẻ dỏr iwá dalỏiỏk.

¹² Skẻköl ekỏl ẻ tở itẻ dalỏiẻno me'at se' a. Ie' ẻ dỏr s'shulỏkwak. Ie' ẻ a' se' tsatẻkẻrmi. Ie' ẻ a' se' kichatẻrmi. Etậ ¿yì tở a' a' kậwỏ mẻ s'malepa kichatỏk?

Kẻ se' e' ttsỏkậ

¹³ Ye' ttỏ ttsỏ. A' welepapa tở ichẻmì i' es: “Bulebỏk sa' mi'ke ká kủa'kị, etậ ee sa' serke duas ek tậ sa' kanẻblỏmì tậjẻ, inukỏl klỏ'wẻraẻ sa' tở tậjẻ e' blu'woie.”

¹⁴ A' tở ichẻmì es, erẻ ì tkỏmì a' tậ e' kẻ ijchẻr a' wá. A' dỏr wes mochkẻ es, bla'mì tậ sỏ isủẻ, erẻ bet tậ kẻ iku'ia.

¹⁵ A' kậwỏtậ ichỏk i' es: “Skẻköl kị ikiane, e' tậ sa' sẻrmiiậ tậ kanẻ wẻsele wẻmì sa' tở.”

¹⁶ Erẻ a' e' ttsỏkậ tậjẻ, e' kuekị a' kẻ tở ichẻtậ es. A' ibikeitseke tở a' serke a' wákpapa ẻ mik. Se' e' ttsỏkậ es, e' kọs dỏr suluẻ.

* 4:6 Proverbios 3.34

17 Ì dör buaë wè, ese jchër se' wà, erë kè se' wà iöne, e' tã e' dör suluë.

5

Inuköl blúpa pattè

1 ¡A inuköl blúpa, ye' ttò ttsó! ¡Skèköl tò a' we'ikeraë, e' kèwö döketke a' k! ¡E' kueki a' iú, a' kköchö tajë!

2 Ì bua' bua' tso' a' wà tajë, ese sulunewatke, a' datsi' katétke powak tò.

3 Nies a' orochka, a' inukölchka kòs, e' dōli tokatke weirketke. Dōli e' tò iwà kkacheke tò a' kkè'blö suluë. E' kueki aishkuò tã a' weirdaë bō' kè a. Ká i' erkewatke, erë a' tso'ia iyi blök tajë a' wákpa a.

4 A' tò ittso. Wépa kanebloke a' a' a' iyiwö shtök, e'pa kè patone a' wà. E' tò ie'pa kköchöweke tajë, e' ttsé Skèköl diché tã tajë e' tò.

5 Ká i' a' a' wà iyi bua' bua' tso' tajë e' ttsë'wōie buaë. Nermata a' dör wës köchi kiéiesö ttèwà es; köchi kè éna iane tò ì sulu datse iki.

6 Pé' ser yësyesë kè a' e' tsatkër a' yök, esepa kkaté a' tò wöméttsa ttèwà.

Se' weirke dalë'ttsösö bërë er bua' wa

7 A yamipa, a' weirke kòs, e' dalë'ttsö er bua' wa bërë dō mik Skèképa Jesucristo datskene etã. İyi kuatkökwakpa saú wës ie'pa tò iwörke e' wà paneke bërë er bua' wa es. Nies ie'pa tò kalí paneke bërë er bua' wa as iyiwö tskir, talar buaë, wōne tajë.

8 Skèképa datskene e' kèwö döketke tsinet, e' kueki e' wà panü bërë. A' e' tköwà darërëe ie' a.

9 A yamipa, kè a' ñi chök suluë as a' kè we'ikö Skèköl tò. Jesucristo dör s'shulökwak, e' döketke tsinet wës yi dökewatke ukkō a es.

10 A yamipa, Skèköl ttekölpa bak ká iaiaë, e'pa weine tajë, e' dalë'ttsë'rakitō bërë er bua' wa. E' saú, etã iwà ú es.

11 Se' tò ichë: “Wépa weine siarë, e' dalë'ttsérakitō bërë er bua' wa, ayëcha buaë esepa.” A' wà ittseule tò ká iaiaë wëm bak eköl kié Job, e' weine tajë, erë ie' tò idalë'ttsë' bërë er bua' wa. Nies a' wà ijcher tò mik iweine siarë e' tka, etã Skèköl er buaë yë' ie' a' tajë. Skèköl er dör buaë, se' wër siarë ie' wa, e' kueki ier buaë yë' Job a' tajë.

12 A yamipa, ttè chekeyö i' e' dör ibua'ie: Mik a' tò ì cheke, etã kè ichar: “Ì chéyö e' dör mokí Skèköl tò ká jai ena ká i' yō' e' wōwa” ö yile skà wōwa. A' ttō etkë. Mik a' icheke, “tō”, etã es idir; mik a' icheke, “au”, etã es idir. A' ichö es as kè a' kichatër.

Ikiösö Skèköl a' ñi k!i

13 A' wele weirke eriarke siarë, e' tã ese ttō Skèköl tã. A' wele ttsë'rke buaë, e' ta ese tò Skèköl kikōkã ittse wa.

14 A' wele duōke, e' ta ese tò Skèképa Jesús icha erule e'pa wōkirpa tsuk patkō, as e'pa bitü ikiök Skèköl a' iki ena kiö tōk iki Skèképa ttō wa.

15 Ie'pa tò ikié Skèköl a' erblë imik mokí e' wa, e' tã ibuardane tã Skèképa tò ikerakane. Nies ì sulu nuí tso' iki, e' tã e' olo'yeraëitō iki.

16 E' kueki a' e' kkatōkã ñi a' tã ikiö Skèköl a' ñi k!i as a' buarne. Mik s'ser yësyesë, esepa tò ì kié Skèköl a' er mokí wa, etã ie' tò iwà iuteraë buaë tajë.

17 Skèköl tteköl bak ká iaiaë kié Elías, e' dör s'ditsö wës sulitane es. Erë ie' tò iki' Skèköl a' er mokí wa tò as kalí kè yër, etã kalí kè yène dō duas mañal k!i shabōts.

18 E' ukuök tã ie' tò ikiéne Skèköl a' tã as kalí yërne, etã mokí kalí yënene tã iyi kuá kòs talane buaë.

Ì sulu wamblökwakpa k̄imusö ilo'yök

¹⁹ A yamipa, a' wele tö ttè mok̄i, e' olo'yé, erë a' wele skà tö ik̄imé as idöne iiutökne, e' ta e' dör buaë.

²⁰ A' éna ianú tö wépa tö pë' sulusi k̄imé ì wambléitö e' olo'yök, esepa tö ie' tsatkée ikichatër yök̄i, ñies inuì taië e' k̄os olo'yane iki.

Yëkkuö tsá kit Pedro tö 1 Pedro

Pedro, kiè ñies Simón, e' tö yëkkuö i' kit. Jesús ttókatapa shüa ie' dör kékë tajë imalepa tsatä. Erë mik Jesús klönëwä ttëwä etä Pedro ë tö iyë' tö ie' kë wä Jesús suule. E' ukuöki tã ie' eriane tajë tã ie' e' me' Jesús dalöiökne. Kë s'wä ijcher wë ie' bak senuk mik ie' tö yëkkuö i' kit etä. Ie' tö iché tö ie' bak senuk Babilonia (1 Pedro 5.13) erë ká bak bôt kua'ki kua'ki Babilonia. Roma wakpa tajë bak senuk suluë Skëköl wöa wës Babilonia wakpa bak senuk es. E' kuëki ie'pa ká kiè ñies Babilonia. E' kuëki pë' tajë tö ibikeitsë tö mik Pedro tö yëkkuö i' kit, etä ie' tso' Roma.

Ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa bak senuk ká kua'ki kua'ki tso' Asia Menor shüa e'pa a. I'ñe tã ká e' kiène Turquía. Ie'pa bak weinuk, e' kuëki Pedro éna ikimak senuk batse'ne këkraë Jesús a mik ie'pa weirke e' dalewa. Ñies ie' tö ie'pa a iché tö Skëköl wák tö ie'pa klöw'bak iwák ichaie, e' kuëki ie'pa tuë tajë Skëköl a. E' kuëki ie'pa kë kàne tkinuk iwák ë kï. E' skéie ie'pa ké senuk tso'tke e' meulettsa er bua' wa weinuk Jesús dalërmik wës ie' weine ie'pa dalërmik es. Mik ie'pa weirke Jesús kuëki etä ie'pa ké ttsë'nuk buaë Wiköl Batse'r tso' mokië ie'pa a e' kuëki. Es Pedro tö iché.

Shkë'wë

¹ Ye' dör Pedro. Ye' dör Jesucristo ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ye' tso' yëkkuö i' shtök wëpa shukitbak Skëköl tö iwák a mineyal senuk Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, ñies Bitinia, esepa a.

² Skëköl dör S'yë e' tö se' shukitbak wës ie' tö ibikeitsbak kuaë es. Iwiköl wa ie' tö se' batse' as se' tö Jesucristo ttë iütö, ñies as se' er pairir Jesucristo pë wa se' nuï yöki. As Skëköl er buaë chö ena sene bëre mü a' a tajë.

Skëköl kikökasö

³⁻⁴ Skëköl dör Skëképa Jesucristo yë, e' kikökasö tajë. Ie' tö se' suë er siarë wa. Jesucristo kötëwä shkenekane, e' batamik ie' tö se' a sene pa'alï mé. Aishkuö tã i buaë kos tso' ie' wä blëule se' a ká jai a, e' doraë se' ulä a, e' wä panekesö kröröë. E' kos kë nurta'wä, kë sulurta'wä, kë erta'wa yës.

⁵ A' erblöke Jesucristo mik, e' kuëki Skëköl tso' a' kkö'nuk ie' diché wa as ie' tö a' tsatkë, e' dö a' ulä a. E' tso'tke kkachë sulitane a ká erkewatke etä.

⁶ Isalema a' kawötä weinuk ekuölö wï sù diö sù Cristo ttë kuëki, erë e' dalewa a' ttsë'rke buaë a' wä ijcher tö Skëköl tö a' tsatkeraë aishkuö tã e' kuëki.

⁷ A' erblö Jesucristo mik, e' ské dör orochka weirta'wa, e' ské tsata. Se' tö orochka ma'weke bö' wa iwä kkachöie tö mokj oro wöchka idir. I' kë dör oro wöchka ese ñarkewa. E' sù a' weirke, e' dör a' ma'woie iwä kkachöie tö mokj a' erblöke Jesucristo mik. A' dttsä buaë, e' tã mik Jesucristo datskene, etä Skëköl tö a' ttë kerakä, a' kikerakä buaë.

⁸⁻⁹ A' kë wä Jesucristo suule a' wöbla wa, erë a' éna ie' dalër. I'ñe tã a' kë ku' ie' sauk, erë a' erblöke ie' mik, e' wä tö a' tsatkeraë. E' kuëki a' ttsë'rke buaë shütë, kë ttë tã iwä choie ekkë.

¹⁰ Ká iaiaë Skëköl ttekölpa tö s'tsatkë ñe' bikeits ena itö yulö'ttsarakitö. Ñies i kos meraë Skëköl tö se' a' ie' er buaë ché se' a' e' dalërmik, e' yë'rakitö.

¹¹ Cristo Wiköl tö ie'pa ka' ijchenuk tö Cristo weirdaë siarë, e' ukuöki tã ilo kardakä tajë. Erë kë ie'pa éna iwä ane tö yi idir ö mik ö wës iwä tkömi.

¹² Erë Skëköl tō ie'pa a iwā kkayē' tō ttē e' kē wā tkōpa ie'pa kēwō ska', e' skéie iwā tkōraē se' kēwō ska'. Ttē buaē yē' ie'pa tō, e' dōr Jesucristo ttē buaē ttsē'bak a' tō e'. Ipakōkwakpa tō a' a ipaka' Wikōl Batse'r patkēulebitū ká jai a e' diché wa. Íyi ikkē jchenakwā suluē Skëköl biyōchōkwakpa wā.

Skëköl tō se' kié senuk buaē yēsýsē

¹³ E' kueki a' erbiķō buaē yēsýsē, a' e' kkō'nú, a' tso' erki. Mik Jesucristo datskene, etā Skëköl er buaē ché a' a, e' wā dōraē a' ulā a. E' wā panú krōrōē, e' ki a' er múwāie kekraē.

¹⁴ Skëköl ttē iutō wes ala'rla buaē tō s'ttō iutē es. Kē a' e' muksane a' bak i sulu wamblōk ese ane wes a' bak kenet kē wā ie' ttē moki jcher es.

¹⁵ E' skéie a' senú batse'r kekraē, Skëköl tō a' klōo' e' dōr batse'r e' kueki.

¹⁶ Skëköl yēkkūō tō ichē i' es: “Skëköl tō ichē: Ye' dōr batse'r, e' kueki a' senú batse'r.”* Es iyē'itō.

¹⁷ Skëköl tō sultane shuleke yēsýsē ñikkēē wes se' serke es, e' kieke a' tō “S'yē”, e' tā a' kawōtā ie' dalōiōk suane wa a' serkeiā ká i' ki e' dalewa.

¹⁸ A' wā ijcher tō ie' tō a' yē'ttsa a' ser suluē wes a' yēpa bak senuk suluē es, e' nuí ulā a. E' ské kē patone íyi ertā'wa wes orochka ō inukōlchka ese wa.

¹⁹ E' skéie ipatōne Cristo kōtēwā pé tēne tajē, e' wa. Ie' pé tuē tajē kē tonuk yi a. Ie' dōr wes obeja wē'ñe pupula jchē judiowak tō mē Skëköl a es. Obeja e' dōr bua' buaē kē iki i sulu ku' yēs. E' sū Cristo kē ki i sulu tā yēs, erē ie' e' me'ttsā ttēwā se' skéie. E' kueki Skëköl dalōiōsō kekraē.

²⁰ Kam ká i' yōr, e' yōki ie' tō Cristo wōme'ttsābak ttēwā, erē i'ñe tā mik ká i' erkewatke, etā iwā tka a' tsatkoie.

²¹ Cristo batamik a' erblōke ie' mik. Ie' tō Cristo shkeo'kane s'duulewā shua tā ilo me'itō ie' a buaē. Ie' tō iō'bak es as a' erblō ie' mik, ñies as i wēraē ie' tō, e' wā panū a' tō.

²² I'ñe tā ttē moki e' dalōiē a' tō, e' batamik a' batse'one ñi dalēritsoie er moki wa. Es a' kī ñi dalēritsō a' er kos wa.

²³ A' a sēne pa'alī mēne, e' dōr wes a' kurne erpa etōkichane es. Erē e' kē dōr wes s'kur erpa s'mi wa s'yē wa es, e' duōtā'wā. A' kune' etōkichane Skëköl ttē dōr ttsē'ka tso' kekraē e' wa.

²⁴ E' dōr wes Skëköl yēkkūō tō ichē es, e' tō ichē:

“S'ditsō ulitane dōr wes kakō es,

Ie'pa dōr wes ma'ma wōrkua es.

Kakō sinewā tā iwōrkua anewa,

²⁵ erē Skëköl ttē e' tso' kekraē.”†

Ie' ttē e' dōr Jesús ttē buaē pakane a' a e'.

2

¹ E' kueki, sēne sulu kos olo'yō. Kē a' kachōkiā ñi kī. Kē a' e' ōkiā tō a' dōr pē' buaē. Kē ukyēnukia. Kē yi chariā suluē a' tō.

²⁻³ Skëkēpa Jesús er buaē ché se' a, e' kke tsetsēke a' tō, e' kueki ie' ttē wák wōchka yulō poē wes alala kune erpa ese tō imi tsu' yulē es as a' er kī dichē ier buaē as a' tsatker.

Cristo dōr wes ák kibi tso' u katabloie es

⁴ A' shkōwā Skëkēpa Jesucristo ska', ie' dōr wes ák tso' u yuoie es erē ttsē'ka. E' watē'ttsā s'ditsō tō wes u yuōkwakpa tō ák kē dōr buaē u yuoie ese kēu es. Erē Skëköl a tā ie' dōr wes ák shukitule tuē darērē es.

* 1:16 Levítico 11.44-45 † 1:25 Isaías 40.6-8

⁵ Es ñies se' dör wës ák tso' u yuoie es erë ttsë'ka. Se' wa Wiköl Batse'r tso' iwé yuök. U e' a se' dör wës sacerdotepa batse'r es. Eë se' tö i wër buaë Skëköł wa ese meke ie' a Jesucristo batamik. İ wër buaë ie' wa, e' dör tö se' tö ie' dalöiö Wiköl Batse'r wa se' er wa ena se' ser kos e' wa.

⁶ E' dör wës itso' kitule Skëköł yëkkuö kî es. E' kî Skëköł tö Cristo chë i' es: "İttsö. Ye' tö ák kibiie tkéat ye' u katabloie Siön, e' dör ák bua'ie shukitule tuë darërëë ese. Yi erblöke imik, ese kē eriarpa."*

⁷ Ák e' dör Jesucristo. Se' erblöke ie' mik, esepa kikerakā Skëköł tö. Erë wépa kē erblöku' ie' mik, esepa a tā e' kē dör es. İtköke ie'pa tā wës itso' kitule Skëköł yëkkuö kî es, e' tö ichë:

"Ák watë'ttsa u yuökwakpa tö, e' yönene ák bua'buaie."†

⁸ Ñies e' tö ichë:
"Ák e' mik pē' klastkërdaë, ie'pa ardarö įskî ák e' kuekî."‡

Ie'pa kē wā Jesucristo ttë buaë e' iutëne, e' kuekî ie'pa weirdaë e' nuí kî. E' dör wës ie'pa klastkër Jesucristo mik es. Skëköł tö ie'pa wöme'ttsabak as itkö ie'pa tā es.

⁹ Erë a' kē dör es. Skëköł tö a' shukit as a' dö ie' wák ichaie. Ie' dör a' blú ena a' dör ie' sacerdotepa. A' dör batse'r ie' a. A' bak senuk i sulu dikia wës s'ser stui a es, erë ie' tö a' yë'ttsa e' ulā a senoie ie' olo buaë taië e' a. Ie' tö iwé es as i buaë kos wé ie' tö, e' wā pakö a' tö sulitane a.

¹⁰ Kenet tā a' kē dör ie' icha, erë i' ñie tā a' dör ie' wák icha. Kenet tā ie' kē wā a' sune er siarë wa, erë i' ñie tā ie' tö a' suëke er siarë wa.

Se' senú wës Skëköł kî ikiane es

¹¹ A ye' yamipa dalër taië ye' éna, se' tso' bërberla ë ká i' kî wës upakë shkal es. Se' ká bua'ie e' dör ká jai a. E' kuekî a' wák dër suluë tö a' erkiöweke i sulu wamblök, e' kē iutar. E' tö a' wöklö'weke as a' kē tö Skëköł ttö iutë.

¹² A' senú yësyësë kekraë pē' kē tö Skëköł dalöie esepa wörkî. Erë i' ñie tā' ie'pa tö a' kkateke wës a' chöpa pē' sulusipa es, erë ie'pa tso' a' serke yësyësë e' wā sauk. E' kuekî aishkuö tā mik Skëköł de s'chakök se' nuí kî, etā ie'pa tö ie' kikerakā wës a' serke e' kî. E' kuekî a' senú buaë yësyësë kekraë.

¹³ S'wökirpa kos ttë iutö a' tö Skëköł Jesús batamik. Kā wökir kibi, e' ttë iutö, ie' dör s'wökir kibi ká i' kî e' kuekî.

¹⁴ Ñies wépa patkeke ie' tö s'wökirpaie, esepa ttë iutö a' tö. Ie' tö ie'pa patkeke wépa tö i sulu wambleke esepa we'ikök ena wépa tö i bua' weke esepa kîkökka.

¹⁵ Skëköł kî ikiane tö a' tö i buaë wë, pē' tö ie' ttë watëttsa, kē wā iwā jcher yës, esepa siwā'blöwowaie as ie'pa kē tö a' chöia suluë.

¹⁶ A' senú wës pē' tsatkëulettsa es. A' bak klöulewā i sulu ulā a, e' yöki a' tsatkë'ttsa Skëköł tö, erë e' kē klö'war a' tö i sulu wambloie. E' skéie a' senú yësyësë ie' kanë mésopaie.

¹⁷ Sulitane dalöiö. S'yamipa malepa dalëritsö. Skëköł dalöiö. Ñies ká wökir kibi, e' ttë dalöiö.

S'weirke kos e' dalë'ttsö

* 2:6 Isaías 28.16 † 2:7 Salmo 118.22 ‡ 2:8 Isaías 8.14

¹⁸ A' wépa klöulewā kanē mésoie, esepa tō a' wōkirpa ttō iūtō. Wépa ɛr buaē tō a' suēke buaē, ñies wépa ɛr suluē tō a' suēke kēsik wa, esepa ttō iūtō ɛr bua' wa.

¹⁹ A' kē kī ì nuī tā', ɛrē a' wōkir tō a' wē'ikeke éme, e' dalē'ttseke a' tō bērē, a' ɛr me'rie Skēkōl kī e' kuekī, e' tā e' wēr buaē ie' wa. E' kuekī a' wōkirpa ttō iūtō.

²⁰ Se' weirke ì sulu wamblakesō ese nuī kī, ese dalē'ttsésō bērē, e' tā Skēkōl kē tō se' kīkepaka yēs. ɛrē se' weirke ì buaē wēsō ese kuekī, ese dalē'ttsésō bērē, e' tā e' jē' wēr buaē ie' wa.

²¹ Ie' tō se' klōō'bak as se' tō idalē'ttsō es. Cristo weine tajē se' dalērmik, e' dalē'ttsē' ie' tō bērē. Es ie' kī ikiane tō se' tō se' weirke ese dalē'ttsō bērē wēs ie' tō idalē'ttsē' es.

²² Cristo kē wā ì sulu wamblēne yēs, ie' kē kayēne yēs.

²³ Mik ie'pa tō ie' yē' suluē iwōshaē, etā ie' kē wā ie'pa yēne sulu. Mik ie'pa tō ie' wē'ik tajē, etā ie' kē wā yi pauine. E' skēie e' me'atitō, Skēkōl tō s'shuleke yēsyesē, e' ulā a.

²⁴ Cristo kōtēwā wōtēulewā krus mik se' nuī kōs patuoie as se' sēr yēsyesē, ñies as ì sulu kē wamblōiasō. Ie' shkā'ne ichkā kī tajē, e' batamik a' buanene.

²⁵ A' bak wēs obeja chōwa es, ɛrē ì'ñe tā a' dene Cristo ska'. Ie' dōr a' kkō'nukwak buaē, ie' tō a' kkō'neke ɛr bua' wa.

3

Wēs s'senewabak esepa ké senuk ñita

¹ A tayēpa, a' wépa ttō iūtō ɛr bua' wa. A' tō iwē es, e' tā a' wépa wēlepa kē ɛrblōkū' Jesús mik, esepa ɛrblōmi alē Jesús mik, a' sērke buaē ie'pa tā, e' ē batamik, kē wā pakaule ie'pa a.

² A' wépa tō isuē tō a' sērke yēsyesē, Skēkōl ttē dalōieke mokīē, e' tō ie'pa ɛrkiōwēmi ɛrblōk Jesús mik.

³ A' tayēpa, ¿mokī a' e' ttsakka buaala? e' tā kē a' e' kītkarka tajē a' chkā kī. Kē ì tularka tajē e' kī ena a' tsā kī wōñarke dalōlōē oroie ìie. Kē a' e' paiōkka datsi' tuē darērēē ese wa. Ese kōs weirtā'wa.

⁴ E' skēie ɛr buaē ñies sene bērē, ese wa a' e' kītkō. E' kē weirtā'wa ñies e' wēr buaē shute Skēkōl wa.

⁵ Alakōlpa bak kā ìaiaē tō Skēkōl dalōieta', esepa bak e' kītkōk es. Ie'pa bak e' maukka Skēkōl mik, ñies ie'pa bak iwēpa ttē iūtōk buaē.

⁶ Sara tō iwēm Abraham ttē iūtē' buaē tā ìkī'itō kēkēpa. A' tō ì buaē wēke, kē suarta' ì yōkī, e' tā a' dōr wēs Sara es.

⁷ A' wépa alakōl tā', a' senu ìta bērē ɛr bua' wa. Ie'pa dichē kē tā' tajē wēs se' wépa es. Ñies ie'pa ulā a' sene michoē dōraē se' tā ñita Skēkōl ɛr buaē chē se' a' e' wa. E' kuekī ie'pa dalōiō. Iū es as ì kiekē a' tō Skēkōl a, ese kē wōklōr.

Jesús mik ɛrblōkwakpa ké senuk buaē sulitane tā

⁸ Es bata ekkē tā ye' tō ichē a' ulitane a, a' senu buaē ñita bērē. A' ñi saū ɛr siarē wa. A' ñi dalēritsō buaē ñi ēlpaie. A' ñi saū ɛr bua' wa. A' e' ōwa ñi yōkī diōshet.

⁹ Yi tō ì sulu wamblē a' kī, ese kē kī iské wamblarne. Yi tō a' chē suluē, ese kē skē charne suluē. E' skēie esepa a' a' ɛr buaē chōne. Skēkōl tō se' klōō'bak ɛr buaē choie se' a, e' kuekī a' ɛr buaē chó s'malepa a.

¹⁰⁻¹² E' dōr wēs Skēkōl yēkkuō tō ichē es, e' tō ichē:
 “Skēkōl wōbla me'rie s'sēr yēsyesē, esepa kī ikkō'nuk.
 Ì kiekē ie'pa tō ie' a, ese meraēitō ie'pa a.

Erë wépa e' wamblō sulu, esepa suēkeitō ibolōkpaie.
E' kuēkī yī kī ikiane tō ikawō tkō buaē ttsēne bua' wa kēkraē,
ese wák kawōtā e' kkō'nuk as kē itō i sulu chō,
as kē itō yī kītō'ū.

Ese wák kawōtā i sulu kōs olo'yōk,
kawōtā senuk yēsēsē.

Ie' kē e' chōk senuk bēre kēkraē sulitane tā."*

¹³ A' e' tkēwā darērēē senuk yēsēsē kēkraē, e' tā kē yī a' a' sulunukwā da'a.

¹⁴ Erë a' serke yēsēsē, e' kī a' weirmi alē, e' tā ayēcha e' dōr buaē. Kē a' suanuk wépa tō a' we'ikeke esepa yōkī. Kē a' tkinuk i yōkī.

¹⁵ E' skēie Cristo dalōiō a' tō e' blūie. Yile tō a' chaké Cristo paneke a' tō krōrōē, e' kī, e' tā a' tso'tke erki kēkraē iwā iūtōk.

¹⁶ Erë iwā iūtō bēre er bua' wa. A' senu yēsēsē as a' er kē tō a' kkatō i kī. E' dōr es, e' tā mik pē' tō a' chē suluē a' dōr Cristo mik erblōkwakpa e' kuēkī, etā e'pa jaērdakā i chē ie'pa tō e' dōr kache e' kuēkī.

¹⁷ Se' weirke i buaē wēke se' tō ese kī, Skēkōl kī ikiane alē es, e' tā e' dōr buaē. Erë se' weirke i sulu wamblekesō ese kī, e' tā e' dōr suluē.

¹⁸ Nies Cristo weine siarē se' nuī patuōie. Ie' kōtēwā etōkicha ēme kē duōtā'waia yēs. Ie' dōr yēsēsē, erē ie' e' mettsā ttēwā se' kē dōr yēsēsē e'pa skēie se' tsōmi Skēkōl ska'. Mokī ie' kōtwā pē' tō, erē ie' shkēo'kāne Skēkōl tō iWikōl wa.

¹⁹ Nies Wikōl Batse'r wa ie' dē'rō wē wimblupa tso' wōtēule ee, ie' e' ali'kā e' chōk ie'pa a.

²⁰ Kā iaiāē ie'pa tō Skēkōl ttō dalōseō'wā Noé kēska'. Noé bak kanō taijē e' yuōk, e' dalewa Skēkōl tō ipana' enaē tō pē' er mane'ū ie' a, erē ie'pa kē wā iōne. E' kuēkī Noé ena iyamipa pākōl wa'ñe, e'pa ē tsātkeñe kanō a di' taijē yōkī.

²¹ Di' taijē bakmi Noé kēska', e' tō di' a s'wōskueke e' tsatkoie i'ñetā e' klea' se' a. S'wōskuē e' kē dōr s'chka paskuoie. E' skēie iwā kkachekeitō tō se' tso' ikiōk Skēkōl a tō se' nuī olo'yō s'kī as se' er kē tō s'kkatōia. E' tō se' tsatkeke Jesucristo shkenekane e' batamik.

²² I'ñe tā Jesucristo mine'kāne kā jai a e' tkēr Skēkōl ulā bua'kka† Skēkōl biyōchōkwakpa ulitane, ñies i ulitane tso' s'wōkirie wā diché tā kē wērtā'wā esepa kōs tso' ie' klō dikā.

4

¹ Cristo weine taijē se' skēie, e' kuēkī a' e' chō a' weirke kōs e' dalē'ttsōk er bua' wa wēs Cristo es. Yī weine i buaē wēitō e' kuēkī, esepa kē éna i sulu wamblakia. E' kuēkī a' e' chō weinuk.

² Wépa dōr es, ese wakpa serkeia kā i' a etā kē ie'pa éna i sulu wamblakia wēs s'malepa tō imalepa e' esepa e' es. E' skēie ie'pa senak buaē yēsēsē kēkraē wēs Skēkōl kī ikiane es.

³ Kēnet tā a' kē wā Skēkōl suule, e' kēwō ska' tā a' bak i sulu ē wamblōk taijē wēs pē' malepa kē wā ie' suule esepa ser es. A' bak trēnuk taijē. I sulu kukuétē'wā darērēē. A' bak e' ttōkkā blo' wa taijē. A' bak ñi dapa'uk blo' yōk taijē. E' kēwa a' tō i sulu kī wambleke taijē. Nies iyi diōkōl tō s'dako'wē ekkē, ese dalōiōk a' bak taijē skēkōlie.

* **3:10-12** Salmo 34.12-16 † **3:22 ulā bua'kka:** E' kēwō ska' tā yī tkēr blu' ulā bua'kka ese wák dalōiōrtā' taijē imalepa tsāta.

⁴ Erë i'ñe tã a' kē mineia pē' kē tō Skēkōl dalōiē esepa tã i sulu wamblōk wēs ie'pa tō iwamblēke kē wōklōrtã' es. E' tō ie'pa tkiwēwã, e' kuēkĩ ie'pa tō a' cheke suluē.

⁵ Skēkōl dōr s'duulewã ena s'tso'ia ttsē'ka, e'pa kōs shulōkwak. Aishkuō tã i sulu wamblē' ie'pa tō, e' kōs kĩ ie'pa kawōtã e' chōkka ie' wōrkĩ.

⁶ Cristo ttē buaē e' pakanebak ñies s'durulune esepa a. Ie'pa durulune i sulu wamblē' ie'pa tō e' kuēkĩ, wēs Skēkōl tō ime'at tō sulitane kawōtã duōkwã es. Erë Cristo ttē buaē e' pakanebak ie'pa a as ie'pa wikōlpa sēr mīchoē wēs Skēkōl sēr es.

Se' kē ñi kīmuk

⁷ Kã i' erkewatke, e' kuēkĩ a' tso' erkĩ, a' e' kkō'nũ buaē as a' a' s'yēyēr buaē.

⁸ Íyĩ kōs tsatã a' ñi dalēritsō a' er kōs wa. A' ñi dalēritsōke es, e' tã wēs alē s'yamipa e' wamblō suluē a' kĩ, ese kē kĩ a' tkirpa.

⁹ A' tō s'yamipa kiōwã er bua' wa a' u a, kē isuār suluē.

¹⁰ Skēkōl er buaē chē a' a, e' kuēkĩ ie' tō imē a' a kua'kĩ kua'kĩ ñi kīmoie, e' kuēblupa a' dōr. E' kuēkĩ i mēne a' ekōl ekōl a' s'malepa kīmoie ese wã kaneū.

¹¹ A' welepa a' imēne ttē pakōk, e' tã esepa kawōtã Skēkōl ttē ē pakōk. A' welepa a' imēne s'kīmuk, e' tã esepa kawōtã s'kīmuk kōs Skēkōl tō e'pa a' dichē métkē ekkē. I kōs wēkesō e' ūsō buaē as Skēkōl kīkarkã taijē Jesucristo batamīk. Jesucristo dichē tã' taijē, olo tã' taijē íyĩ ulitane tsatã kēkraē. Es e' idir.

Se' ttsē'nũ buaē se' weirke etã

¹² A yamipa dalēr taijē ye' ēna, mik a' weirke siarē Cristo ttē kuēkĩ, etã kē e' kĩ a' tkīnuk. Kē a' tō ibikeitsōk tō a' tã itkōmī wēs i kē suule yĩ wã tkō s'tã es.

¹³ E' skēie a' ttsē'nũ buaē. Cristo weine kōs e' bata de a' kĩ ñies, e' kuēkĩ a' ttsē'nũ buaē. E' tkōke a' tã es as a' ttsē'r buaē shūtē mik Cristo dene olo tã' taijē etã.

¹⁴ Ayēcha buaē mik ie'pa tō a' chē suluē Cristo kuēkĩ, e' wã dōr tō Skēkōl Wikōl olo tã' taijē e' tso' a' tã.

¹⁵ A' weirke s'ttēwã kuēkĩ, akblē kuēkĩ, i sulu wamblē kuēkĩ ō ulã tiē ō'ka íyĩ a' e' kuēkĩ, e' je' tã a' jaēnũ.

¹⁶ Erē a' weirke se' dōr Cristo icha e' kuēkĩ, etã kē e' kĩ a' jaēnuk. E' skēie Skēkōl kīkōkã a' tō ie'pa tō a' kiē Cristo icha e' kuēkĩ.

¹⁷ Skēkōl tō sulitane shuleketke, e' kēwō dōkewatke. Erē ie' tō iwák icha shuleraē kewe. Se' weirke i'ñe tã, e' dōr sulitane weirdaē e' tsã, e' tã ħĩ kē tkōpa wépa kē tō ttē buaē me' Skēkōl tō e' dalōietã' esepa tã?

¹⁸ E' dōr wēs itso' kitule Skēkōl yēkkuō kĩ es, e' tō ichē:

“Pē' sērke yēsýsēš, iekkē tã esepa kē tsatkēne,

e' tã ħĩ kē tkōpa pē' sulusipa ena pē' e' wamblō sulu esepa tã?”*

¹⁹ Wépa mé Skēkōl tō weinuk ie' ttē kuēkĩ, esepa kē i buaē wēkerakitō, ese kĩ ūk. Ie' se' yō', ie' ttō mokijē, e' kuēkĩ se' ē' mũ bērē ie' ulã a.

5

Skēkēpa Jesús icha wōkirpa esepa patté Pedro tō

¹ I'ñe ye' tō ilē cheke a' dōr Skēkēpa Jesús icha wōkirpa esepa a. Ñies ye' dōr Jesús icha wōkir ekōl. Cristo weine siarē, e' su'yō ye' wák wōbla wa. Mik ie' datskene, etã ie' olo taijē e' kīayērdaē sulitane a, e' a ye' tso'ñak a' tã. E' kuēkĩ ye' tō a' a' ichē tō

* 4:18 Proverbios 11.31

² wépa me' Skëköl tò a' ulà a' kkö'nè wës obeja es, esepa kkö'nú buaë, er buaë wa wës ie' kî ikiane es. Kë dör tò a' k' éna iwak, erë a' tò iweke. E' skéie iwakaneú er bua' wa. Nies kë ie'pa kkö'nar inuköl ë dalërmik, e' skéie ikkö'nú er bua' wa ie'pa kimoie.

³ Kë a' tò ie'pa wëttsuk kësik wa. Kë a' e' ttsökka tajë ie'pa kî. E' skéie a' senú buaë yësyësë ie'pa wörkî as ie'pa ser buaë wës a' ser es.

⁴ A' tò iwé es, e' ta mik Cristo dör se' ulitane wökir kibi e' datskene, etä iské buaë olo ta' tajë, kë sulurta'wä e' meraëitö a' a'.

Jesús icha malepa patté Pedro tò

⁵ A' duladulapa, a' këkëpa ttö iutö buaë. Nies a' ulitane e' wööwa diöshet ñi yökî, a' ñi dalöiö er bua' wa. Skëköl yëkkuö tò ichë:

“Wépa e' ttsökka tajë, esepa wöklö'weke Skëköl tò.

Erë wépa e' wööwa diöshet, esepa a' ie' er buaë chö.”*

⁶ E' kuekî a' e' wööwa diöshet ie' diché ta' tajë e' yökî, as ie' tò a' kîkôka mik ikéwö de eta.

⁷ Ie' er me'rie a' kî a' kkö'noie, e' kuekî kë a' tkinuk i kî. I' kos tò a' tkiweke, a' tsiriweke, e' múat ie' ulà a'.

⁸ JA' tso' erkî, a' e' kkö'nú! Bë dör a' bolök. Ie' tso' a' tötiuk wës ma'name arke tajë, e' tò iyiwak tötiëke katëwa es.

⁹ A' e' tköwa darërë a' erblöke Skëköl mik e' a, es a' tò Satanás wöklö'weraë. A' wa ijcher tò ká wa'ne s'yamipa tso' weinuk wës a' es. E' kuekî a' e' tköwa darërë Skëköl a'.

¹⁰ Ie' er buaë ché se' a' tajë shütë. Ie' tò se' shukitbak as se' döñak ie' olo yöbië e' a, se' batsulewa Cristo mik e' wa. Se' weirke ekuölö ë ká i' a, mik e' tka, etä i' sulu tso'ia se' a, e' yerattsaitö sekka. Ie' tò se' tkewaraë darërë. Ie' tò se' er diché ieraë, kë i' e' alöpakaia se' kî.

¹¹ Ie' diché ta' tajë i' ulitane tsäta. Ie' dör i' ulitane wökir këkraë. Es e' idir.

Pedro e' chéat

¹² Ye' tò Silvano ké yëkkuö i' shtök. Ye' wa ijcher tò ie' dör s'yami e' tkëulewa darërë ese. Yëkkuö i' shtëyö a' a' er diché kî ioie. Skëköl er buaë ché se' a' tajë, e' shtëyö yëkkuö i' kî. Ye' tò ichë tò e' dör ttë mokië, e' a' a' e' tköwa darërëë.

¹³ Jesús mik erblökwakpa kos tso' Babilonia, e'pa tò a' shké'wëmi. E'pa shukit Skëköl tò wës ie' tò a' shukit es. Nies Marcos dör wës ye' wák alà es, e' tò a' shké'wëmi.

¹⁴ A' ñi shké'ü er bua' wa.

A' kos dör Cristo icha, e'pa senú bërë.

* 5:5 Proverbios 3.34

Yëkkuö skà kit Pedro tö, i' ta ide böt

2 Pedro

Yëkkuö skà i' kit Pedro tö. Ie' wà ijchenewà tö iblërkewatke, e' yë'itö 2 Pedro 1.12-15 e' kî. Jesús mik erblökwapka weirke ierblö ñe' kuekî, e'pa a Pedro tö yëkkuö i' kit ie'pa er one Jesús tté mokië e' ska' as iserdak yësyësë ena kekraë Jesús a. E' kjieta ie' tö ie'pa a ieri mène tö pë' e' ò tö ie'pa dör Jesús mik erblökwapka esepa döraë ie'pa shua ikitöukrak. Ie' tö ie'pa a iché tö wës s'kitö'ukwapka ñe'sepa serdaë. Ñies ie' tö ie'pa a iché tö s'kitö'ukwapka we'ikeraë Skëköl tö. E' kjieta i' tkömi ká i' erkewatke eta' e' eri mène Pedro tö ie'pa a. Ie' tö iché ká i' erkewa e' kéwö dewatke tsinet, e' kéwö ska' ta ie'pa kawöta senuk yësyësë Jesús kîkokaie.

Ñies Pedro tö iché tö mokië Jesús datskene erë Skëköl tö sulitane suëke er siarë wa ena ie' kî ikiane tö se' er mane'ù ta se' erblö Jesús mik. E' paneke ie' tö er bua' wa, e' kuekî kam ie' tö Jesús patköne.

Shke'wë

¹ Ye' dör Simón Pedro. Ye' dör Jesucristo kanè méso. Ñies ye' dör ittekölpa tsá, e'pa eköl. Jesucristo dör Skëköl ena S'tsatkôkwak. Ie' dör yësyësë, e' batamik sa' de erblök ie' mik. Ye' tso' yëkkuö i' shtök wépa de erblök ie' mik buaë mokië wës sa' es, esepa a.

² Skëköl ena Skëképa Jesús as e'pa er buaë chö ena sene bërë mù a' a taië, a' kî batsmir buaë ie'pa mik e' a.

Se' er diché iö senuk yësyësë Skëköl a

³ Jesús tö se' klö'bak as se' dö ie' ta ñita ie' olo taië e' a, ñies as se' ser wës ie' ser es. Se' batsë ie' mik, e' wa i' kôs kiane se' kî sënöie wës ie' kî ikiane es e' me'tkeitö se' a ie' diché taië e' wa.

⁴ Íyi ekkë kôs wa ie' kablë' se' a as se' dö wës ie' wák dër es, as se' tkôshkar i' sulu tso' ká i' a wamblak se' éna tö se' sulu'wëwami ese ulá a. Skëköl kablë' se' a, e' me'tkeitö se' a, e' dör taië buaë shute.

⁵ E' kuekî a' e' diché iö a' erblöke Cristo mik, e' kîie senuk yësyësë. Sene yësyësë, e' kîie Skëköl íyi anuk.

⁶ Skëköl íyi ane, e' kîie e' kkö'nuk. E' kkö'nè, e' kîie íyi panuk bërë. Íyi panë bërë, e' kîie er mukwà Skëköl ë kî.

⁷ Er mëwà Skëköl ë kî, e' kîie ñi sauk er bua' wa wës ñi ëlpa es. Ñi suë er bua' wa, e' kîie ñi dalëritsók.

⁸ Íyi ekkë kôs weke a' tö, ñies ikí weke a' tö kekraë, e' ta e' wà kiane chë tö mokî a' batsë buaë Skëképa Jesucristo mik. A' serke es, e' ta i' kôs weke a' tö Skëköl a, e' wà dörattsa buaë.

⁹ Erë wépa e' chö tö ie'pa erblö Cristo mik, erë ie'pa kë tö íyi ekkë wawë, esepa dör wës s'wöbla kë wawër buaë es. Ie'pa kë éna iwà ane buaë. Wësua ie'pa éna ichowa tö i' sulu wamblë' ie'pa tö, e' pairi'ttsà Skëköl tö ie'pa kî.

¹⁰ A yamipa, a' e' diché iö senuk buaë yësyësë kekraë, e' wa iwà kkeyërdaë tö mokî Skëköl tö a' klö'bak, a' shukitbakitö iwák a. A' tö iwë es, e' ta a' erblöke Cristo mik, e' kë olo'yepa a' tö yës.

¹¹ E' wa aishkuö ta a' kirdawà buaë i' blúie Skëképa Jesucristo dör S'tsatkôkwak, e' tso' e' a. E' dör yöbië.

¹² Íyi ekké jcher a' wá buaë. Ttè mokí wa a' e' wöbłao', e' a' a' tso' e' tkëulewá darërëë. Erë ye' tó a' a' ikí chë michoë as a' kě éna ichówa.

¹³ Ye' tso'ia' tšë'ka, e' ye' a' tš buaë idir tó ye' tó a' a' ttë i' kí chë as a' tó iyi ekké wá bikeitsō kěkraë.

¹⁴ Skëképa Jesucristo tó ye' a' iyë' tó wëkké alè tš ye' kě ku'ia' ká i' kí.

¹⁵ Ye' tó i' kōs wëraë as ttë i' kě chówa a' éna yës'i'ñe tš ñies mik ye' blënewatke e' ukuōki tš.

¹⁶ Skëképa Jesucristo olo tš tajë, e' su' sa' tó sa' wákpa wöbłwa wa. E' kueki mik sa' tó a' wöbłao' ie' diché tš tajë ena ie' datskene e' ttë wa, e' kě sa' wá ipakane a' a' ttë kě wá tš wës sa' wákpa tó ibikeitsë chë es a' kitō'woie.

¹⁷⁻¹⁸ Mik sa' dë'rō ie' tš kabata batse'r, e' tukir kí, e' e' Skëköl dör S'yë, e' tó ie' kíkëka tajë. Ttō datš Skëköl olo tš tajë e' ska', e' tó ie' ché i' es: "Së dör ye' alà dalër tajë ye' éna, e' wër ye' wa buaë shutë." E' kōs su' sa' tó. Ttō ñe' datš ká jai a, e' tšë' sa' tó, sa' tso'ñak ie' tš e' e' kueki.

¹⁹ I su' sa' tó, i' tšë' sa' tó, e' tó ikí cheke se' a' tó Jesús ttë tso' kitule Skëköl yëkuō kí ká iaiäë ittekōlpa wá, e' yëne mokí. E' kueki ttë kit ie'pa tó yëkuō kí, e' wá iutōk a' kawōtš bua'iewá. Ttë e' dör wës bö'wō batsëka stui a' tó ká olo ppeke ese es. E' tó se' er ñi'weke as se' éna iār tó i' dör mokí, i' dör kache. Ttë e' tó se' kimeräë dō mik Skëképa Jesucristo datskene e' tš. Mik ie' de, e' tš i' kōs ardaë buaë se' éna, e' dör wës ká ñir s'kí es. Jesucristo dör wës bëkwō bërie wërke bla'mi e' es.

²⁰⁻²¹ Erë i' kōs tsatš a' wá ijchenú tó i' yë' Skëköl ttekōlpa tó, tso' kitule Skëköl yëkuō kí, e' kě yëne ie'pa wá ie'pa wákpa er wa. Erë Skëköl tó ie'pa kě ichōk wës ie' kí ikiane es Wikōl Batse'r wa. E' kueki i' kit Skëköl ttekōlpa tó ká iaiäë, e' kě yëne ie'pa wá iwákpa er wa, e' dör Skëköl ttë mokí.

2

S'wöbłaukwakpa kache ttë wa

¹ Ká iaiäë Israel aleripa shuā kachōkwakpa e' ka'ka e' chōk tó ie'pa dör Skëköl ttekōlpa. Es ñies i'ñe tš a' shuā kachōkwakpa e' kōrakā e' chōk tó ie'pa dör s'wöbłaukwakpa Skëköl ttë wa. Ie'pa e' ō tó ie'pa tso' ttë mokí pakōk, erë ttë wa ie'pa tó s'wöbławeke, e' tó s'er sulu'wëwami e' iutësō, e' tš Skëköl tó s'we'ikeraë. Skëképa Jesucristo tó ie'pa nuí tō'ttsa, erë e' wák watëttsa ie'pa tó. E' kueki ie' tó ie'pa we'ikeraë bet.

² Erë tajë s'yamipa ardarō kache ttë e' a' itrërdarak tajë wës iwöbłaukwakpa es. Ie'pa kueki ttë mokí e' cheraë suluë pë' malepa tó.

³ S'wöbłaukwakpa kache ttë wa, e'pa kí inukōl ē kiane tajë, e' kueki ie'pa tó a' inukōl yerattš ttë kě wá tš pakeke ie'pa tó ese wa. E' kueki ká iaiäë ie'pa esepa wōme'ttsabak weinuk Skëköl tó, e' kě chë'wa ie' éna.

⁴ Ká iaiäë Skëköl biyōchōkwakpa welepa tó i' sulu wamblë' ie' kí, e' nuí kě olo'yane ie' wá ie'pa kí. Ie' tó ie'pa batrëlor bö' kě a, e' ie'pa tso' wötëule moulewá stui a' ie'pa kichateraëitō aishkuō tš e' panuk.

⁵ Ñies ká iaiäë wakpa bak senuk Noé këska' tš, e'pa tó i' sulu wamblë' tajë, e' nuí kě olo'yane ie' wá ie'pa kí. Noé tó ipaka' ie'pa a' tó ie'pa kawōtš senuk yësyesë, erë ie'pa kě wá tš iutëne. E' kueki Skëköl tó ie'pa ewëwa di' tajë wá. Noé ena imalepa dōka kul (7), e'pa ē tsatšké Skëköl tó di' tajë yōki.

⁶⁻⁸ Ñies ká iaiäë ká bōt kië Sodoma ena Gomorra, e' wakpa dör pë' sulusi. E'pa shuā wëm serke ekōl kië Lot, e' serke yësyesë. Ie'pa trër tajë, e' ttseke, e' sueke ie' tó kěkraë, e' tó ie' dör buaë e' eriaweke siarë. Ie'pa nuí kí Skëköl

tö ie'pa wöméttsa ewëwa. Ie' tö ie'pa ena ie'pa ká e' kôs ña'wëwa sraa imuluchka ë ate. Erë Lot, e' ë tsatkéttaitö. Ie' tö ie'pa ewëwa es iwá kkachioie sulitane a tö es itkóraë pé' sulusipa kôs esepa ta.

⁹ E' kôs bak ká iaiaë, e' wa se' wá ijcher tö wépa serke buaë yësyësë, esepa tsatkërmi buaë Skëköl a i kôs tö ie'pa we'ikeke e' ulá a. Ñies se' wá ijcher tö wépa dör i sulu wamblökwakpa, esepa tso' blëule ie' wá ishulirkerak e' këwö panuk.

¹⁰ Wépa e' mettsa e' ia'ukka sene sulusi wa wës ie'pa wák dër sulu kî ikiane es ena Skëköl ttë watéttarakitö, esepa kôs we'ikeraëitö taië s'malepa tsata.

S'wöbla'ukwakpa kache ttë wa, e'pa e' wamblörak kësik kësik, kë tö i ulé klö'wëta', iwökir darërë. Ie'pa kë suane wépa olo ta' taië, esepa chök suluë.

¹¹ Skëköl biyöchökwakpa diché ta' taië, olo ta' taië s'wöbla'ukwakpa kache ttë wa, esepa tsata, erë ie'pa kë tö imalepa dör suluë esepa cheta' Skëköl a suluë as ikichatër.

¹² Erë i sulu wambleke s'wöbla'ukwakpa kache ttë wa, esepa tö, e' wamblekerakitö kë wá bikeitsule wës iyiwak kañiru kë a ká arta' tso' klö'wëwa ttëwa es. I kë ane ie'pa éna, e' kôs cheke suluë ie'pa tö. Ie'pa duörawa wës iyiwak kañiru ttëwa es.

¹³ Ie'pa tö s'malepa we'ikeke, e' skéie ie'pa weirdaë siarë. I sulu tö ie'pa ttsë'wëke buaë, ese kôs wambleke ie'pa tö taië ñiwe kë jaër ta'ia, ese tö ie'pa ttsë'wëke buaë. Mik a' ñi dapa'uke chkök ñita di'yök ñita, eta' ie'pa tso' a' shua i sulu wamblök e' ttsë'woie buaë. Ese wa ie'pa éna a' kütö'wak. Es ie'pa tö a' kawö sulu'wëkëwa. Ie'pa tö a' jaëwëkëwa taië.

¹⁴ Ie'pa er me'rie trë ë kî. Ie'pa kë shtrirta'wa i sulu wamblök. Wépa kë e' tkënewa darërë S'tsatkökwa ttë a, esepa dakiñekerakitö as ie'pa tö i sulu wamblöne wës ie'pa es. Ie'pa tö inuköl ë kkecheke taië këkraë. Ie'pa wöme'ttsabak kichatée Skëköl tö.

¹⁵⁻¹⁶ Ie'pa dör wës s'cholor es. Ñala yësyësë e' olo'yé ie'pa tö e' wambloie wës ká iaiaë Beor alá kië Balaam dör Skëköl tteköl, e' e' wamblë' es. Ie' mí i sulu wamblök inuköl ë dalërmik, erë Skëköl tö ie' burro kë ttökkä ie' ta' ta' iuñéitö ta' ichéitö ia: ¿I wambleke be' tö aliie? E' tö Balaam wöklö'wé.

¹⁷ S'wöbla'ukwakpa kache ttë wa, e'pa dör wës di' tum itö kë a di' ta' es. Ie'pa dör wës kalî morka mochka a uyë siwa' tö kë wá yërta' es. Ie'pa wömeulettsa weinuk michoë stui ké a.

¹⁸ Të pakeke ie'pa tö e' ttsë'r buaë, erë kë iwá ta'. I sulu kukuëña ie'pa wá ena i sulu kiane s'wák dër sulu e' kî, e' wa ie'pa tö wépa e' yéttas tsaririë isërkerak kütëule e' ulá a, esepa erkiöwëkekane as iarmine i sulu a.

¹⁹ Ie'pa tö icheke: "A' tö sa' ttë iuté, e' ta' a' kë ku'ia klöulewa i ulá a, a' sermi wës a' wákpa kî ikiane es." Ie'pa tö icheke es, erë ie'pa wákpa tso' klöulewa i sulu ulá a, ie'pa kë a' e' yërpattsä wës. Mik se' kë a' e' yënetsä i ulá a, eta' e' wá dör tö se' tso' klöulewa iulá a.

²⁰ Skëképa Jesucristo dör S'tsatkökwa e' mik se' e' batsé, e' wa sene sulusi tso' ká i' a' e' olo'ya'sö. Erë se' anemine i sulu ulá ane, kë tö ilo'yeta', e' ta' se' a' e' dör sulu ichökle kewe tsata.

²¹ Se' tö sene yësyësë e' ttë klöo'bak buaë kewe. Erë e' ukuökî ta' ttë dalöiëno batse'r mène se' a, e' olo'yésö, e' ma buaë idir tö kë sô iklö'úpa.

²² E' dör wës tte mokî i' tö iché es: "Chichi chöli tueska, e' ukuökî ta' iñëwaneitö."* Ñies ská tö iché: "Köchi kuowésö buaë, e' mía kuekane dö a."

* 2:22 Proverbios 26.11

3

Skëkëpa Jesús dōrane

¹ A yamipa dalër tajë ye' éna, ye' tō yëkkuō tsá kit a' a, e' skà shtekeyö a' a, i' tã ide bôt. Yëkkuō bôt e' kî ye' tso', ttë jchertke a' wã, e' chökne a' a' a' pattök as a' er arne iska' tã iwã bikeitsö bua'iewã yësyësë.

² I' ye' Skëköl ttekölpa batse'r e'pa tō kã iaiã, e' ska' a' er anú. Nies ttë dalöiëno me'at Skëkëpa dör S'tsatkôkwak e' tō, e' ska' a' er anú. Sa' dör ittekölpa tsá, e'pa tō ttë e' yë' a' a.

³ A' wã ijchenú bua'iewã tō kã i' erkewatke e' këwö ska' tã pë' serke suluë esepa dōraë. Ie'pa tō i sulu ë wambleke wës ier sulu tō ikieke iã es. Ie'pa tō a' wayueraë

⁴ tã a' a' ichakeraë: "Jesucristo kablë' dökne ¿wës e' de? Ikkë tã kë iwër tã, ¿wë idir? Se' këkëpa blërulunebak, etã iyi kôs mir iwák suë wës iyöne kuaë es."

⁵ Erë ie'pa wã ijcher tō i cheke ie'pa tō e' kë yëne. Ie'pa kë kî ikiane ttsëno tō kã iaiã Skëköl tō kã jai ena i kôs tso' iã, e' yö' ittö ë wa. Nies kã i' ena i kôs tso' iki, e' yö' ie' tō ittö ë wa. Kã i' dë'kã ie' wã di' a, es di' tso' kã i' pamik shkit.

⁶ Ie'pa kë kî ikiane ttsëno tō i ulitane bak senuk kã i' a, e' eo'wa Skëköl tō di' tajë bak e' wã.

⁷ Erë kã jai ena kã i' tso' i'ñe tã, e' kicha a'riã ie' wã iwák ttë wa dō mik ie' tō iewekewa bö' wã aishkuö tã etã. E' kôs tkōraë mik pë' sulusipa shulirke kichatërkettsã e' këwö de etã.

⁸ A yamipa dalër tajë ye' éna, kë a' éna ichökwa tō Skëköl a' kã etkë, e' dör wës duas dökã mil eyök es, nies duas dökã mil eyök, e' dör wës kã etkë es.

⁹ Skëkëpa Jesús kablë', e' wã tkōraë. Ie' datskene sulitane shulök mik Skëköl kî ikiane etã. E' kë dör tō ie' kablë' e' chowa ie' éna wës pë' welepa tso' ibikeitsök es. E' kë dör es. Ie' kë kî ikiane tō yi weir aishkuö tã. Ie' kî ikiane tō sulitane er mane'ü ie' a. E' wã panuk ie' tso' enaë. E' kuëkî ie' kãm döne.

¹⁰ Erë ie' dōrane, kë tkōpa. Mik ie' datskene, etã e' këwö dōraë kë e' biyö yëule wës akblökwakpa dōwã nañewe es. Mik ie' de, etã kã jai kôs blardaë tajë tã ichōrawa kë wërpaia. I kôs tso' kã jai a, e' ñardawa diardawã. E' sù kã i' ena i kôs tso' iki, e' ñardawa sëkkã, kë i' atukia.

¹¹ E' kôs erdawa es, e' tã ¿wës kë se' serpa batse'r e' tkëulewã darërëë Skëköl ë a?

¹² E' këwö panuk se' tso' poë, e' dalewa se' e' chö senuk wës Skëköl kî ikiane es as ikëwö e' dō bet. Mik e' këwö de, etã kã jai ñardawa ena i kôs tso' iã, e' diardawã erdawa bö' wã.

¹³ Erë Skëköl kablë' kã jai pa'alî ena kã i' pa'alî e' yuök se' a. Wëpa serke yësyësë, esepa ë serdaë ee. Eë i sulu kë tã'. E' wã paneke se' tō poë.

¹⁴ A yamipa dalër tajë ye' éna, a' tso' iyi ekkë wã panuk, e' dalewa a' e' tkōwã darërëë senuk as mik e' këwö de, etã ie' tō a' kù senuk bërë ñita, kë iaulekã, kë kî i sulu ttë tã'.

¹⁵ A' éna ianú tō Skëkëpa Jesús kãm dō, ie' tso' iã ipanuk as s'tsatkër. Nies ttë e' kitat a' a' yëkkuö kî s'yami Pablo dalër tajë se' éna e' tō. Ie' tō ikitat erbikë tajë me' Skëköl tō ie' a' e' wa.

¹⁶ Ttë i' kit Pablo tō yëkkuö kôs kit ie' tō ekkë kî. Ie' ttë wele dör darërë, kë wã ar se' éna bet. Pë' welepa kë yöule buaë, kë e' tkëulewã buaë Jesucristo ttë a, esepa tō Pablo ttë darërë, e' wã shkulî'wëkewã wës ie'pa tō Skëköl ttë kitule yëkkuö kî malepa, e' wã shkulî'wëkewã es. E' nuî kî ie'pa weirdaë siarë.

¹⁷ A yamipa dalër taië ye' éna, íyi ekkë kôs jchertke a' wä buaë. E' kuëki a' e' kkö'nú pë' sulusi ñe'sepa yöki as a' kě tō ie'pa ttō iutō. A' tso' erki as a' e' tkéulewä buaë S'tsatkōkwak mik, e' kě olo'yō a' tō.

¹⁸ Skëkëpa Jesucristo dör S'tsatkōkwak, e' er buaë ché se' a, e' ttè wa a' kí e' yuō. Ie' mik a' kí e' batsō bua'ie. ¡As ie' kíkarkä taië i'ñe tã ena kékraë! Es e' idir.

Yëkkuö tsá kit Juan tö 1 Juan

Yëkkuö i' kit Jesús ttekölpa tsá e' eköl kiè Juan e' tö. Ie' tö ikit Jesús mik erblökwakpa serke Asia e'pa a. I'ñe ta ká e' kiè Turquía. Ie' tö ikit etá ie' dewatke kékëla. Ñies yëkkuö skà kit ie' tö döká tkël, e' böt dör tsitsir, böt dör blublu. Yëkkuö blublu e' et kiè 'Jesús Tté Buaë kit Juan tö' ena iët kiè 'I Kkayë' Jesucristo tö Juan a e' Pakë'.

Skëköl éna Jesús mik erblökwakpa dalër tajë ena íyí tajë buaë o' ie' tö ie'pa a Jesucristo batamik, e' pakë Juan tö yëkkuö i' kî. Ñies ie' tö iché tö mik se' ñi dalëritsöke etá se' wá ijcher tö Skëköl dör se' wák, e' kuëkî se' kawötá ñi dalëritsök.

E' kîie ta ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa a s'wöbla'ukwakpa kache tté wa esepa biyö choie. Ie'pa tö s'wöbla'weke tö Jesús kē dör wēs s'ditsö es. Ie'pa tö iché tö ie' wēr se' sù erē kē idör se' es. Jesús mik erblökwakpa kē kàne ie'pa ttö tsök. Ie'pa dör s'kîtö'ukwak. Skëköl Wiköl e' je' tö Skëköl ena ilà Jesucristo e'pa tté mokî e' kkacheraë se' a. Es Juan tö iché yëkkuö i' kî.

Sene michoë mukwak

¹ Itso' eköl dör tté tö sene michoë meke se' a e'. E' tté pakeke ye' tö a' a yëkkuö i' kî. Tsawemi ta ie' tso'tke, erē i'ñe ta sa' tö iché a' a tö ie' ttö ttsē' sa' tö, ie' su' sa' tö ena i' o' ie' tö e' su' sa' tö, ñies ie' ka' sa' tö sa' ulá wa.

² Ie' dör sene michoë mukwak, e' patkē'bitü S'yě tö ká i' a s'ditsöie e' kkachök se' a, e' su' sa' tö. E' kuëkî sa' tö ie' tté mokî e' pakeke a' a. Sa' tö iché a' a tö ie' tö sene michoë meke se' a. Ie' bak S'yě ta ñitá kuaë kekraë, erē S'yě tö ie' kkayë' sa' a.

³ Es ie' su' sa' tö, ittö ttsē' sa' tö, e' tté pakeke sa' tö a' a i' ta as a' bätswá sa' mik wēs sa' batsulewá S'yě mik ena ilà Jesucristo mik es.

⁴ Yëkkuö i' shteke sa' tö a' a as a' ttsē'r buaë mokîe.

Sene yësyēsē

⁵ Tté wa Jesucristo tö sa' wöblag, e' wá pakeke sa' tö a' a, e' dör i': Skëköl dör buaë yësyēsē, kē kî i' sulu ta' wēs ká ñi kē a' ká ttsettse ta' es.

⁶ E' kuëkî se' e' chō tö se' batsulewá ie' mik, erē se' tso'ia i' sulu wamblök, e' ta se' tso' kachök. Se' kē tö tté mokî e' iuteku'. E' dör wēs se' serkeia ká ttsettse a es.

⁷ E' skéie, se' serke yësyēsē wēs ie' ser yësyēsē es, e' ta se' bätse buaë ñi mik. Ñies ie' alà Jesucristo, e' pē wa se' pairirke se' nuí qos e' kî.

⁸ Se' e' chō tö se' kē tö i' sulu wambleta', e' ta se' wák e' kî'tö'uke, ñies tté mokî kē ku' se' er a.

⁹ Erē Skëköl ttö mokîe ena ie' dör yësyēsē. E' kuëkî se' e' kkatéká ie' a, e' ta se' nuí olo'yeraëitö se' kî, ñies sene sulu nuí qos paikleraëitö se' er a.

¹⁰ Se' e' chō tö se' kē tö i' sulu wambleta', e' ta se' tso' ichök tö Skëköl kachötá', ñies iwēnewá tö ie' tté kē ku' se' er a.

2

¹ A' ye' ala'rila, ye' tso' tté ikkē shtök a' a as a' kē tö i' sulu wamblö. Erē se' wēle tö i' sulu wamblé, e' ta s'tsatkōkwak tso' eköl S'yě ska', e' dör Jesucristo dör yësyēsē e'.

² Jesucristo e' me'ttsa ttèwə se' skéie sene sulu nuí olo'yoie se' kǵ. Erè ie' kě kòtəwə se' ẽ nuí kǵ, ñies ie' kòtəwə kǵ ulitane wakpa nuí kǵ.

Se' kawõtə ñi dalëritsók

³ Skëköl ttè dalöiëno e' dalöiekesö, e' tə e' wa se' wə ijcher buaë tō se' bātse ie' mik.

⁴ Yi e' chō: “Ye' bātse buaë Skëköl mik”, erè ese kě tō ittè dalöieku', e' tə ie' tso' kachök, kě ittō mokǵ.

⁵ Erè yi tō ie' ttè dalöieke, ese je' ẽna ie' dalër mokǵ. Es se' wə ijcher tō se' batsulewə ie' mik.

⁶ Yi e' chō: “Ye' tkërie Skëköl mik”, ese ké senuk wəs Jesucristo sene' es.

⁷ A yamipa dalër tajë ye' ẽna, ttè dalöiëno shtekeyö a' a' i', e' kě dör ttè pa' alǵ a' a'. Tsawe tə ttè e' yënebək a' a'. Ttè e' meneat kǵ iaiäë, e' ttsëuletke a' wə, e' dör i': se' kawõtə ñi dalëritsók.

⁸ Ttè e' meneat kǵ iaiäë, erè e' këwö ska' tə se' er tso'ia wəs kǵ ttsettse a es, e' kuëkǵ kě se' ẽna iwä әне buaë. Erè i' ñe tə se' er a kǵ ñirketke Cristo ttè mokǵ e' kuëkǵ. Wəs Cristo ẽna se' dalëne, ñies wəs a' ñi dalër, e' wa iwër wësua tō ttè e' dör pa' alǵ.

⁹ Yi e' chō: “Cristo ttè tō ye' er ñi'wé”, erè ese ẽna iyami ar suluë, e' tə ie' er kam ñir, ie' er tso'ia kǵ ttsettse a.

¹⁰ Erè yi ẽna iyami dalër mokǵ, ese er a kǵ ñine buaë, kě i tō ie' epamine sene sulu a.

¹¹ Erè yi ẽna iyami ar suluë, ese er tso'ia kǵ ttsettse a. Ie' e' wamblö suluë, kě ie' wə ijcher i dör suluë. Ie' dör wəs s'shköke kǵ ttsettse a es. Kǵ ttsettse kě tō ie' kawö mè kǵ sauk, e' kuëkǵ kě ie' wə ijcher wé ie' mirö.

A' kě kàne er mukwə i kōs tso' kǵ i' a ese kǵ

¹² A ala'rla, a' nuí kōs olo'yane a' kǵ Jesús batamik, e' kuëkǵ ye' tso' yëkküö i' shtök a' a'.

¹³ A' dör këkëpatke, a' bātse Jesús tso'tke tsawe tə e' mik, e' kuëkǵ ye' tso' yëkküö i' shtök a' a'. A duladulapa, a' e' ali'kǵ bē kǵ, e' kuëkǵ ye' tso' yëkküö i' shtök a' a'.

A ala'r, a' dör wəs ye' ala'rla es, a' bātse S'yë mik, e' kuëkǵ ye' tso' yëkküö i' shtök a' a'.

¹⁴ A' dör këkëpatke, a' bātse Jesús tso'tke tsawe tə e' mik, e' kuëkǵ ye' tso' yëkküö i' shtök a' a'. A duladulapa, a' e' tkéwə darërë Skëköl ttè a, e' tso' a' er a, ñies a' e' ali'kǵ bē kǵ, e' kuëkǵ ye' tso' yëkküö i' shtök a' a'.

¹⁵ Kě a' er mukwə kǵ i' kǵ ẽna i tso' ikǵ ese kǵ. Yi er méwə ikǵ ese kě ẽna S'yë dalërtǵ.

¹⁶ I tso' kǵ i' a? E' dör i kōs tō s'wák dër sulu ttsë'wëke buaë ese. Ñies e' dör i kōs wa s'wöbatsö kkechekesö tajë ese. Ñies e' dör íyi tso' se' wə wa se' e' ttsöka tajë ese. Íyi ekkë kōs tso' kǵ i' a, ese kě menebitu S'yë wə se' a, e' datse i sulu tso' kǵ i' a ese wə. E' kuëkǵ kě se' er mukwə íyi ekkë kǵ.

¹⁷ Kǵ i' erkewatke, ñies i sulu kōs tso' ikǵ tō se' erkiöwëke ese erkewatke. Erè wépa tō i kiane Skëköl kǵ ese wëke, esepa ser michöë.

¹⁸ A ye' ala'rla, kǵ i' erkewa e' këwö döketke. A' ẽna iane tō sa' tō a' a' iyë' tō mik kǵ i' erkewatke, etǵ eköl idatse kië Cristo Bolök. Es i' ñe tə a' tō isueke tō tajë Cristo bolökpa tso', e' kuëkǵ se' wə ijcher tō kǵ i' erkewa e' këwö döketke.

¹⁹ Ie'pa bak se' ẽltëpa tə, erè ie'pa e' yélurne. E' wa iwënewə tō ie'pa kě dör mokǵ se' ẽltëpa. Ie'pa chöpa se' ẽltëpa mokǵ, e' ma ie'pa tso'ia se' tə. Erè ie'pa e' yélurne, e' wa iwënewə wöshak tō ie'pa kě dör se' ẽltëpa.

²⁰ Cristo dör yi dör batse'r ichökle, e' tō a' batse'wé Wiköl Batse'r wa, e' kuëkǵ a' wə Cristo ttè mokǵ e' jcher.

²¹ Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a, e' wà kě dör tö a' kě wə Cristo tté jcher. E' skéie a' wə ie' tté jcher buaë, e' kuëki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a. A' wə ijcher tö kachökwakpa kě tö tté mokj paketa'.

²² Eta ¿wépa dör kachökwakpa? Wépa tö icheke tö Jesús kě dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', esepa dör kachökwakpa. Esepa dör Cristo bolökpa, ie'pa tö S'yé ena ilà watéttsa e' kuëki.

²³ Wépa tö icheke tö Cristo kě dör Skéköl Alà, esepa tso' ie' watöktsa, ñies ie'pa tso' S'yé watöktsa. Erë wépa tö icheke tö Cristo dör Skéköl Alà, esepa tso' buaë S'yé ta.

²⁴ Cristo tté mokj ttsè' a' tö mik a' tö iklög' tsawe ta, e' seú a' er a kékraë. E' wé a' tö es, e' ta a' serdaë batsulewə S'yé ena ilà mik kékraë.

²⁵ Ì muk Jesucristo kablè' se' a e' dör i': sene michoë e'.

²⁶ Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a as a' e' kkö'nú s'kitö'ukwakpa yöki.

²⁷ Erë Cristo tö a' batse'wé Wiköl Batse'r wa, e' tso'ie a' a, e' kuëki ye' wə ijcher tö ie'pa kě tö a' kitö'wəpa. Wiköl Batse'r mène a' a, e' tö a' er ñi'wəke as tté ikké kəs wə ar buaë a' éna. Tté wa ie' tö a' wöbla'wəke, e' dör tté mokj, kě dör kache. E' kuëki a' kě ki ikiane tö yi skà bitu a' wöbla'uk. Es a' senú batsulewə Cristo mik wəs Wiköl Batse'r tö a' wöbla'wəke es.

A' kě e' muktsa e' kitö'uk yi a i sulu wambloie

²⁸ A ala'rla, a' senú batsulewə Cristo mik kékraë as a' kě suar ena a' kě jaër ie' wörki mik idatskene eta.

²⁹ A' wə ijcher tö Cristo ser yësyësë, e' kuëki a' wə ijcher ñies tö wépa serke yësyësë, esepa dör Skéköl ala'r.

3

¹ A' ittso tö wëkké Skéköl dör S'yé e' éna se' dalër, ie' tö se' kiè iwák ala'r. Mokj se' detke ie' ala'rie. Erë wépa kě tö ie' dalöie, esepa kě e' batsöta' ie' mik, e' kuëki ie'pa kě éna iwà ane tö se' dör ie' ala'r.

² A yamipa dalër tajë ye' éna, i' ñe ta se' tso'tke Skéköl ala'rie, aishkuö ta ie' tö se' mane'weraë bua'ie, erë kam se' éna iwà ar tö wəs se' maneormi. Mik Cristo datskene, eta se' tö ie' wák suëraë, e' kuëki se' wə ijcher buaë tö se' doraë wəs ie' wák es.

³ Wépa kəs tso' tté e' wə panuk, esepa e' batse'uke sēnoie yësyësë wəs Cristo ser es.

⁴ Yi tö Skéköl tté dalöiëno e' dalösëwëkwə, ese tö i sulu wambleke. E' kuëki wépa tö i sulu wamblekeia, esepa tö Skéköl tté dalöiëno, e' dalösëwëkwə.

⁵ A' wə ijcher buaë tö Jesucristo dē'bitu ká i' a se' nuì olo'yök. Ie' kě tö i sulu wambleta' yës.

⁶ E' kuëki wépa tkérie Cristo mik, esepa kě ku'ia i sulu wamblök. Erë wépa tö i sulu wamblekeia, esepa kě wə Cristo suule mokj, ie'pa kě bats ie' mik.

⁷ A ye' ala'rla, a' kě e' muktsa e' kitö'uk yi a i sulu wambloie. Yi serke yësyësë, ese dör yësyësë wəs Cristo dör yësyësë es.

⁸ Erë yi tö i sulu wambleke, ese dör bë icha. Ie' e' wamblö sulu kuaëmi', es ie' dör kékraë. E' kuëki yi tö i sulu wambleke, ese dör ie' icha. Erë Skéköl Alà dē'bitu e' wə dör bë kanè kəs e' olo'yökwa.

⁹ Wépa erblé Jesucristo mik, esepa kunene etökichane Wiköl Batse'r wa, ie'pa dör Skéköl ala'r, e' kuëki ie'pa wák dër wəs Skéköl wák es. E' kuëki ie'pa kě serku'ia klöulewə i sulu ulà a. Ie'pa dör Skéköl ala'r e' kuëki ie'pa kě a i sulu wamblënikia.

¹⁰ ¿Ì wa isuëmisö tö wépa dör Skëköl ala'r ö bë ala'r? Wépa kë ser yësyësë, kë tö s'yamipa dalëritsë, esepa kë dör Skëköl ala'r.

Se' ñi dalëritsö

¹¹ Kuaë, mik a' tsá erblë' Cristo mik, e'tami ttë i' ttsë'bitu a' tö: se' ñi dalëritsö.

¹² Kë se' kàne ñi sauk suluë wës Caín tö iël su' suluë es. Ie' dör bë icha. Ie' tö iël kótwa. Ie' e' wamblö suluë erë iël ser yësyësë, e' kueki ie' tö ikótwa.

¹³ A ye' yamipa, wépa kë tö Skëköl dalöie esepa tö a' suëke suluë, e' ta' kë e' ki a' tkinuk.

¹⁴ Se' ñi dalëritsöke e' wa iwënewa tö Skëköl tö se' er mane'wëttsa pa'ali. Kam se' erblö Skëköl mik, eta' se' dör wës s'duulewa es ie' a, erë i' ñe ta' se' dör ttsë'ka ie' a. Yi' kë tö iyami dalëritsë, ese tso'ia wës s'duulewa es ie' a.

¹⁵ Ie' a wépa kos tö s'yamipa suëke suluë, esepa dör s'ttökwa wakpa. A' wa ijcher tö s'ttökwa wakpa kos kë wa sene michoë ta'.

¹⁶ Jesucristo e' me'ttsa ttëwa se' skéie, e' wa ie' tö iwà kkaché tö wës se' kawötä ñi dalëritsök. E' kueki se' kawötä e' muktsa s'yamipa kimuk se' wák er wa dö s'ttëwa ie'pa skéie ekkë.

¹⁷ E' kueki yi' wa iyi tso' ká i' a, ese tö s'yamipa sué tö iweirke, erë ie' er téwa darërë iyöki, kë tö i' kalmë ia, e' ta' çwës ie' ichëmi tö ie' éna Skëköl dalër?

¹⁸ A ye' ala'rla, kë se' kàne ñi dalëritsök kkö ë wa, e' skéie se' kawötä ñi dalëritsök mokië iwawatke.

¹⁹⁻²⁰ Se' ñi dalëritsöke, e' wa se' wa ijcher mokië tö se' serke buaë wës Skëköl ttë moki tö ichë es. Mikle ta' se' wák er tö se' kkatëke tö kë se' ku' iwà iutök buaë. Erë Skëköl dör se' er tsata, ie' wa iyi ulitane jcher. E' kueki se' ñi dalëritsöke, e' ta' se' er ttsë'rdaë buaë ie' wöä kë suane.

²¹ A yamipa dalër taië ye' éna, se' er kë tö se' kkatë, e' ta' se' ttsë'rmi buaë Skëköl wöä kë suane.

²² Ie' ttë iutëkesö ena i' wër buaë ie' wa ese wëkesö, e' ta' i' kos kiekësö ie' a, e' meraëitö se' a.

²³ Ie' ttë dalöiëno, e' dör i': se' kawötä erblök ie' alà Jesucristo mik, ñies se' kawötä ñi dalëritsök wës Cristo tö se' a iyë'at es.

²⁴ Wépa tö ie' ttë dalöieke, esepa serke batsulewa ie' mik, ñies ie' tso' batsulewa ie'pa mik. Ie' tö iWiköl me' se' a, e' wa se' wa ijcher tö ie' tso' batsulewa se' mik.

4

A' ké ttë ulitane wà sauk buaë tö moki idir

¹ A yamipa dalër ye' éna, taië kachökwakpa tso' ká wa'ñe e' chök tö ie'pa dör Skëköl ttekölpä. Esepa weblö buaë tö ie'pa dör Skëköl icha ö au.

² Wépa tö ichekëkä tö Jesucristo yöne s'ditsöie, esepa dör Skëköl icha. Es a' wa ijchermi tö wépa a Skëköl Wiköl tso'.

³ Erë wépa kë tö Jesús chë es, esepa kë a Skëköl Wiköl ku'. E' skéie Cristo Bolök wiköl tso' iarak. A' wa ittseüle tö ie'pa esepa datske, itso'raktke i' ñe ta' ká i' a.

⁴ A ala'rla, a' dör Skëköl icha. Ie' Wiköl tso' a' a, e' diché taië tkökä yi' tso' wépa kë tö ie' dalöieta' esepa a' e' tsata. E' kueki a' e' alékä kachökwakpa ñe'pa ki.

⁵ Ie'pa kë tö Skëköl dalöie, e' kueki ie'pa tö s'wöbla'weke ttë ese wa. Imalepa tö ie'pa ttë ttseke buaë.

⁶ Erë se' kë dör es, se' dör Skëköl icha. Wépa batsë ie' mik, esepa tö se' ttë ttseke buaë. Wépa kë dör ie' icha, esepa kë tö se' ttë ttsepa. E' wa sö isuëmi

tò yi tò s'wöbla'wëke ttè mokì wa Wiköl Batse'r wa, ö yi tò s'wöbla'wëke kache ttè wa.

Skëköl tò se' dalëritseke tajë

⁷ A yamipa dalër tajë ye' éna, Skëköl tò se' a diché mé ñi dalëritsoie, e' kuëkì se' ké ñi dalëritsök. Wépa ñi dalëritsötä', esepa dör ie' icha, ñies ie'pa batsë ie' mik.

⁸ Skëköl wák éna s'dalër, es ie' dör, e' kuëkì wépa kë ñi dalër, esepa kë bats ie' mik.

⁹ Ie' tò ilà eköl éme e' patkë' ká i' a as sene michoë dö se' ulà a ilà batamik, e' wa ie' tò se' a iwà kkaché tò se' dalër ie' éna.

¹⁰ Skëköl dalër se' éna, e' kë dör iwà. Iwà dör tò ie' tò se' dalëritsé ta ilà patkeitö ttèwä se' skéie as se' nuì olo'yar.

¹¹ A yamipa dalër tajë ye' éna, ekkë Skëköl tò se' dalëritsé, e' kuëkì se' ké ñi dalëritsök.

¹² Kë yi wä ie' suule iwöbla wa, erë se' ñi dalëritsöke mokië, e' ta e' wa iwënewä tò ie' batsulewä se' mik ena se' ñi dalëritsöke wes ie' kì ikiane es.

¹³ Ie' tò iWiköl me' se' a, e' wa se' wä ijcher tò se' batsulewä ie' mik ena ie' batsulewä se' mik.

¹⁴ Ñies sa' tò isu' tò S'yë tò ilà patkë' ká i' a sulitane tsatkök. Ì cheke sa' tò, e' dör mokì.

¹⁵ Wépa tò iklö'wé ta icheke tò Jesús dör Skëköl Alà, esepa mik Skëköl batsulewä, ñies ie'pa batsulewä ie' mik.

¹⁶ Es se' wä ijcher ena iklö'wésö tò Skëköl éna se' dalër tajë. Këkraë ie' wák éna se' dalër tajë. Wépa éna s'malepa dalër ena ie' dalër, esepa batsulewä ie' mik ena ie' batsulewä ie'pa mik.

¹⁷ Se' ñi dalëritsö wes ie' kì ikiane es, e' ta es se' serke yësyesë ká i' a wes Jesucristo ser es. Se' serke es as kë se' suar s'shulirke e' këwö yöki.

¹⁸ Se' suane Skëköl yöki, e' ta e' wä kiane chë tò se' éna iane tò se' weirdäe ì sulu wamblekesö ese nuì kì. Erë wépa éna ie' dalër ena s'malepa dalër, esepa kë suane ishulirketke aishkuö ta e' yöki. E' kuëkì wépa suane e' yöki, e' wä kiane chë tò kam ie'pa éna ie' dalër ena s'malepa dalër buaë wes ie' kì ikiane es.

¹⁹ Skëköl tò se' dalëritsé këwe, e' kuëkì se' ñi dalër.

²⁰ Se' e' chö tò se' éna ie' dalër, erë s'yamipa erblöke Jesús mik, esepa suekësö suluë, e' ta se' tso' kachök. S'yami suësö, ese kë dalër se' éna, e' ta wes Skëköl kë sune s'wä e' dalërmi se' éna? E' kuëkì se' wä ijcher tò se' e' chö es, e' ta s'tso' kachök.

²¹ Ie' tò ttè i' me'at se' a dalöie: yi éna Skëköl dalër, ese ké iyamipa dalëritsök ñies.

5

Se' erblö wa se' e' alöka ì sulu tso' ká i' a ese kì

¹ Wépa kos tò iklö'wé mokië tò Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', esepa dör Skëköl ala'r mokië. Yi tò iyë dalëritseke, ese tò ila'r dalëritseke ñies.

² Skëköl dalër se' éna ena ittè dalöiëno e' wä iutekesö, e' wa se' wä ijcher tò mokì se' tso' Skëköl ala'r dalëritsök ñies.

³ Skëköl dalër se' éna e' wä dör tò ittè dalöiëno e' wä iutekesö. Ie' ttè dalöiëno, e' kë dör darërëe se' a iutë.

⁴ E' wä dör tò wépa dör Skëköl ala'r, esepa e' alöka ì sulu tso' ká i' a ese kì. Se' erblöke Jesús mik, e' wa se' a diché mène e' aloka ì sulu kos ese kì.

⁵ Wépa tō iklō'wé mokiē tō Jesús dōr Skēkōl Alà, esepa ē e' alōkā ì sulu kōs tso' ká i' a ese kī.

⁶ Jesucristo dē'bitū ká i' a, e' wōsuk Juan tō di' a, ñies ie' kōtēwā krus mik ipē tēne taiē; e' wa se' tō isuēke tō ie' dōr Skēkōl Alà. Ie' kē dē'bitū wōskuē ē, ñies ie' dē'bitū ttēwā pē tēne taiē. Skēkōl Wikōl tō se' a ikkacheke tō mokiē idir, ie' ttō mokiē kekraē e' kuekī.

⁷ Jesucristo dōr Skēkōl Alà, e' wā kkayēne se' a iyi mañatōkicha wa.

⁸ Skēkōl Wikōl tō icheke se' a tō moki idir, ñies ie' wōsune di' a, ñies ie' kōtēwā krus mik ipē tēne; ttē mañat e' tō icheke ñikkēē.

⁹ S'ditsō ttē klō'wēsō, e' yitā Skēkōl ttē klō'wēmīsō buaē, e' dōr ibua'ie e' kuekī. E' dōr ie' Alà chéitō se' a e' ttē.

¹⁰ Yi erblōke ie' alà mik, ese wā ijcher buaē tō moki Jesús dōr ie' Alà wēs ie' tō iyē' es. Erē yi kē tō iklō'wē, ese tō Skēkōl suēke kachōkwakie, ie' kē tō itte klō'wē e' kuekī.

¹¹ Ttē e' dōr i' es: Skēkōl tō sene michoē meke se' a ie' Alà batamik.

¹² Yi batsulewā ie' Alà mik, ese wā sene michoē tso'. Erē yi kē ku' batsulewā imik, ese kē wā itā'.

Ttē bata

¹³ Ye' tso' yēkkuō i' shtōk a' erblōke Skēkōl Alà mik esepa a as a' éna iar buaē tō a' wā sene michoē tso'.

¹⁴ E' dōr es, e' tā kē se' suane ilē kiōk Skēkōl a. E' wā dōr tō se' wā ijcher tō ilē kiēsō ie' a e' dōr ì kiane ie' kī ese, e' tā ie' tō ittse.

¹⁵ Se' wā ijcher tō ie' tō ittse, e' tā se' wā ijcher tō ì kiēsō ie' a, e' detke se' ulà a.

¹⁶ Yile tō isuē tō iyami erblōke Cristo mik, ese tso' ì sulu wamblōk, erē e' kē kī ie' kichatēnuk aishkuō ta, e' tā a' kawōtā ikiōk Skēkōl a iki tā ie' tō inuí olo'yeraē iki tā sene michoē meraēitō iā. Erē ì sulu tso' et, e' nuí kē olo'yepa Skēkōl tō se' kī, e' nuí kī se' kichatērdāē wake'. Ye' kē tō icheku' tō a' tō ikiō yi tō ì sulu e' wamblé ese kī.

¹⁷ Ì sulu kōs wamblekesō, e' dōr suluē S'yē wōā. Ì sulu wamblekesō kōs e' nuí olo'yemiitō se' kī. Erē ì sulu chéyō ñe' ē nuí kē olo'yepaitō se' kī.

¹⁸ Se' wā ijcher tō wépa wā Skēkōl tso' iYēie, esepa kkō'neke Skēkōl Alà tō as bē kē a ie'pa or wēs, e' kuekī ie'pa kē tō ì sulu wamblēiā.

¹⁹ Se' wā ijcher tō se' dōr Skēkōl icha, ñies se' wā ijcher tō pē' malepa kōs tso' klōulewā bē ulà a.

²⁰ Ñies se' wā ijcher tō Skēkōl Alà dē'bitū ká i' a, e' tō se' er ñi'wé as se' e' batsō yi dōr Skēkōl ichōkle e' mik. I' ñe tā se' sērke batsulewā yi dōr ichōkle e' mik, se' batsulewā ilā Jesucristo mik e' wa, e' dōr Skēkōl ichōkle ena sene michoē e' mukwak.

²¹ A ala'rla, a' e' kkō'nú, iyi diōkōl tso' dalōiē ese kōs yōkī.

Yëkkuö skà kit Juan tö i' ta ide böt

2 Juan

Yëkkuö i' kit Jesús ttekölpa tsá e' eköl kiè Juan e' tö. Ie' tö yëkkuö skà kit doka tkël. Pë' welepa tö ibikeitsë tö ie' tö yëkkuö i' kit alaköl eköl ena ila'rla e'pa a. Erë iëlëpa tö ibikeitsë tö "alaköl" ena "ala'rla" e' wà kiane chë Skëkëpa Jesús icha erule wele. E' kuëki welepa tö ibikeitsë tö ie' tö ikit Skëkëpa icha erule wele a.

S'kitö'ukwakpa dë'mi Jesús mik erblökwakpa shua e'pa kè tö s'wöbla'weku' Jesús ttë buaë e' wa. Ie'pa éna Jesús mik erblökwakpa tsakmi ñala sulusi kî. E' kuëki Juan tö yëkkuö i' kit pë' ñekkëpa biyö choie ie'pa a. Ñies ie' tö ichë tö Jesús mik erblökwakpa kawötä ñi dalëritsök.

Shkë'wë

¹ A tayë*, be' shukitbak Skëköl tö. Ye' kiè a' tö blë'këkëpa, e' tso' yëkkuö i' shtök be' a ena be' ala'r a. Mokîe a' dalër tajë ye' éna. Ñies wépa tö Skëköl ttë mokî e' klö'wë, esepa qos éna a' dalër tajë.

² Ttë mokî e' tso' se' qos er a, e' tso' se' ta kekraë, e' kuëki sa' éna a' dalër tajë.

³ Skëköl dör S'yë ena ila Jesucristo, as e'pa er buaë chö a' a ena a' saü er siarë wa. As ie'pa tö sene bërë mü a' serke ttë mokî a ena ñi dalëritsë a, esepa qos a.

Se' kawötä ñi dalëritsök

⁴ Ye' wà ijchenewä tö be' ala'r welepa tso' S'yë ttë mokîe, e' wà dalöiök buaë wës ie' tö ime'at se' a es. E' tö ye' ttsë'weke buaë.

⁵ A tayë, ye' tö be' a ichë tö se' ulitane kawötä ñi dalëritsök. Ttë e' kè dör ttë dalöiëno pa'ali shtekeyö a' a. E' dör ttë yënebitü se' a tsawe e'.

⁶ E' se' serke yësësë wës Skëköl ttë dalöiëno tö ichë es, e' ta se' tso' Skëköl dalëritsök mokîe. Ie' ttë dalöiëno tö ichë tö se' kawötä ñi dalëritsök. Ttë e' ttsë'bitü a' tö tsawe.

S'wöbla'ukwakpa kache ttë wa

⁷ Tajë s'kitö'ukwakpa tso' ká wa'ñe. Ie'pa tö icheke tö Jesucristo dë', erë kè idë'bitü s'ditsöie. Yi tö icheke es, ese dör s'kitö'ukwak ena Cristo Bolök.

⁸ A' e' kkö'nü pë' esepa yöki as sa' kanëblë' a' shua, e' kè wà weirwa éme. Ye' kî ikiane tö iské mü dö a' ulä a seraä.

⁹ Ttë wa Cristo tö s'wöbla', e' kè klö'weku'ia yile tö erë ikî kuötkékaitö tajë qos Cristo tö iyë', e' tsata, e' ta ese kè batsulewä Skëköl mik. Erë yi e' tkëwä darërëe Cristo ttë mokî a, ese batsulewä S'yë mik ena ila mik.

¹⁰ Yile de a' ska' kè wä Cristo ttë mokî mir, etä kè ese a wëshkë char, kè ishke'war.

¹¹ Yi tö ishke'wë, ese tö i sulu wamblekeitö e' kimeke. E' kuëki esepa kè shke'war.

Juan e' chëat

¹² Tajë ye' wä iyi tso' chë a' a, erë kè ye' éna ishtak yëkkuö kî. Ye' mü mi' a' ska' ta se' tö iwä chëmi ñi a. Es se' ttsë'rdaë buaë shute.

¹³ Be' el shukitbak Skëköl tö, e' ala'r tö be' shkë'wëmi.

* **1:1 tayë:** Es Juan tö Skëkëpa icha erule a ie' tso' yëkkuö i' shtök e'pa kiè.

Yëkkuö skà kit Juan tò i' tą ide mañat

3 Juan

Juan tò yëkkuö et ena bôt kit e' wák tò i' kit. Ie' tò ikit isini' eköl kiè Gayo e' a. Ie' tò yile patkë' Gayo ska' Jesús tté buaë pakök erë wëm eköl e' ttsòkạ tajë kiè Diótrufes e' kě éna Juan tò ipatkë' e'pa kiakwạ. E' kě mène buaë Juan a, e' kuekị ie' tò yëkkuö i' kit Gayo a. Ie' wòạ iwëne buaë tò Gayo tò s'wòbla'ukwakpa kiekewạ buaë e' chak ie' éna Gayo a ena ie' kị ikiane tò e' kị wẹ Gayo tò es. E' kuekị ie' tò yëkkuö i' kit.

Shke'wẹ

¹ A Gayo, ye' dör blë'këkëpa, e' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Ye' éna be' dalër tajë Jesús tté mokị e' kuekị.

Juan tò Gayo kíkëqạ buaë

² A yami dalër tajë ye' éna, ye' tso' ikiök Skëköl a tò be' mú mir buaë i' kọs tso' be' wạ e' a, ena be' mú tso' buaë kě duõtạ wẹs be' er tso' buaë Skëköl tą es.

³ Mik s'yamipa wẹlepa dë' ye' ska', etạ e'pa tò ye' a iyë' tò be' serke buaë kẹkraë yësyësë wẹs Skëköl tté mokị tò ichè es. E' tò ye' ttsë'wẹke buaë.

⁴ Kẹkraë mik ye' tò ittse' tò wẹpa dör wẹs ye' ala'r es, esepa serke buaë yësyësë wẹs Skëköl tté mokị tò ichè es, etạ e' tò ye' ttsë'wẹke buaë tkòkạ íy ulitane tsạ.

⁵ A yami, be' dalër tajë ye' éna, s'yamipa shkòke kạ wa'ñe Jesús tté buaë pakök, esepa kiekewạ be' tò buaë kẹkraë, bua'iewạ wẹpa kě sụule be' wạ esepa.

⁶ Ie'pa wẹlepa dene sa' ska', e'pa tò be' paké Skëkëpa Jesús icha erule e'pa a tò be' éna ie'pa dalër tajë. Ye' tò be' a ichè tò ie'pa esepa kị kịmú. I' kọs kiane ie'pa kị shkoie Jesús tté buaë pakök, ese kọs wa ie'pa kịmú. Ie'pa kịmú er bua' wa wẹs Skëköl kị ikiane es.

⁷ Ie'pa mi'ke kạ wa'ñe kanëblök Jesucristo a, ie'pa kě tò i' kieta' pẹ' kě tò Skëköl dalòietạ' esepa a. E' kuekị ie'pa kịmú.

⁸ Se' ulitane kạwõtạ ie'pa kịmuk, i' kọs kiane ie'pa kị e' wa. Es se' kọs tò ie'pa kịmekenak Jesús tté mokị e' wạ pakök.

Diótrufes dör se' e' ttsòkạ tajë se

⁹ Skëkëpa Jesús icha erule serke a' kạ a, e'pa a ye' tò yëkkuö kit. Erë wëm tso' eẹ eköl kiè Diótrufes, e' wòbatsö e' tkòkạ imalepa wòkirie, e' kuekị kạwò mène ye' a Jesús ttekòlie, e' watëttsaitò.

¹⁰ E' kuekị mik ye' de a' ska', etạ i' sulu wamblé ie' tò, e' cherakayò a' ulitane kukua. Ie' tso' kachök ye' tą. E' kịie tą mik s'yamipa de a' weblök, etạ e'pa kě kièwạ ie' tò. A' wẹlepa éna ie'pa kiakwạ e'pa wòklò'wẹkeitò, uyekettsaitò Skëkëpa Jesús icha erule e' shụa.

¹¹ A yami dalër tajë ye' éna, i' sulu wambleke pẹ' tò, ese kě wamblar be' tò. E' skéie pẹ' ser buaë yësyësë, es be' senú buaë yësyësë. Yì serke yësyësë, ese dör Skëköl icha. Yì e' wamblò sulu, ese kě båtse Skëköl mik.

¹² Sulitane tò icheke tò wëm kiè Demetrio, e' dör pẹ' buaë. Ie' serke buaë yësyësë wẹs Skëköl tté mokị tò ichè es. E' wa iwënəwạ tò ie' dör pẹ' buaë. Nies sa' tò ichè tò ie' dör pẹ' buaë. Be' wạ ijcher tò i' kọs cheke sa' tò e' dör mokị.

Juan e' chéat

¹³ Ye' wá íyi tso' taiě chè be' a, erë kě ye' éna ishtak yěkkuö k_i.

¹⁴ Ye' mú mi' be' ska' bet, e' wa ye' tō be' a iwà chè.

¹⁵ As be' ttsé'r buaě. Íe s'yamipa tō be' shké'wémi. S'yamipa tso' be' ska', e'pa shké'ú ña eköl eköl.

Yëkkuö kit Judas tö Juan

Yëkkuö i' kit Judas tö. Kë s'wä ijcher mokië tö yi dör ie'. Erë welepa tö ibikeitsë tö Jesús ttekölpa tsä e' eköl kië Judas cheke Lucas tö (Lucas 6.16; Hechos 1.13), e' tö ikit. Pë' tajë tö ibikeitsë tö ie' dör Jesús ël eköl wës Santiago es. Mateo 1.55 ena Marcos 6.3 e' tö Jesús ël kië Judas e' chë, e' kuekij welepa tö ibikeitsë es.

Judas tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa a, ie'pa a s'wöbla'uk kache ttë wa, esepa biyö choie. Pë' esepa dë'bitu e' chök tö ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa erë ie'pa dör s'kitö'ukwakpa ëme. Ie'pa kij Jesús mik erblökwakpa kiane tsëmi ñälä sulu kij. E' chök Judas tso' ie'pa a tö a' e' kkö'nü iyöki. Ie'pa esepa tö s'wöbla'weke tö Skëköl ëna se' dalër tajë ena i' sulu nuj tso' se' kij e' olo'ya'itö s'ki, e' kuekij se' a' i' sulu kij wamblërm. Judas tö ichë tö e' kë dör es. Ká iaiäë wépa bak e' wamblök suluë e'pa we'ik Skëköl tö siarë. E' sù ie' tö s'kitö'ukwakpa ñe' we'ikeraë. E' kkachak Judas ëna Jesús mik erblökwakpa a e' kuekij ie' tö yëkkuö i' kit.

Shke'wë

¹ Ye' dör Judas, ye' dör Jesucristo kanë méso, ñies ye' dör Santiago ël, e' tso' yëkkuö i' shtök a' a. Skëköl dör S'yë e' tö a' klöo'bak ie' ala'rie. Tajë a' dalër ie' ëna. Jesucristo tso' a' tsatök i' sulu qos yöki.

² As Skëköl tö a' saü er siarë wa ena sene bërë kij mù a' a. Ñies as a' kij ñi dalëritö tajë.

Jesús ttë buaë, e' tsatkö

³ A yamipa, a' dalër tajë ye' ëna. Kewe ta ye' ibikeitsë yëkkuö shtök a' a se' tsatkëne e' ttë pakoie. Erë ye' ittse tö ye' kawöta kköchök a' a tö ttë mik se' erblöke e' tsatkö kekraë. Ttë e' meneat etökicha ëme s'batse' rpa a' kkö'në kekraë.

⁴ Pë' welepa dewa a' shua, erë a' kibiiepa kë wa ijcher tö e'pa dör s'kitö'ukwakpa. E' kuekij ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a. Esepa kë tö Skëköl dalöietä' moki. Ie'pa tö ichëke tö ie' er buaë chë se' a, e' kuekij i' sulu qos wamblak se' ëna, e' wamblëmisö, kë ulë klöule. Erë kë idör es. Ttë e' wa ie'pa tö Skëkölpa Jesucristo dör se' blü eköl ë, e' dalösewëwa. Ká iaiäë Skëköl tö iyë'bak iyëkkuö kij tö esepa qos wömeulettatke weinuk aishkuö ta. E' kuekij ye' tso' a' a ichök tö Jesús ttë buaë tsatkö ie'pa esepa yöki.

Skëköl tö i' sulu wamblökwakpa we'ikeraë

⁵ A' wa ijcher tke buaë, erë ye' ëna ichakne a' a, as a' ëna iarne tö Skëköl tö Israel aleripa tsatkë'ttsa egiptowak ulä a, yë'ttsa Egipto. E' ukuökij ta ie'pa wépa kë erblëne ie' mik e'pa eo'waitö.

⁶ Ñies a' ëna ianú tö Skëköl biyöchökwakpa, e'pa welepa tö kanë mène ie'pa a, e' olo'yé ta ie' yélur wé ie'pa bak senuk ee. E' kuekij ie' wa ie'pa tso' wöteule stui ké a. Eë ie'pa tso' moule tabechka kë butstä'ttsa yöbië ese wa. Eë ie'pa tso' ikichatërke e' kéwö panuk.

⁷ Es ñies a' ëna ianú tö Sodoma ena Gomorra wakpa, ñies ká tso' tsinet ie'pa o'mik e' wakpa, e'pa bak trënuak tajë ena e' ya'uk suluë. E' kuekij Skëköl tö ie'pa qos we'ik michöë bö' wa. Ie'pa wa ie' tö ikkaché tö i' tköraë i' sulu wamblökwakpa ta'.

⁸ Es ñies wépa chök ye' tso' a' a, esepa e' wamblö suluë. Ie'pa e' ia'ukeka trë wa ta ichekerakitö tö e' kkeyëne ie'pa a kabsuë a. Ñies Skëköl ttë watekerakitö ena ibiyöchökwakpa olo ta' tajë, e'pa chekerakitö suluë.

⁹ Kä iaiäë mik Moisés blënewa, etä bë kɨ inú kiane, erë Skëköl biyöchökwak wökir eköl kië Miguel, e' kë tö imë ie' a, e' kuëkɨ ie'pa ñi iutë iki. Miguel dör Skëköl biyöchökwak olo ta' tajë ese, erë ie' bë wä yëne suluë as ikichatër. Ie' tö iché ia: "Skëköl tö be' uñú." E' ë ché Miguel tö ie' a. Etä ɨwës wépa chök ye' tso' esepa tö Skëköl biyöchökwakpa chëmi suluë?

¹⁰ Ì kë ane ie'pa éna, ì kë jcher ie'pa wä, ese kɔs cheke suluë ie'pa tö. Erë ì jcher ie'pa wä iwákpa er wa, ese wambleke ie'pa tö kë wä bikeitsule wës iyyiwak es. E' kuëkɨ ie'pa weirdaë siarë aishkuö ta.

¹¹ ɨWéstela ina ie'pa ta! Ie'pa e' wamblö suluë wës Caín e' o' es. Ie'pa tö ttë moki olo'yë inuköl klö'wöie wës Balaam es. Ie'pa tö Skëköl dalösewëwä wës Coré tö Moisés dalöseq'wä es. E' kuëkɨ aishkuö ta ie'pa weirdaë siarë wës Coré es.

¹² Mik a' ñi dapa'uke chkök di'yök ñita er bua' wa Cristo kötëwä e' kéwö tkö'uk, etä e' sulu'wëkewä ie'pa tö wës ie' wamblörak ese wa. Ie'pa kë jaër ì sulu wamblök kəwö e' a. Ie'pa er me'rie iwákpa ë kkö'nuk. Ie'pa dör s'kitö'ukwakpa wës kalɨ dami siwä' wa tajë, erë kë iwä yër yës es. Ie'pa dör wës kal kë wör ta' mik iwörke e' kéwö ska' es. Ie'pa dör wës kal ponettsä iwüë e' sirwä es.

¹³ Ie'pa tö ì sulu wambleke kë jaër ta', e' uyekerakitö wës dayë tö ɨyi tso' kɔs ie' a e' uyëttsä u'rki es. Ie'pa dör wës bëkwö kë ku'ar ek tsjini ëme es. Skëköl wä ká tso' ie'pa a ttsettsë, eë ie'pa wöterdawä kë yërpattsäia.

¹⁴ Adán aleripa de ie' itöki döka kul, e' shuä wëm eköl bak, e' kië Enoc. Ie' tö pë' sulusi esepa yë' i' es Skëköl ttekölíe: "Ye' ttö ttsö. Skëköl döraë ibiyöchökwakpa batse'r tajë shutë e'pa ta

¹⁵ sultane shulök. Pë' sulusipa kë tö ie' dalöiekü' tö ì sulu wambleke tö ie' cheke suluë, esepa kɔs wömerattsä ie' tö weinuk."

¹⁶ Wépa chök ye' tso' a' a, esepa wa ɨyi ulitane wër suluë, ɨyi ulitane tö ie'pa kköchöwëke. Ì sulu kiane ie'pa kɨ wamblë ese wamblekerakitö. Ie'pa e' ttsökä tajë. Ñies s'malepa dakiñekerakitö ttë ttsë'r bua' ese wa as tö iü wës ie'pa kɨ ikiane es.

A' e' tköwä darërëë Skëköl ttë a

¹⁷ Erë a yamipa, a' dalër tajë ye' éna. Ì yë' Skëképa Jesucristo ttekölpa tsä e'pa tö, e' ska' a' er anú.

¹⁸ Ie'pa tö se' a iyë': "Mik ká i' erkewatke, etä s'wayuökwakpa datse tajë. Ie'pa serdaë wës ie'pa wák dër suluë kɨ ikiane senuk es."

¹⁹ Ye' tö a' a iché tö pë' esepa tso' a' shuä a' blabatsök. Ie'pa serke wës ie'pa er tö ikieke ia es. Skëköl Wiköl kë kü' ie'pa ta.

²⁰ Erë a yamipa dalër tajë ye' éna, ttë batse'r ichökle mik se' erblöke, e' a' kɨ er diché iö. A' ttö Skëköl ta Wiköl Batse'r wa.

²¹ Skëképa Jesucristo tö se' suë er siarë wa, e' kuëkɨ sene michoë döraë se' ulä a aishkuö ta, e' wä panuk se' tso' er bua' wa. E' dalewa kë a' éna ichökwa tö Skëköl éna se' dalër tajë, e' a' a' e' tköwä darërëë.

²² A' wépa erblöke Jesús mik, erë ibikeitsekeia bötböt, esepa saü er siarë wa ta ie'pa kímú.

²³ A' wépa skä mi'ketke ì sulu a, esepa tsatkö wës s'ñarkewa ese tsatkësö es. A' wépa skä tso' ì sulu wamblök tajë ichök, esepa saü er siarë wa ta ikímú, erë

a' tso' erk_i dö' a' armi ì sulu wambleke ie'pa tö e' a. Ì sulu wambleke ie'pa tö, e' yö_ki a' suanú taië; e' kë kiarwā a' a elkela wē'ia.

Ttè bata

²⁴ Skëkö_l ē a se' kkö'narmi as kë s'armine ì sulu a. Ie' ē a se' nuì olo'yarmi as se' dö ie' olo taië e' wörk_i ttsē'ne buaē wa, kë k_i ì sulu ta' yēs. E' kuē_ki ie' k_ikōkasō ttè bua' wa.

²⁵ Ie' k_ikōkasō Skëkēpa Jesucristo batamik. Ie' dör eköl ēme. Ie' dör S'tsatkōkwak. Tsawe ta, i'ñe ta, ñies dö kekraē ie' olo ta' taië, ie' diché ta' taië íyi ulitane tsata. Ie' dör se' blú taië. As sulitane tö ie' k_ikōka er bua' wa kekraē. Es e' idir.

Ì kkayë' Jesucristo tō Juan a, e' tté pakè Apokalipsis

Jesús ttekölpa tsá eköl kiè Juan e' tō yëkkuō i' kit. Ie' bak klöulewā dayënane kiè Patmos eë. Eë ie' bak senuk mik ie' tō yëkkuō i' kit etā.

Jesucristo wák tō Juan ka' ishtök. Ì kos kkayëne ie' a ena yëne ie' a kabsueie, e' shtök Jesucristo tō ie' ka'. Mik Jesucristo e' kkayë' ie' a kabsueie etā e' tō ika' yëkkuō i' shtök Skëkëpa icha erule erule dōkà kul serke ká kuā'kì kuā'kì tso' Asia shuā e'pa a.

E' kúie tã Satanás ñippöke Skëköl tã wës e' ukuō miriā Juan këwö ska' ena e' ukuökì, e' paké ie' tō yëkkuō i' kì as Jesús mik erblökwakpa wā ijcher tō Skëköl ena Jesucristo e' alörakā da'äie Satanás ena iklépa kì.

Shkë'wè

¹ Ttè shtök ye' tso' yëkkuō i' kì e' dör ì kkayë' Skëköl tō Jesucristo a as ie' tō ikkachöne ikanè mësopa a as ie'pa éna iar tō ì tköraë bet. Ye' kiè Juan, ye' dör Cristo kanè méso. Ie' tō ibiyöchökwak patkë' eköl ye' ska' íyi ikkë kkachök ye' a.

² Ì kos sué ye' tō, e' shteke ye' tō yëkkuō i' kì seraq. Ye' tō a' a ichè tō e' dör Skëköl tté mokì, ñies e' dör tté mokì kkayë' Jesucristo tō e'.

³ Ì shteke ye' tō yëkkuō i' kì, e' wà dökette bet. E' kuëkì wépa tō iaritseke ena ittete ena iwà iuteke, ayëcha buaë skëpa.

⁴⁻⁵ Ye' tso' yëkkuō i' shtök Skëkëpa Jesús icha eruleë serke ká kuā'kì kuā'kì dōkà kul atë Asia e'pa a. Skëköl ena iWiköl ena Jesucristo, as e'pa er buaë chö ena sene bërë mù a' a. Skëköl e' tso'tke tsawe tã, i'ñe tã, ñies kekraë. Wikölpa Kul* tso' wé Skëköl tkër s'blúie e' wörkì. Jesucristo tō Skëköl tté cheke yësyesë kekraë. Ie' dör s'duulewā e' tsá shkenekane sulitane yökì kewe e'. Ie' dör ká ulitane blúpa e'pa blú. Ie' éna se' dalër taië. Ie' kötewā, ie' pé tène se' skéie, e' wa ie' tō se' tsákée sene sulu nui ulà a.

⁶ Ie' tō se' shükít as se' dō s'blúpaie ena sacerdotepaie kanëblök Skëköl dör ie' yé e' a. Jesucristo olo tã' taië, ie' diché tã' taië, as sulitane tō ie' kíkōkà kekraë. Es e' idir.

⁷ ¡Ittsó! Jesucristo datse mò a. Sulitane tō ie' sueraë, ñies wépa tō ie' kötwa, ie' tkë'rakitö kuaböt wa, e'pa tō isueraë. Mik ká ulitane wakpa tō isué, etā ie'pa iuraë siarë suane yökì. Es iwà tköraë. Es e' idir.

⁸ Skëköl diché tã' taië íyi ulitane tsatã, ie' tso'tke tsawe tã, i'ñe tã, ñies kekraë. Ie' tō ichè: “Ye' dör íyi wì ena íyi bata.”

Juan tō Jesucristo sué kabsueie

* **1:4-5 Wikölpa Kul:** Mik yëkkuō i' tō Wikölpa Kul cheke, etā e' wà kiane chë Wiköl Batse'r. Isalema Juan tō ikiye es ichoie tō ì kanewëke Wiköl Batse'r tō ese dör tsäkië buaë kē ì kianeia iki. Apokalipsis 3.1; 4.5; 5.6 saü.

⁹ Ye' dör a' yami Juan, e' batsulewä Jesús mik e' wa ye' tso'ñak a' tã wépa blúie Skëköl tso' esepa shuä. Ñies ye' tso'ñak weinuk a' tã ena idalë'ttsök a' tã er bua' wa. Ye' tã s'wöbla'wë Skëköl ttë wa, ñies ye' tã Jesús ttë paké sulitane a, e' kueki ie'pa tã ye' uya'mi senuk dayë nane kië Patmos e' a.

¹⁰ Skëképa Jesús diwö, e' dör Domingo, e' këwö ska' tã Skëköl Wiköl de ye' ki tajë, etã ye' ittse ye' tsikka tã yi ttë ye' tã, e' ttö dör darërëë wës duk blar es.

¹¹ Ie' tã ye' a' ichë: "I suëke be' tã, e' shtë yëkküö ki tã ipatkömi Skëképa Jesús icha eruleë serke Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardes, Filadelfia ena Laodicea e'pa kôs a."

¹² Ye' wötrëe isauk tã yi ttöke ye' tã, etã bö'wöla wöbastulur dökã kul, e' suë ye' tã. E' tulur itulokã yöule orochka wa e' ki.

¹³ Bö'wöla kul shuä, ye' tã isuë tã i dur s'ditsö suë. Ie' datsi' dör batsjë döttsa iklökue ki. Ikiparuo är icho' mik e' dör oro.

¹⁴ Ie' tsakö dör saruru shütëë wës suiyök es wës mochka saruruë es† Ie' wöbla wër wës bö'wö wöñar es.

¹⁵ Ie' klö wër dalölöë wës tabechka bua'buä ba'wë bö' a' ena ipaikle tã iwër dalölöë es. Ie' ttö ttsër wës di' blar tajë äktö mik es.

¹⁶ Ie' ulattö bua'kka a' ie' wä bëkwö tso' dökã kul. Ie' kkö a' tabë dettsa kaoule di'dië wj'kë iö'kë. Ie' wö wër dalölöë wës mik diba arke buaë etã diwö wër es.

¹⁷ Mik ye' tã ie' suë, etã ye' anewa wöwakköt ie' klö ska' wës s'duowä es. Erë ie' ulä bua'kka mékã ye' ki tã ichéitö ye' a: "Kë be' suanuk. Ye' dör ttë tsä ena ttë bata.

¹⁸ Ye' dör sene michoë e' wák. Ye' du'wä e' tso'ne ttsë'ka këkraë. Ye' wä diché tso' s'duowä ki. S'wimblu kë e' wëkkö yottsä tso' ye' wä. Ie'pa shkëormikã ye' a.

¹⁹ I tso' i'ñe tã ena i kôs datseia suëke be' tã e' shtë yëkküö ki.

²⁰ Bëkwö dökã kul suë be' tã ye' ulattö bua'kka a' ñies bö'wöla tulokã yöule orochka wa, e' wä cheke ye' tã be' a' i' tã. Bëkwö kul, e' tã Skëköl biyöchökwakpa dökã kul e'pa wä chë. E'pa dör Skëképa Jesús icha eruleë serke kã kul a' ñie' kkö'nukwapa. Bö'wöla dökã kul, e' tã Skëképa Jesús icha eruleë serke kã kul a' ñie' wä chë."

2

Íché Jesucristo tã ie' ichapa erule serke Éfeso, e'pa a

¹ Etã ie' tã ye' a' ichë: "Yëkküö shtë Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Éfeso, e'pa kkö'nuk e' a. Yëkküö e' ki ishtëmi ie' a' i' es:

"Yi wä bëkwö kul tso' iulatö bua'kka a, ñies yi shködur bö'wöla tulokã yöule orochka wa, e' shuä, e' tã ichë a' a' i' es:

² Wës a' serke e' kôs jcher ye' wä. A' kanëblöke darërëë, a' weirke kôs ye' kueki, e' dalë'ttseke a' tã er bua' wa, e' kôs jcher ye' wä. Ye' wä ijcher tã pë' sulusipa kë wër a' wa buaë. Wépa de a' ska' e' chök tã ie'pa dör ye' ttekölpa erë ikächörak, esepa ma'wë a' tã a' isuë tã ie'pa dör kächökwakpa.

³ A' weirke tajë ye' ttë kueki, e' dalë'ttseke a' tã er bua' wa, kë ilo'yane a' wä.

⁴ Erë ye' wä ilë tso' ki a' kkatë: a' kë ñi dalëritsöku'ia ena a' kë ye' dalëritseia wës kuaë es.

⁵ E' kueki wës kuaë tã a' éna ye' dalër, ñies wës kuaë tã a' ñi dalërits e' anü a' éna. A' er mane'üne tã a' senüne wës a' sene' kuaë es. A' kë er maneone, e' tã ye' datskene bet a' ska' tã a' bö'wöla tulokã e' yerattsä ye' tã.

† 1:14 suiyök ena mochka: Si'kuaie e' dör lana ena nieve.

⁶ Erë i sulu wambleke Nicolaiwakpa tō e' suēke a' tō suluē wēs ye' tō isuēke es, e' tō ye' tšē wē buaē.

⁷ J̄i cheke Skēkōl Wikōl tō ye' icha eruleē e'pa a, e' tšō a' ulitane tō! Wēpa e' alēka i sulu k̄i, kē wā ye' ttē olo'yaule, esepa kōs a ye' tō kawō meraē sēne michoē e' kēli wō katōk. E' kēli ār k̄a buaala tso' k̄a jai a eē.' "

Ĭché Jesucristo tō ie' ichapa erule serke Esmirna, e'pa a

⁸ E' ukuōk̄i t̄a ie' tō ichē ye' a: "Yēkkuō shtō Skēkōl biyōchōkwak tso' ye' icha erule serke Esmirna, e'pa k̄kō'nuk e' a. Yēkkuō e' k̄i ishtōmi ie' a i' es:

'Yi dōr ttē tsawe ena ttē bata. Yi kōtewā e' shkenekane, e' tō ichē a' i' es:

⁹ A' weirke siarē ye' ttē kuēk̄i ñies a' kē wā i t̄a', e' kōs jcher ye' wā, erē a' dōr Skēkōl icha e' kuēk̄i a' dōr wēs inukōl blūpa es. Ñies ye' wā ijcher tō pē' wēlepa tō a' cheke suluē. Ie'pa e' chō tō ie'pa dōr Skēkōl icha, ñermata ie'pa dōr Satanās icha.

¹⁰ A' weirdaē kōs, e' kē yōk̄i a' suanuk. Ye' ttō tšō: Bē tō a' wēlepa uyerawā s'wōto wē a, a' erblōke ye' mik e' ma'wōie. A' weirdaē siarē dōka k̄a dabop ē. Ie'pa tō a' ttēwāmi ye' ttē kuēk̄i, erē a' erblōke ye' mik, e' kē olo'yar a' tō yēs, e' t̄a sēne michoē meraēyō a' a' iskéie.

¹¹ J̄i cheke Skēkōl Wikōl tō ye' icha eruleē esepa a, e' tšō a' ulitane tō! Wēpa e' alēka i sulu k̄i, kē wā ye' ttē olo'yaule, esepa kē duōpawā bōtōkicha.' "

Ĭché Jesucristo tō ie' ichapa erule serke Pérgamo, e'pa a

¹² E' ukuōk̄i t̄a ie' tō ichē ye' a: "Yēkkuō shtō Skēkōl biyōchōkwak tso' ye' icha erule serke Pérgamo, e'pa k̄kō'nuk e' a. Yēkkuō e' k̄i ishtōmi ie' a i' es:

'Yi wā tabē tso' kaoule di'diē w̄i'kē iō'kē, e' tō ichē a' a' i' es:

¹³ Ye' wā ijcher tō a' serke wē Satanās tkēr blu'ie eē, erē a' e' tkēwā darērēē ye' a. Erē ye' ttē chōkwak ekōl yēsēsē kiē Antipas, e' kōtewā ie'pa tō a' kē a wē Satanās serke eē, erē a' kē wā a' erblōke ye' mik e' olo'yane.

¹⁴ Erē ilē tso' ye' wā bōt mañat k̄i a' kkatē: A' shuā wēlepa tso', e'pa tso' ttē sulu iutōk. Ttē e' dōr wēs ttē wa Balaam bak s'wōbla'uk es. K̄a iaiāē Balaam tō Balāc wōblaō' as ie' tō Israel aleripa kō i sulu wamblōk. Balaam tō Israel aleripa dak̄iñē chkē meule íyi diōkōl tso' dalōiē ese a, ese katōk ñies trēnuk taiē.

¹⁵ Es ñies a' shuā wēlepa tso', e'pa kē éna Nicolaiwakpa ttē olo'yak.

¹⁶ E' kuēk̄i a' er mane'üne Skēkōl a. A' kē tō iwē es, e' t̄a bet ye' datske ñippōk ie'pa t̄a tabē tso' ye' k̄kō a' e' wa.

¹⁷ J̄i cheke Skēkōl Wikōl tō ye' icha eruleē e'pa a, e' tšō a' ulitane tō! Wēpa e' alēka i sulu k̄i, kē wā ye' ttē olo'yaule, esepa kōs tierāyō chkē tso' blēulewā kiē maná ese wa. Ñies ákwōla sarurula meraēyō ie'pa a ekōl ekōl, e' k̄i kiē pa'al̄i tso' k̄itule. Kiē e' kē jcher yi wā. Yi a imēne, ese ē wā ijcherdaē.' "

Ĭché Jesucristo tō ie' ichapa erule serke Tiatura, e'pa a

¹⁸ E' ukuōk̄i t̄a ie' tō ichē ye' a: "Yēkkuō shtō Skēkōl biyōchōkwak tso' ye' icha erule serke Tiatura, e'pa k̄kō'nuk e' a. Yēkkuō e' k̄i ishtōmi ie' a i' es:

'Skēkōl Alā, e' wōbla wēr wēs bō'wō wōñar es. Ie' klō wēr dalōlōē wēs tabechka bua'buā paiklēsō t̄a iwēr dalōlōē es, e' tō ichē a' a' i' es:

¹⁹ Wēs a' serke e' kōs jcher ye' wā. Ye' wā ijcher tō a' ñi dalēritsōke buaē ena a' erblōke ye' mik. Ñies ye' wā ijcher tō a' ñi k̄imuke ñikkēē buaē ena a' weirke

* **2:11 kē duōpawā bōtōkicha:** S'duōwā bōtōkicha e' dōr se' uyēwā bō' kē a wē s'weir michoē eē e'. Apocalipsis 20.16 saū.

kos, e' dalë'ttseke a' tō er bua' wa. I'ñe a' tō ikī weke bua'ie, kuaë a' tō iō' e' tsata.

²⁰ Erë ye' wā ilë tso' kī a' kkatë: alaköl tso' a' shua kië Jezabel, e' a' tō kawö meke s'wöbla'uk. Ie' e' chō tō ie' dör Skëköl tteköl, erë ie' tō s'wöbla'weke, e' wa ie' tō ye' kanë mësopa dakīñeke as itrër ñies as itörak chkë meule iyi diököl dalöie ese a, ese katō.

²¹ Ye' tō ie' panë tajë as ie' tō iyi suluë e' olo'yō tā ier mane'ù ye' a, erë ie' kē er mane'wak yēs.

²² E' kuëkī sūyō duë patkë ie' kī darërëë as kē ikarkaiā. Ñies wépa kos trëne ie' tā, esepa we'ikerayō. Ie'pa kē er mane'ù, kē tō i sulu e' olo'yë, e' tā bet ye' tō ie'pa we'ikeraë.

²³ Ñies ye' tō alaköl e' klépa tteralur. Es ye' icha eruleë serke ká wa'ñe, e'pa wā ijcherdaë tō ye' wā sulitane er suule buaë tō wës idir, wës iser. Ye' tō a' ulitane a' iské meraë eköl eköl wës iser es.

²⁴ Erë a' malepa tso' Tiatira, a' kē ku' ttë sulu e' iutök. Ttë e' kië ie'pa tō "Satanás ttë blëlewā se' èsepa yōkī." Ttë e' dör suluë. E' kē iutëne a' wā, etā e' dör buaë. E' kuëkī ye' tō a' a' ichë tō ye' kē tō ttë dalöiëno darërëë ese skā kī meku' a' a' dalöië.

²⁵ Erë ye' ttë tso'tke a' wā klöule, e' a' a' e' tkōwā darërë michoë dō mik ye' datskene etā.

²⁶⁻²⁷ Wépa e' aléka i sulu kī, kē wā ye' ttë olo'yaule, wépa serke wës ye' kī ikiane es dō mik s'enewa ekkë, esepa a' ye' tō kawö meraë s'blúpaie wës ye' Yë tō ye' a' imé es. Ie'pa tkerakā ye' tō ká ulitane wakpa wōkirpaie. Ie'pa tō ká ulitane wakpa wëttsëraë yësyesë kē janéwëtā yēs. Wépa tō ie'pa ttë dalösëwëwā, esepa olordawā wës skañña olorwā es.

²⁸ Ñies ye' tō bëkwō kië dukir wërke bla'mi e' meraë ie'pa a.

²⁹ I' cheke Skëköl Wiköl tō ye' icha eruleë e'pa a, e' ttsō a' ulitane tō! "

3

I'ché Jesucristo tō ie' ichapa erule serke Sardes, e'pa a

¹ E' ukuökī tā ie' tō ye' a' ichë: "Yëkkuō shtë Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Sardes, e'pa kkō'nuk e' a. Yëkkuō e' kī ishtëmī ie' a' i' es:

'Yi wā Skëköl Wikölpa Kul* tso'. Ñies yi wā iulatō a' bëkwō tso' dōka kul, e' tō ichë a' a' i' es: Wës a' serke e' kos jcher ye' wā. Sulitane tō ibikeitseke tō a' serke buaë ye' a' erë ye' wā ijcher tō e' kē dör es. A' kē serku'ia ye' a' buaë. Ye' a' tā a' dör wës s'duulewā es.

² Ye' tō isuë tō a' serke Skëköl a, e' kam dōka wë' ie' wōa. E' kuëkī a' ti'núne, a' senúne ye' a' buaë. I' buaë tso'ia a' a' elkela, e' a' a' e' diché iōne kam ichōwa da'a e' yōkī.

³ Ttë buaë wa a' wöblane, e' ska' a' er anúne. Ttë e' iutöne. I' sulu wamblé a' tō, ese olo'yō tā a' er mane'ù ye' a. A' kē tō iwë es, e' tā ye' dōraë a' ska' wës akblökwak es a' we'ikök, e' kēwō kē jcherpa a' wā.

⁴ Erë a' tso' Sardes, e'pa welepa kē e' iañekā sene sulu wa. E'pa serke yësyesë ye' a, e' kuëkī aishkuō tā ie'pa shkōraë ye' tā païëule buaë datsi' saruru wa.

⁵ Es ñies wépa e' aléka sene sulu kī, kē wā ye' ttë olo'yaule, esepa kī datsi' saruruë iërdaë. Ie'pa kië kē yepattsayō sene michoë e' yëkkuō kī. E' skéie ye' tō icheraë Skëköl wörkī ena Skëköl biyöchökwakpa wörkī tō ie'pa dör ye' icha.

⁶ I' cheke Skëköl Wiköl tō ye' icha eruleë e'pa a, e' ttsō a' ulitane tō! "

* 3:1 Apocalipsis 1.3 saq.

Ì ché Jesucristo tò ie' ichapa erule serke Filadelfia, e'pa

⁷ E' ukuöki ta ie' tò ye' a iché i' es: "Yëkkuö shtë Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Filadelfia, e'pa kkö'nuk e' a. Yëkkuö e' kî ishtëmi ie' a i' es:

'Yi dör batse'r ena ttö mokië e' ulä a s'blü bak kië David e' ké ukkö yottsä tso'. Ie' wä kawö ta' iyi ulitane kî. Mik ie' tò iukkö yëttsä, etä kē yi a iwötënuwane. Mik ie' tò iukkö wötëwä, etä kē yi a ikkö yënuksane. Ie' tò ichè a i' es:

⁸ Wës a' serke e' kos jcher ye' wa. Ye' wä ijcher tò erë a' kē dalöiërta' taië, erë a' tò ye' ttè iutë buaë, a' kē wä ye' watënettsä. E' kuëkî ukkö yëttsä ye' tò a' a, kē yi a iwötënuwane.

⁹ Ye' ttö ttsö. A' shua welepa tso', e'pa dör Satanás icha. Ie'pa e' chö tò ie'pa dör Skëköl icha, erë ie'pa kachö. Ie'pa keraë ye' tò e' tulökwa kuchë kî a' wörki. Es ie'pa wä ijcherdaë tò ye' tò a' dalëritseke.

¹⁰ A' weirke ye' ttè kuëkî, e' dalë'ttsé a' tò er bua' wa wës ye' tò a' patkë' iwä uk es. E' wä iutë a' tò buaë, e' kuëkî ye' tò a' tsätkeraë mik s'weirke taië e' kēwö de kâ ulitane wakpa kî ima'wöie etä.

¹¹ Ye' datsene bet. Ye' ttè wa a' wöblane, e' a' a' e' tköwä darërë këkraë as kē yi tò a' ulä a' iské buaë e' yötttä.

¹² Wëpa e' aléka sene sulu kî, kē wä ye' ttè olo'yane, esepa döraë wës u chki bua'ie es Skëköl wé tso' kâ jai a' e' a. Eë ie'pa ser michoë këkraë. Skëköl kië shteraëyö ie'pa mik. Nies Skëköl kē, e' kië shteraëyö ie'pa mik. Kâ e' kië Jerusalén Pa'alî, e' datse kâ jai a. Nies ye' wák kië pa'alî, e' shteraë ye' tò ie'pa mik.

¹³ Ì cheke Skëköl Wiköl tò ye' icha eruleë e'pa a, e' ttsö a' ulitane tò! "

Ì ché Jesucristo tò ie' ichapa erule serke Laodicea, e'pa

¹⁴ E' ukuöki ta ie' tò ye' a iché i' es: "Yëkkuö shtë Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Laodicea e'pa kkö'nuk e' a. Yëkkuö e' kî ishtëmi ie' a i' es:

'Yi dör i' kos yë' Skëköl tò e' wä, yi tò ie' ttè cheke yësyësë këkraë, yi ta ie' tò iyi ulitane yö', e' tò ichè a' a i' es:

¹⁵ Wës a' serke e' kos jcher ye' wa. Ye' wä ijcher tò a' tò ye' ttè dalöieke bërëbërë ë, kē bua'ie. A' dör wës di' bashbash es, kē dör ba'baë, kē dör sësëë, a' dör bashbash ë. ÿA' mü dör ba'baë ö sësëë!

¹⁶ Erë a' dör wës di' bashbash es ye' a. A' kē dör ba'baë, nies a' kē dör sësëë. E' kuëkî ye' tò a' tuerattsä ye' kkö a.

¹⁷ A' tò ichè tò a' dör inuköl blüpa. A' tò ichè tò a' kawö tköke buaë, kē i' kî kianeia' a' kî. Erë a' kē wä ijcher tò ñermata ye' a ta' a' dör wës pë' weirke siarë es. A' dör wës se' wër siarë s'yamipa wa es. A' dör wës pë' kē wä i' ku'ia es. A' dör wës pë' wöbla kē wawër es. A' dör wës pë' kē wä datsi' ta' es.

¹⁸ E' kuëkî ye' tò a' patteke tò a' tò orochka taü ye' ska'. Oro ese dör oro bua'buä diaqule bö' wa ibua'buä yottsä ese. E' je' tò a' blu'wëmi buaë. Nies datsi' saruruë ese taü ye' ska'. E' wa a' e' paiömi buaë as a' kē jaëria. Nies a' tò kapöli taü ye' ska' a' wöbla bua'wöie as iwawër buaë.

¹⁹ Wëpa dalër ye' éna, e'pa kos uñeke ye' tò shurueke ye' tò as iserdak buaë. E' kuëkî ye' dalöiö er bua' wa. Ì sulu wambleke a' tò, ese watötttä. A' er mane'ü bua'iewä ye' a.

²⁰ ÿYe' ttö ttsö! Ye' dör wës wëm dur eköl ukkö a' a' a' ikiök tò ye' a kawö mü shkowä es. Yi tò ye' ttö ttsé ta' ye' kiëwäitö weshkë, e' ta' ye' dörawä ta' ye' chköraë ie' ta'.

²¹ Ye' e' aléka íyi ulitane kɪ tɔ ye' e' tkéka ye' Yě tɔ wé ie' tkēr blu'ie eē. Es ñies wépa e' aléka i sulu kɪ, ké wɔ ye' tté olo'yane, esepa a kawō meraē ye' tō ē' tkōksēr ye' tɔ wé ye' tkēr blu'ie eē.

²² ǀ cheke Skēkōl Wikōl tō ye' icha eruleē e'pa a, e' ttsō a' ulitane tō! ”

4

Skēkōl kɪkarkeka buaē ká jai a

¹ E' ukuōkɪ tɔ ye' tō íyi ská suē kabsueie. Ye' isuē tō ká jai a ukkō tso' áie tɔ s'ttō ttsē' ye' tō kéwe wes duk blar es, e' tō ye' a ichē: “Be' shkōka íe, etɔ i wamblērmi i' ukuōkɪ tɔ, e' kkacheke ye' tō be' a.”

² E' wōsha tɔ Skēkōl Wikōl de ye' kɪ taiē, tɔ ye' tō blu' kulé tso' ká jai a e' suē et. E' kɪ tkēr ekōl.

³ Yi tkēr kula' e' kɪ, e' dalōburke dalōlōē wes ák bua'buā dalōbur es, e' wōaule spaspɔ ena mat wes ák bua'buā kiē diamante ena rubí es. Ie' kula' pamik shkaba' tkērke oloburke dalōlōē, e' wōaule spaspɔ wes ák bua'buā kiē esmeralda es.

⁴ Ñies ie' kula' pamik blu' kulé ská suéyō dōka dabom böyök kɪ tkēl (24). E' kɪ kēkēpa tulus dōka dabom böyök kɪ tkēl (24), e'pa paiēulewɔ datsi' saruruē wa, ñies ie'pa wɔ orochka tso' yōule tkēulekɔ iwōkir kɪ wes blu'pa es.

⁵ Blu' kulé suē ye' tō kéwe, eē alá wōñarke taiē, talachke blarke taiē. Kula' e' wōshaē bō'wō ñarke kul wes kuatak wōbatsesō es. Bō'wō kul, e' tō Skēkōl Wikōl chē.

⁶ Kula' e' wōshaē i me'r dayēie kkuēie wēr sarērēē wes vidrio es.

ǀ ttsē'ka tso' kula' pamik dōka tkēl e'pa wōbla dōr taiē tsikka wōkka.

⁷ Itsá e' wōkir wēr ma' name suē. Iētō wōkir wēr baka wē'ñe suē. Iētō ská wō dōr s'ditsō wō suē. Ibata wēr wes pu ur ar es.

⁸ Itsá pik dōr terōl, es imalepa kōs pik dōr terōl ñies. Ie'pa pa kōs e' dōr wōbla ē dōttsa ipik dikja. Ñiē nañēē ie'pa tso' Skēkōl tseittsōk, ké ie' wōklō'utɔ rak tɔ ichekerakitō i' es:

“Skēkōl dōr batse'r taiē, ie' dōr batse'r taiē, ie' dōr batse'r taiē.

Ie' diché tɔ taiē íyi ulitane tsatɔ.

Ie' tso'tke tsawe tɔ, ǀ'ñe tɔ, ñies kēkraē.”

Es ie'pa tō ichēke kēkraē.

⁹ Skēkōl yōbiē tkēr kula' e' kɪ, e' pamik i ttsē'ka tso' tkēl, e'pa tso' ie' kɪkōkka, ie' olo kɪkōkka, ie' a wēstela chōk kēkraē.

¹⁰ Mik ie'pa tso' e' uk, e' dalewa kēkēpa dōka dabom böyök kɪ tkēl (24) tulus ie' pamik, e'pa e' tulōkeser ǀskɪ wōwakkōt itkēr kula' kɪ e' dalōioie. Ie'pa tso' Skēkōl sēr michōē e' dalōiōk, e' dalewa i tkēr ie'pa wōkir kɪ yōule orochka wa, e' kōs mēkewarakitō ǀskɪ Skēkōl kula' wōshaē tɔ ichekerakitō:

¹¹ “A Sa' Kēkōl, íyi ulitane yō' be' tō.

Íyi ulitane tso' be' wák ttō wa.

E' kuēkɪ sa' ulitane kawōtɔ ichōk tō be' olo tɔ taiē.

Sa' ulitane kawōtɔ be' dalōiōk ñies be' diché kɪkōkka.”

5

Yēkkuō kitule wōrratule ena Obeja Pupula, e' pake

¹ E' ukuōkɪ tɔ ye' tō isuē tō itkēr kula' kɪ, e' wɔ yēkkuō wōrratule a'tser iulà bua'kka, e' kɪ itso' kitule ikikē ena ishɔ. Yēkkuō e' kkō wōbatsulewɔ dōka kul.

² Età Skèköl biyöchökwak sué ye' tò eköl, e' diché tajë, e' tò ichaké aneule: “¿A yi wëë, yi e' didir yëkküö wöbatsulewà, e' kkö batsöök wë iwöbatsulewà eë tã ishuppöök?”

³ Erë ká jai a ena ká i' kï ena ká dià kaska' kë yi didir yës yëkküö e' shuppöök ena iwà sauk.

⁴ Ye' iuke tajë, kë yi didir yëkküö e' shuppöök ena iwà sauk e' kuekï.

⁵ Età skèkëpa tso' eë dabom böyök kï tkël (24), e' eköl tò ye' a iché: “Kë be' iukia. Ittsö, eköl kiè Ma' name e' dör judáwak ditséwö, ie' kèköl dör blu' bak ká iaiä kiè David e'. Ie' e' ali'kabak ibolökpa kôs kï. Ie' je' didir yëkküö wöbatsulewà kul e' kkö batsöök ena ishuppöök.”

⁶ Età ye' tò obeja wë'ñe pupula sué etö, e' pa kï itö tso' wësua ijchëulea mè Skèköl a, ese shkenekane. E' dur itkër kula' kï e' o' mik, i' tssë'ka dökä tkël ena kèkëpa dökä dabom böyök kï tkël (24) e' pa shusha. Obeja e' dula' dökä kul ñies iwöbla dökä kul. Iwöbla dökä kul e' wà dör tò Skèköl Wiköl Kul* patké Skèköl tò ká wa'ñe.

⁷ Obeja Pupula e' de itkër kula' kï e' ska' tã yëkküö a'tser itkër kula' kï e' ulà bua'kka, e' klö'wëitö.

⁸ Mik ie' tò yëkküö klö'wë, età i' tssë'ka dökä tkël ena kèkëpa dökä dabom böyök kï tkël (24), e' pa kôs e' télur wöwakköt Obeja Pupula wörki. E' pa kôs wà ma'ma tso' blano kicha tã kiè arpa. Ñies tka' yöule orochka wa, ese tso' ie' pa kôs wà. Tka' e' a iyi masmas tso' ña'wë Skèköl a, ese tso' chikchië. E' tò s'batse' rpa ttöke ie' tã e' wà chë.

⁹⁻¹⁰ I' tssë'ka dökä tkël ena kèkëpa dökä dabom böyök kï tkël, e' pa kôs ttsémi tssé pa' alï wa Obeja Pupula kïkokaie. Ie' pa tò ittseittsé i' es:

“Be' kötulewà, be' pë tène tajë
wës obeja pupula jchë mè Skèköl a es,
e' wa be' tò s'ditsö ttö kuà'kï kuà'kï ena ditsöwö kuà'kï kuà'kï ena ká kuà'kï
kuà'kï wakpa to'ttsa
as ekkëpa ulitane shua se' dö tajë Skèköl ichaie.
E' pa klö'wë be' tò as ie' pa kaneblö Skèköl a blu'paie ena sacerdotepaie.
Ie' pa doraë ká ulitane wakpa blúpaie, es ie' pa tò s'wëttseraë.
E' kuekï be' je' didir mokï yëkküö wörratule se, e' klö'uk ena ikkö batsökök wë
iwöbatsulewà eë.”

¹¹ E' ukuökï tã ye' wökéka età ye' tò isué tò Skèköl biyöchökwakpa tso' tajë, kë ishtanuk yi a, e' pa ttö tssé ye' tò. Ie' pa tso' itkër kula' kï ena i' tssë'ka dökä tkël ena kèkëpa dökä dabom böyök kï tkël, e' pa pamik.

¹² Ie' pa tò ittseittsé wi'wië i' es:

“Obeja Pupula kötulewà, e' je' kï sulitane ie' kïkëka e' mène buaë.
Ie' olo tã tajë, ie' dör iyi ulitane wák, ie' wà iyi ulitane jcher, ie' diché tã tajë,
e' kuekï sulitane kawötã ie' dalöiök, ie' kïkökka.”

¹³ Ñies ye' tò ittse tò iyi ulitane yö' Skèköl tò tso' ká jai a ena ká i' kï ena ká dià kaska' ena dayë a, e' kôs tò iché i' es:

“Itkër kula' kï ena Obeja Pupula, e' pa olo tã tajë, diché tã tajë iyi ulitane tsatã,
e' kuekï sulitane kawötã ie' pa kïkökka, ie' pa dalöiök kèkraë.”

* 5:6 Apocalipsis 1.3 saü.

14 Ì ttsé'ka dōkà tkēl e'pa tō iché: “¡Es e' idir!” Kēkēpa dōkà dabom böyök kī tkēl, e'pa e' télur wōwakkōt Skēkōl ena Obeja Pupula wōrkī ie'pa dalōiök.

6

Yēkkuō wōrratule e' kkō batsulewā dōkà kul e' batsée Obeja Pupula tō etk etk

1 E' ukuōkī tā ye' tō isué tō Obeja Pupula tō yēkkuō wōrratule e' kkō batsulewā dōkà kul e' tsā batsée. Etā ì ttsé'ka dōkà tkēl, e' ekōl ttō ttséyō, e' ttō darērēē wēs alá blar es. Wēpa tso' ipatkērke e' panuk e' ekōl ā ie' tō iché: “¡Be' yú!”

2 Ye' wōkēkā tā kabaio saruru suéyō etō. Yi tkērka iki, e' ulā ā shkame' àr, ñies ì tkekeka wōkir kī iwā kkachioie tō ie' dōr e' alōkwak ese mēne ie' ā et. Ie' mīā kī e' alōkka ibolōkpa kī.

3 Mik Obeja Pupula tō yēkkuō kkō batsulewā, e' skā batsée et, etā ye' tō ittse tō ì ttsé'ka dōkà tkēl, e' skā tō iché wēpa tso' ipatkērke e' panuk e' skā ā: “¡Be' yú!”

4 Etā kabaio batsē dettsā. Yi tkērka iki, e' ā kawō mēne sēne bēre ñitā e' yōttsā kā i' ā as pē' ñi ttōwā. Ie' ā tabē bērie mēne.

5 Mik Obeja Pupula tō yēkkuō kkō batsulewā, e' skā batsée et, i' tā ide mañat, etā ye' tō ittse tō ì ttsé'ka dōkà tkēl, e' skā tō iché wēpa tso' ipatkērke e' panuk e' skā ā: “¡Be' yú!” Ye' wōkēkā etā ye' tō kabaio dalolo sué etō. Yi tkērka iki, e' wā íyi es ma'woie dami iulā ā.

6 Ì ttsé'ka dōkà tkēl, e' shūā ye' tō ttō tse tō iché: “Harinachka kilo elka ē e' tōrdaē s'kaneblō kā et e' ské ekkē. Ñies cebada kilo mañalka tōrdaē s'kaneblō kā et e' ské ekkē; erē olivo kié ena vino e' kē sulu'warwā be' tō.”

7 Mik Obeja Pupula tō yēkkuō kkō batsulewā, e' skā batsée et, i' tā ide tkēl, etā ye' tō ittse tō ì ttsé'ka dōkà tkēl, e' bata tō iché wēpa tso' ipatkērke e' panuk e' skā ā: “¡Be' yú!”

8 Ye' wōkēkā etā kabaio tskrittskris suéyō etō wēr suluē. Yi tkērka iki, e' kié dōr S'duōwā. E' itōkī ekōl skā datse e' kié dōr S'wimblu Kē. Ie'pa ā kawō mēne kā ulitane wakpa e' mú blatēsō tkēl tsīnī tā e' et tsīnī eukwa tabē wa, bli wa, duē wa ena iyiwak dōr se'ne esese wa.

9 Mik Obeja Pupula tō yēkkuō kkō batsulewā, e' skā batsée et, i' tā ide skēl, etā s'kōtulewā Skēkōl ttē paka' ie'pa tō taniniē e' kuekī, e'pa wimblupa suéyō kā' tso' íyi mokā Skēkōl ā e' dikīā.

10 Ie'pa tso' ichök Skēkōl ā āneule: “A Sa' Kēkōl, be' dōr íyi ulitane tsātā, be' dōr batse'r, be' ttō mokīē. ¿Dō mik be' tō wēpa serke diā íyök kī tō sa' kōtulur esepa dalē'ttsekerō? ¿Mik be' tō ie'pa wōmekettsā weinuk ì wamblē'rakitō sa' kī, e' nuí skéie?”

11 Etā ie'pa wakpa bil ekkē e'pa ā datsi' saruru mēne iē. Skēkōl tō iché ie'pa ā: “A' enúia bērbēr ē dō mik pē' tō a' malepa dōr ye' kanē mēsopa kianeia ttélur, e'pa kōs ttekeluriā wēs a' kōtulurakitō es etā. E'pa panúia tsir.”

12 Mik Obeja Pupula tō yēkkuō kkō batsulewā, e' skā batsée et, i' tā ide terōl, etā i' tka darērēē. Diwō tssenewā mīā ttsettseē wēs datsi' daloloē es. Si'wō mīā batsē wēs pē es.

13 Bēkwō darolone íyök kī wēs kalwō tkēttsā siwā' tō mik ibitsirke tajē etā es.

14 Etā kā jai, e' wōrratéwā wēs yēkkuō wōtrēwasō es, kē iwértaiā. Kābata ulitane, dayē nane ulitane, e' kōs e' skélur bānet.

¹⁵ Età ká blúpa kòs, pè' taiè kòs, ñippòkwakpa wòkirpa kòs, inukòl blúpa kòs, s'dalòier tã' taiè esepa kòs, ñies s'klòulewà kanè mésoie, ñies kanè mésopa malepa, esepa kòs e' blélur ákuk a ena ák blublu tso' kabata a ese dikia e' tsatkoie.

¹⁶ Età ie'pa tò iché àneule kabata a ena ák blublu a: "¡sa' blò a' dikia, sa' kkò'nú Skèkòl tkër ikula' kì ká ja! a e' yòki! Ñies Obeja Pupula kèsik yòkì sa' kkò'nú.

¹⁷ Ie'pa tò sulitane we'ikeraè siarè e' kèwò detke, kè yi tkòpashkar e' ulà a."

7

Skèkòl kanè mésopa wakyöule ie' a

¹ E' ukuòkì tã ye' tò Skèkòl biyòchòkwakpa sué dòka tkèl, e'pa ièter wé ká i' erkerò e' kkò mik. Bòl ièter diwò tskirke e' kke; ekòl dur ulà bua'kka, ekòl dur ulà baklì'kka. Bòl ièter diwò mi'kewa e' kke; ekòl dur ulà bua'kka, ekòl dur ulà baklì'kka. Ie'pa tso' siwà' kòs bitsirke e' wòklò'uk as kè ibitsiria ká i' kì, dayè kì, kal kì, i kì yès.

² Ie'pa a kawò mène ká i' ena dayè sulu'ukwà. Ñies ye' tò Skèkòl biyòchòkwak skà sué ekòl, e' datse diwò tskirke e' kke. E' ulà a iyi tso' s'wakyuoie Skèkòl chòk wà, e' a'tser. Ie' ane imalepa tkèl tsàkà tã ichéitò ie'pa a:

³ "¡A' kè tò ká sulu'ukwà, dayè sulu'ukwà, kal sulu'ukwà kam sa' tò Skèkòl kanè mésopa wakyuò iwòtsa kì e' yòki!"

⁴⁻⁸ Età bìl wakyöule e' yène ye' a. Wépa wakyöule e'pa dör se' yè bak ká iaiàè kiè Israel, e' ala'r dabom eyòk kì bòl (12), e'pa aleripa shukite iditséwò wa iditséwò wa. Ie'pa ditséwò kiè Judá, Rubén, Gad, Aser, Neftalí, Manasés, Simeón, Leví, Isacar, Zabulón, José ena Benjamín. Ekkèpa ditséwò shukite dòka 12.000 iditséwò wa iditséwò wa. Ishukite e'pa dör seraà 144.000 ekkè.

⁹ E' ukuòkì tã ye' wò kékà tã ye' isué tò s'ditsò dapanè taiè kè shtanuk yi a ekkè. E'pa dör ká ulitane wakpa, ttò kuà'kì kuà'kì, ditsöwò kuà'kì kuà'kì. Ie'pa ièter, itkër kula' kì ena yi kiè Obeja Pupula, e'pa wòrkì. Ie'pa kòs datsi' ié saruruè. Ie'pa ulitane wà sù kò dami iulà a.

¹⁰ Ie'pa tò iché àneule:

"¡s'tsatkè e' datse

Skèkòl tkër kula' kì ena Obeja Pupula e'pa wà!"

¹¹ Kèkèpa dòka dabom böyök kì tkèl (24) ena i' ttsè'ka dòka tkèl, e'pa pamik Skèkòl biyòchòkwakpa kòs ièter. E'pa kòs e' télur wòwakkòt, itkër kula' kì, e' dalòioie

¹² età ichéraitò:

"¡Es e' idir!

Be' dör sa' blú yòbiè, sa' tò be' kìkekekà kekraè.

Be' olo tã' taiè, be' wà iyi ulitane jcher buaè.

Sa' tò wèstela cheke be' a kekraè.

Be' dalòieke sa' tò kekraè.

Be' diché tã' taiè iyi ulitane tsàtã, be' è a i kòs or,

¡Es e' idir!"

¹³ E' ukuòkì tã kèkèpa dòka dabom böyök kì tkèl (24), e'pa ekòl tò ye' a ichaké: "¿Ie'pa paièule datsi' saruru wa, e'pa dör yi? ¿Wé ie'pa datse?"

14 Ye' tō ie' iutē: “A kēkēpa, ye' kē wā ijcher, ichō ye' a.” Etā ie' tō ye' a ichē: “Ie'pa dōr wēpa weine siarē sulitane weirke taiē e' kēwō ska' e'pa. Erē e' dalē'ttsē' ie'pa tō buaē. Ie'pa tō idatsi' skuē yi kiē Obeja Pupula e' pē wa etā idatsi' mīa saruruē.

15 “E' kuēkī ie'pa iēter Skēkōl tso' ikulē kī, e' wōrkī.

Ŋiē nañēē ie'pa tso' ie' dalōiē e' wakanēuk iwē a.
Ie'pa tso' ie' tā ena ie' tō ie'pa kkō'neraē kēkraē.

16 Ie'pa kē duōpaia bli wā, ie'pa kē er sirpaia.

Diba kē tō ie'pa ŋa'wēpaia, kaba kē tō ie'pa we'ikepaia.

17 Obeja Pupula tso' Skēkōl kula' o'mik,

e' dōr ie'pa kkō'nukwak, e' kuēkī ie'pa kē weirpaia yēs.

Obeja Pupula tō ie'pa wēttsēraē di' tum tō sene mīchoē meke se' a, e' di' yōk. Skēkōl tō ie'pa wōriō kōs e' paiklērāē aš ie'pa ttsē'r buaē.”

8

Obeja Pupula tō yēkkuō wōrratule e' kkō batsulewā dōkā kul, e' bata batsēe

1 Mik Obeja Pupula tō yēkkuō wōbatsulewā, e' bata kkō batsēe, etā kā jai a kā mīa mejmeē dō hora shābōts ekkē.

2 E' ukuōkī tā Skēkōl biyōchōkwakpa dōkā kul iēter Skēkōl wōrkī, e'pa suēyō. Ie'pa a duk mēne ekōl ekōl.

3 E' ukuōkī tā Skēkōl biyōchōkwak skā de wē ka' tso' iyi mokā Skēkōl a e' wōrkī. Ie' wā iulā a tka' yōule orochka wa ese a'tsēr. Ie' a iyi masmas mēne taiē s'batse'rpa kōs e'pa ttōke Skēkōl tā e' kī ioie aš ie' tō iñā'ū kā' yōule orochka wa iñā'woie tso' Skēkōl kulē wō shaē, e' kī.

4 Etā ie' tō iyi masmas ŋa'wē kā' ŋē' kī, e' shklē tka ie' ulā mik dekā Skēkōl wōrkī s'batse'rpa ttōke ie' tā e' tā ŋita.

5 Ie' tō itka' wā iēkā bō' wōrkua tso' kā' ŋē' kī, e' wa. Bō' wōrkua e' uyēmi ie' tō iyoē kī. Etā kā wa'ñe kī alā wōñane taiē, iblane taiē, kā wōtī'wē taiē i tō.

Duk dōkā kul

6 Skēkōl biyōchōkwakpa dōkā kul, e'pa wā duk tso' iwakpa bil ekkē, ie'pa tso'tke iduk bla'wēke e' panuk.

7 Etā Skēkōl biyōchōkwak ekōl tō iduk bla'wē kewe. Etā mō wōli wōsi sēsēē, ŋies bō'wō shūtuule pē tā, ese dane taiē iyoē kī wēs kalī yēr es. Kā i' ena kal e' ŋanewā taiē. Kā i' ena kal kōs e' mū blatēsō mañat tsīnī tā e' et tsīnī ŋanewā. Ŋies kakō kōs tso' kā' i' kī e' ŋanewā sēraa.

8 E' ukuōkī tā Skēkōl biyōchōkwak skā tō iduk bla'wē. Etā i biteshka kabataie bērie wōñarke bō'ie, e' anewa dayē a. Etā dayē mū blatēsō mañat tsīnī tā e' et tsīnī mīa pēie.

9 Iyiwak kōs serke dayē a ena kanō kōs shkōke dayē kī, e' mū blatēsō mañat tsīnī tā e' et tsīnī enewa.

10 E' ukuōkī tā Skēkōl biyōchōkwak skā tō iduk bla'wē, i' tā ide mañatōkicha. Etā bēkwō bērie wōñarke wēs kuatak wōñar es, e' biteshka anewa di' a ena di' tum a taiē. Di' tso' kōs ena di' tum tso' kōs, e' mū blatēsō mañat tsīnī tā e' et tsīnī a bēkwō anewa.

11 Bēkwō e' kiē Bacha'bachaē. Wē bēkwō e' anewa, e' di' kōs mīa bacha'bachaē. Di' e' tō s'ttēlur taiē.

12 E' ukuōkī tā Skēkōl biyōchōkwak skā tō iduk bla'wē, i' tā ide tkētōkicha. Etā diwō ena si'wō ena bēkwō, e' kōs mū blatēsō mañat tsīnī tā e' et tsīnī kōs

ttsenewā. E' kuēkī ñiwe ena nañewe, e' mú blatèsō mañat tsíní tã e' et tsíní tssenewā.

¹³ E' ukuōkī tã ye' wókéka tã ye' tō pu sué et ur àr kashuk a, e' tō iché aneule: “¡Ayewēē, ayewēē, ayewēē! ¡Wéstela ina ká ulitane wakpa tã, mik Skéköl biyöchökwakpa tso'ia mañal e'pa tō iduk bla'wéke etã!”

9

¹ E' ukuōkī tã Skéköl biyöchökwak skà tō iduk bla'wé, i' tã ide sketökicha. Etã bēkwō et anewabak, e' suéyō iski. Eē kauk ter tajē iskiē, kē s'wō dē'mi ekkē. Kauk e' kkō wōtēule, e' kkōyottsā mēne bēkwō suéyō iski, e' a.

² Mik ie' tō kauk kkōyēttsā, etã e' a ishklē deka tajē wēs bō' wōñar tajē e' shklē es. E' tō kashuk ttsewēwā, e' kuēkī diwō kē olo buneia.

³ Shklē e' shuā ditski blubluē dettsā tajē iyōk kī, ponekā ká wa'ñe, ká ulitane wā iéwā. Ie'pa a kawō mēne s'we'ikōk wēs bachē' tō s'kuēwā tã idalē'r es.

⁴ Ie'pa kē a kawō mēne kakō qos, kalkō qos, e' katök. Ie'pa a kawō mēne, wēpa kē wakyōule Skéköl wā iwō tsā kī, esepa ē we'ikōk.

⁵ Erē ie'pa kē a kawō mēne ittökulur. Ie'pa a kawō mēne irreuk idalē'r tajē wā dō si' skēl ekkē. E' dalēr tajē wēs bachē' s'kuēwā es.

⁶ E' kēwō ska' tã s'ditsō tō duēwā yuleraē poē, erē duēwā wák, e' tkōrashkar ie'pa yōkī.

⁷ Ditski e' wēr wēs kabaio tso' ñippoie ese payōule es. Iwōkir kī itkēuleka, i' tkēka blu' tō iwōkir kī yōule orochka wa ese suē. Iwō wēr wēs s'ditsō wō wēr es.

⁸ Itsā batsiē wēs alakōlpa tsā es. Ikā dōr wēs namu kà es.

⁹ Tabechka àr ibatsi' mik wēs ñippökwakpa tō ieke ē tsatkoie e' sū. Ipik blar tajē wēs carreta skē kabaio tō tuneule michoē ñippök es.

¹⁰ Ikirē dōr wēs bachē' kirē es, e' dichē wā ie'pa tō s'we'ikeke dō si' skēl ekkē.

¹¹ Ie'pa blū e' dōr Skéköl biyöchökwak dōr kauk iskiē, e' wōkir. Hebreoie e' kiē dōr Abadón. Griegoie e' kiē dōr Apolión (kiē e' wā kiane chē: Se' eukwawak).

¹² Iyi sulu e' tsā tka et, erē iskà kianeia bōt.

¹³ E' ukuōkī tã Skéköl biyöchökwak skà tō iduk bla'wé, i' tã ide tektökicha. Ye' tō s'ttō ttsē datse kã' tso' yōule orochka wā iyi mokā Skéköl a eē. Kã' e' bata tkēl a iyōule dula'ie, e' shuā s'ttō tsseyō.

¹⁴ E' tō iché Skéköl biyöchökwak tō iduk bla'wé írō e' a: “Skéköl biyöchökwakpa dōkã tkēl tso' moulewā di' tajē kiē Éufrates e' kkōmik, e'pa wōttsōlor be' tō.”

¹⁵ Skéköl biyöchökwakpa dōkã tkēl e'pa tso'tke Skéköl wā iwakanéwoie i' kēwō ska'. Ie'pa kanē dōr pē' tajē eukwa. Pē' ulitane mú blatèsō mañat tsíní tã e' et tsíní erdawa seraā ie'pa ulā a. Etã Skéköl biyöchökwakpa dōkã tkēl wōttsērolone iwakanéuk.

¹⁶ Etã ye' a iyēne tō ñippökwakpa dami kabaio kī, e'pa dōkã 200.000.000.

¹⁷ Ñippökwakpa ekkēpa dami kabaio kī, e' sué ye' tō, e'pa wā tabechka àr ibatsi' mik e' tsatkoie, e' wōaule batsē wēs bō' wōrkua suēsō es ena siē wēs ák bua'buā kiē jacinto es, ena tskiriri wēs azufre es. Kabaio ekkēpa wōkir wēr wēs namu wōkir es. Nies ikkō a bō' ena shklē ena azufre, e' dōkettsa.

¹⁸ Bō' ena shklē ena azufre dōkettsā kabaio ekkēpa kkō a, e' dōr i' mañat suluē dōke pē' kī e'. E' tō pē' ewēwā tajē. Pē' ulitane mú blatèsō mañat tsíní tã e' et tsíní enewa seraā.

¹⁹ E' wà dör tō kabaio ekkēpa wā diché tso' ikkō a ena ikirē a s'we'ikoie. Ikirē bata dör tkabē chōk wōkir es, e' wa s'shkā'wēkeitō.

²⁰ Erē pē' malepa atē kē durulune i sulu tka e' wa, e'pa kē wā i sulu wamblekerakitō ese olo'yane. Nies aknamapa ena iyi diōkōl dalōiekerakitō esepa kē olo'yanerak iwā. İyi diōkōl ñe'pa yōule orochka wa, inukōlchka wa, broncechka wa, ákchka wa ena kal tak wa, ese kos wōbla kē wawēr, kē kukuō wētšēr, kē shko, erē ie'pa tso'ia idalōiōk ikēkōlie.

²¹ Ie'pa kē er maneone. Ie'pa s'ttekewaia, alibchōkeia, trērkeia, akblōkeia.

10

Skēkōl biyōchōkwak e' wā yēkkuō a'tser iulā a

¹ E' ukuōki tā ye' tō Skēkōl biyōchōkwak suē ekōl, e' diché tā' taiē. Ie' datse kā jai a paiēulewā buaē mō wa. Shkaba' tkēnear iwōkir tsāka. Ie' wō dalōburke wēs diwō es. Ie' klōlobo wa'ñe wēr wēs bō' wōñar es.

² Ie' wā yēkkuō tsitsirla a'tser iulā a shubukaule. Ie' klō bua'kka tkēkaitō dayē ki, iklō baklī'kka tkēkaitō kā sī ki.

³ Etā ie' āne taiē wēs ma'name ar es. Mik e' one, etā alā blane dōka kuktōkicha.

⁴ I ché alā tō e' shtōk ye' mí yēkkuō ki, erē ttō ttséyō datse kā jai a e' tō iché: “Kē ishtar, iblōwābō bēre.”

⁵ Etā Skēkōl biyōchōkwak suēyō iklō et tkērka dayē ki, iklō et tkērka kā sī ki, e' ulā bua'kka kéka kā jai a

⁶ tā ichéitō: “Skēkōl ser michoē e' tō kā jai ena kā i' ena dayē ena i kos tso'ia, e' yō'. Ie' wōrkī ye' tō iché tō i cheke ye' tō e' dör mokī. Skēkōl kē tō i panepaia.

⁷ I tso' Skēkōl wā ier a blēule wē, e' yē'bakitō ikanē mēsopa dör ittekōlpa e'pa a, e' wā ordaē mik Skēkōl biyōchōkwak bata tō iduk bla'wē etā.”

⁸ Etā s'ttō ttsē'yō datse kā jai a, e' ttēne ye' tā tā ichéitō: “Be' yú Skēkōl biyōchōkwak klō et tkērka dayē ki etā iklō et tkērka kā sī ki, e' ska', etā yēkkuō a'tser iulā a shubukaule, e' klō'ū.”

⁹ Etā ye' mí Skēkōl biyōchōkwak dur e' ska' tā yēkkuō e' kiéyō ie' a. Ie' tō ye' a iché: “Íkē, ikatōwābō. Be' kkō a be' tō ittseraē tō blo'bloē idir wēs bulali es, erē be' shūa imiāraē bacha'bachaē.”

¹⁰ Etā yēkkuō a'tser Skēkōl biyōchōkwak ulā a, e' klō'wēyō tā ikatēwayō. Ye' kkō a tā blo'bloē idir wēs bulali es, erē mik ide ye' shūa, etā imiā bacha'bachaē.

¹¹ Etā ttē i' yēne ye' a: “I wamblērmī kā kua'ki kua'ki wakpa taiē tā, ñies ditsōwō kua'ki kua'ki wakpa taiē tā, ñies s'ttō kua'ki kua'ki wakpa taiē tā, ñies kā blūpa taiē tā, e' kos chōk be' kawōtā Skēkōl ttekōlie.”

11

Skēkōl ttekōlpa bōl

¹ Etā ye' a kua' mēne kā ma'woie. Ye' a iyēne: “Be' yú, Skēkōl wé kibi, e' ma'uk. Nies ka' tso' iyi moka Skēkōl a, e' ma'ū. Bil s'tso' Skēkōl dalōiōk iwē a, e' shta'úttsa.

² Erē Skēkōl wé kibi upa atē u'rki e' meule pē' kē dör judiowak esepa a, e' kuēki e' kē ma'war be' tō. Ie'pa tō Skēkōl ké, e' dör Jerusalén dör batse'r e', e' klō'werawā, sulu'werawā i sulu wa dō si' dōka dabom tkēyōk ki bōt (42) ekkē.

³ Etā eē ye' tō ye' ttekōlpa patkeraē bōl ye' tté pakōk ká dōkā mil eyōk kī cien bōyōk kī dabom teryōk (1.260 días) ekkē. Ie'pa paiēule datsi' kra'kraē wa s'ká datsi' sū.”

⁴ Olivo klō bōlka ena bō'wōla tulur itulokā kī dōkā bōt tso' Skēkōl wōrkī ká jai ā, e' yē'bak ká iaiaē Zacarias tō, e' wā dōr ttekōlpa bōl e'.

⁵ Yi datse ie'pa bōl we'ikōk suluē kiane ppē, kiane ttēwā, e' tā ese ewerawa ie'pa tō bō' dōkettsā ie'pa kōō ā e' wa.

⁶ Ie'pa tso' Skēkōl tté pakōk ittekōlpaie, e' dalewa ie'pa ā kawō mēne kalī wōklō'ukwā ās kē iyēr. Nies ie'pa ā kawō mēne di' mane'uktsane pēie. Nies kawō mēne ie'pa ā i sulu kōs mukkā ká i' wakpa kī bitōkicha ie'pa kī ikiane ekkē.

⁷ Erē mik ie'pa tō Skēkōl tté paké one, etā iyiwak sulusi aknamaie e' dōrakā kauk taiē jskīē e' ā. E' ñippōraē ie'pa tā, etā iē' alōrakā ie'pa kī, etā itteraluritō.

⁸ Ie'pa nu ardaē tkēter Jerusalén ká shushaē sulitane wōrkī. Ká e' ā ie'pa Kēkōl kōtwarakitō wōtēulewā krus mik. Skēkōl ā ká e' dōr suluē wēs Sodoma ena Egipto es.

⁹ Pē' datse ká wa'ñe, ditséwō kua'kī kua'kī, ttō kua'kī kua'kī ena ká kua'kī kua'kī wakpa e'pa tō Skēkōl ttekōlpa nu sueraē dō ká mañat kī shābōts ekkē. Ie'pa kē tō kawō mēpa yi ā inū wōtōkwā.

¹⁰ Ká ulitane wakpa ttsē'rdaē buaē, ie'pa bōl duolur e' kuēkī. Skēkōl ttekōlpa bōl tō ie'pa we'ik siarē, e'pa duolur, e' tō ie'pa ttsē'weraē buaē, e' kuēkī ie'pa iyi kakmeraē ñi ā.

¹¹ Mik ká mañat kī shābōts e' tka, etā Skēkōl tō ittekōlpa bōl duolur, e'pa shkē'wékane tā ie'pa e' duēkā. Wēpa tō e' suē, e'pa kōs suane iyōkī taiē.

¹² E' ukuōkī tā ttō darērē datse ká jai ā, e' ttsē ittekōlpa tō, e' tō iché: “¡A' shkōkā iē!” Etā ie'pa mīkā ká jai ā mō shuā, e' suē ibolōkpa tō.

¹³ E' wōshā tā i tka darērēē, e' tō Jerusalén mú blatēsō dōkā dabop tā e' et tsjini chōraē i ulā ā. Iwakpa duolur dōkā mil kuryōk (7.000). Imalepa atē ttsē'ka, e'pa kōs suanerak taiē. Ie'pa tō Skēkōl tso' ká jai ā, e' kīkēkā.

¹⁴ Es i suluē skā tka, i' tā ide bōtōkicha. I suluē skā datseia bet, e' tā ide mañatōkicha.

Duk blane, i' tā ide kuktōkicha

¹⁵ Etā Skēkōl biyōchōkwak bata tō iduk bla'wē, i' tā ide kuktōkicha. Etā s'ttō ttsēne taiē darērēē ká jai ā, e'pa tō iché:

“T' tā ká ulitane wakpa ena iwōkirpa,
e'pa de Skēkōl ena wē pairine'bitū idi' wa s'blúie, e'pa ulā ā.
Ie'pa tō s'wēttsē michoē blu'ie.”

¹⁶ E' ukuōkī tā kēkēpa dōkā dabom bōyōk kī tkēl (24) tulur ikula' kī Skēkōl ska, e'pa e' tēlur wōwakkōt Skēkōl wōrkī idalōiōk.

¹⁷ Ie'pa tō iché:

“A sa' Kēkōl, be' diché tā taiē iyi ulitane tsatā.
Be' tso'tke tsāwe tā, be' tso' i'ñe tā, ñies be' tso' aishkuō tā kēkraē.
Be' e' tkēkā ká ulitane wakpa blúie be' diché taiē wa,
e' kuēkī sa' tō icheke wēstela be' ā.

¹⁸ Ká ulitane wakpa wēpa dōr be' bolōkpa,
esepa we'ikeketke be' tō kēsik wa, e' kēwō de i' tā.
E' kuēkī ie'pa ulune taiē be' kī.

S'duulewə ƙos e' shulirke, e' kɛwō detke.

Ñies be' kanè mɛsopa ena be' ttekōlpa ena s'batse'r malepa tō be' dalōieke, pɛ'
dalōiɛrtə' esepa ena pɛ' ɛsepa,
e'pa ƙos a iské meketke be' tō, e' kɛwō de.

Wépa tō s'ditsō ɛwéwa ká i' kɪ,
esepa ɛwɛkewa be' tō, e' kɛwō detke."

¹⁹ Etə Skékōl wé tso' ká jai a, e' wékkō bunane, e' shuə Skékōl tō ittè me' se'
a, e' kélkuō suéyō. Etə alá wōñane blane tajē, e' ttséyō. Í tka darèrèè, ñies mò
wōsi seseè blubluè, e' dane tajē kaljie.

12

Alaköl eköl ena bɛ dör kətali kékölíe e'

¹ E' ukuōkɪ tə ilè tajē suéyō ká jai a ilè wà kkachoie. E' dör alaköl eköl
parratulewə diwō wə. Si'wō tso' ie' klō dikja. Iwōkir kɪ i tkərka wɛs blu' wōkir
kɪ itkəkə es, e' yōule bɛkwō dōkə dabom eyōk kɪ bōt (12) e' wa.

² Alaköl batsōketkər buklú, e' kirinemitke, e' tō ie' kkōchōweke tajē.

³ E' ukuōkɪ tə ye' tō ilè skà sué ká jai a ilè wà kkachoie. E' dör iyiwak sulusi
aknamaie blubluè, e' dör kətali kéköl wák batsè e'. Iwōkir dōkə kul, e' kɪ idula'
tulukə dōkə dabop. Ñies iwōkir ƙos kɪ itulurka wɛs blu' wōkir kɪ itkər es.

⁴ Bɛkwō ƙos mò blatèsō mañat tsɪnɪ tə e' et tsɪnɪ kaléttsaitō dō ká i' kɪ ikirè
wa. Ie' ɛ' duékə alaköl alá ƙurketke, e' wōshaè ipanukilà ƙurketke e' katowaie.

⁵ Alaköl alá ƙune wɛm, e' suletènebək ká ulitane wakpa wéttsuk iblúie. Ie' tō
ie'pa wéttsəraè yēsēsè idiché tajē wa. Erè alá e' yènettɛsə imì ulà a, minetser
wé Skékōl tkər ikulé kɪ ɛɛ.

⁶ Alaköl e' tkashkar kətali kéköl yōkɪ tə imía ká sir poè wé kɛ yi serku' tajē
ese ska'. Eɛ Skékōl tō ká me'baktke ie' a. Eɛ ie'pa tō alaköl sɛ'wɛke ká dōkə mɪl
eyōk kɪ cien böyōk kɪ dabom teryōk ekkè (1260).

⁷ E' ukuōkɪ tə ie'pa ñippémi tajē ká jai a. Skékōl biyōchōkwak kibi kiè Miguel,
e' ena imalepa, e'pa ñippé tajē kətali kéköl tə. Kətali kéköl ena iklépa, e'pa ñippé
tajē ñies,

⁸ erè Miguel e' alékə ie'pa kɪ. E' kuɛkɪ kətali kéköl ena iklépa, e'pa kɛ a ƙawō
mène sɛnukiə ká jai a.

⁹ Es kətali kéköl bɛriɛ uyéttsarakitō ká jai a dōttsə ká i' kɪ iklépa ƙos etə. Kətali
kéköl e' dör tkabɛ bak ká iaiə kiè Bɛ ena Satanás e'. Ie' dör ká ulitane wakpa
kítō'ukwak ɛs ie'pa tō i sulu wambłō.

¹⁰ E' ukuōkɪ tə tō darèrèè ttséyō ká jai a tō iché:

"Bata ekkè tə Skékōl tō se' tsatkee,
ie' e' tkékatke i ulitane blúie díché tə tajē.

Wé pairi'bitu ie' tō idi' wa s'blúie
e' detke ká ulitane wakpa wōkirie.

Satanás bak s'yamipa kkatōk ñiè nañeè Skékōl a,
erè bata ekkè tə ie' uyéttsaitō.

¹¹ Obeja Pupula kōtəwə, e' pɛ tène se' skéie,
ie' mik s'yamipa ɛrblé,

e' tté buaè paké ie'pa tō,

e' kuɛkɪ ie'pa e' alékə Satanás kɪ.

Ie'pa kɛ tkine tté buaè e' dalèrmik ittəwə e' kɪ.

¹² A Skékōl biyōchōkwakpa sɛrke ká jai, a' ttsè'nú buaè!
Erè wɛstela ina wépa tso' ká i' kɪ ena dayè kɪ esepa tə!

Bě wā ijcher tō ie' kěwō dōkewatke tsinet,
e' kuękī ie' ulune tajē, ie' dē'ttsa a' we'ikōk."

¹³ Mik kėtali kėkōl tō isuē tō ie' uyanettsa dōttsa ká i' kī, etā ie' tō alakōl alá kune', e' tōtiēmi.

¹⁴ Erē alakōl a pu pik mēne as iur kamiē kėtali kėkōl yōkī ie' ká tso' ká sir poē wē kē yi serku' ee. Eē ie'pa tō ie' se'weraē dō duas mañal kī shabōts.

¹⁵ Etā kėtali kėkōl tō di' tuē ikkō a tajē as e' tō alakōl katōmi.

¹⁶ Erē íyōk tō alakōl kīmē. Íyōk tskinane tā di' tuē kėtali kėkōl tō ikkō a, e' yéwa íyōk tō.

¹⁷ E' tō kėtali kėkōl uluwēka tajē alakōl kī. E' kuękī ie' mīa ñippōk alakōl e' aleripa datse ie' itōkī e'pa tā. Ie'pa dōr wēpa tō Skėkōl ttē dalōiēno, e' iuteke buaē e'pa. Ñies ie'pa e' tkéwā darērē kėkraē Jesús ttē mokī e' a kē olo'yeta'.

¹⁸ Etā kėtali kėkōl demi e' duéka dayē kkō mik.

13

Iyiwak sulusi aknamaie e' deka dayē a

¹ Etā ye' tō isuē tō iyiwak sulusi aknamaie deka etō dayē a, e' wōkir dōka kul, idula' tulturka dabop. Idula' kōs kī itulurka wēs itkēr blu' wōkir kī es. Ie' wōkir bik ekkē kī kiē kitule et et, e' kōs tō Skėkōl cheke suluē.

² Iyiwak sulusi suē ye' tō, e' dōr wēs namu es, ikłō dōr wēs sini'urri bērie klō es, ikkō dōr wēs ma'name kkō es. Iyiwak sulusi e' a kėtali kėkōl tō idiché ena kawō mé s'blúie s'wētsoie.

³ Iyiwak sulusi e' wōkir dōka kul, iwōkir ek shka'ule tajē wēsua ittēwamiitō ekkē. Erē e' buanene bet. E' tō ká ulitane wakpa ktiwéwā tajē. E' kuękī ie'pa tō ie' klō'wē iblúie.

⁴ Kėtali kėkōl tō idiché me'baktke iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' a, e' kuękī ie'pa tō idalōiē ikėkōlie. Ñies ie'pa tō iyiwak sulusi e' dalōiē. Ie'pa tō iché: "Kē yi dōr wēs ie' es. Kē yi e' alōpaka ie' kī."

⁵ Iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' a kawō mēne e' tsočkā tajē, Skėkōl chōk suluē. Ñies kawō mēne ie' a blu'ie s'wēttsuk si' dōka dabom tkēyōk kī bōt ekkē (42).

⁶ Etā es ie' tō iwā wamblē. Ie' tō Skėkōl ena Skėkōl kiē e' ché suluē. Ñies ie' tō Skėkōl wē ena wēpa serke ká jai a, e' kōs ché suluē.

⁷ Ñies kawō mēne ie' a ñippōk s'batse'upa tso' ká i' kī e'pa tā e' alōkka ie'pa kī. Kawō mēne ie' a blu'ie ká ulitane wakpa, s'ttō kua'kī kua'kī, ditsōwō kua'kī kua'kī, e'pa kōs wēttsuk.

⁸ Wēpa dōr Obeja Pupula kōtulewā se' skéie, e' icha, esepa kiē tso' kitule iyėkuō kī kuaē, mik Skėkōl tō ká i' yō' e' yōkī. Yėkuō e' dōr sēne michōē e' yėkuō. Wēpa kiē tso' kitule yėkuō e' kī, esepa kē wā iyiwak suluē e' dalōiēne'. Erē ká ulitane wakpa malepa, wēpa kiē kē ku' kitule sēne michōē yėkuō kī, esepa kōs tō iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' dalōiē ikėkōlie.

⁹ Ī cheke ye' tō, e' tso' a' ulitane tō:

¹⁰ "Wēpa suletē'bak Skėkōl tō klō'wēwā, esepa tserdami klōulewā.

Wēpa suletē'bak Skėkōl tō duōkwā tabē kkō a, esepa tterawā tabē wa."

E' wa s'batse'upa e' tkōwā darērē ena ierblō ie' mik e' wērdaē.

Iyiwak Sulusi aknamaie deka etö iyök a

¹¹ E' ukuöki ta ye' tö iyiwak sulusi aknamaie skä sué etö, e' deka iyök a. Idula' dör bötö wës obeja wë'ñie dula' es, ittö wës këtali kéköl ttö es.

¹² Ie' wä kawö tso' i kôs woie wës iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' wä itso' es. Ie' kaneblöke iyiwak sulusi dë'ka dayë e' a. Ie' kanë dör ká ulitane wakpa kôk iyiwak sulusi dë'ka dayë a shkä'ule tajë iwökir kî wësua ittëwamiitö, e' dalöiök.

¹³ I kē or yi a, ese wëitö tajë dōkă bö' kiéitö kă jai a, e' ta ibitëshka tajë dōttsa kă i' kî sulitane wörki.

¹⁴ I kē or yi a, ese wë tajë ie' tö iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' wörki. E' wa ie' tö kă ulitane wakpa kē dör Skëköl icha, esepa kôs kitö'wë tajë. Ie' tö ie'pa a ichë: "Iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' shkä'ule tajë iwökir kî tabë wa erë ishkenekane e' diököl yuö iwák sué idalöioie."

¹⁵ Iyiwak sulusi dë'ka iyök a e' a kawö mène siwa' muk iyiwak dë'ka dayë a e' diököl yöne e' a as ittökă, ñies as tö wëpa kē tö idalöie, esepa ttökwa patkö.

¹⁶ Ñies iyiwak sulusi dë'ka iyök a, e' tö kă ulitane wakpa kē e' muk wakyuë iulä bua'kka kî ö iwötsä kî. Pë' ësepa ena pë' dalöiërtä', pë' siarëpa ena pë' inuköl blüpa, pë' klöulewä kanë mésoie ena pë' kē dör es, e'pa kôs kawötä e' muk wakyuë.

¹⁷ Wëpa wakyöule es, esepa ë a kawö mène iyi taük ena iyi wataük. Ie'pa kôs wakyöule iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' kië wa ö ikië e' número wa.

¹⁸ A' kawötä iwä bikeitsökwa buaë as a' éna iar tö i kiane yënu. Wëpa didir ena kă äne buaë, esepa éna iwä armi buaë. Iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' número dör s'ditsö eköl e' número, e' dör cien teryök kî dabom teryök kî teröl (666).

14

Obeja Pupula ena wëpa tsatkëne esepa

¹ E' ukuöki ta ye' tö Obeja Pupula sué tö idur kabata kië Siön e' wöbata kî. Ie' ta pë' tso' tajë dōkă 144.000 ekkë. Ie'pa kôs wötsä kî Obeja Pupula ena iyë, e'pa kië tso' kitule.

² E' ukuöki ta ye' tö ittse tö i blarke tajë kă jai a, e' blar wës di' blar tajë äktto mik es, wës alä blar tajë es, e' dör wës s'blar tajë ma'ma kië arpa wa es.

³ Pë' tso' tajë dōkă 144.000, e'pa iëter Skëköl kulë wöshaë ñies itso' ttsë'ka dōkă tkël ena kékëpa dōkă dabom böyök kî tkël (24), e'pa wöshaë ie'pa iëter. Ie'pa tso' ttsök ttsë pa'ali wa. Kă ulitane wakpa shuä e'pa ë tsatkëne, e' kueki kē yi skä a e' yönuk ttsë e' wa.

⁴ Ie'pa dör yësyësë, kē e' iaqulekă trë wa yës. Ie'pa michoë Obeja Pupula itöki wë imi'ke eë. Ie'pa tsatkëne, ie'pa dör wës iyi tsä mène Skëköl a ena Obeja Pupula a es.

⁵ Ie'pa kē kayëule yës. Ie'pa kē kî i sulu ta' Skëköl wöa.

Skëköl biyöchökwakpa dōkă teröl

⁶ E' ukuöki ta ye' tö Skëköl biyöchökwak skä sué eköl urkear kashuk a. E' wa Skëköl ttë buaë yöbië e' dami wa pakë kă ulitane wakpa a, s'ditsöwö ulitane a ena s'ttö kua'kî kua'kî ulitane a.

⁷ Ie' tö ichë aneule: "Skëköl tö sulitane shuleketke, e' këwö detke. E' kueki Skëköl dalöiö, ie' kikökă. Kashuk ena kă i' ena dayë ena di' ulitane, e' kôs yö'itö, e' kueki idalöiö sulitane tö."

⁸ Etä Skëköl biyöchökwak skä debitu idë'bitu kewe, e' itöki, e' tö ichë: "Kă kibi tajë bua'iewä kië Babilonia, e' enewa sërää, sulunewä. Babilonia wakpa tö

ká malepa wakpa erkiöwé i sulu wamblök ie'pa tã wës s'ttèkã blo'wa sënokkã itã es. E' kuëkĩ kã e' wakpa ɛnewa."

⁹ Etã Skëköl biyöchökwak skã debitu itöki, e' tã iché: "Wépa tã iyiwak sulusi dë'kã dayë a e' ena idiököl dalöie tã ië' mërak wakyuë iwötsã kĩ ò iulã kkue kĩ,

¹⁰ esepa we'ikeraë Skëköl tã. Ie' kësik tajë e' ardaë seraã ie'pa kĩ. E' dör wës ie' tã ie'pa kã i bacha'bachaë e' yökwa seraã es. Ie' tã ie'pa we'ikeraë tajë kekraë bö' wöñarke azufre tã e' wa ibiyöchökwakpa batse'r e'pa wörki ena Obeja Pupula wörki.

¹¹ Wépa tã iyiwak sulusi dë'kã dayë a e' dalöie, ñies idiököl dalöierakitö, e'pa e' me' wakyuë iyiwak sulusi e' kië wa, esepa weirke bö' kã a, e' shklë batrö michoë kã iwöittã wã ñië nañë."

¹² S'batse' rpa tã ië' ttë dalöieno, e' iutë buaë, ñies ie'pa tkëulewã darërëë Jesús mik. E' wa ie'pa diché wërdaë.

¹³ E' ukuökĩ tã ye' tã ttö datse kã jai a e' ttsë. E' tã ye' a iché: "Tñe tã ena aishkuö tã wépa erblë' Jesús mik tã idurulune es, ayëcha buaë esepa." Ñies Skëköl Wiköl tã iché: "E' dör mokĩ, ie'pa kaneblë' darërëë Skëköl a kã i' kĩ, e'pa ɛnuraë aishkuö tã. I buaë kës o' ie'pa tã, e' skë döraë ie'pa ulã a."

¹⁴ E' ukuökĩ tã ye' tã mò saruru suë, mò saruru e' kĩ yi tkër eköl wër tã ie' dör S'ditsö Alã. Ie' wökir kĩ itkëulekã i tkekekã blu' wökir kĩ yöule orochka wa ese. Tabe kã di'dië tso' iyiwö toie, ese a'tser ie' wã.

¹⁵ Etã Skëköl biyöchökwak eköl e' yëttsã Skëköl wé tso' kã jai a e' a, etã iché ɛneule yi tkër mò bata kĩ e' a: "Kã ulitane wakpa dör wës iyiwö es, e' këwö detke wöshtë wës iyi wöshtësö es. E' kuëkĩ e'pa wöshtö be' tabë wa."

¹⁶ Etã yi tkër mò bata kĩ, e' tã itabë waté kã i' kĩ, etã iwã wöshtëitö.

¹⁷ E' ukuökĩ tã Skëköl biyöchökwak skã e' yëttsã Skëköl wé tso' kã jai a e' a. Ie' wã tabë kã di'dië a'tser.

¹⁸ E' ukuökĩ tã Skëköl biyöchökwak skã tso' e' dör kã' tso' iyi mokã Skëköl a e' bö kanëukwak. Ie' dettsã tã ichëitö ɛneule wë wã tabë dami e' a: "Uwawö kës tso' kã diã a e' detke wöshtë, e' kuëkĩ uwawöli kicha tã tabë wa."

¹⁹ Etã Skëköl biyöchökwak, e' tã uwawöli kës kicha té tã iëkãitö ákuk a wë iwöli ñateke idiö yottsãie e' a. Ákuk e' wã kiane chë tã Skëköl tã ibolökpa we'ikeraë ikësik wa wës uwawö ñatësö es.

²⁰ Ákuk e' tso' Jerusalén bánet, e' a iwöshtë Skëköl biyöchökwak tã e' iëne. Mik inatëne, etã s'pë tène tajë wër wës di' tajë suësö es. Ibatsĩ dör kilómetro dökã cien mañayök (300) ekkë, ishölö dör metro et kĩ shaböts.

15

Ì sulu bata datse

¹ E' ukuökĩ tã ye' tã i skã suë kã jai a ilë wã kkachoie, e' tã ye' tkiwëwã. E' dör Skëköl biyöchökwakpa dökã kul, e'pa wã i sulu bata datse dökã kul kã i' wakpa kĩ, e' dami. Mik i sulu ikkëpa tka, etã Skëköl kësik tajë e' wöklöne.

² Ñies ye' tã isuë tã i me'r bërle dayë suë, e' wër wösuochka suë sarërëë shutuule bö' wörkua wa. Ñies wépa e' ali'kabak iyiwak sulusi dë'kã dayë a e' kĩ ena idiököl kĩ, esepa suëyö. Ie'pa kã e' menettsã wakyuë iyiwak sulusi kië númera wa. Ie'pa iëter dayë e' kkömik. Ma'ma blartã kië arpa me' Skëköl tã ie'pa a, e' a'tser ie'pa wa.

³ Skëköl kanë méso kië Moisés e' ttsë, ñies Obeja Pupula ttsë, e' ttseittseke ie'pa tã, e' tã ichë i' es:

“A Skëköl, be' diché tã' tajë iyi ulitane tsatã.

Ì kôs wé be' tō, e' dör tajë buaë, e' tō sa' tkiwéwã.

Be' ë dör kã ulitane wakpa blú.

Be' dör yësyësë, be' ttō etkë.

⁴ A Skëköl, sulitane tō be' dalöieraë.

Sulitane tō be' kikerakã.

Be' ë dör batse'r.

Sulitane wã ijcher tō be' tō s'shuleke yësyësë,

e' kuëkĩ kã ulitane wakpa dōraë be' ska' be' dalöiök.”

⁵ E' ukuökĩ tã Skëköl wé tso' kã jai a, e' úshu dalöiërtã' tajë shute, e' suéaryö aie, e' shuã ttë me'bak Skëköl tō se' a e' tso' blëule.

⁶ Skëköl biyöchökwakpa dōkã kul wã ì sulu datse kã i' kĩ e' damirak iwã iulã a, e'pa dettsã Skëköl wé e' a. Ie'pa datsi' yöule datsi' kië lino ese wa e' dör saruruë wõnarke dalalã, ikiparuo àr iwã icho' mik, e' dör oro.

⁷ Ì tso' ttsë'ka dōkã tkël, e' eköl tō tka' yöule orochka wa, e' mé Skëköl biyöchökwakpa kul a eköl eköl. Tka' e' a Skëköl ser michoë e' kësik iëne chië.

⁸ Etã Skëköl wé e' wã iënekã Skëköl olo tajë ena idiché tajë e' shklë wa. Kë yi dōpawã Skëköl wé e' a dō mik, ì sulu dami Skëköl biyöchökwakpa kul wã, e' wã tka etã.

16

¹ Ye' tō yile ttō ttsé darërëë Skëköl wé a, e' tō ichë Skëköl biyöchökwakpa kul a: “iA' yú tã a' tka' wã iëne Skëköl kësik wa, e' wã tkötsã kã diã kĩ!”

Tkã' wã iëne Skëköl kësik wa dōkã kul

² Skëköl biyöchökwak tsã, e' tō itkã' wã tkéttsã kã i' kĩ, etã wépa wakyöule iyiwak sulusi dë'kã dayë a e' kië wa ñies idiököl dalöiérakitō, esepa kôs kĩ s'méwō sulusi tskine dalër tajë.

³ E' ukuökĩ tã Skëköl biyöchökwak skã tō itkã' wã tkéttsã dayë kĩ. Etã dayë mĩa péie wës wëm kōtulewã pé es. Iyiwak kôs tso' dayë a duolur yës.

⁴ E' ukuökĩ tã Skëköl biyöchökwak skã tō itkã' wã tkéttsã di' kôs kĩ. Etã di' kôs mĩa péie.

⁵ E' ukuökĩ tã ye' tō ittse tō Skëköl biyöchökwak dör di' kkö'nukwak, e' tō iché:

“A Skëköl, be' dör batse'r,

be' tso'tke tsawe tã, i'ñe tã ena kekraë.

Kekraë be' tō s'shuleke yësyësë,

e' kuëkĩ e' dör buaë tō be' tso' ie'pa we'ikök es.

⁶ Ie'pa tō s'batse'rpã ena be' ttekölpa,

e'pa kōtulur pé tène tajë, e' kuëkĩ e' dör buaë tō be' tō ie'pa we'ikë es.

I'ñe tã be' tō ie'pa ské kéne pé yök.

Es ie'pa kĩ inuí ské dene.”

⁷ E' ukuökĩ tã kã' tso' iyi moka Skëköl a eë ttō ttséyō se' ttōie e' tō iché: “A Skëköl, be' diché tã' tajë iyi ulitane tsatã, ayëcha e' dör mokië, be' tō ie'pa nuí shulë mokië yësyësë.”

⁸ E' ukuökĩ tã Skëköl biyöchökwak skã tō itkã' wã tkéttsã, e' ane diwō kĩ. Etã diwō a kawō mène s'ditsō ña'ukwa iba tajë e' wa.

⁹ Diba e' tō sulitane pa shayo'wéttsa tajē. Ì sulu ikkē kōs patké Skēkōl tō ie'pa kī, erē ie'pa kē éna ì sulu wambleke ie'pa tō ese olo'yak, ie'pa kē er mane'wāk ie' a. Ie'pa kē éna ie' kīkakka. E' skēie ie'pa tō ie' ché suluē.

¹⁰ E' ukuōkī tā Skēkōl biyōchōkwak skā tō itka' wā tkéttsa, e' ane wé iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' tkērka e' kī. Eta ie' ká kōs ttsenewā wēs stuī es. Kā ulitane wakpa tō iku' kuke ie'pa dalēr tajē e' ē kuēkī.

¹¹ Erē ì sulu wambleke ie'pa tō, ese kē olo'yē ie'pa tō. Ie'pa pa dalēr tajē ñies ie'pa tteke smewō sulusi tō, e' kuēkī ie'pa tō Skēkōl tso' ká jaī a e' ché suluē.

¹² Skēkōl biyōchōkwak skā tō itka' wā tkéttsa, e' ane di' tajē kiē Éufrates e' a. Eta di' tajē e' sinewā as blu'pa datse diwō tskirke e' wa, esepa tkōmi buaē iñippōkwakpa tā.

¹³ E' ukuōkī tā ye' tō wimblupa sulusi suē bukuē'ie mañat. Et dettsa kēтали kēkōl e' kkō a. Et dettsa iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' kkō a. Ibata ēt dettsa iyiwak sulusi e' ttekōl kkō a.

¹⁴ Bukuē' e'pa dōr aknamapa. Ì kē or yi a, ese ormi ie'pa a. Ie'pa mi'ke blu'pa tso' ká wa'ñe, e'pa dapa'uk ñippōk Skēkōl diché tā' tajē iyi ulitane tsāta, e' ta, mik ikēwō de sulitane shulōk eta.

¹⁵ Skēkēpa Jesucristo tō ichē i' es: "Ye' ttō ttsō. Mik ye' datsene, eta ye' datse kē e' biyō iyēle wēs akblōkwak dōwā es. Wēpa tso' erki ye' panuk, idatsi' tso'tke buaē iēnoie, ayēcha buaē esepa. Es ie'pa kē shkōpa sume sulitane wōrkī tā ijaērkarak."

¹⁶ Eta aknamapa mañal, e'pa tō blu'pa dapa'wēka ká kiē hebreoie Armagedōn ee.

¹⁷ Eta Skēkōl biyōchōkwak bata tō itka' wā tkéttsa, e' ane kashuk a. Eta se' ttōie darērēē tse ye' tō datse blu' kulē tso' Skēkōl wē a e' ska', e' tō ichē aneule: "iyē' tō iwakanewētkē!"

¹⁸ Eta alá wōñane tajē iblane tajē. Í tka darērēē, e' tō ká wōti'wē tajē kōs í bakule ká i' kī e' tsāta.

¹⁹ Ká wa'ñe wē s'ditsō serke, e' kē kōs enewa. Ká kibi tajē bua'iewā kiē Babilonia, e' tskinewā ate mañat tsini. Es Babilonia kī Skēkōl kēsik suluē blé, ì sulu wamblekerakitō ese nuī kuēkī. E' dōr wēs Skēkōl tō ie'pa kē ì bacha'bachaē yōkwa sēraa es.

²⁰ Dayē nane kōs, kabata kōs, e' cholur.

²¹ Ñies mò wōli wōsi sēsēē, e' wōsi es tkōka dabom tkēyōk (40) kilo tsāta, ese dane tajē s'ditsō kī wēs kaī yēr es. E' tō s'ditsō we'ikē tajē e' kuēkī ie'pa uluneka Skēkōl kī tā ie' ché suluē.

17

Alakōl trēr tajē e' weirdaē

¹ Skēkōl biyōchōkwakpa dōka kul wā tka' tso', e' ekōl de ye' ska' tā ye' a ichēitō: "Be' shkō ye' tā, sūyō be' a ikkachē wēs Skēkōl tō alakōl trēr tajē kkeauleka tajē, e' we'ikē. Alakōl e' tkērka di' tso' tajē e' bata kī.

² Kā ulitane blūpa e' mettsa trēnuk ie' tā. Ñies ká ulitane wakpa e' mettsa ì sulu wamblok wēs ie' es kē wōklōrta' wēs s'tteke blo' tō es."

³ E' ukuōkī tā Skēkōl Wikōl de tajē ye' kī tā Skēkōl biyōchōkwak wā ye' mītser ká sir poē wē kē yi serku' tajē ese ska'. Eta ee ye' tō alakōl suē ekōl tkērka iyiwak sulusi dē'ka dayē a wāk batsē e' kī. Iyiwak sulusi e' pa kōs kī kiē tso' kitule tajē kuā'kī kuā'kī. Kiē e' wā kōs tō Skēkōl cheke suluē. Iwōkir dōka kul, idula' dōka dabop.

⁴ Alaköl e' paiëule buaë idatsi' dör sielsiël ena batsë. Ikitkëule buaë tajë oro wa ena ák bua'buwa wa ena ákwöla bua'buwa kië perla ese wa. Tkä' yöule oro wa, e' atser iwä wä iëule chië blo' wa. Blo' e' tò i kōs wër suluë Skëköl wa ena alaköl e' ia'wëkä trë wa e' chë.

⁵ Ie' wōtsä kī ttë tso' kitule. Ttë e' wä blëulewä se' yöki, e' tò ichë: “Ye' dör kä kibi tajë kië Babilonia. Ye' dör alakölpa trër suluë esepa kōs mī. Nies ye' dör i kōs tso' kä i' kī wër suluë Skëköl wa ese mī.”

⁶ Eta ye' tò isuë tò alaköl tteke blo' tò. Blo' e' dör s'batse'rpa kōtulur ie'pa tò Jesüs ttë kuekī, e'pa pë. E' tò alaköl e' tteke blo'ie. Mik ye' tò ie' suë eta ye' tkinewä tajë.

⁷ Eta Skëköl biyöchökwaq tò ye' a ichakë: “¿I kuekī be' tkinewä? Alaköl e' ena iyiwak sulusi wōkir dōkā kul, idula' dōkā dabop, e' kī alaköl tkërka, e' wä pakeke ye' tò be' a.

⁸ Iyiwak sulusi suë be' tò, e' bak senuk kä iaiaë, e' kē ku'ia i'ñe ta, erë ie' dōrakā kauk tajë ijskië, kē s'wō dē'mi ekkë, e' a. E' ukuōkī tā Skëköl tò ie' we'ikōk patkeraë kekraë. Wëpa kië kē ku' kitule kuaë sene mīchoë yëkuō kī kam Skëköl tò kä i' yuō e' yöki, esepa kōs tkirdawarak mik ie'pa tò iyiwak sulusi dē'kā dayë a e' suë eta. Iyiwak sulusi e' bak senuk, e' kē ku'ia i'ñe ta, erë ie' dōrane.

⁹ “Wëpa didir ena kä ane buaë, esepa éna i cheke ye' tò a' a e' wä armi buaë. Iyiwak sulusi e' wōkir dōkā kul, e' wä kiane chë kabata dōkā kul, e' kī alaköl sulusi tkërka. Nies e' wä kiane chë blu'pa dōkā kul.

¹⁰ E' skel blërlunebak, e' eköl tso' blu'ie, blu' bata doia itōkī erë e' kē kaneblōpa kä tajë blu'ie.

¹¹ Iyiwak sulusi bak senuk kä iaiaë, e' kē ku'ia i'ñe ta, mik ie' dene blu'ie, eta ide pāköl, ie' dör blu' bak kul e' eköl nies. Erë ie' dene blu'ie weinuk ë.

¹² “Idula' dōkā dabop suë be' tò, e' wä kiane chë tò blu'pa dōkā dabop e'pa doia. Ie'pa a kawō merdaë s'wëttsōie iyiwak sulusi e' tā ekuölō éme.

¹³ Blu'pa dōkā dabop, e'pa er mé ñikkëë iwákpa bil ekkë, kawō ena diché tso' ie'pa wä s'wëttsōie, e' muk iyiwak sulusi e' a.

¹⁴ Ie'pa ñippōraë Obeja Pupula tā, erë e' e' alōrakā ie'pa kī. Ie' dör skëkölpa ulitane e' kēköl, nies ie' dör blu'pa ulitane e' blú, e' kuekī ie' e' alōrakā ie'pa kī. Wëpa tso' ie' tā, e'pa klōo'bak Skëköl tò, nies ie'pa shukitbakitō. Ie'pa dör Obeja Pupula ttōkatapa e' tkōkewä darërëë ie' a ese.”

¹⁵ Nies Skëköl biyöchökwaq tò ye' a ichë: “Di' tso' tajë suë be' tò, e' bata kī alaköl trër tajë, e' tkërka, e' wä kiane chë, kä tso' tajë e' wakpa s'tso' tajë ttō kua'kī kua'kī e'.

¹⁶ Idula' dōkā dabop ena iyiwak sulusi, e'pa tò alaköl trër tajë e' suëraë suluë. I kōs tso' ie' wä, e' yerattsarakitō iulā a, imeraarakitō sume. Ie'pa tò ie' chkä katerawa eta ikuō atë e' ña'werawa ie'pa tò.

¹⁷ Skëköl wák tò blu'pa dabop er méwä ñikkëë as ie'pa wä kawō tso' s'wëttsōie, e' mūtōrak iyiwak sulusi e' a. Es ie'pa tò iwëraë dō mik iwä tka wes Skëköl tò iyë'at es.

¹⁸ Alaköl trër tajë suë be' tò, e' wä dör kä kibi tajë. Kä e' wakpa e' aléka kä malë blúpa kī.”

18

Babilonia wakpa enewa tā iké sulunewa

¹ E' ukuōkī tā ye' tò Skëköl biyöchökwaq skä suë eköl datse kä jai a, e' diché tā tajë. Ilo tajë, e' bunekā kä i' kōs kī.

² Ie' tō iché ǵneule:

“ǵBabilonia wakpa ǵnewa tǵ iké sulunewǵ!

Kǵ e' sulunewǵ mǵane aknamapa kéie.

Eǵ wimblupa sulusi tsǵkiǵ e' dapa'wéǵa sǵnuk.

E' dōr ǵiyiwak sulusi dōr ñǵa ena dū dōr ñǵa, ese wé.

³ Kǵ ulitane wakpa erkiōwéǵa Babilonia wakpa tō trēnuk wēs s'tteke blō' tō es.

Kǵ ulitane blūpa sǵnéǵa ie' tǵ.

Ǵ sulu kōs tuǵke ie' tō ǵ sulu wambloie,
e' tō dalǵ wataǵkwakpa ulitane blu'wéǵa tajǵe.”

⁴ Ttō skǵ ttsé ye' tō datse kǵ jǵi ǵ, e' tō iché:

“Wépa dōr ye' icha, e'pa kōs e' yōlur Babilonia

ǵs a' ké tō ǵ sulu wamblērke eǵ e' wamblōñak.

Ñies a' e' yōlur ǵs ǵ sulu datse ie'pa kǵ e' ké dō a' kǵ.

⁵ Ǵ sulu wamblé ie'pa tō, e' dōr tajǵe shǵte,

e' mú dapa'wēsō, e'ma ideǵa kǵ jǵi ǵ.

Ǵ sulu wamblé ie'pa tō, e' jcher buaǵ Skēkōl wǵ.

⁶ Etǵ ttō ttsé ye' tō e' iché inamépa ǵ:

Ǵ sulu wamblé ie'pa tō pē' malepa kǵ,

e' nuǵ ské patkōne ie'pa kǵ tajǵe dō bōtōkicha.

Ǵ sulu wamblé ie'pa tō pē' malepa kǵ,

e' dōr wēs ie'pa tō pē' malepa ké ǵ bacha'bachaǵ yōk es.

E' kuǵkǵ ibaché dōǵa bōtōkicha,

e' ské yōkwa ie'pa kō inuǵie.

⁷ Ie'pa e' kkeōǵa tajǵe, ie'pa wǵ ǵyi bua'buatso' tajǵe shǵte,

ekkē ie'pa we'ikō tajǵe shǵte.

Ie'pa e' bikeitsō:

‘Se' tso' buaǵ wēs alakōl dōr blu' es,

se' ké dōr wēs schō es weir siarē.’

⁸ Ie'pa e' bikeitsō es, e' kuǵkǵ ǵ suluǵ dōraǵ ie'pa kǵ bet.

Ie'pa teraǵ bli tō, ie'pa weirdaǵ siarē,

ie'pa duōralur, ie'pa ñardawa bō' ǵ.

Skēkōl diché tǵ tajǵe ǵyi ulitane tsǵtǵ,

e' wa ie' tō ie'pa wōme'ttsǵbak weinuk.”

⁹ Ǵ sulu wambleke Babilonia wakpa tō, ese wamblé'ñak kǵ blūpa tō ie'pa tǵ. Ñies ǵyi bua'buatso' tajǵe Babilonia, e' tō ie'pa ttsé'wé buaǵ. Mik ie'pa tō Babilonia ñarkewa e' shklǵ suǵ, etǵ ie'pa ǵriardaǵ tajǵe, ǵuraǵ siarē.

¹⁰ Ie'pa suardaǵ dō' ǵ sulu e' dō ie'pa kǵ ñies. E' kuǵkǵ ie'pa e' tsuraǵarak kǵmiǵ iklǵ saǵk tǵ icherarakitō:

“ǵWēstela ǵna Babilonia wakpa tǵ!

Ie'pa dōr pē' tajǵe. Ie'pa kǵ dōr tajǵe buaǵ.

Ǵ sulu wamblé ie'pa tō e' nuǵ de ie'pa kǵ bet,

ekuōlōie ie'pa ǵnewa, ie'pa kǵ sulunewǵ!”

¹¹ Dalǵ wataǵkwakpa tso' kǵ i' kǵ ie'pa ǵriardarak siarē ǵurarak tajǵe, ké ǵi ku'ǵa Babilonia ie'pa dalǵ tǵuk e' kuǵkǵ.

¹² Dalì watuēke ie'pa tō e' dōr orochka, inukōlchka, ák bua'bua, ákwōla bua'bua kiè perla, datsi' bua'bua kiè lino ena seda, ñies datsi' bua'bua wōaule sielsiēl ena batsē; ñies kal ulitane alar jamamaē; ñies íyi ulitane bua'buaē yōule marfil*, ena kaltak bua'bua wa, ena tabechka kiè hierro e' wa ena tabechka kiè bronce e' wa, ena ák bua'bua kiè mármol e' wa;

¹³ ñies canela klō e' kkuōlit, ñies íyi poie alar jamamaē ena íyi masmas ña'wē, kiō masmas kiè mirra ena íyi masmas poie tuē darērē kiè olibano; ñies vino ena kiō, ñies harina bua'bua ena trigowō; ñies baka ena obeja ena kabaio ena carreta; ñies pē' klōulewā kanē mésoie ena pē' skā tso' watuē ese. Íyi ekkē kōs watuēke ie'pa tō.

¹⁴ Dalì wataukwakpa tō icheraē:

“A Babilonia wakpa, ì kōs bua'buaē kiarke a' kī taijē,
e' kē ku'ia a' wā.

Íyi bua'bua kōs wēr buaē wōñarke dalōlōē,
e' kōs kē dē'ia a' ulā a.”

¹⁵ Dalì wataukwakpa e' blu'wē Babilonia wakpa wa, e'pa e' tsuraarak kamiē ikī sauk. Ie'pa suane dō' ì sulu tka Babilonia wakpa kī, e' dō ie'pa kī ñies. Ie'pa eriarde siarē, iuraē taijē.

¹⁶ Ie'pa tō icheraē:

“iWéstela ina Babilonia wakpa tā!

A' e' paiēule datsi' bua'bua kiè lino ese wa
ñies datsi' wōaule sielsiēl ena batsē ese wa.

A' e' kītkēule buaē oro wa ena ák bua'bua wa ena ákwōla bua'bua kiè perla ese
wa.

¹⁷ jKá etkē tā a' wā íyi tso' bua'buaē taijē, a' blune taijē, e' enewa!”

Es ñies kanō blubluē shkōke taijē dayē kī, e' wōkirpa kōs ena ikaneblōkerak kōs ena wēpa shkōke kanō shuā, wēpa kōs inukōl klō'wēke kaneblōk kanō wa, esepa kōs e' tsēat kamiē Babilonia kīsauk.

¹⁸ Mik ie'pa tō ká e' ñanewa e' shklē suē, etā ie'pa ane taijē: “¿Ká wē skā dōr buaē taijē wēs Babilonia es?”

¹⁹ Ie'pa tō ká po tkéka e' wōkir kī iwā kkachioie tō ie'pa erianerak taijē tā iuke taijē tā icherakitō aneule:

“iWéstela ina ká e' buaē taijē, e' wakpa tā!

Sa' kōs wā kanō tso', e'pa blune taijē ie'pa batamik.

jKá etkē tā ká e' sulunewa!”

²⁰ jA a' tso' ká jai a,

Skēkōl tō Babilonia wakpa ewēwa,

e' kuekī a' ttsē'nú buaē!

A' dōr batse'rpa,

ñies Jesús ttekōlpa tsá,

ñies Skēkōl ttekōlpa, ie'pa kōs ttsē'nú buaē!

Skēkōl tō Babilonia wakpa we'iké,

ì sulu wamblé ie'pa tō a' kī, e' nuí ské de ie'pa kī,

e' kuekī a' ttsē'nú buaē.

* 18:12 *marfil*: E' dōr iyiwak kiè elefante ese kà talēki wā.

²¹ E' ukuöki ta Skëköl biyöchökwak skà de eköl diché ta' taië. E' tò ák bërie kéka, ák e' dör qos ák tso' wawè ekkë, e' uyémiitö dayë a ta ichéitö:

“A Babilonia wakpa, a' chōrawa
wës ák i' chowa dayë a es,
kë yi tò a' suepaia.

²² Ma'ma tso' bla'wè kiè arpa ena flauta ena duk,
ese kë blarpaia a' ká a.

A' kanè mésopa qos kë ku'ia.

Ák tso' wawè ese kë blarpaia a' ká a.

²³ Bō'wō ñarke e' kë wōñarpaia a' ká a.

Kë yi ku'ia ulabatsök.

A' dalì wataukwakpa e'pa kkeauleka taië,

ie'pa dör pë' taië ká i' kî.

Es a' tò ká ulitane wakpa kitō'wé alibchō wa,

e' kueki íyi ikkë sulu de a' kî.”

²⁴ Skëköl ttekölpa ena s'batse'r malepa qos kötulur Babilonia wakpa tò, e'pa pë tène ie'pa ká kî. Ñies pë' malepa taië kötulur ie'pa tò. E' kueki e' nuí de ie'pa kî.

19

¹ E' ukuöki ta ye' tò ittse tò ká jai a pë' daparke taië, e'pa tté darërë ta ichérakitö aneule:

“Skëköl tò s'shulè yësyësë ttè moki wa,

e' kueki ¡ikikōkasō!

Ie' dör S'tsátkōkwak.

Ie' olo ta' taië, ie' diché ta' taië íyi ulitane tsata.

² Babilonia wakpa dör wës alaköl trër taië es.

Ie'pa bak ká ulitane wakpa erkiöuk ì sulu wamblök wës ie'pa es.

Ie'pa tò Skëköl kanè mésopa kötulur.

E' nuí kî Skëköl tò ie'pa ká sulu'wéwa ta iwakpa ewéwaitö.

E' kueki se' wá ijcher tò ie' s'shuleke yësyësë mokië.”

³ E' ukuöki ta ie'pa tò iska chéne:

“¡Skëköl kíkōkasō!

Babilonia shkë dià e' batrö michoë.”

⁴ Këképa dōka dabom böyök kî tkël (24) ena ì tse'ka dōka tkël, e'pa e' télur iski wōwakköt ta Skëköl tkërka ikulé kî, e' dalöierakitö. Ie'pa tò iché: “¡Es e' idir! ¡Skëköl kíkōkasō!”

⁵ Skëköl tkër e' ska' ttö tse' ye' tò, e' iché:

“¡A' ulitane tò se' Këköl kíkōka,

se' tsitsipa ñies se' blublupa.

A' dör ie' kanè mésopa tò ie' dalöieke,

e'pa qos tò Skëköl kíkōka!”

Obeja Pupula ulabatsöke e' kéwö tkō'uk

⁶ Eta' ye' tò ittse tò ì blarke taië wës s'tso' taië ttö es, wës di' blar taië áktö mik es, wës alá blar taië es, e' tò iché:

“jSkëköł kĭkōkasö!
 Këkë dör se' Këköł, e' diché tã' tajë iyi ulitane tsata.
 Ie' detke s'blúie s'wëttsuk,
 e' kueĭj iĭkĭkōkasö.
 7 Obeja Pupula ulabatsöketke, e' kėwö dewatke,
 e' tayë e' kané wétke ulabatsöie ie' tã.
 E' kueĭj se' ttsë'nù buaë kaneë, ie' olo kĭkōkasö.
 8 Ie' tayë a datsi' bua'buã kië lino e' mène e' paioie,
 Datsi' e' dör saruruë, wõnarke dalalalä.
 Datsi' e' wã kiane chë
 s'batse'rpa sër yësyësë e'.”

9 Skëköł biyöchökwak tō ye' a iché: “Ishtö yëkkuö kĭ i' es: ‘Wépa shkeñaule Obeja Pupula ulabatsöketke, e' kėwö tkö'uk, ayëcha buaë esepa.’ ” Nies ie' tō iché ye' a: “Ttë e' dör Skëköł ttë mokĭë.”

10 Ye' e' tēwã ĩskĭ wōwakköt Skëköł biyöchökwak wōshãë idalöiök, erë ie' tō ye' a iché: “jSë kē wãr! Ye' dör Skëköł kané méso wes be' ena be' malepa e' tkëulewã darërë Jesús ttë a e'pa es. jSkëköł ë dalöiö!”

Jesús ttë e' tō Skëköł ttekölpa erkiöweke s'pattök.

Itkërka kabaio saruru kĭ

11 E' ukuöĭj tã ye' tō isué tō kã jai a ukkō tso' áie, eë kabaio suéyö etō saruruë. E' kĭ itkërka, e' kië dör Ttö Yësyësë Këkraë. Ie' tō s'wëttsëke yësyësë. Mik ie' e' kékã ñippök e' kē dör ë.

12 Ie' wöbla wër wes bö'wö wõnar es. Ie' wökir kĭ i tkërka tajë wes itso' tkëka blu' wökir kĭ es. Ie' kĭ iĭkië tso' kitule. Kië e' kē jcher yi wã, e' jcher ie' wák ë wa.

13 Ie' datsi' nuulekã pë wa. Ie' kië dör Skëköł Ttë.

14 Ñippökwakpa tso' tajë kã jai a, e'pa datse ie' itökĭ kabaio saruru kĭ. Ie'pa paiëule datsi' bua'buã kië lino ese wa, datsi' e' dör saruruë wõnarke dalalalä.

15 Ie' kkö a tabë dökettsã kã yëule di'dië, tabë e' wa ie' e' alörakã kã ulitane wakpa kĭ. Ie' tō ie'pa wëttsëraë yësyësë idiché tajë wa. Skëköł diché tã' tajë iyi ulitane tsata, e' kësik wa ie' tō ibolökpa ñatskerawã wes uvawö ñatskëwasö s'klö wa idiö yottsã es.

16 Itu' shã ie' paio kĭ itso' kitule, e' tō iché: “Blu'pa ulitane e'pa Blú, skëköłpa ulitane e'pa Këköł.”

S'tsatkōkwak e' aléka iyiwak sulusi kĭ

17 E' ukuöĭj tã ye' isué tō Skëköł biyöchökwak dur eköl diwö kĭ. E' tō iché aneule dü kōs urke kashuk a e' a: “jA' shkō, a' ñi dapa'ũkã chkë tso' tajë Skëköł wã a' a' katök!”

18 A' shkō blu'pa chkã katök, ñies ñippökwakpa wökirpa ena wëpa kësik suluë, esepa chkã katök a' shkō. Kabaio ena iwákpa e'pa chkã katök a' shkō. S'klöulewã kané mésoie ena pë' kē dör es, ñies s'dalöiër tã' tajë ena se' ësepa ena pë' ulitane chkã katök a' shkō.”

19 Etã ye' tō iyiwak sulusi dë'kã dayë a e' sué. Kã ulitane blúpa ena iñippökwakpa, e'pa tso' ie' tã. E'pa ñi dapa'ũke ñippök itkërka kabaio saruru kĭ ena iñippökwakpa e'pa tã.

20 Iyiwak sulusi dë'kã dayë a ena itteköl e'pa klö'wëwarakitö. Itteköl e' tō i kē őr yi a ese őr iyiwak sulusi wörkĭ. Ese wa ie' tō wépa e' me' wakyuë iyiwak sulusi e' kië wa ena idiököl dalöië', esepa kĭtö'okã. Etã iyiwak sulusi

ena itteköl, e'pa batrélormi ttsë'ka bö' me'r tajë batsöriie e' a. Eë bö' wöñarke tajë azufre ta.

²¹ Imalepa ttélur itkërka kabaio kī e' tō, tabë dökettša ikkō a e' wa. Eta dù tō ie'pa chkā katé tajë dō che.

20

Skëköl e' aléka Satanás kī

¹ E' ukuōkī ta Skëköl biyöchökwak sué ye' tō eköl, e' datse ká jai a. Ie' wā kauk ter tajë iskië e' kköyottsā tso'. Nies tabechka kichaie bérie e' a'tser iwā.

²⁻³ Eta ie' tō këtali këköl klō'wéwā. Këtali këköl e' dör Bë kië Satanás dë'ka tkabëie ká iaiä e'. Skëköl biyöchökwak tō ie' muéwā tabechka kichaie wa batréemi kauk ter tajë iskië e' a. Ta e' kkō wötëwāitō daloie ena iwakyuëitō as kē yi a ikköyërttsane. Eë ie' wötëne dō duas mil eyök as kē ie' a ká ulitane wakpa kitëria. Eë mik duas mil eyök deka, eta ie' wötënarde erë ekuölö ë.

⁴ E' ukuōkī ta ye' tō s'blúpa kulé sué tular ká jai a. Wépa tular kula' e' kī, e'pa a kawō mène s'wëttsuk. Nies wépa kuli' tërdulune Skëköl tté ena Jesús tté mokī paké kuekī, esepa wiköl sué ye' tō. Ie'pa kē wā iyiwak sulusi dë'ka dayë a ena idiököl dalöiëne'. Nies ie'pa kē e' mène wakyuë iyiwak sulusi kië wa iwötsā kī ö iulā kkue kī. Ie'pa shkenekane, eta ie'pa tō s'wëttsé Cristo ta dōka duas mil eyök.

⁵ Ie'pa shkenekane e' dör s'duulewā e' tsā shkenekane. S'duulewā malepa e'pa kē shkerpakane dō mik duas mil eyök ene eta.

⁶ Wépa shkerdakane kewe, ayëcha buä esepa. Ie'pa dör wépa batseo' Skëköl tō esepa kī. Ie'pa kē duöpawā bötökicha. Ie'pa kaneblöraë Skëköl a ena Cristo a sacerdotepaie. Nies ie'pa tō s'wëttsëraë Cristo ta ñita dō duas mil eyök ekkë.

⁷ Mik duas mil eyök deka, eta Satanás yërdattsane wé itso' wötëulewā eë.

⁸ Ie' e' yörattsā Gog ena Magog kitō'uk. Gog ena Magog, e' wā kiane chë ká ulitane wakpa. Satanás tō ie'pa dapa'wëraë ñippök Skëköl ta. Ie'pa ñippökwaka dör tajë wes dayë tséwö es.

⁹ Ie'pa ulitane datse ká wa'ñe demi Jerusalén. Eë s'batse'rpa serke. Ká e' dalër tajë Skëköl éna. Ie'pa tō ká e' kköiéwā shkit s'batse'rpa ewōwa, erë bö' biteshka ká jai a, e' tō Skëköl bolökpa ewéwa seraä.

¹⁰ Eta Bé tō ie'pa kitōo', e' batréemi bö' wöñarke azufre ta me'r tajë batsöriie e' a. Eë iyiwak sulusi dë'ka dayë a ena itteköl e'pa uyanemibak. Eë ie'pa weir michöë ñie nañë.

Skëköl tō sulitane shuleke bata ekkë ta

¹¹ E' ukuōkī ta ye' tō isuë tō Skëköl tkër ikulé kī. Ikula' dör bérie saruruë. Ká jai ena ká i' e' tkashkar ie' yōki, kē iwëneia yës.

¹²⁻¹³ Eta ye' tō isuë tō s'duulewā qos iëter Skëköl kulé wörkī as ishulirdak. Wépa datse s'wimblu kē a esepa tso', nies wépa durulune dayë a esepa tso'. S'dalöiërta' tajë ena s'ësepa qos iëter Skëköl wörkī as ie' tō ie'pa shulö wes ie'pa e' wamblë' es. Yëkkuö tso' tsee eë, e' kī i qos o'sö ena i qos wamblë'sö e' tso' kitule. Yëkkuö skā tso' eë et, e' dör sene michöë yëkkuö. Yëkkuö e' kī wépa ulā a sene michöë dōraë, e'pa kië tso' kitule. Yëkkuö e' shuppélor, eta s'duulewā qos shulé Skëköl tō wes ie'pa e' wamblë' es, nies wes itso' kitule iyëkkuö kī es.

¹⁴ E' ukuōkī ta s'duōwā ena s'wimblu kē e' qos batréemi bö' me'r tajë batsöriie e' a, e' dör s'duōwā bötökicha e'.

¹⁵ Wépa qos kië kē ku' kitule sene michöë yëkkuö kī, e'pa batréemi bö' ñe' a.

21

Ká jai pa'ali ena ká i' pa'ali

¹ E' ukuöki ta ye' tö isuë tö ká jai tsá ena ká i' tsá, e' kě ku'ia, e' kős ské yönene pa'ali. Nies dayë kě ku'ia.

² Eta ye' tö isuë tö ká batse'r dör Jerusalén pa'ali e' datse ká jai a Skëköl ska'. Ká e' wër buaala wës tayë ulabatsketke e' païð buaala iwëm wörki es.

³ Skëköl tkër, e' ska' ttö tse ye' tö, e' tö iché aneule: "Ittsö, i'ñe Skëköl de senuk s'ditsö shua. Ie' serdaë ie'pa ta kakraë. Ie'pa doraë ie' ichaie.

⁴ Ie'pa wöriö kős paiklaraëitö. Kě yi duöpawaia, kě yi eriarpaia, kě yi kköchöpaia, kě yi mik i dalërpaia, iyi ekkë kős bakbak e' kuëki."

⁵ Eta Skëköl tkër ikula' ki, e' tö iché: "Ye' tso' iyi kős yuökne pa'ali." Nies ie' tö ye' a iché: "Ttë i' dör mokjë, e' mik be' erblömi, e' kuëki ishtë yëkküö ki."

⁶ E' ukuöki ta ie' tö iché ye' a: "Iwà yöne one. Ye' dör iyi wì ena iyi bata, ttë tsá ena ttë bata. Wëpa ersine, esepa a kawö meraë ye' tö, sene michoë di' yök ëme, kě tuë ta'.

⁷ Wëpa e' alëka i sulu ki, kě wä ye' ttë olo'yaule, esepa a iyi ekkë kős ské meraë ye' tö. Ye' doraë ie'pa Këköl ena ie'pa doraë ye' ala'rie.

⁸ Erë wëpa tö ye' ttë olo'yë suane kuëki, wëpa kě erblöta' ye' mik, wëpa e' ia'uke i sulu wamblekerakitö ese wa, wëpa dör s'ttökwakpa, wëpa trërta', wëpa wöbatsö alibchök, wëpa tö iyi diököl dalöieke skëkölle, nies wëpa dör kachökwakpa, esepa kős batreerami bö' wöñarke azufre ta me'r tajë batsöriie e' a. E' dör s'duöwä bötökicha e'."

Jerusalén pa'ali kkayëne Juan a

⁹ Skëköl biyöchökwakpa doka kul suëyö kewe tö tka' damirak iwa wä tkëttsa ká ulitane wakpa we'ikoie, e' eköl de ye' ska', e' tö iché ye' a: "Be' shkö ye' ta. Obeja Pupula ulabatsöketke, e' tayë kkacheke ye' tö be' a."

¹⁰ Eta Skëköl Wiköl de tajë ye' ki ta Skëköl biyöchökwak wä ye' mítser kabata bërle kakkëe' e' ki. Ie' tö Jerusalén dör batse'r datse ká jai a e' kkaché ye' a, e' dör Skëköl kě.

¹¹ Ká e' wöñarke dalölöë Skëköl olo tajë e' wa. Ká e' olo burke tajë dalölöë wës ák bua'huar tuë darërëë kië jaspe es. Ák e' wöaule spaspa ena mat, e' wër sarërëë.

¹² Ká e' kköiëulewä shkit kakkëë buririë. E' ukkö doka dabom eyök ki böt (12). E' ukkö kős a Skëköl biyöchökwakpa iëter eköl eköl. Nies Israel aleripa ditsëwö doka dabom eyök ki böt, e'pa kië tso' kitule eköl eköl ukkö kős e' mik.

¹³ Ukkö tso' mañat diwö tskirke, e' kke. Ukkö tso' mañat diwö mi'kewa, e' kke. Ukkö tso' mañat wä wa. Nies ukkö tso' mañat i' wa.

¹⁴ Ká e' kköiëulewä shkittke, e' yöule ák blublue ki doka dabom eyök ki bök. Obeja Pupula ttekölpa tsá dabom eyök ki böl, e'pa kië tso' kitule eköl eköl ák blublue kős e' mik.

¹⁵ Skëköl biyöchökwak tso' ttök ye' ta, e' wä orochka yöule batsjë ká ma'woie, ese a'tser. E' wa ie' tö ká kős ñe' ma'weke, ikköiëulewä shkit ena iukkö kős e' ma'weke ie' tö.

¹⁶ Ká e' yöule ñikkëë, kős ibatsi dör, ekkë ishölö dör. Skëköl biyöchökwak tö ká e' ma'wë ká ma'wo a'tser ie' wä e' wa. Ká e' batsi dör kilómetro doka mil böyök ki cien tkëyök (2.400); nies ishölö ena ikákke e' dör ekkë ñies.

¹⁷ E' ukuöki ta Skëköl biyöchökwak tö ká kköiëulewä shkit, e' burri ma'wë. E' dör metro doka dabom teryök ki teröl (66). Skëköl biyöchökwak tö ima'wë wës s'ditsö tö ká ma'wë es.

¹⁸ Ká kköiëulewá shkit, e' yöule ák bua'bua kiè jaspe ese wa. Ká e' yöule orochka wák è wa; e' damiwá sarërëë wës widrio es.

¹⁹ Ák blubluë tuluulewá ká kköiëulewá e' chkië, e' mik ák bua'bua kuá'kí kuá'kí bastulur taië. Ák blubluë e' tsá e' dör ák bua'bua kiè jaspe; ák blubluë ská dör zafiro; iská dör ágata; iská dör esmeralda;

²⁰ iská dör ónice; iská dör cornalina; iská dör crisólito; iská dör berilo; iská dör topacio; iská dör crisoprasa; iská dör jacinto; ibata dör amatista.

²¹ Ukkö döká dabom eyök kí böt, e' dör ák bua'bua saruru kiè perla döká dabom eyök kí böt. Ukkö bit e' dör perla et. Ká e' ñalé kibi e' yöule orochka wák è wa damiwá sarërëë.

²² Kë ye' wá Skëköl wé sune ká e' kí. Skëköl diché tá' taië iyi ulitane tsatá ena Obeja Pupula e'pa serke ee, e' kueki Skëköl wé kë tá'.

²³ Skëköl olo burke taië ká e' a, ñies Obeja Pupula olo burke taië ká e' qos a wës bö'wö taië olo bur es. E' kueki diwö kë tá', si'wö kë tá'.

²⁴ Ká ulitane wakpa serdaë ká e' olo burke e' a. Ká ulitane blúpa wá iyi bua'bua tso' e' bituraë ie'pa wá mè ká e' wakpa a.

²⁵ Ká e' a nañewe kë tá', kekraë ká dör ñiwe. E' kueki iukkö kë wötërtá'wá yës.

²⁶ Ká ulitane wakpa wá iyi bua'bua qos tso', e' bituraë mè ká e' wakpa a.

²⁷ Erë iyi ulitane kë dör batse'r, ñies wépa tò ì wër suluë Skëköl wa ese wambletá' ò s'kitö'wetá', esepa qos kë döpa'wá ee. Wépa kiè tso' kitule Obeja Pupula yëkkuö kí, yëkkuö e' dör sene michoë yëkkuö, e'pa è döwami ee.

22

¹ E' ukuöki tá Skëköl biyöchökwak tò ye' a di' kkaché etö. Di' e' dör maneneë, damiwá sarërëë, e' dör sene michoë dí. E' tskirke wé Skëköl ena Obeja Pupula tulur iukulé kí e' ska'.

² Di' e' dami ká e' ñalé kibi e' shushaë. Di' e' kkömik kal tso' wi'kë iö'kë. Kal e' dör sene michoë moie se' a. E' wörke si' bit ekkë. E' wá kiane chè tò duas ek tá iwöne döká dabom eyök kí bötökicha (12). Kal e' kö dör buaë kapölie ká ulitane wakpa bua'woie.

³ I' qos kë dör buaë Skëköl wöa, e' kë kü' ká e' a. Eë ie' ena Obeja Pupula, e'pa tulur iukulé kí. Eë Skëköl kanë mésopa tò ie' dalöieraë.

⁴ Ie'pa tò ie' sueraë iwöbla wa. Ie' kiè tso' kitule ie'pa wötsá kí.

⁵ Ká e' ñi'weraë ie' olo tò, e' kueki nañewe kë tá'ia ká e' a. Kë yi kí diwö ena bö'wö kiarpaia ká suöie. Ká e' wakpa tò s'wëttsë michoë blu'paie.

Jesucristo datskene e' kéwö dökewátke tsinët

⁶ Eta Skëköl biyöchökwak tò ye' a iché: “Ttë qos ttsé be' tò e' dör mokijë e' mik be' erblömi. Skëköl tò ittekölpa patkë' ittë pakök, e' wák tò ibiyöchökwak patké ì tköraë bet, e' kkachök ikanë mésopa a.”

⁷ Jesús tò iché: “¡Ittsö! Ye' datskene bet. Ì tköke j'ñe tá ena ì tköraë aishkuö tá ese ttë tso' kitule yëkkuö i' kí. Wépa tò ttë e' wá iuteke, ayëcha buaë esepa.”

⁸ Ye' dör Juan. Ye' tò iyi ikkë ttsé sué. Mik ye' tò ittse ena isué, eta ye' e' téwá wöwakköt Skëköl biyöchökwak wörki idalöiök.

⁹ Erë ie' tò ye' a iché: “¡Së kë war! Ye' dör Skëköl kanë méso wës be' ena be' yamipara dör Skëköl ttekölpa ena wépa qos tò ttë tso' kitule yëkkuö i' kí e' wá iuteke, esepa es. ¡Skëköl è dalöiö!”

¹⁰ Ñies ie' tò ye' a iché: “Ttë tso' kitule yëkkuö i' kí, e' wá tköketke bet, e' kueki kë iblarwá be' wák è a.

¹¹ Wépa e' wamblö sulu esepa múat as ikí e' wamblö sulu. Ñies wépa e' ia'úke sene sulusi wa esepa múat as ikí e' ia'ù sene sulusi wa. Erë wépa dör yësyësë as esepa kí sër yësyësë. Ñies wépa batse' Skëköl tò as esepa kí sër batse'r."

¹² Jesús tò ichè: "Ye' datskene bet. Ye' wà iské datse mè sulitane a eköl eköl wes iser es.

¹³ Ye' dör íyi wì ena íyi bata, ttè tsá ena ttè bata. Ye' tso'tke íyi ulitane yöki kewe, ñies ye' sër michoë kekraë."

¹⁴ Wépa tò idatsi' skueke Obeja Pupula pë wa as idöttsa buaë maneneë Skëköl a, ayëcha buaë esepa. Esepa ë a kawö merdaë dökwa Skëköl ká a, sene michoë e' kéli wö katök.

¹⁵ Erë wépa dör ì sulu wamblökwakpa, wépa wöbatsö alibchök, wépa trërta', wépa dör s'ttökwakpa, wépa tò íyi diököl dalóieke, wépa wöbatsö kachök, esepa kos atë u'rki, kë dë'wa Skëköl ká a.

¹⁶ Jesús tò ichè: "Ye' dör Jesús, e' tò Skëköl biyöchökwak patké ttè i' kos chök ye' icha eruleë e'pa a. Ye' dör s'blú bak ká iaiaë kië David, e' aleri datse s'blúie ie' skéie e'. Ye' dör wes bëkwö olo burke dalölöë ká ñirketke etä es."

¹⁷ Wiköl Batse'r ena Obeja Pupula tayë, e'pa tò ichè: "¡A' shköl!" Ñies wépa tò ttè i' ttsé, e'pa tò ichö: "¡A' shköl!" Wépa kos ersine éna sene michoë dí yák, esepa mú dö sene michoë dí yök éme kë tuë tä.

¹⁸ Ì tköraë e' tso' kitule yëkkuö i' kí, wépa tò ittse, esepa a ye' tò ichè i' es: Yi tò ttè i' kí kuötkéka, e' tä esepa we'ikeraë siarë Skëköl tò ì sulu kos tso' kitule yëkkuö i' kí ese wa.

¹⁹ Ñies yi tò ttè tso' kitule yëkkuö i' kí e' wele yéttsa, e' tä esepa a Skëköl kë tò kawö mepa senuk Skëköl ká batse'r e' a, sene michoë kéli wö katök wes itso' kitule yëkkuö i' kí es.

²⁰ Jesús tò ttè i' kos ché a' a, e' tò ichè: "Moki ye' datskene bet."

Es e' idir. ¡A Skëképa Jesús, be' shköl!

²¹ As Skëképa Jesús er buaë chö s'batse' rpa ulitane a.